YAZILAR
4

H. İsmail Hakkı ALTUNTAŞ

İSBN:
ismailhakkialtuntas@gmail.com
http://ismailhakkialtuntas.com

Dizgi : **H. İsmail Hakkı Altuntaş**
Kapak :
Baskı- Cilt :

2011-2012

بسم الله الرحمن الرحيم

الحمد لله رب العالمين والصلاة والسلام على رسولنا محمد وعلى اله وصحبه وسلم اجمعين

İnternetteki sitemiz **http://ismailhakkialtuntas.com/** da 2011 yılarında okuyucularımızla paylaştığım yazıları bu kitapta topladım. Yazılarda sıra gözetilmedi. Değişik konular peş peşe yazıldı. Bu şekilde okuyan açısından fazla sıkıntı oluşturmayacağı düşünüldü.

Tevfik ve inayet Allah Teâlâ'dandır.

İhramcızâde
İsmail Hakkı ALTUNTAŞ
Esenler /İstanbul

Başlangıç: 07.09.2011
Bitiş: 10.02.2012

AKIL-SAF AKIL- SİYASÎ AKL'IN ELEŞTİRİ ve MUVAZENESİ

Günümüz müslümanı artık, hayatı, toplumu, ekonomiyi, **"akıl"ı**, **"saf aklı"** ve **"siyasî aklı"** vb. eleştirmekle yükümlüdür... Ancak bu eleştirileri ilmî bir ruhla yapmalıdır. Yoksa Müslümanlar için bir **"Uyanış"**, **"ilerleme"** ve **"İslâm Dünyasının Birliği"**nden söz etmek, yalnızca hayal ve kuruntudan ibaret kalacaktır diye düşünüyoruz. Bahsettiğimiz mevzu içinde akılların da eleştirisini ve muvâzenesini sağlarsak Allah Teâlâ'nın emri olan ilâ-i kelimetullâh ve neticede İslâm'ın dünya üzerindeki hâkimiyetinin önü açılmış olur. Eleştiri ve muvazene hususu üzerinde çok sözler söylenebilir. Ancak basiret sahibi olmanın gerekliliği ve yanlış alınan kararların nasıl bir zarar verici olduğunu görmek için şu hatırayı tekrarlayalım.

Hz. Osman radiyallâhü anh döneminde ortaya çıkan yeni durum, görev süresinin **"insanları usandıracak ölçüde"** uzamasıydı.

Yetmiş yaşında bey'at edilen, yaşlı bir adamdı. - Şûra sırasında- onu genç Hz. Ali bin Ebî Talib kerremallâhü vecheye yeğ tutanlar arasında, yalnızca ömrünün yakında biteceğini bekledikleri için yeğlediklerini düşünenler vardı. Ama, durum tamamen tersi olup, ömrü uzun oldu. Sorunlar katmerleşti, anlaşmazlıklar giderek büyüdü. Bir şekilde **"kabile"**, **"ganimet"** ve **"akîde"** de bunalım için **"zorunlu buluşma"** ortaya çıkmadı. Bunun yanı sıra anayasa bunalımı da doğdu. **Halife, hem yaşı açısından, hem de karar alan ve kötü davranan çevresindeki yakın grup ve çıkar sahipleri açısından eleştiriliyordu. Durumu düzeltmek için yapılan nasihatlarda fayda etmiyordu. Çünkü halifenin etrafındaki "baskı grubu" ve "karar vericiler", vaadlerinden ve düzeltme sözlerinden onu nasıl döndüreceklerini çok iyi biliyorlardı.** (Emeviler) Öyleyse, halifeyi indirmek isteyenler ve isyancıların önündeki tek seçenek kalmıştı, istifasıydı.

Ama nasıl?

Ondan sonra görevi kim üstlenecekti?

Sahabenin tereddüdü işte buradan doğdu. Sonunda isyancılar halifeyi kuşatmaya aldılar ve ayrılmasını istediler. Kabul etmeye yanaşmadı: **Hangi "kanun"a göre istifası isteniyordu, belli değildi? (Çünkü onu yetkili kılanlar, görevi verirken sadece her şey için biat etmişlerdi.)** Çözüm ancak kan dökülerek çözülebilen bir anayasa bunalımına dönüşmüştü.

KANUN OLMAYINCA, SÖZ KILICINDIR.

Hz. Osman'dan sonra da müslümanlar yönetimde bu boşluklarla karşılaşmaya devam ettiler. Çünkü iktidar, **"zamanın sahibi"** nden sonra veliahdlerinden veya başkalarından halef olacak kişiye ancak ölümü durumunda geçiyordu. Tabiî ölüm gecikince, çözüm zehirleme ya da başka bir yolla hazırlanan ölümle sağlanacaktı.

Hata o zaman nerede idi?

Önceden olduğu gibi Hz. Ebu Bekir, Hz. Ömer ve hem de Hz. Osman'a bey'at sırasında (sınırsız yetki) tekrarlanmış olan bu yanlış hareket ve anlayış tarzı yani **"halife" nin görevlerinin belirlenmeyişi"**, **"anayasa boşluğu"**, **"iş"** (iktidar, otorite ve hilâfet), bu görevlerin anlam ve içeriğini çeşitli yorumlara açık bırkınca tabii ki sorunların çıkmasımecburî olmuştu. (Hızır kıssasında Allah Teâlâ hataların üçüncüsünde ayrılığı tahakkuk ettirmiştir.)

Haksızlık vardı, ama, kimde?

Bunu belirlemek vicdanlara kalıyordu. Bu minvalden Hz. Osman'a görevini bırakmalarını isteyenlerin halifeliği verirken neyi teslim ettiklerini belirlemediklerinden ondaki itirazın oluşmasına tahammül etmeleri gerekirdi. Ancak bu şekilde olmamıştı. Hz. Osman radiyallâhü anhın anlayışında

"Hz Osman'ın görevi ve yönetme görevlerini **"kayıtsızlık gören anlayış"** da olunca isyancıların cevabı aynen şöyle oldu:

"Dediler ki: Yemin olsun ki, ya yaparsın, ya azledilirsin, ya da öldürülürsün. Seçimi sen yap.",

Hz. Osman ise;

"Allah Teâlâ'nın giydirdiği bir gömleği asla çıkarmayacağım." diyerek, isteklerini yapmayı kabul etmeyip ve iktidarda kalmakta ısrar edince, kendisi kırk gece kuşatma altında kaldı. Sonunda olay, Muhammed bin Ebî Bekir'in önderlik ettiği bir grubun köşkünün duvarlarına tırmanmasıyla bitti. Hz. Osman Kur'an okuduğu Mushaf elindeyken şehid oldu."[1]

Bu olayda bahsettiğimiz akıllar ile yetkilerin, her verilen kararda oldu bitti ile kalmadığını, içtimâi ve ferdî sorunlar çıkardığını aşikâr etmiştir. Daha sonraki zamanlarda da Müslümanlar siyasî sorunları tamamen ortadan kaldırmak için **"genel bir düşünce "** olarak **"Kim güçlenirse, ona itaat gerekir" "İlâhî meşruluk" "kaza ve kader" "İlahî irade" "Allah'ın önceki bilgisi" "Allah'ın iradesi ve isteği"** gibi tevillerle kaosa dönüşmüş siyaset bilgisi içerisinde içinden çıkılmaz bir hal içine düşmüştü. Düşüncelerde hep, **"Siyasetle ilgili her yazı yanlı bir siyâsi yazıdır."**[2] icabınca tarafgirlik içinde oluşunca zayıflamak ve sıkıntılar çekmekte mukadder olmuştu. Bu nedenle her meselede **din**in akıl ile olan arkadaşlığında sorun çözücü olarak; düşünceler ve icraatlardaki, sevapları kabul etmek, hataları eleştirmek, şüphe etmek ve güvenmek üzere kafa yormamız ve objektif olmamız elzemdir.

Zorla da olsa iktidarı ele geçiren kişinin zihniyetini görülüp gereği yapılmazsa iyi ve dürüst olmanın, bu dünya nizamında zararda kalmaya sebep olduğunu görmekteyiz. Allah Teâlâ kulları için merhametli olanı sever. Ancak gelecek vadetmeyen ve sorun çıkaran iyiliklerde ısrarcı olmak özgürlükleri kaybettiriyorsa bir sorun var demektir. (Nerede?) Buna göre bir meselede yüz tane unsur varsa hepsini de ortaya koyup o şekilde hareket etmeliyiz. Mesela Muaviye'nin

"Sopamın yettiği yere kılıcımı koymam. Dilimin yettiği yere sopamı koymam...Bizim iktidarımıza uzanmadıkları sürece insanların konuşmasını engellemem" [3] düşüncesi gibi bir karar karşısında alacağımız tedbirler için daha dikkatli olmamız gerekmektedir. Unutmayalım ki, "Hatanın ancak ikisine izin verilmiş, üçüncüsünde ise kader tahakkuk etmiştir."

"Allah Teâlâ'm her işimizde sana sığındık ve kendimizi sana emanet ediyoruz. Velimiz ve vekilimiz ancak Sen'den başkası değildir."

İhramcızâde İsmail Hakkı

---

[1] Bkz: Cabirî, İslâm'da Siyasal Akıl; trc: Vecdi Akyüz, İslâm'da Siyasal Akıl, İstanbul, 1997, s.727

[2] Vecdi Akyüz, İslâm'da Siyasal Akıl, İstanbul, 1997, s.717

[3] İbn Kuteybe, Uyûnu'l-Ahbâr, (I-II), el-Muessesetu'l-Mısrıyyetu'l-Amme li'l- Kitab, Kahire 1963, c. I, s. 9; Hasan İbrahim Hasan, Siyasî-Dinî-Kültürel-Sosyal İslâm Tarihi, c. II, s. 132; Cabirî, İslâm'da Siyasal Akıl, s.592; trc: Vecdi Akyüz, İslâm'da Siyasal Akıl, İstanbul, 1997, s.715

KU KLUX KLAN NASIL YOK EDİLDİ?

(Bu yazı size çok şeyler öğretecek zannediyorum. Okuyup bitirdiğinizde "hayret" derseniz, anlamış olduğunuzu kabul edebilirsiniz.)

Bütün teorilerde olduğu gibi, **Ku Klux Klan**'ın da son derece inişli çıkışlı bir tarihi oldu. İç Savaş'tan hemen sonra altı eski Konfederasyon askeri tarafından **Tennessee, Pulaski**'de kurulmuştu. Dördü yeni avukat çıkmış olan altı genç adam, kendilerini fikirleri birbirine yakın arkadaşlardan oluşan bir çevre olarak gördüler. Bu yüzden seçtikleri isim de, yani **"klux", "çevre"** anlamındaki Yunanca sözcük kuklos'un yalnızca çok az değiştirilmiş haliydi. **"Klan"** sözcüğünü de eklediler, çünkü hepsi İskoçya-İrlanda kökenliydiler. Başlangıçtaki, beyaz çarşaflara sarınarak başlarında yastık kılıfından **kukuletalarla** kırsal alanlarda at koşturma gibi faaliyetleri, zararsız olduğu söylenen gece yarısı muzipliklerine benziyordu. Ama **kısa zamanda Klan, özgürlüğüne kavuşan köleleri korkutmak ve öldürmek için tasarlanmış ve pek çok eyalete yayılmış bir terörist örgüte döndü**.

Bölgesel liderleri arasında beş eski Konfederasyon generali vardı; en sadık destekçileri yeniden yapılandırma dönemini ekonomik ve siyasi bir kâbus olarak yaşayan plantasyon sahipleriydi.

1872'de, Başkan Ulysses S. Grant, Temsilciler Meclisinde Ku Klux Klan'ın gerçek amacını dile getirdi: **"güç ve terör uygulayarak, üyelerin görüşleriyle uyum içinde olmayan tüm siyasi faaliyetleri engellemek, beyaz olmayan yurttaşları silah taşıma hakkından ve serbest kurşun hakkından mahrum etmek, beyaz olmayan çocukların eğitim gördüğü okulları baskı altına almak ve beyaz olmayan insanların durumunu köleliğe yakın bir duruma getirmek."** Klan ilk döneminde bu işi broşürlerle, linç ederek, vurarak, yakarak, hadım ederek, silahla kırbaçlayarak ve bin bir türlü sindirme yöntemi kullanarak gerçekleştirdi. Eski köleleri, siyahların oy kullanma, toprak sahibi olma veya eğitim alma hakkını savunan beyazları hedef aldı. Fakat **Klan, yaklaşık on yıl içinde, yasal ve askeri müdahalelerle Washington D.C tarafından büyük ölçüde bastırıldı.**

Ancak, Klan'ın kendisi yenilmiş olsa da, amaçları **Jim Crow** yasalarının çıkmasıyla büyük ölçüde başarılmış oldu. Yeniden yapılandırma sırasında siyahlar için yasal, toplumsal ve ekonomik özgürlük önlemleri gerçekleştirmekte çabuk davranan Kongre, aynı çabuklukla bu özgürlükleri geri almaya başlamıştı. Federal hükümet güneydeki işgal taburlarını çekmeyi kabul etti, böylece de beyazların egemenliğinin yeniden tesisine izin vermiş oldu. **Plessy vs. Ferguson**[1] ile de, **ABD Yüksek Mahkemesi tam ölçekli ırk ayrımcılığının önünü tümüyle açtı.**

Ku Klux Klan 1915'e kadar büyük ölçüde rafa kalkmıştı, ta ki D. W. Griffith'in orijinal ismi **The Clansman** (Klan üyesi) olan **The Birth of a Nation (Bir Ulusun Doğuşu, 1915)** filmi Klan'ın yeniden doğumunun kıvılcımını çakana dek. **Griffith**, Klan'ı bizzat beyaz uygarlığı için savaşan haçlılar, Amerikan tarihindeki en soylu kuvvetlerden biri olarak sundu. Film, ünlü bir tarihçi tarafından yazılmış **A History of the American People**'dan bir alıntı yapıyordu**: "Güney ülkesini korumak için, en azından büyük Ku Klux Klan, hakiki Güney imparatorluğu ortaya çıktı."** Kitabın yazan, bir zamanlar Princeton Üniversitesi'nde öğretim görevlisi olarak çalışıp aynı üniversitede rektörlük yapmış olan ABD Başkanı **Woodrow Wilson**'du.

1920'lere gelindiğinde, yeniden canlanan Klan'ın, Beyaz Saray'ın Yeşil Oda'sında Klan yemini ettiği kaydedilen **Başkan Warren G. Harding** de aralarında olmak üzere sekiz milyon üyesi olduğu iddia ediliyordu. Bu dönemde, Klan sadece güneyde etkin olmakla kalmıyordu, tüm ülkeye yayılmıştı; artık kendini sadece siyahlarla değil, ayrıca Katolikler, Yahudiler, komünistler, sendikacılar, göçmenler, ajitatörler ve diğer statüko karşıtlarıyla da ilgili görüyordu. 1933'te, Hitler Almanya'da yükselirken, yeni Klan ile Avrupa'daki yeni tehdit arasında bağ kuran ilk kişi **Will Rogers** oldu: **"Gazetelerin**

---

1 1896 tarihli ABD Yüksek Mahkemesi davası ve kararı. Eyaletlerin Afrikalı Amerikalıların kamusal tesisleri kullanımlarına sınırlamalar getirebileceklerini söyleyen bir karardı. Louisiana eyaletinde siyahilerle beyazların trenlerde ayrı vagonlarda yolculuk etmeleri yasasının çıkmasının ardından, bundan rahatsız olan siyah ve beyaz New Orleanslı yurttaşlar bir deneme yapmaya karar verdiler ve 8'de I oranında siyah olan Homer Plessy Doğu Louisiana'ya birinci sınıf bilet alıp beyazların **vagonuna oturdu ve sonra da kondüktöre 8'de I siyah olduğunu açıkladı. Bunun üzerine kendisine siyahlar için ayrılmış vagona geçmesi söylendiğinde bunu reddetti ve tutuklandı. Açılan dava sonucunda da tesislerin eşit kalitede oldukları sürece ayrışmış olabilecekleri kararı çıktı. Homer Plessy suçlu bulundu ve 25 dolar ceza ödemeye mahkum edildi, -çn.**

hepsi Hitler'in Mussolini'yi taklit ettiğini söylüyorlar," diye yazdı. **"Bana öyle geliyor ki taklit ettiği şey Ku Klux'tur."**

İkinci Dünya Savaşı'nın başlaması ve bir dizi iç skandal bir kez daha Klan'ın düşüşe geçmesine neden oldu. Savaş sırasında ülkenin bütünlüğü ayrılıkçılığa üstün geldiğinden kamu duyarlılığı Klan'ın aleyhine döndü.

Ama savaşın hemen ardından, birkaç yıl içinde, kitlesel bir yeniden doğuşun sinyalleri belirmeye başlamıştı bile. Savaş döneminin kaygıları yerini savaş sonrasının belirsizliklerine bırakırken, Klan'ın üye sayısında da patlama yaşandı. **V-J Günü**'nden[2] sadece iki ay sonra, Atlanta'daki Klan, Stone Dağı'nın cephesinde **Rober E. Lee**'nin oymasını taşıyan kayanın bulunduğu bölümde 90 metrelik bir haç yaktı. Abartılı haç yakma, bir Klancının dediğine göre, **"zencilerin savaşın bittiğini ve Klan'ın geri döndüğünü anlamaları"** için yapılmıştı.

Atlanta şimdi Klan'ın merkezi yönetim yeri olmuştu. Kilit Georgia politikacıları üzerinde Klan'ın ciddi tesiri vardı ve Georgia eyaletindeki alt birimlerinde bir sürü polis ve şerif yardımcısı bulunuyordu. Evet, Klan, şifreler, cübbe ve kama manevralarıyla gizli bir cemaatti, ama Klan'ın gerçek gücü Ku Klux Klan ile yasa uygulayıcı kuramların kol kola giden kardeşler olduğu, ama sırmış gibi davranıldığı bilgisinin halk arasında yarattığı korkuda yatıyordu.

Atlanta, Klan jargonunda **KKK**'nın Görünmez İmparatorluğu'nun **Emperyal Şehri**, Klanla kan bağı taşıyan ama ters mizaca sahip otuz yaşında bir adam olan **Stetson Kennedy**'nin de yurduydu. Kennedy, önde gelen güneyli ailelerden birine mensuptu, atalan arasında Bağımsızlık Bildirisi'ni imzalayan iki kişi, Konfederasyon Ordusu'ndan bir subay ve meşhur şapka firmasının kurucusu ve adına Stetson Üniversitesi kurulan **John B. Stetson** da vardı.

Stetson Kennedy, Florida Jacksonville'de beş çocuğun en küçüğü olarak ondört odalı bir evde büyüdü. Amcası Brady bir Klan üyesiydi. Ama Klan ile ilk gerçek karşılaşmasını, Stetson'ı da büyük ölçüde yetiştirmiş olan ailenin hizmetçisi **Flo**, bir Klan çetesi tarafından bir ağaca bağlanarak dövülüp tecavüze uğrayınca yaşadı. Flo'nun suçu şuydu: **Bir yük arabasının beyaz sürücüsüne ona eksik para üstü verdiğini söyleyerek karşı gelmek.**

Kennedy, çocukluktan beri belinden rahatsız olduğu için ikinci Dünya Savaşı'nda savaşamamış ve ülkesi için anayurtta kalarak bir şeyler yapmaya karar vermişti. Ülkesinin en büyük düşmanının, bağnazlık olduğuna inanıyordu. Kendini **"geniş anlamda muhalif'** olarak tanımlıyordu ve bağnazlık karşıtı makaleler ve kitaplar yayınlıyordu. Woody Guthrie, Richard Wright ve başka ilericilerle yakın arkadaşlık kurdu; **Jean-Paul Sartre** onun kitabını Fransa'da yayınladı.

Yazı yazmak, Kennedy için ne kolay oluyordu, ne de mutluluk veriyordu. Kökende bir kırsal bölge çocuğuydu, bataklıklarda balık avlamayı tercih ederdi. Ama davasına tüm kalbiyle bağlanmıştı. **Karalama Karşıtı Birliği'nin (ADL, Anti-Defamation League[3])** bağnazlığı yok etmek için gösterdiği savaş sonrası çabalann Yahudi olmayan tek üyesi oldu. (ADL'nin bakışla baskı kurma kampanyasının merkezi bir öğesi olan **"Kaş çatma gücü"** deyişini buldu, bu insanları bağnaz bir konuşma duyduklarında kaşlarını çatmaya teşvik ediyordu.) Ülkenin en büyük siyahi gazetesi olan **Pittsburgh Courier'i**n[4] tek beyaz muhabiri oldu. (Hakkındaki efsaneye göre, bir şerifin tüfek atışından sağ çıkabilmiş siyah bir halk kahramam olan Daddy Mention'ın ismini kullanarak Güney'deki ırk mücadelesi üzerine yazılar yazdığı bir köşesi vardı.)

Kennedy'yi harekete geçiren şey dar kafalılığa, cehalete, engellemeciliğe ve yıldırmaya karşı duyduğu nefretti. Bunlar, onun gözünde, Ku Klux Klan kadar hiçbir örgüt tarafından gururla uygulanmıyordu. Kennedy Klan'ı bizzat beyaz iktidarın terörist kolu olarak görüyordu. Bu, çeşitli nedenlerle düzeltilemez bir sorun olarak onu çok etkiliyordu. **Klan, siyaset, iş dünyası ve yasa uygulayıcıların liderleriyle ittifak halindeydi. Halk korkuyordu ve kendini Klan'a karşı eyleme geçmek için güçsüz**

---

2 V-J Day, Victory över Japan Day (Japonlara karşı Zafer günü) 15 Ağustos 1945.

3 Sigmund Livingston tarafından 1913'de kurulan ABD'li kurum, anti-Semitizm, bağnazlık ve ırkçılıkla savaşmayı hadef koymuş ve Yahudi halkının karalanmasına karşı durmak amacını belirtmişti. Türkçe'ye *<u>Ayrımcılığa Karşı Birlik, Anti-lftira Birliği, Karalamacılığa Karşı Birlik</u>* gibi adlarla da çevrilmiştir, -çn.

4 Edwin Harleston tarafından 1907'de kurulan gazete en başarılı günlerini 1930'larda yaşayarak büyük etki sağlamıştı, -çn.

hissediyordu. Ve o zamanlar var olan az sayıda nefret-karşıtı grubun Klan üzerindeki baskısı çok kısıtlıydı. Hatta Klan'a dair bilgileri bile çok sınırlıydı. Kennedy'nin daha sonra yazdığı gibi, Klan'a dair kilit bir olgu onu düş kırıklığına uğratıyordu: **"konuyla ilgili yazılmış metinlerin neredeyse hiçbiri ifşaat değildi, ama hepsi görüş belirten yazılardı. Yazarlar Klan'a karşıydılar, tamam, ama Klan'la ilgili içerde olup bitenler hakkında çok çok az bilgiye sahiptiler."**

Bunun üzerine Kennedy, her gözüpek, korkusuz, hafiften çatlak bağnazlık karşıtının yapacağı gibi, gizli bir üye, bir casus olarak, Ku Kux Klan'a girmeyi kararlaştırdı.

Atlanta'da, daha sonra yazdığı gibi, **"müşterilerinin", "sinirli, zalim Klan görünüşüne sahip olduğu"** bir bilardo salonuna takılmaya başladı. Slim adlı bir adam, bir taksi şoförü, bir öğleden sonra barda yanına oturdu. **"Bu ülkenin ihtiyaç duyduğu şey iyi bir Kluxlama (Kluxing). Zencilere, Yahudilere, Katolik latinlere ve kızıllara hadlerini bildirmenin tek yolu bu!"** dedi Slim.

Kennedy kendisini **John S. Perkins** olarak tanıttı, misyonu için uyarladığı takma isim buydu. Slim'e, amcası Brady Perkins'in bir zamanlar Florida'da Klan'da Büyük Titan olduğunu anlattı ki bu doğruydu. **"Ama onlar öldü, değil mi?"** dedi Slim.

Bu Slim'i cebinden bir Klan çağrı kartı çıkarmaya itti. **"Dün, Bugün, Sonsuz Burada! Ku Klux Klan at biniyor! Tanrı Bize Erkekler Bahşetsin!"** Slim, Perkins'e şanslı olduğunu, çünkü üyeliğe kabul etme kampanyasının sürdüğünü söyledi. Başlangıç ücreti 10 dolardı. Klan'ın satış sloganları şöyleydi: **"Zencilerden nefret ediyor musunuz? Yahudilerden nefret ediyor musunuz? On dolarınız var mı?"** (8 dolara indirilmişti). Sonra, yıllık 10 dolar aidat ödeniyordu ve 15 dolar da kukuletalı cübbe için veriliyordu.

Kennedy çeşitli ödemeler karşısına çıkınca durakladı. Kabul etmekte zorlanıyormuş gibi yaptı, ama sonunda katılmayı kabul etti. Fazla sürmeden, Stone Dağı'nın tepesinde toplu bir gece yarısı kabul töreninde Klan yeminini etti. Kennedy haftalık Klan toplantılarına katılmaya başladı. Keşfettiği şifreli bir el yazısıyla notlar almak üzere toplantılardan sonra eve koşuyordu. Klan'ın yerel ve bölgesel liderlerinin kimliklerini öğrendi. Klan'ın hiyerarşik yapısını, ritüellerini ve dilini çözdü. Kİ önekini pek çok sözcüğe eklemek bir Klan adetiydi; böylece iki Klan üyesi yerel bir Klocak'da bir Klohbet[5] ederlerdi. Çoğu Klan adeti gülünesi çocuksuluklarıyla Kennedy'yi şaşırttı. Örneğin sol elle yapılan Gizli Klan el sıkışması, sol elle yapılan, bileklerin kıvrıldığı bir balık çırpınmasına benziyordu. Seyahat eden bir Klan üyesi tuhaf bir kasabada yanında kalabileceği o kasabanın yerlisi bir birader arıyorsa, Bay Ayak'ı soruyordu. Ayak, "Sen bir Klan üyesi misin?" ("Are You a Klansman?") sözcüklerinin başharflerinden oluşan bir şifreydi. Seyahat edenin duymayı umduğu ifade de, **"Evet ve ben ayrıca Bay Akai'yi de tanıyorum"** demesiydi. Bu da "ben bir klan üyesiyim"in başharfleriydi ("A Klansman Am I.")

Çok geçmeden, Kennedy Klövalyelere[6], Klan'ın gizli polisine ve **"kırbaç ekibi"**ne davet edildi. Bu ayrıcalık için, göğsüne büyük bir çakıyla kesik atıldı ki kan andı içebilsin:

"Ey Klan erkeği, Tanrı'nın ve şeytanın huzurunda sana bir Klan klövalyesi olarak güvenilip, sunulan sırlara asla ihanet etmeyeceğine yemin ediyor musun?"

"Yemin ediyorum," diye yanıtladı Kennedy.

"Kendine iyi bir silah ve çok sayıda cephanelik sağlayacağına ve zenciler sorun çıkarmaya başladığında onlara bolca kurşun sıkmaya hazır olacağına yemin ediyor musun?"

"Ediyorum."

"Beyaz doğum oranını arttırmak için elinden geleni yapacağına tüm gücünle yemin ediyor musun?"

"Ediyorum."

Kennedy'nin Klövalyelere kabulü için 10 dolar ödemesi gerekti, aynı zamanda da **Klövalye** harcamalarının karşılanması için aylık 1 dolar ödemeyi kabul etti. Ayrıca siyaha boyanacak, ikinci bir kukuletalı cübbe alması da gerekiyordu.

Bir Klövalye olarak Kennedy, bir gün kendisinden şiddet uygulamasının beklenmesinden endişeleniyordu. Ama kısa zamanda Klan'daki hayatın ve genel olarak terörizmin temel bir olgusunu keş-

---

5 **Klavern: Kl(an) + (c)avern, Klancıların toplandığı mekânlar, ocaklar, klonversation: kl(an) + (c)onversation, Klancıların sohbeti -çn.**

6 **Klavalier: kl(an) + (c)avalier: klan şövalyesi, klan askeri -çn.**

fetti: Tehdit konusu şiddetin çoğu tehdit evresinin ötesine geçmiyordu.

Klan'ın şiddet uygulamasının baş simgesi olan linç etmeyi gözönüne alalım. Aşağıdaki, Tuskegee Enstitüsü'nün derlediği, Amerika Birleşik Devletleri'nde siyahların linç edilmesinin on yıllar itibarıyla istatikleridir:

Yıllar	LİNÇEDİLEN SİYAHLAR
1890-1899	1,111
1900-1909	791
1910-1919	569
1920-1929	281
1930-1939	119
1940-1949	31
1950-1959	**6**
1960-1969	3

Bu rakamların sadece Ku Klux Klan'a atfedilen linçleri içermediğini, kaydedilen tüm linçleri kapsadığını akılda tutun. İstatistikler, en azından üç dikkat edilesi olguyu açığa çıkarıyor. **Birincisi yıllar içinde linç olaylarının gözle görülür düşüşüdür. İkincisi de linç olaylarıyla Klan üyeliği arasında bir paralellik olmamasıdır.** KLAN'IN UYKUDA OLDUĞU 1900 İLE 1909 YILLARI ARASINDA KLAN'IN MİLYONLARCA ÜYEYE SAHİP OLDUĞU 1920'LERDEN DAHA FAZLA LİNÇ YAŞANMIŞTI. **Bu da Ku Klux Klan'm sanılandan çok daha az linçten sorumlu olduğunu gösteriyordu.**

Üçüncüsü, siyah nüfusunun büyüklüğüyle orantılı düşünüldüğünde, linç olayları son derece enderdi. Kuşkusuz, tek bir linç bile çok ama çok fazladır. Ama yüzyıl başında, linç olayları genelde hatırlandıkları kadar gündelik olaylar değildi. 1920'lerin 281 linç kurbanını yetersiz beslenmeden, zatürreeden, ishalden ve diğer sebeplerle ölen siyahî çocukların sayısıyla karşılaştırın. 1920'de, her 100 çocuktan 13'ü bebekken ölüyordu, ya da kabaca her yıl 20.000 çocuk denebilir. Bunu bir yıl içinde linç edilen 28 kişiyle karşılaştırın. 1940 gibi ileri bir tarihte bile, her yıl yaklaşık 10.000 siyah çocuk ölüyordu.

BU LİNÇ RAKAMLARI DAHA KAPSAMLI HANGİ GERÇEKLERİ GÖSTERİYOR?

PEKİ LİNÇ OLAYLARININ GÖRECE ENDER OLMASI VE ZAMAN İÇİNDE KLAN ÜYELİĞİNDE BİR PATLAMA OLDUĞUNDA DAHİ SERT BİR İVMEYLE AZALMASI NE ANLAMA GELİYOR?

En zorlayıcı açıklama, bu erken dönem linçlerinin işe yaradığını söyler. Beyaz ırkçılar, ister Ku Klux Klan'a üye olsunlar ister olmasınlar, eylemleri ve retorikleriyle son derece açık ve korkunç biçimde ürkütücü güçlü bir motivasyon şeması geliştirdiler. Eğer siyah bir insan, beyaz bir araba sürücüsüyle konuşmak veya oy atmaya çalışmaya kalkışmak gibi davranışlarla kabul edilen davranış kodlarını ihlal ederse, cezalandırabileceğini, üstelik belki de ölümle cezalandırabileceğini gayet iyi biliyordu.

Dolayısıyla 1940'ların ortalarında, yani Stetson Kennedy örgüte katıldığında, Klan'ın fazla şiddet kullanmaya gerçekten ihtiyacı kalmamıştı. Kendilerine uzun süredir ikinci sınıf vatandaşlar gibi davranmaları söylenen pek çok siyah başka türlü davranmamaya açıkça zorlanmıştı. Bir veya iki linç, çok sayıda insanın uysallaşmasına sebep olarak büyük yol alınmasını sağladı. Çünkü insanlar güçlü motivasyonlara daha güçlü cevaplar verirler. Ve rasgele şiddet korkusundan güçlü, çok az motivasyon vardır. Bu da, terörizmin özde neden bu kadar ayrı etkili olduğunu açıklar.

Madem ki 1940'lann Ku Klux Klan'ı tümüyle şiddet dolu değildi, öyleyse neyle doluydu? Stetson Kennedy'nin bulduğu Klan sağlıksız bir erkekler arası kardeşlik birliğiydi. Çoğu çok kötü eğitim almış ve kötü özelliklere sahip olan, saklanacak bir yer arayan ve zaman zaman tüm geceyi dışarıda geçirmek için bir özür arayan biraderler topluluğu. Biraderlik bağlantılı yan-dini şarkıları, yemin törenleri ve şükür dualarıyla, hepsi tam gizlilik içinde yürütülen ritüelleri Klan'ı çok daha cazibeli kılıyordu.

Kennedy ayrıca Klan'ın, en azından örgütün tepelerine yakın olanlar için, kurnaz bir para kazanma operasyonu olduğunu da keşfetti. Klan liderlerinin pek çok gelir kaynaklan vardı: bir sürü aidat ödeyen sıradan üye; sendikaları korkutması için Klan'ı tutan iş sahipleri veya Klan'a korunma parası ödeyenler; büyük nakit bağışların toplandığı Klan toplantıları; hatta zaman zaman yapılan silah kaçakçılığı veya kaçak içki operasyonları. Sonra Klan'm Klan üyelerine sigorta poliçeleri satan ve sadece nakit veya **Grand Dragon**'un[7] bizzat kendi adına kesilmiş kişisel çekler kabul eden Ölüm Yardımı Kuruluşu gibi haraççılık işleri vardı.

Kennedy, Klan'ın içerisinde sadece birkaç hafta geçirdikten sonra, Klan'ı incitebileceği bir yol bulup Klan'a zarar vermeye can atar hale geldi. Klan'ın bir sendikayı basma gösterisi yapma planını duyunca, bilgiyi sendikadan bir arkadaşına iletti. Klan bilgilerini kurumsal bir Klan deşifrecisi olan **Georgia başsavcısı**nın yardımcısına iletti. Klan'ın şirket imtiyazlarını araştırdıktan sonra, Kennedy Georgia valisine mektup yazdı ve imtiyazlarının iptal edilmesi için gerekçelerini belirtti. Klan kâr amacı gütmeyen, siyasi olmayan bir örgüt olarak tasarlanmıştı, ama Kennedy bu örgütün hem kâr amacı hem de siyaset amacı güttüğüne dair kanıtlara sahipti.

Kennedy'nin hiçbir çabası beklediği etkiyi uyandırmadı. Klan öylesine sağlam kök salmıştı ve öylesine yaygındı ki Kennedy bir deve karşı çakıl taşı fırlatıyormuş gibi hissetti kendini. Atlanta'daki Klan'a bir şekilde zarar vermeyi başarsa bile, tüm ülkedeki binlerce alt birim dokunulmadan kalmış olacaktı. Klan o sıralar ciddi bir yeniden doğuş süreci içindeydi.

Kennedy çok ağır biçimde engellenmişti, ama bu hüsrandan parlak bir fikir bularak çıktı. Bir gün bir grup erkek çocuğun aptalca gizli parolaları birbirlerine söyledikleri bir tür casus oyunu oynadıklarını gördü. Aklına Klan'ı getirdi bu. Klan'ın parolalarını ve tüm diğer sırlarını bütün ülkedeki çocukların ellerine vermek hoş olmaz mıydı, diye düşündü. Gizli bir topluluğu zehirlemek için onu çocuksulaştırmak ve en gizli bilgilerini halka yaymaktan daha iyi ne olabilir ki? (Rastlantı eseri, Birth of a Nation'da da [Bir Ulusun Doğuşu] eski bir Konfederasyon askeri, bir grup siyahi çocuğu korkutmak amacıyla beyaz çarşafların altına saklanan bir grup beyaz çocuktan esinlenerek Klan'ı başlatmıştı.)

Kennedy bu misyon için ideal ortamı da bulmuştu: her gece akşam yemeği saatinde tüm ülkedeki milyonlarca dinleyiciye yayın yapan **Süperman**'in Maceraları radyo programı. Programın yapımcılarıyla buluştu ve Ku Klux Klan ile ilgili bazı bölümler yazmak isteyip istemeyeceklerini sordu. Yapımcılar coşkuyla karşıladılar. **Süperman Hitler, Mussolini ve Hirohito** ile savaşarak yıllar geçirmişti, ama savaş bittikten sonra yeni kötü adamlara ihtiyaç duyuyordu.

Kennedy en iyi Klan bilgilerini **Süperman**'in yapımcılarına aktarmaya başladı. Onlara Bay Ayak ve Bay **Akai**'den bahsetti ve Klan'ın Kluran[8] denilen kutsal kitabından çarpıcı pasajlar gönderdi. (Kennedy beyaz Hıristiyan üstünlüğünden yana bir grubun kendi kutsal kitabına neden İslam'ın kutsal kitabıyla neredeyse aynı ismi verdiğini hiçbir zaman öğrenemedi.) Herhangi bir yerel Klocak'ta bulunacak Klan memurlarının rollerini açıkladı:

Klaliff (başkan yardımcısı),
Klokard (eğitmen),
Kludd (vaiz),
Kligrapp (sekreter),
Klabee (veznedar),
Kladd (şef muhabereci),
Klarogo (iç bekçi),
Klexter (dış bekçi),
Klokann (beş kişilik bir soruşturma komitesi) ve
Klövalyeler (bizzat Kennedy'nin de dahil olduğu kol kuvveti grubu ve reislerinin adı da Ass Tearer idi). Kennedy yerelden ulusal düzeye çıkan Klan hiyerarşisini anlattı:

Yüce Tepegözler ve Oniki Dehşeti; bir Ulu Titan ve Oniki Gazabı; bir Grand Dragon ve Dokuz Başlı Hydra canavarı; ve Emperyal Büyücü ve Onbeş Genii meleği. Ve Kennedy yapımcılara, Nathan

---

7 Grand Dragon (Büyük Canavar) veya Grand VVizard (Büyük Büyücü) Ku Klux Klan'ın liderleri için kullanılanılır -çn.

8 Kloran: Kl(an) + (k)oran -çn.

Bedford Ormanı Klocağı No.l, Atlanta, Georgia Alemi'ndeki kendi Klan bölümünde o anda kullanılmakta olan parolaları da söyledi.

Radyo yapımcıları Süperman'in Ku Klux Klan'ı temizlediği dört bölümlük programlar yazmaya başladılar.

Kennedy program yayınlandıktan sonraki ilk Klan toplantısını iple çekiyordu. Elbette, Klocak stres altındaydı. Grand Dragon normal bir buluşma yürütmek istedi, ama sıradan üyeler onu susturdular. "Bir tanesi "geçen gece işten eve geldiğimde," diyerek şikayet etti, "evde çocuğum ve bir grup arkadaşı vardı. Bazıları havlularla boyunlarını pelerin gibi bağlamışlardı ve bazıları da başlarının üzerine yastıklar aldılar. Pelerinli olanlar yastıklı olanları kovalıyorlardı. Ne yaptıklarını sorduğumda, **Süperman Klan**'a karşı denilen yeni bir hırsız polis oyunu oynadıklarını söylediler. **Çete baskını, diyorlardı oyuna!** Tüm gizli parolalarımızı ve diğer herşeyi biliyorlardı. Hayatım boyunca hiç bu kadar komik duruma düşmemiştim! Bir gün çocuklarımın Klan cübbemi bulacaklarını düşünün bir de?"

Grand Dragon, haini açığa çıkarmaya söz verdi.

"Zarar çoktan verildi bile," dedi bir Klan üyesi.

"Gizli ritüelimiz bir grup çocuk tarafından radyoda makaraya alınıyor!" dedi Kladd.

"Her şeyi yayınlamış değiller," dedi Grand Dragon.

"Yayınlamadıkları şeyler yayınlamaya değer olmayanlardı sadece," dedi Kladd.

Dragon parolalarını hemen değiştirmelerini önerdi, **"kanrevan"** olan parolalarını **"hainlere ölüm"** yaptılar.

O geceki buluşmanın ardından Kennedy Süperman'in yapımcılarını arayıp yeni parolayı bildirdi, onlar da bir sonraki programda yeni parolayı kullanmaya söz verdiler. Bir sonraki haftanın Klan toplantısında, oda neredeyse boştu; yeni üyelik başvuruları sıfıra düşmüştü.

Kennedy'nin bağnazlıkla savaşmak için o güne kadar düşündüğü ve ileride de düşüneceği bütün fikirler arasında, Süperman kampanyası en zekicesi ve muhtemelen en verimlisi oldu. Tam da umduğu etkiyi elde etmişti: Klan'ın gizliliğini kendisine geri çevirmişti, kıymetli bilgiyi makaraya almak için cephaneliğe dönüştürmüştü. Bir kuşak önce yaptığı gibi milyonlarca üyeyi kandırmak yerine, Klan güç kaybetmeye ve dökülmeye başladı. Her ne kadar, özellikle Güney bölgelerinde, Klan asla tam ölmediyse de, Louisianalı bir Klan lideri olan David Duke, ABD Senatosu ve diğer ofisler için yasal girişimlerde bulundu. Ama asla eskisi gibi güçlü olmadı. ***The Fiery Cross: The Ku Klux Klan in America***[1] **da (Ateşli Haç: Ku Klux Klan Amerika'da) tarihçi Wyn Craig Wade, Stetson Kennedy'yi "Kuzeyde Ku Klux Klan'ın savaş sonrası yeniden doğuşunu önleyen en önemli sebep"** olarak adlandırıyordu.

KENNEDY CESUR, AZİMLİ VE ÇELİK GİBİ SİNİRLERE SAHİP BİRİYDİ. AMA KLAN'I DURDURMA BAŞARISI BU NİTELİKLERİ SAYESİNDE GERÇEKLEŞMEDİ. KLAN'I ENGELLEYEBİLDİ, ÇÜNKÜ KENNEDY HAM BİLGİNİN GÜCÜNÜ ANLAMIŞTI. KU KLUX KLAN, POLİTİKACILARA, **EMLAKÇILARA VEYA BORSACILARA ÇOK BENZER BİR BİÇİMDE, GÜCÜNÜ BÜYÜK ÖLÇÜDE BİLGİYİ SAKLAMASINDAN ALAN BİR GRUPTU. BİR KEZ BU BİLGİ YANLIŞ ELLERE GEÇİNCE** (veya, sizin bakış açınıza bağlı olarak, doğru ellere geçince**) GRUBUN AVANTAJLARINDAN ÇOĞU YOKOLUYORDU.** (s.55-66)

Kaynak:

Steven D. Levitt-Stephen J. Dupner, trc: Süreyya Evren Türkeli,Görünmeyen Ekonomi-Dünya Gerçekte Nasıl İşliyor, 2010, İstanbul

WİKİLEAKS'Lİ YENİDÜNYA

Değişimleri mümkün kılan şartlar yavaş yavaş oluşur. Görünmez bir biçimde gelişen bu şartlar, insanların günün birinde farklı düşünmeye başladıklarını anladıklarında ortaya çıkar. Hepimiz dünyayı **'zihinsel haritalar'**ının yardımıyla algılıyoruz, yani etrafımızdaki dünyayı biçimleyen ve tanımlayan örgülerle... Bunlar dünyayı belli bir zaman için açıklıyor, ancak sonra gerçeklik bu haritaların dışına çıkıyor. Eski haritalar işe yaramamaya başlıyor. Bir değişim krampı yaşanıyor. Eski haritaları atıyor ve yeni dünyayı anlamlandıracak yeni haritalar buluyoruz.

Her yolunu bildiğimiz eski zihinsel haritalardan vazgeçmek zordur, kaybolmaktan korkarız. Ama yolumuzu bulmaya çalıştığımız haritanın artık dünyayı göstermeyen hayalî bir harita olduğunun farkına varmazsak kendimizi de kaybederiz. 21. yüzyılın ilk on yılını ardımızda bırakırken dünyanın giderek daha hızlı döndüğünü hissetmeye başladık. Artık farklı bir haritanın içindeyiz. Yolumuzu kaybetmemek için bu yeni haritayı doğru okumamız gerekiyor.

2010'u Wikileaks ile kapatıp 2011'i **'Arap Baharı'** ile açtık. Medyadan diplomasiye, şirketlerden hükümetlere hiçbir şeyin artık eskisi gibi olmayacağının işareti Wikileaks ve Tunus'dan başlayarak, Mısır, Libya, Cezayir, Yemen, Ürdün, Suriye gibi otokratik Arap devletlerine yayılan devrim dalgası... Bu dönüşüm işaretlerinin her birinde internetin ve bilgi-iletişim teknolojilerinin güçlü bir mevcudiyeti var.

Biz, dünyaya ekonomi-politika odağından bakan, teknoloji iktisadından kriz süreçlerine kadar farklı alanlarla ilgilenen iki ekonomist olarak, 21. yüzyılın dünyasını anlamak için Wikileaks'in önemli bir işaret olduğunu düşünüyoruz. Bu kitap, yüzyıl döngüsündeki derin dönüşümü, Wikileaks'in temsil ettiği dinamiklerle okuyor. Bu kitap sadece Wikileaks hakkında değil; ekonomiden politikaya, uluslararası ilişkilerden ulus devletlere, medyadan teknolojiye gözlerimizin önünde kurulmakta olan **'Yeni Dünya Düzeni'** hakkında. Bu kitap, aynı zamanda bu derin dönüşümün ortasında kendisine yeni bir yol açan Türkiye ve bölgesi hakkında...

.....

Wikileaks, her ne kadar 2006'dan beri faaliyette olsa da dünya gündemine girmesi 2010 yılında oldu. 2010'da Wikileaks, Bağdat'da, içlerinde iki Reuters gazetecisinin de olduğu silahsız bir gruba ateş açan bir ABD helikopterinin kamerasından kaydedilmiş görüntüleri sızdırdı. COLLATERAL MURDER, yani **TÂLİ CİNAYET** adlı bu video, ABD ordusunun Irak'ta işlediği bir savaş suçunu açığa vuruyordu ve infial yarattı. Hemen ardından iki kitlesel sızıntı daha geldi: ABD nin Afganistan işgali ile ilgili olan **Afgan Savaş Günlükleri** ve Irak işgalinin içyüzünü ortaya çıkartan **Irak Savaş Kayıtları.** Son olarak, 28 Kasım 2010'dan itibaren, Wikileaks ABD Dışişleri Bakanlığı ile dünyanın dört bir yanına yayılmış ABD konsoloslukları arasındaki hassas yazışmaları içeren ve **Watergate skandalı**na ithafla **'Cablegate'** olarak adlandırılan belgeleri yayınlamaya başladı.

2011'e girdiğimizde ise, 'Arap Baharı,' aniden üzerimize indi. Nasıl 1989, tarihe **'Prag Baharı'** olarak geçtiyse, 2011 yılı da 'Arap Baharı' olarak anılacak. Her şey 2011'in ilk günlerinde Tunus'ta başladı, sonra domino etkisi halinde yayıldı: Mısır, Libya, Cezayir, Yemen, Ürdün, Suriye... Arap ülkelerindeki çürümüş otokratik rejimler yıkılmaya başladı.

Oysa 21. yüzyıl ne kadar farklı bir şekilde başlamıştı! Önce **11 Eylül 2001**'deki saldırılarla sarsıldık. Hemen arkasından ABD'deki Neocon iktidarının Afganistan ve Irak işgalleri geldi. Neoconların **'KARANLIK PRENSLERİ' RİCHARD PERLE VE DONALD RUMSFELD,** tüm dünyaya, **"Yeni Dünya Düzenine hoş geldiniz"** diye bağırıyordu. Bu, tek kutuplu bir dünya, bir **'Amerikan Yüzyılı'** olacaktı. Ama Neoconların hayali kısa sürdü. Önce Afganistan ve Irak'ta batağa saplandılar, yeni bir 'Vietnam Sendromu' indi üzerlerine. Sonra, 2008 küresel ekonomik kriz patladı ve kaçınılmaz olanı hızlandırdı.

ABD artık dünyanın hâkimi değil; neoliberalizmin dayanağı olan DTÖ, Dünya Bankası, IMF, OECD sisteminin temeli Bretton Woods anlaşması kadük oldu. **Beyaz Anglosakson Protestan (WASP) mabedi IFC'nin (International Finance Corporation)** yönetim kurulunda artık Çinliler, Ruslar ve Araplar da oturuyor, uluslararası kuruluşlar birer birer yeniden yapılanıyor. Dünya finansal sistemi de yapılanıyor. G7'nin yerini G20 aldı. 2010'la birlikte yeni, çok kutuplu ve kuralları henüz belirlenmekte olan bir oyun başladı. Joseph Schumpeter m deyimiyle, yaratıcı yıkım,' eskiyi silip yeniye yol açarak ilerliyor.

Bu oyunda artık sadece devletler ve çokuluslu şirketler oynamıyor. Yeni ve davetsiz oyuncular

oyuna girdi. Artık oyunda kurumsal ve endüstriyel medya düzenini bozan, bilginin dolaşımı önündeki engelleri yıkan, onların yanından dolaşarak iktidar odaklarının kirli sırlarını ifşa eden Wikileaks'in temsil ettiği yeni bilgi oyuncuları da var. Daha da önemlisi, halk yeniden oyunda. Arap Baharı, çok uzun zamandır görülmemiş bir biçimde, halkların tarih sahnesine artık beklenmedik ve özellikle de davet edilmemiş bir şekilde yeni bir oyuncu olarak çıktığı an olarak da anılacak.

Bu yeni güçlerin, kuşkusuz internet başta olmak üzere, ağ teknolojileriyle doğrudan ilgisi var. İnsanlar artık; çok hızlı bir şekilde bir araya gelip dağılabilme, gayrimerkezi bir örgütlenmeyle öngörülemez davranışlarda bulunabilme, iç ve dış iletişimi önlenemez bir şekilde sürdürebilme; yerel eylemlerine küresel iletişim kanallarını kullanarak destek yaratabilme, küresel iletişim yetenekleriyle dünya kamuoyunu etkileyebilme ve iktidarlar üzerinde görülmemiş bir baskı yaratabilme, her şeyden önemlisi, baskının şartı olan görünmezlik duvarlarını yıkarak ülkeleri dünyaya şeffaflaştırabilme gibi yeni güçlerle sahip.

HER İKTİDAR, UYRUKLARININ BİLGİYE ERİŞİMİNİ VE ARALARINDAKİ İLETİŞİMİ DENETLEMEYİ VE BÖYLECE KENDİSİNE DİKENSİZ BİR GÜL BAHÇESİ KURMAYI HAYAL EDER. Ama **İNTERNET; KÜRESEL, GAYRİMERKEZİ, AÇIK, SINIRSIZ, ETKİLEŞİMLİ, KULLANICI-DENETİMLİ VE ALTYAPIDAN BAĞIMSIZDIR. BİLGİ İKTİDARDAN KAÇMA EĞİLİMİNDEDİR. ARTIK İNTERNETTE BİLGİYİ TUTMANIN YOLU YOK! WİKİLEAKS BİZE BUNU GAYET AÇIK BİR BİÇİMDE GÖSTERDİ.**

SANSÜR

Sansür her zaman iktidarın bilgiyi denetiminden kaçırma korkusundan kaynaklanır. Bu, haklı bir korkudur, çünkü tarihin hiçbir döneminde hiçbir iktidar bilgiyi mutlak bir biçimde denetleyememiştir. İktidarlar her zaman uyruklarının bilgiye erişi mini ve aralarındaki iletişimi kontrol etme hayali kurar. Ama bu boş bir hayaldir. Bu bakımdan sansür iktidarların en kullanışlı yönetim araçlarından biridir. Ağır sansür, her zaman iktidarların ömrünü bir miktar uzatır, ama mükemmel bir araç olmadığı için de geri teper ve iktidarın ömrü birdenbire kısalır. Sansür eskiden de mükemmel değildi. Ama herşeyin merkezi olarak sevk ve idare edilebildiği sanayi toplumlarında elverişli bir araçtı. Buna rağmen bilgi bir yerden sızıveriyordu günün birinde.

Ama **merkezi yönetim mekanizmalarının çöktüğü, iletişimin tamamen gayrimerkezi, sınırsız, yatay yayılan ağlar, özellikle de internet üzerinde gerçekleştiği bir dönemde, sansür giderek daha da atıl hale geldi. İKTİDARLAR DEĞİŞİMİ ARKADAN TAKİP EDERLER DOĞALARI GEREĞİ. MEVCUT İKTİDAR YAPILARI DA OLUP BİTENİ ANCAK İKTİDARDAN DÜŞTÜKLERİNDE ANLIYOR. YENİ İKTİDAR YAPILARI DAHA ETKİLİ SANSÜR TEKNOLOJİLERİ ÜRETECEK, HALK DA BUNLARI AŞMAK İÇİN YENİ KATILIM, ŞEFFAFLIK VE BİLGİ TEKNOLOJİLERİ GELİŞTİRECEK. BU SAVAŞTA ELİ GÜÇLÜ OLAN KİM DERSİNİZ?**

Wikileaks'in sloganı şu: **"BİZ HÜKÜMETLERİ AÇARIZ."** Demokratik bir toplumda hükümetler ve devletin vatandaşlara açık olması gerekir, tersi değil. **Türkiye'de de yıllanmış sırlar açığa çıktığında neler olduğunu hepimiz biliyoruz.** Bilgi iktidardır ve devletler iktidarlarını bizlerle, yani halkla paylaşmak zorunda. Aksi takdirde faşizme doğru yola çıkarız.

Wikileaks, devletlere kendilerini temizleme fırsatı sunuyor, üstelik bunu onların erişemeyeceği bir güçle yapıyor. Gücünü de halkın vicdanında buluyor.

Artık hiçbir şey eskisi gibi olmayacak! **Guardian editörü Simon Jenkins**'in dediği gibi, **"SIRLARINI KORUMAK HÜKÜMETLERE DÜŞER, GAZETECİLERE DEĞİL."**

Artık devletler farkına varmaya başlıyor ki, sırların ortaya çıkarmasını durdurmak için darbe yapmak, gazeteci öldürmek veya hapsetmek, sansür uygulamak, medyayı halkın vergileriyle satın almak ve bir polis devleti yaratmak yeterli değil. Başka mucizevî yöntemler de ufukta görünmüyor. Şeffaf olması gereken devletler, vatandaşlar değil. Buna alışsalar iyi olur.

İktidarlar demokrasiden korktukça, demokrasiyle yaşamayı öğrenemedikçe yıkılacaklar ve bu meşru bir durum. Doğrudan demokrasi, birleşimsel demokrasi veya **JULİAN ASSANGE**'in savunduğu gibi, **'radikal demokrasi' vatandaşların bilgiye özgürce erişimi üzerinde yükselecek.**

Evet, şimdi Neoconlara, istihbarat örgütlerine, iktidarını paylaşmaktan korkan ulus devletlere, oligopollere, güçten düşen ordulara, geleneksel medya kuruluşlarına dönüp, **"Yeni Dünya Düzenine hoş geldiniz!"** diyebiliriz; tıpkı onların hepimize on yıl önce dediği gibi. Onların düzeni oldukça kısa ömürlü oldu, bizimki ise daha yeni başlıyor. (s.15-20)

TÜRKİYE VE ORTA DOĞUNUN İKİNCİ ŞANSI

İsrail'in ABD adına Orta Doğuda yürüttüğü savaş ve işgal Bush döneminin bitmesi ile birlikte yeni bir döneme girdi. ABD'nin buradaki politika değişikliği daha tam anlamıyla açığa çıkmadı, ama çıkacak. İşte bu politika değişikliğinin açığa çıktığı gün **Wikileaks veya başka bir kaynak İsrail'in bütün kirli çamaşırlarını ortaya dökecek.** Ama biz, bu kirli çamaşırların neler olduğunu ve hangi politik temellere dayandığını tahmin ediyoruz. Sonuç olarak, bizim bu konudaki bakışımız şu: Wikileaks ya da bir başka **'kaynak'** bir gün mutlaka **İsrail-ABD** ilişkilerini ve bu ilişkilerin arkasındaki kanlı tarihi, hatta kanlı şimdiki zamanı açıklayacaktır. Ama bu kanlı tarih ve şimdiki zaman gelecekte de sürdürülecek mi? Önemli olan bu sorunun cevabı.

Eğer ki, kapitalizmin, belki de 2008 kriziyle zorunlu hale gelen yeni düzeni bizim ahir ömrümüzde göreceğimiz şu zamanlarda gerçekleşirse, İsrail'e bu haliyle hiç gerek kalmayacak. Bu yüzden Wikileaks'in İsrail belgeleri artık **'malum'** ve bu belgeler bir dönemi anlattığı gibi bu belgelerin ortaya çıkacağı söylentisi bile bir dönemin bittiğini bize gösteriyor. Peki, bu dönemin ekonomi-politik açısından biten paradigmaları neler ve Orta Doğuda bitenlerin yerine ne gelecek?

Ortalığa Bir Türlü Dökülemeyen Belgeler ya da Brzezinskının 'İkinci Şans' Ayarı

İsrail'in Orta Doğudaki varlığını en iyi anlatacak birkaç Amerikalıdan biri olan **BRZEZİNSKİ**, Neocon politikalarının revize edilmesi gerektiğini savunan ve bu savunuyla ABD'nin Orta Doğuda ikinci bir şansı olduğunu söyleyen bir yazar. Bu yazarın **İKİNCİ ŞANS** adlı kitabını ABD için bir Orta Doğu eleştirisi ya da çıkışı olarak da okumak gerek. Burada Brzezinski'nin tezlerini ele almamızın nedeni, bu tezlerin temelinde, örtülü de olsa, İsrail'in olması. Brzezinski'nin 2007 tarihli son kitabı üç Amerikan başkanı döneminde Amerika'nın siyasî ve ekonomik hegemonyasını özetliyor. Ama kitap kesinlikle **BÜYÜK SATRANÇ TAHTASI**[9] kadar başarılı değil.

Baba Bush, Clinton ve ikinci Bush dönemlerini ele alan Brzezinski, kitabına **İKİNCİ ŞANS**[10] adını vermiş. Amerika'nın ikinci bir şansı olduğuna inanıyor. Ama bu ikinci şansın, Bush dönemi politikalarının çok önemli bir değişim geçirmesiyle ve Amerikan hegemonyasının 'biraz' törpülenerek yakalanacağını iddia ediyor.

Brzezinski'nin kitaptaki en önemli tespiti, içine Türkiye'yi de alan ve Çine kadar uzanan yeni bir **"ASYA-BALKANLAŞMA"** haritası çizmesi. Bu harita Ankara'dan başlıyor, sonra Arap Yarımadasını, Kuzey Afrika kıyılarını oradan da tüm Kafkasya'yı içine alarak Rusya'nın sonsuz, ama enerji yatağı bozkırlarından geçiyor ve Çin'in kaynayan bölgelerine uzanıyor. Bütün bu bölge, bilindiği gibi, ilk önce Baba Bush'un sonra da George W. Bush'un yeni bir Amerikan hegemonyası kurmak için **'savaş bölgesi'** ilan ettiği yeni balkanizasyon alanıydı.

Brzezinski, 'içeriden' biri olarak bir önceki ABD yönetiminin, yani Neoconların, bu çok geniş bölgede, ilk önce bölgesel iç savaşlar sonra da bölgesel bir topyekün savaş çıkartarak yeni bir hegemonya ve dünya düzeni kurmayı tasarladıklarını söylüyor. Ancak kitabında, Orta Doğu için İngilizlerin **'SÖMÜRGECİ-İMPARATORLUK'** çözümünün şimdi daha yerinde olacağını ileri sürüyor: Yani **'balkanlaşmanın sürekliliği, ama bu sürekliliğin sürekli işgal ve savaştan ziyade 'politik istikrar'la sağlanması... İşte bu 'politik istikrar' ve yumuşak balkanlaştırma'** politikası, Brzezinski'ye göre, Amerika'nın ikinci şansı.

Bu anlamda Brzezinski, oğul Bush'un Irak'ta sonlanan ve sürgit işgale ve savaşa dayanan politikasını akılcı bulmuyor ve eleştiriyor. Bu politikanın kısır olduğunu ve Amerikan gücünü törpülediğini söylüyor.

Kitabın 2008 sonrası olarak adlandırılan bölümünde de bu stratejinin ipuçları var. Ama Brzezinski'nin bakış açısı diğer Neoconlara benziyor. 2007'de yüzünü iyice gösteren küresel krizle birlikte su yüzüne çıkan **'büyük değişimi'** göremiyor. Bu bağlamda kitap, **Büyük Satranç Tahtası** kadar isabetli öngörüler geliştirebilmiş değil. Elbette bunun asıl nedeni, dünyanın geçirdiği derin dönüşüm ve Brze-

---

[9] **Brzezinski, Zbignievv (1998),** *Büyük Satranç Tahtası,* **çev. Ergun Kocabıyık ve Ertuğrul Dikbaş, Sabah Kitapları, 1998.**

[10] Brzezinski, Zbignievv (2007), *Second Chance: Three Presidents and the Crisis of American Superpower,* New York, 2007.

zinski'nin bu dönüşümü ıskalaması...

Burada bizim üzerinde durmak istediğimiz iki nokta var: Birincisi, Brzezinski'nin 2008 kriziyle birlikte değişen durumu, tam anlamıyla olmasa bile, bir ölçüde görmüş olması ve buna uygun 'yeni' bir Neocon stratejisi geliştirmeye çalışması. İkincisi ise, Çin faktörüne öykünerek, bunu, Amerika üzerinden, yeni bir model olarak ele alması.

Şimdi Brzezinski'nin, örtülü olarak ortaya attığı yeni Neocon stratejisi, bizim 'yerli' statükocuların, ulusalcıların şu sıralar savundukları ve yapmaya çalıştıkları herşeyle birebir örtüşüyor. Şöyle ki: Brzezinski, Ankara'dan başlayarak Kafkaslardan Çin'e uzanan geniş bir **'balkanlaşma'** haritası çiziyor ve buralarda demokrasi olmaksızın, büyük ölçüde mevcut durumu koruyarak bir yeni 'siyasî istikrar' statükosu öneriyor.

İşte bu, Neoconların ve onların yerli temsilcisi ulusalcıların ikinci şansı. Ama bu ikinci şans, İsrail militarist-ulus devletinin denklemde olmasına bağlı. Bu senaryoda Türkiye'deki demokratikleşmeyi 'dışarıdan' boğacak güç İsrail'dir. WİKİLEAKS VEYA BİR BAŞKA KAYNAK ŞUNU ER GEÇ AÇIKLAYACAKTIR: Türkiye'deki darbelere karşı geliştirilen ve demokratikleşme doğrultusunda giden süreci, İsrail'in ve onunla işbirliği yapan 'derin' unsurların boğmaya çalıştığını biliyoruz. Ama boğulmak istenen sadece Türkiye'deki demokratikleşme süreci değildi kuşkusuz. Asıl mesele Afganistan'a kadar uzanan bir Orta Doğunun Brzezinski'nin yeni tezlerine göre yeniden yapılanması meselesi idi. Yani Afganistan'da kontrollü bir Taliban, Türkiye'de bir türlü çözülmeyen, ama sürgit bir savaşa dönüşmeyecek, dolayısıyla baskıcı bir rejimi destekleyecek bir Kürt sorunu. **Havuç ve sopa politikaları ikileminde denetim altında bir İslâmî hareket çemberi.** Aynı zamanda, ulus devletlerarasında, gerektiğinde ABD'nin araya girerek yatıştıracağı gerilim politikaları. **İsrail-Türkiye ve Türkiye-Irak-İran gerilimlerinin ve tabii ki Yunanistan-Türkiye itişmesinin devam ettirilmesi. Şimdi Türkiye ve Yunanistan bu politik hattı terk etti. Yalnızca İsrail, yeni Neocon politikalarına uygun olarak gerilim politikasını sürdürüyor. İsrail'in bu süreçte Türkiye'ye sataşmaya devam edeceğini göreceğiz.**

Nitekim, Davos'ta başlayan süreç Mavi Marmara'yla devam etti. **İsrail tam burada bir havuç ve sopa politikası izliyor.** Bundan dolayı Wikileaks'in İsrail'le ilgili belgeleri, bu havuç-sopa politikasının ne kadarının ABD'ye dayandığını bize anlatacak. Ama biz Brzezinski'nin tezlerini buraya tam da bunu anlatmak için aldık. Çünkü bugün İsrail'i Orta Doğuda, bu haliyle tutmak isteyenlerin amacı, Baas rejimleri dâhil, şu an yaşadığımız bütün sorunları bu coğrafyada bu haliyle dondurmaktır.

Yeni Neocon politik hattı, Soğuk Savaş geriliminin ABD'nin denetleyeceği ulus devletler üzerinden devam ettirilmesine dayanmaktadır. Brzezinski, bu ulus devletlerin bölgesel olarak güçlenmesine göz yumulmasını da önermektedir. Ona göre, Bush yönetimi bu anlamda hem ekonomik, hem de siyasî olarak çok ciddi hatalar yapmıştır.

Bir Zamanlar Türkiye İkinci Bir İsrail'miş

Türkiye'de ulus devlete ekonomik ve siyasî geleceklerini bağlamış kesimlerin ikinci bir şansı var mı? Aslında bu soru şu sıralar olan bitenin ve bütün bu olan bitenden kaynaklı tartışmaların özeti gibi. Eksen kayması tartışmasından, kurumlar arası çatışma tartışmasına kadar olan tüm tartışma, haber ve görüşler buraya dayanıyor.

Brzezinski, bugün ulus devlet siyasetinin emperyal temsilcisi olan Neoconların ancak Bush dönemi politikalarından vazgeçerlerse, bir ikinci şanslarının olabileceğini söylüyor. Aslında tam burada Fukuyama'nın **TARİHİN SONUNDA**[11] belirttiği, insanlığın son durağı **'liberal demokrasiye'** nasılsa ulaşacağı ve burada ABD'nin birtakım rezervlerinin, yani toleranslarının olması gerektiği tezini de hatırlamak gerek. Neoconlar, Fukuyama'yı dinlemek yerine, **'MEDENİYETLER ÇATIŞMASI'** diyen **Huntington**'u dinlediler.[12]

HUNTİNGTON'UN TEZİ, kapitalizmin küresel bir sistem olarak inşa edilmesinin tek yolunun kaçınılmaz bir medeniyet 'hesaplaşması' olduğu üzerine kurulur. "Bu çatışma nasılsa olacak, o zaman bir an önce olsun. işgal edelim ve yıkıp yeniden, nasıl gerekiyorsa öyle yapalım."

---

[11] Fukuyama, Francis (1993), **Tarihin Sonu ve Son İnsan**, Gün Yayıncılık, 1993.

[12] Huntington, Samuel P. (2005), **Medeniyetler Çatışması ve Dünya Düzeninin Yeniden Kurulması**, çev. Cem Soydemir, Mehmet Turhan, Okuyan Us Yayınları, 2005.

Ulusalcı-Neoconların Bush dönemindeki telaşı ve tezi buydu. Ama bu telaş pek işe yaramadığı gibi, ters tepti. **Zaten Fukuyamanın tezini eğer kapitalizmin bundan sonra küresel, sınırsız bir sistem olarak var olacağı şeklinde okursak Fukuyama haklı; küreselleşmenin ve onun modernizminin hâkimiyetinin, uygarlıkların zorla yok edilerek sağlanacağını, örtülü olarak söylemeye çalışan Huntington ise haksızdı.** Şimdi Brzezinski, tam buradan hareket ederek, Neoconlara yanlış yaptıklarını anlatıyor.

Asya balkanlaşmasını, ulus devletler üzerinden kontrol etmek ve küresel krize de dayanarak örtülü bir içe kapanma dönemi geliştirmek, Obama iktidarına karşı strateji geliştiren, demir-çelik, silah, petro-kimya gibi geleneksel kontrol sanayilerinin siyasî temsilcilerinin yeni hedefidir.

Şimdi tam burada Türkiye'ye dönelim. Türkiye'de Obama ekibini ikinci kere seçtirmemek ve bu stratejiyi hayata geçirmek isteyen güçlerin temsilcileri kimler olabilir; yani **'ikinci bir şans'** yakalamak isteyenler kimler? Bunları İsrail'in konu edildiği Wikileaks belgelerinde bulacağımızdan şüpheniz olmasın.

Şimdi savunma harcamalarının denetlendiği, gereksiz askerî harcamalar yerine eğitim ve sağlığa bütçe ayıran bir Türkiye yerine, asker vesayetinde ve ordusu kendi yurttaşlarıyla savaşan bir Türkiye isteyenlerin ikinci bir şansı olmalı mı?

Tam burada İsrail'in Türkiye'deki gündemde olan birçok sorunla ilgilendiğini söylemek öyle sanıyoruz ki, şaşırtıcı olmaz. Türkiye'nin bugün başta **KÜRT SORUNU** olmak üzere birçok devasa sorununun çözülmemesi doğrultusunda yapılan provokasyonları, hem Türkiye'de, hem de Orta Doğuda Neocon-İsrail-Türk statükocu-darbecileri üçgeninde aramak gerekir.

Bu ilişkiler şimdiye değin somut olarak açığa çıkmadı, ama bu ilişkilerin Bush döneminde Wikileaks belgelerinin 'babalarından biri olan ABD elçisi Edelman zamanında neredeyse 'resmî' düzeyde kurulduğu biliniyor.

İşte şimdi beklediğimiz bu belgeler. **Türkiye'de baskıcı ve asker vesayetini sürekli kılan iktidarlar silsilesi artık 'yeni dünya düzeni' için ne kadar gereksizse, Netanyahu'nun İsrail'i de bir o kadar gereksizdir.** Ama İsrail'in çözülmesi için Türkiye'de demokrasinin kurumsallaşması ve Türkiye'nin demokrasi dışı yöntemler üretecek bütün sorunlarını hal yoluna koyması gerekir.

BUNUN İÇİN TÜRKİYE, BİRÇOK AÇIDAN ANAHTAR ÜLKE KONUMUNDA. Baas rejimlerinin çözülme yoluna girdiği ve piyasanın buralarda işlemeye başladığı istikrarın şiddet ve savaşla değil de siyasî bütünleşme ve bu bütünleşme sonucu artacak ticarî ve ekonomik faaliyetle sağlanacağı yeni bir Orta Doğuya doğru hızla gidiyoruz. Bu Orta Doğu tablosunda Türkiye'nin başını çektiği bir yeniden yapılanma bütünleşmesi var.

Bu tabloda bir tek Netanyahu'nun İsrail'i yok. Zaten **MAVİ MARMARA KATLİAMI** olmasaydı da İsrail bu tabloda olmayacaktı. Çünkü hem ABD'nin, hem de AB'nin **'Yeni Dünya Düzeninde'** İsrail'in bu haliyle yeri yok. Bu açıdan İsrail'in hâlâ kendini Bush dönemindeki dünyada sanıp buna göre hareket etmesi, yalnızca Türkiye'nin değil, herkesin işini kolaylaştırıyor. Şimdi başını İran, Rusya ve Türkiye gibi belirleyici eksen devletlerin çektiği bu gibi zirveler, esasında 2013'ten itibaren hızla oluşmaya başlayacak siyasî küreselleşmenin hazırlıkları.

Çok açık olarak önümüzde yeni bir paylaşım durumu var. Orta Doğu haritası yeniden çizilecek. **KUZEY IRAK'TAN BAŞLAYAN BU YENİDEN BİÇİMLENDİRMEDE EN ETKİN GÜÇLERDEN BİRİSİ ARTIK TÜRKİYE.**

Türkiye'nin 'KOMŞULARLA SIFIR PROBLEM SİYASETİ' aynı zamanda sınırların sıfır seviyesine inmesinin siyasî sürecidir.

Böyle olunca, **Rusya ve İran sınırlarına kadar olan tüm bölge Türkiye'nin ekonomik ve siyasî yönlendiriciliğinde bütünleşecek.**

İstanbul'un finans merkezi olması;

Rusya ile kotarılan enerji projeleri;

Suriye ile sınırların gevşetilmesi; ve

İran'la yapılan nükleer takas anlaşması bu 'sınırsızlaşma' sürecinin önemli başlangıç adımlarıdır.

Haziran 2010'da İstanbul'da yapılan Asya Güvenlik Zirvesine, belirleyici devletler dışında, Afganistan, Filistin, Ukrayna, Azerbaycan ve Kırgızistan da katıldı. Bu ülkelerin tümü bölgesel savaşların ya

da iç savaşların yaşandığı ya da yaşanacağı ülkeler. Ancak öyle görülüyor ki, yeni dönemde, bütün bu bölge ve ülkelerde yaşanan sorunları ele alacak bölgesel bir üst örgütlülük oluşturulacak. İşte bu üst örgütlülük, Yeni Avrasya Devletler Topluluğunun ilk adımı sayılabilir. Bu bölgede AB gibi yeni bir **'AĞ-DEVLETİ'** doğabilir.

Bu sefer Orta Doğudan başlayacak yeni paylaşım, ulus devletlerin paylaşımı olmayacak. Ya da İngiltere ve Amerika gibi hâkim güçlerin sınırları ve iş bölümü belirlemesi ile de olmayacak. Tam aksine sınırların mümkün olduğunca aşağıya çekileceği, bölgesel ticaretin ve karşılıklı bağımlılığın artacağı, ticarî denetimin, gümrük duvarları ile değil, standartların oluşması ile sağlanacağı bir dönem başlayacak. İşte bu dönemin ekonomisinin kesintisiz işlemesi, enerji ve ticarî ağlarının sorunsuz inşa edilmesi ve yürümesi için tüm hinterlantta ilk önce İsrail gibi artık terörist durumuna düşmüş ulus devletlerin gardının aşağıya çekilmesi gerekiyor. îşte bakımdan hiç şüphesiz Wikileaks gibi bir kaynağa ihtiyacımız var. Tabii sonraki adım da Afganistan'dan Pakistan'a, Irak ve Türkiye'ye kadar tüm çatışma alanlarının ortadan kaldırılması olacak. Bunun için NATO'nun 2013'ten sonra devreye gireceğini söyleyebiliriz. Eğer bu tarihe kadar Türkiye'deki Kürt Sorunu çözülme yoluna girmezse, Türkiye'nin doğusunda üniformaların rengi değişebilir. Burada da şimdilerde ortaya çıkmayan, ama yakında ortaya çıkacak gayri-resmî' bir yakın geçmiş olduğundan hiç şüpheniz olmasın.

Aslında şimdi ortaya çıkıyor ki, bir zamanların Türkiye'si ile şimdinin İsrail'i aynı ülkeymiş. Bizdeki darbeciler nasıl bütün planlarını, programlarını ve stratejilerini eskiye göre yaparak, hâlâ 12 Eylül örneği ya da 28 Şubat misali bir darbe yapacaklarını sandıysa, İsrail de hâlâ elindeki silah ve nükleer teknoloji ile istediğini yapacağını sanıyor. Aslında Gazze olayı bütün dünyaya İsrail'in elindeki nükleer silah teknolojisinin İran'dan daha tehlikeli olduğunu öğretti. Şimdi ABD dahil bütün dünya İsrail'e ses çıkarmadan yaklaşmaya çalışıyor. Çünkü İsrail artık yaralı bir hayvan. Onun, etrafa ve kendisine en az zarar vermesini sağlayarak boyun eğdirilmesi ve sürecin akıllıca yönetilmesi çok önemli.

Ancak diğer taraftan Diyarbakır'dan başlayıp Beyrut'a kadar uzanan bir halka var. Burada yoksullar, kimlikleri yok sayılanlar, dinlerinden, inançlarından, dillerinden, kültürlerinden dolayı militarist-terörist ulus devletlerin baskısında olanlar artık yeni bir ust' örgütlülükle haklarını arayacaklar. Bu, aynı zamanda şimdiye kadar görmediğimiz, ama insanlık tarihinin bütün ayaklanma anlatılarını barındıran ve de tam oradan bize yeni bir dünyayı müjdeleyen bir başlangıç olacak.

İşte tam burada Wikileaks'in İsrail'le ilgili bizce, en önemli 'sızıntısını' anmak gerekiyor: Wikileaks'e göre İsrail, İran'dan daha çok Hamas ve Hizbullah'ın silahlanmasından, hatta nükleer silaha sahip olmasından korkuyor. İsrail bundan gerçekten de korkmalı. Nitekim Wikileaks belgelerinde İsrail'in Orta Doğuda büyük bir savaşı göze almış olduğu görülüyor.[13] Çok ilginç, ama İsrail'in Orta Doğuda hazırlandığı savaş İran'a karşı değilmiş. İsrail; Hizbullah ve Hamasa karşı savaş hazırlığı yapmış. Wikileaks belgesinde İsrail Genelkurmay Başkanı Aşkenazi, İran'ın füze tehdidinin ciddi olduğunu kabul ediyor ama esas büyük tehdidin Gazze'nin kontrolünü elinde bulunduran Hamas ve Lübnan'da siyasî gücü elinde bulunduran Hizbullah olduğunu söylüyor. İşte bu önemli. Çünkü Aşkenazi'nin bu tespiti İsrail'in niye Gazze'de taş üstünde taş bırakmadığını ortaya koyuyor. Yeni Orta Doğunun daha doğrusu Baas rejimlerinin ve İsrail'in eskisi gibi etkin olmadığı bir Orta Doğu ancak Gazze'de ve Lübnan'da kalıcı barışla mümkün olabilir. İsrail bunu biliyor. Aslında bu konuda Hamas ve Hizbullah'tan sonra İsrail'in üçüncü büyük engeli Türkiye.

Şimdi tam burada dikkatinizi yeni NATO konseptine çekmek isteriz. Wikileaks belgelerinde NATO'nun bu yeni konsepti İsrail üzerinden anlatılıyor aslında. Peki, nedir bu yeni konsept ve İsrail gerçekten Wikileaks belgelerinde olduğu gibi, neden İran'dan ziyade Hamas ve Hizbullah'ı tehdit olarak görüyor?

Nato'nun Yeni Yüzü

NATO'nun Varşova Paktından sonraki hikâyesine baktığımızda bir dünya silahlı gücü yaratma çabasını görürüz. Yeni bir Avrupa, dahası dünya savaşının çıkmaması için ulusal orduların, bütünleşmeye paralel eritilmesi yeni NATO stratejisinin temelini oluşturur.

LİZBON BELGESİ bu açıdan çok açıklayıcıdır. Buradaki tehdit, birlik (bu birlik AB gibi oluşmuş yapılar olacağı gibi bundan sonra oluşacak yeni BM konsepti de olabilir) dışında kalan ulus devletler-

[13] **AFP, "Israel preparing for 'large scale war' in Middle East: cable" 27.12 2010.**

dir. Yani tehdit sıralamasında İran'ın adının geçmemesi Türkiye'nin başarısı olarak değerlendiriliyor, ama yeni **NATO KONSEPTİ TEK TEK ÜLKELERLE İLGİLENMİYOR. ONUN İLGİLENDİĞİ 'DENETİM DIŞI' ULUS DEVLETLER. BU, BUGÜN İRAN OLUR, YARIN DÜNYANIN HERHANGİ BİR YERİNDE SÖZ DİNLEMEYEN DARBECİ BİR ORDU HAREKETİ YA DA ULUSALCI İKTİDAR DA OLABİLİR.**

Geleneksel olarak savaş, ulus devletlerarasındaki silahlı çatışma olarak nitelendi şimdiye kadar. Ancak bugün hâkim ulus devletler de dâhil bütün ulus devletlerin egemenliğinin azalması ve bunun yerine yeni bir ulus üstü egemenlik biçimi olan küresel imparatorluğun ortaya çıkması ölçüsünde, savaşın ve siyasal şiddetin şartları ve doğası da zorunlu olarak değişiyor. Savaş küresel ve bitmek bilmez bir olgu haline geliyor.[14]

Bugün Asya'nın ya da Afrika'nın herhangi bir bölgesinde bir aşiret-kabile kavgasının topyekün bir iç savaşa dönüşme olasılığı her an var. BUNUN DIŞINDA BAŞTA ORTA DOĞU OLMAK ÜZERE, BİRİNCİ DÜNYA SAVAŞINDAN SONRA EMPERYALİZMİN MASA BAŞINDA YARATTIĞI ULUS DEVLETLERİN PARÇALANMA SÜREÇLERİ YENİ BİR SAVAŞ TEHDİDİ OLUŞTURUYOR. Ama bu savaş tehdidi, bugün teknolojinin yatay yaygınlaşması sonucu konvansiyonel silahlarla sınırlı olmayabilir. İşte tam da bundan dolayı, çok uzun bir tarih boyunca insanlık, yaratmak istediği bu kapitalist imparatorluk içinde savaş halinden kurtulamayacak. 11 Eylül 2001 bize bunu gösterdi ve **11 EYLÜL AYNI ZAMANDA YENİ NATO KONSEPTİNİN DE BAŞLANGIÇ TARİHİDİR.** Yine Negri, 11 Eylül için şöyle der:

"11 EYLÜL'DEKİ SALDIRILAR YENİ BİR SAVAŞ ÇAĞINI AÇTI, AYNEN 23 MAYIS 1618 TARİHİNDE KUTSAL ROMA İMPARATORLUĞUNUN İKİ KRAL NAİBİNİN PRAG'DAKİ HRADCANY ŞATOSUNUN PENCERESİNDEN ATILMASININ OTUZ YIL SAVAŞLARINI ATEŞLEMESİ GİBİ."[15]

Bu savaş hali, kimi zaman dinler, mezhepler arasında, kimi zaman ETNİK GRUPLAR arasındaymış gibi görünebilir, ama hepsi dağılmakta olan eski egemenliğin unsurları olarak yeni egemenlikten pay almak isteyen yapılardır ve bu savaşların kökeni sınıfsaldır.

İKİNCİ DÜNYA SAVAŞI SONRASI ABD'NİN ORTA DOĞUDA OLUŞTURDUĞU SİSTEM BOZULMASAYDI, USAME BİN LADİN ORTAYA ÇIKMAZDI VE 11 EYLÜL OLMAZDI. **İşte bu anlamda NATO için tehdit tek başına İran falan değildir.** Mesela, eğer ki, Türkiye'de **'Dar Kafalı Ulusalcılar'** 2002-2007 sürecinde bir darbe yapsaydı ve iktidarlarını dünyadaki şu değişime rağmen sürdürmeye çalışsalardı, Türkiye İran'dan daha önce gelen tehdit olarak tanımlanırdı.

NATO'ya envanterini açmayan ve NATO için hayli tartışmalı olan, keza **NATO'nun da lağvedilmesini beklediği Ege Ordusu, başta Kenan Evren olmak üzere çok mümtaz şahsiyetlerin komutasında çok önemli işler yapmıştır. Ege Ordusunun hemen hemen bütün komutanları bir darbe planının içinde olmuştur.**

İşte Wikileaks belgeleri NATOnun Lizbon konseptinde ortaya çıkan bu yeni tehdit algısını ve buna bağlı militer yapılanmanın ipuçlarını ortaya koyan belgelerdir. İsrail'in esasında niye İran'dan daha ziyade Hamas ve Hizbullah'ı tehdit olarak gördüğünü yeni NATO konsepti bize anlatıyor.

Şunu söyleyebiliriz:

ABD'nin Soğuk Savaşla birlikte biten yeni sömürgecik dönemi, ulus devletleri denetleyen, onları belli sınırlarda tutan bir Pax-Americana'ydı. ABD ulus devleti hegemonyasındaki bu sistem, Kara Avrupası'yla yarı-barışık bir Anglosakson ulus devletler düzeni, yani hiyerarşisiydi.

Bu sistemin bitmesi, bir anlamda, denetlenen ulus devletler düzenin de bitmesi anlamına geliyor. İşte bu anlamda, denetlenemeyen ve sistem dışında kalan ulus devletler an az Usame Bin Ladinin El Kaidesi kadar hatta ondan daha büyük bir tehdit. Bu tehdidi tespit etmek, sınırlamak ve gerekirse ortadan kaldırmak artık NATO'nun işi. NATO, bundan böyle, bir dünya silahlı gücü ve aynı zamanda bir siyasî yapı. Bu siyasî yapı, Türkiye'nin AB üyeliğini yeni savunma stratejisinin olmazsa olmazı olarak görüyor. Lizbon'da ortaya çıkan en önemli sonuçlardan birisi de budur. Wikileaks'in ortaya çıkardığı da budur. (s.263-273)

Kaynak:

Özgür UÇKAN-Cemil ERTEM, Wikileaks-Yeni Dünya Düzenine Hoş Geldiniz, 2011, İstanbul

---

[14] **Hard, Michael.Negri, Antonio (2004),** *Çokluk,* **Ayrıntı Yayınları, 2004, s. 21.**

[15] **Hard,** *A.g.e.* **s. 25.**

YAZILAR 20

YALNIZLIKTAN VE İNSANLARDAN ZEVK ALMAK

Hayatın niteliğini yükseltmek için atılması gereken adımlar ile mutluluk bilimi ile ilgili çalışmalar, yaşam kalitesinin her şeyden çok iki etkene dayandığını defalarca göstermiştir. Bu etkenler, işimizi hayatımızı nasıl yaşadığımız ve diğer insanlarla ilişkilerimizdir. Ferd olarak kim olduğumuzla ilgili en ayrıntılı bilgileri, iletişim kurduğumuz kişilerden ve iş yapma şeklimizden alırız. Freud'un mutluluk için **"sevgi ve çalışma"**yı reçete ederken farkında olduğu üzere, benliğimizi büyük ölçüde bu bağlamda olup bitenler tanımlar. Buna göre aile ve arkadaşlarıyla ilişkilerimizi ele alacak, bunların nasıl eğlenceli yaşantılara kaynak olabileceğini belirleyeceğiz.

Yanımızda başka insanlar olup olmaması, yaşantı kalitesinde büyük bir değişiklik yaratır. Diğer insanları, dünyadaki en önemli nesneler olarak görmek, biyolojik programımızda vardır. Diğer insanlar yaşamımızı ya çok ilginç ve doyurucu ya da tamamen doyuruculuktan uzak kılabileceklerinden, onlarla ilişkilerimizi nasıl yürüttüğümüz mutluluğumuzda büyük bir fark yaratır. Başkalarıyla ilişkilerimizi akış yaşantılarına dönüştürmeyi öğrenirsek, bir bütün olarak yaşam kalitemiz epeyce yükselir.

Öte yandan özel yaşamımız da bizim için değerlidir ve yalnız kalmak da isteriz. Ne var ki yalnız kaldığımızda sıklıkla sıkıntılı bir ruh haline gireriz. Bu gibi durumlarda tipik olarak insanlar kendilerini yalnız hissederler, yaşamlarında bir zorluk olmadığını, yapacak bir şey kalmadığını hissederler.

Yalnızlık, kimilerinde duyusal yoksunlukta görülen akıl karıştırıcı belirtileri daha hafif bir şekilde ortaya çıkarır.

İnsan yalnız kalmaya dayanmayı, hatta bundan zevk almayı öğrenmedikçe, tam bir yoğunlaşma gerektiren herhangi bir işi başarması güç olur. Dolayısıyla, kendi araçlarımızla baş başa kaldığımız zaman bile bilincimizi denetlemenin yollarını bulmamız çok önemlidir.

YALNIZ OLMAKLA BAŞKALARIYLA BİRLİKTE OLMAK ARASINDAKİ ÇATIŞMA

Bizi korkutan şeyler içinde, en kötü olanlardan biri, kesinlikle insan etkileşimi seyrinde dışarıda bırakılma korkusudur. Bizler, kuşkusuz içtimâi varlıklarız, ancak başka insanların yanında kendimizi tam hissediyoruz.

Yazı öncesi kültürlerin pek çoğunda yalnızlık öyle dayanılmaz bir şey olarak düşünülür ki insanlar hiçbir zaman yalnız kalmamak için büyük bir çaba harcarlar; yalnızca cadılar ve şamanlar kendi başlarına zaman geçirirken rahattırlar.

Avustralya Aborijinlerinden, Amiş çiftçilerine ve West Point'teki askeri okul öğrencilerine kadar pek çok farklı insan topluluğunda, toplumun uygulayabileceği en kötü yaptırım **"dışlama"**dır. Dışlanan kişi kendini giderek daha kötü hisseder ve kısa bir süre sonra kendi varoluşundan kuşku duymaya başlar. Kimi toplumlarda dışlanmanın nihai sonucu ölümdür: Yalnız bırakılan kişi zaten ölmüş olduğu gerçeğini kabul etmeye başlar, çünkü artık kimse onunla ilgilenmemektedir; o da yavaş yavaş kendi bedeniyle ilgilenmekten vazgeçer ve sonunda ölür.

Latince'de "canlı olma" kavramı ***inter hominem esse*** diye ifade edilir ve bunun tam karşılığı **"erkekler arasında olmak"**tır; öte yandan **"ölü olmak"** ***inter hominem esse desinere,*** yani sözlük anlamıyla **"erkekler arasında olmayı bırakmak"** demektir.

Bir Roma vatandaşı için, öldürülmekten sonraki en ağır ceza şehirden sürgün edilmekti; şehir dışındaki mülkü ne denli lüks olursa olsun, arkadaşlarının yanında olmadığında Romalı kentli görünmez bir adam oluyordu. Aynı acı kader, herhangi bir nedenle kentten ayrılmak zorunda kalan çağdaş New Yorklulara da son derece tanıdık gelecektir.

BÜYÜK KENTLERİN SAĞLADIĞI İNSAN BAĞLANTILARININ YOĞUNLUĞU, RAHATLATICI BİR MERHEM GİBİDİR; SUNULAN ETKİLEŞİMLER NAHOŞ YA DA TEHLİKELİ OLABİLİRSE DE, BÖYLE MERKEZLERDEKİ İNSANLAR ONLARDAN ZEVK ALIRLAR. Fifth Avenue'dan akan kalabalıklar içinde bol bol yankesiciler ve tuhaf tipler olabilir; ama yine de kalabalık heyecan ve güven verir. Herkes, çevresinde başka insanlar olduğunda kendini daha canlı hisseder.

Sosyal bilimler alanında yapılan anketler, evrensel olarak insanların aileleri ve arkadaşlarının ya da yalnızca başka insanların yanındayken mutlu oldukları sonucunu ortaya çıkarmıştır. Bütün gün boyunca ruh hallerini düzelten hoş etkinlikleri sıralamaları istendiğinde, en sık sözü edilen olaylar, **"mutlu insanlarla birlikte olmak", "insanların söylediklerine ilgi göstermesi", "dostlarla birlikte**

olmak" ve **"cinsel açıdan çekici olarak fark edilmek"**tir. Çökküntülü ya da mutsuz insanları ötekilerden ayıran başlıca belirtiler, bu gibi olayları nadiren yaşadıklarını bildirmeleridir. Destekleyici bir toplumsal ağ, stresi de hafifletir: Bir hastalık ya da aksilik, başkalarından duygusal destek alabilen bir kişiyi muhtemelen daha az etkiler.

Arkadaşlarımızla birlikte olmayı isteyecek şekilde programlandığımıza kuşku yoktur. Davranış genetik bilimcileri, yalnız kaldığımız zamanlarda kendimizi rahatsız hissetmemize yol açan kimyasal yönergeleri kromozomlarımızda er ya da geç bulacaklardır. Sosyalleşme sürecinde bu gibi kabiliyetler geliştirmenin haklı nedenleri vardır, işbirliği yoluyla diğer türlere karşı bir üstünlük geliştiren bireyler, sürekli olarak birbirlerinin alanı içinde bulunduklarında hayatta kalmayı çok daha iyi başarırlar. Örneğin, savanlarda leoparlara ve sırtlanlara karşı korunmak için yaşıtlarının yardımına gereksinim duyan habeş maymunları, sürüden ayrılırlarsa hayatta kalma şansları çok azalır. Aynı koşullar atalarımız arasında girişkenliği olumlu bir hayatta kalma özelliği olarak seçmiş olsa gerek. Elbette insanın uyum sağlama süreci giderek kültüre bağlı hale geldikçe, birarada olmak için daha başka nedenler önem kazanmıştır. Örneğin, hayatta kalmak için içgüdüye değil de bilgiye dayanan insanların sayısı arttıkça, insanların birbirlerinin öğrendiklerini paylaşmalarının faydaları da artmıştır; bu gibi durumlarda yalnız bir birey **"aptal"**dır, çünkü Yunanca'da bu sözcüğün özgün anlamı **"özel kişi"**, yani başkalarından bir şey öğrenmeyen kişidir.

Ne tuhaf ki bizi **"Cehennem öteki insanlardır"** diye uyaran bilgeliğin de uzun bir geçmişi vardır. Hindu bilgesi ve Hıristiyan münzevisi çıldırtıcı kalabalıktan uzak durarak huzur aramıştır. Ayrıca, sıradan insanların yaşamlarındaki en olumsuz yaşantıları incelediğimizde, parlak girişkenlik madalyonunun öteki yüzünü görürüz:

En acı veren olaylar da ilişkilerle ilgili olanlardır.

Adaletsiz patronlar ve kaba müşteriler bizi işyerinde mutsuz ederler.

Evde, ilgisiz bir eş, nankör bir evlât ve müdahaleci kayınvalide ve kayınpeder, başlıca üzüntü kaynaklarıdır, insanların hem en iyi, hem de en kötü günlerimizin nedeni olduğu gerçeğiyle nasıl uzlaşabiliriz?

Bu apaçık çelişkiyi çözmek o kadar da zor değil. Gerçekten önemli olan her şey gibi, ilişkiler de iyi gittikleri zaman bizi son derece mutlu ve yürümedikleri zaman da mutsuz ederler, insanlar, başa çıkmamız gereken çevrenin en esnek, en değişken yönüdür. **Aynı kişi sabahımızı muhteşem kılabilir, akşamımızı ise berbat edebilir.** Başkalarının sevgisine ve onayına fazlasıyla bağımlı olduğumuz için, bize karşı davranışlarına da aşırı duyarlıyızdır.

Bu nedenle, diğer insanlarla iyi geçinmeyi öğrenen biri bir bütün olarak yaşam kalitesinde olumlu yönde birçok değişiklik yapacaktır. **Arkadaş Edinmenin Yolları** ve **insanları Etkilemek** gibi kitapları yazanlar ve okuyanlar bu gerçeği iyi bilirler. Yöneticiler daha iyi birer idareci olabilmek için daha iyi iletişim kurabilmeyi isterler, gösteri dünyasındaki kişiler, **"gözde"** kalabalıktan kabul görmek ve bu insanların hayranlığını kazanmak için görgü kurallarını anlatan kitaplar okurlar. Bu kaygı büyük ölçüde diğerlerini manipüle etme yönünde dışarıdan motive olan bir arzuyu yansıtır. Ancak insanlar yalnızca hedeflerimizi gerçekleştirmemize yardım edebildikleri için önemli değildirler; kendi başlarına değerli oldukları kabul edilip buna uygun davranıldığında, en doyurucu mutluluk kaynağı insanlardır.

Nahoş etkileşimlere katlanılabilir, hatta heyecan verici kılan da ilişkilerdeki esnekliktir. Toplumsal bir durumu tanımlama ve yorumlama biçimimiz, insanların birbirlerine nasıl davranacaklarını ve o toplumsal durumda kendilerini nasıl hissedeceklerini büyük ölçüde değiştirir.

Örneğin oğlumuz Mark on iki yaşındayken, bir öğleden sonra okuldan eve, ıssız bir parkın içinden geçen kestirme yoldan gelmiş. Tam parkın ortasında birdenbire karşısına yakındaki bir varoştan iri yarı üç delikanlı çıkmış. Delikanlılardan biri, başıyla, eli cebinde olan arkadaşını gösterip **"Kıpırdama, yoksa seni vurur"** demiş. Üç delikanlı Mark'ın her şeyini, yani bozuk paralarını ve eskimiş Timex saatini almışlar ve ona **"Şimdi yoluna devam edebilirsin. Ama koşma ve sakın dönüp arkana bakma"** demişler.

Böylece Mark eve doğru yeniden yola koyulmuş ve öbür üçü de başka bir yöne yönelmişler. Ancak birkaç adım sonra Mark dönmüş ve onların peşinden gitmeye başlamış. **"Beni dinleyin. Sizinle konuşmak istiyorum"** diye seslenmiş. Delikanlılar **"Yoluna git"** demişler. Ama Mark peşlerinden koşmaya devam etmiş ve onlara, kendisinden aldıkları saati geri vermeyi düşünebilirler mi diye sor-

muş. Onlara saatin çok ucuz olduğunu ve kendisinden başka kimse için herhangi bir değeri olamayacağını söylemiş: **"Bu saati bana annemle babam doğum günümde vermişlerdi"** demiş. Üç delikanlı bu işe çok sinirlenmişler, ama sonunda saati geri verip vermeme konusunda bir oylama yapmaya karar vermişler. İkiye bir oyla saati geri verme kararı almışlar ve böylece Mark eve gururla, bozuklukları olmadan ama eski saati cebinde gelmiş. Elbette anne babasının bu yaşantıyı atlatmaları çok daha uzun sürdü.

Bir yetişkinin bakış açısından, Mark'ın duygusal açıdan ne kadar değerli olursa olsun, eski bir saat için yaşamını olası bir riske atması aptallıktır. Ancak bu olay, önemli bir genel noktaya işaret eder: Toplumsal bir durum, kuralları yeniden tanımlanarak değiştirilme potansiyeline sahiptir. Mark, ona dayatılan **"kurban"** rolüne razı gelmeyerek ve kendisine saldıranlara birer **"hırsız"** gibi değil de, bir erkek çocuğunun aile yadigârı bir şeye bağlılığını anlaması gereken mantıklı insanlar gibi davranarak, bu karşılaşmayı bir yol kesme olayından, en azından bir ölçüde akılcı ve demokratik bir kararın alındığı bir duruma dönüştürmeyi başarmış. Bu olaydaki başarısı büyük ölçüde şansa bağlıymış: Hırsızlar sarhoş ya da aklın ulaşamayacağı kadar yabancılaşmış olabilirlerdi ve o zaman Mark ciddi bir biçimde yaralanabilirdi. Ama iddiamız hâlâ geçerlidir: insan ilişkilerine şekil verilebilir ve bir kişi uygun becerilere sahipse ilişkinin kurallarını değiştirebilir.

İlişkilerin üst düzey yaşantılar üretmek üzere nasıl şekillendirilebileceği konusunda ayrıntıya girmeden önce, yalnızlık diyarında bir gezintiye çıkmamız gerekiyor. Yalnız kalmanın zihni nasıl etkilediğini anladıktan sonra arkadaşlığın insanın iyiliği açısından neden bu denli vazgeçilmez olduğunu daha açık bir biçimde görebiliriz. Ortalama bir yetişkin uyanık geçirdiği zamanın yaklaşık üçte birinde yalnızdır, ancak yaşamlarımızın bu büyük dilimi hakkında onu hiç sevmediğimiz dışında fazla bir şey bilmeyiz.

YALNIZLIK ACISI

Çoğu insan yalnız kaldığı zaman, özellikle de yapacak belli bir işi olmadığında, neredeyse katlanılmaz bir boşluk duygusu yaşar. Ergenler, yetişkinler ve yaşlıların, hepsi en kötü yaşantılarının yalnızken gerçekleştiğini bildirir. Hemen her etkinlik etrafta biri olduğunda daha zevkli olur, yalnızken ise daha az zevk verir. **İnsanlar, ister montaj hattında çalışırken, ister televizyon izlerken olsun, yalnız kaldıkları zamanlara göre, başkalarının varlığında daha mutlu, uyanık ve neşeli olurlar.** Ancak en üzücü olan, yalnız başına çalışmak ya da TV izlemek değildir; en kötü ruh halleri, insan yalnız kalıp da yapacak bir işi olmadığında ortaya çıkar. Çalışmalarımıza katılan insanlar arasında, yalnız yaşayanlar ve kiliseye gitmeyenler için pazar sabahları haftanın en kötü zamanıdır, çünkü dikkatleri üzerinde herhangi bir talep olmadığından bu insanlar ne yapacaklarına karar veremezler. Haftanın kalan kısmında psişik enerji, iş, alışveriş, sevilen TV programları vb. dış düzenlere yöneltilir. Ama pazar sabahı kahvaltı ettikten ve gazetelere göz gezdirdikten sonra geriye yapacak ne kalır? **Bu saatlerin yapıdan yoksunluğu pek çok insan için yıkıcıdır.** Genellikle öğlene kadar kişi bir karar vermiş olur:

Çimleri biçeceğim, akrabalarımı ziyaret edeceğim ya da futbol maçı izleyeceğim. O zaman amaç duygusu geri döner ve dikkat, bir sonraki hedefe odaklanır.

Neden yalnızlık bu kadar olumsuz bir yaşantıdır?

Bu sorunun en basit yanıtı, zihni içeriden düzenli tutmanın çok zor olmasıdır. Dikkatimizi yönlendirmek için dış hedeflere, dış uyarıma, dış geri bildirime gereksinim duyarız. Dış girdiler olmadığında dikkat amaçsızca gezinmeye başlar ve düşüncelere kaos hakim olur: Bu da psişik dağınıklık adını verdiğimiz durumla sonuçlanır.

Tipik bir ergen yalnız kaldığında düşünmeye başlar:

"Şu anda kız arkadaşım ne yapıyor?
Sivilcelerim mi çıkıyor?
Matematik ödevini zamanında bitirebilecek miyim?
Dün kavga ettiğim adamlar beni döverler mi?"

Bir başka deyişle, yapacak bir işi olmayan zihin olumsuz düşüncelerin sahnenin ortasına doğru ilerlemesine engel olamaz. Kişi bilincini denetlemeyi öğrenmediği sürece, aynı şey yetişkinlerin de başına gelebilir. Kişinin aşk hayatı, sağlığı, yatırımları, ailesi ve işiyle ilgili kaygıları her zaman dikkatin sınırlarında dolaşıp durmakta, zihinde yoğunlaşma gerektiren zorlayıcı hiçbir düşüncenin olmadığı

zamanı kollamaktadır. Zihin gevşemeye hazır olduğu anda, kanatlarda bekleyen olası sorunlar ortaya çıkar.

TELEVİZYON İŞTE BU NEDENLE PEK ÇOK İNSAN İÇİN BİR NİMETTİR. TV izlemek olumlu bir yaşantı olmaktan uzak olsa da (insanlar genelde televizyon izlerken kendilerini edilgen, zayıf, sinirli ve üzgün hissederler), hareketli ekran en azından bilince belli bir miktarda düzen getirir. Tahmin edilebilir kurgular, tanıdık karakterler, hatta fazla fazla reklâmlar, güven verici bir uyarım modeli sunar. Ekran, çevrenin idare edilebilir, kısıtlı bir yönü olarak dikkati kendine çağırır. Zihin televizyonla etkileşim halindeyken kişisel kaygılara karşı korunur. Ekrandan geçen bilgiler, nahoş kaygıları zihnin dışında tutar. Elbette depresyondan bu şekilde kaçınmak savurganlıktır, çünkü insan, sonrasında bir şey kazanmadığı halde, çok fazla dikkat harcar.

Yalnızlık korkusuyla başa çıkmanın daha çarpıcı yolları arasında uyuşturucu kullanmak ya da durmadan ev temizlemekten kompulsif (zorlayıcı dürtü etkisiyle yapılan) cinsel davranışlara kadar değişiklik gösteren takıntılı uygulamalara başvurmak vardır. Benlik, kimyasal maddelerin etkisi altındayken psişik enerjisini yönlendirme sorumluluğundan kurtulur; arkamıza yaslanarak oturup uyuşturucunun verdiği düşünce modellerini izleyebiliriz; her ne olursa olsun, olup bitenler bizim denetimimiz dışındadır. **Televizyon gibi uyuşturucu da zihni, üzücü düşüncelerle yüzleşmek zorunda kalmaktan kurtarır.** Alkol ve başka uyuşturucular üst düzey yaşantılar üretebilse de, bunların karmaşıklık düzeyi genelde çok düşüktür. Pek çok geleneksel toplumda olduğu gibi, yüksek beceri gerektiren âyinsel bağlamlarda tüketilmediği sürece, uyuşturucular aslında hem başarılabilecek şeylerle, hem de bizlerin birey olarak başarabileceğimiz şeylerle ilgili algımızı, ikisi arasında bir denge kurulana dek indirger. Bu hoş bir durumdur, ancak yalnızca artan eylem fırsatları ve eylemde bulunma yeteneğinin verdiği zevkin akıl karıştırıcı bir taklididir.

Kimi insanlar, uyuşturucunun zihni etkileyiş biçimiyle ilgili bu tanıma kuvvetle karşı çıkacaklardır. Ne de olsa son çeyrek yüzyıldır, uyuşturucuların **"bilinci genişlettiği"** ve bunları kullanmanın yaratıcılığı artırdığı iddiasının daha bir güvenle ortaya atıldığına tanık oluyoruz. Ancak kanıtlar, kimyasal maddelerin bilincin içeriğini ve örgütlenişini değiştirmekle birlikte, bireyin bilincin işlevi üzerindeki denetimini genişletmediğini ya da artırmadığını düşündürmektedir. Oysa **herhangi bir yaratıcılık için gereken yalnızca böylesi bir denetimdir. Dolayısıyla, psikotrop ilaçlar, insanın normal duyusal koşullarda karşılaşacağından daha çeşitli zihinsel yaşantılar sunsa da, bunu yaparken yaşantıları etkin bir şekilde düzenleme yeteneğimize bir katkıda bulunmaz.**

Çoğu çağdaş sanatçı, Samueal Coleridge'in afyon ruhunun etkisi altındayken yazdığı iddia edilen *Kubla Khan* daki dizeler kadar gizemli bir çekiciliği olan yapıtlar yaratmak umuduyla sanrı yaratan ilaçları deniyor. **Ne var ki, er ya da geç herhangi bir sanat yapıtını yazmak için ayık bir zihin gerektiğini anlıyor. İlaç etkisi altındayken yapılan işler, iyi sanattan beklediğimiz karmaşıklıktan yoksundur; açık ve kendine dönüktür.** Bir kimyasal maddenin değişikliğe uğrattığı bir bilinç, sanatçının daha sonra, zihni berraklığını yeniden kazandığında kullanabileceği, sıradışı imgeler, düşünceler ve duygular ortaya çıkarabilir. Tehlikeli olan, sanatçının zihnine şekil vermek için kimyasal maddelere bağımlı hale geldiğinde, zihni üzerinde kişisel bir denetim kurma yeteneğini yitirme riskine giriyor olmasıdır.

Cinsellik olarak sayılan şeylerin çoğu da, düşüncelere dışarıdan bir düzen getirmenin, yalnızlığın tehlikeleriyle yüzleşmeksizin **"zaman öldürme"**nin bir yoludur. Televizyon izleme ve sevişmenin hemen hemen birbirinin yerine geçebilecek etkinlikler olması şaşırtıcı değildir. Pornografi ve kişisel olmayan cinsellik, üremeyle ilgili imgelerin ve etkinliklerin genetik olarak programlanmış cazibesi üzerine kuruludur. Bunlar dikkati doğal ve hoşa gidecek bir biçimde odaklarlar ve böylece istenmeyen içeriği zihinden çıkarmaya yardımcı olurlar. **Ancak, daha fazla bilinç karmaşıklığı sağlayabilecek dikkat modellerinin herhangi birini geliştirmeyi başaramazlar.**

Aynı iddia, **ilk bakışta hazzın tersi gibi görünebilecek mazoşist davranışlar, tehlikeye atılma ve kumar oynama için de geçerlidir.** insanların kendilerini incitmek ya da korkutmak için buldukları bu yöntemler, fazla beceri gerektirmez, ama insanın doğrudan yaşantı hissini almasına yardım eder. Acı bile, odaklanmamış bir zihne sinsice sokulan kaostan daha iyidir, ister fiziksel, ister duygusal yoldan olsun, insanın kendini incitmesi, dikkatin, acı verse de en azından kendisi neden olduğu için denetleyebileceği bir şey üzerine odaklanmasını sağlar.

Yaşantı kalitesini denetleme yeteneği için en son sınav, insanın dışarıdan gelen ve dikkatini ya-

pılandıran talepler olmadan, yalnızken yaptıklarıdır. Bir işe kendini kaptırmak, arkadaşlarla zaman geçirmek, sinemada ya da konserde eğlenmek görece kolaydır. Peki, kendi araçlarımızla baş başa kaldığımızda ne olur?

Yalnız kaldığımızda ve ruhun karanlık gecesi bastırdığında, onu zihnimizden uzaklaştırmak için kendimizi çılgınca girişimlerde bulunmak zorunda hissediyor muyuz?

Yoksa eğlenceli olmakla kalmayıp benliğin büyümesini de sağlayan etkinliklerle mi uğraşıyoruz?

Boş zamanı, yoğunlaşma gerektiren, becerileri artıran, benliği geliştiren etkinliklerle doldurmak, televizyon izleyerek ya da zevk veren ilaçlar alarak zaman öldürmekle aynı şey değildir. Her iki strateji de, aynı kaos tehdidiyle başa çıkmanın farklı yolları olarak, ontolojik kaygıya karşı savunmalar olarak görülebilse de, birinci strateji büyümeye neden olurken, İkincisi yalnızca zihni çözülmekten korumaya hizmet eder. Nadiren canı sıkılan, anın tadını çıkarmak için sürekli olarak olumlu bir dış çevreye gereksinim duymayan bir insan, yaratıcı bir yaşama ulaşma sınavını geçmiştir.

Yalnız başına kalmaktan kaçmak yerine, yalnız geçirilen zamanı kullanmayı öğrenmek, özellikle gençlik yıllarımızda önemlidir. YALNIZLIĞA KATLANAMAYAN ERGENLER, DAHA SONRA CİDDİ ZİHİNSEL HAZIRLIK GEREKTİREN YETİŞKİN İŞLERİNİ GERÇEKLEŞTİRMEKTE YETERSİZ KALIRLAR. <u>Pek çok anne babaya tanıdık gelecek tipik senaryoda, okuldan gelen bir ergen, kitaplarını yatak odasına bırakır, dolaptan atıştıracak bir şey aldıktan sonra, arkadaşlarıyla bağlantı kurmak üzere telefona yönelir. Telefon konuşmalarından bir şey çıkmazsa, ya radyoyu ya da televizyonu açar. Şans eseri olur da eline bir kitap alırsa, bu kararlılığı büyük olasılıkla fazla sürmez. **Çalışmak, zor bilgi modelleri üzerine yoğunlaşmak demektir.** En disiplinli zihin bile er ya da geç sayfadaki sonu gelmez şablonlardan daha zevkli düşüncelere doğru kayar. Ama hoşa giden düşünceleri istendiği anda toplamak zordur. Bu durumda zihin, tipik olarak her zamanki konuklarınca kuşatılır; bunlar, yapılandırılmamış zihne davetsiz giren belirsiz hayallerdir. **Ergen, görünüşünü, popülerliğini, yaşamdaki şanslarını düşünüp kaygılanmaya başlar.** Bu davetsiz konukları savması için bilincini meşgul edecek bir şey bulması gerekir. Çalışmak işe yaramaz, çünkü fazla zordur. Ergen, zihnini bu durumdan kurtarmak için, fazla psişik enerji gerektirmeyecek her şeyi yapmaya hazırdır. Genelde yeğlediği çözüm, zaman geçirmek için, müzik, televizyon ya da bir arkadaşla sohbet gibi tanıdık düzenlerden birine dönmektir.</u>

GEÇEN HER ON YILLA BİRLİKTE KÜLTÜRÜMÜZ **BİLGİ TEKNOLOJİSİ**NE DAHA BAĞIMLI HALE GELİYOR. **İnsanın böyle bir ortamda hayatta kalması için, soyut simgesel dilleri bilmesi gerekir. Birkaç kuşak önce, okuma yazma bilmeyen biri, iyi bir gelir ve makul bir miktarda saygınlık kazanabileceği bir iş bulabilirdi.** Bir çiftçi, bir demirci, küçük bir tüccar, işini yapması için gereken becerileri, yaşlı bir ustanın yanında çıraklık yaparak öğrenebilir ve simgesel bir sistemi öğrenmeksizin işini yapabilirdi. Günümüzde en basit işler bile, yazılı yönergelere dayanıyor ve daha karmaşık meslekler de insanın zor yoldan, yalnız başına öğrenmesi gereken uzmanlık bilgileri gerektiriyor.

Bilincini denetlemeyi hiçbir zaman öğrenemeyen <u>ergenler, büyüdüklerinde</u> **"disiplinsiz yetişkinler**" oluyorlar. Rekabetçi, bilgi yoğun bir ortamda hayatta kalmalarına yardım edecek karmaşık becerilerden yoksun kalıyorlar. Daha da önemlisi, yaşamdan zevk almayı hiçbir zaman öğrenemiyorlar. Gizli büyüme potansiyellerini ortaya çıkaran zorluklar bulma alışkanlığını edinemiyorlar.

Ancak, yalnızlık fırsatlarından yararlanmayı öğrenmenin çok önemli olduğu tek dönem ergenlik yılları değil. Ne yazık ki çok fazla yetişkin, yirmi, otuz ya da belki kırk yaşına geldi mi, kendi açtığı alışkanlık oluklarında gevşemeye hakkı olduğunu hisseder. Çok çalışıp saygınlık kazanmış, hayatta kalmak için gereken numaraları öğrenmiştir ve bundan sonra kendini otomatiğe alabilir. **İç disiplini en alt düzeyde olan bu insanlar, kaçınılmaz olarak her geçen yıl dağınıklık biriktirirler.** İş yaşamındaki düş kırıklıkları, fiziksel sağlığın bozulması, kaderin olağan cilveleri, bireyin huzurunu giderek kaçıran bir olumsuz bilgi yığını oluşturur.

Peki insan bu sorunları nasıl uzak tutabilir?

İnsan yalnızken dikkatini nasıl denetleyeceğini bilmiyorsa, kaçınılmaz olarak kolay dış çözümlere yönelir: **ilaçlara, eğlenceye, heyecana, zihni körelten ya da dağıtan her ne varsa ona yönelir.**

Ancak bu tür tepkiler gerileticidir, insanı ileri götüremez. Yaşamdan zevk alırken gelişmenin yolu, hayatın kaçınılmaz koşulu olan dağınıklıktan üst düzey bir düzen yaratmaktır. Bu, her yeni zorluğu baskı altına alınması ya da kaçınılması gereken bir şey olarak değil, öğrenmek ve becerilerini geliştir-

mek için bir fırsat olarak görmek demektir. Örneğin yaşla birlikte fiziksel güç azaldığı zaman, bu, insanın enerjisini dış dünya egemenliğinden iç gerçekliğin derinlemesine keşfine yöneltmeye hazır olduğu anlamına gelir. Söz konusu kişi artık Proust [16]okuyabilecek, satranç oynayabilecek, orkide yetiştirebilecek, komşularına yardım edebilecek, Tanrı hakkında düşünebilecektir elbette bunların uğraşmaya değer şeyler olduklarına karar verirse. **Oysa birey yalnızlığı kendi yararına kullanma alışkanlığını önceden edinmediyse, bunlardan herhangi birini yapması zordur. En iyisi bu alışkanlığı erkenden geliştirmektir, ancak hiçbir zaman da geç değildir.** Önceki bölümlerde, bedenin ve zihnin akışı gerçekleştirmesinin kimi yollarını gözden geçirdik. Bir insan dışarıda olup bitenlerden bağımsız olarak, bu gibi etkinlikleri istediği zaman yaratabiliyorsa, yaşam kalitesini şekillendirmeyi öğrenmiş demektir.

YALNIZLIĞI EHLİLEŞTİRMEK

Her kuralın ayrıklığı vardır ve çoğu insan yalnızlıktan çok korksa da, yalnız yaşamayı seçen bazı bireyler vardır. **Francis Bacon**'un yinelediği eski bir deyiş **"HER KİM YALNIZLIKTAN ZEVK ALIRSA YA VAHŞİ BİR HAYVANDIR YA DA BİR TANRI"** der. İnsanın yalnız kalmaktan zevk alması için gerçekten tanrı olması gerekmez, ancak kendi zihinsel düzenlerini geliştirmesi ve böylece, dikkatini yönlendirmesine yardımcı olan diğer insanlar, işler, TV, sinema, lokanta ya da kütüphane gibi uygar yaşamın destekleri olmaksızın akışa ulaşabilmesi gerektiği doğrudur.

İnsan, dikkatini, dağınıklığın zihninin yapısını bozmasını önleyecek şekilde düzenlemenin yollarını bulursa, yalnız kalsa bile hayatta kalmayı başarabilir.

Yalnızlıkla baş etmek için gereksiz ancak zorlayıcı törenlerin zihne şekil vermesine izin vermek, ilaç almaktan ya da sürekli TV izlemekten farklı mıdır?

Münzeviler (yalnız yaşayanlar), bağımlılar (toplum içinde yaşayanlar) kadar etkili bir biçimde **"gerçeklik"** ten kaçtıkları ileri sürülebilir. Her iki durumda da hoşa gitmeyen düşünceler ve duygular zihinden uzaklaştırılarak psişik dağınıklıktan kaçınılmış olur. Ne var ki, **aradaki farkı yaratan insanın yalnızlıkla nasıl başa çıktığıdır.**

Yalnızlık, başkalarının varlığında ulaşılamayacak hedeflere varmak için bir şans olarak görülürse, insan kendini yalnız hissetmek yerine yalnızlıktan zevk alacaktır ve bu süreçte yeni beceriler edinebilir. Öte yandan, yalnızlık her ne pahasına olursa olsun kaçınılması gereken bir durum olarak görülürse, insan paniğe kapılacaktır ve kendisini daha üst düzey karmaşıklığa götüremeyecek akıl karıştırıcılara yönelecektir. **Çiftlikte köpekler yetiştirmek ya da Kutup bölgesi ormanlarında kızak yarıştırmak, çapkınların ya da kokain kullananların gösterişli eğlencelerine göre, oldukça ilkel bir girişim gibi görünebilir.** ANCAK PSİŞİK DÜZEN AÇISINDAN BİRİNCİSİ, İKİNCİSİNDEN SONSUZ ÖLÇÜDE DAHA KARMAŞIKTIR. **Zevk üzerine kurulu yaşam tarzları ancak çok çalışma ve eğlence üzerine kurulu kültürlerle bir arada olduğunda hayatta kalabilir.** ANCAK KÜLTÜR, ÜRETKEN OLMAYAN HAZCILARI DESTEKLEYEMEZ YA DA DESTEKLEMEK İSTEMİYOR OLDUĞUNDA, BECERİLERDEN VE DİSİPLİNDEN YOKSUN OLAN VE DOLAYISIYLA BAŞININ ÇARESİNE BAKAMAYAN ZEVK BAĞIMLILARI YİTİK VE YARDIMA MUHTAÇ BİR HALDE KALAKALIRLAR.

Buradan, bilinç üzerinde denetim sağlamanın tek yolunun Alaska'ya gidip mus avlamak olduğu sonucu çıkarılmamalıdır, insan hemen her ortamda mutlu olabilme etkinlikleri yaşayabilir. Bunun için bazılarının vahşi hayatın içinde yaşaması ya da denizde tek başına uzun saatler geçirmesi gerekir. Çoğu insan ise, insan etkileşiminin hareketliliğiyle çevrili olmayı yeğler. Ne var ki insan ister güney Manhattan'da, ister Alaska'nın kuzeyinde yaşıyor olsun, yalnızlık yüzleşilmesi gereken bir sorundur, insan yalnızlıktan zevk almayı öğrenmediği sürece, yaşamının büyük bölümünü yalnızlığın etkilerinden kaçınmak için umutsuzca çaba harcayarak geçirecektir.

Kaynak:

Prof. Dr. Mihaly Csikzentmihalyi, Semra Kunt AKBAŞ, Akış, 2005, İstanbul, s.189-202

[16] **Marcel Proust,** (1871-1922) Fransız yazar.10 Temmuz 1871'de Auteuil'de doğdu.1890'da Hukuk Fakültesi'ne ve Siyasal Bilgiler Okulu'na kaydoldu. 1895'te felsefe lisansı diploması aldı.1908'de Kayıp Zamanın İzinde isimli eserini yazmaya başladı.Bu eserin bazı ciltleriyle ödüller kazandıktan sonra, Ekim 1922'de geçirdiği bronşit krizinin ardından zatürree oldu ve 18 Kasım 1922'de hayata veda etti.

GÖRÜNMEYEN MESELELERDEN

Gördüğümüz başka, görünen başka, arkası da bambaşka bir dünyada yaşıyoruz. Sözü uzatmadan iki konu üzerinden misal verelim.

SERMAYE

[“Bankalardaki finansal güç Yahudilerin korkunç planları için kullandıkları siyasi gücü de oluşturmaktadır. Bu dev finansal kuruluşların Rothschild ailesinin lideri tarafından yani **“Siyonist Kral”** tarafından yönetildikleri anlaşıldığında dünyadaki kargaşa ve ekonomik krizlerin nedenleri daha iyi anlaşılacaktır.

Bu bölümün başında belirtilen Yahudi Protokollerinde dünyada iki tür Masonluk olduğunu açıklamaktadır. Bunlardan ilki “Gizli Masonluk” diğeri ise “Şov Masonluğudur”. Gizli Masonların amaçları sadece kendileri tarafından bilinir ve sığır sürüsü olarak görülen Şov Masonları tarafından fark bile edilmezler.” (s.28)

Yahudi Ansiklopedisinde dünyada çıkan piyasa krizler ve savaşlar için şu sonuçlarını aktarmaktadır.

Yahudiler ekonomik krizleri her zaman görürler çünkü bu krizleri kendileri yaratırlar. Bu insanlar ekonomik krizleri önlemedikleri gibi kriz öncesi hisse senetlerini yüksek fiyatlardan satıp borsaların dibe vurması sonrası geri toplarlar.

Böyle durumlarda hisseleri yok pahasına toplayan Yahudiler servetlerine servet katarlar. Defalardır yarattıkları bu panikler sayesinde Yahudiler çok kısa sürede dünya servetinin büyük kısmını ellerine geçirmişlerdir. Yahudiler borsadaki paniklerde kaybetmezler çünkü onların önceden haberleri vardır. İnsanlar paniklerken onlar için hasat dönemleridir.

Mesela:

1907 yılında ise Para İmparatoru Rothschild kontrolündeki bankalar müşterileri olan ticari bankalar ve muhabir bankalara vadesi gelen mevduatlarını geri ödemeyi ret etmişler ve bu büyük bir bankacılık krizine neden olmuştur.

Rothschild bankalarından mevduatlarını kurtaramayan ticari bankalar müşterilerine ödeme yapamaz olmuş ve tüm ekonomi kilitlenmiştir. Bu olay tüm bankaların toplanarak para ve kredi piyasalarını kontrol edecek bir sistem oluşturmalarını sağlamıştır. Bu işin en kötü tarafı ise para ve kredi piyasalarını düzenleyecek sistemin Rothschildlar tarafından kurulmuş olmasıdır. Bu sistem gelecekte yine panikler yaratmak ve ancak Rothschild bankaları tarafından düzeltilebilecek şekilde yaratılmıştır.

1920, 1930 ve şimdi yaşadığımız 1937 “Roosevelt Ekonomik Depresyonu” bu sistemden kaynaklanmaktadır. Amerika bu krizleri o kadar sık yaşamaya başlamıştır ki artık bu facialar bize “doğal bir şey” olarak yutturulmaya başlanmıştır. Bazı ekonomistler bu krizleri tahmin etmekle iştigal eder olmuşlardır.

Ekonomik krizler her ne kadar kötü olsalar da savaşlar kadar kötü değillerdir. Rothschild sermayesi 1. Dünya Savaşı ve 2. Dünya Savaşı’ndan sorumludurlar. Bu aile aslında son 150 yılda çıkan pek çok savaştan sorumludur.

Aile savaşan tüm tarafları finanse etmektedir ve tuttuğu bir taraf yoktur. Rothschild ailesi için savaşlar Yahudi olmayanları yıpratan, morallerini çökerten dolayısı ile Yahudi hükümranlığını kurmalarına yardım eden olaylardır.

Savaşlar onlar için amaçlarına ulaşmanın en kısa yoludur. Onlar için faiz tahakkukunu beklemek çok uzun sürmektedir. İnsanları ekonomik krizlerle soymak da oldukça yavaştır. Hâlbuki insanlık acılarının ve dramlarının yaşandığı savaşlar çok karlı ve hızlıdır. Bu Yahudi sermayesi dünyayı yönettiği sürece savaşlar sona ermeyecektir.][17]

SOSYAL AFLAR

[17] Bkz: George Armtrong, trc: Dr. Mertcan AKCANBAŞ, Rothschild Para İmparatorluğu Derin Yahudi Devleti, İstanbul, 2011, s.51

Zamanımızda çıkarılan aflardır. Yurdumuzda af sürekli yaşanan olaylar içinde yer alır. Bir bakarsınız af, vergi için, bir bakarsınız eğitim için, birde bakarsınız adli suçlar için çıkarılmıştır. Ancak çıkan her affın arkaplanında önemli bir durum değişimi olmuştur. Ancak hiçbir zaman kimse görmemiş veya görülmek istenilmemiştir.

Niçin?

Sosyal faktörlerin sonucunu görmek için uzun bir zaman gerekir.

Bizim buradan düşünmemiz gereken nedir?

Af ne için yapıldı?

Sonuç ne oldu?

Ne yazık ki bilgisi noksan olan bir mevzuunun sonucunun ne kadar isabetli olacağını bilmek çok zor olmuştur.

O zaman sorulursa, bilgi bize mi gelecek, yoksa bilgiye biz mi gideceğiz?

Tabii ki, bilgiye biz gideceğiz.

Bilginin avuca düşmesi için el açmak gerekir. “El” demek burada okumaktır.

Bilgi ışık gibidir. Mahzenlere atılsa, üzerine topraklar saçılsa da muhakkak sıçramaya çıkmaya meyillidir.

Okuyalım.

Düşünelim, şüphe edelim.

Hiç olmazsa bazı şeyleri görmek arzusu bizi tedirgin ederde uyanışımıza sebep olur.

İhramcızâde İsmail Hakkı

RASÛLÜLLAH SALLALLÂHÜ ALEYHİ VE SELLEMİN HUYU VE AHLAKI

Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem, halkın sadece düşünceleriyle ilgilenen birisi değildi. O, siyaset, savaş ve güç adamı olduğu halde maneviyat, takva ve sevgi daha çok belirgindi. Hayatını kaplayan askerî ve siyasî kargaşalar, yüzünde bir peygamberden beklenen huzur, duruluk ve samimiyetin görünmesine engel değildi.

Toplum içinde ondan daha etkili ve sevilen kimse yoktu. Onun sözleri ve davranışları, ümmeti üzerinde hayatta iken olduğu gibi öldükten sonra da etkisini sürdürdü. Asırlar sonra şimdi bile onun sünneti Kur'an'ın yanında Müslümanların ikinci ilham kaynağıdır.

Sözü ilham gibiydi, düşüncesini aşılıyordu. Münakaşadan, felsefî ve mantıkî tartışmalardan nefret ediyordu. Kendisiyle münakaşaya kalkışanlara Kur'an ayetlerini okuyarak karşılık verirdi. Düşüncesini sade ve doğal bir üslupla açıklıyor, tartışmaya girmiyordu.

Sözü, Kur'an'ın sözünden tamamen farklı bir özellik taşıyordu. Herkes onu ayırt edebiliyordu. Anlatım şekli, Kur'an'dakinin tersine normaldi. Sözleri ve düşüncesi, karmaşık ve sanatsal tabirlerden yoksun olmasına rağmen çok çekiciydi. Dinleyicinin mantığına girmeden önce kalbini ele geçirip duygusunu etkiliyordu. O, daha çok beşerin fıtratına eğiliyordu. Halkın uyanışına, onların bilgilenmesinden daha çok önem veriyordu. Sözü, dinleyicileri felsefî ve mantıkî düşünceden çok, vicdanî ve içsel düşünceye sevk ediyordu:

"Aranızda biri konuşan, diğeri susan iki vaiz bıraktım. Konuşan vaiz Kur'an, suskun vaiz ölümdür."

Onunla ilk görüşmede kendisiyle yaptıkları en basit ve kısa konuşma ile ona teslim olan kimseler, ölünceye kadar imanları üzere kalıyorlardı. Bu insanların çabuk inanan safdil kimseler olduklarını söylemek mümkün değildir. Çünkü safdil kimseler her zaman safdil olurlar ve sürekli renkten renge girerler. Ayrıca onların Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve selleme çok kolay teslim oluşlarının sebebi, onların bedevîliklerinden, bilinçsizliklerinden dolayı da değildir. Çünkü bilginler ve aydın görüşlüler, her yeni sözü özellikle din hakkında söylenen sözü cahil, bedevî ve tutucu halktan daha kolay kabul ederler.

Şiiri severdi, fakat şiir söylemekten sakınırdı. Sanki onu kendisi için bir zaaf sayıyordu. Konuştuğunda, konuşmasının ahenkli ve vezinli olmamasına özen gösteriyordu. Eğer bir cümlesi tesadüfen kafiyeli ve vezinli olursa, onu kasıtlı olarak bozuyordu. Sanki lafız ve ibarelerdeki sanatın ve yeniliğin, sözünün sadakat ve samimiyetine gölge düşürdüğüne inanıyordu. Kendisini ve düşüncesini, anlatımına yapay bir renk katmaktan daha önemli sayıyor ve sözüne şairimsi bir aldatıcılık vermeye ihtiyaç duymuyordu.

Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem, faaliyetine bir an olsun ara vermedi. İnsanlardan istediği şey, sade, makul ve sağlıklı insanın fıtratına uygundu. Anlattıkları, anlaşılması ilim, felsefe veya karmakarışık düşünceler edinmeyi gerektiren karmaşık ve kapalı felsefî meseleler değildi.

İnsanın mutluluğu ve toplumun kurtuluşu ve olgunlaşması da bu tür fıtrî, sade ve makul ilkelere bağlıdır.

Sadece Allah'a tapın.

Ondan başka hiç kimseye ve hiçbir şeye boyun eğmeyin.

Birbirinize ihanet etmeyin.

Kızlarınızı utanma veya yoksulluk korkusuyla öldürmeyin.

Boşuna birbirinize kılıç çekmeyin.

Bir topluluğu çekici sözlerle düşmanca karalayan, bir topluluğu sahte bir övgüyle temiz, üstün ve iyi gösteren, ruhları boş hayallerle, şehvet, yağma, tahrik, kibir, saygısızlık ve ailevi ve ırksal övünmelerle kirleten şairlerin sözlerine kulak vermeyin.

Yetimleri okşayın, açları doyurun. Kâhinlerden, üfürükçülerden ve büyücülerden uzak durun. Ticaretin içinde tamamen boğulmayın.

Kendinizi zulüm, yalan, hıyanet, nifak, hurafe, kan dökme, acımasızlık, faizcilik, tefecilik ve kincilikten kurtarın.

İnsanlara yumuşak ve şefkatli davranıyordu. Diğer dinlerin bağlılarına da sevgi, saygı ve edeple muamele ediyordu, insanlık ve ahlak söz konusu olduğunda böyleydi ama toplumun kaderi söz konu-

su olduğu zaman sert ve acımasızdı. Namazı çok severdi. Fakat onda aşırı gitmezdi. Namazını uzun tutmazdı. Diğerlerine de onu tavsiye ederdi.

Hz. Aişe diyor ki:

“O, gizlice namaz kılmayı çok severdi. Bazen gece yarısı uykudan uyandığımda onu yatakta bulamazdım. Aradığımda, onun mescidin tenha ve karanlık bir köşesinde namaz kıldığını, Allah ile konuşup dua ile meşgul olduğunu görürdüm.”

Hayatı, zahitlerin ve dünyadan el etek çekenlerin hayat tarzını andırıyordu. **Zırhı, bir Yahudi’nin yanında rehin tutulmuştu. Dünyayı terk ettikten sonra Hz. Ebubekir borcunu ödeyip zırhını geri aldı.**

Açlığı severdi. Direncini onunla ölçerdi. Bazen o kadar aç kalırdı ki açlığın sancısını biraz hafifletmek için kamına taş bağlardı. Sanki bu durumdayken hem kendi zaafını hem de gücünü deneyerek ruhunu gündelik hayata alışmaktan korurdu. Kendisini doymuş hayatlara özgü tortulaşma ve orta hallilikten çile kırbacıyla kurtarır, yerden uzaklaştırırdı.

Hz. Aişe’nin dediğine göre:

“Ömür boyu bir öğünde iki yemek yemedi. Hurma bulduğunda ekmek yemedi. Ekmek yediğinde hurma yemezdi.”

“Bütün bunlara rağmen sufîlik, dünyadan el etek çekme ve riyazet ruhunun, toplumda yayılmasından korkup onunla mücadele ediyordu. Osman bin Mazun ile Amr bin As ruhbanlık ve Hıristiyanlığın huy ve ahlakından etkilenerek günlerce iftarsız oruç tutuyorlardı. Kadın ve ev hayatından el çekmişlerdi. Peygamber onları bundan sakındırarak şöyle dedi: “Ben Peygamberken iftar edip geceleyin yatarım; yemek yerim, evlenirim, benim sünnetime uymayan benden değildir.” İşte Osman dünyadan öylesine yüz çevirmişti ki bir gün kendisini hadımlaştırarak takvasının şehvete bulanmamasına karar verdi. Fakat Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem, onu bu karardan vazgeçirdi.

Peygamber’in güçlü ve sağlam bir mizacı vardı. Acıkmadan yemek yemezdi. Tam doyacak şekilde yemek yemekten kaçınırdı. Kendisinin ve dostlarının sağlığının buna bağlı olduğuna inanıyordu. Hiçbir zaman hastalanmadı. **Sadece bir defa Hayber’deki bir Yahudi kadınının zehir kattığı kuzu etini yemesinden sonra hastalandı.** Gerçi ısırınca zehirli olduğunu hemen anladı ve onu bir kenara fırlattı. Fakat zehir onun üzerinde etki bıraktı. Ondan bir lokma alıp yutan dostu ise öldü. Bu zehrin etkisini devamlı kendi içinde hissediyordu. Hatta ashabın bir bölümü onun ölümünü buna bağlıyorlardı. Bu nedenle onu şehit olarak niteliyorlardı. Hz. Ali diyor ki: **“Ölüm döşeğindeyken boğazından kan geldi.”** [18] Bu delil, onun ölümünün şüpheli olduğunu gösteriyor. Belki de onun zehirlenişini bilen ashabın bu konudaki görüşlerini bu olay güçlendirmiştir.

Halkı davranışıyla çağırdığı din uğrunda can veriyordu. Pratikte yoksullarla ve mahrumlarla yakın ilişkide bulunmaya çalışıyordu. Sıradan halk, Kureyş kabilesinin büyüklük taslaması ve Arabın ırkçılığı karşısında aşağılanan garip kimselerle dostluk ve yoldaşlık ediyordu. Davranış şekli tamamen aristokrasi karşıtı bir şekil arz ediyordu. Uygulamada buna dikkat ediyordu. Aristokratik hayatın değerlerini, geleneklerini ve âdetlerini yok etmeye çalışıyordu.

Abalarını aristokratların tersine kısa dikmelerini emretti. Hatta onların diz üstü dikilmesini vurguladı. Kolların dar ve kısa olmasını istedi. Uzun sakaldan nefret ederdi ve şöyle derdi: **“Bir tutamdan fazlası ateştedir.”**

Kasıtlı olarak çıplak eşeğe binerdi. Bazen başkasını da arkasına bindirirdi. Yolda toprak üzerinde otururdu. Dilencilerle aynı sofraya otururdu. Toplu bir iş yapılacağı zaman Müslümanların hepsi, Kureyş’li ve Kureyş’li olmayan, hür, köle, toplumun büyükleri ve adsız sansız kimselerle birlikte çalışırdı. Onun, bu genel eşitlik karşısında müstesna bir yeri yoktu. Herkes gibi çalışırdı. Hatta daha zor bir işte çalışmayı tercih ederdi.

Onun ve arkadaşlarının samimiyet ve dostlukları diğerlerine ilginç gelirdi. Hudeybiye yılında Kureyş’i temsilen Peygamber ile görüşen **Urve bin Mesut**, ondan ayrıldıktan sonra şöyle dedi:

“Ey Kureyş, ben Hüsrev’i kendi beldesinde, Kayser’i kendi ülkesinde, Necaşî’yi kendi ülkesinde görmüşümdür. Allah’a ant olsun, hiçbir padişahın kavmi arasındaki konumunun, Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellemin ashabı arasındaki konumu gibi olduğunu görmedim. Kavminin onu hiçbir

[18] Nehcül Belaga, Abduh tashihi, s. 218.

bedele karşılık teslim etmeyeceğini anladım. Kendi çarenize bakın."[19]

Onu ister istemez dostlarının gözünde ve gönlünde saygın ve değerli yapan peygamberlik makamı dışındaki şey, onun sade ve samimi davranışı, ruhunun temizliği, muhabbeti, seçkinliği, büyüklüğü, hatta ses tonunun, bakışının ve davranış biçiminin cazibesi de kalpleri kendisine bağlıyordu. İnsanlar ona büyük, seçkin ve iyi bir dost olarak bakıyor ve seviyorlardı. Otoriter şahsiyeti, güçlü ruhu herkesi kendiliğinden, karşısında huşu ve alçak gönüllüğe sevk ediyordu. Fakat aynı zamanda onunla halk arasındaki ilişki tarzı, hatta Büyük Fransa Devrimini geride bırakan, demokrasiyi çağımızın iftiharı sayan, hümanizmi din olarak seçen, insan haklarını bulan, kütüphaneleri, hürriyet, liberalizm, ferdin siyasî ve toplumsal haklan, düşünce, yazı ve hareket hürriyeti konusundaki kitaplarla dolduran bizleri hayrete düşüren şey, kendi düşüncelerini açıklamada Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellemin görüşünün tersi olsa da Müslümanlara tanınmış olan mutlak hürriyettir.

Bu, Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellemi, peygamber, takva, züht ve ahlak adamı olarak bilen bizler için pek ilginç olmayabilir. Fakat onu dâhi insan sayan kimseler, tarihte sürekli sertlik, acımasızlık, istibdat simgesi, deri soydurup samanla dolduran, saray duvarının diplerine ya da şehrin girişine asan, gözlere mil çeken, tandıra atan, kellelerden kule yapan, bir aileyi, bir üyesinin suçundan dolayı topluca imha eden, kafatasında içki içen, bu tip alışık ve normal siyaset şekillerini uygulayan Doğulu bir sultanı, nasıl olur da Arabistan Yanmadası'nda bedevi, kaba ve vahşi Arap kabileleri arasında kendi siyasetini, hürriyet, kardeşlik, eşitlik üzere kurar, etrafa da kendi görüşüne hatta aldığı karara karşı durup muhalefet etme hakkı tanır, kendisinde bir noksanlık ve zaaf olduğunu sandıklarında açıkça söyleme, kendi karşısında serbestçe görüşlerini savunma hakkı tanır da kendilerini tehlikede hissetmeleri, hatta onun çehresinde en ufak bir öfke ve hoşnutsuzlukla karşılaşmaları mümkün olmaz. Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellemin siyasî hayatında, birçok defa dostları, hatta sıradan ve sorumluluğu olmayan halk kesimleri, onun karşısında durup milletinin kaderiyle ilgili olan en hassas konulara ve en önemli olaylara müdahale ettikleri ve karşıt görüş belirttikleri görülmüştür.

Bedir'de kendi seçtiği savaş üssünü beğenmeyip başka bir yeri öneren bir askerin teklifini hemen kabul ettiğini görüyoruz. Uhud'da ordusundaki genç askerler şehir içinde savunma yapma görüşüne karşı çıktılar ve kendi görüşlerini ona empoze ettiler. **O da azınlıkta kaldığı için buna boyun eğdi.** Savaşın sonucu onun görüşünü doğruladığı, en büyük yenilgiye uğradığı, en değerli dost ve akrabalarını kaybettiği, İslam'ın varlığı tehlikeye düştüğü halde o asla onları kınamadı, hatta hoşnutsuzluğuna dair en ufak bir tepki göstermedi.

Hendek savaşında, o resmen Gatafan taifeleriyle görüşerek düşman saflarına rüşvet gücüyle ihtilaf sokmak istedi. Bunu gerçekleştirmek için onlara Medine'nin hurma ürününün yarısını vereceğini taahhüt etti. Düşman da kabul etti. Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem, Müslümanların lideri olarak antlaşma imzaladı. Bu arada Ensar başkanlarınca sert bir muhalefet gösterildiğinde Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem, antlaşma metnini yırtmaları için onlara teslim etti.

Hudeybiye'de barış şartlarını Hz. Ali'ye imza ettirdiği sırada dostlarından bir grup şiddetle itirazda bulunup onu açıkça tenkit ettiler. Hatta onun gerçekleşmesini önlemeye çalışan Hz. Ömer, açıkça Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem ve diğerleri karşısında **"Bu antlaşma alçaklıktır."** diye konuştu ve resmen şöyle dedi: **"Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellemin aldığı karar, Müslümanların zillet kaynağıdır!"** Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem ise onun öfkeli ve kırıcı bağırışı karşısında sakince gülümseyerek sabrını korudu. O da fikir arkadaşlarına cevaben samimi ve güven verici bir şekilde şöyle dedi:

"ALLAH BENİ ZAYİ ETMEYECEKTİR."

Onun davranış tarzı, dostlarını hatta toplumun sade ve basit kişilerini korkutacak, görüş belirtmekten sakındıracak bir tarzda değildi. Kendisine besledikleri sevgi ve iman onları dalkavukça övgüde bulunmaya sürüklemiyordu. Onun İnsanî şahsiyeti karşısında kendilerini kaybetmiyorlardı. Onunla ilişkilerde samimi, özgür ve açık tavır takmıyorlardı.

Bir savaş seferinden Medine'ye dönerken şöyle dedi: **"Fecre kadar kim bizim için nöbet tutar? Biz belki uykuya dalabiliriz."** Bilal,

"Ben!" dedi. Peygamber konaklama emrini verdi. Hepsi uyudu. Bilal fecri beklemek için namaz

[19] Muhammed Kimdir, Hudeybiye Antlaşması.

kılmaya başladı. Doğuşunun eşiğinde yorgun bir durumda devesine dayanmış ve ufka bakar halde uykuya daldı. Doğan güneş ilk defa Müslümanların kendisine karşı gözlerinin kapanmış olduğunu gördü. Peygamber güneşin okşamasıyla yerinden fırladı. Sert ve kınayıcı bir şekilde Bilâl'e şöyle dedi:

"Bize ne yaptın Bilâl?" Bilal de gayet açık ve sade bir şekilde şöyle cevap verdi:

"Seni tutan şey beni de tuttu." Peygamber, doğru söyledin, dedi. Ardından gülümseyerek onun ezan okumasını istedi. Namazdan sonra halka hitaben şöyle dedi:

"Namazı unuttuğunuz ve sonra hatırladığınız zaman onu kılın; zira Yüce Allah, beni anmak için namaz kılın, diyor."

Kadınlara karşı davranış şekli de çok samimi ve sadeydi. Hayber savaşında da diğer birçok büyük savaştaki gibi Müslüman kadınlar savaşa katılıp yaralılara hemşirelik yapma görevini üstlenmişlerdi. Kadınlardan birisi şöyle anlatıyor:

"Gıfaroğullarından birkaç kadınla Peygamber ile görüşmeye gittik. O, Hayber seferine çıkmaktaydı, dedik ki:

Ey Allah'ın Elçisi, biz seninle gelip yaralıları tedavi etmek, gücümüzün yettiği işlerde Müslümanlara yardımcı olmak istiyoruz. Peygamber, Allah'ın bereketi üzerinize olsun, dedi. Biz de onunla birlikte hareket ettik. Peygamber beni bineğinin arkasındaki yolluğun üzerine oturttu. Yolda namaz için indiler, genç bir kız idim, fakat olgun değildim. İlk olarak kendimi temiz görmedim. Utançtan devenin yanında gizlenip kaldım. Peygamber beni görüp yolluğunu kirlenmiş bulduğunda şöyle dedi:

"Sana ne oldu, belki âdet olmuşsundur?" Ben de

"Evet" dedim. O da şöyle buyurdu:

"Kendini temizle, bir kap su al ve içine tuz koy, onunla yolluğun kirlerini yıka ve daha sonra bineğine dön."

"Hayber fethinden sonra bize "Fey" den pay ayırdı. Boynumda gördüğünüz bu kolyeyi bana bağışladı ve kendi eliyle boynuma taktı. Allah'a ant olsun, onu hiçbir zaman çıkarmayacağım."

Ölüm döşeğinde bulunduğunda, Peygamber'in kolyesi boynunda olduğu halde, cenazesini tuzlu suyla yıkayıp kolyeyle birlikte defnetmelerini vasiyet etti.

Yoksullar, sıradan halk kesimi, onu kendilerinden bildikleri için, onunla ilişki kurduklarında âdâb-ı muaşeret kurallarına bile uymuyorlardı. Hz. İbni Ümmümektum, yoksul, kör bir ihtiyardı. Çok konuşan, çok soru soran, her işe burnunu sokan tahammül edilemez tiplerdendi. Fakat Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem ona tahammül ediyordu. O, yerli yersiz bastonu yardımıyla Peygamber'e gelip Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellemin iş ve uğraşma aldırmadan bağırıyordu:

"Ey Rasûlüllah, bana hadis söyle!" O da söylüyordu. Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem hiçbir zaman bu yoksul ve çaresiz âmâya rahatsızlığını belirtecek şekilde davranmadı.

Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem, bir gün düşman kabilelerinin başkan ve ileri gelenleriyle görüşmekteydi. Var gücüyle onları İslam'a çekmeye uğraşıyordu. Aniden İbni Ümmümektum'un baston sesi duyuldu. O Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve selleme yetişip abasının eteğine tutunarak şöyle haykırdı:

"Ey Rasûlüllah, bana hadis söyle!" Peygamber yüzünü buruşturdu. O ne bir şey görüyor ne de anlıyordu, yaptığından da vazgeçmiyordu. Peygamber yüzünü çevirip ona cevap vermedi. İbni Ümmümektum, Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellemden böyle bir tavır beklemiyordu. Çok rahatsız oldu. Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellemin hali aniden değişiverdi. Yüzü kızardı. Vahy çok sert ve ağır idi ki bir önsözü yoktu. Hitap ve nida bölümü gözükmüyordu. Onunla üçüncü şahıs olarak konuşuyordu; sanki onunla karşılaşmak istemiyordu.

"Surat astı ve döndü, kör geldi diye.
Ne bilirsin, belki o arınacak?
Yahut öğüt dinleyecek de kendisine yarayacak.
Kendisini zengin görüp tenezzül etmeyene gelince, sen ona yöneliyorsun.
Onun arınmasından sana ne?
Fakat koşarak sana gelen (Allah'tan) korkarak gelmişken, sen onunla ilgilenmiyorsun.
Hayır (olmaz böyle şey) o (öğüt), bir hatırlatmadır.
Dileyen onu düşünüp öğüt alır.
O, sahifeler içindedir.

Şerefli, şanlı, yüce ve temiz, değerli, çok iyi elçilerin ellerinde.
Kahrolası insan, ne kadar da nankördür. " (80/Abese Suresi 1-17)

Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem bunca sertlikten dolayı acı çekti. Öylesine korkmuştu ki titriyordu. Kalkıp üzgün dostunun peşinden koştu. Onu bulup özür diledi. Kendini bağışlamasını istedi.

Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem hiçbir zaman bu olayı unutmadı. Halkın unutmasını istemediği gibi kendisi de devamlı hatırlatıyordu. Bundan sonra İbni Ümmümektum'a çok saygı ve ilgi gösterdi. Hatta birkaç defa gazveye çıktığında onu Medine'ye başkan atadı. Onunla karşılaştığı zaman sevinçle şöyle diyordu:

"Aferin, aferin! Allah'a ant olsun, artık Allah senin için beni kınamayacaktır."[20]

Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellemi kınayan, onun hatalarını hatırlatan Kur'an ayetleri az değildir. Onu öven ayetlerden daha çoktur.[21] Bu, aşklarla ve güzelliklerle tanışan kimsenin gözünde, övgüden daha değerli ve önemlidir. Bu, Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellemin en güzel fazileti ve Allah'ın en sevgi dolu sözlerindendir. Nitekim **Shandel**'in deyişiyle:

"Aşk, uçuşunun en son sınırında tamamen kınayıcı olur. Sevgili en görkemli cilvesinde, âşığın gözünde, kendisinden tamamen şikâyet edilen bir varlık olur."[22] Bu söz, sanki imamın şu güzel ve zarif sözünün tefsiridir.

"İyilerin iyilikleri, Allah'a yakın kulların kötülükleri konumundadır."

Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem bu kınayıcı ayetleri insanlara samimiyet ve özel bir heyecanla okuyor ve sürekli tekrarlıyordu. Esirlere iyilik üzere davranıyordu. Bedir'de kendileri de yoksul olan Müslümanlara şöyle emir verdi:

"Elbise ve yemeklerinize onları da ortak edin."

Kendisi okuma yazma bilmediği halde okuma yazmayı öğrenmeye teşvik ediyordu. Dostlarını öğrenmeye zorluyordu. Bedir'de okuma-yazma bilen esirlere, on tane Müslüman çocuğa okuma yazma öğretebildikleri takdirde serbest bırakılacaklarını söyledi.

Savaş sahnelerinde hayret verici bir kabiliyet gösteriyordu. Onun çatışmalarında en ufak bir zaaf noktasına rastlanmadı. Herkesi nasıl bir fedakârlığa yönelteceğini, gözlerde ölümü nasıl küçük düşüreceğini biliyordu. Zorluk anlarında çok yürekli ve sabırlıydı. Hz. Ali gibi birisi diyor ki:

"Savaşın gidişatı zorlaştığında biz ona sığınırdık."

Kendisini azarlayan kimselere karşı öylesine fedakârlıkta bulunuyordu ki kötülüğe sevgiyle karşılık vererek onları utandırıyordu.

BİR SOKAKTAN HER GEÇİŞİNDE BİR YAHUDİ ONUN ÜZERİNE EVİNİN ÇATISINDAN SICAK KÜL DÖKÜYORDU. O SİNİRLENMEDEN SAKİNCE GEÇİP GİDİYOR, BİR KÖŞEDE DURUP ÜSTÜNÜ BAŞINI TEMİZLEDİKTEN SONRA YOLUNA DEVAM EDİYORDU. BİR BAŞKA GÜN BU İŞİN TEKRARLANACAĞINI BİLDİĞİ HALDE GÜZERGÂHINI DEĞİŞTİRMİYORDU. BİR GÜN ORADAN GEÇERKEN KÜL DÖKÜLMEDİĞİNİ HAYRETLE GÖRDÜ. RASÛLÜLLAH SALLALLÂHÜ ALEYHİ VE SELLEM BÜYÜKLERE YAKIŞIR BİR TEBESSÜMLE,

"BUGÜN DOSTUMUZ BİZE NİYE UĞRAMADI?"

DEDİ. HASTA OLDUĞUNU SÖYLEDİLER.

"ONU GÖRMEYE GİTMELİ." DEDİ.

HASTA, PEYGAMBER'İN YÜZÜNDE ÖYLESİNE SADAKAT VE SAMİMİYET GÖRDÜ Kİ YILLARDAN BERİ DOST OLDUKLARI HİSSİNE KAPILDI. ADAM, BU DURU, COŞKUN, SEFA VE SEVGİ DOLU HAYIR ÇEŞMESİ KARŞISINDA RUHUNUN TEMİZLENİP YIKANDIĞINI HİSSETTİ VE KÖTÜLÜK, EZİYET VE HIYANET LEKELERİNİN İÇİNDEN TEMİZLENDİĞİNİ GÖRDÜ.

Öylesine mütevazıydı ki bencil, mağrur ve kibirli Arapları hayrete düşürdü. Hayatı, davranış tarzı ve ahlakî özellikleri, sevgi, güç, ihlâs, direnç, yüksek düşünce ve ruh güzelliği ilham ediyordu.

On yıllık Medine hayatında 38 seriyeye, 27 gazveye bizzat katıldı:

Ebva, Buvat (Rıdvan bölgesinde), Aşire, Birinci Bedir (Kurz bin Cabir'i takip), Büyük Bedir, Keder (Selmoğullan), Sevik (Ebusüfyan'ı takip), Zîemr (Gatafan ile), Bahran (Hicaz'da maden), Uhud,

[20] Muhammed Kimdir bölümü.
[21] Tefsir-i Nevin.
[22] Shandel: Les Cahiers Gris, Tunisie, P. 517.

Hamrâulesed, Nadiroğullan, Zatürrika, Son Bedir, Dumetülcendel, Hendek, Kureyzaoğulları, Beni Lihyanoğulları, Hüzeyl, Mustalikoğulları, Hudeybiye, Hayber, Kaza Umresi, Mekke'nin Fethi, Taif, Tebük.

Dokuz gazvede bizzat savaştı.

Bedir, Uhud, Hendek, Kureyzaoğulları, Mustalikoğulları, Hayber, Fetih, Huneyn, Taif.

BÖYLECE ON YIL BOYUNCA 65 SAVAŞ YAPMIŞTIR. Yaklaşık 50 günde bir savaşmıştır. Bu da hem onun enteresan kabiliyetini (son on yıllık ömrü, 53 ile 63 yaşları arasında), hem de şahsiyetinin niteliklerini gösteriyor.

13 defa evlendi.

Vefat ettiğinde 9 eşi vardı.

Eşlerinin çoğunun mihri 400 dirhem idi. (Hatice hariç; onun mehri 20 genç deveydi.)

Kureyşli ile Kureyşli olmayan, esir ile hür, kız ile dul kadın arasında fark gözetmezdi. Hz. Aişe'nin mehri ile Huzeyme kızı Hz. Zeyneb'in mehri eşitti. Hz. Ümmü Seleme'ye verdiği mehir, hurma lifinden bir yatak, bir kadeh, büyük bir kap, bir takım değirmen taşı.

Huyey bin Ahtap'ın kızı Hz. Safiye'yle evlendiğinde (Beni Nadir kabilesi başkanının kızı) düğün yemeği verdi. Fakat İbni Hişam'ın deyişiyle

"Ne yağ ne de eti vardı. Arpa unu ile hurmadan ibaretti."[23]

Seçkin şahsiyeti, ahlak ve tavırlarındaki alışılmamış özellikler, ruhunda bulunan sertlik ve hücum gücü, hareketli özelliği, duygusundaki incelik, sevgi ile iç içe geçmiş sertlik ve haşinliği, her gönülde anlam bulan sözlerinin gizemli cazibesi ve davranışının güzelliği kadınların kalbini de etkiliyordu. Kadınların çoğu ona ya iman karışık bir aşk ya da aşk karışık bir iman ile bağlanmışlardı.

Ruhunun güzellikleri ve vücudunun gizli defineleri bitip tükenmezdi. Öyle ki aşk ona yaklaştıkça daha bir kendini kaybediyor. Ondan tat aldığı oranda daha çok susuyordu. Hanımları incitmelerine rağmen ona tutkundu. Onunla baş başa kalıp daha iyi tanıdıklarında iman ve aşkları daha bir güçlenip kök salıyordu. Yaptıkları azarlar da aşk ve kıskançlıktan ileri geliyordu. Eşin imanı ve aşkı, bir erkeğin yolunun hakikatine, ruhunun güzelliğine sadık tanıklardır. Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellemin hayatında Hatice inanmış bir âşıktı. Hz. Aişe âşık bir mümindi. Diğer eşlerinin kalpleri ve gönülleri de bu ikisiyle dolup taşıyordu.

Tarih, Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellemin fetih ruhunun etkinliği, bakışının güçlü cazibesi karşısında dağılan, ele geçirilen, onun büyük ve güçlü şahsiyetinin güzelliğine tutkun olup onunla bütünleşen kalplerden söz ediyor.

Haris'in kızı Meymune, Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellemi onun üç günlük Mekke ikametinde görmüştü. 16 yaşında bir kadın olmasına rağmen 60'ındaki Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve selleme vurulmuştu. Onun güçlü cazibesine, gizemli şahsiyetine, metanetli davranışlarına öylesine tutkun olmuştu ki Peygamber'in temsilcisi onu istemeye geldiğinde, deve üzerinde iken öylesine heyecanlanıp kendisini kaybetti ki ona cevabında şevkle şöyle dedi:

"Bu deve üzerindeki her şey Allah'ın ve Rasûlü'nündür!"[24]

Onunla evlenirken Kureyş, Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellemin düğün ve tören düzenlemesine izin vermedi. Bu yüzden gerdek çadırını Medine'ye dönüş yolunda **Surf**'da kurdular. Üç yıl sonra Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem dünyasını değiştikten sonra, Meymune 25 yıl daha onsuz yaşadı. Fakat onu unutmadı. Ölüm gecesinde Surf'da o noktaya defnedilmesini vasiyet etti.

Kur'an ve siyer, öz varlıklarını ona bağışlayan, hibe eden kadınlardan bahsediyor:

Birisi Meymune'dir. İslam inancı ve Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem aşkı, benliğine gönül ve beyin yoluyla kazandı ve ruhunu büyüledi. Diğeri Cahş'ın kızı Hz. Zeyneb'tir. Çok olaylı ve karışık bir öyküsü vardır. Diğeri Ümmü Şerik'tir. Adı **Güziye**'dir, Cabir bin Vehb'in kızıdır. Peygamber ona,

"Biz susalım, gelecek konuşsun." dedi, fakat **"gelecek"** de sustu.[25]

Kur'an'da: **"Bir de kendisini Peygamber'e hibe eden ve Peygamber'in de kendisini almak istediği inanmış kadını diğer müminlere değil, sırf sana mahsus olmak üzere (helal kıldık).** " (33/Ah- zab

---

[23] lbni Hişam, c. 2, s. 218.

[24] İbni Hişam, c. 2, s. 232.

[25] Age, aynı yer.

Suresi 50)[26]

Ne kadar zarif ve güzel bir anlatım!

Kadınlara davranış şekli, incelik ve zarafet doluydu. Bu tutum o günlerde hayret uyandırıyordu. Onu defalarca sertçe azarladıkları ve şiddetle sinirlendirdikleri halde onlara elini bile kaldırmadı. Hâlbuki diğer erkeklerin görüşü, (günümüzde de birçoğunun görüşü olan)

"Kötek kadının gıdasıdır. Ara sıra onu dövmek gerekir, yoksa isyan eder!" [27] idi. Bu düşünce tarzı, yarı vahşi, medeni toplumlardan uzak erkeklere has değildir. Böyle sözleri Aristo gibi şahsiyetlerin dilinden de duyuyoruz.

NİETZCHE diyor ki: **"Her kadınla buluşmaya gittiğinizde kırbacınızı unutmayın!"**

Firdevsî diyor ki:

"En iyisi kadınla ejderhanın toprak olması En iyisi dünyanın bu iki pislikten arınması. "

BUDA, misyonunu başlattığında bir süre kadınlarda hidayet kabiliyetinin olup olmadığında tereddüt ediyor. Onların da bu dine davet edilebilmesi konusunda düşünüyordu. İşin başında kadınları davet etmedi. Nihayet takipçilerinden bir grup bu konuda görüşünü sorduklarında (tebliğcilerin görevlerini belirlemesini istediklerinde) bir süre düşündü, sonra kadınların da dinine girmeleri için davet edilmesine karar verdi.

Ama Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem, dünyamızdan sadece güzel koku, kadın ve namazı seviyor.

HER ŞEYE İSİM KOYMAYI SEVERDİ; BİNEKLERİNİN, KILIÇLARININ, MIZRAKLARININ, KALKANLARININ, HATTA SARIĞININ VE GİYSİLERİNİN BİLE ÖZEL ADLARI VARDI. Dostlarını da seçtiği adlarla çağırıyordu. Bu adlandırmaların her biri kendine göre incelik ve özellik taşıyordu. Onlarla olan samimiyet ve yakın ilişkilerini artırıyordu. Bir gün mescide geldiğinde Hz. Ali'nin toprak üzerinde uyuduğunu gördü. Uyandırdı, üstünün başının toprak olduğunu gördü; **"EBU TURAB"** adını taktı. Sonraları Muaviye, Ali'yi kınamak ve küçük düşürmek için onu bu adla çağırıyordu. Ali ise bu adıyla iftihar ediyordu. **Zeydülhayl** ile görüşünce onu **"ZEYDÜLHAYR"** diye adlandırdı. Ebulâs'a **EBUMUTİ** adını verdi. Bir gün ashaptan birinin kediyle geldiğini görünce onu Ebu Hureyre diye çağırdı. O da bu adla ün kazandı.

Latifeli ve şakacı olmayı severdi. Ancak yumuşak ve güzel şakayı tabiî. Bir gün dostları arasında bir ağaca sırtını dayayarak oturmuştu. Bir ayağını diğer ayağının üzerine koyup şöyle dedi:

"Bu ayağım neye benziyor?" Herkes bir şeye benzetti. Kimisi şimşir ağacı dalına, kimisi bitki dalma, kimisi kristalden yapılmış kandil direğine, kimisi de... benzetti. O da ayağını yere koyarak diğer ayağını üzerine yerleştirdi ve şöyle dedi:

"Hayır, bu diğerine benziyor!"

Eşleriyle çokça konuşup gülüşürdü. Hz. Aişe'yle şakalaşmayı çok severdi.

Davranışının sadeliği, yumuşak huyluluğu ve alçak gönüllülüğü, şahsiyetinin büyüklüğünü, maneviyatını ve cazibesini azaltmıyordu. Her kalp, karşısında huşuyla otururdu. Her gurur, onun iyi ve güzel ihtişamı altında kırılırdı. Onun üstünlüğü her toplulukta herkesçe biliniyordu.

Yanma gelen herkes yaklaştıkça onu daha büyük görüyordu. Onunla daha fazla ilişki kuran, onu daha sevimli ve daha yeni buluyordu.

Hz. Ali, onu çok iyi tanıyor ve seviyordu. Simasını ve vücut yapısını kendine özgü ve canlı kelimelerle tasvir etmiştir:

Geniş alnı vardı.

Elleri ve ayaklan büyüktü.

---

[26] "Temiz imanlı kadın kendisini Peygamber'e hibe etti". Müfessirlerin çoğu kadınlardan birinin bu ayete muhatap olduğunu ileri sürerler. Sanıyorum ki "kadın" kelimesinin nekre olması onları böyle bir zanna sürüklemiştir. Halbuki, Peygambere karşı temiz ve imanla aşk duyan herhangi bir kadının bu ayetin muhatabı olduğunu ileri sürmemiz daha doğal ve doğru gözükmektedir: Cahş'ın kızı Zeynep, Haris'in kızı Meymune, Ümmü Şerik, Hakim'in kızı ve Peygamber'in takvalı sahabesi Osman bin Mazun'un eşi "temiz kalbli, kavrayış gücü yüksek, bilgin bir kadın olan Huveyle bu ayetin muhatabıdır. Bazılarına göre Huveyle Sakifli kadınların en değerli ve görkemli kadınıydı." (Mecmaul Bahreyn: Vehb).

[27] Erkeklerin genel yerleşik inancı: "Kadına arada sırada dayak atmaz ve tartaklamazsan üzerinde **hâkimiyet** kuramazsın."

Omuzları geniş ve güçlü idi.
Orta boyluydu.
Ne uzun gözükecek kadar uzun ne de ufak gözükecek kadar kısaydı.
Yüzü açık, rengi pembe ve bir deyişe göre esmerdi.
Siyah gözleri, gür kirpikleri vardı.
Bir avuç dolusu gür sakalı vardı.
Ömrünün son dönemlerinde çenesinin kıllan ve kulaklarına yakın bölümleri ağarmıştı.

Pazı ve omuzları üzerinde sıkı kıllar çıkmış, iki taraftan birbirine kavuşmuş, bir ip gibi göbeğine kadar inmişti.

Başı büyüktü.
Saçlarını kulaklarının altına kadar, bir deyişe göre omuzlarına kadar uzatırdı.
Gömleği çok severdi.

Bazen iki parça (kadife) ile örtünürdü. Birini beline, diğerini omuzları üzerine atardı. Bazen sarık, bazen külah giyerdi. Üç tane külahı vardı. Biri siyah, biri beyaz, diğeri de kulaklıydı ve savaşlarda giyerdi.

Genellikle elbise ve ayakkabısını bizzat kendisi yamardı.
Cuma günleri için özel bir elbisesi vardı.
Temizlik ve yıkanmayı çok severdi.
Saçlarını her zaman tarardı.
Güzel koku sürüp süslenirdi.
Uykudan önce ve sonra üç defa misvak kullanırdı.
Bir havluyu iki defa kullanmazdı.
Çok az konuşurdu.
Az gülerdi.
Gülüşü kahkahalı değildi.
Sadece gülümserdi.
Ses tonunun kalpleri etkileyen bir cazibesi vardı.
Genellikle gözlerini kısar, yere bakardı.
Başını pek az kaldırırdı.
Hiçbir zaman bir tarafa yan taraftan bakmazdı.
Bütün vücuduyla dönüp tam karşıdan bakardı.
Şaşırdığı durumlarda elini hızla döndürüp avuç içini üst tarafa çevirirdi.
Konuşurken anlaşılmayan bir söz duyunca sol elini sağ elinin üzerine vururdu.
Sinirlendiği zaman yüz çevirirdi.
Sevinçliyken gözlerini kısardı. Daha çok sevindiğinde gözlerini yumardı.

Çok sade davranışlı ve alçak gönüllü olmasına rağmen büyüklük ve yiğitlik zamanında çok hassas ve sertti.

Amre ya da Esma'yla[28] evlilik gecesinde; gelin, Arap kadınlarının âdetine göre kendini naza çekmek istedi. Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve selleme bakarak şöyle dedi:

"Vah, senden Allah'a sığınırım!"

Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem soğukkanlılıkla, Allah'a sığınan kimseye el sürmek yakışmaz, cevabını verip onu geri gönderdi. Şöyle dedi:

"BİZE NAZEDENLER VAR. BİZ KİMSEYE NAZ ETMEYİZ."[29]

Yürürken saldırırcasına yürürdü.
Adımları baş ve omuzlarından daha geride kalırdı.
Uzaktan bakınca yüksek bir yerden iniyormuş gibi görünürdü.
Yaklaştığında bir kayanın kayıp yuvarlanması ya da dağdan akan su gibiydi.[30]

---

[28] İbni Hişama göre Yezit Kilabî'nin kızı Amre; cildi hastalıklı olduğu için, ona bir miktar mal bağışlayıp salıverdi.
[29] İbni Hişam, c. 2, s. 647.
[30] Bu özellikleri birçok kaynaktan topladım. Abduh tashihli Nehcü'l-Belaga v.s.

Kaynak:
ALİ ŞERİATİ, İslam Nedir Muhammed Kimdir, İstanbul, Fecr Yay. 2009, s. 537-552

RASÛLÜLLAH SALLALLÂHÜ ALEYHİ VE SELLEMİN ONBEŞ YILLIK SUSKUNLUĞU

25 yaşındaki Peygamberimiz, 45 yaşında zengin bir kadın olan Hz. Hatice ile evlendi. Aristokrat Hz. Hatice, dört deve karşılığında işe aldığı yoksul işçilerinden biri olan Peygamberimizi temizliği, güvenilirliği ve ahlakî üstünlüğü nedeniyle seçmede gerçekten büyük bir fedakârlık yapmıştı. Bu cömertliğin ödülü olarak tarih onun adını, yazıya geçtiği en parlak sayfaların başına kaydetti. Serveti için kocasını gözden çıkarmış olan Hz. Hatice, şimdi kocası için serveti gözden çıkarıyordu. Kader, bu fedakârlığın mükâfatı olarak bu 45 yaşındaki kadını Hicaz'da Peygamberimizin eşi, Hz. Zehra'nın annesi, Hz. Ali'nin hemşiresi yapıyor.

Hiçbir zaman bu fedakârlığa karşılık bu kadar ödül, kimseye verilmemiştir.

Peygamberimizin hayatı değişiyor. Kararit'te Mekkelilerin koyunlarını güden Hz. Ebû Tâlib'in yetimi, şimdi Hz. Hatice'nin kocasıdır ve onun develerini idare etmektedir. Peygamberimiz, müreffeh bir hayata başlar.

Bugünlerde Mekke'de birtakım haberler dolaşmaktadır. Abdülmuttalip'in ölümünden sonra herkes, Mekke'nin liderliği ve Kâbe'nin perdedarlığı iddiasında bulunmaya başlar. Haşimoğullarına rakip çıkmıştır. Kureyş'in büyük aileleri arasında düşmanlık ve reKâbet baş göstermiş, Mekke'yi parçalanma ve dağılmayla tehdit etmektedir. Öte yandan Kâbe'nin saygınlığı, Kureyş'in nüfuzu ve Beytullâh sorumlularının gücü bu perişanlık içinde gittikçe zayıflamaktadır. Bazı Yahudi ve Hıristiyanlar, özellikle Kureyş ileri gelenlerinden bir kısmı Kureyşlilerin dinine açıkça dil uzatmaya başlamışlardır. İnsanlar arasında dinsizlik ve inanç zayıflığı görünmeye başlamıştır. Şam, Yemen ve Hire'ye gidip gelen gruplar, yeni sözler söylemekte, rahiplerden duyduklarını tekrarlamaktadırlar. **Varaka bin Nevfel, Osman bin Huveyris, Zeyd b. Amr ve Abdullah bin Cahş,** "TANRILAR BAYRAMI" törenlerine katılmamışlar, üstelik putlara alenen dil uzatmışlardır.

Hz. Hatice'nin amcası **Varaka bin Nevfel, Hıristiyan olur**, hatta İncil'i Arapçaya tercüme eder. Karısının yüzünden Şam'a ve Irak'a kaçan **Zeyd bin Amr,** Mekke'ye döndüğünde putları resmen **"güçsüz taş parçaları"** diye niteler. Derler ki: Geldi, Kâbe'nin yanında, Lât ve Uzza'nın gözleri hizasına durdu ve yüksek sesle

"Allahım! Hangi yolu sevdiğini bilsem sana o şekilde ibadet ederim; ama bilmiyorum." demiştir.

Hz. Hatice'nin akrabası olan **Osman bin Huveyris**, Kostantiniye'ye gidip Hıristiyan olmuştur. Roma kayseri, onu Mısır kanalıyla Mekke'nin yöneticisi yapmak ve böylece Mekke'yi imparatorluğa bağlamak istemiştir. Halk onu Mekke'den çıkardıktan sonra o, Gassanîlere sığınmış ve onların desteğiyle Mekke'nin ticaret yolunu kesmek istemiştir. Fakat daha sonra Mekke halkı Gassanîlere rüşvet vermişler; neticede Osman zehirlenmiş ve planları suya düşmüştür.

Sâd'ın hikayesi, Mekke'de her yerde dilden dile dolaşır: Birisi develerini Sâd'a vakfetmek için onun önüne getirir. Develer putun yakınına varınca ürküp kaçar, her birisi çölün bir köşesine dağılır. Öfkeli adam develerin peşine düşer, fakat onları bulamaz. Yorgun ve kızgın bir halde geri döner, bir taş alıp şiddetle Sâd'ın kafasına vurur ve şöyle feryat eder: **"Sana Allah'tan bir iyilik gelmez."** Sonra pişman olur ve şu şiiri okur:

"Bizi birleştirsin diye Sâd'ın yanına geldik, fakat o bizi birbirimizden ayırdı. Artık Sâd'ın takipçisi olmayacağız. Yoksa Sâd, yerin bir köşesine düşmüş, hayır söylemekten de şer söylemekten de aciz bir taş parçasından başka bir şey mi?"

Adiy bin Hatem ve **Filis** putunun hikâyesi herkesi hayrete düşürmüştür:

Filis'in sorumlusu Sayfi, Alimoğulları kabilesinden **Malik bin Gülsüm**'ün komşusu olan bir kadının **"dişi deve"**sini alır ve Filis mabedine vakfeder. Kadın Malik'in eteğine yapışır. Malik çıplak bir ata biner, mızrağını alıp Sayfi'nin peşinden koşar ve deveyi ondan geri alır. Sayfi, putun karşısında ona beddua eder ama Malik'e hiçbir zarar dokunmaz. Adiy bin Hatem ve bu olayı izleyen başka bir adam putperestlikten vazgeçer ve Hıristiyan olur. Ama **bu arada Peygamberimizin adı geçmez. Bu çok ilginçtir. Biz birinci el tarihî belgelerde hiçbir zaman Peygamberimizin putlar önünde tapındığını veya başkaları gibi devrinin dinî şenliklerine katıldığını görmüyoruz. Fakat o asla putlarla alay eden, onlara ve müşriklere açıkça dil uzatan kimselerin yanında yer almamıştır.** Bu onun hayatının en karma-

şık ve sıra dışı düğümlerinden biridir. Çünkü hayatının kırkıncı yılının 27 Recebinden itibaren (Miladî 610 ağustos) putlara karşı tehlikeli ve sert bir isyana kalkışan ve putlara en ağır ifadelerle saldıran bir kimse, bu dini eleştirme konusunda daha önce şehrinin ve toplumunun diğer birçok aydınıyla ağız birliği yapmamış veya en azından halk arasında zayıf imanlı olarak suçlanmamış olamaz.

A. TOYNBEE der ki:

"Tarihin dâhilerinin (Bununla, bir hipotez, teori veya kanun keşfetmiş olan felsefe veya bilim dâhilerini değil, toplum ve medeniyet hayatında yeni bir tarih meydana getirmiş olan dâhileri kast eder.) hayatı iki belirgin merhaleye ayrılır: Birisi, "TOPLUMDAN KOPUŞ" merhalesi, diğeri "TOPLUMA DÖNÜŞ" merhalesidir. Birinci merhalede toplumuna tahammül edemeyen kişi, ondan uzaklaşır ve kayıplara karışır. Uzaklaşma devresi kısa veya uzun sürebilir. Sonunda kabul ederek topluma geri döner, risâlet görevine başlar. Bu dönüşte adam artık bambaşka birisidir. Kendiliğinden başka birisi olmuştur. Musa, Kıptîyi öldürdükten sonra toplumdan kaçıyor. Kayboluş yıllarından sonra kardeşi Harun'la birlikte peygamber kılığında geri geliyor. Giden Musa, Firavun karşıtı bir devrimcidir. Buda, saltanat, eğlence, dans, içki ve şehveti bırakır ve kayboluş yıllarından sonra Nars'a devrimci bir peygamber kisvesiyle geri döner. Sdartha adlı bir şehzade olarak gittiği yerden Buda olarak geri döner. Mani de böyledir."

Ama Peygamberimiz 25 yaşından 40 yaşına kadar Mekke'yi terk etmemiş olmasına rağmen onun hayatı da Toynbee'nin dediği gibi iki dönemden oluşur. Toplumdan uzaklaşması ve topluma dönüşü onun gizemli iç dünyasında ve heyecanlı ruhunda gerçekleşmiştir. Onun Hirâ ve Sevr mağaralarındaki tek başına tefekkür dönemi, Mekke'den, onun putları, âdetleri, gelenekleri, ilişkileri ve hayat tarzından uzaklaşma dönemidir. Hirâ'dan çevresinde Mekke'nin yayıldığı vadiye doğru koşması, büyük tarihçinin deyişiyle **"tarihle buluşmak için aşağı inmesi"** topluma dönüş döneminin başlangıcıdır. Ama asla Peygamberimizin şahsı gözlerden kaybolmamıştır.

Diğer peygamberler de toplumlarından uzak kaldıkları uzun süre içerisinde tedricî olarak ruhsal ve fikrî bir eğitim geçiriyor ve kendilerini yavaş yavaş risâlet görevlerine hazırlıyorlardı. Eğer tarih, toplumu terk ettikleri dönemde onlarla temas halinde olabilseydi, şahsiyetlerinin normal ve genel durumdan rehberlik ve peygamberlik aşamasına nasıl dönüştüğünü ve onlardaki bu büyük düşünce, ruh ve ahlak devrimi öncüllerinin neler olduğunu bize söyleyebilirdi. Nitekim Buda'nın hayatında bu şahsiyet değişimi, efsanevî ve mitolojik bir şekilde anlatılmıştır: Onun ormanların derinliğinde ölüm, hastalık, cahillik, yoksulluk ve zulüm tanrılarına karşı tek başına verdiği mücadele, **prens Sdarta'nın Buda olma hikayesi**dir.

Mekke halkı, Peygamberimiz ile her gün ilişki halindeydi. Peygamberimiz de Mekke sosyal hayatının bütün faaliyetlerine ve toplantılarına katılıyordu. Ukaz ve Mucne pazarlarına gider, dört yıl süren Ficar savaşlarına katılır, Darunnedve'ye gidip gelir, Kureyş başkanlarıyla Kâbe'de sohbet eder. Kâbe'nin yeniden inşası ve Hacerülesved'in yerleştirilmesi esnasında Kureyş önderleriyle işbirliği yapar. Kaside dinler, diğer Araplar gibi şiir ve şairler hakkında konuşur, tanışır ve görüş ortaya koyar. Peygamberimiz, seçkin bir şahsiyet olduğu 25 ile 40 yaşları arası nispeten uzun olan bu dönemde Kâbe'nin sucusu ve perdedarı, Kureyş'in en kutsal ve nüfuzlu dinî şahsiyeti Abdülmuttalip'in torunu, **Mekke'nin en zengin ve saygın kadını Hz. Hatice'nin kocasıdır. Bundan dolayı onun en ufak bir hareketi ve tepkisi toplumda yankı bulur.** Nasıl olur da Abdülmuttalip'in torunu putperestlikten nefret ettiğini sergiler, Kureyş'in dinî toplantılarına katılmaz da Kureyş onu fark etmez ve halk, Kureyş dininin en üstün yetkilisi, Kâbe'nin yöneticisi ve Kâbe ziyaretçilerinin sorumlusu olan bir hanedanın, Abdülmuttalip'in bu zayıf inançlı evladını anlamaz, anlasalar bile pek önem vermez ve bunu büyük bir sapıklık görmez?

Tarihten edindiğimiz bilgilere göre, İslam'ın ve Kur'an'ın Peygamberimizi ile pek bağdaşmadığı halde, cahiliye döneminde Peygamber'in şahsiyeti ile ilgili olarak nakledilen mucize ve kerametlere rağmen Peygamberimiz bu on beş yıl boyunca olağanüstü bir şahsiyet, din düşmanı bir unsur, Hıristiyanlık, Yahudilik, Mani dini ve Zerdüştîlik gibi yeni ve yabancı fikirlerin, mistik Doğu ekollerinin, Yunan ve İskenderiye felsefelerinin etkisinde kalan bir aydın veya zihinleri kendisine çeken sıra dışı bir düşünür olarak tanınmamıştır. Üstelik onun ailevî soyluluğu, ahlakî üstünlüğü ve güvenilirliği, fikri ve itikadî yönlerinden daha çok belirgindir.

Maurice de Barres'in güzel ifadesiyle,

"Aydınlar, yerine şuur koymadan vicdanlarını kaybeden kimselerdir."[31] Peygamberimiz Mekke'de bir aydın olarak ünlenmemiştir. Onda vicdan, fikirden daha çok belirgindir.

Ona verilen **"EMİN/DÜRÜST"** lakabı, toplumun onun kişiliği hakkındaki kanaatini yansıtıyor. **Mekke'nin dört dâhisi vardır ama bunlar arsında Peygamberimiz yer almaz:**

Muaviye bin Ebu Süfyan,
Muğire bin Şube,
Amr bin As
Ziyad bin Ebihi'dir.

Dışarıya gidip gelenler, meşhur şair, tüccar ve kervancılar vardır ama Peygamberimiz onların arasında da yoktur.

Yahudilik ve Hıristiyanlığa aşina olanlar ve bilginler arasında sayılanlar, **Varaka bin Nevfel**, birkaç şair ya da Arap olmayan ünlülerden ibarettir. Peygamberimiz onların içinde de değildir. Dalgalı muhayyile sahibi, yüksek tabiatlı ve ince ruhlu kimseler vardır. Adları tarihe geçmiştir. İnsanlar onları herkesten daha anlayışlı kabul eder. Peygamberimiz onların arasında da yoktur.

OSMAN BİN HUVEYRİS, ZEYD BİN AMR, MALİK BİN GÜLSÜM ve **ADİY BİN HATEM** gibi putlara dil uzatan, Kureyş dinine muhalefeti başlatan ve putperestliği resmen terk eden kimseler vardır. Peygamberimizi onların arasında da göremeyiz.

Araplarca olgun kabul edilen yani eğitimli, okçuluk ve yüzme bilen kimseler vardır. Bunlar tarihin tanıdığı birkaç kişidir. Peygamberimiz onların arasında da yer almaz.

Okuma yazma bilen, dolayısıyla dinlerin kitaplarından ve başkalarının fikirlerinden haberdar olan sekiz on kişi vardır. Peygamberimiz onların arasında da yoktur.

Bundan dolayı kesin olan şudur ki Peygamberimiz ne şair, ne eğitimli, ne "kâmil", ne yeni dinlerin etkisi altında olan birisi, ne yeni düşüncelere ve dış dünyaya aşina, seçkin Arapların üstün zekâlılarına mensup bir kimse, ne bilgin, ne önünde düşünce gücü ölçüsünde eğilen, yeni fikirler üreten ve miras kalmış sapık inançları anlayan küstah aydınlar kulübü üyesidir.

Peygamberimiz sadece ve sadece emin yani güvenilirdir. Şefkatli, soylu, doğru ve güvenilir bir kimsedir. Bunlar tamamen bireye ait ahlakî üstünlüklerdir. Siyasal, sosyal ve dinî düşünce açısından da bir üne sahip değildir. Onda görülen tek değişiklik şudur:

Yirmi beş yaşına kadar hayatını yetimlik, sıkıntı, yoksulluk, çöl şartları ve çobanlık ile geçirmişken şimdi zengin bir kadın ile evlendikten sonra müreffeh bir hayata, sıcak bir yuvaya ve çocuklara sahip olur. Son yarım asırdaki devrimleri ve çağdaş devrimci toplumları **SINIF PSİKOLOJİSİ** açısından incelediğimizde ve toplumumuzdaki siyasî akımlarda yer alan çeşitli sınıflara mensup bireylerle doğrudan ilişki kurduğumuzda çok önemli bir sosyal psikoloji meselesiyle karşılaşmaktayız.[32] Bireyler, kendi sınıflarını değiştirip bir üst sınıfa yükseldiklerinde muhafazakâr olurlar ve mevcut duruma, statükoya hoşgörüyle bakarlar. Hatta derin düşünceli ve yedinci göbekten aydın olsalar ve kendi toplumlarının zamanına, şartlarına ve durumlarına karşı çıksalar bile kalben ve fiilen ondan yana tavır alırlar, devrimden ve güvenliğin alt üst olmasından korkarlar. Çünkü onlar müreffeh hayatlarını mevcut duruma borçludurlar. Şehre göçüp orada sanayi işçisi veya devlet memuru olan köylüler ve aşağı sınıftan orta sınıfa yükselen bireyler, devrimci ve eleştirel ruhlarını kaybedip sağcı olurlar. Avrupa'daki siyasî tecrübe, itinalı etütlere ve istatistikî verilere dayanarak, ekonomik göstergelerin halkın ekonomik durumunun daha iyi olduğunu, siyasî göstergelerin politik eğilimlerin sağa kaydığını ve sağcıların başarı şanslarının daha çok olduğunu gösterdiğini ispatlamıştır. Tersi de mümkündür. Savaş sonrası Fransa, bu durumun açık örneğidir.

Yirmi yıl öncesinde sosyalistlerin ve komünistlerin çoğunlukta olduğu parlamentoda şimdi **De Gol**cüler, hatta onlardan daha sağcı olanlar çoğunluğu oluşturmaktadır. Fransa ekonomisinin bu yirmi yıldaki yükseliş eğrisi, bunu çok güzel açıklamaktadır. Günümüzde Batı kapitalizmi, mantıken Marks'ın öngördüğü gibi şekillenmesi gereken gelişme halindeki proletarya devrimi vasıtasıyla meydana gelecek bir iç patlamayı önlemek için **"işçilerin refah seviyesini yükseltmek"** şeklindeki en makul yolu be-

---

[31] Arument, II, p.

[32] Doktor Şeriati'ye göre, Peygamber'in 40 yaşında değişim geçirmesi, vahiy gibi bir dış etkeni kabul etmeden sınıf psikolojisi ve materyalist düşünceyle açıklanamaz.

nimsemiştir. Sosyal sigorta, düzenli maaş artışı ve işçinin buzdolabı, radyo, ev, gaz, banyo, kalorifer, sinema, tiyatro, plaj ve araba gibi çağdaş hayatın nimetlerinden faydalanmasına imkan sağlanması, onda yalancı bir sömürülmemişlik ve mahrum bırakılmamışlık hissi uyandırır, sosyal ve ekonomik adaletin gerçekleştiği duygusunu oluşturur, kompleks ve öfkelerinin yumuşamasına vesile olur ve düşüncede devrimci bile olsa pratikte muhafazakar olmasını sağlar. Buna bakarak **"Kapitalizm akıllanıyor."** denmektedir. Çünkü kendisini korumak için işçiyi burjuvalaştırmaya kalkışmıştır. Bu da Marks'ın Alman, İngiliz, Fransız ve Amerikan kapitalizminin işçi devrimi ve komünizmle yıkılacağı şeklindeki bilimsel ve mantıksal öngörüsünün gerçekleşmemesine yol açmıştır. Bugün gelişmekte olan geri kalmış ülkelerde dahi statükoyu korumak ve tehlikeyi gidermek için köylünün ve işçinin anarşi kaynağı olmak yerine konfora kavuşmasına, güvenliğin ve huzurun sağlanmasına yönelik olarak orta sınıf oluşturmaya çalışılmaktadır.

Peygamberimiz şimdi ekonomik hayat bakımından müreffehtir. Çok çocuklu fakir amcasının evinde sıkıntı çeken yoksul genç, şimdi Mekke'nin zenginleri arasında yer alır. Sınıf değiştirmiş, amburjuvaze olmuştur. Doğal olarak sebat ve emniyeti koruması, muhafazakâr olması gerekir. Hâkim rejimi ve statükoyu sağlamlaştırmak için çalışmasına da Osman bin Huveyris, Zeyd bin Amr ve Malik bin Gülsüm gibi bozguncularla iş birliği yapmaz; mutlu, huzurlu ve müreffeh hayatını tehlikeye atmaz.

Peygamberimizin 25 yaşından 40 yaşına kadar süren on beş yıllık hayatı bunu gösterir. O bu dönemde iyi ve hoş kalabilmek ve başını derde sokmamak için sadece bireysel ahlak ilkeleriyle yetinir.

Eğer 610 yılı 25 Recep gecesi [33] olayı gerçekleşmemiş olsaydı tarih, **Abdülmuttalip, Ebusüfyan, yedi şair, Osman bin Huveyris, Vakara bin Nevfel** ve İran ile Şam arasını o günlerde Hicaz ve Mekke üzerinden geçen birkaç ticaret kervancısını hatırlardı ama **Abdullah oğlu Muhammed**'in adını kesinlikle unuturdu. Ne Peygamberimizin ne de Abdullah'ın tarihin gözünde bir çekiciliği vardır. Onlar tarihin ilgisini çekecek bir iş yapmamışlardır. Bugün tarih, çölde yaşayan, fakirlik ve zayıf bir dadı olan **Ebuzüeyb kızı Halime**'den bile bahsediyor; yetim bir çocuğun sütanneye verilmesini, bir Arap delikanlısının çobanlığı, yoksul bir gencin orta yaştaki zengin bir kadınla evlenmesini ve daha birçok detayı bu kadar ciddiye alarak muhafaza ediyorsa bunun tek nedeni **"o geceki olay"**dır.

Bundan dolayı tarihin tanıdığı kadarıyla Cahiliye devrindeki Peygamberimiz, ne az ne çok işte budur.

Ama tarih her şeyi biliyor mu? TARİH SADECE OLAYLARI NOT EDER, YALNIZCA GÖRÜNEN OLAYLARI VE SEMBOLLERİ BİLİR. BİR İNSANI ANCAK DIŞTAN TANIR, ONUN İÇİNE NÜFUZ EDEMEZ.

Acaba şimdi tarihin yardımıyla Peygamberimizin iç dünyası hakkında bilgi edinebilir miyiz? En azından yarın ilginç bir devrimin üssü olacak bir ruhun derinliklerinde neler olup bittiğini anlayabilir miyiz? Bu soruların cevabı tamamen olumsuzdur. Çünkü tarihçinin nesnel ve kesin delil ve belgeler dışında bir şeye dayanma hakkı yoktur.

Fakat bildiğimiz ve kesin olarak inandığımız bir şey varsa o da şudur: Peygamberimiz, Mekke'de miladî altıncı yüzyılın sonlarıyla yedinci yüzyılın ilk on yılında, yüzünde, yeni bir düşünce getireceği, yeni bir proje ortaya koyacağı, büyük bir harekete liderlik edeceği, şaşırtıcı bir düşünce ekolü kuracağı, insanlık tarihine yön vereceği, dünyanın büyük siyasî güçlerini ve medeniyetlerini kendi düşüncesine bağlayacağı, gelecek toplumlarda derin devrimlere ilham kaynağı olacağı ve güçlü ve parlak bir medeniyet inşa edeceği okunan bir adam değildir.

Tarihin, yedinci yüzyılın ilk yıllarında, Abdülmuttalip'in torunu ve Hz. Hatice'nin kocası olan bir kişiden bu tür beklentilerinin olduğunu ve onun alnında böyle bir geleceği okuduğunu söylemek çok yanlış olacaktır.

Bu yıllarda tarih, gözünü **"içinden bir adam gelecek ve elini yeninden çıkaracak"** diye büyük üniversitelerin kapısına, **MEDAİN, KOSTANTİNİYE, İSKENDERİYE, REHA, NUSAYBİN** ve **ATİNA** gibi medenî şehirlerin girişine dikmişti. Kesinlikle o bu yıllarda, dünyaya yeni bir şekil verecek ve önüne başka bir yol açacak kayıp önderini İran, Roma ve Yunanistan'ın medenî, gelişmiş, güçlü, bilgin, sanatçı ve filozof insanları arasında arıyordu. Farzımuhal, eğer suskun ve unutulmuş Arabistan çölünden bir

[33] Ramazan ve Rebiulevvel ayı olduğunu söyleyenler de vardır. Meclisi, 27 Recebi Imamiye'nin icması olarak kabul eder.

koku almışsa akıl, geleceğin o büyük devrimcisini geçmişi ve medeniyeti olan ve şimdi bile güngörmüş, dünya siyasetinin büyük karışıklıkları içine düşmüş ve olgunlaşmış bir halkı bulunan Mutlu Arabistan'da (Yemen); İran'ın yanı başında ve İran medeniyetine âşinâ olan Hire'de veya Rumlarla içli dışlı olan ve putperestlikten kurtulup Hıristiyanlığa geçen Gassan'da aramak gerektiğine hükmeder. Mevlana'nın deyişiyle, **Şeyh Ebul Hasan Harakanî**'nin doğumundan önce geçtiği **Harakan Köyü**'nde onun kokusunu aldığını söyler:

"Dedi ki buraya dostun kokusu geliyor
Bu köyün içine padişah geliyor. "

Tarihin, şahın bu Mekke'den, bu Kureyş'in içinden çıkacağını anladığını farz edelim. O zaman kimlerin yüzünde bir parıltı belirir? Zeki insanların, şairlerin, İran ve Roma'yı bilenlerin, bilginlerin ve zihinlerine yüksek düşünceler ve yeni Hıristiyanlık girmiş olan kimselerin yüzünde Asla Abdullah'ın oğlunu, Hz. Hatice'nin kocasını takip etmeyecektir.

Ama tarih, kendi hallerinde yollarını gözleyen kimselerin, onun hiçbir zaman bakmadığı bir köşeden yukarı çıktıklarını unutmuştur. Defalarca tekrarlandığı halde tarih, Filistin, Mısır, Arabistan ve Mezopotamya çöllerinde güttükleri birkaç koyunun başında sessizce oturup düşüncelere dalan, kendilerini yalnızlık ve tefekküre kaptıran o fakir gençlerin, hem kendi yazgısını hem de dünyaya hükmeden kahramanların yazgılarını, medeniyetleri, toplumları, düşünceleri ve duyguları nasıl değiştirdiklerine hâlâ şaşmaktadır.

Bu defa tarih, yetim ve yoksul Kararit çobanıyla randevulaşır. Bir kez daha, belki son defa bugün bazılarının varlığını hissettikleri çözülmez gerçek tecelli eder: İnsanlığın eğitim sistemi ve medeniyet, **"en gizemli ve en üstün İnsanî yeteneği,"** dalgalarını medenî bilginler ve düşünürler tarafından eğitilen kalıplaşmış beyin sisteminin kavrayamadığı bu varlığın hakikatlerini anlamak için felç eder ve öldürür.

Abdullah'ın oğlu sadece güvenilir kişidir, başka hiçbir şey değil. Ondan öne çıkan şey ne beyin, ne bilim, ne okul eğitimi, ne sanatçı tabiat, ne filozofça mantık, ne de olağanüstü zekâdır. Onda yalnızca koyu bir vicdandır. Böyle bir toplumda güvenilir olmak, onun için münferit bir faziletten ibaret olamaz. Üstelik onun ruhunun derinliğinde tezahürlerinden birisi doğruluk olan gizemli bir kaynaktır. Hiçbir eğitim ve öğretimin kirletmediği aynı gizemli kaynaktan daha sonraları zamanı ve var olan her şeyi içinde boğan dalgalar kabarmış, fırtınalar kopmuştur.

Güvenilir Peygamberimiz, kendisini böyle bir gelecek için hazırlamamıştır. Çünkü ondan haberdar değildir. O sadece mutlak bir kabullenmedir, başka hiçbir şey. Bu yeteneği hayatının süt emmeden kırk yaşına kadar olan süresi boyunca kazanmıştır. **Onun sade ve macerasız hayatının tek rehberi, an ve doğal fıtratıdır.** ONDA GÖRÜLEN TEK ÇABA İYİLİK, GÜZELLİK VE HAYRA DOĞAL OLARAK MEYLETMEK VE KÖTÜLÜK, ÇİRKİNLİK VE ALÇAKLIKTAN KAÇINMAKTIR. **BU ONUN DİNİDİR.** FİLOZOFLARIN BAHSETTİĞİ ŞEYLERİ OKUMAMIŞTIR; ARİFLERİN DÜŞÜNDÜĞÜ ŞEYLERDEN HABERSİZDİR; HIRISTİYANLARIN, YAHUDİLERİN, ZERDÜŞTÎLERİN, MANİHEİSTLERİN VE MAZDEKLERİN BENİMSEDİĞİ, PROPAGANDASINI YAPTIĞI VE UĞRUNDA MÜCADELE VERDİĞİ ŞEYLERİ DUYMAMIŞTIR; İRAN'I, ROMA'YI, KOSTANTİNİYE'Yİ, İSKENDERİYE'Yİ, MEZOPOTAMYA KENTLERİNİ, MEDAİN'İ, PARİS'İ, ISFAHAN CEYİ'Nİ VE DİĞER MAMUR VE MEDENÎ ŞEHİRLERİ GÖRMEMİŞTİR. OKUMA YAZMA BİLMEZ, OKULA GİTMEMİŞTİR, DIŞANYA YOLCULUK YAPMAMIŞTIR, BİLGİNLER VE DÜŞÜNÜRLERLE OTURUP KALKMAMIŞTIR.

ÖZETLE, ONDA VİCDAN AKILDAN DAHA GÜÇLÜDÜR. BEYNİ ÜMMİ BİR ARAP ERKEĞİNİN BEYNİ KADAR BASİTTİR. AMA GÖNLÜ VE RUHU İNSANI DEHŞETE DÜŞÜRÜR. AMA BU RUH HENÜZ GÜN YÜZÜNE ÇIKMAMIŞTIR. BUNDAN NE KENDİSİ HABERDARDIR NE DE BAŞKALARI.

BAŞLANGIÇ

Abdullah'ın oğlu, Hz. Hatice'nin kocası Peygamberimiz, şehirdeki gündelik hayatın tantanasından uzaklaşmak, kendi kendisine düşünmek, oruç tutmak, inzivaya çekilmek ve ruhunu toplum hayatının kirlerinden, şöhret ve rızık telaşından, ev, aile, sokak ve çarşının rahatlık ve zevklerinden arındırmak için **bu yılki Ramazan ayında da Hirâ'ya gitti**. Yılda bir şehri terk etmek, inzivaya çekilmek ve yalnızlığa ve tefekküre dalmak o asırda Peygamberimize has bir tutum olmadığı için bu işin onu bizzat sıra dışı yaptığı ve insanların ondan gelecek bir söz ve iddiaya gözlerini diktiği söylenemez. Aksine bu

bir gelenekti. **Kureyşli Hanifler çoğunlukla böyle yaparlardı.**[34]

Peygamberimiz, diğerleri gibi bir süre inzivada yaşamak için bu yıl da Hirâ mağarasına gitti. Bu yıl da mağarada tek başına oturup kendisi, geçmişi, geleceği, başkaları, İbrahim'in Evi, putlar, putlara tapanlar, Araplar, insanlık, yer, gök ve varlık hakkında düşünüyor. Sonra dışarı çıkıp saatlerce Hirâ dağının üzerinde mağaranın etrafında dolaşıyor; dağın vakarını, çölün sessizliğini, berrak Arabistan göğünün ihtişam ve suskunluğunu ve sessizce konuşan, ışıklı pencereler gibi insanın hayat ve yaratılışın etkisiyle daralmış bakışlarını sonsuzluğa doğru götüren yıldızlar kümesini seyrediyor.

Dağın sessizliğinde dolaşan adamın ayak sesleri o gece birden kesildi. Ruhunda sonsuz olarak düğümlenen uzun ve dertli düşüncelerden yorgun düşmüş bir halde mağaraya döndü ve meraklı bakışları gidecek bir yer bulamadan göklerden ve uzaklardan onu bekleyen gözlerine geri geldi. Biraz oturdu, tekrar dakikalarca kendi kendine düşündü ve kendinde hissettiği o yabancıyı beklemeye durdu. Var olan bir şeyi bulamamanın verdiği üzüntüyle uykuya daldı.

Ansızın uykudan sıçrıyor; sanki biri boğazını sıkıyormuş gibi neredeyse ölümü hissediyor. Kapıldığı dehşet o kadar şiddetlidir ki onu hâlâ anlayamaz. Boğazını sıkan gizli el onu bırakır. Gözlerinin önünde bir kâğıt görür. Sanki evrenin bütün zerrelerinden, tüm varlığından kopup gelen gizemli bir ses:

OKU!

Okuyamıyorum.

Tekrar öldüğü hissini verecek şekilde boğazını sıkar. Yine aynı ses:

OKU!

Okuyamıyorum.

Yine boğazını ölüm hissi verecek şekilde sıkıp bırakır. Yine aynı ses:

OKU!

Ne okuyayım?

"Yaratan Rabbinin adıyla oku. O insanı kan pıhtısından yarattı. Oku, Rabbin cömerttir. Kalem ile öğretti, insana bilmediği şeyleri Öğretti. "[35] (96/Alak Suresi 1-5)

Bitti, bütün varlık birden durdu ve sessizliğe gömüldü. Geride Peygamberimiz, mağara, sessizlik ve yalnızlık kaldı. Korkusu gitti. Mağaradan dışarı fırladı, aşağı doğru koşmaya başladı. Sanki ruhuna her yönden korku yağıyordu. Kendisini eve atmak için hızla koşuyor. Aklını kaybetmekten korkuyor. Gök suskun... Birden onun gece göğün ortasında tekrar belirdiğini hissetti. Sanki onunla konuşuyor. Korktu, yüzünü başka tarafa çevirdi, onu yine gördü. Sanki her yerdeymiş gibi her taraftan o çıkıyordu. Durdu.

Ne yapmalı?

Izdırap ve korku, ruhunu tahammül edilemeyecek derecede sıkıyor. Onun gecikmesine canı sıkılan Hz. Hatice, birini onu aramaya gönderdi. Adam onu bulamadan geri döndü. Göğü suskun, yeri durgun gören Peygamberimiz, eve varabilmek için dağın yamacındaki taşlıkları hızla geçiyor.

"Hatice, üstümü ört, üstümü ört, üzerime su dök!"

Titrer.

Artık konuşamaz.

Bir köşeye yığılır. Hz. Hatice, üzerine bir yorgan örter. Sanki nöbet geçiriyormuş gibi ateşlidir. Yorgana sarındı. Bir süre geçti. Rahatladı.

Gözlerini, yanında oturmuş acısına ortak olan şefkatli eşi Hz. Hatice'nin üzerine açtı. Hz. Hatice'nin şefkatli ve acılı gözlerinden yakınlık ve güven duygusu aldı. Hz. Hatice susmuş, onu seyrediyordu. Peygamberimiz de susmuş onu seyrediyordu. Konuşmaya dermanı yoktu. Dakikalar böyle geçti.

" Hatice, bana ne oluyor?"

"Ne oldu, bilmiyorum. Yoksa cinler bana zarar vermiş olmasın? Yanlış bir şey yapmaktan korkuyorum. Ben kâhin olmak istemiyorum."

[34] Bu geleneğe itikaf, inziva denir. Hanifler, cahiliye devrinde kendilerini İbrahim'in dinine bağlı kimseler olarak kabul ederler.

[35] Genelde bu sureyi vahyedilen ilk sure kabul ederler. Daha geniş açıklama için babam Peygamberimiz Tâki Şeriati'nin "Tefsir-i Nevin" kitabına veya "Vahyin Başlangıcı" risalesine bakınız.

Kocasına inanan ve kendisinde iyilik, sevgi ve doğruluktan başka bir şey görmediği Peygamberimizi hatadan masum kabul eden Hz. Hatice, bu sefer de 15 yıl önceki gibi kendisini zor bir gelecek bekleyen bu adamın rahmet meleği oldu ve onu teselli etti:

"HZ. HATİCE'NİN CANINI ELİNDE BULUNDURAN ALLAH'A YEMİN OLSUN Kİ ALLAH SENİ KÜÇÜK DÜŞÜRMEYECEKTİR. SEN HERKESE ŞEFKAT GÖSTERİR VE İYİLİK YAPARSIN. BU KADAR SIKINTI ÇEKTİN. MİSAFİRLERİNİ EN GÜZEL BİÇİMDE AĞIRLARSIN. HAK YOLUNDA ZORLUKLARA KATLANMAKTAN KAÇINMAZSIN. SEN İYİSİN. BEN SENİN GÖRDÜKLERİNİN HAYIR OLDUĞUNDAN EMİNİM. ALLAH SENİ KENDİSİNE ÇAĞIRMIŞ. GÖNLÜNÜ SAĞLAM TUT."

Peygamberimiz, hakşinas gözlerle, her zaman kendisi için birçok sevgi, teselli ve fedakârlık kaynağı olan Hz. Hatice'nin huzurlu ve şefkatli yüzüne bakıyordu. Sakinleşti. Kendisinde şiddetli bir konuşma arzusu hissediyordu. Yorganın içinde kıvrılıp uykuya daldı. Bu onun son uykusu idi.

Hz. Hatice, yaşlı, bilgin ve aydın görüşlü amcası Varaka bin Nevfel'i görmek ve uzun süre önce putperestliği bırakıp Hıristiyanlığa girmiş ve bu sözlere aşina olan bu insanla eşinin olayını konuşmak için yerinden kalktı. Peygamberlerin hayat hikâyesini ve vahyin onlarla ilk temas şeklini duymuş ve okumuş olan Varaka, onun sözlerine iman ederek ve Peygamberimizin Hirâ'daki serüvenini Musa'nın Sina dağında yaşadıklarına benzeterek yeğeni Hz. Hatice'ye ümit verir:

"Canımı elinde tutan Allah'a yemin olsun ki eğer söylediğin gibi ise Musa'ya inen Yüce Namus ona da inmiştir. O bu ümmetin peygamberidir. Söyle, içi rahat olsun.?"

Hz. Hatice, eşinin yaşadıklarına duyduğu ümit ve imanla, onun maceralı büyük geleceğine ilişkin korku ve ızdırap duyarak döndü. Peygamberimizi yorgana sarındığı gibi uyur halde buldu, yavaşça yanına oturdu. On beş yıldır ruhunu aşkıyla ısıttığı, kendisini ve her şeyini uğruna feda ettiği bir adamın yüzünü seyrediyor ve ne zaman kalkıp yeni hayatını başlatacak diye düşünüyordu.

Ne olacak?

Onun ve ailesinin başına neler gelecek?

Allah onu ne ile görevlendirecek?

İnsanlar ona karşı nasıl bir tutum sergileyecek?

Onu seyrederek bu düşüncelere dalmışken Peygamberimiz birden sarsıldı, titremeye başladı. Zor nefes alıp veriyordu; sanki birisi boğazını sıkıyordu. Yüzünden iri ter taneleri akıyordu. Yataktan kalktı ama uyanık değildi. Sanki gizli bir acının etkisiyle kendi kendisine kıvranıyordu, içinde âniden o tanıdık sesi duydu. Kesin ve buyurgandı, insan sözüne benzemiyordu:

"Ey örtüye bürünen! Kalk ve uyar! Rabbini yücelt. Elbiseni/gönlünü temiz tut. Çirkin işlerden uzak dur. Yaptığın iyiliği çok görerek başa kakma. Rabbin için sabret. " (74/Müddessir Suresi 1-7)

Peygamberimizin ruhunda ümit, ihtişam ve güven duygusu canlandı. Kalktı. Açıkça yeni bir hayatın eşiğinde ve fizikötesi gizemli bir dünya ile temas halinde olduğunu hissediyordu. Kendisini, ona ağır ve önemli risâlet görevini yeniden daha açık bir şekilde gösterecek olan gelecek ilişkiler için hazırladı. Onun macerası Mekke'de yankılandı ve hızla ağızdan ağza dolaştı. Küçük bir şehrin daha çok bir araya gelerek saatlerce havadan sudan konuşan, hurma sütü içen ve gıybet eden işsiz, sorumsuz ve rahat insanları için bu olay ne kadar ilgi çekici ve oyalayıcıdır. Normal insanlar onu hayret ve tereddütle anlamaya çalışıyor ve onun hakkında meraklı meraklı konuşuyorlardı ama böyle bir olayın daha çok kendileriyle ilgili olduğunu gören kabile başkanları konuya ciddiyetle eğildiler.

Abdullah'ın oğlu, Abdülmuttalip'in torunu, Hz. Hatice'nin kocası, Ebû Tâlib'in yetimi peygamber olduğunu mu iddia ediyor? Ona vahiy mi geliyormuş? Şu bizim Peygamberimiz dün geceden beri peygamber mi olmuş?

Ne acayip iddia!

Böyle bir adam değildi. Sakin, dürüst ve soylu bir adamdı. Ömrünü sadakat ve inançla Kâbe'ye hizmet ederek geçirmiş olan Abdülmuttalip'in torunu böyle sözler sarf eder mi?

Dinin ocağında eğitilmiş biri nasıl dinsiz olabilir ve kâfirce iddialarda bulunabilir?

Hayası, temizliği, alçakgönüllülüğü ve güvenilirliğiyle tanınan bir adam nasıl böyle yalanlar uydurabilir? Hayır. O yalancı bir adam değil. Büyülenmiş ve cinlere yakalanmış. Onu cinler yoldan çıkarmış.

Hayret ve merakla sorulan bu sorular gitgide alaya dönüştü. Mekke'nin yeni gündemi buydu. Gruplar halinde insanlar ve özellikle kavmin ileri gelenleri Kâbe'nin etrafında oturup Peygamberimizin

macerasını konuşuyorlar, içki içiyorlar, latife yapıyorlar ve kahkahalarla gülüyorlardı. Burada herkes gözünü, yeni bir fıkra ve tatlı bir latifeyle meclisi ısıtacak, insanları güldürecek ve herkesin Peygamberimiz ve davası hakkındaki şiddetli alay, yuhlama ve yargılama arzusunu tatmin edecek latifeci, hoşsohbet ve şakacı ağızlara dikmişti.

Peygamberimizin yeni hayatının en zor anları gelip çattı. Yolunu gözleyen belalar ve sıkıntılar tek tek gerçekleşmeye başladı. Şehir top yekün alay, suçlama ve dedikoduyla dolmuştu. Dışarı çıkamıyordu. Bütün dünyada sadece iki ümit kaynağı, iki sevgi ve dostluk sığınağı vardı:

Birisi, büyük Hz. Hatice, temiz Ali, Zeyd, değerli oğlu, sevgili kızlan Zeynep, Rukiye, Ümmügülsüm ve küçük Fatıma ile paylaştığı evi; diğeri ise musibetlere ve insanların suçlama ve düşmanlığına karşı tahammül gücü veren Hirâ idi.

Peygamberimiz, alay, sövgü, iftira ve kahkaha gürültüleri arasından kendi adını duyduğu Mekke'yi terk etti ve büyük bir ümitle dağa tırmandı. Bütün ruhunu ve gönlünü O'na teslim ediyordu. Pür dikkat bekliyordu. Adım adım kendisini O'nun huzurunda buluyordu. Dağın kenarına ulaştı. Durdu. Her yeri yorgun ve istekli bakışlarla inceliyordu. Bakışları yeri, göğü, ufku ve her yanı dolaşıyordu.

Hiçbir haber yoktu.

Kendisini mağaranın içine attı, o gece durduğu aynı noktayı dikkatle seçti ve oturdu. Bakışları ateşli bir şekilde mağaranın içi ile dışı arasında gidip geliyordu. Ayağa kalkıyor, oturuyor, eğiliyor. Acı saatler, böylesine susuz ve bitkin bir beklemede olabildiğince yavaş ilerliyordu. Sanki zaman durmuştu. Ne korkunç, sessiz ve suskun bir halde geçiyordu. Tabiat dilini yutmuş, konuşmuyordu; sanki ölmüştü.

Peygamberimiz gitgide ümitsizleşip sakinleşiyordu. Ateşi ve çarpıntısı soğuyordu. Izdırap ruhunu vahşice sıkıyordu. Nefes borusu tıkanmıştı. Bağırmak, bir şey istemek ve konuşmak istiyordu ama yapamıyordu.

Boğazını sıkan düğüm yeniden çözüldü. Ağlamaya başladı. Ayağa kalktı. Mağaradan çıktı. Halsiz, yorgun ve bitkin düşmüştü. Gök aynı şekilde dilsiz, Ay aynı şekilde suskundu. Mağaraya döndü. Sonra mağaradan çıkıp aşağıya doğru koştu.

Ümitsizdi.

Gürültü ve düşmanlık dolu Mekke, ayaklarının altında, vadinin dibinde, Kâbe'nin etrafında dağınık halde duruyordu. Evler intikam dolu onu beklemekte, bütün pencereler yüzüne kapanmış, hayâsız ve günahkâr şehir, aptal ve dilsiz putlar etrafında rahat ve huzurlu bir şekilde uyumakta. Yarın tekrar kalkacak, Peygamberimizle uğraşacak, onu konuşacak, ona gülecek.

O gece Peygamberimiz ümitsiz bir halde uyudu. Yarın olunca Mekke uyandı ve işine kaldığı yerden devam etti. Gece olunca Peygamberimiz bir mesaj alırım ümidiyle yeniden dağın yolunu tuttu, seher vaktine kadar uyanık kaldı ama yine ümitsiz geri döndü. Her zaman olduğu gibi Mekke onunla uğraşıyor, o da Hirâ'dan gelecek mesajı bekliyordu.

İşkence dolu günler ve beklentili geceler art arda gelip geçiyordu. Mağara aynı şekilde suskun, tabiat aynı şekilde dilsiz ve göklerin kapısı yüzüne kapalı idi.

Üç yıl geçtiği halde bir tek mesaj gelmedi.[36] **Vahiy kesilmişti.** Bu üç yılın her ânının ağırlığı, Peygamberimizin göğsünü, ona ölümü temenni ettirecek ölçüde daraltıyordu. Sonuçsuz bekleyişlerin canını sıktığı ve ıssız mağarada saatlerce yılan sokmuş gibi kıvrandığı gecenin suskun ve karanlık derinliklerinde, defalarca içinden, ölümün kendisini ruh törpüsü üzüntünün pençesinden kurtarması için oradan vadinin dibine atlama düşüncesi geçti.

Peygamberimizi bitkin bırakan tek şey, insanların alay etmesi, Mekke aristokratlarının düşmanlık yapması ve onun kendinden bıkması değildi. Çünkü onun sıkıntılar içinde pişen ve olgunlaşan büyük ruhu her musibeti içinde eritir, hiçbir darbenin onu sarsmasına imkân vermezdi.

Peygamberimizi en çok üzen şey vahyin kesilmesiydi.

Acaba dostu onu unutmuş mudur?

Artık onunla konuşmayacak mı?

Acaba Peygamberimizde bir hata görmüş de risâleti ona teslim etmekten vaz mı geçmiştir?

[36] Vahyin kesildiği konusunda ittifak vardır ama 40 gün ile üç yıl arasında değişen farklı süreler ileri sürülmüştür.

Artık mesaj gelmeyecek mi?

Acaba onun risâletini sadece bu ilk mesajla anlayıp ona göre davranması istenmiş de o bunu yapmamış mıydı?

Acaba bir görev verilmiş de o bunu fark etmemiş miydi?

Acaba onu bu intikamcı Mekke'de onun vahşi halkı içinde savunmasız mı bırakacaktı?

Acaba onu yapayalnız mı koyacaktı? Yakalandığı bu uçurumda elinden tutmayacak mı?

Onu unutacak mı?

Üç yıl böyle geçti. Ümitsizlik ve perişanlığın zirvesindeyken bir gün, ızdırap verici düşünce ve ürkütücü soru yağmuru altında oturduğu, derin bir ümitsizliğe kapıldığı ve geleceğinin karanlık ve ürkütücü ufkunu seyrettiği bir sırada aniden güçlü bir elin şiddetle boğazını sıktığını hisseti. Vücudu titremeye başladı, ağırlaştı. Kıvranıyordu. Sanki gizli bir dertten dolayı acı çekiyordu. Kızaran yüzünü iri ter damlaları kapladı, sakinleşti. İçinde, kendisiyle şefkatli ve buyurgan bir şekilde konuşan ve yangında denemek için üç yıl önce gönlüne kor bıraktığı adama şimdi geçmişinde kalan iki tabiat olgusuna yemin ederek güven veren üç yıl önceki o tanıdık sesi duydu:

"Kuşluk vaktine ve sakinleştiğinde geceye yemin ederim ki Rabbin seni terk etmedi ve sana darılmadı.

Gerçekten ahiret senin için dünyadan daha hayırlıdır.

Pek yakında Rabbin sana verecek, sen de memnun olacaksın.

O seni yetim bulup barındırmadı mı?

Şaşkın bulup yol göstermedi mi?

Fakir bulup zenginleştirmedi mi?

Öyleyse yetimi sakın ezme. İsteyeni azarlama. Rabbinin nimetini anlat. " (93/Duha Suresi)

Peygamberimiz ümitle ayağa kalktı ve hemen çetin risâlet yoluna samimi olarak adım attı. En yüce insanî özellikleri en aşağılık ve donmuş vahşi ruhlara yerleştirmekle; gelişmiş Roma ve İran medeniyetlerinde Atina, Kostantiniye, Medâin ve İskenderiye düşünürlerinin bile henüz elde edemediği en yüksek fikirleri akıllarının üst limiti develerinin hörgücünden öteye gitmeyen kimselerin beyinlerine sokmakla ve tarihin, adını anmaktan utandığı bir kavmi tarihçilerin hâlâ gözlerini kamaştıran muhteşem bir tarihin kurucuları haline getirmekle görevlendirildi.

O, bitkinin dahi yeşermekten korktuğu ölüm kusan sessiz çölde ve süreklilik bilmez bu yakıcı ve dalgalı kum denizinde, tevhid temeline dayalı, dört duvarı eşitlik, adalet, özgürlük ve aşktan oluşan ve içinde insanların para, güç ve kan tanrılarının egemenliğinden bağımsız olarak yaşadığı sağlam bir şehir kuracaktır.

Kaynak:

ALİ ŞERİATİ, İslam Nedir, Muhammed Kimdir, İstanbul, Fecr Yay. 2009, s.464-481

RASÛLÜLLAH SALLALLÂHÜ ALEYHİ VE SELLEMİN GÖZÜNDE VE GÖNLÜNDE KADIN

Bu konuda çok söz söylenmiştir ama daha söylenecek çok şey vardır.

Söylenenler ya düşmanın yalan, iftira, saçma ve tarih!

Gerçekleri çarpıtan sözleridir ya da dostun sözleridir.

Dostun sözleri, genelde meseleleri zamanın ve zamane insanının hoşuna gidecek şekilde açıklamaya ve yorumlamaya yönelik çabalardır. Her ikisi de gerçekten başka bir şeyi aramayan ve hakikat dışında bir taassubu bulunmayan araştırmacıyı araştırmadan müstağni kılmaz.

Kadın meselesi, ister duygusal açıdan, ister toplumsal açıdan olsun, bizim çağımızda da söz konusudur, ilim bu problemi henüz çözemediği için, ister istemez inanç aşamasında kalmıştır. Bundan dolayı ilmin kesin olarak cevaplayamadığı diğer bütün meseleler gibi kadın meselesi de mecburen felsefe, din, gelenek, zevk ya da ihtiyaç tarafından açıklanır. Bu yüzden her ekol, her dönem veya her toplum bir şekilde onun hakkında konuşur. Doğal olarak bu konuyu Peygamberin hayatında incelemek isteyenler, kendilerini, (genel düşünce tarzı manasındaki) felsefe, din, gelenek, zevk ve ihtiyaç etkenlerinin ürünü olan önyargı bağından kurtaramamışlardır.

Bu yüzden erkeğin toplum, hayat ve duygudaki kadın anlayışı, zamandan ve çevreden çok etkilenir. Her dönemde ve toplumda özel bir şekle bürünen böyle bir mesele hakkında ilmî araştırma yapmak o kadar zordur ki eğer araştırmacı görüşünü kendi zamanının ve çevresinin inanç, gelenek ve zevklerinin etkisinden arındırmaz ve büyük hocam **Profesör Jacque Berque**'in deyişiyle, başka bir döneme ve başka bir çevreye ait olan bir meseleyi kendi zaman ve çevresinin bakış açısıyla inceler ve ölçerse hem gerçeği göremez hem de boş yere konuşmuş olur.

Çeşitli açılardan incelenebilecek olan kadın meselesi, zamana ve çevreye o kadar bağlıdır ki onun en insanî usul ve adetlerinden birçoğu başka bir zamanda ve çevrede insanlık karşıtı bir cinayet olarak şekillenebilir.

Birden fazla kadınla evlilik de böyledir. Kuşkusuz çağımızın vicdanı, kadına yönelik böyle çirkin bir aşağılamadan dolayı çok yaralıdır. Fakat geçmişte, özellikle ilkel toplumlarda bu ilke, çocuklarıyla birlikte sıcak, güvenli ve sağlıklı bir aile hayatından yoksun olan birçok mahrum ve himayesiz kadına, fakirlik, perişanlık ve fesadın tehdit ettiği geleceğini o dönemde kadın ve çocuğun tek sığınağı olan bir erkeğin himayesinde kurtarma ve geçmişte genellikle erkekleri takip eden kızıl ölüm ile hamisini kaybeden ve sarsılan aileye yeniden toparlanma imkânı veriyordu.

Çarşaf da böyledir. Günümüzde çarşaf, kadının elini ayağını bağlayan bir nesne olarak anlaşılmakta ve çağımızın ruhu onu kadın için çirkin ve aşağılayıcı bir şey görmektedir. Fakat geçmişte çarşaf, kadının toplumsal kişilik alameti, sosyal itibar göstergesi, izzet ve saygınlığının koruyucusu olarak görülüyordu. Bu anlayış köy toplumlarında ve şehrin geleneklere bağlı itibarlı ailelerinde hâlâ devam etmektedir.

İslam'da kadın hakları meselesi son yıllarda bazı araştırmacılar tarafından incelenmiştir. Ben burada onların söylediklerini tekrarlamayacağım.[37] Fakat kesin olan şudur ki tarihin büyük düşünür ve ıslahatçılarının çoğu kadını ya görmezlikten gelmişler ya da ona değersiz bir şey gibi bakmışlardır. KADININ YAZGISIYLA İLGİLENEN VE ONA İNSANÎ ONURUNU VE SOSYAL HAKLARINI GERİ VEREN YALNIZCA PEYGAMBERİMİZDİR. Kadına ferdî mülkiyet hakkı ve ekonomik bağımsızlık kazandırmıştır. Erkeği kadının geçimini temin etmekle yükümlü kılmıştır. Hatta ona kendi çocuğunu emzirmeye karşılık olarak kocasından ücret alma hakkı tanımıştır. Mehir verme yükümlülüğü, her ne kadar günümüzde reddedilse de kadının şahsiyetinin göstergesi ve geleceğin uğursuz ihtimallerine karşı ekonomik garantidir. Ayrıca kadınla erkeğe dinî ve hukukî alanda eşitlik tanıyarak kadını toplumda söz sahibi yapmıştır. Ayrıca kadın üzerinde sürekli baskı ve otorite kurmaya çalışan erkek karşısında ona bağımsızlık sağlamıştır.

Benim İslam açısından karmaşık ve hassas bir mesele olan kadının toplumdaki yeri konusunda söyleyeceklerim, bu ekolde kadının sosyal haklan ve İnsanî itibarı titiz ve kapsamlı olarak incelendi-

[37] Hasan Sadr'ın **"İslam'da ve Avrupa'da Kadın"** kitabı ve özellikle kadın hakları konusunda Üstad Mutahharî'nin yazdığı derin ve belgeli makaleler. (HŞ.1346)

ğinde çıkarılabilecek olan şu hususlardır: İslam erkekle kadın arasındaki ayrımcılık ile şiddetli bir şekilde mücadele ettiği halde eşitlikten yana da değildir. Bir başka deyişle ne ayrımcılık taraftandır ne de eşitliğe inanmaktadır. Toplumda her birini kendi doğal konumuna oturtmaya çalışmaktadır. Ayrıcalığı cinayet, eşitliği yanlış olarak görüyor. **AYRIMCILIK İNSANLIĞA, EŞİTLİK TABİATA AYKIRIDIR.** Kadının tabiatını ne erkekten aşağı kabul eder ne de eşit sayar. Bu ikisinin tabiatı, hayatta ve toplumda birbirinin tamamlayıcısı olarak yaratılmıştır. BUNDAN DOLAYI İSLAM, BATI MEDENİYETİNİN TERSİNE, BU İKİSİNE **"EŞİT VE BENZER"** HAKLAR DEĞİL, DOĞAL HAKLAR TANIMA TARAFTANDIR. Bu konuda söylenebilecek en önemli söz budur. Bu sözün değerini ve derin anlamını ancak, **"Avrupa'dan izinsiz"** düşünme ve olayları bizzat gözleriyle görme cesaretine sahip bilinçli okurlar kavrayabilirler.

Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem, uygulamada İslam'ın kadın için tanıdığı hakları ve şahsiyeti ona vermeye çalışır. Erkeklerden olduğu gibi kadınlardan da biat alır. (Kendi inanç ekolünün esaslarına dayalı rey, sorumluluk, sosyal ve siyasal antlaşma) Onlara erkekler gibi ashabı arasında yer verir.[38] Kızı Fatıma'yı küçükken insanların önünde dizine oturtuyor, onlarla konuşurken onu okşuyor ve ona karşı özel bir sevgi göstererek sanki kızın aşağılık olmadığını, onun da erkek gibi değerli olduğunu göstermeye çalışıyordu. ***"Onlardan birine kız müjdelendiği zaman öfkelenmiş olarak yüzü kapkara kesilir."*** (16/Nahl Suresi 58; 43/Zuhruf Suresi 17) Bazen de gururlarına yediremeyip diri diri toprağa gömüyorlardı. Ali, Fatıma'yı istemeye geldiği zaman, çok güzel bir adabımuaşeret, nezaket ve incelikle Fatıma'nın kapısı arkasında durup ondan izin istiyor ve **"Fatıma, Ali bin Ebû Tâlib senin adını anıyor."** diyor. Sonra onun cevabını almak için sessizce bekliyor. Fatıma'nın olumsuz cevabı kapıyı yavaşça kapatmak ve olumlu cevabı ise cevap vermemek şeklinde olacaktı.

Fatıma kocasının evine gittiğinde, Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem her gün ona uğruyor, kapı eşiğinde dışarıda durup giriş izni alıyordu. Ona selam vermede erken davranıyordu. Onun kadınlarına davranışı öylesine edep, incelik ve sevgiyle birleşmişti ki bu, o günkü kaba toplumda pek hayretle karşılanıyordu.

Evinin dışında güç ve sertlik abidesi olan Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem, evinin içinde öylesine yumuşak huylu, sevgi ve saygı dolu davranıyordu ki hanımları ona saygısızlık yapıyor, açıkça onunla münakaşa edip pervasızca konuşuyor ve onu incitmekten çekinmiyorlardı. **BİR GÜN ONLARA ÇOK DARILIR -DİĞERLERİ GENELLİKLE KADINLARI KAPI DIŞARI EDERLERDİ; ŞİMDİ DE BAZI MÜMİNLER ÖYLE YAPIYORLAR- VE EVDEN ÇIKIP BİR TARAFINDA TAHIL BULUNAN AMBARDA KALIR. BU AMBAR YÜKSEK BİR YERDE OLDUĞU İÇİN, HZ. PEYGAMBERİMİZ BİR AĞAÇ KÜTÜĞÜNÜ KOYUP ÇIKIYOR VE AMBARA ÇIKTIKTAN SONRA KİMSENİN KENDİSİNİ RAHATSIZ ETMEMESİ İÇİN ONU KALDIRIYOR. O, bir ay boyunca hanımlarına küstü. Hatta öylesine üzülmüştü ki (farzların dışında) mescide bile gitmiyordu. Halk da üzgün ve perişan olmuştu.** Hz. Ömer onları temsilen gelip görüşme izni istedi. Ona izin vermedi. Hz. Ömer de ona,

"Eğer seninle kızım hakkında görüşmek istediğimi sanıyorsan, ben ondan nefret ediyorum, izin verirsen boynunu bile vururum." diye mesaj gönderdi. O da ona girmesine izni verdi. Hz. Ömer diyor ki:

"Yanına vardığımda ambarın bir köşesinde hasra uzanmış olduğunu gördüm. Ayağa kalktığında böğründe hasır izleri görünüyordu. Ben ağlamaya başladım." Hz. Ömer'i üzgün gören Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem, ona, dünyadan uzak durmanın ve zahitliğin lezzetinden söz ediyor ve onu sakinleştiriyordu. Hanımlarının davranış biçimi onun hayatının en büyük zorluklarından biriydi. Bu doğaldır. Çünkü Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellemin aklı ve ruhu onlardan çok uzaktır. Ayrıca köleler gibi aşağılık sayılan o dönemin kadınları, sadece Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellemin evinde karşılaşılan hürriyet ve saygıya layık değillerdi. Bugün biz bu gerçeği herkesten ve her zamankinden daha iyi biliyoruz. Şahsiyetsiz birine şahsiyet atfetmek, başlangıçta hep kasıntılara ve hastalıklı ve tehlikeli tepkilere yol açabilmektedir.

Hz. Ömer'in dilinden nakledilen bir söz, Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem zamanında kadının sosyal hakları ve kadın-erkek ilişkileri konusunda yapılan köklü devrime açıkça işaret etmektedir. O diyor ki:

---

[38] İbni Sâd, Peygamberin ashabından olan kadınların isimlerine bağımsız bir kitapta yer vermiştir. (Tabakat c.8)

"Allah'a ant olsun, biz cahiliye devrinde kadınları hiçbir konuda hesaba katmazdık. Nihayet Allah ayetler indirip onlar için haklar belirledi. Ben bir iş konusunda biriyle istişare ettiğimde karım, "Şöyle şöyle yap." derdi. Ben ise, "Benim işim seni ne ilgilendiriyor?" derdim. O da

"Kimsenin senin işine karışmasını istemiyorsun ama kızın, Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellemle münakaşa ediyor ve onu bütün gün sinirlendirip küstürecek şekilde davranıyor." dedi. Ben de abamı alıp evden dışarı çıktım, Hafsa'nın yanına gidip dedim ki:

"Kızım, sen bütün gün Resulüllah ile onu küstürecek şekilde münakaşa mı ediyorsun?" Hafsa,

"Evet, onunla münakaşa ediyorum." dedi. Dedim ki:

"**Sen Allah'ın azabı ve Resûlullah'ın gazabından sakın! Kızım kendi güzelliğine ve Peygamberin sevgisine karşı nazlanan bu kadına uyma."** dedim.

HZ. ÖMER VE HZ. EBUBEKİR BİR GÜN ŞU OLAYA ŞAHİT OLUYORLAR:

Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem oturmuş, hanımları onu aralarına almışlar, bağırarak, kaba ve saygısız bir üslupla konuşarak yaşadıkları sıkıntılı hayattan şikâyetçi oluyorlar ve ondan nafaka istiyorlardı. O ise sessiz ve üzgün bir şekilde onları dinliyor ve acı acı gülümsüyordu. Hz. Ömer'i ve Hz. Ebubekir'i görünce,

"BUNLAR BENDEN ELİMDE OLMAYAN ŞEYLERİ İSTİYORLAR." diye şikâyette bulunuyor. Hz. Ömer ile Hz. Ebubekir hemen kalkıp kızlarını dövüyorlar. Bu dile alışık olan kadınlar sakinleşiyorlar ve ondan bir daha elinde olmayan bir şey istemeyeceklerine dair söz veriyorlar. Onların bu tutumu, babaları ve hatta Peygamberin azarlanmasına üzülen Müslümanlar için bile tahammül edilemez olmuştu. Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem, toplumunun vahşî ve sert yapılı erkeklerine yeni bir ders vermek ve mahrum ve çaresiz kadınlara yeni bir şahsiyet kazandırmak için bunların yaptıklarına tahammül ediyordu.

Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem hanımlarının hoşnutsuzluğunun diğer nedeni, İran Hüsrevlerinin, Roma kayserlerinin ve hatta Yemen, Gassan, Hire ve Mısır padişahlarının kanlarının görkemli saraylarda yaşayıp dans, şarap, eğlence ve kumarla iç içe olduklarını duymuş olmalarıydı. Hâlbuki bunlar da Arap padişahının karılarıdır ve aylar geçmesine rağmen mutfaklarının bacasından duman tütmemiştir. Kabuklu arpa unu pişirip yiyorlar. Bu onların tek sıcak yemeğidir. Sofralarında genellikle su ve hurmadan başka bir şey bulunmaz.

Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem ile eşleri arasındaki bu geçimsizlik öylesine arttı ki vahiy müdahale edip şunu önerdi:

"Eğer dünya dirliğini ve refahını istiyorsanız, gelin size boşanma bedellerinizi vereyim de sizi güzellikle serbest bırakayım. Eğer Allah'ı, Peygamberini ve ahiret yurdunu istiyorsanız, bilin ki Allah içinizden güzel davrananlar için büyük bir mükâfat hazırlamıştır. " (33/Ahzab Suresi 28,29)

Kadınlar, yoksulluğu ve Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellemi tercih ettiler.[39] Onlardan sadece birisi dünyayı tercih etti. Fakat dünya da ona vefa etmedi, kara kadere yakalandı.

Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem, **"Ben sizin dünyanızda üç şeyi sevdirildi: Koku, kadın ve gözümün nuru namaz."** diyor. Hanımlarına adaletli davranıyordu. Her gece birisiyle beraber geçiriyordu. Ama kalbi Hz. Aişe'nin aşkıyla doluydu. Onun evine gelen tek kız Hz. Aişe'ydi. Diğerlerinin hepsi duldu ve siyasî ya da ahlakî maslahat için evlenmişti.

Hz. Aişe, hem genç ve güzel, hem de zeki, zarif, güzel konuşan ve âlim bir kadındı. Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve selleme âşıktı. Diğer hanımlarını ve Peygamberin çok sevdiği Fatıma ve Ali'yi kıskanıyordu. Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem onunla görüşüp konuşunca siyasî hayatının zorluklarını ve yorgunluklarını unutuyordu. Ağır düşüncelerin baskısı altında bunaldığında ve ruhunun çetin dalgaları ve düşüncelerinin yüksek miraçları karşısında takatsiz kaldığında, Hz. Aişe'yi çağırıp **"Benimle konuş ey Hümeyra (pembelim)!"** diyordu.

Hıristiyan misyonerler ve onların dinî veya siyasî propagandalarının etkisi altında kalan bilgisiz ya da kötü niyetli yazarlar, Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellemin ruhunda bir zaaf noktası bulmaya çalışıyorlar. Hıristiyan ahlak eğitimi, kadının güzelliğini şeytanın tuzağı ve ona meyletmeyi fesat ve düşüş, evlenmemeyi Allah Teâlâ'nın rızasının kaynağı ve dinî takvanın koruyucusu saydığı için ve günümüz Avrupa vicdanı birden fazla kadınla evlenmeyi iğrenç ve çirkin kabul ettiği için, onu Doğu'nun

[39] Peygamberimiz'in Hayatı, Heykel, c. 1, s. 281

kadın düşkünü **"Don Juan"**ı ve Doğulu sultanlar gibi harem kurmuş birisi olarak tanıtmaya çalışmışlardır. Bunlar iki konuda çok gürültü koparmışlardır:

Birisi, Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellemin çok kadınla evlenmesi, diğeri de Hz. Cahş kızı Zeyneb'in öyküsü. Onların çıkardıktan gürültü dalgaları ülkemize kadar gelmiştir. Birçok entelektüelimizi (yani diplomalılarımızı) de tutsak etmiştir. Ben bu konunun gerçek yüzünü anladığım kadarıyla göstermeye çalışacağım. Kanaatime göre Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellemin duygusu ve hayatındaki kadın meselesi onun için bir zaaf noktası ve saldın konusu olmaktan çok, bu büyük ruhun parlak ve en güzel yönünü teşkil etmektedir. Nitekim **Mısırlı Abbas Mahmut Akkad** diyordu ki:

"Hıristiyan misyonerler ve sömürgeci yazarlar bu yoldan İslam'a can alıcı ve öldürücü darbe indirmek istemelerine rağmen çok büyük bir hata yapmışlardır. Çünkü dinini tanıyan, Peygamberinin siyerini bilen bir Müslüman için hakikatin görülmesi, her şeyden daha açık ve daha basittir. Onların katil yolu sandıkları şey, Peygamberinin büyüklüğünün ispatı, dininin çirkin ithamlardan beraat etmesi için ispatlayıcı bir belgedir. Başka bir delile ihtiyaç kalmamaktadır. Zira bir Müslüman için, Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellemin nübüvvetinin doğruluğu konusunda hiçbir delil, onun hanımlarına davranış tarzından ve hanımlarını seçme şeklinden daha doğru değildir" [40]

Burada ilk önce Hz. Zeyneb olayına değinecek daha sonra diğer meseleyle ilgileneceğiz. Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem için tasarlanmış olan aşk, heves ve harem saraylığının ne olduğunu anlayacağız.

HZ.CAHŞ'IN KIZI ZEYNEB

Hz. Zeyneb, Cahş'ın kızı ve iftihar dolu hayatını şehadetle noktalayan büyük muhacir Abdullah'ın kız kardeşidir. Cahş ailesi, Kureyş içinde soyluluğuyla ünlenmiştir. Cahş'ın güzel kızı Hz. Zeyneb, Abdulmuttalip'in kızının torunudur; iki soylunun evlenmesiyle doğan bir çocuktur. Bundan dolayı Peygamberin halasının kızıdır. Hz. Zeyd bin Harise, Şam'da esir edilen bir köledir. Kader onu Hatice'nin evine getirdi. O da Hz. Zeyd'i eşi Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve selleme hediye etti. Şam'ın aristokratlarından olan **"Harise"** oğlunu aramak için Mekke'ye geldi ve onu buldu. Efendisine Hz. Zeyd'i satın almak için teklifte bulundu. Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem isteği kabul etti. Fakat Hz. Zeyd kabul etmedi. Gurbette Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellemle Hatice'nin kölesi olmayı, annesi ve babası yanında hür yaşamaya tercih etti. Esir çocuğunu bulmak için çilelere katlanmış ve şimdi onu alıp geri götürmek için sabırsızlanan babasına şöyle dedi:

"**Ben Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellemin yüzünde öyle bir duruluk görüyorum ki gönlümü ondan ayıramıyorum."**

Hz. Zeyd'in vefakârlığını ve kabiliyetini bilen ve ona Harise'den daha çok değer veren Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem, onu hemen azat etti ve evlat edindi. Bundan sonra onu Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellemin kölesi **"Zeyd bin Harise"** değil, **"Zeyd bin Muhammed"** adıyla çağırmalarını istedi. Böylece Hz. Zeyd hem kaybettiği babasına ve vatanına kavuştu hem de Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellemin bu sıralarda yitirdiği iki çocuğu Kasım ve Abdullah'ın matem dolu evde boş kalan yerlerini doldurdu.

Bu iki ruh arasındaki hayranlık uyandıran sıkı dostluk bağı, Peygamberin hayatının en güzel tezahürlerinden biridir. Hz. Zeyd, Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellemin evinde büyüyordu. Babası Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem, annesi Hatice, bacısı Zehra, kardeşi Ali. Kabiliyetini medenî bir toplumdan ve seçkin bir aileden devralmış olan bu Şamlı zeki genç, akıncısı Allah olan bir ailenin beşinci üyesi oldu. Hz. Zeyd, ne kadar şuurlu bir şekilde kendine gelen mutluluğu tanıyıp ona kapısını açtı ve kendi güzel kaderini seçti.

Evlatlık edinme, Araplarda gelenekti. Sahiplerinin gözünde değer kazanan köleler, serbest bırakılıp evlatlık mertebesine yükseltilirlerdi. Fakat kölelik hatırası, toplumsal çevresinde canlılığını olduğu gibi koruyordu. Bu durum değişikliği ona yeni sosyal haklar sağlasa da onun sosyal konumu hep lekeli kalıyordu. Azat edilen insana hiçbir zaman özgür insan gözüyle bakmıyorlardı. Evlatlık, evladın yerini almıyordu. Mevla (azatlı köle) sadece ruhsal bakımdan ve sosyal konum açısından aşağılanmakla ve manevi ve psikolojik mahrumiyet hissetmekle kalmıyor, üstelik birçok sosyal haktan da mahrum

[40] Abbas Mahmut Akkad, "Hakayıku'l-İslam ve Abâtilu Husûme", (Beyrut baskısı, s. 255)

bırakılıyordu. Birçok ayrımcılık onu diğerlerinden ayırıyordu. Bunlardan biri, efendinin, daha önce kölesi olan kimsenin boşadığı kadınla evlenme yasağı idi.

Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem, özgürleştirilmiş insanı özgür insandan ayıran bütün ayrımcılıkları ortadan kaldırmak suretiyle bu ikisi arasındaki mutlak eşitliği sağlamaya çalışırken onun kölelik hatırasını da zihinlerden silmek ve toplumda sürekli hissettiği aşağılık duygusunu yok etmek ve ona şahsiyetini ve hak ettiği sosyal, manevi ve ruhsal itibarı vermek istiyordu. Böylece haklarını elde eden kimse, bireysel ve toplumsal vicdanını özgürleştirilmiş değil, özgür bir insan olarak hissedecekti.

Bu yüzden Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem, Hz. Zeyd'i büyük ve önemli görevlere getirmekle onu değerli Muhacir ve sahabiler gibi tanıtmaya çalışıyordu. Onu Medine'de kendi makamına vekil bırakıyor, Roma savaşına gidecek olan ve Hz. Cafer bin Ebû Tâlib, Hz. Abdullah bin Revaha ve Hz. Halit bin Velid gibi büyük şahsiyetlerin sadece er olarak katıldıkları büyük ordunun başına komutan atıyor, en önemli meseleler üzerinde onunla istişarede bulunuyor ve önemli seriyelere başkan seçiyordu. Hatta genç oğlu Üsame'yi ailevî bir mesele olan **"Ifk hadisesi"** konusunda Hz. Ali bin Ebû Tâlib ile aynı düzeyde birisi olarak istişare heyetine alıyor ve hayatının son günlerinde, 18 yaşındaki bu genci Roma imparatoruna karşı savaşacak olan ve içinde Hz. Ebubekir ve Hz. Ömer gibi büyük şahsiyetlerin asker olarak bulunduğu ordunun kumandanı yapıyor.

Bütün bu çabalar, özgürlüğüne kavuşturulmuş olanların, İslam toplumunda eşit olmaları gibi Müslümanların duygu dünyasında da eşit olmalarını sağlamaya yönelikti.

Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem, Arap aristokrat ailelerinden olan bir kızı Hz. Zeyd'e istemekle hem yabancıların ve özellikle azat edilmiş kölelerin hissettiği aşağılık duygusunu ortadan kaldırmayı hem de özellikle evlilik konusunda daha belirgin olan ailevî taassubu kırmayı amaçlıyordu. Hiçbir soylunun böyle birine eş olmayı kabul etmeyeceğini bildiği için, üzerlerindeki nüfuzunu kullanarak ve razı ederek Hz. Zeyd'i kendi akrabalarından bir kız ile nişanlamaya karar verdi. Bu nedenle halasının kızı Hz. Zeyneb'i seçti. Fakat tahmin edileceği gibi kardeşi Abdullah, Muhacirlerin en temiz ve en fedakârlarından olmasına rağmen bu evliliği kendi ailesine karşı yapılmış bir hakaret sayarak reddetti. Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem ısrar etti ve 20. yüzyılda, medeni Avrupa toplumunda bile hâlâ yürürlükte olan bu cahiliye geleneğini kırmaya çalıştı. Nihayet vahiy, Abdullah'ı ve kız kardeşi Hz. Zeyneb'i bu işe razı etti:

"Allah ve Resulü bir işe hükmettiği zaman inanmış bir erkek ve kadının o işi kendi isteğine göre seçme hakkı yoktur. Her kim Allah ve Resulüne karşı gelirse apaçık bir sapıklığa düşmüş olur. " (33/Ahzab Suresi 36)

Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem, Hz. Zeyneb'in mehrini bizzat kendisi ödedi ve çirkin bir geleneği kırıp yerine yeni bir insanî gelenek yerleştiren bu evliliği gerçekleştirdi. Fakat bu evlilik, topluma mutluluk getirdiği ölçüde ailede mutsuzluğa sebep oldu. Hz. Zeyneb, kendi ailesinin üstünlüğünü, Hz. Zeyd'in sosyal konumunun aşağılığını unutamıyor ve bunu sürekli Hz. Zeyd'in başına kakıyor ve onu incitiyordu. O da Hz. Peygamber'e şikâyette bulunuyordu. Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem ise Hz. Zeyd'in sabırlı olmasını istiyor, her ikisini de iyi geçinmeye davet ediyordu. Hz. Zeyneb, Hz. Zeyd ile evlenmeyi Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellemin emriyle kabul etmesine rağmen onu hiç sevmedi. Çünkü gönül bambaşka bir ülkedir. Ona aşktan başka bir şeyin hükmü geçmez. Bu, Hz. Zeyneb'i de aşan bir durumdu.

Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellemin büyük gayretlerle bağladığı bu evlilik bağı gün geçtikçe zayıflıyordu. Hz. Zeyneb ise onu, bir maslahat icabı göğsü üzerine konulmuş bir kaya ve bir çıkar için boğazına atılmış bir düğümden başka bir şey olarak hissetmiyordu. Gün geçtikçe sabrı daha bir tükeniyordu. Hz. Zeyd ise aralarına sürekli mesafe koyan ve günden güne kendisinden hızla uzaklaştığını gördüğü bir kadınla birlikte olmaktan dolayı çok inciniyor ve bu sevgisiz beraberlik, anbean hayatın rengini karartıyor ve evliliğin tadını acılaştırıyordu. Kimsenin de elinden bir şey gelmiyordu.

Şüphesiz **Chandel**'in dediği gibi **"Aşka muhtaç bir kalp, aşksız olduğu zaman, gönül ehlini kaybettiği sevgiliyi aramaya gönderir ve onu bulmadıkça sakinleşmez. Allah, özgürlük, bilim, sanat, güzellik ve dost, onu arayış çölünde, yolu üzerinde tozlu ve boş testisini kimin çeşmesinden dolduracak diye beklemektedir."**[41]

[41] Chandel, Les Causeries de la Soltitude s. 190.

Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem, Hz. Zeyneb'in derin bakışlarında aniden gönlüne haber verdiği bu sırrı okudu. Hz. Zeyneb'in içine düşen gizemli ateş, yanaklarına yansıdı ve canını sıkan rahatsızlıklar, Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem karşısındaki suskunluğunu daha da zorlaştırdı. Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem, önünde çakan ilk şimşekle gözlerini kapattı ve hemen kendi içine daldı ve hızla geri döndü. Ancak Hz. Zeyneb nereye dönebilirdi? Artık Hz. Zeyd'le görüşmeye tahammül edemiyordu. Gök, göğsü üzerine ağırca çöküp nefes yolunu tıkamıştı. Bir çehreyle karşılaşmak, bir sözü duymak onun için dayanılmaz bir çileydi. İçinde iki yabancı gibi ayrı köşelerde, bıktırıcı sessizlik içinde oturdukları ve hiçbir şeyi beklemeden zamanın geçişini ve güneşin ve ayın doğuşunu ve batışını seyrettikleri soğuk evde bacadan içeri ansızın bir ateş kıvılcımı düşse ve ev yansa ne Hz. Zeyneb ne de Hz. Zeyd bir an bile orada kalamazdı.

Hz. Zeyd, dayanamayıp dertli bir şekilde evden dışarı fırladı ve Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve selleme sığındı. Sevgili babalığından onları birbirinden kurtarmasını istedi. Çünkü artık hiçbirisinin dayanacak gücü kalmamıştı. Hz. Zeyd, Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve selleme âşıktı; onun büyüklüğü ve sevgisiyle doluydu. O, kılıç, vefa ve iman adamıydı; kalbini ona vermeyen bir kadının nâaşını omzunda taşımazdı.[42] **Kureyş kabilesiyle akrabalık bağlılık uğruna ya da ruhsuz ve soğuk bir heykelin güzellik lezzetini tatmak için odalarının çatısından başka bir şeyi paylaşmadıkları ve oturduktan ev dışında başka hiçbir şeyin kendilerini bir araya getirmediği bir hayatta kimseye esir de olamazdı, kimseyi esir de edemezdi.** Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem için bu olay başlı başına büyük bir meseleydi. Üzerinde çokça düşünüp çare arıyordu fakat bulamıyordu. Hz. Zeyneb'in bakışlarında okuduğu şeyi acaba kalbinde de hissetmiş miydi?

Acaba hayatını, gençliğini ve her şeyini Allah, insanlar, düşünce, takva, çile ve mücadeleye adayan büyük bir ruh, şimdi kendisine tutkun bir kalp karşısında kendini kaybetmiş miydi?

Bu soruya verilen birçok cevap vardır ve bundan hayal ürünü hikâyeler ve uydurma efsaneler üretilmiştir. Ancak ben, böyle bir soruyu da ona verilen cevapları da temelsiz buluyorum. Çünkü aşkın gizli yolunu ne tarih ne de araştırma bilebilir. Hem de **"çeng"** gibi bir bakışın ya da gülüşün yumuşak bir parmak ucu işaretiyle figan eden ve tahammülsüzlükten sabrın ve sükutun yakasını yırtan bir gazel şairinin gönlünde değil, Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellemin gönlü gibi derin, büyük ve güçlü bir gönülde.

GÖNÜL OKYANUSTUR.

Hangi göz, sabahın seherinde esen ve kendisini denizin üzerine vuran meltemin, denizin kalbini ne ölçüde sarstığını görebilir?

Hem de denize 1400 fersahlık bir mesafeden bakan bir göz!

Üstelik her gönlün sevebildiği ölçüde.

Gönüller ne kadar hayrette ise onlardaki aşk da o kadar hayret vericidir. Biz aşkları Doğu'da Menuçehrî'nin çukurundan Mevlana'nın göğüne kadar, Batı'da ise **Bolitis**'in kokuşmuş bataklığından **Dante'de Beatris**'in kutsal melekutî cennetine kadar birbirinden uzak olduğunu biliyoruz. **BİZ BÜTÜN BUNLARI BİR KELİME KALIBINA DÖKMENİN, BU KELİME SINIRSIZ AŞK TERİMİ BİLE OLSA, NE KADAR ÇİRKİN OLDUĞUNU GÖRÜYORUZ.** Böyle bulanık tabirleri, çürük ve dar kelimeleri öykücülerin, gazelcilerin, heyecanlı, ateşli ve hareketli gençlerin elinden ve dilinden ödünç almış oluyoruz. Söz konusu olan Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellemin kalbi gibi derin bir kalbin içindekiler ise, yersiz ve gerçekten uzak sözler söylüyoruz. Yaratılış giysisi kendisine dar gelen bir kalbin derinliğindeki esrarengiz çeşmelerin kaynamasını, meyve tozuyla kabaran bir bardak suyun kaynamasıyla karşılaştırmış oluruz!

Biz hiçbir zaman Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellemin kalbindeki aşkın nasıl ve ne olduğunu anlayamayız. Onun sadece göklere uzanan ve kalbi böyle bir ateşin tutuşmuş ocağı olan bir aşka değil; aynı zamanda kalpten kalbe akan bir aşka da aşina olduğunu biliyoruz. Bu durum, ariflerin kendisinden rivayet ettiği şaşkınlık ve güzellikten titreyen şu peygamberce sözden de anlaşılmaktadır: **"Kim âşık olur ve onu gizleyip kendisini tutarak ölürse cennet ona vacip olur."** [43]

Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellemin gönlünde bir aşk varsa bile bu ilginç bir öyküdür; **Hıristiyan din adamlarının, Dozy gibi Hıristiyanlık veya sömürgeciliğe bağımlı oryantalistlerin ya da Conde**

---

42 A.g.e., s. 213.

43 Aynulkuzat Hemedanî, Aşk Risalesi, Mecmue Risalesi, s. 218.

ve Brass gibi piyasa yazarlarının uydurdukları gibi değildir. BUNLAR NE KADAR ÇİRKİN, İĞRENÇ VE CAHİLCE YAZILARDIR. Mesela:

"...Aniden hafif bir rüzgâr, Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellemin ashabından biri olan Hz. Zeyd'in güzel eşi Hz. Zeyneb'in yatak odasının perdesini bir kenara çekti. Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem, alımlı bir ince giysiyle yatağında uyuyan Hz. Zeyneb'le karşılaştı. Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem, yan çıplak haldeki uzun boylu Hz. Zeyneb'i görünce kalbi heyecanla doldu..." [44] Hz. Zeyneb, öyküsünü gizlemeyip Hz. Zeyd'e açıkladı. O da Peygamberin Hz. Zeyneb'le evlenebilmesi için onu boşadı.

Bunlar, Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellemin aşkını, kiliselerin gizli köşelerinde ve halvetlerinde kutsal bacılarla kutsal pederler arasında olup bitenler ve "VİCTOR HUGO"nun ifşa ettiği aşklar gibi sanıyorlar.[45]

Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem çok üzgün ve ızdırap içindedir. Kaçacak yolu olmayan bir darboğaza düşmüştür. Hz. Zeyd ile Hz. Zeyneb'in birlikte yaşaması artık imkânsızdır. İkisinin de kurtuluşu ayrılıktır. Ayrıca Hz. Zeyneb'e karşı, onu böyle bir kadere mahkûm ettiği ve kendi akrabasını halkın çıkarma kurban ettiği için ağır bir sorumluluk hissetmektedir. Hele Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellemin buna sebep olan birisi olarak Hz. Zeyneb'i yakmakta olan dert karşısında seyirci kalması, çare düşünmemesi mümkün müdür?

Hz. Zeyd'ten boşandıktan sonra onu dertli ve başıboş kaderiyle, ümitsizlikle baş başa bırakabilir mi?

Bunlar, Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellemin karşısına dikiliveren beşerî gerçeklerdir. İnsanlığın en gerçekçi toplum ve ahlak önderi olan Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem, gerçeği hiçbir zaman yadırgamaz ve ona karşı savaş açmaz. İslam'ın ve Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellemin en doğru ve parlak özelliklerinden biri, gerçekleri kabul etmektir. **Savaş, öfke, intikam, hayat lezzetleri, güzellik, heves, servet, ilişki kesme, ilişki kurma ve hatta tek evlilikten sapma, bireyin ve toplumun sürekli karşı karşıya olduğu gerçeklerdir.** Birçok sosyal felsefenin, irfanî ekolün ve çoğu dinin insanî ilişkileri görmezden geldiklerini ya da ortadan kaldırma mücadelesi verdiklerini ama asla başarılı olamadıklarını görüyoruz. Çünkü görmezden geldiğimiz her gerçek, kendisini daha tehlikeli ve çirkin bir çehreyle gösterecek ve onunla yüz yüze olmadığımız her an bizi arkadan hançerleyebilecektir. Bu, tarih boyunca hep tecrübe edilegelmiş bir gerçektir.

İSLAM HER ZAMAN GERÇEKLERLE YÜZ YÜZE GELİR, ONLARI KABUL EDER, DENETİMİ ALTINA ALIR, ONLARI KENDİ YOLUNA ÇEKER VE BÖYLECE TAŞKINLIĞA, TEHLİKEYE VE KÖTÜLÜĞE YOL AÇMASINI ÖNLER. Çünkü toplumun en tehlikeli iç düşmanları, resmiyette kabul edilmeyen ve hayat hakkı tanınmayan unsurlardır. İslam, cihat, boşanma, birden fazla kadınla evlilik, tekrar evlenme, kısas, mülkiyet, dünya nimetlerinden[46], maddî hayatın servet ve lezzetlerinden yararlanmaya ruhsat vermekle, her zaman ve her yerde rastlanan bu olguları kabul ederek isyancı ve tehlikeli gerçekleri dizginlemeye çalışmıştır.

Aşk da kin, intikam ve savaş gibi Hıristiyanlık'ta görüldüğü şekilde kapıların yüzüne kapatılması halinde duvardan atlayacak olan böyle bir gerçektir.

Burada aşkın anlamını anlamayan, iki akraba ruhu birbirine doğru çeken gizemli ve olağanüstü gücü tanımayan, onu mizacın defi haceti olan hızlı ve sakinleştirici heveslerle bir tutan veya iki insan arasındaki ilişkiyi şöhret, ekmek ve lezzet bağı zanneden, ne desem, hatta insan ile Allah Teâlâ arasındaki ilişkiyi ateş topu ve cehennem zebanisi korkusu veya huri, gılman ve kara gözlü, nar memeli kızları arzu etme dışında anlamsız ve imkânsız gören kimseler vardır. Onlar burada nelerden söz ettiğimi nasıl bilirler?

Öyleyse Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellemin sorunu nedir?

Niçin önünde duran bu güçlü ve tehlikeli gerçeği itiraf etmekten korkuyor?

---

[44] Conde, "Mahomet, ses Femmes et ses Amours D, s. 190.

[45] "Âyîni Sohanveri" (Konuşma Sanatı) Furuğu. Victor Hugo, "Hitabe" ve "Külliyatının" (Oeuvres Complets) bir kaç yerinde.

[46] Andre Gide, şaheserinin adını Kur'an'dan almıştır.

Niçin Hz. Zeyneb'i Hz. Zeyd'in de yakalandığı ve kırmak için uğraştığı o zincirden kurtarmıyor ve ümitsiz kurtuluştan korkarak çaresiz bir şekilde kendisini duvarlara çarpan bu yaralı kuşun çıkıp o sığınağa girmesi için kafesin kapısını açmıyor?

Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem iki şeyden çok korkuyor:

Korku ile hiç tanışmamış olan bu kalp, şimdi üzüntü, bunalım ve korkuya tutsak olmuştur. Biri halkın anlayışı konusunda duyduğu nefrettir. Kendisinin temiz ve yüce duygularının, halkın iğrenç ve alçak anlayışlarıyla kirletilmesinden korkmaktadır. Gök ile irtibatı olan güzel ve yüce bir ruh için, kendi pis hayat bataklıklarında debelenen insan kurtçukları arasındaki geri düşüncelerden ve dar görüşlerden daha iğrenç, daha çirkin ve nefret uyandırıcı bir düşman yoktur.

Günümüz medeni Avrupa yazarlarının Batı edebiyatına şekil veren ve geliştiren sinema aşkı ve duygusal aşk olarak ifade ettikleri şeyi, duygusal aşk konusunda deve seviyesinde olan Hicaz, Necid ve Tihame Araplarının gözleri nasıl görebilir?

Gök gibi temiz ve içinden yüzlerce gayb çeşmesi fışkıran kalbi hangi pisliklerle bulandıracaklardı?

Ayrıca Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellemin yolu üstünde bir lüzumsuzluk durmaktadır. Her toplumun duvarlarını ve her yolun engellerini oluşturanlar bunlardadır. Bu lüzumsuzluk, toplumun duygu derinliklerinde kök salmış olan ve koyu bağnazlık tarafından korunan eski ve sağlam gelenektir.

Evlatlık, kölelik ile özgürlük arasında bir merhaledir. **Evlatlık çocuk, yarı özgür bir insandır.** Onu diğer özgür insanlardan ayıran özelliklerden biri, şimdi üvey babası olarak bilinen eski efendisinin, onun bir zamanlar eşi olan kadınla evlenememesidir. Çünkü Araplar böyle bir evliliği büyük bir ayıp sayarlar.

Ama neden ayıp?

Neden bir kadın daha önce azatlı bir köleyle evlenmiş olduğu için bütün kadınların yararlandığı bir haktan mahrum kalsın?

Yoksa özgürleştirilmiş biri özgür insan değil midir?

Bu âdet, hayalî ve insanlık dışı bir lüzumsuzluktur ve hem kadın, hem eşi, hem de onlarla içli dışlı olan kimseler için adamın kölelik günlerinin uğursuz hatıralarını ve onunla evli olma utancını canlandırmaktan başka bir anlamı olmayan bir kölelik kalıntısıdır. Onu ortadan kaldırmak ve özgürleşmiş adamı ve karısını, onları kölelikle ilişkilendiren ve özgür insanlardan ayıran her türlü kayıttan kurtarmak gerekir. Sürekli toplumda ortaya çıkan ihtiyaçlar üzerine inen vahyin kesin emri, onu bütün zamanlar için ortadan kaldırdı ve bu yanlış geleneği söküp attı.[47]

Şimdi Hz. Zeyneb, Hz. Zeyd ile maslahat üzerine yaptığı evlilik cenderesinden, Hz. Zeyd de araları görünmez duvarlar tarafından ayrılan Hz. Zeyneb ile evlilik işkencesinden kurtulmuştur. Hz. Zeyneb'in çileli bir hayat anısından başka sermayesi yoktur. Böyle bir kurtuluş, onu saygın akrabasının himayesine girmesi yönünde daha bir sabırsızlandırıyordu.

Fakat Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem henüz cesaretsiz ve tereddütlüdür. İnsanlar ne diyeceklerdi ve onu nasıl anlayacaklardı?

Onun şafak kadar temiz olan duygusunu iğrenç tabirleriyle bulandıracaklar mıydı?

Güneşin doğuşu gibi güzel ve görkemli olan bir ruhu, kara ve dar düşüncelerine yerleştiremeyecekler miydi?

Tereddüt ve korku Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellemin ruhuna çöreklenmiş ve onu acılı işkence altında kıvrandırmaktadır. Kara günler ve boğucu ve can sıkıcı geceler böyle gelip geçmektedir. Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem, içindeki bu kor gibi yakıcı ve kararsız sırrı insanların aptal ve kötümser gözlerinden gizlemektedir. Derdiyle baş başa kalarak susmuştur. Birden göğün ağır ve kapalı kapısı açıldı ve başına vahyin sitemli ve sert nidası indi:

"İnsanlardan korkarak Allah'ın açıklayacağı şeyi içinde gizliyorsun!"

Allah Teâlâ, Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellemin gizlediği sırrı açıkladı. Şimdi insanlardan korkmak, hayalî bir korkudur. Eski geleneklerin, çirkin ve akıldışı âdetlerin eseri olan bir halkın beğenisinin bu konuda ne değeri olabilir?

---

[47] 33/Ahzap Suresi 4.

Hem aynı kapana yakalanmış, birbirine katlanan ve bir türlü mutsuzluktan kurtulup mutlu olamayan iki uyumsuz insanın özgürlüklerine kavuşması, hem onun dışında birisinin yanında yaşamaya güç yetiremeyeceği bir adamın yanında olmaktan başka bir şey istemeyen özgür bir kadının aşktaki başarısı, hem de adamın köleliğini ve utancını hatırlatan ve kadını mahrum edip aşağılayan bir geleneğin kaldırılması söz konusudur.

Bütün bunlara rağmen, halkın gözünde gelini olarak görülen, evlatlığının eski karısıyla evlenmek, kanuna uygun bile olsa çok zor bir iştir. Öyle bir toplumda böyle bir işi kim yapabilir?

Kim ilk adımı atarak bu eski geleneği ayaklar altına almaya cüret edebilir?

Allah, böyle zor bir sorumluluğu yerine getirmesi için kendi peygamberini seçti.

"Hani Allah'ın nimet verdiği, senin de kendisine iyilik ettiğin kimseye; eşini yanında tut, Allah'tan kork, diyordun. Allah'ın açığa vuracağı şeyi, insanlardan çekinerek içinde gizliyordun. Oysa asıl korkulmaya layık olan Allah'tır. Hz. Zeyd o kadından ilişiğini kesince biz onu sana nikahladık ki evlatlıkları karılarıyla ilişkilerini kestiklerinde müminlere bir güçlük olmasın. Allah'ın emri yerine getirilmiştir. " (33/Ahzab Suresi 37)

Siyer, hadis ve tefsir kitaplarındaki rivayetleri inceledikten sonra Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem ve Hz. Zeyneb'in öyküsüyle ilgili olarak taassup, önyargı ve yükümlülükten uzak olan bir zihinde oluşan tasavvur bundan ibarettir.

Burada insan, yine de merakla şunu sormadan edemiyor:

Acaba Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem gerçekten âşık mı olmuştur?

Acaba Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellemin o gün Hz. Zeyneb ile göz göze gelerek ve ondaki görünmez aşk çizgisini okuyarak gönlünün ansızın ona doğru aktığına ve **"Ey kalpleri çeviren Allah'ım, seni tenzih ederim."** dediğine inanılabilir mi?

Acaba o gün Hz. Zeyd'in evine gittiğinde, Hz. Zeyneb'le tesadüfen karşılaştığı ve Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellemin onun saçını, başını ve uzun boylu vücudunu görüp güzelliğine kapıldığı doğru mudur?

Acaba gerçekten Hz. Zeyd, Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellemin Hz. Zeyneb'e gönlünü kaptırdığını anlamış da onun aşkı yüzünden eşinin sevgisizliğini bahane ederek Hz. Zeyneb'i Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem için mi boşamıştır?

Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem, Hz. Zeyd ve Hz. Zeyneb'in kalplerinin gizli köşelerinde, ruhlarının derinliklerinde geçen bu sorulara kim cevap verebilir?

Biz bunların çağında yaşasaydık, Medine'de kapı komşusu olsaydık bu konudaki konuşmamız Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellemle ilgili duygu, sezgi, zevk ve inanç şeklimize dayanırdı. Dahası, Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellemin kalbindeki aşkın ne ve nasıl olduğunu kim bilebilir?

İnsanı düşünmeye zorlayan, bu olayı kendi karanlığı içine gömen tarihin kapalı hisarına bir pencere açan şey, Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellemin hayatı ve bu öyküyle ilgisiz olarak sahip olduğumuz dağınık bilgilerdir. Biz bunların arasından hisarın içine bakabilir, kendi duygu ve anlayışımızın yardımıyla onu ortaya çıkarabiliriz.

Örtünme hükmü bu olayın vukuundan sonra (5.yıl, Hendek savaşından sonra) konuldu. Bu sıralarda her erkek, şehirdeki kadınların saçı, başı ve vücut yapısından haberdar idi.[48]

Hz. Zeyneb, Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellemin halasının kızıdır. Çocukluktan beri onun gözleri önündeydi. Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem bizzat kendisi Hz. Zeyneb'i Hz. Zeyd için seçti. O da Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellemin ısrarı üzerine Hz. Zeyd'le evlenmeyi kabul etti. Eğer Hz. Zeyneb'e gönül vermiş olsaydı, kız iken, daha güzel ve çekici olduğu bir dönemde rahatlıkla onunla evlenmeyi düşünebilirdi. Bunca tantana, baş ağrısı ve rahatsızlığa gerek kalmazdı.

Hz. Zeyd'in eşinin sevgisizliğinden şikâyeti sıra dışı kabul edilen yeni bir mesele değildir. Bildiğimiz gibi Hz. Zeyneb ve ailesi bu işe başından beri karşı idi. Hatta Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellemin ısrarı bile Hz. Zeyneb'i kabule ikna edemedi. Mecburen vahyin zorlamasıyla böyle bir maslahat evliliğini kabul etti.

Hz. Zeyneb, evlendikten sonra da Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem ile olan yakın temasını sürdürdü. Çünkü onun yakın akrabası olmasının yanında aynı zamanda evlatlığının karısı idi. Hz. Zeyd,

48 Aişe'den nakledildiğine göre Hendek savaşı zamanında henüz örtünme emredilmemişti.

Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellemin aile üyelerinden biri olduğu için, eşi de Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellemin gelini sayılıyordu.

Acaba Hz. Zeyd'in gözünde hem Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem hem de babalık olan, bu evliliğe öncülük eden ve Hz. Zeyneb'i gelini olarak gören Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellemin bu tutumu, Hz. Zeyd'in üzerinde istenmeyen bir etki bırakmış mıdır?

Özellikle Hz. Zeyd'in oğlu genç Üsame'nin gözünde küçük düşmez miydi?

Kuşkusuz böyle bir davranış en azından bu ikisi tarafından nefretle karşılanırdı. Ancak Hz. Zeyd ve Üsame'nin, Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve selleme olan tutkusu, imanı, aşkı ve saygısı ömürlerinin sonuna kadar devam etmiş ve bu yönde Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellemin hayatını okuyanları pek hayrete sokmuştur.

Hz. Zeyneb'in öyküsü, Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellemin Hz. Aişe'ye karşı ilgisinin dilden dile dolaştığı bir zamanda meydana gelmiştir. Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem, Hz. Zeyneb ile Hz. Zeyd'in ayrılması, kendisinin korkusu, üzüntüsü, Hz. Zeyneb'in boşanması ve kendisiyle evlenmesi zamanında bile "Hümeyra"sına olan aşkını unutmamıştır. Hz. Aişe de zaten bu gelişmeyi kendi duygusuna karşı bir olay olarak görmemiştir. Biz, uyanık, hassas, kıskanç ve atılgan Hz. Aişe'yi tanıdığımız için, o nasıl olur da Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellemin başka bir kadına gönül vermesi karşısında sessiz kalırdı diye düşünüyoruz?

Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellemin İbrahim dolayısıyla karısı Mariye'ye gösterdiği en ufak bir ilgiye dahi tahammül etmeyen, kıyameti koparan, rezillik çıkaran ve kıskançlıktan dolayı Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellemi aşağılayacak kadar vahşileşen Hz. Aişe, nasıl olur da Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellemin başka bir kadına, hem de toplum ayıpladığı halde evlatlığının karısına bir anda delice âşık olmasına karşı çıkmaz ve en küçük bir tepki göstermez? Yoksa Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem ile halakızının aşk macerasının inceliklerini, hatta Hz. Zeyneb'in geceliğinin özelliklerini ve Hz. Zeyd'in evinde Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellemin Hz. Zeyneb ile baş başa aşk korkusundan dile getirdiği kelimeyi **Dozy, Conde** ve diğer Avrupalı papazlar ve oryantalistler biliyorlardı da Peygamberin hiçbir eşi bilmiyor, hatta Hz. Aişe bile kokusunu almıyor muydu?

Gençlik ve olgunluk yıllan boyunca aşkla tanışmamış olan Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellemin şimdi 60 yaşma yaklaşmışken halakızının bir bakışıyla yıldırım aşkına tutulması hayret edilecek bir şeydir.

Bir araştırmacıyı şiddetle bir tereddüde düşüren, onda bu hikâyenin temelden yalan ve uydurma olduğu ve Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellemin Hz. Zeyneb'le evlenmesinin diğer evlilikleri gibi, hatta onlardan bile ileri derecede maslahat gereği olduğu ve inancına bağlılıktan kaynaklandığı düşüncesini kuvvetlendiren şey, bu aşk evliliğinden sonra en renksiz aşk belirtisinin ve ilişkilerinde bir sevginin görünmemesidir. **HZ. ZEYNEB, RASÛLÜLLAH SALLALLÂHÜ ALEYHİ VE SELLEMİN EVİNE AYAK BASTIĞINDA DİĞER KADINLARIN SAFINA GİRER VE HZ. AİŞE'NİN PARLAYIŞI KARŞISINDA SİLİNİR. RASÛLÜLLAH SALLALLÂHÜ ALEYHİ VE SELLEMİN HAYATINDA HAFSA VE ÜMMÜ SELEME ADLARI, HZ. ZEYNEB'TEN DAHA ÇOK ANILIR.**

Kendimizi Hz. Aişe'nin, Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem ile Hz. Zeyneb arasındaki tantanalı ve yakıcı aşktan -göğün haberdar olmasına ve Cebrail'in müdahalesini gerekli kılmasına rağmen- haberdar olmadığına inandırabilsek bile, Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellemin kendisine olan kuvvetli aşk bağı sebebiyle evlatlığının evinden çıkacak olan bir kadına kendi evinde sevgi besleyip de bunu Hz. Aişe'nin fark etmemesini ve Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellemin Humeyra'sına karşı duygu ve davranışının değişip de onun bunu hissetmemesini kabul edemeyiz.

Bana göre, Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellemin kalbinin gizli derinliklerindeki en zayıf sevgi rengini ve en ufak aşk dalgasını yansıtan ve onu yüzlerce kat büyütüp netleştiren en duyarlı mercek, Hz. Aişe'nin kalbidir. Ama Hz. Aişe bu konuda sessizdir. Sanki Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellemle Hz. Zeyneb'in öyküsü, Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellemle Hümeyra'nın öyküsüne hiç mi hiç benzememektedir.

Benim araştırmanın başında söylediğim gibi, ne Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellemi bu ithamdan temize çıkarmak gibi bir sorumluluğum, ne de onun aşk durumunu bilme konusunda bir taassubum vardır. Araştırmalarım ve düşüncelerim sonunda Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem ile Hz. Zeyneb'in öyküsünün, hakikat uğrunda kendi itibarından bile vazgeçen bir liderin ruhunun en hayret

verici tecellisidir. Kendi canını toplumu ve inançları uğrunda özgürce feda ettiği halde karşılığında ödül olarak şöhret ve iftihar kazanan birçok lider vardır. İmanı ve halkı yolunda şan ve şereften de vazgeçmek, kısa cambazlık çatısından öteye gidemeyen insanların göremeyeceği ihlas, cömertlik ve fedakârlık zirvesidir.

ÇOK EŞLİLİK

Daha önce belirttiğim gibi tarih, birçok insanı meselenin anlamını değiştirir. Ahlakî ve sosyal meseleler de kelimeler ile aynı kaderi paylaşırlar. Kelimelerin ruhu, manası ve telaffuzu iki faktörün etkisiyle değişir: Biri zaman, diğeri çevredir.

"Şuh", bedenin çirkinliği anlamına geliyordu. Fakat şimdi incelik açısından en şairane kelimelerimizin bile tasvir edemediği güzel gözün en zarif halini ve sevgilinin saçının başının en tatlı biçimini anlatmaktadır.

"Bereket" kelimesi de böyledir. Develerin yattığı yerdeki toprak ve çerçöple karışmış dışkı ve idrarlara diyorlardı. Ama bugün insan aklının ve idrakinin kavrayamadığı manaları ifade etmektedir. Çünkü bereket, Allah'ın inayet gözünün eseri, hatta Allah'ın sıfatıdır!

KELİMELER CANLI YARATIKLARDIR; DOĞAR VE ÖLÜRLER. Çocuklukları, gençlikleri, olgunlukları, ihtiyarlıkları, yalnızlıkları ve kayboluşları söz konusudur. Dildeki bu önemli kuralı bilmeyen ve kelimelerin ruhu, manası ve lafzındaki değişim, dönüşüm ve devrimden dolayı feryat eden yarım edebiyatçılarımız, **"Bu kelimelerin doğru telaffuzu şudur, onların asıl manası budur, bunlar meşhur yanlışlardır, bunlara savaş açmak gerekir."** gibi beylik cümlelerle ahkâm kesmektedirler. Toplumun dilinin canlı, hareketli ve değişken kelimelerden oluştuğunu; kelimelerin Beyhakî, Firdevsî, Nasrullah Münşî dönemlerindeki kalıp, ilişki, davranış, ruh ve psikoloji içinde tutulamayacağını bilmiyorlar.

Birçok İnsanî mesele ve sosyal ahlak da böyledir. Onlara, her dönemde kendilerine özgü ayrı mana, ruh, işlev ve sıfat yüklenir. Hatta çelişki yaratacak bir değişime uğrarlar. Çok eşlilik, bu meselelerden biridir. Geçmişte, kabilevî, bedevi ya da ataerkil olan, burjuvacı ve karmaşık kentsel topluluğun medeniyetine ve tek eşlilik merhalesine ulaşmamış bulunan bir toplumdaki çok eşliliği şimdiki zamanın şartlan, günümüz Avrupa medenî toplumundaki şartlar açısından incelersek kuşkusuz onu reddedeceğiz ve geçersiz ve kınamaya değer bir olay olarak niteleyeceğiz. Fakat böyle bir metot, propaganda, gürültü ve yuhalamaya yarayacağı gibi, ilim ve araştırma açısından çok zararlıdır. Araştırmacının gerçeklerin inceliklerini görmesini engeller.

Aslında geçmişte sadece çok eşlilik değil, evlilik bile günümüzdeki manada anlaşılmıyordu. Ona aşk ve heves gözüyle bakıldığı çok nadirdi. Daha çok, toplumsal bir tören, yeni bir bağ, yeni bir anlaşma olarak görülüyordu. Siyasî, sosyal ve ekonomik etkenler, aşk ve heves etkenlerinden daha baskındı. **Eski Yunan, gelişmiş bir medeniyet merhalesine ulaşmış olmasına rağmen evliliği nesli devam ettirme vasıtası, eşi ise çocukların annesi olarak görüyordu. Heveslerini daima evin dışında gerçekleştiriyorlardı. Bu çağda kadını ilke olarak sadece üretim aracı sayıyorlardı. Kadın ev hanımıydı, zevk almak için değildi. Kocalar genellikle oğlanlarla eğlenirlerdi.**

Bu meseleyi yalnızca dinî hikâyelerde (Lut kavmi) ya da edebî eserlerimizde (gazel şiirlerimiz) okumuyoruz; aynı zamanda **SOKRAT** gibi adamların özel hayatında da görüyoruz. Onun Yunanistan'ın büyük millî ve askerî şahsiyetlerinden biri olan öğrencisi **Alekbiyades**'le ilişkisi toplumda öylesine normal kabul ediliyordu ki bu tür ilişkilerini açıkça itiraf ediyorlardı. Hatta **Alekbiyades Sokrat'ın soğukluğundan şikâyet ediyor; o da bunu "Artık senin zamanın geçti." diyerek gerekçelendiriyordu.**[49]

Fars edebiyatında dinin ve dünyanın ıslahatçısı, ahlak öğretmeni, irfan rehberi, din adamı ve ahlak kitabı yazarı olan **Şeyh Sâdî, ahlak ve terbiye eserinde kendisinin veya Hemedan kadısının, bir kasap ya da nalcı oğlanla baş başa kaldığından söz ediyor**. Onun gibi meşhur bir İlmî, dinî ve edebî şahsiyetin, Kaşgar camisine vardığında, talebelerden birine işaret edip bir köşede öpüşmeye geçiyor. Davudî boğazı değişmiş ve Yusufî güzelliği diline ve elmacık kemiğine düşmüş olan eski şahidini görünce boynu bükülür, güzel pazarının parlaklığı söner, yanında yer almak istediği kişi bir kenara çekilir ve baş başa kalma ümidini kaybeder.[50]

[49] Misafirlik, Platon.
[50] Kâbusname, s. 78.

Bir ahlak kitabı olan ve içinde babanın oğluna verdiği öğütler bulunan **"Kabusname"**de evlada şöyle rehberlik eder ve nasihatte bulunur: **"Kadınlar ve erkek köleler arasında sadece bir cinse eğilim gösterme. Her ikisinden de yararlan ki ikisinden birinin düşmanlığını kazanmış olmayasın."**[51]

Bütün milletlerin tarih ve edebiyatında görülebilen bu örneklerden geçmişteki evlilik anlayışının bizim için ne kadar şaşırtıcı ve inanılmaz olduğu açıklığa kavuşur. Bunlar, bizim bugünkü zihnimizi, geçmişte farklı bir mana ve ruha sahip olan gerçeği anlamaya hazırlar. Bu mesele, Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellemin hayatındaki çok eşliliktir. Acaba gerçekten Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem bir **"Don Juan"** mıydı? Bir erkeği çapkın göstermeye çalışanlar, doğal olarak onun gençliğini araştırırlar. Çünkü heves ve şehvet devamlı gençlerin yakasına yapışır. Fakat tarih, onun eşleriyle yaptığı şakaları ve hayatındaki en küçük olayları kaydettiği halde, genç Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellemin simasında en ufak bir heves dalgasına rastlamamıştır. **Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem, 25 yaşına kadar yoksulluk, bakımsızlık, çile ve çobanlıktan başka bir durumla karşılaşmamıştır. Onun gençliğin doruk noktasında iken tanıştığı ve evlendiği ilk kadın Hatice'dir. O, 40 ya da bir rivayete göre 45 yaşında bir kadındır.** Daha önce iki defa evlenmişti, Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem yaşında büyük evlatları vardı. İşte Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem, gençliğini ve olgunluk dönemini onunla geçiriyor; yirmi sekiz yıl boyunca onunla yaşıyor; başka hiçbir kadınla ilişki kurmuyor.

Burada unutulmaması gereken şey, Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellemin bu sıralarda tıpkı diğer Kureyş gençleri gibi genç olmasıdır. Ne sosyal makamı, ne ahlakî engelleri, ne ağır siyasî ve askerî sorumlulukları, ne önemli risâlet görevi ne de sonraları herkesin hücum ettiği yaşlılığı onu bağlıyor ve hevese yabancılaştırıyordu. İlginç olan şudur ki peygamberimiz, sıradan ve sorumsuz bir gençtir. O, 50 yaşına kadar 45, 50, 60, 70 yaşındaki bir dul kadınla baş başa kalıyor ve bu süre zarfında bir defa bile olsun başka bir kadın düşünmüyor.

EN YOBAZ VE TUTUCU HIRİSTİYAN MİSYONERLER BİLE RASÛLÜLLAH SALLALLÂHÜ ALEYHİ VE SELLEMİN MEKKE DÖNEMİNİ BU SUÇLAMADAN UZAK TUTUYOR. Nasıl oluyor da böyle bir adam Medine'ye varır varmaz 53 yaşında, İlahî peygamberlik makamına sahip, ağır siyasî ve askerî sorumluluklar üstlenmiş ve düşüncesi, ruhu, hayatı ve özellikle sosyal ve ahlakî konumu ile insanlara dini, takvayı ve zühdü ilham eden bir ihtiyar iken onda birden şehvet ateşi tutuşuyor ve onu lezzet, zevk ve şehvet düşkünü yapabiliyor.

Don Juan da bilindiği gibi, gençliğini geride bırakınca kadınları unuttu. Zahit ve ahlaklı bir adam oldu. Nasıl olur da 25 ile 50 yaşları arasındaki bir Arap genci, 45, 50, 73 yaşındaki bir dul kadınla yetinir de nübüvvet makamına ulaşıp savaş ve siyaset alanına girdiği zaman bir Don Juan oluverir?

Misyonerlerin onunla ilgili olarak eleştiri yaptıkları ve gürültü kopardıktan nokta, Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellemin Medine'deki hayatının birden fazla kadınla evlilik dolayısıyla değişikliğe uğramasıdır.

Onlar genelde, şehveti tatmin eden unsurun kadın sayısı değil, kadının güzelliği olduğunu unutmaktadırlar. Çapkın erkek, dul, yaşlı ve çocuklu kadınların değil, güzel, işveli ve canlı kızların peşine düşer. Hele Hz. Ömer'in kızı gibi çok çirkin olan ya da güzel olsalar da önceki koca veya kocalarının evinde cazibelerini kaybetmiş, bakireliğin yeşil çizgisi ve hevesli gençlik işvesi yerine ihtiyarlığın kınşıklığı, olgunluğun soğukluğu ve soyluluğun ağırbaşlılığı oturmuş olan kadınlara değil!

Ne mutlu ki Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellemin harem sarayının haremağası tarihtir. O, Peygamberin hanımlarını tek tek tanıyor; bu eve niçin geldiklerini, nasıl yaşadıklarını biliyor. Kuşkusuz o, Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellemin eşlerini Avrupalı oryantalistlerden ve papazlardan daha iyi tanıyor:

HZ. AİŞE

Hz. Hatice 73 yaşındayken Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellemin yaşı 50'yi geçiyordu. Mekke'deki zor ve perişan hayatının zirvesindeydi. Dostlarının birçoğu Habeşistan'da yaşıyordu. O, az sayıdaki arkadaşıyla düşman bir şehrin pençesinde esir bulunuyordu. Onun en güçlü ve şefkatli koruyucusu Hz. Ebû Tâlib de bu sıralarda vefat etmişti. Tek başına kalmıştı. Dışarıda nefret ve işkence; içeride küçük Fatıma ve annesinin çileli hatırası vardı. Durumuna acıyıp onu bir kadınla evlenmeye

[51] Kâbusname, s. 67.

zorladılar. Fakat ömrünün sonuna kadar unutamadığı Hatice'nin aşkı ve çileli ve tehlikeli siyasî hayatı onu öylesine meşgul etmişti ki aklında hiçbir kadına yer vermiyordu. Hz. Ebubekir'in kızı Hz. Aişe, İslam devrinde doğan ilk kız idi. Bu özellik, Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellemin yakınlarını ve bazı dostlarını, İslam döneminde ilk doğan ve hiçbir cahiliye izi taşımayan bir kadının Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve selleme eş olarak seçilmesi düşüncesine kaptırdı. Böyle bir işin inceliğini ve güzelliğini sadece duygu anlar. Yeni bahçede yetişen ilk çiçek veya meyve, bahçıvana bu yeni çiçeğin veya meyvenin ondan olduğunu ve ona layık olduğunu hatırlatır.

Çok ince duygulu ve kalbi Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve selleme iman ve sevgisiyle dolu olan Hz. Ebubekir, ona bir teklifte bulunur. Fakat Hz. Aişe yedi yaşında bir kız çocuğu; Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem ise elli küsur yaşında, evde Fatıma gibi anaya muhtaç bir kızı, dışarıda Ebucehil ve Ebulehep gibi düşmanları bulunan ve ayrıca acı, kargaşa, tehlike ve çile dolu bir hayatı olan, dertlerini paylaşacak birine ihtiyaç duyan bir erkektir. Bu nedenle Hz. Ebubekir'in yedi yaşındaki kızı, Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve selleme eş olabilecek biri değildir. Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem, onun İslam'da doğmuş ilk kız olması sebebiyle hem dünyanın ilk Müslüman neslinin meyvesi kendisine ait olsun, hem de aynı düşünceyi paylaştığı dostu Hz. Ebubekir'le akraba olsun diye Hz. Aişe'yle nişanlanıyor. Çünkü o dönem ve ortamda akrabalık bağı, iki insan arasındaki en sağlam bağdı. **Bunu ancak bedevi ve kabile sosyolojisini bilenler anlar.**

Hz. Aişe, Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellemin evine gelen ilk kızdır. Güzelliği ve gençliği Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem üzerinde etkili olan tek kadındır. Ama Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellemin onunla evlenmesinin sebebi bu güzellik değildir. Çünkü 6 veya 7 yaşındaki bir çocuğun güzelliği, elli yaşını aşmış bir erkek üzerinde etkili olamaz.

Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellemin Hz. Aişe'yle evliliği, akıllıca bir maslahatla iç içe geçmiş sembolik bir evliliktir. Burada aşktan ve şehvetten söz etmek yersizdir. Hz. Aişe Mekke'de Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellemin evine gitmiyor. Onunla iki yıl sonra Medine'de evleniyor. Bilinmesi gereken şey şudur ki çağdaş Mısırlı yazar Hasaneyn Heykel'in dediği gibi, Hz. Aişe'ye karşı sevgisi evlilikten sonra doğdu. Evlendiği sırada böyle bir sevgi yoktu. Bundan dolayı onun Hz. Aişe ile aşkı uğruna evlendiği ileri sürülemez. Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellemin onu yedi yaşındayken sevdiğine inanmak mümkün değildir.[52] Bu nedenle güzel ve genç bir kızla evlenmesi ve onu sevmiş olması bile bunun bir aşk evliliği olduğunu göstermez. Şimdi diğer hanımlarıyla evlilik serüvenine geçelim.

HZ. SEVDE

Zema'nın kızı, amcaoğlu **Sukran bin Amr**'ın eşiydi. Şevde, İslam'ın kara ve dehşet verici bir ortamla karşı karşıya olduğu bir zamanda Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve selleme iman etti. O, düşüncesi yolunda birçok çile çekti. Peygamberin emri üzerine kocasıyla birlikte Habeşistan'a hicret etti. Dönüşte eşini kaybetti ve savunmasız kaldı. Bu olaydan sonra onu talihsiz kaderinden başka bir son beklemiyordu. Çünkü ya ailesine dönüp dini düşüncelerini ayaklar altına alacak, ailesinin etkisiyle yeni din uğrundaki fedakârlıkları unutup onlara teslim olacak, putperestlik ve irticaî hayatı canlandıracak ya da kendisiyle ve yitirdiği eşiyle aynı konumda olmayan bir erkekle evlenecekti. Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem kendi yolu uğrunda birçok çilelere katlanan, ancak şimdi hayatı dağılan bu yiğit ve şerefli temiz kadını kendi himayesi altına alıyor. Onunla evlenerek onu Hatice'nin halifesi ve Peygamberin eşi yapıyor.

HZ. ÜMMÜ SELEME (Hind)

Ebu Ümeyye'nin kızıdır. Eşi Ebuseleme (Abdullah Mahzumî)

Uhud'da yaralanan büyük bir mücahittir. O, sonraları Esedoğulları ile yaptığı savaşta zafer elde edip geri döndüğünde yarası açıldı ve hayatını kaybetti. Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem, fedakâr dostunun ölümünde yanında idi. Onun için dua etti. Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem, onun ölümünden dolayı öylesine üzülmüştü ki çok ağlıyor ve gözünden yaşlar akıyordu. Onun eşi Ümmü Seleme ihtiyar bir kadındı. Şehit eşinden, küçük ve büyük evlatları kalmıştı.

[52] Abbas Mahmud Akkad, "Hakâüku'l-Islam ve Ebâtîlu Husume, Beyrut, s.65.

Ebu Seleme'nin ölümünden dört ay geçmişti. Ümmü Seleme sevgili ve yiğit eşini yitirmesinden duyduğu üzüntüyle, babasız ve korumasız evlatlarıyla kederli, ümitsiz ve dertli bir hayat sürdürüyordu. Müslümanların büyükleri şehit kardeşlerinin ailesinin üzüntüsü karşısında sorumluluk duyuyorlardı. Bu nedenle Hz. Ebubekir onu istemeye gittiğinde Ümmü Seleme özür dileyip şöyle dedi:

"Evlatlarım çoktur. Gençliğimi geride bırakmışım."

Hz. Ömer evlenme teklifinde bulunduğunda da kabul etmeyip aynı cevabı tekrarladı. Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem onu kendisi için istemeye gidip şöyle dedi:

"Allah'tan sevaplarına karşılık seni mükâfatlandırmasını, sana daha iyisini bağışlamasını iste." Hz.Ümmü Seleme dertlice şöyle dedi:

"Benim için Ebu Seleme'den daha iyisi kimdir?" Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem kendi adını söyledi. Fakat o, Hz. Ebubekir'e ve Hz. Ömer'e verdiği cevabı tekrarladı. Ancak Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem ısrar etti ve tekrar tekrar ona evlenme teklifinde bulundu. Nihayet onun büyük evladı **"Seleme"** annesini Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve selleme nikâhladı. Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem, şehit dostunun eşini ve çocuklarını kendi himayesi altına aldı. Ona hep değer veriyor ve saygı gösteriyordu. O, Hatice'den sonra Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellemin hayatında, Hatice'nin makamını andıracak bir konuma sahip olabilecek tek kadındı. Çünkü sadece ahlakî şahsiyeti, akıllılığı ve kabiliyetiyle değil, aynı zamanda tutum ve davranışlarıyla da ona benziyordu.

HZ. ÜMMÜ HABİBE (Remle)

Ebu Süfyan'ın kızıdır. O, büyük bir fedakârlıkta bulunup Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem ile Ebu Süfyan'ın Mekke'deki mücadelesinin zirvesinde Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve selleme inandı. Eşi Ubeydullah bin Cahş ile birlikte Habeşistan'a hicret etti. Orada kocası ortamın etkisi altında kalarak Hıristiyan oldu. Fakat Remle kendi dinini korudu. Eşi onu yabancı bir ülkede garip ve yalnız bıraktı. O ne Habeşistan'da savunmasız kalabilir ne de Mekke'ye dönebilirdi. Ebu Süfyan da ona sığınma hakkı tanısaydı, düşüncesini bırakma şartıyla karşılaşırdı. O da böyle bir alçakça dönüşü kabul etmezdi. Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem, bu fedakârlığını mükâfatlandırmak, kendi yolu uğrunda mutsuzluğun tehdidi altında bulunan şerefli bir kadını mutlu etmek, hem de kendisiyle mücadelenin doruk noktasında olduğu halde Ebu Süfyan'ın kızını **"Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellemin eşi"** yapmak için (çok anlamlı bir olaydı) ona evlenme teklif etti. Bu evlenme teklifi gördüğümüz gibi çok saygınlıkla gerçekleşti. Habeşistan'ın padişahı **"Necaşi"**, bizzat kendisi Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellemi temsilen onu nikahladı ve mehrini ödedi.

HZ. CÜVEYRİYE

Mustalikogulları kabilesi başkanı Haris'in kızıdır. O, savaşta Sabit bin Kays'ın payı olmuştu. Cüveyriye, Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve selleme gelerek şöyle dedi:

"Sabit beni serbest bırakma karşılığında yüksek miktarda bir para istiyor. Benim böyle bir param yoktur. Bana fidyemi ödemem için yardım et." Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem dedi ki:

"Acaba daha iyisini ister misin?" O da

"O nedir?" dedi. Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem

"Hürriyet bedelini ödeyerek seninle evlenmek." [53] dedi. O da kabul etti. Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem onun fidyesini ödeyerek özgürleştirdi ve onu nikâhladı. Böyle bir tavırla hem Mustalikoğulları halkının, özellikle kabile reisinin gönlündeki kinin kaybolup sevginin yerleşmesini sağladı, hem de Müslümanları esirlerini bırakmaya teşvik etmiş oldu. Çünkü Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellemle Cüveyriye'nin evliliği sonucu, Mustalikoğulları esirleri düşman değil, onun dostu oluyorlardı ve hiçbir Müslümana Peygamberin akrabalarını esir etmek yakışmazdı.

Esirler serbest bırakıldı. Hepsi Müslüman oldu. Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellemin tehlikeli düşmanı Mustalikoğulları taifesi onunla akraba oldu.

Kabile başkanı, kızıyla görüşerek ya kendisiyle gelmesini ya da Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellemle kalmasını istedi. O İkincisini seçti. Cüveyriye daha önce amcasının oğlu Abdullah'ın eşiydi.

---

[53] Mükatebe (Antlaşma); köleyle sahibi arasında imzalanan, para ödemesi veya antlaşmada yer alan şartlar gerçekleştikten sonra kölenin serbest bırakılması antlaşması.

HZ .SAFİYE

Kureyzaoğulları başkanının kızıdır. Savaşta Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellemin payı oldu. Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem onu, ailesinin yanma gitmek veya kendisiyle evlenmek konusunda serbest bıraktı. O İkincisini seçti.

HZ. MEYMUNE

Hz. Abbas bin Abdulmuttalip'in eşi Ümmü Fazl'ın bacısıdır. Hudeybiye barışından bir yıl sonra Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem, kaza umresi için Mekke'ye gitmişti. Antlaşma gereği sadece üç gün ikamet hakkına sahipti. Bu üç gün içinde halkın gönlünü almaya çalışıyordu. Sevgi göstererek, iyilik ederek, yumuşak ve dostça tavırlar takınarak küfrün elebaşlarının etkisiyle ruhlarında oluşan kin ve sertlik taassubunu hafifletmek, onların rızasını kazanarak Mekke'de daha fazla kalmayı başarmak için çalışıyordu. Böylece halkla ilişki kurma fırsatını elde etmek istiyordu. Bu arada henüz müşrikler safında olan Hz. Abbas, Meymune'yi ona tanıtıyor ve Müslümanların davranışlarından etkilenerek İslam'a eğilimli olduğunu söylüyor. Meymune onun baldızı, Uhud fatihi ve ünlü Arap kahramanı Halit bin Velid'in teyzesiydi. Ayrıca Peygamberle bu üç günlük görüşme esnasında onun bakış, tutum ve ruhsal şahsiyetinin cazibesi Meymune'yi öyle etkiledi ki ateşli aşkı göğü kapladı; vahiy de onun saf duygusunu övdü. Baldızına eş seçme yetkisini karısından devralan Hz. Abbas, onu Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve selleme önerdi. Meymune'nin İslam'a eğilimi, Uhud savaşının kaderini kendi kılıcıyla tayin eden, Müslümanların yenilgisini, Kureyş'in zaferini sağlayan Halit ile akrabalığı, onun Kureyş'in etkin ailelerinden oluşu, Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellemin bu öneriyi kabul etmesinin önemli gerekçeleri arasındadır. Özellikle böyle bir hareketle başka bir propaganda zemini oluşturmak istiyordu; yani ikametinin son gününde düğün törenleri düzenleyerek, Kureyş'i topluca davet ederek onlara yemek ziyafeti çekmek istiyordu. Meymune'nin Müslüman oluşu açığa çıkmadığı, hâlâ onların safında bulunduğu için Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellemin onunla evlenmesi, onun hayrına olurdu. Özellikle Müslümanlarla müşriklerin bu törene katılarak Bedir ve Uhud'da birbirine karşı kılıç çeken kimselerin bir sofra etrafında toplanmasının Arapları duygulandıracağını, soğuk siyasî ortamı ısıtacağını, uzaklık ve yabancılaşmayı hafifleteceğini, şehirde kalmak için bir bahane elde edeceğini düşlemişti. Bu imkânlar, tebliğ ve ruhsal zemini hazırlamayla birlikte kendi lehine bazı gelişmelere de sebep olabilir ve Hudeybiye barışındakilerden daha çok şeyler kazandırabilirdi.

Kureyş'in uyanık başkanları da bu planın farkındaydı. Bu nedenle onun önerisi kesinlikle ret edildi. Düğün merasimini Medine'ye dönüş yolunda yerine getirmeye mecbur oldu. Ancak yine de bu evlilik Kureyş'in bazı ileri gelenleriyle akraba olmasını sağladı. Onların ruhsal yapısında az da olsa etkili oldu. Nitekim bu olaydan kısa bir süre sonra, Halit'in, Amr bin As ve Osman bin Talha ile birlikte Medine yolunu tuttuğuna şahit oluyoruz.

HZ. HAFSA

Hz. Ömer'in kızıdır. Kocası ölmüştür. Hz. Ömer'in kızı olmasına rağmen kimse onu istemeye gitmedi. Nihayet Hz. Ömer, çaba harcayarak ilk önce dostluğu ümidiyle Hz. Ebubekir'e önerdi. Fakat Hz. Ebubekir sustu. Hz. Osman'a gitti, ona öneride bulundu, Hz. Osman da sustu. Hz. Ömer iki dostunun suskun kalmasından dolayı üzülüp Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve selleme giderek onları kınadı. Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem onu teselli etmek için şöyle dedi:

"Hafsa'yı, kendisi için Osman ve Hz. Ebubekir'den daha iyi olan birine nikâhla." Böylece Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem, Hz. Ebubekir, Hz. Osman ve Hz. Ali ile yaptığı gibi İslam'ın çok etkin ve etkili şahsiyetlerinden biri olan Hz. Ömer ile de akrabalık bağı kurarak ilişkisini daha yakın ve sağlam hale getirdi.

Hz. Ömer'in çabası, Hz. Ebubekir ile Hz. Osman'ın sükutu, Hafsa'nın güzelliği hakkında kanaat edinmek için yeterli bir delildir. Ancak, gelinin babasının sözünü duymak daha iyidir. Hıristiyan propagandacıların deyişiyle, kadının güzelliğinden anlayan Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellemin iktidarın zirvesinde iken seçtiği kadını tanıyalım:

Hz. Ömer, Hafsa'nın güzel ve genç Hz. Aişe'yle birlikte ona uyarak Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellemi azarlamaya kalkıştığını duyunca çok sinirlenip şöyle haykırdı: **"Kızım, sen, kendi güzelliğine ve Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellemin kendisine karşı aşkına güvenen bu kadına (Hz. Aişe) uyma.**

Allah'a ant olsun, Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellemin seni sevmediğini biliyorum. O seni benim hatırım için boşamamaktadır."

HZ. ZEYNEB

Huzeyme'nin kızı, Ubeyde bin Haris'in eşiydi. Haris, Bedir'de şehit düştüğünde Hz. Zeyneb çok yaşlı ve dul bir kadındı. Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem ömrünün son zamanlarını yaşayan bu kadınla evlendi. Zira şehit bir mücahidin eşininin yaşlılık döneminde yalnız ve savunmasız kalmasını istemiyordu. Bu kadın iki yıldan fazla yaşamadı. Hatice hariç Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellemden önce ölen ilk kadındır. Hz. Zeyneb çok takvalı, saygıdeğer ve hayırsever bir kadındı. Hayatını yetimleri okşamaya, yoksulları kollamaya adamıştı. Bu hususta öylesine ileri gitmişti ki onu **"Ümmü Mesakin"** (yoksulların anası) diye adlandırmışlardı.

İŞTE PEYGAMBERİN HAREMİNİN KADINLARI! BU KONUNUN SONUNDA BİRKAÇ NOKTAYI HATIRLATMAKTA FAYDA VARDIR. ÇOK EŞLİLİK HÜKMÜ HİCRİ 8. YILDA İNDİRİLDİ. DOĞAL OLARAK HİÇBİR AKIL SAHİBİ, RASÛLÜLLAH SALLALLÂHÜ ALEYHİ VE SELLEMİN BU HÜKÜMDEN SONRA EŞLERİNİN DÖRDÜNÜ SAKLAYIP DİĞERİNİ BOŞAMASI GEREKTİĞİNE HÜKMEDEMEZ.

Genellikle gözden uzak tutulan diğer bir nokta, İslam'ın çok eşliliği emretmemiş olmasıdır. İslam'ın getirdiği hüküm eş sayısını sınırlamadır. Bunların ikisi aynı değildir. Çok eşliliği gündeme getiren ayetler titiz bir şekilde incelendiğinde bu olayın hem felsefesi hem de şartlan açıklığa kavuşur. Kur'an insanlara ilk önce, kadınlar arasında adaletli davranmayı emrediyor. **"Hiçbir zaman adaletli davranamayacağını için biriyle yetinin. "** diyor. [54]

Böylece dil bilen ve Kur'an'ın ruhunu tanıyan, fakat tefsirlerin karmaşık yollarından habersiz, manayı saptıran tekniklere yabancı, çok evlilik ve şehvette gözü olmayan herkes, bu hayret verici ve sanatsal beyanı anlar. İleri sürülen şartların çok zor olduğunu, ferdî ya da toplumsal bir ihtiyaç ya da ahlakî bir gereklilik olmadıkça bu şartların göz ardı edilemeyeceğini kabul eder.

Ferdî durumlar Kur'an'ın metninden anlaşılabilir. Bu hüküm, yetimlerin kaderini gündeme getiren ayetlerle birlikte indirilmiştir.[55] Gelişmiş sosyal kurumlan ve devlet sistemi olmayan geri kalmış toplumlarda himayesiz kadınların ve babasız çocukların ne kadar utanç verici, kara ve üzücü kadere yakalanacakları ortadadır.

Fakat ne mutlu ki toplumsal alanlarını çağdaş nesil bizzat kendi gözüyle görmüştür. Hem de medeniyet çağında, gelişmiş toplumlarda, ferdin ekonomik, hukukî ve ruhsal bağımsızlığa kavuştuğu çağda, özellikle kadının kişilik kazandığı ve erkekle eşitlendiği çağda.

İkinci dünya savaşından sonra Avrupa'da, özellikle Almanya, Avusturya ve Polonya'da milyonlarca erkeğin imhası sonucu büyük bir bunalım yaşandı. Fesat, gerileme, ruhsal hastalıklar ve kocasız kadınları ve babasız çocuklan zor durumda bırakan birçok problem ortaya çıktı. Meseleler öylesine ciddi boyutlara vardı ki Avrupa toplumunun ahlakî ve ruhsal yapısında derin ve yıkıcı etkiler bıraktı. Çok eşliliği ve özellikle yeniden evlenmeyi yasaklayan Katolik kilisesine karşı kadınların protesto yürüyüş ve gösteri dalgalan, hem çok eşlilik kuralını kendi şehvetleri için açılan bir kapı olarak gören müminlere hem de onu kesinlikle insanlığa aykırı kabul eden aydınlara bu hükmün mana ve geçerlilik alanını gösteriyordu.

1958'de Cezayir Milli Kurtuluş Cephesi FLN bütün üyelerine şu tavsiyede bulundu: Mücahitler, şehit kardeşlerinin ailelerini düşünsünler ve bu mücadele sırasında eşlerini kaybeden kadınlarla evlensinler ki kadınlar çaresiz ve çocuklar perişan olmasın ve bir şehit ailesi fesat ve yoksulluğa yakalanmasın.[56]

Demek istediğim şey, ilkel toplumlardaki çok eşlilik meselesinin günümüzde anlaşıldığı manada alınmaması ve onun bu çağın gözüyle görülmesi gerektiğidir.

Peygamberin özel hayatıyla ilgili bilinmesi gereken ve ruhsal ve içgüdüsel nitelik taşıyan bir başka mesele şudur: Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem, Medine'de hiçbir hanımından çocuk edi-

---

[54] 4/Nisa Suresi 3 ve 128.

[55] 4/Nisa Suresi 3, 7, 8, 10, 12.

[56] L'Algerie par le teritet, II ve de F.L.N. yayın organı "El Mücahid" No. 14 De- cember 1962 (Khenmişti: Terör kurbanı genç dışişleri bakanı bu emir üzere evlenmiştir.)

nemedi. Hz. Aişe hariç hepsi dul olan bu kadınların önceki kocalarından çocukları vardı. Bu olay Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellemin hayatının ilginç noktalarındandır.

Peygamberin çok kadınla evliliği meselesi hakkında doğal olarak akla gelen bir başka nokta şudur:

Şüphesiz o her erkek gibi özellikle ömrünün ikinci döneminde bir çocuk sahibi olmak istiyordu. Sadece ömrünün son yılında Mariye'den bir oğlu oldu. O da yaşamadı. Onun bu çocuğa olan sevgisi, onun ölümüne dayanamaması, bir evlat sahibi olmayı çok istediğini gösteriyor. Ancak kader ona, toplumun en büyük şahsiyetini -ki Arapların ün ve iftihar kaynağı bol evlat sahibi olmaktı- özellikle erkek evlattan yoksun bırakıp sadece bir kız çocuğa sahip olmasına karar vermişti. Bu, Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve selleme çok acı vermekle birlikte çok akıllıca ve güzel bir karar idi.

Gelelim Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellemin harem sarayının niteliklerine.

Bunlar nasıldır?

Mescide bitişik, tavanı ve çatısı hurma ağacının dal ve yapraklarıyla örtülü, dört duvarı balçıklı birkaç odadır. Haremin sevgilisi olan Hz. Aişe'nin odası, yansı deri serili, diğer yarısı da "yumuşak kumlarla" kaplıydı. Bu sarayın kandilleri, yakıcı hurma dallandır.

Mutfağı ve yemeği?

Ebu Hureyre diyor ki: "Ölünceye kadar arpa ekmeğini bile doyuncaya kadar yemedi. Bazen evinde bir ateş bile yakılmıyordu. Bu sürede yemeği, hurmayla suydu. Bazen açlıktan dolayı karnına taş bağlardı."

Ben, Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellemin evini ve hayatını hatırladığımda gençliğini ve olgunluğunu 50'sinden 73'üne kadar onunla yaşayan dul bir kadınla, yaşlılığını Ümmü Seleme, Huzeyme'nin kızı Hz. Zeyneb ve Hafsa gibi yaşlı ve çocuklu kadınlarla geçirdiğini görüyorum. Evi öyleydi, yemeği de öyle. Ben, Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellemin onlardan daha güzel kadınlara sahip olabilmesine ve daha iyi hayat yaşayabilme imkânı olmasına rağmen böyle davranmasından dolayı üzüntümü belirtmekten kendimi alamıyorum. Ayrıca Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellemin şehvetperestliği ve harem sarayı hakkında yazı yazan yazarların sözlerini okuduğumda utanmadan edemiyorum. İnsan, hatta bir yazar ne kadar aşağılık olabilir ki onu kötülemek uğruna insanın övünç kaynağı ve tarihin sermayesi olan gerçek bir güzel simayı böyle çirkin ve kötü göstermeye kalkışabilir!

Kaynak:

ALİ ŞERİATİ, İslam Nedir-Muhammed Kimdir, İstanbul, Fecr Yay. 2009, s.503-537

PARA-BURJUVAZİ-ZÜHT SEBEBİYLE ORTAYA ÇIKAN ALİNASYON (yabancılaşma- yozlaşma)

Burjuva, bütün üstünlükleri parayla ölçen, paraya bağlayan, insanın bütün imkânlarının ve maddi manevi güçlerinin paradan kaynaklandığını bilen ve:

"Bu işi yapan paradır, bu üstünlükleri temin eden paradır, bu değerleri yaratan paradır, ne ben, ne sen, ne de o!" diyen insandır.

Bu nedenle bir burjuva olarak ben parayı kendi hayatımın bir aracı olarak görmüyorum; parayla düşünüyorum, parayı kendi yaşamım olarak duyumsuyorum; çünkü kendim bizzat paranın aleti, aracı ve parçasıyım. Paranın alinesi, yani para delisiyim**. "Benim param"** demiyor, **"paranın beni"** diyor, öyle demesi de gerek.

Amcam köyümden şöyle bir misal anlatırdı:

Bir seferinde komşumuzun evinde ağlama sesi yükseldi. Biz mutlaka komşumuzun hanımının annesi veya babasının öldüğünü düşündük; zira onlar hasta idiler. Komşumuzun çok fazla ağladığını duyunca elbiselerimizi giyip taziyede bulunmaya gittik... Eve varıp içeriye girdiğimizde, avluda oturup toplandıklarını ve ağladıklarını, eşeğin de bunların ortasında uzanıp yatmış olduğunu gördük... O zaman komşunun eşeğinin öldüğünü anladık. Sonra komşumuza:

"Ne oluyor, niçin ağlıyorsun?" diye sorduğumuzda: **"Eşeğim öldü"** dedi. Sonra amcam, komşumuzu yatıştırmak için şakayla şöyle demiş:

"DE Kİ EŞEĞİN BENİ ÖLDÜ, BENİM EŞEĞİM DEĞİL! ÇÜNKÜ EĞER SEN ÖLSEYDİN, O EŞEK PİRESİNİ BİLE ISIRMAZDI... ÖYLE İSE SEN EŞEĞE AİTSİN, EŞEK SANA AİT DEĞİL."

Bu da bizlerden bir kısmının bir tür özel alinasyonu; **"eşek sebebiyle alinasyon!"**

Ahlakçı sosyalistler şöyle diyorlardı:

Burjuva para çarpmış kimsedir. Yani paranın varlığını kendi insanlık özünün varlığının yerinde hissedip düşünen; mevcut bütün değerleri kendisinin var olmasından değil de aksine kendisinin varlığında bulan kimsedir!

Kendi sosyal yapımız, anlaşmamız ve sözleşmemizde de -ince düşünelim, dikkatli olalım- zengine ve para eşeğine hürmet edip saygı göstermek, fakiri ise aşağılayıp hakir görmek, hatta elimizin altındaki değersiz bir insan olarak kabul etmek alışkanlığı vardır. Böyle fakir veya yoksul birisi zengin olduğunda, bizim gözümüzde aziz, muhterem ve saygıdeğer bir konuma yükseliyor. Bu "para" vasıtasıyla "aline" olmaktır.

Kur'an'da Allah Teâlâ faiz hakkında şöyle buyuruyor:

"FAİZ YİYENLER, ANCAK ŞEYTANIN DOKUNUP ÇARPTIĞI KİMSENİN KALKTIĞI GİBİ KALKARLAR... " (Bakara, 275)

"Şeytanın dokunup çarptığı kimse" ifadesinin tam karşılığı şudur:

Şeytan onu deli divane yapmıştır. Yani para onun varlığına girmiş, para aklını almıştır. Düşündüğü, hissettiği sadece para olmuştur. Böyle kişilerle ilgili en iyi misalleri biliyor ve görüyorsunuz. Onların hayatında, ahlakçı sosyalist ekol veya doktrinlerin burjuvazi hakkındaki ve burjuvazi ve para sebebiyle meydana gelen insan alinasyonu hakkındaki görüş ve bakış açılarını gözlerinizle görebilirsiniz. Böyle tipler, ahlakçı sosyalistlerin ideolojisinin gözle görülür örnekleridir.

İnsan, başka şekillerde de aline olur:

Benim kendilerini takdir ettiğim ahlakçı sosyalistler, **"zahitliği"** de insanı aline yapan sebep ve etkenlerden sayıyorlar. İslam'da bu hastalıkla ayrıca mücadele edilmiştir. (Her ne kadar kökünden sökülüp atılmamış ve Hinduizm ve Hıristiyanlığın etkisiyle İslam toplumlarına sirayet etmişse de) biz bu hastalığı algılayamıyor ve anlamıyoruz. Avrupalılar iyi anlıyorlar. Onlar görüyorlar ki binlerce Hıristiyan genç kız, daha gençliklerinin başlangıcında parmaklarına yüzük takmışlar. Süsleri yok, rahibe olarak örtü takıyor, tespih kullanıyor ve uzun mavi elbise giyiyorlar. Bu ne demek?

Parmaklarında izdivaç yüzüğü olan bu hanım kızlar niçin böyledirler?

Onlar İsa ile evlenmişler, Tanrı ile izdivaç etmişler!

Hâlbuki kız ve erkek cinsel eğilimi olan ve birbirleriyle evlenmesi gereken birer insandır. Bilindiği gibi, 2000 yıl önce Filistin'de ölmüş olan bir insanla şimdi Buenos Aires ve Kuzey İrlanda'da evlenen bir hanım kızın his ve düşünceleri donmuş ve yakıtı bitmiştir.

Bıyıklı ve sakallı bir kişinin yerine Tanrı ile evlendiğini ileri süren bir kadın **"cin çarpmış"** bir kadındır.

Üç eşeğini kaybeden adamın hikâyesini duymuşsunuzdur:

Bu adam mescide gider ve âdet olduğu üzere minberden ilan etmesi için hocadan ricada bulunur. Hoca gönül ehli birisidir; vaazının sonunda şöyle der:

"Ey cemaat! Güzel sesi sevmeyen var mı?"

Kutsal bir eşek (zahitlik taslayan cahil) ayağa kalkar ve:

"Ben" der!

Sonra yine sorar:

“Dünya malından kim bıkmıştır?”

Başka bir kutsal eşek kalkar ve:

“Ben” der.

Daha sonra:

“**Güzel yüzü kim sevmiyor?”** diye sorar.

Bir üçüncü kutsal eşek kendisini tanıtır:

“Berbat!”

Hoca eşeğini kaybeden ve orada bekleyip duran adama şöyle seslenir:

“Her üç eşeğin de bulunmuştur, al ve git!”

Hafız-ı Şirâzi, zühdün, aline zahidin beynini nasıl sersem ve budala yaptığını ne de güzel anlatıyor:

“Rintlerin nasihatçisini ki ‘Tanrının hükmüyle savaşır Onun beynini kurumuş görüyorum; yoksa kadeh tutamıyor mu?!”

ZÜHTPERESTLİK NİÇİN ALİNASYONDUR?

Çünkü insanın en temel fıtratı, özü ve güdüsel boyutlarını yadsıyor veya onu karıştırmaya ya da bozmaya gayret ediyor. O vakit bu boyutları ve ruhsal organları olmayan insan artık insan değildir. O ancak melektir. Melek ise kendisini düşünüp hissedemez; zira melek insan değildir.

Bana göre kimi zaman inanç insanı aline yapıyor. Bilhassa eski kültürlerde ve Doğu’da insanı özellikle de inançlarla, **“tasavvuf! mezhep ve akımlar”, “riyazet” ve “aşk”** ile aline yapıyorlardı.

“Tasavvuf dini”nde vahdet-i vücut, “Tanrı” vasıtasıyla insanın alinasyonu dur. **Hallac-ı Mansur**, kendisini gerçekten Allah olarak buluyor ve cübbesinin altında Allah’tan başka hiç kimseyi düşünmüyordu. Yani **“Ben Allah’ım!”** dediği zaman maksadı, **“Ben yokum, sadece Allah vardır.”** demek idi. Böyleleri: **“Allah bize girmiştir.”** diyorlardı.

Bir tür itikadi bir sapma olan böyle bir duygu, insanın kendisini Allah olarak hissetmesine sebep oluyor.

Psikolojide özel bir yeri olan dinsel delilik, Hafız’ın ifadesiyle şudur:

“Göğsüm “dost” ile öyle doldu ki
Kendi varlığım kayboldu içimden”

Böylece aşk da insanı aline ediyor, yabancılaştırıyor. Sevgili, âşığın müstakil şahsiyetinin ve ben’inin yerine geçiyor. Âşık kendisini, özünü ve fıtratını onda, maşukta, sevgilide buluyor. Leyla ile Mecnun öyküsünde okuduğumuza göre büyük hacamatçı, Leyla’ya bıçağını vurduğunda Mecnun’un feryadı yükseliyor ve Mecnun şöyle diyordu:

“Korkuyorum hacamatçı, eğer bana hacamat yaparsan
Neşteri Leyla’nın damarına vurursun.”

Bundan dolayı alinasyon, hakiki kişiliğin yok olup bozulması, yani yabancı bir şahsiyetin (insan veya başka bir şeyin) insana girmesi ve insanın o yabancı kişiliği kendisi olarak hissedip algılaması halidir. Ne var ki benim söylemek istediğim şey, biz Doğulular, İranlılar, Hintliler, Afrikalılar ve Müslümanların içine düştükleri alinasyon, bunlardan daha vahşi, ilkel ve tehlikeli; bunlardan daha açık, gözle görülür ve daha çok ola gelen alinasyondur. Bu, teknokrasi sebebiyle meydana gelen alinasyon değildir. Biz makine aracılığıyla aline olmamışız. Makine ve teknik işin içinde yoktur. Bürokrasi işin içinde yoktur. Az sayıda kurum, az sayıda memur ve işçi insanı bürokratize edemiyor! Burjuvazi de bizi aline edecek boyutlarda değildir. Bütün bunların aksine bizim duçar olduğumuz ve hepsinden daha ağır ve daha tehlikeli olan alinasyon, kültürel alinasyondur.

KÜLTÜREL ALİNASYON NE DEMEKTİR?

Alinasyonun ne şekilde olursa olsun insanın, kendisi olarak başka bir şeyi veya kimseyi hissetmesi ve kendisinin yok olmasından ibaret olduğunu, yani böyle bir insanın kendisi olarak hissettiği şey, -ister para ve makine olsun, ister 345. gişe olsun, ister züht ve sevgili olsun, isterse eşek olsun- hiç fark etmez. Sadece şahsına ve zevke bağlılıkta fark vardır.

Kültürel alinasyonu anlayabilmek için önce kültürün tanımını bilmek gerekir.

Öyleyse kültür nedir?

Kültürün çeşitli tanımlarım yapmak istemiyorum. Yapılmış olan tüm kültür tanımlan hemen hemen söyleyeceğim şu tanıma girer:

Kültür, bir milletin tarih boyunca biriktirdiği sembol, işaret, âdet, gelenek ve toplumsal hareket tarzları biçiminde ortaya çıkan manevi, sanatsal, tarihsel, edebî, dinî ve hissî tezahürlerin toplamından ibarettir. Bu birikimler, o kavmin dertlerini, istek ve ihtiyaçlarını, sosyal özelliklerini ve ekonomik yapısını izah ederler.

Ben, kendi dinimi, kendi edebiyatımı, kendi duygularımı, keder ve ızdıraplarımı, dertlerimi ve ihtiyaçlarımı düşündüğüm zaman, gerçekte kendimi düşünüyorum. Benim bireysel değil, toplumsal ve tarihsel özüm, bu kültürün doğup ortaya çıktığı kaynaktır. Dolayısıyla kültür, benim toplumumun, tarihin varlığı olan yapının tecellisidir, yansımasıdır; fakat özel şartlan olan kendine özgü tarihsel dönemde yer alan, farklı kökeni olan, maddi,

ekonomik ve sosyal yapının meydana getirdiği özel dertlere, düşüncelere, anlayış ve eğilimlere alışmış bir toplumda birtakım sahte taktikler, o toplumun kültürünü zihninden siliyor. Sonra başka bir zamana ve tarihsel döneme, başka bir ekonomik sisteme, başka sosyal ve siyasal bağlara ait olan kültürü benim kültürümün yerine yerleştiriyor. Artık **ben kendimi düşünmek istediğim zaman, başka bir toplumun kültürünü kendi kültürüm olarak düşünüyorum; o zaman kendime ait olmayan dertlere muhatap oluyorum.** Benim kültürel, felsefi ve sosyal gerçekliğimle uyuşmayan problemlerden dolayı feryadı figan ediyorum. Neticede o topluma ve o toplumun sosyal, ekonomik, siyasal ve tarihsel şartlarına ait olan, bana ait olmayan idealler ve ızdıraplarla karşılaşıyorum. Fakat o dertleri, ızdırap ve idealleri kendi dert, ızdırap ve ideallerim olarak görmeye başlıyorum.

Böylece ben, başka bir kültür vesilesiyle veya sebebiyle aline olmuşum demektir. Siyah derilinin Afrika'da, Berberinin Kuzey Afrika'da, İranlı ve Hindistanlının Asya'da, kısaca her birinin kendine has olmasına karşın şimdi bambaşka bir konumları vardır; fakat bunlar şimdi kendilerinde, kendi dert ve ızdırapları olarak, Ortaçağ'dan, 16. yüzyıl Rönesans'ından, 17. yüzyıl Aydınlanma hareketinden (18. yüzyıl bilimciliğinden), 19. yüzyıl ideolojiler çağından ve Birinci ve İkinci Dünya Savaşlarının ardından gelen kapitalizm dünyasından sonraki dert ve eziyetleri buluyorlar. (s.188-193)

*****

PARA VE ZÜHT

PARA

Her iki konu, Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellemin başından beri mücadele ettiği, Hz. Ali kerremallâhü vechenin şiddetle savaşını verdiği konulardır. İslam tarihinde İslam'ın doğal ahlakının temeli, -Hıristiyanlıkta, Vedacı ve Budacı dinlerde var olan- aşırı inziva ve zühde yönelmeyle mücadeleye ve aynı şekilde insani ruhları maddiyata boğulmaktan kaçındırmaya dayalıdır. Sonra İslam maddi kanaati de övüyor, destekliyor; ama bugün biz kanaat meselesinin, dünya düşkünlüğünün mahkûmiyeti ve insan bireyinin paraya yönelmesinin mahkûmiyeti meselesinin dünyadan bir tür bıkma ve bir tür Hıristiyan, Vedacı, Budist ve Hindu kulların aşırı zahitliği olduğunu zannediyoruz. Hâlbuki İslam'da maddiyat telakkisinin niteliği, 19. asır sosyologlarının insanın parayla aline edilmesi hakkında yaptıkları bir tür tefsir veya yorum olduğunu göstermektedir; çünkü Hıristiyan zahitlerle sufi meşrepli Hint zahitleri, mutlak anlamda tabiattan bıkkındırlar, mutlak anlamda maddeden nefret ederler, mutlak anlamda bütün doğal insani güdülerin ezilmesi gerektiğine inanırlar; ayrıca bütün içgüdülerin öldürülmesi gerektiğine, insanın, onu kendisine çeken her şeyle bağlarının kesilmesi gerektiğine inanırlar.

Buda şöyle feryat ediyor:

"Kadın ve evlatla bağı değil, pekiyi nasıl bir bağı?

Dostla bağı mı? [hayırl ; bütün bağlarım kes! Bütün anlaşmalarını iptal et, düşündüğün her ne varsa artık düşünme. Gergedan gibi tek başına sefer yap; hırs gitmiş, arzu gitmiş, aşk gitmiş, kadın ve evlat düşüncesi gitmiş, dostla bağ gitmiş, ülkeyle bağı kaybetmiş... Gergedan gibi yalnız başına sefere çık, her türlü bağdan kurtul, özgürleş! Her türlü bağdan kurtuluş, bu dünyadaki her şeyden ve herkesten her türlü bağdan kurtuluş... Gergedan gibi tek başına sefere çık!"

Budur mistik Hint zahitliğinin mesajı. **Mesihçi zahitlik** ve dünyadan kaçma şöyle diyor:

"Tanrı, bir erkeğin veya kadının evlendiğini gördüğü zaman ondan ümidi kesiyor; zira insanların Tanrı'yla evlenmesi gerek."

Bu ne anlama geliyor?

Tanrı neden kadınla erkeğin görüşmesi ve evlenmesinden korkuyor?

"Çünkü kadın ve erkek arasındaki ilk bağın anısı onun zihninde çağrışım yapıyor, o da Âdem ile Havva'nın bağıdır. Sonra bu iki kişinin evlilik ve bağının ilk başkaldırıyı meydana getirdiğini ve şeytanın oyuncağı olan Havva'nın Âdem'i isyana teşvik ettiğini hatırlıyor. Dolayısıyla Tanrı daima, insanlardan, erkek ve kadınlardan parmaklarında Tanrı ile izdivaç yüzüğünü taşımalarını bekliyor." Hıristiyan kız kardeşlerin, bacıların parmaklarında yüzük görürüz. Bu şu demektir:

"Biz artık erkekle evlenmekten vazgeçtik." <u>Onlar erkek yerine daha büyük bir aşkla evlendiler.</u> Hıristiyanlıkta Tanrı, bir insanın başka bir insanla bağını, bir nimete olan ilgisini kesmesini görmekten mutluluk duyuyor; zira yeryüzünde her bağ kesme, gökyüzünde bir bağ kurmadır. Bu, **Saint Augustinus**'un sözüdür.

<u>Bu tür zahitlik, kanaate ve İslam Peygamberi, Hz. Ali ve Ebuzer'in altınla yaptığı mücadeleye dayanmaktan başka bir şeydir.</u> Çünkü başka bir makamda, Kur'an'ın bütün teveccühünün tabiata olduğunu, maddi nimetlere olduğunu, bütün ilanının, **"Bunca güzelliği, bunca nimeti size bıraktım."** şeklinde olduğunu görüyoruz. Bunları kim haram kılmış?

Kur'an şöyle diyor: **"Gidin, yeryüzünü, gökyüzünü ve denizi irdeleyin."** Kur'an maddiyatı maruf ve hayır olarak isimlendiriyor. Fakat başka bir yerde de ahlakımızın temelinin kanaat üzere, para ve altın biriktirmekten kaçınma üzerine olduğunu görmekteyiz. Bu, insanın ayni ve maddi hayata ilgisi meselesi değil, para düşkünlüğü meselesidir, yani 19. yüzyıl ahlakçı sosyalistlerinin bahsettiği hastalık meselesi.

Sosyalist kime denir?

Sosyalist, ekonomiyi toplumda asil ve asıl bilen kimseye denir. (Sosyalist), insanlığın bütün alt yapısını, dinin, mezhebin, maneviyatın, ahlakın, sanatın ve ede-biyatın, yani her şeyin alt yapısını ekonomi olarak görüyor. Ne var ki yine de bugün insanın **en büyük hastalığının paracılık** olduğunu söylüyor. Bunu dünyadan ve tabiattan bıkmayla, yani zühtle karıştırmamak gerekir. Çünkü İslam ve İslam Peygamberi, yeryüzünün doğusunun tarihinde ve İslam tarihinde zahitlikle şiddetli bir savaşını vermiş kimsedir. **Abdullah b. Amr b. Âs -Amr b. Âs'ın** oğlu- başka iki kişi ile birlikte Hıristiyan propagandasının tesiri altında Peygamber'in huzuruna gelerek:

"Biz bütün yaşamımızı, geçimimizi, paramızı, yani her şeyimizi Allah yolunda bağışlamak istiyoruz." dediler. Peygamber, şöyle dedi:

<u>Nereden yiyecek, geçineceksin? Dediler ki bizim yememiz bir şey değildir; bir günde bir lokma ekmek veya badem yeriz.</u>

Doğal olarak Peygamber bunu reddetti ve şöyle dedi: **"Ben Peygamberim, yatıp uyuyorum, çalışıyorum, zevk alıyorum, evleniyorum, yemek yiyorum, mücadelemi yapıyorum, ibadetimi de yapıyorum. O halde sizin bu işe dalmaya hakkınız yoktur.**

Abdullah b. Amr bin Âs yine bir gün Arabistan'da nüfuzu olan Hıristiyan rehberlerin propagandasının etkisi altında, Hıristiyanlığın her zaman tebliğ ettiği gibi kendisini şeytanın ümit kaynağından koparmaya, fikrinin rahatlaması ve Allah fikrinin de bu durumdan rahatlaması için kendisini hadım etmeye karar verdi. Fakat İslam Peygamberi onu şiddetle bundan men etti. Bu, **İslam Peygamberi'nin başından beri sahip olduğu korkulardan biri, büyük dünya dinlerini çöküşe ve insanlığı zillet ve adiliğe sürükleyen zahitlik, ruhbanlık ve inziva ile dünyadan el etek çekmenin dirilmesi olmuştur.**

İslam Peygamberi, İslam'ın tarihinde, dininde, toplumunda, ümmetinde, bu hastalığın tekrar mantar gibi çıkıp gelişmesini istemiyordu. Hz. Ali kerremallâhü vechede defalarca züht düşkünlüğünü aşın bir biçimde tebliğ eden subaylarıyla sürekli mücadele ediyor, hatta onları iyi yemeye, iyi giyinmeye ve iyi yaşamaya teşvik ediyor. Fakat **Hz. Ali, halife olunca gelince bakıyor ki toplum paracı olmuş.** Hakikat âşıklarının ve Peygamber'in pâk ashabının bir kılıçtan, iman ve paklık dolu gönülden başka hiçbir şeyleri yokken, şimdi artık o Medine yok; şimdi bütün dünya malı, savaş ganimetleri, zekât, çok miktarda Medine'ye dökülüyor; maddi kazanımlar getiren makam ve mevkiler onlara bol miktarda arz ediliyor. Gönüllerinde paraya, para biriktirmeye, altın biriktirmeye, servet biriktirmeye heves etmek yeşermiş. Peygamberin bir sahabisi **Abdurrahman bin Avf** radiyallâhü anh yayla köşkü yapıyor! Bu, sıra dışı bir olaydır.".

Peygamber zamanında Halit b. Velit radiyallâhü anh, Hıristiyan kabile reislerinden birini esir almıştı. Onu Medine'ye getirmek istiyordu; çok aristokratik bir elbisesi (cübbe veya entari) olduğunu gördü. Bu elbise, Peygamberin ashabı için o kadar ilginçti ki önce elbiseyi adamın üzerinden çıkarttı ve bakması için Peygambere gönderdi, sonra kendisini getirdi. Bütün Araplar ve Peygamber ashabı hayretle bu kumaşa "ne kumaşıdır" diye dokunuyorlardı! Hz. Peygamber,

"Sad b. Muaz'ın cennetteki pamuklu elbisesinin veya şalının bundan daha güzel" olduğunu söyledi.

Böyle bir kumaş parçasını kendileri için seyre değer bulan bu insanlar, yirmi veya otuz yıl sonra şimdi yeni ortaya çıkmış paraya erişmiş yeni bir sınıf -bugünün deyişiyle amburjuvaze- meydana getirmişlerdir. İslam toplumunun bir rehber zümresinde soylu, aristokratik yaşam izleri, aşın tüketim izleri ve paracılık izleri meydana gelmiş olup artık İslam rehberliği, İslam'ın hakikati, bu öğretinin ruhu ve manası tamamen paranın altında sönmektedir. Hz. Ali bununla mücadele ediyor; **İslam rehberleri İslam toplumundaki bu taze olayla sert bir şekilde mücadele ediyorlar; dünyaya yönelme ve tabiata yönelme, yani yeryüzündeki maddi hayatla değil.** Bu ikisinin birbiriyle hiçbir ilgisi yoktur.

Ahlakçı sosyalistler, yani ekonominin asıl olduğuna inananlar şöyle diyorlar: **"Günümüz insanı, ürettikçe ve servet biriktirdikçe para karşısında bozuluyorlar."**

PARA KARŞISINDA NASIL BOZULUYORLAR?

Şu şekilde: Tıpkı divane gibi, tıpkı kendini makine hisseden hasta gibi insan paraya çarpılmış, paracı oluyor ve kendisini **"İNSANİ BEN"** yerine **"PARA BENİ", "ALTIN BENİ", "ÇEK BENİ", "POLİÇE BENİ"** olarak algılıyor. Ne şekilde?

Ben sağlam ve doğal bir biçimde insan olduğum zaman, kendimi, irade sahibi, istidat sahibi, özsel güçler, manevi kuvvetler, büyük maddi ve manevi yetenekler sahibi olarak hissediyor, algılıyorum, insani sorumluluğumu hissediyorum, imkânlarımı hissediyorum. Ama ben paracı olduğum için artık kendimde insani duygu, kudret, imkânlar ve güçlülük hissetmiyor, güçlülük, imkânlar, duygu, değer, erdem, saygı ve hürmeti -her şeyi- kendi insanlığıma mensup yapamıyorum; bilakis paraya mensup kılıyorum.

Para tarafından aline olunan insan, yani para çarpmış olan kişi, kendisi yerine parayı hisseder. Onun varlığı, mevcuduyla eşittir; kendi yerine mevcutluğunu hissediyor; banka hesap numarasına baktığı zaman, kendisini aynada gördüğü zamankinden daha çok kendine dönüyor; aynanın önünde durduğu zaman, ne ve kim olduğu bilinmeyen, hiçbir zaman düşünmediği ve tanımadığı, hiçbir zaman meşgul olmadığı anlamsız meçhul bir gölgeyi

hissediyor; fakat mevcut banka hesabına baktığı zaman, bütün varlığını, bütün şahsiyetini bir yerin dünyasında hissediyor.

Niçin?

Çünkü aynadaki o tasvir, resim veya görüntünün içeriği boşalmış ve onun içine para ve bankasal bir varlık dökülmüş. Bu yüzden insan altına dönüşüyor; insan çeke dönüşüyor; kredi, para, bono, poliçe, hisse senedi gibi şeylere dönüşüyor. Bunlar, insanın fıtri hususiyetlerinin yerini alıyor; öyle ki kişi artık bütün insani erdemleri ona nispet ediyor. 19. yüzyılda ve o yüzyıldan şu ana kadar -yüz yıl geçiyor- insanın para düşkünlüğünün anlamı budur. Fakat bu teknik süratle bin yıl geçmesi gerekir. Günümüz insanı 19. yüzyıl insanından bin kat daha fazla paracı olmuş, para tarafından çarpılmıştır. 19. yüzyılda kapitalizmin izleri, paracılığın, parayla aline olmanın ve burjuvazinin eserleri, henüz yeni meydana gelmişti; ama şimdi kapitalizm zirve noktasını da aşmış durumdadır.

ZAHİTLİK

Zühde yönelme, zahitlik, insanı kendisine yabancılaştırır.

Neden?

Alinasyon ve kendine yabancılaşma hastalığına şöyle mana vermiştik:

"İnsanın kendisini tam anlamıyla hissedip algılamamasına, kendi yerine başka bir şeyi hissedip algılamasına sebep olan her etken ve her durum."

İnsan para düşkünlüğü meselesinde kendini algılamıyor, kendi yerine parayı hissedip algılıyor; kendi varlığını bulmuyor, kendi yerinde paranın varlığını bulup idrak ediyor. Ancak zahitlik, yani Katolikliğin tebliğ ettiği ve eski dinlerin tebliğ ettiği züht, insanın alinasyonunu icat ediyordu; doğrudur da. Tasavvuf bir tür alinasyondur. **Vahdet-i vücut, beşerin en büyük alinasyon hastalığıdır.**

Niçin?

Diyor ki: Zahitliğin hedefi, insandaki (cinsel içgüdüler, şöhret içgüdüleri, servet arzusu, saadet arzusu, çeşitli zevklere meyil gibi) insani içgüdüleri öldürmek ve bütün bu muhtelif istidatları, bütün bu çeşitli içgüdü ve dürtüleri tek bir meyil ve arzuya dönüştürmektir; bütün bu eğilim, arzu, bağ, yetenek ve ihtiyaçlar zahitlikle tıraşlanıyor, yontuluyor, bütün dal ve yapraklar zahitlik makasıyla kesiliyor ve bir eğilime, bir bağa dönüşüyor; o bağ da insanın imanı ve inancıyla bağıdır. Diğer bütün kuvvelerini tatil eden bu insan aline oluyor, isterse kutsal bir iş vasıtasıyla olsun. **Artık doğal insan, Allah'ın yarattığı gerçek insan değildir.** Biz, ne mutlu ki kendi tarihimizde bu meseleyi Avrupa'da gündeme getiren kimselerden daha iyi örneklere sahibiz. Bizim Hallaç Mansur gibi vahdet-i vücutçularımız bir insanın zahitlik veya irfâni bir aşk vasıtasıyla nasıl tam olarak aline olabileceğini göstermektedir.

Hallaç, "Enel Hak" diyor.

Kabul ediyorum ve onun zamanının hâkim ve fakihlerine hak vermek istemiyorum. Hallaç "Enel Hak" dediği zaman doğru söylüyor ve ilahlık iddiasında bulunmak istemiyor. Demek istiyor ki **"Ben yokum, sadece Hak vardır." "Benim bu elbisemin içinde Allah'tan başka kimse yoktur."** dediği zaman gerçekten bunu hissediyormuş; Tanrı olduğunu hissediyormuş ve **"ben"**i hissetmiyormuş. Kendisini Mansur Hallaç'ın oğlu Hüseyin olarak hissetmiyormuş; kendisini **"Allah"** olarak hissediyormuş. Bu göstermektedir ki irfani ve sufiyane zahitlik, gerçekten de kendine özgü ruhsal bir hastalıktır. **Bu hastalık, insanı özel bir duruma dönüştürüyor, bir fikri insanın insan olmasına dâhil ediyor, bütün beşeri özelliklerini öldürüyor; insanı olmadığı bir şeye dönüştürüyor; öyle ki artık o kendisini tanımıyor, hissetmiyor, algılamıyor, kendisine yabancılaşıyor, kendisinin, özünün yerine "O"nu hissediyor. "O" her kim olursa olsun, bu birey onun vasıtasıyla aline olmuştur, bu düşünce vasıtasıyla aline olmuştur.** BU YOLLA VAHDET-İ VÜCUT RUHSAL AÇIDAN, İNSANIN BİR DÜŞÜNCEDE, İNSANİ FITRATLA UYUMLU OLMAYAN GAYR-İ TABİİ, CİNNET GETİRİCİ BİR AŞK VEYA ZÜHTTE BOĞULMASI VESİLESİYLE YABANCILAŞMASIDIR, ALİNASYONUDUR. O vakit o kişi faraza mutlak nur da olsa, her halükârda artık insan değildir, her halde aline olmuş olup kendi vücudunu, endamını, mahiyetini, şahsiyetini idrak etmez, algılamaz; Tanrı'nın, tabiatın, fıtratının gerektirdiği bütün içgüdüleri, özellikleri, ilgi ve yetenekleri kaybeder.

Bu yüzden insan bazen içgüdüleri ezen ve öldüren zahitlik vesilesiyle, bazen de irfani ve sufiyane aşklar vesilesiyle aline olur, yani **"kendi dışında"**, kendisi olmayan bir şeye dönüşür. (s.230-236)

Kaynak:

ALİ ŞERİATİ, Kendisi Olmayan İnsan, Fecr Yay.,2010, İstanbul

CAMUS VE FELSEFESİ

İnsan daima aşkın olana ulaşma çabası, ızdırabı ve aşkına sahip olmuş ve her zaman zihninde, her yönden ideal iyiliklere sahip aşkın bir insan olmuştur.

İnsan, tefekkür ve riyazetle olması gereken insan olmak ve kendini olması gereken âleme eriştirmek istiyor.

Eflatun'un sözüyle o misaller/ideler âlemidir ve insanın kendi tarafına doğru gitmesi için ona sürekli vesvese veren o aşkın, misaldir.

Lukres (Titus Lucretius Carus-Çev.) şöyle diyor:

Eflatun insanın aşkınlığım ve tekâmülünü sarsan ve insanın düşük tabiat âleminden yüksek misal âlemine, adi varlıktan misalî varlığa meylini, Tanrı'nın iradesine bakmaksızın ve tabiat ötesi güçlerin yardımına dikkat etmeksizin açıklayan ilk kişidir.

Bu bakımdan Lukres, Eflatun'u, insanın fizik ötesi kaydından en büyük kurtarıcısı, insanı tabiat tanrılarının tasallutundan kurtaran en büyük kişi olarak görmektedir. Lukres, en büyük hamleleri tanrıların yeryüzünde kurdukları düzene yapıyor. **Albert Camus**, Lukres'i en büyük üstadı olarak biliyor ve Camus'nun en büyük kitabı "İSYANKÂR İNSAN" veya "BAŞKALDIRAN LNSAN"dır.

Camus ve Lukres'in isyanının farkı:

Lukres tanrıların var olduğuna ve insanın kaderine müdahale ettiklerine inanmaktadır. Fakat tanrılara karşı kendi isyanını, başkaldırısını inkâr etmiyor. Buna dayalı olarak Lukers'in başkaldırısı mantıklıdır; zira tanrıları insan hakkında zulüm yapmakla itham ediyor ve şöyle diyor: Ben tanrıların mabetlerinde taundan ölen binlerce insan ve çocuk gördüm. Sonra:

"Bu çocukların ölmelerini gerektiren ne günahları vardı?" diye feryat ediyor. Bu zulümdür. Bir kimseyi kusur işlemeden veya günahsızca incitirsek zulmetmiş olmaz mıyız?

Acaba herkes bu çocukların günah işlemediklerine inanmıyor mu?

Dolayısıyla insan adaletin yerleşmesi için tanrılarla savaşmalıdır; zira tanrılar bu düzeni insana onun müdahalesi olmaksızın yüklemişlerdir. Fakat Camus'nun isyanı başka türlüdür.

Camus'nun Lukres'in sahip olmadığı bir sorunu vardır. Lukres'in isyanı mantıklıdır; çünkü Lukres tanrılara inanmaktadır ve onlara karşı başkaldırıyor. Oysa Camus, inanmadığı halde Tanrı'yı suçluyor!

Camus, Lukres'in bu isyanını alıyor ve Başkaldıran İnsan kitabında Lukers'ten daha şiddetli bir biçimde tanrılara saldırıyor ve Mesih'e sövüyor; fakat sonunda bunun karşısında şöyle bir soru ortaya çıkıyor:

Yoksa sen tanrılara inanıyor musun?

Hayır, diyor. Bu soru karşısında şu ortaya çıkıyor:

Niçin var olmayan bir şeyi itham ediyorsun?

LUKRES, İTHAM ETTİĞİ KİŞİYE SAHİP; FAKAT SEN ZULMÜ AÇIKLIYOR VE YOK DEDİĞİN BİR KİMSEYE İSNAT EDİYORSUN!

Dolayısıyla Camus'nun isyanı, başkaldırısı, hiçe karşı bir başkaldırıdır. Lukres'in başkaldırısı ise var olan bir kimseye karşıdır. Lukers şöyle diyor:

Din, aksak adımlarıınız altında ufalmıştır. Biz tanrılara rağmen göklere kadar yükselebiliriz (Bu Eflatun'un ideler dünyasına işarettir). Camus, **"sen Tanrı'ya inanmadığın halde kime karşı başkaldırıyor, isyan ediyorsun?"** sorusuna çelişkili cevaplar veriyor ve diyor ki tabiatta şer vardır ve ben tabiatta var olan şerre karşı isyan ediyor, başkaldırıyorum. Sonra ona şu soruluyor:

Peki Tanrı yoksa tabiatın bilinçsiz bir ürünü olan kötülüğe karşı isyan edilebilir mi?

İsyan hep bilinçli bir irade karşısında olmalı değil midir?

O halde eğer Tanrı olmazsa onun yerine tabiat geçmelidir; tabiat ise bilinçsiz olduğu için ona karşı isyanın bir anlamı yoktur.[57] Camus, bu sorular karşısında **"Her halükârda kötülük vardır."** diyor, **"Ben o kötülükle savaşıyorum, onu kabul etmiyorum; kaderimi tabiata karşı kendim yaratıyorum. Bu bizzat isyandır."** Fakat bu isyan değil, bir işe teşebbüstür. Bu bakımdan Camus'nun isyanı izah edilememekte ve havada kalmaktadır. **Caligula** (Hakikatte Camus'nun kendisi olan başkaldıran insan

[57] İsyan, bir şeyi irademize zorla yüklemek isteyen kimseye karşı başkaldırmamız demektir.

kahraman), bir şehri vebanın kuşattığını ve insanların öldüğünü gördüğü zaman isyan ediyor, başkaldırıyor; bundan dolayı insanı isyana teşvik etmek gerekir.

Caligula önce insanların acıklı ve mazlumca öldüğünü görünce insana karşı merhamet hissediyor. Merhamet hissi, kötülük karşısında teslimiyetten ibarettir. Örneğin yetim bir çocuğa vurdukları zaman sadece merhamet hissine kapılırsak, çocuğun derdini paylaşmış olmakla birlikte zulümle de işbirliği yapmış oluruz. Bu işbirliği de gözümüzün önünde meydana gelen bu eylem karşısında sessizlik ve teslimiyet vesilesiyle gerçekleştirilmiştir. Bu nedenle insanların isyan etmeleri için insanın doğa karşısında mazlum olduğunu hissetmesi yeterli değildir; ayrıca bu adaletsiz düzen ve barışa karşı başkaldırmak gerekir. Camus şöyle diyor:

"Ben bu işin kendisini başkaldırı olarak adlandırıyorum." Fakat onun zaaf noktası başkaldırının suçlanmasındadır; itham ise suçlu ister. Mazluma karşı şefkat her zaman zalime karşı ithamı gerektirmez; o halde ne tür bir şey zalime karşı ithamı gerektirir?

İsyan!

Schopenhauer ve Nasır Hüsrev, insanın mazlumluğu hakkında feryat eden kimselerdir. Fakat asla Tanrı'yı ithama kalkışmamış, bilakis Tanrı'nın iradesine teslim olmuşlardır. Bundan dolayı Camus şöyle diyor: Hatta Lukres feryatlannda Tanrı'yı suçlamıyor; çünkü insan geçmişte ya kendinde cesaret bulamamış ya da dikkat etmemiştir. Bundan dolayı da Lukres bütün kitabında daima insanla dertleşiyor; insanın acıklı yazgısından, insanın ölümlerinden ve insanın kendini kurtaramamasından bahsediyor. Fakat Tanrı'yı suçlamıyor; Tanrı karşısında isyan ve ithama başvurmuyor; Camus şöyle diyor: **"İlk kez Caligula (Camus'nun kendisi) isyan ediyor."**

Lukres ne şekilde âlemdeki zulmü ve insanın hayattaki günahsızlığını ortaya koyuyor, itiraf ediyor?

Metterling şöyle diyor: **"Tanrı bir kez yaratılışa, yaratmaya girişti ve insanı yarattı ve insanı yarattığı için dünyayı insana emanet etti."**

Lukres yirmi asır önce şunu söylüyor:

"Tanrılar bize ne yardım ederler ne de hıyanet ederler." Yani vardırlar, ama kendi dünyalarında kendileriyle meşguldürler ve bizimle bir işleri yoktur; bizim kaderimize bir müdahaleleri de yoktur. Lukres dini suçluyor ve dinin Tanrı'yla bağı olmayan insanı da Tanrı'ya yaklaştırdığını söylüyor. O halde din insanın boynuna dizgin vurmak isteyen ve dizginin ucunu tanrıların eline veren bir etkendir. Dolayısıyla Lukres Tanrı'ya karşı değil, dine karşı isyana kalkışıyor. Lukres, vebadan ölen çocukların ölümünden insanın zillet feryadını yükselttiği zaman kime hitap ettiğini biliyor. Fakat Camus kime hitap ettiğini bilmiyor; bu işi kimin boynuna yüklediğini bilmiyor; ondan

"Bu zillet karşısında ne yapıyorsun ve kimi itham ediyorsun, tabiatı mı, insanı mı yoksa Tanrı'yı mı?" gibi sualler soran kimseler karşısında hiç kimseyi suçlayamıyor; zira tanrılara inanmıyor ve bilinçsiz olan tabiat da insan da mazlumdur; peki kimi suçlayabilirsin? Ancak diyor ki ben ölünceye kadar bu kötülük ve cinayetle savaşacağım; yaşadığım sürece isyan edeceğim. Bu noktada şöyle diyor: **"İSYAN EDİYORUM, O HALDE VARIM."** işkence, cinayet ve zulümden bıktım; bıkkınlığımı sadece isyan ve feryatla ilan ediyorum ki cinayeti mahkûm edeyim. Fakat bunların hepsinin edebî sloganlar olduğunu söylemek gerekir; çünkü hiçbiri mantıkta yoktur. **Lukres'in isyanını mantıklı buldum; ama Camus'nun isyanı, boşlukta atılan çığlık ve hiç kimseye karşı yapılan bir isyandır**. Camus'un bütün eserlerinde böyle bir perişanlık, dağınıklık ve havanda su dövmek hissedilmektedir; her kitabı, sonraki kitabıyla külliyen çelişkilidir. Bu, tefekkürünü sağlam bir temel üzerine kurmayan perişan bir ruhun nişanesidir.

Veba kitabında (vebalı, insan ve oran şehri varlıktır), **"Rio"**nun ve gerçekte Camus'nun kendisinin yaptığı feryadı **"Panlu"** da yapıyor. Fakat Panlu bir keşiştir, çünkü dine inanmaktadır, dindardır; insanın bu uğursuz yazgısı karşısında da kendine özgü bir izahı var, şöyle diyor: Bela ve zulüm Tanrı'nın öfkesinin sembolüdür; ibadet, yakarış, riyazet ve itaatle Tanrı'nın iradesine teslim olmak gerekir (çünkü din hem Tanrı'nın varlığına hem de insanın yazgısına müdahaleye inançtır). Panlu bu cevabı vermeye mecburdur, her ne kadar Rio için bu cevap ikna edici değilse de; fakat her ikisi de vebayla mücadele için işbirliği yapıyor ve hatta Panlu Rio'dan daha çok işbirliği yapıyor. Burada Camus keşişin yakasını tutuyor ve diyor ki eğer veba Tanrı'nın iradesi ise niçin sen Tanrı'nın iradesinin sembolüyle benden daha çok mücadele ediyorsun?

Yoksa Tanrı tarafından indirilen bir belayı önlemek isyan değil midir?

Fakat her halükârda dindar olan Panlu ile dindar olmayan Lukres'in bir cevabı vardır; ama Rio'nun (Camus'nun kendisi) ne cevabı vardır?

TANRI'YI İNKÂR EDENLERİN İNSANLARIN HER ZAMAN HAYATTA MARUZ KALDIKLARI VEBAYA KARŞI NE GİBİ BİR CEVABI VAR?

HİÇ... Zira Tanrı inkârcılarının muhatabı doğa oluyor, doğa ise onların cevabını vermiyor; ne terennüm cevabı, ne yakarış ve niyaz, ne öfke ve ne de isyan cevabı; çünkü şuursuz ve kördür. Dolayısıyla bilinçsiz ve kör doğaya karşı isyan ve ithamın bir manası yoktur. Bu sebeple Tanrı'yı inkâr edenler Panlu'dan daha zavallıdırlar; onların isyanı dinsiz Lukres'in isyanından daha kötüdür.

Rasyonalizm Tanrı inkârcılarının cevabı mıdır?

Tanrı'yı inkâr edenlerin Oran şehrinin (beşeriyet ve varlık) vebası karşısında düşündükleri tek yol şudur:

Ne kadar çok çalışırsak, Oran vebasının nedenlerini ve ona neden olan yasalan bulma konusunda o kadar çok ilerleriz. Dolayısıyla aklımızı (ration) çalıştıralım ki veba illetini, vebanın sebebini anlayalım. Fakat vebanın çaresi yok. Bu vebalardan biri ölümdür. Ölümün sebebini hiç bilmeyen kimseyle tam olarak bilen kimse, ölümün eşit olarak kurbanıdırlar. Her bilmenin gereği güç yetirmek değildir. Örneğin kalp sektesinden veya tesadüfle ölen kimseler, bu tesadüfün beynin kılcal damarlarının parçalanmasından kaynaklandığını ne bilsinler ya da böyle bir yazgıya tahammül etmede eşit olduklarını nereden bilsinler! Rasyonalizm (beşerî ızdırap ve sıkıntıların sembolü) veba karşısında bize sadece daha çok bilgi verir, güç değil. Bu bilgi bizim azıcık teskin olmamıza neden olur; fakat hiçbir zaman kurtuluş sebebi olmaz. Bu konuda **Radha Krishnan** şöyle diyor:

"insanın işlediği o ilk günahtan (yaratılış felsefesi) dolayı bütün insanlar günahkârdırlar." Yani insan daima ızdırap çekmeye mahkûmdur, insanlıktan çıkması, yabancılaşması hariç. Mutluluk, içine düştüğümüz olduğumuz mevcut ızdırapların kalkmasından sonraki ızdırapsızlık dünyası hakkında bir aldatmacadan ibarettir. Yoksa mutluluk, ızdırap, sıkıntı ve hastalığın olmadığı bir yer değil midir?

Fakat **ızdırap ve kötülüğün olmadığı yer neresidir?**

Bu ne demek?

Şu demek: <u>Şimdi gördüğümüz ızdıraplar, her zaman bunları ortadan kaldırdığımızda ızdırapsız oluruz diye düşünmemize neden olmuştur! Ancak şunu bilmemiz gerekir: insanların ortadan kalkmalarıyla daha çok insanın doğması gibi ızdıraplar ortadan kalkınca da başka ızdıraplar doğacaktır.</u>

Ayakkabının ve ekmeğin olmadığı geçmişte Batı'nın ızdırapları yok muydu?

Fakat bu durum şimdi olmadığı halde niçin şu anki medeni insanlar daha çok ızdırap çekiyor?

İnsan hiçbir zaman sanatın her lahza kendisini yokluk semtine götürdüğü vebaya dönüştüğünü düşünmüyordu. Yahut bugün **biz sınıfsız toplum yaratırsak insan ızdırap çekmez diye düşünüyor**, böyle zannediyoruz; fakat biz bu toplumu yaratsak bile bu toplum tasavvur etmediğimiz ızdıraplara duçar olacak, sıkıntılar çekecektir.

Sınıfsız toplum şudur: <u>Herkes burjuva olacak; işçi de burjuvalaşacak. O zaman herkes, sözgelimi ekonomik ızdırabı olmayan, ızdırabı, refah ızdırabı olan Sadık Hidayet olacak. Hatta eğer insan ölümü ortadan kaldırırsa, bu defa da ölümsüzlük ızdırabı onu öyle rahatsız edecek ki ölümü arzu eder hale gelecek. Bu, insanın duçar olduğu ve daima kefaretini görmesi gereken ilk günahtır.</u>

Auguste Comte şöyle diyor: "Rabbani veya dinî devre son bulmuş olup bu dönemde biz dertlerimize dışsal gerçekliklerin bilgisi temelinde çare bulmalıyız ve hayatımızı onlarla ilgili ilim ve bilgiye dayanarak inşa etmeliyiz".

Albert Camus'nun bundan başka bir cevabı yok: Kendi akli rüştümüzle ve ilmin rüştüyle tabiat yasalarını tanımalı ve tabiat yasalarına dayanarak hayat acılarımızı teskin etmeli ve de hayattan duyduğumuz mutlulukları ve yaşam imkânlarını artırmalıyız; fakat bununla birlikte insan bütün yüksek meselelerin varlığına rağmen ızdıraptan beri olmuyor. Veba özel bir ızdıraptan değil, mutlak ızdıraptan ibarettir, insanın yazgısındaki ızdırabından ibarettir; buna göre ızdırapla mücadele etse de başka bir ızdırap ortaya çıkıyor. Fakat Camus yolunun sadece ilim yolu olduğunu kabul etmek zorunda değildir. O, ilmin bu sahte müjdelerine gönül bağlayacak yarı aydın değildir. O şöyle diyor:

"Benim bundan başka bir cevabım yoktur. Camus'nun isyanı hangi kişinin isyanıdır. İlme gönül bağlayan kişinin isyan etmeye hakkı yoktur. Fakat feryat eden kişinin, ilmin müjde ve umutları-

na tam olarak bel bağlamış olmadığı anlaşılıyor. Bir taraftan da kime karşı ayaklandığını bilmiyor ve bunun için "Ben rasyonalizmden başka bir yol gösteremiyorum ve hep isyan edip başkaldırıyorum." diyor; nerenin karşısında olduğunu söyleyemiyor. Camus, hiç kimse için dahi isyan etmek gerektiğini söylüyor. Camus'nun sözü şiirin güzel olması ölçüsünde mantıktan uzaktır. Bir insanın gerçekten ümitsizce feryat etmesi mümkündür; ama insanlara isyan edin, feryat edin denemez, hiç ve hiç kimseye karşı hariç. Bu, itikadi bir mezhep veya ideoloji olarak kimseye arz edilemez. **Jean Isoule**'nin çok dikkat çekici bir sözü var, şöyle diyor:

"Evrenin adaletsizliğe dayandığını, fakat insan iradesinin gücüyle toplumlarda adaletin yerleştirilebileceğini söyleyen kimselerin sözüne inanmak, zehirli dalgaları olan okyanustan bir kâse tatlı su almak isteyen kimselerin çabası gibidir." Camus bu söze karşı çıkıp şöyle diyor:

"Varlığın anlamdan yoksun olduğunu görmek, hayatı da anlamsız görmeyi gerektirmez." Bundan dolayı Camus, anlamsız bir varlıkta anlamlı bir hayat kurulabileceğine inanmaktadır; elbette anlamlı yapılabilir, ama onun için mana keşfedilemez. Yani dünyayı anlamsız sayarsak hayat da anlamsızdır. Eğer tabiat hedeften yoksun ise insan hayatı da hedeften yoksundur. Camus'nun sözleri sebebiyle Avrupa'da bazıları Camus'nun egzistansiyalist olduğunu zannetmiştir. Hâlbuki o **Sartre**'a muhaliftir, fakat "**insan anlamdan yoksundur"** ve onun mahiyeti ve hakikati daha önce olmamıştır sözü yanlıştır. Camus'nun ümitsizliği Sartre'ın sözündeki **"delaissement"**[58] gibidir. Ben mitolojiyi insanın yazıya geçirilmiş bütün tarihinden daha değerli addediyorum ve kesin olarak bir beynin ve bir düşüncenin ürünü olduğuna inanıyorum; çünkü mitoloji ve efsane, modem ekollerden bile daha derindir. Hem mananın letafeti, hem derinlik, hem muhabbet vs. mitolojiyi meydana getirmiştir.

Mitolojinin kahramanlarından biri mahkûm bir kahraman **"Sisyphe"**tir, kendisinden daha büyük bir kaya parçasını dağın dibinden tepesine taşımaya mahkûm olan bir kahraman. Fakat taşı dağın dibinden zirvesine yaklaştırdığı zaman taş düşüyor ve tekrar Sisyphe'in dönüp yeniden taşı yukarı götürmesi gerekiyor. Bu iş, yaratılışın başından beri devam etmekte ve Sisyphe bu işkencenin tekrar tekrar mahkûmu olmaktadır.

Sisyphe kimdir?

<u>Daima tepenin üstüne varmaya çalışan, ama her zaman baştan başlaması gereken ve sonuçsuz bir tekrara mahkûm olan bir insandır.</u> Her şey dönemsel bir hayattır, hatta zaman ve medeniyet de dönemsel oluyor. Camus, Sisyphe'in öyküsünde biraz çalışmış, şöyle diyor: Sisyphe dağın tepesine vardığı vakit ikinci kez taşı taşırken taş, birinci defakinden daha yukarı düşüyor, sonuçta başlangıç noktası da daha yukarısı oluyor ve yine aynı şekilde tekrar ediliyor. Bu tekrar bu şekilde yukarı doğru gidecek. **Sadece bir filozofun Tanrı'yı varlıktan alıp çıkarmasıyla en büyük misyonu hayat için bir mana ortaya koymak, yani insanın inandığı yeni değerler tayin etmek ve ahlaki bir düzen kurmaktır; ama maalesef Tanrı'yı ortadan kaldırmak isteyen filozofların Tanrı'dan yoksun bir ahlaki değer yerleştirme konusundaki bütün çabaları mağlup olmuştur. Bizzat kendileri de yenildiklerini söylüyorlar.**

Albert Camus, Tanrı dışında ve Tanrısız manevi düzeni korumak isteyen insanlardandır. Gerçekten de Tanrı'yı yaratılıştan çıkaran kimselerin tamamı ahlak noktasında perişan olmuştur. Mukaddes ve manevi ahlaki düzeni korumak ve Tanrı inancını onun alt yapısından çıkarmak isteyen fikrî hareketlerden biri, ahlaki radikalizmdir. Ahlaki radikalizm, 1880 yılında Fransa'da bir genelgeyle meydana geldi. Bu genelgeye göre ahlaki ve manevi talimatların tamamını koruyun, fakat ders kitabından Tanrı inancını kaldırın diye emir verildiğinde ahlaki radikalizm ortaya çıktı. Ahlaki radikalizm, öğretmenlere şöyle diyor: **Çocuklara insan olabileceklerini, başkalarını sevebileceklerini, fedakârlık yapabileceklerini, iyi olabileceklerini; bütün bunların gereğinin Tanrı'ya inanmak olmadığını, yani Tanrı'ya inanmadan bunları yapabileceklerini öğretebilirsiniz.**

Sartre mukaddesatı Tanrısız korumak isteyen radikalistlere saldırıyor ve şöyle diyor:

"EĞER AHLAKİ DEĞERLERİN KAYNAĞI VE MEŞRULAŞTIRICISI OLARAK TANRI'YI ORTADAN KALDIRIRSAK, BEŞERİ DEĞERLER MEKANİZMASINI YAPAN AHLAKİ MANEVİYAT VE MUKADDESATI

---

[58] Delaissement, terk etmek, bırakmak, başka bir ifadeyle ümitsizlik, insanın alemin iradesi tarafından terk edilmesi, tanrının inayetinden ümitsizlik demektir.

NE ADINA BEŞERÎ DÜŞÜNME İÇİNDE KORUYABİLECEĞİZ, BAŞKA BİR İFADEYLE NE ADINA BEŞERÎ AKLI BU MUKADDESATA TESLİM OLMAYA TEŞVİK EDEBİLECEĞİZ?"

Radikalizmin bu sorulara verecek cevabı yoktur. Çünkü o, Tanrısız olarak nasıl iyilik isteyebileceklerini söylemiyor. Aslında kişinin hangi suretle incitilmeyeceğini kanıtlamak gerektiğini söylemiyorum. Her halükârda Tanrı'yı kaldırırsak ahlaki düzeni korumak için iki mesele ortaya çıkıyor:

1. Bu ilkenin gerçekten mukaddes olduğunu ve niçin mukaddes olduğunu aydınlatacağımızın ahlaki ispat ve izahı.

2. Onun icrası için tazmin gereklidir; zira sadece izah kâfi değildir ve tazmin kesin olarak gereklidir; çünkü sadece benim izah etmemle icra olmaz.

Tanrı ne demek?

İdrak eden bir duygu; benim de onun karşısında sorumluluğum var. Eğer Tanrı'yı kaldırırsak ve bir insan ferdi hiç kimsenin onun eyleminin şahidi olmadığına inanırsa, acaba o iyi eyleme yönelip kötü eylemden uzaklaşır mı?

Veya sadece ve sadece onun temayülü onun mutlak dizginini eline alır mı?

Beni başkaları uğruna feda etmeye götüren faktör nasıl bir faktördür?

Karşısında sorumluluk hissettiğim faktör, Tanrı demek mi?

Sartre Dostoyevsky'nin sözünü mantıklı görüyor; ama kendisi Tanrı'ya inanmıyor. Öyleyse ahlaki düzene ve maneviyata da inanmıyor. Ondan sonra insanın, istediği her işi yapabilen, kötü bildiği her iş kötü olan, iyi bildiği her iş de iyi olan özgür bir varlık olduğunu söylüyor. Bu yüzden egzistansiyalizmde neyin iyi neyin kötü olduğu belli değildir. Bir dindar birey, Tanrı beğenmiyor diye şu iş kötüdür diyebiliyor. Bir radikalist bu işi ahlaki değerler mekanizmasıyla ölçüp değerlendiriyor ve kötü ya da iyi olduğunu söyleyebiliyor; fakat ne yargıya, ne Tanrı'ya, ne ahlaka ve ne de maneviyata inanan egzistansiyalizm, hiçbir işin iyi ya da kötü olduğunu söyleyemiyor; zira hiçbir şey, insanın eyleminden önce yok ki insanın eylemini onunla ölçüp değerlendirelim. Lâkin üçüncü bir ilke de vardır ve o da ahlaki veya insani vicdandır.

Egzistansiyalist (Varoluşçu) ne ahlaki değerlere ne de Tanrı'ya inanır; fakat insanının vicdanının olduğunu, iyi bir iş yaparsa onu güzelleştirdiğini, teskin edip huzurlu kıldığını, ancak kötü işin vicdanı sızlattığını söylüyor. Burada bir soru gündeme geliyor:

Vicdan "varlık"ın mı yoksa "mahiyet"in mi parçasıdır?

Açıktır ki mahiyetin! İnsan mahiyet ve sıfatlarda değil, varlıklarda müşterektir. Bundan dolayı egzistansiyalistlerin herkeste olduğunu iddia ettiği vicdan, en azından bir şekilde ve bir etki ve edilgenlik derecesiyle olamaz; o halde vicdan da delil değildir. Bir taraftan egzistansiyalistlerin bakışına göre hiçbir varlık eylem sonrası hariç tahakkuk etmiyor. Örneğin Sartre dehayı tecelli ve eylemden önce inkâr ediyor. Yani İbn Sina kitaplarından önce herhangi bir taş ve tahta parçasıyla eşittir ve en son kitabından sonra da sözgelimi eğer on yıl yaşamışsa dehadan yoksundur; çünkü eyleme geçmemiştir. Bundan dolayı eylemleri, uygulamaları, işleri iyi ve kötü delillerle ölçmek mümkün değildir. Çünkü eylemden önce hiçbir şeyin varlığı yoktur. Yani iyi ve kötü deliller de eylem veya uygulamadan sonra vücuda gelir. Bu nedenle delilleri de eylemin kendisi yaratmıştır.

Sartre, acaba hayır ve şerrin, hıyanet ve hizmetin eşit olup olmadığı türünden sorular karşısında, aslında inanmadığı halde yine de eşittir diyemiyor. Sartre'a peki delil nedir diye sorduklarında burada çok zayıf bir cevap veriyor ve şahısları ezmek istediğinde ne kadar güçlü ve cevap mevkiinde de ne kadar zayıf olduğunu gösteriyor. Diyor ki eğer bir kimse kötü bir iş yapar, fakat iyi bir niyeti varsa iyidir (Bu tam da bizim "**eylemler niyetlere göredir"** cümlesinde ifade ettiğimiz şeydir). Yine Sarte'dan hangi sebeple iyi niyetin kötü niyetten daha iyi olduğu sorulduğu zaman bir açıklaması yoktur.

Egzistansiyalist insana özgürlük verdiği ve sonra sorumluluğu arttırdığı ve sorumluluğum var dediği zaman, bu sorumluluk kime karşı olmalıdır? **"Kimin karşısında"** olduğunu söylemeksizin sorumluluğun bir manası yoktur. Sorumluluk, bir kişinin bir kimseden sorması ve neticede insanın sorumluluk hissetmesi demektir. Fakat egzistansiyalizm Tanrı'nın da vicdanın da olmadığını söylediği zaman kime karşı sorumluluk hissediyor ve kime karşı sorumlu tutuluyor?

Egzistansiyalist sorumlu tutuluyor, ama soran olmadan, sorumlu tutan olmaksızın sorumlu tutuluyor. Bu tıpkı **Albert Camus** gibi avaredir. Sartre da Camus da her şeyin boş ve anlamsız olduğu

noktasına varıyor. Sartre bu işi devam ettirip buradan sonra acayip zaaflara ve çok boş cevaplara duçar olacağı Tanrısız bir öğreti icat etmek istiyor; fakat hem kendi başına hem de başka insanların başına şıra çalmak isteyen Camus, **"dem ve lezzet"** diyor; yani hiçbir şey olmadığı zaman ister istemez daha çok zevk almak gerekir. Bundan dolayı egoizm, yani kendine tapma zevk düşkünlüğü temelinde **"Rio"** veya Camus'nun sembolüdür. O, öyle bir insanın sembolü oluyor ki bu restorandan o restorana, bu leşhaneden o leşhaneye gidiyor, çökmüş bir Epikür'dür. Rio (yani Camus) şöyle diyor:

"Tarih hepimizi kendi acımasız arabaları altında ezip yok ediyor; o halde ben, tarihin henüz bana erişmeyip beni çarkları altında ezmediği bir fırsata sahipken kendimi korumalı ve zevke dalmalıyım." Böylece iş zevk düşkünlüğüne vardırılır. Fakat ikinci kitabında şu hususa varıyor:

"Tarihimiz insanlara birlikte müştereken saldırıyor ve bizim hepimiz tarihin (yani zamanın) kurbanlarıyız, benzer yazgılarımız var, dolayısıyla yaşamlarımızı tek tek ayrı ayrı tayin edemeyiz; bireysel zevk düşkünlüğü yerine insanların ortak kaderinin peşinde olalım."

Camus'nun iki kitabının mukayesesinden çıkan bu çelişki çok önemlidir ve onun zaaf noktası tamamen açıktır. Yani o birinci kitapta leş yiyici iken ikinci kitapta başkalarının derdini paylaşan ve kendi yazgısını başkalarına feda eden fedakâr bir insan haline geliyor. Camus'nun en meşhur sözlerinden biri şudur:

"EĞER SAVAŞIRSAK CELLÂT OLURUZ, EL ÇEKERSEK ŞEYTAN OLURUZ."

Bu, "Taru" dilinden vebayı açıklıyor. Taru bir asilzadedir; babası yargıçtır; adaleti yürüten ve bir taraftan da insan katili olan babasının işinden ızdırap duyup acı çekiyor. Başlangıçta o, aristokratlara ve egemen gruba muhalif olan özgürlükçü ve solculara bağlanıyor; ama solcuların da güç ve mevkileri için cinayete başvurduklarını görüyor. <u>Sonuçta biri mevcut durumu korumak, diğeri ise değiştirmek istiyor; her iki cephenin de eli insan kanına bulaşmıştır.</u> Her ne kadar bu öldürmenin bir izahı olsa da hakikat şudur:

İnsan, insan öldürmekten korunmuş değildir. Bu bir trajedidir. Yani özgürlükçülerin iş başına gelmesiyle bu adam öldürme ortadan kalkmayacak. Bundan dolayı **"Taru"**, solculardan da yüz <u>çeviriyor; zira o, insanın adam öldürmek için hiçbir mantık bulamadığı bir safa bağlanmak istiyor. Bunun için Oran şehrine veba geliyor ve pislikten kaçmak için vebalı halka hizmeti uhdesine alıyor. "Taru", eğer bir kenara çekilirse, yani ne özgürlükçü ve adaletçiler tarafını, ne de zalimler tarafını tutmazsa, şeytan olduğunu biliyor; çünkü zulüm gören insanlara karşı sorumluluk hissetmeyip insanları işkence ve zulüm altında bırakıyor. Eğer halkla hemdert olur, halkın yanında yer alır ve savaşa devam ederse, eli cinayete bulaşır ve cellât olur.</u> **Burada insanın şeytanlığı mı yoksa cellâtlığı mı kabul etmesi meselesi gündeme geliyor.**

İlk kitapta, yani Başkaldıran însan'da kitabın kahramanı (Camus) Tanrı'ya isyan ediyor, ganimetin peşine düşüyor, egoizme, zevk düşkünlüğüne erişiyor; Çünkü her şeyin boş olduğu, hiçbir şeyin anlamının olmadığı sonucuna ulaştığımız zaman, sadece egoizm meydana geliyor. **Başkaları için olmaması gerektiği zaman kendisi için olması gerekir. Fakat bu akıl yürütme onu veba içinde egoizmden insancıllığa götürüyor (Sebebini de söyledim: Tarih herkese acımasızca saldırdığı için kenetlenmek gerekir.)** ve bundan dolayı da insanın yazgısı onu insani kenetlenmeye sevk ediyor, kendini unutmakla da kendisini daha iyi temin etmek mümkün oluyor. Taunda, yani vebada insani kenetlenmeye erişen <u>Camus, bunu ne insanlık ve dinî ahlak için, ne başkaları mukaddes olduğu için değil, bilakis şahsi menfaatler için ve kendi zevklerini tatmin etmek için yapıyor.</u> Çünkü bu kenetlenmede kendisi sağlam kalıyor; bu istidlal ve bencillikten dolayıdır insan başkalarına karşı sorumluluk hissediyor. Bu sorumluluk, **Hıristiyanlığın sorumluluk türünden değildir; zira Hıristiyanlıkta başkaları için feda olma, ilahi bir ilkedir.** Fakat Camus şöyle diyor:

"BİZ BAŞKALARININ YARDIMIMIZA DAHA FAZLA GELEBİLMELERİ İÇİN FEDAKÂRLIK YAPARIZ." Ama her iki tabirde, ister dine inanan isterse dine inanmayanda, insan karşısında nihayetsiz sorumluluk gündeme geliyor. İnsana karşı sorumluluk, gerek nitel gerekse nicel açıdan bütünsel ve sınırsız bir sorumluluktur; çünkü insan ve insana ait olan şey, sınırlı değildir.

Neşkaluga şöyle diyor:

<u>Tarihin hakikatler ve büyük insanlar hakkında yapmış olduğu zulümlerden bizler tek tek sorumluyuz.</u> Tarih kutsal çehreleri unutup zalimce şiddetler sergilemiştir. Her birey, hem geçmiş hem şimdiki hem de gelecek nesle karşı tarihsel yargılamalar karşısında sorumluluk sahibidir. Çünkü önceki nes-

lin ahlakının bizim üzerimizde etkisi olduğu gibi bizim özelliklerimiz de gelecek nesle yansıyor. Dolayısıyla sonsuz sorumluluk meydana geliyor. Bu sorumluluğu hangi yolla yerine getirebiliriz? Başkalarının dertlerine ortak olmakla ve ruh hastalıklarının şifasıyla.

DOSTOYEVSKY'NİN SUÇ VE CEZA'SINDA ŞUNU OKUYORUZ:

"SUÇ KARŞISINDA KİMLER SORUMLUDUR?

MAZLUMA YARDIMA KALKMAYAN BÜTÜN ELLER BU SUÇA BULAŞMIŞTIR;

SADECE CİNAYETİ İŞLEYEN SUÇLU DEĞİL, EK OLARAK SUÇ KARŞISINDA SUSAN HERKES SUÇA BULAŞMIŞTIR."

Hatta sözle itiraz edip de bir iş yapmayanlar dahi sorumludur, suça iştirak etmiştir.

DOSTOYEVSKY'DEN ÖNCE EBUZER GIFARİ BÖYLE DİYOR:

"EVİNDE EKMEK BULAMAYIP DA ÇIPLAK KILIÇLA İNSANLARA BAŞKALDIRMAYAN KİMSEYE ŞAŞARIM." Zira sadece zalimleri ortadan kaldırmak yetmez, ayrıca zulüm görüp de hiç konuşmayanların tamamı da ortadan kalkmalıdır.

La Chute kitabında (Chute düşme anlamındadır; fakat burada insanın cennetten yeryüzüne düşüşü anlamındadır.) Camus düşüşe ve ilk günaha inanmaktadır.

Biz niçin günahkârız?

Neden yaptığımız her işte elimiz cinayete bulaşıyor ve neden yürüdüğümüz her yolda hedefe erişirken kendi hedefimize erişemiyoruz?

Ortadan kaldırdığımız her hastalık neden başka bir hastalık doğuruyor?

Tevrat'ta da şu var: **"İnin ve yeryüzünde bed-bahtça yaşayın."**

Her halükârda söz, insanın günahına inançla ilgilidir, yani insanın düşüşünü din söylüyor; sonuçta dindar o dünyaya inanıyor; ama Camus inanmıyor: O da dine inananlar da bu yeryüzündeki hayatın, insan hayatının, aşkın anlamda olmadığına inanıyorlar.

<u>Dine inananla inanmayanın farkı gerçekliktedir; yani her ikisi de aşkın bir dünyanın mevcut olduğuna inanıyor. Şu farkla ki dine inanan:</u>

"O dünya vardır ve biz oradan sürüldük." derken, dine inanmayan: **"Olmalıdır, ama olmamıştır, yoktur."** diyor.

Dine inanan, dinli inanmaktadır ki insan cennette idi; orada insanın bütün hakiki istekleriyle mütenasip her şey saf imiş; fakat burada bir gurbette zorlamalı ve sürgün bir hayatı geçiriyor; hissettiği için ister istemez vatana yöneliyor. Bu hayat bana layıktır diyen kimse, suç işleyip layık olmadığı bir hayata mahkûm olduğuna inanıyor; o zaman ilk günah meselesi gündeme geliyor. **GUENON** şöyle diyor:

"İnsan masumdur ve hayat kirlidir. Masumiyet pislikle uyumlu değildir; dolayısıyla ben hayata daha az bulaşmış kimselerin eteğini tarihte daha az bulaşmış, kirlenmiş görüyorum."

Bu sözü **Sartre Kirli Eller**'de söylüyor. Aynı sözü Camus da söylemiştir. Sartre şöyle diyor:

"Bu gerçeklik karşısında imanım ve mantığımın tersine şunu itiraf etmek zorunda kalmamdan dolayı çok üzgünüm: Omuzlarını hayat ve toplumdaki her türlü sorumluluğun yükü altından çıkaran ve manastırlara sığınan kimseler, en insani savaşlarda şehadete eren kimselerden daha temiz ellere sahipler." Şehidin mukaddes olduğu doğrudur; fakat eğer şehit olmasaydı, katil olurdu ve başka bir kimseyi öldürürdü (çünkü şehit, onun inancında galip gelmeyen kişidir). Camus şu sözü söylüyor:

"Her insan katildir; kişinin öldürülüp öldürülmemesi tesadüfe bağlıdır."

<u>Bu sözlerin açıklaması içinde benim ilgimi çeken iki husustur:</u>

1. Bu meseleler, çağımızda gündeme gelen en esaslı konulardır. Avrupa kültür ve medeniyetini tanımak, bu meseleleri tanımak demektir; yoksa Avrupa medeniyetinin televizyon ve radyo tekmil tarihini anlamak mümkün olmaz.

2. Bu inceleme ve sözlerin tamamı, günümüz insanının ne tür düşünce ve endişelere düştüğünü gösteriyor (Bu sözlerin tamamından günümüz insanının, dine inanmasa da dine muhtaç olduğu sonucu çıkarılabilir).

İnsan ister ki dünyanın mantıklı ve anlamlı bir kavramı olsun; fakat olduğuna inanmıyor; [bu] dine inananların sözüdür.

Açık olan, dünya ızdırap, sıkıntı ve bela ile doludur; fakat açık olmayan, o dünyaya da imanı yoktur.

Peki, eğer bu dünyanın insan için yeterli olmadığına inanıyorsak, insanın her halükârda yaşamaya mecbur olmasını ne yapalım, nasıl yorumlayalım?

Camus teslim oluyor; fakat hayatı kötü bilen Sartre acıklı bir tarzda hayata bir anlam vermek için çabalıyor, âlemde olmayan mefhumu oluşturmak istiyor, ama olmuyor. Camus vebalıların yakasını tutuyor ve diyor ki onlar vebaya müstahaktır; sorumluluk hissetmedikleri ve hepsi topluca tabiata karşı savaştıkları için bu hayata mahkûmdurlar. **Dolayısıyla vebayı icat eden de yakalanan da günahkârdır.** Bu, Ali'nin (kerremallâhü veche) sözü gibidir:

"TOPLUMDA ZULMÜN MEYDANA GELMESİ İÇİN İKİ KİŞİ BİRBİRİYLE İŞBİRLİĞİ YAPAR: ZALİM VE MAZLUM."

Bundan dolayı görüyoruz ki Camus, önce Tanrı'ya karşı başlatılmış bulunan başkaldırıyı insanlığa karşı başlatıyor. Burada insan için yaşam sorumluluğu ortaya çıkıyor; o da kötülüğe karşı savaşmaktır. **Eğer insan kötülüğe yakalanmışsa, demek ki kötülüğe müstahaktır ve ne Tanrı ne de doğa suçludur.** Camus, hem kendi isyanıyla masum insanı himaye ediyor hem de kendi düşünceleriyle insanın kaderine karşı inziva, sorumluluktan kaçma, şüphe ve tereddüt ilanında bulunuyor; hem insanı hayatın birazcık kirli olduğu konusunda ikna etmeye çalışıyor hem de var olan şeyin alçaklığını ve pisliğini itiraf ediyor -çünkü bundan daha iyi bir şeyin varlığına inanmıyor-, çaresiz insana, önünde serilen küçük sofradan gücü yettiği ölçüde tüketmeyi tavsiye ediyor. Bundan dolayı ne mutlu ki insanın arzu ettiği, şeye erişmesinde değil, bilakis insanın arzu ettiği şeyden vaz-geçmesinde saklıdır. Albert Camus'nun son kitabı **L'exil et le Royaume** [59] **(Vatan ve Gurbet)** adını taşıyor. Kitabın adının ne kadar anlamlı olduğunu ve Camus'nun kendisinin sonunda dünyaya düşüşe ve ilk günah meselesine vardığını görüyoruz. Bu, dinin söylediği husustur. Kitabın adı (Vatan ve Gurbet) Camus'nun acısıyla uyumludur; yani Camus, Sisyphe'i, daima her şeyin sonunun, başlangıcı olduğu sonuçsuz çabası olan bir insan örneği olarak biliyor.

Soru: Sisyphe niçin taşı kalenin zirvesine taşıyor?

Cevap: Bu taş, insanın **"imek"**idir; insanın genel çabası gerçeklikten uzaklaşma ve yukarı ve zirve tarafına yönelmektir. Yukarı çıkmaktan başka bir çaresi yok, insanlığının ezilmesi dışında. Ancak insan var olduğu müddetçe, onda yükseliş cazibesi de olacaktır.

Hülasa, Camus, 1954-61 yıllan arasında yazdığı L'Exil kitabında böyle keşmekeşlere düşmüştür. Camus şöyle diyordu: **insan, vadinin dibi ile doruk arasında, Camus'nun tabiriyle vatan ile gurbet arasında gidip gelen bir hayvandır.** Camus'nun en son çabası insanı doruğun dibinde kalmaya ikna etmek olmuştur; Hâlbuki razı değildir.

Şimdi L'Exil'de Sisyphe'in kalenin sonunda kalmaya ikna edilememesine razı oluyor; Sisyphe mağlubiyete maruz kalsa da umutsuzca zirveye doğru gidiyor ve bu gidip gelmede Sisyphe ne kalede ne de vadidedir. İnsan için bir tarif ortaya çıkıyor: insan ne kalenin zirvesinde ne vadinin dibinde ne vatanda ne de gurbette olan Sisyphe'tir.

Sartre ve Camus hakikatte insanbilimi ve dünya görüşü felsefesinde hemfikirdirler; peki nerede birbirinden ayrılıyorlar? Ahlak konusunda birbirine karşıt pozisyonda bulunuyorlar.

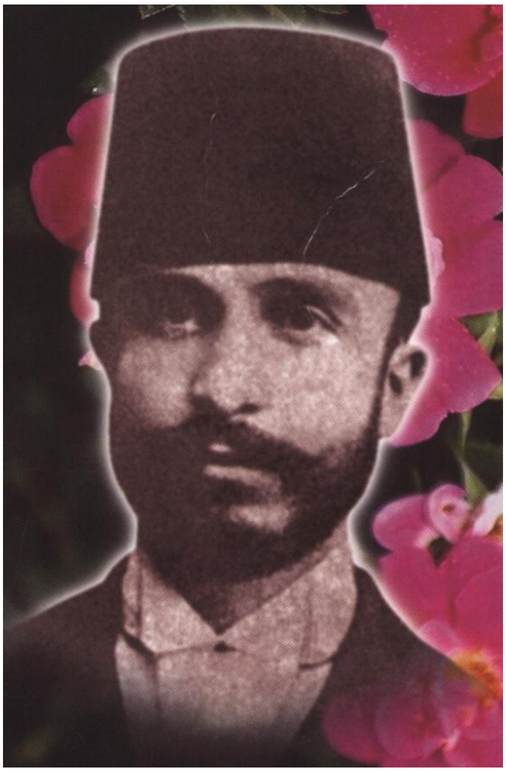
Söylediğim gibi, Camus, eserlerinde bağımsız ve belli bir ahlaka varmıyor ve her bir eserinde insan için önceki teklifle farklılığı bulunan özel teklif ve sorumluluklar tayin ediyor. İnsan cinsini değiştirmiyor; zira cins birdir; ancak teklif ve sorumluluğu değiştiriyor. Ancak Sartre, ne Tanrı'ya da yanan dinî bir ahlak temelinde ne beşerî vicdana dayalı insani ahlak temelinde (çünkü ne Tanrı ve hakikate ne de insana imanı vardır) ne de Kantçı ahlak temelinde değil, aksine insanın seçim asaletine dayalı maslahatçı bir ahlak yaratmak istiyor.

Kaynak:

ALİ ŞERİATİ, Kendisi Olmayan İnsan, Fecr Yay.,2010, İstanbul, s.64-81

[59] L'exil sürgün yeri; royaume ise "insanın hakiki doğrum yeri", hayatın olduğu ve herkesin asıl meskeni olan yer demektir.

AYAŞLI MUALLİM ŞAKİR EFENDİ kaddesellâhü sırrahu'l azîz

San'at ve Edebiyat dünyamızda bilinen şöhretlerin, zirvelerin yanında; bilinmeyen veya yeteri kadar tanınmayan, hatta daha doğru bir ifade ile şahsiyetleri, eserleri tam anlamıyla takdir olunamayan dehâ seviyesinde birçok kıymetlerimiz daha vardır ki, işte bunlardan birisi Ayaşlı Muallim Şakir Efendi'dir.

H. 1288/Miladi 1871 senesinde, Ankara'nın Ayaş kazasında **Dervişimam Mahallesi**'nde doğmuştur. Babası Nazif Ağa, kendi malı mülkü ile geçinen ümmî bir zattır. Annesini çok küçük yaşta kaybeden Şakir, teyzesinin ve Ayaşlı Es'ad Muhlis Paşa'ya mensup olan büyük vâlidesinin himâyesi altında yetişir. İlk tahsilini, Rüşdiye'yi Ayaş'da bitirir, Kur'an'ı hıfz eder, 13-14 yaşlarında da Arapça ve Farsça öğrenmeye başlar.

15-16 yaşlarında iken yazı yazmaya, şiir söylemeye yönelir ve tahsilin tamamlamak üzere İstanbul'a gönderilir. Orada, bir sene kadar Medrese'ye devam eder ve 1889'da imtihansız olarak Dârülmuallimin'e kabul olunur. Bu mektebin İbtidâî, Rüşdî ve Âli Edebiyat kısmını bitirir.

İşte bu sıralarda İstanbul'da şiir san'atına olan meylini, daha sistemli bir tarzda geliştirme imkânına da kavuşarak, Mekteb Gazetesi'nde şiirlerini neşretmeye başlar.

1895'de, ilk memuriyeti olan Konya İdâdisi Müdür Muâvin-i Sâniliğine tâyin olunur.

1901 'e kadar burada Edebiyat, Tarih, Coğrafya dersleri verir. O günlere ait intihalarını nakleden ve 1933'de Konya Halkevi Müze ve Sergi Şubesi Reisi olan **Fâik Soyman Bey** ile, Konya Halkevi Temsil Şubesi Reisi Edebiyat Muallimi **M. Muhlis Koner Bey**, şunları kaydederler;

"Ayaşlı Şakir Efendi derste talebesini yalnız programın çerçevesi içinde bırakmaz, münasebetler getirerek Garbın yüksek medeniyetinden bahseder, bilhassa taassubun ve mutaassıpların hareketlerini ve Türk Milleti'ne yaptıkları fenalığı anlatır, velhasıl bizi saplandığımız cehâlet girivesinden (çıkmaz sokağından) **çekip çıkarmak için her vâdide söz söyler, dersini âdetâ bir konferans şekline sokardı.**

Yetiştirdiği değerli talebelerinden bazıları şunlardır:

Fâik Soyman,

M. Muhlis Koner,

Naci Fikret Baştak,
Ferid Uğur,
Mümtaz Bahri Koru,
Namdar Rahmi Karatay,
Feridun Nâfiz Uzluk,
Saip Râgıp Atademir,
Sâdi Irmak,
Mehmet Tâhir Mıhçızâde,
Nuri Karayüklü,
Muhsin Binal
ve herbiri kendi sahasında yeri doldurulamayacak insanlar..."

Böylece Konya'da altı sene kalan Şakir Efendi, Ocak 1901'de Tokat İdâdisi Müdürlüğü'ne tâyin olunur ve **"talebenin gözyaşları arasında..."** yola çıkar. Kendisi bu nakil dolayısıyla:

"KONYA'NIN SİLLE'SİNDEN, SİVAS'IN TOKAT'INA GİDİYORUZ!" esprili cümlesini söyler.

Konya'da bulunduğu sırada, Sivaslı Ali Kemâli Bey ile Kambur Tevfik Bey'in merkezini teşkil ettikleri ve aralarında Mevlevi bilginlerinden ve şâirlerinden **Filibeli Sıdkı Dede, Yağlıtaş Medresesi Müderrisi Çumralı Hacı Hüseyin Efendi, Süleymaniye Medresesi Müderrisi Tavaslı Osman Efendi, Kıbrıslı Fâik Bey** gibi aydın fikirli, ileri görüşlü, gönül ehli, irfan sahibi kimselerin bulundukları **"bezm-i muhabbet"**e, Konya Zahire Borsası Komiseri Balıkesirli Abdülaziz Mecdi Tolun Bey ve Ayaşlı Şakir Efendi de dâhil olmuştu.

Şakir Efendi, bu zâtlar arasında bilhassa Ali Kemâli Bey ile çok iyi anlaşır ve son derece samimi bir dostluk kurar.

Bu konuda, **Ali Kemâli Bey'in torunu olan Avukat Mehmet Ali Apalı Bey**, şu bilgileri aktarmıştır.

"**Merhum, Muallim Ayaşlı Şakir Efendi, dedem Sivaslı Ali Kemâli Efendi'nin çok iyi dostu idi. Gönülden hem-dem idiler. Şakir Efendi, Konya Târihi'ne şeref konuğu olarak geçecek seviyede bir dâhiydi, mükemmel bir insandı. Nefsini terbiye için, gece sabahlara kadar müteaddid defalar soğukta tek ayaküstünde durduğunu da dedem anlattı. Saadeddin Nüzhet Ergun Bey, O'nun hayli şiirini topladı ve bir gün bana: "Şakir Efendi, bir edebiyatçıdan çok bir filozof idi."**

Dedem bize sık sık:

"Ben ilmin yarısını Şakir'den aldım." diye, açıkça itirafta bulunurdu.

Şakir bir gün dedeme:

"BEN BİR BUHRAN GEÇİRECEĞİM, AMA SAKIN BENİ DELİ DİYE TIMARHANEYE GÖNDERME!" der. Bir sabah yalın-ayak, gözleri dolu dolu bizim **Piri Mehmed Paşa** mahallesindeki eve gelir. Ancak, içeriye giremez.

"Burada, her basacağım yerde Allâh var. Ayağımı içeriye atamam." der. Lâkin dedemin, ısrârı üzerine, Besmeleler okuyarak içeriye girer.

"Beni, Kubbe-i Hadrâ'yı gören salona çıkar" dedikten sonra, oraya gidince semâ eder.

Rahmetli, tam onüç sene bizlerin arasında yaşadı, diyebilirim. Evimizde yemekleri hazırlanır, çamaşırları temizlenir ve tarafımızdan evine götürülürdü. Dedem, O'nun hizmetini kimseye bırakmaz, bizzat kendisi heybe omzunda, çıkın elinde yanma gider, hizmetini görürdü. Şakir Efendi, o kadar mübârek bir zâttı. Artık, üstadı gören, tanıyan fânilerin adedi oldukça azalmıştır. Ben, elini öpenlerin hemen hemen sonuncusuyum.

Lâkin, bu maddi diyebileceğimiz bilgiler, O'nun tam Şakir olması için yetmemektedir. Aynı; Hazret-i Pir'in, Hazret-i Şems tarafından uyarılması gibi, bir uyarıcıya ihtiyacı vardır. Kanaatimce, zaten Allah'a yaklaşmasının yolu da bu idi. İşte, Şakir Efendi için en büyük şans; bu yolu gösterecek birkaç kişinin sürdürmekte olduğu ve **"Bezm-i muhabbet"** diye adlandırdıkları bir İlâhi Bezm'e, Hakk dostlarının meclisine girebilmek fırsatına erişmiş olmasıdır.

Bu meclisin mensupları; dedem **Sivaslı Ali Kemâli Efendi, Kambur Tevfik Bey, Ballkesirli Abdülaziz Mecdi Tolun Efendi, Kara Osman Efendi, Çumralı Hacı Hüseyin Efendi, Sıdkı Dede Efendi** gibi son derece uyanık, âlim, ârif ve fâzıl kimseler idi.

O'nun, kendisi ve yakın dostları gibi "ehl-i dil", yani gönül sahibi olmayanları nasıl istemediğini

ve gelenleri de **"bezm-i muhabbet"** denilen sohbet meclisinden kaçırdığını anlatan şu hâdise de, ne derece **"zeki"** bir kimse olduğunun bir başka delilidir:

"(...) Şakir Efendi bunlara (istemediği hâlde gelenlere) kızar, fakat belli etmez. Doğruca odasına gider, yerine oturur, gelenler de karşısına dizilirler.

İki taraf vaktini bir müddet sükût içinde geçirdikten sonra Şakir Efendi, ilk söz olarak:

— **Meyhane yapmak, câmi yapmaktan faydalıdır.**

der. Dinleyenler arasında Sâlim Hoca, hemen atılır, bir şeyler söyler. O zaman Şakir Efendi:

— **Senin itiraz edeceğini biliyordum, işte onun için söyledim. Ben ne söylediğimi bilirim ve söylediklerimi isbâta da kâdirim.**

der ve sözlerini şöyle bitirir:

— **İçindekiler kâmilen Hristiyan olan bir köyde, sevâba gireceğim diye câmi yapılırsa; oraya namaz kılmak için kimse gitmeyeceği, câmi örümcek yuvası olacağı için; bunda fayda değil, isrâf vardır. Sarfedilen para hederdir. Fakat orada bir meyhane yapılırsa, ahâli, kendi dinlerince haram olmayan içkileri içmek için oraya toplanırlar, onlar için bir fayda temin edilmiş olur.**

Şakir Efendi, bu sözleri söyledikten sonra susar. Ötekiler de kalkar giderler."

Dostları arasında gönlünü İlâhi Aşk'ın kıvılcımlarıyle tutuşturur ve gönül vâdisin de ağır ağır mesafe katetmeye başlar. Bu durum, zaman içinde gittikçe hız kazanacak ve Hak dostu müstesna bir kimse olarak, aralarında temâyüz edecektir.

Şakir Efendi, bu günlerde **Albay Emin Hayri Bey**'in kızı **Zehra Hanım**'la evlenir. Ben eşini görmedim. Annemden işittiğime göre sarışın, güzel, lâkin Şakir Efendi'nin zaman içinde kendisinden pek de hoşnut olmadığı, biraz da vefasız denilecek tarzda, hoşgörüsü az bir hanımmış.

Şakir Efendi'nin geleceği hakkında en isabetli teşhisi, **Seydişehirli büyük mutasavvıf Abdullah Efendi** koymuş ve O'nun tasavvuf yoluna girip, cezbeye tutulacağını haber vermiş; **"Üç haftaya kadar, daha olmazsa üç aya kadar, nihayet üç seneye kadar bizdensin!"** demiştir.

Gerek dedem Ali Kemâli Efendi ve gerekse Şakir Efendi merhum, İdâdî'de yeni fikirleri genç öğrencilerine aşılamışlar ve dersleri bir nevi konferans halini almıştır.

Şakir Efendi, lâtifeci bir kimse imiş. Bir fıkrasını nakledeyim; Merhum **Süleyman Taşpınar Bey**, üstadın öğrencilerinden idi. Bir gün Hastahane civarında gezerlerken, bir yılan bulmuşlar. Getirip, mektebin kapıcısı Mevlid Çavuş isimli adama bir oyunla vermek istemişler. Şakir Efendi, bu kapıcıya,

"Mevlid çüş" diye lâtifeli bir tarzda hitabedermiş. Yılanı, mendile sarıp duvara asmışlar ve

"Mevlid Çavuş, köyden peynir geldi. Sana da ayırıp, mendille duvara astık." demişler. O da, peynir niyetine yılan ölüsüyle karşılaşınca, kendini bahçeye atıp deli gibi koşmaya başlamış. O gün nöbetçi olan Ayaşlı merhum, bu manzaraya kahkahalarla gülmüş ve:

"Mevlid çüş, delirdin mi? Neye böyle koşturup duruyorsun?" diye kendisine takılmış.

Dedemle aralarındaki son derece samimi rabıta, kardeşlik ölünceye kadar devam etmiştir. Nitekim bu dostluğun bir nişânesi olmak üzere dedem Ali Kemâli Efendi'ye hitaben bir kıt'a söyler. Bu kıt'anın, dedemin elyazısı ile olan ve hiçbir yerde neşredilmemiş aslını, rahmetli hocam **Saaddin Nüzhet Ergun**'a verdim. Orada, Şakir Efendi aynen şunları terennüm eder:

Geceler tâ-be-seher ağladım tenhâda;
Eşk-i hûn-âlûdumu sen bilirsin, bilirim.
Demeden ben sana hâlim, sen bilirsin ahvâlim
Çekdiğim derdi sen bilirsin, bilirim.

Yine bir gün ninemle birlikte kendisine yiyecek, giyecek götürdük. Çocukları çok severdi. Bize, su kuyusunun Hükümet tarafından zehirlendiğini ve ondan katiyyen su içmememizi, sıkı sıkı tenbih etti.

Dedem vefatına çok üzüldü. Bize:

"Benim içün artık dünyânın tadı tuzu kalmadı." diye yakındığını bugün gibi hatırlarım.

Mezarı, **Şems-i Tebrizi Hazretleri'**nin türbesinin hemen yanıbaşındadır. **"Allah rahmet eylesin!"**

Tokat'da iken bir gün, bir cülûs merasimi sırasında dayanamayıp kürsüye fırlayan Şakir Efendi,

Abdülhamid idaresini ve Hükümet'i, -bilhassa gençler üzerindeki sosyal ve siyasi baskılarından dolayı şiddetle tenkid eder, büyük bir cesaretle, ağza alınmayacak kadar ağır sözler söyler. Kendisini güçlükle kürsüden indirirler ve önce evine, oradan da Ayaş'a gönderirler. Ayaş'ta fazla kalamayan Şakir Efendi, Konya'ya Ali Kemâli Bey'in yanına gönderilmesini ister ve tekrar oraya döner.

Bunu, **"Kıble-i İkbâl"** adlı ve Ayaş'dan ayrıldıktan Konya'ya gelirken yazdığı **"değişmiştir"** redifli şiiri onun değişimine işaret eder.

Bozulmuş bezm-i yârân çaşni-i mey değişmişdir
Tarab-gâh-ı cihânda nağme-i hey hey değişmişdir
Bugün bence hülâsa kıble-i kalbim Muhammed'le
Hüdâ-yı Lem-yezelMen ma'âda herşey değişmişdir

Burada, dostların meclisini bozulmuş ve meyin lezzetini, cihanda insana coşkunluk veren bütün nağmeleri değişmiş bulan şâir; nihayet, Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellemin sevgisiyle dolu ve tamamen O'na yönelmiş kalbi ile artık, **"Bâki" olan Allah'dan başka herşeyin değiştiği inancındadır.** Bu tavır, tasavvufun esaslarından birisidir. Çünkü mutasavvıflara göre: **"Âlem-i eşyâ",** yani şu görünen âlem; sâbit hakikatin dâima değişen çeşitli tecellilerinden başka bir şey değildir.

Bu arzu gittikçe büyüyecek ve önüne geçilmez, bendini yıkan bir sel hâlini alacaktır. Bilhassa, Tokat İdâdisi Müdürü iken içindeki mistik heyecân bir nevi buhrana dönüşmüştür. Hazret-i Şems'i (k.s), Hazret-i Mevlâna'yı (k.s) Hazret-i Muhiddin-i Arabi'yi (k.s) inceden inceye tetkik eden, Tefsir ve Hadis kitaplarını derinliğine okuyan Şakir Efendi; böylece, ruhundaki büyük temâyülün de tesiriyle bambaşka bir âleme girmiş, **"cezbe"** hâlinde tasavvufi mâhiyette yüksek edâli şiirler kaleme almış, ne var ki yazdığı şeylerin birçoğunu yırtmıştır.

Cezbe'nin şartı "İstidâd", yani kabiliyettir.

Bu, Allah vergisidir. Kesbi (sonradan çalışarak kaza-nılmış) değildir; sonradan çalışmakla, gayretle elde edilemez. Hülâsa, kulda kâbiliyet olmazsa; yalnız, dünya lezzetlerinden, zevklerinden elini-ayağını çekmek demek olan "Riyâzet" ve gönlünü her türlü kötülükten arıtma anlamındaki "Tasfiye" ile Hakk'a kavuşma; cezbe nasip olmaz.

Cezbe, iki türlüdür;

1— Cezbe-i hafi: Gizli cezbe'dir. Bu, kulun Hakk'ı sevmesidir.

2— Cezbe-i celi: Açık cezbe'dir. Bu da, Hakk'ın kulu sevmesidir.

Bunlara ulaşabilmek ise, ancak **"Hâl Ehli"**nce mümkündür.

Hâl; insanın içinde bulunduğu, lâkin zamandan zamana değişen durumdur. Tasavvufta ise, varılan

mânevi mertebedir. Bu mertebeye yükselebilen Hak yolcusu, orayı kendisine yer edinirse, o hâle **"Makâm-ı Durak"** adı verilir. "Makâm"daki insanın kendinden geçmesine; "Hâle gelmek", "Hâllenmek" derler. İşte o an; "cezbelenmek", "cezbeye gelmek", "cezbeye düşmek"dir. Böyle kimselere "Meczûb" denir. **"Meczûb",** yani cezbeye tutulmuş ulu kişiler, çoğu zaman toplumla tezad teşkil eden davranışları, diğer insanlarla uyumsuzlukları dolayısıyla **"deli"** sıfatına, haksız olarak lâyık görülmüşlerdir.

Doğu'nun en büyük mutasavvıflarından biri olan Muhyiddin Arabî Hazretleri;

"—Bir kimseye hayâtı boyunca bin kişi zındık demedikçe, o kimse Sıddıkiyyet mertebesine çıka- maz."demiştir.

İşte, Ayaşlı Şakir Efendi de, maalesef bu ithamlara maruz kalmış; kendisinin büyüklüğünü, kadrini, kıymetini ancak **Sivaslı Ali Kemâli Efendi**, **Balıkesirli Abdülaziz Mecdî Tolun Efendi** gibi bazı Konya'lı yakın dostları gerçekten anlayabilmişlerdir.

Şakir Efendi merhûm, Hazret-i Şems ile kendi hayâtı arasında bir benzerlik bulurdu. Avucuna kor hâlindeki ateşi alıp, bir taraftan bir tarafa naklederdi. Kendini, önce Hazret-i Şems'e, sonra da Hazret-i Mevlânâ'ya verdi.

Nitekim Hazret-i Şems-i Tebrizi'nin (k.s) **"Hırka"** isimli Farsça eserini yeniden gözden geçirerek okunabilecek bir hâle getirebilmek, bunun için de ikide bir kelimelerin anlamlarını aramak zahmetinden kurtulmak için **Mustafa Ahterî Efendi**'nin 1545'de kaleme aldığı **"Ahter-i Kebîr"** adlı Arapça-

Türkçe Lûgat'ini baştan sona kadar çok kısa bir zamanda ezberleyebilmek, Alexandre Dumas'ın **"Kamelyalı Kadın"** romanını Türkçe'ye çevirmek ve ayrıca memleket irfânına hizmetle, hayli değerli Efendi gibi hârikulâde kudrete sâhib bir "veli" yapabilirdi.

O'nun, hanımı tarafından bile nasıl yanlış anlaşıldığını, İbn'ül Emin şöyle nakleder:

"Bir gün kibrit suyu içti, fakat ölmedi. Bir gün de refikasından istediği pilâvı yedikten sonra ka-dından:

(Senin neren hasta? Delilikten başka birşeyin yok. İki üç kişinin yiyeceğini yiyorsun.) sözünü işitince, bahçeye gidip kuyuya atıldı. Bu defa da kurtarıldı."

****

Şakir Efendi dermiş ki:

"Siyaset velâyetten yüksektir."

Bunun, mânası: Velâyet; Allahın cemal tecellisi olduğu için; hep iyi şeyler düşünür, iyi şeyler yapar. Siyaset ise; Allahın hem cemal, hem celâl tecellisi olduğundan; bir siyasî, Allah Teâlâ'nın zuhur ve taayyün itibarıyla bu birbirine zıt sıfatlarına ne derece yaklaşırsa; o kadar muvaffak olur. Hazreti Ömer radiyallâhü anh demiştir ki,

والله ما يزع الله بالسلطان اكثر مما يزع الله بالقرآن

"Yemin ederim ki, Allah Teâlâ'nın hükümet kuvvetiyle men'ettiği şey, Kuran'ın âyetiyle men'ettiğinden ziyâdedir."

****

Ali Kemâli Efendi Sivaslı'dır. Konya'da yerleşmiş, oradaki lisede din bilgileri ile Arap ve Fars dilleri müderrisliğinde bulunmuş, 1323 (1907) de Konya'da bir Hukuk Mektebi açılınca orada da Osmanlı Medenî Kanunu olan Mecelle-i Ahkâmı Adliye müderrisliği görevinde bulunmuştur.

Bu zat, **Meczub Şakir Efendi'**ye hizmet etmekle de kendisinden bahse hak kazanmıştır. Şakir Efendi'yi cezbe halinde ailesi bile terk etmiş; olduğu halde Ali Kemâli Efendi ile Mevlevi Sıtkı Dede onu bırakmamışlar ve hizmetinde kusur etmemişlerdir.

Şakir Efendi bir gün bu hizmetlerine mukabil Ali Kemâli Efendi'ye;

"Elimden gelse seni döğe döğe öldürürdüm" demiştir.

Ali Kemâli Efendi bir aralık mebus olmuş, İstanbul'a da gelmiştir. Abdülâziz Mecdî Efendi arkadaşını alıp mürşidi Ahmed Amîş Efendi'ye götürmüş. Ali Kemâli Efendi elini öpüp diz çökerek karşısına oturduğu zaman hazret:

"Rahmetmetullahi, aleyhi rahmeten vasıaten" [60] den başka bir söz söylememiş, oradan ikisi birlikte ayrılıp çıkmışlardır. ..

Bu iki fıkrayi nakleden Abdülâziz Mecdî Efendi derdi ki:

"Şakir Efendi'nin Ali Kemâli Efendi'ye; seni parça parça ederim, demesi: kendisine yaptığı hizmetten dolayı şehit olarak hayata veda etmesini ve o şerefe nailiyetini temenniden ve Ahmed Amîş Efendi'nin **" Rahmetmetullahi, aleyhi rahmeten vasıaten"** demesi de bu mertebeye ereceğini keşfen tebşirden ibarettir.

Bu zat Millî Mücadele zamanında Delibaş'ın Konya'da çıkardığı isyanda:

"İttihatçıdır, eski mebustur," diye şehit edilmiştir.

Türbedârın huzurundan çıktıktan sonra yine üstâd, Ali Kemâli Efendi'ye intihalarını ve mürşidi hakkındaki mütalâasını sormuş, o da kısaca:

"Bu kadar uzun ömür sürdüğüne göre manevî bir memuriyeti olsa gerek," demiştir.

Ali Kemâli Efendi'nin mezar taşında şu yazılıdır:

"Burada cehlin tasallutu ve taassubun kini meknuz isyanda darben şehid edilen Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti Konya heyeti merkeziyesi reisi ulemadan Sivaslı Ali Kemâli Efendi metfundur. Düşmanlarını affeden,[61] bu ruhun affı İlâhiye mazhariyetini dua et."

[60] Allah Teâlâ'nın büyük rahmeti üzerine olsun.

[61] Son nefesinde yanında bulunan dostu postahane memurlarından İsâ Ruhi'ye **" Müsebbib cehalettir. Aileme**

Yevm-ül-isneyn 4 Teşrinievvel 1336

****

Hayatının sondemlerinde kendinde değildir. Ali Kemâli Bey, O'nu himâyesine alır. **Garipler Mezarlığı** civarında yaptırdığı bir hücreye yerleştirir. Orada, kendisinden başka hemen hemen kimseyi kabul etmez ve sık sık buhranlar geçirir.

"Ben hür değil miyim?" diyerek kırlara, dağlara kaçar. Bu candan dostunun telkinleri sayesinde sükûnet bulur. Lâkin, gün geçtikçe vecdin deryâsına alabildiğince dalar. Etrafı ile temasını tamamen kaybedecek duruma gelir. Son yıllarda, Ali Kemâli Bey'i bile dinlemez olur. Her şeyden ve herkesten şüphe eder duruma gelir ve hattâ **"kendisinin hafiyeler tarafından takip edildiği vehmine kapılır."**

1917 yılında Konya'nın soğuk bir kış gününde, yine yarı-çıplak bir hâlde sokağa fırlar ve doğruca Hazret-i Mevlâna Türbesi'ne gelir. Giyinik insanların bile titrediği o günde, **Niyaz Penceresi**'nin demirlerine sarılarak, saatlerce Hazret-i Mevlâna'ya hitaben çeşitli şiirler söyler; hâl ve nazım diliyle O'na seslenir. O günden sonra artık, bir daha kendine gelemez. Yemek yemez, sâdece su içer. Başucunda, sevgili arkadaşı **Ali Kemâli Efendi ve Şems Dedesi Hacı Rıza Efendi** vardır. Bunların bütün ısrarlarına, yalvarışlarına ve hatta tehditlerine bile kulak asmaz. Bazen Rıza Efendi, suyuna bir miktar süt karıştırır. Bunun farkına varan Ayaşlı,

"Cin Dede suyuma süt katma!" diye itiraz eder ve 29 gün bu şekilde yaşadıktan sonra, 46 yaşında Muallim Şakir Efendi **18 Haziran 1333/1917** Pazartesi günü saat sekiz buçukta ebedi hayâta intikal eder.

Ali Kemâli Efendi, bizzat cenaze namazını kıldırır ve Şems-i Tebrizî mezarlığına defnederek, o zaman Konya'da neşredilen **"Türk Sözü"** gazetesine şunları yazar:

"Konya'nın İlmî hayâtında büyük bir mevkii olan eski İdâdî'nin birinci muavini Şakir Efendi, geçen gün hücresine vefat etmiştir. Vilâyetimizin bugünkü uyanık neslinin gözlerini ilk defa açan, istibdat devrinin bütün acılarını, felâketlerini kendisine mahsus bir edâ ile talebelerinin rûhuna nakşeden Şakir Efendi idi."

O'nu gerçekten sevenlerden birisi olan **Nâmdar Rahmi Karatay** da, hakkındaki kanaatlerini şu satırlarında dile getirir:

"Üstâd-ı muhteremin hâl-i sıhhatinde terk etmiş olduğu bazı parçalar dikkatle mütâlaa olunursa, mâlik olduğu hiddet-i zekâ, vüs'at-i hârika, ulviyyet-i tefekkür ve ihsâs, kudret-i ifâde gibi hasâil-i dâhiyâne, okuyucu nazarında sâbit olur ve anlaşılır ki, zekâ-i müfride eshâbından imiş."

Vefâkar dostu Ali Kemâli Bey, mezarının başına bir taş diktirerek, şu Farsça beyti ve altındaki Türkçe sözleri yazdırır:

"SÂYE-İ SERV-İ TÛ BER KÂLİBEM İSÎ-DEM
AKS-İ RÛHİST Kİ BER-AZM-İ REMİM ÜFTÂDEST
(Senin servi gibi olan gölgen, İsâ nefesi misâli benim vücudumun üzerindedir.
O gölge, toprak olmuş kemiğimin üzerine, ruhun bir aksi gibi düşmüştür.)

AYAŞLI NAZİF AĞAZÂDE MÜNZEVİ ŞAKİR EFENDİ'NİN KABRİDİR. SAĞLIĞINDA OLDUĞU GİBİ, ÖLDÜKTEN SONRA DAHİ KİMSEDEN BİRŞEY TALEB ETMEZ.
27 Şa'ban 1335/23 Temmuz 1917

Sayın Hasan Özönder Bey'in verdikleri bilgiye göre; daha sonra, **Konya'da Sırçalı Medrese**'ye nakledilen bu mezar taşı, 1.22 X 0.32 cm. ebadında ve Gödene taşından olup, Nesih hattı ile, Rûmi 1335'de hâkkolunmuştur.

Dar kafalı, kendini aşamamış insanların çeşitli tecavüzlerine, iftiralarına uğrayan birçok gönül ehli gibi, Ayaşlı Şakir Efendi de; hayâtının hemen her devresinde lâyıkıyle anlaşılamamış, birtakım

---

söyleyiniz davacı olmasınlar." diye vasiyette bulunur.

hücumlara mâruz kalmıştır. Bu; hayâtı, insanı ve kâinatı sadece şekilden ibaret sanan, rûhu ve gerçek mânâyı kavrayamayan birtakım zavallıların karşısında; yüksek, ulvi fikirlerin ve ona sahip olan gönül erlerinin, Hak dostlarının müşterek kaderinden başka birşey değildir.

ÜSTÂDIN EDEBÎ VE İLMÎ HÜVİYETİ

Şakir Efendi, San'atkârdı, gâyet ince ruhluydu. Kedileri çok severdi. Onlar, âdeta sırdaşı gibiydiler. Kendi yediğinden, kedilerine de yedirirdi.

Üstad Konya'ya ilk gelişinde, o vaktin talim ve terbiye metotlarını layıkıyla kavramış, en centilmen bir muallimdir. Arapça ve Farsça yanında, Fransızca'yı da hakkıyla bilmekte, sulu ve yağlı boya resimler yapmakta, ayrıca çok güzel keman çalmaktadır. Zaman zaman yakın dostları, sevdikleri ile Şems-i Tebrizi'nin (k.s) türbesine gider, orada keman çalar, şiirler söyler ve büyük bir tasavvufı vecdle, aşkla kendinden geçerdi.

Altıncı hissi çok kuvvetli idi. Kendisinde, vakitsiz zekânın inkişâfı vardı. Kapısı çalınınca, görmeden gelenlerin kim olduğunu haber verirdi. Kapıyı açınca, içeri almak istemediği, hoşlanmadığı bir insanla karşılaşırsa; gene bizzat kendisi:

(Şakir Efendi evde yok!...) der idi. Bir Konyalı değildi, ama Konya kültürü için çok çalıştı. Kendisinin inkişâfına, İstanbul büyük bir imkân hazırladı. Muallim Şâkir Efendi diğer emsâli gibi ilk manzûmelerinde şüphesiz zamanını terennüm etmiştir. Gazellerinde Divan Edebiyatının tesiri altında Fuzulî, Nedîm, Gâlib'in etkileri görülür.

Şâkir bazan **"Gülümser"** ve benzeri manzûmeleriyle de Nâci'yi taklit etmektedir. Bilhassa "Düşündüm" manzûmesiyle baştanbaşa yepyeni bir şiir ve fikir numûnesi yaratmıştır.

Kayınbiraderinde, Ankara'da bir hayli şiiri var idi. Bir kısmı kaybolmuş veya kendisi tarafından zayi edilmiştir. <u>Yazdığı şiirlerini toprağa gömdüğünde, niye böyle yaptığını soranlara da:</u>

"Allâh da öyle yapmıyor mu? Biz insanları, kemâl çağına gelince, birden bire alıp, toprak etmiyor mu?" cevabını verirdi.

Geçirdiği vecd hâline:

"Bunlar benim intibâhım! (uyanışım)" derdi. Rûhen çok sıkıldığı zamanlarda da

"Açılmam için, bana ney üfleyin." Dileğinde bulunurdu.

Bazen de kurşun kalemi ile duvarlara manzumeler karalamıştır. Bunların bir kısmını Ali Kemâli Bey, oralardan alıp kayda geçirebilmiştir. Diğer bazıları da, Fâik Soyman ve Muhlis Koner Beyler'in gayretleri sâyesinde yırtılmadan elinden alınıp, bilâhare neşredilme şansını kazanabilmişlerdir.

Feridun Nâfiz Uzluk da, Şakir Efendi hakkında bildiklerini Peyâm-ı Sabah gazetesinde neşretti. Süleyman Nazif Bey, sevdiği kimselerin şiirlerini ezberler ve zaman zaman yakın dostlarına bunları okurdu. İşte, Şakir Efendi'den de birçok mısrâları hıfz etmişti ve onları bizlere de büyük bir zevk ve derin bir hayranlıkla okumuştu. Nazif Bey, gayet ince zevkli, zeki ve müstesna bir kimse idi. Asil bir vatan evlâdı idi. Şakir Efendi'yi de, çok takdir ettiğini, söyledi.

DÜŞÜNDÜM

Mef'ûlü mefâîlü mefâîlü fe'ûlün

1

Bir gün oturup hilkat-i eşyâyı düşündüm
Ol mes'ele-i müdrike fersâyı düşündüm
Halk ile Hak'ı lafz ile ma'nâyı düşündüm
Hestî-i ademgâhı o feyfâyı düşündüm

2

Mevcût bilip hâsılı bir zât-ı Hudâ'yı
Ol evvel-i bî-mebde-i ol nûru bakâyı
Yok farzederek cümle mevâd ile kuvâyı
Îcâd-geh-i neş'e-i ûlâyı düşündüm

3
Efkârımı fennin nazariyâtına saldım
Bir nâ-mütenâhîliğe bir boşluğa daldım
Bir zulmet-i hîçî-i burûdette bunaldım
Yevmü'l-âdemi ol şeb-i yeldâyı düşündüm

4
Zerrâtı bulup devr-i hudûs ile kıdemde
Der-pîş ederek illet ü ma'lûlü o demde
Yokken nereden gelmiş o yer tutmuş âdemde
İlk evvel o sermaye-i bî-câyı düşündüm

5
Mânendi sahâib o mevâlîd-i nuhistîn
Olduysa fezâ içre gelip mâye-i tekvin
Ol zerrelerin menşeini etmeli ta'yîn
Bî-asl olan ol safsata da'vâyı düşündüm

6
Zerrâtı vücut-yâb edelim kendiliğinden
Yoktan mütevellit bilelim gayri müberhen
Bir gelmişe lâzımsa da bir evvel mesken
Gelmeklik için sevk ile yarayı düşündüm

7
Her cüz-i musaggar birikip eyledi temsîl
Bir kütle-i gaziye-i pür depdebe teşkil
Kim etti sükûnun hareket hâline tahvil
Halletmek için işbu muammâyı düşündüm

8
Bi'l-farz o kadar cevheri fert olmuş âdem-zât
Meşhûn imiş efrâd ile bir mahşer-i ezdâd
İster o teşekkül yine bir sâik-i irşâd
Bî-kudret o sûretle heyûlâyı düşündüm

9
Ezdâdı anâsır girişip cenğü cidâle
Âsâyişi eylerse de ihlâl ü izâle
Tedbîr ü tasarruf getirir sulhu bü hâle
Hem kuvveti hem ma'reke-fermâyı düşündüm

10
İhdâs eder âmîziş-i ecsâm-ı basîta
Hâssiyet ile muhtelit envâ'-ı halita
Her cism için îcâb ederek başka şarîta
Her maddeyi terkîb eden eczâyı düşündüm

11
Kim etti o eczâyı makâdîr ile tertîb
Nisbetli tebâyünleri kim eyledi tensîb
Bir saçma tesâdüf edemez aslahı terkîb

Bir hayli zamân lâ ile illâ'yı düşündüm

12
Bir hâdise isbâtına birçok ameliyât
Evler yine bir âkile-i hikmeti isbât
Bi'n-nefs vukû-yâb olamaz çünkü o hâlât
Tahlil ü terâkîb ile kimyâyı düşündüm

13
Kimyâda veren cevhere hâssiyeti kim ya
Envâr-ı tenâsüble rumûzât ile hattâ
Bizzât o terekküp hele kâbil değil asâ
İ'câzî-i ihzâr u müheyyâyı düşündüm

14
Etmekle taharrükle harâret anı iş'âl
Vermiş kürevî şekli temeyyü ana fi'l-hâl
Misbâhı müheykel olup ol meş'ali cevvâl
Tedkîk ile deycûrî-i pehnâyı düşündüm

15
Bir kuvvet-i zî-akl ise ol sâik-ı evvel
Bî-şüphe olur fıtrat-ı Hâlikla müevvel
Bî-akl ise ger böyle ehem-kârı mükemmel
Tedbîr edecek kuvve-i akvâyı düşündüm

16
Seylâb ı sevâikla avâsıf gibi kuvvet
Temyîze mukârin olamaz yeksere elbet
Ma'kûl ü müsellemse de kânûn-ı tabîat
Muhtâc-ı tedebbür olan icrâyı düşündüm

17
Bir haşmet-i pür-hevl ile ol tûde-i dehhâş
Bir bu'd-ı mücerredde edip devr-i şerer-pâş
Milyonlar ile şems-i münîr eylemiş intâş
Ol heykel-i aslîyi o şemsâyı düşündüm

18
Bir şems olarak başlıca her parça şerâre
Etmiş o da etrâfa kıvılcımlar itâre
Etbâını etmekle fakat hüsn-i idâre
Hayret-res olan meslek-i ahrâyı düşündüm

19
Sönmekle şerer-pâre-i tâbide telehhüb
Hâkister-i hâk olmuş edip kışrı tasallüb
Etmiş kimi tevlîd ile bazan da teşa'ub
Bir peyk ile bir cirm-i şehapzâyı düşündüm

Bir vüs'ati bî-gâyede bin âlem-i devvâr
Hey'etçe nizâm üzre olup sâbit ü seyyâr

Hükm etmede her âleme bir neyyir-i nüvvâr
Ol encüm-i bî-kâbil-i ihsâyı düşündüm

21
Bâ-evc-i hadîd anlaşılıp mihrek ü mihver
Olmakla mesâfât ü mesâhâtı mukadder
Ecrâm-ı semâviyye olup fikrime manzar
Mirsâd-ı basiretle temâşâyı düşündüm

22
Kim verdi esâsen o hakîmâne kararı
Kim kurdu o mevsimler ile leyi ü nehârı
Mîâd-ı muayyende olart kat'-ı medârı
Hizmette ehemmiyeti îfâ'yı düşündüm

23
Geçmekle bezm âlem-i şemsîye bu fikret
Bir şekl-i güzîn aldı hayâlimde o heyet
Kânûn-ı tecâzüple kurup hükm ü hükümet
Ta'kîb edilen devr-i dil-ârâyı düşündüm

24
Zihnimde doğup mâh-ı zemîn-zâde-i zîfer
Binlerce kevâkible müzeyyen şeb-i mukammer
Seyyâreleri muktazi-i mihr-i münevver
Ol burçları ol nesr-i mukaffâyı düşündüm

25
Gûyâ saçılıp bir yere cemiyet-i mazmûn
Mensûr iken etmiş anı bir câzibe mevzûn
Arz olmuş o manzûmede bir nokta-i meskûn
Pûr-nükte bu enmûzec-i inşâyı düşündüm

26
Kim etti tevazünle o manzûmeyi tanzîm
Kim eyledi ol mülki kavânîn ile tahkîm
Kimdir o cemâdâta eden hikmeti ta'lîm
Bir san'atı bir sâni-i yektâyı düşündüm

27
Mahlût-ı mezâb ol kadar ecsâm-ı adîde
Birlikte tekallüb ile bin şân-ı cedîde
Girmiş şu bizim gördüğümüz tarz-ı pedîde
Sûret-gede-i dehri bu dünyâyı düşündüm

28
İhsân ederek feyzi harûrî-i şu'âât
Mecbûle-i uzyiyyete îlâd ile inbât
Etmekte bütün gün bize îsâr-ı füyûzât
Ol nâire-i nâmiye-bahşâyı düşündüm

29

Etmekte zemîn üzre ziyâfet-ger-i eyyâm
Bir sofra ile kâffe-i mahlûkunu it'âm
Bir hissi teayyüş kılan en'âma da in'âm
Feyyâz-ı tenâvül-geh-i yağmayı düşündüm

30
Ahcâr u suhûrun geçerek hep tabakâtın
Edvâr u duhûr ile ma'âdînle nebâtın
Âsâr-ı zuhûrunda da hayvân ü hayâtın
Ez cân u dil o kudret-i ahyâyı düşündüm

31
Enkâz-ı nebâtîde girip kısm-ı türâba
Ol mecma-i ecnâs erişip hadd-i nisâba
Me'lûf edilip hâk ü havâ âteş ü âba
Her noktada hem-re'y olan a'zâyı düşündüm

32
Pür-germî-i himmet kurulup meclis-i imkân
Vermişler o sûrette yosun nev'ine bir can
Andan yürümüş kâfile-i cümle-i hayvân
Ühkûme-i hüdzâyı o peydâyı düşündüm

33
Müstehlik-i uzvî kılarak hâki de ikmâl
Gittikçe tekemmül edip ilkâh ile ensâl
Maymunla zevi'l-bâl olunup gayete îsâl
Meydâna çıkan maskara hülyâyı düşündüm

34
Mikdârı garîzî-i harâret ile uknûm
Fennen bulunup olmuş iken sâbit ü ma'lûm
Esrâr-ı hayâtiyye niçin kalmalı mektûm
Ol ukde-i mecmû-ı habâyâyı düşündüm

35
Etmekle bu gün ayn-ı şerâit ile tecsîm
İbrâz-ı hayât etmeli bir cem'i ekânîm
Mâhiyyet-i rûh olmalıdır kâbil-i tefhîm
İzhâr ile memzûc olan ihfâyı düşündüm

36
Fâilliği olsaydı eğer cism ile kâim
Rûh olmaz idi zinde biz olmak ile nâim
Ta'til-i havâs ile de ol bâki vü dâim
Ben lâne-i cismimdeki varkâyi düşündüm

37
Etmiş bir etemmiyet ile âlemi tetmîm
Bir zübde-i ekvân olarak mazhar-ı tekrîm
Enzârımı celbeyledi ol ahsen-i takvim
İnsan denilen nüsha-i kübrâyı düşündüm

38
Adem mi olur devre-i âsâr ile nesnâs
Olsaydı görürdük yine bir başka ebu'n-nâs
Eylerdi hiç olmazsa alâmâtım ihsâs
Ol müdhike-i vahime gûyâyı düşündüm

39
Zâtıyla sıfâtından edip ademi bahir
Kılmış anı Hak mahzen-i esrâr-ı mezâhir
Telkîn-i havâs etmiş ana bâtın u zâhir
Ta'lîm ile esmâyı müsemmâyı düşündüm

40
Olmuşsa da nefs Âdem'e şeytan-ı mürâfık
Mescûd-ı melâiktir o metbûu halâyık
Tâbi' kılır ammâ anı bir şeye sevâik
Bir dâne-i memnûu bin iğvâyı düşündüm

41
Tasdîa da olsam mütecâsir ulemâyı
İknâ edemem eldeki hüccetle hocâyı
Gözden geçirip cidde-yi seylanı semâyı
İlk cilvegeh-i Âdem u Havvâ'yı düşündüm

42
Câiz ki bizim cilve-geh ol seb'i semâvât
Anlardadır ah arza kıyâsen yine cennât
Evsâf-ı temâyüzle hubût eyliyor isbât
Bir şevk-ı behişti ile me'vâyı düşündüm

43
Söyler (flâmaryon) la berâber dil-i agâh
Bin mislini hacmen bu yerin sanma tehîgâh
Hâli mi kor en şa'şaalı mülkü şehinşâh
Firdevs-i berrin bir nice süknâyı düşündüm

44
Olmakla saffı muterif-i ism olarak zâr
Şâyeste görülmüştür ana rahmet-i Gaffâr
Mahviyyeti bilmekle dümû' etmeli îsâr
Işkâbe-i feryâd-ı zâlemnâ'yı düşündüm

45
Ümmetlere ib'âs ederek rehber-i İslâm
Kılmıştır anın kalbini Hak mehbıt-ı peygâm
Me'mûr-ı semâvî ise de vahy ile ilhâm
Cebrâil-i ol sâniha-pirâyı düşündüm

46
Vermiş Resûl'e neşr-i ziyâ mihr-i hüviyyet
Menşûr ile tahlîl olunup nûr-ı nübüvvet

Çıkmış deracât ile hep elvân-ı velâyet
Ta'zîm ile ol mesned-i vâlâyı düşündüm

47
Bir bûy-ı tefeyyüz getirip şemme-i tâât
İzhâr ediyorken biline bir nice hâlât
Müsteb'id-i âkil midir îkâ-ı kerâmât
Her mu'cize-i hârika-peymâyı düşündüm

48
Mahlûtsa hakâyıkla ekâzib ü erâcîf
Etmez anı tağşîş avâm mûcib-i tezyîf
Erbâb-ı ukûl eyler anın beynini te'lîf
Ta'mîk edecek dîde-i bînâyı düşündüm

49
Ben kendi vücûdumda bulup keştî-i
Nûh'u Tûfân-ı mezâhimle gelen feyz-i fütûhu
Hak ile bakâ-yâb ederek nâcî-i rûhu
Fâni olan âlâyiş-i imhâyı düşündüm

50
Tagyîr-i hakîkatta verip Hakk'a zimâmı
Buldum nüket-i hilkati Hâlık'la kıyâmı
İbrâhim'e germ-i ülfet olan berdü's-selâmı
Nemrut ile ol nârı o itfâyı düşündüm

51
Cân-ı nâka-i Sâlih gibi bî-tâkat tedbîr
Ba'zan yakışır gerden-i teslîmede şemşîr
İsmâil için kesmez iken hançer-i takdîr
Minşârı düşündüm Zekeriyyâ'yı düşündüm

52
Olmakla tecellî-i şuûn-ı nâ-mütenâhî
Düşmüş ceryân-gâhına çok Yûnus ü mâhî
Kurbân-ı Hâlil oldu nice yâr-ı İlâhî
Hûn-âb-ı şehâdet ile Yahyâ'yı düşündüm

53
Dir messeniye'd-dur tüketip sabrını Eyyûb
İfdâl-i rubûbiyyet ile olmasa mashûb
Ağlar mı muhabbet ciğerin yakmasa
Ya'kûb Ma'sûmî-i Yûsuf ile Zülehâ'yı düşündüm

54
Bir olsa da mîzânı saâdetle şekâvet
Allâh'a kalır hükmü ledünnî-i şerîat
En-nâsü niyâmün'le edip keşf-i hakikat
Bahşâyiş-i ta'bîr ile rü'yâyı düşündüm

55

Olmakla meşiyette helâkimle halâsım
İster yine elbet aramak nusret u âsim
Her ân ü zamân nefs ile akl oldu muhâsım
Şûrişdeh-i fir'avn ile Mûsâ'yı düşündüm

56
Bir aczi kılar kibr-i cehâlet müteellih
Bir âlet olur kâr-ı ilâh içre o vâlih
Mu'cizdir onun sihri de kâimse de bi-zâtih
İ'câzı asâyı yed-i beyzâyı düşündüm

57
Ahengi erittiyse de Dâvûd'u hoş-elhân
Ahengi zebûn etmedi sengîn-dili leyyân
Emsâl ile şâir behvâ oldu Süleyman
Bir taht ile bir seng-i musallâyı düşündüm

58
Mâ-kâne ebûke emre sû'le açıp fem
Bed-bîn-i yahûd olmasa da nutk ile mülzem
Nâkûs ile âfâkı tutar ismet-i Meryem
Rûhü'l-kudüs'ü Mehd-i mesihâyı düşündüm

59
Yâdetme değil akibet-i Âd u Semûd'u
Görmekte helâk-i ümem-i Lût ile Hûd'u
Hak-cûy şifâ eylemedi kavm-i Yehûd'u
Mu'ciz-nefes-i Hazret-i İsâ'yı düşündüm

60
Görmekle nice tahrîf ile tebdîl
Çok şu'leyi hâizse de Tevrat ile İncîl
Bî-fer kalarak ma'raz-ı neyyirde kanâdil
Kur'an'ı o hurşîd-i mezâyâyı düşündüm

61
Ammâ ki Hudâ-bîn olacak yerde ziyâdan
Kandil asarız büt-gedeye nûr-ı Hüdâ'dan
Bir şey göremez bir çoğumuz cehl ü amâdan
Müstevli-i nâs illet-i umyâyı düşündüm

62
Tâbiş-deh-i ekvân olarak nûr-ı Muhammed
Dünyâyı tutup debdebe-i devlet-i sermed
Furkân okunan şânına fermân-ı müeyyed
Sernâme-yi muhtâr-ı berâyâyı düşündüm

63
Ezhân-ı umûmiyyeti dîn eyledi teşhîz
Îcâz-ı belâğat ederek canları telzîz
Ahkâmını Allâh'ın edip âleme tenfiz
Dârü'l-Hak olan Yesrib ü Bathâ'yı düşündüm

64
Hoş-bûy-ı Hicâz adlı dil-i mevhibe-nâki
Etmekle tavâf ol Beledü't-tayyib-i hâki
Reşk-âver-i arş olmuş olan ravza-i pâki
Mihrâb-ı cihân Kâ'be-i ülyâyı düşündüm

65
Yok muttasılu'l-vâhid olan cevher-i eflâk
Olsaydı yapardı yine bânîsi edip çâk
Mi'râc-ı salât ile bulur kalb-i şeğaf-nâk
Ol şems için ol leyle-i esrâyı düşündüm

66
Varken o kadar vâsıta-i Revnak-i teshîl
Bir mekteb-i âlîdeki dih-sâle-i tahsîl
Elyevm edemez binde birin matlaba tavsîl
Mîkâtı telakkî-i Bahirâ'yı düşündüm

67
Ensâr-ı ilâhiyye ile bulmasa te'yîd
Bir fert edemez lâf ile dünyâları tehdid
Mümkün mü sekiz müşriki bir noktada tevhid
Cemiyet-i esrâr u ahıbbâyı düşündüm

68
Tercîh edilip nutk-ı muhik seyf ü sinâna
Neşroldu âlemlerle ilim sanki cihâna
Avâz-ı maârif karışıp bank-i ezâna
Ol sîyt-ı üluhiyyet-i a'lâyı düşündüm

69
Hayfâ ki düşüp bir ön ayak hıkd ü nifâka
İkdâm ederek tefrîka-i hüsnü vifâka
Çıkmış firak-ı bâgiye-i meydâna şikâka
Eşrâra uyan zümre-i hem-pâyı düşündüm

70
Cühhâli edip müstenid-i erbâbı mefâsid
Düşmüş rüesâ birbirine zıdd u muhâsid
Etmekle zulüm râyici-i dânişi kâsid
Hak-gûluğa kurbân nice dânâyı düşündüm

71
İklîm-i Necef'den tutarak râh-ı rızâyı
Gördüm o ziyâ-küster olan mâh-ı vefâyı
Dîhîm Ali hubbuhî ile şâh-ı sehâyı
İt'âm-ı mesâkîn ü yetâmâyı düşündüm

72
Andım o mebâdîde olan satvet ü şâm
Vermekte cedel şimdi hitâbetle beyânı

Tenkiye tesâdüf ederek çekdim inâm
Meydân-ı müsâitdeki irhâyı düşündüm

73
Olmakla fakat hâtıra-i ümmete meknûz
Bir fâcia-yı muhrika bir vak'ayı dil-sûz
Yakmakta ciğer-gâhımızı yâd ile her rûz
Âteş-fiken-i kerb-i belâyı düşündüm

74
Mir'âtı olup hubb-ı nebî cümle usûlün
Mirkâtıdır ol kurb-ı hakîkiye vusûlün
Bâ-fahr ü şeref âl ile evlâd-ı resûlün
Mecmûuna takdîm-i tehâyâyı düşündüm

75
Kanlar dökerek hayli zamân tîg-i tegallüb
Açmış bize bin gâile ol devr-i tezebzüb
Kalmaz mı yeri yaralar etmekle teneddüb
Pür-şûr u şer âsûde bu inhâyı düşündüm

76
Temyîz-i tehâlüf ederek zihnimi teşvîş
Halk etdi Hudâ dilde emel-dârî-i teftîş
Ettim nice bin arbede-i âlemi der-pîş
Târîhi o mirât-ı mücellâyı düşündüm

77
Âsûriye Bâbil Finike Mısır olunup yâd
Buldum medeniyyet ile Yûnân'ı ser-âzâd
Tuğyân-ı sefâhetle olup Roma da berbâd
Ferkend-i vukû'âtı İtalya'yı düşündüm

78
Ta'kîb ederek Jul Sezan Oktavios'la
Gezdim Kleopatra ile Antonyos'la
Keyhüsrev'i gördüm mütehârib Krezüsla
Pür-kerr ü fer-i İskender'i Dârâ'yı düşündüm

79
Hârûn'a sezâ Şarlman'ın çok himemâtın
Gördüm Lüi Onz ile Katorzan harekâtın
Bitmekle Napolyon tüketip cehd ü sebâtın
El-hâletü hâzihî akademyâyı düşündüm

80
Ettiyse papa tevbekâr ol Hanri-yi evvel
Ahir protestanlığa dîn oldu mübeddel
Vilhelm'le tahkîm olunup (Hanze) mükemmel
Bismark'a senâ-kâr Almanya'yı düşündüm

81

Jandark'ı ederken Mari Situvart ile hem-hâl
Zulm oldu hemen münkalib-i râhat ü ikbâl
Hürriyet-i efkâr ü cihân-girî-i işgâl
İngiltere'yi servet-i deryâyı düşündüm

82
Keykavüs ile Mısır'a gelen sarsar-ı vahşet
Hep Sardanapallarda Veronlardaki hücnet
Toplandı virüp Endülüs'e âteş-i dehşet
Fernand ile yek-renk îzabellâyı düşündüm

83
Müslim var iken bir takım el-gâzî-i Hünkâr
Tîmur ile Haccâc olunur ortada tezkâr
Mel'ûn yezid olmakda yine eşna-ı gaddâr
Cengiz'i Hülâgü'yü Atilla'yı düşündüm

84
Kıpçak sönerek Moskova etmekle tahassüs
Ruslarca Büyük Petro açıp bâb-ı tefahhus
Fitneyle bulur Baltacı'dan hüsn-i tahallus
Meftûnî-i ahbâb ile a'dâyı düşündüm

85
Beyne'd-düvel Osmanlı olup şân ile mahsûd
Dahi nice Fatih'le Selim olsa da meşhûd
Fâik görülür cümlesine Hazret-i Mahmûd
İslâhı teferrüsle o ilgâyı düşündüm

86
Gördüyse dahi Köprülüler ile bu devlet
Tiryâki Sokullu paşalardan nice hizmet
Vakt ile müvâzindir ehemmiyeti himmet
İrşâd-ı Reşid Mustafa Paşa'yı düşündüm

87
Câsûslar ile şirket-i mahsûsa-i bîdâd
Ahlâk-ı umûmiyyeyi etmişse de ifsâd
Tehzîbini ümmîd ile âtîyi edip yâd
İstanbul'u ol belde-i ra'nâyı düşündüm

88
Şân aldı ekâbirde mesâvî-i acîbe
Muhtel olup ümmetteki ahlâk-ı necîbe
Meb'ûs-ı mekârim bize bildirdi vecîbe
Ol bedrika-i mekremet-efzâyı düşündüm

89
Âhâdt ederek her yeri bir şer'ayı meslûk
Olmakla şerîatça melik nefsine memlûk
Dîn lafz ile matlûbsa da ma'nâ ile metrûk
Teklîf-i hüdâvendî reâyâyı düşündüm

90
Da'vâ-yı verâset ederek dîne bulur nân
Bâzârda pilâv medresede hücre-nişînân
İrfân ile zikr eylese de zâviye-dârân
Dînü'l-ahadiyyetde müsennâyı düşündüm

91
Bir zâviye içre mütenâzi' iki vâris
Olmakda iken tefrîka-i millete bâis
Mektepliler olmuş ana bir tâlib-i sâlis
Bi'l-hendese teslîs-i zevâyâyı düşündüm

92
Bir gün gelecek birleşecek hepsi beher-hâl
Vermekle zamân-ı marifete nöbet-i ikbâl
Dillerde taayyün edecek kâbe-i âmâl
Ol kıble-i tevhidi tekâyayı düşündüm

93
Vermekle makâsıtda tenâkuzları eyyâm
Kalmışsa da tasdik u tasavvur kuru bir nâm
Merhûn-ı zamândır cihet-i vahdet-i İslâm
Ma'kûs-ı kübrâ ile suğrâyı düşündüm

94
Yek-siret ediş halkı muhâl emr-i bedihi
Takdim ederiz liyk reşîd üzre sefihi
Tebdil ile ol mastaba-i zişt ü nebîhi
Manzûr olacak sûret-i hesnâyı düşündüm

95
Bi'l-kuvve olanlar Hüner ü fazl ile mümtâz
Bi'l-fiil olarak her biri bir işte mühim-sâz
Eylerdi hükümet o zamân hikmeti ihrâz
Fermân-ı veşâvirhüm ü şûrâyı düşündüm

96
Allâh için olsaydı üli'l-emre itâat
Sultana da hükm eyler idi seyf-i şeriat
İcmâ ile çok renge dönüp şekl-i ibâdât
Seccâde-i dâmânı cebin-sâyı düşündüm

97
Kavlen der iken yok anı tezyîd ile tenkis
Kul hükmüne şer'in bulamaz fidye-i tahlîs
Mahkûm ederek hakkı da sultana be-tahsîs
Fi'len o salâhiyyeti i'tâyı düşündüm

98
Tesvîl-i siyâsî bozarak nass u belâğı
Vermiş anı setretmek için cehle mesağı

Bir mühlike-i muzlimeye kurmuş otağı
Şebhûn-ı ale'l-fevri o sahrâyı düşündüm

99
Hep böyle - eyler isek olmıyarak ah
Bir hisse-i muhtassa-i hürriyete agâh
Bir haybet ile pîş-geh-i millete nâgâh
Şark meselesinden çıkacak payı düşündüm

100
Evhâmdan olup Avrupa gûşişle muarrâ
Rûhlandı Kristof'la Gütenberg ile mahzâ
Dünyâyı teceddüt ederek bir yeni dünyâ
Ol kâşifi ol kıt'ai hücrâ-yı düşündüm

101
Açtıysa da Marten Lüter âfâka salibi
Bir şârika-i hâdiyeden yokdu nasibi
Bir şem'a-yı ümrân edip ammâ o hatibi
Ma'mûrî-i akvâmı nasârâyı düşündüm

102
Sathî bilinip fer'i gibi asl-ı mezâhib
Fen müntesibîn eyliyor ibtâline zâhib
Milyonda bir olmaz bulan iksîr-i mevâhib
Ol derd-i umûmîyi o belvâyı düşündüm

103
Sa'y oldu silâh elde taakkul ise rehber
Kuttâ-ı tarîk olsa da Darwin ile Buhner
Seyreyliyerek mülket-i edyânı serâser
Beyne'l-milel ol bâbtaki ârâyı düşündüm

104
Etmekle nüfus üzre zekâ meyli tesaltun
A'kalleri etmiş beşeri sevk-i temeddün
Karşımda zerâdişt ile zend etdi temekkün
Konfüsyüs'ü Fohi'yi Buda'yı düşündüm

105
Yıkmışsa da her ma'bedi cehlin sademâtı
Bulmuş arayıp ehl-i nehâr râh-ı necâtı
Ferdâyı memâtı hikemiyyât-ı hayâtı
Bî-mürşid o endişe-i ahrâyı düşündüm

106
Ber-vefk-i hayâl âlihe etmekle taaddüd
Etmiş o muhayyelde mücessemle teeyyüd
Ekserde kalıp hükmü basîti-i taabbüd
Baktım fetişizm ehline süflâyı düşündüm

107

Hindin Sivâ'sı Vişno'su olduysa da ma'dûm
Yûnan'ı kadîmin sayısız tanrısı mezmûm
Zannettiler Allâh'ı da anlar gibi mevhûm
Konstantini ol harb-i çelîpâyı düşündüm

108
Bildim milel-i sâibeden ilm-i nücûmu
Allâh aranırken bulunan kenz-i ulûmu
Kimyâyı çıkarmış kiminin nakte hücûmu
Mensi bulunan sihr ile simyâyı düşündüm

109
Her dîne karışmakla hurâfât u esâtîr
Etmişse de icmâ u kıyâs aslını tağyir
Mehdî-i maârif ederek âlemi tathîr
Evsâhım ifrâz ile imhâyı düşündüm

110
Günden güne olmakda ulûm âlemi hâvi
Elbet bu terakki edip efkârı tedâvî
Sıhhat bulacak bir gün olup derd-i semâvî
Bir müddet o ser-mebhas-ı garrâyı düşündüm

111
Bir encümen-i sıdk açıp ashâb-ı fetânet
Etmekle kemâl ile taharrî-i hakikat
Allâh'ı bulup eyleyecek keşfi tarikat
Ol vakti o mübrem mütemennâyı düşündüm

112
Bulduysa Fonoğraf Edison dinliyerek ton
Vermiş mi kulak birde sadâ bahsine Newton
Duymuş fakat ol zemzeme-i gaybi Eflatûn
Teşhîs-i hakâyıktaki asfâyı düşündüm

113
Her mukdim eder meyl-i husûsîsini minhâc
Her râsıt u râmîye diğer noktadadır âmâc
Her sa'y-i beliğ etsede bir maksadı intâc
Burhân-ı tehâlüfle kazâyâyı düşündüm

114
Jak Jak Ruso'ya, Volter'e olmazsa da emsâl
Alfons Dö la Martin'de yine başkacadır hâl
Ma'nâyı hafif geçmiş iken Pansees'de Paskal
Maddeyle olan nâmını ibkâyı düşündüm

115
Viktor Hügo'ya esniye-hân oldu Sefiller
Açtıysa da makdûreler üzere Dümafis per
Gösterdi Şopenhavr'a o yol sahne-i diğer
Mevcûdî-i muğni ile iğnâyı düşündüm

116
Tahsîl-i “mine’l-mehd ile’l-lâhd” ile eslâf
Etmişse de binlerce defâin bize ithâf
Biz Çin’e gidip olmıyoruz anları sarrâf
Ahlâfa hedâ-bahş o hedâyâyı düşündüm

117
Hürriyet-i fikr arzederek huldî-i Haldûn
Hükkâm-ı hüdâvî kılarak herkesi me’mûn
Olmuştu şifâ-bahş-ı necât ahkem-i kânûn
Fârâbî ile zâdei Sînâyı düşündüm

118
İhya-i ulûm etse de efkâr-ı Gazzâlî
Bî-behre kalıp hâfız-ı elfaz-ı Emâlî
Güftâr-ı Muhyiddîn’i sanır nutk-ı hayâlî
Bir cehli bir ol zevk-ı musaffâyı düşündüm

119
Bestamî vü Zünnûn’u Cüneyd olsa da hemkâr
Bir hâlde değil her biri bîhûd u şeğaf-dâr
Mansûr’u görüp cûş u tecellî ile berdâr
Ol Hak ile nâ-hakka müdârâyı düşündüm

120
Nîreng-i zevâhir ederek bâtını tağlît
Kılmışsa da meknûne-i ifrât ile tefrît
Dil kân-ı taharride bulup menba-ı tenşît
İnsanlar için maksad-ı aksâyı düşündüm

121
Bâ-fikir ü nazar dînce tenassuh ise matlûb
Eşhâsa ukûlünce olur kısmeti meksûb
Tevfık-ı tefekkür yine bir mâye-i mevhûb
Bildim bunu Vehhâb-ı atâyâyı düşündüm

122
Her sem’a şuûrunca girip nefhai eş’âr
Bir başka muahassıl çıkarır pend ile pendâr
Bir hâlde görünmezse de her dîdeye dîdâr
Peygâm-ı tecellî kalan a’mâyı düşündüm

123
Mahrûm olacak en çoğu hak olsa da şâyi
Göstermededir nedreti idrâk-i vakâyi
Îkâz ederek fitneyi butlân-ı şerâyi
Meydâna alacak hûnî-i heycâyı düşündüm

124
Mikyâsı muammem tutarak vâzı-ı edyân
Meşmûlu tefâvüt edip ol nimet-i ihsân

Kılmış derecât ahzını vâbeste-i irfân
Her nükteyi her remzi her imâyı düşündüm

125
Vâkıf bulunan söyleyemez etse de îkân
Zîrâ olunur müttefikan cisme fedâ-i cân
Söylense de duymaz anı dil-mürde-i iz'ân
Emvâta şifâ vermiyen ifşâyı düşündüm

126
Ervâha maânî-ı kitab olmadı mübhem
Ecsâma o mîzân ü sırât oldu mücessem
Birleşti suâl ile hesâb ile Cehennem
Mefhûm-ı ukûbât ile ukbâyı düşündüm

127
Bî-şübhe ki mü'minler için Hazret-i Fâtır
Bir ömr-i müebbet verecektir şen ü şâtır
Evsâf u mefâhimi olup vârid-i hâtır
Huldiyyet ile Cennet-i a'lâyı düşündüm

128
Bir zevk ile herkes olamaz mazhar-ı vahdet
Her kimse nasîbince bulur ni'met ü cennet
Yek-zâikadır sanma şuûnü'l-ebediyyet
Pek tiz bıkılan menn ile selvâyı düşündüm

129
Derlerse ibâdet ne demek söyle ki bî-şek
Bilmek yine bilmek yine bilmek yine bilmek
Bilmekten ubûdiyyeti zan eyleme münfek
Meçhûl ile ma'lûmu temennâyı düşündüm

130
Halk etse âmânımızı hep Kâdî-i hâcât
Bir âlet-i üdvân olur ellerde münâcât
Pür-şevk ederiz nefsimize hasr-i ibâdât
Ayât-ı akîmû'yu küsâlâ' yı düşündüm

131
Her münfail-i nikbet ü idbâr-ı hayâtı
Her muhteris-i zînet ü hubbu'ş-şehevâtı
Ağrâz-ı mukârin bularak hep harekâtı
Te'mîn-i maîşetteki kavgayı düşündüm

132
Hak ortada bir nev'-i merâsim gibi melfûz
Bir başka sanem büt-gede-i sînede mahfûz
Her nefs ana tahsîs-i perestiş ile mahzûz
Evsânı bilip tâbi'-i ehvâyı düşündüm

133
Tutmakta yeter zevk-i ibâdet ile siyyân
Lâkin bulunur hazz-ı nefs hâiz-i rüchân
Atmakla kişi lât ü menâtı bulup âsân
Kalbinde muazzez kalan uzzâyı düşündüm

134
Bir nuhbe-i mahsûsa ya bir âfet-i mâhveş
Her şahsın olur safha-i kalbinde münakkaş
Aşkile düşüp cilve-geh-i rûhuma ateş
Bir şûhu senâ ettiğim esnâyı düşündüm

135
Fennen de bilirken anı bir tûde-i mefrûz
Bir hüsn-i muhayyel olarak hâhişe ma'rûz
Mîsâkı eder bir sebebi yek-deme menkûz
Bin mufdıl-i enfüs büt-i Zîbâ'yı düşündüm

136
Hassâsi-i hulkiyye nasıl densin irâdî
Olmuş ise ol şîme-i irsiyye velâdı
Şiddetle olup dil hedef-i her gam ü şâdı
A'sâbı ezen hâlet-i sevdâyı düşündüm

137
Tevrîs ederek vâlid ile vâlide erkân
Etmişse mîzâc-ı ağlep ile bünyeyi bünyân
Za'f ile gezer derdîni sıhhat sanup insan
Ahlâkı tedâvîde etibbâyı düşündüm

138
Almış asabiyyet demeviyyet adaliyyet
Lenfâ ile safrâ ile bir başka meziyyet
Her bünyede bir gâlibe geçmekle irâdet
Teslîm edilen özr ile ilcâyı düşündüm

139
Teshîr-i muhiti ile te'sîr-i ekâlîm
Tedrîc-ii zamânî ile ünsiyyet-i ta'lîm
Eylerse eğer ol marazı müzmini tevhîm
Takdir ile mahkûm-ı secâyâyı düşündüm

140
Çıktım buradan cevve tutup cebr-i hevâ âh
Makdûr-ı ezeldir diyerek mahrek-i eşbâh
Oldum yorulup bâl ü per ü vüs'uma âgâh
Evsâta inip zîr ile bâlâyı düşündüm

141
Mahdûdî-i raiyyetle olan ilmine mağrûr
Meşhûdî-i vüs'atle görür vüs'unu mahzûr
İnsan için idrâk-i maâlî ne kadar dûr

Ol bu'd-ı serâ tâ be-süreyyâyı düşündüm

142
Ancak şu kadar var ki bir endişe-i sâlim
Bârî-i hidâyetle olur vâcib-i âlim
Pür-şevk ederek rûhumu ol rûh-ı avâlim
Mevlâyı düşündüm yine Mevlâyı düşündüm

143
Asnâmı ibâdâtı uzattıkça uzattım
En sonra fakat bânî-i büthâneye çattım
Kalktım o bütün aşkına bir kaç kadeh attım
Bir keyf ile keyfiyyet-i sahbâyı düşündüm

144
Lezzetle gelip rûhuma bir mestî-i râik
Etmekle beni tasfiye-i sîneye sâik
Gönlümle aranmakta iken kayd-ı alâik
Hânemde kütüphânemi Zehrâ'yı düşündüm

145
Hatırlayarak mesele-i sekri harâmı
Hürmetle anıp bir nice sermest-i ğarâmı
Bir cezbe-i meftûre ile râm-ı merâmı
Efsâne-i Mecnûn ile Leylâ'yı düşündüm

146
îmânı esâs addederek havf ü recâyı
Nisyân ediverdim reviş-i ehl-i riyâyı
Şeh-râh-ı mesâide bulup bûy-ı rızâyı
Oldum mütevekkil gam-ı ferdâyı düşündüm

147
Etmekte iken redd-i riyâ mahkemetu'llah
İsmet veririz kendimize ucb ile her gâh
Emmâre-i bi's-sû iken nefs-i beşer âh
Tasnî' edilen hüccet-i ibrâyı düşündüm

148
Bir aşk-ı İlâhî olarak hâfık-ı eşrâk
Müstağrak-ı lezzet bulunur her dil-i müştâk
Her yerde matâf oldu bana Kâbe-i uşşâk
Mişkât-ı Hüdâ Kubbe-i Hadrâ'yı düşündüm

149
Vermek bile bir gûş-ı safâ ûd u kemâna
Raks-âver olur gerçi semâhâne-i câna
Hem-nefha olup tayr-ı elesti-i cinâna
Vecd-âver olan zemzeme-i nâyı düşündüm

150
İnsanı meşâgil uyutup gâfil ü zâhil

Bîdârî-i kalbîye olur pek azı nâil
Vacipse de her an aramak mürşid-i kâmil
Sîmurg-ı hümâyûn-peri Ankâyı düşündüm

151
Mahsûs arayup devletü idbâr-ı halûdu
Mer'i sanırız biz o hubût ile suûdu
Ammî görürüz manzar-ı hâşânı vedûdu
"Lâ ya'rifuhüm" pûş-ı eviddâyı düşündüm

152
Bir manyatize ipnotize hallerin aldım
Bir allüsinasyon ile somnambule daldım
Bir hayli de cinlerle periler ile kaldım
El-hâsıl bilcümle habâbâyı düşündüm

153
Te'sîr u havâss ile bilip fark ediyorken
Künhile hafiyyâtı nasıl anlıyacak fen
Saydım ne kadar hâdise-i hârika-efken
Sehhâri-i intâk ile ilkâyı düşündüm

154
Gittikçe tevessü ediyor ilmi kıyâfet
Kaht ile hutûtu'l-yed ile fenn-i ferâset
Evzâ' ederek muzmeri ta'yîne delâlet
Tebyîn-i serâirdeki sîmâyı düşündüm

155
Bin türlü teceddütle uyanmaktadır efkâr
Anlar reviş-i hâl ile müstakbeli bîdâr
Kecbâzî-i mezheb (Rönesans) etmede ıhzâr
Mesdûd olan ebvab-ı fetâvâyı düşündüm

156
Etmekle evet nâ-mütenâhîyeti tecdîd
Bir fitne-i melhûz edilmişse de tahdîd
Olmakta fakat şimdi o hâl ukde-i terdîd
Mahzûru müdâfi olan enbâyı düşündüm

157
Mekşûf olarak verziş ile ebr-i meşârik
İgfâl ediyor çoklarını fenn u havârik
Lâzım geliyor dîn ile telfik-ı hakâyık
Müstevcib-i gâyâtı mugayyâyı düşündüm

158
Bir şu'bede görmek ile tahsîlini âlî
Ezkâsı bilip kendîni gâyet müteâlî
Ümit edemez başkaca bir evc-i maâlî
A'lâya bakıp evsat u ednâyı düşündüm

159
Evsatta ale'l-âde-i ta'lim ile tenbîh
Ednâda basîtiyeti tasvir ile teşbîh
Ma'bûdu müşahhas kılar eylerse de tenzih
Bîçûni-i Bâri-i teâlâyı düşündüm

160
Sıbyân sayılır zâhir-i şer' etse de temlik
Cühhâl tehî-kalb edilir vehlede teşkîk
Elfâz ile tenzih eder ahvâl ile teşrik
Takdisi belâği-i süveydâyı düşündüm

161
Almakla berâber ele miftah-ı künûzu
Hazm eyliyerek ma'rifeti havsala-sûzu
Bir havf-i elezle diyemez halka rumûzu
Ol fırka-i bî-minnet ü pervâyı düşündüm

162
Eyler mi mesâibde bilen nefse tenezzül
Eşhâyı lezâizdir o kudretle tahammül
Etmekle nikâtü'l-hikemi derk ü teemmül
İhlâs ile ol zühdü o takvîâyı düşündüm

163
Vermekle tarikat kimine şehperi nâsût
Etmekte kemâlât ile gayet-resi lâhût
Cibril akl sidresinde mebhût
Ol vusleti ol rutbe-i kusvâyı düşündüm

164
Hâlıkla bulan kendini mümtâz ü müvakkar
Bîçâre-i mahlûk ile olsun mu cedel ger
Lâ-havfün aleyhim'le olan şâd ü mübeşşer
Ol zümre-i bî-bâb ü mahâbâyı düşündüm

165
Üstünde uçan ömr-i serîü'l-ceryânm
Olsun mu neşîbinde ferâzende mekânın
Merkeplerdedir dağdağa-i câhı cihânın
Her gün çekilen bâr-ı tekâzâyı düşündüm

166
Sûrî olarak bir derece herkese hem-hâl
İzhâr edilir dâiye-i devlet ü ikbâl
Bilmekle berâber anı bâzîçe-i etfâl
Ol tâz u tek mel'abet-âsâyı düşündüm

167
Mensûbunu hep maddeten etseydi siyânet
Etmekle hükümet-i li-meni'l-mülk ile vahdet
A'dâ için îcâb ederek selb-i irâdet

Tazlîl-i gurûrî-i ahillâyı düşündüm

168
Ya neş'e bulur memleket ey mân ile îmân
Yâhud kırılır küfr ile peymâne-i peymân
Meyhâne-i mihnette nüfus olsa da mihmân
Gurbetzede-i sümme rededna'yı düşündüm

169
Verseydi îcâbet bize bir kabza-i teshir
Olmazdı mücîbu'd-daavât elyak tekvîr
Bir sırr-ı mutalsamdır azâyimdeki te'sîr
Efsûn ile kahriye-i esmâyı düşündüm

170
Afyon ile benk eyliyor âzürdeyi bî-gam
(Morfin) kılarak muzdaribi huftei her dem
Bî-his kalıyor can (kıloroform) ederek şem
Medhûş-ı ezel bir dil-i şeydâyı düşündüm

171
Hâkim bilemem me'sere-i gayr-ı habîri
Seyyâle-i berkıyeyi yâhud ki esîri
Her şeyde görüp hikmet-i Allâm u Kadir'i
Hükmü'l-hikemi sırr-ı huveydâyı düşündüm

172
Etmez mi komünlerle anarşistleri tahmîk
Tensîk-i tabâyi'de muhâliyeti tasdik
Vicdânı tesâdüfle bulan tuhfe-i tahlîk
Mâddiyyeyi ol fırka-i jaj-hâyı düşündüm

173
Allâme-i Râzî ile Keşşaf Zemahşer
Eylerdi bu gün başkaca tefsîr-i müfesser
Dersem beni tecrîm ile bir tahta-i perver
Mahkûm edecek Kâdı Beyzâ'yı düşündüm

174
Asr ile mîzâc-gîr ederek şi'r-i kadîmi
Her şâiri bir bezmin edip mest-i müdîmî
Çok görmedim ol tab ile şûhî-i Nedîm'i
Nef'i ile hakkındaki fetvâyı düşündüm

175
Muhrikse de eş'ar-ı Fuzûlî'deki tibyân
Hassân-ı Acemlerle olur belki de hüssân
Hâkânî-i zî-hilyeye Şeyh Gâlib'e hayrân
Ol aşk ile ol hüsnü serapayı düşündüm

176
Akdem udebâ eylememiş his o lüzûmu

Etseydi yazarlardı müdâvât-ı umûmu
Nâbî geçinen bir sürü ressâm-ı rusûmu
Bâkî ile birçok sühan-ârâyı düşündüm

177
Lâkin bu gün elzem görülen neşr-i levâmi'
Ettiyse de rûşen-dili reh-bîn-i menâfi'
Haylûlet edip nâşir-i envâra mevâni'
Zulmette seçilmez kalan inhâyı düşündüm

178
Hem-şevk-ı Şinâs u Kemâl oldu Ziyâ hem
Mülhak olarak pertev-i Hâmid ile Ekrem
Anlar ile peyrevleri hakkında demâdem
Şâyân görülen nikbet-i iclâyı düşündüm

179
Tebcîl ederek şân-ı fedâkârı fedâyı
Timsâl-i hamiyyetle zahîrü'l-üdebâyı
Osmanlı Gütenberg'i Ebu'n-neşri Ziyâ'yı
Hakkındaki ızrâr ile îzâyı düşündüm

180
Üftâde-i esrâr olalı ehli harâbât
Sohbette verir nutka taazzür-i edebiyât
Udhûke eder na'ra-i mestâneyi iskât
Terhîmi münâdîyi münâdâyı düşündüm

181
Bir lem'a-yı rahşân görüp artırdı ümmîdi
Ol renk ile seçmeklik için surh ü sefîdi
Sevdim dekadanlarla çıkan sebk-i cedîdi
Jön'lerle bir oldum yeni imlâyı düşündüm

182
İstanbul'u yazdım olarak haylice meşgul
Gûyâ edip ahlâfım için fâide me'mûl
Fahr eylerim eylerse o töhmet beni mes'ûl
Bir azli değil mahbes ü menfâyı düşündüm

183
Sa'bü'l-fehm olmakla bu nev-yâfte-i vâdî
Nâkıs-dilin ikmâline olmazsa da bâdî
Elbette olur bazı nehâ-perveri hâdî
Yazdım bunu hem-nev'ime ihdâyı düşündüm

184
Bilmez bu kulun hâlık-ı şer şiir ile meşhûr
Etsin mi şenindir diye bir şâiri mağdûr
Kahr ile görürsem göreyim sa'yimi meşkûr
Bir ŞÂKİR ile zîrini imzâyı düşündüm

****

MÜSTEZÂD

Hâtırdadır ol yâr ki bu tâze civandır
Bir âfet-i candır
Biz şehr-i Ayaş'tan çıkalı hayli zamandır
Sevdâ ne yamandır
Âteşlere yansın bizi âteşlere yaktı
Hep aklımız aktı
Elhâsıl o mehpâre ki nev-reste fidandır
Bir rûh-i revândır
Terketti bizi âkibet ol rene ü mihende
Ağûş-ı vatanda
Ağreb bu ki inşâna vatan cây-ı emândır
Âsûde mekândır
Bin dil döker uşşâka o meh içşe biraz mey
Lâkin ne zarif şey
Hurşîd gibi her tarafa ta'ne-feşandır
Hurşîd-i cihandır
Tenhâda geçirdim ele ol nazlı nigârı
Ol şiveli yârı
Amma ki öpüp okşaması savma ziyandır
Madem Ramazandır
ŞAKİR bizi meftun eden o gözle o kaştır
Mahsûl-i Ayaş'tır
Lâkin kime arz eyleyeyim râz-ı nihandır
Derler ki yalandır

GAZEL

Fe i lâtün -fe i lâ t ün/f e i lâtün/feilün
(Fâilâtün) (fa 'lün)

Hâne-i çeşme gelir bakmak için yâre gönül
Müncezibtir o kadar rüyet-i dîdâra gönül

Tab'-ı ruhsâr-ı dil-efsûnunu gördükçe senin
Çarpınır ateşe düşmüş gibi bî-çâre gönül

Ah bilmem ki bu mebhasta neler söylerdi
Mâlik olsaydı eğer tâkat-ı güftâra gönül

Nüzhet-âbâd-ı cinân olsa da cevlângâhı
Yine İstanbul'u arzu eder âvâre gönül

İnşi'âl etti dimâğımda bu muhrik arzû
Ne için münhemik ol mertebe ısrâra gönül

GAZEL Bakış

Feilâtün-feilâîün/feilâtün/feilün

(Fâilâtün) (fa 'lün)

Bir şeker hande ile dün bana bir hoş baktın
Nedir ol tatlı tebessüm o temennâlı bakış
Koymadım sabrımı yaktın beni zâlim yaktın
Cânıma işledi en sonra o ma'nâlı bakış

Kûşe-i çeşm ile teblîğ-i kelâm eylersin
Tarfatü'l-aynda ifhâm-ı merâm eylersin
Bir bakışta beni meshûr-ı garâm eylersin
Ah bilsem ne demektir o muammâlı bakış

Nigeh-i dîde-i sahhârına canlar bayılır
Seni gördükçe bütün cismime ateş yayılır
Âşıkın her bakışı ayn-ı tekellüm sayılır
Sana bildirmedi mi hâlimi şekvâlı bakış

Saklamaktan ne çıkar mâ-hasal-ı bâlimizi
Halleder gözlerimiz ukde-i âmâlimizi
Gizli bir şey mi kalır nâtık iken hâlimizi
Sende ol nazlı bakış bende bu sevdâlı bakış

Nedir ol çeşm-i siyeh mest o câzip sîmâ
Hele kirpik süzüşün aklımı eyler yağma
Dîde her uzvuna her vasfına meftûn ammâ
Ah o ma'nâlı tebessümle o îmâlı bakış

****
DELİ SAÇMASI

Bize karşı yoksa muhassasan söze itibârı şerîatın
Ne namazına var onun bizim de inanmamız ne niyazına

Öteden beri tutulup yabancıyı dîn ü örf ile milletin
Yeni olduk onların âşinâ ne kadar cinâs u lugazına

Otuzüç yıl uyup ehl-i hevâ-ı muvâzâta karışmışız
Notasında etmemişiz keman alışıp kemanına sazına

Küberâ-yı mülk ile pâdişâhının iltifâtını dinleyip
Sevinir de âh inanmamışız bu hakîkatın o mecâzına

Bugün ol sitâyişe karnımız tok inâyet eyleyen olsa da
Deli saçmasıyla teşekkürât ederiz fasulye piyazına

Ne kadar da köftehor olsak öyle yalancı dolmayı yutmayız
Hoşafın yağı kesilip dedik buyurun cenaze namazına

Oturur ..kiyle ceviz kırar kına yaksın avratı fercine
Yalan izdivâc ile çattıran seni en muhâdea sazına

Var imiş bir ölmüş eşek heveslisi nal u mıhı sökmeye

Kalacakmış eski papuçlarım kızının nikâh u cihâzına

Aşılattı baktı yetiştirinceye dek kemâle bir armudu
Fakat en sonunda ham ahlat oldu nasılsa durdu boğazına

Bana karşı dinde isâetin hiyelin hadd u hesâbı yok
Sayılırdı belki ceviz tıkırtısı dense men' ü cevazına

Getirip bu hiss-i burûdeti ona verdi germî-i cinneti
Bizim ancak ermedi aklımız bu kışın baharına yazına

Hakk'ın emri zannıyla mezâlimi çekiyorsa müftü vebalimi
Geçirir benim dahi kâlimi onun emr-i şa'bda bâzına

Ne vakit keser ya asarsa biz dahi bizzarûr asarız kulak
O zaman dehânı kapattırır bu belâlı kâşif-i râzına

Hamur işlerinden usandı ben ki kemiği kemirmeye koştu s...
Bu gidişle boynuzu kırsa pek o da az gelip fem azına

Diyemez mi mösyöye derdini çıkacak cevabını bilmese
Karaköy'de bir madam aş yerer mi hiç Akşehir'le kirazına

Bizi kıldı ibne çırak çıkardı cihanda kahbe felek fakat
Duyup arz-ı mahmidet eyledik biz onun edasına nazına

Değilim rükûb u nüzûle muktedir aldı arz-ı nisâbını
Gidemem piyâde zükûr içinde ne mağribe ne Hicaz'ına

Düşünür mü gelmiş geçmişi hasmâne düşmüş olan işi
Bakamaz sürüklenen kişi yolunun neşîb ü firâzına

Çekerim ölünceye dek sebat ile hânıe sebb-i müsebbebe
Ne çıkarsa bahta hediyenin bakılır mı çoğuna azına

Yine kibr içinde gebermek üzreyim işte bir koca devletin
Bu muhâlefetle göğüs gerip sademât-ı sîne-güdâzına

Kaynaklar:

*Fatma Betül Telli, Ayaşlı Muallim Şakir Efendi, Ankara, 2005 (Seçil Ofset-İstanbul)
*Prof. Dr. Önder GÖÇGÜN, Bu makale Selçuk Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Edebiyat Dergisinin 3. sayısında, 1986 yılında “Ayrı Basım” olarak yayınlanmıştır.
* M. Ali Apalı “Ayaşlı'dan Anılar” Yeni Konya Gazetesi 19 Nisan 1978, seri nu: 8 s.2
*Hayatının bu ilk devresi hakkında Faik ve M.Muhlis “Muallim Ayaşlı Şakir Konya, 1933, Konya Halkevi Neşriyatı,
Mehmet Önder, “Sivaslı Ali Kemâli” Konya, 1954, s.20-21yı: 3, s.4'e bakınız.
* Osman Ergin, “Balıkesirli Abdülaziz Tolun-Hayatı ve Şahsiyeti” İst. 1942, s.34
*İbnülemin Mahmud Kemâl İnal, “Son Asır Türk Şâirleri” İst. 1970, cüz:X s. 1735.
*Naci Fikret, “Dehâ ve Cinnet” Yeni Fikir Dergisi Konya 15 Şubat 1341 sayı: 4, s.4 v.d.
* Alemdâr Gazetesi, 26 Kânun-ı Sâni 1337/1921 s.2

TEFRİKA'DA RAHMET OLURMUŞ

Her zaman birlik olalım, birlikten kuvvet doğar deriz. Tefrika kötüdür, duyunca aman aman deriz. Bir zaman gelir canımız sıkılır **"Allah Teâlâ bu Müslümanlara niye yardım etmiyor ?"** diye düşünür cevabını bulamayız…

Eğer benim duyduklarımı sizde duysaydınız, şeytanlar doğru konuşmazlar, ama nasıl olurda hakikati ifşa ediyorlar derdiniz.

Biri diğerine dedi ki;

-Yine nerede hata yaptık?

-Evet.

-Müslümanlar birbirine düşsünler dedik.

-Yetmiş iki millete mezhebe böldük.

-Şimdi ise hepsi bir havadalar.

-Hepsini bir yola getirelim diyoruz derken, birini tutarsan, diğerini kaçırıyoruz.

-Bu nasıl iş?

-Biz nerede oyuna geldik?

-Oyun içinde oyun var?

-Ehl-i kitabı yedi düvelde bir kanala sokuyoruz. Müslümanları ise bir havaya sokamadık.

-Bu türlü anlamakta zorlanıyorum.

-Müslümanların tefrikadan bile menfaat bulacaklarını hiç düşünemedim. Bu kadar çekilen emek boşa gitti.

-Ah, bendtlemiş su kokmaz mı?

-Evet, ufak bir kaçağı da olsa küçük dere duran sudan temizdir. Hareket eder.

-Ey Allah'ım ne kadar büyük ve yücesin…

-**Fakat Allah Teâlâ "tuzak kuranların en hayırlısıdır."**

-….

-Biz müslümanları aldatıyoruz diye sevinirken, onları cevval tutmak ve yenilenmelerini sağlamak için Allah Teâlâ bizi kullanmış.

-Meğer biz yıkıyoruz derken Sen yeni binalar yapsınlar diye onları canlandırmışsın.

-Şeytanlar aldatma uzmanıdır. Kendi yaptığı işle bile aldatılması, Allah Teâlâ'nın Müslümanları tutmasından başka ne olabilir ki ?

-Offfffff

-Aldatanlar, unutmayın ne yaparsanız yapın Müslümanlar için çalışıyorsunuz. Onlar, mazlum olsalar da, müzdaripte olsalar, günaha da batsalar her gün yeniden doğuyorlar.

-Allah Teâlâ'nın **"Hak geldi batıl yok olmaya mahkûmdur" "Salih kullarıma kimse dokunamaz"** buyurmasını 15 asır sonra ancak anlayabilmiş olduk.

-……

-Her zaman müslümanlar kârlı mı olacaklar?

-Görülen vaziyet açıkça bunu gösteriyor.

-Evet, Duble oyunlar kursakta, hainlerimizi içlerine salsakta, onlar yine kazanacaklar.

-Evet, Müslümanlar her zaman galip gelecektir.

İhramcızâde İsmail Hakkı

YALAN DÜNYA DİZİSİNİN DARWİN'İ

TV dizi dünyasının gidişatı içerisinde olmadık işler yok değildir. Yeni başlayan **"Yalan ya"** dizisinde Darwin'in teorisinde geçen "insanların geçmişte yarı insan-yarı maymun şeklinde varlıklar" olduğunun tekrar hatırlatılması meyanında **"Bartu Küçükçağlayan"**ın canlandırdığı **"Orçun karakteri"** üzerinde durmak istiyoruz.
Bu karakter ile varılacak menzil, kahkaha içerisinde Darwinizm'in nasıl sindirileceğinin fotosentezidir. Bazı haberlerde "fenomen oldu" haberlerine layık görülen **"zayıf ve biçare tiplemesi"** ile insanlara maymundan gelindiği fikrini aşılamak mı isteniyor. Dizide, **"aldatan koca"** karakteri canlandıran tipleme bile, çocuğunun bu halinden memnun değildir.

Hangi insan çocuğunun maymun gibi hareket etsin de bu durumdan memnun olsun? Dizi, senaryo itibarıyla içinde **"aldatma, aldanma, aptallık, kadınları aşağılayıcı, vb."** karakter ve manzaraları ile uğraşırken seviyesizliği ile reyting içinde epey uğraşacak görünmektedir.

Ahlaksızlık, insanın karakterinde bulunabilir. Ancak, hastalık bile sayılmayan **"maymunluk"** tiplemesi ile Darwin teorisinin bir şekilde güncellenmek istenmektedir. (Bir sahnesinde) zorla da olsa, maymunun bir ekmeği nasıl yiyebileceği, öğretilmek için gösterilebiliyor!

Dizi, Darwin teorisini ve yaşayan günümüz insanına bir takım yaratıklardan nasıl evrimleştiğini göstermek için, ataları arasındaki birtakım "ara form"ları yaşadığı iddiasını öngörmektedir. Hayali olan bu senaryoyu **"dört temel kategori"** içerisinde sunarak, ücretsiz kurs vermeye çalışanlar;

1. **Australopithecus**
2. **Homo habilis**
3. **Homo erectus**
4. **Homo sapiens**

Dizide, evrimcilerin belirttiği gibi sözde ilk maymunsu atalarına **"güney maymunu"** anlamına gelen **Australopithecus** başlayan macerasının, son aşaması olan **Homo sapiens**, denen, günümüz insanına nasıl tekamül ettiğinin gayretindedirler.

Her şeyde olduğu gibi, insanlara dizilerde güzel örnekler gösterilmesi gerekirken, sorumsuzluk, ahlak düşkünü [62] insanları tipleyerek, ne verilebilecek diye düşünüyoruz. Ayrıca **Freud**'u az buçuk bilenler para için bile olsa bu tür olumsuz karakterlerin ileride insanın hayatında psikolojik travmalara sebep olacağını düşününce genç oyuncuların hedeflerini bilirlerken pek getirisi olmayacak bu karakterlerden uzak durmalarını hatırlatmak isteriz. Bu tür karakterlerde hiç yaşlı kişi seçilmez.

Niçin?
Çünkü bunun ileride bir de **"alayı"** vardır.

Hem de ne alayı!

Türk sinemasında örnekleri çoktur.

Hayat, çilesini çekenlerin kucağındadır. Hayatı, kolay tarafından tutunanlar, sonunda yaprak gibi döküldüler.

Her zaman bir ağacın meyvesi olmaya gayret edelim.

Ne de olsa meyve, güzeldir.

Süpürüp atmazlar.

İhramcızâde İsmail Hakkı

[62] **Ahlak düşkünü:**Tanımlanmış olan ahlaktan yoksun veya daha değişik ahlaki değerlere sahip kimseler için kullanılan söz öbeği. ahlaka ihtiyacı olan kimse.

Toktamış ATEŞ- "NE OLDU BİZE" İSİMLİ ESERDEN VAKIFLAR, KAMU KURUMLARI VE ÜNİVERSİTELER...

Vakfın ne olduğunun bilimsel tamamlaması, sevgili Prof. H. Hatemi'nin işi. Ama benim bilebildiğim kadarıyla vakıf, **"Bir insanın ya da bir grup insanın, ellerinde bulunan kaynakları, hayırlı bir işe ayırmaları, hayırlı bir işe tahsis etmeleridir."**

Gerçekten atalarımız, **"Ta Budin'den Irak'a, Mısır'a kadar"** yüzyıllar boyunca, binlerce vakıf oluşturmuşlar; hem sevap kazanmışlar ve hem de huzur bulmuşlardı. Camiler, medreseler, kervansaraylar, hamamlar, türbeler, çeşmeler yapmışlar ve bunların yaşamalarını sağlamak için de belli kaynakları **"tahsis etmişlerdi."** Kimi zaman bağların, bahçelerin, zeytinliklerin, tarlaların gelirleri; kimi zaman evlerin, dükkânların kiraları vb. gibi kaynaklar bu vakıfları yüzyıllarca ayakta tutmuştu. Vakfın amaçları çerçevesinde çalışan görevlilerin gelirleri de bu kaynaklardan sağlanmıştı.

Cumhuriyet döneminde ve özellikle 1950 sonrasında da ilginç bir vakıflaşma süreci' yaşadık. Kimi zenginlerimiz belli kaynaklarını, hayırlı amaçlara yönelik olarak kurdukları vakıflara aktarmaya başladılar. Öyle bir **'mevzuat'** hazırlanmıştı ki kurulan vakıfların yönetimini **'aile dışına kaptırmamak'** için gerekli önlemler de alınabiliyordu. **Ve bu tür vakıflarda biraz 'vergiden kaçma' kokusu seziliyorsa da bunlar gene de hayırlı şeylerdi ve sonuç olarak insanlar 'kendi ceplerinden' bir şeyler veriyorlardı.**

DERKEN 1980 SONRASINDA BAMBAŞKA BİR VAKIFLAŞMA BAŞLADI. Bu dönemdeki vakıflaşma sürecinde **üç önemli görüntü**yle karşılaştık.

İlk olarak, belli kamu kuruluşlarına ya da kurumlarına **'yönettici'** olarak atanmış ya da seçilmiş kişiler **'vakıf kurma'** maskesi altında bu kamu mallarını 'çalmaya'ya da en hafif deyişle **'özelleştirmeye'** başladılar. Ama bu özelleştirme, 'kendi ceplerine özelleştirmeydi...

Kamu kurum ve kuruluşlarının çoğunda görülen bu ilginç soygun, en yoğun biçimde üniversitelerde yaşandı. Dünkü Cumhuriyette (23 Eylül 1994) YÖK Denetleme Kurulu'nun, özellikle İstanbul ve Anadolu üniversitelerindeki vakıf soygunuyla ilgili önemli açıklamaları var. Ama bu soygun —eski hızında olmasa bile— hâlâ sürüyor. Zaten bu konu üzerinde ayrıca duracağım.

İkinci olarak kimi dernekler **'vakıflaşmaya'** başladı. Demokrasinin vazgeçilmez unsuru olan ve **'bizatihi'** kendileri demokratik kuruluşlar olması gereken dernekler, vakıflaşma kanalıyla **'para toplar'** bir hale gelmeleriyle birlikte, demokratik kurum olma özelliklerini de hızla yitirmeye başladılar. Dernekler Kanunu'nun getirdiği kısıtlamalardan kaçma bahanesi ile dernek üyelerinin denetiminden kaçmaya başladılar. Çoğu derneklerin yanı sıra aynı ismi taşıyan birer de vakıf oluşturuldu. Ve dernekte **'yönetimi yitirenler',** oluşturdukları vakıflarda yönetimi ele geçirdiler. Ve çoğu kez ömürboyu ve çoğu kez babadan oğula devredilebilecek bir biçimde. **(Sadece bir tane değil, yüzlerce 'hanedan'yaratıldı bu dönemde.)**

Üçüncü olarak da iyiniyetli ve yararlı olarak niteleyebileceğimiz vakıflar ortaya çıktı. Çevre ile ilgili olarak, doğayı korumayla ilgili olarak, muhtaç çocuklara yardım için, fukaralara yardım için vb. gibi gerçekten hayırlı amaçlara yönelik çok sayıda vakıf kuruldu. Ve elbette bunların bir bölümüne elimizden geldiğince katkıda bulunuyoruz. Ve bu tür vakıfların desteklenmesinden ve güçlendirilmesinden yanayız. Ama kapınızı çalan vakfın **'soygun amacıyla mı'**, yoksa **'muhtaçlara yardım amacıyla mı'** kurulduğunu anlamak çok zor.

Biraz yukarıda, **"Bizim üniversitelerdeki vakıflar üzerinde birazdan duracağım"**demiştim. Ama artık yerim kalmadı. Umarım salıya ele alırız. Zaten Florance Nightingale 'olayı', YÖK tarafından didikleniyor. Çok daha iyi ediyorlar.

Bu hastane dünya standartlarını yakalamış bir hastane. Birkaç arkadaşıma da yeniden can verdi. Sağ olsunlar. Ama bu 'mükemmellik' kamu mallarını gasp etmeyi haklı kılar mı?

Sanmıyorum.

Bir keşmekeştir sürüp gidiyor. Bir kamu bankasının eski genel müdürü, mafya tarafından kurşunlanıyor. Bu genel müdürü o makama getiren kişi, bir döneme damgasını vuran bir başbakanın ve cumhurbaşkanının oğlu. (Kimilerinin o dönemi özlemeleri ve o döneme övgüler düzmelerinin beni çıldırtması bir başka konu.)

Bu "oğul" üç-beş senede elde ettiği trilyonluk serveti ile görüntülü ve yazılı kitle iletişim araçlarını ele geçiriyor ve belli alanlarda kamuoyu oluşturuyor...

Trilyonlar dönüyor. **“Mühim değil”** diyenler var. Trilyonlarla oynayanların komisyonu ayrı, yüz milyonlarla oynayanlar bir başka komisyon alıyor...

Ve kamu malları, ona-buna arpalık oluyor. Fazla gürültü çıkarmadan. Sessiz-sedasız...

24.9.1994

BİZDEN GÖRÜNTÜLER.

Cumartesi günkü son yazımda, bizim üniversitedeki vakıfların bazılarından söz etmek istediğimi vurgulayarak **"Umarım salıya ele alırız"** demiştim. Bir telefon yağmuru geldi. Kimileri, **"Aman zülfüyare dokunma"** ve **"Fincancı katırlarını ürkütme"** diye uyarıyorlardı. Bir kısım dostlarım ise **"Lütfen yaz, çekinme"** diyorlardı.

Aslında ben bu vakıflarla ilgili olarak daha önce de yazmıştım. Üniversitemizin sevgi ve saygı duyduğum, demokrat olduğuna inandığım ve başarılı olmasını çok istediğim rektörü davet ederek bu konuları sormuşlardı. Gördüklerimi ve bildiklerimi ayrıntılarıyla anlattım. O zaman, **"Sizi resmi olarak görevlendirelim ve bu konuyu iyice araştırın"** demişlerdi. **"Memnuniyetle"** diye yanıtlamıştım. Aradan neredeyse altı ay geçti. Ne bir görevlendirme geldi, ne bir haber. Makama başvurup, **"Bizim görevlendirme n'ooldu?"**diye soracak halimiz yok ya...

Benim görev yapmakta olduğum İÜ İktisat Fakültesi Uluslararası İlişkiler Bölümü’nün de yer aldığı **"İÜ İktisat Fakültesi Yeni Ek Bina 2"**tabelalı binada, tam adını hâlâ öğrenememiş olduğum bir vakıf vardı. Vakfın (sanıyorum) başkanı, gene aynı binadaki bir **"merkezin başkanı”** idi. (Önceleri iktisat fakültesine bağlı olan bu merkezin nasıl rektörlüğe devredildiği, ayrı va acı bir öyküdür.)

Neyse, bu vakıf bizim binanın epey bir bölümünü işgal etmişti ve babalarının malı gibi kullanıyorlardı. İÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü'ne bağlı meslek yüksekokullarından birine paralel bir eğitim programı uyguluyorlardı. Oysaki bizim bölümde, ileri derecede bir yer sıkıntısı vardı. Ama vakfın işgal ettiği yerler, merkeze ait görünüyordu.

Zaman zaman bu sorunu dile getirdim. Fakültemizin dekanı da yardımcısını alıp geldi. On beşyirmi odanın gereksiz yere boş tutulduğunu ve kilitli olduğunu saptadı. Ama beylere laf söylenmezdi ki. Dayamışlar sırtlarını o zamanki rektöre. İstedikleri gibi davranırlardı. Hatta rivayet olunur ki; o zamanlar ben bunları dile getirmesem, birkaç oda vereceklermiş. Ben yazınca kızıp vazgeçmişler...

Derken üniversitemizin rektörü değişti. Yeni rektörümüzün duruma hemen el koyacağını bekledik. Ama biraz uzun sürdü. Zaten bu arada vakıf derslerinin bir bölümünü meslek yüksek okulunun çıktığı bir binada sürdürmeye başlamıştı. Ve aynı günlerde o merkezde çalışan memurların tümünün isimleri (dosya kâğıtlarına elle yazılı olarak) kapılara yapıştırıldı. Bizim araştırma merkezine de iki oda verildiğini öğrendim. Ama iki oda ayaktaki genç arkadaşlarımızdan hangisine yeter ki?..

Derken "merkezin başkanının (müdürü) görev süresi doldu ve yerine bir başka meslektaşımız atandı. Sanıyorum sorunlarımız bir ölçüde çözümlenecek. Ama merkezin müdürlüğü gidince, vakıf da ayrılıp gitmiş. Bir bina kiralamışlar, dersleri orada yapacaklarmış. Ama giderken arabaları dahil, her türlü alet-edavatı da götürmüşler. Zira bunları **"vakıf kazanmış”.** Pes vallahi. Ama işin ilginç yanı, bu vakfın kayıtları hâlâ bizim binada yapılıyor ve işgal etmiş oldukları odaları boşaltmış değiller. Bizim bölümde ise üç yardımcı doçent aynı odada oturuyor. Kimi araştırma görevlilerinin en masaları var, ne masa koyacak odaları.

<u>Ne biçim vakıftır bunlar?</u>

BİNA DEVLETTEN, PERSONEL VE MÜSTAHDEM DEVLETTEN; TELEFON, ELEKTRİK, SU DEVLETTEN. AMA PARA "VAKFIN”. ŞİMDİ DIŞARDA DA DEVAM EDER BU KAZANÇ. ZİRA **"TULUMBANIN İLK SUYU"**SAĞLANDI.

Üniversitede iyi-kötü işleyen bir tüketim kooperatifimiz vardı. (Bu kooperatife kuruluş döneminde para yatıran arkadaşlarımız da oldu.) Adı ÜNKO idi. Altı ay kadar önce önünden geçiyordum ki, baktım ÜNKO tabelası indirilmiş, bina İstanbul Üniversitesi Mensupları Vakfı diye bir vakfa devredilmiş. Kim kurdu bu vakfı, neye kurdu, belli değil., ama bina devredilmiş. Kimin malını kime devrediyorsunuz?.. Ama **"yetkili kurul”** karar verince oluyormuş. Kim yetkili kıldı bu kurulu, kimlerden oluşur., belli değil...

Birkaç gün önce aynı binanın önünden geçerken, kimi bölümlerinin bazı "girişimcilere" kiralan-

dığını gördüm. Vallahi bravo. Geniş "vizyonlu" adamlar bunlar. Hizmet götürüyorlar ve bunun karşılığında para kazanıyorlar. Hizmeti götüren kamunun malı, ama kazancın kime gittiği belli değil. Zaten bu kadarını anlamaya benim **"vizyonum"** da yetmiyor.

Ve bunca **"belli olmayan"** arasında, belli olan tek şey, iyiye gitmediğimiz. Üniversitemize **"demokrasiyi getireceğiz"** derken, acaba başka bir şeyler **"götürülüyor"** olmasın. Çok dikkat etmek gerek.

27.9.1994

Kaynak: Toktamış ATEŞ, Ne Oldu Bize, İstanbul, 1994 (s.127-136)

IŞIK KİTABI

Yeni yüzyıl yaklaşırken, büyük bir biyomedikal başarının -zamanın fizyolojisinin pratik bir şekilde ele alınması- eşiğindeyiz. Bu başarı bizim yaşama alışkanlıklarımızın ve çevremizin yapısını oluşturduğumuz tarzı değiştirecek. Kadim kültüre rağmen, beynin iç zaman ayarlayıcı sisteminin ana prensiplerini ve onun dış dünyadan gelen ışık verisine karşı özel hassasiyetini ortaya çıkarmak, bir nesil boyunca zorlu hayvani ve insani laboratuvar deneylerini gerektirdi.

Bu bilgi bir saniye bile erken gelmedi: kentleşmiş hayat tarzları ve kapalı alan çalışma faaliyetleri, basit bir faktör olan güneş ışığından yoksun kalmaya bağlı çok sayıda probleme yol açtı. Şimdi görüyoruz ki biyolojik saatimiz hassastır. Bu hassasiyetini uyku düzensizlikleri, bitkinlik dalgaları, bilinç bozuklukları, iştah değişiklikleri, kiloyu korumada zorluklar, depresyonlu ruh hali ve bunun gibi çeşitli tetikleyici semptomlarla göstermektedir.

Çoğumuzun yaşadığı ekvatora yakın bölgelerdeki ısının içinde, doğa bile gün ışığından yoksunluk sendromu yaşamaktadır. Bedenimizin biyolojik saati gün ve gece uzunluğunun mevsimsel değişimlerine karşı hassas olduğundan, bazen kış depresyonu ciddi sonuçlar doğurur. **Yeni klinik araştırmaları Amerika Birleşik Devletlerinin orta kısımları ile kuzeyi arasında yaşayan nüfusun yüzde beş ile onunun, gecelerin daha uzun olduğu Aralık ve Şubat ayları arasında ciddi olarak rahatsızlandığını ortaya çıkarmıştır. Bu rahatsızlığın semptomları arasında durgunluk, uyanmakta zorlanma, karbonhidratlara düşkünlük, psikolojik mutsuzluk işaretleri, toplumsal dışlanma, cinsel isteklerde azalma ve işyerinde rahatsızlık yer almaktadır. Bu sorun hastane nüfusunun çok daha ilerisine uzanmaktadır. Dış ışık-karanlık devri daiminin yıl boyunca daha az değiştiği güney bölgelerinde, çok sayıda insan bu mevsimsel değişimleri daha yumuşak fakat hala rahatsız edici "kış efkarları" şeklinde yaşamaktadır.**

Geçen on yılın kayda değer uygulama başarılarından birisi suni parlak ışık tedavisinin geliştirilmesiydi. Bu parlak ışık beyni kandırarak onu yaz modunda çalışmaya başlatmakta ve semptomları birkaç gün içinde azaltmaktadır. Bu sonucun herhangi bir ilaç ya da psikoterapiden yararlanmadan -ve bu kadar kısa bir tedaviden sonra - alınabilmesi, bizim dış aydınlanma çevresine psikolojik olarak ne kadar yakın bir bağlılık içinde olduğumuzu göstermektedir. İnanıyorum ki bu teknik hem iç mekân aydınlatma dizaynı hem de ruh sağlığı teknolojisinde devrimlerin habercisi olacaktır.

Bu kitapta, **Jane W. Hyman** bu ve benzeri keşifleri, **fotobiyoloji** ve onun **kronobiyoloji, psikiyatri, iç hastalıkları, jinekoloji, pediatri, geriatri, kardiyoloji, onkoloji, dermatoloji ve oftalmoloji** ile kesişen kısımlarının müstesna ve hassas bir entegrasyonunu listelemektedir. Hyman doğrudan bilim adamlarına ulaştığı için onların ortak zeminlerini araştırmalarının özünü tanımlayabilmektedir. Hyman biyomedikal bilimin öncesindeki, bizi bu yeniliklere gebe noktaya taşıyan tarihi trendleri, sanatsal bir şekilde anlatmaktadır. Ve büyük bir hassasiyetle gün ışığı yoksunluğundan muzdarip insanların kendi tecrübelerini ve çözümlerini tarif etmelerine izin vermektedir. Bu kitap muhtemelen sizin davranışlarınızı değiştirecek bir eserdir.

Michael Tertnan, Ph.D.
New York Devlet Psikiyatri Enstitüsü
Kolombiya Üniversitesi
Mart 1990

ARAŞTIRMACILARIN GELECEĞE BAKIŞI

Güneş ışığının çok yönlü etkileri konusunda daha fazla bilinçli hale geldikçe, günümüzün büyük bir kısmını iç mekânlarda geçirmenin sağlık yönünden etkileri hakkında düşünmeye başlayabiliriz. İşe arabamızla ya da toplu taşıma araçlarıyla gideriz. Genellikle erken sabah güneşi altında yürüme ya da bisiklet sürmenin nimetlerinden faydalanma imkânımız yoktur. İç mekânlarda çalışır ve uyanık olduğumuz saatlerin büyük bir kısmını pencerelerden ya da lambalardan gelen ışıkla yaşarız. Çoğu zaman penceresiz odalarda ve sıklıkla karanlık vaktine kadar, bütün gün kapalı kalırız. Muhtemelen bu kalıplar bir çok endüstrileşmiş ülkelerin insanları arasında ortaktır.

Ancak bizim iç mekanlardaki hayatımızı eski çağlardaki atalarımızın dışarıda geçirdiği zaman miktarıyla kıyaslamamız yanıltıcı olabilir. Bizleri güneşin zararından koruyacak deri renklerine -çok

açık tenliler İskandinavya ve Britanya Adaları gibi serin ve bulutlu bölgelerde ve koyu tenliler Hindistan ve Afrika gibi sıcak ve ışık yoğun bölgelerde yaşar. Milenyum boyunca insanların göçleri nedeniyle, deri rengimize uygun bölgelerde yaşamıyoruz. Bu durum vücudumuzun güneş ışığına ihtiyacı ile bizim onu tolere edebilme gücümüz arasında bir çatışmaya neden olmaktadır. Örneğin Kelt kökenine sahip bir Teksaslı sağlıksız faaliyetleri nedeniyle ağır cilt hasarı çekebilir.

Yine de güneş ışığının parlaklığı altında dışarıda geçirdiğimiz zamanın insan oğlunun içinde tekâmül geçirdiği şartlardan oldukça farklı olduğu açıktır. Dışarıda güneş ışığının yoğunluğu, enlem, günün vakti, mevsim ve havaya bağlı olarak, 80.000 lüx'ün üzerinde olabilir. Bu durum ev ya da ofis pencerelerinden ve geleneksel suni ışık yoluyla temas ettiğimiz yaklaşık 10 ile 750 Lüx'lük ışıktan çok farklıdır. Boston, Mas- sachusetts enleminde, şafak alacakaranlığı (saat 06.00), muhtemelen günün biyolojik bakımdan en etkili ışığıdır. Bu ışık kış gündönümünde yaklaşık 0,001 lüx'ten, ilkbahar gündönümünde yaklaşık 10.000 lüx'e kadar değişmektedir. Buna karşın bizim sabahın erken saatlerinde pencereler aracılığıyla aldığımız iç aydınlanma herhangi bir mevsimde hatta suni ışıkla birleştiği zaman bile 750 lüx'ü nadiren aşar. Bu nedenle iç mekanlarda yaşama alışkanlıklarımız yüzünden yoğun ışık alma tecrübemiz ve bu tecrübenin mevsime bağlı olarak artışı büyük ölçüde azalmıştır.

İki araştırma iç mekanlarda çalışanların günlük yalnızca ortalama 1,5 saat 2.000 lüx'ten güçlü ışık aldığını göstermektedir. Bu ortalamaya penceresiz ofislerde tam gün çalışanlar, evde çalışanlar ve part-time çalışanlar da dahildir. Bu araştırmalar kişiden kişiye büyük farklılıklar olduğunu göstermektedir. Part-time çalışanlar en fazla parlak ışıkla temas ederken, bazı kişiler 24 saatlerinin 23 saatinden fazlasını 1000 lüx'ten az ışık altında geçirmektedir. Bu araştırmalara göre, yaşlılar arasında, erkeklere (günde 75 dakika) kıyasla, kadınlar dışarıda üçte birden daha az oranda (günde 20 dakika) vakit geçirmektedir. Bu araştırmalar İlkbahar ve yazın sonlarında San Diego ve Kaliforniya'da yapılmıştır. Daha bulutlu, havası kirli, metropolitan ya da kuzeyde bulunan bölgelerde yaşayanlar bilhassa kış aylarında muhtemelen daha az tam gün ışığı alabilirler. Bu durum bilhassa hasta, güçsüz, özürlü ya da hapiste olanlar için daha da geçerlidir.

Bu istatistiklerin sağlığımız için ne anlam ifade ettiği hala bilinmiyor, ancak bazı araştırmacılar bizim yaptığımız gibi iç mekanlarda yaşamanın vücudun güneş ışığı tarafından sağlanan optimal senkronizasyonunu bozacağını ve bizi ritim bozukluklarına karşı dirençsiz bırakacağını düşünmektedirler. Bu tür potansiyel bozukluklar ışığa karşı belirgin şekilde hassas olanlarda daha kolay ortaya çıkabilir. **Ancak, olağanüstü parlak ışıkların genel sağlık için kullanımı konusundaki araştırmalar birbiriyle çatışmakta olup, bu araştırmalardan birisi moral değişikliğine aşırı parlak ışığın hiç etkisi olmadığını göstermiştir.** Bu araştırmalar muhtemelen moral ve davranışlarında ışık bağlantılı güçlü değişimler gösteren kişilerin ayrıca parlak ışığa da güçlü ve tercih edici bir şekilde cevap vermesinden kaynaklanmaktadır.

Mevsime bağlı etki bozukluğu olan 42 yaşında bir kadın diyor ki;

İşyerlerinin doğru aydınlatıldığını sanmıyorum. İşyerlerine kendinizi daha iyi hissetmeniz için parlak ışıklar koyabileceklerini duydum. Sanıyorum işverenler bunun gerçekten verimli bir uygulama olduğunu düşünmüyorlar. Sanırım düşünmeliler. Kendi tecrübelerimi çok aşıyorum ama insanların daha iyi hissettikleri zaman, olağanüstü derecede verimli olduklarını düşünüyorum.

Parlak ışıktan faydalanacağımızı düşünenlerimiz, yaşam kalitemizi dışarda geçirdiğimiz vakti artırarak, ışığı geçiren pencere pancurları ya da pencereleri kullanarak, güneşli odalarda çalışarak ya da ışık terapisinde kullanılanlara benzer ışıklar monte ederek artırabilirler. Bu tip hayat tarzı değişimler sağlarken gözler ve cilt için gerekli tedbirlerin alınması sağlanmalıdır.

Işığın sağlığımızı etkileyebileceğine dair artan bilgiler, gelecekte mimari ve şehir planlamasını etkileyebilir. Akıl sağlığı uzmanları, mimarlar ve şehir plancıları şimdiden, uzak kuzey bölgelerinde şehir dizaynında ışığın etkilerini tartışmak için toplanan bir Uluslararası Kış Şehirleri Organizasyonu kurdular. Amerikalı ve Kanadalı araştırmacılar ayrıca Sovyetler Birliğinden meslektaşlarla kutup kasabaları ve şehirlerinde uzun kış geceleri boyunca parlak ışıkların pratik kullanımını tartışmak için bir araya gelmektedirler.

Işığın sağlık ve hastalıkla ilişkisi ilgimizi çekmeye devam edecektir. Dünyanın her yerinde Hükümetler şimdi stratosferdeki ozon tabakasında meydana gelen ve yeryüzüne ulaşan güneş ışınla-

rının gücünü değiştiren hasarın etkilerinin farkındadırlar. Biyolojik Ritimler Üzerinde Araştırmalar Derneği, Uluslararası Kronobiyoloji Derneği ve Işık Tedavisi ve Biyolojik Ritimler Derneği gibi toplulukları oluşturan araştırmacıların çalışması psikoloji ve tıbbın araştırma ve uygulamalarını artan ölçüde etkilemektedir. **Üstelik Amerika Birleşik Devletleri, Sovyetler Birliği ve diğer ülkelerin uzay programları güneş ışığı olmaksızın yaşamanın etkileri ile çok ilgilenmektedirler.** Daha ileri uzay yolculukları ve diğer gezegenlerde sabit istasyonlar kurmak için yapılan planlar zamanla gerçekleştirilebilir ve aşılabilir. Eğer bu yapılırsa gelecek nesiller, insanlığın içinde tekâmül ettiği günlük, aylık ve mevsimsel ışık devridaimleri olmadığı zaman vücudun zamanla nasıl değişeceğini bizzat denemek suretiyle öğrenecekler.(s.189-192)

Kaynak:

Jane. W. HYMAN. Işık Kitabı, İnsan Yay. 2001, İstanbul

ATEİSTLERİN POLEMİKLERİ (Belgesel)

DİSCUSSİONS WİTH RİCHARD DAWKİNS, EPİSODE 1: THE FOUR HORSEMEN (VİDEO 2008)
120 min - 10 January 2008 (USA)

Director: Josh Timonen
Writer: Richard Dawkins
Stars: Richard Dawkins, Daniel C. Dennett and Sam Harris

TÜRKÇE ALT YAZISI

Hepimizin karşılaştığı şeylerden biri de çok ağır eleştiri yapmakla veya kendimizi beğenmiş olmakla suçlanmak. Ya da iğneleyici veya çığırtkan olmakla. Bu konuda ne düşünüyorsunuz?

Beni eğlendiriyor, çünkü kitabımı yazarken makul dindar insanlara hitap edebilmek için çok uğraştım. Test uçuşunu da, müsveddesini son derece dindar öğrenci gruplarına okutarak yaptım. Ve tabii, ilk müsvedde büyük acılara maruz kaldı. Düzeltmeler yapıp durdum. Ama sonunda bunlar da pek bir işe yaramadı. Çünkü hâlâ kaba ve saldırgan olmakla suçlanıyorum. Ve artık anladım ki bu, kazananın olmadığı bir durum. Nafile bir çaba. Dinler, kabalaşmadan eleştirel bir şekilde onlarla aynı fikirde olmamayı imkansız kılmanın bir yolunu bulmuşlar. - Kabalaşmadan. Her fırsatta **"duygularım incindi"** kartını oynuyorlar. Siz de,

"Kabalaşacak mıyım? "

veya

"Bu eleştiriyi açıkça yapacak mıyım?"

seçimiyle yüzleşiyorsunuz. Açıkça ifade edecek miyim, yoksa çenemi mi kapatacağım?

Bir tabuyu çiğnemek böyle bir şey. Dinin, akılcı eleştirinin masasından formel bir tarzda, uzak tutulmasıyla sanırım hepimiz karşılaşıyoruz. Üstelik, fark ediyoruz ki lâik ve ateist dostlarımız yapıyor bunu. **İnsanlar batıl inançlarıyla başbaşa bırakılıyor.** Ne kadar sefil de olsa, zarara da yol açsa yakından bakmıyorlar. Bu, benim kitabımın adının da ana fikriydi; böyle bir büyü var ve biz de o büyüyü bozmalıyız. Ama bu rencide edicilik suçlaması herkese açık bir tartışmada kabul edilebiliyorsa, o zaman biz de incindiğimizi ve aşağılandığımızı söyleyebiliriz. Yakınlarda Oxford Üniversitesi'ne konuşmacı olarak da kabul edilmiş olan Tarık Ramazan gibi biri, kadınları taşlama cezası konusunda en çok istediği şeyin bir süre askıya alınması olduğunu söylediğinde hissettiğim şey sadece fikrine katılmamak değil. Çok derinden de Hissettiğim şey can sıkıntısından çok daha fazlası. Evet, ama bence-- Aşağılayıcı, ama sadece aşağılayıcı da değil; tehditkâr. Ama rencide olmadınız. Kişisel olarak algıladığınızı sanmıyorum. Belli bir düşünce tarzının getirdiği bazı sorumluluklar gereği endişelendiniz. Ramazan'ın durumunda olduğu gibi. Evet. Ama diyebilirdi ki... Ya da onun gibi biri Muhammet peygamberin tarihsel gerçekliğinden şüphe edecek olursam bunun onu çok derinden inciteceğini söyleyebilirdi. Rencide oldum da, doğrusu. Bence herkes de olmalı, en azından kendi zihinsel tutarlılıkları açısından. Mesela; doğaüstü semavi bir diktatörlük olmadan doğruyu yanlıştan ayırt edemeyeceğimiz dinsel önermesinden. Ama gerçekten rencide oldun mu bundan?

Sorun sendeymiş gibi görünmüyor mu?

Hayır, Sam. Sadece diyorum ki rencide edici olma suçlaması genel kabul görüyorsa ve medya da bu yönde hakemlik yapıyorsa o zaman, bu kadarını iddia etmeye hakkımız var. Kendimizi acındırmadan veya mazlum bir azınlık olarak sunmadan. Bunun zıt yönde bir tehlike olduğunu düşünüyorum. Ayrıca Daniel'e katıldığımı da eklemek istiyorum. Suçlandığımız şeyden tamamen kaçınabilmemizin bir yolu yok. Çünkü söylediklerimiz, dini bütün herhangi bir insanı çok derinden rencide edici şeyler. **İsa'nın kutsallığını reddediyoruz örneğin ki son derece sarsıcı olabilir ve rencide edebilir.** Üzücü. Dinin gücenme kapasitesiyle, insanların sanatsal zevk gibi bir konuda gücenebilme kapasitesi arasındaki fark çok ilgimi çekiyor. Veya herhangi başka bir konuda. Müzik zevkiniz, sanat zevkiniz, siyasi tercihininiz Böyle konularda çok, çok kaba davranabilir ama yine de olmak istediğiniz kadar kaba görünmeyebilirsiniz. Bunun miktarını belirleyebilmek isterdim. Aktif olarak araştırıyorum da. Tuttukları takım, sevdikleri müzik parçası gibi şeyler üzerine edilen sözleri kullarak insanları test ediyorum. Ve onları rencide etmeden ne kadar ileri gidilebileceğine bakıyorum.

"Yüzünüz ne kadar çirkin" demekten daha rencide edici bir şey var mı?

Veya kocanızın, karınızın, kız arkadaşınızın, partnerinizin yüzünün. Evet, evet. Bunu söylemeniz ilginç çünkü Catholic Defence League'den John Donahue denen korkunç adamla düzenli olarak tartışıyorum. Ve kendisi gelip geçici bazı modern sanat eserlerine gerçekten de ahlâken bozuluyor. Dine küfür olduğunu iddia ederek bunlara ilgi çekmek gibi bir eğilimi var. Mesela, Serrano'nun **"Çişli İsa"**ına veya **"Meryem Ana üstündeki fil dışkısı"**na, v.s. Kutsal şeylere yapılan küfür ve tecavüze karşı bir tiksintiyi Sofokles ve tek tanrıcılık öncesinde yaşamış başkalarıyla paylaşıyor olmamız çok önemli bence. Kiliselerin yıkıldığını görmek istiyor değiliz. Hayır, tabii ki istemiyoruz. Veya dinsel ikonaların çöpe atılmasını, v.s. Dinin kazandırdığı estetik şeylerin en azından bir kısmına karşı bir hayranlık besliyoruz. Bütün bu mesele Aslında eleştirimizin bundan daha iğneli algılandığını düşünüyorum. İnsanları rencide ediyoruz ve bir taraftan da onlara rencide olmakta haksız olduklarını söylüyoruz. **FİZİKÇİLER, TEORİLERİ ÇÜRÜTÜLDÜĞÜNDE VEYA SORGULANDIĞINDA GÜCENMİYORLAR.** Akılcı bir zihin, hayatta neyin gerçekten doğru olduğunu anlamaya çalıştığında böyle işlemez. Ve dinler de, gerçekliği temsil ettiklerini iddia ederler. Ama yine de inançları sorgulanınca bu hırçın ve ilkel sonuç olarak da tehlikeli, refleksif yanıtı verirler. Bizim de, gerçeğin getirdiği bu yükümlülüğe dikkat çekmekte olduğumuzu düşünüyorum. Ayrıca da, birine şunu söylemenin kibar bir yolu yok Yaşamını boşa harcadın! Yaşamını boşa harcadığının farkında mısın?

Bütün çabalarını; malını, mülkünü sadece bir miti onurlandırmaya adadığının farkında mısın?

Hatta, bunu hiç düşündün mü?

Hatta, yaşamını böyle harcamış olma ihtimalin olduğunu hiç düşündün mü?

diye sorsan bile. Bunu söylemenin kırıcı olmayan bir yolu yok. Ama biz söylemek zorundayız. Çünkü bunu iyice düşünmek zorundalar. Tıpkı bizim kendi hayatlarımız konusunda yaptığımız gibi. Kesinlikle! Dan Barker, inancını kaybetmiş ama yaşamlarını bundan kazandıkları için bunu itiraf edemeyen rahiplerden bir derleme yapıyor. Yapmayı bildikleri tek iş bu. Evet, en azından bir tanesini duymuştum. Duydun mu?

Evet. **Gençken, Komünist Parti üyeleriyle yaptığım süreğen tartışmalarda da bunu görüyordum. Sovyetler Birliği'nin çökmek üzere olduğunun farkındalardı.** Çoğu çok acı çekti kendi fikirlerinin, mükemmel yaşamın anahtarı olduğunu mertçe savunmak için çok fedakârlıkta bulunup, çok çaba gösterdiler. Temel kaideleri yıkılmıştı ama pes edemediler. Çünkü benzeri bir vazgeçişi gerektiriyordu. Ama elbette, eğer biri gelip; **"Sovyetler Birliği hakkında..." "...onlarla nasıl böyle konuşursun; ağlatıp duygularını inciteceğini görmüyor musun?**"

diye sorarsa; **"Gülünç olma, saçmalama!"** derdim. Buna tıpatıp benzer argümanlara başka birçok durumda da rastlıyorum. İnsanlar beni kaba, ahlaksız veya aşırı saldırgan olmakla suçladıklarında diyorum ki; Bunları ilaç sanayi hakkında söylüyor olsam veya petrol çıkarları hakkında yine kaba olur mu, sınırı aşar mı?

Hayır. Elbette olmaz. Dinin de, ilaç ve petrol sanayi gibi ele alınabilmesini istiyorum. İlaç şirketlerine karşı değilim. Yaptıkları bazı şeylere karşıyım. Dinlerin de onlarla aynı yere konulmasını istiyorum. Vergi muafiyetinden yararlanmasını istememek de dahil. Veya İngiltere'de devlet sübvansiyonundan. **Dinin, başka herhangi bir şeye nazaran sahip olduğu bu büyüleyici konumu nasıl kazanmış olduğunu merak ediyorum. Ve dindar olsak da, olmasak da bazen hepimiz kapılabiliyoruz çekiciliğine.** Dinin bu bağışıklığına aşırı derecede alıngan olabilmesine bazı tarihsel süreçler yol açtı. Beni eğlediren ayrıntılardan biri de önceleri çok kızdırıyordu ama artık eğlendiriyor. Dinin, dindar olmayan insanlardan kendisi adına gücenebilen bir kitle yaratabilmesi. Hem de nasıl! Hatta, kitabıma yapılan en şirret eleştiriler kendisi dindar olmayan ama dindar insanların duygularını incitmekten aşırı derecede korkan insanlardan geldi. Ve beni gerçekten dindar olan herkesten daha fazla yerden yere vurdular. Aynısını ben de yaşadım. Biriniz bunun ne kadar küçümseyici bir bakış açısı olduğunu belirtmişti. Cezaevi fikri gibi; yani ötekiler yararına bu insanları kendi mitleri içinde güvenle hapsetmeliyiz, gibi. Evet. Bu sorunun; bir farklılığı en azından bana ait bir farklılığı belki üçünüzde de olan bir farklılığı aydınlatabilecek bir cevabı var. Ben, **"ruhani", "gizemli"** gibi kelimeleri kaşlarımı çok çatmadan da kullanabiliyorum.

Birçok ateistin de şaşkınlıktan ağzı açık kalabiliyor. Nadiren gerçekleşen bazı deneyimler var. Ve huzursuzluk duymadan da ancak dinsel söylem içerisinde ele alınabiliyorlar. Sadece boş inançlar

kullanılarak açıklanıyor bunlar. Ve makul bir şekilde yapılması mümkün olmasa da çeşitli metafizik kurguları açıklamakta kullanılıyorlar. Ama açıkça ortada ki, insanlar sıra dışı bazı deneyimler yaşıyorlar. Onları LSD etkisi altında yaşasalar da veya bir mağarada bir yıl yalnız kaldıklarında ya da sadece buna neden olacak kadar değişken bir sinir sistemleri olduğu için. Fakat sonuçta insanlar bir tür kendilerini aşma deneyimleri yaşıyorlar. Bu hayatlarının en güzel günü oluyor; doğayla bir olmuş gibi hissediyorlar. Bu yüzden de, din o deneyimlere değer veren ve onlardan bahseden tek alan olduğundan onu eleştirmek de tabu olarak görülüyor. Çünkü hayatlarındaki en önemli anlar hakkında konuşup onları değersizleştiriyorsunuz. En azından onların bakış açısından böyle bu. Bu dediklerinin iyi bir şey olduğunu söylemek için seninle aynı fikirde olmama gerek yok, Sam. Çünkü dinin, maneviyat konusunda senin söylediğin gibi, tek alan olmadığını görmemizi sağlıyor.

Siyaseten sağcı olup da, ateist olan birini düşünmek iyi fikir. Aksi takdirde, değerler karmaşasına düşeriz ki bize pek bir faydası yok. Ve bu çeşitliliğe başka alanlarda da sahip olmamız çok daha iyi olur. Bir anlamda sana katılıyorum. Ama katılmasam bile buna sahip olmanın değerli olduğunu düşünürdüm. Doğru. Eğer değiştirebileceğimiz bir tek şey olsa, sadece tek bir şey benimki, aklın almadığı şeylerle doğaüstü olanların ayrımını yapmak olurdu. Doğru. Francis Collins'ten harika bir alıntınız vardı genom projesi öncüsü. Dağ tırmanışı yaptığı bir gün, manzaranın o kadar büyüsüne kapılmış ki dizleri üzerine çöküp İsa'yı kabul etmiş: Tamamen alâkasız. O manzarayı İsa'nın yarattığı hiçbir yerde öne sürülmüyor. Donmuş bir şelâle kutsal üçlemeyi hatırlatır bir şekilde üç parça halinde donmuş. Kesinlikle. Hepimiz bir şekilde üçlüyüz bunun için programlanmışız. Bu çok açık. Hiçbir yerde dört kafalı bir tanrı bulamazsınız. Doğru. Siz de bilirsiniz bunu. Ama göstermenin çok önemli olduğu bir ayırım bu. Ve birçok insanın kafa karışıklığını aydınlatabileceğini düşünüyorum. His dünyamızdaki şeyler; kişiliklerimizin artık değerleri. Belirli bir evrimsel değeri olmayan ya da bunu ispatlayamadığımız kısımlar. Ama yine de bize aitler doğaüstüne değil. Ve herhangi bir papazlık kurumu tarafından da zapt edilip kullanılmamalılar. İnsanların yaşadıkları gizemli deneyimler konusunda kendi değerlendirmelerine güvenmemeleri üzücü. Tanrıdan kaynaklanmıyor veya din için bir tür kanıt sayılmıyorsa yaşadıklarının göründüğü kadar iyi olmadığını düşünüyorlar. Hayır, böyle de harika bir şey. Böyle de o kadar önemli. Hayatınızın en önemli anı. Kendinizden geçtiğiniz ve olabileceğinizi düşündüğünüzden çok daha iyi hissettiğiniz bir an. Ve bütün tevazusu içinde, doğanın muhteşemliğini gördüğünüz. Hepsi bu kadar. Ve bu harika. Ama tutup da **"Vay canına! Bu bana daha bile muhteşem bir şey tarafından gönderilmiş olmalı."** demek fazladan bir şey eklemiyor. Gaspedilmiş oluyor, değil mi?

Bu aynı zamanda insan kişiliğindeki bir bozukluğa veya noksanlığa da işaret ediyor açıkçası. Çünkü din sürekli ne kadar mütevazı ne kadar uysal, hoşgörülü olduğunu vurgulayıp duruyor. Neredeyse kendinden vazgeçiş derecesinde. Ama aslında, o anlar hakkında aşırı derecede kibirli iddialarda bulunuyor.

"Birden anladım ki, evren benim etrafımda dönüyormuş." "Ve de bu konuda çok mütevazı hissediyorum."

Yapmayın! Buna gülerler. Ayrıca, yapmamız gereken Şundan çok bıktım "Şayet, Profesör Dennett tevazu gösterir de bilmem ne, bilmem ne..." Tevazu, tevazu Bu da müthiş kibirli insanlardan geliyor üstelik. Ve bence Birini kenara çekip **"Bana aldırmayın, Tanrı küçük bir iş için yolladı sadece."** desek?

Bu ne kadar alçak gönüllüce?

Bilimin kendini beğenmişliği meselesi tekrar dönmemiz gereken bir konu sanırım. Çünkü alçakgönüllü olmaya bu kadar zorlandığınız başka bir alan yok. Bildiğim kadarıyla, bilim adamları bilmediğini söyleyecek ilk insanlar. Eğer bir bilim adamını kendi alanı dışında bir konuda konuşturursanız gayet ihtiyatlı bir şekilde konuşmaya başlayacak ve diyecektir ki;

"Emin değilim, ama benden daha iyi bilen biri mutlaka vardır..."

"Yeterli veri yok..."

Cahili olduğumuz bir alanda en fazla bu şekilde konuşuruz. Aslında birçok akademisyen sahte alçak gönüllü tavırlar takınabiliyor. Ama ne kastettiğinizi anlıyorum. Evet, evet öyle. Birçok tarihçi, **"kabul etmek zorundayım ki"** diyerek Her akademisyen öyle yapmalı. Evet, yapmalılar. Dindarlarda bir de şu var; **"Nicene Creed"i her hafta ezberden okuyorlar. ...ki tam olarak inandıkları şeyi söylüyor. Üç tane tanrı var; bir tane değil, Bakire Meryem İsa öldü, sonra şeye gitti Neydi o, gidip üç gün**

sonra tekrar ortaya çıktığı yer?

En küçük ayrıntısına kadar. Ve üstüne de, bizi kendimizden fazla emin olmakla şüphe etmeyi bilmemekle suçlayacak kadar da yüzsüz olabiliyorlar. Ben birçoğunun bilim adamlarının kendi kendilerine sürekli sorduğu bir soru üzerine hiç düşündüklerini sanmıyorum.

"Ya, yanılıyorsam?

"Repertuvarlarında bu yok. Aslında, kusura bakmazsanız, bu konuda size katılmıyorum. Dindar insanların sürekli söylediği çürütmenin değil ama itiraz etmenin zor olduğu bir şey var. O da; sürekli bir inanç krizinde oldukları. Bir dua da var; "İNANDIĞIM TANRIM, İNANÇSIZLIĞIMDAN KURTAR BENİ!"

Graham Greene, Katolik olmanın güzel tarafının inançsızlığını kamçılaması olduğunu söylüyor. Birçok insan, iki ayrı yaşantı sürüyor. Doğrusu, benim izlenimim şu ki Kendilerine inançlı veya inanç insanı diyen insanların çoğu bunu her zaman yapıyor. Bu şizofrenidir diyemem; kaba olur. Ancak söylediklerinin makul bir şey olmadığının da gayet farkındalar. Doktora gittiklerinde, seyahat ettiklerinde veya bu tür başka bir şey yaptıklarında bu şekilde davranmıyorlar. Ama bir açıdan bu olmadan da yapamazlar. Ama şüphe duyma fikrine oldukça saygılılar. Doğrusu, yapabildiklerinde şüphe duymaya çalışıyorlar. İlginç bir durum o zaman. Yani, görünürdeki apaçık ikna olmuşluğuna rağmen **"THE CREED"**i okuduklarında bu kendilerini şüpheden kurtulmaya zorladıkları bir tür mantra mı, o zaman?

"Evet, inanıyorum! İnanıyorum! İnanıyorum!"

“Çünkü aslında inanmıyorum."

Ve tabii, lâik emsalleri gibi, başkalarının inanmasından memnunlar. Başkalarının yapmamasını istemeyecekleri bir onaylama bu. Ayrıca bir de, en son **"İnanç Üzerine"**de dikkat çekmeye çalıştığım kendi içinizde yapılan türden tuhaf bir düşünüş tarzı var. Fikir şu;

"KANIT OLMADAN İNANÇ, BAŞLI BAŞINA SOYLU BİR ŞEYDİR." ...önermesiyle başlıyorsunuz. İnancın doktrini bu. **ŞÜPHELİ THOMAS MESELİ** bu. Bununla başlıyorsunuz sonra da birçok tartışmada da rastladığım şu düşünceyi ekliyorsunuz

"İNSANLARIN KANIT OLMADAN DA İNANABİLMESİ..." "...KENDİ BAŞINA BİR TÜR KANITTIR."

Yani, bu bir anlamda içimizde işli olan bir şey. Aslında, sizin de andığınız Francis Collins bahsediyor bundan kitabında. İçimizde olan tanrı sezgisinin kendisinin ince tür bir kanıt olduğundan. Bir kez;

"Kanıt olmadan başlamak iyidir." dediğinizde bu bir tür kıvılcım oluyor. Ve bunu yapabilmenizin de bir tür kanıt olduğunu düşünüyorsunuz. Sonra da, daha fazla kanıt istemek bir tür zihinsel bozulma sayılıyor. Ya da günaha girmek veya sakınılması gereken bir şey. Böylece kendinizi kandırmaya yarayan bir tür devridaim makineniz oluyor ve hep işler halde tutabiliyorsunuz onu.

"İSPATLANAMAZ; ÇÜNKÜ İSPATLANIRSA İNANÇ DUYULACAK BİR ŞEY KALMAZ." fikri gibi. Doğru, inancın ana fikri bu. <u>İsa'nın dirilişini herkes görmüş olsaydı ve onun tarafından kurtarılmış olduğumuzu hepimiz bilseydik o zaman değiştirilemez bir inanç düzeni altında yaşıyor olurduk.</u> Ve sürekli kontrol altında tutuluyor olurduk. Biz inanmayanlar bunun olmamasından memnunuz çünkü bunun korkunç olacağını düşünüyoruz. Ama inananlar da, kesin olarak kanıtlanmış olmasını istemezdi. Çünkü o zaman şüpheye yer kalmazdı. İnanç için mücadele etmek, ruhun karanlık geceleri olmazdı. Birisi; kitaplarımızdan birini eleştiren biriydi, hangisi hatırlamıyorum ama tam olarak bundan bahsediyordu. Kesin bir kanıt istemenin ateistlerin ne de ahmakça bir beklentisi olduğundan. Şayet herkes, ancak çok fazla kanıtla inanmak zorunda hissetseydi büyücülüğün çok daha az olacağından. Aslında Francis Collins'ti bunu söyleyen, pardon. Bir arkadaşım; **Oxford'dan Canon Fenton Eğer kilise, kutsal Torino kefenini onaylasaydı kendisinin kilise saflarını terk edeceğini söylemişti.** Böyle şeyler yapıyorlarsa bunun bir parçası olmak istemiyormuş çünkü. Evet. Kitabım için tura çıkarken bu kadar şanslı olduğumu bilmezdim. Turdaki ilk haftamda **Jerry Falwell** öldü. İnanılmazdı. Evet, inanılmaz bir şans! **Rahibe Teresa**'nın ateist çıkmasını da beklemezdim. Ama şu an da yanımda olan mektuplarını okudukça Oldukça ilgi çekici.

"Bunlardan hiçbirine kendimi inandıramıyorum." diye yazmış. Bütün itiraflarını anlatmış üst makamlarına.

"Tek bir ses duyamıyorum, varlığını hissedemiyorum." "...insanların içindeyken bile, ayinler-

de bile." "...en ufak bir şey bile."

Ve ona şöyle cevap yazmışlar

"Bu iyi, çok güzel. Acı çekiyorsun, İsa'nın çektiği acıları paylaşıyorsun..." "...Calvary'yi hissediyorsun."

Böyle bir argümanı çürütemezsiniz. İnancınız azaldıkça; daha çok ispatlanıyor. Gerçekliğini daha çok ispatlıyorsunuz. Evet, bu mücadele bu şüphe içinde çırpınışların kendisi bir kanıt sayılıyor. Bunun gerçekten de, tamamen ayrı bir hükümranlık alanı olduğunu anlamalıyız. Böyle bir zihniyetle tartışmayı kim ister. Aslında buna katılmıyorum. Hayır, ama şu an yaptığınız şeyi yapabiliriz. Yani, diyebiliriz ki; Bakın, böyle ilginç aldatmacalar var. Dairesel yapısına bakın; kendinden menkul bir şey. Bu herhangi başka bir konuda da olabilirdi. Ve onlarla tartışmaya girmezsin. Sadece bunun herhangi bir konuda karar verebilmek için geçerli bir düşünce yöntemi olmadığını belirtirsin. Çünkü aynı numaralar sahtekârlık olduğu apaçık olan bir şeyi desteklemek için de kullanılabilir. Ve doğrusu bana çok ilginç gelen bir şey ise Kullandıkları birçok numaranın aynılarını dolandırıcıların da kullanıyor olması. Onlar da emsâlleriyle aynı sahte argümanları kullanıyor aynı alâkasız sonuçlara varıyorlar. Ve de **inancı erdem gibi gösteriyorlar** mesela. Ve bu dolandırıcılara herhangi bir şüphe duyduğunuzu gösterirseniz de size çok kırılıyorlar. Duygularım incindi kartını oynuyorlar. Ve de inancın ne harika bir his olduğunu hatırlatıyorlar size. Yani, yeni bir numara yok. Bu numaralar binlerce yıllık. Özel efektlerle yapılmış bir kurguyu da dahil edebilirsiniz buna. Ve bu da, dinin hilebazlık olduğunun en büyük kanıtlarından biri. **Mucizelere duyulan inanç.** Aynı insanlar, Einstein'ın şöyle söylerken manevi bir güç hissettiğini söylüyor:

"Bütün mesele şu ki; mucize diye bir şey yok..." "...doğanın düzeninde değişiklikler yok..." "...İşte, asıl mucizevi olan da bu."

Bunu, söz ağzından çıkar çıkmaz iddia edebilecek kadar da alaycılar. Her dindar, başkalarının inancına biz ateistlerin yaptığı gibi, eleştirel yaklaşıyor. Başkalarının sahte mucize ve sahte iddialarını kesin olarak reddediyorlar. Başkalarının inancındaki üçkâğıtçılığı görüyorlar. Ve çok da hazır bir şekilde yapıyorlar bunu. Her Hristiyan, Kuran'ın kâinatın yaratıcısının eksiksiz sözü olamayacağını ve böyle düşünen varsa da, onu yeterince dikkatli okumadığını onun sadece, öz eleştirel olamayan dışa çok kapalı bir söylem olduğunu düşünür. Buna dikkat çekmekle de çok sağlam bir argüman ortaya koyduğumuzu düşünüyorum. Ve de şunu belirtmekle; insanlar kilisedeyken veya dua ederken çok belirgin de olsa; ne hissediyor olurlarsa olsunlar Budistlerin de, Hinduların da, Müslümanların da, Hristiyanların da hepsinin bunu hissediyor oluşu meselenin İsa'nın kutsallığı ya da Kuran'ın emsalsiz kutsallığıyla ilgili olamayacağını kanıtlıyor. Çünkü; O'na varmanın on yedi farklı yolu var, evet. Bu arada, küçük bir şey daha var. Konuyu dağıtmaz umarım. Ama şunu da akılda tutmanın faydası var. Şu soruyla karşılaştığınızda, ki bu sabah ABC News'ta soruldu bana; **"Dinin dünyada yaptığı iyi işler de var; iyi insanlar da var, diyemez misiniz?"**

Bu tartışmaya girmezsiniz. Ve bu arada; öyle bir şey denmemesi için de bir neden yok, dersiniz ki; Evet, gerçekten de Hamas'ın Gazze'de toplumsal hizmetler sağladığını duydum Hatta, Farrakhan'ın grubunun da hapishanelerde siyah gençleri uyuşturucudan kurtardığını da. Doğru olup olmadığını bilmiyorum; olabileceğini kabul etmeye hazırım. Ama bu, birincisinin; fanatik Yahudi düşmanı, silahlı bir terörist örgüt ikincisininse; ırkçı, çılgın bir tarikat olduğu gerçeğini değiştirmiyor. Ve **SCİENTOLOGY'**nin de insanları uyuşturucudan kurtardığına şüphem yok. Benim bu insanlar konusunda ısrar ettiğim şey şu bir tanesini bu yüzden haklı görecek olursanız hepsini de öyle görmelisiniz. - Buna karşı bir diğer hamle de... - Çünkü görmemeniz ahlâksızlık olur. Bir ideoloji uydurabilirsiniz; o an aklınıza ne gelirse. Uydurma olduğu apaçık olan bir şey. Ama milyarlara yayılırsa yararlı olabilecek bir şey. Dersiniz ki; benim yeni dinim bu İnsanlara şunu öğretmek; Çocuklarınınız, yetenekleri doğrultusunda fen, matematik ve ekonomi okuyacaklar. Ve diğer bütün dünyevi disiplinleri yoksa yeterince çaba göstermezlerse öldükten sonra, on yedi şeytan tarafından işkence görecekler. Bu son derece faydalı olabilirdi; belki İslam'dan çok daha faydalı olabilirdi. Milyarlara yayılmış olsaydı. Buna rağmen, o on yedi şeytanın var olma ihtimali nedir?

Sıfır.

Şunda da bir kaypaklık yok mu?

Kültürlü entelektüeller ve ilahiyatçılarla bir şekilde konuşulurken cemaatler ve hepsinden öte,

çocuklarımızla başka bir şekilde konuşuluyor. Sanıyorum hepimiz **Jerry Falwell** gibi kolay hedefler seçmekle suçlanmışızdır. Ve kültürlü ilahiyat profesörlerini görmezden gelmekle. Size de öyle geliyor mu, bilmiyorum ama o kültürlü ilahiyat profesörleri birbirleriyle ve genel olarak entelektüellerle konuşurken bir türlü cemaatlerle de tamamen başka türlü konuşuyorlar. Mucizelerden bahsediyorlar ya da-- Bir cemaate demiyorlar ki Başpiskoposlar diyor. Evet, ama kültürlü ilahiyatçılar, vaizlerle onların hiçbir şey anlayamayacağı şekilde konuşmaya çalışıyor. Bu doğru, evet. İlahiyatta uzmanlaşmanın pul koleksiyonculuğu gibi bir şey olduğunu anlamalısınız. Çok özelleşilmesi gereken bir alan ve çok az insan yapıyor. Nüfuzları ihmal edilebilir düzeyde. Kendileri söyleyip kendileri dinliyorlar. Gizemli bazı detaylara aşırı ilgi duyuyorlar. Ve kendi dinleri bile ne dediklerine pek aldırmıyor. Küçük bir kısmı süzülüp alınıyor elbette ama genel tüketime sunulmadan önce de daima kuvvetlendiriliyor. Çünkü söyledikleri şeyler; en azından benim rastladıklarım göz boyayıcı, kafa karıştırıcı ve yaşamla pek bir alâkası olmayan çok ince konular. Hayır! Israr etmek zorundayım. Profesör Allister McGrath için bir iki iyi söz etmeliyim. Kendisi Richard'a saldırırken dedi ki;

"**Bize hep anlatılan doğru değil..." Birçok Hristiyan; Tertullian'ın "credo quia absurdum" yani, "saçma olduğu için inanıyorum ona"** dediğine inanıyor.

"Ama hayır, ortaya çıktı ki; şimdi kontrol ettim ki..." Bu McGrath'ta mıydı, bilmiyorum ama; Tertullian, aslında demiş ki;

"Olanaksızlığı, onu en inanılabilir yapan şeydir." Önemli bir ayrım bence. Zihin alıştırması yapmak için çok yararlı olabilir. Eğer saçmalığa neden olan olasılığıysa Faydalı bir zihin alıştırması. Olasılığı; başka bir deyişle, uydurulmuş olma ihtimali inanılmazlığı yüzünden azalıyor:

"Bu kadar inanılmaz bir şeyi kim uydurabilir?"

Bu kadar acayip. Çok iyi bir noktaya temas ettiniz bu sözlerle. - Gerçekten de öyle... - Güzel bir nokta. Tartışılmaya çok değer bir konu. Bu insanlara şöyle diyorum; E-postanızı ya da mektubunuzu yanlış adrese gönderdiniz. Herkes, sadece köktendincilere bakarak dini yargılamayalım diyor; tamam. İngiltere Kilisesini ele alalım. Üst düzey liderlerinden ikisi yakınlarda dedi ki Kuzey Yorkshire'daki sel baskını, eşcinsel davranışların bir sonucudur. Kuzey Yorkshire değildi galiba; muhtemelen Londra. Tanrı biraz ıskalamış! Bir tanesi, Carlisle piskoposu ve belli ki yakında Canterbury başpiskoposu olacak. Bu olağan dışı. Ilımlı, düşünceli, dikkatli ve az çok kaygılı olması beklenen bir kilise bağnaz beyanlarda bulunuyor. Allister McGrath'ın, Carlisle piskoposuna ne yazacağını duymak isterdim bana ne yazacağını değil. Şöyle diyecek mi; Sayın piskoposum kiliseyi ve kendinizi ne büyük bir aptal konumuna düşürdüğünüzün farkında mısınız?

Bunu yaptı mı?

Eğer özel olarak yapmışsa; pek etkilelenmedim. Herkesin önünde yapmalı.

- Carlisle piskoposu sözünü geri almış. - Bana bunu neden söylüyorlar?

Kiliseyi, kendi piskoposlarının söyledikleriyle yargılarım. Sanırım bunu yapmaya hakkım vardır. Şu da var ki; akademisyen ilahiyatçılar, piskopos ve papazlar bizleri veya başkalarını, hiç çekinmeden kutsal metinleri düz anlamıyla ele almakla suçlayabiliyorlar. ...ki elbette ki, Tekvin'e düz anlamıyla inanıyor değiliz. Ama yine de, Âdem ile Havva'nın yaptıkları hakkında sanki onlar gerçekten var olmuşlar gibi vaazlar veriyorlar. Kendileri veya herhangi kültür düzeyindeki birinin de kurgu olduğunu bildiği şeyler üzerinde konuşabilmek için bir tür salâhiyet belgeleri varmış gibi. Yine de kendi cemaatlerine; koyunlarına sahiden var olmuşlar gibi, gerçeklermiş gibi anlatabiliyorlar. Ve o cemaatin büyük kısmı da gerçekten de var olmuş olduklarına inanıyor. Bu vaizlerden birinin, böyle bir konu açıldığında şöyle dediğini hayal edebiliyor musunuz?

"Bu, bir tür teorik kurmaca." "Gerçek değil ama çok ince bir metafor." Hayır, bunu hiçbir zaman Sonradan, bunu biliyor olmanızı beklediklerini ima ediyorlar. Evet, ama hiç açıkça söylemiyorlar. Burada bir de şöyle bir mesele var. Onu nasıl olup da düz anlamında kabul etmeyi bıraktıklarını hiç itiraf etmiyorlar. Çünkü bizi, bu kaba düz-anlamcılıkla suçlayan bu kadar insan varken biz de köktendinciler kadar köktendinciyiz. Yine de bu ılımlılar nasıl ılımlı olduklarını itiraf etmiyorlar. Ilımlılık, neden meydana gelir?

Bu önermelerin hepsine veya yarısına duyulan inancın yitirilmesinden. Çünkü bilimin ve laik siyasetin darbeleri sürekli iniyor. Ve de eleştirmenlerin düz anlamcılığının. Evet. Din, sayısız mesele üzerindeki mandasını kaybetti. Ve ılımlılar bunun aslında inancın bir zaferi olduğunu inancın kendi

kendine bir aydınlanma yaşadığını savunuyor. Oysa, aydınlanma dışarıdan geliyor. Bilimin zorla içeri tuttuğu bir ışıktan. Bu noktada bizim sözde köktendinciliğimiz meselesine gelmek istiyordum. Bir **Southwark rahibi** var. Yazılı basında ikimizi de en az Londra metrosunu havaya uçuranlar kadar köktenci olmakla suçlayan ilk kişiydi. - Adını hatırlayabiliyor musun?

- Hayır, hatırlamıyorum. Pardon, hatırlayamadım. Southwark piskoposluk bölgesinden önemli bir Anglikan papazıydı. Onunla BBC'ye çıkmıştım. Antrparantez sordum ki; Cemaatinize nasıl olur da sürü dersiniz?

Bu dininiz hakkında çok şey söylemiyor mu?

Onları koyun yerine mi koyuyorsunuz?

O da dedi ki; Ben, Yeni Gine'de rahiplik yapıyordum Orada hiç koyun yok. Tabii ki, hiç koyunun olmadığı bir sürü yer var. İncil'i öğretmenin zor olmasının bir nedeni de bu. Oranın yerlileri için, en önemli hayvanın hangisi olduğunu bulduk ve iyi hatırlıyorum ki bölge piskoposum onlardan şöyle bahsediyordu; ...işte bu domuzlar. ...yeni cemaati için. Ama, böyle bir şeyi kasten yapabilen bu adam ummadığınız kadar alaycı olabilen her ortama ayak uydurabilen bu adam diyor ki; biz şüphe duyanlar Londra metrosunda kendi yurttaşlarını havaya uçuranlar kadar köktendinciymişiz. Bu insafsızlık! Bu nedenle, ben böyle insanları alaya almakla veya küçümsemekle suçlanmama aldırmıyorum. Açıkçası yapabileceğim başka bir şey yok. Bir mizah duygum var ve bazen sivrileşebiliyor da. İnsanların nezaketi uğruna bunu bastırmayacağım. Uzmanlar ve amatörler arasında ayırım yapmanın faydalı olabileceğini düşünür müsünüz?

Kilise görevlilerine yönelik tahammülsüzlüğünüze katılıyorum. Onların mesleki yaşamı bu. Daha iyi bilirler gibi geliyor bana. Doğru. Cemaat daha iyi bilemiyor. Çünkü daha iyisini bilmeyecek şekilde tutuluyorlar. Liderlerine böylesine teslim oldukları için de "sürü"nün inançlarıyla alay edilmesi konusunda giderek daha huzursuz oluyorum. Çünkü yetkiyi liderlerine devretmişler ve onların da bunu doğru kullanacağını varsayıyorlar. Kalkıp da bu yetkiye itiraz edebilecek olan kim?

Bana öyle geliyor ki; ...yine kendileri; vaizler, rahipler, piskoposlar. Ve biz de onlara göz açtırmamalıyız. Örneğin, yaradılışçılık konusunu ele alalım. Köktenci bir kiliseden biri, yaratılışçılığın akla uygun olduğunu çünkü papazlarının öyle söylediğini düşünüyorsa bunu anlayabilir ve mazur görebilirim. Hepimizin, saygı duyduğu ve otorite olarak gördüğü insanlar öyle olduğunu söylediği için doğru olarak kabul ettiği birçok şey var. Her şeyi kontrol etmiyoruz. Ama papaz bu fikri nereden edinmiş?

Nereden edinirse edinsin. Çünkü bundan sorumlu olan o. Onun işi konuştuğu konuyu bilmek. ...ki böylece cemaat de Böyle söylerken küçümseyici olmamaya dikkat etmeliyiz vaizleri küçümsüyormuş izlenimi uyanacağından. Evet, çünkü siz ve Richard sosyal veya doğal bilimler konusunda bir şey söylediğinizde ben kontrol etme ihtiyacı hissetmiyorum. Çoğu zaman yapamam da. Ama sizlerin bunu önceden kontrol edecek türden insanlar olduğunuzu biliyorum. Ama;

"Piskopos (hoca) öyle dediği için inanıyorum." derseniz bana kendinizi aptal konumuna düşürüyormuşsunuz gibi gelir. Ve insan böyle düşünmekte de haklı. Tıpkı, sıradan bir ırkçıyla uğraşırken fikirlerinin tiksinç olduğunu söylemekte haklı olduğu gibi. Daha iyisini bilmiyor olabilir ama bu onu, benim onu kınamamdan azade kılmaz; ve kılmamalı da. Esas küçümseyici olan; ...insanlarla teke tek veya topluca yüzleşmemek olur diye düşünüyorum. Kamuoyunun kanaati çoğu kez yanlıştır. Ayak takımının görüşü ise neredeyse her zaman yanlıştır. Biraz da bu konu üzerinde durduktan-- Dinsel fikir yanlıştır; tanımı gereği yanlıştır. Bunu söylemekten kaçınamayız. Bu noktada, H. L. Mencken adını anmak istiyorum. Şimdilerde de, haklı bir üne kavuşmuş olan Amerikalı bir yazar. Benim zevkime pek de hitap etmiyor; fazla Nietzscheci. Bir dereceye kadar da Sosyal Darwinist görüşleri var. Ama 20'ler ve 30'larda bu ülkedeki birçok insanın çok büyük saygısını nasıl kazandı?

Şöyle söyleyerek; "Metodistlerin ya da..." "...William Jennings Bryan'ın söylediği şeylere inanan insanlar aptaldır." Aptal yerine konulduklarını değil; aptal olduklarını söyledi. **"Bana inandıkları için utanmalılar."** Evet, kendilerini değersiz ve cahil durumuna düşürdüler. Söyleyecek şey bulamıyorum. Zeka, delil ve mantık yürütmenin güzel bir karışımı. Çok başarılı. Muhtemelen, modern dünyada yapılmış en başarılı din karşıtı polemik. Ve 20. yy'da tabii. Üzerinde daha da fazla durmamız gereken bir noktaya temas ettik diye düşünüyorum. O da, bütün bu otorite kavramı. Çünkü dindar insanlar sıklıkla bilimin sadece karşılıksız çek sayfalarından ibaret olduğunu savunurlar. Otoritelere

hepimiz başvuruyoruz. Kozmolojik sabitin ne olduğunu nereden biliyorsunuz?

O yüzden, siz ikinizin bunu iyi yapabilecek konumda olduğunuzu düşünüyorum. Yani, bilim ve rasyonellik çatısı altında korkusuzca uyguladığımız **"otoriteye güven"** beslemekle eleştirdiğimiz ilahiyatçı ve vaizlere güven duymak arasında bir ayrım yapmayı. Biz fizikçi olmayanların, fizikçilerin söylediklerine güven duymakla aslında yaptığımız şey, şunları öne sürmek için kanıtlara sahip olmamız; Fizikçiler meseleyi inceliyorlar, deneyler yapıyorlar Bulguları meslektaşlarınca gözden geçiriliyor Birbirlerini eleştiriyorlar Seminer ve konferanslarda meslektaşlarının yoğun bir eleştisine maruz kalıyorlar Ve ondan sonra çıkıp Ve oradaki yapısal bir özelliği de hatırlayın. Mesele sadece meslektaşlarca değerlendirilmek değil. Bunun rekabetçi bir ortamda oluyor olması da çok önemli. Örneğin; Fermat'ın son teoremi şey tarafından kanıtlandığında Andrew Wiles. Bizim bu kanıtı anlamamızın - aslında o kanıtı hiç anlayamayacağım- Ama bunun gerçekten onun kanıtı olduğuna güven duymamızın nedeni - Herkesin kendisinin bulmak istemesi. - Dünyada bu konuda yeterli olan her matematikçinin onu incelemek için çok istekli olması. Doğru mu, değil mi görmek için, evet. Ve inanın bana eğer bu kanıt yüzünden onu kıskanıyorlarsa; o kanıt doğrudur. Ve böyle bir durum şeyde yok Evet, çünkü bizler bunun antiteziyiz. Hiçbir din adamı Einstein'in şu söylediğini söyleyemedi Eğer haklıysam; bir sonraki güneş tutulması Afrika'nın batı kıyısının açıklarında olacak -kaç ay ve yıl sonra dediğini unuttum şimdi- ve oldu da; çok küçük bir sapma payıyla. Bu derece doğrulanan hiçbir kehanet olmadı. Ya da gerçekleşeceği iddiasına ünlerini ve bir anlamda da hayatlarını bu derece bağlamaya istekli kimse çıkmadı. Bir keresinde, halka açık bir toplantıda bana şöyle soruldu;

"Kuvantum teorisindeki gizemliliğinin, tıpkı kutsal üçleme veya..." "...İsa'nın et ve kanının, ekmek ve şaraba dönüşmesindeki gizemliliğe..." "...benzediğini düşünmüyor musunuz?"

Ve cevap da tabii, Richard Feynman'dan iki alıntıyla verilebilir. İlk olarak, Feynman diyor ki;

"Eğer kuvantum teorisini anladığınızı düşünüyorsanız, onu anlamıyorsunuz." Onun oldukça gizemli olduğunu itiraf ediyor. Ama şu da var; kuvantum teorisinin öngörüleri deneysel olarak, Kuzey Amerika'nın genişliğini, bir saç teli genişliğinde yanılma payıyla öngörebilmeye eşit olacak ölçüde doğrulanıyor. Yani kuvantum teorisi, doğru çıkan öngörüleriyle muazzam ölçüde destekleniyor. Kopenhag yaklaşımının gizemini anlayamazsanız bile. ...ya da artık her nesiyse.

Gelgelelim, kutsal üçlemenin gizeminin doğrulanması şöyle dursun, bir öngörüde bulunma çabası bile yok. Gizemli bir şey de değil ayrıca. **"Gizem"** kelimesinin böyle kullanılmasından hoşlanmıyorum. Gizemciler ya da yeni-gizemciler de denen bir kesimin de olduğu felsefede bu terime yönelik birçok bilinçlendirme çabası var. Gizem terimini seven insanlar bunlar. **Noam Chomsky**, sık alıntılanan sözlerinden birinde diyor ki:

"İki tür soru vardır; bulmacalar ve gizemliler..." "...Bulmacalar çözülebilir olanlardır, gizemliler öyle olmayanlar." Öncelikle, bunu kabul etmiyorum. Sadece ayrımı kabul ediyorum ve diyorum ki; bilimde gizemin yeri yoktur. Bulmacalar vardır ve çok zor bulmacalar vardır bilmediğimiz şeyler vardır ve hiçbir zaman bilemeyeceklerimiz vardır. Ama insan aklının sistematik olarak alamayacağı şeyler değildirler. Bunların, insan aklının sistematik olarak alamayacağı şeyler oldukları fikrini övmenin bence bilimde yeri yoktur. Bu da, **"gericilik" ve "kafa karıştırıcılığı"** gibi bazı kelimeleri konuşmamızda yeniden canlandırmaktan neden memnun olmamız gerektiğini düşünmemin nedeni. Çünkü öyleler. Ve de şunu belirtmekten; ...zeki insanların aptal gibi davranmasına yol açıyor. John Cornwell, yakınlarda sana karşı yeni bir eleştiri yazdı, Richard. ...benim eski bir arkadaşımdır; çok zeki bir adam. Katolik Kilisesi ve faşizm üzerine yapılmış en iyi çalışmalardan birinin sahibidir. Seni eleştirirken diyor ki **"Profesör Dawkins..." "...sadece kutsal üçlemeye ayrılmış olan kitap raflarına bir bakmalı..." "...kütüphaneler bu sorunu ondan önce de çözmeye kalkışmış olanlarla dolu."** Ama mesele şu ki; o din kütüphanelerindeki kitapların hiçbiri de bunu çözebilmiş değil. Bütün ana fikir de çözülemez kalması zaten. Böylece insanları bilemez bir halde tutup kendilerini küçük hissettirmek. Fizikteki gizem meselesine geri dönmek istiyorum. Bunun nedeni evrimleşmiş beyinlerimiz olamaz mı?

Çünkü biz, benim **"orta dünya"** dediğim yerde evrim geçirdik. Hiçbir zaman çok küçük olan veya astronomik büyüklükteki şeylerle uğraşmamız gerekmedi. Kuvantum mekaniğinde olanları algılayacak bir sezgiye hiç sahip olamayabiliriz. Buna rağmen öngörülerini test edebiliyoruz. Öngörülerini fiilen test edebilecek fizik ve matematiği yapabiliyoruz, çünkü bir ekrandaki rakamları herkes--

Doğru, sanırım görebildiğimiz şey bilim adamlarının yüzyıllar içinde geliştirmiş oldukları bir araçlar dizisi; Akıl araçları, düşünme araçları, matematiksel araçlar, v.s. Evrimleşmiş beyinlerimizin sınırlılıklarının Ya da dilerseniz; taş çağı beyinlerimizin sınırlılıklarının bir dereceye kadar üstesinden gelebilmemizi sağlayan araçlar. Ve bu sınırlılıkların üstesinden gelmek de her zaman doğrudan olmuyor. Bazen bir şeyden vazgeçmeniz gerekebiliyor. Evet, bu konuda hiçbir zaman sezgisel olarak düşünemeyebilirsiniz. Ama bilebilirsiniz. Sezgisel olarak düşünemiyor olsanız bile İlerleyebilmenin çok zahmetli olduğu bir süreç var ve onu yapmayı belirli bir otoriteye bırakmanız gerek. Ama onu test edebilirsiniz. Ve bu da sizi A noktasından B'ye aynı şekilde götürür. Kol ve bacaklarınız felçliyse; sizi A'dan B'ye taşıyabilecek bir araç kullanırsınız. Bu, A'dan B'ye yürüyebildiğiniz anlamına gelmez. Ama A'dan B'ye gidebilirsiniz. Ayrıca daha cüretli fizikçiler de diyecektir ki **"Matematik varken, sezgi kimin umrunda?"**

Evet, doğru. Protezleriyle yaşamak konusunda kendileriyle barışıklar. Bunun mükemmel bir örneği de; üçüncü boyutun ötesindeki boyutlar. Çünkü dördüncü veya beşinci bir boyutu gözümüzde canlandıramıyoruz. Ama onları matematiksel olarak temsil etmek çocuk oyuncağı. Ve böylece de, o boyutlarda dolaşabiliyoruz. Şimdi, lisans öğrencilerimize n boyutlu uzayları nasıl manipüle edeceklerini öğretiyoruz. Ve de n-boyutlu uzaylarda vektörleri düşünmeyi. Ve bu duruma alışıyorlar. Pek hayal edemiyorlar -yaptığınız şey; üç boyutu düşünmek sonra da diyelim; elinizi biraz sallayıp, işte aynından biraz daha diyorsunuz. Ama sezginizi matematiği kullanarak kontrol ediyorsunuz ve işe yarıyor. Şöyle kolay bir... Diyelim ki; kişiliği inceleyen bir psikologsunuz. Ve diyorsunuz ki; kişiliğin on beş boyutu vardır ve onları uzaydaki on beş boyut gibi düşünebilirsiniz. Ve herkes de, o boyutlardan herhangi birinde hareket ettiğini hayal edebilir. Diğerlerine nazaran. On beş boyutlu bir uzayı gerçekten gözünüzde canlandırmak zorunda değilsiniz. Evet, ve bunu istemekten de vazgeçiyorsunuz. Ve fark ediyorsunuz ki; bu olmadan da yapabilirim. Yapabilsem güzel olurdu. Ama zaten çıplak gözle bakterileri de göremiyorum. Bu olmadan da yapabilirim. Sanırım bir de-- Evet, bu konuda üstüme gelen oldu. Geçen gün, radyoda. Oldukça şey biriydi Dedi ki;

"Atomlara hiç kanıt olmadan inanıyorum, çünkü hiç atom görmedim." George Galloway, hiç petrol varili görmediğini söylediğinden beri olmamıştı bu. Evet, çok hoştu! Ama fark ediyorsunuz ki, bu noktaya gelmiş insanlar kendilerini çok yıpratıyorlar. Bu aşamaya geldiklerinde artık çaresiz bir durumda oluyorlar. Bundan bahsettim, çünkü Yaşamlarımız kolaylaşsın istediğimden değil ama tartışmayı basitleştiriyor bu. Bilmediğimiz birçok şey olduğunu söylemekte hiç tereddüt etmiyoruz. Şöyle diyen Haldane'di sanırım;

"Evren, sadece anladığımızdan daha tuhaf değil, anlayabileceğimizden de daha tuhaf." Çok büyük yeni keşifler olacağını; çok güzel şeyler göreceğimizi biliyoruz. Ama çok büyük bir belirsizlik olduğunu da biliyoruz. Bütün ayırım da bu. İnançlı kimse, tanrının varlığından daha da fazlasını iddia ediyor. Yoksa ki, deist bakış açısı; evrende işleyen bir akıl olabileceği fikri çürütemeyeceğimiz bir önerme. Ama onlar bu aklı biliyor ve yorumluyorlar. Onunla gayet sıkı fıkılar. Ara sıra kendini ifşa ediyor onlara. Kendi ağzından yazılmış bir kitapları var. Ondan brifing alıyorlar. Düzgün herhangi bir tartışma, yeterli herhangi bir akıl bilebilmelerinin mümkün olduğundan daha fazlasını bildiklerini iddia eden insanları dışarıda tutarak işe başlamak zorundadır.

"Bu şekilde başlamak yanlış, ama şimdi devam edebilir miyiz?" ...diyerek başlıyorsunuz. Teizm de daha ilk rauntta yere seriliyor. Evet. Adaya veda ediyor, şovdan çıkıyor. Dan'in söylediğine iliştirmek istediğim bir dipnot var. Şayet, gizem; ...eninde sonunda yutmamız gereken bir acı ilaçsa bile bilişsel olarak, gerçeğe bir dereceye kadar kapalıyız demektir. Bu da, teizme hâlâ bir hareket alanı sunmuyor. Tabii ki, çünkü onlara da başkalarına olduğu kadar kapalı. Üstüne, kendisini tamamen görünür kılmış olduğu da iddia ediliyor. Ayrıca, istediklerini yapabilecek kadar güçlü oldukları zamanlarda söylemiş oldukları şeyleri unutmaya hakları yok:

"Bu gerçekten doğru; her detayına kadar." **"...ve inanmazsanız sizi öldürürüz."** Sizi öldürürüz, evet. Sizi öldürürüz; bu biraz zaman alabilir ama işimizi yaparız. Evet, sizi yavaş yavaş öldüreceğiz. O zaman o kadar güçlü olmamış olsalardı, şimdi de bu kadar güçlü olamazlardı. Doğru, ve biliyor musun bu söylediğin Christopher inançlı birçok insanda aslında dehşete, endişeye yol açıyor. Çünkü bu yaptıklarının yasak bir hamle olduğu onlara daha önce hiç açıkça gösterilmemiş. Oyun böyle oynanmıyor. Bunu yapamazsınız! Hayatları boyunca onlara bunu yapabilecekleri öğretilmiş. Bir tartış-

mayı yürütmenin meşru yöntemi olarak. Sonra da, birden biz ortaya çıkıp

"Kusura bakmayın, ama bu oyunda böyle bir hamle yapamazsınız." diyoruz. Hatta, bu diskalifiye olmanıza neden olacak bir hamle**.**

"Bu, yapmanıza kesinlikle ayrıcalık tanınamayacak bir hamle." Evet. O hamlenin ne olduğunu bana hatırlatabilir misiniz; ya da bize?

Belki de, sadece benim için. O hamle nedir?

- Birinin inanç kartını oynaması. - Evet. Diyorlar ki;

"Bakın, ben bir Hristiyanım..."

"...ve biz Hristiyanlar buna inanmak zorundayız; o kadar." Bu noktada da, zannediyorum bunu söylemenin kibar yöntemi

"Tamam; ama bu doğruysa..."

"...kendinizi bu tartışmadan muaf tutmalısınız..."

"...çünkü buna açık bir zihinle devam edebilmekten..."

"...aciz olduğunuzu ifade ettiniz."

Umduğum şey bu. Bunu söylemenizi beklerim. Eğer gerçekten fikrinizi savunamıyorsanız o zaman kusura bakmayın ama, doğruluğunu da iddia edemezsiniz. İnanç kartını oynamanıza izin veremeyiz. Kutsal kitabınızda yazanları bizim de saygı duyacağımız şekilde savunmak istiyorsanız; tamam. Ama;

"Öyle; çünkü kutsal kitapta öyle yazıyor." hiçbir şey söylemiyor. Ve söylediğini düşünüyorsanız da Bu öncelikle, küstahça. Kural tanımayan bir hamle ve bunu kabul edemeyiz. Ve başka bir inanç adına yapıldığında onların da kabul etmediği bir hamle. Kesinlikle! Şimdi, üçünüzün de benden daha bilgili olduğu şu konuda bir şey sorabilir miyim?

Victor Stenger'in, tanrının varlığının artık bilimsel olarak çürütülebildiğini söylediği kitabı hakkında ne düşünüyorsunuz?

- Bu konuda bir görüşünüz var mı?

- Ne tür bir tanrıyı?

Kitabı okumadım Her tür tanrıyı. Sadece yaratıcı olan veya denetleyici olan ya da elbette; müdahale eden. Sanırım bu yeterince kapsamlı. Benim görüşüm, her zaman bir belirsizlikle yaşamak zorunda oluşumuza dayanıyordu. Ve ancak emin olanlar tartışma bitmeden masadan kalkar. Victor Stenger, artık haklı bir güvenle **"çürütüldü"** diyebileceğimiz bir aşamaya geldiğimizi düşünüyor gibi. Sadece **"Doğrulanamadı."** ya da **"Daha iyi bir açıklaması var**." değil de İlginç bir sav olduğunu düşündüm. Çünkü görüşlerimizin bir belirsizlik olduğu varsayılarak oluşmuş olması benim için çok fark ediyor.

- Sanırım zayıf halka...

- Başka bir deyişle; şüphe duyuyoruz. Kitabının büyük bir hayranıyım. Hatta, kapağına tanıtım yazısı da yazdım. Sanırım en zayıf halka, kutsal metinlerdeki temel iddia. Fikir şu; İncil'in her şeyi bilen bir tanrının kusursuz sözleri olma iddiasında olduğunu biliyoruz. Bu gerçekten zayıf bir halka ve iddia da gerçekten bu. Epistemolojik altın ölçütlerine göre altın değerinde olan bu. Yani, kalan hepsi buna dayanıyor. Şayet İncil, sihirli bir kitap değilse; ...bu durumda, Hristiyanlık buhar olup uçuyor. Kuran sihirli bir kitap değilse; İslam buharlaşıp uçuyor. Ve kitaplara bakıp da, kendinize burada her şeyi bilenliğin en küçük bir kanıtı var mı?

diye sorduğunuzda Burada, tek bir cümle görebiliyor musunuz ki el arabasını, ileri teknoloji sayabilecek bir insan tarafından söylenemeyecek olsun?

Cevabınız hayır olmalı. Yani, eğer İncil'de DNA'nın ve elektriğin ve bizi afallatacak başka şeylerin bir açıklaması olsaydı; tamam. Ağzımız açık kalırdı, doğal olarak. Ve bu bilginin kaynağı hakkında duyarlı bir söyleşi yapıyor olurduk. Dinesh D'Souza, yeni kitabında şundan bahsediyor Bu arada, kendisi muhaliflerimiz arasındaki en aydın, bilgili ve eğitimli insanlardandır. Yakında da bir tartışmaya katılacağım kendisiyle. Diyor ki, İncil'in insanların dalga geçtiği, **"Yaradılış"** bölümünde **"Işık olsun!"** deniyor ve yalnızca birkaç kıta sonrasında da güneş, ay ve yıldızlardan bahsediliyor. Bu nasıl olabilir?

Büyük patlamaya göre bu doğru olabilir. Ama bu çok patetik. Patlama galaksilerden önce oluyor. İnanın; bence de çok patetik ama Bu düşünce tarzını, **"The End of Faith"**in çok uzun sonuç bölümünde göstermeye çalışmıştım. Dedim ki; her metin çözülebilir. İnanç gözlükleriyle bakarsanız,

her metinden sihirli öngörüler çıkarabilirsiniz. Ve gerçekten de, bir kitapçıya girdim; yemek kitaplarının olduğu koridora rastgele bir yemek kitabını açtım ve bir tarif buldum. Wok tavada kızarmış ogo çeşnili karides. Ya da onun gibi bir şey. Ve de tarifle ilgili mistik bir yorumda bulundum. Ve siz de yapabilirsiniz. Her uçuk metinle noktaları birleştir oynayabilir ve içinde bir hikmet bulabilirsiniz. Michael Shermer, **"The Bible Code"**da yaptı bunu. Okumadım onu ama, evet. İncil'deki gizli mesajlar. Çok, çok iyi. Ne zaman isterseniz ona bakarak dünün haber başlıklarını yazabilirsiniz. Üçünüze bir sorum var:

İnanç lehine; ateizminizi sorgulatan bir argüman oldu mu? ...şöyle bir durup düşünmenize yol açan?

Sizi afallatan verilecek hazır bir cevabınız yokmuş gibi hissettiğiniz, vesaire. Aklıma bir şey gelmiyor doğrusu. Sanırım buna en yakın fikir; ...evrenin temel sabitinin gerçek olamayacak kadar iyi olması. Eğer doğruysa, bunun bir açıklama gerektirdiğini düşünüyorum. Victor Stenger, doğru olduğunu düşünmüyor. Ama birçok fizikçi öyle düşünüyor. Bu, hiçbir anlamda zeki bir yaratıcıyı aklıma getirmiyor benim. Çünkü elinizde hâlâ onun da nereden geldiğini açıklama sorunu var. Ayrıca, yaratıcı olabilecek yeterlikte ve evrenin sabitlerine bizim var olmamızı sağlayan bir ince ayar çekebilecek kadar da zeki olan, zeki bir yaratıcı çok daha ince olmalıydı Evet, güneş sistemimizdeki diğer bütün ölü gezegenleri neden yaratsın?

O ayrı bir soru. O kadar iyi olduğunu düşünürsek. Montefiore piskoposu bu konuda çok iyiydi. Eskiden arkadaşımdı. Derdi ki; yaşamın oluştuğu koşullara ve onların bu derece bıçak sırtında oluşuna hayranlık duymalısınız. Bıçak sırtında, evet; gezegenlerimizin çoğu ya aşırı sıcak, ya da aşırı soğuk. Diğer gezegenler yaşam için ya aşırı sıcak, ya da aşırı soğuk. Bu da sadece bir güneş sistemi; içinde yaşam olduğunu bildiğimiz tek yer. Hiç tasarımcı işine benzemiyor. Ve elbette,

"Ondan önce ne vardı?"dan kurtulamıyorsunuz.

Bu konuda ikna edici tek bir argümana bile hiç rastlamadım. Ama olmasını bekliyor da değilim çünkü bir akşam düşünürken fark ettim ki hiç yeni bir şeyle ortaya çıkmıyorlar. Neden?

Çünkü argümanları tanımı gereği çok eski. Ve hepsi de doğanın düzeni hakkında çok, çok az şey bildiğimiz bir zamanda ortaya çıkmış. Biraz da olsa ilgi çekici bulduğum tek argüman Ve bu teizm için olduğu kadar sorduğunuz şey; inanç için de geçerli. Apotropaik diyebilirim sanırım. Bir şey için bütün övgünün tanrıya ait olduğunun söylenmesi Her şey için ona şükredilmesi gerektiğinin söylenmesi Bir tür alçak gönüllülük bu aslında. Batıl; bu yüzden apotropaik diyorum. Ama kibri önlüyor. Yine aynı nedenle, açık ki tek tanrıcıllık öncesi döneme ait. Ama din, insanları kibirden uzak tutuyor ya da durmalarına yardım edebiliyor. Düşünüyorum ki, manen ve entelektüel açıdan bu-- Ama bu doğru bir argüman değil. Oh, tanrım! Hayır. Öyle bir argüman yok ve olabileceğini de sanmıyorum. - Belki de soruyu genişletmeliyim. - Hayır, hayır. Bir dakika! Cevap vermeden önce, Dan-

- Sana, inancımı kökünden sarsabilecek bazı bulgular sayabilirim.

- İzninizle sorumu genişleteyim.

- Tabii. Yalnızca şey değil Prekambriyen dönemi tavşanları?

Hayır, hayır. O işe yaramaz. Yalnızca dinsel inancın akla yatkınlığıyla ilgili bir argüman değil dini eleştirmekle aslında kötü bir şey yapıyor olduğumuza dair bir argüman.

- Bu çok daha kolay. - Bunu yapmamalısınız, bırakın diyen. Evet, şüphesiz! Yaptığımız şeyi yapmamalıyız diyen. Bu çok daha kolay. İyi bir gerekçe bulması mı, daha kolay?

Yani, birisi; herkes sahte bir şeye inanırsa dünya daha iyi bir yer olur, diyen bir argümanla gelebilir. Çalışmalarınızda ya da eleştirmenlerle girdiğiniz diyaloglarda sizi durup düşünmeye sevk eden böyle bir argüman oldu mu?

Evet, evet. **"Breaking The Spell"**de pek değil ama özgür iradeyle ilgili kitabım; **"Freedom Evolves"** üzerine çalışırken oldu. Dinsel olan birkaç tanesine çok benzer fikirleri savunan eleştirmenlerle sürekli karşılaştım. Bak! Özgür irade çok önemli bir şey ve özgür irade kavramından vazgeçersek insanlar sorumluluk duygusunu yitirir ve kaosa sürüklenirsiniz. Çok kurcalama; görmezden gel Bu özgür irade ve determinizm meselesini fazla kurcalama. Ben de konuyu çevresel etkileri bağlamında enikonu düşündüm. Şöyle bir durum hayal edebiliyor muyum?

Bastırılamaz merak duygumun doğru ya da yanlış dünyada tahrip edici etkileri olabilecek ve çenemi kapalı tutup konuyu değiştirmem gereken bir meselede açıkça konuşmama neden olacağı bir

durum. Bence bu hepimizin kendisine sorması gereken iyi bir soru. Evet, iyi. Kesinlikle! Ve bu konuda çok da düşündüm. Ve bu yolda devam etmenin de bir anlamda; sadece çevresel açıdan güvenli değil zorunlu da olduğu sonucuna varmasaydım o iki kitabı yayınlatmazdım. Bence bu soruyu sormalısınız, ben soruyorum. Bir kitabı yayınlatmadan önce; evet ama kendi adımıza, bu doğru mu yanlış mı? diye düşünürken değil. Bazı siyasete güdümlenmiş eleştirmenlerin yaptığını asla yapmamalı. Yani, bir şeye; **"Siyaseten o kadar uygunsuz ki, doğru olamaz."** dememeli. Bu farklı bir Bu tamamen farklı bir şey, evet. Siyah ve beyazların zeka yaşı farklarıyla ilgili yorumun doğru olduğunu düşündüğünüzü fark etmeniz gibi. Evet, ve de öyle bir yayını önleyebilir Tekrar bakar, gözden geçirirsiniz **"Şimdi ne yapacağım?"** dersiniz. Neyse ki, bu sorunlar gerçekte kendisini bu şekilde göstermiyor. Bana kendisini gösterdiği bir yeri anlatayım. Sanırım, LA Times'ın yorum sayfasında bir yazıydı; karıştırıyor olabilirim. Ama birisi, ABD'deki müslüman nüfusun Batı Avrupa'daki gibi köktencileşmemiş olmasının nedenini büyük oranda, bizde inancın çok saygın bir yeri olmasına ve böylece onların Batı Avrupa'da olduğu gibi kendi içine kapanıp sorunlarla boğuşmak zorunda kalmamış olmalarına bağlıyordu. Batı Avrupadaki gibi. Doğru mu, değil mi bilmiyorum ama doğruysa bir durup düşünmeme neden olurdu. Çok ilginç gerçekten.

James Wolfensohn; eski Dünya Bankalı olup yakınlarda Gazze'de arabuluculuk yapmıştı. Hamas'taki Müslüman Kardeşler üzerinde çok büyük bir nüfuz kazandığıma inanıyorum demiş Ortodoks bir Yahudi olduğu için.

Eğer öyleyse bunun iğrenç olduğunu söylemeliyim. İlk başta o işe hiç atanmamalıydı. Çünkü o çatışma hakkında kesin olarak emin olduğumuz bir şey varsa o da böyle şeylerin bunu çok daha kötüleştireceği. Eğer bu yalnızca ulusal ve toprakla ilgili bir tartışma olsaydı şimdiye dek çözülürdü. Ama onun bunu söylerken ki kendine güveni

-o dediği doğruysa bile-

beni kendisine daha da cephe almaya zorluyor. Burada birbiri içine geçen iki mesele var. İlki;

"Ne elde etmek istiyoruz?" sorusu. Neyi başarabilmek bize makul geliyor? Ve inanç üzerine o makale de bizim bakış açımızdaki insanlara maalesef, **"herkesle inancını tartışamazsın"** düşüncesini yayıyor. Bu tamamen akılsızca bir çaba mı?

Yoksa insanlarla yaptığımız bu fikir savaşını gerçekten kazanabilir miyiz?

Ve e-postalarıma bakarak diyorum ki; elbette kazanabiliriz. Yapılan tartışmalar sonucu inançlarını kaybetmiş olan insanlardan sürekli e-posta alıyorum. Bardağı taşıran son damla; bizim kitaplarımızdan biri ya da başka türlü bir muhakeme de olsa Yahut, inançlarıyla doğru bildiklerinin uyuşmaması sonucunda da olsa İnsanlara, inançlarına içkin olan çelişkileri veya inançlarıyla evren hakkında doğru bildiğimiz şeyler arasındaki çelişkileri göstermenin mümkün olduğu gerçeğini vurgulamak zorunda olduğumuzu düşünüyorum. Bu süreç; dakikalar, aylar ya da yıllar alabilir. Ama insanlar öğrendikleri doğrular karşısında batıl inançlarını er geç terk edecektirler. Çok bilgili ve evrimin zeki bir açıklayıcısı olan bir biyologla tartışıyordum. Ve kendisi yine de tanrıya inanıyordu. Ben de

"Bu nasıl olabiliyor?" diye sordum;

"Nedir aslı?" O da dedi ki; bütün akılcı argümanlarınızı kabul ediyorum ama sonuçta bu inanç. Ve de benim çok çarpıcı bulduğum şu sözleri söyledi;

"Ona inanç denmesinin bir nedeni var." Bunu çok katı ve neredeyse sinirli bir şekilde söyledi.

"Adına inanç denmesinin bir nedeni var." Bu, ona göre tartışmayı bitiren bir hamleydi. Bunu tartışamazsın çünkü bu inanç. Ve bunu savunma modunda değil de gayet mağrur ve meydan okuyan bir tavırla söyledi. Kuzey Amerika'da bununla hep karşılaşıyorsunuz. İnsanlar gelip, William James'i okumanız gerektiğini ve böylece başka insanların algılarını etkileyebileceğinizi söylüyorlar. ...ki tanımı gereği imkansız bir şey bu. Evet. Bunu yapabiliyorsa, onlara saygı duymamı neden sağlamıyorlar o zaman?

Başka hiçbir tartışmada kabul edilmez bu. Yarattıkları izlenim insanlar için çok önemlidir sonuçta. Orange County'de, kıdemli bir presbiteryenle yaptığım bir tartışmada ona şöyle sormuştum; Çünkü İncil'i düz anlamında kabul etmek üzerine konuşuyorduk ve o bunun bir savunucusu değildi. Sordum ki; peki ya çarmıha gerilme esnasında mezarların açılmasına ne diyorsunuz; Aziz Matta İncili-ne göre?

Matta demeyi tercih ederim. **Kudüs'te herkes mezarından çıkmış ve şehirde dolaşıp eski ar-**

kadaşlarını selamlamış. Bu, İsa'nın yeniden dirilişi meselesini ucuzlaştırmıyor mu?

diye soracaktım ona. Ama yanlış anladı ve benim bunun olduğuna inanıp inanmadığımı sordu. Ve dedi ki; bir tarihçi olarak, ki öyleydi, bundan şüphe duymaya meyilliyim ama bir presbiteryen papazı olarak doğru olduğunu düşünüyorum. Peki, o zaman tamam. Benim için ona bu kadarını söyletmek yeterliydi. Dedim ki, o zaman bu durumda söyleyeceklerim bu kadar. Daha fazla konuşmak istemiyorum. Söyleyebileceğim her şeyi zaten söylediniz. Eklemek istediğim bir şey daha var. Francis Collins ya da az önce bahsettiğiniz biyolog gibi gerçeklerden fazlasıyla haberdar olan doğru olanı bilebilecek kadar bilimsel eğitimi olan ama yine de bilmeyen ya da bildiğini açık etmeyen insanlar var. Bunun kültürel bir sorun olduğunu düşünüyorum. Buna yaptığım konuşmalardan birinde ikna oldum. Konuşmamın sonunda bir fizik profesörü yanıma geldi. Sadık bir Hristiyan olan, bir yüksek lisans öğrencisini de yanında getirdiğini ve onun konuşmamdan çok etkilenmiş olduğunu söyledi. Anlattıklarından anladığım şuydu ki; İnancı ilk kez bu kadar açık bir şekilde sorgulanmıştı. O zaman şöyle söylemek doğru; Bir bilim adamı olmak için gerekli öğretimden geçseniz de bütün o süreç boyunca, bunu yapmak tabu olduğundan inancınız hiç açıkça sorgulanmamış olabilir. Ve böylece Müslüman dünyasında, nükleer bomba imal edebilecek bir mühendis olup bir yandan da, cennette yetmiş iki bakire edinmeyi akla yatkın bulanlar olabiliyor. Ya da **Francis Collins** gibi, pazar günü donmuş bir şelalenin huzurunda çimlere kapanarak kendini İsa'ya adayıp pazartesi de bir genetik doktoru olabileceğini düşünen insanlar olabiliyor. Veya bir arkadaşımız büyük Pakistanlı fizikçi **Pervez Hoodbhoy**'un dediğine göre cinlerin ve şeytanların güçlerini reaktör için kullanmayı düşünen insanlar varmış. Çok cazip bir yatırım. Evet! Görünüşe bakılırsa, anlıyorum ki, hala kafamdan atamıyorum onu; Oxford, Saint **Anthony's College**'den saygıdeğer Tarık Ramazan kitabında kendisinin de cinlere inandığını söylüyormuş. Umarım haksızlık yapmıyorumdur. Kitabı; **"In the Steps of the Prophet"**te böyle dediği söylendi bana.

İnsan, apaçık ilkel ve batıl olan şeylerle hep yüz yüze geliyor. İnsanların inançlarını sarsmayı ummaktan daha kolayı olabilir. Bu konu uzun süredir askıya alınmış durumda. İnsanların inancının açıkça sorgulanacağı bir dönemin daha başlangıcındayız. Ve sonuç da veriyor. Bana öyle geliyor ki, önümüzdeki asıl engeller gerçeklere ya da argümanlara sahip olmamak değil bunu açıkça söylemenin, itiraf etmenin önündeki bu stratejik gerekçeler. Kendinize itiraf edememek, başkalarına itiraf edememek; ...aileniz bunu ihanet olarak göreceğinden ya da bu kadar zaman kandırılmış olduğunuzu kabul edemediğinizden. Ondan vazgeçtiğinizi açıklamak bile büyük cesaret isteyen bir iş diye düşünüyorum. İnsanların o cesareti bulmalarına yardım edebilseydik, ...bunu daha önce yapmış olup da şu anda gayet iyi durumda olanlardan örnek verseydik; ...bir ebeveyn veya başkalarının etkisinden kurtulmalarına yardımcı olabilirdik. Belki ailelerinden birkaç kişinin duyguları incinebilir ama ben yine de buna cesaretlendirmenin iyi bir şey olduğunu düşünüyorum. Ve bunu yapamayacağımıza da hükmetmemeliyiz. Bence yapabiliriz. Evet, yapamayacağımızı ve yapmamamız gerektiğini düşünmek neredeyse küçümseyici bir fikir. Diğer taraftan, galiba hepimiz bu tür bir zihinsel kompartmantalizasyonu maharetle uygulayabilen insanlar tanıyoruz. Sam'in dediği gibi pazar günü bir şeye inanıp, haftanın geri kalanında tamamen tutarsız veya onunla bağdaşmayan başka bir şeye inanılabiliyor. Bunun nörolojik bir sorun olduğunu hiç sanmıyorum. İnsanın bu şekilde bölünmüş bir zihne sahip olmaması için bir neden yok. Bir açıdan dengesizlik olsa da, eminim haklısınızdır. İnsanlar bunu yapıyor ve bu konuda da çok iyiler. Dikkatlerini ona yöneltmeyerek yapıyorlar bunu. Dikkat üzerine odaklanabiliriz. Ama böyle bir çelişkiyle nasıl yaşanabilir?

Bunu yaptığını unutarak ve dikkatini ona vermeyerek. Bunu adlandırmak için hatırda kalıcı bir söz veya ifade bulabilmeyi isterdim. Böylece, insanlar bunu yaptıklarında, zihinlerinde birden uyanırdı ve ve durup düşünürlerdi ki; İşte, bu o kozmik **'çevir kazı yanmasın'** anlarından biri **Dennett, Dawkins ve Harris ve Hitchens**'ın bahsettiği. Ve de bunun gayrimeşru türden bir şey olduğunu düşünürlerdi. Ne tuhaf bir şey yaptıklarının biraz olsun farkına varırlardı. Korkarım; ben bilişsel uyumsuzluğun günlük yaşam için belki de gerekli bir şey olduğunu düşünüyorum. Herkes biraz olsun yapıyor. Bilişsel uyumsuzluğa göz yummayı mı?

- Hayır, onu uygulamayı.

- Gerçekten uygulamayı. **moveon.org** sitesine üye olan birini ele alalım. **ABD hükümetinin yoksulları ezip, başka insanların ülkelerini istila eden; ...zalim, militer ve emperyalist bir rejim ol-**

duğunu düşünüyorlar. Ama vergilerini ödüyorlar; çok nadirdir ödemeyenleri. Çocuklarını okula gönderiyorlar, işlerini yapıyorlar. Yani, dediklerinin onda biri bile doğruymuş gibi davranmıyorlar. Kısmen bunun imkansız oluşundan. Ya da 50''lerde John Birch derneği üyesi olanlar diyelim; Başkan Eisenhower'ın bile komünist olduğunu düşünüyorlardı. Tamam; bir sabah kalkıp buna inanabilirsiniz; Beyaz Saray Kremlin'den yönetiliyor. Ama sonra da bakkala alışverişe gitmek ve bu tür şeyler yapmak zorundasınız. Hala bunları yapmalısınız. Çok fazla bağımlılık, evet. Ama hala hiç sorgulanamayacak derecede inançlı olabilirsin. Senin için çok, çok önemli olabilir ama hayatında; gerçek hayatında fikrini uygulaman veya haklı olduğunu savunman hiç mümkün olmayabilir. Ve aynı durum, eminim ki, şöyle söyleyen insanlar için de geçerlidir; Bir çocuğumu, diğerine tercih etmemeliyim ya da bir ebeveynimi diğerine ama ediyorum, fakat ediyormuş gibi davranmayacağım. Birçok şey böyle. Ama bir eğitimci olarak-- Veya senatör Craig'in eşcinsel olmadığını söylemesi. Kendi kafasında, olmadığından kesinlikle emin olabilir. Ama öyle olduğunu söyleyerek yaşamını idare edemiyor. ...ya da olmadığını. O yüzden sormak istediğim soru buydu. Kendimize gerçek amacımızın ne olduğunu sormalıyız. Gerçekten inancın olmadığı bir dünya istiyor muyuz?

Ben istemediğimi söylemeliyim. Bunu görmeyi ne bekliyorum, ne de istiyorum. İnançla neyi kastediyorsunuz?

Mümkün olduğunu sanmıyorum, çünkü inanç çok hızlı çoğalan bir şey. Ne kadar da önü kesilse, yerine başka bir şey de konulsa gözden de düşse, o oranda çoğalıyor. Olağanüstü ölçüde hızlı çoğalıyor gibi geliyor bana. Freudyen nedenlerden ötürü olduğunu düşünüyorum. Özellikle de yok olmaya, ölmeye duyulan korku yüzünden. Doğaüstü sistemlere olan inancı kastediyorsunuz. Evet, istek.

- Peki neden isteyemiyorsunuz?

- Hüsnükuruntu. Diğer bir mesele de; ...bu tartışmanın bitmesini ister miydim?

Herkes kabullenecek Emekli olup başka şeylerle ilgilenmek Hitchens, bu raundun kesin galibi; artık dünyada kimse tanrıya inanmıyor. Böyle bir şeyi kafamda canlandıramıyor oluşum bir yana istediğim şeyin tam olarak bu olduğundan da emin değilim. O; epistemoloji, felsefe, biyoloji vs. üzerine olan bütün argümanların bir tür temeli olarak da düşünülebilir. Her zaman itiraz etmeniz gereken şey o; diğer açıklama. Sıra dışı bir şey. Anlamıyorum Yani, hiçbir zaman işe yaramayacağını söylemenizi anlayabiliyorum. Bunu neden istemeyebileceğinizi anlamıyorum. Çünkü, bu bir parça Huxley ve Darwin arasındaki tartışmaya benziyor. Pardon, bağışlayın. Huxley ve Wilberforce arasındaki ya da Darrow ve William Jennings Bryan. Sürmesini istiyorum. İlginç olduğundan mı?

Bizim tarafın daha rafine olmasını isterdim ve onların da daha savunmasız. Ama tek elden ses çıkmıyor. Ama cihatçılarla devam etmek istemezdiniz herhalde?

Orada belirli bir Hayır, ama cihatçılara karşı öne sürecek bir fikrim yok zaten. Amaçlarının meşruluğu hakkında var ama. Hayır, pek değil. O konuda tartışacak birşey yok. Kimin hayatta kalacağı meselesi bu. Mahvedilmelerini isterdim. Tamam; bunu kök hücre araştırmalarını engelleyenlere de yöneltin o zaman. Hayır, benimki çok primatça bir yanıt kendi yaşamımı güvenceye almak için düşmanı yok etmek gerektiğini kabul etmek. Ne düşündükleri hiç ilgimi çekmiyor. Ama öyle görünüyor ki Hayır...

İslam'la ilgili sorunuza hala gelemedik Ama ne düşündükleriyle hiç mi hiç ilgilenmiyorum.

Tek ilgilendiğim onları yok etme metotlarını geliştirmek. Tamam. Başka bir deyişle, basitçe vazgeçiyorsunuz-- Ve de, bu arada, çok az laikten destek gören bir vazife bu. Dikkate değer bu, evet. Birçok ateist bu savaşı istemiyor. En önemli olanından kaytarmak istiyorlar. Billy Graham'a esip gürlemeyi tercih ediyorlar. Çünkü o şekilde tehlikede olmadıklarını biliyorlar. Bu insanları **"katletmek"** düşüncesini çok nefret dolu bulduğumuzdan Diğer taraftan bu onları-

- Hayır, ben "mahvetmek" dedim. Mahvetmek?

Evet, cihatçı güçlerin tamamen yok edilmesi. Katletmek; bunu bütün bir türe uygulamak olur sanırım. Fakat Christopher, sana dönersek Kulağa sanki, asıl sevdiğin şey tartışmaymış gibi geliyor. Entelektüel bir tartışmayı neredeyse kazanılıp, kaybedilecek bir gösteri olarak görüyormuş gibisin. Diyalektik demeyi tercih ederim, Richard. Başka bir deyişle, insan başkalarıyla tartışarak öğrenir. Evet. Bu masadaki herkesin, düşünen bir insan olarak kendi kapasitesini artırdığını veya geliştirdiğini düşünüyorum. Evet, ama üzerinde mantık yürütülecek bir yığın şey var. Dine karşı mücadeleyi kaza-

nırsak tekrar bilime dönebiliriz, ya da hangi alanla meşgulsek. Ve o konularda mantık yürütüp tartışabiliriz. Tartışılacak, tartışmaya değer çok konu var. Ama durum her zaman şöyle olacak; ...bazıları dünyadaki varlık nedenlerini biyoloji yasalarına; ...diğerleriyse onlar için tertiplenmiş ilahi bir plana bağlayacak. Ve bana göre, hangi görüşten olduklarına bakarak insanlar hakkında çok şey söyleyebilirsiniz. Ve hepimizin bildiği gibi, o görüşlerden bir tanesi mantıklı. Bunu nereden biliyoruz?

Zıttıyla karşılaştırmak zorunda oluşumuzdan. Müsaadenizle bir benzetme yapacağım. Çünkü aynı şey, yakın tarihin belirli bir noktasında büyücülük için de söylenebilirdi. Diyebilirdiniz ki; **bütün kültürlerde büyü inancı var Büyülü sözlerin işe yaradığı inancı. Büyücülük her yerde var ve bundan asla kurtulamayacağız ve kurtulmaya çabaladığımız için de aptalız.** Ya da sadece diyalektik olsun diye deneyebiliriz ama büyücülük hep olacak. Buna rağmen, günümüzde büyücülük neredeyse istisnasız bir şekilde belirli cemaatler bulunabilir ama Hiç de değil. Gerçek büyücülükten bahsediyorum. Dindarlardaki gibi değil Büyücülük asla kökü kazınamayacak bir şeydir; ot gibi biter. Sıklıkla da animizm ve Hristiyanlık altında.

- Hayır, onu kastetmiyorum... - Ama Batıda değil.
- Gerçek büyücülükten bahsediyorum. - Washington Post-
- Kem göz büyücülüğü Tıbbın yerini dolduran ve-
- Bundan kurtulduğumuzu mu düşünüyorsunuz?

Bundan temel olarak kurtulmuş olduğumuzu düşünüyorum, evet. Ama durum ne olursa olsun bundan kurtulmak istemiyor musunuz?

Hiç de değil. Şu anda, Wiccaların Arlington mezarlığına gömülebilmesi için bir kampanya var. Ama Ünitaryenler ne kadar... Wiccalar da o kadar büyücü. Doğru, onlar gerçek değil. Bahsettiğim şey; ...kötü niyetiyle, tarladaki ürününüzü psişik bir şekilde yok edebilmesine yol açabilecek nedensel bir işleyişe olan inancınızdan ötürü komşunuzu çekinmeden öldürebilmek. Ya da kötü nazarda bulunabileceği Tıptan bihaber olmaktan kaynaklanıyor. Yani, insanların niye hastalandığını bilmiyorsunuz ve komşunuzun kötü niyetinden şüpheleniyorsunuz. Ve büyücülük de o boşluğu dolduruyor. Hayır, öyle bir durum için tartışacak ilginç bir konu kaybedileceğinden ondan kurtulmak istenmeyebilir diyemem. Ama şu anda, cadıların tıp alanına giren iddialarıyla uğraşmıyoruz. Ve alternatif tıbba ya da akupunktura hiç girme. Gerçek büyücülükten bahsediyorum; Orta Çağ büyücülüğünden. Ben de, tam ona değinmek üzereydim. Washington Post her gün burç köşesi yayınlıyor. - Astroloji de farklı bir mesele.

- Evet, ve bu Astroloji, çok zayıf Astroloji, ben burcumu okumadığımda yok olacak değil. Tamam, ama yok edilmesine gerek de yok. Evet, ama yok olmasıyla sizin bunu isteyip istememenizi karıştırıyorsunuz. Ve kulağa da sanki, aleyhinde muhalafet yapıp üzerinde zekanızı bileyebilmek için yok olmasını istemiyorsunuz gibi geliyor. Evet, aslında düşünüyorum ki Ama yok olmasını düşünmek yerine neden bir evrimsel epidemoloğun yapacağı gibi yapıp, demiyoruz ki; ...yapmak istediğimiz şey; zararsız olanın evrimini teşvik etmek. Zararlı olanlardan kurtulmak istiyoruz. Yani, astroloji pek umrumda değil. Çok zararlı olduğunu düşünmüyorum. Tamam; söylendiğine göre Reagan'ın kararlar almak için astrolojiye danışması biraz ürkütücü ama bunun münferit bir vaka olduğunu umuyorum. Astroloji gibi bir batıl inancın nispeten zararsız oluşunun önemli olduğunu düşünüyorum. Aynı şeyi diğer ilgi alanlarına da yapabilsek onları da astrolojinin konumuna indirgeyebilirsek memnun olurdum. Bakın, cevabımı kabul etmeyebilir ya da beğenmeyebilirsiniz ama kanımca sormamız gereken ve de soracağımız soru şu olmalı; ...ki bugün bir tv'de yine sordum bunu aslında: **Bu sabah ABD'de hiç kimsenin kiliseye gitmemesini ister misiniz?**

Sizin cevabınız nedir?

Cevabımı daha önce verdim, Richard da katılmamıştı. Bu sabah verdiğim yanıt şuydu; İnsanların sahte avuntular olmadan çok daha iyi durumda olacağını düşünüyorum. Ve fikirlerini bana dayatmalarını da istemiyorum. Bundan vazgeçerlerse hem bana hem de kendilerine iyilik yapmış olurlar. Bu bağlamda, belki de kendime ters düşüyorum. Yani, bundan vazgeçsinler istiyorum ama o zaman da tartışacak kimse kalmayacak. Ama farklı birçok konunuz da var. Ve tabii; dediklerimi dinlerlerse bundan vazgeçerlerdi, diye düşünüyorum da demedim. Tamam, o zaman şimdi iki sorumuz var. Benim çok deneysel cevabım buydu. Şunu duymak isterdim; Kimsenin doğaüstü şeylere inanmadığı bir dünya ister miydiniz?

Bunu yanıtlamak istiyorum. Astroloji, din ya da herhangi bir başka şey. İnsanların, kendi şüphecilikleriyle düşündükleri kanıtlar aradıkları bir dünyada yaşamak istiyorum. Astroloji zararlı olduğu için değil; muhtemelen de zararsız. Fakat, hiçbir kanıt olmadan birşeylere inanmanın sorun edilmediği bir dünyayı onaylıyorsanız çok şey kaçırıyorsunuz demektir. Dünyada yaşamak, harika bir deneyim. Ve neden dünyada yaşamakta olduğunuzu; onun nasıl işlediğini anlamak gerçek yıldızları anlamak; astronomiyi anlamak. Oysa, astrolojinin küçüklüğüne indirgenmenin yoksullaştırıcı olduğunu ki sanırım aynısı din için de söylenebilir. Evren, çok muazzam, güzel ve harika bir yer. Cinlere, doğaüstü yaratıcılara, doğaüstü müdahalelere inanmak ise dar görüşlü, ucuzlaştırıcı ve değersiz bir şey. Kurtulmak istediğimiz şeyden belki estetik bir malzeme-- Evet, güzel Tamamen katılıyorum. Ama gelin önceliklerden bahsedelim. Tamam. En zararlı ve can sıkıcı bazı aşırılıklardan kurtulabilecek olsak başarmaya çalışacağınız ilk şey ne olurdu?

Ulaşılması gereken, sizi gerçekten heyecanlandıran amaç ne olurdu?

İslamı ele alalım. Ve yapabileceğimiz kadar gerçekçi bir şekilde ele alalım. **Çok zayıf da olsa ılımlı, makul bir İslam için herhangi bir umut var mı?**

Şu andaki saldırgan İslam aslında oldukça yeni bir olgu değil mi?

Vahabilik Çok daha geri gitmelisiniz Bir noktaya kadar. Tekrar söylüyorum; bizler bunun eleştirisi için ne yeterince donanımlıyız ne de onun en ikna edici sözcüleriyiz. **Ayaan Hirsi Ali** veya **İbn Warrak** gibi bir İslam alimi İslam'ı doğru bir şekilde eleştirebilir ve kitlelere duyurabilir. Özellikle, bizim konuyu ele alış şeklimize pek güvenmeyecek olan laik liberallere. Ama bana öyle geliyor ki;. ...İslam tarihinde farklı tarihsel anlar da var. Mesela, **İslam'ın gerçekten Müslüman bir halkın ve halifenin olduğu, İslam'ın dışarıdan rahatsız edilmeden belirli bir süre saltanat sürdüğü bir Müslüman ülkede İslam'ın olabildiğince totaliter ve kendinden mesut olduğu dönemler.** Ama içsel bir çatışma veya inançla ilgili içsel bir hesaplaşma da göremiyorsunuz. **Samuel Huntington**, İslam'ın sınırlarının kanlı olduğunu söylemişti. Bu sorunun farkına o sınırlarda varıyoruz. Şu anda da, İslam ve modernitenin sınırında; İslam ve modernite arasındaki çatışmada. Evet, tarihte insanların cihat için koşturmadıkları anlar görebilirsiniz. Ama bunun nedeni cihat konusunda zaten başarılı olmuş olmalarıdır. Peki ya, o dünyadaki kadınların durumu?

Kesinlikle. O sınırlar içindeki kadınların sorunları. Üstelik en iyi zamanlarında da. Ama açıkça bir tür eş zamanlılık da var. Artık, üzerine daha çok şey biliyoruz. Çok güzel bazı kitaplar var; Maria Menocal'ın, Endülüs üzerine yazdığı örneğin. İslam uygarlığının komşularıyla görece barış içinde yaşadığı ve yaptığı cihat amaçlı olmayan pek çok işler var. Ve ben kendim gördüm ki; **Yugoslavya yıkıldıktan sonraki savaş sırasında Bosnalı Müslümanlar Katolik veya Ortodoks Hristiyanlardan çok daha iyiydiler.** Dinsel katliamların kurbanı da oldular ama kendileri böyle bir şey yapmadılar. Ve çokkültürlülüğe en çok inananlar da onlardı. Yani olabiliyor. **Hatta, ateist-Müslüman olduğunu söyleyen insanlarla bile karşılaşabiliyordunuz. Ya da Müslüman-ateist, laik Müslüman olduğunu.** Saraybosna'da, evet Teknik açıdan imkansız. Ama sorun şöyle düşünüp düşünmemeniz; ...ki ben tamamen böyle düşünüyorum Totalitarizm bütün dinlerde içseldir. Çünkü mutlak, sorgulanamaz ebedi bir otoriteyi gerektirir.

- Bütün dinler. - Böyle olmalı. İradî bir yaratıcının iradesi üzerine ne düşündüğümüz önemsizdir. İradesi mutlaktır, sorgulanamaz. Doğumumuzdan önce olduğu gibi, ölümümüzden sonra da geçerlidir. Totalitarizmin kökeni budur. Tektanrılı dinlerin üçüncüsü olarak İslam'ın bunu en ürkütücü şekilde ifade ettiğini düşünüyorum; daha fazlasına gerek yok. Doğru. Tanrıdan daha önce de sözler geldi, bunu kabul ediyoruz. Tek olduğumuzu iddia etmiyoruz ama sonuncu olduğumuzu iddia ediyoruz. Bundan sonra başka bir şey yapılmasına gerek yok. Ve iddia ediyoruz ki ilahiyatla da Dünyadaki, muhakkak ki, en kötü şey, birinin şöyle söylemesidir;

"**Artık sorgulamaya gerek yok.**" Bilmeniz gereken her şey bu kadar. Geri kalan her şey sadece tefsir. En fena ve tehlikeli şey bu. Bu İslam'ın, diğerlerinin pek de aynı şekilde yapmadığı bir iddiası. Biraz şeytanın avukatını oynayayım. Hristiyanlıkta veya Yahudilikte İslam'ın yalanlanması yok. Ama İslam'da onların yalanlanması var. Yahudiliğin bütün kötü kısımlarını kabul ediyoruz. İbrahim'i seviyoruz ve oğlunu kurban etmesini. Ya da buna gönüllü oluşunu. Bütün bunları seviyoruz. 'Lekesiz doğum'a çok saygı duyuyoruz ve Hristiyanlığın en saçma kısımlarına. Hepsi harika, bir arada olmak çok güzel ama son söz bize ait. Bu ölümcül. Bu telkinin varoluşumuzla bağdaşmadığını düşünüyorum.

Müsaadenizle biraz şeytanın avukatını oynayayım. En azından durumu netleştirmiş oluruz. Ben şeytan için, ücret almadan da konuşabilirim. Hepimiz şeytanın adına konuşabiliriz. Eminim ki, birçok insan şu an tam da bunu yaptığımızı düşünüyordur. Ben öncelikle bir şeyin gerçek olmasının, onu yaymak ya da keşfetmeye çabalamak için pek de yeterli olmadığını düşünüyorum. Aslını öğrenmememiz gereken bazı şeyler olduğu düşüncesi benim ciddiye aldığım bir düşünce. Kanımca, en azından; **'faydalı olandan fazlasını bilmek'** diye bir şey olduğu önermesini sorgulamalıyız. Şimdiye dek hemfikirseniz bu ciddiye almamız gereken bir ihtimal ve reddetsek de, ciddiye alarak reddetmeliyiz. O da şu müslüman düşüncesi; **Aslında, Batının basitçe ifade edersek; çok fazla ileri gitmiş olduğu ortada bizim için iyi olandan çok fazla bilgi olduğu ve onsuz çok daha iyi olacağımız. Ve de birçok müslüman aslında geçmişte yaşamak isterdi. Bu olamaz elbette. Ama bir müslüman şöyle dediğinde onu biraz anlayabiliyorum;** Olan oldu, artık çok geç, bu bir trajedi. Siz batılılar gerçeği kendinize ifşa ettiniz şimdi de bize dayatıyorsunuz. Oysa insanlığın bunu bilmemesi çok daha iyi. Söylediklerinizi gerçekten çok ilginç buluyorum. Teoride ya da pratikte bunun bir örneğini duymak isterdim. Yani bildiğimiz ama kendimizi bilmekten men edebileceğimiz bir şeyin. Çünkü bunu hayal etmek, inancın olmadığı bir dünyayı hayal etmekten daha zor benim için. Çan eğrisi bahsini siz açmıştınız. Yani, zeka konusunda ırklar ya da türler arasında kesin farklılıklar varsa Evet, ama hiçbirimizin durumun böyle olduğunu düşündüğünü sanmıyorum. İnanabileceğiniz ama bilmeyi istemeyeceğiniz bir şeyin kastedildiğini düşünüyorum. İnsanlığın bilmemesinin daha iyi olabileceği şeyler hayal edebilmenin zor olmadığını düşünüyorum. Ama biraz daha somutlaştıramaz mısınız bunu?

Yani, varsayımsal olanlar ayrı ama Christopher soruyor ki Hiç, gerçekten bu nedenle örtbas ettiğiniz bir şey oldu mu?

Hayır, olmadı. Böyle bir durumu hayal edebiliyor musunuz?

Ben edemiyorum. Evet, edebiliyorum. Umarım böyle bir şeye gerek kalmaz. Biyolojik silahların sentezlenmesini ele alalım, mesela. Nature dergisi, çiçek hastalığının kodlarını yayınlayabilir mi?

Laboratuvarındaki herkes yapabilir bunu. Evet, kesinlikle. Bu tip şeyler. Tamam, ama bu masumiyetimizi hâlâ koruyabileceğimiz türden bir şey olur. Daha çok bir yeterlik meselesi olur. Birinin, tek uygulama alanı etik dışı olan veya yayılmasıyla gücün yanlış ellere geçeceği bir bilginin peşinde olabileceği bir durumu elbette ki hayal edebilirsiniz. Fakat burada aslında çok önemli olduğunu düşündüğüm bir konuyu açtınız. Çünkü mesele pek de kışkırtıcı gerçeklerin İslam dünyasına ya da dünyanın geri kalanına yayılması değil. Muhaliflerimizin gözünde suçlu olmamızın nedeninin kolayca ölçülebilecek, bilimde kolayca tartışılabilecek gerçekleri kabullenmekle ilgili olduğunu sanmıyorum. Hepimizin rastladığı klasik karşılık; **"Bana karınızı sevdiğinizi ispatlayın."** Sanki bunu kanıtlayamamak ateizmi çürüten bir argümanmış gibi. Biraz daha açarsanız kanıtlayabilirsiniz, gösterebilirsiniz. 'Aşk'la neyi kastettiğinizi biliyoruz. Ama bir kutsallık alanı var ki bilim tarafından pek ele alınamıyor. Bilim de bunu, gerçekte dinsel alana terk etmiştir. Ve de sanatsal alana ki onun da, ille de, dinsel olması gerekmez. Ama sanatın bile bunu, ille de, ele alabilmiş olmadığını iddia edebilirim. Aşk için de aynısı geçerli. ...ve sevgi için de. Yani sanatta bunlar temsil edilebilir, ama indirgenemeyen şeyler. Bir müzeye gidip de sevginin en saf hâlini bulamazsınız. Biz ateistlerin, ...dindar insanların birbirlerini inandırabildikleri sahte iddiaları sadece reddetmekle bir şeyi gözden kaçırdığımızı ve bu konuda daha hassas olmamız gerektiğini düşünüyorum. Kesinlikle! Bu yüzden de; Laiklik, ne zaman Durham Katedrali veya Chartres gibi bir şey inşa etti? diye sorabiliyorlar. Veya dinsel bir resim ya da şeyin müziğini yapabildi diye. - Bach'ın. - Bach olmalı, evet. Ama buna verebileceğimiz cevaplar var. - Evet, var.

- Sizin çok iyi bir cevabınız var buna; Eğer sanatın laik bir himayecisi, müşterisi olmuş olsaydı bunlar olurdu. Michelangelo'nun gerçekten inançlı olup olmadığını bilemeyiz. Çünkü o dönemde inançsızlığını itiraf etmenin cezası ölümdü. Ama laik bir organizasyonumuz olmuş olsaydı Michelangelo'ya görev verecek. ...Michelangelo'ya görev verecek. O zaman onun lâik sanat yapıtlarını da görebilirdik. Gerçi, siz... Ben aslında doğal sonucun bu olacağını söylemiyorum. Hangisinin?

Doğru; dinsel resmin, heykeltıraşlığın, mimarinin onları kimin himaye ettiğiyle ilgisi yoktur diyemeyiz. Ama lâik bir ressamınız olsa, aynı derecede iyi eserler verirdi de diyemem. Hayır, hayır. Sanırım Richard'la ikinizi karıştırdım burada. Neden bilmiyorum. Bilmediğimi fark etmiş olmaktan da memnunum, ama öyledir diyemiyorum. Ama neyi?

Michelangelo, bir bilim müzesi tavanına resim yapmak için görevlendirilecek olsa o kadar gü-

zel işler üretemeyecek olduğunu mu?

Bir açıdan, bunu onaylamakta gönülsüzüm, evet. Gerçekten mi?

Buna inanmak bana çok, çok kolay geliyor. Aramızda böyle bir fark olabilir. Dinsel şiiri düşünürsek Resim, mimari ya da müzik hakkında çok şey bilmiyorum. Ya da dinsel mimariyi düşünürsek; mesela St Peter's diyelim Yapılamazdı. Aslında sevmiyorum. Ücretinin kilisenin günahlarını bağışlaması karşılığı ödendiğini bilmek yetiyor zaten. Evet, doğru. Dinsel şiirin; John Donne'un şiirinin mesela ya da George Herbert'ınkinin hissedilmeden ve bir müşteri için yapılabileceğine inanmakta zorlanıyorum. Evet, haklısın. İnsanın, birini memnun etmek için böyle bir şiir yazabilmesi pek mümkün değil. Aklın ışığıyla yapılamaz mı, böyle bir şey?

Açıkçası tek açıklamanın bu olduğunu düşünüyorum. Ama yine de, bundan nasıl bir sonuç çıkarırdınız?

Yani, Donne'un dinsel şiiri harika olabilir; tamam. Ama herhangi şekilde gerçeği temsil ediyor değil. Hiçbir şekilde. Benim favori dinsel şiirim, **Philip Larkin**'in **"Kiliseye gidiş"**i. Yazılmış en iyi şiirlerden biri belki de. Tam olarak ifade ettiği şey Keşke yanımda olsaydı. Gerçi yanımda da; isterseniz okuyabilirim. İngiltere kırsalındaki, gotik bir kilisenin etrafındayken Larkin'in olduğundan daha fazla ya da daha az inançlı hisseden birine güvenmezdim. İnançlı gibi demiyorum, inançlı diyemem Ama sahip olduğundan daha fazlasını hissettiğini söylüyor. Kendisi bir ateist. Burada önemli bir şey olduğunu hissettiğini söylüyor. Ve insan kişiliğinde yazılı olan bir şey ve doğada. Bununla tekrar sorunuza dönelim. Bunun özel bir durumdan - ...fazlası olduğunu sanmıyorum.

- Dinin doğruluğuna dair bir şey söylemiyor. Bunun, nasıl özel bir durumdan fazlası olmadığını anlamıyorum. Başka özel durumlar mesela; ...kusursuz bir örnek gelmiyor aklıma. Bir tekneyle denizde iki yıl kaybolup hayatta kalmak olabilir. Ancak böyle bir durumda bunu söyleyebilirsiniz ama kurmaca için olamaz. Ya da sigarayı bırakmak. Olağanüstü, harika bir sanat. Ve doğru da olabilir, kabul ediyoruz; doğru. Ve Donne'un şiiri de yalnızca sıra dışı koşullar altında mümkün olabilirdi. Ve bunu mümkün kıldığı için, biz de o sıra dışı koşullara minnettar olabiliriz. - Onun durumunda mı?

- Evet. Ama denizde kaybolmayı herkese öneremezsiniz, değil mi?

Hayır. Hayır. **"Gururlanma, Ey Ölüm!"**ü de kimseye öneremem. ...harika bir şiir de olsa. Tam bir saçmalık; sadece kelimelere bakarsanız. En büyük saçmalık; sadece kelimelere bakarsanız. Ama işin içinde bir de x faktörü var. İki iddianın da hala sürmesinden ve yüzleşilmesi gerekmesinden memnunum. Evet, ama konuyu da siz açmıştınız; ...pazar günleri kiliselerin boş olmasını ister miyiz? diye sorararak. Ve sanırım bu konuda da kararsızsınız. Ben kabul edebilirim. Farklı bir kilise olsun isterdim. Farklı düşüncelerin motive ettiği farklı dinsel törenler olsun isterdim. Sanırım kutsal olanın hayatımızda bir yeri var. Ama bir anlaşılırlık çerçevesi içinde çeşitli zırvalıkları barındırmasına gerek yok. Fakat dikkatimizi derin şeylere yöneltmenin faydalı olduğunu düşünüyorum. **Biz ateistler, bu alanı ihmal ederek bazen en çılgın muhaliflerimizin bile bizden daha bilge konumda görünmesine neden oluyoruz. Seyyid Kutub gibi birini ele alalım mesela. Usama Bin Ladin'in favori filozofu olacak denli çılgın.** 1950 civarında sanırım, Colorado, Greeley'e gelip Amerika'da bir yıl geçirmiş. Ve bütün bu Amerikalı evsahiplerinin sadece film yıldızları hakkında dedikodu yapıp çitlerini süslediklerine ve birbirlerinin arabalarına gıpta ettiklerine dikkat etmiş. Ve Amerika, ya da Batının bu kadar önemsiz şeylerle meşgul olduğu ve bu kadar materyalist olduğu için de yok edilmesi gerektiğine inanmış. Bu, onun dünya görüşüne inanılması gerektiği anlamına gelmez ama dokunduğu bir nokta var. Çoğumuzun, zamanının çoğunda ilgilendiği günlük şeylerde bir önemsizlik, bir korkunçluk var. Dikkatinizi akıllıca, anlamlı bir şekilde kullanmakla sürekli bir şeylerle oyalanmak arasında bir fark var. Ve geleneksel olarak da bu farkı yalnızca din, ifade edip açıklığa kavuşturuyor. Bunun da bir eksikliğimiz-- Sanırım bunu yeterince açıkladın ve biz de kabul ettik Sam.

Kiliseleri boş görmek ister miyiz? meselesine dönersek; ben isterdim. Görmek istemeyeceğim şey ise, İncil'i bilmemek. Evet. Çünkü İncil'i bilmeden edebiyatı anlayamazsınız. Sanatı anlayamazsınız, müziği anlayamazsınız. Tarihsel nedenler yüzünden anlayamayacağınız birçok şey var. O tarihsel nedenleri silip atamazsınız. Kiliseye gidip dua etmiyorsanız bile dua etmenin insanlar için anlamını ve bunu niye yaptıklarını bilmelisiniz. İncil'deki o satırların anlamını ve-- Ama sadece bu kadar mı?

Atalarımızın cehaletinin geçmişe dönük, tarihsel değerlendirmesini yapmak için mi?

Değerlendirmekten fazlasını yapabilirsiniz. İçinde kaybolabilirsiniz. Tıpkı karakterlerin gerçek

olduğuna inanmadan kurmaca bir kitabın içinde kendinizden geçer gibi. Ama kiliseleri boş görmek istediğinizden emin misiniz?

Farklı türde kiliseler hayal edemez misiniz?

Doğası tamamen değişmiş kiliseler. Ayinleri olan, bağlılık isteyen ortak bir sebebi ve amacı olan hatta Müziği - müziği olan.

- Evet. Şarkı söylüyorlar, ayinler yapıyorlar Ama mantık dışı şeyler artık yok. O zaman, tamam. Yani oralara sadece cenaze ve düğünler için gidilecek ve güzel şiir ve müzik olacak. Ve belki de Grup dayanışma toplantıları. ...grup dayanışma toplantıları; belli bir proje yaratmak için. Yoksa iyi bir başlangıç yapmak güç olur. Küçük bir şey daha var. Kiliseye gitmeye zaten pek eğilimli değilim, çok da önemsiz bir mesele fakat onun dışında kalmamı kolaylaştıran şeylerden biri de - ...yeni İngiliz İncil'inin kullanılması.

- Çok ruhsuz, evet. ...King James'inki. Yani, gerçekten çok anlamsız. İnsan neden gidip de - Bütün şeyi atmışlar... - Bütün şiiri. ...içindekilerin hepsinden daha değerli olan şeyleri. - Kesinlikle. - Doğru. Sahip oldukları şeyi bile bilmiyorlar; korkunç. Ben ölmek üzere olan bir Katolik olsam ve cenazemin nasıl düzenlenmesi gerektiğine kafa yoruyor olsam, bu - Lâtince ayinler olmazdı.

- Evet!

- Kesinlikle.

- Şüphesiz. Burada başka bir mesele daha var. Anlaşılır olursa bütün o saçmalıklar daha görünür hale gelirdi. O yüzden Lâtince olduğunda yaşama şansı daha da artıyor. Kendini kamufle eden bir böcek gibi. Bu şekilde engelleri geçebiliyor çünkü onu göremiyorsunuz. Oysa İngilizceye çevrildiğinde, sadece İngilizceye de değil; modern İngilizceye Aslında ne olduğunu görebiliyorsunuz. Ama şimdi, cidden Kiliselerin modernizasyonu hoşunuza gidiyor mu?

Metinlerini ve Hayır, gitmiyor. Bu estetik bir mesele. Hayır, hoşlanmıyorum. İki dünyanın da en kötüsü. Ve bunun için de minnettar olmalıyız. Bunu onlara biz yapmadık. Evet, doğru. Bunu biz dayatmadık onlara. Yeterince becerikli değiliz! Şii camilerini de biz havaya uçurmuyoruz. - **Birmingham budaları**nı da.

- **Birmingham budaları**nı da, kesinlikle. Kutsala böyle hakaret etmiyoruz. Belirli nedenlerden ötürü, en azından ben muhaliflerime Kutsala yapılan hakaret ve tecavüze doğal bir karşı çıkışımız var. Bunu yobazlara bırakıyoruz. Kiliseleri yok etmeyi, sinagogları yakmayı Birbirlerinin camilerini havaya uçurmayı. Bu kanımca üzerinde daha fazla durabileceğimiz bir nokta. Çünkü bizden bu yüzden çekiniliyor. Başlangıç noktam da buydu. O müzikten, şiirden, esrarlı şeylerden tamamen azade bir dünya istediğimiz sanılıyor. Bu **"Cesur Yeni Dünya"**da çok mutlu olacağımız düşünülüyor. Ve hiçbirimiz için de bunun doğru olduğunu düşünmediğimden Evet, değil. Bu üzerinde biraz daha durulabilecek bir mesele. Hiçliğin uluyan vahşetinin; ...din savaşlarından, din çatışmalarından veya teokrasiden kaynaklanması çok daha muhtemel. Doğru uygulanan bir lâiklikten değil. ...ki bu da; İnanca sadece izin vermek, ilgilenmemek hoş görmek, küçümsemek veya tepeden bakmak değil inanç gibi bir şeyin sürmesini bir anlamda, hoş karşılamak olurdu. Şimdi başlangıçta yaptığımdan daha iyi ifade ettim bunu sanki. Ama o zamanki kadar akıllıca değil; **"inanç gibi bir şey"**le ne kastediyorsunuz?

Evet, **"inanç gibi"** nasıl oluyor?

Bilebileceğimizden daha fazlası olması gerektiğine duyulan inanç gibi bir şey. - Güzel. - Buna katılabiliriz. Dan Dennett, bunun inanç olmadığına inanıyor. Elbette. Yani; şu an bildiğimizden daha fazlası olduğunu zaten biliyoruz. Şunu söylerken asıl vurgulamaya çalıştığım buydu zaten; Batıl inançlarla, esrarlı şeyler arasındaki ayrımı netleştirmenin yolunu bulabilirsek kültürel açıdan oldukça önemli bir iş yapmış olurduk. Evet. Bu meseleler hakkında konuşurken Richard'la Central Hall'da yapmıştık bunu. Scruton ve o oldukça tuhaf ekibe karşı tartışmıştık. Özellikle Scruton; **"Peki ya o eski, güzelim gotik çan kuleleri?"** gibisinden sorular sorup duruyordu. Dedim ki; Bak, Partenon Tapınağı hakkında bir kitap yazdım. Bu konuyla çok ilgiliyim. Bence herkes de gitmeli, araştırmalı vesaire. Ama herkes de, Pallas Atina inancından uzak durmalı. Herkes, duvarlara işli o heykellerin çok güzel tasvir ettiği şeylerin insan kurban etme ritüeleriyle ilgili olabileceğini anlamalı. Atina emperyalizmi, öyle çok da hoş bir şey değildi. Perikles'in yönetimi altındayken bile. Başka bir deyişle; büyük kültürel proje pekâlâ da, sanat ve esteği, doğaüstü olanı onlardan ayıklayarak dinden kurtarmak olabilir. Ve de kötülüğün, en başından itibaren onun bir parçası olduğunu kabul etmek. Yani, **Azteklerin inançlarına ve**

yaptıklarına göz yumamayız. Ama mimarileri ve birçok başka kültürel özelliklerine saygı duyup, korumak isteyebiliriz. Ama yaptıkları şeyleri ve inançlarını değil. Bir keresinde, **"Desert Island Discs"** adında bir İngiliz radyo programına katılmıştım. Issız bir adaya düşerseniz yanınıza alacağınız albümü seçip bunlar hakkında konuşuyorsunuz. Seçtiklerimden bir tanesi de; Bach'tan, "Mache dich, mein Herze, rein" idi. Harika bir dinsel müzik. Ama benimle konuşan kadın, neden bunu seçtiğimi anlayamadığını söyledi. Dar kafalı! Güzel bir müzik ve manasını bilmek de güzelliğini artıran bir şey elbette. Ama yine de, buna gerçekten inanmak zorunda değilsiniz. Kurmaca bir yapıt okumak gibi. Bir kurgunun içinde kendinizi kaybedebilirsiniz. Sizi göz yaşlarına boğabilir. Ama hiç kimse, üzülmeniz için o karakterlerin gerçekten var olduğuna ve o şeyin gerçekten yaşandığına inanmanız gerektiğini söylemez. Evet, tıpkı Swift'in aleyhinde vaaz veren Dublin piskoposunun **"Gulliver'in Seyahatleri"**nin bütün ciltlerini okuduğunu ve tek kelimesine bile inanmadığını söylemesi gibi. Klasik bir pasajdır. Açık ki, kültürel vandallar değiliz ama belki de birçok insanın öyle olduğumuzdan kuşkulanması üzerine düşünmeliyiz. Bu insanların yaptığı eleştirilerden biri veya duyduklarından şüphelendiğim bir kuşku; ...ya da sahip olabilecekleri bir korku, bu olabilir. Her şeyin krom ve çelik olacağı, ve Evet, aynen. **Noel şarkıları olmayacak, Yahudilerin şamdanları olmayacak** Bu eleştiriyi yapan biri, içimizden hiçbirinin bir kitabını okumuş olamaz.

Evet. Bu da bir başka mesele. Sorun şu ki, **insanlar Eleştiri yalnızca kitaplarımızla ilgili değil. Çok fazla kitap var.**

Evet. İnsanlar onları okumuyor, sadece eleştiri yazılarını okuyorlar ve de

- Noel savaşları başlamak üzere. Tekraren, tabii. Eylül'ün son günündeyiz ve bunun yaklaşmakta olduğunu hissedebilirsiniz. Böyle şeyler olduğunda o televizyon şovlarından birine çıktığımda diyorum ki; Noel ağaçlarını kesip, onları yasaklayan Oliver Cromwell'di. Aşırı püriten Protestanlardı, Amerikan köktendincilerinin atalarıydı Noel'in dine küfür olduğunu söyleyenler. Kendi geleneklerinize saygı da mı duymuyorsunuz?

Çünkü ben duyuyorum. Cromwell, bence büyük bir adamdı. Birçok başka yönden de. Bu aslında bir pagan inancı. Biz, geçen sene bütün Noel ağaçlarımızı kurduk. Noel ağaçlarıyla ilgili en ufak bir sorunum bile yok. Hayır, hayır. Biz Noel kartlarımızı kendi resimlerimizle yaptık. Eski, güzelim Norveç eğlencesi. Neden olmasın ki?

- Doğru. - Ama sadece o kadar da değil. Gündönümlerini ben de yanımda oturan kişi kadar severim. Biz her yıl Noel ayini yaparız. İlahileri de söyleriz, bütün sözleriyle. Öyle lâik bir yılbaşı geçirmeyiz. Evet, neden olmasın ki?

Olağanüstü şeyler. Hristiyanlık masalının o kısmı fantastik. Sadece güzel bir hikâye. Ve ona inanmadan da her şeyine bayılabilirsiniz. Bir keresinde, bir öğle yemeğinde Londra'daki tartışmada muhalifimiz olan bir kadının yanına düşmüştüm. Rabbi Neuberger. Rabbi Neuberger. Ve bana New College'da, kıdemli üye olduğumda şükran duası edip etmediğimi sordu. Ben de; tabii ki ettim, dedim. Basit bir incelik meselesi bu.

- Ve çok öfkelendi. - Gerçekten mi?

Evet. Şükran duası edecek kadar ikiyüzlü olduğum için. Ben de sadece diyebildim ki; bakın, bu size bir anlam ifade ediyor olabilir ama benim için hiçbir anlamı yok. Sadece bir tarihe sahip olan Latince gevelemeler. Ben de tarihe saygı duyarım. Felsefeci, Freddy Ayer de şükran duası ederdi. Ve derdi ki;

"Yalan atmam, ama işkembeden atmaya itirazım yok."

Evet! Çok iyiydi. - Wykeham profesörü olan mı?

- Evet. Eski bir arkadaş.

İslam'la ilgili sorunuzu cevaplayabildik mi?

Bilmiyorum. Alâkalı başka bir soru soracağım. **Bir din eleştirmeni olarak dinleri eleştirirken objektif olma yükümlülüğü hissediyor musunuz? Veya; dinsel fikir ve vaatlerin çeşitliliğini dikkate almak adil bir tavır mı?**

Bir uçta İslam var, diğerinde Amişler ve Jainistler. Ve de diğerleriyle diğerleri. Ve aralarında da ciddiye almamız gereken büyük farklılıklar var. Kendileri ciddiye almalılar elbette. Fakat biz her zaman bir denge tutturmakla uğraşmak zorunda değiliz. İyi ve tehlikesiz birçok yanları olduğuna dikkat çekmekle ilgilenen bir sürü insan var. Biz de onları onaylayabilir ve sorunlara odaklanabiliriz.

Eleştirmenler böyle yapar. Ve tekrar söylüyorum İlaç endüstrisiyle ilgili kitaplar yazıyor olsak Yapılan iyi işler için de eşit zaman mı ayırdık?

Yoksa sorunlara mı yoğunlaşırdık?

Bence bu çok açık. Bence Sam'in sorduğu şey daha çok-

- Merck'i eleştirebiliriz. Eğer başka bir şirkete göre gerçekten kötülerse. Yine ilaç sanayinden gidersek; Bütün ilaç firmaları aynı derecede kusurlu olamaz. Evet, doğru. O zaman soru nedir?

Biz... Yanlış olan Sanırım yanlış anladınız; Sam'in sorduğu şey farklı dinleri eleştirirken objektif olup olmamamız gerekliliği. Oysa siz iyi ve kötü arasındaki objektiflikten bahsediyorsunuz. Bütün dinler eşit derecede kötü mü, değil mi?

- Evet. - Doğru.

İslam, Hristiyanlıktan daha kötü mü ya da Bana öyle geliyor ki Bu konuyu tartarken dostlarımızı belirlemekte başarısız oluyoruz. Demek istediğim, bu bir taktik. Bir medya taktiği. Bütün inanç iddialarının bir anlamda eşit olduğunu söylemek ateizmin ontolojik bir yükümlülüğüdür.

MEDYA DER Kİ; **müslümanların aşırılıkçıları var ve bizim de aşırılıkçılarımız var.**

Orta Doğu'da Cihatçılar var ve bizde de Orada bir oransızlık var, evet. ...kürtaj yapan doktorları öldürenler. Bu doğru bir denklem değil. İSLAM'IN HİMAYESİ ALTINDA UYGULANAN SAKATLAMA CEZASIYLA BURADAKİ; ON YIL KADAR ÖNCE KÜRTAJ YAPANLARI ÖLDÜREN İKİ İNSAN KARŞILAŞTIRILAMAZ. O YÜZDEN DÜŞÜNÜYORUM Kİ, BANA DÜŞEN BU ATEİZM KAVRAMIYLA İLGİLİ SORUNLARIMDAN DA BİRİ VE BU KONUŞMADA DA ELEŞTİRİYİ HER AN, HER YÖNE EŞİT BİR ŞEKİLDE YÖNELTMEMİZ GEREKTİĞİ BAHSİNDE DE BİZİ SEKTEYE UĞRATTIĞINI DÜŞÜNÜYORUM. BELİRLİ HERHANGİ BİR MESELEDE DİNDAR İNSANLARIN ÇOĞUNLUĞUNU YANIMIZA ALABİLİRİZ DİYE DÜŞÜNÜYORUM. BU ÜLKEDEKİ; ABD'DEKİ İNSANLARIN ÇOĞUNLUĞU ŞU KONUDA AÇIKÇA HEMFİKİR; İSLAM'DAKİ ŞEHİTLİK DOKTRİNİ KORKUNÇ BİR ŞEY; TEHLİKESİZ BİR ŞEY DEĞİL BİRÇOK İNSANIN ÖLÜMÜNDEN SORUMLU VE DE ELEŞTİRİLMESİ GEREKİYOR. Aynı şekilde, laboratuvar kaplarında ruhların yaşadığı doktrinine de Hristiyanlar bile, Amerikalıların % 70'i bile inanmak istemiyor; ...kök hücre araştırmalarının geleceği ışığında düşünürsek. Yani bana öyle geliyor ki; belirli ayrıntılara odaklanırsak rakamların gücünü elde edebiliriz. Ama sadece **ateizmin surları üzerinden bakıp; "Hepsi uydurma!" dediğimizde komşularınızın % 90'ını kaybediyoruz.** Eminim ki, doğrudur. Diğer taraftan beni asıl ilgilendiren şey, dinin kötülükleri değil; Onun doğru olup olmaması. Ve bu konuyla da tutkuyla ilgileniyorum. Her şeyin aslı nedir; evrenin gerçekten doğaüstü bir yaratıcısı var mı?

Bu gerçekten çok ilgimi çekiyor. Dinin yaptığı kötülükleri de önemsiyor olsam da objektif olmaya da hazırım. Çünkü hepsi aynı iddiada bulunuyor. Bütün dinlerin eşit derecede sahte olduğunu söylemekten asla vazgeçmem. Ve inancı akla tercih etmeye zorladıkları için de en azından potansiyel olarak da olsa hepsi eşit derecede tehlikeliler. Eşit ölçüde sahte ama pek de eşit ölçüde tehlikeli olamazlar çünkü-- Potansiyel olarak öyle olduklarını düşünüyorum. Potansiyel olarak, belki. Çünkü akıldan vazgeçiliyor. Bizi daha gelişmiş bir primat türü yapan tek şeyi ıskartaya çıkarmaktan tereddüt edilmiyor: Aklı. - Bu hep ölümcüldür. - Evet. Ve hep de Ben o kadar emin değilim. Potansiyel olarak diyor Amişlerden bana zarar gelmez belki ama kendi topluluklarındaki insanlara gelebilir. Biraz totaliter bir sistem. Ama tamamen aynı şekilde değil Dalai Lama, babadan kalma tanrısallığıyla monarşik bir tanrı-kral olduğu iddiasında. Olabilecek en iğrenç fikir ve Dharamsala'daki küçük, tapon bir diktatörlüğü yönetiyor. Daha da kötüleşebilir. Hindistan'ın nükleer testlerini övüyor. Daha da kötüleşebilir. Onu sınırlayan tek şey kendi sınırlı ufku. Aynı kötülük burada da var. Ama buna bir de cihadı eklerseniz, daha da kaygılanırsınız. Ne zaman İslamcılarla bir tartışmaya girsem, hep diyorlar ki;

"Bir milyar Müslüman'ı rencide ettiniz." Sanki hepsi adına konuşuyorlarmış gibi. Sanki söyledikleriyle farklı bir şekilde tehdit eder gözdağı verir gibi, askeri bir tepkiye neden olacaklarmış gibi. Başka bir deyişle;

"Bir Müslüman olarak ben rencide oldum." deseler kulağa aynı gelmiyor, değil mi?

Muhammed'e inanan yalnız kendileri olsa. Ama hayır; bir milyar! Bu arada, bununla ima edilen şey;

"Dikkat et!" Umrumda değil. Peygamberliğin Muhammed'e başmelek Cebrail tarafından bildirilmiş olduğuna inanan yalnızca bir kişi bile olsa ben yine aynı şeyi söylerdim. Evet, ama geceleri daha rahat uyuyabilirdin. Ve bu da tıpkı öteki kadar tehlikeli olurdu. Çünkü yayılabilirdi. İnanç yaygınlaşa-

bilirdi.

İslam'ı ele alırsak; yayıldı da. Yayılmaya da devam ediyor. O yüzden tehlike burada sadece potansiyel değil, gerçek. Evet, çelişki göremiyorum. Evet, ama uzun vadede bunlar muazzam ölçüde eşitleniyor. Yani, 60''larda mesela, Yahudi köktendincilerinden bir tehdit gelebileceğini ben hiç beklemezdim -eminim ki, siz de. Görece az sayıdalar ama çok önemli konumlardalar, stratejik yerlerdeler. **İsa'yı geri getirmek için başka insanların topraklarını çalmaya karar verebiliyorlar.** Ve sona yol açmaya çalışıyorlar. Sayıca çok azlar ama sonuçlar kesinlikle felaket boyutunda. Yahudiliğin bu anlamda bir tehdit olduğunu hiç düşünmezdik. Ta ki, siyonist hareket mesiyaniklere eklemlenene dek. Ya da onların içinde eriyene dek, çünkü mesiyanikler, siyonist değildi. O yüzden, bizi neyin beklediğini hiç bilemeyiz. Ben çok iyi biliyorum. Evet, bir Quaker'ın bir süpermarkette boğazımı kesmesi pek olası değil. Ama Quakerların, bizim insanlara kötülüğe teslim olmayı telkin ettiğimizi söylemesi de az şey değil. Sahip olabileceğiniz en kötücül bakış açısı. Uygun bir bağlamda, evet. Bundan daha dehşete düşürücü ne olabilir?

Kötülüğü, şiddeti ve zulmü görüyorsunuz ama onunla savaşmıyorsunuz?

Evet, onlar beleşçiler. Evet. Franklin'in yazdıklarını okuyun ve özgürlük savaşı verilirken Philadelphia'da Quakerların ne yaptığını ve insanların onları neden sevmediğini görün. O zaman için, Quakerlığın A.B.D. için büyük bir tehlike olduğu söyleyebilirdim. Sadece zaman ve mekan meselesi. Hepsi eşit derecede kokuşmuş düzmece, sahtekâr yozlaşmış, somurtkan ve tehlikeli. Doğru, burada üzerinde durduğunuz bir nokta üzerine birkaç şey daha söylemeliyiz diye düşünüyorum. O da; **"akıldışı"** olandan gelecek olan tehlikeyi önceden neredeyse hiç kestiremeyebilecek oluşumuz. Ötekilerle ve evrenle olan etkileşime geçme şekliniz, gerçekleri onaylamak olabilir ama her zaman onaylayacak bir konumda olmayabiliyorsunuz. Bunun yükümlülükleri potansiyel olarak sonsuz sayıda da olabilir, bilemezsiniz. Az önce dile getirdiğim bir konuyu; ...kök hücre araştırmalarını ele alalım. Tam gebelik anında zigotun içine bir ruh girdiği düşüncesinin ne zaman sahne alacağını bilmiyorsunuz; korkunç bir fikir. Tamamen zararsız bir fikre benziyor ancak kök hücre araştırmaları gibi çok şey vaat eden yaşam kurtarıcı bir şey icat ettiğinizde bunun önünde engel oluyor. **Dogmatizmin, gerçeklikle bir çatışmaya düştüğünde kaç cana mal olabileceğini önceden bilebilmenizin neredeyse hiç yolu yok. İŞTE BU YÜZDEN, HER ŞEYİN TERS GİTTİĞİ ANIN HELENİST YAHUDİLERİN, MESİYANİK YAHUDİLER TARAFINDAN YENİLİŞİ OLDUĞUNU DÜŞÜNÜYORUM.** Bunun kutlaması, Hristiyanlık dünyasıyla çatışmaya neden olmaması için zararsız bir şey olarak sunulan Hanukah. İnsanlığın en kötü değişimi buydu. Sayıca çok azdılar ama hayvan kurban etmeyi, sünneti geri getirip **Yahova inancını, Helenizm ve felsefenin önüne geçirdiler. Ve Hristiyanlık da ondan apartma. Hristiyanlık hiç olmayabilirdi de. İslam da. Şüphesiz başka bir sürü meczup inanç olurdu ama Helenizm uygarlığının yok olmaması için bir umut da olabilirdi.** Bu sayıca azlık çokluk meselesi değil. Dalai Lama hâlâ var. Bu 'mem'ler ve onların sirayeti meselesi. ...ki çok hızlı bir şekilde yayılabiliyorlar. **Elbette, 1930'larda, Katolik Kilisesinin en ölümcül örgüt olduğu söylenebilirdi. Faşizmle olan çok açık, belirgin ve sefil ittifakı nedeniyle. en tehlikeli cemaat oldukları söylenebilirdi. Ama şu an için papanın en tehlikeli dini otorite olduğunu söyleyemem.**

ŞÜPHE YOK Kİ, EN TEHLİKELİ DİN İSLAM. VE BUNUN DA NEDENİ KISMEN, BAŞINDA BÖYLE TEK BİR OTORİTESİNİN BULUNMAMASI. BİR FERMAN ÇIKARIP DURMALARI İSTENEMİYOR.

ŞÜPHESİZ Kİ ÖYLE.

Ama ben yine de, sorunun kaynağının Yahudilik olduğunu söylemeliyim. Yine de bu sadece **Müslümanların o topraklara olan düşkünlüğünü düşünürsek sorunun kaynağı. Müslümanlar, Filistin'i umursamasalardı yerleşimciler Mesih'lerinin yolunu gözlüyor olurlardı. Sorun olmazdı. Bu sadece o arazinin hak sahipliği üzerine bir çatışma. İki tarafta da var bu inatçılık. İki taraf da hatalı. Ama . yerleşimcinin muhtemel bir küresel çatışmaya yol açabilecek olmasının tek nedeni o yerleşimcilerin, Mescid-i Aksa'yı yıkıp yıkmamasını gerçekten önemseyen bir milyar insan olması.** Bunu yapmak da onların hayali çünkü dünyanın bir parçasının diğerinden daha kutsal olduğuna inanıyorlar. Daha delice, mantıksız ve yersiz bir inanç olamaz. Sadece küçük bir kısmının bu görüşe ve onu gerçekleştirme gücüne sahip olması sonunda kaybedenin medeniyet olabileceği bir medeniyetler çatışmasına yol açmak için yeterli. Nükleer bir savaş olmadan bu çatışmadan çıkabilirsek çok şanslı sayılırız. Aslında bu çok iyi bir konu: En büyük umutlarımız ve korkularımız neler?

Sizce çocuklarımızın görebileceği en makul kazanım ne olabilir?

Kazanabileceğimiz ve kaybedebileceğimiz şeyler nelerdir?

Ve bu sonuca nasıl vardınız?

Evet. Yani, sadece oturup eleştirmek yerine mühendisliğini yapabileceğimiz bir şey var mı?

Pratik türden girişimler?

Milyar dolarınız olsaydı düşüncelerde önemli bir değişiklik olması için ne yapardınız?

Ben, siyaseten kaybeden taraftaymışım gibi hissediyorum entelektüel açıdan ise kazanan. Ama yapılabilecek hiçbir şey yok mu?

Bakın; günümüz koşullarında, çok uzun süre ihmal edilmiş bir tartışmayı daha ileri taşıdığımızı ve de açıkça kazanmakta olduğumuzu söylersek ya da hakkımızda böyle söylenmesine izin verirsek yersiz bir kibirle suçlanabileceğimizi sanmıyorum. A.B.D. ve İngiltere'de şu an için bu kesinlikle doğru gibi geliyor bana. Ama küresel ölçekte bakarsak teokrasinin güçleri tarafından yenilecek, çok küçük, zayıflamakta olan bir azınlığız. Bize şans vermiyorsunuz yani?

Hayır, bence onlar uygarlığı yok edecek. Bunu çok düşündüm. Elbette haklı olabilirsiniz çünkü Ama mücadele etmeden değil. ...çünkü tek bir felaket bile yetebilir. İşte, profesör Dawkins'le en uyuşamadığım nokta da bu. O, biziz; şu anda lâikliğin gerçek savaşçıları. Ve de,

ve hava indirme tugayları; Asıl düşmanla gerçekten savaşanlar. Peki, hangi anlamda uyuşmuyorsunuz?

Ve sanırım, lâik dünya görüşüne sahip olanlar arasında sahip olabileceğiniz en acayip bakış açısı olarak görülüyor bu. Onlar için diş perisine inanmak gibi bir şey bu. Ama ben bunun mutlak doğru olduğunu düşünüyorum. Yalnızca, ABD'nin teokrasiyle çarpışmaya, ona karşı gelmeye istekli oluşuyla ancak onu alt etme şansımız var. Argümanlarımızın o açıdan hiçbir önemi yok. Çok daha fazla destekçi bulabilirsiniz; Irak'ta olmasa da. Belki hava indirmeye başka bir yerde, başka bir savaş için ihtiyaç duyabiliriz. Aynı amaç için, aynı belirtilmiş amaç için. İşte bu! Elbette ki, ben yerinizi seve seve ayırtırım. Ama prensipte, bunu kabul etmenin de çok önemli olduğunu düşünüyorum. Maalesef zamanımız bitiyor muhtemelen filmimiz de. Harika bir tartışma olduğunu düşünüyorum. - Çok teşekkürler! - Evet, düşünecek çok şeyimiz oldu.

Çeviri: skopofil

PENTAGON VE FAİZ LOBİSİ

SÜLEYMAN YAŞAR

ABD genelkurmayının ve savunma bakanlığının merkezi olarak bilinen Pentagon, 2009'dan beri **"ekonomik savaş oyunları"** tatbikatı da yapmaya başladı. Çünkü gelişmiş ülkeleri ezip geçen 2008 mali krizinin ardından, artık ülkeleri tanklarla, toplarla, uçaklarla bombalamak yerine mali ve ekonomik olarak çökertmek çok daha etkili hale geldi. Çünkü ABD genelkurmayı, en güçlü bilinen ülkelerin 2008'de yaşanan mali depreminde nasıl kolayca çöktüğünü çok iyi gördü.

Peki Pentagon bu ekonomik savaş oyunlarını nasıl kurguluyor ve uyguluyor? Oyunlarda, öncelikle ülke ekonomilerinin faiz hadleri, döviz kuru savaşları çıkarılarak istenen yöne sevk ediliyor. Bir ülkenin döviz kuruna yapılan spekülatif ataklar, o ülkenin faizlerini yükseltmesine neden oluyor.

Ve yükselen faizler, ülke parasını aşırı değerlendiriyor. İthalat ucuzluyor, ihracat yapmak kârlı olmaktan çıkıyor. Böylece o ülkede yatırımlar, döviz kazandırmayan alanlara yöneliyor. Dolayısıyla kaynak dağılımı bozuluyor. İşsizlik çoğalıyor. Ürettiğinden fazla harcadığı için, aşırı borçlanan ülkeye istenilen yaptırılıyor!

Ayrıca Pentagon, dünya para sistemini çökertecek savaşlara karşı da ön hazırlık yapıyor. **Dünya para sistemi çöktüğü takdirde, ülkelerde çıkacak toplumsal olaylar ve bunların nasıl giderileceği araştırılıyor.** Eğer dünya para sistemi çökerse, çöken sistemin yerini alacak mekanizmanın ve bundan kolayca sıyrılacak ülkelerin analizlerini yapıyor.

Gelelim Pentagon'un dünya para sisteminin çökmesi oyununa hangi ülkeleri dâhil ettiğine… Savaş oyunlarında Almanya, Avrupa'da en çok altın rezervine sahip ülke olarak tespit ediliyor. Ardından Euro Bölgesi dünyanın en yüksek altın rezervine sahip para sahası olarak belirleniyor. ABD, Çin, Rusya ise bunların ardından geliyor. **Çünkü dünya para sistemi çöktüğünde altın sistemi geri geleceğinden, Rusya, Çin, Hindistan merkez bankaları son yıllarda sürekli altın almaya başladılar bile.**

İşte alınan bu altınlar Pentagon tarafından sürekli izleniyor ve dünya para sistemi çöktüğünde kimin ne durumda olduğu ve olacağı kontrol altında tutulmaya çalışılıyor.

Niye?

Çünkü elinde yeterli altını olmayan ülkeler para sistemi çöktüğünde istedikleri ticareti yapamaz hale gelecekler. Altını olanlar ise dünyanın yeni para sistemini belirleyecekler.

Peki niye anlattık bütün bunları?

Türkiye'de hâlâ, "faiz lobisi söyleminden bir şey anlamıyoruz. Bu tür lafları reddediyorum"diyenler var. Bu kişiler ya dünyadaki olayları izlemiyor ya da faiz lobisinin hizmetlileri olarak davranıyor.

Hatırlayın…

Bugün faiz lobisinden bir şey anlamadığını söyleyenler, 2008 dünya krizinde, "IMF'den 35 milyar dolar alınmazsa Türkiye batacak" diyenlerdi.

Eski gazeteleri karıştırın bunların aynı kişiler olduğunu görün. Bunların o gün amaçları, IMF'den alınacak paranın belli sermayedarlara aktarılmasını sağlamaktı. Ama hükümet bu lobiye karşı çıktı ve IMF'den para almayarak vatandaşın soyulmasını engelledi. Böylece ekonomi daha iyi duruma geldi.

Bugün Pentagon bile ekonomik savaş oyunları tatbikatı yaparken, bu insanlar şimdi de çıkıp faiz lobisinin olmadığını söyleyebiliyorlar. Bir yerlere hizmetin bedeli olsa gerek diye, doğrusu insanı kuşkulandırıyor bu söylemler.

KAYNAK:
http://www.sabah.com.tr/Yazarlar/yasar/2012/01/23/pentagon-ve-faiz-lobisi

Psikolog dedi ki: "İYİ Kİ ÇALIŞAN ANNE BABALAR VAR, YOKSA AÇ KALIRDIM,"

Psikolojik danışmanlıkla hayatını kazanan yakın bir arkadaşım var. Bazen küçük itiraflarda bulunur. Bir keresinde bana, **"iyi ki çalışan anne babalar var, yoksa aç kalırdım,"** demişti. Bir başka çift arkadaşım, çocukları **"içine kapanık bir hâl sergilemeye başlayınca"** kaptıkları gibi bütün psikologları, hekimleri, uzmanları, ne var ne yok gezmişler. **Otistik** tanısından**, şizofreniye** kadar katlanmadıkları kötü haber kalmamış. Kamyonla para harcamışlar. Çocuklarının bu duruma gelmesine, yani bu kayıtsız, dut yemiş bülbül halinde, televizyondan gözünü ayırmaksızın bütün uyaranları yanıtsız bırakmasına hiç anlam verememişler.

Çocukları için çırpınan, bir dediğini iki etmeyecek olan bunca ilgili anne baba için ne kötü bir durum değil mi?

Üzüntüden perişan haldeki baba ve anne, çok üst düzey iki yönetici. Her türlü imkân ve kabiliyet var.

Yeni türün, net iki örneği. Bir de bakıcıları var. Gerçek türün örneklerinden. Gidip kadınla konuştum. Ona göre çocuk normal.

Arkadaşlarıma öğüt verdim. Anne, uzun bir izin aldı. Önce yardımcı kadını göndermek istemedi, sonra sadece birkaç saat ev işi için çağırmaya başladı. İkinci haftanın sonunda, ailenin tamamıyla güzel bir telefon görüşmesi yaptık. Hepsi mutluydu. Üç ay sonra evlerine gittiğimde, bir oda dolusu **"gereksiz"** oyuncağı bir yetiştirme yurduna bağışlıyorlardı. Baba çocuğuna otistik vs. tanısı koyan hekimleri dava etmeye karar vermişti. Onu hemen bu kararından vaz geçirdim. Kendisiyle olan davasını kazanmış görünüyordu. Anne işine döndü. Ufaklık bundan sonrasını kendi başına halledecek. Olan bitenin farkına vardılar, ama onlar yeni türün bireyleri. Çocukları da öyle olacak.

Herhangi bir sistemin sadece ve sadece en temel amacını yerine getiren ve sadece ve sadece şimdiki zamanda ifadesi mümkün izdüşümüne, model denir.

Bu tanımlama, her anlamda bir şablondur ve uzun uzun anlatımlarını, Eğitmen Geliştirme Seminerleri isimli kitabımda yapmıştım. Yine o kitapta anlatılanların ve yukarıdaki tanımın matematik ışığında, bibliyografı bölümünde kaynağını sunduğum, değerli Sargun A. Tont'un **Sulak Bir Gezegenden Öyküler** adlı eserindeki "model" anlatımı yeniden gözden geçirilmelidir kanısındayım.

Saatte 10 kilometre hızın üstünde hareket etmesi planlanmamış olan insan vücudunu ne hızlara çıkardığımızı biliyoruz. Dahası, içinde bulunduğu ortam her ne ise, o ortamda da pek çok tehlike, her köşe başında, her elektrik prizinde, her mutfak ve aklınıza ne geliyorsa, orada bekliyor. "**Tamam"** diyor DR. YILDIRAY ÇETE,

"HASTALIKLARLA, ORGAN ÜRETİMİYLE, GENLERİN ŞİFRESİYLE BAŞ ETTİK, AMA GELECEĞİN İŞİ, TRAVMATOLOJİ OLACAK".

Çok haklı, çünkü insan, ölümlü bedenini ancak içinde bulunduğu yeni çevrede yarattığı yüksek hızlı unsurlardan koruyabildiği sürece ölümsüzlüğe yaklaşabilir. Ancak o zaman, Kızılçam kadar yaşama olanağına kavuşur, işte o zaman, 60-70 yaşındayken doğacak çocuklarıyla ruhunu besleyebilir.

Kaynak:

Üner BEKÖZ, Apostaz, "Dünyanın Kutsal İntiharı" Ankara, Phoenix, 2005. s.183-185

APOSTAZ, "DÜNYANIN KUTSAL İNTİHARI" INDA PARAZİTİMİZ

İnsanın zihninde oluşturduğu ve "etki edilebilir" her türlü ortama çevre denir.

Bu tanımı, dikkatle ve yıllarca (yalan) uğraşarak hazırladım. Başlangıçta itici geldiğini ben de biliyorum. Anlamak zormuş gibi, ama aslında o kadar karmaşık değil. Bir kere tanım, insan kelimesiyle başlamaktadır ve doğrudur, çünkü çevre her ne ise, insan için geçerli bir açıklama bulmalıdır. Düzenleyici olan sonuçta insandır. Siz hiç, bir maymun ya da timsahın böyle bir tanıma ihtiyaç duyduğunu gördünüz mü? Göremezsiniz çünkü maymun ve timsah için çevre anlatımı yoktur. Sizin çevre dediğinizin birer parçasıdır onlar. Dolayısıyla insan dışındaki bütün varlıkları, insanın yapacağı bir çevre tanımının öğeleri olarak kabul etmek gerekir.

Ve düzenlenmiş çevre, zihinle ilgilidir. Doğanın kendi başına bırakılmışlığı bile zihinde oluşan bir ortamdır. Ancak gidip görürseniz veya bir şekilde haberdar olursanız, zihninizde yer bulur ve bu yer bulum çok rica ederim inkâr edilmesindir ki biraz "duygusal"dır. Buna göre; dağlar, geyikler, yağmur ormanları ve denizler kadar, eviniz, arabanız, elbise dolabınız, işyeriniz, mahalle bakkalınız, bigisayanınızın içi **"aklınıza gelen"** ne varsa, etki edilebildikleri sürece, çevredir. Zamanın herhangi bir anında gözlerinizi kapatıp, pekâlâ Karadeniz'in yoğun ormanları içindeki bir bayırda, yanınızdaki ağıldan gelen tezek kokusundan keyif alabilir ve aniden yanınızdan geçen arabanın gürültüsüyle tezek kokusunu, paranoyak bir kokuya çevirebilirsiniz. Kim tutar sizi. İşte zihninizde bir çevre yaratabilirsiniz ve etkiye açık olduğu hatta etkilendiği için, tanıma uygun olarak buna çevre diyebilirsiniz. Bu zihinsel egzersizde, etki almanızın nedeni, yani gürültünün "kötü" etki olması, zihninizde oluşturduğunuz o çevreden "huzur" duymanız olurdu. Buna göre (tanıma göre), çevre kirliliğini tanımlarsak, hazretin aksine çok daha kolay bir sonuca varırız:

Çevre kabulü içindeki "rahatsız edici etki "lerin tümüne çevre kirliliği denir.

<u>Oluşan etki, çevre oluşumunu, yine insan kabullerine göre, rahatsız etmiyorsa veya rahatsız etmeyeceğine inanılmışsa, o halde kirlilik falan yoktur.</u>

Şimdi buraya kadar, böyle çok köşeli anlatımlarla, radikal savuşturmalar ve hadi oradancılıklar yapmak istemiyorum. Kabul etmekte zorlansak da, durum biraz böyle. İnsanın varlığı veya ürettiği ile etki ettiği her ortam çevredir ve bence etkilerin tümü rahatsızlık vericidir. Astronomlarla astrologların arasındaki farkı anlattığım yeri hatırlıyor musunuz? İşte orada da konu aslında buydu. Zavallı astronomlar, ürettikleri bilgi ile bir tür etkisizlik yaşıyorlardı. Çevre konusu böyle bir durum. Yani, Jüpiter'i; bilirsiniz, zihninizde, televizyon ekranında görür, incelersiniz, ama etki etmediğiniz sürece sizin için çevre değildir. Mars ise, artık çevredir çünkü neredeyse, üzerinde bir **getto** (bir kentin herhangi bir azınlıkça yerleşilen bölümüne genel olarak verilen ad) oluşturduk sayılır.

İşin içine çevre mühendisleri falan girdiğinde daha kötüsü olur ve "düzenlenmiş" ortamları çevre sanadururuz. Bir gün kızımın okuluna gittim ve en temiz enerji kaynağını sordum. Öğrencilerin hemen hepsi, barajlar dedi. Bu ne demek? Çevre üzerinde, insan etkisini evcilleştirmişiz demek. Çocuklar, barajları doğal bir zımbırtı sanıyor. Barajlar yüzünden oluşan yeni ekoloji, onların gerçek olarak kabul ettiği bir oluşum. Ne haber?

Eee diyeceksiniz, çözüm ne?

Bir sorun yok ki çözüm olsun. Daha doğrusu ekolojik anlamda hiç, zerre kadar sorun yok. Sorun, insanın geleceğinde, çünkü eğer, toplam gezegen varlığını bir sistem olarak değerlendireceksek ki bütün çiftçiler böyle söylüyor, o zaman mutlaka **PARAZİT** konusunda dersimizi iyi çalışmamız gerekmektedir, çünkü eğer sistem varsa, parazit de vardır ve bakın şimdi size neler anlatacağım.

Bundan epey yıl önce, bir parazitolog tanıdığım, benden şöyle sıkı bir **"parazit tanımı"** yapmamı istemişti. Kollan sıvayıp işe başladım. O aklıselim tanıdığıma göre, kitaplardaki parazit anlatımında yetersizlikler vardı ve parazit denildiği zaman akla hemen **"küçük canlı varlıklar"** geliyordu. Bunlar sevilmiyor ve derhal kurtulunmaya çalışılıyordu. Uzun süren çalışma sonunda, adamcağızın **"yetersizlik"** kaygısı olduğu gibi ortaya çıktı. Parazit konusu, öyle hafife alınır bir durum değildi ve işin en ilginç yanı, bütün parazitler, hiçbir istisna olmaksızın aynı matematiğe sahipti. Üstelik parazit diye karşımıza çıkmaya başlayan **"varlıklar"** illa küçük ve hatta canlı ve hatta somut olmak zorunda değildi. Daha da kötüsü mü desem ilginci mi bilemiyorum ama, bir parazitten söz etmek için, mutlaka öncelikle bir

"sistem[63]" olması gerekiyordu.

Bu noktada işin zevki kaçıyor hissediyorum. Yani ne diyeceğimi, sonunda nereye varacağımı tahmin ediverdiniz sanıyorsunuz. Bunu bilinçli olarak yapıyorum. Bu sanınızdan faydalanıp çok daha vurucu bir gerçekten söz edeceğim. Merak edin bakalım.

ASALAK

Hiç hoş gelmez insanın kulağına. Zevksiz ve itici bir kelimedir.

Parazit nedir diye sorduğunuzda akla ilk düşen anlatımdır. Asılan, tutunan anlamındadır. Doğrusu, parazitin anlamını tam olarak karşılamaz. Asalak sanki biraz daha eften püftenmiş gibidir. Sanki daha görünür bir halttır. Çabuk yapılacak aşağılamalar içindir sanki. Acınasılık yaratır düşüncelerde de yine kurtulunması gereken, "emici" bir nesnedir. O halde, parazit nedir?

Parazit, herhangi bir "sistem"e tutunarak, o sistemin soğurduğu enerjiyi, sadece kendi amaçları için yönlendiren ve sistemin varolmasına "asla" engel olmayan her türlü unsurdur.

Dahası var...

HİÇBİR SİSTEM, PARAZİTLERE KARŞI BAĞIŞIK DEĞİLDİR. EĞER SİSTEM VARSA, MUTLAKA PARAZİTLENEBİLİR VE PARAZİTLENMİŞ BİR SİSTEM, ASLA KENDİ KURGUSUNUN YANİ AMACININ YERİNE GELMESİNİ SAĞLAYAMAZ. PARAZİT NE DERSE, ONU YAPAR. UZUN LAFIN KISASI, PARAZİTLENMİŞ BİR SİSTEM, KENDİ AMAÇLARI ADINA KOCAMAN BİR ÇÖPTÜR.

Dahası da var...

Parazitlenmiş bir sistemi, sistem enerji soğurduğu sürece parazitten kurtarmanın matematik olarak bir yolu yoktur. Yani bırakın pratiği, teorik olarak bile bu mümkün değildir. Tek yol, enerjiyi kesmek, başka bir deyişle, sistemi "öldürmek"tir.

Sonunda ulaştığımız ve çok da geçerli olan tanım buydu.

Hoppala diyeceksiniz. Yani bağırsaklarımız parazitlendiği zaman, ondan kurtulmak için ölmek mi gerekiyor?

Değil tabiî.

Bir kere ölmesi ya da en azından ölü numarası yapması gereken organizmanız değil, sindirim sisteminiz. İkincisi, evet aynen öyledir ve aksi halde, parazitten kurtulmanız zordur.

Bağırsaklarınızdaki parazit, ne size, ne de sindirim sisteminize zarar vermeye çalışmaz. Oraya tutunarak, kendi isteklerini dikte eder ve bağırsaklarınız onun dediğini yaptığı için, organizmanızdaki sistem ardışımı aksar ve hastalanır, hatta ölürsünüz. Fakat bilin ki, hiç kimse doğrudan parazit yüzünden ölmez.

NE OLUYOR BAĞIRSAKLARINIZI KURTLAR BASTIĞI ZAMAN?

Beslenme bozukluğuna bağlı bir sürü hastalık.

Bağırsaklarınız zarar görmüyor. Görecek olsa, parazitin başı ağrır. Sadece sistem ardışımında üstüne düşen görevi yerine getiremiyor. Hekimler de kurtlarınızı dökesiniz diye ilaçlar veriyor.

TIP DÜNYASININ EN BÜYÜK SORUNU, OLDUM OLASI PARAZİTLERDİR.

Organları birinden alıp diğerine koyabilen, hatta organ haraları yapıp ısmarlama dokular üretebilecek kadar cüretkar olan tıbbın asil topuğu, bizim yamru yumru, ufacık parazitlerdir. Parazitlere karşı girişimlerin hemen tamamı, aslında o kadar da masum olmayan davranışlardır ve sistemler var oldukça bu böyle sürecektir. Bakınız **bağırsaklarınızdaki veya cildinizdeki parazitler için yakın zamana kadar kullanılan ilaçlar, gerçekte, uygulanan sistemi kısa süreliğine dahi olsa "öldüren" ilaçlardı. Sistemin öldüğünü gören parazitler, ortamı terk ediyordu. Nitekim belki bilirsiniz, sistemi terk ettiklerinde hâlâ canlı olurlar.** O ilaçlar, adam akıllı zehirlidir ve şöyle bir baktım da, parazit değil de

[63] **Sistem Tanımı: Doğal ya da yapay, bir eylemin meydana gelebilmesi için bağımsız işlevleri olan unsurların bir bütün anlatımında ardışarak eneıji soğurmasına, sistem denir. Sistemin tanımsal sonucuna ulaşabilmesi için, bir bütün içinde olması gerekir. Bunun anlamı, bir başlangıç, ardı- şımlar ve sonlandırarak geriye döndüren unsurlardır. Bu yüzden, hücrelerin topluluk halinde ardışması ve hatta belli bir dokuyu oluşturmaları, sistemi yaratmaz. Ancak, belki, dokuların ardışma hizasıyla oluşturdukları organ, bir sistem olabilir, ama organların ardışması, kelimenin tam anlamıyla bir sistemdir. Bundan, sistemlerin de ardışarak, yeni sistemler doğuracağı sonucuna varılır ki, zaten evren de işte böyle oluşur.**

ilaçtan ölenlerin sayısı, tıbbın yüz karası olmaya hazır ve hiç yabana atılır gibi değil. ŞİMDİLERDE KULLANILAN İLAÇLAR İSE, PARAZİTİN SİNİR SİSTEMİNE SALDIRIYOR. Aslında bu bir devrim gibi. Yani bilinen bütün anlatımlara göre, parazitin kendisine saldırmak mükemmel bir olaymış gibi. Ne ki, bizde de benzer bir sinir sistemi var ve ilaçların istenmeyen etkileri de katlanarak artıyor.

Bağırsaklardaki parazitler için onları uzak tutmak amaçlı çalışmaların çok daha etkin olduğu kesin. Öte yandan tıp dünyasının asıl baş belası olan parazit sınıfı, virüslerdir. **Tıp çalışanları, virüs dışındaki bütün mikroorganizmalara karşı iyiden bir cins saygı duyarlar, ama söz konusu olan virüsler olduğunda durum değişir.**

VİRÜS DEMİŞKEN, BİLGİSAYARLARINIZDA BİLE ONLARDAN VARDIR. NEDEN SİZCE, BİLGİSAYAR MİKROBU, ASALAĞI, ÇAPKINI, KUŞU DEMEMİŞLER DE "VİRÜS" DEMİŞLER?

Kelimenin tam anlamıyla virüs gibiler de ondan ve tam anlamıyla parazit tanımını destekliyorlar. Eğer çalışan bir bilgisayarınız varsa, virüslenebilir. Virüs, bilgisayarınızın ne yapmasını veya yapmamasını istiyorsa, o olur. Ondan kurtulmak için yapılabilecek tek eylem, bütün depoyu sıfırlamak ya da yeni bir bilgisayar almaktır. Virüs tarama ve temizleme programları, çoklukla, infeksiyon oluşmasın diyedir. Bir kere infekte oldunuz mu, sonra istediğiniz kadar temizleyin, o işten zarar görürsünüz. Ancak yinelemekte fayda var. Bir virüsünüzün olması için, çalışan bir bilgisayarınızın olması gerekir.

Çoğu biyolog, virüsleri "canlı" sınıflandırması içinde görmek istememiştir. Virüslere canlı demek, kısa yoldan anlatmaktır. Ne ki virüsler, canlı olmak için atanmış dört sabit dengeye göre hareket etmez. Çoğalma, beslenme ve üreme anlatımları tamamen farklıdır, ama vardırlar ve özellikle son birkaç on yıldır, insanın başına ciddi çoraplar örmüşlerdir. **Virüsler, parazit tanımımıza o kadar "cuk" diye oturur ki, sormayın gitsin.** Düşünsenize, tıbbın en baş belası uğraş (daha doğrusu, savaş) alanlarından birisini virüsler işgal etmektedir ve bu uğraş için harcana giden para, en sıradışı insanın bile dudaklarını uçuklatır[64]. Bilinen virüslerin tamamı, patojen, yani hastalık yapıcı olarak kabul edilmektedir. Sadece insan organizmasını karşısına aldığını düşündüğümüz zaman, türden türe, suştan suşa virüslerin, çok değişik etkileri olmakla birlikte, bunlardan ilginç bir tanesi olan **HIV**[65] ve saz arkadaşları (suşları), parazit başlığımızın altında parlayacak kadar güzel davranışlar sergiler. **BİR KONGREDE, ADINI SANINI ŞİMDİ HATIRLAMADIĞIM BİR HAZRET, BU VİRÜS İÇİN, "DOĞAL OLAMAYACAK KADAR GÜZEL VE İHTİŞAMLI, ANLAŞILAMAYACAK KADAR BASİT VE BAŞEDEMEYECEĞİMİZ KADAR ZEKİ" DEMİŞTİ.** Hazret, bu sözünü kullandığım ve kaynağı veremediğim için beni bağışlar umarım, ama etkilenmiştim doğrusu. Sözün içeriğindeki çelişkiler bir yana, korktuğu besbelli ortadaydı.

Bir parazit olarak HIV, tıpkı diğerleri gibi, amaçlarına ulaşmak için, soğurduğu enerjiyi kendisi için kullanabileceği bir sistem arar. Amaç, sistemin eneıjisini kendi replikasyonu (kopyalanması) için kullanmaktır. Nitekim, bulduğu sistem, kendisine adını verecek olan, insanın bağışıklık sistemindeki hücrelerdir. Başka bir kısım hücreye de tutunabilmesine karşın, bu bağışıklık sistemi hücreleri (CD4), parazit anlatımımız için çok özel olacaklardır.

Düşünsenize, işi gücü vücuda giren ve sistemin ihtiyacı olmayan unsurları bulup, onlara karşı tavır takınmak olan ve çocuklarımıza, **"vücudumuzun askerleri"** diye öğrettiğimiz bu hücreler, kendi içlerinde bir yabancıyla karşılaşıyor ve bu yabancının enerjilerini soğurmasına seyirci oluyor. **Acı içinde ve ne yapacağını şaşırmış olarak, antikor üretiyor. Bu, kanıında şeytan beslediğine inanan hamile bir kadının, çocuğu öldürmek için bulutlara ateş etmesine benzer.**

AIDS adıyla korkadurduğumuz hastalığa neden olmasına karşın, kimse, doğrudan HIV yüzünden ölmez. Zaten AIDS, HlV'in yol açtığı bir durum değildir. Nasıl mı? Dinleyin o zaman:

Uzunca bir süre sonrasında, CD4 hücreleri, HlV'in kopyalarını kendi duvarlarında oluşurken görünce, o anlamlı ve mantıklı kararı verir: **APOZTAZ. Yani, bam. Yani sistem gitti, parazit gitti mantığı.** YANİ İNTİHAR[66]. Gördünüz mü, küçük ama sorumluluk sahibi bir hücre bile parazit matematiğinin

---

[64] **Dudaklarınız uçuklamasına Herpes simplex isimli bir virüsün neden olduğunu biliyor muydunuz?**

[65] **Human Immunodefficiency Virüs (İnsan Bağışıklık Yetmezliği Virüsü). Kulakları çınlasın, Jared Diamond'un dediği gibi, önceleri hayvan sistemlerini tutan bir virüsün "insan tarafından evcilleştirilmiş hali" olduğunu biliyoruz artık vesselam.**

[66] **HlV'in varlığı nedeniyle hücrenin kendisini yıkması anlatımını ilk kez 1986 yılında, HIV'i ilk izole eden kişilerden birisi olan Dr. Montaigner yapmıştır. O zamanlar kendisinin de çok iyi anlayamadığını itiraf ettiği bu du-**

farkında. İyi de, her yeni üretilen CD4 hücresi, HIV saldırısı sonucu aynı işi yapmaya başlayınca, ortada vücudu savunacak sistem kalmaz ve normal durumda bağışık ya da barışık olduğumuz **"fırsatçı"** infeksiyonlara gün doğar. Bunlar gelişir, büyür, başedilemez hâl alır ve bu gidişin sonuna AIDS denir.

HIV, AIDS davasında, **"suçum yok"** diye yemin etse, korkarım başı bile ağrımaz ağrımasına da, benim HIV in feksiyonu gibi bir konuda ettiğim bu **"teşbihsel"** lakırtı kendi başıma ne yapar bilmem. Hoş karşılayın lütfen.

Ne ki burada diyeceğim, hamile kadın, çocuğun şeytan olduğunu "kesinlikle" bilse bile, onu doğurur ve besler. **APOZTAZ** ise, sadece parazitlere karşıdır.

Apoztazın gururlu ve koruyucu tavrı doğadan gelen bir özdür. **İnsanlar kendi yarattıkları sistemlerde oluşan pek çok paraziti bile evcilleştirmişlerdir.** Yahu olur mu demeyin. Basbayağı olur. ALIN SİZE **DERSHANELER.** EĞİTİM "SİSTEMİNE" TUTUNMUŞ VE ONUN SOĞURDUĞU ENERJİYİ KULLANAN BU OLUŞUMLARDAN KURTULMAK İÇİN İKİ, HATTA BİR TEK İYİ YOL SÖYLEYİN, ÖNDEN İKİ DİŞİMİ KIRAYIM. BÖYLE BİR YOL YOK. EĞİTİM SİSTEMİNİ "İYİLEŞTİRMEK" MÜMKÜN DEĞİLDİR. PARAZİTLENMİŞ SİSTEMLER İYİLEŞMEZ.

PARAZİTİN İSTEDİĞİNİ YAPAR. DERSHANELER, EĞİTİM SİSTEMİNİN BU HALDE OLMASINI, KALMASINI İSTİYOR. DAHA ÇOK SINAV İSTİYOR. Eğitim, gerçek amacı olan yerleşik düzen insanı üretme işinden vaz geçip, dershaneler için sınava adam üretiyor. Pekiyi nasıl kurtulunur dershanelerden?

İki yıl kimse okula gitmez, hiçbir sınav yapılmazsa, dershane işletmecileri yatırımlarım çeker, gidip market açarlar. Buna imkan var mı? Yok. O zaman dershaneleri sistemin varlığı içinde düşünüp evçilleştirelim olsun bitsin.

Radyolarımızdaki parazit de adını boşuna almamıştır. Bir vericiden çıkıp sizin radyonuza erişen bir yayın varsa, bu sistem üzerine çöreklenip size cızırtı dinletmek isteyecek bir parazit de elbet vardır. Yapılması gereken, bir anlığına bile olsa, sistemi durdurmaktır. **Kullandığınız dil içinde, cümleler birer sistemdir.** Anlamlı bir mesajı paketleyip iletirler.

"Ali bugün geldi" cümlesi bir sistemdir. Bir sürü iş yapabilir. Kim bugün geldi, Ali bugün ne yaptı, Ali bugün geldi mi? gibi pek çok anlama gebedir. Hâlbuki tutup bu cümleyi **"ÇÜNKÜ"** KELİMESİYLE **PARAZİTLERSENİZ, SADECE BU PARAZİTİN İSTEDİĞİ İŞİ YAPAR. GERİSİ GAYRİ BOŞTUR. CÜMLE ARTIK SADECE BİR "GEREKÇE" ENDEKSİNE SAHİPTİR VE BAŞKA BİR İŞE YARAMADIĞI GİBİ TEK BAŞINA HİÇBİR ANLAM TAŞIMAZ.** Deneyin isterseniz:

...çünkü Ali bugün geldi.

Eee?

Eeesi anlamsız, ama evcil işte.

Biran için, tartışmadan, serinkanlı bir kabullenimle bu parazit anlatımını, başından sonuna, doğru bulalım.

Sizce, mükemmel bir sistem olan gezegenimizin bir paraziti olabilir mi?

Efendim? Duyamadım.

Parazitlerin, şu ana kadar sözünü etmediğim çok özel ortak bir noktaları daha vardır. Kancayı taktıkları ve enerjisini yönlendirdikleri sistemi tanımaya çalışır ve onun geliştirebileceği her türlü önleme karşı, bir cins **"hızlı öğrenme"** ile davranış belirler. Açıkçası, mutasyona uğrar ve iyice baş edilemez olurlar. **Her parazit, eski konağından yenisine doğru nesiller verirken, birkaç adım daha güçlenmiş ve kararlı bir hale gelir. Parazitlerin bu davranışı, evrim değildir. Basbayağı, öğrenme ile zoraki değişimdir. Buna, "direnç geliştirme" denir.**

Kaynak:

Üner BEKÖZ, Apostaz, "Dünyanın Kutsal İntiharı" Ankara, Phoenix, 2005. s.155-162

rumum ne olduğunu bugün gayet iyi biliyoruz. Ayrıntıları; Sarıgül Figen, *HIV ve AIDS* kitabında bulabilirsiniz.

DİN(İ)DÂRLARIN ELİNDE YORULAN ve İHTİYARLAYAN DİN

Her insanın düşüncesinde temel ilke rahat ve müreffeh bir hayat yaşamaktır. Allah Teâlâ bunu kullarından daha iyi bildiği için dini yaptırımları en basit temeller üzerine inşa etmiştir. Ancak insan bencillikle basit ve kolay olan dinini, nefsinin uydurduğu kanunlarla içinden çıkılmaz zincirlerle sarmalamıştır.

O zaman ne oldu?

Menfaat ve zarar kapsamında insan hayatı öyle girift hale gelmiştir ki, gün be gün hayalsiz yeni sorunlar çıkmıştır. Her çıkan sorun karşısında çözüm üretmeye çalışan insanoğlu, çözdüm dediği şeyler içinde bir daha boğulmuştur.

İslam yaşanılması en kolay bir dindir.

Mükellefiyeti çok azdır.

Haramları sınırlıdır.

Zamanla İslâm, bağnazlık içinde korkuluğa dönmüş Yahudilik, ruhbanlık içinde eritilmiş Hristiyanlık ile sanki bünyesinde zayıflıklar barındıran bir dinmiş gibi bu eski dinlerden **"kapışma" "edinme" "aşağılık kompleksi"** nevrozuna düşüp **"yorulmuş"**tur. Bir nevi aktarımlara eski deyimle israiliyyatla iyilik namına harman edilmiştir. Bu harman ile bir takım kimseler aynîyle temiz ve berrak din ırmağına kanalizasyon artığını bağlayıp bulandırmışlardır. Bu işte başarılı olanlar içerisinde takva ehli bile bulundu. Onlarda dine daha sıkı sarılayım diyerek alet olmuştur.

İşte **"Genç olan din"** birdenbire ihtiyarlama vaktine erişmiş gibi sancılanmış kendini tedavi etmek isteyenlerin elinde bulmuştur.

Hastane iyi ve güzeldi. Fakat doktorları ne kadar mahirdi onu bilmek bugüne kadar mümkün olamadı. Çünkü tedaviyi uygulamaya çalışan doktorlar o kadar şey denediler ki, kim doğru, kim eğridir diye kendileri dahi söylemeye çekinir oldular.

Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem Efendimizin zamanında **"genç olan İslâm"** şimdilerde ihtiyar aşılması zor bir dağ gibi en üst tepesi bulutlar içinde kaldı.

Sonuçta çözüm arayanlar ve bulanlar eski ümmetler gibi yetmiş üç fırkaya ayrıldılar. Cemaatler şeklinde örgütleştiler. Her cemaat kendisindeki olan ile övünmeye başladı. Bu övünüş o kadar ileri gitti ki, din gitti yerine cemaat, hizip, tevil vb. geldi.

Niyet halisti. Fakat din(i)dâr elinde din fitnelendi, yoruldu ve ihtiyarladı.

İNSANLARI TAŞIYACAK DİN, İNSANLAR TARAFINDAN TAŞINMAYA BAŞLAYINCA BÜTÜN NOKSANLIKLAR HUZURSUZLUKLAR PEŞİNDEN GELDİ.

İşte Çözüm "Genç İslâm Dinin Esasları"

İMAM-I ŞAFİYE VE AHMED B. HANBEL radiyallâhü anhümaya GÖRE

"İslâm'ın temeli üç hadis üzerine kurulmuştur.

Birincisi, "Ameller niyetlere göredir."

İkincisi, "Helal ve haram bellidir."

Üçüncüsü ise "Dine dinden ve sünnetten olmayan bir şeyi katmak merduttur, reddolunmuştur" hadisleridir.

İmam-ı Şafii bu hadisin fıkıhtan yetmiş ayrı bâba girdiğini ifade eder. "Dinden olmayan bir şeyi dine katan reddolunur" hadisi ahiret işini, "Ameller niyetlere göredir" hadisi de dünya işlerini tanzim etmiştir.

EBU DAVUD Radiyallâhü anhe GÖRE;

"Müsned'e baktım ve dört bin hadisten meydana geldiğini gördüm. Sonra dört bin hadisin dört hadis etrafında döndüğünü gördüm. Bu hadisler de

"**Ameller niyetlere göredir.**

"Helal bellidir, haram bellidir."

"Allah güzeldir, güzeli sever."

"Kişinin kendisini ilgilendirmeyen şeyi terk etmesi İslam'ının güzelliğindendir" hadisleridir.

Bu hadislere bazı ilim adamları

"**Kendin için istediğini mü'min kardeşi için de istemeyen kâmil mü'min sayılmaz"** hadisini de eklemişlerdir.

Ayrıca bazı hadisçiler **"Din nasihattir."**

"Dünyaya zahid ol ki, Allah seni sevsin; insanların elindekine zahid ol ki, insanlar seni sevsin."

"Ne zarar vermek var, ne de zarar görmek vardır" hadislerini de bu hadislere ilave edilmiştir.

Sonsöz olarak “Ebrârarların iyilikleri mukarrebler yanında günah yerindedir” hikmetini tekrar okumuş olduk.

İhramcızâde İsmail Hakkı

“DOST KAZANMA VE İNSANLARI ETKİLEME SANATI” İSİMLİ ESERDEN SEÇMELER

Eserin yazarı Dale Carnegie trc: Ömer Rıza DOĞRUL- Cevat Şen Yayınları, 1976, İstanbul

- “Başkasının değişmesini mi istiyorsunuz? Bundan daha iyi bir şey yoktur. Fakat önce kendinizi değiştirin. Bu sizin için daha kolaydır.
- Konfüçyüs der ki: "Kapınızı temizlemeden komşunun damındaki karlardan şikâyet etmeyiniz."
- "Terbiyesizlik yolunda yalnız kendinizi geçebildiğinizi gördüm."
- "Değersiz insanlar eleştirir ve şikâyet eder."
- Cariyle: "Büyük insan, küçüklere karşı hareketleriyle büyüklüğünü gösterir" der.
- Başkalarını eleştireceğimize onları anlamaya çalışalım. Onların yaptıkları şeyleri ne için yaptıklarını araştıralım. Bu tarz hareket insanlar arasında sempati ve hoşgörü meydana getirir. "Her şeyi bilmek, her şeyi affetmektir."
- Doktor Johnson'un söylediği gibi: "Allah bile insanların hayatı son bulmadan, insanları yargılamıyor."
- Yirminci yüzyılın ünlü ruhbilimcisi olan Viyanalı Sigmund Freud sizin ve benim yaptığım her işin iki şeyden oluştuğunu anlatır. "Biri cinsiyet sevgisi, diğeri büyük olma isteği!
- Lincoln mektuplarının birisine şu sözle başlar: "Her insan, iltifattan hoşlanır" çok doğru. Hepimiz samimî takdiri özleriz. Samimî bir dil ile övülmekten hoşlanırız. Fakat bunlarla nadiren karşılaşırız.
- Schwab diyor ki:"En büyük özelliğim, insanlara heyecan verebilmektir. İnsanın en önemli özelliklerini takdir ve teşvik ile gelişir.” “Amirlerinin eleştirisi kadar insanların ihtiraslarını öldüren bir şey yoktur. Ben kimseyi eleştirmedim. İnsana, çalışmak için hız verilmesine inanıyorum. Onun için başkalarını övmeye bayılırım. Başkalarında kusur bulmaktan çekinirim. Bir şeyi beğendiğim zaman takdirimi belirtmekten zevk alırım."
- Schwab'ın yaptığı bundan ibaret! Fakat insanlar ne yapıyorlar? Bunun tam zıddını değil mi? Bir şeyi beğenmeyince eleştirirler. Beğenirlerse seslerini çıkarmazlar. Schwab diyor ki:"Hayatla olan ilgim dolayısıyla dünyanın değişik yerlerinde birçok insanla karşılaştım. Ve bunların birçoğu önemli mevkilerde bulunan insanlardı. Bu insanlar yüksek mevkide olmalarına rağmen takdir edildikleri zaman daha gayretli bir şekilde iş yapmayan bir insana rastlamadım.”
- “Hepimiz çocuklarımızla, arkadaşlarımızla ve memurlarımızla birlikte bulunuyoruz. Ama onlara hiç övünme payı vermiyoruz.”
- Meselâ oğlunuzun sigara içmesini istemiyorsanız, ona nasihat ederek işe başlamayınız, ona kendi isteğinizi yüklemek istediğinizi göstermeyiniz. Mesela onun ilgilendiği bir sporla söze başlayarak sigara içen insanların bu sporda başarısızlığa uğradıklarını anlatınız. Fakat bu kuralı sadece çocuklarınızla meşgul olduğunuzda değil hayatın her aşamasında hatırlarsanız çok iyi olur. Mesela Emerson ile oğlu buzağılarını ahıra koymak istemişler, [U]onlar da herkes gibi yalnız kendi isteklerini düşünmüşler.
- Emerson buzağıyı çekiyor, oğlu da itiyordu. Buzağı ise çayırı bırakıp gitmek istemediği için direniyordu. Fakat evin hizmetçisi durumu hemen anladı. Gerçi hizmetçi, Emerson gibi kitaplar, makaleler yazamıyordu. Ama hayvancılığı ondan daha iyi biliyordu. Hizmetçi buzağının ne istediğini düşünmüş, onu önce okşamış, sonra parmağını bir meme gibi ağzına vermiş, emzirerek yavaş yavaş ahıra götürmüştür.

- Siz de bir gün birisine bir şey yaptırmak isteyeceksiniz. Ama bunu istemeden önce bir an durup düşünün ve kendi kendinize sorun:“Bu insanın bu işi yapmayı istemesini nasıl sağlayabilirim?"

- Henry Ford dedi ki; "Başarının tek sırrı karşınızdakinin görüş açısını kavramak ve olayları onun gözüyle görebilmektir."
- “Karşınızdakinin isteklerini anlatmaktansa kendi isteklerinizden bahsetmek daha kolaydır..”.
- Kendi kendinize daima şunu deyiniz "insanlar tarafından sevilen bir insan olabilmem ve kazancımı arttırabilmem için, insanları yönetmeyi öğrenmeliyim".
- "Birisine bir şey öğretmek isterseniz asla öğrenmez." Shaw haklıdır. Öğrenme insanın içinde doğacak bir faaliyettir. İnsanlar bir işi yaparak öğrenirler. Siz de bu kitaptaki prensiplere hakim olmak istiyorsanız, her fırsattan faydalanarak onları uygulamalısınız. Bunu yapmazsanız unutursunuz. Çünkü ancak kullanılan bilgi, insanın kafasına yerleşir.
- Bu kurallara uymadığınız zaman kendinize bir cezası veriniz. Meselâ karınıza veya iş arkadaşınıza kurallara uymadığınız zaman l lira verin. Bu şekilde bu kuralları benimsemeyi canlı bir oyun haline getirin.
- Bu gece ölseniz cenazenize kaç kişi gelir?
- Siz insanlarla ilgilenmezseniz insanlar sizinle niçin ilgilensin? Biz başkaları üzerinde iyi bir izlenim bırakarak onların bizimle ilgilenmelerini beklersek hiçbir zaman hakikî, samimi dost sahibi olamayız. Hakikî dostlar beklemekle kazanılmazlar.
- Romalı Şair Publilius Syrus: "Başkaları bizimle ilgilenirse biz de onlarla ilgileniriz" demiştir.
- Shakespeare: "Hiçbir şey iyi veya kötü değildir, bir şeyi iyi veya kötü yapan düşüncedir" demişti.
- Gülümsemenin hiç masrafı yoktur ve insana birçok şey kazandırabilir. Bir saniyede meydana gelir ve hafızalarda uzun süre yaşayabilir.
- Gülümseme parayla satın veya ödünç alınamaz. Ama öyle bir şeydir ki kullanılmazsa kimseye fayda sağlamaz. Hızla bir yere yetişmek için giderken birisi size tebessüm edemeyecek kadar yorgunsa ona tebessüm ediniz. Çünkü gülümsemeye en çok muhtaç olan kişi, başkalarına verecek tebessümü olmayan kimsedir.
- Birçok kimse vardır ki isimleri hafızalarında tutmaktan veya böyle bir zahmete katlanma gereği görmediklerinden dolayı isim ezberlemezler ve bunu haklı göstermek için de fazla meşgul olduklarını söylerler.
- Bunlar unutuyorlar ki kendileri Cumhurbaşkanı Franklin Roosevelt kadar meşgul olamazlar, halbuki Roosevelt şoförlerinin bile isimlerini öğrenmeye vakit bulmaktadır.Franklin Roosevelt biliyordu ki insanları kendisine bağlamak ve onların iyi niyetlerini kazanmak için en önemli çare onların isimlerini hatırlamak ve onları pohpohlamaktır. Halbuki bunu aramızda kaç kişi yapar?... Çoğu zaman bir yabancı ile tanıştırıldığımız zaman daha ona veda etmeden onun ismini unuturuz. İsim hatırlama kabiliyeti politikada olduğu kadar iş hayatında ve sosyal ilişkilerde de önemlidir.
- Başkalarının ilgilendikleri şeyleri öğreniniz ve kendilerine onlardan bahsediniz.
- Takdir işine nereden başlamalıyız? Tabii ki evimizden. Çünkü her yerden çok bunu tatbik etmemiz gereken yer evimizdir. Karınızın mutlaka özelikleri vardır. Olmasaydı onunla evlenmezdiniz. Fakat onun bu özelliklerini kaç kere takdir ettiniz. Ömrünüzün kalanını huzur içinde geçirmeyi istiyorsanız, karınızın pişirdiği et, kızarttığı ekmek kömüre benzese bile şikayet etmeyiniz. Sadece onun hünerini göstermek imkânını bulamadığını söyleyiniz. Bunun sonucunda onun çok fedakârlık yaptığını göreceksiniz. Fakat bu harekete aniden başlamayınız. Yoksa karınızı şüpheye düşürürsünüz. Karınıza bir demet çiçek veya bir kutu şeker götürün. Bunları okuyunca: "Gerçekten bunları yapmak gerekir." deyip geçmeyin, yapın. Bunu yaparsanız, evinizde mutlu olursunuz. Her aile bunu yapmış olsaydı bugün birçok yuva yıkılmamış olacaktı. Kendinizi bir kadına aşık etmek ister misiniz? Bu sırrı size açıklıyo-

rum. Çünkü bunu size iyilik olsun diye anlatıyorum. Zaten bunlar benim fikrim değil Dorothy Dix'ten duyduklarımı anlatıyorum. Bayan bir yazar 23 kadınla evlenip bu kadınların kalplerini ve bankadaki paralarını elde etmeyi bilen birisiyle konuşmuştu. (Bu görüşme sırasında adam hapishanede bulunuyordu) Bayan yazar, bu adama kendisini bu kadar kadına nasıl sevdirebildiğini ve paralarını nasıl elde ettiğini sormuş, O da: "Yapılacak şey kadına hep kendisinden bahsetmektir." demişti.

• Aynı teknik, erkekler için de geçerlidir. Disraeli diyor ki: "Bir adama kendisinden bahsediniz. Sizi saatlerce dinler."

• “Tartışmadan kurtulmanın en kolay yolu tartışmadan çekilmektir.”

• halde "şunu ispat edeceğim" diye söze başlamak doğru değildir. Çünkü bunun manası: "Ben sizden daha akıllıyım. Birkaç sözle sizin düşüncelerinizi değiştireceğim." demektir.

• İnsanların düşüncesini değiştirmek çok zor bir istir. Bunu neden daha da zorlaştırasınız ve kendinizi riske atasınız. Şayet bir şeyi ispatlamak istiyorsanız, bunu kimseye hissettirmeden yapınız. Bir şey öğretmiyormuş gibi davranmayın. Bilinmeyen bir şeyi, unutulmuş bir şeyi hatırlatıyormuş gibi anlatın.

• Sokrat öğrencilerine defalarca şu sözü söylemişti: "Bildiğim tek şey var. O da hiçbir şey bilmediğim."

• Şayet birisi size yanlış düşündüğünüzü söylerse, siz kendi düşüncelerinizin yanlış olduğunu bilseniz dahi bunu kabul etmek istemezsiniz. En iyisi söze şöyle başlayın: "Benim düşüncelerim daha farklı. Belki yanılıyorum. Çoğu kez de yanılırım O zaman meseleyi bir kere beraber inceleyelim, eğer yanılıyor sanı, yanlışımı düzeltmiş olurum." Bu türlü sözler insanı hemen etkiler: "Belki yanılıyorum. Çoğu kez de yanılırım O zaman meseleyi beraber inceleyelim " İşte bu türlü sözler tartışmaya yol açmaz.

• Franklin diyor ki:"Başkalarının bana uymayan düşüncelerine tahammül etmeye ve onların düşüncelerini ileri sürmelerine kendimi alıştırdım. Hatta "Şüphe yok ki" "Muhakkak ki" gibi kelimeleri kullanmamaya başladım. Onların yerine "zannederim" "aklımda kaldığı kadarıyla" "tahmin ettiğime göre" 'gibi kelimeleri kullanmaya başladım. Başkası düşüncesini ileri sürdüğünde ve ben bu düşünceyi yanlış gördüğüm zaman tartışmaya girmemeye çalıştım. Bu hareketten faydalanıyorum. Bu sayede herkesle rahat rahat konuşabilmeye başladığımı gördüm. Bu sayede sözlerime kimse itiraz etmeden kabul ediyor. Bu sayede başkalarının yanlışlarını düzeltme imkânını buluyorum. "En sonunda bu yeni harekete tamamıyla alıştım ve bu yüzden düşüncelerim, toplum arasında büyük bir önem kazandı.” Yeni şirketler kuruyor ve eski şirketlerimi de yeniliyordum. Önceleri kelime bulmakta tereddüde düşüyordum. Ama tanınmış birisi olduğumdan düşüncelerim kabul görüyordu.

• Bundan 20 yüzyıl önce gelen Hz. İsa: "Seninle aynı düşüncede olmayan kişiyle hemen uzlaş" demişti. Yani müşterinizle, kocanızla atışmayınız. Kendisine yanlış düşündüğünü söyleyip sinirlendirmeyiniz. Fakat biraz siyaset yapın. Milattan 220 sene önce Eski Mısır Firavunlarından Akhtoi bugün de geçerli olan bir nasihati oğluna vermişti ve 4000 sene önce bir akşam oğluna "Politik davran. Başarılı olursun" demişti. Eğer insanların sizin gibi düşünmesini istiyorsanız. Başkalarının düşüncelerine saygı gösteriniz ve kimseye yanlış düşündüğünü söylemeyiniz.

• Şu atasözünü unutmamalısınız: Kavgayla hiçbir zaman bir şey elde edemezsiniz. Ama karşınızdakinin hakkını vermekle beklediğinizden fazlasına nail olursunuz."

• İnsanları kazanmak ve onların sizin düşündüğünüz gibi düşünmesini istiyorsanız “Eğer yanlış yapmışsanız, bu yanlışınızı hemen kabul ediniz.”

• Çocuklarına kızan babalar, memurlarını azarlayan patronlar bu hareketler karşısında kimsenin düşüncelerini değiştirebildiler mi? Ama dostluk ve nezaket her şeyi başarır ve yapar.

• Lincoln, bütün bunları yüz sene önce söylemiştir: **"Bir damla bal, bir varil ziftin toplayamayacağı kadar çok sinek toplar."**

• Meşhur Filozof Sokrat akıllı bir insandı. Tarihte ancak birkaç kişinin başarabildiği bir şeyi yaptı, insanın düşünce tarzını değiştirdi. Ölümü üzerinden 23 yüzyıl geçmesine rağmen bugün hala hatırlanmaktadır.

• Bunu nasıl başarmıştı? Herkese yanlış düşündüğünü söyleyerek mi? Asla! Sokrat bunu yapmayacak kadar iradeli bir insandı. Bugün Sokrat metodu diye bildiğimiz, bütün tekniği "evet" cevabıyla karşılaşmaktan ibaretti. Sokrat karşısındakilere ancak olumlu cevap verebilecekleri sorular sorar ve bir sürü "evet" ten oluşan cevapla düşüncelerini kabul ettirirdi. ' O zaman birisine yanıldığını söylemekten kaçının. Sokrat gibi "evet" le karşılaşacak sorular sormaya çalışın.

• Çinlilerin ünlü bir atasözü vardır: "Yumuşak davranan başarılı olur"

• Siz de başkalarını kazanmak ve düşündüğünüz gibi düşünmelerini sağlamak istiyorsanız, Karşınızdakinin evet kelimesini kullanmasını sağlayın.

• Karşınızdakinin konuşmasına fırsat verin.

• Harvvard'da Profesör olarak çalışan Donham diyor ki: "Bir insanla konuşmaya başlayacağım zaman kendisine ne söyleyeceğimi düşünmeyip ne cevap alacağımı tasarlamamaktansa yanına gitmemeyi tercih ederim."

• Eğer başkalarının düşüncelerini kavramayı, her meseleye başkası gibi bakmayı öğrenirseniz bu sizin için çok büyük bir başarıdır. O zaman kimseyi kırmadan düşüncesini değiştirmek isterseniz : Olaya samimiyetle yaklaşın ve olaya karşınızdakinin penceresinden bakmaya çalışınız.

• Konuşmaya hep şöyle başlayın: - Sizi bu düşüncelerinizden dolayı suçlamıyorum. Sizin yerinizde olsaydım ben de sizin gibi düşünürdüm?

• İnsanların hassas duygularına hitap ediniz.

• Fikirlerinizi canlı bir şekilde ortaya koyunuz.

• Hayatta başarılı olan her insanın en sevdiği şey; başaracağı iştir. Çünkü bu başarıda kendisini ifade eder ve bu sayede değerini, üstünlüğünü gösterir. İşte bu yüzden, bir oturuşta bir kilo dondurma yemek, elli bardak su içme gibi manasız yarışmalar buradan gelir. Üstün gelmek, değerim göstermek, insanların en önemli isteğidir.

• halde insanları kendi özelliklerini ortaya çıkarmaları için cesaretlendiriniz.

İNSANLARI SİZİN GİBİ DÜŞÜNMELERİNİ SAĞLAMANIN ON İKİ YOLU

1- Tartışmamak en büyük tartışmayı kazanmaktır.
2- Başkalarının düşüncelerine saygı gösteriniz. Ve kimseye yanıldığını söylemeyiniz.
3- Yanlışınızı gecikmeden kabul ediniz.
4- Konuşmalarınıza dostça başlayınız.
5- Karşınızdakinin size evet diye karşılık vermesini sağlayınız,
6- Karşınızdakinin çok konuşmasını sağlayınız.
7- Düşüncenizin başkası tarafından benimsenmemesini kabul ediniz.
8- Meseleye başkasının gözüyle bakmaya çalışınız.
9- Karşınızdakinin düşüncelerine sempati gösteriniz.
10- Asil duygulara hitap ediniz.
11- Düşüncelerinizi örneklerle ortaya koyunuz.
12- İnsanları özelliklerini ortaya çıkarabilecekleri şekilde teşvik ediniz.

İNSANLARI ÜZMEDEN DEĞİŞTİRMENİN DOKUZ KURALI

1- İnsanları övmekle ve samimi bir takdirle işe başlayınız!

2- Karşınızdakine yanlışını dolaylı olarak anlatın.
3- Karşınızdakini eleştirmeden önce kendi hatalarınızdan bahsedin.
4- Emir vermek yerine sorular sorun.
5- Karşınızdakinin gururunu koruması için ona yardımcı olun.
6- Küçük de olsa gösterilen bir başarıyı samimi bir şekilde övün.
7- İnsanlara muhtaç oldukları kıymeti verin.
8- Teşvik edin ve yanlışların kolayca düzeltilebileceğini gösterin.
9- Yaptıracağınız işleri sevdirerek yaptırınız!

EVLİLİK HAYATINIZDA MUTLU OLMAK İÇİN YEDİ KURAL

1 - Üzüntü ve dırdırlara meydan vermeyiniz
2- Eşinizi olduğu gibi kabul edin.
3- Eleştirmeyin.
4- Samimi takdirlerde bulunun.
5- Küçük ilgilere dikkat ediniz.
6- Karınıza karşı saygılı olun
7- Evliliğin cinsel yönünü anlatan kitaplar okuyunuz

EĞER ADAM OLMAK İSTİYORSAN

Eğer, bütün etrafındakiler şaşırıp kabahati sana attıkları zaman, sen akıl ve soğukkanlılığını muhafaza edebilirsen;

Eğer, sana kimse inanmazken bile, sen kendine güvenir ve onların inanmadıklarını bile hoş görebilirsen;

Eğer, bekleyebilir ve beklemekten yorulmazsan;

Yahut iftiraya uğrar da, sen iftira ile mukabelede (karşılıkta) bulunmazsan;

Yahut düşmanlığa tahammül eder ve sen de garazkâr olmazsan ve yine de fazla iyi görünmeye çalışmaz ve şikâyet edip konuşmazsan;

Eğer, hayal edebilir ve gayelerini yalnız düşüncede bırakmamaya çalışırsan;

Eğer, felaketle saadeti bir tutabilir, bu iki hilekârı aynı şekilde karşılayabilirsen;

Eğer, gerçek olan sözlerin, ahmakları aldatmak için alçaklar tarafından değiştirildiği duyar da katlanabilirsen;

Yahut, bütün ömrünü uğruna harcadığın şeylerin yıkıldığını görür de hemen koşup yorgun argın ellerinle onu tekrar yapabilirsen;

Eğer, bütün varını bir yığın yapıp da gereğinde onu tek bir gaye uğruna kurban edebilir ve zararın hakkında hiçbir söz etmeden tekrar ve yeniden başlayabilirsen;

Eğer, dermanı çoktan tükenmiş olan kalp ve sinirlerine bir emirle yeniden güç verebilirsen;

Ve sana karşı koy diyen iradenden başka hiçbir şeyin kalmadığı zaman ayakta kalabilirsen;

Eğer, ayak takımı ile görüşebilir ve yine de faziletini koruyabilirsen;

Yahut krallarla dolaştığın halde, gururlanıp benliğini kaybetmezsen;

Eğer, ne düşmanların ve ne de seven dostlarının sözü seni incitmezse;

Eğer, her şeye önem verir, fakat kimseye olduğundan fazla değer vermezsen;

Eğer, her dakikanın 60 saniyesini değerince kullanabilirsen;

İşte o zaman dünya da, içindeki her şey de senin olur ve hatta daha da fazlası ADAM OLURSUN oğlum.

Rudyar Kipling 1907 Yılı Nobel Edebiyat Ödülü Sahibi

SEZAİ KARAKOÇ- "İSLÂM'IN DİRİLİŞİ-1999" ESERİNDEN

İNSANA ÇAĞRI

İslâm, insanı bir kere daha çağırıyor. Bakalım, insan, bu çağrıya yabancı ve ilgisiz kalacak mı?

Hemen bir dağa bitişik aydınlık bir kasabada çeşmelerin gün doğmadan insanı çağırışı gibi, baharda tarlaların çiftçiyi çağırışı gibi, şubat ayında sonsuz kar ovasının gece yarısında oyuna doymamış çocukları, arkadaşlarının dili ve sesiyle çağırışı gibi, Martın çağırışı gibi, Haziranın çağırışı gibi, İslâm, insanı çağırıyor.

Bakalım insan, bu çağrıya yabancı ve ilgisiz kalacak mı?

Batıya koşan Afrika'yı, İslâm, Doğuya çağırıyor. Bir gecenin ayak yürüyüşüyle koşan siyah ırkı, İslâm, seher aydınlığına çağırıyor. Doğuda duran Çini, Batıya çekiyor. Bakalım, bütün bir insanlık, Merkezde İslâm'da toplanacak mı?

Müslüman babadan ve Müslüman anadan gelen, dünya kütüklerine Müslüman diye kayıtlı, birbirini Müslüman adıyla çağıran, ama İslâm hariç, kaç yol ve kaç yön varsa o yöne doğrulan ve yola dalan, kurt görmüş koyun sürüsü gibi bir doğuya bir batıya koşuşan Müslüman kütleyi, İslâm, yeni bir dirilişe çağırıyor. Bir paradoks dilini kullanarak diyelim, vakit gelsin görelim, Müslümanlar İslâm'ın çağrısına kulak verecek mi?

Kur'an, canlı, diri ve kutsal diliyle çağırıyor, kadim yapraklar arasından. Namaz, vücutlardan ve ruhlardan bir Cebrail nefesi gibi geçerek çağırıyor. Oruç, bir ilkbahar bulutu gibi şehirlere iniyor ve suya hasret insanları çağırıyor. Kâbe, anıt bir meşale gibi, yolların en birikmiş kavşağında, çağırıyor. Buyruk çağırıyor, yasak çağırıyor. Farz ve sünnet, hazır ve gayb çağırıyor. İslâm çağırıyor.

İsrafil'in surundan daha kesin bir sesle İslâm çağırıyor. Ama Allah'ın sağırlaştırdığı kulağa kim sesini işittirebilir?

Batı Medeniyetleri sonbahar yapraklarını döktü. Her yer güneşte yanmış yaprak kızıllığı içinde. Akşam geldi, dağlar kurşunlaştı. İnsan bir kere daha o yakıcı yalnızlığını duyuyor. Doğu Medeniyetleriyse, bir fosil ölümü içinde, arkeolojik bir konudur. İşte şimdi Sina Dağı'ndaki ateş, yanmış insanı çağırıyor. Beşikteki çocuk konuşuyor. Doğuran kadından değil, çağrıyı ondan dinlemeli. Ağaçtan putlar, ateşte çatır çatır yanacak kadar kurumuşlardır ve onların odun olarak kullanılacağı **«büyük kış»** da gelmiştir. Çocuk İbrahim balta kullanacak yaşa ulaştı. Peygamber Hira Dağı'ndan inmiş, örtüleri bir yana fırlatmış. Denizlerin mürekkep ve ağaçların kalem kesilip yazsalar önünde bitecekleri tükenmez kutsal sözler Mekke'de, Medine'de, bütün ufuklarda çınlıyor.

İnsansa, kutlu rüyalardan bile uzakta, uyumaktadır. Şafak gelmiş kapıya dayanmış, bıçak boğazda, güneş ırmakta, kuzu annesinin memesine yaklaşmakta. Yine de insan uyumaktadır.

Dağların, kâğıt tomarları gibi bir toplanmadığı kalmış, suların bir yedi kat yerin dibine batmadığı kalmış, Buğday başaklarının bir saman bitkisi olmasına ramak kalmış. Makinayla insanın ikiz kardeş olması gün meselesi.

İnsansa, kurtarıcı çağrıyı duymamakta direniyor.

MÜSLÜMANA ÇAĞRI

İslâm önce Müslümanı çağıracaktır elbet. O, her şeyden önce, Müslümanın kendine dönmesi için yükseltilmiş bir sestir. Av ve savaştan önce av ve savaş borusu öter. Boru çalınır ve avın olsun, savaşın olsun bütün üyeleri ilkin kulak kabartırlar, sonra, önceden konuşulmuşçasına bir yerde toplanırlar. Sonra av başlar. Hakikatin eşsiz avında insanı avlamak için av ve savaş güçleri olan gerçek inanmışlar kadrosunun oluşması gerekir. Bu kadronun yapı kaynağı elbet Müslümanlardır. Fark fark İslâm'dan uzaklaşmış ta olsa, yine av kokusu ve savaş tozu onların üstündedir. Kimileri baba katında Müslümandırlar, kimileri dede katında. Kimilerinde Müslümanlık bir folklor, kimilerinde sararmış bir vesika, hattâ kimilerinde utanç ta olsa, bu kutsal mirasın taşıyıcıları yine de onlardır. Ola ki, av borusunun sesini duyunca çoktan unutmuş gibi oldukları bu ses çok tatlı anılarla onların yüreklerinde geçmiş ve kaybolmuş mutlu zamanı canlandırsın ve diriltsin. İçlerinde artık yosun bağladıkları yatakları dürsünler ve kendilerine dönsünler. Müslümanın kendine dönmesi kültür ve medeniyet hamlesini yeni baştan İslâm'a ayarlaması demektir. Bunun da en büyük belirtisi, düşüncesi onun kültürüyle yoğrulacak, keskinleşecek ve tazelenecek, davranışı, İslâm'ın çizgisinde gelişecek ve onun cihat ve aksiyo-

nunu yüklenecektir. Yüreği, İslâm içtenliğiyle kabaracak, yaşantısı İslâm yaşantısı olacak, çağı, İslâm'ın değer yargılarıyla yorumlayacak, sorumluluğu İslâmcı bir anlam kazanacaktır. Bu bir çile demektir. Müslümanların İslâm'a yeniden dönüşleri, Kur'an-ı yeniden bulmaları, hadisi ve sünneti yeniden anlamaları, klâsik İslâm düşünce ve teoriğini, çağdaş İs-lâm düşüncesini, tarihî İslâm pratiğini şuura getirmeleri demek olacaktır. Gelenekleşmiş bölümler yıkılacak, çatışmalar durdurulacak, sapmalar düzeltilecek, yeni, diri bir İslâm insanı ortaya konacaktır. Bu insan, bütün hayatını İslâm'ın dirilişine adayacaktır. Bu ülkelerden, bütün dünyanın gözü oralara çevrilecek şekilde İslâm yeniden fışkıracaktır. Bunlar, ikinci ilkler olacaktır.

Müslümanların kendine dönüşmesi, başka bir kültüre dönüşmelerinden belki daha güç, ama tek kurtuluş umutları olacaktır. Bu ne bir doğal gelişmeyle, ne de bir devrimle olabilir. Bu olsa olsa, üstün, derin ve samimî bir sesin çağırışıyla başlayan köklü bir dirilişle olur. Bunun şartları yeni bir diriliş kadar komplekstir. Ama, baharda toprağın kabarışını hiç bir güç durduramaz ve geri çeviremez. Sabah geldi mi uyuyan her canlı da mutlaka uyanacaktır. Sûr çalındı mı bütün ölüler de dirilecektir. Yaratıcının vâd ettiği geri döndürülemez bir kader şartı ve dönümüdür bu.

Tarihin bütün yükü bu neslin omuzlarındadır. Bunu yüklenen var olacaktır. İslâm'ın Müslümanlara çağrısı, bu ağır ama şanlı yükü omuzlamaya çağrıdır.

Bir imam gelecek ve Tarihle birlikte diyecektir ki :

Müslüman, derinleş. Eşyaya olduğu kadar insana ve toplumlara doğru da derinleş. Öyle derin ol ki, şendeki çekim gücü, eşya ve insanı bir vehim dünyasının buğuları gibi senin sularına çeksin... Bir ikindi vakti, Galata Kulesini arkana almış, Köprüde, Yenicami'ye doğru yürürken, yanından geçenler, bir bakışta, yeryüzünde henüz gerçek bilgisini taşıyanların tükenmediğini anlasınlar. İnsan, beş yüz yıl önce İstanbul'da, bin yıl önce Bağdat'ta, bin üçyüz elli yıl önce Mekke'de, bin dokuz yüz yıl önce Kudüs'te, üç bin yıl önce Mısırda, dört bin yıl önce Babil'de üstün insanın bulunduğunu bilir de, kendi gününde yaşayacağına inanamaz. Sen, derinliği öylesine yüklen ve getir ki, her insan bu derinliği kendi derinliği sansın, şuuraltında bir umut buğusu, gerçek insana bir gün rastlayacağı güvenini kaynatıp dursun. Senin derinliğinden topluma boz bulanık öyle bir cemre düşsün ki, gözüyle görmese, kulağıyla işitmese, eliyle tutmasa bile gerçeğin var olduğunu, kubbelerde çınladığını, kemerlerde bir örgü olduğunu duysun ve sezsin insan. Namazda, oruçta, zekâtta, hacda, hac yollarında derinleş. Akşam vakti, güneşin batışından paniğe kapılan kuşların çığlıklarında, sabah, dağ doruklarından günün huzurunu getiren yumuşak ışıkların gümüşsü tüylerinde derinleş. Trajik olma, trajedide derinleş. İstekle kan akıtma, akan kanda derinleş. Çocuğunu hep teknik öğretime koşturuyorsun, çağın alışkanlıklarına ve eğilimlerine uyarak. Onu edebiyata ve düşünceye de yönelt.

Müslüman, şuurlaş. Çileleş ve şuurlaş. Hz. Hüseyin'in sırf bir dünya günü görmek için şehit olmadığını bil ve şuurlaş. Din ve gerçek için ebedi bir modeldir sana O. Komünizmin senin insanım eritmek için nasıl anlar ve karıncalar gibi çalıştığım gör ve bu ağı parçalamak için şuur kılıcını keskinlet. Hıristiyanlığın, kendi ülkesindeki yenilgisini senin ülkendeki zaferle kapatmaya çalışan Papalığın ihtirasını sez. Şuur yığınağı yap. Doğuyu, Batıyı tanı. Geçmişi iyi bil ve geleceği iyi düşün. Zamanın her atomunda tarih dolduran bir av yap. **Şuurlaş, şuurlaş, öyle şuurlaş ki**, dıştan gelen her yıkış plânının daha ilk maddesi açıklanmadan, sen son maddesini söyleyeceksin. İlerleyişlerinde metrelerine kilometrelerle cevap verecek bir şuur gerek sana. Şuurunu öyle bütünleştir ki, içine yabancı hiç bir madde karışmasın ve orada küf bağlamasın.

Müslüman, birleş. Bir tek el, bir tek gövde ol. Bir tek şuur ör. Sımsıkı birliğe ermeden, lâmban yanmaz. Tüten bacalar, akşamları yanan lâmbalar, oda ışıkları, hep aynı ailenin bacaları ve lâmbaları gibi olsun.

Erdemlikte en yüce olmalısın ki, peşin hükümle seni aşağı görmeye gelen kendi aşağılığını görsün.

Müslüman, İslâm'ı öyle sağ ve diri, canlı yaşa ki, seni öldürmeye gelen sende dirilsin.

YAHUDİ'YE ÇAĞRI

Yahudiler, binlerce yıldır bir Mesih (Diriltici) beklerler. Onlara göre, bu diriltici gelecek ve onları kurtaracaktır. <u>Bu, Mısır ve Babil esaretleri zamanında doğmuş, bu esaretlerden kurtulduktan sonra da ortadan kalkmamış bir inançtır.</u> Hâlbuki bir değil birçok kurtarıcı gelmiş ama onlar ırk gururları

ve tarihi saplantıları yüzünden onları inkâr etmişlerdir. Maddî bakımdan kurtarıcı bekliyorlarsa niçin bekliyorlar, dünya nimetleri bütün onların elindedir. Siyasî bakımdan bekliyorlarsa niçin bekliyorlar, aşağı yukarı gizlice dünyayı idare edenler onlardır, gizli dünya devletini kuranlar onlardır. Yurt istiyorlarsa, çağın en büyük faciasını bir fantezi uğruna işlemekten çekinmeyerek bir milyon Müslümanı yurtlarından koğmuş ve oraya yerleşmişlerdir. Din ve iç dünya açısından bekliyorlarsa —ki bunu asla kabul etmeyeceklerdir, o kurtarıcı gelmiştir. İşte İslâm. Dinleri donmuş ve katılaşmış, kapalı bir din halini almıştır. Dünyanın bütün güçlerini kendileri ellerinde bulundurdukları ve dünya acılar içinde kıvrandığı halde ne din, ne madde güçleriyle buna bir çare bulmaya çalışmaktadırlar. Yürekleri katılaşmış, daha kötüsü marazileşmiştir. **Irk gururu onlara insancıl olmanın bütün yollarını tıkamıştır. Kafka'da yankılanan bunalım budur.** Büyük filozofları **Martin Buber**'in denemesi felsefe sınırları içinde kalmış, Yahudi kültürünü ümanist bir yöne çevirememiş, Yahudi'yi olumlu bir çerçevede insanlığı inşa işine katamamıştır. Bundandır ki, **Yahudiler nice dünya nimetlerine boğulurlarsa boğulsunlar, ruhlarındaki bu ukde çözülmemektedir.** Yahudi ruhu köklü bir değişime uğramadıkça bu ukdeden kurtulamayacaklar, isteseler bile insanlarla ilgilerinde sömürme eğilimlerini yenemeyecekler, bir gün de şu veya bu ülkede bir öç patlamasıyla karşılaştıkları zaman bile onun gerçek sebep ve anlamına eremeyeceklerdir. Yahudi ruhundaki kördüğümü ikiye biçerek çözecek ışık kılıcı Kur'an'da bulunuyor, bunu bir anlasalar. Kabiliyetlerini, ırklarının özelliğini belirten yine Kur'an'dır. İnsanlık evrenine en mümkün merhametle katacak olan yine Kur'andır, bunu bir bilseler. Hz Musa'nın parmağı Kur'anı işaret ediyordu. Dünyanın bütün güçlerini ellerinde bulundurdukları halde, dinlerine en ufak bir ügi devşiremiyorlar, dinleri böylesine ırklarıyla kaynaşmıştır.

Yahudi ırkı, kendisi istemese bile, insanlığın durumundan ötürü büyük bir değişikliğe uğramak zorundadır. Son çağlarda bütün ihtilâl ve devrimlerde oynadığı rolle insanlığa ancak negatif yönden entegre olmuştur. Bu tarihî gerçek onun insanlığa olan ihtiyacının şiddetini göstermiş ama çare ve şifasını verememiş, hattâ insanlıkla Yahudiliğin arasını onarmayı daha da güçleştirmiştir.

İşte İslâm, namaz ve oruç, öte dünya inancı, bütün insanlık gibi Yahudiliği de hakikata, kurtuluşa, kurtulduktan sonra da kurtarmaya çağırıyor.

Hz. İbrahim'in çoktan kaybettikleri izini bu yolda bulacaklardır, arasalar.

HIRİSTİYANA ÇAĞRI

Yahudilerle Hıristiyanlar arasında fark şurada: Yahudiler Tanrının kendilerine ait olduğuna inanırken Hıristiyanlar sözde daha alçakgönüllü davranarak Tanrının değil de oğlunun kendilerini kurtardığına inanırlar. İslâm onlara anlatmıştır: **Tanrı ne yalnız onlara, ne yalnız bunlara ait, hepimize aittir.** Daha doğrusu, biz, bütün insanlar ve yaratılmış ne varsa, hattâ yokluk dünyası bile yalnız O'na aittir. O'nun tasarrufundadır. İnsanlar arasında hiç bir kişi, hiç bir ırk, hiç bir topluluk, hiç bir kütleye Tanrılığı bakımından bir ayırım gözetmemiştir. Oğluysa yoktur. Bununla bir yakınlık sembolize ediliyorsa, baba-oğul parabolüne ne ihtiyaç var? Şüphe yok ki, Allah, insana, bir babanın oğluna yakın olmasından daha yakındır. Hatta, bir insanın kendine bile kendisinden daha yakındır. **«Biz size şah damarınızdan daha yakınız»** âyeti bunu gösteriyor.

Hıristiyanlık Roma'yı alt etmiştir ama Roma da Hıristiyanlığı alt etmiştir. Birbirini karşılıklı değiştirmişlerdir. Böylece Hıristiyanlık kurtarıcı din özelliğini kaybetmiştir. Katolik katılaşması Hıristiyan lığı büsbütün çıkmaza sokmuş, protestanlık devrimi bir anlamda kurtuluşa doğru bir adım atma anlamına gelmişse de, bir anlamda da katolikliğin sertliğine tepki olarak dinsizliğe açılış demek olmuştur. Ortodoksluk evrensel olamamıştır. Hıristiyanlık, üyesi toplumlar bütün dünyayı ele geçirince etkisini bütün bütün artıracağına yitirmiş, insanlığın ezilmesine engel olamamış, çağdaş dramın baş sorumlusu bir kütlenin dini olmakta devam etmiştir. Son yüzyıllarda yetişen bütün filozofları, düşünürleri, önderleri, şair ve sanatçıları, yarı yarıya Hıristiyanlıktan uzaklaşmışlardır. Bütün bir entellektüel dünyasıyla bu derece gevşek bir ilgiye sahip bir din insanlığı kurtarmak iddiasında daha fazla direnemez. Nitekim Papalık, Hıristiyanlığın ölümü demek olan komünizme bir taviz vermek zorunda kalmıştır.

Batı dünyasında, hattâ doğu Hıristiyanlık dünyasında yeni bir din devrimine büyük ihtiyaç vardır. Bu devrim, Yaratıcıyı tam bir tevhîd ve tenzihle kabul etmekten başka ne olabilir? Yani İslâm'a dönmekten, İslâm'ın çağırışına uymaktan, bütün peygamberleri tanımaktan başka.

Sağlam bir öte ve ebedîlik inancı olmadan din din olabilir mi? Yahudiler öteye inanmazlar. Hıristiyanların öte inancı ise, bir fanteziden öteye gitmez. Hesap verme şuurunu, karşılık görme inancını taşımazlar. Bu metafizik temel olmadan dinlerinin din olarak ayakta durmasına ve etkili olmasına da imkân elbet bulunmaz.

Yahudiliğe olduğu gibi Hıristiyanlığa da yönelen İslâm'ın çağrısı diyor ki:

Gelin gelin, gerçek Allah inancı etrafında toplanalım.

Gelin gelin, öteye inanalım.

Gelin gelin, hesap vermeye hazır olalım.

Gelin gelin, bütün kitapları tanıyalım.

Gelin gelin, bütün peygamberleri birlikte selamlayalım.

Gelin gelin, şeytanla, tanrı ve din tanımazlarla, kötülükle elbirliğiyle savaşalım.

Gelin gelin, Allah'ın görünmez dünyasının kudret erleri olan meleklere inanalım ve onların yardımıyla donanalım.

DOĞULULARA VE AFRİKALILARA ÇAĞRI

Batılılaşırken veya batılılaşmanın başka bir türü olan komünizm yönüne saparken kendi gelenek ve dinlerinden de sıyrılan doğulu birçok ülke, en geç önümüzdeki çağ içinde büyük ve onulmaz bir inanış kriziyle çalkalanacaktır. Yetişkin İslâm öncüleri çıksaydı bu gerçeği hiç unutmayacaklardı. Hiç bir insan topluluğu dinsiz olamayacağına göre, ilerde bu ülkeler yeni ve canlı bir din seçme durumuna geleceklerdir. Bu seçmede şüphe edilemez ki, İslâm ön plân alternatiflerinden olacaktır.

Çok vakit vardır ki, **Çin ve Hint dinleri bir din olmaktan çıkmış, bir ahlâk ve metafizik halini almışlardır.** Yeni durum, bunların büsbütün terkedileceğini gösteriyor. **Buda'yı tanrılaştırma, inek kültü, imparatorun güneş tanrı soyundan gelmesi, tenasüh gibi inançlarıyla bu doğu dinleri ergeç ölmeye mahkûmdu.** Bugünkü kültür değişmeleri bu ölümü hızlandırmıştır. Bu tür kültürler bir kere ölünce bir daha da dirilemezler. Çünkü sağduyuya, gerçeklere aykırıdırlar.

İslâm'ın doğuya doğru çağrısı, yanlış ve pörsümüş dinlerini bırakırken, ikinci bir yanlışlık yapıp bu sefer de batının bâtıl dini olan Hıristiyanlığa saplanmamalarını belirtme ve evrensel tek gerçek din olan İslâm'a gelmelerini isteme yönünde olacaktır. Bu çağrı, ateş dininin de, güneş dininin de, Allah'ın dini yanında kül haline geleceğini doğululara anlatacaktır.

Afrikalılar klan medeniyetinden çağdaş medeniyete geçerken çok hızlı bir değişime uğramaktadırlar. Klan ölürken, klan putları ve klan kâhinleri de birlikte ölmektedir. Bunun sonucunda Afrikalılar dinsizlikle din değişimi arasında bir seçme yapmak durumuna gelmişlerdi. Gelişen oluş gösteriyor ki dinsizleşmiyorlar, yeni bir dine giriyorlar. Bunun da sosyolojik sebebi, medeniyet seviyeleriyle çağdaş medeniyet arasında açık ve seçik bir fark bulunması olsa gerek. Ve ne mutlu bir oluştur ki, bu yeni medeniyet üyeleri hemen hemen kendiliklerinden İslâm'a sarılıyor. Kur'an'da çekirdeklenip boy atmış olan İslâm'ın çağrısı, böylece Afrika'da günden güne ağızlardan ağızlara ulaşmakta, İslâm'ın ışıklarıyla her- gün bir Afrika ırmağı Allah diyerek çağlamakta, her bahar, İslâm bad-ı sabasını Afrika ülkelerinde estirmektedir. İslâm'ın çağrısı dünyanın her tarafında en yüksek tonuyla duyulduğu ve yükseldiği gün Afrika'nın dipdiri bir İslâm kıtası olduğu gün olacaktır.

İSLÂMIN ÇAĞRISI DİN VE TANRITANIMAZLARA ÇAĞRI

Çin ve Rusya gibi eski dindar ülkelerde çağın başından beri yayılmaya başlayan komünizm dine karşı bir tutum içindedir. Henüz romantik dönemini yaşayan bu deccalsı ideoloji, dine karşı saldırılarından bir gün bile vaz geçmiyor. Ama şüphe yok ki, bu durum sonuna kadar gidemez. Dinin, insanın ilkel çağında, bilimin yokluğunda sırf bir evren yorumu olarak doğduğu iddiası oldukça basit bir iddiadır ve dinin karmaşık, derin gerçeğini açıklamaktan uzaktır. Madde içi teknikte ileri de olsa dinden kopmuş bir medeniyetin barbarlığı açıktır. İnsanoğlu, bilimde ve sanatta ilerledikçe, soyut kavramlara ve yaşayışlara daha yaklaşacak ve din ihtiyacı gözle görülür bir hal alacaktır. Bazı ilerlemeler sırasında dinden kopuşlar gibi görülen şey, gerçekte geçicidir ve sadece din buhranının bir anlık enstantanesidir. Rus feza pilotunun, **"Göğe çıktım, fakat orada Tanrıya rastlamadım."** sözü ilk bakışta dinle ne kadar alay anlamı taşırsa taşısın, gerçekte din ihtiyacının ters taraftan ortaya en kesin ifadesiyle çıkmasından başka bir şey değildir. Bu bir barbar mantığıyla, aslında göğün daha ilk basamaklarında Tan-

rıyla karşılaşacağı ve cezaya çarpılacağı korkusunun korkmazlık zırhına bürülü tezahürüdür. O feza pilotu bir gün, Tanrıyla yalnız gökte değil yerde de karşılaşabileceğini, insanın göğe çıkmasının bir suç olmadığını, göğün tanrı ülkesi, yerin insan ülkesi olmayıp hepsinin Allaha ait bulunduğunu öğrendiğinde dine dönebilecektir. Bunu öğretecek olan da İslâm'dır ve İslâm'ın ebedî olan çağrısıdır. (s.51-63)

SEZAİ KARAKOÇ- "GÜNLÜK YAZILAR-III " (1996) ESERİNDEN

UMUT

Çevresindekiler Hazreti Mevlana'ya:

«Efendimiz! Bu Moğollar buraya öküz sırtında geldiler, ellerindeki silâh da sopadan ibaretti. Bizim altımızda ise en cins Arap atları ve elimizde en keskin Şam kılıçları vardı. Böyleyken onlara yenildik. Şimdi üstelik Arap atlarına binili olan onlar, Şam kılıçları da onların belinde. Artık yenilmelerine ve bizim kurtulmamıza nasıl imkân olabilir?» diye ümitsizlik içinde soruyorlar. Yine de onun kutlu ağzından bir umutlu söz işitmek istedikleri ve böyle bir umudu da ancak onun verebileceği inancım taşıdıkları anlaşılıyor.

O zaman, Büyük Veli, ayni zamanda büyük bir keramet olan, tarihî spritüalizm diyalektiği de diyebileceğimiz bir usul ile Moğolların gelişi ve kalışı olayını tahlil ve açıklama olarak buyurdular:

«Moğollar, dağlık bir bölgede son derecede güç şartlar içinde hayatlarını sürdürüyorlardı. Bunlardan bir kısım tüccar, Harzem Ülkesine gelmiş, keten cinsinden biraz giyecek alıp gitmek istemişlerdi. Fakat her türlü nimet içinde olan Harzemliler bunu bile onlara çok görüp hükümdarlarına bu adamları şikâyet ettiler. Hükümdar da bu adamları öldürttü. Ve bundan sonra Moğolların kendi ülkesine girmesini yasakladı. O zaman Moğolların hükümdarı bir mağaraya kapanıp on gün oruçlu olarak kendisine ve kavmine bir yol göstermesi için Allah'a yalvardı. Allah bu içten yalvarışlara karşılık olarak onları zalim ve mağrur kavimlere musallat etti. Onlara yenilmez bir güç verdi. Fırtına gibi, yıldırım gibi, sel gibi dağlardan inip başta Harzem Ülkesi bütün zengin ve mamur ülkeleri işgal ettiler ve yıktılar. Bu sebeple, binekleri öküz, silâhları sopa olduğu halde bineği Arap atı ve silâhı Şam kılıcı olan bizi yendiler. Fakat şimdi bu zaferlerinin sonucunda dünya nimetlerine onlar daldı. Şimdi bindikleri Arap atının üstünde, bellerinde de en keskin çelikten kılıçlar olduğu durumda, mağrur ve yenilmezliklerine inanmış bir şekilde gaflete düştüler. Bizse eski hatalarımızı anladık. Pişman olduk ve tövbe ettik. Bu durumda, Allah'ın onları yenmemiz için gerekli gücü bize bağışlayacağı muhakkaktır. Moğollar yıkılacak ve devrileceklerdir.»

Şimdi İslâm dünyası da benzeri bir umutsuzluk içinde bulunduğundan Avrupa'ya, Batıya, Rusya ve Çine karşı, bu dev güçlere karşı bugünkü zayıflığıyla nasıl direnebilir? Hele hele nasıl tekrar ayağa kalkıp dirilebilir? gibi bir düşünce ve soru her entellektüelin içinden geçmiyor değil.

Görünüş budur. Ancak, umut umutsuzluğun olduğu yerde başlar. Çektiğimiz ıstırap, bir çileye, çile de olgunlaşmaya dönüşürse yeni bir oluşun kapısı açılacaktır. Bu da yükselmeğe doğru bir açılış olacaktır.

Batı dünyası ve Komünist dünya mağrur ve zalim, İslâm dünyası ise mağdur ve mazlûm durumdadır. Şüphesiz Allah zalime değil, mazlûma yardım edecektir.

ZULÜM ASLA UZUN SÜRE DEVAM EDEMEZ. ÇÜNKÜ DEVAM EDEBİLMESİ İÇİN GENİŞ ÇAPTA BİR DÜZEN KURMASI LÂZIMDIR. ADALET İSE HER DÜZENİN GEREK ŞARTIDIR. BÖYLECE, ZULÜM YAŞAYABİLMEK İÇİN ADALETE MUHTAÇTIR GİBİ PARADOKSAL BİR SONUÇ ÇIKIYOR. **BU İHTİYAÇ DA ZULMÜN KENDİSİNE SON VERMEK ANLAMINA GELİR. ÇÜNKÜ ADALET ZULMÜ NİÇİN YALATSIN? TAM TERSİNE, YAŞATACAĞINA ONU YOK EDER.**

İslâm Dünyası, insanlığın en mustarip, en çilekeş, en masûm ve mazlûm bölümüdür. Her ne kadar şimdi çektiklerimiz geçmişteki suç ve günahlarımızın karşılığı ise de kendimize gelip, tövbeler ve pişmanlıklarla İlâhi af ve merhametin kapısına varırsak, uğradığımız katliamların, soygunların, hakaretlerin, eziyet ve zulümlerin yeter ceza sayılarak bağışlanmamız umudu kuvvetlidir.

Susuzluktan kurumuş topraklan kurtarmak için yağmur duasına koşan insanlar gibi, ruhlarımızın içinde, kısırlaşmış dehamızın tekrar ışıldaması ve hayat damarlarına kavuşması için Allah'ın kapısına varalım, dualar ederek yalvaralım. İnsanlığın iyiliği için Firavun'a bile gerçek rüya gösteren, Moğolları da suçlu insanlığın sırtında kırbaç gibi kullanan Allah, Müslümanlara eski büyük günlerini gösterecek güçten mi mahrumdur ?

Hâşâ !

İkinci Cihan Savaşında hiç beklenmedik şekilde Avrupa'nın başına Almanları bir belâ olarak indiren İlâhi takdir, bize de uyanmak fırsatını bağışlamadı ve İslâm dünyası bundan azıcık yararlanmadı değil. Ama bunu gereği gibi değerlendirmediğimiz de bir gerçek.

İslâm dünyasındaki bazı inanç görüş ve düşünce akımları, insanlığın muhtaç olduğu yeni oluş ve dirilişin tohumlarıdır. Müslümanlar ve bütün insanlık onları değerlendirmesini bilirse bir çıkmazdan bir çıkışa erecekler demektir. (s.83-85)

İSRAİL GİZLİ SAVAŞLARI

İsrail'in Akdeniz kıyı otoyolunun hemen dışında, Tel Aviv'in birkaç mil kuzeyinde, anayola hemen hemen paralel dizili tozlu okaliptüs ağaçlarının arasında, pek dikkat çekmeyen gri-beyaz beton binalar görülür. Kalabalık Glilot kavşağından sonra sola dönüp de otostop yapan askerleri geçince binaların arasında, ülkesinin istihbarat teşkilatlarında görev yaparken ölmüş 400'den fazla İsrailli adına, herkesin görebileceği şekilde dikilmiş bir anıt görürsünüz.

Anıt, belki de gayet uygun bir şekilde, âdeta bir labirenti andırır; birbirine girmiş düz taş duvarlarda ölmüş olanların adları ve ölüm tarihleri yazar. Anıt, Birleşmiş Milletler'in, İngiliz yönetimindeki Filistin'in Yahudi ve Arap devletleri şeklinde ikiye ayrılması konusunda oylamaya gittiği Kasım 1947'den başlayıp şubat 1989'da son bulan beş kronolojik bölüme ayrılmıştır. Son on beş yılı kapsayan bölüme **"barış başlangıcı"** adı verilmişse de orada bile 200'den fazla isim vardır. Otlarla kaplı açık bir amfiteatra kadar giden bazı boş duvarlar vardır ki bunlar da gelecek için ayrılmış, ölecek olanların isim ve ölüm tarihlerini beklemektedir. Bu anıt, bir casus avcısının rüyası olmalı. Ama resmi gizliliğin eli ölenler üzerinde bile hissedilir. İsimlerin yanında ölüm tarihleri vardır ama ölenlerin rütbeleri, birlikleri, yerleri ve bu askerlerin nasıl öldükleri konusunda en küçük bir bilgi bulunmaz. Bazıları yıllarca gölge gibi yaşayarak doğal nedenlerle ölmüştür ama bunların çoğu da aktif hizmetlerde ölenler gibi anonimdir. İçlerinden bazılarının hikâyeleri anlatılsa da çoğunun üzeri kalın bir kahramanlık mitinin küfüyle örtülüdür. Bunlardan biri, serbest bırakılan yüzlerce Arap savaş esiriyle birlikte, kılık değiştirip ateşkes hatlarından sızan ve 1949'da Ürdün'de öldü-rülen **Yaakov Bukai**'dir. **Lavon Olayı**'nın merkezindeki ünlü İsrail sabotaj ağının ortaya çıkarılmasından sonra 1950'lerin ortalarında bir Mısır cezaevinde ölen **Maks Binnet ve Moşe Marzuk**'un isimleri de buradadır. Ve bunların yanı sıra Suriye hükümetinin en yüksek ka-demelerine sızan ve 1965'de şam'da asılarak idamı televizyonda gösterilen efsane casus **Eli Kohen**, 1973'te bir Filistinli tetikçi tarafından Madrid'de vurularak öldürülen Mossad ajanı Baruh Kohen, Batı şerialı güvenlik görevlisi bir muhbirin ihbarı sonucu I980'de İsrail'de güvenli bir evde öldürülen Moşe Golan, 1982'de Lübnan'ın işgalinden birkaç hafta önce Paris'te öldürülen Mossad ajanı Yaakov Barsimantov ve 1987'de Filistin isyanından hemen önce Gazze'de Müslüman militanlarla giriştiği silahlı çatışmada öldürülen **şin Bet ajanı Viktor Rejvan**.

Kamuoyunun çoğunluğunca bilinmeyen pek çok ismin ortaya çıkarılması için biraz bilgi ve hayal gücü yeterli olacaktır. Haziran I967'de Altı Gün Savaşı'nda öldürülenlerin çoğu ve bundan daha da fazla sayıda 1973 Ekim ve Aralık ayları arasında Yom Kippur Savaşı'nda ölenler, ordu istihbarat askerleridir. Kasım 1983'te aynı gün, bir grup **şin Bet ajanı**, Güney Lüb-nan'da bir şiî Müslüman intihar bombacısı tarafından öldürülmüştür. Fakat isimlerin çoğu gizemini koru-makta, mezar taşları kadar geçit vermez ve ulaşılmazdır. Sadece, tüm ölümcül olayların analizi yapıldığında, İsrail istihbaratını oluşturan üç teşkilata mensup kurbanların farklı rolleri ve ölüm riskleri konusunda bilgi sağlanabilir: Buna göre ordu istihbaratının ajan kaybı 261, şin Bet'in 80, Mossad'ın ise 65'tir.

İsrail'de çok sayıda savaş anıtı vardır. Farklı askeri kuvvetler ve birlikler - paraşütçüler, hava kuvvetleri ve tank birlikleri gibi- beş büyük savaşta (eğer 1968-70 yıllarında Süveyş Kanalı'ndaki **"yıpratma savaşı"** da sayılırsa altı savaşta) ve kırk yıldır süren sınır ve anti-gerilla çatışmalarında verdikleri kadın ve erkek kayıplar için anıtlar dikilmiş. İstihbarat camiasından hayatını kaybedenler için 1984'te Glilot'ta inşa edilen anıt, yakınlarının ülke güvenliği için hayatlarını verdiğini ama bunun yeterince önemsenmediğini söyleyen yaslı ailelerin baskıları sonucunda dikilmiştir. Adları anıtın duvarlarında yazılı olan 415 kadın ve erkeğin bazıları halen Arap topraklarında isimsiz ya da yanlış adlarla mezarlarda yatmaktadırlar. Garip olduğu kadar benzeri de olmayan bir anıttır bu; sert resmi gizlilik talepleriyle, isimsiz ajanlar olarak yaşayıp ölmüş olanların yakınlarının arzuladığı minnettarlık duygusunun gerilimli uzlaşmasıdır. Dört milyonluk nüfusuyla, var olduğu günden beri savaşan, geleceği için düşmanını tanımaya, niyetlerini öğrenmeye ve planlarını boşa çıkarmaya uğraşan, toprak büyüklüğüne ve nüfusuna kıyasla çok fazla istihbarat çalışması, analizi yapan ve kullanan, İsrail gibi bir başka ülke muhtemelen yeryüzünde yoktur.

İsrailliler, mitlerinden bazılarını 1980'lerin sonlarında yeniden keşfetmeye başladılar ve ülkenin istihbarat birimleri de bunun dışında değildi. Gerçeğe olmasa bile kendinden-imajlara diğerleri

kadar iyi rehber olacak İbrani edebiyatı, gecikmeli de olsa, başka yerlerdeki casus hikâyelerinin gelişmelerini izledi ve gizli ajanı mükemmel bir kahraman değil, hataları olan bir adam olarak takdim etti. Belirsizlikler, ironiler birbirini izledi. İsrail'in yaşayan en ünlü romancısı olan Amos Oz, ajanların kullanıldığı ahlaksızlık dünyasında kaybolmuş, özel hayatında olduğu gibi gizli meslek yaşamında da dürüstlükten uzak bir Mossad ajanını tüm ayrıntılarıyla yarattı.

David Grossman'ın "Gidi"si gibi hayal ürünü Shin Bet ajanları, işleri konusunda kuşku duymaya başladılar. Izak Ben-Ner, işgal edilmiş topraklarda Filistin intifadası ile uğraşmak zorunda kaldığı için tüm benliğiyle sorun yaşayan, acı çeken ve yaşlanan bir güvenlik servisi ajanı portresi çizdi. Kısacası, edebiyat dünyasının gizli ajanları efsanevi üsluplarını kaybetmeye başladılar. Bu imajların nedeni daha çok İsrail istihbaratının son yıllardaki sönük, kasvetli görüntüsüdür ama bu da yanıltıcı olabilir, şaşırtıcı başarılar, mahvedici hatalar ve patlama yapan skandallar arasında şiddetle örülmüş bir tarih, tüm sırlar -ya da en azından önemli olanlar- açığa çıkmadan tamamlanamaz. Ancak dramatik darbeler, acı şikâyetler ve iftiralar arasında gerçek hikâyesi hiçbir zaman anlatılamayan uzun, gri, sessiz bir uyanık alışkanlık yatar. Müttefiklerin, Mihver şifrelerini kırıp düşman hare-ketlerini tahmin etmelerini sağlayan Ultra operasyonunu bilmeden II. Dünya Savaşı'nı anlamak mümkün olabilir mi? İngiltere’deki Nazi ajanlarının cezaevinde iki taraflı çalışan casuslara dönüştürülüp kendilerinden şüphelenmeyen denetçilerine yanlış bilgiler verdiği ünlü **"Aldatma Sistemi"**ni bilmeden İngiliz karşı-istihbarat sisteminin büyük rolünü anlayabilir mi insan? Benzer boyutta ve önemde olan bu tür sorular İsrail istihbaratının dürüst öğrencisini şaşırtacaktır. İsmail Sovan'ın, Nezar Hindavi'nin ve Jonathan Pollard'ın farklı şekillerde garip olan hikâyelerinin her biri, çok karanlık, hassas ve çağdaş bazı köşeleri aydınlattılar. FKÖ'ye ve Arap ülkelerinin orduları ve gizli servislerine sızmalar, ABD ile yapılan istihbarat işbirliğinin boyutları bu olaylarla aydınlandı. Bunlar kadar hayati konularda sorulan soruların cevapları İsrail gizli servislerinin arşivleri açılana kadar bulunamazdı. Ve bunların cevapları hiç kuşkusuz kamuoyuna da asla verilmeyebilir.

Fakat bunlar kafamızda kalan tanımlanabilir boşluklardır -tüm tarihçiler karşılaşır bunlarla- ve anlamak için aşılamaz engeller değillerdir. Yarım yüzyıllık gizli savaşın bu görünüşünden ortaya çıkan resim karmaşık ve değişken, bazı önemli noktalarda hâlâ bulanık olmasına rağmen, günümüz de dâhil olmak üzere farklı dönemlere ait bazı kesin sonuçlar hâlâ kaçınılmazdır. Buzulların tepeleri bile su altındaki görünmeyen kitleyi tahayyül etmemize yardımcı olur. İsrail, karmaşık gözetleme uyduları, bilgisayar şifreli yazı analizleri ve diğer yeni teknolojik yöntemlere rağmen bir düşmanın ne yaptığını, ne düşündüğünü ve ne planladığını öğrenmenin en iyi yolu olan ve en eski casusluk yöntemi olarak kalan insan istihbaratında her zaman iyi olmuştur. Bu başarı, İsrail söz konusu olunca daha da olağanüstü sayılır çünkü devletin kuruluş ve var oluşunda olağandışı koşullar vardır. Ülkesinin düşmanının sistemine inanarak motive olan klasik ideolojik casus tipi Orta Doğu sorununda yoktur. Filistin'in topraklarının İsrail'e dönüşmesinin, Arap halkının malına mülküne el konularak bir kısmının sınır dışı edilmesinin iyi bir şey olduğuna inanan hiçbir gizli Siyonist Arap, Suriyeli, Iraklı, Mısırlı ya da Filistinli Kim Philby'ler yoktur. Buna rağmen ajanlar ve denetçileri güvenli evlerde buluşur, ölü-posta kutuları kullanarak haberleşirler. 1936 genel grevini izlemek için Filistinli muhbirler tutmakla işe başlayan şai'nin kurucusu **EZRA DANİN** ([67]), 1989'da intifada militanlarının hücrelerine sızmaya çalışan Shin Bet'li haleşerini görse çok mutlu olurdu. Birincisinde olduğu gibi, **"ikinci en eski meslekte"** de bazı şeyler gerçekte hiçbir zaman değişmez.

Bu alanda yaratıcılık, acımasızlık ve düzenbazlık dereceli olarak tüm güvenlik ve istihbarat servislerinin çalışmalarında vardı ve olmaya da devam edecek. Casus tutmak için "sahte bayrak" kullanılır, ajanlara şantaj yapılır, baskı altına alınır, zorlanırlar. Casuslar çoğu zaman da çalışmaları karşılı-

---

[67] Ezra Danin ve Giresun

Giresun'u dolaşırken, Yusuf Ziya Ortaç'ın naklettiği bir anı düşüyor aklıma: 1950'lerde Türkiye’yi köylerine kadar dolasan İsrail Dışişleri Bakanlığı danışmanı Ezra Danin (sağda), Giresun'da olduğu bir gece, pencereden **Karadeniz'e vurmuş olan mehtabını seyrederken** Ankara'daki **bir büyükelçiye** telefon eder. Danin, telaş içinde uyanan dostuna şöyle der:

"Seni niçin uyandırdım biliyor musun? Kutsal kitapların yazdığı cenneti buldum da ondan...”

(Kaynak THY yayını organı Skylife dergisi, Ağustos 2000 sayısı)

ğında iyi paralar alırlar. Tehlikeli düşmanlar, hiçbir ahlaki değer düşünülmeden öldürülür. Ülke içinde ve dışında yalanlar söylenir. İnkârlara çoğu zaman inanılmaz, ama tek suç yakalanmaktır. İsrail'in çok önemli ve hayati bir avantajı da gizli servislerine, tüm düşman Arap ülkeleri de dâhil, dünyanın pek çok ülkesinin dilini mükemmel konuşan kadın ve erkek ajanlar bulabilmesidir. 1940'ların Palmah Mistaaravim'i uzun ve verimli bir geleneğin mütevazı başlangıcını temsil ediyordu, ama son yıllarda başka Orta Doğu ülkelerinden gelen Yahudi göçmen olmaması ve Arap dili ve kültürüne duyulan ilginin azalması -bu da devam eden sorunun bir yansımasıdır- bu yeteneğe zarar vermekte, endişeye neden olmaktadır.

Bu sayfalarda anlatılan yıllardan bir paradoks çıkar. İsrail istihbaratı burada anlatılan bazı ünlü, dünya çapında baskın ve tuzaklara dayanan haklı bir şöhrete sahiptir. Kruşçev'in, Stalin karşıtı konuşma metninin ele geçirilişini düşünün. Irak MıG'inin kaçırılması; Mirage üretim planlarının İsviçre'den çalınması; jsrail'in Haziran 1967 hava saldırısının parlak başarısını garantileyen hassas istihbarat süreci; 1960'ların sonlarında Filistinlilerin silahlı direncinin neredeyse tamamen bastırılması ve bunun sonucu olarak ülke içinde ve dışında şiddet olaylarının azaltılması ve 1976'daki efsanevi Entebbe kurtarma operasyonu büyük başarılardır.

Sonra da, çoğu zaman büyük savaş testinde ve stratejik değişikliklerle ilgili, genellikle erken uyanlar konusunda birbiri ardına yaşanan başarısızlıkları düşünün. Şai 1948'de Arapların Filistin'i işgal edeceğini doğru olarak tahmin edemedi, anlayamadı. İsrail Askeri istihbarat Servisi Aman, Mayıs 1967'de Mısır ve Ürdün harekâtlarını yanlış değerlendirdi ve Ekim 1973 Arap saldırısı konusunda yeterli uyarıyı yapamadı, hâlbuki Mossad kadrosunda saldırının ne zaman başlayacağını bilecek kadar bilgi sahibi olan yeterli sayıda ajan vardı. İsrail Savunma Kuvvetleri istihbaratı ve Mossad, 1982'de Lübnan'da, Noel konusunda yanlış hesap yaparak ve şii Müslümanların gücünü fazla küçümseyerek, İsrail'i FKÖ'ye karşı fe laketle sonuçlanan bir savaşa sürüklediler. Her iki kurum da yaptıkları hatalarla kirlendiler. Bu kötü durum, bilinen istihbarat sınırlarını ve tehlikeleri, özellikle de Mossad'ın Lübnan deneyimi sırasında gösterdiği bilgi toplama ve değerlendirmeyi gerçek operasyonlarla karıştırma hatasından fazlasını da ortaya koymuş olabilir. Her şeye rağmen bunlar çarpıcı hatalardır. Bu önemli dönemler için kurulmuş olan iyi, hatta mükemmel teşkilatlar bile o günlerde görevlerini yapamadılar.

İsrail'in ilgili bir alanda, 1988 İran-lrak Körfez Savaşı'nın sonunu tahmin edememesi, başka yerlerde çok daha endişe verici sonuçlara neden olacağı konusunda bir uyarı işareti oldu. Batı Şeria ve Gazze Şeridi'nde 1987'de daha küçük ama yine de önemli olan Filistin ayaklanması, düşman kampındaki siyasi ve psikolojik değişimleri göremeyen Shin Bet ve Aman'ın hatalarıydı. Çoğu zaman birçok ağacın, dalların ve hatta yaprakların kapsamlı biçimde izlendiği bir ortamda ormanı göremeyen istihbarat örgütlerinin yetenekleri eski soruların sorulmasına neden oldu. Taktik hüner başka şey, stratejik körlük başka bir şeydir. Dikkat çekici bir başka nokta da, İsrail istihbarat servislerinin farklı zamanlarda değişen rolleridir. **"Küçük"** ısser, Harel güvenlik teşkilatını on beş yıl yönetti çünkü hem Ben-Gurion'un kulağına ve hem de dış casusluk ve ülke içi siyasi konularla ilgili kendi bilgilerinin keskin bir değer yargısına sahipti. Harel aynı zamanda eşine az rastlanır bir gizli operasyonlar dâhisi olarak ün yaptı ve bunu hak etti: Adolf Eichmann'ın kaçırılışı İsrail inatçılığının ve cesaretinin bir işareti ve Nazilerin yaptığı Yahudi Katliamı'nın derin yaralarına merhem oldu.

1963'te David Ben-Gurion'un dev adı siyasi sahrada kaybolunca, İsrail istihbarat topluluğunun ulusal karar-verme mekanizmasındaki rolü oldukça arttı. Ben Barka Olayı'nda, Mossad'ın Meir Amit'i, Levi Eşkol ile mücadele etti ve kazandı. Çağdaşı olan Aman şefi Aharon Yariv, 1967 savaşı öncesi gergin dönemde ülke siyasetinde etkili oldu. Hem Mossad ve hem de Shin Bet -özellikle de İkincisi- Filistinlilerin direncini kabul edilebilir düzeyde tutarak, İsrail'in işgal edilmiş Batı şeria ve Gazze şeridi'nde tutunmasını sağladılar. Daha sonraki başarılar gönül rahatlığı sağladı ve siyasi çözümler -olması gerektiği gibi- siyasetçilere bırakıldı. Fakat o çözümler asla bulunamadı. Büyük 1973 felaketi istihbarata duyulan güvenin kaybolmasına neden oldu. Siyasetçiler, 1976'da Shin Bet'in tavsiyelerine aldırmadılar ve Batı şeria seçimlerinde FKÖ yanlılarının kazanmasına izin verdiler. Yom Kippur Savaşı'nı tahmin edememiş olan aynı kurumlar bir yıl sonra da, Agranat Ko- misyonu'nun reform talebine rağmen, Enver Sedat'ın barış girişimini önceden göremediler. 1982'de Menahem Begin ve bakanları, İsrail'in Londra büyü-kelçisine yapılan suikastın FKÖ tarafından değil, onun rakibi

Ebu Nidal tarafından yapıldığı gerçeğini bilerek görmezden geldiler. Siyaset ve istihbarat her zaman iyi dost olamıyorlar. **İsrail gizli servisleri her zaman geleneksel casusluk ve karşı-casusluk görevlerinin ötesine geçtiler.** Yişuv'un 1930'ların ortalarından itibaren devlet kurma çabalarının bir ürünü olan ilk operasyonların çok yönlülüğü, becerikliliği, bağımsızlık yıllarına taşındı. Kaçak göç ve gizli silah alımları 1948'de bitmedi. 1950'ler ve 1960'larda Irak ve Fas Yahudilerinin İsrail'e getirilmesi operasyonları 1980'lerde Etiyopya'daki siyahi Yahudilerin göçleriyle devam etti. Bu tür faaliyetler Mossad'ın, İsrail ile açık diplomatik ilişki kuramayan ya da kurmak istemeyen, Fas ve Sudan dâhil Arap ülkeleriyle sağladığı gizli bağlantılar sayesinde mümkün oldu ve desteklendi.

Gizlice ve çoğu zaman da yasadışı yollardan silah ve ileri teknolojiler sağlamak ve düşmanları bunlardan mahrum etmek konusu bir zihin meşguliyeti olarak kaldı, şai ajanları, 1948'de Suriye'ye silah ve mühimmat götüren bir gemiyi batırdılar, onun yerine gönderilen bir başka gemiyi ele geçirip kaçırdılar ve içindeki silah ve mühimmatı çaldılar. Aman 1950'ler- de istihbarat yeteneği sayesinde Cezayirli asiler hakkında sağladığı çok değerli bilgileri Fransızlara verdi ve onlardan silah alarak bağımsız bir nükleer güç oldu. 1960'ların başlarında Mossad, Nasır dönemindeki Mısır'da füze yapan Alman bilim adamlarına karşı acımasız tehdit ve suikastlerle bir cadı avı başlattı. İsrail 1981'de Irak'ın nükleer reaktörünü bombalayarak dünyayı şoke etti. Mossad 1989'da Irak ve Mısır'a füze üreten bilim adamlarına karşı kampanya başlattı.

20. yüzyılın son on yılında, İsrail devletinin kuruluşunun üzerinden kırk yıldan fazla bir zaman geçtikten sonra bile ülke istihbaratının temel görevi Arap ülkelerinin askeri niyetlerini ve güçlerini değerlendirmek, tahminlerde bulunmaktır. Bu görevin büyük kısmı, elindeki ileri teknoloji ürünü sistemleri kullanan Aman tarafından yürütülüyor. İsrail karadan, resmen savaş halinde olduğu Suriye, Ürdün ve Lübnan gibi ülkeler tarafından sarılmıştır ve bağımsızlığa muhtemelen her zamankinden daha yakın olan asi Filistinlileri yönetmektedir. Sınırlardaki düşman ülkelerin ötesinde de yine tehdit olmaya devam eden büyük ve güçlü Arap ya da Müslüman ülkeler vardır. İsrail'in gizli savaşları devam ediyor. Bununla beraber, bu fırtınalı hikâyeden çıkarılacak bir tek ders varsa, o da istihbaratın öneminin abartılabilmesidir.

Sonuçta istihbarat, siyasette bir seçenek değil, yetenekleri ve kısıtlamaları onu tam olarak kullananlar tarafından tanınması gereken bir alettir. İstihbarat, daha mükemmel bir dünyada, düşmanı tanımak için, onunla barış yapmaya çalışmak için kullanılabilir. O zamana gelene kadar - İsrail'de ve başka ülkelerde- casuslar hep olacaktır.

[Pegasus Yayınları tarafından yayınlanan **"İsrail Gizli Savaşları"** adlı kitaptan alınmıştır. 0 212 244 23 50 - IAN BLACK VE BENNY MORRİS

Kaynak: Turquie Diplomatique - OCAK 2012

KAPALI BİR TOPLUM YAŞAYABİLİR Mİ?

“Ortodoks Yahudiler İsrail devletinin devamlılığını sağlamak için aile başına ortalama 6 çocuk yapsalar da, istatistikler 2025’de İsrailli Arapların sayılarının Yahudileri geçeceğini gösteriyor. Yani istatistikler doğru çıkarsa, Yahudi İsrailliler azınlık konumuna düşecek ve 2025 de yapılacak bir Knesset oturumunda çoğunluğu Arap milletvekilleri İsrail Devletinin, "Yahudi devleti" olduğu şerhini Anayasa'dan çıkarabilecek. Amerika Dışişleri Bakanlığı verilerine göre, İsrail’in kontrolündeki topraklarda yaşayan Arap ve Filistinli nüfusu 5 milyon 300 bini aşıyor. Yahudilerin nüfusu ise 5 milyon 200 bin civarlarında... Ülkede yaşayan Filistinli ve İsrail vatandaşı Arapların nüfus artış hızı Yahudilerinkine oranla 3 kat fazla. İsrail’e Yahudi göçüyse 2000 yılında, yılda 200 bin iken, üç yıl sonra yılda 40 bine düşmüş. Nüfus artış hızının önümüzdeki yıllarda değişmesi de beklenmiyor. Orta ve Doğu Avrupa kökenli Yahudiler Aşkenaz; Akdeniz ve Ortadoğu Yahudileri ise Sefarad veya Sefardim olarak biliniyor.”

İSRAİL, AZINLIK OLMA TEHLİKESİYLE KARŞI KARŞIYA

İsrail'in oldukça olaylı geçen Gazze'den çekilmesinin altında önemli bir neden yatıyordu. O da, azınlıkta olması yönündeki endişelerdi. İsrail’in önümüzdeki yıllardaki en büyük korkularından birini, Yahudilerin nüfus çoğunluğunu Araplar lehine kaybetmeleri oluşturuyor. Bazı bölgelerde Yahudilerin çoğunluğu kaybettiği bile söyleniyor. Bu durum gerçekleşirse, İsrail, vatandaşlarının kimliklerini din yerine dil, kültür ve bölgesellik gibi unsurların belirlediği bir devlet haline gelecek.

Siyonizmin ve doğal olarak, İsrail’in temel taşlarından birini, Yahudilerin kendi devletlerini kurması oluşturur. İsrail’deki Yahudilerin azınlık duruma düşmesiyse, bu ülkenin bir **“Yahudi Devleti”** olma özelliğini yitirmesine yol açacağı endişelerini de birlikte getiriyor. Birçok uzman, İsrail’in 1967 yılındaki Altı Gün Savaşı’nda ele geçirdiği Batı Şeria ve Gazze’yle birlikte, bu bölgelerde yaşayan Filistinli nüfusu da ilhak ettiği görüşünde... O dönem işgal edilmiş topraklarda yaşayan **Filistinli nüfusu 1 milyondu**. Ancak o zamandan bu yana bu bölgelerde yaşayan Filistinlilerin nüfusu dört kattan fazla artış gösterdi. Aynı dönem içinde İsrailli Yahudilerin nüfusu ancak iki kat arttı.

Amerika Dışişleri Bakanlığı verilerine göre, İsrail’in kontrolündeki topraklarda yaşayan Arap ve Filistinli nüfusu 5 milyon 300 bini aşıyor. Yahudilerin nüfusu ise 5 milyon 200 bin civarlarında... Ülkede yaşayan Filistinli ve İsrail vatandaşı Arapların nüfus artış hızı Yahudilerinkine oranla 3 kat fazla. İsrail’e Yahudi göçüyse 2000 yılında, yılda 200 bin iken, üç yıl sonra yılda 40 bine düşmüş. Nüfus artış hızının önümüzdeki yıllarda değişmesi de beklenmiyor. Aynı şekilde gözlemciler, kamuoyunun, Filistinlilerin çoğunlukta olduğu Gazze ve Batı Şeria gibi toprakların ilhakına karşı çıkmaya başladığına dikkat çekiyor. Onlara göre kamuoyu, göreceli olarak nüfus çoğunluğunu korudukları, İsrail’in 1967 öncesi sınırlan içinde kalmak istiyor. -

New York’taki Dış İlişkiler Konseyi, Amerika- Ortadoğu Proje Müdürü Henry Siegman, bu nedenin **Başbakan Ariel Şaron**’u Gazze’den çekilmeye zorladığını belirtiyor. Bilindiği gibi Ariel Şaron, işgal altındaki topraklarda Yahudi yerleşimlerinin kurulmasının önde gelen savunucularından biri olmuştu: **"Başbakan Şaron başta nüfus konusundaki tartışmaları inkâr etti. Ama en sonunda gerçekleri kabul etmek zorunda kaldı. Demografik sorunlar, Şaron’u Gazze’den çekilme kararına itti. Ariel Şaron, İsrail’in Gazze’de yaşayan 1 milyon 200 bin Filistinli üzerindeki denetimine bir anda son vermiş oldu."**

İsrail’in nüfus yapısı göçe dayanıyor. İsrailli liderler, dünyanın çeşitli bölgelerinde yaşayan Yahudilerin göçlerinin, ülkenin Yahudi karakterine önemli katkı sağladığına inanıyor. Bundan dolayı Berlin Duvan’mn 1990’da yıkılmasını izleyen dönemlerle, İsrail hükümetleri, özellikle Rusya ve Ukrayna’da yaşayan Yahudileri ülkeye çekmeye çalıştı ve gerektiğinde göç etmelerini kolaylaştıracak yasal düzenlemeleri uygulamaya koydu. Pennsylvania Jniversitesi’nde siyaset uzmanlığı yapan lan Lusick, o zaman da olduğu gibi amacın, Filistinililerin artan nüfusuna karşı Yahudilerin kendi nüfuslarını engellemeyi amaçladığını söylüyor: **"Eski Sovyetler 3irliği’nden İsrail’e bir göç dalgası yaşanmasının en büyük sebeplerinden biri, İsrail halkının Batı Şeia ve Gazze’nin ilhakına karşı çıkacağı yönünde, hükümetin kaygılarıydı. Bu isteksizliğin nedeniyse, ilkenin Araplarla dolacak olmasıydı. İsrail’e 1 milyon kadar Yahudi göçmen getirerek, bu nüfus dengesizliğini kendilerince düzeltmek istediler."**

Profesör Lustick, İsrail’in Yahudi göçmenlerin yanı sıra, eski Sovyetler Birliği’nden ülkeye 350 bin kadar Hıristiyan da getirdiğini belirtiyor. Benzeri bir şekilde, İsrailli işletmeler de, çoğu Batı Şeria

ve Gazze'de oturan Filistinli çalışanlarının yerine, aralarında Çin, Romanya, hatta Müslüman nüfusa sahip Türkiye'nin de bulunduğu birçok ülkeden on binlerce yabancı işçi getirdi. Washington'daki Cato Enstitüsü adlı düşünce kuruluşunda görevli siyasi uzman Leon Hadar, bu yeni grubun **"İbranice konuşan ancak Yahudi olmayan İsrailliler"** yarattığını söylüyor. Hadar'a göre, bu unsurlar da İsrail'in demografik yapısının yeni bir açmazı oldu:

"İsrail'de halihazırda yarım milyon yabancı işçi bulunuyor. Bu işçilerin İsrail'de doğan çocukları, otomatikman vatandaş oluyor. Bundan yararlanan anne babaya da vatandaşlık veriliyor. Her geçen gün İsrail nüfusuna, İbranice konuşan, ama Yahudi olmayan yeni yeni insanlar katılıyor. Bir noktada, İsraillilerin oturup, "Gerçekten İsrailli olmak ne demek?", bunu tartışması gerekiyor."

Hadar'ın savunduğu noktalardan biri de, İsrail'in laik bir demokrasi olması, ve dini ya da etnik ayrımcılık gözetmeksizin, bütün nüfusuna hizmet etmesi:

"Bir din devleti olmak istemiyorsanız, kimliğinizde yavaş yavaş değişikliklere gitmek, bu kimliği daha geniş kitlelere uyarlamak zorundasınız. Ben kademeli bir evrimleşme sürecinden söz ediyorum. İsterseniz adına "İbrani Milliyetçiliği" diyelim. Ama bu süreç din ve devlet işlerinin ayrılmasına yardımcı olacak. Dine dayalı bir kimlik yerine, kültür, dil ve sınırlara dayalı bir kimlik oluşacak."

Dış İlişkiler Konseyi'nden Henry Siegman, böyle bir sürece İsrail vatandaşı 1 milyon 200 bin Arap'ın da dahil edilmesi gerektiğini savunuyor: "İsrail, olağanüstü bir demokrasiye sahip. Ama bu demokrasi büyük çoğunlukla İsrailli Yahudilere yarıyor. Her ne kadar Arap ülkelerinde yaşayan Araplardan çok da daha iyi durumda da olsalar, İsrailli Araplar, ikinci sınıf vatandaş durumunda."

Siegman, İsrail'in hem Yahudi devleti, hem de bir demokrasi olmanın çelişkisini yaşadığını ve bu sorunla başa çıkma konusunda çaba göstermediğini sözlerine ekliyor: **"Çok basit bir örnek vereyim:** İsrail'in ulusal marşı, Yahudi tarihi ve yaşantılarına atıfta bulunuyor. Daha tarafsız bir ulusal marş benimsenmesi ve marşın sözlerinin ülkede yaşayan herkese hitap etmesi yönünde girişimler yapılmadı değil.. Ama bu konu bile ülkede aşırı duygusal bir zemine çekilebiliyor."

Bazı uzmanlar, çok sayıda kültürün yaşadığı Amerika'nın örnek alınmasını, İsrail'in de ileride benzer bir şekilde çoğulcu bir toplum haline gelebileceğini belirtiyor.

İsrail'de Yahudi Kimliği Tartışması

İsrail hükümeti Rus göçmenlerin Yahudiliğe kabulünü kolaylaştıracak yasa tasarını parlamentodan geri çekmişti. Yahudi asıllı Rus göçmenlerin çoğu İsrail hükümetinin resmi ve çok katı "Yahudi" kimliğine uymuyor. Tasarının amacı bunu değiştirmekti ancak çeşitli gruplar değişik nedenlerle buna karşı çıkıyordu. Dünya'da 6 milyonu Amerika ve 5 buçuk milyonu İsrail'de olmak üzere toplam 13 milyon Yahudi yaşıyor. Orta ve Doğu Avrupa kökenli Yahudiler Aşkenaz; Akdeniz ve Ortadoğu Yahudileri ise Sefarad veya Sefardim olarak biliniyor. Yahudiler ayrıca kendi aralarında "**Muhafazakar," "Ortadoks"** ve **"Reformcu"** olarak üç ayrı mezhebe bölünmüş durumda.

İsrailli Hahamlar: 'Yahudi Olmayanlara Ev Kiraya Vermeyin'

Demografik durumu İsrail'i diğer dinlerden insanlarla daha **"barışık"** olmaya zorluyor ancak, kendilerini Yahudi Devleti'ni korumakla görevli addeden bazı hahamların davranışları, İsrail'in işini daha da zorlaştırıyor. İsrail'de bir grup haham, Yahudi olmayanlara ev kiralanmasını yasaklayan dini emir yayınladı. Emrin, Yahudilerle İsrailli Arapların arasını açmasından kaygı duyuluyor.

Emre imza atan 40 haham arasında İsrail'in önde gelen din adamları da bulunuyor. Parlamenterler ve insan hakları eylemcileri, karan **"ırkçı"** olduğu gerekçesiyle kınadı. Hahamlar, Yahudiler dışında yaşam tarzına sahip olanların Yahudilerin hayatını tehlikeye attığını iddia ediyor. Hahamlar, aynı zamanda hala Araplara ve Yahudi olmayanlara ev kiralayan komşulara karşı da dikkatli olunması uyarısında bulunuyor. İsrail'in önde gelen insan hakları örgütlerinden biri Başbakan Benyamin Netanyahu'dan kararı kınamasını istedi. Örgüt, emre imza atan hahamlardan bazılarının devlet tarafından atandığının altını çizdi. Ancak Başbakanın ofisinden konuyla ilgili bir açıklama yapılmadı.

Öte yandan bir kınama mesajı yayınlayan Uluslararası Af Örgütü de, halkın ödediği vergilerle maaşlannı alan hahamların çıkardığı emrin, İsrail nüfusunun yüzde 20'sini oluşturan Filistinlileri hedef aldığını açıkladı.

İsrailli Haham Eşlerinden Yahudi Kadınlara: 'Araplarla Çıkmayın'

İsrail'de Hahamların **'Yahudi Olmayanlara Ev Kiraya Vermeyin'** çağrısından sonra 27 hahamın eşi bir mektup yayınlayarak, Yahudi kadınlara Arap erkeklerle çıkmamaları çağrısında bulundu. Ha-

ham eşlerinin yayınladığı mektupta, Arap erkeklerle çıkan Yahudi kadınların eziyet çekeceği iddia ediliyor ve Araplar'ın çalıştığı yerlerde çalışmamaları da isteniyordu. İsrailli bazı bakanlar ve insan hakları örgütleri, bu son mektubu da ırkçılık suçlamasıyla kınadı. Ortadoğu barış görüşmelerinin canlandırılması çabalarının yoğun olduğu bir dönemde bu tarz mektupların İsrailli Yahudilerle azınlıktaki Araplar arasında gerginliği arttırmasından kaygı duyuluyor.

40 İranlı Yahudi Gizlice İsrail'e Nakledildi

MOSSAD'ın ülke nüfusunu artırmak maksadıyla yurtdışındaki yahudileri İsrail'e getirme çabalan devam ediyor. Bilinen en son operasyon Aralık 2007'de İranlı 40 kadar Yahudi, gizli bir operasyonla İsrail'e nakledildi. Telaviv Ben Gurion havaalanında adı açıklanmayan üçüncü bir ülkeden getirilen uçaktan inen yeni göçmenler daha önce İsrail'e göçeden aile üyeleri tarafından karşılandı. Göçmenlere ayrıca, yeni yaşam kurabilmeleri için 10'ar bin Dolar para verildi.

Operasyona Amerika merkezli bir Hristiyan yardım örgütü mali destek verdi. Evanjelik mezhebine bağlı bu Hristiyan örgüt, tüm Yahudilerin İsrail'e döneceği yönündeki İncil kehanetini gerçekleştirmeye çalışıyor. Dünyadaki Yahudilerin İsrail'e dönmesinden sorumlu Yahudi Dairesi adlı kuruluş, son grubun**, İran'da 1979 devriminden bu yana dönen en kalabalık ekip olduğunu belirtiyor. Bu yıl içinde 200'den fazla İranlı Yahudi İsrail'e göç etti.** Bu rakam da önceki yıllara oranla bir rekor olarak görülüyor.

Ortodoks Yahudiler İsrail devletinin devamlılığını sağlamak için aile başına ortalama 6 çocuk yapsalar da, istatistikler 2025'de İsrailli Arapların sayılarının Yahudileri geçeceğini gösteriyor. Yani istatistikler doğru çıkarsa, Yahudi İsrailliler azınlık konumuna düşecek ve 2025 de yapılacak bir Knesset oturumunda çoğunluğu Arap milletvekilleri İsrail Devletinin, **"Yahudi devleti"** olduğu şerhini Anayasa'dan çıkarabilecek. İsrail hükümeti, ülkedeki yabancı işçi sayısını kayda değer şekilde azaltmayı hedefliyor. İsrail nüfusunun büyük bölümü, dünyanın dört bir yanından gelen göçmenlerden oluşuyor. Bu göçmenlerin büyük bölümü de Yahudi. Kimi İsrailliler'e göre, Yahudi olmayan yabancı işçiler, ülkenin Yahudi karakterine zarar veriyor. İsrail gizli servisi MOSSAD'ın, yurtdışındaki Yahudileri İsrail'e gelmeye ikna edebilmek maksadıyla bulundukları ülkede güvende olmadıklarını hissettirmek için ölümlü sabotajlar düzenlediği biliniyor.

Kaynak: Turquie Diplomatique - OCAK 2012

NECİP FAZIL KISAKÜREK "SOSYALİZM, KOMÜNİZM VE İNSANLIK" İSİMLİ ESERİNDEN

KADER BİLMECESİ

Dinde kader sadece bir itikat işidir; bir amel ve hareket mevzuu değil... Yani **"Kader böyle imiş"** diye hiç bir fert fîilinin sorumluluğundan kurtulamaz veya hareketsizliğini mâzur gösteremez. Kader gizlidir, hükmü ancak vakıadan sonra bellidir ve hiç bir işde peşin kaide teşkil etmek mevkiinde değildir. Hiç bir hastalık, kaderinde ölüm veya şifa vardiye tedâviden uzak tutulamayacağı gibi, hiç bir sermaye, nasibindeki büyümek veya sıfıra inmek ihtimallerine göre faaliyetten alıkonulamaz. Bazı İçtimaî ve iktisadı hadiselerin de kadere nispeti, menfi misallerde onlara aynen tahammül etmek, müspet misâllerde ise muhafazalarına çalışmak şeklinde tecelli edemez. Gerçek dinde kader telâkkisi budur ve her şey kulun irâdesi yoluyla İlâhî takdire bağlıdır. Topyekûn hamle ve teşebbüslerde ise kader mülâhazası diye bir kaygı ve hesaba yer yoktur.

Bu ölçüyü başa aldıktan sonra kaydedelim ki, insan iş ve emeğinin kıymet tecellilerinde ve rızk taksiminde kader bilmecesi, mümin ruhlarda, zâhir plânlarının çok üstünde ve derinlerde olan İlâhî hikmet ve adalete sığınmayı ve her şeyi ona havale etmeği zarurî kılıcı bir teselli menbaıdır. **Deniz kenarında simidini kemiren bir yavrunun suya düşürdüğü susam tanesi, elbette ki, milyonlarca balık arasında yalnız biri tarafından yutulur ve bu hal, namütenahi muğlak İlâhî muhasebenin mutlaka hususî bir kaydını belirtir.** Bu vaziyette, insana ait hamle ve teşebbüs dehâsını aslâ köreltmeksizin ve her türlü adaletsizliği giderme yolundan dönmeksizin, her şeyi İlâhî murada bağlamakta ve ona rıza göstermekte, rahatlatıcı bir itminan payı vardır.

Deli Roma İmparatoru (**Kaligüla**) atına altın yaldızlı arpa yedirir ve bu yüzden öldürürken, bir buğday tanesi bulamamaktan ölen ilk ve gerçek Hristiyanların nasibi, Allah'ın sır defterindedir ve bu işin kaba akıl plânında **"niçin"** ve **"nasıl"**ı yoktur.

Hazret-i Ali, bir şiirinde, bu sırrı ne derin ifadelendirir:

"Bazen devesini yormayan mal kazanır da didinip çırpınanın elleri boş kalır."

Hamle ve teşebbüs daima elde olarak, kader bilmecesinde kanaat sırrı, kanaat sırrında da kendi kendine yetme saadeti vardır. (s.23-24)

*****

Vücut hikmeti = mülkiyet hakkı...

Zamanın, ehramları bile kurşun kalem gibi yonttuğu ve her şeyin dipsiz bir adem uçurumuna doğru kaydığı bu fanî âlemde insanın baş meselesi ve bütün (efor)unun tek merkezi, ölümsüzlük çabası diye gösterilebilir. Böyle olunca, yeryüzünde devamını ancak çocuklarında sağlayabilen insan, onlarla ilk verimini ve bütün mülkiyet haklarının başı olan ilk mâlikiyet prensibini tespit etmiş olur. İşin ötesi, artık ferdin bin bir hedefe karşı bin bir hamleyle elde edeceği verimlerde ve bu verimlerle ulaşacağı çeşitli malikiyetlerde... İnsan, çocuğunda olduğu gibi, verimini ve eserini şahsî mülkiyet çerçevesinde seyretmeğe muhtaç olduğu için, mülkiyete bir nevi varlık şahadetnamesi gözüyle bakar ve bu yüzdendir ki, malı canın yongası bilir.

Ferdi şahsî mülkiyetinden ayırmak, onu eserinden, dolayısıyla var olma imtiyazından koparıp atmak demektir ki, yok etmek ve toplum manivelâsında istinat noktasını kaldırmak mânasına gelir; ve aydınlık ararken topyekûn karanlığa varmakta karar kılar.

Ferdî mülkiyetlerin nispetsizliklerini imkân dairesinde düzeltmek ve aralarındaki çatışmayı önlemekten ibaret olan dâva, mülkiyetin kaldırılmasıyla, hastalık arazını gidermeği ölümde bulmaktan ileriye geçemez ve âlemde hiç bir mezhep **ferdî mülkiyet**teki dinlerce teyidli aziz vasfı gölgeleyici bir mânâ getiremez.

"Hastalığın arazını gidermeği ölümde aramak", yani şifayı ölümde bulmak şeklindeki teşhisimiz, yeri geldikçe tekrarlanacaktır.

Dinlerin, başta can olmak üzere her türlü mülkiyetten vazgeçmeğe ve her fedakârlığı göstermeğe davet edici emirleri, mülkiyeti ferde bahşettikten sonra vâki olan ahlâki bir telkindir; bu bakımdan yine mülkiyet esasına dayanmakta, **"malını ver!"** demekle kişiye mal sahipliği hakkını tanımakta, böylece kişiden sahip olmadığı bir şeyi istememekte, yani ferdlerin mülkiyet hakkından mahrum bulun-

dukları bir cemiyet prensibine tam zıt noktayı tutmaktadır.

Ferdi kendi öz iradesinde serbest bırakan ve asla cebre yanaşmayan, tamamıyla ahlâkî bir prensip...

Günümüzde bazı yarım adamların **"Hıristiyan sosyalizminden bozma "İslâm sosyalizmi"** klişesi altında bir cereyanı körüklemeğe çalıştıklarına şahidiz.

Bunlar, büyük sahâbîlerden Ebu Zer hazretlerinin halife Hazret-i Osman'a baş vurup:

"- NİÇİN ZENGİNLERİN MALINI ALIP FAKİRLERE DAĞITMIYORSUN?"

Demesini esas tutuyorlar ve bu noktadan bir sahabî içtihadına sığınıp, **İslâm'da ferd mülkiyetleri**ne el koyma imkân ve cevazı bulunduğunu iddiaya kalkışıyorlar.

Böyleleri Müslüman değil, yalnız sosyalisttir ve Müslümanlığı sosyalizm lokomotifine takılacak bir vagon mâhiyetinde görmektedir.

Nitekim sadece taşkın bir takva ve fedakârlık vecdi içinde bu teklifi yapan Ebu Zer hazretlerine, ince ve derin Hazret-i Osman'ın verdiği cevabı bilmemezlikten geliyorlar:

"BEN, ALLAHIN RESULÜNDEN GÖRMEDİĞİM BİR ŞEYİ YAPAMAM! VERMEK İSTEYEN GÖNÜL RIZASIYLA VERİR!"

Ferdî mülkiyet hakkı azizdir, insanın suratı kadar tabiîdir; ve iptali, insanların suratlarını battal edip yerine kemiyet numaraları taşıyan maskeler takmak derecesinde oluşa aykırıdır. (s.29-30)

****

İLK ALDATICI SESLER (Rönesans)

Beşer, milyonlarca yıllık hayatında bu eski "psikoloji"ye fikir süsü veren davranışı, (Rönesans) sıralarına kadar idrâk etmemiştir. Milâttan 4 asır önce Eflâtun, özlediği cemiyette para ve kazanç ölçülerini kuşatan birtakım adalet tasavvurlarına yer yermişse de, bunlar hep onun getirdiği idealizm planındadır ve ne ezilen bir sınıfın ıstırabına, ne de mücerret manada iş ve emek denkleşmesi gibi umumî bir tesviyelenme esasına bağlıdır. Eflâtunun cemiyetinde iş ve emek, baremini büyük fikir adamlarının takdirinde bulan bir keyfiyettir, (ide) emrindedir ve kendi başına müstakil bir kıymet etmekten uzaktır.

(Rönesans)a doğru ve (Rönesans) içinde, hiç bir sistem belirtmese de ana zemini hatırlatıcı üç sese rastlıyoruz.

Biri, Osmanlı devletinin ilk devresindeki Şeyh Bedrettin Simavî (Simavna kadısı Bedrettin), öbürleri de 16 ve 17 nci asırlar arası (**Rönesans**) fikircilerinden (**Tomas Moros**) ve (**Kampanella**)...

Nazım Hikmet'in, hakkında bir destan yazarak ilk komünist diye gösterdiği **"Vâridat"** isimli eserin sahibi Şeyh Bedrettin, din büyükleri gözünde dalâlette bir insandır ve muhakeme edilirken

"Kendi kendin biç" diyen şeriat hâkimine **"Benim cezam idamdır"** cevabını vermiş ve öz hükmüyle başını kılıca teslim etmiştir. Şeyh Bedrettin'in dünyası, İslâm ölçülerine tamamıyla aykırı şekilde; herkesin rast geldiği kapıyı çalarak o evin gıda maddelerine, malına hattâ kadınına kadar el uzatmayı mubah gören behimî (hayvanca) bir hayalden ibarettir ve aynı hayvani psikolojiden başka dayanılan hiç bir fikir mesnedine mâlik değildir, fakat cemiyetlerin birtakım iç illetlerini sömürmek ve bazı uzak benzerliklerini alet diye kullanmaktan başka sanatı olmayan komünizm, fare kılı ile fil kılı arasındaki ayniyeti, fare ile filin aynı şey olduğu gözbağlığınâ kadar götürürve Şeyh Bedrettini ilk komünist olarak gösterir.

İkinci andırıcı ses, 16 ncı asır (Tomas Moros)un...

Arkasından (Rönesans)ın büyük (skolastik) düşmanlarından (Kampanella) geliyor. Macera dolu hayatının 27 yılını hapiste geçiren bu adam **"Güneş Devleti"** isimli eserinde, insanları aynı tevâzün ve tesâvi çizgisi üzerinde hayal ettiği bir çevre ve (metropolis) içinde toplayarak (Tomas Moros) ile beraber komünizmden ilk işaretçi mevkiine Fakat eseri ve fikirleri büyük bir iz bırakmamış, olmaktan ileriye geçememiş ve (Rönesans) gibi aklın kiliseden intikamı diye anlatabilecek bir Harekette onu omuzlayanlardan biri olmadan ayrı bir sistem getirememiştir. (Tomas Moros) ise, eserinin ismiyle, bir ütöpyacı...

Neticede, tarih öncesi ve sonrası insan hayatında topluma hâkimidâre ölçüsü, 18 inci asra kadar (mono arhiya-tek tek fert hakimiyeti) çevresinden tam manasıyla dışarıya çıkamadığı hususiyle Ortaçağ boyunca kral ve hükümdar mefhumu, aksi düşünülemez ve katlanılması mecburî bir tegallüp va-

kıası ifade ettiği için ferdin bütün meselesi kendini ve kendini, ve hürriyetini kurtarmaktan ibaret kalmış ve ancak ondan sonra gelmesi kabil fertler-arası adalet dâvasına 19 uncu asra kadar yol açılmamıştır. Bütün malı ve mülkiyle sultanî hâkimiyet örneklerine ait ferd, birbirine karşı dava sahibi olmak için evvelâ serbestliğe kavuşmayı beklemiş; ve nihayet cemiyet tezatlarını fark etmeğe müsait zemini, Büyük Fransa İnkılabı'nın her an yeni bir şey getiren hızlı seyri içinde ve 19 uncu Asır başlarında bulmuştur..

(Rönesans)ın getirdiği serbest fikir ikilini içinde "Ansiklopediciler" diye anılan 18 inci Asır Fransız mütefekkirleri (Didero, Volter, Monteskiyö, Russo, Dalamber), göz önünde maddî ve mânevi şekilleriyle ve kendilerince bütün bir bir dünya ve âlem panoraması çizerlerken, Fransız İnkilâbı'na basamak olan insan hak ve hürriyetlerinin ötesinde iş ve emek kıymetlerindeki eşitsizlik ve dengesizlik diye bir tasaya düşmemişler; aksine;, bütün fikir cehtlerini iki koldan **"halk idaresi-demokratos"** veya **"fert hürriyetî-liberalis"** üzerinde mihraklaştırmışlardır. (s.36-39)

****

İLK DEVREDE SOSYALİZMİN SONU

Belirttiğimiz şekilde sosyalizm tereddiye doğru giderken, davaların oluşla olmayış buhranını yaşadığı demlerde peydahlanan tiplerden biri meydana çıkar. Bu, Fransız (Prudon)...

"Mülkiyet nedir?" sualine **"Mülkiyet hırsızlıktır!"** cevabını veren ve esasta sosyalist veya komünist olmasında hiç bir mani bulunmayan, bu, tezatlara boğulmuş tip, her iki tarafta da dâvanın inkişaf şeklini kabul etmemekte, hatanın kökte olduğunu unutarak gövdeye ve dallara saldırmakta ve ağaca kendisince yeni bir şekil aramaktadır.

Şöyle konuşuyor:

"- (Sensimon)cular gelip geçmiş bir kâfile... (Furye) gülünç... Komünistlerde taaffün merkezi..."

Ve devam ediyor:

"Sosyalizm hiç bir şey değildir, hiç bir şey olamamıştır ve hiç bir şey olamayacaktır!"

Böyleyken (Prudon), düşmanı olduğu ve hırsızlık saydığı mülkiyetin ne olduğunu tarife çalışıyor:

"- Çalışılmadan elde edilen kıymet ve nimet: Fâiz, prim, komisyon, irâd, iskonto, monopol vesaire..."

O devrede (Prudon)un **"hava parası"**ndan henüz haberi yoktur.

(Prudon), bünyeye ters gitmenin değil, onu içinde düzeltmenin fıkircisidir ve onca esas olan, hürriyettir.

Müspet bir dayanağı ve mektebi olmayan bu adam da, hürriyetle beraber yer vermeğe mecbur olduğu ferdiyet icaplarından gafil ve bu noktada en büyük tezadını yaşamaktadır: Hür olan ve başını madde üstü bir inanışa bağlamayan ferd, elbette ki (liberalist) anlayışınca her şeyden evvel mülkiyet hakkına muhtaç olacak, ayrıca öz menfaati yolunda her kombinezonu düşünecek, muhâtabı olan öbür ferde belki cebretmemek şartıyla her istismâra başvuracak, hususiyle kendisini cemiyette fâni görmenin hiç bir rejimine yanaşmayacaktır.

BAŞIBOŞ HÜRRİYET PRENSİBİ İLE MÜLKİYETİ İLGA FİKRİNİ BARIŞTIRMAYA YELTENMEK, KUTUPLARDA HURMA AĞACI, ÜSTÜVA HATTI ÜZERİNDE DE KUTUP AYISI YETİŞTİRMEĞE DAVRANMAKTAN DAHA GÜLÜNÇTÜR.

(Prudon), sosyalizmin ilk devredeki başarısız sonunu mühürleyen bir (dekadans) ihtarcısı olmuştur. (s.47-48)

****

ÜÇ AYAKLI SEHPA

Komünizm, bir ayağı (Marks), bir ayağı (Engels) ve bir ayağı (Lenin)den ibâret üçayaklı bir sehpadır.

<u>(Marks)la beraber (Engels), kendi mücerret hakikatlerini filozof (Hegel)i tahrif ederek temelleştirirler; (Marks) bu mücerret dünyayı İçtimaî ve İktisadî tatbik yollarında planlaştırır; (Lenin) ise, aynı dünyanın, deli vecdi içinde, aksiyoncu olarak meydana çıkar, ihtilâlini yapar ve devletini kurar.</u>

İnsanlığın idam sehpasına benzeyen bu üçayaklı çatıda, dili bir karış dışarıya vurmuş, gözleri fırlamış ve suratı kireçten daha beyaz bir renk bağlamış bir (martir - mazlum) sallanmaktadır.

İnsan...

Tasavvufta, Allah'ın mutlak varlığına nispetle "mâsivâ" dedikleri dış âleme atfedilen gölge vücudun, aynen tersiyle, ruha ve onun müesseselerine, yani Allah'a isnat edilmesi; mutlak varlığın da maddeye ve onun hareketlerine, yani puta bağlanması...

Yüzde yüz aksine döndürülmüş (mistik); tam tepetaklak edilmiş hakikat...

İdam sehpasındaki (martir)in de göğsünde, aynen kendi kelimeleriyle şu yafta vardır:

"- Bütün manevî değerler, baskı altında kabul ettirilmiş ve semerelendirilmiş birer vehimden ibârettir ve Allah yoktur!!!"

Dikkat buyurunuz: (Marks) Yahudi'dir. Böyleyken yine gizli bir Yahudi tıynetiyle Yahudiliğe çatmış, Yahudiliği para ve sermaye çıfıtı diye göstermiş ve neticede Yahudi'nin yaptığını Yahudi'ye yıktıran, sonra da bu yıkıcılığı yıkma vazifesini yine Yahudi'ye veren hilkat cilvesini, farkında olmadan ortaya koymuştur.

KAPİTALİZMİ KURAN YAHUDİ (BİNBİR MİSAL), ONU YIKMAYA SAVAŞAN YİNE YAHUDİ (KARL MARKS), KOMÜNİZME EN YIKICI DARBEYİ VURAN DA TEKRAR YAHUDİ (HANRİ BERGSON)...

Demek ki Yahudi, nerede bir teşekkül, billurlaşma, oluş vahdeti görürse onu yıkmaya memur, mücerret tahrip dehâsı... Bu nokta, (Kari Marks) ve komünist ihtilâlindeki birçok Yahudi'yi ve daha nicelerini içine alan, dikkate lâyık bir teşhisi belirtir.

(**Marks)ın dostlarından bir Yahudi, başka bir Yahudi'ye, bir Yahudi mütefekkirine mektup yazıyor, kendisi gibi Yahudi (Karl Marks) için diyor ki:**

"ZAMANIMIZIN EN BÜYÜK VE EN GERÇEK FİLOZOFU, DOKTOR (MARKS)... BENİM PUTUMUN ADI BUDUR! HENÜZ ÇOK GENÇ BİR ADAM... ORTAÇAĞ POLİTİKASINA VE DİNE, SON, CAN ALICI DARBEYİ BU ADAM İNDİRECEK!.."

İşte bu adamla o adam... (Marks) ve (Engels)... Henüz (Lenin)e vakit var...

(Engels) sosyalizmden komünizme doğru çizgiyi uzatan **"Alman Kollektivizmi"** nin de kurucularından biri... (Marks) ise çizgiyi komünizmde düğümleyen en keskin hamlenin ve tamamlayıcı tahlil ve terkip örgüsünün sahibi... El ele veriyorlar ve kaydettiğimiz gibi, dâvalarının mâdenini (Hegel) materyalizminin ateşinde kızdırıp (**Materyalizm Historik**) buzunda soğuttuktan sonra, şekil şekil billûrlaşmış olarak meydana çıkarıyorlar. Artık onlar, 1847 de bütün kalıbı dökülmüş olan nazari **"Komünist Birliği"**nin direkleridir. **"Komünist Beyannâmesi"** nden sonra her taraftan kovuldukları için nihayet Belçika'ya sığınmışlar, derken oradan da kovulmuşlardır. Sağda ve solda, serseri, fakat batıl dâvalarına tam sadık bir hayat.

(Marks) ve (Engels) çiftinde kendi batıllarına inanış, dâvalarına sadakat ve samimiyet inkâr edilemez. Bu hususiliği, daha keskin olarak (Lenin)de göreceğiz.

ZAMAN BOYUNCA

Asıl (Lenin) ve arkadaşlarının elinde bombalaşacak ve hadiseler plânını gümbürdetecek olan komünizm, (Enternasyonal) hareketine rağmen nazariye çerçevesinden dışarıya çıkmadı, her yerde polis mevzuu bir hadise olarak kaldı, hattâ söner gibi oldu. Biraz evvelki tâbirimizde komünizm onbaşılarının koğuşu olan **(ENTERNASYONAL) 1872 DE AMERİKA'YA "NAKL-İ HÂNE"** etti. Fakat cansız ve küçük bir kulübe kadrosu... 1886'ya doğru büsbütün pörsüyüş ve sönüş...

1883 yılında (Marks) sefalet ve mahrumiyet içinde öldü.

(Engels) artık tek başına kalmış, (Marks)ın eserlerini derlemekle meşgul... (Enternasyonal)de fiili rolü yok... Zaten orta yerde ciddi bir ifade sahibi olan ve hacim belirten, kol kol sosyalizm hareketleri... Mesnetsizliğine rağmen bazı zümrelerin, kendi dayanaklarına oturttukları ve ona göre benimsedikleri sosyalizm yeniden ele alınmakta... Komünizm gayet tehlikeli bir fantezi sayılıyor, bir gün devletleşme ihtimâlini asla vaadetmiyor ve kimseden yüz bulmuyor.

Nihayet 20'nci Asra beş yıl kala (Engels) isimli ikinci adam da öldü. Ve uykuya yatan dâva, kendisini 22 yıl aradan sonra tekmeyle uyandıracak ve bütün insanlığı (mitolojik) bir canavar gibi yutması için geliştirecek adama kaldı.

İkinci (Enternasyonal) 1904'de Amsterdam'da ve aktif politika dışı, korkak bir nazariye plânında,

Üçüncüsü de, Rus Komünist İhtilâlinden sonra (1921) de Moskova'da ve bütün cihana meydan okuyucu, çığlıklı bir politika zemininde... Bir de, 1922-23'de Berlin'de Üçüncü (Enternasyonale aykırı madde, ikisi ortası muvâzaacıların tertiplediği Dördüncü (Enternasyonal) var... (s.63-67)

DİYALEKTİK (Cedel)

Diyalektik,[68] fikrin kendisi değil, bina edilişi, cümle ve kelimeler içi mimarisi...

Her mezhebin bir diyalektiği vardır.

Onlardaki, işte bütün bu dâvaların, kalbur gibi üzerinde elendiği hilekâr, sahtekâr, dolandırıcı bir diyalektik...

(Hegel)den aparılma, punduna getirici, yutturucu, şaşırtıcı, apıştırıcı tarihî materyalizm diyalektiği...

Her şeyi kel ve keleş kemiyet çerçevesinde ele alıp, her şeye eski, geri, kokmuş, pörsümüş yaftasını takan o dar, o tek sesli, o vahşi diyalektik...

Bandrollü hakikatler hokkabazlığı; asılsız kıymet hükümleri reçeteciliği...

İstanbul'da Büyük Postane önünde leke, sabunu satan işportacıların kolay ve ucuz belâgati...

Eski Yunan'ın sofistlerine eş, bütün ulvî gerçekleri el çabukluğuna getirip bastırmaya memur, Yirminci Asır küfür yobazlığı talâkati...

Komünizmi olanca fikriyat, kitabiyat ve kelâmiyâtiyle önünüzden geçit resmi yapmaya davet edecek olursanız yukarıdaki hükümlerden başka bir kanaate varamazsınız. Bu teşhis, hususiyle, komünizmin, tatbikat sahasına girişinden sonraki tecellilere aittir.

İşte, hem nazariye, hem ameliye plânında gördüğümüz ve en mahrem çizgileriyle tespitine çalıştığımız komünizm!.. Özü de şu kadar:

"- Allah yok, din yok, ruh yok, vatan ve millet mefkûresi yok, ruhçu ahlâk yok, felsefe ve tarih yok, anane ve terbiye yok, aileye bağlı çocuk yok, ferdî mülkiyet ve tasarruf hakkı yok; yok, yok, yokluk tasavvuru bile yok!...

Ne ıstırapsız dünya!... (s.82-83)

---

[68] **Diyalektik:** isim Fransızca **dialectique:** Gerçekliği ve onun çelişmelerini incelemeye yarayan ve bu çelişmeleri aşmaya yarayan yolları aramayı öngören akıl yürütme yöntemi, eytişim.

Diyalektik kavramı, başlangıçta tartışma sanatı, ya da çelişkili yollardan muhataplarını ikna etme sanatı anlamına gelmektedir. Karşıtlıkları kullanarak gerçekleştirilen akıl yürütme biçimidir, diyalektik ve Sokratik yöntem, tartışma ve düşünme sanatı olarak diyalektiğin Antik Çağ'daki en yetkin halidir. Değişimin ve hareketin sürekliliği düşüncesi bu aşamada diyalektik olarak ifade edilmiştir. Bir fikirden ya da ilkeden içerdiği olumlu ve olumsuz bütün düşünceleri çıkarma yöntemine diyalektik denilmekteydi.

Necip Fazıl KISAKÜREK (kaddesellâhü sırrahu'l azîz) "KONUŞMALAR" İSİMLİ ESERİNDEN

"Millî bir edebiyat ne demektir? Böyle bir edebiyatın belli başlı vasıfları nelerdir?

—Bütün bir millete, o millete mensup olmayan duyuş tarzına, ders verir gibi muayyen millî tezler telkin eden ve millet mefhumiyle yegâne alâkası yalnız «millet» kelimesini kullanmaktan ibaret olan bir edebiyata millî edebiyat denemez. **Millî edebiyat, o milletin ruhunu, duyuş tarzını ve şahsiyetini eserinde temsil ve tahlil eden edebiyat demektir.** Gayesi milliyetsizlik olan bir millete milliyetsizlikten bahseden şair millî şairdir. Gayesi hırsızlık olan bir millete, kendi hırsızlık maceralarını anlatan şair millî şairdir. Dernek ki, millî edebiyat millî bir duyuş tarzına uygun edebiyat demektir." (s. 15)

***

— **Nâm-ı diğer Parmaksız Salih'in gayesi nedir? Eserinizde yapmak ve belirtmek istediğiniz şeyler nelerdir? Eser, ne gibi ruhî saikler altında meydana gelmiştir?**

— Arılara, eğer ballarının izahı rolü verilseydi, bu herhalde balın lezzetinden düşürücü bir iş olurdu. Ama muharrir öyle midir? Onda hem, ne yaptığını bilmeden çalışan arı; hem de ne yaptığını bilmek ihtiyacında olan insan vardır. O halde sanatkâr, hem bal verecek hem de sırasına ve işine göre, ne yapmak istediğinin izahla mükellef olacaktır. Fakat dedim ya; muharrire asıl sanat hummasının dilsiz hüviyetini yaşatan arı cephesi hareketlendikçe, şuur ve fenni tarafı biraz çenesini kilitlemek ihtiyacına düşüyor. O zaman da, muharrire hâkim olan sükûti edadan şöyle bir hitap tütüyor:

"Ben ne anlatayım? Siz tadın anlayın!"

— "Nam-ı diğer Parmaksız Salih" benim altıncı tiyatro eserimdir. Yedincisi ve sekizincisi de var ama, onlar tamam sayılmaz, biri, 1 perdelik "Siyah Pelerinli Adam", öbürü de "Sır" isimli, yarım kalmış, daha doğrusu yarım bıraktırılmış ve başıma bir takım belalar açar gibi olmuş bir piyestir. Evet, bu defaki, **Tohum, Bir Adam Yaratmak, Sabır Taşı, Künye ve Para**'dan sonra altıncı eserim… Şehir tiyatrosunda temsil edilen eserlerimin de dördüncüsü… Bu eserde, en canhıraş sebebleri ve neticeleriyle kumarı göstermek istedim. (Vis) ve günahların en müthişi olan ve şimal kutbundan cenup kutbuna, güneşin doğduğu her noktadan battığı her noktaya kadar bütün yeryüzünü saran, yakıcı, kavurucu, kül edici ihtiras… **Dünyada hiçbir kitabın satışı, 52 sahifelik iskambil kağıdı desteleri kadar olabilir mi? Hele memleketimizde, Tekel idaresinin her sene bunlardan bir milyon tane sattığını, bunlardan herbirinin de artık sayfaları pörsüyüp eskiyinceye kadar en aşağı bin kere okunduğunu düşünürseniz, kavrarsınız ki, iskambil kağıdı isimli şeytani kitap, yalnız bizde, her yıl bir milyar defa elden geçirilmektedir.** İşte, eserimde ana unsur diye ele aldığım müthiş salgının kemmiyet mikyası!… Ya keyfiyeti? Piyeste, kahramanımız, onu şöyle anlatıyor:

— **"Doktoru ve ilacı olmayan hastalık!…"**

— Eserde her şeyi bu ani unsur etrafında vererek, en kuvvetli müessir ve saiklere bağlı bir hayat entrikası tertiplemeye ve bu tertip içinde meydana çıkması beklenen müstesna bir ruh tecellisine çalıştım. Asıl kıymet hükmünü bu iki noktadan bekleyen eserim hakkında bir değer ölçüsü koymak selahiyetine ne ben malikim, ne de şu veya bu, "bilirkişi" tanınmış efendi, bay… O selahiyete, binlerce ve onbinlerce göz büyüklüğünde ve gökler kadar derin tek bir gözden başka kimseyi sahip tanımıyorum: seyirci…

— " Nam-ı diğer Parmaksız Salih" de, benim " milli" ve "mahalli" den anladığım her şeyin tam mevcut olduğuna kaniim. Yerli renkler, muhitler, ocaklar; ve elle tutulacak, hatta her akşam tiyatroda ve seyirciler arasında benzerlerine rast gelinecek kadar hakiki ve tabii şahıslar… Benim, "milli" ve "mahalli" den anladığım da, bütün bir tahassüs, eda ve üslup hususiliği vermek bakımından, budur.

— Ondan sonra eserimde, "milli" üstü bir "insani" cepheyi esas tutmak kaygısından hiç vazgeçmedim. Haddehaneli Salih, nam-ı diğer Parmaksız Salih, bir Çinli, bir Amerikalı, bir Patagonyalı olabilir.

— Daha sonra eserde ifadelendirmek istediğim tek ve tam dava, binbir tezad ve binbir zıd kader cereyanı içinde hakiki fışkırışını bulamamış ve hatta kötülük baskısı altında uyuşmuş bir ruhun, en büyük saike kavuşur kavuşmaz birden şahlanışı; ve tam 55 yıl bilmeden hasret çektiği ve dai-

ma istekli yaşadığı ulvi aksiyona şiddetle atılışıdır. Ben de, ruh tecellisini, derin irfan ve fikir sahibi bir münevverde arayacağıma, inadına, yarım yamalak okumuş, efendi ile serseri arasında muallakta kalmış, tecellisini kendince merd külhanbeylikte ulmuş, laf palavrası ukalalık afetinden uzak bir tip üzerinde aramayı tercih ettim. Ve ruh maktalarını çok zengin ve çeşitli telakki ettiğim bu tipe erkekliğin en derin ve girift akidesi olan “babayı”, en ileri babalık fedakarlığını yüklemeye kalktım.

— Bu arada ve yüzüğün ana taşı mevkiindeki kahramanımızın etrafında, daha birçok iyilik ve kötülük örneği var… Onları da bütün insanlık çevresi ile beraber cemiyetimizde ve aramızda kolaylıkla teşhis edilebilir; böylece kumarın insanı nereye kadar düşürdüğünden, hangi kötülük saiklerine ve iyilik aksülamellerine kadar yol açtığını görebilirsiniz. Kumarın emzirdiği ve beslediği ahlaksızlık bünyeleriyle, belirmesine vesile verdiği fazilet şahlanışları, bu eserde teker teker örnekleştirilmek istenmiştir.

— Şimdi ağzımdan garip bir söz kaçıracağım! **Eserimi kumar hakkında bu zamana kadar yazılmış bütün eserlerle mukayese etmeden söylüyorum:** Dünyada (dostoyevski) den itibaren, bu mevzuda yazılmış nice piyes ve roman okudum. Fakat hiçbirinin, kumar ejderhasını tam yakalayıp sımsıkı çevreleyebilmiş olduğuna inanamadım. Aman, sakın **“işte buna ben muvaffak oldum!”** dediğimi sanmayınız. Demek istediğim şu ki, bir türlü yazılamayan, dibine ulaşılamayan ve daima satıhlarında dolaşılan bu cehennem ikliminin, bu aciz eserimle ben de derinliğine dalamamış bulunuyorum ama, dalınması gereken bir derinliği olduğunu ve o mıntıkanın bakir kaldığını haber vermek cesaretini gösterebiliyorum, gerisi, davanın başı ve sonu, ilk ve son söz, burada değil, orada; sahnede…**1948 (s. 50-53)**

****

— **Sizinle konuşurken, dünya savaşlarından söz etmemeye imkân yok. Çok ilginç bir hayat sürdürdünüz. Şöyle: Çocukluğunuz birinci Dünya Savaşı içinde geçti. Eser vermeye başladığınız dönemlerde de ikinci dünya savaşını gördünüz. Birinci dünya savaşı sonunda, dünyanın denge devleti olan Osmanlı Devleti çöktü, ikinci dünya savaşı sonunda da Avrupa uygarlığı handiyse yıkılıyordu. Aslında, Osmanlı Devleti Doğu Uygarlığının Devletiydi. Şu halde, bir uygarlığın çöktüğünü, bir uygarlığın da yıkılmaya ramak kaldığı çok kritik dönemleri gördünüz. Yaşamınız ve düşünceleriniz üzerindeki bu iki dünya savaşının etkilerini açıklar mısınız?**

— Bu sualinizin cevabını eserlerim her yönden vermiştir. Bizim anladığımız ve ismini davâmızın başlığı haline getirdiğimiz büyük doğu, Batının kafa macerasını eşya ve hadiselere tahakküm mizacını Batıya örnek teşkil edecek bir asliyetle iktibas ettikten sonra, onu kendi öz ruhumuzun emrine alacak bir dünyanın ismidir. Biz, iki dünya arasındaki mahsup sırrına asla yaklaşılmadığını, hususiyle Cumhuriyet Devrinden sonra batılılaşalım derken, ondan büsbütün uzak düşüldüğünü ve Batıya anlamak hakkının Doğulu kalarak mümkün olduğunu mahyalaştırıcı bir telâkkiden geliyoruz ve inşası yolunda çırpındığımız dünyanın sade doğuya değil, batıya da örnek teşkil edeceği itikadını besliyoruz,

Son Almanya seyahatimde benimle buluşmak isteyip sabaha kadar yanımdan ayrılama yan Berlin Protestan Baş Papazı, bu husustaki sualine verdiğim cevaba hayran kaldığını, yüzlerce dinleyici önünde itiraf etmiştir. Alman protestan kilisesinin mümessili mevkiindeki papaz, bana

«materyalizm ve spritüalizm arasındaki bu dünyanın hali ne olacak? Dinlerin istikbalini nasıl görüyorsunuz? Dinler arasında maddeciliğe karşı bir ittihad kurulabilir mi?» diye sormuş ve Batının bu günkü ruh buhranını ve deprenişini izahla başlayıp **«Doğunun eksiği batıda, Batının eksiği de Doğuda»** şeklindeki formülümü aynı kelimelerle tasdik etmişti.

O konuşmanın geniş tafsilatını ilerde neşrini düşündüğüm her hangi bir vasıtayla kaleme almak niyetindeyim. (s.89-90)

****

— **Burada hemen bir şey soracağım. Sizin bu memlekette büyük bir tesiriniz var. Bu tesir, kuvvetini bütün yabancı tesirlere karşı koymaktan almaktadır. Hal böyleyken, "Bayılıyorum Avrupalıya" dediniz.**

— Benim Avrupalıya bayılıyorum demem, sizi yanıltmasın. Bu onu tespit ederim demektir. Benim gözümde Avrupa, insan kafasının, eşya ve hadiseler üzerindeki (tefahhus İnceden inceye araştırma) hakkının aslında bir İslamî emir olmasına rağmen, böyle şahane bir tarzda meydana getirmiş olan

sahanın ismidir. Rönesans ise, din adına ortaya konan abeslerin ve tarahatın hıncı olarak akim şahlanışıdır. **Akim heyecanını o kadar derin bir şekilde hissettiler ki, ateşe atılan meşhur Bruno, odunlar üzerinde yanarken dudaklarına uzatılan haç'ı, ayaklarıyla tekmeledi. Hakiki bir muvahhit olsa idi, bu hareket onu şehitliğin en üst mertebesine çıkarabilirdi.** Hâlbuki o, büyük oluştan mahrum olduğu için, bir bâtılı, bir başka bâtıl adına itmiştir. Evet, ben durumu tespit ederim. Kapılanmam Avrupaya. Avrupa'nın arayıp, çok kanlı mücadelelere rağmen, bulamadığının İslam'da olduğuna kaniim. **Bulamamış Avrupalılara da "yazık olmuşlar" gözüyle bakarım.** Amma onların kıvranışlarını, davranışlarını beğenebilirim.. İşte bayıldığım bu tarafları olabilir. **İşte Pascal. O bir adamın, rehbersiz hiçbir noktaya ulaşamayacağının en güzel misalidir.** Kaldı ki, rehbersiz olarak gidilebilecek noktanın muhaline kadar da varabilmiştir. Öyleyken, bir gün bir buhran anında haykırıyor,

"Bana filozofların bulduklarını sandıkları Allah'a inanışı değil, fakat peygamberlerin nass halinde getirdikleri inanışı veriniz" ve isimler sayıyor. Hz. İbrahim'den İsa'ya kadar. Orada duruyor. İsim saymasa yahut en son ismi de son peygamberi de zikretse kurtulacak. Fakat son anda yetişir gibi olduğu vapuru en son anda kaçırıyor. Neticede batıyı iyi ve kotu taraflarıyla tasnif ederim. Ona mağlup olmak mevzubahis değildir. (s.106-107)

****

— **Sizin hem bir sanatkâr çizginiz var, hem bir tasavvuf. Bu ikisini birleştirmiş bulunan bir büyük, Mevtana hakkında fikriniz?**

— **Mevlana beşeri planda çok büyüktür. Bu bakımdan Avrupalılar tarafından anlaşılması da kolaydır. Fakat eseri bakımından şöhreti ve kolay anlayışı davet eder. Bu yolun büyüklerinden Öyleleri vardır ki, şöhretten kaçmışlardır. Mevlana'nın bu kolaylığı onu bugünkü rejim tarafından maalesef bir turist terliği gibi kullanmasına bile müncer olmuştur. Tabii bu kıyaslamalar tasavvuf! Gerçeklere ve büyüklere nispetledir. Yoksa o, beşeri planın ve kelimelerin götürebileceği en son noktaya kadar varmış bir büyüktür. Amma tasavvuf! Marifet bütün bu kelime haşmetinin ötesindedir. Bu bakımdan, Mevlana'yı anlayan Avrupa, İmamı Rabbani ve Şahı Nakşibend'in keyfiyetini anlamaktan uzaktır.**

— **Bir de Yunus var edebiyatla tasavvufu birleştiren.**

Yunus Emre, Türk cemiyet hayatında yetişen bildiğimiz edebî ve dinî tahassüs ve tefekkürün en büyük örneğidir. Umumiyetle metafizik ürpertisi zayıf olan ırkımızın bu bahisteki zaafını telafi edecek kudrette bir şahsiyettir. Bu arada tasavvuf için bir iki şey söyleyeyim.

"Tasavvuf, Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellemin batınıdır."

Bu çetin yolda son merhale hayrettir., ilk merhalenin de hayret olduğu gibi.. Bu konudaki en ince tespiti İmamı Rabbanî yapmıştır: **"Ben yokum, o, yani Allah var"** diyen murid ben yokum derken bile varlığını iddia etmektedir, insanın yokluğunu bile iddia edememesi hali, tasavvufun en büyük mertebesidir.. Şahı Nakşibent bunun için **"Mutlak tevhid muhal"**dir, buyurmuştur.(s.108)

****

Karamsarlık iddiasına gelince, ne deri üstü, ne sathi bir görüş! Bunlar zıt kutuplar arasındaki ahengi anlamayanlar!... Ayol; dâvayı Allah'ta ve ölümsüzlük gayesinde tamamlayan bir insan nasıl karamsar olabilir?

Nur'a ancak zulmet dehlizinden geçilebileceğini anlamayanlara cevabım,. Eski Yunanda (lirik) şiirin babası **(Pindaros)**un şu sözüdür:

"Meğer ben, bir ömür, katırların yemliğine saman yerine çiçek doldurmuşum!"... Burada konuşmama bir ilâve yapmak isterim:

Şair Pindaros bu sözü Eski Yunanda en kemalli devre olan **Perikles çağı**nın aydın geçinenleri için söylüyor; ya bizim aşağılıkta kemalini bulmuş cemiyetimizin katırları hakkında ne buyrulur? .(s.138)

****

— **Tiyatro ve şiir sahasında belirttiğiniz müstesna şahsiyete rağmen kendinizi yıllardır politikaya vermenizin sebebini sorabilir miyim?**

— Netâmeli bir sual!...

Ben bir dâvanın adamıyım!

Dâvamı muvaffak kılmak için gerekirse kanalizasyon ameleliği yapmaktan bile çekinmem!

(s.139)

****

Bir arkadaşım bir İngilizin eserini tercüme etmiş bana gönderdi: **"Yeni Cemiyette Ruh İnhitatı...** (Çökme, gerileme, alçalma) **"** zavallı muharririn hâli dikkatimi çekti adam ıstırabını söylemiyor, süblime edemiyor, edebilse belki teskin olacak, onun için şiire, teşbihlere kaçıyor, neticede şunu söylüyor:

Ne olacak bu Batı aleminin hali, çoluğumuza çocuğumuza bir takım delinmiş dağlar mı, toprağa yapışmış maskaraca füze iskeletleri mi ampuller mi birtakım teknoloji masalları mı bırakacağız?

Yani sıkıntısını hissettiğimiz tabiatten kopuş... Bu dava 19. asırdan beri düşünülmektedir. 19. asırda makinenin yarattığı sosyal ve ruhî ıstırablar, bir çok mütefekkir tarafından söylenmiştir.. Fakat bu adamın sesi çok can yakıcı.. Evet, bugün Batı bir düzen kaybı içindedir.. Hiçbir şeyin müeyyidesi kalmamıştır.

Bunun hemen yanı başında Türkiye'nin hali, Batı'nın bu buhranlarının içinde zamandan ve mekândan bir fiske ile dışarıya atılmış bir ülkeyiz. Dünyanın, ne de kendi iç ıstırabından haberdar, Batının ikiyüz sene evvel bıraktığı başlangıç noktasının taklidinde..

Bir gün Ayhan Songar Bey'le evimde konuşuyorduk, kendisine tasavvuftan bir cümle söyledim beğendi hemen kaydetti:

"Bir ilmin butlanı (Batıl olma durumu)**, bâtıl olması o ilmin müntehâsında, sonunda belli olur"** bu tasavvuf ölçüsü, biz bâtının müntehâsında iptidasının mukallidiyiz.

Gel de siyasetten bahsetme!..

Batıda iki korkunç ejderha görünüyor. İdeolojisi ile ismi ile kaydedeyim:

MOSKOF EJDERHASI VE AMERİKAN EJDERHASI. Biri kafada materyalist, diğer kafada antimateryalist, yaşayışta materyalist. Bu bilen için tam bir ayniyettir. Ruhların içtima ettikleri yerleri yardır,

Muhiddin Arabi:

"Eğer zıtlar bir birleşse bir daha birbirlerini bırakmazlar"

Der. Şimdi bu iki ejderha şu vaziyettedir.

Biri liberal... (Libaralüs) şahsî istiklal "herkes istediğini yapar". Öteki Demokrasi, halk idaresi... Moskoflar bunu çok güzel istismar etmişlerdir, istediğini zerk ediyor, buna halkın iradesi diyor. Amerika liberalistdir. Öbürü tamamiyle başka bir kutubda, artık davanın fikri tarafını bırakmıştır. Zaten komünizm, Marksizm, Leniniz'm, fikirde pek kısa bir zamanda iflas etmiştir. Bütün cevaplarını almıştır.

Fakat Moskoflar son derece pratik zeka sahibi... Düşmanımızı tanıyalım ki müsademe imkânını düşünelim. Bize gelince, **Televizyonda birtakım solcular görüyorsunuz, yüzlerine baksanız şaşarsınız, bunlar sığır gütmeyi bile beceremeyecek insanlar... Bunlar komünist, leninist... Sorsanız Leninizm nedir, Lenin kimdir? bilmez...**

Lenin inancında çok mutaassıp pratik zekâya sahip, şiddetli disiplin sahibi kendi batıl inancına çok bağlı, bundan hiçbir fedakârlık yapamaz. (s.204)

****

— **Ne güzel bahçe ve ne güzel köşk... Ama köşk modern, içi ve eşyası klâsik.. Dış hayattan da hiçbir ses sızmıyor bahçenize. Herhalde rahat ve huzurunuz yerinde..**

— Evet, dışı modern olmak gayretinde bir .. İçi de klâsik ve muhafazakâr görünüşlü...

Ev, malım olmadığı için beni taahhüt altına almaz. İçi ise dışına nispetle belirtiği tezat bakımından, beni ve yaşadığım cemiyeti sembolleştirebilir. Rahat ve huzura gelince, evvelâ dünya hayatının esasında yok, sonra 19. Asrın sonlarından başlayarak dünyada yok, derken 20. Asırdan bu yana insanlıkta nâmevcut 20 yıldır da Türkiye'de kökünden nâbut...

"Nabud" yani silinip geden, vücudundan eser kalmayan. Bana gelince, kendimi bildim bileli rahat ve huzurdan haberim olmamıştır. Uzunca bir zamandır kendimi hapsettiğim bu evde, hele birkaç mevsimden beri öyle bir ruh haletine bürünmüş bulunuyorum ki, yakın dost cenazesi, hastane muayenesi ve bazı resmi işler mecburiyeti dışında şehre indiğim bile olmuyor. İndiğim zamanlarda da, güzelim İstanbul bana (Şanghay) kadar yabancı geliyor. O da "nâbud'lardan biri oldu. Nerede eskisi, nerede yenisi!...

— **Üzerinde yıllardır çalıştığınız dev eser tamamlandı değil mi üstad? Yani İman ve İslâm Atlası adlı ilmihaliniz.**

— Tamamlandı. Tamamlandıktan sonra içime derin bir hüzün çöktü.

—Niçin-?

— **Erişilen her şey gaye olmadığı, gayeyi ufuk çizgisi gibi bir adım daha uzaklaştırdığı için... Bu dünyada tamamlık var mıdır ki?..** (s.232)

****

— **Bir alış-veriş vasıtası olarak paranın mahiyeti konusunda ne düşünüyorsunuz?**

— Bilmiyorum mizacınıza bunu neşretmek uygun düşer mi..

Para bir Yahudi icadıdır.

Paranın teşkil ettiği zulme karşı antikapitalizm keza Yahudi icadıdır. **Velhasıl bu Yahudi garip şeydir. Tahribe memurdur. Nerede mükemmeliyet görürse onu tahrip eder.** Marks, Yahudi'dir. **Ama Yahudiye dehşetli çatar, çıfıt diye.,**

ACAYİP BİR ŞEY; TEZİ YAHUDİ, ANTİ TEZİ YAHUDİ, SENTEZİ YAHUDİ, ANALİZİ YAHUDİ., BU İNCE İŞTİR.. Benim Abdülhamit'le ilgili kitabîm okunursa pek çok sorunun cevabı bulunur. (s.252)

****

A.K. — Yaşadığınız muhakkak tabi...Tezahürleri neler oldu?.. Şiirinize akseden tarafıyla biz anlamaya çalışıyoruz.

— Cevabı, bir nevi bir psikolog veya psikiatr karşısında kendi kendini tahlil eder gibi konuşmakla kabil.. Umumi olarak mesele şöyle konabilir: Goethe, -takdir ettiğim zekâlardandır- der ki

"İnsanlar hayatlarında bir kere büluğ ıstırabı çekerler. Fakat dehânın çocukları sık sık. Çünkü her defâsında gençleşirler.." Bu Goethe'nin bir ifadesidir. Dehânın çocuğu olmak, ona özenmek, hatırımızdan geçmez. Şu var ki, **"cins kafa"** muhakkak kurcalayacaktır. Mücerretlerden mücerrede geçecektir.

Ulâya doğru gidecektir. Bu gidiş arasında, kafanın hudutlu olması, müthiş bir ıstıraptır.. Ve bu cins kafanın bir nevi kaderidir.

Demin size söyledim at üstünde giden adam ufka doğru bakıp ufka doğru düşme vehmine giriftâr oluyor. Bu ne demek? Bunu kime anlatsanız anlamaz...

Öyle anlarım vardı ki benim bir kaç tablo istiyorsanız eğer, söyleyeyim... Mesela İş Bankası'nın Edirne Şubesi'ni ben tesis ettim. Ben memur edildim. Dayım da orada polis müdürüydü. Dayımda yatıyordum.

Öyle bir ıstırap içindeydim ki, sanki gözümü, kulağımı, burnumu takma diş gibi çıkarıp konsolun üstüne koyuyor gibiydim. Sabahleyin kalkınca gözümü takmak filân... Normal görünmek için... Ve hiçbir serrişte (ipucu) vermemek halimden...

Bu hal nedir?

Şudur:

Ayağımı atarken bastığım toprak çökecekmiş gibi geliyordu. Buna öyle inanıyordum ki, adım atmanda imkân yoktu. Ama hiçbir zaman inanmıyordum.

Çünkü burada cinnetle üstün şahsiyet arasında çok ince bir çizgi var... Kendisini frene edebilen, o zaman, dehâ olur, kıymet olur. Onun tam mahkumu oldunuz mu olmaz. Hâkimi olacaksınız! Nitekim bu bahis tasavvufta çok mühimdir. **Hatarat bahsidir, bu imân vesvesesi, küfür vesvesesi halinde gelir adama...**

Bir gün Resullullah'a hallerini şikâyet ediyor sahabîler; çektikleri hatarattan...

Tebessüm buyuruyorlar ve diyorlar ki:

"İmanın kemalindendir!"

Arz edebildim mi?.. Böyle...

İmam-ı Gazzâli... Bir eser daha yazmak isterim; Allah izin verirse..." **Büyük Mustaripler"** diye... **"Büyük Mazlumlar"**ı yazdık ama bunu yazmadık. Bu Büyük Mustariplerin Şarktan ve Garbdan olması lazım gelir. Şark'ta en büyük mümessili İmamı Gazzali'dir.

Şimdi, garibinize gidecek bir şey söyleyeyim size... Bir gün Efendi Hazretlerine sordum:

"İmam-i Gazzâlî'nin buhranı mı büyüktü, benimki mi?"

Dedim. Ne dese beğenirsiniz?

"Senin ki!"

Dedi.

Onunla her konuşmam virgülüne kadar hatırımdadır. Meselâ,

"Diz çök ey zorlu nefs, önümde diz çök!" mısraı var ya... Bu daha evvel **"Diz çök zorlu kader, önümde diz çök!"** idi. Şiiri okuduğum zaman, kendisi dikkatle dinledi ve sükut etti. Ne tasvip' ne bir şey... Ürperdim. Ve hemen, Şeriate en küçük mikyasta zıtlık ifade eden bir nokta var mı diye baktım. Bunu buldum.

KADER DİZ ÇÖKMEZ!.. ONU "NEFS" YAPTIM.

A.K. — Niçin efendim, İmam-ı Gazzâli'nin ki mi, sizin ki mi? Cevabı verdi mi efendiniz? Ben niçinini sormadım.. Meselenin fizik tarafım söyleyeyim. Bir lokma ekmek yesem bir bardak su içsem onu temsil edemiyordum. Temessülüm gitmişti. Yuvarlanıyordum yerde.

Sonra, Allah!ın lutfuyla kurtuluşumu buluyorum...

Gazzâli diyor ki:

"Gördüm ki bu akıl, çıkmaz sokaktır. Müşkâk-ı Nebeviye, Peygamber kokusuna, ruh feyzine yapışmadan olmaz bu iş.. Böyle yaptım.. "

Zahirî ilimde çok üstündü mevkii... En büyük eserleri bundan sonradır.

Bana uzun zaman **"sâbık şâir"** (Geçen, önceki, eski) dediler. Bu kelimeyi çıkaran **Fikret Adil**'dir. Ölmeden, kısa bir zaman önce evine gittim. Ona **"Perdeler"** isimli şiirimi okudum. Yeni yazmıştım. Bir iki senelik mesele... Başladı ağlamaya:

"Ben sana sabık şair diyordum. Meğer lahik (yetişen, vâsıl olan, ulaşan) **şairmişsin!.."**

Dedi. Sonra hastalığı için ne güzel teselli bulmuştu. Şu, parkinson hastalığı mı ne?.

"Bu çektirir ama öldürmez diyorlar."

Dedi. Gitti, ameliyat oldu ve öldü.

Evet... İşte benim de buna benzer kriz hallerim var... Meselâ, böyle bir anda, tutun siz, 70 kilodan 59 kiloya, 58'e inin!.. Size o devri anlatıyorum! Bir yalıda oturuyorduk Beylerbeyinde... Yalının bahçesinde yürüyorum. Bir Kur'ân-ı Kerim sesi...

Bir ayeti okuyor. Onu duyar duymaz kendime geldim. Demek dedim; tâkat veriyorsun ki, bu yükü de yüklüyorsun. Bütün mesele muvâzeneyi teminde... Bir şeyin, sizi ya tersinden ya yüzünden inanmaya sevk eden "hatar'ın yükünü çekebilmek lâzım.. Ayhan Bey, doğru buluyor musunuz?

(s.281-284)

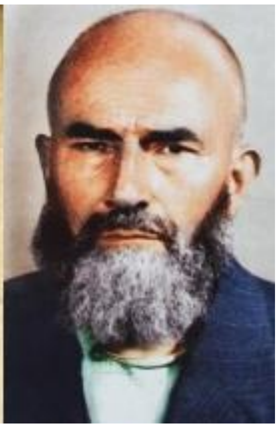
TAHİR BÜYÜKKÖRÜKÇÜ HOCA KİMDİR?

1925 Konya doğumlu. İlkokulu mahalle okulunda okur. Konya'da Karma Ortaokulu olarak bilinen meşhur okula devam eder. Üçüncü sınıfta okuduğu sıralar, bir gün Kapu Camiine gider. Cami kürsüsünde bir hoca efendi çok etkili bir üslûpla cemaate vaaz etmektedir. Vaazdan öylesine etkilenir ki, içinden '**ben de böyle ilim sahibi ve güzel konuşan bir vaiz olsam**' diye geçirir. Daha sonra bu okulu bırakarak bu vaizden dersler almaya başlar.

Tahir Büyükkörükçü

1940 yılında siyasi baskılara ve yasakçı tutumuna rağmen kitaplarını gömleğinin içinde saklayarak hocasından icazet alıncaya kadar tek başına kararlı bir şekilde eğitimini tamamlar. Konya'nın Meşhur hoca efendilerinden **Hacı Veyiszâde Mustafa Kurucu Hoca**dan Hadis ilmini öğrenir. **Ebû Said Muhammed Hâdimi** hazretlerinin Berika adlı eserini de, Kurucu Hoca'dan okur. Bu arada, o günün hafızlık merkezi olan Bulgur Tekkesinde hafızlık çalışmalarına devam eder. Fırsat buldukça da **Hacı Hâki Efendiden** Farsça dersleri alır.

Hacı Veyizâde Mustafa Kurucu Hoca

Vaaz Kürsüsü- Meclis Kürsüsü- Cezaevi

Hayran olduğu **Mahmud Sami Ramazanoğlu** hazretlerinden de manevi ders alan Tahir Büyükkörükçü, kararlı ve titiz bir derviştir artık. Asker dönüşü, eski garaj civarındaki Boncuk Camiinde imamlığa başlar diğer yandan da yarım kalan hafızlığını tamamlar. Çeşitli camilerde verdiği vaazlara ilgi her geçen gün artar. Zamanın Diyanet İşleri Başkanı **Ahmed Hamdi Akseki** bir vesile ile Konya'ya gelir ve Tahir Hoca'nın vaazını dinler, çok beğenir. Prosedür gereği yapılan bir imtihanla Tahir Hoca Konya merkez vaizliğine tayin edilir: Yıl 1951.

Ahmed Hamdi Akseki

1960 İhtilaline kadar ateşli ve etkili vaazlarına devam eden Tahir Hoca, İhtilalin sıkıntılı günlerinde dahi vaaz vermeye korkmadan devam eder. İki yıl sonra mahkemeye verilerek vaizlik vesikası elinden alınır ve sekiz ay konuşturulmaz. **1964** yılında Burdur'a sürgün edilir. Hocaya ceza verdiğini sananlar Burdur halkına ödül vermiştir aslında.

1965'teki siyasi değişiklik sonrası, Konya'ya müftü olarak döner. Yedi yıla yakın devam eden müftülük döneminden sonra kendi arzusu ile tekrar kısa bir süre vaizlik yapar ve **1973** yılında emekliye ayrılır.

Siyasetten hiç hoşlanmadığı halde büyüklerinin isteği ile **1977** yılında **Milli Selamet Partisi'**nden **Konya milletvekili** olarak Meclise girer. 12 Eylül darbesinde tutuklanır; 'İslâmî esaslara dönülmesini ve İslâmî devlet kurulmasını istediği' iddiasıyla Askeri Mahkemece yargılanır; 11 ay cezaevinde kalır; beş yıl devam eden mahkemelerden sonra **1985**'te berat eder. Cezaevinden çıkınca tekrar Kapu Camii ne döner ve vaazları 1999 yılına kadar devam eder.

İsmet İnönü'nün korkulu rüyası

1965'de Burdur'da iken Denizli'de başlayan salon konuşmaları 1960-70'li yıllarda bütün Türkiye'ye yayılmıştır. Adana, Ceyhan, Kayseri, Malatya, Sivas, Diyarbakır, Erzurum, Nevşehir, Karaman, Niğde, Samsun, Eskişehir, Isparta, Ankara, Maraş, Bursa. Konuşmaları yurtta büyük coşku oluşturmuştur.

1968'deki meşhur İzmir Alsancak Spor Salonu konuşması, o günün siyasilerinin fevkalade dikkatini çekmiş ve **İsmet İnönü** bir meclis konuşmasında Tahir Büyükkörükçü'den söz ederek şöyle demiştir:

"Hükümeti destekleyen 3 sac ayak var. Birisi, Said Nursi, birisi Konya Müftüsü birisi de Gazzâli."

Nasıl bir insandı?

- Misafirperverdir. Başta Mahmud Sami Ramazanoğlu Efendi hazretleri olmak üzere, Lâdikli Hacı Ahmed Efendi, Hacı Veyis Zade Mustafa Efendi, Muhammed Harrani Hazretleri, Musa Topbaş Efendi, Muhammed Zahid Kotku Efendi, Mekkeli Üstad Muhammed Alevi Maliki, Yahyalılı Hacı Hasan Efendi, üstad Ali Ulvi Kurucu, Havlucu Ahmed Efendi, Konyalı Dişçi Mehmed Efendi gibi nice büyükler, Necip Fazıl gibi nice üstadlar evlerini teşrif etmişlerdir. Hali hazırda yaşayan bir çok zevat da evlerinde misafir olmuştur.
- Allah dostlarına dost, düşmanlarına karşı düşmandır.
- Mevlana hayranıdır ve binlerce Mesnevi beytini vaazlarında ezbere okur. Mehmed Akif'i çok sever; üstad Necip Fazıl'la çok muhkem dostlukları vardır. Ali Ulvi Kurucu ile sohbetlerine doyum olmaz.
- Fıkıh ve tasavvufta çok titizdir. İmam-ı Azam hazretlerini çok sever ve Hanefi fıkhı konusunda lakaydiliğe asla taviz vermez.
- Tasavvufta ise ölçüsü Şeriat'tır. Tasavvufa asla dil uzattırmaz ama Şer-i Şerif'e uymayan hallere de asla itibar etmez.
- Hayır yapmada önde olmayı sever. Yakınlarına ve çevresine,'Nerede bir hayır işi varsa, sizin de mutlaka payınız, katkınız olsun' diye tavsiye eder. Hafızlığını tamamlayanları umreye göndererek ödüllendirir. Haftalık sohbetlerinde mutlaka para toplanır ve bir ihtiyaç sahibine yardım edilir.
- Onun en büyük derdi İslam'ın ve müslümanların yüzünün gülmesidir.

'Çok çile çektik. Bir iyi gün görelim, İslâm adına bir oh diyelim de öyle ölelim' der.

Müslümanlarının yüzünün gülmesi için İmam Hatip Okullarına özel bir önem verir; 'evladım olsa hepsini İmam-Hatip'ten geçiririm' der.

Tahir Büyükkörükçü Hoca'nın Cenazesi, Mart 2011.

KÂHİN VANGA HAKKINDA RUS BASININDAN ÇIKAN KEHANET HABERLERİ

2010- Üçüncü Dünya Savaşı başlıyor. Nükleer ve kimyasal silahların kullanıldığı savaş kasım 2010'da başlayıp, ekim 2014'te sona eriyor.

2011- Kuzey yarım kürede nükleer radyasyona maruz kalan hayvanlar ve bitkiler ölüyor. Sonra müslümanlar sağ kalan Avrupalılara karşı kimyasal savaş açıyorlar.

2014 - Kimyasal silahların kullanılması neticesinde birçok insan kanser ve başka deri hastalıklarına yakalanıyor.

2016 - Avrupa'nın nüfusu oldukça azalıyor.

2018 - Çin'in yıldızı parlıyor.

2023 - Dünya'nın yörüngesinde hafif bir kayma oluşuyor.

2025 - Avrupa'da hala çok düşük bir nüfus var.

2028 - Yeni bir enerji kaynağı keşfediliyor. Dünya'da açlık azalıyor. Venüs'e insanlı uzay aracı gönderiliyor.

2033 - Kutuplardaki buzullar eriyor. Okyanusların su seviyesi yükseliyor.

2043 - Dünya ekonomisi düzeliyor. Müslümanlar Avrupa'ya egemen oluyor.

2046 - Her tür organ üretilebiliyor. Organ değişimi en iyi tedavi yöntemi haline geliyor.

2066 - Müslüman Roma'nın saldırısı karşısında ABD yeni bir silah deniyor - klimatik bir silah. Ani ısı düşüşü oluşuyor.

2076 - Komünizm.

2084 - Doğa yenileniyor.

2088 - Yeni bir hastalık çıkıyor. İnsanlar birkaç saniyede yaşlanıyor.

2097 - Bu hastalığa çare bulunuyor.

2100 - Yapay bir güneş, Dünya'nın gölgede kalan tarafını aydınlatıyor.

2111 - İnsanlar robotlara dönüşüyor.

2123 - Küçük devletlerarası savaş.

2125 - Uzaydan sinyal alınıyor.

2130 - Dünya dışı varlıkların desteğiyle su altı kolonileri oluşuyor.

2164 - Hayvanlar, yarı insana dönüşüyor.

2167 - Yeni din

2170 - Büyük kuraklık

2183 - Mars'taki koloni Dünya'dan bağımsızlık talep ediyor.

2187 - İki büyük volkanın patlaması durduruluyor.

2195 - Su altı kolonilerin enerji ve gıda ihtiyaçları tümüyle temin edilmiş oluyor.

2196- Asyalı ve AvrupalIların tamamı birbirine karışıyor. Yeni bir ırk oluşuyor.

2201 - Güneş'te termonükleer patlamalar yavaşlıyor. Sıcaklık düşüyor.

2221 - Evrende başka hayat arayışı esnasında insanlar iyi olmayanlarla karşılaşıyor.

2256 - Bir uzay gemisi Dünya'ya yeni, tehlikeli bir hastalık getiriyor.

2262 - Dünya'nın yörüngesi kaymaya devam ediyor. Mars kuyruklu yıldızın tehlikesi altına giriyor.

2271 - Değişen fizik konstantları (sabitleri) tekrardan hesaplanıyor.

2273 - Beyaz, siyah ve sarı ırk karışıyor. Meydana yeni bir ırk geliyor.

2279 - Yoktan oluşturulan enerji bulunuyor, (belki de vakum veya kara delik)

2288 - Zaman yolculukları, uzaylılarla yeni temaslar gerçekleşiyor.

2291 - Güneş soğuyor. Isısını yükseltmek için deneysel çalışmalar yapılıyor.

2296 - Güneş'te hiddetli patlamalar sonucu çekim kuvveti değişiyor. Eski uydular düşüyor.

2299 - Fransa'da İslam'a karşı ayaklanmalar

2302 - Yeni evrensel kanunlar ve sırlar bulunuyor.

2304 - Ay'ın sırrı çözülüyor.

2341 - Uzay'dan tehlikeli bir şey yaklaşıyor.

2354 - Yapay güneşlerden birindeki arıza, Dünya'da kuraklığa yol açar.

2371 - Küresel açlık

2378 - Yeni, hızla yayılan ırk

2480 - İki yapay güneş çarpışıyor, Dünya karanlığa gömülüyor.

3005 - Mars'taki savaş sonucu gezegenin yörüngesinde sapma meydana geliyor.

3010 - Ay'a kuyruklu yıldız çarpıyor. Dünya'nın etrafında toz ve taştan oluşan bir halka oluşuyor.

3797 - Bu zamanda Dünya'da canlı hayat tükeniyor. İnsanlar başka güneş sisteminde hayatın ilk temellerini atıyorlar.

3803 - Yeni gezegen az nüfusludur ve insanlar arası iletişim zayıftır. Yeni iklim, insanlarda mutasyonlara yol açıyor.

3805 - Enerji kaynakların paylaşımıyla ilgili savaşlar çıkıyor. İnsanların yarısı hayatını kaybediyor.

3815 - Savaş bitiyor.

3854 - Medeniyetin gelişimi duruyor. İnsanlar hayvanlara benzer yaşıyorlar.

3871 - Yeni bir peygamber, insanlara moral değerleri ve dini inançları anlatıyor.

3874 - Peygamber toplumun tüm kesimlerinden destek alıyor. Yeni kilise kuruluyor.

3878 - Uzaylılar, insanlara inançla beraber, unutulan bilimi de öğretiyorlar.

4302 - Yeni şehirler gelişiyor. Yeni kilisenin önderliğinde teknoloji ve bilim gelişiyor.

4304 - Her tür hastalığı yenmenin yolu bulunuyor.

4308 - İnsanların mutasyonu sonucunda beynin %34'ii kullanılır hale geliyor. Kötülük ve kıskançlık duygusu yok oluyor.

4509 - Tanrı ile tanışma. Nihayet insanlar onunla irtibata geçecek kadar gelişiyorlar.

4599 - İnsanlar ölümsüz oluyor.

4674 - Medeniyetin gelişimi zirveye ulaşıyor. Çeşitli yıldız sistemlerinde yaşayan insanların sayısı 340 milyarı buluyor. Uzaylılarla insanların birbiri içinde asimilasyonu başlıyor.

5076- Kimsenin varlığını bile tahmin etmediği evrenin sınırı keşfediliyor.

5078- Kainatın sınırını geçme kararı alınıyor. Halkın %40'ı bu karara karşı çıkıyor.

……- Dünya'nın sonu.

Kaynak:

Renan Seçkin, Kahin Vanga, 2009, İstanbul, s.207-210

YENİDEN İHYA, YENİDEN GAZZÂLİ VE AKLINA TAPANLAR

Birinci ve İkinci dünya savaşından sonra dünyanın yaşadığı hercümerc, İslâm aleminin içine düştüğü kaos halen devam etmektedir.

Türkiye'nin 20. yüzyılda yaşadığı ihya hareketlerini; eksiğiyle fazlasıyla birkaç isim altında toplayabiliriz. Türkiye 21. yüzyıla da bu hareketlerle girdi: Risale-i Nur, Tasavvuf Ekolleri, Tunahan Ekolü, Büyükdoğu, Diriliş ve Millî Görüş.

Tarih boyunca ihya hareketlerinde bilgi ve ihlas ön planda oldu. Bilgiye erişimin son derece zor olduğu dönemlerden, akıllara durgunluk verecek hıza ulaştığı güne geldik. 1976'da Taksim Gümüşsuyu'nda Siemens'te çalışan arkadaşımı ziyarete gittiğimde, **"gel sana bilgisayar denen şeyi göstereyim"** dedi. Gördüğüm, 100 metrekarelik dairede devasa makineler ve koca demir kütlesiydi. Şimdi ise avuç içine sığacak bir konumda. **Bilgiye erişim son derece kolaylaştı. Bilginin ve ihlasın temelini oluşturduğu ihya hareketleri için; bugün durum hem daha kolay, hem daha zor. Kolay, bilgiye ulaşmak son derece kolaylaştı. Zor, ihlası yakalamak gittikçe zorlaştı. Bilgi kirliliği had safhada.** Bu bilgi kirliliğinden kurtulup, ihlası yakalayıp, ümmetin yaşadığı arızalara karşı bir ihya hareketi bu anlamda zorlaştı. Peygamber Efendimizin Zemzem içerken tavsiye ettiği dua bu noktada çok anlamlıdır: "Ya Rabbi! Sen'den faydalı bir ilim, geniş bir rızık, bütün hastalık ve noksanlıklarım için Şifa diliyorum." Bir başka duası: **"Ya Rabb! Doymayan gözden, kabul olmayan duadan, işe yaramayan bilgiden Sana sığınırım, Sen'den sıhhat ve afiyet dilerim".**

FAYDASIZ BİLGİ

"Faydasız bilgi" "İşe yaramayan bilgi" bugün yaşadığımız bilgi kirliliği, bahsi geçen durumun bir bölümünü oluşturuyor.

"Faydasız bilgi" "İşe yaramayan" ve "zararlı" bilginin hızla yayılımı temel değerlerimizde hızlı bir kirlenmeye yol açtı. Bu kirlenmeden hiçbir ev hissesiz kalmadı, hissemize düşen kirlilik ise an be an artıyor. Bilgi kirliliği bir savaşa döndü şimdi: Siber Savaş. Rivayete göre siber savaş için ABD'nin 10 - 15 bin kişilik, Çin'in ise 20-25 bin kişilik bir ordu hazırladığından söz ediliyor. Yani hackerler ordusu. Wikileaks bu kirli veya bilgi savaşının işaret fişeği oldu. İnsanımızı, ailemizi bu kirli savaştan nasıl koruyacağız?

20. yüzyılın başında Vehhabilik 20. yüzyılın ikinci yarısında **"İslâm'ın Tarihselliği"** ile birleşince, rasyonalizm pozitivizme dönüşerek, **"protestanlaştırılan İslâm"** dayatmasıyla karşı karşıya kaldık: Faydayı ve çıkarı kutsayarak, her şeye cevaz üreterek, Kur'ân ve Hadisi; konformizme (geleneklere uyma, törelere uyma) ve modernizme alet eden **"İslâm Akademisyenleri",** şarkiyatçı, oryantalist ve misyonerlerden daha fazla İslâm toplumuna zarar verir hale geldi. Ogust Comt (Aguste Comte) **Mustafa Reşit Paşa**'ya mektup yazıp; **"OSMANLIYI YENİDÜNYA DİNİNE, POZİTİVİZME HAZIRLA"** derken, bugün geldiğimiz ruhsuz noktaya gelebileceğimizi hayal bile edememiştir. Yitiğimizi ararken yola çıktığımız Tanzimat, bulmak şöyle dursun, hep yitiğimizden uzaklaştırmaya yaramıştır. Cumhuriyet dönemindeki; batılılaşma ve modernleşme adlı yitik arama gayreti, darbeler tarihiyle tehlikeli bir ivme kazandı.

1950'de pozitivizm ve materyalizme karşı ihya hareketleri bir zemin tutarken, toplumsal bir savrulmaya da tanık olduk. Comt'un ruhu Osmanlı'nın son yüzyılına damgasını vururken, Cumhuriyet'le de mücessem hale geldi. Comt'un pozitivizmi hakikaten dünya dini haline gelmişti. Altmış darbesiyle Batıcılık ve modernizm tepeden inmeciliğinde yeni bir ivme kazanarak, pozitivizm de materyalizme dönmüştü. Buna karşılık ihya hareketleri de yoğunluk kazanmıştı. 12 Mart 1971 muhtırası, 12 Eylül 1980 darbesiyle toplumumuzun genleriyle oynanmaya başlandı. Bununla da kalınmayarak ihya hareketlerini yozlaştırma seferberliği başladı. 1973'te hayatımıza televizyonun girmesi, 1984'ten sonra özel televizyonların mantar gibi bitmesiyle, biber gazı gibi topluma sıkılan programlar, filmler ve diziler yozlaşmayı hızlandırdı, toplumsal genlerimizi bozdu. 28 Şubat 1997 ise bütün şeytaniliklerin üzerine tüy dikerek, toplumsal bir ifsad hareketine dönüştü. Bu dönemde bir kısım insanlar işini, bir kısım insanlar eşini, ülke maddi ve manevi temellerini, toplum ruhunu kaybetti. İnsanlar her türlü sosyal münasebetlerinden, manevi atmosferinden kopartılıp içine kapatılarak; psikolojik, nörolojik ve psikosomatik hastalıklara düçar oldu, yaşlısıyla genciyle zehirlendi. İşte bu noktada yeniden bir ihya

hareketi kaçınılmaz oldu ama maalesef ihya hareketleri de malülleşti. İşte felaketin büyüklüğü de burada; et kokarsa tuzlarsınız ama tuz kokarsa ne yaparsınız.

HÜCCET’ÜL İSLAM

Bu kısa ama dehşet verici panoramadan sonra gelelim tuzun kokmaya başladığı zamana: Yetmişli yılların sonu, seksenli yılların başında Müslüman gençliğin arayışı bir radikalizme varıyordu. Özü esas olan, İslâm köküne inen, hiçbir taviz kabul etmemek anlamına gelen radikalizmin uygulaması tam tersine işliyordu. İmam Gazzali'yi karalama kampanyası başlamıştı:

"Eserlerinde zayıf hadisler, mevzu hadisler var. Felsefecileri küfürle itham ediyor. Zaten biz Hanefiyiz o ise Şafii idi."

Amaç, nefis ve akıl putuna tapanların önlerindeki engelleri kaldırmaktı. Hedef sadece **Gazzalî** değildi, o bir semboldü, engel gördükleri İslâm alimleri: Müfessir, Muhaddis, Fakih, Mutasavvıf, Akaid ve Kelam alimleri idi. **Akıl dânalarımızın dünyevileşmeleri, modernleşmeleri, pragmatizmlerini ve tarihselciliklerini sistematik hale getirebilmek için ulemamız ciddi bir set oluşturuyordu, bu setti yıkmadan pragmatik aklın hükümranlığını kuramazlardı. Nitekim başardılar.**

İlim tarihimizin dönüm noktası olan İmam Gazzali mahkûm edildiğinde günümüze ışık veren trafo yıkılmış, kaynaklara set çekilmiş, isteyenin istediği gibi at oynatacağı bir alan açılmış olur. İmam Gazzâli sadece bir isim değil, ilim tarihimizin bir sembolü ve dönüm noktası. İmam Gazzali ile birlikte ilim ve medeniyet tarihimiz zirvededir, insanlığa ışık tutmakta ve huzur vermektedir.

Miladi 1058'de Tus şehrinde doğan Gazzâli 28 yaşına kadar Nişabur Nizamiye Medresesi'nde eğitim görürken Hocası İmam Cüveyni'nin 1085 yılında vefatıyla, Selçuklu veziri Nizamül Mülk'ün yanına gider, 1091 yılında Bağdat'taki Nizamiye Medresesi'nin Baş Müderrisliği'ne atanır. Gazzâli 1095'te Nizamiye Medresesi'ni bırakır hacca gider, 1105 yılında yeniden Tus şehrine döner. Nizamül Mülk'ün vefatından sonra oğlu Fahr’ül Mülk'ün ricasıyla 1106 yılında Nişabur Nizamiye Medresesi'nde ders vermeye başlar, 1111'de yeniden Tus'a döner ve orada vefat eder.

İmam Gazzâli; akaid, fıkıh, kelam, usulu fıkıh, İslâm Hukuku Metodolojisi (el mustasfa), tasavvuf, mantık ve felsefe alanında bir kutup yıldızı. Problem, Gazzâli'den sonra başlar, ilim tarihimiz şerhe yönelmeye başlar, telif ikinci planda kalır.

Gazzâli Miyar'ul İlm (mantık). Mihakkü'n Nazar (mantık), El Mustasfa (Hukuk Metodolojisi), Mekâsidu'l-Felasife gibi çok önemli eserlere imza atar. Nizamül Mülk Medresesi'nden ayrılıp bir nevi çile yaşadığı dönemde yazdığı El Munkızu Mineddelal (Dalaletten Hidayete) adlı eseri Gazzâli'nin bir nevi otobiyografisidir; Fıkıh, kelam ve felsefeden sonra yaşadığı tasavvufi hali, yaşadığı istihaleyi anlatır. Gazzâli'yi, yaşadığı dönemi, ilim tarihini anlatması bakımından baş eseridir dense yeridir. Gazzâli büyük bir ilim faaliyeti ve müderrisliği esnasında devrinin uleması tarafından uğradığı haksız eleştiriler tahammül edilemez noktaya geldiği andır müderrisliği terk etmesi. Gazzâli, bu dönemde tıpkı bugünkü gibi birçok cereyanla, İslâm'a yönelik hareketlerle mücadele halindedir. Bunların başında; **Dehriyyun (materyalistler), Tabiiyyun (naturalistler)** gelir. Kelamcılar, İlahiyyun, Batiniler ve Mutasavvife de Gazzâli'nin eleştirisinden gerektiği kadar nasiplerini alır. Bu haklı eleştiriler bugün olduğu gibi dün de Gazzâli'yi haksız eleştirilere muhatap eder. Her türlü yanlışın karşısında durarak Hüccet’ül İslâm sıfatını kazanan Gazzâli, farklı grupların muhalefetinin de hedefi olur.

Akaid, fıkıh, kelam ve felsefe (**Mekâsidu'l Felasife**) alanında devrinin ve sonrasının en büyük alimi olan Gazzâli, daha sonra Tehâfütül Felasife'yi (**Filozofların tutarsızlığı**) yazdı. Gazzâli döneminde uğradığı haksız eleştiriler yetmiyormuş gibi, 20. yüzyılın son çeyreğinde de aklı reddeden kişi olarak haksız hücumlara uğratılarak; 9 asır sonra da Hüccetül İslâm'ın milletimizi ihyasının önü kesilir. İslâm'la mükellef olmanın birinci şartı akılken, Hüccetül İslâm'a nasıl böyle bir bühtanda bulunulur. **"Akletmiyor musunuz" "Fikretmiyor musunuz" "zikretmiyor musunuz"** mealinde biten onlarca ayet Müslümanları uyarırken, Hüccetül İslâm'ın aklı reddettiği nasıl söylenebilir? Bu âlimimiz önce Mekasidul Felasife'yi yazmış birisi. Sonra dönüp Tehafütül Felasife'yi yazmış. Bir İslâm alimi; elbetteki aklın putlaştırılması olan realizme, maddeyi Yaratıcı yerine koyan materyalizme, tabiata tapınan naturalizme, herşeyi beş duyu ve deneyden ibaret sayan pozitivizme, kulun cüz'i iradesini yok sayan cebriyeye, kaderiyeye, uluhiyyeti panteizme vardıran, fizik alemi yok sayan batiniliğe karşı duracak. Nasları yok sayan bir aklın veya naslarla çatışan ve çelişen bir aklın bir Müslümana elbette faydası yoktur. Nefsin emrine verilmiş, gönülden ve naslardan habersiz bir akıl; delinin eline neşteri verip ameliyathaneye

cerrah diye göndermekten farksızdır. Nitekim bugün yaşadığımız da aynen budur. Akıl; pozitivizme sekülerizme, materyalizme neticede koca bir egoizme kurban edilir. Akaid, tefsir, hadis, fıkıh, tefsir usulu, hadis usulu, fıkıh usulu, kelam, tasavvuf, mantık, belagatı bir yana koyup; tarihsellik, garip bir selefiyecilik, felsefe tarihini şaşırtacak filozof taslaklığı, Kur'ân'ın onlarca ayetinde **"RESUL SİZE NE GETİRDİYSE ONU ALIN, RESUL SİZİ NEDEN NEHYETTİYSE ONDAN SAKININ"** ahkamını örterek Kur'ân Müslümanlığı diye tutturan, haramlara karşı ibâhiye yolunu, ibadetler hususunda batiniliği seçen bir kaos ortamıdır bugün oluşturulan ortam. İlim adına birazcık nasibi olan insanlar böyle bir ortamın oluşmasına nasıl katkıda bulunur, Müslümanı nasıl modernizmin kapatması haline getirir? Olay sadece kaos ortamı oluşturmakla kalmaz; herkesin her konuda ahkam kestiği, egoizmin yüzünün pudralandığı, sınır tanımaz ukalaların yol kestiği bir şehre çıkarız. Haktan hukuktan, edepten adaptan nasibi olmayan bir bilgi bizim neyimize yarar?..

"Ben güzel ahlâkı tamamlamak için gönderildim" diyen Rasulu Kibriya'nın bir mucizesine daha tanıklık ediyoruz. Bilgiye erişimin son derece kolaylaştığı günümüzde ahlâka ne de çok muhtacız. Ahlaktan nasibi olmayan insanın insanlığının kime ne faydası olur. İlim dünyamızın parlayan yıldızı Hüccet'ül İslâm, ilim sancağını en yüksek burçlara dikip inzivaya çekildikten sonra yazdığı İhyâ u Ulumiddin'i, elli yılı aşkın bir süre önce Türkçe'ye kazandırılan bu eseri sanık sandalyesine oturtanlara dur demenin vakti geldi.

YENİDEN İHYA, YENİDEN GAZZÂLİ DİYORUZ!

Ve gönül bahçemizi, evimizi, sokağımızı, işimizi, kışlamızı, meclisimizi, mektebimizi, egoizmin, hedonizmin, sekülerizmin putperest aklına teslim edenlere de dur diyoruz!

Münir Balkır/ 07 OCAK 2011
MİLLİ GAZETE

MÜSLÜMANLARIN ÜZERİNDEKİ RAHMANÎ GÖRÜNEN KOMPLOLAR

De ki: «Eğer (yeryüzün) de (insanlar gibi) sakin sakin yürüyen melekler olsaydı biz ancak onlara gökden melek bir rasül gönderirdik».
(İsra, 95)

Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve selleme karşı yapılan mücadele kapsamında başarısız kalanlar kaleyi içten fethetmenin yolunu yine İslâmî referansları kullanarak öyle bir sinsî mücadeleye girdiler ki, saf, temiz ve iyi niyetli Müslümanları, kendi elleriyle kendini kesenlere çevirdiler. Hedef konuları seçen hain niyetli ve Müslüman kimlikli kimseler İslâm'ı dumura uğratmak için genel çerçevede müteşâbih konuları seçip harakete geçtiler. Hz. Osman radiyallâhü anh ve Hz. Ali kerremallâhü veche döneminde atılan siyâsî fitne tohumları ile Müslümanları yok edemeyenler, bu sefer itikadî konularda taarruza geçip sağlam dinin duvarlarında kapanmaz delikler açmaya çalıştılar. Yıllarca iyi niyetli Müslümanlar tarafından kapatılamayan bu delikler, art niyetli hainler tarafından da sürekli olarak istismar edilerek günümüze kadar geldiler. Bu gizli savaşın içinde hedeflerinden bazıları üzerine yoğunlaşarak diyebiliriz ki;

Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem son peygamber olduğunu iddiâ ediyorsa, onu nasıl son rasül olmaktan çıkarabiliriz diye Hz. İsâ aleyhisselâmı göğe çıkartıp, yere indirelim dediler. (Müslümanlarda bu konuda çaresiz kalınca İsâ aleyhisselâmı Muhammed Ümmeti yaptılar) O da yetmedi bir de Mehdi aleyhisselâmı da ilave ettiler. Komployu da tutturmak ve sahih hadis kitaplarına girmesini sağlayabilmek için Tevrat nakillerini çorbanın tuzu misali olabildiğince olur olmaz cümleler ilave ederek servis yaptılar. (Tutturmak içinde türlü cifir hesapları da ayrı bir husus)

Mesela **"bilgi teröristi"** Yahya ed-Dımeşkî (30-133/650-750) gibi bazıları devletin üst kademelerine sızmış alt yapıları hazırlayıp kademe kademe ilerlediler. Bazılarıda siyâsî emelleri için Sahabe efendilerimizin güzel adları ve ismetleri bu art niyetli ve komplo uzmanlarına malzeme olması için ustalıkla kullandılar.

Daha önce Mehdi aleyhisselâm hakkında araştırma yaparken şunu gördüm ki, **"kim bir mehdi gelecek"** demişse onun sonunda kendisinin mehdi olduğunu iddia ettiğini görülmüştür. Hz. İsâ aleyhisselâm içinde keza yine öyledir. Bu türlü yapılan gizli operasyonların amacında Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem olan düşmanlıktan başka bir şey görünmemektedir. Aşağıda bir kısmını eklediğim Prof. Dr. Hüseyin YAŞAR Beyefendinin, **Hıristiyan Dünyasında Kur'ân Karşıtı Söylemin Tarihsel Kökleri** isimli eserinde Hz. İsâ meselesini okuyunca anlaşılacak ki, çok vahim bir durumlar vardır.

Aslında bir Müslümanın söylemesi gereken şudur.

Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem İslâm dini ikmal eyledi ve görevini tam olarak yaptı. Yani O'ndan sonra birisinin gelip O'nun getirmiş olduğu İslâm'a ekstradan bir şey katamayacağı şekilde bilgi ve uygulaması ile dini kemal üzere bıraktığıdır. Eğer bir kişi Mehdi veya İsâ aleyhisselâmı inadına bekliyorsa bu apaçık İslâm Nebisine karşı açılmış olan savaşın emperyalist emellerine hizmet edeceğini unutmamalıdır. **"İsâ aleyhisselâm gelecekse neyi getirecektir. Mehdi aleyhisselâm gelecekse Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellemin yapamadığı bir şeyi mi başaracaktır."** Sorusunu niye bir Müslüman kendine sormaktan çekinmektedir.

Eğer Müslümanlar olarak çalışmazsak, okumazsak, gayret göstermezsek daha önceden de Mehdi'yim, İsâ'yım diye geldiğini iddia eden bir çok emperyalist bir ajanın oyuncağı olur ve sömürülürüz. Unutulmamalıdırki üzerlerimizdeki atalet, perişanlık dinden değil bizlerin acizliği ve cahilliğimizdendir. **İslâm açık ve bellidir ve üzerinde anlaşılmayan bir mevzusu yoktur.** Öyleyse Mehdi'yi veya İsâ aleyhisselâmı zorla gökten indirmek hayaline niye müptela olmaktan kurtulamıyoruz.

Niye mi?

Tembeliz de ondan. İllâki bir kurtarıcı gelsin de bizi kurtarsın, diye beklemekteyiz. (Çok bekleriz.)

Eğer Fatih Sultan Mehmet ve ve hocası Akşemseddin hazretleri İstanbul'un fethi konusundaki efsaneye uysalardı (Mehdi alacak?) Bugün üzerinde yaşadığımız İstanbul hala Bizans'ın elinde kala-

caktı.

Uyanmak lazım, ama nasıl?

……..

Okumak, okumak, okumak……

Biraz şaka gibi gelecek ama, biraz Dedekorkut Masalları okumanızı tavsiye ederim. Eskiden bir Türk dünyayı fethediyordu. Şimdi ise çocuklarımız Harry Potter hikâyeleri ve insanüstü olmanın kolay yollarına arayarak büyücülükten medet bekliyorlar. Öyle bir hale geldik ki insanlar bir şey okusun diye, okuma başlıklarına **"…..sır" "….esrarı" "…… şifresi"** diye ilave yapmaktan başka çaremiz kalmadı.

İkrâ (Oku) ile başlayan bu din ancak okumakla kuvvet bulur. Sonra diğer şeyler peşinden gelir.

İhramcızâde İsmail Hakkı

HIRİSTİYAN DÜNYASINDA KUR'ÂN KARŞITI SÖYLEMİN TARİHSEL KÖKLERİ KİTABINDAN

YAHYA ED-DIMEŞKÎ (Hıristiyan Dinî Savunmasının Öncüsü) (s.63-68)

Yahya ed-Dımeşkî 30-133/650-750[69] yılları arasında yaşamış, Ârâmî dilini konuşan melkitî[70] bir ailenin çocuğu olarak Şam'da dünyaya gelmiştir.[71] Bizans kralının naibi olarak görev yaptığı söylenen[72] dedesi Mansur b. Sarcûn,[73] Hz. Ömer'in hilafeti döneminde, Halid b. Velid 14/635 yılında Şam'ı fethettiğinde defterdar olarak şehrin teslim olma şartlarını görüşmüştür. Yeni İslâm idaresi de onu görevinden almamış, defterdar olarak istihdama devam etmiştir. Yuhanna'nın babası Sarcûn da aynı göreve devam etmiş, Halife Muaviye (41-61/661-680) mâliyenin reformunda Sarcûn ailesinin tecrübelerinden yararlanmak amacıyla kendisini görevde tutmuştur. Yuhanna, babasına yardımla maliye teşkilatında işe başlamış, daha sonra da onun yerine geçmiştir.[74] Halife Abdülmelik, (66-86/685-705), zamanında devlet idaresi Müslüman bürokratlara teslim edilmeye başlamasına rağmen o görevini korumuştur. Ancak Halife Ömer b. Abdülaziz (99-101/717-720)'in idaresini hazmedemediği için görevinden istifa edip meşhur **Mar Saba**[75] manastırında inzivaya çekilmiştir.[76] Bunun sebebi, Roma mede-

---

69 Bazı kaynaklar ed-Dımeşkî'nin doğumunu 675 olarak gösterse de biz bir Kilise kaynağı olan ve daha güvenilir bir kaynak olması gereken Biographisch- Bibliographisches Kirchenlexikon'un verdiği tarihin (650) daha doğru olabileceğini düşünüyoruz (Kari Heinz Utheman, Biographisch-Bibliographisches Kirc- lıenlexikon, 1992, Cilt III, 331-336, www.bautz.de/bbkl; bundan sonra: BBKL).

70 Dilimizde "melkit" olarak da kullanılan bu kelime Batı dillerinde melchite olarak geçmekte, aslı Ibranice melekh, Arapça melik anlamlarına gelmekte ve Süryânî dilinde kral tarafları manasına malkâya/melkoye şeklinde, İslâm kaynaklarında ise melekiyye, melkiyye ve melkâniyye olarak geçmektedir. Bu farklı kullanımlarının yanında bizi ilgilendiren tarafı Melkitlerin Bizans Ortodoks geleneğine sıkı sıkıya bağlı olup doğu Hıristiyanları içinde Bizans kültürünü temsil edip onu devam ettirmeleridir. (Mustafa Sinanoğlu, "Melkâiyye" md., DİA, Ankara, 2004, 29/84-85).

71 Hitti, 2 / 386.

72 Christine Schirrmacher, Der İslam: Geschichte, Lehre, Unterschiede zum Chriten- tum, Neuhausen / Stuttgart, 1994, 2/235-236.

73 Ibn Asakir, Muaviye, Yezid ve Abdülmelik b. Mervan'a kâtiplik/sekreterlik yapan, Hıristiyan iken daha sonra da Müslüman olan Sarcûn b. Mansûr er-Rûmî adında birinden haber vermektedir. Bu o makamda kaldığı zaman dilimi, halifelerin iktidar günlerini göz önüne aldığımızda, yaklaşık kırk beş seneyi bulmaktadır (İbnu Asakir, Tarîh-u Medînet-i Dımaşk, Beyrut, 1995, 20/161). Kaynaklarımızda bunun dışında bu aile ile ilgili şimdilik bir bilgiye rastlayamadık. Ancak Yuhanna Müslüman olamadığı gibi Islâm'a karşı kültürel mücâdeleyi başlatmış, yüzyıllardır süregelen kavganın kavramlarını da inşa etmiştir.

74 Georg Orstrogorsky'nin görüşlerine göre Yuhanna, Şam sarayında büyük bir memuriyete sahip, Grek asıllı ve yüzyılın en büyük Hıristiyan teologudur. Bkz. Bizans Devleti Tarihi, 152.

75 Bu manastır Mar Saba adında bir rahip tarafından kurulmuş. Saba 439 yılında Göreme'de (Kapadokya) doğmuş, sekiz yaşında manastır hayatına başlamış, on altı yaşında Kudüs'e gelerek orada hayatım devam ettirmiş; birkaç yer gezdikten sonra kendi manastırını kurmuş, 532 yılında arkasında bir tarikat bırakarak ölmüştür. Haçlı Seferleri döneminde kemikleri Venedik'e taşınmıştır. Mar Saba olarak bilinen bu manastırın önemi, Bizans başkenti ile yakın ilişkisi olması onun siyasî ve dinî geleneğini yerleştirmek, savunmak için gayret göstermesinden dolayıdır. Bkz. Nicolaus Heutger, BBKL, 1992, Cilt VIII, 1135-1136.

niyeti gibi köklü bir medeniyete, Hıristiyanlık gibi eski ve etkili bir dine mensubiyetin verdiği aidiyet duygusuyla, yeni idarecilerin badiye kültüründen geldiğini düşünen Dımeşkî, kısa zamanda onların geri dönmelerini beklemiş, ancak bundan umudunu kestiğinden, yeni, mistik bir strateji geliştirmeyi düşünmüş olabilir.

İslâm idaresi ile uyum içinde çalışan seçkin, bürokrat bir aileden gelen Yahya gençlik yıllarında Halife Muaviye"nin oğlu Yezid'in yakın arkadaşı olmuş; hanedanı her bakımdan yakından tanıma imkânı bulmuştur. O, iyi eğitim almış, zamanın geçer dilleri olan Grekçe, Arapça ve Aramca'yı öğrenmiş, bilgin, ilahiyatçı, hatip ve şairliği olan biri olup, papazlık görevinde iken İmparator III. Leon'a ***ikonoklastlik*** **(Bizans'ta kilise resimlerinin kutsallığını reddeden anlayış)** konusunda açıkça karşı çıkmış,[77] güçlü bir Bizans gelenekçisidir. Yahya, Emevî sarayında muhtemelen Bizans taraftan olarak Hıristiyanlık tartışmalarına katılmıştır.[78] Bu sayede İslâmî geleneği çok yakından tanımıştır. **O sadece İslâm'a değil kendi dinî anlayışının dışında kalan diğer görüş ve inançlara da acımasızca tenkitler yöneltmiştir.[79]** Bu durum kendisinin Bizans'la güçlü bağlantıları olduğu kanaatini desteklemektedir. Çünkü o dönemde Emevî İslâm idaresinin kuzey komşusu ile askerî ve siyasî yoğunlukta ciddi problemler yaşadığı bilinmektedir. Askerî mağlubiyetlerin intikamlarının alınacağı pek çok yöntem olabilir. Genç İslâm egemenliğinde özgürce yaşayan eski Bizans uyruklarının kültürel yoldan intikam amaçlı harekete geçirilmesi tecrübeli idarelerce düşünülebilir. Yuhanna'ın durumu da buna uygun görünmektedir. Doğu kilise geleneğinin, özellikle İslâm'a karşı yürütülen kültürel karşıtlığın kurucusu olarak onun söylemleri Bizans kilise- since uzun yıllar Islâm'la tartışmanın temel metodunu oluşturmuştur. Onun düşünce kaynağı **Mar Saba Manastırı** ydı. Bizans dinî geleneğinin köklü varisi bu manastırda dinî ve fikrî altyapısını oluşturmak için büyük bir gayret gösterdi. Bir Bizans fedaisi olarak fikrî donanımım oluşturduktan sonra Bizans geleneğine karşı olan herkese savaş açtı.

Hıristiyan Doğu geleneğinin kilise babalarından kabul edilen, entellektüel bir donanıma sahip olan Dımeşkî'nin iki türlü etkisinden bahsetmek mümkündür. Bunlardan biri, kendi kültür ve din çevresinde, diğeri de muhalif olduğu din ve kültürlere karşı etkisidir. Kendi kültür çevresindeki en güçlü etkisinin Bizans tarihinin bir asrı aşan sürecini (108-229/726-843) kapsayan **"ikonoklazm"** (tasvir karşıtlığı) hareketi içinde görmek mümkündür. Hareketin sebepleri hakkında tartışmaya girmemekle beraber şunu söyleyebiliriz ki, Ortadoğu kökenli olan Hıristiyanlık, gelenek ve kültürel açıdan kendini daima Yahudiliğin devamı olarak sunmuştur. Yahudilikte putlara tapmak yasak olduğuna göre[80] bundan etkilenen grupların her zaman az da olsa bulunması mümkündür.[81] Diğer taraftan İslâm Devletiyle çatışma halinde bile olsa Bizans'ın suretperestliği şiddetle yasaklayan İslâmî kabullerle etkileşmeye girmemesi mümkün değildir. İkonoklazm hareketinin önde gelenlerinin Anadolu kaynaklı olmaları, hareketi başlatan imparatorun Maraşlı, iyi Arapça bilen biri olması, bu etkileşmeyi akla getirmekte; hatta bunu bilimsel bir görüş olarak sunanlar da bulunmaktadır.[82] **Kiliselerdeki kutsal resimlere ibadeti reddederek başlayan bu hareket daha sonra, kutsal resimlerin parçalanmasına, ibadet mekânlarından atılmasına kadar varmıştır. Siyasî, dinî ve sosyolojik derin etkileri olan Tasvirkırıcılığa karşı teolojik deliller üç Hıristiyan din adamı tarafından hazırlanıp desteklenmiştir.** Bunlar Papa II. Gregorius (97-113/715-731), Konstantinopolis Patriği Germanos (97-112/715-730) ve Yahya ed-Dımeşkî'dir. Özellikle Dımeşkî'nin bu konudaki üç hitabesinin çok önemli olduğu bilinmektedir.[83] İmparator V. Konstantin muhalif tarafta yer alan teologlara, özellikle de Dımeşki'nin görüşlerini ret maksadıyla

---

76 Glei ve Khoury, Schriften zum İslam, 111; Kari Heinz Uthemann, Biographisch- Bibliographisches Birchenlexikon, 1992, Cilt III, 331-336.

77 Uthemann, 331-336.

78 Hitti, 2/386.

79 Uthemann, 331-336.

80 Kitâb-ı Mukaddes, Çıkış, 20/4; Levililer, 26/1; Tesniye, 5/8.

81 Avcı, 152.

82 A. Alexandır Vasiliev, History of the Byzantine Empire, (324-1453), III, Masison- Milvvauke 1964, 1, 253, 255'den naklen Avcı, 174; Mehmet Çelik, Bizans İmparatorluğunda Din-Devlet İlişkileri I (Kuruluşundan X. Yüzyıla Kadar), İzmir, 1999, 83-86.

83 Orstrogorsky, 152.

makaleler yazarak karşı çıkmıştır.[84] Ayrıca İstanbul'da 10 Şubat 137/754 tarihinde toplanan Tasvirkırıcı taraftarlarının konsilinde Dımeşkî'nin aforoz edilmesi,[85] İznik'te 171/787 yılında toplanan konsilin tasvir taraftarlarının görüşlerinin kabul edilmesi doğrultusunda karar alması,[86] Yahya ed-Dımeşkî'nin Bizans dini hayatındaki etkisini, önemini göstermektedir. Onun İslâm konusundaki kendine göre tanım ve yorumları uzun zaman Bizans Hıristiyanlığında temel yargı olarak kabul edilmiştir.[87]

Dört halife döneminde başlayan siyasî ihtilafların zamanla siyasî, itikadı mezheplere dönüşmesinde dış etkilerin olmadığını düşünmek mümkün değildir. Özellikle egemenlik alanları ellerinden alınan Hıristiyan bilgin ve vaizlerin, Yahya ed-Dımeşkî gibi tek amacı vardı o da İslâm'ın mümkün olan her türlü etkisini önleyecek tahliller yapmaktı.[88] İslâm'ın Hıristiyanlıkla ya da kurumsal Hıristiyan kültürüyle ciddi olarak karşılaştıkları ilk mekân Dımeşk, yani Şam olmuş, bundan sonra mürcilik, kaderilik gibi düşünce ekolleri buradan beslenmiştir.[89] Aynı şekilde İslâm karşıtı düşüncelerin üretilip pazarlandığı mekân da yine burası olmuştur. Dımeşkî'nin fikirleri Şam'dan Bizans'a yani Konstantinopolis'e servis edilmiş, burada işlenerek ülkenin her tarafına ulaştırılıp, **Ikonaklasmus hareketinde** olduğu gibi, İslâm'a karşı toptan bir hareketin temelleri atılmıştır. İstanbul'un kuşatma altında olduğu, Anadolu içlerine sık sık akınların yapıldığı, bazı bölgelerin ele geçirildiği, askerî bir atmosferde onun fikirlerinin ilgi çekmemesi imkânsızdır. **Emevî sarayında önemli bir bürokrat aileye mensup, çok iyi yetişmiş, melkitî mezhebinden bir Ortodoks, İslâm, Hz. Peygamber ve Kur'ân için en ağır iftira ve hakaretleri uydurarak, güya İslâm'ı reddetmiştir. Yazdığı kitaplar, talebeleri tarafından Bizans'a götürülmek suretiyle pek çok kimseyi etkilemeyi başarmıştır.**

Dımeşki'nin en önemli eseri **Die Quelle der Erkenntnis (Bilginin Kaynağı)** isimli Yunanca çalışmasıdır.[90] Bu kitabın Hıristiyan ilahiyat tarihinde Hıristiyan dogmatiğinin ilk sistematik eseri olduğu söylenmektedir. Üç bölümden meydana gelen eserde, birinci bölüm detaylı olarak dinî tanımları, Bizans okul geleneğini, altıncı yüzyıldan beri dinî tartışmalara duyulan ihtiyacı içermektedir. İkinci bölüm tüm Hıristiyan sapkınlıklarını teker teker sıralayan bir heretik tarihidir. Üçüncü bölüm kendi kilisesinin inanç kurallarını birinci bölümde verdiği tanımlar çerçevesinde açıklayıp, zamanındaki heretik anlayışları reddetmektedir. Müellif, Mani dini mensuplarıyla Ortodokslar arasındaki bir diyalog denemesiyle kitabını bitirmektedir. Ortaçağ boyunca Hıristiyan çevrelerinin İslâm algısının ve ithamının mesnedi, Kur'ân'ı karalamak ve yok saymak amacıyla yazılan reddiyelerin ilki ve önemlisi olan[91] **"De Haeresibus" (Heretikler/Sapkınlar)** bölümü, adı geçen eserin son kısmının bir parçasıdır.

---

84 Orstrogorsky, 159-160; Avcı, 156.

85 Orstrogorsky, 161.

86 Orstrogorsky, 166.

87 Glei ve Khoury, Schriften zum İslam, 9.

88 Maxim Rodinson, Batıyı Büyüleyen İslâm, çev. Cemil Meriç, İstanbul,1983,17.

89 Hitti, 2 / 601; Hodgson, 1/ 217.

90 Bu eser, B. Kotter tarafından Berlin'de 1969-1981 yılları arasında üç bölüm olarak yayımlanmıştır. Kari Heinz Uthemann, bu konuda bol miktarda kaynağı zikretmektedir (BBKL, 1992, Cilt III, 331-336). Ayrıca S. Samuel Harakas, Sahas Daniel J. adında birinin 1972 yılında Leiden'de "Yahya ed-Dımeşkî ve Ismaililerin Sapkınlığı" konulu bir doktora tezi yaptığını kaydetmektedir. Buna ilaveten Harakas, Dımeşkî'nin bu kitabının Peter Lombard ve Thomas

Aquinas'ın önemli bir kaynağı olduğunu da bildirmektedir (The Encyclopdia ofReligion, New York ve Londra, 1987,111). Batı dünyasının ciddi oryantalistlerinden olan W. Montgomery Watt ve Alford T. Welch de ortaklaşa yazdıkları kitabın Almanca çevirisinde, tslâm-Hıristiyan tartışmalarının ilk eserinin "Haeresibus" olduğunu beyan etmişlerdir (Der İslam, Stuttgart, Berlin, Köln ve Mainz, 1980,1/17-18). Christine Schirmacher Der İslam adındaki eserinde Kur'ân'nın âyetlerine ilk defa tenkit yazanın Yahya ed-Dımeşkî, olduğunu yazmaktadır (Der İslam, Stuttgart, 1994,325-326).

91 Müslümanların fethinden sonra, çoğunlukla Hıristiyanlarla meskûn olan Suriye bölgesinde, yeni yönetime karşı başlatılan kültürel ve dinî tartışmaların en önde gelen ismi, Yahya ed-Dımeşkî olmuş, o, ayrıca adı geçen kitabı yazmıştır (Ahmed Emin, Duha'l-îslâm, Beyrut, ?, 1/343; Mehmet Aydın, Müslümanların Hıristiyanlara Karşı Yazdığı Reddiyeler ve Tartışma Konuları, Konya, 1989,33-34; Kari Heinz Uthemann, a.g.e., 331-336). Kitabın Dımeşkî'ye aidiyetine kesin gözüyle bakılmaktadır (Casim Avcı, İslâm Bizans İlişkileri, İstanbul, 2003,127).

DEĞERLENDİRME (s. 249-270)

İslâm'a ve Kur'ân'a karşı yapılan bütün itirazlar ilk dönemlerde çok katı ve acımazsız olduğu görülmektedir. Bunda İslâm ordularının şaşırtıcı bir şekilde, devrin süper güçleri olan İran'ın tamamını, Bizans'ın bazı eyaletlerini fetih yoluyla elde etmesinin, İslâm'ın karşı durulamaz yükselişinin etkisi olduğu yadsınamaz. Fakat fizikî şartlarda önüne geçilmez görülen İslâmî gücü aşağılamak için basit sokak yöntemlerine başvurup Arapların soyu hakkında, Kitâb-ı Mukaddes'in açıklamalarından yararlanarak Arapları, onların temsil ettiği İslâm'ı gözden düşürmek için iftiralara ve saptırmalara gerek olmadığı düşünülmelidir.

Arapların, İbrahim'in Hacer'den olma oğlu İsmail'in soyundan geldiğinden dolayı İsmailî adı aldıklarını söylemekle kuru bir nesep tartışmasını alevlendirilmiştir.

(Nesep ayrışması ile bölünme temeli atılmıştır. Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve selleme atfedilen **"Ben iki kurbanlığın oğluyum"** kelamınınıda refarans alarak ayrışmanın temeli kazınmıştır. Daha sonraki zamanlarda Muhyiddin İbn'ül Arâbî kaddesellâhü sırrahu'l azîz bu konuda kurban olan çocuğun Hz. İshak olduğunu iddia etmişse pek tutturamamıştır. İhramcızâde İsmail Hakkı)

…….

Hz. Muhammed'in (sallallâhü aleyhi ve sellem) risaleti Bizans imparatorlarından Heraklius (610 -641) zamanında vukû bulmuştur. Kur'ân Yahudi ve Hıristiyanlara "Ehl-i Kitab" statüsünü vermekte, onların kitaplarını tasdik temekte,[92] Tevrat ve İncil ile kendi arasında önemli paralellikler kurmaktadır. Diğer dinî geleneklere yaşama fırsatı sunduğu tarihi tecrübelerle sabittir.

Hz. Peygamberin Hıristiyan keşişlerle arasındaki ilişkiler konusunda Yahya Dımeşkî, sonraki yazarlara göre daha dikkatli davranmaktadır. O sadece Aryan bir papazdan söz ederken, sonraki dönemlerde Nasturî, Monofizit papazlardan da söz edilmektedir. Erken dönemde Dımeşkî'nin Kur'ân'ın kaynağı konusunda Aryan bir menba göstermesi ilgi çekmektedir. **Hıristiyan dünyası, İslâm'ın üstün başarısı karşısında ağır bir şok yaşamış olduğu bilinmektedir. Kendilerinden beklenmedik bir süratle büyük devletlerin ve toplumların üzerine gelen bu çöl insanlarının heyecanlarının kaynağı ne olmalıydı?**

Bu soru onların zihnini İslâm'ın başlangıcından beri yoğun bir şekilde meşgul ediyordu. Ancak bu soruyu yazılı olarak ilk defa kayda geçiren Yahya ed-Dımeşkî olmuştur. Ona göre Muhammed (sallallâhü aleyhi ve sellem) yalancı (!), dinini oluştururken Aryan bir papazdan yardım almış, yakıştırmasında bulunmuştur. Burada dikkat çeken yakıştırmanın **'Aryan bir papaz'** olmasıdır. Aryanizmin ortaya çıkışı İsâ'nın varlığı konusundaki doktrin tartışmalarında ortaya çıkmıştır. **İskenderiyeli Aryus (Ö.336) İsâ'nın Tanrı olmadığını, sadece Tanrısal kuvvetlerle donatılmış ve Tanrı tarafından oğul kabul edilmiş bir insan olduğunu ileri sürmüştür.** Fakat 325 yılında İznik'te toplanan konsilde bu görüş reddedilmiş, Bizans kralının desteklediği iman esasları formüle edilerek kabul edilmişti. Bunun dışında kalan tüm görüşler sapık ilan edilmiştir.[93] Dımeşkî bu çerçevede Aryan tabirini kullanarak kendi zihnindeki gayrimeşru kabul ettiği Hristiyan fırkaların tahkirini de Hz. Peygamber üzerinden kuvvetlendirmiş olmaktadır. İslâmî kaynaklardan da referanslar göstererek [94] sonraki dönemlerde bu konu üze-

---

92 Bakara, 2/41, 89, 91; Nisa, 4/47.

93 Ekrem Sarıkçıoğlu, **Başlangıcından Günümüze Dinler Tarihi,** İsparta, 2002, 334- 336.

94 İbn Hişam, **Siretü'n-Nebeviyye,** (Süheylî, er-Ravdu'l-Unuf ile birlikte) Kahire, 1971, 1 / 207-208; Muhammed b. 'İsâ Tirmizî, **Sünen,** Menâkıb, 3, hadis: 3620. Verilen menakıb tarzındaki bilgilerden hareketle Hz. Peygamberin küçük yaşta, 9-11 veya 12 yaşlarında Bahîrâ adındaki bir rahipten Kur'ân gibi evrenin gidişin değiştiren bir temel kaynağı aldığı, böylece İslâm'ı dizayn ettiği savunulmuştur. Bu konu Leon Caetani, **İslâm Tarihi,** çev. Hüseyin Cahid, İstanbul, 1924, **1/377-379,** tarafından tartışılıp şüpheleri ortaya konmuştur. Hatta bunun üzerinden Hıristiyanlara İslâm'ın meşru bir din olduğu algısının verilmek istendiği iddiasında bile bulunulmuştur. **Tecrid-i Sarîh** mütercim ve şarihi Kamil Miras, Bahîrâ konusunu ciddiyetle ele alarak analiz edip cevaplar verirken, (**Sahîh-i Buhârî Muhtasarı Tecrid-i Sarîh Tercemesi ve Şerhi,** Ankara, 1974, 6/525-527, Muhammed Hamidullah, **İslâm Peygamberi,** çev. Salih Tuğ, Ankara, 2003, 1 / 47). Bahîrâ olayına inanmanın safdillik olacağını beyan etmektedir. Bütün bunlarla beraber, Kur'ân'ın Yahudi ve Hıristiyan geleneğinden beslendi-

rinde çok farklı tezler ileri sürülmüştür. **Bütün bu gayretlerle verilmek istenen mesaj Kur'ân'ın hiçbir orijinalliği olmadığı, Yahudi, Hıristiyan yahut da heretik/sapkın Hıristiyanlardan derleme bir kitap olduğu kanaatini oluşturmak istenmiştir.** Böylece İslâm dini, dolayısıyla Kur'ân-ı Kerim üçlü bir kültürel menşe baskısıyla karşı karşıya bırakılmış oluyordu.

Kur'ân'ın redaksiyonunda bizzat Hz. Peygamberin kendinsinin çalıştığı, ama onun tarafından yazılmadığı erken dönem Grekçe metinlerde açıkça belirtilmesine[95] rağmen reddiye geleneği sürekli **"Muhammed'in Kur'ân'ı"** etrafında oluşturulmuş, Hz. Peygamber Kur'ân'ın yazarı olarak tanımlanmıştır.

Dımeşkî ve halefleri, **İslâm ulûhiyetinin tanımlanmasında merkezî bir role sahip olan İhlâs Sûresine, özellikle de 'Samed' ismine, saptırıcı yorumlarla şiddetle karşı çıkmışlardır.** Bu gösteriyor ki, Kur'ân'ın nuzûlünden önce, Orta Doğu bölgesindeki dinler Tevhidin temel özelliklerini kaybettiklerinden İslâm vahyine ihtiyaç duyulmuştur.

Bundan dolayı Kur'ân-ı Kerim'in temel görevi, insanları tevhidî bir inanca sevk edip, onları yaratıklara tapmaktan kurtarıp sadece Allah'a kul olmalarını sağlamaktır. İnsanın Allah'ı bir bilmesi, O'ndan başka tanrı tanımaması anlamına gelen tevhid, onun sadece Allah'a ibadet etmesi, O'nun buyruklarına tam anlamıyla teslim olması da İslâm'dır. **İslâm, tevhidi gerçekleştirme dini olduğundan, Kur'ân'ın ana konusu tevhiddir. Her sûrenin ana teması da budur.** Diğer konu ve temalar, tevhidin çevresinde dönen, onu besleyen ve destekleyen bilgi ve eylemlerdir. Bunun için Kur'ân âyetleri, Allah'ın varlığından çok, bir olduğunu ispatlama yönündedir. Çünkü Allah'ın varlığı konusunda tüm dinlerin genelde ortak bir uzlaşısı olduğu bilinmektedir. Ancak Allah'ın sıfatları hakkında dinlerin görüşleri farklılık arz etmektedir. Bunlar arasında **Allah'ın varlığı, birliği ve sıfatlarının da birliği konusunda Kur'ân kadar açık, anlaşılır ve doyurucu başka bir din kitabı yoktur.** Kelime-i Tevhid olarak ifade edilen **"Lâ ilâhe illâ'llâh: Allah'tan başka ilah kesinlikle yoktur."** cümlesi pek çok âyette değişik versiyonlarla vurgulanmaktadır. İslâm bilginleri tevhidi, Rububiyet tevhidi, sıfat tevhidi ve ulûhiyet tevhidi olarak üçe ayırmışlar ve bunların her birinde Allah'ın ortağının bulunmadığı konusunda görüş birliğinde olmuşlardır.

Kutsal Kitabın değişik bölümlerinde de tevhid vurgusu yapılmaktadır:

"Bu olaylar Rabbin Tanrı olduğunu ve O'ndan başkası olmadığını bilesiniz diye size gösterildi."[96]

"Kutsallıkta Rabbin benzeri yok, evet, senin gibisi yok ya Rab!"[97]

"Yücesin, ey Egemen Rab! Bir benzerin yok, senden başka Tanrı da yok! Bunu kendi kulaklarımızla duyduk."[98]

Bunlara benzer cümleleri Kutsal Kitabın değişik bölümlerinde rastlamak mümkündür. Ayrıca Yeni Ahit olarak bilinen İncil'de de benzer ifadeler bulunmaktadır:

"Tanrı tektir ve O'ndan başkası yoktur." [99]

"Çağrınızdan doğan tekbir umuda çağrıldığınız gibi, beden bir, Ruh bir, Rab bir, iman bir, vaftiz bir, herşeyden üstün, her şeyle ve her şeyde olan herkesin Tanrısı ve Babası birdir.![100]

"Onur ve yücelik sonsuzlara dek bütün çağların Kralı, ölümsüz ve görünmez tek Tanrı'nın olsun!"[101]

Kitâb-ı Mukaddes'ten verdiğimiz bu örnekler tevhid anlayışının belli ölçüde de olsa Tevrat ve İncil'de de var olduğunu göstermektedir. **Ancak ilk devirden itibaren antik paganist kültürün baskın**

ğini ispatlamak için önemli bir literatür olduğunu biliyoruz. (Hüseyin Yaşar, **Avrupa ve Kur'ân, Avrupa'da Kur'ân Araştırmaları ve Çevirileri Üzerine Bir İnceleme,** İzmir, 2002, 72-85)

95 **Khoury ve Glei,** Johannes Dameskenos und Theodor Abû Kurrâ, Schriften zum İslam, **VWürzburg ve Altenberge, 1995,188.**

96 Kitâb-ı Mukaddes, Tevrat, Tevrat,'Tesniye, 4 / 35.

97 Kitâb-ı Mukaddes, Tevrat, 1 Samuel, 2/ 2.

98 Kitâb-ı Mukaddes, Tevrat, 2 Samuel, **7/22.**

99 Kitâb-ı Mukaddes, İncil, Markos, 12/29-32.

100 Kitâb-ı Mukaddes, Incil, Efeslilere Mektup, 4// 6.

101 Kitâb-ı Mukaddes, İncil, Timeteos, 1/17.

etkisi altında kalan Hıristiyanlık, tevhidî karakterini özgürce yaşayıp savunamamıştır. Bunda siyasî egemenliği kuramamış olmanın da payı vardır. Müşrik antik inanç ve gelenekleri bünyesinde tevhidî bir yöntemle şekillendiremediğinden, tavizkâr bir tutumla pagan geleneklerine teslim olmuş, semavî dinlerin ana profilleri olan Allah'ın sıfatları konusunda tevhidî bir anlayışı savunamamış ve teslis konusunda geri dönülemez çıkmazlara, figürlere saplanmak zorunda kalmıştır.[102]

Hıristiyan apalojisini yürüten teologların İhlâs Sûresi'nin Allah tanımına, Kutsal Kitaba rağmen, itiraz etmesinin başka gerekçeleri olabileceğini düşünmek mümkündür. Diğer taraftan Grek felsefesinin, kültürünün cezbedici kurumsal baskısıyla birlikte, İslâm egemenliği karşısında düştükleri umutsuzluğun verdiği toptan bir inkâr anlayışının da etkili olduğu düşünülebilir.

Apalojist teologların muhataplarını alt etme amacıyla Kur'ân'dan kullandıkları âyetlerden biri İsâ'nın özelliğini anlatan **"Allah'tan Bir Kelime"** olmasıdır. Allah'ın gönderdiği Melekle (Cebrâil) Meryem arasında geçen diyalogda Meryem'e **"O'ndan bir kelime"** müjdesi verilmektedir [103] Bu âyette mecaz bir anlam ifade eden **"Kelime"** nin sözlük ve terim anlamlarını kavramamız zor görünmektedir. Arap filologlarına göre kelime'nin lügat anlamı söz,[104] terim anlamı ise, bir tek anlama konulmuş sözdür.[105] Kelime'nin geldiği **"kelm"** kökü hakkında bilgi veren Râgıb: **"Kulak veya göz ile algılanabilen bir etkidir ki, kelâm sadece kulak yoluyla algılanır"** demektedir.[106] Mecazî anlamdan başka manalar verilmiş olmakla beraber[107] İsâ'ya (aleyhisselâm) kelime dendiği tefsirlerde belirtilmektedir.[108] Ancak Kur'ân'a baktığımızda "kelime" sözcüğü farklı anlamlarda kullanılmaktadır. Meselâ: **Ehl-i Kitabla Müslümanların arasındaki anlaşma, uzlaşma noktasına "kelime" denirken,**[109] diğer âyetlerde de **"Rabbi'nin sözü"**[110] olarak Allah'a ait yahut kâfirlere izafe edilen bir söz olarak zikrolunmaktadır.[111] Kur'ân'da değişik bağlamlarda kullanılmasından[112] anlıyoruz ki, **"kelime"** sözcüğü özel bir anlam ifade etmekten ziyade geçtiği yere göre anlam kazanmaktadır. Bu genel anlamla İsâ ile ilgi kurulması mümkün değildir. Sadece İsâ'nın anlatıldığı **"Kelimetün minhü: Ondan bir söz, bir kelime"** terkibinde Kur'ân-ı Kerim'de başka bir âyet olmaması gösteriyor ki, **"kelime"** nin Kur'ân'da insan olarak karşılığı İsâ'dır.

Kur'ân yorumcuları İsâ'ya **"kelime"** denmesinin sebeplerini farklı yorumlarla açıklamaktadırlar. Meselâ: TABERÎ, Kelime'ye müjde manası verirken, Katâde'den yaptığı nakilde ise Allah'ın **"Ol"** emridir, demektedir.[113] Bu konuda tefsirlerde farklı yorumlar bulunmaktadır: İsâ babasız olarak **"Ol"** emri ile yaratılmış,[114] çok küçük yaşta konuşmuş, Allah kendisine kitap vermiştir. Kelime gerçekleri anlattığı gibi o da gerçekleri anlatıp, ruhen insanları diriltmiştir.[115] Geçmiş kitaplarda müjdelenmiştir,[116] hidayete vesile olmuştur.[117] Allah'a izafetle insanlara Abdullah, Lütfullah isminin verildiği gibi, ona da kelimetullah denmiştir.[118] Diğer bir nokta ise kelimenin İsâ'nın kişiliğinde kazandığı anlamdır. Bu konuda da başta **Râzî** olmak üzere tefsir bilginlerinin görüşleri şöyledir: Her çocuk Allah'ın "Ol" emri sebebiyle

102 Timothy Freke ve Peter Gandy, **İsa'nın Gizemleri,** 276-277.

103 Âl-i Imran, 3/45.

104 Tehânevî, Keşşaf, 2/1267; Asım, Kâmus, 4/471; Feyumî, Misbâh, 2/91.

105 Tehânevî, 2/1267.

106 Râgıb,439.

107 Asım, 4/471; Tehânevî, 2/1267.

108 Taberî, **Câtniu'l-Beyan,** 3/185; îbn Kesir, **Tefsir**, 1/361; Alûsî, **Ruhu'l-Meânî,** 1 /237; Ebu'l-Ferec Îbnu'l-Cevzî, **Zâdu'l-Meâd,** 1 /316.

109 Al-i imran, 3/64.

110 En'âm, 6/15; Araf, 7/137; Yunus, 10/96; Hud, 11/110.

111 Tevbe, 9/40.

112 îbrâhim, 14/24, 26; Fetih, 48/26.

113 Taberî, 3/185

114 Râzî, 3/38.

115 Zemahşerî, 1/159; Kurtubî, 6/22; Hâzin, 2/125; Ebu Hayyân, 3/152; Tûsî, 2/461; Râzî, 8/38; Ebu'l-Ferec, 1/316; İsmail Hakkı Bursevi, 1/326,520; Alûsî, 3/160; Yazır, 2/1101; Süleyman Ateş, 2/45.

116 Râzî, 3/38; Tûsî, 2/461.

117 Tûsî, 2/461.

118 Râzî, 8/38.

yaratılmakta ise de doğuma sebep olan baba, İsâ'nın oluşmasında yoktur. Dolayısıyla İsâ'nın "Ol" emrine nisbeti daha açık ve mükemmeldir. Böy- lece İsâ "Ol" emrinin somutlaşmış şekli gibi görülmüştür. Nitekim Arap dilinde bunun örnekleri vardır. Başka bir açıdan bakıldığında İsâ'nın fonksiyonu nazara alınarak mecazî bir anlamın ifadesi için ona kelime denmiştir. Çünkü İsâ gerçek tevhidî bir dini ortaya koymuş, Allah'ın kelimesi konusundaki şüphe ve yanlışları ortadan kaldırmıştır. Böylece: "Kelimetullah" olmuştur.[119] **SANKİ İSÂ'NIN BABASI ALLAH'IN "OL " EMRİ OLMUŞTUR.**

Çağdaş Kur'ân Yorumcularının kelime hakkındaki görüşleri ise: Allah tarafından garib bir kelime, bir eylem, bir etki, olağanüstü bir yaratılış, anlamlı bir eser yahut âyette **"kelimetün"** şeklinde belirsiz bir isim nekre olarak kullanılması bazı önemli noktaları ifade etmektedir: Bu kelime tanınmadık, garib, olağandışı bir şeydir. Dolayısıyla bu İsâ'nın kimliğini oluşturur. Çünkü İsâ olağandışı bir yaratılışa sahiptir. "Ondan (Allah) bir kelime" demek; sebepsiz, olağandışı bir kelime olduğunu ve bâtıl olmadığını anlatmaktadır. İsâ bir kelimedir. Fakat sadece kelime bu demek değildir. Allah'ın başka kelimeleri de vardır.[120]

Osmanlı kültürüyle yetişmiş **Hamdi Yazır**'ın kelimeden anladıkları bunlardır. Cumhuriyet devrinin önemli Kur'ân yorumcularından biri olan **Süleyman Ateş**'e göre: "İsa, Allah'tan bir kelime diye tavsif edilir. Hz. İsâ, babasız, sırf Allah'ın "Ol" sözüyle yaratıldığı için ona Allah'ın kelimesi denmiştir. Bu sözde onun mucizevî yaratılışına işaret vardır. Kelime, kelâmdan geneldir. Kelâm yalnız kulağa hitap eden sözdür. Kelime ise gerek kulak, gerek göz, gerek başka duyular aracılığıyla içte duyular ve manalar uyandıran her şeydir. Ağızdan çıkan veya kitaba yazılan sözler birer kelime olduğu gibi insanın ruhunda ibretler uyandıran tabiat olayları da birer kelimedir, fakat bunlar sözsüz kelimelerdir...) Hz. İsâ'nın doğumu ise olağanüstü bir hadisedir. Bu fevkalade hadise, herkes için Allah'ın kudretini ifade eden sözsüz bir konuşmadır. İşte doğumunun uyandırdığı ibretten dolayı Hz. İsâ "Allah'ın kelimesi" olarak nitelendirilmiştir."[121]

Verdiğimiz bu alıntılardan; Kur'ân'ın İsâ'yı insanlara Allah'tan bir âyet ve bir rahmet olarak tanımlamasından anlaşılmaktadır ki, kelime anlamların kalıbı olduğu gibi, İsâ da beşerî bir kelimedir; o derin anlamları olan canlı bir âyet ve canlı bir manadır. Yani **KELİME İSÂ OLMAMIŞTIR, KELİME İLE İSÂ YARATILMIŞTIR.**[122]

İslâm tasavvuf geleneğinde kelime, çok daha değişik anlamlar ifade etmektedir. Tasavvuf kültürünün zirvelerinden olan Muhyiddin İbn'ül Arabî harflere ve kelimelere çok büyük önem vermektedir. Ona göre, kelimeden maksat her bir varlığın bizzat kendisidir. Çünkü onlar Rahman (Allah)ın nefesiyle ortaya çıkmışlardır. Nitekim insan konuşurken kelimeler insanın nefesi ile ortaya çıkmaktadır. İbn Arabî'ye göre varlıklar Allah'ın bitmez tükenmez kelimeleridir. Bundan dolayı İsâ'ya da kelime denmiştir.[123]

Allah'ın kelimeleri varlığın aynalarıdır.[124]

İnsan da tüm anlamları kendinde toplayan bir kelimedir.[125] İbn Arabî bu yorumlarıyla İsâ (aleyhisselâm) ile diğer insanlar arasında bir fark görmediğini anlatmak istiyor. İslâm kaynaklarında özellikle Kur'ân'da İsâ'nın yaratılışındaki mucize vurgulanmakla birlikte Hıristiyanların inandığı gibi ona tanrısal bir özellik verilmemekte, diğer insanlar gibi bir kul[126] ve Meryem'in oğlu[127] olduğu vurgulanmaktadır.

İsâ'nın diğer bir unvanı da **"(Allah'tan) Kutsal Ruh"** olmasıdır. Sözlük anlamı olarak ruh nefs,

119 Çok cömert olana "cömertin kendisi" denmiştir. Râzî, 8/50; Bursevî, 1/520.
120 Yazır, 2/1101-1102.
121 Süleyman Ateş, 2/4546.
122 İbn Kesir, 1/590.
123 Fusûs Şerhi, **1/91.**
124 **Fütûhât,** 2/400.
125 **Fütûhât,** 2/436.
126 Nisa, 4/172; Meryem, 19/30.
127 Nisa,4 /171; Mâide, 5/17, 72, 116, 117; Tevbe, 9/30-31;Meryem,19/35.

yani canlı olmak manasınadır.[128] Tefsirlerdeki ruh ise, canlılara hareket ve kuvvet veren özdür.[129] Ancak hareketi ve kuvveti olan her varlığın ruhunu, insan ruhuna eşitlemenin mümkün olmayacağından hareketle insan ruhunun özelliklerini hareket, canlılık ve anlayış özelliği bulunan bir varlık olarak belirlemişlerdir.[130] Diğer taraftan gelişme gösteren varlıkların ruhu olabileceği noktasından hareketle bitkisel ruh, hayvanı ruh ve insanı ruh olmak üzere ruhu üçe ayırmışlardır.[131]

Kur'ân-ı Kerim teslisi red sadedinde Hz. İsâ'yı anlatırken: **"Meryem oğlu Mesih, sadece Allah'ın elçisi, O'nun Meryem'e attığı kelimesi ve O'ndan bir ruhtur..."** âyetinde[132] **"O'ndan(Allah) bir ruhtur**..." belirlemesi, İsâ'ya kelime unvanı verilmesinden daha fazla tartışılmaya sebep olmuştur. Biz konunun kelâmı boyutlarına girmeden sadece tefsirlerdeki yorumlarını özetle vermekle yetineceğiz:

Taberî'nin verdiği bilgiye göre bu konuda beş görüş vardır.

Birincisi: İsâ, Cebrâil'in Meryem'e üflemesiyle yaratılmıştır. Dolaysıyla O'ndan, yani Allah'tan bir ruh, O'ndan bir nefestir.

İkincisi: Ol emriyle yaratılan bir insandır. O'ndan bir ruh demek, O'ndan bir hayat demektir.

Üçüncüsü: O'ndan bir rahmettir.

Dördüncüsü: Allah Isa'nın ruhunu yarattı, şekillendirdi ve Meryem'e gönderdi. Daha sonra da onu Meryem'de Isa suretine çevirdi. Bu görüş Ubeyy b. Kab'a dayanmaktadır.

Beşinci görüşe göre de ruhtan maksat Cebrail'dir.

Taberî tüm bu yorumlara ihtiyatlı yaklaşmaktadır.[133] Bu görüşlere ilaveten insanları ruhen dirilttiği için ruh adını almıştır da denmiştir.[134]

Dirayet müfessirleri konuya daha derli toplu ve net yaklaşım göstererek, İsâ Allah'ın yarattığı ruhtan, eşleşme olmadan, sadece Allah'ın yaratmasıyla, kudretiyle oluştuğu için bu adı almıştır, demişlerdir.[135] İbn Kesir de konu ile ilgili olarak, İsâ'nın ruhu Allah'ın yarattığı ruhlardan bir ruhtur. Diğerlerinden onun hiçbir farkı yoktur. Sadece Allah İsâ'nın makamını yüceltmek için **"O'ndan bir ruh"** diyerek İsâ'nın ruhunu kendine nispet etmiştir.[136] İslâm bilginleri İsâ'nın ruhu ile Allah'ın zatı arasındaki benzerliği tevhide aykırı bularak kesin bir şekilde reddetmişlerdir.[137]

Diğer İnsanların Yaratılması: Kur'ân-ı Kerim'in haber verdiği yaratılışlardan sonuncusu, her insanın dünyaya geliş sebebi olan bir anne ve babanın cinsel birleşimiyle, biyolojik ortamlarda olan üremedir. Kur'ân bu konuda yaptığı açıklamada: **"Ey İnsanlar! Tekrar dirilmekte şüphede iseniz (bilin ki), biz sizi topraktan, sonra bir damla sudan, sonra yapışkan bir nesneden (embriyo), sonra da yaratılışı belli belirsiz bir parça etten yarattık ki, size kudretimizi açıkça gösterelim..."**[138] Daha önceden de belirttiğimiz gibi Kur'ân'ın yaratılışla ilgili verdiği bilgilerin amacı bilimsel bilgi vermekten ziyade dinî bir irşat, yani dinî bir yönlendirmedir. Ancak unutulmaması gereken bir nokta bu yaratılışların hepsinin İlahî bir nefes (ruh)ten nasiplenmiş olmalarıdır.[139]

Kur'ân-ı Kerim'in insanın yaratılışı ile ilgili açıklamalarını gözden geçirdikten sonra Hz. Meryem'in Hz. İsâ'ya gebe kalışı konusuna geçebiliriz.

Hz. İsâ'nın yaratılması da, yine insan biyolojisine tam uyum sağlamayan bir oluşum, yani babasız olarak vücut bulmasıdır. Kur'ân'a göre İsâ'nın yaratılması Âdem'in yaratılmasının bir benzeridir.[140] Ayrıca hem İsâ, hem de İsâ'nın annesi Meryem insanlara ders almaları, bilimsel gururlarının kırılması

128 Râgıb, 205; Asım, 1/885; Tehânevî, 1/541.
129 Ebu'l-Ferec, 2/156; Yazır, 1/406; Süleyman Ateş, 1/194.
130 Yazır, 1/406.
131 Süleyman Ateş, 1/194.
132 Nisa, 4/171.
133 Taberî, 6/25.
134 Ebu Hayyân, 4/143; Yazır, 3/1557.
135 Zemahşerî, 1/593; Ebu Hayyân, 4/143; Nesefî, 1/381 ;Beydâvî, 1/251.
136 Ibn Kesir, 1/590.
137 Ebu Hayyân, 3/143; Semin, 4/166; Süleyman Ateş, 2/420.
138 Hacc, 22/5.
139 Bakara, 2/87,253; Mâide, 5/46,78,110,112,114,116; Secde, 32/9; Hicr, 15/29; Sad,37/72.
140 Bakara, 2/87, 253; Mâide, 5/46, 78,110,112,114,116; Meryem, 16 vd.

için Allah'ın birer âyetidir.[141]

Hıristiyanlığın merkezinde İsâ bulunmaktadır. O Tanrı'ya ait, özel olan tüm sıfatları üstlenmiş durumdadır. Ona karşı davranış ve tutumlar, Tanrı'ya karşı davranış ve tutumlar gibidir. Kim İsâ'yı kabul veya reddederse Tanrı'yı kabul veya reddetmiş olur. Kim de onu severse Tanrı'yı sevmiş olur.[142] **Ayrıca Xavier Jacob, İsâ'nın Tanrı ile olan ortaklığını dokuz madde halinde İncillere dayanarak anlatmaktadır.[143] Hıristiyanlık açısından çok önemli olan İsâ'nın çarmıha gerilme meselesi Kur'ân'da ele alınmış, fakat onları haklı çıkaracak hiçbir gerekçe vermemiştir. Kur'ân-ı Kerim açısından en kapalı konulardan biri de İsâ'nın çarmıha gerildiğini konusunu ele alan âyettir.** O bakımdan bu âyet geniş bir tahlille ele alınması gerekmektedir. İncillerde de konu çok daha karmaşık bir tarz arz etmektedir. Konuyu ele aldığımızda karşımıza çıkacak sorunlar şunlardır:

İsâ'nın yakalanması **Fısh Bayramı** öncesi halkın bayram hazırlıklarına başladığı bir zamanda olmuştur. Ayrıca Bayramda bir karışıklığın olması da istenmiyordu.[144] İsâ'yı yakalamaya gelenler onu tanımıyorlardı.[145] Önu yönetime karşı, krallık iddia eden, kışkırtıcı bir terörist olarak görüyorlardı[146] Romalı yöneticiler, Pilatus, Hirodes, İsâ'nm suçsuz olduğuna inanıyorlardı.[147] Ancak Yahudi din adamları, yazıcılar, İsâ'nm hile ile nasıl yakalanıp, öldürüleceğini araştırıyorlardı.[148] Yahuda Iskariyot ki o da on iki şakirtten biridir- İsâ'yı teslim etmek için baş kâhinlerle para karşılığı anlaştı.[149] İsâ Fısıh yemeğini nerede yiyeceğini saklıyordu.[150] Akşam yemeğinde İsâ kendini şakirtlerden birinin ele vereceğini açıklıyor,[151] ayrıca yakalanıp öldürüleceğini de biliyordu.[152] Yakalamak için baş kâhinler, yazıcılar, ihtiyarlar, ellerinde sopalar ve kılıçlarla geldiler, onu ele veren Yahuda, kimi öpersem onu yakalayın götürün işaretini verdi.[153] İsâ'nın öldürülmesine sebep olan cümle: "Baş kâhin sordu: Mubarek'in oğlu Mesih sen misin? İsâ, şöyle dedi: Benim ve insanoğlunun Kudretin sağında oturduğunu ve göğün bulutları ile geldiğini göreceksiniz. Baş kâhin esvabını yırtıp dedi: Artık şahitlere ne ihtiyacımız var? Siz küfrü işittiniz." [154]

Luka İncilinde ise aynı sahne şöyle anlatılmaktadır:

"Gün doğunca halkın ileri gelenleri, baş kâhinler ve din bilginleri toplandılar. İsâ, bunlardan oluşan Yüksek Kurul'un önüne çıkarıldı. O'na, Sen Mesih isen, söyle bize, dediler. İsâ onlara şöyle dedi: Size söylesem, inanmazsınız. Size soru sorsam, yanıt vermezsiniz. Ne var ki, bundan böyle İnsanoğlu, kudretli Tanrı'nm sağında oturacaktır. Onların hepsi, yani, sen Tanrı'nm Oğlu musun, diye sordular. O da onlara, söylediğiniz gibi, ben O'yum, dedi. Artık tanıklığa ne ihtiyacımız var, dediler. İşte kendi ağzından duyduk!"[155] "İsâ'yı tutuklayanlar, O'nu baş kâhin Kayafa'ya götürdüler. Din bilginleriyle ileri gelenler de orada toplanmışlardı. Petrus, İsâ'yı uzaktan, ta baş kâhinin avlusuna kadar izledi. Sonucu görmek için içeri girip nöbetçilerin yanma oturdu. Baş kâhinlerle Yüksek Kurul'un öteki üyeleri, İsâ'yı ölüm cezasına çarptırmak için kendisine karşı yalancı tanıklar arıyorlardı. Ortaya birçok yalancı tanık çıktığı halde, aradıklarını bulamadılar. Sonunda ortaya çıkan iki kişi şöyle dedi: Bu adam, 'Ben Tanrı'nm Tapınağı'm yıkıp üç günde yeniden kurabilirim[7] dedi. Baş kâhin ayağa kalkıp İsâ'ya, Hiç yanıt vermeyecek misin, dedi. Nedir bunların sana karşı ettiği bu tanıklıklar? İsâ susmaya devam etti.

141 Mü'minûn, 23/50.
142 Xavier Jacob, **îsa kimdir? -Incil'e Göre-,** Ankara, 1987,180-181.
143 Xavier Jacob, 173-180.
144 Luka, 22/1-2; Markos, 14/1-2; Matta, 26/2-5.
145 Luka, 22/4; Yuhanna, 18/3-9; Markos, 14/43-47; Matta, 26/48-50.
146 Luka, 23/3-8; 13-25; Yuhanna, 18/36-37; Matta, 27/11-13; 33-44; Markos, 15/2,12.
147 Luka,23/13-25, Yuhanna, 18/38-39; 19/6. Matta, 27/23-25.
148 Markos, 14/1; Luka, 22/1-2, Matta, 26/ 2-5, 57-63.
149 Markos, 14/10; Luka, 22/3-6, Matta, 26/14-16.
150 Markos, 14/12-16; Luka, 22/9-12; Matta, 26/18-19.
151 Markos, 14/17-22; Luka, 22/21.
152 Markos, 14/17-25; Luka, 24/6; Matta, 26/1-3.

153 Markos, 14/43-44; Luka, 22/47, Matta, 26/48-52.
154 Markos, 14/61-64.
155 Luka, 22/66-71.

Baş kâhin ise O'na, 'Yaşayan Tanrı adına ant içmeni buyuruyorum, söyle bize, Tanrı'nın Oğlu Mesih sen misin?' dedi. İsâ, **'Söylediğin gibidir.'** karşılığını verdi. 'Üstelik size şunu söyleyeyim, bundan sonra İnsanoğlu'nun, Kudretli Olan'ın sağında oturduğunu ve göğün bulutları üzerinde geldiğini göreceksiniz.' Bunun üzerine baş kâhin giysilerini yırtarak, 'Tanrı'ya küfretti!' dedi. Artık tanıklara ne ihtiyacımız var? İşte küfrü işittiniz. Buna ne diyorsunuz? Ölümü hak etti! diye karşılık verdiler. Bunun üzerine İsâ'nın yüzüne tükürüp O'nu yumrukladılar. Bazıları da O'nu tokatlayıp, **'Ey Mesih, peygamberliğini göster bakalım, sana vuran kim?'** dediler." [156] İsâ'nın son cümleleri: Öğleyin on ikiden üçe kadar bütün ülkenin üzerine karanlık çöktü. Saat üçe doğru Isa yüksek sesle, **'Eli, Eli, lema şevaktani?'** yani,"**Tanrım, Tanrım, beni neden terk ettin?"** diye bağırdı. Orada duranlardan bazıları bunu işitince, Bu adam İlyas'ı çağırıyor' dediler."[157]

Luka İncili'nde ise Isa'nın son sözleri şöyle idi.

"Öğleyin on iki sularında güneş karardı, üçe kadar bütün ülkenin üzerine karanlık çöktü. Tapmaktaki perde ortasından yırtıldı. İsâ yüksek sesle, 'Baba, ruhumu ellerine bırakıyorum!' diye seslendi. Bunu söyledikten sonra son nefesini verdi."[158] Yuhanna İncili'nde buna benzer cümleler yok [159] Markos'ta ise şöyle bir açıklama var: Öğleyin on ikiden üçe kadar bütün ülkenin üzerine karanlık çöktü. Saat üçte Isa yüksek sesle, **"Elohi, Elohi, lema şevaktani" yani, "Tannm, Tanrım, beni neden terk ettin?"** diye bağırdı.[160]

İsâ'nın dirilişini bizzat gören yok, sadece Mecdelli Meryem'e görünüyor**."** **Diğer bir rivayete göre de Mecdelli Meryem ve Yakup'un annesi Meryem ve Salome İsâ'nın cesedine baharat sürmek için gittiklerinde cesedin yerinde olmadığını gördüler.**[161] Mezardan dirilme tasavvuru o zamanki Yahudi toplumunda vardı. Halkın düşünce geleneğinde, insanların zihinlerinde olağanüstü durumlarda ölülerin dirileceğine dair algılar vardı. Mesela, İsâ'nın çarmıha gerilmesi anında zuhur eden olağan üstü olaylar arasında şöyle bir örnek verilmektedir: **"O anda tapmaktaki perde yukarıdan aşağıya yırtılarak ikiye bölündü. Yer sarsıldı, kayalar yarıldı. Mezarlar açıldı, ölmüş olan birçok kutsal kişinin cesetleri dirildi. Bunlar mezarlarından çıkıp İsâ'nın dirilişinden sonra kutsal kente girdiler ve birçok kimseye göründüler."**[162]

Matta Incili'nde İsâ'nın dirilişi mucizevî bir atmosfer içinde anlatılır. İsâ'yı dirilmiş olarak gören ziyaretçi hanımlar onun ayaklarına kapanarak tapınırlar. İsâ, kendisini görmek isteyenlerin Celile'ye gitmelerini haber veriyor.[163]

Luka Incili'nde İsâ'ya atfedilen dikkat çekici bir ifade var. Bunu İsâ dirildikten sonra arkadaşlarına hatırlatıyor: "Daha sizlerle birlikteyken, 'Musa'nın Yasası'nda, peygamberlerin yazılarında ve Mezmurlar'da benimle ilgili yazılmış olanların tümünün gerçekleşmesi gerektir' demiştim."[164] Bu açıklamalar ölen birinin dünyada tekrar dirilmesinin arzulandığını gösteren geleneksel bir "dirilme kültü"nün varlığına işaret etmektedir. Beşerin en büyük acısı olan ölüm vakası karşısında gösterilen teessür ve tepkinin şekli, türü ve ifadesinin birey ve toplumlara göre farklılık göstermesi bilinmedik bir durum değildir. Ancak dinî bir yönlendirme olmadan insanların bu derin ve duygulu ölüm acısının doğal şartları içinde kalması da zordur. Bundan dolayı tarihin en eski devirlerinden beri ölüme karşı insanların yaklaşımı farklı olmuştur. Tanrıların insan biçiminde algılanması ya da insan biçimli tanrılara işlevsellik yüklenmesi ölüm acısından ayrı düşünülemez.

İsâ'nın etrafında bulunan havarilerin, onun yakalanması, mahkemeye çıkarılması, yargılanması ve çarmıhta cezalandırılması gibi Hıristiyanlığın merkezini oluşturan tüm olayların ve tanımların farklı

156 Matta, 26/57-67.
157 Matta, 27/45-47.
158 Luka, 23/44-46.
159 Yuhanna, 19/28-30; 20/11-18.
160 Markos, 15/33-34.
161 Markos, 16/1-7; Luka, 24/1-6.
162 Matta, 27/51-53.
163 Matta, 28/1-10.
164 Luka, 24/44.

anlatım biçimleri var; yani bunları bize anlatanlar verdikleri bilgiler konusunda net değiller, doyurucu bilgi verememektedirler. Bundan dolayı bir dinin temelini oluşturan Hz. İsâ'nın hayatı ve ölümü kurgular ve efsaneler yumağı arasında kaybolmuş gibidir. Bu konuyu çağdaş araştırmacıların kaleminden daha sert ifadelerle okuyabiliriz:

"BİZDEN ÖNCE BU ARAYIŞTA BULUNMUŞ SAYISIZ BİLİM ADAMI GİBİ, BİZ DE, TARİHSEL BİR İSÂ'YI ARAMANIN BOŞUNA OLDUĞUNU GÖRMÜŞTÜK.

TÜM TARİH BOYUNCA TANRI'NM VÜCUT BULMUŞ TEK HALİ OLMUŞ OLDUĞU SÖYLENEN BİR İNSANIN TARİHSEL VARLIĞI HAKKINDA HİÇBİR GERÇEK DELİLİMİZ OLMAMASI ŞAŞIRTICI BİR ŞEYDİ. AMA GERÇEK BUYDU. (...)

İSÂ'NIN DOĞUMU VE ÖLÜMÜ HAKKINDA BİLE BİRBİRİYLE HEMFİKİR OLMAYAN DÖRT ANONİM İNCİL... (...) TARİHSEL İSÂ'DAN HİÇ BAHSETMEYEN, AMA SADECE, MİSTİK OLARAK ÖLEN VE ÖLÜMDEN DİRİLEN BİR İSÂ'DAN BAHSEDEN PAVLUS TARAFINDAN YAZILMIŞ BİRKAÇ GERÇEK MEKTUP."[165] Evet, **"best seller"**i yakalayabilmiş, Hıristiyan bir kültürde yetişmiş, iki Amerikalı yazar tarafından, Hıristiyanlığın tamamının işte bunlardan ibaret olduğu söyleniyor.

İnancımız ve kaynaklarımızın verdiği bilgiler doğrultusunda bizim böyle bir karara varmamız mümkün değil, ama Hıristiyan kaynaklarına güvenmemiz de mümkün değildir. Hıristiyan teolojisi İsâ'ya gelen kutsal mesaja ya da İsâ'nın mesajına isnat ettirilmiş değil, kilise konsillerinin belirleyip oyladığı, onayladığı kararlardan oluştuğu bilinmektedir. Bu kararların beşerî, siyasî veya dünyevî bir etkiden tamamıyla uzak ve mahfuz olduğu düşünülebilir mi? **Böyle bir dinin rakibi olarak görülen İslâm dini, onun Peygamberi, Peygamberinin mesajı, bu mesajın çağımıza intikali gibi temel konular, rakibinin kaynaklarına göre çok açık, seçik ve belirgin yöntemlerle günümüze intikal etmişlerdir. Bu sebeple Hıristiyanlık ile İslâm'ın birebir karşılaştırmasını, yani kıyaslamasını yapmak mümkün görünmemektedir. İSÂ'NIN KARŞILIĞI İSLÂM'DA HZ. PEYGAMBER DEĞİL KUR'ÂN'DIR. KUR'ÂN İLE İNSANI ÖZELLİKLERİ TAŞIMAKLA BİRLİKTE MUCİZEVÎ ANLAMLAR YÜKLENEN BİRİ NASIL KIYASLANABİLİR?**

İslâm-Hıristiyan dünyasının bugünkü sorunlarının köklerinin, tarihin derinliklerinde olduğu görülmektedir. Hz. Peygamber devrinde başlayan iki büyük dinin siyasî, dinî rekabeti, askerî savaşların da yardımıyla gittikçe derinleşmiş, **Hicri ikinci yüzyılın başında Dımeşkî'nin gayretleriyle kültürel bir mücadeleye dönüşmüştür.** Hz. Peygambere ithamlar, Kur'ân-ı Kerim öğretilerine itiraz ve reddiyeler olarak ilk defa bizzat Dımeşkî tarafından başlatılan bu mücadele, onun müritleri tarafından Doğu Roma başkentine servis edilmiş, İslâm'a karşı psikolojik, siyasî ve askerî direnmenin motivasyon kaynağı oluşturmuştur. İstanbul'un fethine kadar gelişerek ve genişleyerek süren İslâm-Hıristiyan kültürel mücadelesi fetihten sonra Avrupa'ya kaymış, temel ithamlar çerçevesinde, zaman ve zemine uyarlanıp modernliğin tüm imkânları ve araçları kullanılarak günümüze kadar devam ettirilmiştir. Bugünkü sorunların bunlardan ayrı düşünülmesi mümkün değildir. Bu tarihî süreç kaynaklarıyla birlikte ortaya konup, anlaşılmadan, yorumlanmadan taraflar arasında bir uzlaşının olması zor görünmektedir.

Kaynakça

YAŞAR Prof. Dr. Hüseyin, Hıristiyan Dünyasında Kur'ân Karşıtı Söylemin Tarihsel Kökleri [Kitap]. - İstanbul : İz, 2010.

De ki: «Eğer (yüzün) de (insanlar gibi) sakin sakin yürüyen melekler olsaydı biz ancak onlara gökden melek bir rasül gönderirdik». (İsra, 95)

165 Timohy Freke ve Peter Gandy, 208-209.

TEKLİF MESELESİ (Allah Teâlâ'ya Kulluk etmenin Hikmeti)

TEKLİF MESELESİ (Allah Teâlâ'ya Kulluk etmenin Hikmeti)Allah Teâlâ'nın, kullarına yapılması gerekli işleri teklif etmesi; kulların, uşaklarına yaptıkları teklife benzemez. Çünkü efendilerin köle ve uşaklarına vermiş oldukları işlerin, emir ve yasakların, yapılmasında emir sahiplerinin, mutlaka maddî ve manevî, istifâdeleri vardır. Emir ve yasakları bu maksatla vermişlerdir.

Hâlbuki **Hakk Teâlâ'nın, kullarına verdiği emir ve yasaklarda böyle bir maksadı yoktur ve o işlerin görülmesindeki faydalar hiç kendisine âit değildir. Allah'ın, kuluna teklifi kulun faydası içindir.** Efendinin kuluna teklifi ise tam tersine efendinin kendi istifâdesi içindir. Kul, kendisinin muhtaç olmadığı şeyleri kölesine, uşağına teklif etmez.

Fakat Allah Teâlâ'nın, kullarına teklifi, doktorun, hastasına yaptığı teklifleri gibidir. Bunların yapılmasındaki fayda hep hastaya âittir. Doktor da bu emir ve yasakları sırf onun iyiliği için vermiştir.

Hastanın ateşi yükselince doktor ona soğutucu şeyler içmesini emreder. Ateş düşürücü haplar verir. Doktorun onların içilmesine hiç ihtiyacı yoktur. Hastanın onu içmesi, doktora ne fayda verir ve ne de içmemesi bir zarar getirir. Fakat fayda ve zararın ikisi de hastaya aittir. Doktor, ancak ona fayda ve zararını anlatan bir mürşit, selamet yolunu gösteren bir hidâyetçidir. Eğer hasta, doktorun bütün tavsiyelerini tamamıyla tutarsa hastalığından şifâ bulur, halâs olur. Şayet onlara uymaz ve yapmaz ise hastalığı devam eder ve helâk olur. Hastanın kurtulması veya ölmesi, doktoruna göre eşittir. Çünkü onun yaşamasına ve ölmesine kendisinin hiç bir ihtiyacı yoktur. Nitekim Hakk Teâlâ Hazretleri, hastalıkların şifâsı için şifâ veren sebepler yaratmıştır. Bu da: hayırlar, iyilikler yapmak ve nefsi, temizleyici mücâhedeler ile hevâ ve heveslerinden menetmektir.

Evet, nefsi kötü huylardan kurtaran haller, ameller vardır. Onu âhirette tehlikelere atan fenâ huylar da vardır.

Nitekim bedene, mizaca zarar veren hal ve hareketlerde bulunmak dünyada hastalıklar getirir. Tehlikelere götürür. Kötü huylar ve Allah'ın yasak ettiği şeyleri yapmak dünyâ hayatındaki zehirlenmeler gibi âhiret hayatına nisbetle zehirleyici hal ve hareketlerdir.

Bedenîn sağlığını korumak için nasıl bir tıp ilmi ve-tababet var ise ruhun ve nefsin saadetini sağlayan doktorluk da vardır. Bütün Peygamberler -hepsine salât ve selâm olsun- bu konuda birer ruh doktorudurlar. Halkı salâh yoluna irşâd ederler, kalpleri temizlemek yolunu öğretirler.

Nitekim Hakk Teâlâ Hazretleri:

"Nefsini temizleyip parlatan gerçekten muradına erdi. Onu kirletip gömen de eli boş kaldı." (Şems 9-10) buyurdu.

Doktor şunları yap dedi, şunları da yapmaktan menetti Artık bundan sonra hastanın hastalığı ya artar veya iyiliğe döner, diye hatırlanıldıktan sonra hastalığı arttı denilirse, akla ilk gelen şey : **"hastanın doktorun emir ve yasaklarını tutmadığıdır."** Hastalığı şifâ bulunca da : **"doktorun kanununa riâyet ettiği, perhizde kusur etmediğidir."** Gerçekten bazen öyle hastalıklar vardır ki doktorun dediklerini yapmadığı halde hastalığı artmaz, iyiliğe döner. Doktorun emir ve tavsiyelerine riâyet etmediği halde hastalığın uzamaması, her halde muhâlefet ettiğinden dolayı değildir. Belki o doktorun emretmiş olduğu sağlık tedbirlerinden başka bir yolla, sağlık yoluna girmiş olmasındandır.

İşte bunun gibi takva da, kalp ve ruh hastalıklarını kalplerden çıkaran, bir perhiz ve korunma çaresidir. Beden hastalıkları, dünyâ hayâtını mahvettiği gibi, kalp ve ruh hastalıkları da, âhiret hayatını elden kaçırtır.

Bir başka misâl verelim:

İnsanlara hükmeden padişahlardan biri, meclisinde, huzurunda ve yanında bulunmayan başka bir yerdeki tebaasından bazısına, para ve binek göndermek suretiyle yardımda bulunur. Bundan maksadı onun kendine yakınlık mertebesine erebilmesi ve bu sebeple mesut olabilmesi için kendi tarafına, huzuruna teveccüh etmesini arzu eylemiş olmasıdır. Kendisi, mülk ve memleketi idâre hususunda hiç de ona muhtaç olmadığı halde bu yardımı yapmıştır. Hem de onu bir işte kullanmamasını da kafasına koymuştur. Sultan tarafından kendisine gönderilmiş olan eşyanın kadir ve kıymetini, farz edelim ki adamcağız gereği veçhile, takdir edemedi de bineği, vasıtayı çaldırdı yahut öldürdü veya öldürttü. Yolluğu da şuraya buraya harcadı bitirdi. Harçlıksız, azkısız kaldı, kul bu hareketiyle hem sultana, hem de ayağına kadar gelen nimete nankörlük, kâfirlik etti. Eğer o vâsıtaya binerek yoluna çıksaydı ve yolluğu da onun yolunda harcamış olsaydı, Sultana saygı gösteren, nimetin kadir ve kıymetini bilen, şükreden bir kimse olurdu. Tabiidir ki bu hal ve hareketi ile yani vasıtaya binmesi ve parayı harcamış olması ile, sultana bir menfaat sağlamış olmazdı. Zâten sultan ona bunları böyle şahsî menfâat kasdı ile de göndermiş değildi ve onun huzuruna girmek teklifinde de kendi şahsına âit bir fayda yoktu. O ancak bu ihsan ve irâdesi ile o kulun saadetini, onun mesut olmasını arzu etmişti. Ne zaman bir kul, efendisine, onun arzu ve isteğine, uyar; onun kendi iyiliği için verdiği emirlere riâyet ederse, hem o emre ve onu verene saygı göstermiş, hem de bu yüzden elde ettiği iyilik ve nimetin kadrini bilmiş, .yani şükreden kullardan olmuştur. Şâyet emre

muhâlefet eder de ondan doğacak nimetleri elde edemez ise, onun bu muhalefeti, düpedüz saygısızlık, ahmaklık ve nankörlük olur.

Allah Teâlâ'nın yanında, Celâline ve her yerde müstağni olmasına nispetle, kâfirlerin küfürleri veya imana gelmeleri eşittir. Lâkin O kullarının kâfir olmalarını hoş görmez. Çünkü kâfirlik kullarına yaraşmaz. Onları ıslah etmez. Mutlaka kötü insan yapar. Şakavete sevk eder. Nitekim doktor dahi hastasının ölümünü arzu etmez de, onu bundan kurtaracak ilâçlar verir. Sultan da böyle.. Hiç bir suretle muhtaç olmadığı, şahsına veya mülküne bir fayda sağlamasını ummadığı bir kulunun, tebeâsından birinin, kendi şahsına zararlı bir harekette bulunmasından, emirlerine, fermanlarına riâyet etmeyerek başını belâlara sokmasından zindanlara girmesinden, kendisinden uzaklaşmasından memnun olmaz. Bilâkis tebeâsınm iyiliği ve rahatı için verilmiş olan emir ve fermanlara, kanun ve nizâmlara riâyet ederek, kendisine yakınlaşmak suretiyle saâdetini arzu eder. Hâlbuki sultan, o kimsenin ne kendine yakınlığına ve ne de kendinden uzak kalmasına muhtaç değildir. İşte Allah'ın teklifini de bunun gibi anlamak doğru olur. Evet, Çünkü taâtlar iyilikler, yararlı işler; Allah'ın emrettiği her şey, maddî ve mânevi hastalıklara birer devâ ve dermandır. Ma'siyet- ler, Allah'ın yasakladığı şeyler de, beden ve ruh sağlıklarını bozan birer zehirdirler. Bu zehir kalplere tesir eder. Bundan ancak selim kalp, günah kirinden paklanmış bir ruh ile Allah'a gelenler, Onun huzuruna çıkanlar kurtulur. Mutedil bir mizâca sahip, bütün azaları hastalıktan salim olanların sağlık içinde yaşamak, saâdetine sahip oldukları gibi.

Doktorun hastasına: **"İşte sana fayda ve zarar verecek şeyleri bildirdim. Eğer beni ve tavsiyelerimi dinler isen menfaati kendine; şayet dinlemez de aksini yaparsan doğacak zarar da yine kendine aittir",** demesinin gayet doğru ve tabîi oluşu gibi Hakk Teâlâ Hazretleri de Kur'an'ında:

"Artık kim doğru yolu bulmuş, hidâyete ermiş ise onun faydasi kendine; kim de sapıtmış, doğru yoldan çıkmış ise onun da zararı kendinedir." (Yunus,108) Diğer bir yerde de :

"Kim bir iyilik yaparsa kendi faydasına, kim de bir kötülük işler ise o da kendi zararınadır" (Casiye, 15) buyurması da daha doğru ve tabiîdir.

Sağlığın, hayatın ve soyun devam ve bekâsı için kurulmuş olan ilâhî nizâmların, tabii kanunların gerektirdiği, bir işi bırakanın ve menettiğini yapanın gördüğü ceza ve çektiği minnet ve uğradığı kötü âkibete gelince: bu ona Allah tarafından bir gazab ve intikam olarak verilen bir cezâ değildir.

Meselâ: **kadını ile cinsi münasebeti bırakan bir kimseye, evlatsız bırakmakla, azab etmesi, çocuğunu emzirmeyeni, çocuğunun ölümü ile, cezalandırması; yiyip içmeyi bırakanı, açlık ve susuzluk ile, kıvrandırması; ilâcı kullanmayanı, hastalığın ıstırabı ile, çırpındırması gibi...**

Allah Teâlâ'nın kullarına gazabı ise: iylâm, incitmek ve acıtmak istemesinden bambaşkadır. Sebep ve neticeleri malûm hayat ve tabîat kanunlarına muhalefet etmenin gerektirdiği cezaların gayrısı olan ve sebebi birden apaçık bilinmiyen amellere âit cezâ ve musibetlerdir. Hayât nizâmlarına muhalefet etmenin cezasında istisnâ ve gecikme yoktur. Bu cezalar hemen verilir ve sebepleri de bellidir. Sebep ve netice esasına bağlıdır. Nitekim sebepler ve bunların eserleri yani sebepler ve neticeleri şu dünya hayatında biri birini çeker, olaylar meydana getirir. Bunlar da; sebepleri sebep kılan Hakk Teâlâ'nın takdir ve tertibi iledir. Bakarsın bazı sebepler; elemler, kederler hâsıl eder. Bazı sebepler de; lezzetler, zevkler verir. Bu dünyadaki geçici (elem ve zevklerin âkibetlerini ahirette ne kazandıracakların ancak Peygamberler bilir. .

Tâatların, ma'siyetlerin, iyiliklerin, kötülüklerin öbür dünyanın elemlerine ve zevklerine nisbeti aynen bunun gibidir.

Ma'siyetlere neden cezâ verilmiştir?

Kötülük neden elem verir? diye sormak:

Hayvan zehirden neden ölür?

Zehir neden ölüme sebep olur?

İnsan bedeni niçin zehirden müteessir olacak halde yaratılmıştır?

Zehir bedene tesir eder de beden niçin zehire müessir olmaz? diye bir şeyler sormaya benzer.

Allah Teâlâ Hazretleri insanın ruhunu, niçin faziletler yükseltecek, sâadet verecek; reziletler de onu alçaltacak, perişan edecek kabiliyette yaratmıştır? demek de buna benzer.

Allah Teâlâ yarattığı canlı varlıkları, yedirip içirmeden, doyurmaktan, beslemekten; ilâç aldırmadan derdine derman vermekten; cinsî münasebette bulundurmadan da çocuk yaptırmaktan ve emzirmeksizin büyütmekten katiyen âciz değildir. Fakat O, canlı, cansız bütün varlık âleminde vukua getireceği oluşlar için sebep ve neticeler tertip eylemiştir. **HER VÂKIAYI BİR SEBEBE BAĞLAMIŞTIR. DİĞER DEYİMLE: HER SEBEP BİR NETİCEYİ MEYDANA GETİRİR. HER VÂKIANM MUTLAKA BİR SEBEBİ VARDIR. SEBEPLER ZİNCİRİNİN HER HALKASI KENDİNDEN SONRASINA BİR SEBEP VE KENDİNDEN ÖNCESİNE BİR NETİCEDİR.** Her vâkıanın sebep ve netice olarak vücut bulmasında, Cenab-ı Hakk'ın vâkıaları sebeplere bağlamasında nice sır ve hikmetler vardır ki, onları yalnız kendisi ve bir kaçını da, ilimde râsih olanlar bilir. Bunu bilmek şaşılacak bir şey değildir. Asıl şaşılacak olan, insana hayret veren kâinattaki esaslı ve hiç aksamayan, sabit ve değişmez kanunlardır ki; beşerî bilgiler, fen, teknik,

hayât, medeniyet, hep bu illet ve malûl (sebep ve neticenin), diğer ifâde ile: akılları durduran İlâhî plânın değişmez, şaşmaz tatbikidir.

Hayatıma yemin ederim ki, âlemdeki bu hayrete şayan hikmet ve nizâmın sırrını ve sebeplerini idrak edemeyenlerin mutlaka akıl ve basîretinde, gerçeği görebilmekte, hakka hidâyetinde bir eksiklik vardır. Böyle olmasaydı yani kâinatın nizamı İlâhî ve mükemmel bir plâna bağlı olmasaydı; bitki ve koyun, davar, keklik, tavuk gibi itidale en yakın olan ve yapı itibariyle en latif hayvanların rızık ve nasipleri zâyi olurdu.

Bir bitkinin, kemâli, kendinden, bir derece üstün olan hayvana gıda (besin) olmaktır. Evet bir hayvan bitkiden ayrılan şeylerle bitkiye varlık veren maddelerin kendi bedenine geçmesi ile) hayatını devam ettiriyor. Bir bakıma hayvan, bitkinin parçalarını kendinde toplamış olmak itibariyle âdeta bitki oluyor. Hayvanın kemâli de budur. Kesilmiş, bir hayvanın insana nisbeti de bunun gibidir. (İnsan da hayvan? besinlerle yaşar) insanın da ADN cennetindeki meleklere nisbeti böyledir. Nitekim Hakk Teâlâ :

"Melekler onların üzerine her kapıdan girerler." (Râd, 24) buyurmuştur.

Bazı müdafaasız hayvanların bir kısım yırtıcı hayvana besin olmasına gelince: yırtıcı ve zararlı hayvanlarda siyasî ve tıbbî o kadar çok faideler vardır ki bunları siyâset er- bâbı ve doktorlar bilir. Bir misâlle açıklıyalım:

Azîz ve Hakîm olan Allah'ın takdirine, bu küllî ve şaşmaz nizâmın bütün eşya ve varlıklarda hüküm sürmesine taaccüp eden kimsenin misâli, âdeta bir a'mâ gibidir. Kör adam bir saraya girmiş, sarayın salonuna konulmuş olan süs eşyalarına, sırça ve cam takımlarına toslayınca bunları mutfak eşyası sanarak, konak sahibine:

— **Aklınızdan zorunuz mu var, niye bu eşya ve takımları yerlerine koymadınız?!.** Yahut: (onları yersiz ve plânsız sanarak),

— **Niçin yol üstüne, ayakaltına bıraktınız?** demiştir. Onlar da cevap olarak:

— **Yok canım; eşyanın her biri yerli yerinde bulunmaktadır. Bozukluk, onlarda değil, onları görecek gözün olmamasından ileri geliyor,** demişlerdir.

Bir de: (burnundaki **"kokuları bozan"** hastalık sebebiyle) koku almıyan bir ahşem de, önüne, güzel kokulu ud ağacı, çiçek saksıları ve kokulu meyvaları koyanı, bunların burada yer kaplamaktan başka ne faydası var da koyuyorsun! diye kınar. Ona cevap olarak meselâ: şu ud ağacının odunluktan başka faydası de vardır. Çok güzel bir koku yayar. Odalar, meclisler bunun ile kokulanır. Şimdi senin bu kokuyu almana burnundaki koku bozan hastalığı yani **haşm** manidir, denilir.

Burada başka bahisler ve sorular da vardır. Bunlardan biri şudur: Gerçekten Hakk Teâlâ Hazretleri bir şeyi emrettiği halde nasıl olur da ondan bahsetmeyi menediyor? Halbuki, basîret ancak bir şeyden bahsetmekle hâsıl olur, diyen bulunur. Buna cevap şöyledir:

Bu yersiz bir hayret ediştir. Çünkü bir işin vukûu, sağlam ve kat'î bir inancı, yahut hakîki bir bilgiyi gerektirir. Kesin inanç ise tasdik ve îmân yolunda mücerret bir taklîd ile bilinir meydana gelir.

Bilgi ve marifet de burhân ile burhanı elde etmek de o işten bahsetmek ile hâsıl olur. Bu itibarla insanların topu birden, bahsetmekten menedilmemiştir. Ancak, bahsin inceliklerine ve burhânın hakîkatlarına ermeyen âciz ve idrâki zayıflar menedilmiştir.

Bunun misâli şudur: Doktor hastaya bir ilâç içmesini 'emreder. Fakat bu hastalığa dermân olmasının sebebini araştırmaktan meneder. Çünkü hastanın idrâk seviyesi onu kavramaktan âcizdir. Araştırmak onu yoracak, anlamaktan âciz kalacaktır. Bu yüzden de hastalığı artacak, netice itibariyle zararlı çıkacaktır.

Gerçi pek nâdir hastalar vardır, zekîdir. Tıp yoluna girmiştir. Hastalıkların sebepleri hakkında bilgi edinmiştir. Bunları araştırma ve eşelemekten alıkonulmaz. Hatta bunlara kendi hastalığı için verilen ilâçların halinden, münâsebetlerinden bahsedilmesi de menedilmez. Bilakis, onun kuru ve kısa bir söze inanmayacağı, körükörüne bir taklidçi olamayacağı anlaşılır ise gereken izâhat da verilir. Çünkü zekâsı müsâittir. Hastalığın sebeplerini anlayabilecektir. Hastalığını ve ona münâsip ilâcın verildiğini bilince de ilâç ile meşgul olacaktır. Önem verecek ve tavsiyeleri tamamıyla yerine getirmeye çalışacaktır.

Şayet durumu ve tedâvi yolunu anlamaz ise ilâç ve tavsiyelere riâyet etmekten de yüz çevirecek olursa ona hastalığını ilâç ve tavsiyelerin uygunluğunu anlatmak lâzımdır Bilgi ve idrâk kabiliyeti yeterli olan da sorgu ve sualden, düşünme ve araştırmadan menedilmemelidir. Ancak hastalar içinde böyleleri pek azdır. Çokları akıl ve idrâk bakımından zayıftırlar.

İşte dinî ve şer'î meseleler de sebep ve hikmetleri bilmek ve onlardan bahsetmek de bu kâbildendir.

İnsanların, hayvanları kendilerine itâat ettirmesine gelince; meselâ: tenezzüh yerlerine parklara ve güzel şeylere bakmak için gezen, yaya giden, ayaklarını çalıştıran bir kimseye:

-Bakın şu adama! Ayaklarını gözlerine hizmetçi yapıyor ve onları onun hizmetinde yoruyor. Halbuki ayak da onun, gözleri gibi bir organıdır. Buna ne oluyor da birini diğerinin rahatı için yoruyor, birini diğerine hizmetçi yapıyor? denilir. İşte bu, düşünce ve sorular hep eşyalardaki kadirleri ve mertebeleri bilmemektendir. Fakat akıllı olan şu hakikati iyi bilir:

"Kâmil olan dâima nâkıs olanla beslenir. Noksan, zayıf ve aciz, olan da kâmil olanın hayatı için musahhar kılınır. Onun fayda ve hizmetinde tutulur." Bu da hikmetin ta kendisidir, bunda zulüm ve haksızlık yoktur.

Çünkü zulüm: **“Başkasının mülkünde tasarruf etmektir.”** Halbuki Hakk Teâlâ, kendi mülkü içinde bir başkasının mülküne tesadüf etmez ki onda tasarrufu zulüm olsun! Bu gerçeğe göre Allah'tan zulüm vâki olması tasavvur olunamaz. Doğrusu kendi mülkünde dilediği gibi tasarruf etmek, istediğini yapmak hakkına mâliktir. Bu itibarla Onun bütün yaptıkları zulüm değil, adalet olur.

Yine akıllı olan bilir ki İlâhi vahiy, gerçek şeriat, hak din, **“aklın almıyacağı hiç bir şeyi getirmez, ileri sürmez”** sözü ile mümkün görmediği ve muhâl olarak kabul etmiş olduğu bir şeyi, meselâ: Allah Teâlâ’nın kendisi gibi bir Allah yaratmasının yahut da biri birinin zıddı, aksi olan iki şeyin bir yerde, bir noktada birleşmesinin mümkün olmadığına aklî burhânın delâlet ettiğini söylemek isterse; din ve şerîat bunu reddetmez, kabul eder.- Eğer o: **“aklın alamayacağı ve aklî burhân sözü ile aklın idrâk edemediği bir şeyin künhü ve hakikati idrâk ve ihâta olunmaz,** demek, isterse, işte bu hüküm her yerde, bâhusûs fizik, kimya ve tababet ilminde doğru değildir. Meselâ: mıknatısın demiri kendine çekmesi ve hâmile bir kadının bir tür yılanın üzerinde yürümesiyle çocuğunu düşürmesi gibi. Ve bundan başka birçok eşyada kendilerine mahsus hassalar, özellikler vardır. .

İşte bunlar aklın almadığı şeylerdendir. Akıl bu hassalardan her birinin hakîkatı üzerinde durmaz ve kendi başına bunların sırrına vâkıf olamaz. Hem de onun muhâl olduğuna hüküm vermekten geri dönmez. Halbuki: Aklın almadığı her şey haddi zâtında muhâl değildir. Meselâ; biz ateş ağacını ve ateş çıkarmasını görmeseydik ve birisi de bize: **“Ban hakikaten bir odun parçasını odun parçasına sürttüm de ikisi arasından mercimek büyüklüğünde kırmızı bir şey çıktı. Bu kızıl madde şu şehri ve içinde bulunan her şeyi yedi, bitirdi. Canlı, cansız o' kadar çok çeşitli şeylerden hiç birisi onun içine girmedi, onun cisminde ve hacminde bir ziyâdelik yapmadı. Üstelik o kendi kendini de yedi. Neticede ne kendi kaldı ne de bu şehir ve eşyası...”** diye çok garip bir haber vermiş olaydı biz ona: **“böyle şey olmaz, bunu akıl kabul etmez.”** der idik. Halbuki bu: **“ateş ve onun hassasıdır”** his bunu tasdik eder, göz ateşi ve yaptığını görür, beş duyumuz bu olguyu doğrular. Fakat akıl bundaki sebeplerin sırrını, hakîkatını kendi burhânı ve delilleri ile keşfedemez. Edemeyince de: **“mümkün değildir, muhaldir.”** der. Hâlbuki muhâl değildir. Madde ve hadise meydandadır.

İşte şerîat, dini emir ve yasaklarda aslında, muhâl olmayan iç yüzü hakkiyle bilinmeyen bunun gibi acayip şeyleri ihtivâ eder ki, hakîkaten onlar aklın sahasından uzaktır. Uzak ile ınuhâl arasında fark vardır: Akıldan uzak olan şey; işitilmemiş, görülmemiş şeydir. Muhâl ise; olması tasavvur edilemeyen şeydir.

Gelelim Allah Teâlâ’nın:

“O Allah yaptığından, yapacağından sorulmaz. Onlar ise sorumludurlar.” (Enbiyâ, 23) kelâmına, bir de : **“Yarabbi bu kıyamet gününde beni niçin a’mâ olarak hasrettin; halbuki ben dünyâda görürdüm.** (Tâhâ, 124-125) âyetine,

— Soru, bir şey sormak, bazan mutlak olur. Ve bununla ilzâm kasdolunur. Meselâ: filân filân ile munâzara yaptı, ona bir sual yöneltti, denir. Fakat bazan da suâl mutlak olur ve onunla bir haber ve bir mesele sorulur. Talebenin hocasına bir şey sorması gibi, Hakk Teâlâ Hazretlerine ilzâm için aslâ soru tevcîh edilmez, Ona yaptığından yapacağından sorulmaz, cümlesi bu manâdadır. Çünkü ona ilzâm manâsında kullanılan **“niçin, neden?** denilemez. Fakat bir haber ve bir mesele sormak ve anlamak istemek meselesi böyle değildir.

“Yarabbi beni kör haşrettin, hâlbuki ben hakîkaten görüyordum” kelâmından da maksat budur. Bu sorulara cevap, bunlardaki maksadı izah, husûsunda bu kadar söylememiz kâfidir. Biraz zekâ ve dirâyet ile taklid seviyesinden yükselip istidlâle, tahkik ve istidlâl mertebesine, erişemeyenler, helâk olanlara katılır. Fayda vermeyen kiyâsetten (zekâdan) Allah’a sığınırız. Çünkü cehalet (bilmemek) kurtuluşa, halâsa faydasız kiyâsetten daha yakındır. Şiir :

İnsanların ayıpları, kusurları içinde,
Kâmil olabileceklerin eksik kalması gibisini görmedim.

Kaynakça:

İmam Gazzâli trc: Dr.Sabit ÜNAL İki Madnun [Kitap]. - İzmir : İlahiyyat Yay., 1988. s.24-35

FELSEFE İLE TASAVVUF ARASINDA BİR DÜŞÜNÜR OLARAK GAZZÂLİ

Hakikati bulabilme ümidiyle al-Gazzâli, yaşadığı dönemde etkin olan dört değişik düşünce topluluğunu inceledi. Bunlar Batiniler, Kelamcılar, Felsefeciler ve Sufîlerdi. Bunlardan ilk üçü onun aradığı şeyi veremediler. **Sonunda kurtuluş yolu olarak sufîliği seçti.**

İslam düşünce tarihinde, farklı altyapılardan gelen önemli sufîler vardır. Bunların çoğu geleneksel eğitim sürecinden geçmişlerdir. Bazı sufîlerin, sufî olmadan önce, bir dereceye kadar, mantık ve felsefe ile ilgileri olmuştur. Ama hiçbiri Gazzâli kadar bu bilimlere nüfuz edememiştir. Gazzâli bir kelama olarak da, felsefeye yakın olmuştur. Hiçbir kelamcı, felsefeye bu kadar daldığı halde, kendisini onun dışında tutabilmiş değildir.

Gazzâli, profesyonel bir seviyede felsefeyi öğrendikten sonra, onu reddeden özel bir kimsedir. Kendisinden önce ve sonra, din veya başka tutumlar adına felsefeye karşı tavır koyan birçok düşünür gelip geçmiştir. Ancak bunların hiçbirisi onun kadar özgün onun kadar etkin olmamıştır. Onların felsefe ve filozoflara karşı ileri sürdükleri tartışmalar felsefe çevreleri tarafından pek ciddiye alınmamıştır. Bunun da sebebi, bu kimselerin felsefe kavramlarını yerinde kullanmamaları ve çetrefilli soyut sorunları iyice kavrayamamalarıydı.

Gazzâli'nin durumu tamamen farklıdır. **Makâsıd al-Falasifa ve Tahafut** gibi çok yüksek seviyede eserler yazıp felsefeden yüz çevirmesi önemli bir olaydır. Bu olay, bu güne kadar hep felsefeci olmayanlar tarafından değerlendirilmiş, hatta istismar edilmiştir. Felsefeciler ise bunu çoğu zaman felsefe düşmanlığı veya dogmatizmin savunması olarak ele almışlardır. Hâlbuki bu vaka, ne bir fakihin istismar edebileceği kadar derinlikten yoksun, ne de ona bir "mutefelsifin" felsefe düşmanlığıdır denebilecek kadar peşin hükümlere dayanan ve felsefi içerikten yoksun bir tavırdır. Gazzâli, felsefede, aradığını neden bulamadığını ve hangi sebeple tasavvufa yöneldiğini bizzat anlatmaktadır. Bunları kısa ve öz ifadelerle belirtirsek, felsefeden soğumasını, felsefenin temel inançları sarsmasına, tasavvufa yönelmesini de, tasavvufta pratik ve nefis terbiyesinin en önemli şart olmasına bağlamaktadır. Önce Gazzâli'nin felsefe ile ilgili bu iddiasını ele alalım. Felsefe gerçekten temel inançları sarsan bir disiplin midir? Yoksa inançlarla hiç uğraşmaz mı?

Büyük filozofların düşünce seyrini incelediğimizde çoğunun, farklı ve sistemli düşünmeye şüpheyle başladıklarını görürüz. Gazzâli'nin kendisi de buna dâhildir.

ŞÜPHEDEKİ TEHLİKE ve FAYDALANMA

Şüphenin etkisinde düşünmek, kişinin ailesi ve toplumundan aldığı tüm değer yargılarına temkinli yaklaşmasına ve onlara karşı güveninin sarsılmasına yol açar. **Batıl inanç, tutucu geleneklere, şüpheyle yaklaşım sonucu, bunlara güvenin azalması, kişinin düşünme macerasında tutarlı ve verimli olması için çok gerekli bir aşamadır. Ancak, bu şüpheci yaklaşım yalnız bu tür inanç ve geleneksel tutumları ele alıp onları sarsmakla kalmaz; kişinin tüm ahlaki davranışlarının zemini olan evrensel kurallara ve toplum yaşamı için gerekli olan dogmalara da yönelir ve onları sarsar.** Bir taraftan yapıcı olurken diğer taraftan yıkıcı olabilir.

Felsefi düşünceyi kritik düşünce, onu da şüphe etmek şeklinde tanımlayanlar felsefenin bu olumsuz yönünü kabul etmek zorundadırlar. Hâlbuki Platon ve Aristo, eski Yunan'da, şüphe etmeyi kendilerine amaç edinen sofistleri ve diyalektikçileri eleştirirken, felsefe yapmanın şüphe etmekten ibaret olmadığını ortaya koymaya çalışıyorlardı. Nitekim, İslam filozofları Meşşâi felsefesi mirasını devralınca, bu iki büyük filozofun şüpheci filozof ve felsefeye karşı tavırlarını bu mirasın içinde bulmuşlardır. Yazdıkları eserlerde şüphecilik aleyhinde bilinen argümanlara yenilerini bile eklemişlerdir.

Durum böyleyken Gazzâli, neden İslam filozoflarını ve geliştirdikleri felsefeyi şüpheciliğin bu olumsuz yönüyle itham eder?

Gazzâli'nin bu filozofları ve düşünce sistemlerini anlayamadığı veya yanlış anladığı varsayımını daha önce belirttiğimiz gerekçeyle kabul edemeyiz. O zaman soruna farklı bir açıdan yaklaşmak kaçınılmaz görünmektedir.

Gazzâli'nin bu haklı ithamına Meşşâi felsefesinde mevcut olan iki zaaf sebep olmuştur.

Bunlardan birincisi Meşşâi filozoflaRIndaki dogmatik spekülasyondur.

İkincisi ise semavi dinleri felsefî yoruma tabi tutmalarıdır.

Bu iki özellik sebebiyle ortaya çıkardıkları felsefe, din ve dini inançlar karşısında yeni bir din ve inanç sistemi görünümünü almıştır. Böyle bir felsefe dinin, kitleler tarafından kabul görmesi ve eğitim yoluyla öğretimi gayet zor olduğundan, sadece zararı olur. Mevcut dini inançları ve kurumlarını kemirmeye başlar. İşte Gazzâli'yi rahatsız eden ve okunmasını zararlı bulduğu felsefe bu tür felsefedir.

Yukarıda bahsi edilen iki olumsuz unsura Meşşâi felsefesinde örnek olarak şu hususlar gösterilebilir.

Plotinus'dan devraldıkları sudur nazariyesinin gayet hayali ve rasyonel açıdan tutarsız olmasına rağmen, ilahi kitaplardaki yaratılış nazariyesine bir alternatif olarak hareketin zemini olan maddeyi kadîm sayması, İslam filozoflarını tüm alemin kadim olduğuna götürmüş ve bu teori, Kur'an'daki yoktan varetme veya zaman içinde yaratma tezine antitez olarak ileri sürülmüştür. Platon'un Timayos'unda belirttiği ölümden sonra ruhların halleri ile ilgili nazariyesi, Kur'an'daki ölümden sonra haşir inancına karşılık olarak ileri sürülmüştür.

Öte yandan ikinci zaafa örnek olarak Farabi ve İbn-i Sina'nın peygamberliği felsefi terimlerle anlatma çabaları, Sudur nazariyesinde 10. sırada olan Akl-ı Faal'ı Cebrail, diğer akılları ise diğer meleklerle özdeşleştirmeleri, İbn Rüşd'ün Aristo felsefesini güçlendirmek amacıyla Kur'an ayetlerini felsefi tevile tabi tutması gösterilebilir.

Dokuz, on ve onbirinci asırlarda felsefe, İslam dünyasında, İslam filozofları nezdinde bu iki olumsuz akım yüzünden nahoş bir görüntüye bürünmüştü. Bu nedenle inanç ve davranış bütünlüğü içinde olanlar veya böyle bir bütünlük arayanlar, felsefeye ve filozoflara kuşkuyla bakıyorlar ve onun faydasından ziyade zararlı olduğuna kanaat getiriyorlar. Ancak bu iki özellik (bunu dogmatik yaklaşım olarak bire indirebiliriz) yalnız İslam filozoflarının maruz kaldıkları zaaflar değil, tüm Ortaçağ düşüncesi ve düşünürlerinin ortak özelliğidir. Dolayısıyla İslam filozoflarının bunlardan kendilerini sıyırmaları kolay değildi. Devir inanç devriydi. Çağ dinlerin egemen olduğu bir çağdı. Bir filozofun dinle uğraşmaması, asıl meseleye dokunmaması demekti.

Felsefe, Gazzâli'nin yaşadığı onikinci asırda, bu şekilde takdim edilince, Gazzâli'nin bundan medet umması, insan-ı kâmil olma arzusunu burada gerçekleştirmesi mümkün değildi. Bu tür bir felsefeyi, her filozofun başlangıç dönemine ait bir zihinsel durum olan şüpheciliğin olumsuz neticeleriyle özdeşleştirmesi de gayet doğaldır. Felsefeyi Meşşâi felsefesi dışındaki türleri ve yönleriyle bilmesi ve öğrenmesi de mümkün değildi. Buna hem zamanı hem de Arapça ve Farsça'da mevcut felsefe literatürü yeterli değildi.

Aslında Gazzâli'nin, felsefenin temeli addettiği şüpheci yaklaşım, dinleri temelinden sarsan bu düşünce biçimi, felsefenin amacı değildir. **Filozof hakikati bulabilmek için şüphe tekniğini kullanır. Bu tekniği kullanmadan, gerçeği, gerçek olmayandan nasıl ayırt edebilir?** Bir dindar insan bile, bir noktaya kadar bu mekanizmayı kullanır. Temel hususlarda ilahi otoriteye başvuran mümin, diğer hususlarda bu ilahi otoritenin tavrını bilemez ve belirleyemez; dolayısıyla kanaatini kullanıp verilen iki alternatiften birinden şüphe etmek durumundadır.

Filozof, ileri sürülen kanaatlerin daha ötesine geçmek, daha evrensel hükümlere varmak için bu kanaatlerden şüphe edecektir. Bu şüphe onları yok etmek için değil, onların yerine daha genel, daha içerikli olanlarını bulmak içindir. Bunları bulamayınca ya mevcutların doğruluğunu kabul eder veya bu konuda kararsız olduğunu ifade eder. Yoksa tenkit ettiği inançların benzerlerini daha geçerli alternatifler olarak sunamaz. Bunu yaparsa tenkit ettiği inançlarda ortaya koyduğu eksiklikleri, alternatif olarak sunduğu hükümlerde de göstermesi gerekir. Bu sebeple **filozofun asıl misyonu inançları yıkmak değil, inançları ikâme etmektir. Başka bir ifadeyle küçük inançlarla insanları büyütmek, küçük inançlarla küçülmesini önlemek ve evrenselleşmesini sağlamaktır.** Diğer önemli bir husus, bu evrensel hükümlerin sırf spekülatif, hayali ifadelerden ziyade, insan pratiğini düzene sokan bilgiler olması gerekir. İnsan davranışlarını ve duygularını yönlendirmeyen bilgiler, eksik bilgilerdir. **BİR FİLOZOF, FELSEFE EĞİTİMİ VE BİLGİSİ İLE KÂMİL İNSAN OLAMAMIŞSA, BU BİLGİNİN SIHHATİNDEN ŞÜPHE ETMEK, GAZZÂLİ GİBİ, HERKESİN HAKKIDIR.** Bu nedenle Gazzâli sufizmi seçerken bu noktayı özellikle vurgulamıştır. Bu, işin amel yönüdür. Nefsin terbiyesidir. **Bunu ne fukaha arasında ne de felasifa'de bulabildiğini ifade eder**. İşin zor tarafının da bu yönü olduğunu açıkça belirtir. Yani tekâmül için karakter değişimi, şahsiyet değişimi. Bu değişimin yalnız teorik bilgiyle olması mümkün değildir. Bilgiler davranışlara yansımadan insani gerçekliğe kavuşamazlar.

Gazzâli, tasavvufi tecrübesini anlatmaya çalışırken üç temel özellikten söz eder.

Bunlardan birincisi nefsin kötülüklerden ve tekamüle engel dünyevi ihtiras ve zevklerden temizlenmesi sürecidir.

İkincisi, bu sürecin sonunda insana arız olan bazı mistik hallerdir. Bunlar fevkalade sezgiler olarak da nitelenebilir.

Üçüncüsü, bu fevkalade hallerin akılüstü olup akılla açıklanamaması durumudur.

Bunlardan birincisini felsefi ölçülerle ele aldığımızda nefis terbiyesini, moral normların, tüm kayıtlardan arındırılıp davranışları bilfiil yönlendirmesi biçiminde tanımlayabiliriz. Başka bir deyişle, nefis terbiyesi, pratik aklın tekamülüdür. Pratik aklın disiplin altına alınmasıyla ortaya çıkan ruhsal haller, Gazzâli'nin deyimiyle **"keşifler, teorik aklın anlayacağı türden şeyler değildir."** Gazzâli, **"aklın görevini algı nasıl yapamıyorsa bu mistik deneyimlerin kavranmasını da akıl yüklenemez"** der. Böylece Gazzâli nezdinde bir bilgi türü olan mistik hal, akılüstü bir olaydır, ve akıl bunu açıklamıyor diye bunları reddetmenin anlamı yoktur. Bu durumları akıl açıklamıyorsa geriye kalan yegâne ölçüt, bu hali bizzat tecrübe etmek ve yaşamaktır. Her insan mistik tecrübeyi göze alamayacağından, bunun ne demek olduğu ve hangi bilgi kategorisine girebileceği bir soru olarak kalmaya devam edecektir.

Aslında mistik tecrübe gibi şiirsellik de teorik akılla açıklanmayacak bir durumdur. Şair duygularından hareketle bazı universal realitelere işaret eder ve okuyucusu da bunu hisseder, ancak nesir kalıplan içerisinde bunları ifade etmek gayet zordur. Bu da gösteriyor ki insan, yalnız teorik yönden değil, pratik ve estetik yönlerden de transendental alanlara uzanabilmektedir.

Diğer taraftan filozofun asıl sorunu olan teorik aklın tekâmülü ve arındırılması da kolay bir iş değildir. Teorik aklın üniversal bilgilere ulaşması için zihinsel bir terbiye ve akli zühdden geçmesi şarttır. Zihni, kısmi nakıs bilgilerden ve gelenekle geçen, farkında olunmayan önyargılardan temizlemek, pratik aklın arındırılması kadar zordur.

Bununla varmak istenilen nokta şudur: **ETİK KAVRAMLARI GELİŞTİREMEMİŞ VE DOLAYISIYLA ETİK DAVRANIŞLARINI İNCELTEMEMİŞ BİR FİLOZOF, NASIL ÖRNEK İNSAN OLAMAZSA, YALNIZ NEFİS TERBİYESİ İLE YETİNEN VE ZİHİN TERBİYESİ ALMAMIŞ BİR SUFÎ DE ÖRNEK İNSAN OLMAKTAN UZAKTIR. HATTA İNSAN-I KAMİL OLMAK İÇİN BU İKİ TÜR TERBİYEYE ESTETİK TERBİYEYİ DE EKLEMEK GEREKİR. İNSAN-I KAMİL BU ÜÇ ALANDA DA ÇİLE ÇEKMİŞ VE TERBİYESİNİ TAMAMLAYABİLMİŞ KİMSEDİR.** Gazzâli ise en az iki alanda mücadelesini başarıyla sonuçlandırmış ender bir insandır.][166]

GAZZÂLİ' DE ŞÜPHE'NİN SSEYRİ

[Gazzâli'nin kaleme aldığı eserler arasından en dikkate değerlerinden biri -her ne kadar hacim olarak küçükse de **-EL- MUNKIZU MİNE'D-DALÂL** isimli eseridir. Düşünürümüz, elli yaşından soma yazdığı bu eserinde, otobiyografisini tüm açıklığıyla ortaya koymuş; yaşam öyküsünde, hakikat araştırmasının tüm safhalarını anlatarak, yaşadığı ilginç ve kıymetli tecrübelerini bugünlere taşımıştır.

Gazzâli, içinde yaşadığı tarihi dönem göz önüne alındığında, İslâm toplumunun dini ve kültürel yapısı, son derece karmaşıktır. Ortaya çıkan birçok mezhep ve dini anlayış biçimi, İslâmî en iyi kendilerinin anlayıp yaşadıklarım ve temsil ettiklerini savunmaktadır. O, bu durumu el-Munkız'da şöyle anlatır:

"Biliniz ki insanların muhtelif din ve mezheplere ayrılması; bir ümmetin, yolları ayrı olan türlü fırkalara ayrılarak birçok mezhepler meydana getirmesi derin bir denizdir ki çokları içinde boğulmuş, pek az kimse ondan kurtulmuştur. Her fırkaya mensup olan kimse, kurtulan kendi fırkası olduğunu zanneder ve bütün sözleri hakikat olan Rasüllerin yücesi - Allah'ın salâvatı ona olsun - kendi ümmetinin de böyle olacağını: "Ümmetim yetmiş üç fırkaya ayrılacaktır. İçlerinde necat bulan yalnızca bir tanesidir." mânasındaki hadis-i şerifinde bize haber vermiştir. O büyük Peygamberin olacağını haber verdiği şey tahakkuk etti."[167]

Bir hakikat araştırıcısı olarak Gazzâli'yi bu farklı düşünce yapılarının ortaya çıkardığı atmosfer oldukça etkilemiş, bu düşünüş biçimlerini yaşantısının ilk dönemlerinden itibaren anlamaya büyük bir çaba göstermiştir, el- Munkız'da bu konuya temas eder:

---

[166] Yasin CEYLAN

167 Gazzâli, el-Munkız, s. 14.

“ Gençliğimin ilk devresinden itibaren, yirmi yaşına girmeden evvel, buluğa yaklaştığım zamandan bu güne kadar -ki şimdi yaşım elliyi geçmiştir- bu derin denizin dalgalarıyla mücadele ediyorum. Cesaretle derinliklerine dalıyorum. Korkak ve çekingen değilim. Bütün karanlık durumlarla da uğraşıyorum. Her güçlüğü yenmeye çalışıyorum. Her uçurumu atlatmaya gayret ediyorum. Her fırkanın itikadım araştırıyorum. Her tâifenin mezhebine ait sırları meydana koymaya çabalıyorum. Hangisi hak, hangisi bâtıl; hangisi Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellemin sünnetine uygun, hangisi bid’at üzerine kurulmuş? Anlamak istiyorum. Bir bâtıninin içindekini öğrenmek dilerim. Bir zahirinin gittiği yolun neden ibaret olduğunu öğrenirim. Bir felsefecinin felsefesinin mahiyetini anlamayı arzu ederim. Bir mütekellimin (İlm-i Kelâm âliminin) fikrinin ne olduğunu, ne için mücadele ettiğini tetkik ederim. Bir mutasavvıfın iç temizliğine nasıl eriştiğinin sırrına vakıf olmayı çok isterim. Bir âbidin ibadetinin ona ne sağladığını incelerim. Allah’ı inkâr eden bir zındıkın bu inkâra cüret etmesinin sebeplerini araştırırım. Gençliğimin iptidasından beri hakikatleri kavramaya susamış olmak fıtri bir âdetimdir ”[168]

Gazzâli, daima Hristiyan çocuklarının Hristiyan olarak, Yahudi çocukları Yahudi olarak, Müslüman çocukları da Müslüman olarak yetiştiğini görür; hakikat araştırmasında, içinde yaşadığı toplumun dini inancının, gelenek ve göreneklerinin engel olabileceğini, bu nedenle **hakikat olanla, alışkanlık üzere olanı birbirinden ayırmak gereğini düşünür**. Tek maksadı vardır: İşlerin hakikatini anlamak ve bilmek.[169]

Hakikatin bu suretle, daha çocukluğumuzdan itibaren bize öğretilen doğmalardan ibaret sayıldığına işaret eden Gazzâli’nin aradığı hakikate ulaşmak için ne yapması gerekirdi? Mademki bütün inançlar ve felsefi sistemler arasında uçurumlar mevcuttur, böyle bir durumda hepsinden şüphe etmek câiz değil midir? [170]

Gazzâli bütün bu durumları düşündü, ölçtü ve sonunda bir taklidi diğer taklitten üstün tutmanın ahmaklık olduğu sonucuna vardı. Gerçek ve kesin bilginin şüpheye ihtimali kalmayacak biçimde açığa çıkacak bir bilgi olduğunda hiç kuşkusu kalmadı. Öyleyse kesin bilgiye ulaşmak için bütün bilgilerini temelden kurmak gerekiyordu.[171]

“Nihayet anladım ki (yakîn) reddesine varan bilgilerde bilinen şeyin asla şek götürmeyecek derecede anlaşılmış olması gerekir. Bunda yanılmış olmak, vehme kapılmak ihtimali vârit olmaz. Kalb, böyle bir ihtimale imkân vermez. Hatadan emin olmak için (bilgi) o suretle kuvvetli olmalıdır ki mesela birisi o bilginin bâtıl olduğunu iddia etse ve taşı altına çevirmek, değneği ejderha yapmak suretiyle de dâvasının doğruluğuna delil gösterse, bu keyfiyet o bilgi sahibine şek vermez. Ben on sayısının ‘üç’ ten büyük olduğunu bildiğim halde, birisi “hayır ‘üç’, ‘on’dan daha büyüktür. Sözüme inanmanız için de şu değneği ejderhaya çevireceğim.” dese ve dediğini yapsa, ben de görsem, bu yüzden bilgimde bana şek arız olmaz. Ancak o adamın bunu nasıl yaptığına şaşarım. Yoksa bildiğim şeyden şüphe etmem...Sonra anladım ki, bu tarzda bilmediğim, bu suretle (yakîn) hasıl etmediğim her bilgi itimada şayan değildir, hatadan emin olamaz. Hatadan emin olmayan bilgi de yakîn ifade etmez.”[172]

el-Munkız’dan aldığımız bu ifadelerle Gazzâli’nin, kendisinden kesinlikle herhangi bir şüphe edilemeyecek olan apaçık bilgiyi aradığım, yalnızca bu tür bilgilere güvenilebileceğini ve bu tür bilgilerle hakikat araştırmasının yapılabileceğini düşündüğünü anlıyoruz. **Taklidi redle başlayan şüphesi gittikçe büyüdü.** Edindiği hissi ve zaruri bilgiler üzerinde düşünmeye başlayarak, ilkin duyular yoluyla elde edilen bilgilerin sağlam ve inandırıcı olamayacağı sonucuna vardı: [173]

“Sonra bilgilerimi kontrol ettim. Gördüm ki bende hissiyat ve zaruriyattan (Vehim ifade eden mukaddimelerden tertip edilmiş delil) başka böyle bir bilgi yok. Dedim ki şimdi bende hâsıl olan yeis-

---

[168] Gazzâli, el-Munkız, s. 14 -15.
[169] Gazzâli, el-Munkız, s. 15 -16.
[170] Yıldırım Kazım, Muyiddin İbn’ül Arâbi ve Sistemi - Gazzâli, Sühreverdi, Konevi, Mevlâna ile Mukayeseler-, s. 15, Basılmamış doktora tezi, İstanbul Üniversitesi, 1989.

[171] İzmirli İsmail Hakkı, İslamda Felsefe Akımları, s. 177, Yayına hazırlayan: Ahmet Özalp, İstanbul, 1995.
[172] Gazzâli, el-Munkız,s.l6.
[173] Çubukçu İ. Agah, Gazali’de Şüphe, s.98, İstanbul, 1996.

ten sonra hissiyat ve zaruriyattan ibaret olan bedihi bilgilerden başka müşkülleri çözecek bir vasıta kalmadı. Öyle ise ilkin bu bilgileri inceleyerek kuvvet derecelerini anlamalıyım. Tâ ki mahsusata (duyularımızla hissettiğimiz şeyler) olan güvenim, zaruriyatta yanılmaktan emin olmaklığım; taklide dayanan eski bilgilerimle birçok kimselerin ispata dayanan bilgilerindeki emniyet cinsinden midir? Anlaşılsın. Çok ciddi bir gayretle mahsusat ve zaruriyat üzerinde düşünmeye, bunlarda nefsimi şüpheye düşürmek mümkün olup olmadığını aramaya başladım. Uzun müddet şüpheden ileri gelen araştırmalardan soma mahsusatta hata olmayacağına emin olmayı nefsim kabul etmedi. Bu hususta düştüğüm şek kuvvet buldu.[174]

İnsanların duyularla elde edilen bilgiyi kendilerine dayanak almaları nedeniyle farklı görüşler otaya çıkarmaktadır ve insanlar bu bilgilenme biçimi ile bir çok konuda anlaşamamaktadır. **Gazzâli'nin şüpheye düşmesinin temel nedenlerinden biri, duyularla elde edilen bilgiye güvenmemesidir.** O, duyular vasıtasıyla elde edilen bilgiyi güvenli bir bilgi olarak kabul etmez, hakikat arayışına salt bu bilgiye bağlı kalarak ulaşılamayacağını anlar. el-Munkız'da bu bilgilere güvenilmeyeceğine örnekler vererek açıklamalar getirir.

"İçim diyordu ki, mahsusata nasıl güvenilebilir. Bunların en kuvvetlisi göz hassesidir. Bu hasse gölgeye bakar, onu sabit, hareketsiz görür. Onda hareket olmadığına hükmeder. Bir müddet soma tecrübe ve müşahede ile anlar ki o, hareket ediyor. Ancak o hareket birdenbire olmayıp tedriç ile zerre zerre oluyor. Onda sabit olma durumu görülmüyor. Göz yıldıza bakıyor. Onu bir altın lira büyüklüğünde görüyor. Hâlbuki hendesi deliller, onun üzerinde bulunduğumuz küreden daha büyük olduğunu gösteriyor. Mahsusatta bu gibi hallerde his hâkimi hükmediyor. Fakat akıl hâkimi müdafaasına imkân olmayacak şekilde tecrübe ile yalanlıyor."[175]

Gazzâli'nin duyu verilerinin yakini bilgiyi elde edip edemeyeceği konusundaki şüphesini haklı göstermek için yeterli sebepleri vardır. Çünkü duyular ve duyu organları bizim dış dünyaya açılan pencerelerimizdir. Fiziki âlem hakkındaki (Gazzâli buna mülk ve şahâdet âlemi, maddi âlem de diyor) bilgiler bize duyular aracılığıyla ulaşır. Duyular bu esnada kendilerine özgü soyutlama yaparlar. İşte bu soyutlama sonucu elde edilen bilgilerin güvenilirliği ve doğruluğu hakkında tereddütler vardır. Yani duyu verileri dış dünyayı bize ulaştırırken ne kadar kesin, hata ihtimalinden, şüpheden ve hatta şüphenin varlığı düşüncesinden bile uzak olarak ulaştırmaktadır.[176]

Gazzâli'nin rüya ile ilgili düşündükleri de bu şüpheyi arttırır:

"Uykuda bir takım şeylerin varlığına inanıyorsun, bir takım halleri tahayyül ediyorsun. O durumda onlar hakkında hiç bir şekke düşmüyorsun. Sonra uyanıyorsun, görüyorsun ki bütün tahayyül ettiğin, inandığın şeylerin aslı yok. O halde uyanık iken hissin, yahut akim delâletiyle edindiğin itikadın hak olduğuna nasıl emin olabilirsin? Vakıa o itikat, içinde bulunduğun hale nazaran haktır. Lâkin mümkünür ki sana diğer bir hal arız ola ki onun uyanıklığına nisbeti senin uyanıklığının uykuya nisbeti gibi olsun, uyanıklığın o hale izafetle uyku sayılsın. O hal sana arız olduğu zaman aklına tevehhüm ettiğin her şeyin hayal olduğunu, asılsız bulunduğunu kesin olarak anlarsın."[177]

Gazzâli, böylece Antik dönemde, Yunan şüpheciliğinin öncüsü olarak bilinen Sofistlerde görülen türde bir şüpheye düşmüştü. Ne duyularla elde edilen bilgi ne de akıl mahsulü olan bilgiler ona güvenilir gelmiyordu; onu kandıramıyordu:

"Bu vesveseler içime doğunca kalbimde yer etti. Buna bir ilaç aradım, fakat bulamadım. Çünkü bu vesveseleri ancak delil ile giderebilirdim. Delil de ancak bedihi dediğimiz bu bilgilerden meydana gelebilirdi. Bu bilgiler müsellem (kabul edilmiş) olmayınca, onlardan delil tertip etmek de mümkün olmadı. Bu hal güç iyileşen bir dert gibi iki ay kadar içimi kemirdi. Durum itibariyle safsata mezhebine saplanmıştım. Fakat kimseye bundan bahsetmiyordum." [178]

Buradan da anlaşıldığına göre, Gazzâli, şüphesinin basit bir tercih olarak ortaya çıkmadığını or-

---

174 Gazzâli, el-Munkız, s. 17-18.
175 Gazzâli, el-Munkız, s. 18.
176 Ayman Mehmet, Gazzâli'de Bilgi Sistemi ve Şüphe, s.95, İstanbul, 1997.
177 Gazzâli, el-Munkız, s.19.
178 Gazzâli, el-Munkız, s.20

taya koyar. Bu şüphe, insanın kendi kontrolünün dışında, sağlıklı düşünme arzusundan ortaya çıkar.[179]

el-Munkız'dan anladığımıza göre, Allah Teâlâ'nın rahmeti Gazzâli'nin imdadına yetişti de aklın durumunu ona, şüphe ve vesveselerin bulandırdığından başka bir şekilde gösterdi. **Artık akıl ona, daha önce bulunduğundan başka bir tarzda göründü: Yani gerçeklerin araştırılmasında güvenilmeye lâyık bir araç olarak**.[180] Söz konusu eserinde şöyle ifade eder:

"Nihayet Cenabı Hak Beni o hastalıktan kurtardı. Nefsim sıhhat ve itidale döndü. Zaruriyat dediğimiz bilgilerin kabule şâyan, güvenilir olduğuna emin oldum. Bu emniyet, delil tertip ve tanzim etmek suretiyle hâsıl olmuş değildi. Ancak Cenabı Hakkın kalbime attığı bir nur sayesinde olmuştu. Bu nur birçok bilgilerin anahtarıdır." [181]

Yukarıda da ele almaya çalıştığımız gibi **Gazzâli, İslâm düşüncesi tarihinde duyular ve akıldan ilk defa sistematik olarak şüphelenen, onları ciddi bir tahlil ve tenkitten geçiren düşünür olarak karşımıza çıkar.** O, bilgiyi; imkânı, gücü, sınırı gibi bütün yönleriyle ele alırken konuyu ciddi bir tarzda problem olarak koymuş ve çözmeye çalışmıştır. Buradan hareketle Gazzâli felsefesinin temelini bilgi probleminin oluşturduğu gibi bir sonuca varılırsa, mübalâğa edilmiş olmaz sanırız. Şayet o, gelenekleşmiş bilgi anlayışı içinde kalsaydı, sıradan bir düşünür olmanın ötesine geçemeyebilirdi. Fakat o, düşünce sisteminde olabilecek boşlukların bilgi meselesinden kaynaklanabileceğini, sağlam ve güvenilir bilgi üzerine kurulu bir düşünce ve inanç sisteminin her zaman ve her yerde savunulabileceğini çok iyi bir şekilde tespit etmiş görünür.[182]][183]

[179] Hodgson M.G.S, îslâmın Serüveni, terc.B.Çetinkaya-M.Şeviker, s. 198, İstanbul, 1993.

[180] Dünya Süleyman,İmam Gazâli ve İman-Küfur Sının,tere. A.Turan Arslan, s.99,İstanbul,1992.

[181] Gazali, el-Munkız, s. 20.

[182] Taylan Necip, Gazzâli'nin Düşünce Sisteminin Temelleri, s.24, İstanbul, 1989.

[183] ARDIÇ Tarık Fatih Gazzâli Ve Descartes'ta Metodoloji Sorunu, [Kitap]. - Yüksek Lisans Tezi 97183- İstanbul : [s.n.], 2000, s.12-18

AŞK VE KADINI SEVMEDEKİ SIRLARDAN

Haccac'ın oğlu derki: **«Kadınlar; yaşlılardan değil, geceleri kendilerinden ilgisiz bir halde uyuyan erkeklerden nefret ederler.»**[184]

****

Bir gün Mecnun Leyla'ya selâm verdi. Leylâ selâmını almadı. Mecnun nedenini sorunca Leylâ'dan şu cevabı aldı:

«—Dün gece birazcık olsun uyudun! Eğer aşkında samimî olsaydın uyumazdın!» Buna Mecnun şu mukabelede bulundu:

«— Bütün çalışma ve gayretlerime rağmen, sizleri göremedim. Belki rüyamda görürüm diye uyudum, bağışla beni!»

«— Demek ki beni unuttun da hayalimle uğraştın.. »

«— Ne yapayım seni göremeyince bari timsalini göreyim, dedim.. »

Bunun üzerine Leylâ şöyle bir şiir söyledi:

«— Perişan halim, Mecnun'unkinden değişik değildi.
Aramızdaki fark ancak, şu idi: Mecnun aşkını açığa vurmuştur,
Ben fakir Leylâ ise, aşkı içinde saklayarak ölmüştü...»

Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem dediler ki:

«— Bişr ile Hind, aşk uğrunda ölmüşlerdir...»

«— Bilâkis aşkı taşıyamadıklarından ölmüşlerdir, ...» diye izah etti. Bunun üzerine Hz. Aişe dedi ki:

«— Bu sana da şevk ve sevgili ile kavuşma hasreti iras etmez mi? Bana gelince ben, sen öldükten sonra artık yaşayamam! **...»**

Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem buyurdu ki;

«— Sen benden sonra yaşayacaksın; lâkin bana kavuşuncaya kadar üzüntü içinde olacaksın! ...» dedi ve mübarek sözlerini şöyle bitirdi:

«Birbirlerini seven çift ölürse, biri eşini, sanki gurbette olan birini bekliyormuş gibi beklesin...» [185]

---

[184] İmam Gazzâli-trc: Naim ERDOĞAN Âlemlerin Sırrı [Kitap]. - İstanbul : [s.n.], 1972, 12. Makale

[185] İmam Gazzâli-a.g.e., s. 100

HZ. ALİ KERREMALLÂHÜ VECHE'NİN İLK HALİFE OLAMAMA SIRRI

Allah Teâlâ'nın işlerindeki hikmeti anlayabilmek çok zaman almaktadır. Öyle ki olaylar zincirine bakılınca **"neden"** ve **"nasıl"** sorusunu haiz çok cümleler bulunursa da ilim ve irfan arttıkça bu sorular azalır gider. Mesela; Müslümanların **"ilk halife seçimi"** konusunda polemikler çoktur ve farklı mezhep ve meşreplerin oluşmasına tevlid etmiştir. Bu nedenle hayatımız içinde siyasî meselelerin çözümleri hakkında ekstern uçların bir tarafında olmaktan hiç kimse hâli olmadığı veçhile manzarayı umumide Allah Teâlâ'nın adalet sıfatını nasıl tecelli ettirdiğini görmekte çok zor olmaktadır.

Muhyiddin İbn'ül Arâbi kaddesellâhü sırrahu'l azîz dört halifenin arasındaki meseleyi kaderî ömür bazında çözmüştür. Halifelerin hayatlarındaki uzunluğun etkisinden bahsetmiştir. İmam Gazzâli rahmetullahi aleyhin çözümü ise aklî ve naklî çözümde bir harikadır. Çünkü aklın bir meselede ki gücü zannî ve keşfî tevillerden daha fazla müstaid ve muvafık olmaktadır. **"Sırr'ül Âlemin"** isimli eserinde buyurdu ki;

["EĞER ALİ KERREMALLÂHÜ VECHE HALİFELERİN İLKİ OLSAYDI UMULAN SEMEREYİ VERMEZDİ. SONRA ONUN DÖRDÜNCÜ OLMASI ŞEREFİNE BİR HALELLİK GETİRMEZ. ÇÜNKÜ RASÛLÜLLAH SALLALLÂHÜ ALEYHİ VE SELLEMDE PEYGAMBERLERİN SONUNCUSUDUR."] (s.24) [186]

Hilmi Oflaz, bir mesele hakkında genellikle şunu derdi; **"Ne oldu ise iyi oldu";** demek ki Müslümanların ilk düştükleri siyasî meselede zuhur eden olaylar, hayra müstenit olmuştur. Nübüvvetin nihayetinde başlayan **"halifelik kurumu"** Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve selleminde işaretiyle 30 yıl içinde neticelenmiş, sonra mülk ve saltanat İslâm Devletinin yönetim şekli olmuştur. Daha sonraki dönemlerde geçen **"halifelik ünvânı"** resmiyet ve politik içerikli mansıp olmadan kendini kurtaramadığını zaman göstermiştir.

[**"Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellemin amcası Hz. Abbas'a söylediği şu mucizesi de akıllara durgunluk vermektedir:**

«Ey kırk kralın babası!» bakınız (Mulûk) demiştir de (Halife) dememiştir.. (Bununda derin ve gayet ince bir anlamı olsa gerek.)] (s.28)" [187]

Diğer halifeleri de bu söze kıyas edebiliriz.

Günümüz için bu konudan çıkarılacak sonuçta, halifeliğin seçimindeki **evveliyet ve ahiriyyet** üzerine yapılan yorumlarda haddi aşmanın verdiği sıkıntıdan nasıl kurtulmak gerektiğidir. Eğer halifelik meselesi bilinen üzere değil de tersi minvalde olsaydı, muhakkak ki İslâm'ın kaderinde bir Hristiyanlaşma içeriğinin galip olacağını ve bazı önemli meselelerin nasıl hal olacağı bilemeyeceğimizi düşünmekteyiz. Mesela İmamı Âzam rahmetullahi aleyh diyor ki,

"Eğer müminlerin emiri Hz. Ali kerremallâhü vechenin izlediği tavır olmasaydı Muaviye, Amr b. As, Ebu Mûsa el-Eşarî gibi kebîre (büyük günah) sahiplerinin durumlarını bilemezdik." (bk. Kadı Abdülcebbâr; Şerhul-Hamse, Kahire, 1965, s. 138)

Yine bir misal olarak Şiilerin düştüğü gibi Ehl-i Beyt'ten aktarılan bazı gizli bilgilerin olduğu varsayımları (Cifr) ve olmazsa olmazları olan Mehdi beklentisi ile karışık durağanlaşan skolastik [188] bir düşünce içine çekilme olması kaçınılmaz olacaktı. Teolojide önderlerin ve sabıkların etkisi ister istemez olduğundan Allah Teâlâ bu konuda **"Muhammed Ümmeti"**ne açık kapılar bırakmak istediğini aşikâr olarak görmekteyiz. Tarihte hak etmediği halde acılar çekilmiş olsa da, İslâm Milleti ileriye dönük hep bir rahmetin içine gark oldu ki dünyaya hükmeden imparatorluklar ve devletler kurdular.

Mesela, "Sırr'ül Âlemin" isimli eserde Gazzâli buyurdu ki;

[Ebû Haizm'in rivayet ettiği bir hadiste sabit olmuştur:

« Ahirette görülecek dâvaların ilki, Hz. Ali (kerremallâhü veche) ile Muaviye dâvasıdır: Allah Teâlâ, Hz. Ali'nin doğruluğuna hükmedecek, diğerleri ise Allah Teâlâ'nın dileğine kalacaktır..»

Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem, Ammar bin Yasir'e demiştir ki:

«Seni, azgın bir cemaat öldürecek, İmam'ın (İslâm Liderinin) azgın ve zalim olması katiyen doğru olamaz.»

İmamet, iki kişi arasında paylaşılamaz, tıpkı Rubûbiyet gibidir..] (s.26)] [189]

---

[186] İmam Gazzâli-trc: Naim ERDOĞAN Âlemlerin Sırrı [Kitap]. - İstanbul : [s.n.], 1972, 4. Makale

[187] İmam Gazzâli-a.g.e., 4. Makale

[188] **Skolastik**: Hristiyan âleminde, papazların dinî görüşüne ve onların baskısı altındaki dinî fikirlerine göre yapılan tedrisat usulü.

[189] İmam Gazzâli-a.g.e., 4. Makale

Geçmiş meseleler hakkında kaderî bakışı "beşerî" yönden değil "hakikat" penceresinden bakarsak, şunu görürüz ki, Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem ve ehl-i beytinin fedakârlıkları ve acıları ile biz Müslümanlar dinî ver içtimaî yönden muhafazaya alındığımızdır. Burada bize düşen eski olayların değiştirilme imkânımızın olmadığını bilmek yanında, herkesin de hak açısından aynı sevgiyi beslemeye mecbur olmadığını söylemek gerekir. **Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellemi ve ehl-i beyt sevgisini diğer sevgilerden üstün tutmak üzerimize borçtur.** Fakat bu sevgide diğer insanlara karşı zafiyet gösterenlere karşı düşmanlık oluşturacak bir duruma girmekte vebale sebep olmak gibi bir şeydir. **Hz. Ali kerremallâhü veçheyi sevdiğimiz gibi, Muaviye'yi aynı derecede sevmeye kimse mecbur değildir.** Muaviye'nin dünyalık saltanat için gösterdiği gayretleri de **"sahabe statüsü"** içerinde takdir etmeninde bir gereği de yoktur.[190] Ancak bu mevzuların temcid pilavı gibi sürekli gün yüzüne çıkarıp **"Ciğerdelen"** olmakta fesat ve fitneye sebep olmaktan öteye gitmemektedir. TV gibi kime hitap ettiği meçhul olan umûmî kanalizasyonlarda bu konuları halka anlatanların samimiyetinden şüphe ettiğimizi söylemek mecburiyetindeyiz. İslâm devam ediyor ve edecektir. Muhakkak Allah Teâlâ kişilerin hak ettiğini hem bu dünyada ve hem de ahirette ödeyecektir. Bu gerçek bir hakikattir. Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellemin Hakk'a yürüyüşünde Hz. Ebû Bekir radiyallâhü anh mescide geldi;

"Ey insanlar! Kim Muhammed'e (sallallâhü aleyhi ve sellem) tapıyorsa bilsin ki Muhammed öldü. Kim de Allah'a tapıyorsa bilsin ki Allah, Bâkî'dir, ölmez." dedi. Sonra o, şu âyetleri okudu:

"Muhammed ancak bir resuldür. Ondan önce nice resuller gelip geçmiştir. O ölür yahut katlolunursa sizler geri mi döneceksiniz? Kim geri dönerse O'na (Allah'a) bir zarar vermez. Allah ise, İslâm hizmetine şükrü yerine getirenlere mükâfat verecektir." (Âl-i İmrân, 144)

Hulasâ günümüzde İslâm'ı protestanlaştırmaya çalışan reformistlere, diyalogculara, kalvanistlere, panteist tasavvufculara, Bahailere, sahte mehdilere vb. karşı mücadele dinin takviyesi gerekirken, mezhep meseleleri haline gelmiş bu tür konuları müsteşrik ağızlı gibi konuşmalardan bir fayda hâsıl olmamaktadır. Neticede **"Ne oldu ise iyi oldu" diyerek geleceğe yönelip İslâm'ın intişarı için gayret göstererek maddî ve mânevî fedakârlıklar üzerine** olmak gerekmektedir.

İhramcızâde İsmail Hakkı

---

[190] Muaviye dedi ki;

" Yüce işleri elde etmek için himmet gösterin! Şüphe yok ki, ben hilâfet ehli değildim. İstedim, çalıştım ve elde ettim.." (İmam Gazzâli-a.g.e., s.154)

LİDER OLMAK VE HÂKİMİYET SIRLARI

Hâkimiyet ve idare, iyi, kötü, şanslı, şansız, başaran, başaramayan kişiler arasında mücadele ve çekişmeye mahal olan gayet büyük bir iştir. Kıskançlık, garez, iliyle, desise ve benzeri bütün kötü huylar ve duygular ondan ileri gelir. Böyle güç olan bir şeyi elde edebilmek ve onu ayakta tutabilmek için mutlaka büyük bir insan olmak, köklü bir sabır sahibi bulunmak ve çok miktarda paraya da malik olmak gerekmektedir. —Bu imkânlar bulunmazsa bu büyük iş başarılamaz!—

Bununla beraber yüce bir himmet de gerekmektedir.

Nitekim Muaviye **«Yüce iş ve gayelere vasıl olmak için âzami himmet gösteriniz! Ben Hilâfete ehil değildim, çalıştım, gayret ettim ve ona nail oldum, »** demiştir.

Eskilerin hikâyeleri, haber ve eserlerinden hoşlanacağın muhakkaktır. Bunları okuduğum zaman göreceksin ki, insanların birazı hariç, hiç kimse krallık derecesine, babası veya annesinden dolayı erişmemiştir. Görmüyor musun, Mülk'ün asıl varisi ve müstahakkı olan Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellemin evlatları iken bu mülk nasıl zorla alınmıştı!..

Şimdi biraz sana, Zul Karneyn'nin kıssasından bahs edelim:

O, Cebeloğlu Sa'bdır. Annesinin adı Heyelânedir. Babası dokumacı idi.

O, Beni Humeyr Oymağı'nda bir yetimdi. Annesi, Kostantin — İstanbul — şehrinde oyuncak eşyayı teşhir eden bir Galeri bulunduğunu duydu ve oğlunu oraya götürdü. (Çocuğu orada gezdirirken) oyuncakların üstünde duran bir resim gördü bu resim Kralın Heykeli idi. Annesi Ona:

—**Yavrum bunlardan istediğini seç,** dedi. Çocuk hemen elini kiralın tacına uzattı. Annesi ondan bir kaç defa menetti ise de çocuk bir türlü elini ondan çekmedi. Bir Yunan onu gördü ve aralarında şöyle bir konuşma geçti:

—Sen Heyelâne ve bu da oğlun Cebeloğlu Sâbdır, değil mi?

—Evet!

—İlerde beni ve çoluk çocuğumu himayenize almak şartıyla size büyük bir sır açıklayacağım, dedi ve çocuğa dönerek sözlerine şöyle devam etti: Sen doğu'ya ve batı'ya hükm eden büyük bir kral olacaksın! (bunu duyan annesi onu) gizlice Babil topraklarına kaçırdı. Sonra kadın o adamın sözlerini doğrulayacak üst üste tam üç rüya gördü:

1 **— Rüyasında sanki yer bir ekmek olmuş ve oğlu onu yemiş olarak gördü.**

2**— Rüyasında, Oğlunun denizlerin bütün suyunu içmiş ve topraklarını yemiş olduğunu gördü.**

3 **— Rüyasında oğlu, göğe çıkmış, yıldızları bir bir toplamış ve ayı elleri ile sıvazlamış bir halde gördü.**

Bilâhere Hızır'la buluşunca, ona bu rüyayı yorumlamış ve büyük bir kral olacağını, peygamber ve hekimlerle buluşacağını, buna benzer nice büyüklüklere erişeceğini müjdelemiştir...

Bu kıssa'dan hisse almak istersen şunlara dikkat etmelisin:

Bir şey'i mutlaka başarmak istersen azm ve himmet sırlarına yapış!

İşin sonunu getirmeye çalış Esbaba, tevessül et!

Bu kitabı sakın elinden bırakma!

Sonra, kızılı beyaza, beyazı da kızıla boyamasını becerebilenleri iyice tetkik et!

Bu anlattığım vasıflardan, yoksun isen, kendine yardım edecek, destek olacak kimseleri bulmaktan aciz isen, kendini bu yönden güçlü hissetmiyorsan o zaman ilim sahibi olmaya çalış, zuhd-ü takva yolunu seç!

Kendine sadık kalacak ve yolunu takip edecek birçok öğrenci bul!

Adetlerini çoğalt!

Sana uçuşup gelmeleri için bazı kerametler edin! Doğruluktan ayrılma, dürüstlüğü de elden bırakma!

Eğer mutluluk meltemi bir gün esecek olursa, talebelerine, insanların işledikleri fısk-ü fucurdan bahs et!

İrtikâbı caiz olmayan işlerle meşgul olduklarını da açıkla!

Her sınıfta ve tabaka'dan sözlerine, özlerine güvendiğin arkadaşlarını uyar.

Sözünü dinleyecek ve sana güvenecek kimseler güçlenince, insanlardan kalburüstü olan havas tabakasını, güzel ve yumuşak sözlerle kendine cezbetmeye çalış!

Kendine muhalif saydıklarını ve inadı elden bırakmayanları da açık münazara ve tartışmalara davet et! Daha sert olanlara da sert davran!

İslâm'ın zuhurunu, doğup yayılışını bir gözden geçir.. Görmüyor musun İslâm dini nasıl zuhûr etmiştir. İlk önce muarızlarına nasıl davranmıştır. Şu ayeti dikkatle oku:

«(Habîbim Şöyle) de: Ey Kâfirler, ben sizin tapmakta olduklarınıza tapmam ». Benim (kendisine ibadet de devam) edeceğime de siz kulluk ediciler değilsiniz. Ben (zaten) sizin taptıklarınıza (hiç bir zaman) tapmış değilim. Siz de benim kulluk etmekte olduğuma (hiç bir zaman) tapmış değilim. Siz de benim kulluk etmekte olduğuma (hiç bir vakit) kulluk ediciler değilsiniz. Sizin dininiz size, benim dinim bana.» (Kâfirun sûresi,1-6)

Önceleri böyle müsamahakâr davranan İslâm, saadet zirvesine çıkınca güçlenip kendisini zinde hissedince bakınız muarızlarına nasıl kılıç çekmiştir: **«Onun için o Küfr edenlerle (muharebede) karşılaştığınız zaman boyunlarını vurun!»** (Muhammed,4)

Düşmanı mağlûp edip sırtını yere getirdikten sonra, düşman barış yapmak istediğinde onu cizyeye bağlayarak onlara nasıl barış ilân etmiştir:

«Eğer (düşmanlar) barışa meyi ederlerse, sen de ona yanaş ve Allaha güvenip dayan.» (Enfâl ,61)

Zafere kavuşup irade çadırlarının direkleri sema'ya doğru yükselince bakınız ne demiştir:

«Hiç bir nebi yeryüzünde ağır basıp (harp edip) zaferler kazanıncaya kadar (muharip düşmandan) esirler alması vaki olmamıştır.» (Enfâl,67)

Ey Hâkimiyet isteyen kişi!

İşte sen de bu minval üzre ol!

İnsanlara akıl ve mantıklarına göre hitap et!

Adalet ölçülerinden sakın ayrılma!

Her yerde adaletle hükmet!

Faziletli kimselere karşı saygı duymayı şiar edin!

Askerleri doyur, kırıkları sar!

İnsaftan ayrılma!

Etrafındakileri yani âlimleri ve memurları doyur!

Bunu başaramazsan, hakkın sırtını yere getirmek, adaleti kökten yıkmak için rüşvet yaygın bir hal alır. Halk arasında zulmün gayri ihtiyarî artar, kalpler senden çevrilir, kem gözle sana doğru yönelir. Farkına varmadan iç ve dıştan çökmeye yüz tutarsın...

Şunu da hatırdan çıkartma ki, mazlumun, senin istek ve gayelerini sıfıra indirecek kadar büyük bir himmeti vardır. Dürüstlüğü kendine düstur edinen sağlam karakterli üstün ahlâklı kişilerin himmeti gibi bunların himmetleri de bulutlardan yağmur boşaltabilecek kadar tesirli olur!..

Simeltekin'in oğlu Sultanın şu kıssasını dikkatle oku:

Bir gün O. Hint kiralına bir elçi göndererek sordurdu:

—**Siz Halıkı inkâr ediyor, peygamberleri yalanlıyorsunuz. Buna rağmen ömrünüz uzun oluyor. Biz ise, Allah'a inanıyor, peygamberlere saygı gösteriyoruz. Yine de ömürlerimiz sizinkine oranla kısa oluyor.**

Bize bunun sırrını açıklar mısınız?..

— **Şu üzerinde meyva bulunan ağaca bak! O yerinden kopana kadar sana cevab ver-**

meyeceğim. Sen dur ve yerinden kıpırdama, dedi.

Sonra göğsünü şişirdi, onun yerinden kopması için yürekten bir temenni de bulundu. Himmeti ve gayreti kuvvetlendirdi. Aradan çok bir zaman geçmeden ağaç sallanmaya, insanlarda kaçışmağa başladı. Ağaç büyük bir gürültü kopararak yere yıkıldı. Melik (kıral) elçiyi görünce haykırdı:

—**«İşte benden beklediğin cevab!.. Sultana deki: Bir tek himmet, büyük bir meyvesi bulunan ağacın yerinden çıkmasını sağlarsa, nasıl olurda mazlumların himmeti zalimlerin yok olmasında, köklerinin kazılmasında tesirli olamaz! Şayet haksızlığa uğrayanların himmeti zalimlere tesir edemiyorsa muhakkak duaları bulutlardan öteye geçemiyor da' ondandır...**

Bazı geçmiş kitaplarda varit olmuştur: «Eğer zalimden intikam almazsam ben de zalimim...»

Sonra şunu da iyi bil ki, adalet heybetle olur. Gerekirse öldüreceksin. İcab ettiğinde asacaksın. Çünkü çoğu kez bunlar, halka huzur, memlekete sükûn getirir. Yeryüzünün düzelmesini sağlar..

Çünkü Sultan, yeryüzünde Allah'ın gölgesidir: [191]Her mazlum ona gelir başvurur ve derdini döker.

Öyleyse Taşı gediğine koymakta tereddüt gösterme! Çünkü yerinde icabında öldürmek, cinayetlerin ortadan kalkmasını sağlar. (**Sizin için kısasda hayat vardır!**) buyurulmuştur.

Bedir Savaşına katılan Amr bin el-Âs, Muaviye'yi uyarmış ve onu, **"büyük işler"** başarmaya teşvik etmiştir de kasidelerinde şöyle demiştir:

«Muaviyem! Halkın derdi bitmez...

Muaviyem ömrümde bir defa olsun sana boşuna biat etmiş değilim!»

«Nice yaşlı insanları tanırım ki zekâ ve kurnazlıkları sayesinde harplerde büyük başarılar kazanmıştır."

Ülkeye hâkim olup onu düzene sokmak için diğer bir usulde parayı esirgememektir. Başka çarelerle de hal edilebilir fakat cimriliği terk etmeden, mazlumun sesine kulak vermeden, orduyu doyurmadan bu işler başarılmaz. Şu halde halkın durumunu yakından izlemek ve incelemek için kendine bir vakit ayırmalısın! Çünkü maiyetindekilerle halkdan gaflet etmek zulmün meydana gelmesine sebep olur. Eski kitaplara bir bak: Kisrâ'nın kızı o kitapları «Divan» diye adlandırırken yalan söylememiştir.

Kâtiplerin gündüz yazdıklarını akşam, olunca bir gözden geçir.

Göreceksin, bir kralın gafletinden nice mazlumlar büyük haksızlıklara uğramıştır!

Vaziyet normal halde ise, herkesin ileri geri konuşmasına müsaade etme (Çünkü başın derde girer.) Kısası gereken bir şey varsa hemen icra et. Yalnız bunu yaparken de Allah'ın sana gösterdiği yoldan emrettiği prensiplerden ayrılma!

Vallâhu âlem.

Kaynak:

İmam Gazzâli-trc: Naim ERDOĞAN Âlemlerin Sırrı [Kitap]. - İstanbul : [s.n.], 1972, 1. Makale

[191] Rasulullah sellallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuşlardır: **«Sultan Teryüzünde Allah'ın gölgesidir. Zayıf ona gelir ve zulm'a uğrayan ondan yardım ister. Her kim Dünyada Allah'ın sultanına ikram ederse kıyamet gününde Allah da, ona ikram eder.**

ŞEYTANÎ DÖNMELER

Gün geçmez ki, **“…..İslâm’a girdi”, “…….artık İslâm’ın taraftarı oldu”, “………müjde”** gibi haberler ile Müslümanlar sevince gark olurken, dönme bir dönüşle dönmüştür ki, yıllarca nesli Allah Teâlâ’ya kul olmuş kişiye, İslâm’ı öğretmeye başlamıştır.

Dönme dönmüştü, meğer Müslümanı döndürmek için dönmüştü.

Neye döndürmek? Kendi inancı olan dine… Onun dinide İslâm adını almış, yıllarca dine emek vermiş, dindâr kişilere karşı gizli savaşın mücadelesini vermeye başlamıştı.

İnsanın zayıf noktalarından biri de **“yenilikçi olma arzusu”** dur. Zayıf noktayı bilenler, **“bıkma ve usanma yorgunluğu”** nu, bu şekilde kullanacaklar ve tatmin olmak isteyen kesimi uyuşturmak suretiyle dönmeye yöneltilecekti. İslâm Yahudilik gibi, ırkî, milliyetçi bir din değildir. Ancak dönmenin işbirlikçi tuzağını “feth” kavramı içinde eritince, Müslümanı **“aldanma tuzağı”** na çekmeye başladı. Müslüman duymadığı ve görmediğini devşirme ile çok güzel görüyordu. (Misal: İslam tarihindeki felsefi tercümeler hareketi)

Dönme ve yandaşları hep tarih boyu aynı nakaratı tekrarladılar.

“Atalar dini seni perişan kıldı”, “Kur’ân-ı Kerim’den uzaklaşmışsın” “Ben dini kitabınızdan okudum, siz tabu yapmışsınız ve okumuyorsunuz”,

Nedense bugüne kadar dinin gelmesine sebep olan <u>“dönmenin atası olmadığı ve dinin çilesini çekmiş hayatını gariplikten kurtaramamış beğenmediği Müslüman”</u> olduğunu görmüyordu.

Niye dönme, Müslümana, İslâm’ı öğretmek istiyordu ve sebebi ne idi?

Söz burada çoğalır gider….

İslâm’a döndüm diyenlerin sırrını çözmek isteyen biriysen, çok zaman alsa da bilmekte fayda vardır ki, sana söyleyebileceğim birkaç husus şu olabilir;

Birisi **“evlat, babanın sırrını taşır”** derler. Diğeri, dönmenin peşinden, para ve mevki de takip etmesidir.

Demek ki dönmede bir hile vardır. Mesela bir zamanların şarkıcısına bakıyorsun ki, önce eşini boşuyor. Sonra İslâm’a döndüm diyor. Sonra bir medyaya ortak oluyor.

Ne oluyor. Çünkü boşluk oluşacak, o boşluk dönmeyle dolması gerekiyor da ondan. Daha sonra, doğruluklarla karışmış zehrini garip Müslümana kusup duruyor. Zaman geçiyor, toplum unutkan olduğu için, çilesini çekmediği davanın temsilcisi oluyor. Yıllarca çile çekmiş Müslüman, çilesine bir çile daha katıyor.

Sözün burasında dönmeden, şeytan ne murat etti? diye düşünürseniz, İblis avenesi ile aldatmaya çalıştığı toplumdan bazen usanç duyarmış. Çaresi kalmazmış. O zaman dönmesine biraz katkıda bulunduğu (rüyalar ile) ve yardım ettiği nadide elamanı ile kaleyi içten fethetmeye çalışırmış. Bahsettiğimiz bu hile, şeytanın en son müracaat ettiği, zor başardığı bir hilede olsa sonuçta en çok kazançlı olduğu ve denediği bir taktiktir. **“Hüsn-ü zan memuru”** olan Müslüman bu kapıdan sokulur. Öyle komplo kurbanı olur ki, dönme dahi bilemez. Dönme, bir zaman sonra bir dönüş ile dönerki yerinde yeller eser, koynunda sevgilisi, parası ve hasretiyle kavuştuğu dünyasında acısıyla ölür gider. Ancak sonunda onunda ciğerlerini dağladığı ve harap edip bıraktığı bir Müslüman kalmıştır.

Ey kardeşim şüpheni bir yerde sakla, şüphe etmediğin gün donuklaşır ve uyuşursun. Günümüzde şüphen senin tek sermayendir.

Allah Teâlâ’m, doğru diye gördüğümüz günahkâr karşısında, bize ayıklık ver.

“Ey Rasül! Kalpten inanmadıkları hâlde, ağızlarıyla “İnandık” diyenler ile Yahudilerden küfürde yarışanlar seni üzmesin. Onlar yalan uydurmak için (seni) dinlerler, sana gelmeyen bir topluluk hesabına dinlerler. Kelimelerin (ifade içindeki) yerlerini bildikten sonra yerlerini değiştirir ve şöyle derler:

“Eğer size şu hüküm verilirse, onu tutun. O verilmezse sakının.”

Allah, kimin azaba uğramasını istemişse artık sen onun için asla Allah’a karşı hiçbir şey yapamazsın. Onlar, Allah’ın kalplerini temizlemeyi istemediği kimselerdir. Onlara dünyada bir rüsvaylık, ahirette ise yine onlara büyük bir azap vardır.” (Mâide, 41)

İhramcızâde İsmail Hakkı

BULANMIŞ TEVHİD EHLİ

Tâbî, gayret etti, çalıştı son kapıya vardı. Kapı, bir kapı ki, tokmağını sağa çevirsen başka, sola çevirsen başka açılıyordu.
Hazırlanmıştı, bekliyordu. Fakat beklediği olur mu olmaz mı, onu, kendisi de bilmiyordu. Ancak yol arkadaşı Hâdî ile son kapıda şu konuşma geçti. Her şey birdenbire değişmişti.

Hâdî:
"Bizimle isen namaz kılacaksın."
Tâbî:
"Hâlâ bu iş bitmedi mi, mecbur muyuz?"
Hâdî:
"Sonsuz emir var."
…..
"Kılmak istemiyor musun?"
……
"Melekte olsan, ruh ta olsan, secde edip namaz kılacaksın."
Tâbî:
"Biz arınmadık mı?"
Hâdî:
"Hem arındık ve hem de bulduk."
Tâbî:
"Benim kalbimi temizlemedin mi?."
"Daha namazın ne gereği var, Temiz bir insan olmadım mı?."
Hâdî:
"En temiz yaratılanlar, melektir. Onların bile kimi rükûda, kimi kıyamda, kimi secdede."
Tâbî:
"Allah Teâlâ'ya inanıp, rasülüne de iman etmedim mi?."
Hâdî:
"Ettin."
Tâbî:
"Hakikatin sırrına erdiğimi çok kere söylemedin mi?"
"Tasavvuf ehliyiz, dâimi salâta (namaza) ulaştık demedin mi?
"O zaman beş vakit namazın bizde iş ne?."
"Hakikatte şeriat yoktur, diyen sen değil misin?"
"Hakikatin zirvesine ulaşan, Hakk'a yakîn onda beka olan, "kime namaz kılar" diye soran sen değil mi idin?"
…….
"Biz şeriatı bıraktık, ehl-i tarik olduk, demedik mi?"
"Ahâdiyete vardık. Namazın şekliyle bağlanmayız, resmiyetini aştık demedik mi?"
"Ne oldu?"
…
Hâdî, arkadaşı ve talebesi olan Tâbî'den usandı. Eliyle yetiştirdiğine sahip olamamış, ayağını tevhid mertebelerinde bulandırmıştı. Cehennemlik demeye özü varmasa da talebesini nefsine kul olmaktan kurtaramamış, şeytâniyete kaptırmıştı.
Hâdî söze şu şekilde devam etti.
"Sözü uzatma, manayı kaybettin. Ancak son söz olarak sana şöyle diyebilirim."
"Namaz sakıt olmaz, ancak ne gördün, ne bildin ki kendini kulluktan düşürdün."
"Allah Teâlâ'nın kulluğundan düşürdüğü ancak şeytan olur."
"Namaz dinin gereği ve direğidir."
"Namaz kılmayan kâfir değildir, ama kâfirler namaz kılmazlar."
"Sen inkârda mı kaldın, ispata varıp Allah olduğunu mu sandın?"
"Ah….iki menzil arasında kalanlar."
"Bizim sana yardımımız, uyarmak ve "kulluk et" demektir."

"Ancak nefsine değil."
"Bizim bu hususta, bir suçumuz yoktur. Senin telef olmanı ister miyiz!"
"Sen 'fark' edemeyip kulluğu kaybettin."
Tâbî:
"Ne demek, bunca emeğim zayi mi oldu?"
Hâdî:
"İblis'te çok emek vermişti, meleklere hoca bile oldu diyorlar."
"Ne oldu….Ayağı kaydı, şeytan oldu."
Tâbî:
"Bu haksızlık olmuyor mu?"
Hâdî:
"Haksızlık yoktur. Haddini aşmak vardır."
"Eğer, bir puta da kulluk etseydin, yine kurtulurdun."
"Sen kendini anlamak istemiyorsun?"
"Cennetin yolu bir ama, gidişler farklı."
"Senin işin cennete kapıdan değil bacadan girenlere benziyor."
"Sen doğruyu arıyordun"
"Hakikati de buldun.
"Fakat şimdi kendini kaybettin."
"Şimdi durduğun yer belli değil."
"Haydi git."
"Biraz da 'inkâr' lık çilesi mi, ne çekeceksin."
"Demek ki, mahcupluk kaderinde varmış. Unutma ki, emeğin zayi olmaz."
"Allah Teâlâ çok cömerttir."
…..
"Eğer, bu durumda bir suç var, kimde diye düşünüyorsan."
"Var, var…"
"Var ama, yolun evvelinde olsa idi, benden idi."
"Fakat emekten sonra olduğu için, illâki sendendir."
….
"Kovuldun."
….
"Hayır, Hayır kendini kovdurdun?"
"Benim tavsiyem, yine de umudunu yitirme."
"Benim vefâm ise, seni unutmamaktır."
"Ancak yine, ilk sözümüz senin için geçerli."
….
"Kulluk işareti olan namazı kılacaksın."
Tâbî:
"Namaz mı?"
Hâdî:
"Evet"
Tâbî:
"Offf…."

İhramcızâde İsmail Hakkı

KÂHİN VANGA SÖZLERİ

(Faydayı mucip gördüğümüzden Kahin'in sözlerinden bir kısmını alıntıladık. Çok şeyi söylediğini fakat Hz. Muhammed sallallâhü aleyhi ve sellem ile olan sırrını söylemeden gitmeye mecbur olduğunu söyleyen bir Bulgar Türk'ü ile karşılaşmıştım. Anlaşılan Komünist rejim içerisinde dinsizlik propagandası içinde insanlara ancak bu kadar yardım edebilmiştir. Umuyoruz ki, ileride bazı sırları da açığa çıkarsa, öğreniriz.)

Pişmanlıktan daha korkuncu yoktur. En kötü hastalık budur. İçten kemirir onun ilacı yoktur.

İlaçlar, faydalı bitkilerin yoluyla hasta organizmayı tedavi edebilecek tabiatın önünü kapatırlar.

Dünyada başlangıç şifalı bitkilerle olmuştur, bitiş de öyle olacaktır. Şifalı bitkiler sadece yetiştikleri çevreden olanları iyileştirebilirler. Herkes kendi yöresindeki şifalı otlarla tedavi olmalıdır.

Birbirinizi sevin, iyi düşünmeye, iyi şeyler yapmaya gayret edin, çünkü bu hepimiz için en iyi ilaçtır.

Kadın erkeğin aynası, ev kadının aynası, çocuklar ise anne babanın aynasıdır.

Kim olduğun önemli değildir, önemli olan iyi biri olmandır.

Eğer kimseyi kalpten affetmezseniz, bir hiçsiniz.

"...Bunun için insanlara, bilinçlerinin iyiye doğru değişmesi gerektiğini söylüyorum. Dünyamız, "iyilikler çağı" diyebileceğimiz yeni bir zaman dilimine giriyor. Dünyanın bu değişimi bizden dolayı veya bizim için değildir, biz istesek de istemesek de değişim geliyor. Yeniçağ farklı bir düşünceyi, yeni bir bilinci, yeni özellikte insanları gerektirir; uyumun devamı için... Bugün birçoğumuz değişimlere uyum sağlamaya çalışıyor, ama bu onlara yeni geleceğe girmelerine yardım edemeyecek. Onlar zamanları için gerekliymiş, göğün belirlediği misyonu yerine getirmişler. Şimdi başka, iyi insanlar geleceğe hizmet edecekler; hayatın korunmasına ve geliştirilmesine..."

Ümitsizlikten (çaresizlikten) daha korkunç bir şey yoktur. En kötü hastalık budur. insanı içten çürütür.

Her insan, kim olursa olsun, dünyaya belli bir görev ile gelmiştir: Hayatı her alanda yaşatmak ve onun, şu anda bilemeyeceğimiz bir takım kozmik hedefler doğrultusunda gelişimine katkıda bulunmak...

.. Şurada bulunma sebebimiz, yaratıcı olmak vazifemizdir. Mekânı fikirlerle ve bilgelikle doldurmak için yaratılmışız. Varoluşun temeli bilinçtir ve bir gün düşüncenin avatarları olan Budalara ve İsalara erişeceğiz.

Tabiatta kimin ne şekilde tedavi edilmesi gerektiği yazılmıştır. Tabiatın dilini okuyun, tanrı onun sayesinde konuşur!

Bu dünyada verirsen, diğerinde alırsın, örneğin biri büyük biri küçük iki elman olsun; hangisini verirsen orda bulacağın da o olacaktır. Eğer bu hayatta bir şey vermediysen diğer hayatta hiçbir şeye sahip olamayacaksın.

İnsanın kalbi altın gibi temiz, insanlara karşı şeker gibi tatlı olmalıdır.

Yalnızca mutluluk yaşamak üzere dünyaya gelen biri yoktur. İşte biri işinde çok başarılıdır, aile hayatında mutsuzdur; başka birinin işi de ailesi de iyidir, sağlığı yoktur; üçüncü birinin kendisi de sağlıklıdır, ama çocukları hastadır... Her insan için iyi ve kötü vardır, hayat böyle düzenlenmiştir.

Dünya ve evren hakkındaki gerçeği, eski kutsal kitaplarda aramalıyız.

Bazen çok sinirliyim ve insanlar benim kötü olduğumu düşünüyorlar. Bense etrafı ve dünyanın çevresinde daraldıkça daralan çemberi görüyorum, insanların acılarını içimde yaşıyorum ve anlatmıyorum, zaten anlatamam da. Çünkü insanların hak ettikleri gibi yaşadıklarını söyleyen bir ses beni izah etmekten alıkoyuyor. Artık birbirine değer vermeyen, sadece daha çok mal ve varlık elde etme peşinde olan bu insanlara ben nasıl yardım edebilirim?

Paraya ihtiyacınız varsa, çalışın. Para sizin elinizi ve aklınızın meyvesi ürünü olsun! Ama altına ihtiyacınız yok! Toprağın altında saklı olan zenginliklerin yüzeye çıkacağı zaman gelecek, fakat o vakit sular gömülecek. Suyun yerine altın içebilir misiniz? Sizce hangisi daha değerlidir?

Birbirimizi sevmeliyiz ve iyi olmalıyız. Eğer bunu beynimizle anlamaz isek, kozmik kanunların yaptırımı ile idrak ederiz, fakat o zaman hem çok geç hem de bedeli ağır olacak.

Çok kişi bana gelip soruyor:

"Bana önceki hayatımda nasıl biri olduğumu söyle!" Ben de cevap veriyorum:

"Sana önceki hayatının olduğunu kim söyledi?" Başkaları şunu sorar:

"Bir sonraki hayatımda kim olacağım?" Cevap veririm:

"Sana sonraki hayatının olacağını kim söyledi?

Sen şimdiki hayatına bak ve daha iyi biri olmaya kulluğa özen göster.

Tanrı var ve eğer sessiz olursanız, taşlar bile onunla ilgili konuşacaktır. Körlerin ışığın varlığını bildikleri gibi, sakatların sağlıklı insanların olduğunu bildikleri gibi, sağlıklı insanların da Tanrı'nın varlığını bilmeleri gerekir.

Bana gelip "Neden iyi ve kötünün var olması gerekiyor?

Neden bunu önleyemiyoruz?' diye soruyorlar. Neden mi?

Çünkü doğduğumuz ve üzerinde yaşadığımız dünya bunun için armağan istiyor. Dünyaya vergi ödüyoruz, aynen eve kira ödediğimiz gibi.

Bir gün insanlar, hemen her şeye sahip olabilecekler, fakat tek sahip olamayacakları, gerçek değer ve paha biçilemez zenginlik olan arkadaşlık, aşk ve duyarlılıktır.

İnsanlar artık sadece para ile ilgileniyorlar. Paraları varsa, her şeyin yolunda gideceğini düşünüyorlar. Günün birinde onların hiçbir işe yaramayacaklarının farkında değiller.

Kaynak:

Renan Seçkin, Kahin Vanga, 2009, İstanbul, s.246-248

YOL VERENİN OLSUNDA, İSTERSE KÂHİN OLSUN

Kendine güvenini kaybetmiş bir adam sığınmak için mağaraya girdi. Orada bir kâhinle karşılaştı ve konuştu. Bu görüşme sayesinde bir şeyi bulmuştu.

Güven.

Adam, âdem oldu.

Yalanda olsa, doğru da olsa kâhin bile bir adama yol veriyordu. Öyle bir yol ki, kendisi için düşünemeyeceği kadar yüksek bir yoldu.

Kâhin onu alçakken yükseltti ve yüceltti.

Meğer bahsettiğimiz adam ölümsüz olmak istemekte imiş.

İnsan ya, ölümsüz olmak isteyebilirdi. Fakat nasılı vardı. Kâhin onu bu nasıldan geçirecekti ve geçirdi, sonsuzluğa doğru seyrini başlattı.

Adam, mağaraya niye geldiğini sorarak kâhinle söze başladı.

Adam:

“Ben seçilmiş biri miyim?

“Bu Kaderim mi?”

Kâhin:

“Ben kâhinim.

“Kâhinim diyerek, görme gücümün bir lütuf olduğunu düşünüyorsun,

“Ben seçilmek istemem mi?”

“Fakat gün senin için doğdu?”

Adam:

“Bu lütuf mu?”

Kâhin:

“Lütuf olduğu nasıl düşünülür? Geleceği görebiliyorum, fakat değiştirecek gücüm yok.”

Adam:

“Niye, Ben?”

Kâhin:

“Annen inançlı bir kadındı?”

“Baban için çok söz söylemeye gerek yok, anne iyi ise sen iyisin, demektir.”

“Nesilleri kıran annelerin iyiliği ve kötülüğüdür.”

Adam:

“Annem iyi idi, öyleyse, ancak tanrısı en ihtiyaç duyduğu zamanlarda yanında yoktu.”

Kâhin:

“Bilemem”

“Ben ve sen aynı kaderi paylaşıyoruz. Sen geçmiştekilerle ben ise yaşanacak gelecekle.”

Adam:

“O zaman gelecek tam olarak ayarlanmıyor veya ayarlıyamıyor muyuz?”

Kâhin:

“İhtimalleri o kadar çok ki, geçti artık, hayatın bir savaş için olacak. Sen seçildin?”

Adam:

“Bunca yıldır, ilgilenilmeyen biri gibiydim. Şüphelerdeydim.”

“Beni buraya getiren o zaman şüphem midir?

Kâhin:

“Olabilir, Hayatında savaş yazılmış. Barışı bulmak istiyorsun. Bunun için ne gerekirse, fedâ edeceksin.”

“Bedenin ölecek olsa da, zaferin öyle değil.”

Adam ve kâhin sustular…..

…….

Kâhin:

“Doğrulara şüphe duyarak ulaşabilirsin. Ancak senin bir fazla bilgin var, o da zaferin senin yanında olacağını görüyorum.”

“Korkularını paylaşıyorum! Savaşmalısın. Savaşta sayının hiçbir önemi yok. Sadece cesaret vardır.

“Bugün ve bundan sonra kader seninle”

“Rakiplerin çok sayıda ve güçlü diye senden üstün oldukları aklına getirme. Onlar korkaklardır! Maskenin ardına saklanıyorlar! Onlar da senin gibi ölümlüler.”

“Sakın bu savaştan kaçma, onurunla savaş. Çünkü onlardan senin bir fazlan var. Kazanacağın inancı. Onlarda ise bu yok. Bu büyük bir kayıp.”

Zafer senin ve inananlarındır.”

Yukarıda geçen diyalog tarih sahnesinde onlarca insanın başından geçmiş bir vakıadır. Büyük insan bildiğimiz kimselerin gücünde bu türlü olaylar her zaman vardır ve bundan sonrada olacaktır.

Farz edelim ki bu anlattıklarımızın hepsi bir efsane olsun. Öyle günler yaşıyor ki günümüz insanı, yalan bile olsa ona güç verecek bilgiler sunan kişilerden yoksun olarak başıboş bir hayatın içine doğru sürükleniyorlar.

“Ötekileri ve şüpheleri kalmayan toplumlar yıkılmaya mahkûmdurlar.”

Yalan bile olsa bir inancı olmayan bir kişi ne kadar güçlü olabilir ki;

Etrafınıza bakın şüphesi olmayan insanlarla çevrilisiniz.

İnsanlar neyi kaybettiler ki, şüpheleri kalmadı.

Cemil Meriç’in düşüncesi üzerine “insanlar en değersiz varlığı şüphelerini kaybederlerken ruhları kaybedeceklerini” hatırlarına getiremediler.

Günümüz insanı şüphesini kaybetmiştir.

İnandığı şeyleri, kişileri tabulaştırmayı ne kadar çok seviyorlar. Sonra da niçin, neden böyle oluyor? deyip duruyorlar.

Allah Teâlâ **“düşünmüyorlar mı, akletmiyorlar mı?”** derken **“şüphe etmiyor musunuz?”** yani, **“beni bile araştırıp öyle bulun, yoksa günün birinde seni, adamla, parayla, mevkiiyle, fikirle vb. şaşırtırlar”** demek istemiştir.

Hiç düşündünüz mü?

Büyük şahsiyetlerin çoğunda (meczup) delirme vakitleri bulunur.

Niye mi?

“Sorgulamış, cevabını bulamamış” ancak **“çalıştığı ve gayret ettiği için Allah Teâlâ emeğini zayi etmemiş, ona gerçek yüzünü göstermiş,”** büyük olmuştur.

Ey gerçeği görmek isteyen kardeşim!

Bela, çile, iftira delhizlerine düşüp delirmeden hakikat deryasına ulaşacağını mı sandın?

…..

Yok,

Yok…..

…..

“Ey yalancı kendinden bile korkuyorsun, gerçek sana yüz açar mı?

İhramcızâde İsmail Hakkı

AHMED HULÛSİ'DE MELEK KAVRAMI'NA EK

Bir bilenden daha iyi bir bilen vardır. Bunun doğru olduğunu "Melek" kavramı üzerinde yoğunlaştığımda fark ettim. (Kendisinin Ahmed Hulusi olarak anılmasına müsaade ettiği için o hitapla hitap ediyorum.) Ahmed Hulusi gerçekten konu üzerinde yoğunlaşmış ve ledünni bir bilgiye kavuşmuş olduğunu gördüğüm için sizinle burada bazı bilgilerini paylaşırken bazı ilaveler ile tekrar etmek istiyorum.

Ruh-u Muhammedî ya da Ruh-u Âzam ismiyle işaret edilen orijin (Köken, başlangıç, kaynak) **ilk varlıktan O'nun ilminde-O'nun enerjisiyle-kudretiyle meydana gelmiş nur yapılı varlıklardır.**

Işık kuantlarından yani Nur'dan varolmuştur.

"Melek" kelimesi" ,melk"ten gelir ki , "güç, kuvve" anlamınadır." ALLAH"ın kuvvede mevcut özelliklerinin-esmâsının-açığa çıkması ile oluşan birimler anlamınadır.

Bu itibarla; Melekler, "ALLAH" Rasûlleridir! (Hizmetkârlarıdır)

Melâike varlığını "ALLAH"ın "Esmâ-ül Hüsnâ"sından alır! "ALLAH"'ın isimleri yani Esmâ-ül Hüsnâ,(güzel isimler) mânâlarını ortaya koymaya başladığı anda oluşan mânâ varlıklar "melek" adını alır.

"Melek" ler de insanlar gibi "esmâ terkipleri"dirler!..Tek bir ismin açığa çıktığı birimler değil!... (Havas ilmiyle meşgul olanlar her bir ismin hizmetkar olan meleğin adını bulurlar. Başına "Ya" sonuna "il" ekler isim bulunur. "İl" İbranicede "Allah" demektir.)

Yani, "melek" denen varlıklar da ana yapılarının mâhiyeti itibariyle "ALLAH" isimlerinin bir bileşimidirler... Ne var ki, bileşimlerinde bir veya bir kaç ismin mânâsı büyük ağırlıklı olarak açığa çıkmaktadır...

Belirli çok çok yüksek frekanslardır, titreşimlerdir! (ve yazılımlardır.)

Melekler aslında, orijin yapı olarak sûretsiz ve şekilsiz varlıklardır. Ancak meleğin, işlevi ve bağlantılı bir frekansı vardır! Ve bu titreşimlerin ihtiva ettiği anlamlar söz konusudur. (Bu kısımda onları bilgisayarın yazılımları da olarak düşünebiliriz.)

İnsan bedeninde nasıl bir karaciğer, canlı ve bilinçli olarak yapısının özelliklerini ve gereğini ortaya koyuyorsa; ve öte yandan bedeninin diğer organlarıyla da birleşerek, beden dediğimiz üst yapıyı oluşturuyorsa; ve bu bedenden de bedenüstü bir varlık olan "İNSAN ŞUURU-BİLİNCİ" meydana geliyorsa; aynı biçimde atomaltı ve atomüstü boyutun kendine özgü canlı-şuurlu varlıklarından oluşan sistemik, galaktik ve galaksiler bileşiği "CANLI BİLİNÇ SAHİBİ" özgün varlıklar da sözkonusudur ki, bunların da dini terminolojideki adı "MELEK"lerdir!..

Melekler nur yapılıdır. Bunu bugünkü dille ifade etmek gerekirse, enerji kökenlidir diyebiliriz.

Her şey enerjiden meydana gelmiştir dendiği zaman, burada bahsedilen enerjidir!

Enerji ,"ALLAH"ın "kudret" vasfının kuvveden fiile çıkması halindeki adıdır. Yani "Nur"dur.

"Nur"diye bahsedilen şey "salt enerji"dir. Bu bilinçli enerji(kudret),-kozmik bilinç- evrende var olan herşeyi kendisinden meydana getirmiştir.

Bir diğer ifade ile, bu kâinatta var olan herşey, O "RUH" adlı meleğin gücünden "O"nun ilmiyle meydana gelmiştir!

Varlıkların tüm nesneler, yani kesitsel algılama araçları ile algılayabildiğimiz veya algılayamadığımız; tespit edemediğimiz ama akıl yollu varlığını kabul ettiğimiz bütün varlıklar, gerçekte hep meleklerin varlığından ibarettir. Çünkü, evrende varolan her şey "enerji"den meydana gelmiştir. Yani, "nur"dan meydana gelmiştir.

Esasen yaşamda varolan her şey, "CAN"lılığını ve "BİLİNCİNİ" bahsetmekte olduğumuz "MELEK"lerden alır..

Kâinatta yaygın ve de evrenin hammaddesi varlıklar da "MELEK"ler…

"MELEK" denilen varlıkların yapısının anacevheri, foton türlerinden bir yapıdır. "NURÂNİ"dir yapıları…

Hatta bir diğer ifade ile şöyle izaha çalışayım.

Biz sayısız türden ışınları incelerken, aslında "Melek"lerin orijin yapısını incelemekteyiz ve bunun bilincinde değiliz!..

<u>Bilgisayar</u> kelimesiyle işaret ettiğimiz yapının varlığındaki atomlar ve ışık kuantları, nasıl bir boyutsal derinlik ve öze işaret ediyorsa; "insan" veya "hayvan" veya "cin" dendiğinde de, onların alt yapısını oluşturan öze, cevhere, alt yapıya "MELEK" denir..

Bu yüzdendir ki, insan ve cin ve hayvan denilen tüm varlıkların orijini tümüyle meleklerdir..

Meleklerin varlığı da "nur"dur; Dolayısıyla, meleklerden meydana gelmemiş hiç bir şey yoktur!

Atomüstü boyutun tüm birimleri gerçekte "melek" diye anlatılmak istenen boyut varlıklarıdır.

"İnsan" denen varlığın aslı, orijini de melektir.

İnsanlar, Cennete (oradaki yaşama uyarlanmış) **melekî yapıya dönüşmüş olarak gireceklerdir.**

"Genetik yapı" dahi bir melek kökenli yapıdır. (Yazılımlar)

Cin veya bunların insanları saptırıcı türü olan şeytanların, iblis'in orijin hammaddesi de melektir!

(**hacker:** "Bilgisayar ve haberleşme teknolojileri konusunda bilgi sahibi olan, bilgisayar programlama alanında standartın üzerinde beceriye sahip bulunan ve böylece ileri düzeyde yazılımlar geliştiren ve onları kullanabilen kişi" olarak tanımlanır. Hacker, yetenekli ve zeki bir bilgisayar kurdudur. Gerçek yeteneği ise bilgisayar güvenliği ve mantıksal programlama üzerinedir. Hacker kavramının nasıl Türkçeleştirileceği konusundaki karmaşa dışında, bu kavramın evrensel boyuttaki anlamı da gerçek bir muammadır. Değişik sözlüklerde bu kavram hakkında bazı ortak ifadeler olsa da, bu konuda tam anlamıyla bir mutabakata varılmış değildir. Bilgisayar programcılığı alanında, bir hacker bir exploit'e bir dizi düzeltme uygulama ya da varolan kodları kullanma yoluyla bir amaca ulaşan ya da onu 'kıran' bir programcıdır. Bazıları için, hacker sözcüğünün olumsuz bir çağrışımı vardır ve sistem "kıran" gibi çirkin, verimsiz ve kaba saba programcılık görevlerini yapan kişileri anımsatır.)

Cehennem varlıkları olup "zebâni" adıyla tanınanlar da "melek"tir!

Maddenin aslı melektir!

"Melek" dendiği zaman iki tür yapı anlayacağız;

Birinci tür yapı; Evren`de ve içinde bulunduğumuz sistemde var olan her şeyi meydana getiren, bu günkü tanımıyla, kuantsal kökenle açığa çıkan yapıdır... "Melk" kökünden gelen melek, kuvvet, enerji yapı anlamındadır.

Bildiğimiz gibi enerjinin yoğunlaşması ile kuantlar, mezonlar, nötrinolar, nötronlar. elektron, pozitron, atom ve atom bileşiklerinden, atom moleküllerinden oluşan maddeler...

Evet!... Biz, her hangi bir madde, dediğimiz zaman, bu madde, beş duyu verilerine <u>göre, maddedir!</u>.. Yani, "görece (izâfi) **madde"dir!.**

Bugün modern bilim tesbit etmiştir ki, gerçekte madde diye bir şey yoktur!. Beş duyu dolayısıyla, biz maddenin varolduğuna hüküm veriyoruz.. Oysa gerçekte, evrende var olan her şey, çeşitli dalga boylarındaki manalardan ibarettir.

Her ne kadar 1900`lerin başına kadar, koyu bir maddecilik, "madde vardır, ötesi yoktur" görüşü hâkim olsa da, dünya üzerinde, 1910`lardan, 1920`lerden, bilim dünyasında başlayarak günümüze gelen bilim seviyesi artık, madde diye bir şeyin var olmadığını, sadece, bizim beş duyumuzun maddeyi bize var gösterdiğini, esasında madde denilen her şeyin atomlardan ve atomların da ışık kuantlarından, çeşitli dalga boylarından var olduğunu gösterdi...

İşte var olan; Dünya üzerinde ve Evrende var olan her şeyin meleklerden meydana gelmesi demek, bu dalgasal yapı ve atom altı boyutun, ışınlarından ve kuantsal enerjiden meydana gelmesi demektir...

Yalnız, burada çok önemli bir husus var. Burayı hiç bir zaman gözden kaçırmamak gerekir...

En azından, olaya basit bir şekilde baktığımız zaman, evrenin tüm katmanlarında, boyutlarda geçerli olan bir "<u>sistem</u>" görüyoruz.

Her boyutun, her katmanın kendine has bir "<u>sistemi ve düzeni</u>" var!. (Bir bilgisayar gibi yazılımı vardır.)

Kısaca, evrende kaos yok, kargaşa, karmaşa yok!. Belki, sistemin ve düzenin getirdiği, gerekçesini henüz fark edemediğimiz lokalize kaoslar var; ya da bize öyle geliyor ki gerçekte o da sistemin bir parçası!. Her şey bir sistem içinde doğuyor, büyüyor, ölüyor!. Yok olmuyor, bir başka şekle

dönüşüyor!. "Yok" olmuyor, yani, yok olma diye bir şey evrende yok!. Çünkü zaten "yok"tan var olmuş ve aslı yok olan, hiç bir zaman "var" olmadı ki, "yok" olsun!. Bu da bir sistemin sonucu; sistem ise bir bilincin ifadesi...

Maalesef, batı bilim dünyasının çok iyi bildiği bu gerçekleri, henüz Türkiye`de bilen adam sayısı parmakla gösteriliyor. Ve... Bugün ilim, artık Batı`dan geliyor... Güneş dünyaya batıdan doğuyor(!).

Şu anda biz, "madde var" diyoruz!...

Bilim dünyası diyor ki:

"Madde diye bir şey yok, bu gözle gördüğümüz, içinde yaşadığımız her şey bizim hayâlimizden, şuurumuzun oluşturduğu hayâlden ibarettir!.."

Bu varlıkta gördüğümüz her şey, enerjiden, enerjinin yoğunlaşması ile meydana geldiğine göre, demek ki bu varlıkta olan her şey, dinî tâbirle meleklerden meydana gelmiştir!. Her şeyin aslı melektir!...

Cüz`i mânâda, zerresel mânâda, senin şu vücudun, trilyonlar kere trilyonlarca meleklerden meydana geldiği gibi, çeşitli katmanların yoğunlaşması ile meydana gelen ayrı melekler vardır. Bunu şöyle izah edelim:

Sizin vücudunuz, sayısız hücrelerden meydana gelmiştir... Bu hücreler değişik terkipler şeklinde bileşimler meydana getirerek, bir karaciğeri, bir kalbi, bir mideyi, bir beyni meydana getirmiştir. Karaciğerin görevi ayrıdır, karaciğerin kendine has bir bilinci vardır. O bilincin meydana getirdiği karaciğerin bir çalışma sistemi vardır. Kalp böyle, beyin böyle, mide böyle... Her bir organın kendine has bir bilinci vardır...

Ama, bizim beynimizde oluşan bilinç, buralardaki bu bilinç türlerini algılayamaz. (Yazılım) **Çünkü onu algılamak için, gerekli açılıma, gerekli kapasiteye sahip değildir... Bunu, basit olarak şöyle izah edelim:**

Gözünüz, şu sehpayı görür; ama şu odada, şu salonda boşluğa baktığı zaman bir şey görmez. Hâlbuki şu odada, şu anda belki milyonlarca ses ve milyonlarca görüntü dalgası var.

Ancak bu odada mevcut olan milyonlarca ses ve görüntüyü, ancak o dalgaların dalga boyuna ayarlı, bir televizyon veya radyo ile tespit edebiliriz!.

O dalga boylarını kulağımız ve gözümüz almaz!. Çünkü gözümüz, santimetrenin on binde dördü ile on binde yedisi arasındaki dalga boylarını alabilecek kapasite ile kayıtlıdır, sınırlıdır...

Kulağımız ise, 16 ile 16.000 hertz arasındaki dalgaları alabilme kapasitesiyle sınırlı ve kayıtlıdır!...

Bu ikisi arasında çeşitli mânâlar ihtiva eden, milyarlar ve milyarlarla dalga boyu var olmasına rağmen, biz bunlardan gâfil yaşıyoruz...

Burada şu hususa dikkat etmeliyiz!..

Biz, ilkel bir şartlanma sonucu olarak, sadece beş duyu verilerini var kabul edip, beş duyunun tespit edemediği verileri yok sayıyoruz!... Gözle göremediğimizi inkâr ediyoruz!..

Bundan yüz sene öncesine kadar böyle düşünülebilirdi; ancak günümüzde bu tür fikirler geçersiz sayılmaktadır!. Çünkü, göremediğimiz bir çok şeyin varolduğunu kesinlikle biliyoruz artık...

Kesinlikle, tutamadığımız birçok şeyin, var olduğunu biliyoruz!. Duyamadığımız pekçok şeyin mevcûdiyetinden haberimiz var; ne çare ki, bunlarla iletişim kurma imkanımız yok!.

Din bize, 1400 sene öncesinden, Hz. Muhammed Aleyhisselâm'ın ağzı ile bu gerçeği sanki şöyle haber veriyor:

"Sizin, hücresel yapılı bir bedene sahip olmanız gibi; ışınsal bedenli yapıyla meydana gelmiş cinlerin var olması gibi; bunun ötesinde, ışık kuantlarından, yani Nur`dan varolmuş melekler de vardır!. Ki, evrende, bünyesinde bunları barındırmayan, bunların varlığından meydana gelmemiş hiç bir nesne yoktur!.

Evrende var olan her birim-nokta, bu ışık kuantlarından meydana gelmiştir. Yani, meleklerden meydana gelmiştir!. Ve bunlar, evrendeki mutlak bilinçten gelen bir şekilde, yapısal özelliklerine göre bilinçli birimlerdir!.

SONUÇ

Ahmed Hulusi'nin **"melek tarifi"** içine ilave kıldığımız **"Bilgisayar Yazılımı- Genetik Kod"** için şu bilgileri hatırlayalım.

[Bilgisayarlar üzerlerinde çalışan yazılımlar olmadan sadece dijital yığındırlar. Dijital devrelere hayat veren ve kullanıma hazır hale getiren teknoloji yazılımdır. Kısacası bilgisayarı kullanılabilir yapan yazılımdır. Yazılım, bilgisayar sistemleri üzerinde çeşitli işlemleri ve fonksiyonları yerine getirmek üzere düzenlenmiş komutlar düzenidir. Yazılım soyut bir üründür, elle dokunulup, gözle görülmez, tadılmaz, koku vermez.

Ürün olarak ele alındığında ölçülmesi ve değerlendirilmesi zordur ve kişiye bir bakışta fikir vermez. Üründeki hatalar ürün kullanılırken bile fark edilemeyecek kadar sanaldır. Buna rağmen çok önemli ve vazgeçilmez işlemler yapar.

Yazılım kompleks ve karmaşık bir üründür. Birkaç satırdan oluşabildiği gibi milyonlarca satırdan da oluşabilir. Üzerinde birçok parametre, statü, değişken, programlama dillerine has kodlar barındırır. Uzman bir göz ile bakılmadığında karmaşık harf dizileri olarak algılanır. Diğer taraftan yazılım esnek bir üründür.

Yazılım ürünü fabrikasyon bir ürün değildir. Tekrarı azdır, her yeni proje başlı başına yeni bir iştir. Her ne kadar mümkün olduğu kadar koyulan kurallar, modeller ve yazılım geliştirme araçları kullanımları ile standart geliştirmeler yapılmaya çalışılsa ve çoğu zaman bir takım halinde yazılım geliştirilse de yazılım kişisel bir üründür. Aynı yazılım ürünü iki farklı kişi tarafından farklı şekillerde geliştirilebilir. Her iki ürünün çıktıları aynı olsa dahi riskleri, zayıf noktaları ve güçlü yönleri farklılık gösterir. Tüm bunlar ölçülmesi zor bir ürünü karşımıza getirmektedir.

Yazılım doğası gereği gösterdiği farklılıklar kendine has kalite modellerinin geliştirilmesini de beraberinde getirmiştir.] (Reşit ALTUN, Yazılımda Kalite Kontrol Ve Bir Uygulama , Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı Sayısal Yöntemler Bilim Dalı , Yüksek Lisans Tezi-254276, İstanbul, 2010, s.3-4)

….

[1948 yılında, ENİAC adındaki, elektrik ile çalışan ilk bilgisayar yapıldığında 30 ton ağırlığında idi ve bugün cebimize koyduğumuz bir hesap makinasının yaptığı işleri bile yapamıyordu. Silikonun ve mikroçiplerin bulunmasıyla bilgisayarların hacimleri hızla küçülmüş, işlem hızları artmış ve çok büyük bilgi bankaları kurulmuştur. Bu sayede, birçok giriş ünitesi yoluyla veri tabanlarında depolanan bilgiler istenildiğinde görüntülenmekte, değişiklikler, eklemeler ve silmeler yapılabilmektedir. Bu fonksiyonların yanında, üretilen ve depolanan bilgiler, elektronik yollarla çeşitli adreslere aktarılabilmekte ve bilginin çoğalmasına yardımcı olmaktadır.

Oysa en güzel şekilde yaratılan insanın biyolojik fonksiyonlarının yanında, beyin fonksiyonları ve kayıt sistemleri öyle ideal çalışmaktadır ki, göz, kulak, burun, deri gibi ünitelerden sürekli bilgi depolanmaktadır. Doğumumuzdan, hatta ana rahminden başlayan kayıt işlemi, ölünceye kadar devam etmekte ve bütün bu bilgiler beynimiz içinde nohut tanesi büyüklüğünde bir et parçasında saklanmaktadır. Hafızamız öylesine büyük bir kapasiteye sahiptir ki, sesler, renkler, görüntüler, ısılar, kokular hülasa çevremizden gelen bütün girdiler kayıtlanmakta, hem içtimai hem de biyolojik hayatımızı yönlendirmektedir. Bilgisayar teknolojisi bugün kokuları henüz kayıt ettirememektedir, fakat insan gibi harikulade bir modelin varlığı bu alandaki çalışmalara örnek hedef olmaya devam edecektir.

Göz, kulak, burun, dil gibi organlarımızdan -bir saniyesini dahi kaçırmadan gelen bilgiler, hafızamızda defter-i amalimizin eksiksiz kayıtlarıdır. Hatta günlük hayatımızı paylaştığımız eşimiz, dostumuz veya mesai arkadaşlarımızın hafızalarına aldıkları kayıtların şahsımızla ilgili bölümlerini de **"şahit kayıtlar"** olarak değerlendirmek lazımdır.

Bilgisayarların hafızalarında saklanan bilgileri istediğimiz zaman ekrana veya yazıcılar vasıtasıyla kâğıda aktarabildiğimizi düşünürsek, ömrümüz süreğince hafızamızda toplanıp saklanan bilgilerle hesaba çekileceğimiz çok daha rahat anlaşılabilir.

Toprakta çürüyen bedenimizle birlikte, süper bilgisayar beyinlerimiz ve hafızalarımız da yok olmaktadır. Ancak bütün ömr ü hayatımızda bizi terk etmediğine inandığımız nurani varlıkların kayıtları ve şahitlikleri yanında, ruhumuzu teslim ederken hafızalarımızdaki kayıtların muhafaza edilmesi ve daha sonra da, defter-i amal olarak, elimize verilmesi maksadıyla, vazifeli melekler tarafından alınabileceği de düşünülmelidir.

“Kitap (ortaya) konulmuştur. Suçluların onun içindekilerden korkarak: “Vah bize, bu kitap da ne oluyor, ne küçük ne de büyük hiçbir şey bırakmıyor, her (yaptığımız) şeyi sayıp döküyor!” dediklerini görürsün. Yaptıklarını hazır bulmuşlardır. Rabbin kimseye zulmetmez.” (Kehf, 49)] (**Bilgisayarlar Ve Şahit Kayıtlar-**Yrd. Doç. Dr Şemseddin SEÇİLMİŞ)

Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem bulunduğu günün şart ve bilgilerine uygun olabilecek uygunlukta ifade ettiği **“melek”** kavramının ne kadar kapsamlı olduğunu yeni yeni anlamaktayız. Bu nedenle “melekler” in hakikati üzerinde çokta kesin bir bilgiye sahip olmadığımız anlaşılmaktadır. Buna bir örnek vererek konuyu bağlamak istiyorum.

Şeyh Şerafeddin Bingöl kaddesellâhü sırrahu’l azîz bir sohbetinde buyurdu ki;

“Bir insanın sulbünden hâsıl olan katre-i meni zâil olmaz. O katreden ya insan, ya da melek hâsıl olur. Bu melâike de bildiğimiz melek-i nûrânî değil, melekle insan arasında bir mahlûktur.” Hızır Aleyhisselâm buyurdu ki:

“Ben on iki bin Nebî ve Resûl ile içtimâ ettim. Fakat bu mecliste, Sultan-ül Ârifîn Hazretlerin’den hâsıl olan, hakîkatı ve böyle bir ilim ve hikmeti o meclislerden ahz edemedim (alamadım).

“Yâ Sultân-ül Ârifîn! O insan nutfesinden halkolunan melâike’nin vezâif ve tekâlifi (vazife ve sorumlulukları) var mıdır?”

Sultân-ül Ârifîn cevâben buyurdu ki:

“Bir kimse, mürşid-i kâmil’in terbiyesine mazhâr olacak olursa, o mürşidden o müride bir hâtıf-ı nazar atfolunur ki; o nazar, terbiye ve tezkiye tariki ile olmayıp, müridin istidâtı üzeredir. Bu nazardan mahrum kalmamak için müridânı muhafaza etmek bu melâikenin vezâifindendir. Bu nazara mâni olan harekâttan mürid muhâfaza edilmedikçe, diğer terbiye ve tezkiye husûsunda nazarlardan da mahrum kalır." (Hasan BURKAY, Menâkıb-ı Şerefiyye [Kitap]. - Ankara (Beş Cilt) : Çınar Yayınları, 1995-2010 . c.I, s.158)

Allah Teâlâ buyurdu ki;

وَقَالُوا لِجُلُودِهِمْ لِمَ شَهِدتُّمْ عَلَيْنَا قَالُوا أَنطَقَنَا اللَّهُ الَّذِي أَنطَقَ كُلَّ شَيْءٍ وَهُوَ خَلَقَكُمْ أَوَّلَ مَرَّةٍ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ

“Onlar tenlerine, tenasül organlarına, 'Niçin aleyhimize şâhitlik ettiniz?' derler. Tenleri, tenasül organları:

'Her şeyi konuşturan Allah, bizi de konuşturdu. Sizi de ilk yaratırken konuşma kabiliyetiyle O yarattı. O’nun huzuruna getirilerek hesaba çekileceksiniz.' derler. (Fussilet, 21, Ahmet Tekin Meâli)

Son olarak “melek” tabiri içine de girdiğini kabul ettiğimiz genlerinde bozulması şeytan ve tabiilerinin melek olan bünyemize açtıkları savaşı olarak tekrar hatırlayalım.

[Başbakan, **CHP Lideri Kılıçdaroğlu** ve **Tarım Bakanı Eker**’e mektup gönderen Panko Birlik’in Danışmanı, eski İzmir Büyükşehir Belediyesi Başkanı Özfatura, **“Nişasta Bazlı Şekerler ve Genetiği Değiştirilmiş Organizmalar’la Türklere biyo-soykırım uyguluyorlar”** dedi.

Son 10 yıldır Genetiği Değiştirilmiş Organizmalar (GDO) ve şeker bazlı nişastalar konularında araştırmaları derleyen, Pancar Üreticileri Kooperatifi’ne (PANKO Birlik) danışmanlık yapan eski **İzmir Büyükşehir Belediye Başkanı Burhan Özfatura**, Başbakan Recep Tayyip Erdoğan, CHP Genel Başkanı Kemal Kılıçdaroğlu ve Tarım Bakanı Mehdi Eker’e

“BİZE BİYOLOJİK SAVAŞ AÇTILAR. TÜRKLERE SOYKIRIM YAPILIYOR” diye mektup gönderdi. GDO’lu ürünler, kısır tohumlar ve Nişasta Bazlı Şekerlerle (NBŞ) Türkiye’ye yönelik tam bir soykırım uygulandığını ileri süren Özfatura 1975’te yüzde 2 olan kısırlık oranının 2009’da yüzde 25’e yükseldiğine dikkat çekerek **“Türkiye bir biyolojik savaşla, bir biyo-soykırımla karşı karşıya.**

Türkiye’nin bir numaralı gündemi ne Ergenekon ne başka bir şey. İktidar muhalefet demeden bu konuda el ele verilmeli” dedi. Türkiye’nin gelecek nesillerinin tehdit altında olduğunu ifade eden Özfatura gönderdiği mektupta, Başbakan Erdoğan’ın mektubunda yer verdiği bazı gıdaları tetkik ettirmesini istedi. Türkiye’nin bir numaralı gündem maddesinin bu olması gerektiğini kaydeden Özfatura, şunları söyledi: **“35 yıl önce yüzde 2 olan kısırlık oranı bugün yüzde 25’e çıktı. Bu gıdaları tüketenlerin DNA’ları bozuluyor. Cinsi sapıklar türüyor. Türkiye biyolojik bir savaşla, bir soykırımla karşı karşıya. Geceleri uykularım kaçıyor. Hepimizin geleceği tehlike altında. Neticede Sayın Başbakan’ın da çocukları, torunları tehlike altında. Çünkü yediğimiz hemen her gıdada bunlar var.”**

TERMİNATÖR TOHUM

Dünyanın en zengin isimlerinin oluşturduğu **"Dünya Nüfus Konseyi"** adlı örgütün dünya nüfusunun 8.3 milyarı aşmaması için çaba gösterdiğini, bu amaçla bir soykırımı uyguladıklarını da iddia eden Özfatura, **"Bill Gates, David Rockefeller, Ted Turner, George Soros gibi zenginler dünyaya hükmediyor. Dünya Nüfus Konseyi adıyla örgütlüler. Hitler'e de destek veren bu gruptu"** sözleriyle dikkat çekti. Özfatura GDO'lu ürünleri terminatör tohumlara benzetti.

HOMOSEKSÜEL DOMUZ!

Bu gıdalar aracılığıyla Türkiye'ye uygulanan soykırımın Asya ve Afrika ülkelerine de uygulandığını savunan Özfatura **"GDO'lu ürünlere ithalat yasağı getirilmeli"** diye konuştu.

En çok soya, mısır, nişasta bazlı şekerler ve suni tatlandırıcıların tehlikeli olduğunu kaydeden Özfatura, **"Bunlar insan DNA'sında tahribe yol açıyor, genetik bozukluklar ve cinsi sapıklıklar meydana getiriyor. İsviçre'de yapılan araştırmada GDO'lu soya ve mısırı yiyen domuzlar homoseksüel oldu"** dedi.]

http://www.byturco.com/haber/Burhan-Ozfatura-dan-Carpici-GDO-Aciklamasi/352387

İhramcızâde İsmail Hakkı

HZ. İSA ALEYHİSSELÂM HAKKINDA KAHİN VANGA DİYOR Kİ

"Hz. İsa ile ilgili bilinen çoğu şey yanlıştır. Onun bir babası vardı, başka bir kozmik ırktandı. Yani İsa bir melezdi. Onlar Dünya'da 56 büyük hanedanlıktır ve de burayı yönetirler. İşin kötü tarafı materyal olana eğilimlerinin oluşmasıdır. Gelecekle beraber "yeni olan" geliyor ve de onlar korkuyorlar, endişe içerisindeler. Bundan dolayı gerçeklerin üstünü iyice kapatmak için inanılmaz uğraş veriyorlar."

Hz. İsa ölümsüz değildi, çok büyük bir kahindi fakat ölümlüydü. Haçtan indirildiğinde hayattaydı. Şifacı Varlaam ona bir ilaç içirmişti ve böylece İsa'nın astral bedeni ayrıldı. Sonra Nikodim'in bahçesinde onu tekrardan şuurlu hale getirdiler.

Eski Ahit, Gücün diktesiyle tam 40 kişi tarafından oluşturulmuştur. (Aslında bu sözlerimden dolayı Kilise ile sorunlar yaşayabilirim.) İncil, Sn. Paul'un uydurmasıdır. İsa öğretisinin aslının bir kısmını Didache 'de görebiliriz. Didache bugün Kudüs'te koruma altındadır. Hz. İsa'nın ölümünden sonra, Tanrı korkusu altında kardeşi Yakov (Yakup) tarafından derlenmiştir. Yakov, İsa'dan sonraki ilk hanedandır ve ondan sonra başlanır... Bu bir aile geleneğidir. Bu gün Avrupa'da ülkeleri gerçekte yönetenler onlardır. Fransa'dan Almanya'ya, İtalya'dan İngiltere'ye kadar tüm büyük devletlerin kralları o sülaledendir.

İsa'nın kardeşleri olduğu gibi (4 erkek ve 3 kız kardeş), Maria Magdalena'dan olan çocukları da vardı. (2 erkek, 1 kız) Sn. Paul kızları Sara ile evliydi. Paul, öğretiye erişmemişti, o her şeyi değiştirdi. Öğretiyi ticarete dönüştürdü. Ruh ile ticaret yapıyordu...

Hz. İsa 83 yaşında vefat etti, naşı bugün Fransa'da bulunuyor.

Daha sonraları İsa'nın öğretisiyle iyice ilgisiz hale gelen Hristiyanlığa karşın Hz. Muhammed (sallallâhü aleyhi ve sellem) geldi.

Kaynak:

Renan Seçkin, Kahin Vanga, 2009, İstanbul, s.142

MİSYONERİN AŞKI

"Taktik manevralar esnasındaki en büyük başarınız bu manevraları düşmandan saklamakta göstereceğiniz ustalıktır. Manevralarınızı sakladığınızda düşmanın casuslarından ve böylece düşmanın taktisyen beyinlerinden korunmuş olacaksınız ."
(SUN TZU-Savaş Sanatı)

Vatikan ve Kiliseler Birliği adına **"Dinlerarası Diyalog"** fikrini ortaya atan misyonerler teşkilâtının lideri **Louis Massıgnon**'un Misyonerler Zirvesi'nde yaptığı konuşma aynen şöyledir:

"Müslümanların her şeyini tahrip ile mahvettik. Dinleri, inançları, ahlâkları, dine bağlılıkları ve insanî duyguları mahvoldu. Onların millî-mânevî değerlerini Batı medeniyeti potasında eriterek kendimize benzettik. İslâmiyet'ten uzaklaştırdık. İslamiyet'i öğrenmeyi, yaşamayı, namaz kılmayı ve Kur'ân-ı Kerîm öğrenmeyi suç ve gericilik olarak göstermeyi başardık. Artık çoğu hiçbir şeye tam olarak inanmıyorlar. Ehl-i sünnet îtikâdı başta gelen düşmanımızdır. Bu itikadı geçmişte sapık inançlara kanalize ettik. Son yıllarda ise Müslüman görünen bazı ilâhiyatçılarla, 14 asırlık dinlerini, itikatlarını, ibadetlerini tartışır hâle getirdik. Derin bir boşluğa düşürdük. Bundan sonra siz misyonerlerin işi daha kolaylaştı. Maaş bağlayarak, vize va'di, yurtdışında iş imkânı hatta fuhşu kullanarak Müslümanları Hıristiyan yapınız.." (M. Necati Özfatura- Türkiye Gazetesi)

Hampher, **"İslam'ı Nasıl Yok Edelim?** de şu ifadelere yer vermiştir:

"…Müslüman genç erkek ve kızlar arasında kayıtsızlık ve dinsizliği yaymalıyız. İslâm'a yönelik şüphe ve kuşkular uyandırmalıyız. Kiliseye bağlı okullarda ahlâka ve İslam'a uymayan kitaplar ve yayınlar dağıtılmalı, gayr-i ahlâkî ilişkiler için spor merkezleri kurulmalı, gençlerin gayr-i müslim dostlar edinmelerini sağlamalıyız. Yahudi, Hıristiyan ve diğer dinlere mensup gençlerin katıldığı dernekler kurmalıyız. Mümkün olan her vesileyi kullanarak Müslüman gençliği tuzağa düşürmeliyiz."

"…Ailelere nüfuz edilerek, baba-evlad ilişkileri, sömürü kültürünün etkisinde kalacak şekilde düzenlenerek, artık büyüklerin nasihatlerinin dinlenmeyeceği derecede bozulmaya çalışılmalıdır. Gençleri dinî inançlarının etki alanından çıkararak din âlimleri ile ilişkilerine son vermek böylelikle mümkün olacaktır…"[192]

Misyonerler hakkında çok söze gerek yoktur, fakat görünen manzara şu şekildedir.

Onlar artık içimizde sözü geçen, bir lider, bir hoca, bir şeyh, bir yardım kuruluşu, bir okul, vb….uzuyan zincirin içinde hizmetin çeşitli adlarıyla faaliyet göstermektedirler.

Neyi nerede bulacağız, neyi soracağız?

Bilemiyoruz.

Dostumuz dediğimiz hain değil ama, onların eline düşmüş, hizmet kuşu mu olmuş ne, dallar ve budaklar arasında mı da, diyemiyoruz.

Kimi kiminle kıyas edeceksiniz.

Edemezsiniz.

Cahiliz, bilgimiz yok.

Düşman içimize girince asalak ilacı alıp öldüreyim derken kendimizi öldürüyoruz.

Size garip bir örnek vereyim, eskiden "dinler arası diyalog" diyorlardı. Tutmadığını gördüler, şimdi tarikatları, tasavvufu ve en güçlü felsefesi "vahdet-i vücud"u denemektedirler. Ne yazık ki göl maya tuttu, zannedersem. Öyle ki (kendim için söylüyorum) bizim bile yazılarımız onların isteklerine uygun düşecek hale geldi.

Futbol sahasında kaleyi boş bırakmak yanlıştır. Ancak golleri kaleciler atıyor. Sahadaki oyuncular ise mücadele ederken, golleri kaleci yiyor.

Kaleci nasıl gol atar veya yer?

Nasıl mı?

---

[192] Şule Kolay, "Takip Ettikleri Metotların Odak Noktaları", Şebnem Dergisi, S. 16, s. 41.

Tabi ki; karşı takımın gizli oyuncusu olursa. (Penaltı tutarsın gol atmış olursun, yersin, gol yemiş olursun)

Günümüzdeki Müslümanlar artık kendi kalecisinden gol yiyor.

Takım kurmak zor, yapılanmak zor.

İlk vagonu kaçırmış tren yolcusu gibiyiz. Hiçbir şekilde ön vagona binemiyoruz.

Ne yapmalıyız?

Bizlerde onlar gibi tren vagonlarında seyahat etmeli miyiz?

Ne zaman lokomotife ulaşırız…….

Ne zaman olur bilemiyorum?

“Şüphe elde kılıç gibidir, başkasını keser, seni de bazen kesebilir.

Şüphesi oluşmayan bilgi ham bilgidir. Şüphesini taşıyarak kabul ettiğimiz inançlar daha sağlamdır.

Şüphesi olmayan imanlı sayısı çok fazla olsa da başkası tarafından şüpheye düşürülünce çabucak yok olup gitmektedirler.

Hakiki iman vardır. Fakat hakiki imana herkesin kavuşmasını bekleyemeyiz.”

Döne, döne yaşadığımız bu dünya bazen birine bazen diğerine güler. Herkesin yaptığı yanına kâr kalmaz, ancak lâkini vardır.

Fitne kuyruğunu yutmuş yılan gibidir. Yılan, kuyruğu yutarım zannederse de kendini helak etmekten kurtaramaz.

Ben bir şey biliyorum,

“Ey insanlık başıboş değilsin. Kâinat sahibinin celâli bir gün cemâlini yakalar. Ucu hepimize dokunsa da O oyunu her zamanki gibi bozmaktadır.”

İhramcızâde İsmail Hakkı

Necip Fazıl KISAKÜREK "HİTABELER" İSİMLİ ESERİNDEN

MATERYALİZMA VE KOMÜNİZMA

1949'da Beyazıt'ta, (Marmara) Üniversiteliler Lokalinde.

1 + 1 = 2... Niçin?

Ufuksuz tecrit denizinde, manaların sonuna varmayı sevenlerce (1 + 1=2) düsturunun bile (niçin)i vardır.

Felsefe bunun cevabını şöyle verir:

- **Siz ne istiyorsunuz? (1 + 1) in kaç ettiğini mi? Demek bunların bir şey ettiğini kabûl ediyorsunuz! İşte 2, (1 + 1)in müsavi olduğu şeye verilen isimdir! O şey neyse 2 de odur!**

Size tuhaf bir kelime oyunu gibi gelen bu cevap, büyük, fakat nihaî izahtan mahrum bazı bedahetler karşısında, felsefenin bulup bulabileceği yegâne teselli formülüdür. Alnı metafizik terleriyle nokta nokta parıldayan zavallı felsefe, sonunda böyle oyunlara kadar düşer ve sorar: Acaba (2) bölününce mi meydana (1) ile (1) gelir; yoksa (1) ile (1) birbirine eklenince mi (2) doğar?

Vazgeçelim! Bunu düşünmek, koskoca kâinatı, akla rest çeken tek zerresi üzerinde bile tahlilden âciz kalmak ve büsbütün terkip gözünden kaçırmak gibi şairane bir faciaya inkılâp eder.

Riyaziye meselelerinde netice, ya başta, ya sondadır. Neticeyi başa alalım: 2... (1) ile (1)in müsavisi... Bilbedahe ispatı tamamdır! Neticeyi sona alalım: 1 ile 1... Müsavisi 2... Yine bilbedahe ispat tamamdır.

Dâvamıza böyle bir riyaziye oyunu ile başlayışımızda bir maksat var. Neticeyi başa ve hesap muamelesini sona almak ve sohbetimizin başına (1 + 1)in müsavisi gibi bir bedahet hükmü oturtmak istiyoruz.

Şimdi, şu güzel topluluğunuzu tenzih kaydıyla söyleyeyim: Mevcudunuzun hepsi de materyalist ve komünist farz edilse... Yahut, şu güzel topluluğunuzu tespit arzusuyla bildireyim: Hepiniz ruhçu ve milliyetçi kabûl edilseniz... Her iki takdirde de, şimdi haber vereceğim bedaheti benimsemekte tereddüt etmeyeceksiniz.

Bu bedaheti, deminki mücerret riyaziye meselesinin şivesine tatbik edelim ve birtakım şeyleri ettiği değil de, etmediği şeyler halinde gösterelim:

Bütün iş ve fikir unsurlarıyla materyalizma ve komünizmanın ettiği bir şey vardır ya! İşte o, ruhçulukla her türlü mukaddesatçılığın, hiç etmediği, etmek mefhumunu kaybettiği, sıfıra indiği şeydir. Yine bütün iş ve fikir unsurlarıyla ruhçuluk ve mukaddesatçılığın ettiği şey de aynı... Öbürünün hiçi, sıfırı, (niçevo) su...

(**Niçevo**); sonsuz steplerde, içi boşalıp başı dönen Rus'un en korkunç mefhumudur:

Hiç... Hiç demek...

Meseleleri, bütün tecrit ve teşhis haysiyetiyle kavramak başlıca dâva olduğuna göre, bu sıkıntılı başlangıcı omuzlamaya ve her şeyden evvel bedahetleri bir kere daha tespite mecburuz. Artık bedavacılıktan, hazırlopçuluktan iğrenme çağımız doğmalıdır. Zira materyalizma ve komünizmanın, bedavacılık, hazırlopçuluk, kolaycılık ve ucuza istismarcılık çağı, hem de gelmiş ve geçmiş olarak ancak böyle bir fikir hamlesiyle kökünden kurutulabilir.

İlk hüküm şudur ki, dâvalarla, aks-i dâvaları, açık, vazıh ve berrak olarak belirtmekte her iki cins müttefiktir. Taraflardan hiçbirinin öbürüyle karıştırılmak gibi bir korkusu yoktur. Birbirinin içinde arayıp ayıklanmaya muhtaç değildirler. Zift gibi simsiyah ve kar gibi bembeyaz iki renk...

Dünya, ilk insandan beri, hakikatin merkezini ötelerde, ötelerin üstünde, onun da ötesinde kurcalayan dinlerden ve madde üstü inanış sistemlerinden harekete geçtiğine göre, materyalizma ve komünizma, her şeyden evvel bir aksiyon değil, bir reaksiyondur. Dine ve madde üstü inanış sistemlerine felsefenin taktığı isimle, idealizmaya ve spritüalizmaya; ve an'anevî cemiyetin temelini teşkil eden ferdî mülkiyet ve hürriyet hakkına karşı sert bir aksülâmel... Amel, mukabil taraftadır ve buna karşılık bu aksülâmelin, ayrıca koskoca bir amel ifade eden çapını inkâra da kimsenin hakkı yoktur.

Şimdi neticeyi, tam ve peşin bir kıymet hükmü halinde başa alalım:

Yüzüğünün halkası ve taşıyla beraber materyalizma ve komünizma isimli aksülâmel veya amel, sürüklediği gaye bakımından sadece şudur:

Sonsuz steplere bakarak (niçevo) diye ürperen, yokluğun kabuğunu soyup altından varlığı çıkarmak isteyen, biricik İnsanî gaye halinde maddesi ve ruhu ile ebedileşmek, olmak, kalmak, ermek, davasını güden insanoğlunun, küfür ve dalâlet tarihi boyunca düştüğü en dipsiz çukur...

Hükmü peşin vermekte, peşin hükümcülük değil, fikir namuskârlığı vardır. Zira beyninin her atomunu akrebin kıskacı içine koyup düşünen, inceleyen, arayan, bulan, toplayan; sonra tekrar dağıtan, yine düşünen, hep inceleyen, daima arayan, artık bulan ve tastamam toplayan çilekeş fikir adamı, dilinin altında sakladığı hükmü, hileli hesap tavırları alarak sona getireceği yerde, başta haber vermek ve sonra onun hesabını takdim etmeye çalışmakla, ancak dürüst ve samimi olur.

Mahzun mahzun, işaret edelim:

Bizde, bu memlekette, hemen hiç kimse materyalizma ve komünizma nedir, bilmez! Buna rağmen bizde, bu memlekette, çok kimse ona düşmandır! Ne âlâ, fakat **bilmeden düşmanlık ne kötü! Bu, haksız bir iyiliktir!**

Yine bizde, bu memlekette, pek az kimse materyalizma ve komünizmaya kaymıştır. Buna rağmen bizde, bu memlekette, gönüllülerinden hemen hiçbiri materyalizma ve komünizmanın bütün iş ve fikir planında hesap ve nisbetini kurmuş ve nokta nokta, her çizgiyi inceleyerek bu kanaate varmış değildir! Ne kötü; üstelik bir de buna fikirsizlik ve bilgisizlikle düşmek ne feci! Bu da, büsbütün özürsüz bir kötülük...

Bizde, bu memlekette, küçücük sevenler zümresi ve koskoca iğrenenler kadrosuyla herkesin materyalizma ve komünizma hakkında bildiği, işte demin başa aldığımız bedahet derecesindedir.

Biraz evvel materyalizma ve komünizmayı, yüzüğün halkasıyla taşına benzettik. Tamam... **Halka, materyalizma, elmas veya kömür parçası da komünizmadır.** Materyalizma; menbâ değil de, mansap bakımından metafiziğe düşman olmakla beraber, eğer tâbir caizse, komünizmanın metafizik planını, bütün teşhis ve tecrit cehdini, dayanağını teşkil eder.

(Materyalizm-tarihî maddecilik) ismini almadan, saf doktrinler halinde yahut bu doktrinlere müsait fikir iklimleri şeklinde, materyalizma temayülü, pek eskidir. Onu gerilere doğru takip edebilirsiniz. 19'uncu asrın başlarında yakalar, 18'inci asır boyunca gerileyerek izlerine rastgelir, 17'inci ve 16'ncı asırlarda da ondan gölgeler bulur; ve Batı dünyasında Ortaçağ karanlıklarını delip oradan uzun bir zulmet dehlizini geçerek eski Yunan ışığına çıkacak olursanız, Eski Yunanın büyük fikir ağacı dallarında, onun, ilk ircâ vâhitlerini ele geçirebilirsiniz.

Eski Yunan felsefe ağacının üç ana dalı vardır ki, bütün garp tefekkürü, bütün şubeleriyle bu üç daldan birine ircâ olunabilir:

Birbirinin hocası ve talebesi halinde (Sokrates), (Plâton) ve (Aristo) dalları... Bütün metot arayıcılığı (Sokrat)a, bütün idealizma ve spritüalizma felsefesi (Plâton)a, bütün madde ve tabiatı ihata cehdi de (Aristo)ya bağlanabilir.

Şu var ki, (Aristo)dan (Hegel)e gelinceye kadar maddecilik kolu, madde idrâkini madde içinde ararken, ondan, kâinat, insan ve ruhun mânasını tepetaklak edecek bir (konklüzyon) bir netice, bir yekûn çıkarmış değildir.

Materyalizmayı, komünizmanın çakaralmaz tabancası hâlinde, **"Tarihî Maddecilik"** şekline bürüyen, ondan sadece ruhî ve manevî âlemi yıkmak neticesini çıkaran ve ölçülerin en kabasıyla bütün insanlık mecrasını izah ettiğini sanan, (Hegel) değil, fakat hakikatte kendilerine yüzde yüz zıt bir filozofu istismar edenlerdir: (Engels) ve (Marks)...

Hakikati hakikat için arayan büyük ve tarafsız fikir laboratuvarı diye tarif edebileceğimiz Batı felsefesi, (Engels) ile (Marks)a hiçbir zaman filozof gözüyle bakmamış, onları bu haysiyet ve çapta görmemiştir.

Bu hasbî laboratuvarın gözünde bu iki adam, amelî fikirler yoğuran birer politikacı ve aksiyoncudan başka bir şey değildir. Fakat (Hegel) müstesna... O, esaslı bir filozoftur; ve (Engels) tarafından, Nasreddin Hoca'nın kuşu haline getirilmiş, ötesi berisi kesilmiş, gösterilecek yeri gösterilmiş, gösterilmeyecek yeri gizlenmiş, şurası alınmış ve burası atılmış, mükemmelen istismar edilmiştir. Böylece komünizmanın ana temeli, işe, dayandığı ana filozofu, kolayına getirmek ve ucuza istismar etmekle başlar.

Fakat siz (Tarihî Maddecilik) delisine sorarsanız, zâten mücerret fikircinin, herhangi bir iş yerinin avlusunda bitini ayıklayan bir faydasızlık örneğinden başka mânası olamaz. Onlarca, mütefekkir

de, fikir de, her şey de amelî ve tatbiki mânası olan bir hadisedir. Ve bu dâva, yalnız **ÜÇ AYAKLI BİR SEHPÂ** üzerindedir:

Engels, Marks, Lenin...

Birincisi, onlarca mücerret doğruyu bulur, esası çizer ve tatbik yollarını gösterir.

İkincisi, aynı hayalî doğruyu daha doğru düşünür, esası daha esaslandırır ve bilhassa tatbik yollarını İçtimaî ve İktisadî sahada planlaştırır.

Üçüncüsü de bu esasları, yine kendilerince en zengin mücadele diyalektiği içinde ve en cesur mikyasta tatbik eder.

Biz, hakikatin ta kendisi bildiğimiz kendi hakikatimize dönelim ve gösterelim:

Gaî ve nihaî illet teşhisini, yani Allah'ı inkâra varmaksızın muhteşem bir tabiat felsefesi kurmuş ve 18'inci asrın son 30 senesiyle 19'uncu asrın ilk 30 senesi arasına sığmış olan (Hegel), gerçek bir filozofa lâyık tecrit haysiyetini, (Engels)e bedavadan hediye etmiş olur. Bunu bizzat (Engels) itiraf eder ve arkadaşlarıyla beraber kurduğu tabiat felsefesini desteksiz ve kifayetsiz bulduğunu söyler. Peşinden de (Hegel) diyalektiğini (mistik) unsurlarından ayıklayarak kullandığını açığa vurur. Yâni sebep ve usûl manzumesi topyekûn almıyor, kendi neticesinden koparılıyor ve başka bir neticeye bağlanıyor. Yine (Engelsen itiraf ma göre, materyalist düşüncelerinde, kendisine idealist bir mantık hâkim olmaktadır. Bu da tezat ve iç zaafın başlıca merkkezi...

(Engels)in maddeciliği, maddeyle ruhun ayrılığını inkâr eder, daha doğrusu, ruha müstakil bir vücut tanımaz, en doğrusu, maddeden başka bir şey kabûl etmez. Bu maddecilik, ruhunu da, beş hassemize çarpan hayat şeridi gibi, hareketlerle izah eder.

Eski maddeciler, maddenin ruh üzerindeki tesirini her sahada araştırmış olmakla beraber, ruhu ne kökünden, ne de dalından inkâr etmemişlerdir.

Tarihî maddeciliğin, her şeyi maddeye ve maddî harekete ircâ eden kaba hükmündeki sakatlığı, saf bir madde ilmi olan **"Mukayeseli Anatomi"** bile ispat etmiştir.

"Ruh ve şuur aynasında mürtesemler çizmeden, tek başına hareketin, kendi kendisine bir oluş ifade edemeyeceği, felsefesinin içinden çok kolay çıktığı bir hakikat... Evet, tek başına, yani tam bir hareketsizlik âleminde ruh ve şuur kendi nefsini hisseder de, mücerret hareket, ruhsuz ve şuursuz hissedilemez."

İşte, tersine dönmüş bir (mistik) ki, inkâr ettiği dayanağa rağmen ayakta durabildiğini sanmakta... Yani mantık diliyle abeslerin en büyüğünü dile getirmekte...

Şimdi, birçoklarınca gizli kalan bu korkunç (abes)in cemiyete tatbik dâvasını ele alalım:

Ferdin derinliğine ruhî hayatını inkâr eden ve her şeyi kendi maddeci tasarrufuna bağlayan, mânada tamamıyla müeyyidesiz bir rejim... Her şey ferdin elinden alınarak, (**Kamenef**)in belirttiği şu kıstasa bağlanmıştır.

"Sovyet idaresi, beş hâkim tepeyi daima elde tutmaktan ibarettir.
Sanayinin devletleştirilmesi,
bankaların devletleştirilmesi,
nakliyatın devletleştirilmesi,
ticaretin devletleştirilmesi,
toprağın devletleştirilmesi..."

(Lenin) de bu sözlere, belki lâtife ve alay karıştırmadan şunu ilâve etmiştir:

"Çeka da cabası!"

ÇEKA, BİLİYORSUNUZ Kİ, REJİMİN CELLATLAR KADROSUDUR. Evet, Çeka da cabası! Zira müeyyideleri, bu...

Komünizmada ahlâk, maddecilik ahlâkıdır. Yâni hiçbir mukaddesat ve manevî hürmet hissi duymaksızın, maddî münasebetler zincirini yalnız İçtimaî faide bakımından örselememek ve nefsini ona göre idare etmek şartıyla malik olunan serbest ve başıboş telâkki... Buna rağmen ne gariptir ki, başta (Lenin) olmak üzere birçok ihtilâl şefinin ferdî ahlâkı, idealistlerin ahlâkına erişecek kadar fedakârcadır. Hususi hayatından bahseden bir komüniste (**Lenin)**in:

- **Bir komünistin hususi hayatı yoktur!**

Sözü meşhurdur.

(Lenin) hakkında (**Maksim Gorki**) diyor ki:

"- Onun hususî hayatı o tarzda geçti ki, dinlerin kuvvet ve itibarını kaybetmediği bir devirde yaşamış olsaydı, ona bir velî nazarıyla bakılırdı."

Her hakkı yerine koymak isteyen bize, bu saçma sözlerin terk edeceği hakikat tortusu şudur:

(Lenin) ve onun etrafında ihtilâlin birçok mensubu samimiyetle inandıkları mutantan ve muazzam bâtıl karşısında, ruhculuğa yaklaştığını ve esasını orada bıraktığını hiç fark etmedikleri bir mikyasta, fedakâr ve nefs hırsından uzak bir hayat yaşamışlardır. Nitekim (Lenin)in kızkardeşi **Pravda Gazetesi** idarehanesinde çalışmış, Hariciye Komiseri (Litvinof)un karısı evini idare edebilmek için İngilizce dersleri vermiş, başka bir Komiser (Rikof)un karısı da Moskova Sıhhiye dairesinde memurluk etmeye mecbur olmuştur. Umumî Talim ve Terbiye Komiseri (Bubonof)un karısı ise bir mağazada satıcılık yapmıştır.

Ne derin ve acı ibret dersi!

Fakat bunlar tek başına hiçbir şey ifade etmez ve materyalizma - komünizma tertibinin, göstermelik tek nesle mensup aldatıcı tesirinden ve yeni bir tezat ve zaafından başka hiçbir delâlet belirtmez. Zira bu hal, telkin ve tedvin edilen ve ruhî bir müeyyide, bağlı bulunan müspet bir ahlâk ideâlinin eseri değildir. **Eğer (Lenin), materyalizma ahlâkına dayanarak ve sırf gönüllülerden seçerek, senede 365 genç Rus bâkiresi isteseydi, bakireler, o da eğer bulunabilirse, derhal kendisine verilir; ve bu ahlâk materyalizmaya karşı daha tezatsız kaçardı.**

Bu hâl, içinde boğuldukları tezatların acıklı delili... Ayakta tutmaya çalıştıkları abesin de hilekârca kendisini koruma gayreti...

Komünizmanm birinci istismar tabiyesi, ilimleri ve sanatları dilediği gibi gayelendirip **"12 derste tango öğreten Profesör Panosyan"** tarzında dünya görüşleri istiflemek, bunları yassı kafalara kolayca yerleştirmek ve sonra bütün güzel sanat şubelerini harikulâde mikyaslarda kemiyet zenginliğine boğup, topyekûn dâva lehinde kullanmak oldu. Bir komünist haritasında kendileriyle İktisadî ve siyasî münasebeti olmayan bir şehrin gösterilip gösterilmeyeceği bir meseledir. Onların ilim telâkkisinde; mücerret, kendi münzevi realitesi içinde yaşayan hiçbir keyfiyet yoktur. Bunun da manası şudur:

Komünizma ile saf ilim bağdaşamaz. Fen sahası ayrı... Güzel sanatlara gelince:

Bu, niyete göre ses veren tılsımlı kemanlar, azîm devlet himayeleriyle ellerinde, dâvalarının sadece yalancı şahitleri olarak kullanılmışlardır.

Tiyatroya, sinemaya, edebiyata, musikiye, resime, heykele, mimariye ve daha birçok güzel sanatlar şubesine verdikleri kıymet, daima bu hududun içinde ve yalnız bir kemiyet hamaratlığından ibaret...

(**Lenin) meşhur Şarlo için demiş ki:**

- Dünyada hayran olduğum tek adam (Çarli Çaplin)dir!

Halbuki Şarlo'nun dehâsı, ona istedikleri kadar komünist diyenler olsun, materyalist makine görüşüyle alay eden ve isteyerek, istemeyerek, ruhçu değerlere kayan soydandır. İstismar, daima istismar...

Komünizma dünyası, sanatkârı, Roma'nın kutlu kazları gibi besledi, palazlandırdı. Sanatkâr fani cesediyle korunuyor, buna mukabil, bizzat sanat içinde uzun müddet şakıyamayacağı bir kafes, bir hapishane içine alınıyordu.

Rotasını devlet ve rejimden alan sanatın faciası!.. Evet, sanatkâr, fani cesediyle korunuyor, fakat sanat ebedi hüviyetiyle öldürülüyor! Bu mu sanat, sanatkârın himâyesi?

Memleketimizde bazı echel ve enayi sanatkâr müsveddelerinin:

- Sen git de sanatkâra nasıl muamele edildiğini Sovyet Rusya'da gör!

Sözlerine verilecek yegâne cevap budur! Bu hadisede de oltanın ucundaki solucan ölüsüne kapılan ahmak balıkların hazin macerasını ihtar eden istismar oyunu besbellidir. Nitekim ilk komünist şairlerden, Türkiye'de meşhur bir mukallidi bulunan (**Mayakovski**) ile (**Essenin**)in intiharları, sanatkârın, her himayeye rağmen gerçek faaliyet zeminini kaybetmesinden gelen ruhî ihtilâle bağlı olsa gerektir.

Şimdi sıra, din ve bütün manevî değerlere geldi:

Bütün dinler, her nevî Allah telâkkisi, materyalizma ve komünizma nazarında, hastalıkların, yanma en yaklaşılmaz olanıdır. Kendilerince, bu hastalıkları tedavi edilmeden, fertlerle hiçbir işbirliği yapılamaz ve hiçbir şey konuşulamaz.

Yahudi (Marks)ın **"din afyondur!"** sözünü, bir Fransız muharririnin tabiriyle âyet gibi her tarafa yazdılar. Kızıl Meydan'ın duvarlarına ve her yere... Gelip geçen memurlar, üzerlerinde orak-çekiç bulunan kasketlerini çıkarıp, (Giyom Tel)in şapkası gibi, bu ölçüyü selamlamakla mükellef oldular.

Daha inkılâbın başında bütçelerinden bütün din tahsisatını kaldırdılar. Sonra sonra, kiliselerden üstelik vergi de almaya başladılar. Rostof şehrinin bir kilisesine 1925 yılı için konan vergi 70 bin Çervonets, yani o zamanki bizim parayla bir milyon liraya yakın bir kıymettir.

İnkılâbın başında o kadar papaz öldürüldü ki, her sokak ağzında birkaç papaz leşine tesadüf etmek âdet oldu. Yine inkılâp içinde akıllarınca peygamberlerin tahtadan ve kartondan heykellerini yapıp merasimle yaktılar ve her tarafta (Marks)ın dövizini gezdirdiler:

"- Din afyondur!"

Bolşevik şairi, **"Mujik! Senin yeni Vatikan'ın Kremlin'dir!"** diye gülünç mısralar döküyor; Sovyet rejimi, aklınca, Tevrat, İncil, Kur'an'a açtığı mücadelede fasılasız devam ediyordu.

Bazı zulümlerden müteessir olan ve teessür mektubuna cevap isteyen **Papa 9'uncu (Pi)**nin istizahına verilen cevap, topladıkları bir ianenin tahsis yerini değiştirip bir tayyare filosu almak ve filoya şu ismi takmak oldu: **"Papaya cevabımız!"**

En büyük ruhî değer olan dinden başka, bütün ruh- çu kıymetler, milliyetçilik, ahlâkçılık, ailecilik, komünizma gözünde en âdi hakaret unsurlarıdır.

Komünizmanm saf doktrinler âleminde aileye yer yoktur. Çocuk, cemiyetin malıdır. Üç yaşından sonra, çocuk sitelerine gönderilecek ve orada köpek yavrusu sürüleri halinde yaşayacaktır. Böylece, bunların anneleri de çalışabilecek ve cemiyete (!) faydalı olacaktır. <u>Kadın, kocasının isterse ismini taşır, isterse taşımaz. Bir kelimeyle evlenir, bir kelimeyle ayrılır.</u> Miras, ana baba hakkı, abeslerin abesidir. Onlarca, kadının, erkek aile esaretinden tam bir kurtuluşu temin edilmedikçe, tam bir inkılâp olamaz.

Komünizmada işçi sınıfı, sadece, bâtıllar çerçevesi itikatlar manzumesinin manivelâsı mahiyetinde bir dayanaktan başka bir şey değildir ve hakikatte hiçbir imtiyaza nail olamamıştır. Bu hilelerini her ân ve her fırsatta itiraf etmekten çekinmezler.

Şöyle derler:

- İşçi sınıfı bizde, fikirlerimizi mücerretten kurtarmak için istinat ettiğimiz bir kaideden ibarettir. İçtimaî sınıflardan birine dayanmayan bir fikir, havadadır!

Komünizmada, Musa Peygamber'den beri gelen, ruhî birlik ve bütünlük suikastçisi Yahudi dehâsı, yine kendi müessesesi olan kapitalizmaya karşı en parlak intikam tuzağını kurmuştur.

Ve **BÜTÜN BU DÂVALARIN, KALBUR GİBİ ÜZERİNDE ELENDİĞİ KORKUNÇ BİR DİYALEKTİK...** Punduna getirici, yutturucu materyalizma diyalektiği her şeyi kel ve keleş kemiyet sahasında ele alıp her şeye eski, geri, mürtecî, kokmuş, çürümüş yaftasını takan; o dar, o yeknesak, o vahşi diyalektik... Bondrollü hakikatler simsarlığı, sahte hükümler kuponculuğu... Ve Büyük Postahâne'nin önünde leke sabunu satan işportacıların kolay belâgat ve mârifeti...

Büyük bir Fransız muharriri diyor ki:

- Ben bir Fransız olmak sıfatıyla, kendisine hiçlik içinde mekân arayan komünizma vahşetine karşı sadece ürperiyorum!..

Alemi, sefil bir madde dört köşesi içinde haps ve insanı "bâs ü bâdelmevt"siz bir ölüme mahkûm eden bir dâvaya karşı **"ürpertici vahşet"** tabirinden daha güzeli bulunamaz.

Materyalizma ve komünizmanın, her şeye rağmen pek kısa ve kaba bir portresini çizmiş bulunuyorum. Bu portre, dâvayı fikirler âleminde çoktan beri halletmiş ve köhne dosyalar halinde raflara kaldırılmış olan Avrupa entellektüelinin gözünde aynen böyledir. Onun, düğüm noktalarını gösterdiğimiz müflis ölçülerden sonraki cereyan ve hulûl muvaffakiyetleri, Avrupa'da ve dünyanın her yerinde sadece politika oyunlarına ve menfaat istismarlarına dayanır ve üzerlerinde konuşulmaya değmez.

Şimdi bu portrenin en canlı kısmını, materyalizma ve komünizmanın memleketimizdeki taktiğini ve kalıba döktüğü insan örneklerini ele alalım:

Türkiye'de materyalizma ve komünizma, birkaç asırdır süren inhitat tarihimizin sonunda, Cumhuriyetle beraber faaliyete geçer. Başlangıçta Cumhuriyetin yıktığı müesseselere karşı onunla işbirliği yapmak ister gibi görünür, onu tutar. Fakat sonra, bütün faaliyetini, Türk mânevi bütünlüğüne tevcih etmeye başlar. Vâkıa derhal kânun dışı sayılır ve tâkip mevzuu olursa da, karşısına, hiçbir zaman mü-

kemmel mücadele şartları ve ruh teçhizatıyla çıkıldığını gösteren, sistemli ve himayeli bir imha hareketine hedef tutulmaz.

Komünizma bu memlekette, tıpkı kapısı örtülü evlere, açık pencerelerden, bacalardan, tahta aralarından, delik ve deşiklerden giren cereyanlar gibi, her türlü gizli hulûl yollarını tecrübe etmiştir. Fakat, her şeye rağmen tam ve gerçek bir hulûl temin edememiştir.

Niçin?

Karşısında idrâkli, sistemli, teşkilâtlı bir mania bulunduğu için mi?

Hayır! Böyle bir mânia maalesef mevcut değildir?

Sadece şunun için:

Himayesiz ve başıboş bırakılmış olsa da hakikatte nüfuzu imkânsız bir Türk ruhu yaşadığı için!..

Hani **"işimiz Allah'a kaldı"** derler ya... Her iş Allah'a kalmıştır. Fakat Allah'ın, vesileye bağladığı veya doğrudan doğruya tecellisini gösterdiği işler vardır. Doğru; bu mevzuda tek tedbirsiz bu iş, Allaha kalmış ve bizi yalnız Allah korumuştur. Komünizmaya, dışarıdan ve tepeden inme gelmekten başka yol kalmamıştır.

Memleketimizde sayısı 50-60 bini geçmediği söylenen komünistler, bütün insan çeşitleri içinde bu dünyanın en sefil ve en ucuza kazanılmış örnekleridir. **"Ucuz kazanılmış"** tâbiriyle maddî menfaati kasdetmiyorum.

Tek fikir ve nefs muhâsebesi çilesine meydan bırakmayan bir el çabukluğu içinde, şahsiyetlerini teslim etmelerindeki ucuzluk... Maddî menfaat da cabası...

Bunlar, hem ruhlarını, hem de vatanlarını satmakta, tükenmez bir istismar mâdenine sahiptirler.

Bakınız, bu mâden nedir:

Memlekette, iç dâvaların ve iç idarenin uyandırdığı umumî bezginlik ve küskünlük... En basit sahtekârlıkla ele geçirilmiş bulunan bu basit sahtekârlar, Üsküdar'a son vapur kalktıktan sonra binmeye mecbur kaldığımız dolmuş motörleri gibi bütün iç ümitsizliğin teselli istikâmetini kendi üzerlerine çekmek taktiğini kullanırlar. Mademki Türkiye'nin iç vaziyeti bu kadar bozuktur, binaenaleyh çareyi komünizmada aramak gerekir!.. İşte, bütün demagocya sırları bundan ibaret... Bilen bilmeyen birçok zavallı da, iç ümitsizlik adına çareyi bir dış ölüm merkezinde aramaya kalkacak kadar şaşırtılır. Komünistliğe sempati besleyenlerin çoğu, bu ahmak **demagocya öksesi** vasıtasıyla enselenmiştir.

Bunların, yüz hâneli bir kerrat cetveli gibi kılıkları tavırları, edâları, sözleri, hareketleri, Moskova'da mühürlenen bellibaşlı ve aşağılık bir barem tablosu çizer. Hepsi de, aynı kaşığın kalıbından çıkma un helvaları şeklinde, birbirlerine benzerler. (**Homongolos**)lardan daha sun'î ve daha az beşerîdirler. Kafa vokabülerleri, niyet çeken kuşların önündeki kâğıtlardan daha fakirdir. Her defa, herkes için, eğilip aynı kâğıtları çekerler. Söverken de, severken de, kullandıkları kelimeler, daima aynı damgayı basar. Sayılarını çoğaltmak için, kendileri gibi, ilk açılışında avını enseleyen şu sinek kâğıdı reçetesini açarlâr ve beyinsiz kafaların tepesine asarlar:

- **Sağda ölüm, önde felâket, arkada esaret; kalan tek yön sol!..**

Tahtakurusu, pire, kene, güve, bit gibi çalışırlar.

Musallat oldukları vücûdun, kendi mevzûlarında, hiçbir zaman hamama gidip topyekûn soyunmaya, ayıklanmaya hevesli olmadığını da pek güzel çakarlar. Yâni, hükümetten pek fazla korkulan yoktur!..

Bunların ağabeyleri, onların da ağabeyleri, büyük ağabeylerinin de ağabeyleri vardır; ve nerede diye sorulsa gösterilmeleri pek kolay değildir. Büyük ağabeyler, kendilerini pek güzel maskelerler, arâziye uydururlar ve çevirmedikleri dolap bırakmazlar. Kendilerinden daha büyüklerin bilgisizlik ve budalalıklarından faydalanırlar. Nitekim aşağı tabaka propagandacılarının da, kendi öz (tez)lerinden değil, iç bunalımın belirttiği (anti tez)den faydalanmaları gibi...

Artık sözlerim bitiyor!.. Dikkat etmişsinizdir ki, bu konuşmamda, kendi tarafımı, materyalizma ve komünizmanın aks-i dâvası olan cepheyi fazla konuşturmadım. **Materyalizma ve komünizmanın zıddı olan Allah, Peygamber, kâinat, insan, ruh, vatan, millet, cemiyet, ideâl, ahlâk, âile gibi esaslar bu âdi fikir karmanyolacılığının önünde fazla konuşmaya tenezzül etmezler. Onlar, müstakil, mücerret, muazzez ve mukaddes bestelerdir ve sadece vecd üslûbiyle görünmeyi tercih ederler.**

Genç adam!

Göklerin rahminde kan renkli şafaklara bürülü bir yeni gün doğmak üzere bulunduğuna inan! Bu yeni gün, bir gün bâtılı iptal edeceğini haber veren Hakk'ın bütün mânevi değerlerle tecellisini çerçeveleyecek; ve ruhçu insanoğlunu yepyeni bir nizamla eşya ve hâdiselere hâkim kılacaktır.

Genç adam!..

Böyle bir günün ilk şafak pırıltısını veren şu anda, çok defa gâfil, yıkanmak ve ayıklanmak şuurundan mahrum bu vücûdu artık hamama göndermenin zamanı gelmemiş midir?

Genç adam!..

Ortada başıboş gezen kirliliğe rağmen Allah'ın ezelden temiz ve bulaşmaz yarattığı senden başka güvenimiz yoktur!..

ATEİSTİN DİNDAR OLMA DENEYİMİ

Geçenlerde dinsizim diyen biri yanımıza geldi. Kendince deliller yazmış sıralamıştı. Bende ne söyledimse kâr etmedi. Ona dedim ki,

"Öyleyse sana bir şey desem yapar mısın?"

"Ne gibi?"

"Bir rüya görsen senin için neyi ifade eder?", dedim.

"Pek bir şeyde ifade etmez."

"Aynı rüyayı iki kere görsen yine senin için neyi ifade eder?"

"Yine bir şey ifade etmez."

"Tekrar görsen neyi ifade eder?"

"Aynı şeyi tekrar tekrar görüyorsam, şüphe ederim, belki,"

"Bende bir cümle söyleyeceğim üç kere tekrarlayıp uykuya yatacaksın. Olur mu?"

"Olur."

"Çok kolay, birkaç kelime söylemek ile benim ne zararım ve kârım olabilir ki" dedi.

Bende ondan söyleyeceğine dair söz aldım ve kelimeleri söyledim.

O da gidip söylemiş ve sabaha kadar beklemiş, gördüğünü görmüş ve yanıma gelmişti. Hıçkıra hıçkıra bana ağlıyordu.

Ne oldu ki…

Burası sana da bana da gizli kaldı.

Eğer bu yazıyı okuyan bir dinsiz ve ateist kardeşimiz ise ona da söylüyorum;

"Sende söyle bu cümleyi düşüne düşüne söyle görelim neler olacak."

"Nede olsa bir cümle duya duya söylesem benim için bir şey olmaz, de ve söyle."

İşte sonsuzluğun ve ebedî hayatın bereketli cümlesi.

"Seni ne kadar çok özlemişim Ya Muhammed; ben seni bulamadım, Sen beni bulur musun?"

İhramcızâde İsmail Hakkı

TESLA KİMDİ ?

Bugün her hangi bir elektrik mühendisligi öğrencisine Tesla hakkında bir şey sorarsanız, sanırız boş bakışlarla size bakacaktır. Ya da karşı soruyla karşılaşırsınız, Tesla kimdi?

Kabahat kimin?

Egitimçilerimizin Altarnatif akım çağımızın kurucusunu tamamen unutmuş olmaları mantıksız görünmektedir.

NİKOLA TESLA

Şimdiki Yugoslavya'da, Smiljana köyünde, 9 Temmuz 1856` da doğdu. Bir hiçken bilim dünyasının en üst noktasına yükseldi. 32yaşında önemli keşifleri ile milyoner oldu, daha sonra karanlığa kaybolup beş parasız öldü.

Babası papazdı. Hiçbir zaman okuyup yazamamasınına rağmen, annesi halk arasında pratik ev aletleri mucidi olarak bilinirdi. Ona göre Tesla, yaratıcı dahi olmaya adaydı. Papaz olmasına için babasının zorlamasına karşı çıkarak, genç Tesla mühendislik mesleğinde ısrar etti. Annesi de onu destekledi, Fizik ve Matematikte bilgisini arttırırken Graz`daki Politeknik okuluna girdi ve Prag Üniversitesinde eğitimine devam etti. Yabancı teknik eserleri okuyabilmek için, orada yabancı dil kursuna devam etti. Anadili olan Sırpça ve ailece bildikleri Almancaya ek olarak İngilizce, Fransızca ve İtalyancayı da öğrendi.

Prag'daki tahsilini 1880 `de bitirdikten sonra, Budapeşte de lisansüstü yaparken, profesörüyle alternatif akımın özelliklerini tartıştı. Sonra Paris telefon şirketinde çalışmaya başladı. Burada doğru akım motorları ve dinamolar konusunda geniş ve önemli tecrübeler edindi. Oradayken çalıştırdığı döner makinaları korumak için regüle edici kontrol cihazları icat etti.

ELEKTİRİK ENDÜSTRİSİ SINIRLIYDI

O ilk günlerde genellikle doğru akım, sıtmaya, ışık vermeye, güç sağlamaya ve iletmeye en uygun, elektrik akımı olarak bilinirdi. Fakat DA direnç kayıpları büyüktüki, her mil kare için bir güç santraline gerek vardı. İlk akkor ampuller (110 VOLTA`TA), güç santrallarına yakın olsalar bile parlak yanmıyorlar ve bir milden daha az uzaklıktakiler ise kaybolan güce bağlı olarak sönük yanıyorlardı.

1884 de genç Tesla, kafasında fikirlerle dolu ve cebinde 4 sentle New York da gemiden ayrıldı. Tecrübesi, onu doğru akım motorları ve dinamolardaki komütatörün sonsuz sorunlar yaratan gereksiz bir karışıklık olduğuna inandırmıştı. `DA ÜRETECİNİN `bir komülatörle dış devrede tamamen aynı yöne akan dalga dizileri şeklinde alternatif akım oluşturduğunu gördü. O zaman, motorda

dönme hareketini sağlayacak DA elde etmek için, elektrik motorunun endüvisi, motora alternatif (AA) beslemek için döndüğü anda manyetik kutupların yönlerini değiştiren, döner komülatörlere sahipti.

İLHAM

Teslaya göre doğru akım saçmalığın daniskasıydı. Hem jeneratör (üreteç) hem de motordaki komütatörü ortadan kaldırmak ve AA'yı tüm sistemde kullanmak akla uygun gelmekteydi. Fakat hiç kimse alternatif akımda çalışan bir motoru oluşturmamıştı, ve tesla bu sorunu çok düşdü. 1882 şubat'ın da, Budapeşte'nin bir parkında Szigetti adında bir sınıf arkadışyla gezinirken aniden haykırdı.!

Buldum !

Şimdi değiştirime dikkat et! O anda tüm elektrik endüstirisinde devrim yapacak olan, dönen manyetik alanı bulmuştu. Dönen elemana bağlantı gereği olmayacaktı. Komülatör yoktu artık.

Sonradan tüm alternatif akım elektrik sistemini tasarladı. Alternatörler, elektrik enerjisinin ekonomik iletimi ve dagıtımı için AA motorları . . . Dünyanın her tarafında harcanıp giden su gücünün bolluğundan esinlenip, gerekli olan heryere enerjiyi dagıtabilen hidroelektrik santrallarıyla bu büyük gücün elde edilmesi tasarladı. Budapeşte de ' Bir gün Niyagara Çağlayanı nı, elektrik elde etmek için kullanacağım' diyerek dinleyenleri şaşırttı.

EDİSON TARAFINDAN CESARETİ KIRILDI

Tesla'nın aradığı ve şans kolayca eline geçmedi. O zamanlar New York'da, Pearl caddesindeki ilk laboratuvarında akkor lambası için Pazar aramakla meşgul olan Edıson'a rastladığı zaman Tesla, gençlik heyecanıyla, kendisin bulduğu alternatif akım sisteminin açıklamasını yaptı. Bu düşünceyi derhal ve tamamen kestirip atan o büyük adam, ''sen teori üzerinde vaktini harcıyorsun'' dedi.

Bir yıl boyunca, uzun boylu, zayıf Yugoslav, bu yabancı ülkede açlıktan korunmak için mücadele etti. Gün geldi, çukur kazarak geçimini sağladı. Fakat birlikte çalıştığı çukur kazıcı, Western Unıon'un ustası' yemek saatlerinde Tesla'nın ilgilendiği yeni elektrik sistemlerinin hayali tariflerini dinleyerek, bu konu üzerinde bir plan yaptı. Tesla'yı A. K. Brown adlı firmanın sahibiyle tanıştırdı. Tesla'nın parlak planlarıyla büyülenerek, Brown ve bir ortağı büyük bir atılım yapmaya karar verdiler. Ortaya belirli bir miktarda para koydular ve bu parayla tesla (şimdiki batı Brodway) güney beşinci cadde 33-35 No'da bir deney laboratuvarı kurdu. Orada Tesla jenaratör, transformatörler, transmisyon(iletim) hattı, motorlar ve ışıklar gibi tasarladığı sistemlerin tümünün planlarını hazırladı bunlardan usanmadan çalıştı, her detay için planlar silinmez biçimde zihnine kazınmıştı. Hatta iki ve üç fazlı sistemleri de tasarladı.

Cornell Üniversitesinden Profesör W. A. Anthony yeni AA sistemini sınadı ve de Tesla'nın senkron motorunu en iyi DA motoruna eşit yeterlilikte olduğunu açıkladı.

ALTERNATİF AKIM ORTAYA ÇIKIYOR

O zaman Tesla bütün kısımlara sahip bir tek patent altında sistemini tescil ettirmek istedi. Patent bürosu her önemli fikir için ayrı bir dilekçeyle başvurulmasında ısrar etti. Tesla 1887'nin kasım ve aralığında dilekçesini verdi ve daha sonraki altı ayda yedi tane ABD patentlerini aldı. 1888 Nisanın da çok fazlı de içeren dört ayrı patent için başvurdu. Bunlar da hızla, bekletilmeden verildi. Yılın sonuna kadar 18 patent daha aldı. Bunları, çeşitli Europa patentleri izledi bu kadar hızla dağıtılan bu patent çığının, eşi görülmemişti. Fakat fikirler ilginçti. O kadar ki, bir gelişme ve tahmin yoktu. Bu yüzden patentler tek bir tartışma bile yaplmadan verildi.

Bu sırada Tesla, New York da AIEE (şimdiki IEEE) nin bir toplantısında çok gösterişli bir konferans verip, tek ve çok fazlı AA sistemlerinin gösterisini yaptı. Dünya mühendisleri, muazzam geliş menin kapısını açarak, telle yapılan elektirik enerjisi iletimindeki sınırlamaların sınırlamaların giderilmiş olduğunu gördüler.

Fakat kim bu tümüyle daha iyi olan, sistemi uygulayacaktı? Doğal olarak, kurulan Edison-General Electric kuruluşu degil, Aksi halde kendi tüm yatırımlarının eskimiş olduğunu kabul edeceklerdi.

İşte tan o sıra da George Weslinghouse, Tesla'nın labaratuarına gitti ve Tesla ile tanıştı. Tanıştıkları sırada Tesla 32, Westinghouse 42 yaşındaydı. Her ikisi de yetenekliydi, başarılı birer mühenndis ve elektriğin hayranı idi. Westinghouse, Teslanın açıklamasını dinledi, gösterisini izledi ve hemen karar verdi.

Westinghouse ‘’ alternatif akım patentlerin için bir milyon dolar nakit ve ayrıca satış payı vereceğim ‘’ diyerek teklifini yaptı.

Tesla heycanla satış payını beygir gücü başına bir dolar yap, anlaştık ‘’diye cevap verdi.

İki adam bu kadar kolayca, tarihi anlaşmayı yapıp el sıkıştılar.

Tesla amacına erişmişti. Fakat fikirlerine inanıp kendisine destek veren insanları unutacak biri değildi, ve derhal labaratuarına paraca destek veren Brown ve ortağına bir milyon dolarlık çekini gönderdi. Daha sonra Weshinghouse’ın ardındakiler, onu, Tesla’yla yaptığı anlaşmanın beygir gücü başına bir dolarlık kısmından vazgeçirmeye çalıştılar buna rağmen ilişkileri hızla gelişti. Fakat Tesla’nın ömrünün geri kalan kısmında geçimini ve araştırmalarını destekleyecek olan satış payından feragat etti.

Ülke çapındaki Westinghouse yaptırımlarının başarısı, gelişen elektrik endüstrisinde rakip durumunu korumak için General electric, Westinghouse bir lisans almak zorunda kaldı.

İyi bir ücretle tartışılan lisans, Tesla için bir şerefti. Tartışmada Tesla, açıkça alternatif akımın ümitsizliği ve denemelerin ise zaman kaybı konusundaki, Edison onun ilk sözlerini hatırladı.

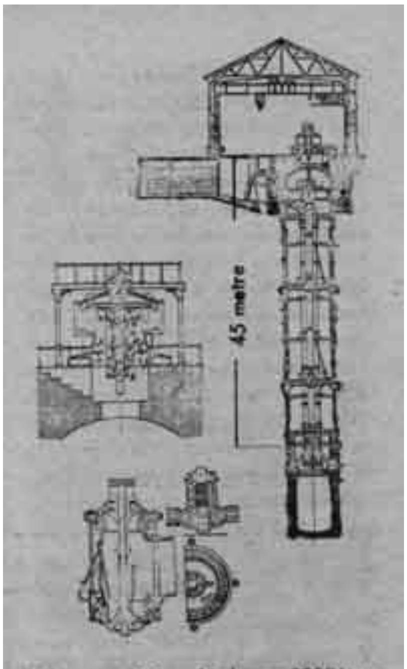

HAKİKAT OLAN RÜYA

1890’da Ulusrar arası Niyagara Komisyonu elektrik üretmek için, Niyagara çağlayanının gücünü kullanmak amacıyla çalışmaya başladı. Bilgin Lord Kelvin komisyonun başkanlına atandı ve o derhal DA sisteminin en iyi olacağını açıkladı. Fakat, eğer güç 26 mil ilerdeki Buffalo’ya iletildiği takdirde, AA’nın gerekli olduğunu sonuçta kabul etti. Böylece, sonuçta Tesla’nın sistemini kullanmaya ve büyük türbünlerle AA üretmeye karar verdiler. Teklifler 1892 de yeni kurulan cataract construction co. şirketi tarafından istenildi.

Washıngtonhouse on tane 5000 HP’lik hidroelektrik jeneratörü için ve general electric ise iletim hattı için kontrat yaptılar. Bütün sistem iletim hattı, yükseltici ve alçaltıcı transformatörlerle Tesla’nın iki faz projesine uygundu. Hareket eden parçaları azaltmak için, dıştan dönen alan ve içi sabit armatürlü büyük alternatörler planlanmıştı.

O zamana kadar bu büyüklükte hiç biri yapamadığı için bu tarihi proje heyecan yarattı. Dakikada 250 devir yapan her biri 1775 amper veren, 2250 voltluk on büyük alternatör, iki fazlı 25 Hz’de 50000HP veya 37000 kw lık çıkış oluşturuyordu. Rotorların herbiri, 3 metre çapında, 4, 5metre uzunluğunda (düşey jeneratörlerde 4, 5metre yükseklik) ve 34 ton ağırlığındaydı. Sabit parçalar 50 ton ağırlığındaydı. Gerilim iletim için 22000 Volt’a çıkarıldı.

Niyagara için plânlanan 5000 beygir gücünde elektrik jeneratörü ..

UZAKTAN RADYO KONTROLÜ

Sonradan telsiz denilen, radyo alanında Tesla'nın öncülüğü, Mors koduyla yapılan haberleşmeden de daha ileri gitti. 1898 New Yourk şehrinin Madison square Garden (Madison Parkı) de telsizle uzaktan kontrola ait parlak bir gösteri düzenledi. Birinci geleneksel elektrik fuarının geliştiği yer ve genellikle Barnum-Bailey sirkinin çalıştığı büyük alanın ortasına büyük bir tank koydu ve su ile doldurdu. Bu küçük gölün üzerine, yüzmesi için, 1metre uzunluğunda anten direği olan, sac gövdeli bir tekne koydu. Teknenin içinde bir radyo alıcısı ve gemi manevralarına yapmak için batarya ile çalışan bir çeşit elektrik motoru vardı. Seyredenlerin arka tarafından, Tesla gemiye seyircilerinin isteğine göre ileri gitme, sola veya sağa dönme, durma, geri gitme ve donanımındaki ışıkları yakıp söndürme gibi çeşitli hareketleri yaptırdı. Unutulmaz gösteri tüm seyircileri hayran bıraktığı gibi günlük gazetelerin ön sayfalarında yer aldı. Fakat bu, uzaktan radyo ile kontrol yöntemlerini kullanarak, günümüzde ayın yüzeyine insanları indireceğimizi, o gün kaç kişi düşünebilirdi ki?

MATEMATİKSEL BÜYÜCÜLÜK

Tesla'nın matematik dehası, Westinghouse ve GE'nin imalatını yaptığı alternatif akım cihazlarının, parçalarının yapımında da büyük yarar sağladı. İlk öğrencilik günlerinde

karışık sorunları kağıt ve kalemsiz akıldan çözerdi. Öğretmeni onun hile yaptığından şüphe eder ve ona testler uygulardı. Genç Tesla, bütün logaritma cetvellerini ezberlemişti. Şimdi ABD de kullanılan 60 Hz 'lik frekans, Tesla'nın mantık hesaplarından çıkarılmıştı. Çünkü Tesla bunun ticari yönden en uygun olduğunu saptamıştı. Daha yüksek frekanslarda, AA motorları yetersiz olacaktı. Daha alçak frekanslarda daha çok demir kullanılacaktı. Işıklar da alçak frekanslarda titreşecekti.

Niyagara Çağlayanının ana tesisi, ilk Westinghouse türbin jenaratörlerinin kapasitelerine uyması için, 25Hz'e göre planlanmıştı. Bunu izleyen gelişmeler ile 60Hz'e çevirme yapıldı. Günümüzde bu, Niyagara'dan elde edilen enerji 360 mil uzaktaki New York'a kadar iletilmektedir. Bir zamanlar, daha büyük uzaklıklar, Kuzey Doğu şebekesinden beslenmekteydi. Tesla New York'a geldiği zaman, yeterli enerji iletimi için sınır 1 milden daha azdı.

YÜKSEK FREKANS ÖNCÜLÜĞÜ

Araştırmalarında yüksek gerilim ve yüksek frekansın bilinmeyen alanlarında daha çok ilgilendi. Yüksek frekans cihazlarını kullanırken, bir elini daima cebinde tutardı. Bütün laboratuar asistanlarına bu ön tedbiri almalarında ısrar ederdi, ve bu kural, bu güne kadar daima gerilim bakımından tehlikeli cihaz etrafındaki uyanık araştırıcılar tarafından da uygulanmaktadır. O zaman yararlanılmamış olmasına rağmen, Tesla'nın yüksek frekans ve yüksek gerilim alanındaki keşifleri, modern elektroniğin

yolunu açtı. Biricik yüksek frekans transformatörüyle (Tesla bobinleri)çıplak elinde tuttuğu gazlı tüpü yakacak şekilde vücudundan, zarar vermeden ve yüksek gerilimli akım geçiriyordu. O ilk günlerde Tesla, aslında neon tüpünün ve floresan tüpünün aydınlatmasını gösteriyordu.

Bazen, frekans aralığının alt ve üst kısımlarında yaptığı denemeler, Tesla'yı keşfedilmemiş bölgelere yöneltti. Mekaniksel ve fiziksel titreşimlerle çalışırken, Houston Caddesindeki yeni labaratuarının etrafındaki hakiki bir depreme neden oldu. Binanın doğal rezonans frekansına yaklaşan, Tesla'nın mekanik osilatörü eski binayı sarsarak tehdid etti. Bir blok ötede, polis karakolundaki eşyalar esrarengiz bir şekilde dans etmeye başladı. Böylece, Tesla, rezonans, vibrasyon ve ''doğal periyot''a ait matamatiksel teorilerini ispatladı.

DÜNYANIN EN GÜÇLÜ VERİCİSİ

Yüksek frekans ve yüksek gerilimli elektrik iletimi konusundaki araştırmalar, Tesla'yı Colarado Springs yakınındaki bir dağın üzerine dünya'nın en güçlü vericisini kurup çalıştırmaya yönelti. 60 metrelik direğin etrafına 22. 5 metre çapında hava çekirdekli transformatörü yaptı. İç kısmındaki sekonder 100 sarımlı ve 3 metre çapındaydı. Üreticisi, istasyondan birkaç mil uzakta bulunan enerjiyi kullanırken, Tesla ilk insan yapısı olan şimşeği oluşturdu. Bu direğin tepesindeki 1 metre çaplı bakır küreden 30 uzunluğundaki kulakları sağır edici, şimşekler çaktı. Ufka kadar gürültüsü çıktı. 100 milyon volt değerinde gerilim kullanılıyordu. Yarım asırlık bir süre içerisinde giderilemeyen bir hayret yarattı.

İlk denemesinde, vericideki güç jenaratörünü yaktı. Fakat tamir ederek 26 mil uzağa, gücü telsizle iletebilinceye dek deneylerine devam etti. O uzaklıkta, toplam 10 kW'lık 200 tane akkor lamba yakmayı başardı. Daha sonra, kendi radyo patentleriyle meşhur olan Fritz Lowenstsın, Tesla'nın yardımcısı iken bu gösterişli başarıya şahit oldu.

1899'da AA alternatif akım patentleri için Westinghouse'den aldığı paranın sonunu dı. Albay John Jacob Astor, onu mali yönden kurtarmaya geldi ve Colarado Springs'deki denemeleri için ona 30000 doları sağladı. Sonra bu parada bitti ve Tesla New Yourk'a geri döndü.

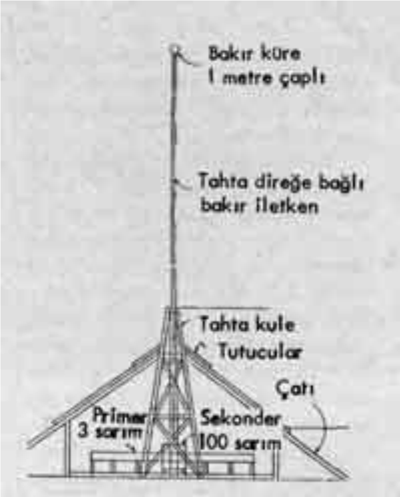
New Yourk'da Century dergisinin sahibi, arkadaşı Robert Underwood Johnson aracılığı ile, Colarado Springs'deki başarılarını anlatan hikayeler yazarak, Tesla geçimini sağladı. Fakat Tesla'nın yazdığı hikaye, felsefe ve "insanlığın mekaniksel gelişimi" konusuna giren bir konuşma oldu. Çok yüksek edebi kalitesine rağmen, eser Colarado Springs'deki güçlü vericiden çok az söz ediyordu.

Sonunda makale **"insanlığın artan enerji ihtiyacı"** başlığı altında basıldı. Basında yayınlandığı zaman heyecan yarattı. Derinden etkilenen okuyuculardan biri, John Pierpont Morgan'dı. Bu kişi, doğru akım günleri başında ve daha sonraları da Niyagara Şelalesi projesinde Genaral electric firmasını paraca desteklemişti.

Morgan, göşterişli başarıları ve şahsiyeti dolayısıyla, Nikla Tesla'hayranı idi. Tesla, kısa zamanda Morganın sürekli misafiri oldu. Kusursuz giyinişli, birkaç dilde yaptıgı kültürlü konuşması ve medeni davranışlarıyla gösterişli vecentilmen Tesla, New Yourk sosyetesi gözdesi oldu. Genellikle tanınmış aileler kızları için **''iyi bir av''** olarak saydılar, fakat Tesla hayatında kadınlara ve aşk hikâyelerine yer bulunmadığını ısrarla tekrarladı. Çünkü onlar, onun araştırmalarına engel olacaktı.

Tarihçiler, Tesla'nın daha sonraki büyük projesini, Morgan'ın paraca desteklemesine neyin yönelttiği konusunda çelişkilere düşerler. Bazıları, onun aslında telsizle güç iletimiyle ilgili olduğuna inanırlar. Diğerleri, daha sonraki gelişmelerin ışığında, Morgan'ın ilgili olduğu elektrik endüstrisindeki yatırımlarını korumak için, Tesla'yı ve başarılarını kontrol altına almak olduğunu söylerler. Bu nedenle, Tesla'nın tekrar çaresiz kaldığını anlayarak, telsizle elektrik gücü iletimini garantilemeye razı olur.

1904'de Tesla ''Elektrik dünyası ve Mühendisliği'' dergisine verdiği beyanatta **''yapmış olduğum işin büyük bir kısmı için, Bay J. Pierpont Morgan'ın asil alicenaplığına borçluyum. ''** Demişti. Bu birlikten, Long İsland'daki ilginç **"Dünya çapındaki telsiz"** kulesi filizlendi.

Bu 100 milyon Volt'luk verici, 26 mil uzaklıktaki 200 tane 50 Watt lık ampulleri yakmaktaydı.

DÜNYA ÇAPINDA TELSİZ

Long İsland'ın tepelik bölümünde, Wardenclyffe yakınında yavaş yavaş yükselen garip yapıbütün seyredenlerin ilgisini çekerdi. Tek parça olmaması dışında, büyük bir mantara benzeyen, yapı, yerden geniş ve 62 metre yukarıdaki tepesine doğru daralan, kafes şeklinde bir iskelete sahipti. Tepede 30 metre çapında bir yarım küreyle örtülüydü. İskelet, bronzdan kalın cıvata ve bakır lamalarla birbirine bağlanmış, sağlam ağaç kolonlardan yapılmıştı. Yarım küresel tepe, üsten yüzeysel olarak bakır bir elekle kaplıydı. Tüm yapıda demir metali yoktu.

Ünlü mimar Stanford White, konuyla o kadar ilgilendi ki, en iyi yardımcısı W. D. Crown'u görevlendirerek proje işini ücretsiz yaptı.

34. Caddedeki eski Waldorf-Astoria otelinde oturan Tesla, her gün, taksiyle, çarklı araba araba vapuruna binerek Long İsland şehrine gidip, Long İsland demiryoluyla Shoreham'e aktarma yaparak inşaata gidiyordu. Proje kontrolünün aksamaması için, trenin yemek servisi onun için özel yemekler hazırladı.

Büyük kulenin yanında 30 metre karelik tuğla bina tamamlandığı zaman, Tesla Houston caddesindeki laboratuvarındaki binaya taşımaya başladı. Bu sırada radyo frekans jeneratörleri ve onları çalıştıran motorların yapımında üzücü bazı gecikmelerle karşılaşıldı. Birkaç camcı planları hazır olan özel tüpleri şekillendirmeye çalışıyorlardı.

Long Islan'daki esrarlı kule. Bu kule Tesla'nın Dünya çapındaki telsiz sistemi projesinin alçak frekanslı verici sistemi olacaktı.

KAHİN GELECEKTEN BAHSEDİYOR

Bu sırada Tesla (1904), Mors koduyla sınırlı olan büyük endüstrinin geleceğine ait, uzak görünüşü açıklayan kurumsal broşürünü yayınladı Bu broşür, Tesla'nın kâhin olduğunu herkese inandırdı. **"Dünya çapında Telsiz Sistemi"** nde, çeşitli olanakları sağlayacak olan özellikler açıklanıyordu. Broşürde, Telgraf, Telefon, haber yayını, Borsa görüşmeleri, Deniz-Hava trafiğine yardım, Eğlence ve Müzik yayını, saat ayarı, Resimli Telgraf, Telefoto ve Teleks hizmetleriyle, Tesla'nın sonradan oluşumunu gördüğü radyo sitesi anlatılıyordu.

MORGAN'NIN YARDIMI SONA ERİYOR

1904 Martı, Elektrik Dünyası ve Mühendisliği dergisinde, Tesla, Kanada Niyagara Enerji firmasının telsiz enerji iletim sisteminin uygulamasını istediğini ve bunun için 10 milyon Voltluk gerilimde 10000 beygir gücü dağıtabilecek bir sistem kullanmayı istediğini açıkladı.

Niyagara projesi asla gerçekleşmedi. Fakat gösterişli Long İsland'ın kaderine etki yaptı. Aydınlığa çıkmayan nedenler yüzünden, J. P. Morgan düşüncesini değiştirdi ve Tesla'nın para kaynağı birden kurudu. Başlangıçta Tesla, Morgan'nın hemen hemen bitmek üzere olan işin tamamlanmasını sağlayamayacağına inanmak istemedi, ama Morgan'nın geri çekilişi ani ve kesin oldu. Endüstri tarihçileri bu durumun nedenini merak ederler, Neden Morgan sabrını tüketti? Ünlerine inandığı mühendisler, Broşürde açıkça yer alan Tesla'nın görüşlerinin saçma olduğuna ve parasının ümitsiz bir hayla için harcadığına mı onu ikna ettiler? Yoksa Tesla'nın vaktini ve parasını Niyagara Projesine sarfettiğine mi şüphelendi? Bunun aslı bilinmeyecektir.

MANTIKSIZ BİR SAYGISIZLIK

Birinci Dünya Savaşı sırasında, ulusal savunma adına çok saçma saygısızlıklar öne sürüldü. Garip bir nedene göre (veya nedensiz) Long İsland, Wardenclyffe'deki Tesla'nın şanslı kulesinin A.B. D. 'nin Emniyetini tehlikeye soktuğuna ve tahrip edilmesi gerektiğine karar verildi.

Kablo bağlayarak yüksek yapıyı öne çekip, dengesini bozmak için yapılan boş teşebbüslerden sonra, en sonunda temelini dinamitleyerek, devrildi. O zaman bile, kule çökerken parçalanmadı. Zedelenmeksizin yana yattı ve en sonunda parça parça söküldü.

Fakat bu yapı parçalanmalıydı?

Nedeni bilinmiyor.

RADYO FERAKANS ALTERNATÖR

1890'da Tesla yüksek frakans AA üreteçlerini yapmıştı. 184 kutuplu olan bir tanesi 10 kHz 'lik çıkış veriyordu. Daha sonra, 20 kHz kadar yüksek frekansları elde etti. Ancak on yıl sonra 50 kwa çıkışlı radyo frekans üretecine Reginald Fessenden geliştirdi. Bu makine, general electric tarafından 200 kWa 'ya çıkarıldı ve Fessenden'in ilk alternatörlerini kuran, çalışmasını kontrol eden adamın adı verilerek, Alexanderson alternatörü satışa çıkarıldı.

Hemen hemen dünya kablolarının çoğunu elinde tutan İngiliz işadamlarının, bu makineye ait patentleri elde etmek üzere oldukları görülünce, A. B. D. Donanmasının acele çağrısıyla ''Radıo Corporatıon of America, (RCA)'' şirketi kuruldu. Yeni firmanın 1919'da kurulmasıyla, Marconi Wireless Telegraph Co. of America firmasının güçlü fakat yetersiz, Marconi kıvılcımlı vericileri, çok başarılı olan RF alternatorleriyle yer değiştirdiler.

Birincisi N. J. New Bruswick'te kuruldu. 200kW'da 21, 8 kHz frekanslı titreşim oluşturdu ve ticari işte kullanıldı. Bu ilk, sürekli, güvenilir Atlantik aşırı radyo servisi idi. Bu alternatörler, Tesla'nın kulesinin yerine, Radyo merkezinin tüm güçlerini sağladı. Böylece Nicola Tesla'nın Dünya çapında telsiz hayali, 30 sene sonra, icat ettiği vericinin kullanılmasıyla gerçekleştirildi.

RADAR VE TÜRBİNLER

Tesla, birçok alanlarda yaratıcı araştırmalara devam etti. 1917'de uzaktaki cisimlerin üzerine kısa dalga darbeleri gönderip, yansıyan kısa dalga darbelerinin bir flöresan ekran üzerinde toplanmasıyla izlenebileceklerini açıkladı. Eğer bu radar değilse, neydi? Diğer bilim adamlarının varlıklarını keşfetmelerinden 20 yıl önce, kozmik ışınları açıkladı. 1929'a kadar çeşitli zamanlarda, buhar ve gaz için **"kepçesiz"** yüksek hızlı türbinler üzerinde çalıştı. Kolay öfkelenen Tesla ile Edison Waterside Enerji tesisi ve Allis Chalmers fabrikasındaki araştırmalarında onunla çalışan bazı mühendis ve yardımcıları arasında ortaya çıkan sürtüşme, aleyhine oldu. Bugün, düz rotorlu Tesla türbinlerinin sonucu hakkında hiçbir bilgimiz yoktur.

Yıllar geçtikçe, ondan, gittikçe daha az haber alınmaya başladı. Bazen gazeteci ve biyografi yazarları onu arayıp mülâkat yapmak istiyorlardı. Gittikçe garipleşti, gerçeklerden uzaklaştı aldatıcı hayalciliğe yöneldi. Not alma alışkanlığın edinmemişti. Her zaman tüm araştırma ve deneylerine ait tüm bilgiyi aklında tutabildiğini iddia ve ispat etti. 150 sene yaşamaya kararlı olduğunu ve 100 yaşının üstüne eriştiği zaman, araştırma ve deneyleri sırasında topladığı bütün bilgiyi etraflıca anlatarak, anılarını yazacağını söylerdi. İkinci Dünya savaşı sırasında öldüğü zaman kasasına askeri yöneticiler el koydular ve kayıtların cinsine ait herhangi bir şey duyulmadı. Olsaydı açıklanırdı, sanırız.

Tesla'nın kendine özgü bir tutarsızlık da, iki şeref ünvanı verildiği zaman ortaya çıktı. Birini red etti, fakat diğerini kabul etti. 1912'de Nicola Tesla veThomas A. Edıson'un40 bin dolarlık nobel ödülünü Edison'la paylaşmayı ret etti. Her nasılsa, Edison'u sevenler tarafından kurulan AIEE Edison madalyası 1917'de Tesla'ya layık görüldüğünde, bunu kabul etmeye yanaşabildi.

GARİP KİŞİLİK

Tesla'nın doğal davranışı aristokrat gibiydi. Zamanın geçişiyle ve kaynakların tükenmesiyle, asil bir fakirliğin içine gömüldü. En iyi otellerde yaşamaya devam ederken, kredisi tükenecek ve başka yerler arayacaktı. En sonunda New York'a taşınarak sorunlarını çözümledi. Kendilerine milyonlar kazandırdığı bazı kuruluşlar, yaşlanan dahiye bakmaları konusunda yeni otel idaresiyla anlaştılar. Bir gün bir tren istasyonunda kendisini gören bir dostu, karışıklığın ortasında onun yanlızlığını bozarak, "iyi akşamlar, Dr Tesla. Tren mi bekliyorsunuz?" demiş. O'nun yumuşak ifadeli cevabı unutulmazdı. "Hayır, buraya düşmeye geldim. "

Tesla yemeğe başlamadan önce, tüm gümüş, porselen ve cam eşyanın ayrı ayrı peçetelerle silinmesinde ısrar ederdi. Sağlık konusundaki bu görünüşe karşılık, hizmetçi Tesla'nın odasını bir **"cehennemi karışıklık"** olarak tarif ederdi. Şikâyet ettiği Tesla'nın düzensizliği değil, güvercinleriydi. Onları, parka gidip yemliyemediği zaman, içeriye girip çıkabilmeleri amacıyla pencereyi açık bırakır ve onları odanın içinde beslerdi.

Dünya'daki herhangi bir kimseyle ücretsiz olarak konuşabilmesi için, yatağının başındaki altın kaplamalı telefon, en sevdiği gri benekli beyaz güvercin tüneği idi. "O öldüğü zaman bende öleceğim"derdi Tesla.

Ve 1943 Ocak ayında, bir gün en sevdiği güvercin onu son kez ziyaret etti. Tesla bitkin ve üzgün olarak **"o ölüyor. Gözlerinin ışığında mesajını aldım"** diye inledi.

Uzun zamandır Tesla'nın kapısının kulpunda asılı bulunan **"rahatsız etmeyin"** levhasını gören bir hizmetçi, durumu araştırmak ve anlamak için anahtarını kilide sokup içeri girdi. Tesla 87 yıllık narin çerçevesini yatağından sükûnet içerisinde terk edip aslına dönmüştü. Hizmetçi mırıldanan güvercinleri yemledi ve onları yumuşak hareketlerle dışarıya kovup pencereyi kapadı. Gariptir ki, hizmetçinin dediğine göre Tesla'nın sözüne ettiği o beyaz güvercin diğerlerinin arasında yoktu.

Kaynak: Dr. Hüdai Müftüoğlu (TRAC Dergisi Ekim 1974 Sayı 49)

TESLA'NIN KAYIPLARA KARIŞAN SIRRI

• Batı bloku sefaretlerince, belirli bilimsel çevrelerde ve gizli haber alma Örgütlerinde iki yıldır acayip fısıltılar dolaşmaktadır. Söylentiler çeşitli, fısıldaşmaların adedi fazla fakat söylentilerin etrafında toplandığı fikir tektir: Sovyetlerin yeni tip bir fizik geliştirdiği!

• Bu söylentilerle bağdaştırılan tek kelime ise Tesla'dır. Tesla'yi, yeni ve son derece gizli bir projenin kodu sanmayın sakın. Bu sadece, 1856'da Yugoslavya'da doğmuş bir ilginç kişinin adı idi.

• Evet, Nikola Tesla, eşine ancak bir asırda bir rastlanan güçlü dahiler'den biriydi. Solgun benizli, silik görünümlü, sar'aya tutulmuş bir çocuktu. Nitekim şiddetli bir sar'a nöbeti sonucu beynine ne olduysa oldu ve Tesla cisimleri sanki dört boyutlu olarak görmeğe başladı. Örneğin, yapmayı tasarladığı bir şeyi, o şey ne kadar karmaşık olursa olsun, en son vida ve somununa kadar, gözünün önünde canlandırabiliyordu. Aradan aylar, yıllar geçtikten sonra da, belleğinde tuttuğu bu hayali, istediği açıya uygulayıp, herhangi bir parçanın durumunu ve büyüklüğünü, bir kitaptan okurmuşçasına, söyleyebiliyordu. Tesla, o zaman için yeni olan elektrik bilimi ile adeta büyülenmişti. Paris'te tahsil gördü ve daha sonra kendi bu alanda keşiflere başladı. 1884 yılında Amerika'ya giden Tesla 1912 de Nobel Ödülünü kazandı. Tesla gibi, kendini yeni boyutlarda öncü gören birinin, şunu bunu keşfetmek günlük bir olay, sadece bir kazanç kapısı idi.

"TESLA MAGNİFYİNG TRANSMİTTER" PRENSİBİ

• Nitekim üzerinde çalıştığı projelerinin bazıları arasında sis'in dağıtılması, telsiz enerji nakli, yüklü partiküllerle dolu bir perde sağlamak ve hepsinden önemlisi yeryüzü ikliminin kontrol altına alınması konuları vardı.

• Tesla bütün bunları birbirinden ayrı gelişmeler olarak görmeyip, yeni ve tek bir prensibin, kendi TMT = Tesla Büyütücü Vericinin uygulanması olarak görüyordu.

• Acaba yenilikler doğuracak bu prensip neydi?

En basit bir deyimle, yeryüzü atmosferinden sınırsız, tüketilmemiş enerjinin, arzu üzerine sağlanabilmesi idi. İçinde yaşadığı zamanın teknolojisini delillerle çürüten bir Nobel Ödülü sahibi için dahi bu biraz fazla görülüyordu. Büyük mucidin bir kısır döngü içinde olduğuna inanmağa başladılar. Tesla'nın bu gibilere cevabı pek etkili idi. 1900 yılında, Rocky Mountaıns'de 200 karbon lifli, 10 Kilowat'a gerek gösteren bir santral kurdu ve bunu, 25 mil ötedeki bir güç kaynağından ateşledi. Hem de arada hiç bir nakil ile atmosferin üst tabakası arasında iki milyar volt hattı olmaksızın.

• Bunu nasıl yaptığı bir sır olarak kaldıysa da, bir keşfe dayandırıldığı açıktır. Yeryüzü yüzeyi civarında bir elektrikî güç mevcuttur. Tesla iddia ediyordu ki bu güç, eğer doğru frekansı bilinirse, harekete geçirilebilir ve böylece ayni frekansa ayarlanmış bir araca sınırsız enerji çekilebilir. Nitekim iki parmağı arasında tuttuğu, frekansı ayarlanmış bir lamba ile bu iddiasının uygulamasını gösterdi: Lamba yanıyordu!

• Tesla öldüğü zaman arkasında bıraktığı binlerce dokümanın, arz ile ilgili çalışmalar üzerinde olduğu sanılıyordu. Bunların tümü Belgrat'daki Milli Müzeye gitmedi. Acaba bazıları Rusya'ya mı aktarılmıştı?

1976 Ekimi'nde dünya radyo ve radar sistemleri tamamen yeni tipte bir "parazit" ile kesintiye uğratılıyordu. Batılılar Latvia'daki Riga kaynağını hemen tespit edip Rusya'yi protesto ettiler. Rusların cevabı ise, birkaç frekans denemesi yaptıkları ve bu denemelerin de artık tamamlanmış olduğu yolundaydı. Fakat iki ay sonra "parazitler" yeniden, hem de daha şiddetli olarak başladı. Dünyanın her tarafından, cesim, 1000 mil uzunluğunda ve saniyede 4 ila 26 varpa gücünde **"sabit dalgalar"** ın varlığı rapor ediliyordu.

• 1977 başlarında, hava uzmanları Amerika'nın Batı Sahiline uzanan **"engelleyici etki"** ile Doğu sahilinde ve Finlandiya'ya kadar uzanan Rus Polonya sınırında aynı şekilde **"demir perdeler"** in varlığını bildiriyorlardı.

İşte bu “engeller” havanın normal akımını durduruyordu. Dünya iklimi üzerine etki yapan bu eşiklerden her birinin, çok büyük elektromagnetik enerji **“engel dalgaları”** ile birleştiği keşfedilince bilim adamlarının alınları alarm ile çatıldı. Bunlar gerçekten birbirleriyle ilgili miydi? Görüşler bu hususta değişiyordu fakat gerçek olan bir şey vardı: bu gizili dalgalar ve dokunulmaz “engeller” devam ettikçe dünya iklimi büyük değişmelere uğradı. Miami’ye kar yağdı. Su baskınları Avrupa’yı silip süpürdü.

RUSYADA NELER OLUYOR?

• Garipleşen tek şey iklim değildi. Amerika’nın Rus nükleer deniz altılarını uydulardan izleme sistemi ışıldamağa başladı. İlk olarak Amerikalılar bunun **“doğal nedenlerle”**olduğunu ilan ettilerse de, sonradan iki Amerikan uydusunun “elektron ışın teknolojisi” ile imha edildiğini itiraf ettiler.Yani bu Rusların Tesla Prensibini çözdüğü mü demek oluyordu? Bazı kaynaklar bu kanıdalar ve bu da onları korkutuyor. Rusya’nın, Cenevre Silahsızlanma Konferansı (1977 Agustos’u) ilgili Komitesine sundukları ön teklifleri çok şaşırtıcı idi. Bazıları o kanıya vardılar ki, eğer Rusya yasaklanmasını arzu ettiği bazı araştırma projelerini kullanabileceğini düşünüyorsa -bunları yasa dışı bırakmağı araştırmak şöyle dursun -üzerinde hiç durmamağa dikkat ederlerdi. Genel kanı odur ki, Ruslar Tesla’nın marifetlerini ortaya dökmeğe başladılar ama tam vaktinde de durdurmağı başardılar.Birçok ülke şimdi açık veya kapalı şekilde Tesla’nın kayıp sırrı üzerinde çalışmaktadır.

• Eğer herhangi biri Tesla’nın sırrını kısmen veya tümüyle çözerse dahi bunu Tesla’nın tasvip edeceği şekilde kullanmayacakları belli. Büyük Yugoslav ürkek içgüdülerinde insan ırkı için sadece yarar görüyordu. TMT’si için şöyle diyordu:

“İnsanlık bütünleşecek, savaşlar imkânsızlaşacak ve sulh en üstün saltanatını sürdürecek”.

• Günümüzde artık kimse böyle bir iddiaya girecek durumda değil.

BİLİM ve TEKNİK (Nisan 1979 sayı 137)

GÜÇ BÜYÜTÜCÜ RADYO VERİCİSİ HALA BİR SIRDIR

• Acaba ne tür radyo verici istasyonu, bir telsiz elektrik transmisyon sistemi, bir hava kontrol aygıtı, bir ölüm ışını ve anti savaş makinesi olarak kullanılabilir.

• Ruslar doğu kıyılarındaki o patlamayı, Kanada’da hava koşullarını değiştirmeyi ve bazı Kanada vatandaşının beyinlerini karıştırmaya neden gerek duymuşlar ve bunlarda ne gibi bir amaç gütmüşlerdir? Bazıları bu soruların yanıtının vaktiyle Nikola Tesla tarafından bulunmuş olan güç büyütücü radyo vericisi olduğunu söylemektedir.

• Tesla ilk büyütücü vericisini (bu adın verilmesinin nedeni onun gerçekten giriş voltajını büyük ölçüde büyüttüğü içindir) 1899 yılında Colorado Springs’te yapmıştı. Çoğu modern vericiler bugün düşük güçlü bir Osilator devresinin çıkış akımını büyütmek için transistörler kullanırlar. Onun büyütücü vericisi daha radyo lambalari (tüpleri) bulunmadan önce yapılmıştı, nerede kaldı transistör ve onun tam güçle çalışan ayarlı bobinlerinin osilatör devresi. İlk ve ikinci (primer ve sekonder) bobinler düşey olarak 17 metre çapında yuvarlak kutuplar üzerine sarılmış ve başka bir bobin de, çapı 2, 5 metre, büyük bobinin içine yerleştirilmişti. Tam güce getirildiği zaman -yaklaşık 50. 000 watt- bobinlerin çıkış akımı 12, 5 milyon volt civarında oluyordu. Çok sakin ve sessiz çalışan modern transmitter (verici) lere karşın bu büyütücü transmitterin çalışması görülecek bir şeydi, içinde bulunduğu koca çadırın dört bir tarafına şerarelere sıçrıyor ve çevresindeki hava da ozon ile doluyordu.

• Bir taraftan da metrelerce uzunlukta yapay yıldırımlar görülüyor, bazen de top şeklinde yıldırımlar oluşuyordu. Bina görevini yapan çadırın üstünde yüksekte bir direğin üzerinde bakırdan dev bir top vardı ve bunun üzerinde daha çok şimşekler çakıyordu. Laboratuvarın etrafını saran alan elektriklenmişti.

• Şimdi Tesla ve başkaları tarafından büyütücü verici hakkında ortaya atılan iddiaları incelenmeden önce onun kendisi hakkında biraz bilgi vermek faydalı olacaktır.

• 1899 yılında Nikola Tesla 43 yaşındaydı ve 0 daha 0 zaman dünyayı değiştirmişti. 0 bizim alternatif akım güç sistemimizi (polifaz jeneratörü, endükleme motorunu, yağla donan transformatörü v. b.) neredeyse tek başına bulmuştu ve 1893’te bunlar, dünyaya yayılışından birkaç yıl sonra da, Edison’un Doğru akım sisteminin yerine geçmişti. 20. yüzyılın başında da Tesla fluoresan ışığını 1 Tesla bobinini, radyo ile ilgili birçok yenilikleri ve radyo ile kontrol edilebilen bir güdüm sistemini keşif etmiş bulunuyordu.

• Tesla, kendini beğenmiş, çabuk ateş olan, çok ketum bir insandı. Yalnız olmasına rağmen, gosterişten hoşlanırdı ye elektirksel etkilerle ilgili gösterileri pek severdi. Onun bazı ufak acaiplikleri vardı, parayı kullanmasını hiç bilmezdi, ve hiç kimseyle geçinemezdi.

PARANIN GELECEĞİ YERLER "UNUTULDU?'

• Yeni yüzyılın başında Tesla New York'a kafasında muazzam planlarla döndü, yeni bir tesis düşünüyordu, bununla o büytitüca vericisini kullanacak ve bütün dünyaya enerji, hatta müzik, telgraf, evrak kopyelerini, fotografları ve daha başka haberleri gönderecekti. Yalnız O bu konuya karşı sempati ve ilgileri olan J. P. Morgan gibi zengin adamlara telsiz güç ile ilgili bu girişiminden söz etmeyi "unuttu". Çok geçmeden elinde jeneratörler ve daha başka aygıtlar hazırdı ve Long Island'de Wardenclyffe dolayında fabrikasının yapımına başladı.

• Fakat Wardenclytf'teki **"Dünya telsizi"** hiç bir zaman bitemedi. Tesla bu işin maliyetini pek düşük hesaplamıştı ve 1904'te parasız kaldığı zaman Amerika'da da parasal bir kriz başlamış bulunuyordu. Öte yandan bu sıralarda Gugliemo Marconi çok daha mütevazı tesislerle Atlantik'in bir yanından öte yanına telsizle sinyaller göndermeyi başarmıştı.

• Bunun üzerine Tesla yapmak istediği şeyi açıkladı ve para bulmaya çalıştı, fakat o zaman artık iş işten geçmişti. Bugüne kadar hala yapmak istediği telsiz transmisyon projesi daha açıkça bir testten geçirilmiş değildir.

YENİDEN DOĞAN İLGİ

• Enerji bunalımı ve buna ek olarak enerji hatları ve enerji istasyonları hakkındaki tartışmalar yeniden Tesla'nın düşünceleriyle ilgilenilmesine sebep oldu. Büyütücü vericiler, yakın bir zamanda Ontario, Minnesota, Texas ve Californiya'da Tesla hayranlarından gruplar tarafından yapılmış veya yapılmaktadır.

• Onlar Tesla'nın sisteminin pratik olduğunu kamuya göstereceklerini ummaktadırlar, fakat onlar bu işi Tesla'nın kendisinin yıllarca önce kişisel olarak göstermiş olduğu kanısındadırlar. Tesla'nın dostu ve onun hayatını yazan John O'Neil'in yazdığına göre Tesla Colorado'da iken 26 mil uzaktaki ampulleri yakmayı başarmıştı. Amerika'da Tesla'ya ait vesikaların çoğuna sahip olan elektrik mühendisi Leland I. Anderson ise şöyle diyordu: **"Ben hiç bir zaman, bunu kanıtlayacak bir şey bulamadım ve bunların gerçek olmadığı kanısındayım. O'Neil'in, bu sözlerin biricik kaynağı olduğu görünüyor".** Tesla'nın Yugoslavya'da bir müze'de saklı bulunan anılarında da bu olaydan söz yoktur.

• Elektrik Mühendislerinin bunu herhangi bir kişinin başaracağı hususunda da kuşkuları vardır. Onlarca büyük bir enerji miktarının uzaya ışın halinde yayılması ve dünyanın elektriksel özellikleri Tesla'nın o zaman sandığından çok daha çapraşık ve anlaşılması güçtür. Onun kuramı, Colorado'daki gök gürültülü fırtına sırasında saptanan ve yeryüzünün onun tarafından gözlenen rezonanz frekansına bağımlıdır. Anderson'a göre ise bu gözlem tam manasıyla yanlıştır.

SONUN BAŞLANGICI

• Anderson şöyle demektedir, "1899'da Colrado Springs'te Tesla yıldırımlı fırtınalar gözledi, bunlar ona doğru düzlüklerin üzerine geliyor ve aletleri üzerinde maksimal ve minimal etkiler üretiyordu. O bu etkiyi, ilerleyen fırtına tarafından yerde başlatılan duran dalgalar olarak tefsir ediyor, bu dalgaların doruk noktaları fırtına ilerledikçe kendi konumu içinden geçiyordu. **"Daha büyük bir olasılıkla o, bulunduğu istasyonun batısındaki dağ zincirinden gelen yansıların oluşturduğu bir (enterferans) girişim etkisi görmüş olabilir. Sonuçlar aletleri üzerinde de ayni olmuş olabilir".**

• Tesla'nın düşüncelerinin başlangıcını simgeleyen işte bu "Wardenelyffe görüşünün" yanılgısı idi. 1899'dan sonra o hiç bir vakit büyük bir büyütücü verici yapıp bitiremediği halde, bu buluş onda sabit bir fikir olmaya başlamış ve o bu iddianın davacısı olmuştu.

• 1917'de, ancak dostlarının birçok ısrarından sonra, Tesla Amerikan Mühendisler Birliği'nin Edison Madalyasını kabul etti. Bu törende yaptığı konuşmada büyütücü vericinin hava şartlarını değiştirmekte nasıl kullanılacağından söz etti.

RUSLARIN ÇÖZÜMÜ?

• Kanada Hükümetinin resmi bir memuru olan Andrew Michrowski Rusların havayı değiştirmek sorununu çözdüklerine inanmaktadır. Rusların büyütücü transmitter'den faydalanarak Kuzey Pasifik üzerinde **"duran bir dalga sedi"** (perdesi) oluşturduklarını iddia etmektedir. Sistemin esasını fazlasıyla alçak frekanslı manyetik alanlar ve graviton veya tachyonlar oluşturmakta ve bunlar su veya bu

şekilde kutuplardan gelen havanın Kanada üzerine doğru olan akımını değiştirmektedir. Başkaları da büyütücü vericilerin dünyanın içinden geçen sinyaller gönderdiği ve bunların bu süreç sırasında yerin çekirdeğinden bir sifon gibi ek enerji çektiğini tartışmaktadır. Bu sinyalleri odaklamak suretiyle, enerjiyi atmosfere boşaltmakta ve bu noktada havayı değiştirmektedir.

- Maalesef bu açıklamalar ispat edilemeyen varsayımlara dayanmaktadır. Gravitonların ve tachyonların (ışıktan daha hızlı hareket eden parçacıkların) varlığı tamamıyla bir varsayımdır, bu yüzden bunların üzerine bir şey bina etmek mevsimsiz bir şeydir şimdiye kadar hiç kimse radyo dalgalarının yerin çekirdeğinden bir sifon gibi enerji çektiğini göstermiş değildir.
- Bu ek sorun üzerinde elektrik mühendislerinin görüşü şudur: Büyütücü vericiler tipik olarak çok uzun dalga boyları oluştururlar (yaklaşık 6 kilometre, Tesla'nın Colorado'daki aygıt'ı için).Böyle uzun dalgalar arasında ve atmosferin teker teker molekülleri arasında enerji nakil esas itibariyle sıfırdır ve bu uzun dalgalar hiç bir zaman etkinlikle odaklanamaz.
- Son yıllarında Tesla kendi köşesine çekildi ve pek kimseyle görüşmedi, yalnız arada bir bazı gazete muhabirleri bir mülakat yapmak için onu aradılar. Bu yüzden O da hiç bir zaman bir oyuncu gibi sahneden tamamıyla uzaklaşmadı.
- Birçok mülakatlarında O bir anti-savaş makinasından söz etti, bu sayede bir ülkenin sınırları, hiç bir şekilde içeriye geçilemeyecek şekilde bir enerji perdesi ile kapatılacaktı. **"The Tesla Factor" adındaki kitabın ortak yazarlarından biri olan Bob Parker "** bu, Tesla'nın en çok sevdiği keşiflerinden birinin kullanış şekildir, " der.
- **"Büyütücü verici, her cins sinyali yok eden bir alan oluşturur, "** diyor Parker, **"bu sinyal ne olursa olsun. Bu şimdiye kadar sahip olduğumuz hiç birşeyi geçirmez. Bir liroskop bile onun içinden geçemez. Bir roket bile"**. Ve Parker'in inandığına göre Ruslar böyle bir sistemin üçte birini tamamlamışlardır.
- 1930'larda Tesla büyütücü Transmitter'i ile bir ölüm ışınının sırrını bulduğunu ilan tir. Fakat O bunun hakkında hiç bir ayrıntıdan söz etmemiştir, geçen yılda iki olay bazıları tarafından böyle bir silahla ilgili bulunmuştur. Doğu kıyısı atmosferik patlamalar ve Kanada'da saptanan bazı radyo sinyalleri Aralık 1977'de ve Ocak 1978'de Amerika'nın Doğu Kıyısının büyük bir kısmı görünüşe göre denizin üzerinde oluşan esrarlı atmosferik patlamalarla belirli aralarda sarsıldı. Bunlar birçokları tarafından ses patlamaları, patlayan çöp gazları, gök taşları, çekim dalgaları ve daha birçok başka şekilde açıklandılar.
- Bob Parker, "bu patlamalar Tesla'nın transmitterinden gelmektedir. Ben onlara ısı bombaları adını veririm. Bunlar Rusların kullandığı büyütücü transmitterlerden gelmektedir. Herhangi belirli bir noktada coherent sinyaller üzerinde incoherent ışınlar **"Laser ışınları gibi oluşmaktadır"** diyor.

KANADA'DAN GELEN ŞİKAYETLER

- Son zamanlarda Kanada'da kömür madencilerinin bulunduğu küçük kentlerinden birinde oturanlar sağlıklarının bozulduğundan, bu arada baş dönmesinden, mide bulantısından, ruhsal gerilim gibi şeylerden şikayet etmeye başlamışlardır. Çok düşük frekansta kuvvetli radyo sinyalleri saptanmış ve bunların atılımlarının insanların beyin dalgalarıyla interferans yaptıkları iddia tir. Michrowski bu sinyallerin Rusların büyütücü vericilerinden geldiğini açıklamıştır.
- Doğu kıyısındaki patlamaların ısı bombası şeklindeki izahları da, hava kontrolünün de olduğu gibi, aynı eksiklikten yarım kalmaktadır. Kanada'daki sinyallere gelince, atılım frekansı çok alçak olduğu halde (bir ufuk üstü radarı gibi) taşıyıcı frekans birkaç megacycledir ki, bu da bir büyütücü vericiden gelmek için çok yüksektir. Büyütücü transmitter (vericiler) hakkındaki bütün bu aşırı iddiaların altında bu varsayım bulunmaktadır. Bunun çıkışı aynı frekansa ayar edilen herhangi başka tip bir transmitterden temelden farklıdır.
- Tesla buna inanıyordu. Fakat acaba bu doğru muydu?
- Tesla projesi 1970'de, Robert Golka, bir Boston Elektrik Muhendisi, Tesla'nın hatıra defterini okumak üzere Yugoslavya'ya uçtuğu zaman başlamıştı. Döner dönmez, Wendover, Utah, kentine gitti ve orada Tesla'nın yıllarca önce Colorado Springs'de yaptığı tesisin bir eşini yaptı. Uzun yıllar çalıştıktan sonra, şimdi Robert Golka ondan 25 milyon Volt alabilmektedir ki bu Tesla'nin elde ettiğinin iki katıdır. Ona kalırsa, büyütücü transmitter'den alınan bu akım büyülü bir şey değildir.

• **"Benim bunun hakkında öğrendiğim her şey elektromanyetik kuram üzerine düşmektedir. Aradaki biricik fark, onun bir şerare-gediği osilatörü kullanmasıdır ki bu yüzden şerarenin çıkardığı gürültü oldukça fazladır".**

İşte Nikola Tesla'nın meşhur büyütücü transmitter'i bir sinyal'den başka bir şey değildir.

• Fakat bu tesis yeniden ortaya çıkabilir. Golka'ya göre eğer bu sinyal iyice anlaşılırsa, bugün kullandığımız yüksek enerji ile çalışan transmitterler için ucuz bir seçenek olabilir.

BİLİM ve TEKNİK (Nisan 1979 sayı 137)

Kaynak:
http://www. atlamaz. 4mg. com/index2. htm

ŞEVKET BABA kaddesellâhü sırrahu'l azîzi ÖZLEDİK

Özlem gidermek ne zordur.

Eskiden "zorla cennete sokulan kullar gibi" bir sebep zuhur eder yanına muhakkak giderdik. O gitti. Kitabı okuyanı çok severdi. Kaç tane kitap karaladık. Son yazılan bir kitap. Ruhu gördü ama, yeni çıkacak Amiş Efendim'i zahirende bir görseydi.

Cihan'ının içinde yerimiz vardır. Ne var ki, devir devrederken dökülen yapraklar arasında kaldık.

Demirli bahçeye girmek için zırhlı olmak gerekir, derler. Yollar engel, zahir engel.. engel… engel..

Gücümüz yok.

Tek sermaye hasretlik. O da para etmiyor.

Şevket Baba!

Seni biz özledik. Yedirdiğin lokmalar içimizde telef olmadı. Ancak hasretlik acısı kaldı.

İhramcızâde İsmail Hakkı Toprak Efendi "Geçmiş hayali cihan" derdi.

Cihan var ama, bize hep hayal kaldı.

İhramcızâde İsmail Hakkı

(TRANS) DEĞİŞİMİN TABİATI: ÖTELEME= YAYILMA = DEĞİŞİM

Toplum üzerine yapılmış olan ilmî sistematik araştırmalar, çeşitli faktörlere bağlı olarak bütün insan topluluklarının değişime uğradığını göstermektedir. Her toplumda, tarihi gelişim süreci içerisinde farklı uygarlıklar, kültür ve dinlerle ilişki içerisine girmek suretiyle bünyesinde sosyo-kültürel içerikli değişimler ortaya çıkmaktadır. Bilineceği gibi sosyal bir sistem olarak toplum, toplumsal olgular veya kurumlardan oluşan bir yapı olup, toplumsal yapı, kurumların belirlediği sosyal ilişkilerden oluşmaktadır. Sosyo-kültürel değişimle ifade edilmek istenilen ise, toplumun kültürü ve yapısında ortaya çıkan değişimlerdir.

[İnsanlık tarihi bir değişim tarihidir. Değişimin olmadığı hiçbir mekân ve zaman olmamıştır ve olmayacaktır. Zira **değişmeyen tek şey değişimdir.** Değişime direnç her düzeyde ve her zaman var olmuş ama bu çabalar hep yenilmeye, mahkûm olmuşlardır. Değişim her zaman bir süreç olayıdır ve bu sürecin hızı hep aynı olmamıştır.

Günümüzde değişim neredeyse baş döndürücü bir hıza ulaşmıştır, insanın bu değişim olgusunu kabul edip, buna ayak uydurmaya çalışmaktan başka çaresi yoktur. Değişime ayak uyduramayan, İster istemez basamaklardan aşağı düşecek, sonra kendisini adapte etmeye başlayacaktır. Ne var ki bu kez çıkış noktası diğerlerine göre daha altta olacağından yetişmek için daha fazla çaba harcayıp, daha harcamak zorunda olacaktır.] (Değişim ve Etik, CHANGE AND ETHICS, Hilmi ÖZDEN , Ömür ELÇİOĞLU Dr.Osmangazi Üniversitesi Tıp Fakültesi Deontoloji ABD, Eskişehir)

İnsan ve toplum değişiminin olumlu veya tersi olması çokta önemli değildir. Önemli olan etkiye maruz bırakan faktörün doğru veya eğriliği olabilir. Ancak tarih boyunca görülen değişim süreçleri için pek olumlu düşüncelere sahip olmamız pek mümkünde değildir. Öyle ki kaderî bazda itilmişlikler vardır. Düşünün bir kere Âdem aleyhisselâm Allah Teâlâ'nın **"yeryüzünde halife yaratacağım"** müjdesine mazhar iken cennetten çıkışında ve değişime uğramasında bir zorlama olduğunu hatırlamak gerekir. Günümüzden misal verecek olursak, İslâm'ın cihan hâkimiyetinden bahsederken dar bir dünyaya sığınmaya yönelmesinden çıkarmak ve hareket geçirmek için, onu rahatsız edip dış dünyaya açılmasında zahirden gelen "müceddid" (yenileyici) e muhtaç olmuştur. Burada Mehdi veya İsâ aleyhisselâm konusunu ele almak istemiyorum. Çünkü bu meselenin her tarafı hakikat olsa da İslâm Dünyası'nı atalete düşürmüş ve Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve selleme karşı yanlış yapmamıza sebep olmuştur. Dünyayı müslüman etmeyi Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve selleme layık görmeyen İslâm Dünyası'nı bu **"beklenti sendromu"**ndan çıkarmanın da, ne kadar zor olduğunu da söylemek gerekir.

Franz Kafka'nın "Değişim" isimli eserinde gördüğümüz kadar, değişimin ev içinde dahi zor olduğunu göstermeye yeter ve artar.

["…hiç beklemediği inanılmaz ağrı sanki yer değiştirirse kaybolup gidecekmiş gibi, ileriye doğru sürüklenmek istedi;…"

"…müstahdem göreviyle çalışmaya başladığından beri davranışlarında açığa vurduğu bir dikbaşlılıkla, babası biraz daha masa başında kalmak için diretiyor, ancak bu arada hep de uyuyakalıyor ve o zaman sandalyesini yatakla değiştirmeye kendisini razı etmek için evdekiler akla karayı seçiyordu…."

"…Gregor; çünkü birkaç hava deliği bırakılmış uygun bir sandığın içine koyup onu, bir yerden bir yere kolaylıkla götürebilirlerdi; ailesini ev değiştirmekten en başta alıkoyan, daha çok, kendilerini kaptırdıkları tam bir umutsuzlukla bütün akraba ve eş dost çevresinde kimsenin başına gelmeyen bir felakete uğradıkları düşüncesiydi. .."] (Değişim, Franz Kafka, trc: Kâmuran Şipal, Cem yayınevi, Kasım 1993)

Değişim zor iştir.

Doğu milletlerinde ise bu daha zordur. Hayat şartlarının sertleştiği ortamlarda bu meseleyi daha bariz görürüz. Tahavvülatın yavaş seyretmesi eski zamanlarda olumlu sonuçlar verse de günümüzde bu beklentiye sabır tahammülsüzlük doğurmuştur. Yani tekkeye bir dervişi kırk yıl alıp yetişsin diye bekletirsen ona en büyük zararı vermiş oluruz. Yine memleket meselelerinden olan "Kürt Meselesi" de bu meyandan çıkmış işlerdendir. Tahammülü, itaati sabrı çok fazla olan bir milleti değişime uğratmak için akla hayale getirmek istemediğimiz şekillerle elektrik şokuna tutulmuş gibi savurdular.

Sebep değişim, ama ne için değişim?

İşin merkezindeki niyetin ne olduğunu anlıyor gibi olsak da zamanla gerçeği göreceğimiz için biraz daha bekleyeceğiz.

Önemli olan fert-toplum-millet-devletin **"Zorla değişim**" e uğratılmasıdır. Bunun birçok menfi ve müspet sebebini sayabiliriz. Ancak günümüzde emperyalist güçlerin kıyamet beklentileri veya dünya düzenini kontrol edebimede daha hırslı ve aceleci olmaları ile **"hızlı hareket"** e geçmeleri ile karmaşayı insanlığa getirdiler. Öyleki kâhinlere söylettirdikleri tarihleri tutturmak için uğraştılar. (Baba Vanga 2010'da üçünü dünya savaşı çıkacak dedi.)

Sonuçta bir gerçeği gördük. Biraz anlayışımızı aşsa da dünyada hâkimiyetin ve değişimin insana ait olmadığı ve Allah Teâlâ'nın hiçbir şekilde kullarına bırakmadığıdır.

"Eğer yerde ve gökte Allah Teâlâ'dan başka tanrılar bulunsaydı, yer ve gök, (bunların nizamı) kesinlikle bozulup gitmişti. Demek ki Arş'ın Rabbi olan Allah, onların yakıştırdıkları sıfatlardan münezzehtir." (Enbiya, 22)

Bazen **"iyi ki Allah Teâlâ'm sen varsın"** demek ne hoş geliyor.

İhramcızâde İsmail Hakkı

YE’CÜC-MECÜC = AGARTA- ŞAMBALA ZIT KARDEŞLİK BİLGİSİ

KUR’AN-I KERİM’DE YE’CÜC VE ME’CÜC

Ye’cüc ve Me’cüc kelimelerinin hangi dilden geldiği ve Arapça’ya nasıl geçtiği hakkında yeterli bilgi bulunmamaktadır. Bu isimlerin İbranice ve Süryanca gibi dillerden geldiğini söyleyen olmakla birlikte Yunancadan geldiğini kabul edenler de vardır. [193]

Kur’an-ı Kerim’de adları Ye’cüc ve Me’cüc kavramlarıyla ifade edilen bu yaratıkların ne tür varlıklar olduğu konusunda herhangi bir açıklama yapılmamıştır. Bu isimlerin Kur’an’da ilk geçtiği yer Zülkarneyn kıssasıdır. İnsanlar Zülkarneyn’e taleplerini iletirken kendilerine rahatsızlık veren ve bozgunculuk yapanları kastederek şikâyet ettikleri iki isim olarak geçmektedir.

Kur’an’da geçtiğ ilk geçtiği ayet şöyledir: ,

Dediler ki: **“Ey Zu’l-Karneyn, Ye’cûc ve Me’cûc bu yerde bozgunculuk yapıyorlar. Bizimle onların ara-sına bir set yapman için sana bir vergi verelim mi?”** [194]

İkincisi olarak helak edilen kavimlere atıf yapılarak bu isimler geçer:

“Nihayet Ye’cüc ve Me’cüc’ün önü açıldığı ve onlar her tepeden akın etmeye başladıkları zaman, gerçek va’d (yani kıyâmet) yaklaşmış olur. İnkâr edenlerin gözleri birden donup kalır.

"Vah bize, biz bundan gaflet içinde idik (bunun doğru olacağını hiç düşünmüyorduk). Meğer biz zulmediyormuşuz!" (diye mırıldandılar).” [195]

HADİSLERDE YE’CÜC VE ME’CÜC

Belirtildiğine göre kıyamete yakın döneme kadar belli bir yerde aşamayacakları setle engellenmiş halde duracaklar. Onlar sürekli olarak önlerindeki bu seddi yıkmaya uğraşacaklar ve sonunda kıyamete yakın bir zamanda bu amaçlarına ulaşacaklar. Önlerindeki engeli aşarak serbest kalacak olan bu yaratıklar her tepeden saldırarak ortalığı yakıp yıkacaklar. Yeryüzünde bulunan yenebilecek ve içilebilecek her şeyi gasp ederek bitirecekler. Bu şekilde meydana gelecek olan azgınlıklarını müteakip Allah semadan çekirge ve kurt gibi yaratıkları musallat ederek onları helak edecektir. Onların cesetleri her tarafı dolduracak ve yeryüzüne pis bir koku yayılacak. Allah yağmur yağdıracak ve bu şekilde sular artarak meydana gelen seller ölüleri sürükleyerek denize götürecektir.[196]

Allah Teâlâ bir gece onlara ansızın negaf hastalığı gönderir ve bu hastalığa yakalananlar yok olup giderler, soyları kesilir ve bütün fertleri ölür. Sonra tarımda artış olur, kökler ve dallar yeşerir. Meyveler bollaşır ve güzel bitkiler her yeri kaplar. Allah’a hamd edilir. Kalbe gelen fasit hatıralarla nefis azar. Vesveselerin artması bunu izler. Kişinin bu azgınlık halleri kalp mekânını işgal eder, özünün meyvelerini yiyip bitirir ve özdeki suları kuru-turlar. Bu durumda onda irfan namına hiçbir şey kalmaz.

---

[193] Bu iki isim Tevrat’ta **Gog ve Magog** şeklinde geçmektedir.

[194] Kehf, 94.

[195] Enbiya, 96-97. 47 Buhârî, Sahîh, Fiten 29; Müslim, Sahîh, Fiten 20; Tirmizi, Sünen, Fiten 59;

[196] Buhârî, Sahîh, Fiten 29; Müslim, Sahîh, Fiten 20; Tirmizi, Sünen, Fiten 59; Hakîm, İbnu Mace ve Tirmizi'nin de tahric ettikleri, Ebû Hureyre'den gelen bir rivayette Rasûlullah Sallallahu Aleyhi ve Sellem şöyle buyurdu:

"Gerçekte Ye’cüc ve Me’cüc her günde güneşin ışığını görecekleri derecede (önlerindeki seddi) **kazıyorlar. Başlarındaki olan:**

"Hadi dönün, yarın kazarsınız" der. Allah Teâlâ onu (seddi), **öncesinden daha muhkemleştirir. Zamanlarına ulaştığı ve Allah da onları insanlar üzerine göndermeyi murad ettiği zamana kadar güneşi görecek derecede** (tekrar) **kazarlar. Başlarındaki: "Haydi dönün, Şüphesiz yarın kazacaksınız." der**

“İnşallahu Teâlâ” diye istisna ederler. Bunun üzerine sedde geldiklerinde bıraktıkları gibi kalmıştır. Onu kazarlar ve insanlar üzerine çıkarlar. Suları içerler. İnsanlar onlardan kal'alarına sığınırlar. Ye’cüc ve Me’cüc oklarını semaya atarlar. Okların uçları şiddetli kırmızı kana bulandığı halde üzerlerine düşer.

"Biz yeryüzündeki ahaliyi kahrettik, gök ehline yükseldik " derler. Derken Allah Teâlâ negaf adlı böceği kafalarına gönderir. (O böcek burunlarından beyinlerine çıkar. Ve) **Bununla onları öldürür."**

Neğaf; koyun ve devenin burnundan beyinlerine çıkan bir böcektir.

Hâsılı, kıyâmet insanların en şerlilerinin başında kopar. O zaman da yer yüzünde **Allah Allah** diyen kalmayacaktır. Bu hususta dahi birçok hadisler vardır. Nitekim Müslim'in de tahric ettiği Enes radiyallâhü anhdan gelen bir rivayette Rasûlullah Sallallahu Aleyhi ve Sellem şöyle buyurdu:

"Yeryüzünde Allah Allah denilmeyinceye kadar kıyamet kopmaz."

İşte tam bu hal-deyken onda hakikî uyanıklık hali belirirse, ona Rabbânî yardımlar ve armağanlar gelir. Kur'an-ı Kerim'de **"….,Ayık olun, Allah'ın tarafında olanlar kurtuluşa ermiştir"** [197] âyeti bu hale işaret eder. Allah kullarından dilediğini seçer. Bundan sonra şeytanî hatıralar ve vesveseler ortadan kalkar. Bunların yerlerini ledünnî ilim, ruhanî nefesler ve kalbi kemalleştiren melekeler alır. Bu tarımın/ziraatın çoğalması, kökten dala kadar bitkilerin yeşermesi olarak değerlendirilir. Bu duruma erişen kişi, yakînlik makamını elde eder. Böyle bir yükseliş, meyvelerin olgunlaşarak tatlanmasına benzetilir.

KİTAB-I MUKADDES'TE YE'CÜC VE ME'CÜC

Ye'cüc ve Me'cüc Tevrat'ta Gog ve Magog adı altında çeşitli yerlerde geçmektedir. Bunlar:

"Yafes'in oğulları: Gömer ve Me'cüc ve Maday ve Yevan ve Tubal ve Meşek ve Tires"[198]

Burada Me'cüc Yafes'in oğullarından biri olarak görülmektedir.

"Âdemoğlu, Magog diyarından olan, Roşun, Meşekin ve Tubalin beyi Gog'a yönel ve ona karşı peygamberlik et ve de: Yehova şöyle diyor; Roşun, Meşekin ve Tubalin beyi Gog, işte ben sana karşıyım."[199]

"Bundan dolayı, Âdemoğlu peygamberlik et ve Gog'a de: Rab Yehova şöyle diyor: Kavmim İsrail emniyette oturunca, sen o gün öğrenmeyecek misin? Sen ve seninle beraber birçok kavimler, hepsi atlara binmiş, büyük bir cumhur, kuvvetli ordu olarak, şimalin sonlarından, kendi yerinden geleceksin. Ve diyarı örtmek için bir bulut gibi kavmim İsrail'e karşı çıkacaksın, son günlerde vaki olacak ki milletlerin gözü önünde sende takdis olunacağım zaman ey Gog, onlar beni tanısınlar diye seni kendi diyarıma karşı getireceğim."[200]

"Ve Gog İsrail diyarına karşı geldiği zaman, Rab Yehova'nın sözü, o günde vaki olacak ki, ateş püsküreceğim."[201]

"Ve sen Âdemoğlu, Gog'a karşı peygamberlik et ve de: Rab Yehova şöyle diyor: Roşun, Meşekin ve Tubalin beyi Gog, işte, ben sana karşıyım. Ve seni geri çevireceğim. Ve seni ileri götüreceğim. Şimalin sonlarından seni çıkaracağım. Sol elinden yayını ve sağ elinden oklarını vurup düşüreceğim. Sen, bütün ordularınla ve yanında olan kavimlerle, İsrail dağlan üzerinde düşeceksin. Yesinler diye her çeşit yırtıcı kuşa ve kırın canavarlarına seni vereceğim. Açık kırda düşeceksin, çünkü ben söyledim. Rab Yehova'nın sözü ve Magog üzerine ve adalarda emniyette oturanlar üzerine ateş göndereceğim. Ve bilecekler ki ben Rab'im."[202]

"Ve o gün vaki olacak ki, İsrail'de denizin şarkında Geçiciler deresinde Gog'a kabir yeri vereceğim. Ve oradan geçenleri o durduracak ve orada Gog'u ve bütün cumhurunu gömecekler. Ve oraya Hamon-Gog deresi denilecek. Ve memleketi temizlesinler diye İsrail evi yedi ay onları gömmekte devam edecekler."[203]

"Bin yıl tamam olunca şeytan, atıldığı zindandan serbest bırakılacak. Yeryüzünün dört bir bucağındaki ulusları, Ye'cüc ve Me'cüc'ü saptırmak ve onları savaş için bir araya toplamak üzere zindandan çıkacak. Toplananların sayısı denizin kum taneleri kadar çoktur."[204]

Gog ve Magog'un Kur'an'da ki Ye'cüc ve Me'cüc olduğu Kitab-ı Mukaddes yorumcuları tara-

---

[197] Ayetin tam metninin meali şöyledir: **"Allah'a ve ahiret gününe inanan bir toplumun -babaları, oğulları, kardeşleri yahut akrabaları da olsa- Allah'a ve Resûlüne düşman olanlarla dostluk ettiğini göremezsin. İşte onların kalbine Allah, iman yazmış ve katından bir ruh ile onları desteklemiştir. Onları içlerinden ırmaklar akan cennetlere sokacak, orada ebedî kalacaklardır. Allah onlardan razı olmuş, onlar da Allah'tan hoşnut olmuşlardır. İşte onlar, Allah'ın tarafında olanlardır. İyi bilin ki, kurtuluşa erecekler de sadece Allah'ın tarafında olanlardır."** (Mücadele, 22)

[198] **Tekvin, 10/2**

[199] **Hezekiel, 38/2-3.**

[200] **Hezekiel, 38/14-16.**

[201] **Hezekiel,38/18.**

[202] **Hezekiel, 39/1-6.**

[203] **Hezekiel,39/11-12**

[204] **Esinleme,20/7-8**

fından dile getirilmektedir. Bunların barbar bir topluluk olduğu ifade edilmektedir.[205]

Klasik kaynaklarda geçen **Ye'cüc ve Me'cüc** ile kıyamet alâmeti olarak ortaya çıkacak ve büyük karışıklıklara ve yıkımlara sebep olacak topluluklar kastedilmektedir. Daha önce belirttiğimiz üzere **Ye'cüc ve Me'cüc** Kur'an'da iki yerde geçmektedir ve kıyamet alâmeti olduklarına dâir açık bir beyan söz konusu değildir. **Kitab-ı Mukaddes**le geçen **Gog ve Magog** ile **Ye'cüc ve Me'cüc** tasvirleri arasında ki benzerlik dikkat çekicidir. Gerek hadislerde ki gerekse de Kitab-ı Mukaddes'te ki ifadelerden anlaşılan bu toplulukların belli bir yerde tutuldukları ve zamanı geldiğinde serbest bırakılacakları anlaşılmaktadır. Bu toplulukların kimler olduğu ile ilgili olarak bir açıklama söz konusu değildir.

Hadislerde ki **Ye'cüc ve Me'cüc**'le ilgili olarak gerek klasik gerekse de çağdaş yorumlar yapılmıştır. **Ye'cüc ve Me'cüc** bazı toplumlarla ilişkilendirilmiştir.[206] Her bir bozukluk, sosyal kargaşa ve her türlü çöküşler bir nevi o toplumun kıyametidir. Kendiliğinden bozulmaya, yok olmaya yüz tutmadır.

Konuya Kur'ân-ı Kerim'i esas alınarak yaklaşılmaması, zayıf rivayetlerin etkisinde kalınması sebebiyle **Ye'cüc ve Me'cüc**'ün kıyametin bir alâmeti olduğu şeklinde ki değerlendirmelerin isabetli olmadığı bu konu etrafında yapılan yorumların ise eksik ve yetersiz kalınmaktadır.

Kur'an'da ve Hadislerde geçen **Ye'cüc ve Me'cüc**'ün cinsiyetleri, mekânları ve zamanları tayin edilmemekte, sadece bir vasıf olarak yeryüzünü ifsat edenler manasınadır. Bazı müelliflerin **Ye'cüc ve Me'cüc**'ü bazı toplumlara hasretmesi doğru bir yaklaşım olmamaktadır. Bu yaklaşım İlmî bir hakikat değildir. Ancak her devrin **Ye'cüc ve Me'cüc**'ü mevcuttur.[207] Medeniyetin ilerlediği XXI.yy. da yeryüzünde yaşayan insan topluluklarının bir bölümü savaşlar, açlık, sefalet ve yokluk içerisinde hayatlarını devam ettirmeye çalışmaktadır. Bu durum, insan neslinin sağlam ve sağlıklı bir şekilde devamının önünde ki en büyük engellerden birisidir. Bu duruma sebep olan topluluklar, **Gog-Magog / Ye'cüc-Me'cüc** topluluklarının yapacakları tahribatla aynı özelliktedir. Onun için özel olarak **Gog-Magog / Ye'cüc-Me'cüc** toplulukları beklemek doğru bir yaklaşım değildir.][208]

YE'CÜC VE ME'CÜC İÇİN YAPILAN YORUMLAR

İnsanda hayvanî sıfatların/kötülüklerin, çirkin fikirlerin çıkmasından ve bunların tamamen hâkim unsur haline gelmesinden ibarettir. Çünkü çirkinlikler ve kötülükler iyilikleri örter. Böyle kötü hallerin çoğalması kalbi karartır. Kaşanî, Ye'cüc ve Me'cüc ile mizacın bozulması, terkibin çözülmesiyle meydana gelen nefsanî ve bedenî kuvvetlerin kastedildiğini belirtir.

Bu bilgilerin yanında **Yecüc Mecüc'ün Türk kavmi, onlara karşı yapılan duvarın Çin şeddi olduğu iddiaları da vardır.** Eski tefsirlerde bu konu işlenir. Her ne kadar hoşumuza gitmese de bu bilgi bizim için önemlidir. Aşağıda geçen hatıra çok önemlidir.

Münevver Ayaşlı (1906-1999) **Collège de France'da L. Massignon'un** derslerine devam edermiş. Bir gün derste Massignon Ye'cüc-Me'cüc kavminin Türkler olduğunu söyleyince Münevver Hanım kızgınlığını göstermiş. Bunun üzerine Massignon, konuşmasına:

"Buna hiç infial (gücenme, kızgınlık duyma**) göstermeyiniz. Türkler İslâm'ı kabul etmeden önce Ye'cüc-Me'cüc kavmi idiler. Eğer bir gün İslâm'ı unuturlarsa gene Ye'cüc-Mecüc kavmi olacaklardır"** diye bir açıklama getirmiş[209]

Bu bilginin durumu bize açık şekilde gösterdiği şudur ki; Türk kavmi özellik bakımından sürekli atılım içinde olduğu, tarihin hiçbir döneminde devletsiz kalmadığı yanında, inançsız dönemlerinde

---

[205] **Yorumlar hakkında geniş bilgi için bkz. İsmail Cerrahoğlu, "Ye'cüc - Me'cüc ve Türkler",** *A ÜİFD.* **c.XX. ss. 98-106.**

[206] **Konu ile ilgili olarak geniş bilgi için bkz. Aziz Taşbolotov,** *Ye'cüc ve Me'cüc Hakkındaki Hadislerin îsnad ve Metin Açısından Tahlili,* **AÜSBE, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara 2007, s. 114-120.**

[207] **Cerrahoğlu, 'Ye'cüc ve Me'cüc',** *AÜİFD,* **s.125.**

[208] MALKOÇ Bülent Kıyamet Alâmetleri Ve Gelecek Haberleri Konusunda Hadislerle Kitabı Mukaddesin Karşılaştırılması [Kitap]. - Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Temel İslam Bilimleri Ana Bilim Dalı- Hadis Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi-263194-Kayseri : [s.n.], Eylül 2010, s.59-61

[209] **Ahmed Yüksel ÖZEMRE'nin Louıs Massıgnon (1883-1962)** hakkındaki makalesi

“barbar” sıfatını alacak kadar ileri gidebileceğidir. Ayrıca **Türkleri öven hadislerde mevcuttur**.[210]

Bu nedenle kıyamete kadar Türklerin tarih sahnesinden çekilmeyeceğini ve devletsiz kalmayacağına dair rivayetlere de bakılınca dengenin olması konusunda L. Massignon kilise’nin müslümanlara (Türklere) karşı nefrete dayanan geleneksel tavrını II. Vatikan Konsili’nde terketmesini sağlayan zemini hazırlamış; Konsil üyesi olan talebesi Peder Georges Chehata Anawati de bu zeminin Konsil kararı olarak kayda geçirilmesinde etkili olmuştur.[211]

AGARTA- ŞAMBALA ZIT KARDEŞLİK BİLGİSİ

“AGARTA”

"Dünyanın Kalbi", "Yüce Ülke", "Bilgeler Ülkesi" gibi çeşitli adlarla belirtilen Agarta, teozofik ve ezoterik kaynaklara göre, önceki devrenin sonlarına doğru Mu ve Atlantis’ten göç eden bilim-rahipleri tarafından kurulmuş bir organizasyondur.

Önceleri beşeriyetle açık temas halinde olan bu organizasyon, bu devrenin koşullarından ötürü gizlenme gereği görmüş ve ikâmet yeri olarak birbirlerine tünellerle bağlanan, dağlar içindeki yeraltı kentlerini tercih etmiştir.

Agarta, dünya insanlığının tekâmülünde sorumluluk sahibidir. İlahi Hiyerarşi’ye hizmet eder. Dünyanın Efendisi ve **"Kutup"** olarak ifade edilen ve **"Brahatma" veya "Brahitma"** adıyla belirtilen Agarta’nın lideri, Dünya’yı sevk ve idare eden İlahi Hiyerarşi’nin fizik âlemdeki temsilcisidir.

1912’de Müslüman olduktan sonra **Abdülvahid Yahya** adını alan; ezoterik, okült ve mistik konularda çok sayıda yapıtı bulunan Fransız asıllı Mısırlı düşünür ve yazar **Rene Guenon**’a göre tradisyonlarda **"Kutsal Dağ", "Dünyanın Merkezi"** olarak ifade edilen yer, O’nun mekânıdır. Kimilerine göre, dünyanın tüm geçmişi, yitik kıtalara indirilmiş dinler ve kozmik öğretiler, Agarta arşivlerinde kayıtlıdır.

Agarta’nın yeryüzüne açılan 7 (kimi kaynaklara göre 4) ana çıkış noktası bulunmakla birlikte, mağaralarda inzivaya çekilen bilgelerin ve mağaralarda etkinliklerini sürdüren bazı inisiyatik toplulukların Agartalılar ile ilişki içinde oldukları ileri sürülür.

Rene Guenon’a göre bu durum, en çok, Türklerin yaşadığı Orta Asya’da görülmektedir. Kimi yazarlara göre, Göktürk, Uygur ve Hun masallarındaki, **"ataların kutsal mağaraları"** ve bir mağaradan geçilerek ulaşılan **"gizli ülke"** inanışında Agarta’nın sembolizmi bulunmaktadır. Tibet tradisyonlarına göre, Agartalılar şimdiki devrenin sonunda dışarı çıkacak ve Agarta’nın lideri yeryüzündeki menfiliği yenecektir.

Agarta’nın ne olduğuna ilişkin en yaygın, internet ve ansiklopedik kaynaklarda kullanılan tanım, **“Tibet ve Orta-Asya tradisyonlarında sözü edilen, Asya’daki sıradağların içinde bulunduğu ileri sürülen efsanevi bir yer altı organizasyonu”**dur.

Günümüze değin **“Agarta”**nın ne olduğunu inceleyen birçok yayın ve yazar bulunuyor. Bunlar içinde en ünlüleri ve kaynak olarak en itibar edilenleri üç tane. Bunları meraklıları için öncelikli olarakkonunun daha başında-yazalım. **Saint-Yves d’Alveydre, Ferdinand Ossendowsky ve René Guénon.**

Agartha kelimesi; **“Agharta” ve “Agarthi”** olarak da kullanılabiliyor. **Agarta veya Agarti** sözcükleri Sanskritçe de **“ele geçirilemeyen, ulaşılamayan, her şeyden korunmuş, şiddetin yakalayamayacağı, anarşinin erişemeyeceği”** anlamlarına gelmekte.

---

[210] “**Türkler sizlere dokunmadıkça siz de Türkler’e dokunmayınız. Zira onlar çok sert ve haşin tabiatlı kimselerdir.”** (El-Cüveyni; Tarih-i Cihan-güşa, 1, s:11)

Ebu Sekine (ki Muharrerlerden bir kimsedir) Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellemin bir sahabesinden naklen anlatıyor: "Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem buyurdular ki:

"Sizi bıraktıkları müddetçe siz de Habeşileri bırakın. Sizi terk ettikleri müddetçe Türkleri terkedin." (Ravi (r.a.): Ebu Sekine Kaynak: Ebu Davud, Melahim 8, 4302)

[211] II. Vatikan Konsili'nde Musevîlik ile ilgili bir karar metninin hıristiyanlık-dışı diğer dinlere ve özellikle İslâm'a da açık olması husûsunda, Konsil üyesi olmamasına rağmen, Papa VI. Paulus ile Konsil'in üyesi papazları tahrik ve iknâ eden Massignon olmuştur. **"Nostra Aetate Deklârasyonu"** denilen bu metin, Katolik Kilisesi'nin müslümanlar hakkında olumlu beyânda bulunan ilk resmî belgesidir.

"ŞAMBALA" (SHAMBALAH)

Kimi kaynak ve kişilere göre Şambala, Agarta'ya karşıt olarak kurulmuş, gizli bir menfi merkez. Ancak genel ve yaygın kanı, Şambala'nın Agarta'nın bir diğer adı olduğudur.

Bu tezin bir devamı var. Coğrafi bir tanım verip, siyasi bir bilgiyi de içeriyor. Yukarıda **"Agarta ve Şambala"** ilişkisine değinmiştik. **"Ayrı-rakip"** olduklarına ilişkin bilgi burada bulunuyor.

Bu göçten sonra, iki gruba ayrılıyorlar ve **"sağ elin yolu"** diye anılan grup **Agarta**'ya, yani dünya hayatından uzak **"murakabe ve mükaşefe"**de bulunma ülkesine, **"sol elin yolu"** diye anılan diğer grup ise "**Şambala"**ya yani kaba güç ülkesine yerleşiyor.

Peki Agarta nerede? Agartalılar nerede?

Bu konu üzerinde asla mutabakat yok. Hemen her kaynak kendine göre bir adres gösteriyor. Böyle olmakla beraber, "geniş coğrafi" tanım açısından bir harita çıkarmak mümkün.

Guenon'a göre, çok eski bir tufan bugünkü Gobi bölgesinde çok gelişmiş bir uygarlık yok olmuştur. Burada yaşamakta olan **"spiritüel mürşitler"** Himalayaların altında yer almakta olan büyük bir mağara şebekesine sığınmışlar.

Sonuç olarak **Ye'cüc ve Me'cüc** ve **"Agarta ve Şambala"** bilgisinin aynı göndermeleri yaptığını görmekteyiz. İki zıt kardeşliğin mücadelesi ile yeryüzü fesada uğrayacak, olduğu görülmektedir. Günümüz insanına bu bilgiden düşen pay Allah Teâlâ'nın emirlerine bağlı kalarak kötü ve iyi kardeşin mücadelesi arasında kalarak perişan olmaktan kurtulmalarıdır. Bunun için karada ve denizde fesadın yaygınlaşmasına mani olmak ve olur olmaz heveslerle kaderin çizgilerini zorlamamaktır. Kıyamet saatini öne çekerek yenidünya düzencilerinin emellerine hizmet etmemeliyiz. Eğer insanlık birbirine muttasıl, medyun, meftun ve mergup olursa umulur ki nesillerimiz, bu sıkıntıdan çabuk etkilenmeyeceklerdir. Ancak ellerimizle Allah Teâlâ'nın sarsılmasın diye yeryüzüne sabit koyduğu dağlar denilen sırları yerlerinden kaldırmaya bu hızla çalışırsak kıyamet sürecin kısalacağını da söylemekteyiz.

İhramcızâde İsmail Hakkı

ERMENİ MESELESİNİN ORTAYA ÇIKMASINDA FRANSA'NIN ROLÜ

Prof. Dr. Dündar AYDIN

"Ermeni Meselesi", ilk defa, XIX. Yüzyıl sonlarına doğru, Avrupa gazetelerinin bazı siyasi yazarları tarafından ortaya atılmıştır. Mesele, sonra, 1877-78 Osmanlı-Rus Savaşları sonunda imzalanmış olan Yeşilköy ve Berlin Antlaşmalarının maddelerinde yer almak suretiyle, milletlerarası siyasi bir terim haline gelmiştir. Bu antlaşmalarda, İngiltere, Fransa ve Rusya tarafından ortaya atılan bu mesele diğer bazı Avrupa devletleriyle Amerika Birleşik Devletleri'nce de desteklenmiştir.

Ermeni meselesi, aynı devletler tarafından, daha önce ortaya atılan ve bölgelerinde çoğunluğu teşkil ettikleri için, bunları Osmanlı Devletinden koparmak gayesine yönelik, Sırp, Yunan ve Bulgar meseleleri gibi değerlendirilmek istenmiştir. Hâlbuki **Türkiye Ermenileri, Türk hâkimiyetine girdikten sonra iddia edildiği gibi, hiç bir zaman, büyük bölgele itibariyle çoğunlukta olmamışlardır.** Ancak, onların, grup grup çoğunlukla olduğu bazı küçük bölgeler de vardı. Bununla beraber çoğu yerde, Ermeni-Türk karışımı köylerin sayısı da büyük bir yekûn tutmakta idi.. Ancak, müslümanların Avrupa'da yaşamalarına imkan verilmediği hatta protestan Hristiyanların takibe uğradığı tarihlerde, Hristiyan Türk Ermenileri, Türk-İslâm kanun ve kaideleri çerçevesi ve Türk hoşgörüsü içinde, hiç bir zaman rahatsız edilmeden, aynı zamanda devlete sadık olarak, sakin, müreffeh ve mutlu bir hayat yaşıyorlardı. Osmanlı arşiv belgelerinde, mahkeme kayıtlarında, hattı Batılı seyyahların seyahatnâmelerinde, Türklerin, devlet olarak, millet olarak, Ermeni toplumuna karşı, Türkler için de görülen, günlük olağan olaylar dışında, hiç bir kötü hareketine rastlanmaz. Aksine, devletin, Ermeni toplumunun varlığını devam ettirmek ve onları teşkilatlandırmak için tedbirler aldığını görüyoruz. **NİTEKİM, FATİH SULTAN MEHMET, İSTANBUL'U ALDIKTAN SONRA, BURSA EVEK'İNİ İSTANBUL'A GETİRTEREK, ONU, ERMENİ TOPLUMUNA PATRİK TAYİN ETMİŞTİ.**

Bundan başka, Kanunî Sultan Süleyman devrinde, bilhassa Doğuanadolu'da Ermenilerin toplu-ca bulundukları nahiye, köy ve mahallelerde, onların devlet katında her türlü işlerini ve şikâyetlerini takip etmek için, kendilerine, **"melik"** adı verilen temsilci ve idareciler tayin edildiğini de görüyoruz. Osmanlı arşiv belgelerinden bu meliklerin, o birimin Ermenileri tarafından seçildiklerini, sonra kadıların arzı ile merkezi hükümet tarafından tayin edildiklerini öğreniyoruz. Ancak bu melikler, diğer hrıstiyan toplumları ile Türk toplumunun nahiye, köy ve mahalle kethüdaları karşılığı olup, onlar gibi görev yapıyorlardı.

Bu şekilde Osmanlı devleti, müslüman olsun hrıstiyan olsun, bütün teb'asına düzenli, ahenkli ve sağlam bir idare sağlamıştı. Bu idare ve düzen, batılı devletlerin Osmanlı devleti ile ilişki kurmaları ve Türkiye'deki hrıstiyan toplumlarla doğrudan temasa geçmelerine kadar devam etmiştir. Fakat bu ilişki kurulduktan sonra, Türk-hrıstiyan toplumu ahengi bozulmaya başlamıştır. İşte **"Ermeni Meselesi"**nin ortaya çıkmasında, Fransa'nın rolü burada başlamaktadır.

Fransa, bu konudaki rolünü, çok yönlü faaliyetleriyle ortaya koymuştur. Bu faaliyetleri, genel olarak, altı ayrı grupta toplayabiliriz:

1. **Elçilik ve Konsolosluklar**
2. **Ticaret**
3. **Seyyahlar**
4. **Misyoner ve Dinî Kuruluşlar**
5. **İhtilallerin Getirdiği Yeni Fikirler**
6. **Yayınlar**

Yolu ile yapılan faaliyetler.

Sırasıyla bu faaliyetlere girmeden önce, konunun nasıl sunulacağım belirtelim. Ermeni Meselesi, XIX. Yüzyıl sonlarında ortaya çıktığına göre, bu *faaliyetler, başlangıçtan Ermeni Meselesinin ortaya çıktığı tarih arasında* sınırlandırılacaktır. Bu süre uzun olduğu için, konu genel olarak ele alınacak ve bu arada önemli bazı hadiselere değinilecektir. Aynı zamanda meseleye karışan diğer Avrupa devletlerinin bazı faaliyetlerine de zaman zaman yer verilecektir. Sonra *"Ermeni Meselesi"*nin nasıl ortaya çıktığı belirtilecektir. Bildirimiz kısa bir değerlendirme ile sona erecektir.

Şimdi, **Fransa'nın Elçilik ve Konsolosluk faaliyetleriyle konuya giriyoruz.**

Bilindiği gibi, Osmanlı Devleti ile Fransa arasındaki ilk ilişkiler, **Kanunî Sultan Süleyman'ın Fransa'ya ticarî imtiyazları içeren bir ahidname vermesiyle, 1535 yılında başlamıştır. Fransızlar buna**

***"Kapitülasyon"* adım vermişlerdi. Kanunî, bu kapitülasyonu, Fransa'yı Alman İmparatoru Şarlken'e karşı desteklemek için vermişti.** Bazı tarihçile bu kapitülasyonu, bir ittifak antlaşması olarak kabul ederler. Kanunî Sultan Süleyman ise bunu, bir dostluk ve ticaret antlaşması olarak görmekte idi.

Bu yüzden bu antlaşma ile Fransa'ya İstanbul'da daimi bir elçi bulundurma ve Türkiye'de serbestçe ticaret yapma hakkı verilmişti.

Kanunî Sultan Süleyman tarafından Fransa'ya verilen bu kapitülasyon, 1740 yılına kadar, diğer bütün Osmanlı padişahları tarafından sürekli olarak yenilenmiş, bu tarihten sonra ise, artık yenilenmeyip, süreklilik kazanmıştır.

Diğer taraftan, 1579 yılından itibaren İngiltere, 1612 yılında Hollanda ve daha sonra Avrupa'nın diğer birçok devletleri, Türkiye'de ticaret yapma ve İstanbul'da elçi bulundurma hakkını elde ederek, kapitülasyonlara sahip olmuşlardır.

1. **FRANSIZ ELÇİLERİ,** 1552 yılına kadar, Osmanlı devleti hakkında tam bilgi sahibi olamadıkları için, kendileri gibi katolik olan Venedik'in elçilik raporlarından faydalanmışlardır. Sonra zamanla bizzat kendi müşahadelerine dayanan raporlar göndermeye başlamışlardır. Bu raporlar, bugün, Fransız Dışişleri Bakanlığı arşivlerinde dosya ve kartonlar halinde muhafaza edilmektedir. Bunlar, tarih sırasına göre muhtelif tasniflere tabi tutulmuştur.

Bu arşivde, konumuzla dolayısıyla ilgili ilk vesika, 1581 tarihli dosyalarından biri içindedir. İmzasız ve tarihsiz olan fakat kâğıdı aynı devreye ait bu vesikada, Osmanlı devletinin artık gerilemeye yüz tuttuğu, İstanbul'dan başlamak üzere devlet içindeki bütün azınlıklar ve bunların devlete karşı sadakat dereceleri yazılmakta ve sonra, aynen, **"eğer doğudan İran, batıdan İspanya ve Avusturya, içerden de bu azınlıklar birlikte harekete geçtikleri takdirde, bu devletin kısa zamanda yok olacağı"** belirtilmektedir.

Bu vesikanın içeriği doğrultusunda Fransa'nın, çoğu zaman, Osmanlı devletine karşı dostça olmayan davranışlarda bulunduğu, elçilik ve konsolosluk raporlarında sık sık görülmektedir. Nitekim XVII. Yüzyıl başlarında yerleştirildiklerini sandığımız Kudüs ve Halep konsolosları, IV. Murat ve IV. Mehmet zamanlarında bölgedeki ayrılıkçı grupları tahrik etmişlerdi. Bu yüzden her iki devirde, Fransa ile ilişkiler, bir müddet askıya alınmıştır. **Buna rağmen Fransa bu konudaki tutumunu bırakmamış, aksine, devletin zayıf olduğu zamanlarda daha da ileri gitmiştir.**

Bu konuda Fransa'nın, XVIII. Yüzyılda, elçilik ve konsolosluk faaliyetleri, Osmanlı devletinin ekonomik ve siyasi bakımlardan gerilemesine paralel olarak daha da artmıştır.

XIX. Yüzyıla gelince, Fransa'nın, Türkiye'de, İstanbul'daki elçisinden başka muhtelif yerde yirminin üzerinde konsolosu bulunuyordu. Bunlardan sadece **Kudüs, Halep, İzmir, Selanik, Trabzon, Erzurum** ve o zaman küçük bir kaza olan ve Maraş'a bağlı **Zeytun** konsolosluklarını belirtmekle yetiniyoruz.

Konumuzla ilgili olarak, **Trabzon, Erzurum ve Zeytun konsolosluk** raporları hayli dikkat çekmektedir. Zeytun Konsolosluk raporları ile ilgili 1825 yılına ait bir dosya bulunmaktadır. Bununla Zeytun **Ermenilerinin devlete karşı iki defa isyan etmelerinin sebebi daha iyi anlaşılmaktadır.** Diğer taraftan, Trabzon ve Erzurum Konsoloslarının, 1841 yılından başlayan raporlarında da, Ermeni Meselesinde, Ermenilerin nasıl tahrik edildiklerini, bilhassa katolik Ermenilerin nasıl desteklendiğini, kendilerine Fransa tarafından hangi yollarda güvence verildiğinin örneklerini görmek mümkündür. Diğer konsoloslukların raporları da incelendiğinde aynı tür faaliyetlerin tespit edileceğinden şüphemiz yoktur.

Ermeni meselesinde diğer devletlerin elçilik ve konsolosluk faaliyetleri yönünden rolüne bir misal olmak üzere, 1840 yıllarında Erzurum'da, Fransız konsolosluğunun yanı sıra İngiliz, Rus ve İran konsoloslukları ile Amerika Birleşik Devletlerinin bir temsilciliğinin bulunmakta olduğunu da belirtmek yerinde olacaktır.

2. **TİCARET FAALİYETLERİ**

Bu konuda Fransız konsolosluk raporlarının çoğu şifreli olduğu için, Ermeni meselesi konusunda tüccarların faaliyetlerini ayrıntıları ile takip edemiyoruz. Fakat batılı devletlerin ticari faaliyetlerinde, çoğu zaman, Rum, Ermeni ve Yahudi Türk vatandaşlarından yararlandıkları, onları arıcı olarak kullandıkları bilindiğine göre, Fransız tüccarların, bilhassa XVIII. ve XIX. yüzyıllar boyunca Ermenilere bu konuda telkinlerde bulunmuş olduklarını söylemek hatalı olmaz.

3. **SEYYAHLAR**

Türkiye'de ilk Fransız seyyahı olarak, aynı zamanda elçilikle görevlendirilmiş olan ve 1548 yılında, İstanbul'dan İran'a gidip gelmiş olan **Gabriel d' Aramon**'u görüyoruz. Daha sonra, muhtelif tarihlerde, çok sayıda Fransız seyyahının Türkiye ve İran'a seyahat yapmış olduklarını tespit ediyoruz. Bu seyyahlar, özellikle, XVII. Yüzyıl başlarından itibaren Türkiye'deki azınlıklar, bu arada Ermeniler ve onların yaşadıkları yerler hakkında bilgi vermişlerdir. Bu seyyahların, XVII. Yüzyıl başlarında, Paris'te açılan **"Doğu Diller Okulu"**nda Türkçe öğrenmiş olabilecekleri dikkate alınırsa, bunların, doğrudan gezdikleri yerlerde azınlıklarla ilişki kurdukları düşünülebilir.

4. **MİSYONER VE DİNİ KURULUŞLARIN FAALİYETLERİ.**

Fransa'nın Türkiye'de misyonerlik ve dinî kuruluşlar faaliyetlerine ilk defa ne zaman başlamış olduğunu bilemiyoruz. Bununla beraber, Fransa'nın, Ortadoğu'da bu konudaki faaliyetleri hakkında bir kitap yayınlanmıştır. Orada, bu tür faaliyetlerin tamamım bulmak mümkündür. Diğer taraftan, 1682 yılında Erivan, Erzurum ve Bitlis'te Fransız misyonerleri bulunduğuna göre, bu faaliyetlerin, XIV. Louis zamanında, Fransa'ya Türkiye'deki katolikleri himaye hakkı verildiği zaman başlamış olduğunu tahmin edebiliriz. Ancak, Fransa'nın Türkiye'deki misyoner ve dinî kuruluşları teşkilatı değil, konumuz yönünden, bunların faaliyetleri bizi ilgilendirmektedir. Bu bakımdan biz, bu kuruluşların faaliyetlerini ele alacağız.

Bu konuda, Paris'te 15 günde bir yayınlanan ve idaresi Katolik Papazlar elinde bulunan ***"La Terre Sainte"*** **(Kutsal Yerler)** adlı gazetenin 1875-1878 yıllarına ait sayılarında hayli bilgi verilmektedir. Gazete, özellikle Kudüs, Filistin ve Lübnan'daki olaylar üzerinde duruyor. Bu arada, Türkiye'nin çeşitli yerlerinde geçen olaylara da yer veriyor. Gazetenin çeşitli sayılarında Fransa'nın, Papalıkla işbirliği yaparak, Türkiye'deki Katolik Ermenileri nasıl desteklediğini, onların nasıl tahrik ettiğini, Katolik Ermeni dinî liderlerinden hangilerinin Fransa'da dinî eğitim görmüş olduklarını, bunların Türkiye ile ilgili mektuplarını, görmek mümkündür. Ayrıca, yine aynı sayılarında, **Gregorien ve Katolik Ermenilerin nasıl birbirlerine düşürüldüklerini, Küpelian** adı verilen Ermenilerin devlete sadık olduklarını, buna karşılık Katolik Ermenilerin, nasıl devletle karşı karşıya getirildiklerini, nasıl tahrik ve teşvik edildiklerini görmek gerekir. Türkiye'de **"evek"** derecesinde katolik papazlara gönderildiği anlaşılan aynı gazete, bunlardan başka, Fransız ve diğer hrıstiyan devletlerin misyonerlik faaliyetleri hakkında bilgi vermektedir. Bunlardan **Fransızların Adana ve Maraş** bölgesindeki faaliyetleri dikkati çekmektedir.

Gazetenin, konumuz bakımından en önemli yanı da, **"Ermeni Meselesi"** deyiminin, Türkiye'de Katolik Ermenilerle Küpelian Ermenileri arasındaki mücadele dolayısıyla, 30 Kasım 1875 tarihli sayısında kullanılmış olmasıdır.

5. **İHTİLALLERİN GETİRDİĞİ YENİ FİKİRLER.**

Fransız ihtilalleri'nin getirdiği yeni fikirlerin, Türk idaresindeki azınlıklara, özellikle Asya yakasındakilere, XIX. Yüzyıl başlarından itibaren tesir etmeye başladığını tahmin ediyoruz. **Ermeni milliyetçiliği, özellikle üst kademedeki katolik Ermeniler tarafından başlatıldığı ve bunların birçoğunun Fransa'da dinî eğitim gördüğü bilindiğine göre, Fransa'nın bu konuda rol oynamış olduğu düşünülebilir.** Fakat daha ayrıntılı bilgi verebilmek için bu konuda ayrı bir araştırma yapılması gerekir.

6. **YAYINLAR**

Fransa'nın Ermeni Meselesi'nde rolü, en açık bir şekilde, **Fransa'da *yapılan yayınlarda izlenmektedir. Bu konuda, 1604-1877 yıllan arasında Fransa'da* Türkiye, Ermeniler ve Hayali Ermenistan konusunda yayınlanmış olan 200 kadar kitap ve makale fişlenmiştir.** Bunlar hakkında bir değerlendirme *yapılmakla beraber, yine de bu konuda kararı sayın dinleyici ve okurlara* bırakıyor ve tarih sırasına göre bazı kitapların başlıklarını alıyorum:

1604-1699 tarihleri arasında yayınlanmış-olan kitaplardan bazılarının başlıkları:

1. Kudüs, Kıbrıs, Ermenistan (Çukurova) ve Civarlarının Genel Tarihi (1604).
2. *"Doğu ile Yeni İlişki" başlığı altında, "Pers, Ermeni vs.nin din hükmet ve adetleri" hakkında (1671).*
3. *1631-1634 yılları arasında Türkiye'de seyahatte bulunan taverniar'ın Seyahatnamesi (1676).*
4. *1682 sonrasında Fransız Cezvit Misyonerleri'nin Erivan, Erzurum* ve Bitlis'teki faaliyetlerinin verilerine göre yazılmış olan, "Halihazırda Ermenistan'ın Durumu" (1694).
5. *"1698 yılında Erzurum ve Trabzon'da Astronomik Gözlemler (1699)"*

1700-1790 yılları arasında yayınlanmış olan kitaplar:

1. *"Doğu'ya Seyahat" başlığı altında, "1700yılında Erzurum ve Palu'ya Yapılan Seyahat" (1705).*
2. (1701-1702) yıllarında Türkiye'ye gelen *"Tournefort Seyahatnamesi"* (1717).
3. Türkiye İran ve Arabistan Yolculukları (1790).
4. Yukarıda 4. sırada verdiğimiz misyoner faaliyetlerinin neticeleri 1730 ve 1780 yıllarında tekrar yayınlanmıştır.

1809-1877 yılları arasında yayınlanmış olanlar:

Bu devreye ait dolaylı ve dolaysız Ermenilerle ilgili 73 kitap ve makale- başlığı gözden geçirilmiştir. Sonuç şöyledir:

1. Ermeniler, Ermenistan Tarihi, coğrafyası ve bunların yaşadıkları Türk bölgesinde yapılan tetkik gezileri ve neticeleri hakkında, 8 kitap veya makale,
2. Ermeni Dili ve Lügati hakkında, beş,
3. Ermenistan'a (Doğuanadolu) Seyahat hakkında, sekiz,
4. Ağrı Dağı hakkında, beş,
5. Aras nehri hakkında, iki,
6. Türkiye Ermenistan'mn İnceden İnceye tetkiki ve araştırılması hakkında, bir,
7. Çukurova bölgesinin inceden inceye araştırılması hakkında raporla (1854) birlikte bölge hakkında, üç,
8. **Hrıstiyan Ermeni Milletinin Zoro astre kanununa karşı isyanı konulu (1844), bir olmak bir olmak üzere, toplam 61 kitap ve makale yayınlanmıştır. Daha ayrıntılı bir inceleme yapıldığında şüphesiz, bu sayı daha da artacaktır.**

Fransız hükümetlerinin ve Fransızların, bütün bu faaliyetleri neticesinde, Türk hâkimiyeti altında bulunan yerlerde hayali bir Ermenistan'ı ortaya atmak ve Ermenileri tahrik ve teşvik etmek suretiyle, Ermeni Meselesi'nin ortaya çıkmasında önemli bir rol oynamış olduklarını ortaya çalıştık.

Diğer taraftan, Fransa'nın yanı sıra, başta Rusya, İngiltere ve Amerika Birleşik Devletleri ile diğer bazı Avrupa devletleri de bu konuda rol oynamışlardır.

Fakat **ERMENİ MESELESİNİN ORTAYA ATILMASINDA VE DESTEKLENMESİNDE BU DEVLETLERİN ESAS GAYELERİ, GERÇEKTE BİR ERMENİ DEVLETİ MEYDANA GETİRMEKTEN ÇOK, TÜRKİYE ÜZERİNDE EKONOMİK VE SİYASİ BİR HÂKİMİYET KURMAK İDİ. Aralarındaki çekişme ve rekabet yüzünden bu hakimiyeti kuramadıkları gibi, mesele, Ermenilerin beklediği sonucu vermemiştir.** Ancak, bu devletler tarafından, kendi çıkarları uğruna, yüzyıllarca, Türk idaresinde Türklerle birlikte kardeşçe yaşamış olan **Ermeniler, Türklere düşman edilerek, 1880'lerden 1920'lere varıncaya kadar, isyana itilmişler ve desteklenmişlerdir.** Sonunda mesele, 1920 Gümrü Antlaşması ile kapanmıştır.

FAKAT NETİCEDE, BU MESELEDEN TÜRKLER DE ERMENİLER DE BÜYÜK ZARAR GÖRMÜŞLERDİR. BİNLERCE TÜRK VATANDAŞI ERMENİ, MUHTELİF TARİHLERDE, TAHRİK EDİLDİKLERİ DEVLETLERİN ÜLKELERİNE GÖÇ ETMİŞLERDİR. (Fransa ekonomisini ve nüfusunu yine güçlendirmek için bu yola günümüzde tekrar başvurmaktadır.)

Fakat, aradan uzun yıllar geçmesine rağmen, Türklere karşı Ermeni terörünün ortaya çıkması ile meselenin kapanmadığı anlaşılmıştır. Ancak, Ermeni meselesinin ortaya çıkmasında rolü olan devlet ve milletlerin, Ermeni terörünün de ortaya çıkmasında da büyük rolü ve sorumluluklarının olduğu da unutulmamalıdır.

KAYNAK:

Tarih Boyunca Türklerin Ermeni Toplumu İle İlişkileri Sempozyumu

Düzenleyen 8-12 Ekim 1984 Atatürk Üniversitesi Sağlık-Kültür Ve Spor Dairesi Konferans Salonu Erzurum -Kurtuluş Ofset Basımevi 1985 Ankara, s.285-291

Necip Fazıl KISAKÜREK "İHTİLAL" İSİMLİ ESERİNDEN

SENTEZ -İHTİLALİ SINIFLANDIRMA MÂNALANDIRMA-

İhtilâlleri, mâna ve madde kıymetleriyle 5 sınıfa ayırabiliriz:
1- En ulvî...
2- Ulvî...
3- Toprak seviyeli fikre bağlı...
4- Süflî...
5 -En süflî...

Birincisi, Resullerin temsil ettiği mutlak inkılâplar ve onlara bağlı hareketler...
İkincisi, aynı yolda, tâbi kahramanların büyük hamleleri...
Üçüncüsü, madde ötesi, mânevî bir ideale malik bulunmaksızın girişilen, hak veya bâtıl, dünya görüşü sahibi, geniş çapta (aksiyon)lar...
Dördüncüsü, saman kâğıdı üzerinden kopya, köksüz davranışlar...
Beşincisi, elindeki mankafa silâh ve âlet imtiyazını en vahşi zorbalık ve en galiz eşkiyalığa vâsıta edici yeltenişler...

Birinciye misal, başta Kâinatın Efendisi olmak üzere bütün Resuller ve hususiyle ve bazı farklarla, Nuh, İbrahim, Musa Peygamberlere ait vâkıalar...

İkinciye misal, Allah ve gerçek din uğrunda, muvaffak olsun veya olmasın, bütün çileli mücadele ve mücahede örnekleri ki, Hazret-i İsâ'nın havârilerinde en müşahhas ifadesini canlandırmakta ve henüz tarihte ve yeni çağlarda kendisine üstün bir zemin açamamış bulunmakta..

Üçüncüye, topyekûn, muhasebesiz ve murakabesiz, özenti ve ezberci darbeler ve bildiğimiz operet (mizansen)leri nümune...

Beşinciye de, Halife ve Padişahın baldırını çimdiklemeye ve hayâlarını sıkmaya kadar giden, çürümüş ordu (sembol)ü Yeniçeri şekavetleri örnek gösterilebilir.

Dikkat edilecek nokta şudur ki, bu sınıflar arasında "ulvî" taklitçisi "süflî'ler bulunduğu gibi, "süflî" esaslı olmasına rağmen bazı çizgileri ve çapiyle "ulvî"yi hatırlatıcı şekiller de vardır. Ve bütün dâva güdülen gayenin zatında ve o zata fikirde ve fiilde tercüman olabilmek ehliyetindedir.

Artık siz, verdiğimiz ölçülere göre, ilk insandan günümüze değin "eski"yi yıkmak ve "yeni"yi yapmak yolundaki beşerî atılışları sınıflandırabilir ve bizim fazla "müşahhas"a kaçmamak mazeretimizi kestirirsiniz.

Beşerî anlayışa göre kolayca hazmedilecek ve nefse sindirilecek ihtilâl ve inkılâplar, toprak seviyeli fikre bağlı çeşitlerden olduğuna ve zaten "en ulvî'si ve "ulvî'si, gökle bağlantısı mahfuz, toprağa inmek mükellefiyetinde bulunduğuna göre, çapları bakımından **Fransız ve Rus ihtilâllerini oluşları bakımından "ulvî" hesabına birer ders kitabı sayabiliriz.** O zaman, "bâtıl"a inanışın bile, mücerret inanış ve bu inanışın gerektirdiği maddî ve mânevî kanunlar sayesinde hangi kuvvet derecelerine ulaştığını haşyetle görürüz. Görür ve dâvamıza karşı mes'uliyetimizi kavrarız.

Bu bakımdan, birer ders kitabı halinde gösterdiğimiz (3) numaralı sınıfa bağlı ihtilâllerin, frenklerce (fason d'ajir - façon d'agir) denilen **"iş görme tarzı"**ndan, hem fert, hem devlet hesabına yararlanmış oluruz.

Her şeyden önce noktalayalım ki, bu eser, ihtilâli sevdirme ve gayeleştirme değil, onu her köşesi ve olanca ruhiyle anlatma, mücerret mânasını gösterme denemesidir; ve müşahhas bir tahsis ve teşvikle alâkasızdır. Eserimize ihtilâl telkincisi göziyle bakmak, sâf hukuk ve kanun anlayışı nazarında herhangi bir ihtilâl filmini tahrik vasıtası diye görmek gibi bir abese varır ve hakikati arama cehdini incitir. Bu ölçüyü esas tuttuktan sonra da, dileyen, bu eseri, dilediği mânaya hizmet ettirmekte hürdür ve böyle bir hürriyet, eseri suçlandırmaya sebep teşkil etmez. Devletler ve rejimler, nefslerinin müdafaası için böyle eserlere muhtaç oldukları kadar, fertler ve topluluklar da dâvalarının kültürü bakımından aynı ihtiyaç içindedirler... **Fikir başka ve fiil başka olduğuna göre de bazı fikirleri fiile tahvil etmenin suçu, onu yapacak olanlara düşer.** Hiçbir silâhçı, malını **"adam öldürün!"** diye satmaz.

Bu ana kıstâslardan sonra, şimdi, ihtilâlin ruhî ve fiilî mekanizmasını ele alabiliriz.

Yeni ve muazzez Türk gençliğine, tatbik mevzuu bulunmaksızın en faydalı irfan vasıtası olarak ve "yapın!" değil, "bilin!" teziyle sunduğumuz bu eser, onun başucu kitaplarından biri değilse, hiç olmazsa bu değeri ihtar edici mahiyette sayılmalıdır. Bu ince noktayı da bundan sonraki bahisler aydınlatacaktır.

DÜNYA GÖRÜŞÜ VE ESER

İlk iş bir dünya görüşüne sahip olmaktadır. Ve bu görüş, dünyanın ötesine, kâinatın muhasebesine vardığı zamandır ki, dünyayı sımsıkı eline alır (dünya âhiretin tarlası) ve dünyanın gerçek görünüşünü ve gösterilişini temsil eder.

İnsanoğluna, kâinatın hesabını, ferdiyetinin encamını ve didinişlerinin hâsılasını, neye vardığını, nerede karar kıldığını haber vermeyen hiçbir ideâl, aslında ideâl olmaya lâyık değildir. Üstünlerin üstünü dâva bu; ve mevzuumuzun müntehâ noktası...

Biz yine yeryüzüne bakalım:

Evet; bu her şeyden evvel bir dünya görüşü... Olanlara göre bu dünya görüşünün mutlaka hak olması gerekmez. Fakat bir dünya görüşü ve yeni bir cemiyet nizamı belirtmesi şart...

Kendisini hak kabul eden her dünya görüşü için, ihtilâl, bir (arena - boğuşma çerçevesi)dir. O zaman da, gerçek ihtilâl mevzuu olarak (glâdyatör - döğüşçü)ler arasında kıyamete kadar sürecek bir mücadeledir, gider. Böyle geldi böyle gidecek... **Ama hak, çilesi çekilmiş, eseri verilmiş şekilde olursa, bâtıl dünya görüşlerine de, menfi tarafından bir kıymet ve haysiyet tanır.** Bizce dünya görüşü (1) ve (2) numaralı sınıflandırmalarda tecelli ettiğine göre (3) numaralı maddeye ayırdığımız kıymet ve haysiyet, gösterdiğimiz dereceyi aşamaz; fakat ele alınmak, hasusiyle karşısına çıkılmak borcunu, hakka, en mukaddes vazife halinde yükler. (Anti tez - tersine dâva)nın tahribi, her sahada (tez)in borcudur.

Fikirsiz ve meselesiz, kafasında bir mimarî hayâli olmadan, sırf yıkmak için yıkma, yahut da bir şey yapabileceğini sanıp da, yıkmış olmaktan ibaret kalma davranışlarıysa ne üzerilerinde fazla konuşmaya, ne de sivri sineklere sıkılacak flit ilâçlarından başka bir mukabeleye değer şeyler... (3) ve (4) numaralı maddelerdekiler de bu kabîlden...

Hak veya bâtıl, fakat dünya görüşü denilebilecek hareketlerin esere, kitaba dayalı olması kanundur. Büyük Fransız İhtilâlinin, patlayışından evvel kaleme alınmış ve ihtilâle temel olmuş yüzlerce eseri var... Başta (Ansiklopedi)ciler diye anılan **(Volter), (Russo), (Didro), (Monteskiyö), (Dalâmber), (Jakar)**...

Komünistlerin ana eseri **(Das Kapital - Sermaye)** ve **(Marks)la (Engels)** malûm... Peşlerinden, hem fikir ve hem **(aksiyon) işinde (Lenin)** ve kitapları, gazeteleri, makaleleri...

<u>**(Lenin), içinde boğulduğu bâtılın ummânında her şeye rağmen korkunç derinliklere ulaşmış ve ulaştıkça hakkı kaybetmiş, beyni hummâlı insan...**</u> Eğer bu vasıflar bir madalya ise onu (Lenin)in göğsüne bizzat hak takar ve sonra kendisini, insanoğlunun ebedî hayatına kasdetmiş olmanın suç yaftası boynunda, idam eder.

Faşizma ve Nazizma gibi, ihtilâl ve inkılâp diye gösterilmeye pek değmez hareketlerin de kitapları vardır. **(Hitler) ve (Musolini)**nin malûm eserlerinden başka **(Haydeger) ve (Rozenberg)** gibi filozoflara dâvalarının felsefesi yaptırılmak istenmiş, fakat bu gayretler tutmamıştır.

Eseri ve ideolocyası olmayan daha niceleriyle beraber Cumhuriyet İnkılâbıdır. Eğer ona **"Anadolu İhtilâli"** veya **"Cumhuriyet İnkılâbı"** demeselerdi de **"Millî Kurtuluş Hareketi"** veya **"Hükümet Taklibi"** deselerdi mesele kalmazdı. Onu takip eden **"devrim"**ler de ayrıca müşahede lâboratuarına oturtulabilirdi.

<u>Hakikatlere artık iki kaşı ortasından bakmanın ve onları erkekçe dile getirmenin zamanı gelmiştir.</u>

Bir de ihtilâle temel fikri vermek gayesi olmaksızın onda mücerret kitle hareketlerinin ruh ve tekniğini göstermek için yazılan eserler vardır ki, bunların başında, (Lenin)in de yanından ayırmadığı **(Von Klâvzviç)**in **"Harbe Dair"** eseri gelir. Ayrıca, kaba **"müşahhas'**a dayanılarak yazılan, kendinden bir şey getiremeyen ve malûm tecrübeleri mânalandırmaya çalışan basit bir eser: (Malâparte)nin **"Hükümet Darbesi"** isimli kitabı**... (Malâparte),** bütün (kamuflaj - saklama) gayretine rağmen **"sol"**u selâmladığı bu eserinde, hiçbir zümreye ihtilâl dersi vermek sevdasında olmadığını, hattâ daha ziyade

hükümetleri uyarmaya baktığını kaydeder; ve Paris'in meşhur **Polis Müdürü (Şiyap)**tan aldığı mektuba ait şu satırları ileriye sürer:

"- Siz, devlet adamlarına, çağımızda ihtilâle götüren hadiselerin neler olduğunu, ihtilâl usûllerini ve bunların vukuundan önce nasıl sezileceğini öğretiyor, âsilerin, iktidarı zorla ele geçirmelerine nasıl engel olunacağını öğretiyorsunuz."

Bu çeşit, ihtilâl mühendisliği ve mimarlığı yerine, kalfalık ve dülgerlik kitaplarını bir tarafa bırakalım da, nasıl edebî nazariyat eserlerini okumakla şair yetişemezse, gerçek bir sanat olan ihtilâlin de el kitaplarından öğrenilemeyeceğini ve her büyük ihtilâlcinin ayrı bir üslûp, ilim ve tekniği olmak gerektiğini ve bunun mutlaka bir ana kitaba dayalı olmak borcunda olduğunu tespit edelim.

SANAT, İLİM, KEŞİF

Felsefenin, kendi içinde, kendi kendisini şöyle bir muhasebeye çekişi vardır:

Felsefe ilim midir, sanat mı?

İlim, kanunlarını mücerret tefekkürden alıp onları bir takım sûrî nispetler içinde kalıplaştırma; sanat ise "büyük mücerret" peşinde ebedî bir arama ve kalıptan kaçınma işi... Birini akıl, öbürünü ruh besler. Anlamayla, yahut anladığını sanmayla, sezme ve bedahet duygusu içinde kâşifliğe erme arasındaki fark...

İhtilâl de, daha evvel dokunduğumuz gibi bir sanat... Fakat ilme, yani kalıplarını bulmaya muhtaç bir sanat... Başta nebîler -ki İlâhî vahye mazhar olanlar her kıyastan münezzehtir-, arkalarında bağlıları, daha sonra da yeryüzü dâvası güdenlerden büyük yaratılışlar, **"dehâ"** diye isimlendirilecek bu sanattan sırasıyla pay sahibidirler. Zaten insanoğluna verilen hangi işte böyle bir sanat payı rol oynamaz ki?...

Dâvasını ve rüyasını maddeye nakşetme cehdini besleyen her fert, kuru ölçü âleti akıl hesaplarından önce, bilinmedik ve beklenmediklerin mevcelerini zaptedebilme mânasına bir sanat belirticisidir; ve onun eseri, önceden ve mânalar âleminde bir ihtilâldir. İş o mânaların madde ve hareket zarfı içinde billûrlaştırılmasına gelince o da ayrı bir sanatla birlikte ilim...

Sâf sanatlar müstesna, (aksiyon) işindeki sanata, öz ilminin müntehasındaki marifet diyebiliriz; ve bu marifeti, kitle idareciliğine ait her yerde buluruz. Geçit resminden ateş hattına sürülüşüne kadar askeri bir kıtanın sevk ve idaresi sanat değil de nedir? Bir mimar nasıl blok taşlarla, nakışlarından istiflerine kadar oynarsa, insanlarla öyle oynayan bir (aksiyon)cudan her şeyden evvel sanat beklemekte haklıyız.

Askerlik çerçevesinde olsa da, kitle sevk ve idaresi bakımından toplu hareketlerin en haysiyetli eserini yazmış ve ilmini yapmış olan kalem, biraz evvel bahsini ettiğimiz **(Von Klâvzviç)**tir. O, bir kumandanda binbir meziyet arasında en çarpıcı vasıf olarak hayâl gücünü ve kâşiflik kabiliyetini, yani sanatı arar ve bu bakımdan övdüklerinin başında **(Napolyon)**u gösterir.

Kızıl Ordunun kurucusu (Troçki)nin, karadan, hükümet kuvvetlerince kıstırılması, zaif de olsa ihtimâl belirtirken komünist **"Şafak" gemisini (Neva)** nehrinden içeriye sokması ve onun 15'lik toplarıyla Kışlık Sarayı ateş altına alması ve korkunç bir (panik) doğurması yine parlak bir hayâl ve keşif mahsulü...

Birinci Dünya Harbinde üstüste hücumlara rağmen düşürülemeyen (Liyej) kalesinin mutlaka o gün akşama kadar sükut ettirilmesi emri gelince, yüksek bir yerden cepheyi tarassut eden Alman Ordular Grupu Kumandanı bir de bakar ki, düşman müdafaa ordusuyla kendi arasında tesadüfi bir boşluk açılmıştır; ve cephe boyunca düşman hatlarında hiç bir çökertme ve yarılma yokken bu bir ânlık boşluk, hayâl üstü denilecek kadar müthiş bir ihtimâle kapı açmaktadır. Öyle bir ihtimâl kapısı ki, açılmasıyla kapanması arasında bir ânlık, evet, bir ânlık bir zaman payı vardır. Alman kumandanı bu inceliği yıldırımvâri bir keşifle yakalar, kumandanlık flamasını taşıyan otomobiline atlar, arkasında karargâh maiyeti, boşluktan tek başına geçer, düşman karargâhını tek başına basar; ve düşman kumandanını karşılarında görünce her yönden sarıldıklarını ve çökertildiklerini sananlar, ellerini havaya kaldırıp teslim olurlar ve karargâh gönderine beyaz bayrağı çekerler. (Liyej) de o akşam düşer.

Ya, tarihte eşsiz ve benzersiz olan bu atılışın mânası?...

Öyle bir atılış ki, en küçük mukavemeti görseydi asıl kendi kumandanını esir verecek ve topye-

kûn Alman kuvvetlerinin en nazik noktası Şimal cenahını paramparça edecekti.

İşte, muvaffak olursa "dehâ", olamazsa "cinnet" dedikleri sanat budur.

LİDER VE KADRO

Başsız, ne hayat, ne hareket, ne de ihtilâl ve inkılâp düşünülebilir. Baş, toplayıcılığın, birleştiriciliğin ve fikri hedefine yönelticiliğin remzi... Onbaşısı olmayan manga bile yoktur. Lider ise her içtima? harekette ilk şart olarak düşünülmesi lâzım irade merkezi... Lidersiz ihtilâl ve inkılâp olmaz değil de, bunların olması için lider gerek... Yani (1) adedi (2) den önce olduğu gibi, lider de hareketten evvel... Böyle olmazsa hareket curcunaya döner. Tarihte nice başı boş davranışları bilmemezlikten gelemeyiz ama, bunlara da mevzuumuzun şiarını yakıştıramayız. Liderin olduğu ve liderlik şartlarına yaklaştığı nispette, **"ulvî"**sine kadar hamle ve hareket de vardır.

Liderlik şartlarına malik fert, çocukluğundan ve ilk mektep talebeliğinden başlayarak göze çarpar. Arkadaşlarını dama taşı gibi dizer ve onlara dilediği biçimleri verir. Büyüdükçe de liderlik şuuruna ermeye başlar, plânlar yapar, hamlelere girişir, kendini aşma humması içine girer.

Tahsil safhasında yüksek not almanın liderlikten yana hiçbir değeri yoktur. Hattâ bu gibiler umumiyetle, sıradan çalışkan, ibdâ cehdine uzak, ezberci kimseler olduğu için kendilerini başka türlü gösteremezler...

(Napolyon), ilk askerî mektebi olan **(Ekol militer dö Briyen - Briyen Askerî Mektebi)**nden hep kırık numaralar almış ve hiçbir mümtazlık gösterememiştir. **BÜYÜK İRFAN, İLİM VE DİRAYET SAHİBİ KÖPRÜLÜ FAZIL AHMED PAŞA'NIN BABASI, ASIL KAHRAMAN KÖPRÜLÜ MEHMED PAŞA BİR ÜMMÎYDİ.** Şüphesiz ki, en mesut gaye, irfan (ezbere bilgi değil, kültür) ile, yapıcı ve doğurucu hamle ruhunu birleştirebilmekte...

Liderden sonra ilk hayatî sual, kadro... Lider'in uzuvları, elleri, ayakları, gözleri, kulakları mevkiindeki kadro... **(Lenin)in meşhur sözü:**

"- KADROSUZ İHTİLÂL OLAMAZ!"

Buradaki "kadro"dan murad, kalabalıklar değil, onların güdücüsü kurmaylar... Dâvayı güneş makamındaki liderden alıp ay rolünü oynayanlar ve karanlıkta yol arayan yığınları ışıklandıranlar... Bu hikmete tam ve mutlak misal, yine tenzih kaydıyla, peygamberler ve onların sahabîleri... Roma'yı yıkan, Hazret-i İsâ'nın bir avuç havârîsi olmuş; atını okyanus dalgalarına doğru sürüp:

- **Allahım, karşıma bu derya çıkmasaydı ismini daha ötelere götürürdüm!**

Diye bağıran İslâm kumandanı da, ruh feyzini, Kâinat Efendisinin sahabîlerince yayılan soluktan almıştır. Kaydettiğimiz gibi, onlar münezzehtir, hiçbir benzetişe unsur teşkil edemez; fakat bu kayt altında, hikmet noktasından, bütün insanlığa en ulvî misali yine onlar billûrlaştırır.

İş, toprak seviyeli oluşlara gelince; işte tamamıyla hususî vasıflar içinde **"Napolyon'un Mareşalleri" diye anılan kadro!...** İşte, her ferdi ve her ferdinin rolü malûm **(Lenin) grubu!...** Ve işte, hususiyeti tek lider dışı ve tepeden inme birçok güdücü elinde olmaktan ibaret **Büyük Fransız İhtilâlinin muhteşem kadrosu!...** Bu kadronun fertleri, ekseriyetiyle önceden malûm değildi; cemiyetin alt tabakasında ve uykudaydı; inkılâp olunca da dışarıya vurdu ve her biri ayrı ayrı liderlik vasıflarına yükseldi. Demek ki, inkılâpları liderler doğurduğu kadar, inkılâpların da lider ve kadro meydana getirmekte rolleri vardır.

Netice şudur ki, bir ihtilâl ve inkılâbın kadrosuna bakmak, ona verilecek kıymet notu bakımından yeterlidir.

"Anadolu İhtilâli" veya **"Cumhuriyet İnkılâbı"** denilen vâkıa şunun için ihtilâl olmak hüviyetinden uzaktır ki, gösterdiğimiz misallere uyar, (Lider)inden ayrı bir kadrosu yoktur. Olanlar, hangi (kare)ye oturtulursa orada kalacak olan piyonlardır. Ne varsa (Lider)indedir.

Şu noktayı iyice kavramak lâzımdır ki, biz, bu eserimizde, **"Millî Kurtuluş Hareketi'** nin kendisini ve (Lider)ini küçültmüyoruz; yapılanlar ve hazır imkân üzerine bina edilenler her neyse, onları ayrı birer kıymet hükmü mevzuu diye göstererek ihtilâl ve yığın marifetiyle inkılâp hareketi dışında tutuyoruz.

Farzedin ki, biz, bir bakırcılık işi üzerindeyiz; bize benzeyen madde altun bile olsa onu dışımızda tutmak fikir hakkımızdır. Bize **"yobaz"** diyenler asıl böyle bir yobazlıktan korunmaya baksınlar...

CÜR'ET VE GÖZÜKARALIK

(Lenin)in insan ruhunu tahlilde en sevdiği artist (Şarlo)...

- İnsanı bütün zaafları ve iç sefaletleriyle tanıyan adam!

Gibilerden bir sözü varmış (Şarlo) için...

(Şarlo)nun, (Lenin) tarafından her halde bilinmeyen bir filminde şöyle bir sahne var:

Bir işsiz, başvurduğu her kapıdan kovulmuş, gözleri yerde, yavaş yavaş yürürken arkasından bayraklar ve (pankartlarla, grevci bir amele grubu sökün ediyor. O sırada hızla ilerleyen spor flâmaları yüklü bir kamyonette yere bir flama düşüyor. İşsiz rolündeki (Şarlo) eğilip flâmayı alıyor. Kendisini elinde flama ile gören grevci işçiler de onu lider ilân ediyorlar!!!

Hadiselerin itelediği meccanî liderlere bundan daha güzel bir misal bulunamaz. Lider bu soydan oldu mu, artık onda bu makamın üstün vasıfları aranamaz. Lider, hadiselerin itelediği değil, hadiseleri iteleyen ve nasibinde varsa başarıya ulaşan kahramandır. O zaman da liderliğin üstün vasıfları içinde cür'et ve gözükaralık başta gelir.

Bu zamana kadar, iyi kötü, hiçbir lider gelmemiştir ki, kendisinde cür'et ve gözükaralık hassasından büyük paylar bulunmasın... Bu hassayla her şey bitmese de, onsuz hiçbir şey başlayamaz.

Şu, içimizde kaynaşan, sanki bizim uyuşuk iklimimizden değil de başka bir âlemden gelmiş gibi, cür'et ve gözükaralıkta en aşırı derecelere tırmanabilen solcuların haline bakın! Nasıl, şeytanî bir vecd içinde, asıl Rahmânî ve İslâmî olması lâzım bir ruh temsil etmektedirler! Ve biz, bu vatanın maddî ve mânevî tapusunu ceplerinde taşıyanlar, ruh kökümüzün, içinden çürümeye yüz tuttuğu 16'ncı Asırdan 19. Asra ve dışından baltalanmaya başladığı 19. Asırdan bugüne kadar, ne yılgın ve ezgin, her türlü temellük ve tasarruf hakkından mahrum, bir sığıntı ömrü sürmekte, tutsak kampı hayatı yaşamaktayız! İslâmiyet'te ismi **"Şecaat"** olan cür'et ve gözükaralık, hamle ve şahlanış kabiliyeti, asırlardır, içimizdeki sahtelerle dışımızdaki suikastçılar tarafından öyle tahrip edilmiştir ki; sanki şırıngalarla ruh kanımız çekilmiş, eskilerin **"amîk fakrüddem"** dediği derin bir kansızlık bünyemizi istila etmiş ve birbuçuk asırdan beri bu halin kavruk nesilleri birbirini takip etmiştir. Yepyeni bir gençlik dölünün meydana gelir gibi olduğu şu devre ise ancak çeyrek asırlıktır. Asıl büyük inkılâp, bu gençliğin, kanun çerçevesinde ve muazzam bir fikriyatın mihrakında, hakkını, yerle gök arası mahyalaştıracağı gün olacak ve daima kanun çerçevesinde bu işin gerektirdiği şecaat mutlaka gelecektir. Üzerlerinde cür'et ve icabında gözükaralık öyle bir haslettir ki, onu, hamle ve hareket sehpasının masayı tutan ayaklarından biri kabûl edebilirsiniz. Sehpa, ne tek başına onunla durur, ne de onsuz...

İhtilâl ve inkılâbı bırakalım da dâvayı sâf (aksiyon) cephesinden ele alalım:

Büyük İskender, hiçbir bahadırın binemediği **(Bosefal)** isimli atı zaptedişinden Hindistan'da **(Ganj)** nehrine kadar varan fetihleriyle, mevzuumuz olan (kalite) bakımından ne ifade eder?

Fatih Sultan Mehmed, bir gecede gemilerini Haliç'e indirir ve madde hesaplarını çatlatan bir atılış gösterirken, karakterinin hangi köşesiyle iş görmektedir?

Ya, çadırına kurşun sıkan Yeniçerinin üzerine varışı ve orduyu topyekûn peşine takışiyle Yavuz Sultan Selim?...

Menkibelerini gördüğümüz, hayatı baştan başa cür'et ve gözükaralık misali (Napolyon)?...

Hattâ, en sefil tarafından ve sırf cür'et için cür'et olsa da, hükümet kuvvetinin, başındaki ihtiyar sadrâzama ait şahsî bilek gücü kadar zaif hale geldiğini sezen İttihat ve Terakki komitacılarınca girişilmiş Bâbıâli baskını...

Cür'et ve gözükaralığın büyük imtiyazı vardır; bu nokta ânî ruh boşluklarından faydalanmanın (stratejik) çıkış merkezidir; ve (aksiyon) ruhuna maya tutturan cevher budur.

AHLÂK VE FEDAKÂRLIK

Umumî ahlâk eğer bir su hâzinesiyse bu hâzinenin su verdiği musluklardan başlıcası da hareket ve (aksiyon) seciyesidir.

Kaydetmiştik ki, ihtilâl ve inkılâplar, yetişmiş liderlerin eserleri olduğu kadar lider yetiştirmekte de müessir... Bu nokta, bilhassa ahlâk ve fedakârlık cephesinde göze çarpar.

Ulvî soydan hareketlerde inkılâp ahlâkı başlı başına bir müessisedir ve ölçülerini madde ötesi inanışlardan alır. Böyle bir inanışa bağlı olmasa bile, mücerret inanış imtiyazı olarak, mesnedsiz, fakat kendi başına bir ahlâk kaynağı teşekkül edebilir. Zaten teşekkül etmezse o hareket bir inkılâp değil, eşkiyalık olur.

Böyle bir ahlâkın teşekkülü, her şeyden evvel nefsânîlikten tecerrüt ve bâtıl da olsa gayeye bağlılıkta tecellisini bulur.

İşte, herhangi bir tenkide karşı bu mevzuun kendi hususî hayatına taallûk ettiğini ileriye süren bir sorumluluğa (Lenin)in verdiği **"bir komünistin hususî hayatı yoktur!"** cevabı bu hikmete işarettir. Bir maddecinin değil, bir ruhçunun, bir dinsizin değil, bir müslümanın ölçüsü olmak icap eden bu cevap. (Lenin)in dünya görüşüne zıttır, ona uymaz ve onda iğretidir. Onun, farkında olmaksızın, içinde beslediği ve maddeci ahlâkına yamamaya kalkıştığı (mistik) ruhundan bir tezahür... Fakat, aslı ve esası bizim olarak ne harikulâde söz!...

(Lenin)in bütün hayatı, dâva ahlâk ve fedakârlığının sergisidir. Küfre din ruhiyatının bütün usûllerini tatbik hilesinde gerçekten samimî, yani küfrü din haline getirmeye davranışta mahir bu adam, eğer bizim anlayışımıza göre müspet yolda olsaydı, yine bizim ölçümüze göre meydana bir harika gelebilirdi.

En aydınlık metodlarla ebedî karanlığın avcısı bu adam, (antikapitalist) olarak getirdiği ve devletleştirdiği şahsî mülkiyet mahrumluğunu en sert şekilde öz nefsine sindirmiş ve **"Bütün Rusyaların"** hâkimiyken millîleştirdiği ormanların ayılarından bir posta bile sahip olmamıştır. Sefil bir (mujik) kılığı, yağlı bir kasket ve boyaları dökülmüş bir hastahane karyolası... Böyle yaşadı.

Âlemde düşmanlık mefhumunun kemâl haddiyle zıddı olduğumuz komünizma şeflerinden bazılarına ve bazı hususlarda gösterdiğimiz takdir, zaafımız ve tezadımız olmak yerine kuvvetimiz ve bütünlüğümüz icabı sayılmalıdır. Tezlerin tezi, sistemlerin sistemi ve gayelerin gayesi olan İslâm, hiçbir hakikat tespitinden korkmaz ve **"hikmet müminin kaybolmuş malıdır; nerede bulsa alır!"** düsturu gereğince hakkı yerli yerine oturtmaktan kaçınmaz. Onun içindir ki, öz ırkını **"çıfıt"** diye vasıflandıran **Çıfıt Yahudi (Kari Marks)**ın kan kusarak ölürken başucunda ısırılmış bir elmadan başka mal bırakmadığına dikkat ve onu da ebediyen bâtıl dâvasında ahlâk sahibi olarak kaydeder. Nitekim aynı çıfıtın her köşesiyle Çıfıt karısı, (Marks) ölünce şöyle demiştir.

- **(Das Kapital)i yazacağına keşke bana biraz (kapital) bıraksaydı!..**

Bu misalde de, dâva ahlâkına en uzak tip olan Yahudi ve ona ait şahsî menfaat seciyesinin, karı-koca arası en korkunç tezadına şahit oluyoruz. Muhakkak ki, fertlerin olduğu kadar cemiyetlerin ve ırkların da hususî birer ahlâkı vardır ve saffetini koruyabilmiş ırklarda bu nokta daha bârizdir.

Bu ters misallerden sonra, ölçümüz ve itikadımızca müspet sahanın kahramanları arasında göstereceğimiz misaller, mutlak inkılâbın kıyastan münezzeh yürütücüleri olarak, başta Hazret-i Ebu Bekr ve ardındaki üç halife, bütün sahabîlerdir.

Dâva ve (Aksiyon) ahlâkının şahsî menfaatta gözü olmamak bahsi bununla bitmez; canda da gözü olmamak, canda da fedakârlık mertebesine ulaşabilmek lâzım... İnsanın, kendi canını fedâ edecek derecede gayesine bağlı, gayesinde fâni oluşuna tek delil budur. Dâvası yolunda en ince temkin ve ihtiyat tavrından sonra şartların **"öleceksin!"** emrini verdiği anda ölüm kadehini buzlu bir şerbet içercesine dikmeyi bilmeyenler; eğer ebedî hayata inandıklarını iddia ediyorlarsa, yalancı ve eğer böyle inançları yoksa alçak diye gösterilebilirler.

(Sokrates) meşhur müdafaasını yaparken, bunun, kurtuluşa değil, ölüme götüren cinsten bir savunma olduğunu söylemiştir**. (Napolyon)un mareşallerinden (Ney)** kendisine ateş edemeyen askerî müfrezeye **"Çocuklarım; size emrediyorum; kumandana itaat ve üzerime ateş ediniz! Yalınız çehreme hürmet gösteriniz!"** demiş ve böyle kurşuna dizilmiştir. Büyük Fransız İhtilâlinin (giyotin) altında can veren hemen her ferdi, ölümü karşılayışları bakımından birer kahramandır.

Japonların herhangi bir zillet karşısında bıçağı karınlarına saplayıp bir ucundan öbür ucuna kadar çekecek bir irade kuvvetiyle nefslerine kıymaları, gerçek din ölçüsü noktasından son derece kötü ve her hal-ü kârda yasak bir fiil olmasına rağmen mücerret hayat istihkârı ve bir doğrunun yanlışa kurban edilişi olarak müthiş bir ders ve ibret mevzuudur. Elverir ki, bu hayat istihkârı, kendi eliyle kendisine kıymak şeklinde değil de, düşman silâhı üzerine atılmak tarzında tecelli etsin ve mukaddes bir gaye yolunda olsun... İşte şehidin de ulaşılmaz mertebesindeki sır da burada...

Bir Japon generalinin askerine şöyle bir ihtarı var:

- **Ölüm gayet kolay bir şey!... Püften bir hadise!... Düşünmemek yeter!... Onu böyle karşılayınız.**

Bu sözde bir kahramanlık değil, korkunç bir dolandırıcılık yatmaktadır. İşi gaflet tavsiyesiyle yut-

turmak ve kolayına getirmek sahtekârlığı... **Hayır; ölüm büyük şey ve en zor katlanış... Bu katlanış, onun bütün dehşetiyle idraki ve ancak gaye yolunda bile bile iktihamı (yüklenilmesi) tarzında olursa makbul olur ve dâva ahlâkına bağlı gerçek fedakârlığı ifade eder.** İsâ Peygamberin havârilerinden, en çarpıcı misallerini Varlık Nurunun sahabîlerinde bulan inkılâplar inkılâbının gerçek şehitlerine ve onlardan bugüne kadar, topyekûn gönüyle bağlı olduğu bir gaye uğrunda kim can verdiyse böyle verdi ve can fedakârlığını, gafletle değil, en acı şuurla gösterdi.

Şu yakıcı levhaya bakınız:

Sahabîlerden **Habib Hazretlerini** Kureyş kâfirleri tuzağa düşürtüp esir ediyor. Mekke'de boynunu vuracaklar... Herkes meydan yerinde toplanmış, manzarayı seyredecek... Yüzündeki nura güneşin nazar edemediği mübarek sahabîyi cellâdın önüne getiriyorlar... O, dudaklarında nâmütenahi derin ve tatlı bir tebessüm, cellâdın kılıcına bir gül dalı gibi bakıyor. Henüz küfürde olan, Kureyş'in Reisi Ebû Süfyan atılıyor ve Habib'e:

- **Söyle, diyor; senin yerine Peygamberini tutsak da başını kessek ve seni azad etsek razı olur muydun?** İşte ölümün eşiğindesin; samimiyetle cevap ver!

Habib, tebessümünü büsbütün derinleştiriyor:

- **Evet, ölümün eşiğindeyim; samimiyetle cevap vereyim: Ben, Onun ayağına bir diken batmasındansa, ölmeyi, çoluk çocuğumdan olmayı, gün ışığından yoksun kalmayı tercih ederim!**

Ve kafasını cellâda uzatıyor. Ve Ebu Süfyan haykırıyor:

- **Vâllahi ben, sahabîlerinin O'na bağlı olduğu kadar, kimsenin kimseye bağlı olduğunu görmedim!**

O ki dâva ve gayenin ta kendisi...

Eğer işimiz (sentez) yapmak olmasaydı da vaka sıralamak olsaydı, müspet ve menfi inkılâp adamlarında göstereceğimiz misallere kamuslar dar gelirdi ve bunların yüzde doksanı İslâm tarihinden olurdu.

Bir de, en canlı misalleri eski Romanın tefessüh devrinde saklı âsi generaller ve bedavacı diktatörlerin askerî kuvvet manivelâsiyle başa geçtikten sonra, memleketlerini maddede ve mânada nasıl nefslerine kul etmek yoluna girdiklerini düşünecek olursanız, sadece ahlâk ve fedakârlık zaviyesinden, gerçek ihtilâl ve inkılâpla îtisaf (kan dökücülük) ve eşkiyalık arasındaki farkı anlarsınız!

NİZAM VE DİSİPLİN

Büyük Alman edip ve şairi (Göte)nin bir sözü var:

- **Herhangi bir nizamsızlık yapmaktansa bir haksızlık yapmayı tercih ederim!**

(Göte) bu sözü söylerken farkında mıdır ki, bizzat nizam hatâsı haksızlıkların en büyüklerindendir ve onu yapmamaya dikkat, başka ve küçük haksızlıklara sebep olsa da sîneye çekilmek icap eder? Elverir ki, nizam asabiyeti, zulmün değil, hak ve adaletin emrinde olsun...

İslâmiyette bir cemaat namazının belirttiği ve imama namaz başlamadan arkasına dönüp safların düzenini murakabe emrini verdiği ruh, bizzat nizam âbidesidir ve müslümana her işinde rehber bir (sembol) mahiyetinde... Hâlbuki biz, âlemde en titiz nizam ruhunu pırıldatıcı İslâmî tersine anlamış bulunuyoruz.

Bugün **(Greko Lâtin)** medeniyetinin çatısını taşıyan Yunan aklı, Roma nizamı ve Hristiyanlık ahlâkı sütunlarından nizama düşen ağırlık en büyüğüdür ve aslı bizde olan bu sütunun, malikiyetiyle Avrupalıya ne kazandırdığı ve mahrumiyetiyle bize ne kaybettirdiği besbelli...

Nizam ve onun gerektirdiği disiplin, bir dâvanın manivelâsıdır ve bu fikre malik olmayan bir baş ve hareket, kolsuz ve ayaksız demektir.

Bütün büyük oluş ve becerişler nizam sayesinde meydana gelir.

- **Devler gibi eser vermek için karıncalar gibi çalışmalıdır!**

Diyeceği yerde **"burjuvalar gibi çalışmalı"** tabirini kullanan (Balzak) nizamı ifadeye çok yaklaşmıştır.

Şiir, müzik, bütün güzel sanatlar nizamdan geldiği ve bizzat nizamı ifade ettiği gibi, büyük hareketlerin de nizam ve disipline ihtiyacı, gözün ışığa muhtaç oluşuna benzer. (Sen Piyer) bazilikasının dâhi yapıcısı **(Mikel Anj)**, 30 küsur yıl çalıştığı eseri üzerinde, bir gün çizmesi çekildiği zaman derisi de beraber çıkacak şekilde, kendinden geçmiş, soyunmadan, yemeden, içmeden hayatını harcarken vec-

dini hangi nizama, nizamını da hangi disipline bağlamaktadır, düşünelim!...

Demek ki, her şey vecdden, yani imandan geliyor. Gerçek ve üstün ihtilâl ve inkılâpların istediği vecd ise bir bedahet...

(Viktor Hugo)nun "93 İhtilâli" eserinde bu vecd, nizam ve disipline bağlı muhteşem bir levha var:

İngiltere'ye hayatî bir (mesaj) götürmeye memur bir Fransız harp gemisi, Manş'ı geçerken müthiş bir fırtınaya tutulur. O zamanın harp gemilerinde toplar zincirle güverteye bağlı... Fırtına yüzünden toplardan biri, zincirini kopartır ve öbür topların üzerine düşmeye başlar. Felâket!... Eğer tekerlekli top zaptedilemezse, öbür topların da zincirini kıracağı, gemide bir ana-baba günü doğacağı, boşanan topların cidarlara çarparak delikler açacağı ve geminin batmasına kadar sebep olacağı şüphesiz... Boşanan topun duraklar gibi olduğu bir ân, bir subay koşar, ayağını tekerlek altına atar, ayağı kırılır, fakat hemen koşuşanlar, topu, boynuzlarından tutulan bir canavar gibi zaptederler. Bu fedakâr subay, önceden, mahut topun bir kancasını takmayı unutan sorumludur. O sırada, sırtında siyah bir pelerin, kaptan köşkünden manzarayı seyreden ihtilâl şefi, güverteye iner, vaziyeti öğrenir, bir manga asker ister ve subayın göğsüne fedakârlığından ötürü ihtilâl madalyasını taktıktan sonra, ihmalinden dolayı da onu kurşuna dizdirir.

İhtilâl ve inkılâp ahlâkının nizam ve disiplin maddesinde af ve müsamahaya yer yoktur.

Birinci Dünya Harbinde, Fransa üzerine hareket eden Alman ordularının sağ cenah kumandanlarından biri, Başkumandanlığın emrine itaatle gösterdikleri noktaya kadar varıp durduğu ve panik halindeki düşmanı takip etmediği için sorguya çekilince şu müdafaayı yapmıştır:

Hangisi iyi?... Neticesi meçhul bir atılışla mevzii bir zafer kazanmak emeli peşinde emir ve kumandayı çiğnemek mi, yoksa böyle bin zafere bedel, emir ve kumandaya riayet seciyesini muhafaza etmek mi?.... O türlü bir kere kazanılırsa da bu bin defa kazanılmış olmaz mı?...

Bizce iyi ve doğru olan, iki şıkkın birbirine yol verici orta yeridir. Şahsî (insiyatif - teşebbüs melekesi)nden, cür'et ve fedakârlık karakterinden feda etmeksizin emir ve kumandaya riayet seciyesi... Nitekim milletler de bu seciyelerin birinden biri üzerindedir. Fransızlar birincisinde, Almanlarsa İkincisinde... Fakat iş büyük (aksiyon)a gelince her ikisinde...

TEKNİK VE USÛL

İhtilâl nasıl nizam isterse onun usûl ve tekniği de karşı tarafın kuvvet nizamını çökertmektir diye ifade olunabilir. Daima böyle olmuştur ve başka türlü olabilmesine imkân mevcut değildir. Karşı tarafın nizamı yerinde oldukça ihtilâl ve inkılâba yol kapalıdır. İki ayrı ve yerinde nizamın birbiriyle çarpışması ise ihtilâl değil, ülkeler arası dalaşma, yani harptir. İhtilâl, kendi içinden bir şahlanışla kendi kendisini zapt ve feth demek olduğuna göre, olabilme imkânı bakımından mutlâka ayrı ve hususî bir tekniğe muhtaçtır.

Dünya ihtilâllerine baktığımız zaman, "teknik" fikrinin de gelişmesiyle beraber, 19'uncu Asra kadar bu sahada çok yavaş bir terakki görüyoruz. O zamana kadar ihtilâllerin fikri neyse, onun verdiği hamleyle ileriye atılmak, işin usûl ve tekniğini birtakım basit tedbirlere bırakmak ve ikinci plânda tutmak, tabiî bir yol olmuştur. Bu, insanların, üzerinden geçe geçe açtığı toprak yol... 19'uncu Asırdan sonra asfalt yol açılmaya başlamış, mesele bir (teknoloji) ifadesine bürünmeye yüz tutmuş ve o hale gelmiştir ki, yolun sâf gayesinden ziyade, nasıl döşeneceği birinci plâna geçmiş, bu da gerçek ihtilâl ve inkılâp ruhunu karartmaya dek gitmiştir. Yani **"niçin"in yerine "nasıl", mücerret dâvayı kurban etmeye kadar varmıştır.** Nihayet, devletlerin, vatan çitini korumaları için en modem silâhlarla cihazlandırdığı ordular, birtakım çeyrek aydın subaylar elinde, bu silâhların kolayca devlete çevrilebileceği gibi bir bedavacılık hevesine kapılınca, ön plâna çıkan usûl ve teknik kıymeti de ucuzlamış, ayağa düşmüş ve Cenup Amerika'sıyla Afrika ve Cenup Asyası ve Orta Doğu, Avrupa'nın da Yunanistan ve Portekiz uçlarındaki operet ihtilâllerine zemin açılmıştır.

Bunda da en büyük âmil, 19'uncu Asrın yarısından sonra, silâhların ve silâhlı teşekküllerin kazandığı kuvvettir. Şunu iyice düsturlaştırmak lâzımdır ki, bugün, silâhların malûm terakkisi önünde artık sâf mânasiyle halk hareketleri yapılabilmesine imkân kalmamıştır. Evet, bu kuvvet bizzat devlete karşı dönmedikçe ve ondan yana oldukça halk hareketine paydos!... Çakmaklı tüfek devrinde, orduda da, halkta da aynı silâh vardı, ordunun bütün imtiyazı bir hazır kuvvet teşkilâtı olmasından ibaretti,

halk ise teşkilâtını kurup (barikat) arkasına geçince mesele kalmadı. Fransız İhtilâli bu sayede muvaffak oldu ve ondan sonra Rus İhtilâlindeki hususiyet bir tarafa, bu yol kapandı.

Rus İhtilâli, Çarlık devletinin içinden çökmeye doğru gitmesi ve ayrıca toslamaya hacet bırakmaması ve bayraklaştır- dığı fikri, kuvvetli bir kadro elinde halka maletme yolunu tutması ve fikirle oluş tekniğini ilk defa içiçe yürütebilmesi üzerine bina edilebilir. **Kaydettiğimiz gibi, ondan evvelki ihtilâllerde oluş tekniği diye müstakil bir ölçü yoktur ve ana dâva maiyetinde böyle bir teknik ilk defa (Bolşevizm) hareketiyle belirlenmektedir. Bu tekniğin de (taktisyen - tabiyeci) ferdi, (Lenin)in fikrî ve fiilî (strateji - yönleri tayin) temsilciliğine mukabil (Troçki) olmuştur. Kurnaz bir yahudi olan ve dâvasını (Lenin)vâri bir vecd içinde ele almaktan uzak bulunan, sadece (pratik - amelî) dehâya kıymet veren (Troçki), İstanbul'da, Büyükada'da kaleme aldığı "RUS İHTİLÂLİ TARİHİ" eserinde (taktik) marifetlerini sayıp döker ve insana, gayeyi teknik ve kuru müşahede de arayıp fikri bir tarafa bıraktığı hissini verir. İşte ihtilâl ve inkılâpların en nazik dönemeç noktalarından biri de buradadır. Fikir ve onun gerektirdiği maddî ve mânevî (strateji) ile, dâvayı tatbik sahasına koyma dehâsı ve ona bağlı (taktik), bir arada olacaktır.**

Şimdi sıra, tatbik sahasının müşahhas hedeflerini kuşatan usûl ve (teknik)te...

Dâvanın büyük (Strateji) plânında her türlü yayın, bütün şubeleriyle güzel sanatlar, fevkalâde açıkgöz bir (diyalektik - kelâm sanatı), hücum edilecek maddî ve mânevî kal'a burçlarını hedef alma şuuru, hâsılı insanları kafalarından, gönüllerinden ve ellerinden yakalama metodu ve bu hazırlık zemini üzerinde idare mekanizmasının nerelerden ele geçirilebileceğine ait hesap...

Memleketimizde, son zamanların solculuk hareketlerinde, esasen her ihtilâlin başvurma borcunda olduğu bu tesir kademeleri üzerinde, doğrudan doğruya Moskova'nın sevk ve idaresiyle neler yapıldığına dikkat edilecek olursa teşhisimizdeki hakikat meydana çıkar.

Bundan sonra, yarı (stratejik) ve yarı (taktik) hareketler:

Sabotajlar...

Grevler...

Sendika furyaları...

Anarşi ve hercümerc kundakçılığı...

Ruhî kıymetleri zedelemek yolunda devletten ve devrimlerden yana görünmek sahtekârlığı...

Îktisadî sıkıntı ve ekmek derdi doğurma gayreti...

(Kamuflaj)lı partilerle Millet Meclisine sızma ve yüksek makamlara adam yerleştirme oyunu...

Memleketin ne kadar ıstırabı ve halkın nice mahrumluğu ve işlerden memnuniyetsizliği varsa hepsini birden istismar edip, (tez) yerine (anti tez) yoliyle kendi dâvasını can kurtaran simidi gibi göstermek hokkabazlığı...

Ve:

Bütün bu yollardan ordu ve gençliğe nüfuz kollayıcılığı...

Bunlar, vatanımızda, açıkça bir ihtilâl (strateji) ve (taktik) dâvası güden ve nasıl olup da tepelerine topyekûn balyoz indirilemediği izah dışı kalan solcuların yolu... Onları gördükçe ihtilâl sevk ve idaresinin ne olduğunu anlamak; üstelik bütün bu maddelerin, bazı yerde ayniyle ve bazı yerde tersiyle her ihtilâl için şaşmaz düstur olduğunu bilmek lâzım... Bütün bunlar Moskof üslûplu ise, bir de onların şu veya bu millet ve neticede hak üslûplu olanı vardır ki, onu da ilmen bilmek her hak bağlısına farzdır.

İhtilâl usûl ve tekniğinin bu (stratejik) ve (taktik) hususiyetlerinden sonra, iş, daha ziyade tâbiye, yani (taktik) sahasının şu hedeflerine dönüyor:

1 - İdare mekanizmasının zaif noktalarını, vücudun kan, idrar, her tahlili ve kalb, beyin, her test'i elinde, bir doktor ihti- sasiyle tespit ve ona göre hedef tayin etmiş bulunmak...

2 - (Troçki) ve (Malâparte)nin üzerinde hassasiyetle durduğu, haberleşme (radyo, televizyon, telgraf, telefon) ve ulaşma (tren, vapur, uçak) ve muharrik kuvvet (elektrik santralleri ve benzin depoları) şebekelerine göz koymak...

3 - Türlü kalıp ve meslek kılığı içinde, gizlendiği locaların kapılarını bir vuruşta devirip ortaya çıkacak, her ân hazır bir kuvvete sahip olmak...

4 - Baskın tesirini asla gözden kaçırmayıp, Fransız İhtilâlinde olduğu gibi, meydan yerinden saraya doğru yol almak yerine, sarayın zaptından sonra meydan yerine dökülmek ve her şeyi tek vehie-

de bitirmek...

5 - Haber almada, içeriden yardımlaşmada, büyük yığınları meydan yerinde toplamada, karşı kuvvetleri iptal edici buluşlar sahibi olmada üstün bir kabiliyet ve hem tam ölçülü, hem tam ölçüsüz bir atılganlık...

İhtilâllerin usûl ve tekniği budur; ve bunları bilmek; hem düşman ihtilâllere mâni, hem de kendi davasına hâkim olabilmek, hususiyle devlete yol göstermek bakımından borçtur.

GELECEKTE İHTİLÂL

Artık (monarşi - krallık idaresi) diye basit hedeflere karşı bir ihtilâl mevzuu kalmamıştır. Bunlar son Afrika ve Anadolu cenubundaki memleketlerde görülen mini ihtilâllerle ortadan kalkmıştır. Orta-da birkaç mostralık ülkeden başka da, **"melik"** veya **"kral"** ünvanı altında bir örnek yoktur. Fakat **feciin fecii ve günden güne modalaşmakta şu hal vardır ki, eski "melik" lerin yerine, hemen hepsi asker, diktatörler ve onların (oligarşi - hizip idaresi) tipleri geçmiştir.** Sadece, ellerine silâh emanet edilmiş olmanın imtiyazından faydalanarak (monarşi)lerini deviren ve (oligarşi)lerini kuran bu tipler, Afrika'nın şimalinden başlayarak Asya'nın Anadolu cenubu Akdeniz kıyılarını yalayan ve oradan Basra körfezine doğru uzanıp Mezopotamyayı içine alan ve Pakistan'a kadar ulaşan, zelzele hattına benzer bir şerit üzerinde, sefil, komik, fikirsiz, çilesiz, mazi ve istikbâl murakabesinden yoksun, en sığ plânda taklitçi ve yafta bilgilere dayalı bir ihtilâlcilik oyununa rejisörlük etmektedir. Öz nefsinin gafili olduğu kadar, taklide yeltendiği Batının da cahili bu tipler, hakikatte, Doğu âlemini Batı kültür emperyalizmasına ezdirmiş, türlü ülkelerde türlü örnekleri yaşayan mücerret bir küfür modelinin aynı kalıptan dökülme maketleridir ve istikbâlin ihtilâlleri bakımından başlıca hedefi teşkil etmek mevkiindedir. Batının madde terakkileri önünde kendisine yeni bir ruh arama buhranına düştüğünden habersiz ve bu feci buhranın 19'uncu Asır ortalarından başlayıcı seyrinden bilgisiz bu tipler, kolayca başardıkları ihtilâlleri, muazfcam bir ideolocya plâtformasına dayalı, en zor bir ihtilâl şekline devr ve tazmin etme borcundadırlar. Bunlar, hem büyük mütefekkir eksikliği sebebiyle asırlardır içinden, hem de son asırda bedavacı mukallitler vasıtasıyla dışından çökertilen Doğu âlemini, iki dünya arası mahsup sırlarına âşinâ, yepyeni, şahsiyetli ve bütün insanlığa aradığı muvazeneyi vâdetmekte liyakatli bir nesle bırakmak zorunun kılıcı altındadırlar. Yıktıkları bîçare idarelere karşılık ülkelerini çaresiz kılan bu (enkizisyon) rahipleri, karşılarına çıkarılacak, atom bombası gücünde bir Doğu (Rönesans)ı hareketiyle büyük ihtilâl dâvasının İstakbâlde Şark bölümünü ihtar ediyorlar.

Eserimiz ideolocya esasları üzerinde derinleşmeyen, bu noktayı öbür kitaplarımıza bırakan ve doğrudan doğruya (aksiyon) dâvası üzerinde bazı (ideolojik) izlerle yetinen bir terkip belirttiği için istikbâlin ihtilâllerini, bir gebeye dışından bakarcasına böylece mevzulandırıp bir de Batı dünyasına kısa bir göz atalım:

Bugün Batının, Türkiye ile beraber en fazla korkması gereken ihtilâl, beklenmedik bir anda ve her yerde patlak vermesi mümkün bir komünizma hareketidir. Böyle bir davranışa Avrupa'da en müsait ülke olan Fransa, bilmelidir ki, 2 asırdan 14 yıl eksiğiyle kendisinin getirdiği, asıl kıvamını daha önce İngiltere'de bulan ve en son Amerika'da ocaklaşan demokrasi ve liberalizma artık tabiî ömrünü tamamlamıştır ve kendisini medenî sanan dünya, bizzat kendi madde keşiflerinin (otamat) kölesi haline geldikten sonra, yeni baştan maddeye tahakkümünü sağlayabilecek yeni bir nizam ve ruha erememiştir.

O halde:

O halde, onun, menfi tarafından en korkacağı, Ortaçağ barbar akınlarından farksız bir komünizma istilâsı ise, müspet tarafından ümit bağlayacağı şey de, (Hitler) ve (Musolini)nin berbad ve maskara ettiği bir ruhçuluk ve mâneviyatçılık hamlesidir. Bu hamlenin hedefi de, yatalak demokrasi, hasta liberalizma ve zabıtasız kapitalizmadan başka bir şey olamaz ve tek düşmanı komünizma olduğu halde, onunla mecburî bir hedef iştiraki belirtse bile sahte ve gerçek arası incelikleri belirtici bir iş ve mâna (kriteryum - kıstâs)ına erişebilir.

Bu da, inancıyla (materyalist), fakat hayatı ve mizacıyla (mistik) Rusya bir tarafta; inancıyla (anti materyalist), fakat hayatı ve mizacıyla (materyalist) Amerika öbür tarafta; zıt veya zıtlıkları içinde aynı, iki kutba karşı Avrupa'nın bir "Haçlılar" kıyamına kalkması yönünden düşünülebilir.

Görülüyor ki, istikbalin büyük hareketleri, artık, parça ve ucuz ihtilâl sınırını aşmış ve hem içeri-

ye, hem dışarıya doğru, kıt'a ihtilâl ve inkılâbı çapına ulaşmıştır.

Bahsimizi ve eserimizi yine ihtilâl sanatının mânivelâsma ait hükümlerle nihayetlendirelim:

Evet **ihtilâl bir sanattır, fakat "sanat için sanat" değil de, yüce bir gaye için sanat...** Son zamanların maskara ihtilâllerinde, büyüğünü yapamamanın tıknefesliği içinde, iş, "sanat için sanat"ı da en pestpaye derecesine düşmüştür. Her şey **"yapabiliyorum ya; yapayım da görsünler!"** den ibaret...

Bu işin büyüğü, ulvîsi, münezzehi nasıl olur?

Günümüzün madde ve ruh şartlarına göre "olamaz!" gibi bir şey...

Dâvanın ideal ve (ideolojik) cephesini Doğu ve Batı yönlerinden kitap başlıkları halinde ortaya döktük. İş şimdi ameliye sahasına dökülünce, yine temas etmiş bulunduğumuz mesele çıkacaktır:

HALK İHTİLÂLLERİ, SİLÂHLARIN BUGÜNKÜ TERAKKİSİ ÖNÜNDE TARİHE KARIŞMIŞTIR VE HİÇ BİR İHTİLÂL ONA ORDU KARŞI ÇIKTIKÇA YAPILAMAZ!

Bu hükmü bir mütearife bedahatiyle kabul edince, kendi kendisine şu riyazî hükme varmak gerekiyor:

ORDUYU KAZANMADAN İHTİLÂL BAŞARILAMAZ!

Orduyu kazanmaya çalışmaksa her yerde ve her kanunda suçtur ve daima ilmî zaviyeden belirtelim, bir ihtilâl zümresinin gözünde suç diye bir hürmet ve riayet mevzuu olmasa bile "cürm-ü meşhut" dedikleri cinsten "suç üstü" yakalanmayı gerektirici bir iştir. Buna da hiçbir ihtilâlci zekâsı yanaşamaz. Orduyu (direkt) tesir yollarıyla devşirmek mümkün olmayınca, uzaktan ve suç tarafı (kamufle - örtülü) fikirlerle elde etmeye çalışmak kalıyor. Bu da, bir "mücerred"in yavaş yavaş telkini olarak "müşahhas"a intikal ettirilip ettirilemeyeceği meçhul ve neticesi kefaletsiz bir tarz... Ordu, subaylar heyeti demek olduğuna göre onların tek tek ruhlarını işgal ve sonra bu ruhları demetleyip harekete kalbetmek, ancak merkezden muhite doğru bir câzibe yolu açmakla kalır, nazariyeden ileriye geçemez ve mutlaka muhitten merkez istikametinde gelecek bir dış tesirle birleşmesi iktiza eder.

Bu dış tesir de gençlikten başkası olamaz.

Gençliği; her memlekette nüfusun yirmide birinden eksik olmayan okur - yazar gençliği, öğrencisi ve öğretmeniyle büyük gençliği kuşatabilmek lâzımdır.

Bütün bu İlmî izahlardan sonra, işte, son yıllarda komünistlerin memleketimizde takip ettikleri usûlleri daha yakından görüyor ve anlıyorsunuz.

Ruhu, maddesi, diyalektiği, nefret ve aşk hedefleriyle kuşatılacak ve techizatlandırılacak bu gençliğin, ilk (aksiyon) farikası da, gayet hareketli, seyyar, seyyal, çevik, gözükara ve hudutsuz fedakâr olması...

Yazıklar olsun ki, bu hassaları da, vatanımızın ruh köküne bağlı gençlikte değil, Moskova reçeteleriyle iş gören komünistlerde buluyoruz.

Şimdi bizim gençliğimize ait bir hususiyeti mühürleyelim:

Bizim gençliğimiz, Büyük Doğu fikir dokuma tezgâhının 32 yıllık çileli çalışmaları neticesinde artık dâvayı her kutbiyle kavramış, üstün ideâle varmış, onun geleceğe doğru muazzez dölünü hazırlama yoluna girmiş ve olanca faaliyeti kanun çerçevesinde ruh nakkaşlığından ibaret kalmış bir sınıftır; ve bugün Türkiye'yi birdenbire avlama teşebbüslerine en sağlam mâni, bu gençlik olduğu gibi, Türk vatanı üzerindeki bin yıllık hakkını ilân etmek vazifesi de yine onundur. **Bu GENÇLİK İHTİLÂL YAPMAYA DEĞİL, DÂVASINI VE MİLLETİNİ KORUMAK İÇİN ONUN NASIL YAPILDIĞINI BİLMEYE MEMURDUR.**

(s.329-354)

ALLAH TEÂLÂ'NIN İSM-İ A'ZAMINI BİLMEK SIRRI

Şeyhimin Hocası Şeyh Ebû'l-Hasan şâzelî kaddesellâhü sırrahu'l azîz şöyle anlattı:

"Seyahatlerimin birindeydim. Henüz bu işin başında bulunuyordum. Bana şöyle bir tereddüt musallat oldu: Allah Teâlâ'ya tâat ve onu zikir için tekke ve dergâhlara mı kapanayım yoksa şehirlere dönerek Âlim ve sâlih insanların sohbetlerine mi katılayım?" Derken bana bir velinin vasıfları anlatıldı. Bir dağın tepesindeydi, ben de yanına tırmandım. Onun yanma ancak gece vakti varabilmiştim. Kendi kendime:

"Bu vakitte şimdi yanma girmeyeyim." dedim. Mağaranın içerisinden şöyle seslendiğini duydum:

"Allah 'ım kullarından bazıları, senden mahlûkatını, onlara hizmetçi kılmanı istediler ve bununla râzı oldular. Ben ise bütün yönelişim sana olsun diye halkın bana musallat olmasını istiyorum." dedi. Sonra ben kendi nefsime baktım ve:

"Ey nefsim, bu şeyhin kendisinden kana kana içtiği denize bak." dedim. Sabah olunca şeyhin huzuruna vardım. Kendisini görünce heybetinden ürperdim. Ona:

"Efendim hâliniz nicedir?" dedim. O bana:

"Senin tedbir ve tercih hararetinden Allah Teâlâ'ya şikâyet ettiğin gibi ben de rızâ ve teslimiyet soğukluğundan Allah Teâlâ'ya şikâyet ediyorum." dedi. Bunun üzerine ben:

"Efendim, benim tedbir ve tercih hararetimden şikâyetime gelince, ben onu şimdi tattım. Ama sizin rızâ ve teslimiyet soğukluğundan şikâyetiniz niçin?" dedim. Şöyle dedi:

"Rızâ ve teslimiyetin hazzının beni Allah Teâlâ'dan alıkoymasından korkuyorum." Ben:

"Efendim dün gece şöyle dediğinizi duydum:

"Allah'ım bazı kimseler mahlûkatı kendilerine hizmet ettirmeni istediler, sende mahlûkatı onların hizmetine verdin, onlar bununla râzı oldular. Allah Teâlâ'yım ben bütün yönelişim sana olsun diye insanların bana musallat olmasını istiyorum." dediniz." Şeyh bunun üzerine tebessüm etti ve şöyle dedi:

"**Evlâdım, Allah'ım, mahlûkatını bana hizmet ettir diyeceğine, Rabbim benimle ol de. Allah Teâlâ seninle olunca herhangi bir şey kaçırman mümkün mü? Bu cinâyet nedir?"**

Şeyh Ebû'l-Hasan şöyle anlattı:

"Ben ve bir dostum bir mağaraya yerleşerek orada ibâdet edip Allah Teâlâ'ya vâsıl olmayı istedik. Her gün, Yarın bize fetih verilir ya da yarından sonra fetih nasîb olur." diyorduk. Derken heybetli bir adam içeriye girdi. Ona:

"Sen kimsin?" dedik. Adam:

"Ben Melik'in kuluyum." dedi. Onun Allah Teâlâ'nın evliyâsından biri olduğunu anladık. Ona:

"Hâlin nasıldır?" diye sorduk. O:

"Yarın veya yarından sonra bize fetih nasîb olur diyen kimsenin hâli nasıldır? Ne velâyet ne de felâh var. Ey nefis Allah Teâlâ'ya, niçin ibâdet etmezsin?" dedi. Biz onun konuya nereden girdiğini çok iyi anladık ve Allah Teâlâ'ya tevbe ve istiğfarda bulunduk. Bunun üzerine Allah Teâlâ bize fetih nasîb etti."

Şeyh Ebû'l-Hasan şöyle anlattı:

"Bir gün üstâdımın huzûrundaydım. Kendi kendime şöyle diyordum:

"Acaba şeyh Allah Teâlâ'nın ism-i azamını biliyor mu?"

Şeyhin oğlu benim de bulunduğum mekânda hazır bulunuyordu. bana şöyle söyledi.

"EY EBÛ'L-HASAN MESELE ALLAH TEÂLÂ'NIN İSM-İ Â'ZAMMI BİLMEK DEĞİL, ASIL MESELE; İSMİN BİZÂTİHİ KENDİSİ OLMAKTIR." dedi. Şeyh meclisin en önünden şöyle dedi:

"Oğlum doğru söyledi ve sende bulunan hâli tespit etti."

Şeyh Ebû'l-Hasan'a bir gün şöyle denildi:

"Niçin semâ dinlemiyorsunuz?" Şeyh şöyle cevap verdi:

"Halktan gelen semâ cefâ ve eziyettir."

Şeyh Ebû'l-Hasan şöyle dedi: Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellemin şu hadisini duydum:

"Bazen kuşkusuz kalbimde gaflet belirir de bundan dolayı Allah Teâlâ'ya günde yetmiş kere istiğfar ederim."[212]

Bir zaman bu hadisin manasını anlamakta zorluk çektim. Sonra Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellemin bana şöyle dediğini duydum:

---

[212] Hadisi Müslim ve Ebû Davud rivayet etmişlerdir.

"Ey Mübârek! Bu Allah Teâlâ'dan başkasının (ağyârın) kalpte açtığı gaflet değil, aksine nurların açtığı bir gaflettir."

Şeyh Ebû'l-Hasan şöyle dedi: Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellemden nakledilen şu hadisi dinledim:

"Kalbinde fakirlik korkusu bulunan kimsenin ameli çok az olarak Allah Teâlâ'ya yükseltilir."

Bir sene müddetle bu şekilde, hiçbir amelimin Allah Teâlâ'ya yükseltilmeyeceğim zannederek bekledim. Kendi kendime şöyle diyordum:

"Kim bundan kurtulabilir ki?" Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem rüyamda bana şöyle derken gördüm:

"Ey mübarek, nefsini helak ettin, kalbe gelip geçen düşünce ile kalpte yerleşip karar kılan düşünce arasında fark vardır."

Şeyh Ebû'l-Hasan şöyle anlattı:

"Rü'yâmda Hz. Ebû Bekir radiyallâhü anhi gördüm, bana şöyle diyordu:

"Dünya sevgisinin kalpten çıktığını gösteren alâmet nedir biliyor musun?" Ben:

"Hayır bilmiyorum." dedim. Hz. Ebû Bekir radiyallâhü anh bana:

"Dünya sevgisinin kalpten çıktığını gösteren alâmet, nimete erdiğinde onu infak etmek ve nimetten mahrum olduğunda da ondan dolayı bir sıkıntı duymayıp rahat olmaktır."[213]

[213] İbn Ataullah el-İskenderî,trc: Abdullah Mağfur, Letâifül-Minen Fî Menâkıbı'ş-Şeyh Ebi'l-Abbas ve Şeyhihi Ebi'l-Hasan- Allah'ın İki Velî Kulu, Üsküdar Yayınevi, Nisan 2011 İstanbul, s. 136-139

SARKOZY, SAÇMALIYOR / SAÇMALADIKÇA BATMASINDAKİ (SIR)

Avrupa Birliğinin kökeni ve sebebi, Almanya'nın Fransa'ya musallat olmasını önlemektir. Bu kadar basittir.

1870-71'de, 1914-18'de, 1939-45'te Fransa, 3 defa Almanya ile savaştı ve işgale uğradı. Son iki savaştan galip çıktı ama, Birinci Cihan Harbi'nde İngiltere'nin gölgesinde kaldı. İkinci'sinde bütün müttefikler, Birleşik Amerika'nın gölgesinde kaldı.

Aynı zamanda önemli bir tarihçi, yazar ve fikir adamı olan General de Gaulle (1890-1970), Alman Birliği'nin gerçekleşmesinin (1870) Avrupa dengesini bozduğunu öne sürmüştür. Nasıl Almanca konuşan, Almanlar'ın yaşadığı Avusturya, İsviçre, Lüksemburg ayrı devletlerse, Almanya da de Gaulle'e göre birkaç devlet olmalıdır: Prusya, Bavyera, Saksonya, Vürtenberg gibi (bunlar 1918'e kadar Almanya İmparatorluğu içinde 4 federe krallık idi, Almanya bugün de federaldir). Avrupa ancak böylece Alman tahakkümünden kurtulur ve kıt'a, Birleşik Amerika'ya muhtaç kalmaz! General de Gaulle, üstelik Avrupa'nın doğu sınırlarını tabiî (coğrafî) sınırlar gibi siyasî olarak da Ural Dağları şeklinde tarif etmiş, Rusya'yı da Avrupa armonisine katmak istemiştir ki Almanya, doğudan da disiplin altına alınsın!

Demir-çelik projesi

Bu proje, olacak şey değildi. De Gaulle'ün menkûbiyet döneminde politikada parlayan Robert Schuman (Rober Şuman) (1888-1963), soyadının da açıkça belirttiği gibi, Alman ırkından bir Lüksemburglu olarak doğdu (Lüksemburg Büyükdukalığı'n da ana dili Almanca'dır, 1950'lerde Fransızca resmî dil oldu). Fransa uyruğuna geçti. Genç yaşında milletvekili seçildi. Başbakanlık da yaptı. Ünlü **'Schuman Planı'**nı açıkladığı zaman, dışişleri bakanı idi.

Schuman, 2 yıl Gestapo mahbushanesinde yatmış, Almanya'yı ve Alman'ı iyi tanıyan bir Fransız milliyetçisidir. Bir dini henüz kabûl edenlerde, yeni dine taassupla bağlılık görülür. Bunun gibi, bazı müfrit milliyetçiler de, milliyetçiliğini yaptıklarından başka bir ırka mensupturlar. Derin tarihçiler bu oluşumun farkındadır.

Schuman, Fransa'nın, ABD, İngiltere, Rusya gibi müttefiklere muhtaç kalarak Almanya ile başa çıkmak çabalarının verimsizliğini idrak etmişti. Avrupa siyasî tarihinde devrim sayılacak bir yenilik düşündü: Fransa-Almanya ittifakı... 1950 dünyasının şartlarında hiç mümkün değildi. Almanya'nın gücü nereden geliyordu: Ordusundan... Ordusu çok yüksek bir teknoloji ile hareket ediyordu. Teknolojinin ham maddesi ise demir ve bundan elde edilen çelikti.

Schuman, bu ana fikirle, Hollanda, Belçika, Lüksemburg ve İtalya gibi Alman işgalinden yeni kurtulmuş devletleri de ikna etti. Avrupa Demir-Çelik Birliği'ni kuran Paris Anlaşması'nı imzalatmayı başardı (18 Nisan 1951). Gerçekte bir Fransa-Almanya ekonomik ittifakı idi. Kurucusunun açık şekilde Fransa olmasına rağmen, ana amaç Fransa-Almanya jeostratejik birliği idi.

ABD ve Avrupa Birliği

Avrupa Demir-Çelik Birliğiyle temelleri atılan Avrupa Birliği, başta bir Fransa-Almanya ekonomik ittifakı idi. Bundan güç alan Fransa Cumhurbaşkanı, Türkiye'nin karşısında diretip duruyor

Binaenaleyh Fransa, bugün de Avrupa Birliği'nin kurucusu rolündedir. Ama ancak Almanya ile paralel hareket ilkesini izleyebildiği ölçüde başarı göstermesi mümkündür. Zira Avrupa Birliği'nde Amerika Birleşik Devletleri'nin nüfuzu ve yatırımları çok büyüktür. **İngiltere, ABD'nin gerçek AB stratejik müttefikidir.** Sovyetler'den yakasını Amerika sayesinde kurtarıp AB ve NATO üyesi olan devletler de, başta en irileri Polonya, bugünkü durumlarına hangi etkenle eriştiklerini unutmuyorlar. Üstelik Almanya ile de parlak bir geçmişleri yoktur.

Türkiye'nin nüfusça bütün Avrupa kıt'asında Rusya ve Almanya'dan sonra 3. ve ciddi silâhlı kuvvetler sahibi olması, bilhassa Fransa'da tereddüt uyandırıyor. **Türkiye'nin ABD ile sıkı bağlantıları, bu tereddüdü artırıyor. FRANSA, ALMANYA GİBİ MİLYONLARCA TÜRK'ÜN ÜLKESİNE DOLACAĞINDAN KORKUYOR. Fransızlar, işlerini Türklerle paylaşmaktan korkuyorlar. Türklerin de Fransa'da Cezayirliler gibi büyük kitle oluşturacağı ihtimali, Ermenileri de çok tedirgin ediyor.** Zira Türk oyları Ermeni oylarını geçen bir Fransa, politika değiştirebilecektir. Avrupa Parlamentosu'nda Türk milletvekili sayısının Fransa'yı geçtiği bir duruma katlanmaktan nefret ediyorlar. 40 milyon nüfuslu bir Türkiye, çoktan AB üyesi olmuştu. 80 milyona yürüyen Türkiye'nin işi zordur.

Sarkozy’nin Türk fobisi

Bu çekingenliği Sarkozy, devlet politikası ve seçim sloganı hâline getirdi.

Türkiye'yi Avrupa Birliği'ne almayacağı propagandası ile oy topladı.

Ermeni diasporasını yanına aldı. Zaten uzun zaman **Ermeni bakanı Deveciyan**'ın etkisinde kaldı. Rusya'nın da Türkiye'yi izleyerek üye olması ihtimali Fransa ve Almanya'ya endişe vermiş olabilir. Meselenin bu tarafını da görmek gerekiyor.

Ancak **Sarkozy, yeni Fransız, yeni Katolik'tir. Osmanlı teb'ası Yahudi ailesinden iniyor. Bunu kompleks hâline getirip aşırı milliyetçi Fransız pozisyonuna sığınıyor. Fransızlığını kanıtladığı, kesinleştirdiğini, keskinleştirdiğini sanıyor**. Fransa'yı ahdinden döndürmeye, Fransız Cumhuriyeti'ni attığı imzalara, ettiği yeminlere, riâyet etmeyen bir devlet derekesine düşürdüğünün farkında değil. İç âleminde, AB dışında kalan bir Türkiye'nin güvencesinden mahrûmiyetin ne büyük kayıplara, ne türlü sorunlara yol açacağının idraki içinde çırpınıp duruyor.

Saçmalıyor.

Saçmaladıkça batıyor.

Battıkça saçmalıyor.

Tedavisi ancak Fransız halkının oyları ile mümkün olacak.

Cumhurbaşkanımız Abdullah Gül, Sarkozy ile Merkel'i vizyonları eksik olmakla suçladı, katılıyoruz.

Kaynak:

Yılmaz Öztuna, Tarihçi Gözüyle, 2010, İstanbul, s.118-121

İŞARETLİ TANRI VE TANRIÇALAR

“Günümüzün reyting alan dizilerinde alnı işaretli artist ve aktörler var olduğu” arkadaş sohbetlerinde hep konu olmuştur. Bu nedenle bende hep şu soruyu onlara sorardım.

“Arkadaş estetik için kafa göz operasyonu için para tüketen medya dünyası elemanları bu zedeli alınlarını niye tamir ettirmiyorlar.” Gariptir, hiçbir kimseden olumlu veya olumsuz bir cevap alamamış olmamdır. Ancak ne var ki, Aytunç ALTINDAL Beyefendi’nin hazırlamış olduğu bir kitaba göz atarken gördüm ki, işin asıl cephesi başka imiş. Meğer işaretli artistler meydana çıkabilmeleri için birileri tarafından özürlendirilmişler. ve onlar bir kuvvet sahibinin “hizmetkâr”ı olduklarını açıkça ilan etmeye mecbur tutulmuşlardır.

Dönem değişti, artık işaretli tanrı ve tanrıçalarımız aile hayatımızda yer alıyorlar. Onların eline biz düşmüyoruz denilse de, çocuklarımız onların terbiyesinde yetişiyorlar. Benden ancak söylemesi.

“YOKSUL TANRI-TYANALI APOLLONİUS” kitabında geçen bölüm (1. Basım : Mayıs 2005 s.30-32)

[Nedir ki, konunun uzmanı olmayan kişilerin anlayabilmesi mümkün olmayan bir tür "Gizli" şifre işlenmiştir portreye. Bu şifre/ işaret İsa'nın sol kaşının üstüne çok ustalıkla, dikkat çekmeyecek şekilde işlenmiş bir **"11=on bir sayısı"** dır. **Sanki Mesih'in sol kaşının üstünde belli belirsiz bir yara var gibidir...** Ve bu şifre (yara) dikkatlice incelendiğinde **"11 sayısı"** olarak algılanmaktadır. Bu sayı ve yara garip ama gerçektir ki, ünlü **Tyanalı Apollonius'un** en belirgin simgesi/özelliğidir. Onun hakkında yazılmış olan kitaplarda ve yapılmış olan çalışmalarda, **Apollonius'un gizli bir tarikata "inisye"** edilirken sol kaşının üzerine bu **"11 sayısına benzeyen yara"**nın işlendiği yazılıdır. Dolayısıyla Apollonius'un tüm büst ve resimlerine yara işareti konulmuştur. (İnisye edilmek çok gizli bir tarikata ölüm yemini ederek katılmaktır, üye yapılmaktır. Tüm gizli örgütler üye alacakları kişileri önce uzun sınavdan geçirirler sonra da üye yaptıkları zaman onlara kod adlar ve semboller verirler. Ayrıca bedenin bazı yerlerine özel simgeler, işaretler -dövme gibi- işletirler. Örneğin sağ ayağın üstüne üçgen, sol avucun içine **(X)** işareti kazımak gibi.)

Aya Sofya'daki İsa Mesih'in portresiyle ilgili bu iddia çok uzun yıllardır bilinmesine rağmen son birkaç yıldır gündeme getirilmeye başlanmıştır. İddianın sahiplerine göre Aya Sofya'daki Deesis Mozaiği'nde görülen kişi gerçekte İsa Mesih (Jesus Christ) değil, onun adı altına alınarak gerçek kimliği tarihten silinmiş olan Anadolu Ermiş'i Tyanalı Apollonius'tur! **Tyanalı Apollonius genç yaşında pisagorcu (Pythagorean) bir gizli (occult) örgütüne inisye edilmişti.**

Sayılar ve onların **"Sırları"** ile ilgilenen ve bunlardan yola çıkarak çeşitli öngörüler, kehanetler ve varsayımlar oluşturan bu örgütün 1. yy'daki ünlü kişisi Apollonius'tu. Sayılar ve bunlara ait "ilim" (numeroloji) aynı zamanda astroloji, **alşimizm ve hermetizm** ile bağlantılıydı. Sayıların ezoterik (içsel/batini) değerleri bu hermetistlere göre insanların hayatlarını yönlendirmekteydi. Sayılarla ilgili olarak Kutsal Kitap'ın eski ahit (Yahudiler için) bölümünde uzun bir yer ayrılmıştır. Cosmogony/Evrenbilim anlayışında "Sayılar ve Sesler" en önemli iletişim değerleriydiler. Sayılarla beraber ondan sonra geometri fazlasıyla önem verilen bir alandı. Tüm yapılar, başta mabedler ve ibadethaneler geometri aracılığıyla inşa edildikleri için geometri **"Kutsal Bilim"** olarak kabul edilmişti. Geometri ve onunla ilgili açık ve gizli bilgiler günümüzde hayatlarımıza yön vermektedir. Örneğin bir piramidi alalım, bunu topluma uyguladığımız zaman toplumsal katmanların konuşlanış tarzını görürsünüz. Ya da daire veya eliptik imajlar, tümü hayatın bir alanında karşılaşacağınız formlardır. Geometrinin bir tanımı da zaten "formların sayılarla sentezi" olarak yapılmıştır.

Geometri ve sayılar occult ilimlerinde öylesine önemli rol almışlardı ki Masonlar bunu kendileri için bir tür "ilah" (deity) mertebesine yükseltmişlerdi. Masonların Anayasası'nda (Anderson Yasası 1723), ilk cümle şöyle açılmaktadır: **"Tanrı her Masonun yüreğine geometriyi yazmıştır."** Anderson Yasası İngiliz Masonlarının İncil'i olmuştur."

Geometri İslam ve Yahudilikte de önemli yer tutar. Özellikle de İslam mimarı ve yazım tekniklerinde örneğin Kufi yazımında geometrik formlar etkili olmuştur. Benzer şekilde Gothik Katedraller'in inşasında ve her türlü kentleşme (Urbanization) projelerinde Geometri en belirleyici unsurdur.

Geometri Hıristiyanlığın en önemli ve olmazsa olmaz simgesi ve sembolü olan Haç'ın şifresini taşır: Bir "Küp"ün altı kanadını açtığınızda ortaya bir "Latin Haçı" çıkar.]

İNSAN EN DEĞERSİZ ŞEYİNİ KAYBETTİĞİNDE, HER ŞEYİNİ KAYBETTİĞİNİ ANLAR.

Pers imparatoru Kambis Mısır seferine çıkarken zaferinden emindi. Çünkü bütün kâhinleri ittifak halindeydi."Zühre yıldızı" demişlerdi hep bir ağızdan; "İmparatorun burcuna girdi." Mısırın fethi yakındı. Öylede oldu. Kırk gün kırk gece sürer Nil'in yanı başındaki savaş. Ve Mısır düşer. Ama önceden müjdelenmiş bu fetih acımasız Pers İmparatoruna kâfi gelmez. Merkiz kalesinin önüne bir otağ kurdurur ve mağlup Mısır Kralı Kısamelutu huzuruna çağırtır.Amacı bellidir mağlup kralı daha da aşağılamak.

Muzaffer Pers alayları otağın önünden geçer önce. Ardından mağlup Mısır ordusunun Generalleri; başları önde ve yüzlerinde horlanmanın utancı. Generalleri öteki rütbeli askerler izler süngüsü düşmüş mısır ordusunun sefil artıkları... Hangi Kral bu utanç verici manzara karşısında aşağılanmanın ezikliğini duymaz ki.Oysa Mısır kralı yüzünü kırpmamıştı öylesine gururludur öylesine soğukkanlı. Perişan bir halde önünden gecen ordu sanki kendi ordusu değilmiş gibi. Sonra kralın sevgili kızı Mısır prensesi geçer otağın önünden beş paralık bir cariye kılığında. Pers ordusunun çirkin bir aşçı yamağı saçlarından tutup sürükler prensesi. Bunu gören Mısır ahalisinin acı çığlığı yeri göğü inletir. Hangi yürek o güzeller güzeli prensesi böyle bir düşmüşlük içinde görmeye katlanabilir? Fakat Mısır kralının kılı dahi kıpırdamamıştır. Bir aşçı yamağının cariyesi olan kız sanki kendi kızı değilmiş gibi. Az sonra kralın biricik oğlu veliaht prens geçer otağın önünden... Kolları bağlı ayakları prangalı, iki yanında dağ gibi birer Pers askeri darağacına doğru sürüklerler veliaht prensi ve hemen oracıkta idam ederler. Fakat kral kılını bile kıpırdatmaz. Az önce idam edilen oğul sanki kendi oğlu değilmiş gibi...

Sonunda hizmetçisi geçer otağın önünden. Mısır kralı yerden yere atar kendisini. Hizmetçisini zincire vurulmuş görünce acımasızca yumruklar göğsünü, dövündükçe dövünür, iki gözü iki çeşme... Pers İmparatoru hem memnundur bu manzaradan hem de hayretler içindedir... Ordusunu, kızını, oğlunu, ülkesini, her şeyini kaybetmiş kral soğukkanlılığını korurda; maiyetinde en değersiz kişinin hizmetçisinin perişanlığını göründüğünde böylesine yıkılmıştır.

NEDEN: Çünkü insan en değersiz şeyini kaybedince her şeyi kaybettiğini anlar. Cemil MERİÇ

HAZRETİ İSÂ ALEYHİSSELÂMIN YARATILIŞINDAKİ SIR

Mürşid-i Kâmil Şeyh Şerâfeddin Bingöl kaddesellâhü sırrahu'l azîz buyurdu ki;

Cenâb-ı Hakk Teâlâ Hazretlerine hamdü senalar ederiz ki, bizi fazl ve inâyet-i ezeliyesi ile nimetlerin en âlâsına ve efdal-i İlâhiyye'nin en azîzi olan iman ve İslam'la müşerref kıldı, cümle enbiyâ-ı mürselîn hazerâtının büyüğü ve kıyametten sonra dahi Cenâb-ı Hakk Teâlâ'nın,

-"Yâ Habîbim Muhammed, vazifeniz tamam oldu" hitâb-ı İlâhîsi erişinceye kadar, şeriatın envâr ve fezâilinin bakî ve carî olduğu Seyyid-i Kâinat aleyhi ekmelü't-tahiyyat aleyhissalâtü ve's-selâm Efendimizin ümmetinden kılmıştır. Elhümdülillâhi Teâlâ.

Ve yine hamdü senalar olsun ki;

Mahkeme-i Kübrâ'da da Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem Efendimizin envâr-ı şeriat ve ba'si (gönderilişi) bakî olup, o günden sonra yine 80 bin sene tamam oluncaya kadar şefaati câridir. Şefaati carî oldukça ba'si dahi bakî olur. Yalnız Hakk Teâlâ 50 bin sene sonra mezkûr hitabı kendisine karşı tevcîh buyuracaktır. O hitap tevcîh oluncaya kadar, ümmetinin umuru ile iştigâl edecektir. Kelâmullâhi'l- ezelin ahkâm, envâr ve âyâtı dahi, o zaman Cenâb-ı Hakk Hazretlerinin Zât-ı Akdes'ine iade olunacaktır. Cennet ve cehennem ehli arasında da bir daha görüşmemek üzere durum hâsıl olacaktır.

Rasülullâh aleyhisselâm, ümmetine ve ümmetinin hidâyet bulması için ne kadar haristir ki, Cenâb-ı Hakk Teâlâ'nın kendisine;

-"Yâ Habîbim Muhammed, vazifeniz tamam oldu" diye hitap ettiği halde, daha 30 bin sene ümmetinin umuru ile iştigâl etmektedir.

Cümle enbiyâ-ı mürselîn-i kiramdan Cenâb-ı Hakk, ahd-u mîsak alırken vâkî olan bir muahede (antlaşma) zikrediyorum, şöyle ki;

Cenâb-ı Hakk bilcümle enbiyânın ervahını yarattığında evvelâ Rasûlullâh aleyhisselâmı tasdik ettirdi. O gün yevmü'l-inciIâdır [214]ve hem de yevmü'l-icâbe'dir.

Bu ahdi almak üzere Cenâb-ı Hakk enbiyâ ve mürselîni davet ettiğinde; muahededen önce, Seyyidi Kâinat aleyhisselâm dedi ki:

-"Yâ Rab, ahdü mîsakdan evvel ümmetimin efradından sâdır olacak küçük ve büyük günahları ile o eshâbı seğâir (küçük) ve kebâir (büyük) olan ümmetimi bana göstermenizi niyaz ederim."

Cenâb-ı Hakk da büyük ve küçük günahlarından bir tanesi kalmadan, ümmetinden sâdır olacak günahlar ile günah sahiplerini gösterdi. Rasûlullâh aleyhisselâm üç kere o ümmet ile günahları üzerine nazar buyurdu.

Sonra:

-"Yâ Rab, büyük ricâlullâhın sulbüne girmeden (Hz. İsâ aleyhisselâm) ve dünyaya gelmeden nizâm-ı hilkatten hariç kalan ve sıfat-ı İlâhiyyenizin tamamını iktisap eden (kazanmış) ve evsâf-ı beşeriyyesine evsâf-ı İlâhiyye ve melekûtiyyesi galip olan bir hâdim-i (hizmetkârı) **ümmetim için bağışlayın"** diye niyazda bulundu.

Bu münâcaat ruhların ahdinden öncedir. Zerrâtın uhûdu (ahitleşmesi), ervahın uhûdundan binlerce sonradır. Cenâb-ı Hakk Teâlâ'nın tecelli-i ilâhiyyesi, ervâh-ı enbiyâ-ı mürselîne oldu. Enbiyâ-ı mürselîn de bu tecelliyi aynen hakikat-ı Muhammediye gibi müşahede ettiler. Cenâb-ı Hakk enbiyânın içinden bir ruhu davet ederek ona Seyyidi Kâinat aleyhisselâmın ruhunu gösterdi ve buyurdu ki:

-"BU SENİN (RUH OLARAK) ASLINDIR VE BABANDIR."

Cenâb-ı Hakk o ruhu, sahibi olan Nebiyy-i zîşânın ümmetine hadim kıldığını da beyân buyurdu. Efendimiz de:

-"Yâ Rab, bunu benim ümmetim için en muhtaç olduğu zamanda hadim kıl ki, ümmetimin üzerinde cereyan eden envâ-ı fitne ve fesâd son dereceye vardığında hadim olsun."

Cenâb-ı Hakk da kabul buyurdu.

-"Yâ Habîbim Muhammed, yüz yirmi dört bin enbiyânın ümmetlerinin adedinde senin ümmetini ihyaya ve irşada ve onları hidâyete sevk etmeğe selâhiyet ihsan edeceğim. Arzu ettiğiniz zamanda, o selâhiyet-i tâmme ile beraber onu ümmetinize hadim (hizmetkâr) kılarım."

Cenâb-ı Hakk Rûhullâh İsâ aleyhisselâma buyurdu ki:

-"Sen Nebiyy-i Mürselsin, benim kütübü ilâhiyyemden iki kitabın faziletini duyacaksın."

Hakk Teâlâ Hazretleri o makâm-ı mahsûsta kendisine İncîl-i Şerîf ile Kur'ân-ı Azîmüşşânı tâlim buyurdu. Cenâb-ı Hakk kendisine muallim oldu. Sonra kendisine dördüncü semâda bir makam gösterdi ve buyurdu ki:

-"Bu makâm-ı dâvet'tir, ben seni dünyadan bu makama davet ederim. Kıyamete kadar bu makamda kalacaksın. Burada bulunduğunuz müddetçe ikinci defa yere davet edinceye kadar bu makamda Habîbim Muhammed aleyhisselâmın ümmetine hadim olacaksın."

Bu minval üzere cümle Enbiyâ-ı mürselîn hazerâtından da ahd ve mîsak aldı.

---

[214] **İncila:** Cilâlanma. Parlama. * Görünme, belli olmak, açılma

İsâ aleyhisselâm 33 yaşında iken semâya ref olunmuştur. O günden itibaren İsâ aleyhisselâmın âlem-i melekûtta ifa edeceği vezâif-i ubûdiyyet, ümmeti Muhammed için istiğfar olacağı tesbîh ve münâcaattan ibarettir. Cenâb-ı Hakk Teâlâ'nın irâde- i ezeliyesi İsâ aleyhisselâmın ibrazına taalluk buyurduğunda, İsâ aleyhisselâmın makamı olacak olan makâm-ı davete, 124 bin enbiyâ ervahı ve 199 melâike taifesi imâm ve reisleri ile beraber davet olundu. Bu melaikenin her bir taifesinin imâm ve reisleri ise, ümmeti Muhammed'in enfâsı (yani nefesleri) adedindedir. Bu azîm ictimâya nazar edince bilcümle enbiyâ ve mürselîn-i kiram taaccüp ettiler. Meleklerle teârüf [215] orada hâsıl oldu. Cenâb-ı Hakk bu kadar enbiya ve melâikey-i kiram beyninde Cibrîl-i Emîn'e:

-"YÂ CİBRÎL, BEN SENİ MERYEM BİNTİ İMRÂN'A GÖNDERİYORUM, ZUHÛRİYET ANINDA MAHLÛKÂTIN EKMELİ VE EFDALİ OLAN HABÎBİM MUHAMMED'İN ŞEKLİ ÜZERİNE NAZİL OLACAKSIN VE KENDİNİ BEŞER OLARAK GÖSTERECEKSİN. GÖSTERECEĞİN ŞEKİL VE SURETİ HABÎBİMİN ŞEKLİ ÜZERE TEMSÎL EDERSİN.". Cenâb-ı Hakk Seyyidi Kâinat aleyhisselâma hitaben:

-"Yâ Habîbim buna râzımısın Bu senin ümmetinin hadimi olan ve arzun veçhile ıslâh-ı beşere girmeden, doğru dünyaya gelecek. Bu hadime asıl ve mebde hakkı olmaya razı mısın?"

Rasûlullah Efendimiz:

-"Yâ Rabbe'l-'izze ve'l-Azame, emr-i irâde sizindir. Emrinize razıyım." dedi.

O saatte Hakk Teâlâ, İsâ aleyhisselâmın validesi Meryem aleyhisselâma vahiy ile Cibrîl-i Emîn'i gönderdi:

-"Yâ Meryem, Cenâb-ı Hakk selâm eder, buyuruyor ki: İrâde-i ezeliyem ile ben, üzerine bir rûh ref ediyorum. O ruhu ref ederken eşref-i mahlûkâtım olan habîbim Muhammed aleyhisselâmın hakikatini sana izhâr (gösterip) ve temsîl ederim. Ve o vâsıta ile ref olunarak senden bir mevlûd zuhur ettirmek (yani bir çocuk dünyaya getirmeni) istiyorum. Sen razı mısın?" Meryem aleyhisselâm da:

-"Allah'ın emrine razıyım" diye cevap verdi. Cibrîl-i Emîn hazreti Meryem'in rızâsını arz edince Cenâb-ı Hakk, o 199 melâike taifesine emir buyurdu:

-"Meryem'i Beytullah denilen makama celp ve dâvet ediniz."

Bi-mûcibi emir, hazreti Meryem'i Beytullâh'a getirdiler. Bilcümle enbiyâ ervahı dahi makâm-ı davetten nazar ediyorlardı. Cenâb-ı Hakk Teâlâ'nın irâdesi ile Hazreti Meryem'e gönderilecek olan Hakîkat- ı Muhammediyye'yi, enbiyâ hazerâtı müşahede edince, meleklerle birlikte gayş ve sekrete düştüler. (hayret ve sarhoşluğa)

Bilcümle eczâ-i kâinat üzerine bir zevk ve neş'e sirayet etti ki, Cenâb-ı Hakk Teâlâ'nın, kâinatı halk buyurduğundan beri böyle bir zevk ve sürür hâsıl olmamıştı. Cenâb-ı Hakk 124 bin enbiyâ ve mürselîn ve 199 taife-i melâikenin huzurunda ve onların şehâdetleri üzerine ve Rasûlullâh aleyhisselâm ile Meryem aleyhisselâmın rızâları veçhile hükmü İlâhiyyesini itmâm ve infâz buyurdu. (tamamlandı ve uygulandı) Bu hükmü ilâhiyyenin merasimi de âlem-i melekûtta icra olundu. **Bu tecellî ve zuhurat üzere İsâ aleyhiselâmın ruhu hakîkatı Meryem aleyhisselâma nefh olundu, İsâ aleyhisselâmda 3 hakikat birleşti.**

Biri İlâhî, diğeri Cibrîl aleyhisselâmın melekûtî hakîkatı ve üçüncüsü de Rasûlullâh Efendimiz'in Hakîkatı Muhammediyyesidir.

İsâ aleyhisselâm rahm-i mâderde (ana karnında) karar olduğu lahzadan itibaren Hakîkatı Muhammediyye'nin 7'inci mertebedeki hulâsası ile terbiye oldu. Validesinin rahminde karar olduğu lahzadan (andan) itibaren yine o, nutfe-i tâhire, ümmeti Muhammed için istiğfar ederdi. Makâm-ı davette ve yevmi ahd'de kendisine gösterilmiş olan bu ümmetin büyük ve küçük günahlarına tevbe ve istiğfarda devam ediyordu. İşte bu derece mukaddes ve mükerrem olan ve Seyyidi Kâinât'ın ümmetine hadim olan İsâ aleyhisselâma hâmile olduğunda, Cenâb-ı Hakk Kur'ân-ı Kerîminde kendisine melâike vasıtasıyla:

-"Bismillah yâ Meryem, innallahe's-tafâke ve tahhereke ve's-tafâke alâ nisâi'l-âlemîn " [216] diye hitap buyurmuştur. Bu kadar taltif ve tekrîmin aslı ve esbabı ise akl-ı ezeliyey-i İlâhî ile Seyyid-i Kâinat aleyhisselamın zevcesi olduğundandır. Ve kendisine hakîkat-ı Muhammediyye'nin zuhûriyyet ve şekli üzere Cibrîl-i Emîn aleyhisselâm nazil olduğundandır. Ve Seyyidi Kâinat aleyhisselamın ümmetine en muhtaç zamanda hadim olan İsâ aleyhisselamın validesi olduğundandır.

Yine Mürşid-i Kâmil Şeyh Şerâfeddin Bingöl kaddesellâhü sırrahu'l azîz buyurdu ki;

-"Eyyühe'l-ihvân ve'l-ahbâb, İsâ aleyhisselamın bu umûmî hizmetinden, Rasûlü Ekremimizin arzu buyurduğu zamandan biri de 1353 senesinin Rebîu'l- Evvel'in 7'inci (20 Mayıs 1934 Çarşamba) gecesidir. Bu geceye tesadüf ile İsâ aleyhisselamın hizmet-i mukaddeselerine nail ve mazhar olacak ümmetin içinde bizlerin de dâhil olduğu muhakkaktır. Bu umûmî hizmetin meyânında husûsî hizmetler de vardır. O husûsî hizmetlerden birisi de menâbiîn[217] (vekillik) hakîkatından anlaşıldığı üzere hakkımızda ifâ edilecek olan hizmet-i takdîsedir. Bu nîmetullâhı cümlenize tebşîr ediyorum.

[215] **Tearüf:** Tanışmak. Birbirini tanımak. Birbirine tanış çıkmak.

[216] Âl-i İmrân, 42. **"Melekler şöyle demişti: Ey Meryem! Allah seni seçip temizledi, dünyaların kadınlarından seni üstün tuttu."**

[217] **Menab:** Birinin yerini tutmak, nâib olmak. Birisine vekil olmak. Vekillik yeri.

İsâ aleyhisselamın zuhûriyet ve hilkat-i beşeriyyeti ve neş'eti hakkında beyân edilecek hakâyık çoktur. Lâkin şimdiye kadar hukemâ-i İslâmiye'den gelenlerin hiçbiri bu kadarını dahi söylemeye ve beyâna mukdedir olamamışlardır. Bu kadarlıkla iktifa ediyorum. Fazla söylemek ve beyân etmek belki mûcib-i vedâ-i tereddüt olması muhtemeldir".

(**Kaynak:** Hasan BURKAY, Menâkıb-ı Şerefiyye [Kitap]. - Ankara (Beş Cilt) : Çınar Yayınları, 1995-2010, c. V, s. 5-11)

İMÂM-I GAZALÎ VE MUHYİDDÎN İBN'ÜL ARABÎ HAZRETLERİNİN SIRLARI

Mürşid-i Kâmil Şeyh Şerâfeddin Bingöl kaddesellâhü sırrahu'l azîz buyurdu ki;

İmâm-ı Gazalî Hazretleri, Hakk Teâlâ Hazretleri'nin yerde bulunan âyet-i İlâhiyye'yi nâtıka(sın)dan (biri) idi. Kendi zamanında güneş gibi nûr ve rahmeti her tarafa âm ve şâmil (umûmî ve kaplayıcı) olan bir zât idi. Rasûlü Ekrem Aleyhisselâm Hazretleri Muhyiddîn-i Arabî'ye buyurdu ki:

—"YÂ MAÂRİCE'D-DENUR" Yani; Hakk Teâlâ Hazretleri'ne vuslat ve kurbiyyet için merdivenlere benzer bir kimse demektir.

"Cenâb-ı Hakk Teâlâ'nın ulûm-u evvelîn ve âhirîn için merkez kıldığı ve ilmi her şeyi ihâta eden ve lisânullâhi'l-ezel ile tekellüm eden kimseye müracaat et."

Bu emir Rasûlü Ekrem Sallallâhu Aleyhi ve Sellem Efendimizden 7000 (Yedi bin) kere tekrar vâki oldu.

Muhyiddîn-i Arabî dedi ki:

—"Ey benim delîlim, rehberim, bana onun makamının büyüklüğünü bildirdiğiniz gibi, onun makam ve makarrını da bildir. Ben onu nasıl arayıp bulacağım."

Seyyidü'l-Kâinât Aleyhisselâm buyurdu ki:

—"Yâ Muhyiddîn... O kimse beldetü zâhirde kendi etbâ ve avâmına Ramazân-ı Şerîf'in fezâilinden ders okutuyor, orada ararsın, gitmek arzu edersen, sana sebebleri ve vâsıtaları Hakk Teâlâ teshîl (kolay) eder. "

Muhyiddîn-i Arabî, o zaman 3 bin ilim kendisine feth olunmuş ve onların muktezâsı ile âmil (biri) idi. Muhyiddînü'l-Arabî tefekkür ediyordu:

"Nasıl yol bulup bu zâtı arayacağım. Cenâb-ı Hakk bana ne gibi vasıtalar ihsân edecektir. " (diye).

O saatte Muhyiddîn-i Arabî'ye iki kurt geldi. Bu kurtlar başka cins idi. Ve pek nâdir bulunan cinsden idiler. Bunların enselerinden kuyruğuna kadar bir karıştan fazla, uzun tüyler var idi. Muhyiddîn-i Arabî biraz havf (korku) ve telaşa düştü.

Kurtlar dediler ki:

—"Biz Hakk Teâlâ Hazretleri'nin emri üzere sana hizmet için geldik. Bizden korkmak ve ürkmek ahlâk-ı zemîmeden hangi hulkun şum'undan ve şerrindendir?"

Muhyiddîn buyurdu ki:

—"Tefvîz, teslîm, temkîn bu üç ahlâk-ı hamîdenin verâseti, bende tekâmül etmediğinden ileri gelmiştir."

Kurtlar dediler ki:

—"Zamanımızda bulunan Kutbu'l-Aktâb'dan da haberiniz yoktur. Onu bilmiş olsa idiniz, sizde vahşet ve nefret hâsıl olmaz idi. ''

Muhyiddîn-i Arabî Hazretleri'nin kalbinde telaş ve havf var idi ise de, kelâmlarını dinlemek istidâdına mâlik idi.

Kurtlar dediler ki:

—"Haydi üzerimize bin, biz seni mahall-i maksûduna götüreceğiz. Emr-i Hakk ve emr-i Rasûlüllâh böyledir. Biz mahsûsan seni oraya götürmek için Hindistan'ın şimâlinden geldik."

—"Siz niçin iki olarak geldiniz? Bana lâzım olan birdir. " Kurdun birisi dedi ki:

—"Sen Kur'ân-ı Kerîm okumadın mı?"

Muhuddin-i Arabî:

—"Evet, okudum. " (dedi)

Kurt dedi ki:

"Mâdem Kur'ân-ı Kerîm okudun. (... ve min külli şey'in hâlaknâ zevceyni lealleküm tezekkerûn...)[218] Âyet-i Kerîmesini niçin bilmiyorsun? Cenâb-ı Hakk Kur'ân-ı Kerîm'de buyurmuştur ki (Hünne libâsün leküm ve entüm libâsün lehünne). [219]Bu âyet-i kerîme'nin bize de şumûlü vardır. Bana hâsıl olan fa- zîlet arkadaşıma da hâsıl olsun arzu ettim. Onun için beraber getirdim."

---

[218] Zâriyât, 49. **"İbret alasınız diye her şeyi çift çift yaratmışızdır."**

[219] Bakara, 187. **"Oruç tuttuğunuz günlerin gecesi kadınlarınıza yaklaşmanız size helâl kılındı, onlar sizin örtünüz, siz de onların örtülerisiniz. Allah, nefsinize güvenemeyeceğinizi biliyordu, bu sebeple tevbenizi kabul edip sizi affetti; artık onlara yaklaşabilirsiniz. Allah'ın sizin için takdir ettiğini dileyin. Tan yerinde, beyaz iplik siyah iplikten sizce ayırt edilinceye kadar, yiyin için, sonra orucu geceye kadar tamamlayın. Mescidlerde itikâfa çekildiğinizde kadınlarınıza yaklaşmayın; bunlar Allah'ın sınırlarıdır, onlara yaklaşmayın. Allah insanlara yasaklardan sakınsınlar diye âyetlerini böylece apaçık bildirir."**

Kurt dedi ki:

—"ZEVÇ VE ZEVCİYET (İŞİ) BİZİM DE, BENÎ BEŞER (YANİ İNSANOĞLU) GİBİ NİZÂM VE İNTİZÂM ÜZEREDİR. BAŞKA HAYVANÂT GİBİ DEĞİLİZ. BENÎ BEŞER GİBİ İZDİVÂC EDERİZ. VE O ZEVCEYE BAŞKASI TECAVÜZ ETMEZ."

İmâm Muhyiddîn-i Arabî bunların birisine binip mahall-i maksûda gitti. Ve yedi kerre atlayıp, sekizincide mahall-i maksûda vardı. İmâm-ı Gazâlî hazretlerinin hânesinin önüne bıraktılar. Kurtları gören ahâli kaçtı. Vahşi hayvanât insanlara hücûm ediyor zannettiler. İmâm-ı Gazâlî teferruç ve seyâhate çıkmış idi.

Kurtlar dediler ki:

-"İmâm-ı Gazâlî'ye selâmımızı tebliğ et. Yarın Rûz-u Mahşer'de kısas lâzım gelen tecâvüzden muhâfaza için Cenâb-ı Hakk Teâlâ Hazretleri'nden bizi niyâz etsin."

Bu tavsiye üzere gittiler. İmâm-ı Gazâlî hazretlerine Muhyiddîn-i Arabî'nin geldiğinden haber verdiler. İmâm-ı Gazâlî hazretleri ol zaman Müctehidü'l-Mezheb makâmına nâil olmuş idi. Arkadaşları Müctehidü'l-Fetvâ makâmına nâil olmuşlardı. Mâhiyetinde bulunan etbâ ise Ebû Süleymân el-Kerhî, Abdü'l-Celîl el-Eyyûbî, Ebû Türâb el-Mahvî, Abdü'l-Hakîm el- Esmaî, Nizâmüddîn el-Mehlevî, Ebû Abbâs el-Avânî, Abdü'l- Hakîm el-Esm, Mağziddin Selâmî, Ahmed el-Gazâlî, (bu zât Gazâlî hazretlerinin mahdûm-u âlîleridir).

İmâm-ı Gazâlî Muhyiddîn el-Arabî'ye dedi ki:

—"Beni tanıyor musun?"

Muhyiddîn-i Arabî:

—"Evet tanıyorum dedi."

İmâm-ı Gazâlî buyurdu ki:

—"Sen beni nasıl ve ne vâsıta ile tanıdın?"

Muhyiddîn-i Arabî cevâben:

—"Evet zaman-ı tahsilimde biraz hicâp vâki oldu."

İmâm-ı Gazâlî dedi ki:

—"Sen ilmini kimlerden öğrendin ve kimlerden icâzet aldın?"

Muhyiddîn-i Arabî cevâben dedi ki

—"Ben şimdiye kadar 700 kimsenin meclis ve sohbetlerinde bulundum ve bunlardan ders aldım."

İmâm-ı Gazâlî hazretleri dedi ki:

—"DERS OKUDUĞUNUZ VE İCÂZET ALDIĞINIZ KİMSELERDEN 500 KİMSE EHLİYET SAHİBİ DEĞİL VE ONLARDAN TAHSÎL ETMENİZ LEHİNİZE DEĞİL, ALEYHİNİZEDİR. ONLARDAN TAHSÎL ETMENİZ SANA CENÂB-I HAKK TEÂLÂ HAZRETLERİ'NİN PEK ÇOK ATÂYÂSINDAN MAHRUM KALMANIZA SEBEP OLMUŞTUR."

Oğlum dinle.

—"Men takemmele bi sohbeti'l muarrizine an rabbiküm, fekat nâdâ alâ nefsihî. Ennehû min men ehânehullâhe ve men yuhînullâhu, femâ lehu min mukrimîn... Cenâb-ı Hakk Teâlâ Hazretleri'nin hudududan tecâvüz eden ve Hakk yolundan sapan kimselerin sohbetleri ile kendini iyi bilen ve onlarla sohbet etmek güzel ve iyi olduğuna (hüsn-ü niyetli olan) îtikat eden kimse, kendi nefsine ilân etmiş ki (Ey nefs sen Cenâb-ı Hakk Teâlâ'nın zelîl ettiği kimseden oldun) diye ilân etmiş olur. Ve böyle olan kimse bu âyet-i kerîme'nin sırrına maz- har olur. » buyurdu. Bu âyet-i kerîme'yi okuduktan sonra 500 adet ulemânın isimlerini birer birer zikr ve tâdât buyurdu (saydı). "İŞTE BU KİMSELERDEN İLİM TAHSÎL ETMEK, SENİN İÇİN ÇOK HİDÂYETTEN MAHRUM OLMANA SEBEP OLDU."

—"Oğlum bizden ilim ve feyz almak isteyen kimse **«Esteîzübillah... fe ağrız an men tevellâ an zikrinâ ... »** [220] âyet-i kerîmesi'nin muktezâsı ile amel etmek lâzımdır. Bir kimse için sû-i hâtime'nin eshâbından birisi de bizi tasdîk etmeyen ve bizden i'râz eden kimselerle serbest olarak oturup sohbet etmek ve sözlerini dinlemektir. Ricâl-i ümmet ve ehlullâhi'l-kirâm'ı inkâr eden cahil kimselerle muânese (ünsiyet) ve mukâlete (karışma) **«Esteîzübillâh... ve men yuhinullâhü femâ lehû min mükrim »** [221] âyet-i kerîmesi'ne mazhar olmağa sebeb-i uzmâdır."

İmâm-ı Gazâlî hazretleri Ramazân-ı Şerîf'in onuncu gecesinden itibâren sonuna kadar bu mesele üzere vaaz ve nasihat buyurdu ve Muhyiddîn-i Arabî hazretlerine dedi ki: **"<u>Muârizîn ve münkirîn olan kimselerle muânese (yani yakınlık, ünsiyyet) ve mücâlese etmek (yani aynı mecliste oturup sohbet etmek) senin için hakîkî ilmin husulüne mâni olmuştur.</u> Oğlum, memleketinizden seni buraya getiren kurtların kuvvetini gör-**

---

[220] Necm,29. **"Ey Muhammed! Bizi anmaktan yüz çevirenlere ve dünya hayatından başka bir şey istemeyenlere aldırma."**

[221] Hacc,18. **"Göklerde ve yerde olanların, güneş, ay, yıldızlar, dağlar, ağaçlar, hayvanların ve insanların birçoğunun Allah'a secde ettiklerini görmüyor musun? İnsanların birçoğu da azabı hak etmiştir. <u>Allah'ın alçalttığı kimseyi yükseltebilecek yoktur.</u> Doğrusu Allah ne dilerse yapar."**

dün mü? Onların icâbında ne kadar iftiraz kuvvetine mâlik olduklarını anladın. Bu kurtların kuvve-i iftirasiyesinden, o muârızların kuvve-i iftiraziyesi fazladır. Ve bir saat zarfında binlerce insanı iftiraz ederler. Ve Tarîk-i Hakk'tan ayırırlar. Onlarla beraber oturmaktan hâsıl olan hastalığa ve o kimseler tarafından katlolunan kimseyi ihyâ edecek ilaç yoktur. Valiahi'l-azîm kelâmım hak ve doğrudur. Sen bana bak ve bana itbâ et, o zaman ben seni bir ilm-i hakîkîye delâlet ederim. Seni buraya gönderen kişiden Allah râzı olsun. Eğer o muârizîn kimselerle oturmazdan mukaddem (önce) bana gelmiş olsa idin, size öyle bir necâbet ve fıtrat olacaktı ki, benim gibi kimseleri yüz sene zarfında irşâd etmeğe mukdedir olan bir kimse olacaktınız ve yani yüz sene zarfında beni irşâdla meşgul olursanız, yine ilim ve kemâlâtına ben vâsıl olamam. Fakat ehliyetin harab olduktan sonra tesâdüf ettiniz."

İmâm-ı Gazâlî hazretleri âyet-i kerîme'yi o saatte Muhyiddîn-i Arabî hazretlerine hitâb eder gibi kıraat buyurdu. Bu suretle yirmi gün bu âyet-i kerîme'den bahis buyurdu. Her gün bir sohbet cemâati, bir sohbette Muhyiddîn-i Arabî için husûsî surette yaptı. **Mezkûr âyet-i kerîme Kureyşiler'den 14 kişi hakkında nâzil olmuştur.**

Birinci sohbetin nihâyetinde **İBNÜ'L-FERRÂZ** nâmında bir kimse İmâm-ı Gazâlî, Muhyiddîn-i Arabî ve bir kaç zevât-ı kirâmı iftara dâvet etti. İbnü'l-Ferrâz'ın bu dâveti kendi bahçesinde tertîb edilmişti. Bahçe 700 dönüm kadar vardı. Dünya'da bulunan her cins meyvadan mevcut idi. Hatta Hindistan'dan da meyva kalemleri getirtiyordu. Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem rüyâda kendisine:

"kalemleri bal mumunun içine koyup getiriniz" diye târif buyurmuş idi. Rasûlü Ekrem aleyhisselâm kendisine:

"Yâ İbnü'l-Ferrâz" diye hitâb buyurmuş idi.

İftar dâvetinde İmâm-ı Gazâlî hazretleri buyurdu ki:

—"Biz orucu tutarız ve iftar da ederiz, sen oğlum orucunu tutuyor musun?"

Muhyiddîn-i Arabî cevâben:

—"Vallâhi, Yâ Hüccetü'l-İslâm, ben annemin karnında iken Ramazân-ı Şerîf'in 17'nci günü vücûduma ruh nefh olundu. O gecede ben oruca niyetlendim ve gıda almadım. Ve o saatten itibâren oruç tutarım."

Dinleyen cemâat bu cevâba taaccüp ettiler. Ebû Abbâs el-Evvâlî İmâm-ı Gazâlî hazretleri(ne) dedi ki:

—"Yâ Hazret-i üstâz şimdiye kadar senden böyle bir şey işitmedik."

İmâm-ı Gazâlî buyurdu ki:

—"Bunu işitmek için vakt-i merhûn bu zaman imiş oğlum." İmâm-ı Gazâlî devamla:

"Evet oğlum sen o zamandan itibâren oruç tutuyorsun. Fakat sen rehber ve delîlinin izini kaybetmişsin ve babasız evlad gibi kalmışsın."

İmâm-ı Gazâlî hazretlerinin bu kelâmı üzere, kendisi delile muhtaç olduğuna delil olmadığı takdirde yetim ve ehl-i fıtrat'tan olacağına idrâk hâsıl oldu.

Sonra İmâm-ı Gazâlî buyurdu:

—"Oğlum, iftar için seni delil ve imam yapsak olmaz mı?" Muhyiddîn-i Arabî dedi ki:

—"Yâ seyyidî, ben size delil olamam. Yalnız size değil, arkanızda çok cemaat vardır zannederim, onlara da delil olamam."

Sonra İmâm-ı Gazâlî hazretleri orucun hikmetinden bahsetti ve buyurdu ki:

—"Ey evladlarım ve ihvanlarım!

Siz zannetmeyiniz ki bu oruç bize Âdem Aleyhisselâm babamızın şecerey-i menhiye'den eklettiği zaman hâsıl olan zulmet dolayısıyla farz olunmuştur. Ve o zulmetin izâlesi için teşrî edilmiştir. Orucun farz edilmesi için ondan da evvel sebkat eden bir esbâb ve hikmetler vardır. Biz işte o sebebi düşünüp oruç tutarız ve o zamandan itibâren inâyet-i İlâhiyye'ye mazhar olmamıza vesîle olan iftarı ederiz. Babamız Âdem Aleyhisselâm Hazretleri'nin bu şecerey-i menhiyesi'nden ekl etmek hata değildir. Hatta şecerey-i menhiye'nin yaprak ve dallarından eki etse idi, daha iyi olurdu. Cenâb-ı Hak kendisini halîfe olarak halk buyurmuş ve dârü'l-kerâmete koymuş, dârü'l-kerâmet'te teklîf olur mu?"

Bu mesele hakkında İmâm-ı Gazâlî hazretleri izah buyurdu ve siyamın (yani orucun) hikmetlerini de beyân buyurdu. Âdem Aleyhisselâm Hazretleri'nin dârü'l-kerâmet'ten çıktığında âlem-i beşer'e ne gibi saâdet ve fazîlet nasip olduğunu da beyân buyurdu.

Sonra İmâm-ı Gazâlî hazretleri, Muhyiddîn-i Arabî'ye bir nar ağacının üzerindeki meyveyi gösterdi ve buyurdu ki:

—"Oğlum, bu meyvanın üzerinde bulunan yenmez ve bundan bir istifâde yoktur. Lâkin içinde olan meyveye, bu kabuk (olmadan) kemâlât olmaz."

İmâm-ı Âzam radiyallâhu anh bir gün bir arkadaşı ile seyâhate giderken, arkadaşı bostanın kabuğuna basmış, İmâm- ı Âzam buyurmuş ki:

—"Sen, bu Cenâb-ı Hakk Teâlâ Hazretleri'nin bu nîmetine ayak bastın. Bostanı kemâle eriştiren kabuğa ayak bastın. Seninle arkadaşlık etmek, zâlimlerle arkadaşlık etmektir. Ben seninle arkadaş olmam. Ya sen ileri

git, yahut ben giderim.”

Osaatte orada bulunan taam ve meyvenin üzerine hizmet için ve kemâle eriştirmek için tâyin olunan Melâikey-i kirâm nâzil oldular.

İmâm-ı Gazâlî hazretleri buyurdu ki:

—“Oğlum Muhyiddîn, ben senin fıtrat ve necâbetine şükrederek kelâm ediyorum. Bu söylediğim sözleri fıtratın itibâriyle, benden sen daha iyi bilirsin.”

İftara başlarken İmâm-ı Gazâlî hazretleri münâcaat buyurdu, kendi ikliminde bulunan bilcümle ehl-i imân’ın, oruç tutamıyan ve orucun farz olduğuna imân etmeyenlerden maâda orucuna noksâniyet vâki olan kimseler için hakîkî orucun fazîleti ihsân oluncaya kadar duâ buyurdu. O kimselerin isimlerini de birer birer zikretti.

Muhyiddîn-i Arabî dedi ki:

—“Yâ Tabîbe’z-Zaman, senin gibi bu kadar cemâata hizmet edemeyeceğimden, ben imam olamadım ve orucun farz olmasındaki hikmetine de vâkıf olamadığımdan delil olamadım."

İmâm-ı Gazâlî buyurdu ki:

—“Annenin karnında iken böyle oruç tutabilir mi idin?”

Muhyiddîn-i Arabî dedi ki:

—“Orasını sen bilirsin.”

Bu sefer de İmâm-ı Gazâlî böyle oruca muvaffak olmasına ve Cenâb-ı Hakk kendisine hazırlanan pek çok âtâyây-ı İlâhiyye'ye nâil olmasına sebeb ve buna yegâne vâsıta olan muârızların sohbetinde bulunmak ve ehli olmayan kimselerin kelâm ve derslerini dinlemek olduğunu beyân buyurdu. İftar ederken cümle itbâ ve ihvâna buyurdu ki:

—“Evladlarım bu bizim misâfirle beraber iftar etmek, bilcümle enbiyâ ve mürselîn-i kirâm hazerâtının meclisinde iftar eder gibidir. Ben size İbnü’l-Ferrâz’ın dâvetinde bunun kim olduğunu anlatırım. Bana bunun ile içtimâ ve mülâkât nasip olduğuna şükran olarak 1000 rekât namaz kılarım. Siz de kılınız. Siz zannetmeyiniz ki, bu bana muhtaçtır. Bunun bana olan ihtiyâcı pek cüz’îdir ve muvakkattir. Biraz sonra bu bir denize dalacaktır, ben ve siz o denizin sâhiline bile varamayız.”

Bu suretle Muhyiddîn-i Arabî hazretlerinin pek büyük makâm sâhibi bir zât olduğunu beyân buyurdu. İmâm-ı Gazâlî **“Tehâfü- tü’l-Felâsife”** nâm kitabı telif ederken, İbnü’l-Ferrâz etbâ ve müridân ile beraber bahçeye dâvet etti. Bu dâvette Muhyiddîn-i Arabî hazretleri de beraber idi. İbnü’l-Ferrâz’ın bahçesinde 155 nar ağacı var idi.

İmâm-ı Gazâlî dedi ki:

—“Evlatlarım bu bahçede bulunan âyât-ı İlâhiyye’yi siz okuyup ben diliyecek miyim? Yoksa ben okuyup siz mi dinleyeceksiniz. ?”

Muhyiddîn-i Arabî dedi ki:

—“Yâ Seyyidî, o meseleyi sen daha iyi bilirsin. Arzunuz nasıl ise öyle yaparsınız.”

Rasûlü Ekrem Hazretleri’nden işaret geldi ki:

“Muhyiddîn-i Arabî okusun siz dinleyin.”

İmâm-ı Gazâlî muhtasar bir kelâmdan sonra, Muhyiddîn-i Arabî’ye işâret buyurdu. Muhyiddîn-i Arabî oturduğu yerde kelâm etmeye başladı. İmâm-ı Gazâlî de kürsüde oturmuştu.

O gün Receb-i Şerîf'in ibdidâsı idi. İmâm-ı Gazâlî Abdül- hakîmü’l-Esmaî’ye emretti:

-“Muhyiddîn-i Arabî’nin kelâm ve hikmetlerini yazınız.” Muhyiddîn-i Arabî hazretleri başladı ve buyurdu ki:

—“Bakınız bu bahçede 155 adet nar ağacı vardır. Bu ağaçların üzerinde bu kadar nar vardır ve her narın içinde bu kadar habbeler vardır. Bu habbeler kemâle gelinceye kadar, bu melâikeler hizmet etmişlerdir. Bu melâikelerin isimleri de bu habbelerden kimlere nasip olacak ve bundan hâsıl olan kuvvet nereye sarf olunacağı, hangi habbelerin kuvveti “Mâhal akul[222] leh” sarf olunacağı ve hangisinin kuvveti isyâna sarf olunacağını beyân ederek kelâm edeceğim siz dinleyiniz.” dedi. Ve beş dakika zarfında bu 155 ağacın üzerinde bulunan narların habbeleri üzerindeki terbiye ve tasarrufât-ı İlâhiyye'nin kâffesini zikir ve beyân buyurdu. **İmâm-ı Gazâlî hazretleri de dinliyordu. Fakat kendisine bu kadar hakâyika vukûfiyet ve itlâ olmak makâmı hâsıl olmamıştır.**[223] Dinleyen cemâat son derece hayret ettiler. Muhyiddîn-i Arabî hazretlerinin kemâlâtı(nı) ale’l-icmâl bilir idiler. Fakat bu kelâm üzere bilfiil gördüler ve anladılar.

Sonra Muhyiddîn-i Arabî, Gagziddînü’l-Selâmî ve Ebü’l- Abbâsü’l-Evâni’ye hitâben buyurdu ki:

—“Siz sol tarafınızda bulunan nar ağacından bir nar alınız.”

Müşârünileyh alıp geldiler. Onların üzerinde tekrar hakâyıkın izhârına başladı ve habbelerin adetleri ile

[222] Akul, diye okursak ilaç, akl: meleke, akıl; Buradaki mana “menfaatli bir şekilde nerede kullanılacağı”

[223] İmâm-ı Gazâlî dahi anlatılanların çoğuna vakıf olmamıştı.

her habbenin hâdimi olan melâikenin esâmîlerini beyân buyurduktan sonra:

“Ben bundan ziyâdesini de söylerdim. Siz tahammül edebilirseniz. Ve o habbelerin esâmîlerini de beyân buyurdu. Zira her cüz’ü lâ yetecezzâ’nın kendisine mahsus bir ismi vardır.”

İmâm-ı Gazâlî hazretleri Muhyiddîn-i Arabî hazretlerinin bu kelâmından çok istifâde ve istifâze etti.'İhyâ-u Ulûmi’d-Dîn” nâm kitabı için dedi ki:

—“Hakâyık ve ulûm bu meclis-i âlînin füyûzâtının eserindendir. (İhyâu Ulûmi’d-Din) İmâm-ı Gazâlî hazretlerinin telifidir.”

İmâm-ı Gazâlî kürsüden inip kendi etbâı gibi dinlemeye başladı.

—“Oğlum bu suretle bütün kâinatın âyâtını okuyabilir misin?” Muhyiddîn-i Arabî dedi ki:

—“Evet, Cenâb-ı Hakk bana o ilmi ihsân etti. Kevn ve kâinâtın âyâtını okumadıkça onlara bakmak haram ve israftır. Basara verilmiş olan kuvveti nâhak yere sarf etmek israftır ve belki de öyle okumadan bakmak yarın ruz-u mahşerde âmâ olarak sevk olunmaya sebeb olur. Bahçede bulunan meyvalardan nar intihap etmeğe sebeb ve münâsebet ise, narın hilkâtinden bidâatinden ve içindeki habbelerin çokluğundandır.” Muhyiddîn-i Arabî nihâyetinde buyurdu ki:

“Melâikey-i kirâm ile içtimâ ve sohbetten mahrum edecek olan cahâlet ve gafletin izâlesi bizce farzdır. Biz Allah ve Rasûlullah’tan böyle ahd ve mîsak aldık."

Muhyiddîn-i Arabî kelâm ediyordu. Fakat sâmiînden (dinleyenlerden) çok kimseler tahammül edemeyecek hale gelmişlerdi. Hatta İmâm-ı Gazâlî hazretlerine bile tesir etmişti.

Muhyiddîn-i Arabî buyurdu ki:

—“Bir nar ağacının üzerinde bulunan bir meyvanın hakâyıkını dinliyemiyorsunuz ve tahammülünüz yoktur. Kâinatın âyâtını dinliyebilir misiniz?”

İmâm-ı Gazâlî hazretleri dedi ki:

—“Evlatlarım ben size bunu bildireceğim dedim. Bildiniz mi? Öğrendiniz mi?”

Mecliste bulunan zevâttan birisi dedi ki (bu da Ebû Eyyûb el-Ensârî radiyallâhu anh hazretlerinin evlâd ve ahvâdından Abdülcelîl el-Eyyûbî hazretleri idi:

—“Ey dipi ve sahili olmayan deniz gibi âlim ve hâbir. Bunun gibi hakîkat ve sohbet vâki olmuş mudur? Enbiyâ ve Mürselîn-i Kirâm hazerâtının şerâifinde ve onların zamanında böyle zuhûrât vâki oldu mu?”

Muhyiddîn-i Arabî buyurdu ki:

—“Evet, şimdiye kadar böyle zuhûrât vâki olmamıştır. Fakat bir zamanda burada bir sohbet ve zuhûrât olacaktır ki, bu zuhûrât ona nisbeten denizden bir katre gibi kalacaktır. Kelâm çok uzar. Yoksa ben size söyleyecektim.”

İmâm-ı Gazâlî hazretleri ricâ ve istirhâm etti. Bir miktar söylemesini arzu etti. Muhyiddîn-i Arabî dedi ki:

—“Yâ İmâm-ı Gazâlî birtakım Ricâlullâhi’i-Kirâm (Allah adamları) geleceklerdir ki, Cenâb-ı Hakk (LÂİLÂHE İLLALLÂH) kelimesine (MUHAMMEDÜN RASÛLULLAH) kelimesini tâik buyurduğu zaman idrak ederler ve o zamanı bilirler ve o zamandan itibaren me’mur olurlar.

Yâ Huccetü’l-İslâm. Ben bu denizden içmedim ve ben bu ricâlden değilim, ikinci bir ricâlullâh geleceklerdir. (1353/1934) Dârü’l-Gadap ve’l-intikâm (Kafkasya) olan cehennemin kahrına ve dibine ineceklerdir ve orada bulunan Ümmet-i Muhammedi tahlîs ve şefâatine koşarlar. Hâlbuki Cehennem’in dibi o kadar uzak ve müzellimdir (karanlıktır) ki, yedi tabakasından birinci tabakasının dibine bir taş bırakılsa 70.000 sene zarfında varamaz.

Üçüncü (1353/1934’de) bir ricâlullâh geleceklerdir ki, şekâvet-i ebediyye ve sehâvet-i ezeliye’yi tedâvi edebilirler ve istedikleri kimselerin şekâvetini saâdete tebdîl için selâhiyattar olurlar.

<u>Yâ Hüccetü’l-İslâm ben onlardan değilim. Ve zamanımda da böyle kimseler yoktur.</u>

1353(1934) senesinde dördüncü bir ricâlullâh geleceklerdir ki, bu ümmet-i merhûme’nin fıtrat ve necâbeti Cenâb-ı Hakk kendi ihtiyarlarına vermiş, huddu’l-kemâle bâliğ olmadan, zerre iken veyahut nutfe iken yahut benî beşer olduktan sonra dünyaya gelmeden, velhâsıl insan zâyi olmamak için ne kadar esbâb var ise, her esbâba mebnî kemâle gelmiyen efrâd-ı ümmeti ihyâ ve kemâle eriştirmek için Cenâb-ı Hakk kendilerine kuvvey-i kudsiyye’yi ihsân eden ricâlullâh’dır.”

<u>İmâm-ı Gazâlî bu hakîkatın ulviyyetinden taaccüp ederek ah çekti.</u>

Muhyiddîn-i Arabî buyurdu ki:

—"Ben bu ricâlullâh hazerâtı ile içtimâ ettim. Fakat hakîki muârefe (bilişme) vâki olmadı.”

Muhyiddîn-i Arabî bir miktar sükût ve tavakkuf etti.(bekledi)

İmâm-ı Gazâlî dedi ki:

—"Zidnî yâ veledî (bana daha fazla anlat, onların kemâlât ve evsâfından beyân buyurunuz ve ziyâde ediniz)."

Muhyıddîn-i Arabî buyurdu ki:

—“Yâ Hüccetü’l-İslâm, o ricâl öyle ricâlullâhtır ki, müddeti ömürlerinde lisân-ı şerîf ile ne kadar ümmet

zikr ederlerse, Cenâb-ı Hakk onları elsiney-i şerîf ile zikrolunan efrâd-ı ümmeti hakîki süedâlarından[224] kılar ve saâdet-i mübirremeye nâil eder.”

İmâm-ı Gazâlî bir daha sual buyurdu. Fakat Rasûlü Ekrem aleyhisselâm işâret buyurdu ki:

—“BU SUALİNİN CEVÂBI ESRÂR-I NÜBÜVVETTENDİR. SÜKÛT EDİNİZ.”

—“Yâ Muhyiddîn, unutmuş (olduğunuz) ve kaybettiğiniz ruhunuzun babasını arayınız ve bulunuz. Artık benden geçtin."

MUHYİDDÎN-İ ARABÎ ONDAN SONRA EBÛ MEDYEN-İ MAĞRİBÎ HAZRETLERİ İLE MÜLÂKÎ OLDU VE KEMÂLÂTI ONDAN ALDI.

Gazâlî dedi ki:

—“Çok arzu ettiğim bir meseleyi bırakıp ayrılıyoruz. Fakat Rasûlü Ekrem Aleyhisselâm'dan hayâ ediyorum ve onun için söyleyemiyorum.”

Muhyiddîn-i Arabî hazretleri dedi ki:

—“Yâ Hüccetü’l-İslâm, nedir arzunuz?”

İmâm-ı Gazâlî dedi ki:

—“Buyurduğunuz evsâf ve kemâlât sahibi olan zevât ile içtimâ ve mülâkât talep etmek istedim.”

Muhyiddîn-i Arabî buyurdu ki:

—“Kelîmullâh Musâ Aleyhisselâm ile mükâleme için Leyl-i Miraç’ta seni semâya dâvet eden kim ise, ona havâle ediniz.”

O saatte Rasûlü Ekrem Aleyhisselâm Hazretleri’nden cevap geldi.

“O ricâlullâh hazerâtının birisi ile içtimâ ve mülâkâtınız için müsâade ettim.”

Derhal Müşârün ileyh hazerâtından ve 1353(1934) senesinde hayatta bulunan **(DERSAN)** nâmında bir zâtın zerresi geldi. Bu isim İbrânî bir isimdir. Bu zât şimdiye kadar Melâike-i kirâm ile beraber idi ve kırk velâyet-i kübrâ makâmına kâim olan ricâluliâhın kuvve-i kudsiyelerine mâlik ve onlar kadar ibâdet ediyordu. Şimdi Melekûtiyyet sıfatından nâsûtiyyet sıfatına intikâl edecektir ve mezkûru’l-evsâf ve kemâlât olan ricâluilâh hazerâtındandır.

Dersan hazretleri buyurdu ki:

—"Arkadaşlarımla beraber vâki olan içtimâ 1353(1934) senesi receb-i şerifinin ilk gecesinde bu mecliste bulunanların kâffesini zikretmek için vâdediyorum.”

- Muhyiddîn-i Arabî buyurdu ki:

—"O zamana kadar tehirin esbâbı nedir?”

Dersan:

—“Ümmetin üzerinde olan fıtrat ve zulmet çoğaldıkça, hizmet daha akdes olur. Bizin ümmete yapılacak hizmetin en mukaddesi olan hizmet o gecede olacaktır. Zira o zaman efrad-ı ümmetin hazerâtü'l-hâmse (beş hazret) yahut eltâfü'l-hamse (beş lütuf) fıtrat ve zulmetin orduları tarafından esir edilecektir. Ümmet bu hale mahkûm olan zamandan daha (çok) hizmete muhtaç olan bir zaman tasavvur olunamaz. 24 saatin içinden her saat zarfında 700. 000 kimsenin eltâfı, zamanınızda, bu eltâf-ı hamse’den birisi bile nâdir olarak esir olur.”

İmâm-ı Gazâlî bu mecliste münâcaat etti ki:

—“Yâ Rab, asıl ve hakîkat itibâriyle 1353 (1934) senesinde selefiniz olan Ahyâr-ı halefizinize ihsân buyurduğunuz el- tâftan bizi de mahrûm etme.” diye niyâz etti.

İbnü’l-Ferrâz o mecliste zühd etti ve 700 dönüm kadar dünyada ne kadar meyva var ise, içinde bulunan bahçeyi bir daha bakmamak üzere terk etti.

İmâm-ı Gazâlî hazretleri buyurdu ki:

—“Yâ Ebe’i-Ferrâz, bunu kime veriyorsun ve kime terk edeceksin?”

İbnü’l-Ferrâz dedi ki:

—“Yâ Seyyidî, ben ondan îrâz ettim, bir daha ona bakmak bana haramdır. Zamanımızın en âkil olan kimselerine hediye ettim. Onların olsun” dedi.

Muhyiddîn-i Arabî 48 saat zarfında mezkûr bahçeyi satıp, müstahak olan yerlere sarf etti. Muhyiddîn-i Arabî meclisten ayrılırken, mecliste bulunan zevât dediler ki:

—“Yâ Seyyidinâ, bize bir vasiyyet et.”

Muhyiddîn-i Arabî buyurdu ki:

—“Gazap ettiğiniz zaman abdest tazelemeden namaz kılmayınız. Abdest suyu ve abdest nuru ile gazabın ateşini söndürmeden namaza durmayınız.”

Cenâb-ı Hakk Teâlâ mezkûr evsâf ve fezâilin sahibi olan ricâluliâhi’l-kirâm hazerâtının berekât ve nazarâtı sayesinde Leyle-i mezkûrede mevdû ve emânet olan fezâilinden hâsıl olacak hayât-ı hakîkiyye’ye tâlip olan züm-

[224] **Sueda:** (Said. C.) Saidler. Allah'ın (C.C.) rızâsına erenler. Mes'ud olanlar.

reye cümlemizi idhâl buyursun. Âmin... 1353 (1934).

(Kaynak: Hasan BURKAY, Menâkıb-ı Şerefiyye [Kitap]. - Ankara (Beş Cilt) : Çınar Yayınları, 1995-2010, c. III, s. 7-24)

RASÛLÜLLAH SALLALLÂHÜ ALEYHİ VE SELLEM EFENDİMİZE GETİRİLEN SALÂVATLA CENNETTEKİ MAKAMLAR NEDEN ARTAR?

Abdülâziz Debbağ kaddesellâhü sırrahu'l azîze sordum, dedim ki:

— Efendim, neden cennetteki makamlar Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem Efendimize getirilen salâvat-ı şerife ile artar da tespih ve benzeri zikirlerle artmaz?

Şu cevabı verdi:

— **Çünkü cennetin aslı Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem Efendimizin nûrundandır.** Çocuk nasıl babasına içten bağlılık duyar ona müştak olursa, cennet de Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem Efendimizin nûruna öylesine müştaktır. Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem anıldığında cennet bu zikri işitince âdeta çırpınıp ona doğru uçmak ister. Çünkü o nurun suyuyla sulanır.

Şeyhim bu cevabı verdikten sonra yemine iştiyak duyan bir hayvanı misal olarak verdi ve şöyle buyurdu:

Hayvan yemine çok istek duyuyor, kendisine arpa ve benzeri yem getiriliyor, bu sırada o hayvan olduğundan çok daha aç bir vaziyettedir. Yemin kokusunu alınca ona doğru süratle yaklaşır, yem ondan uzaklaştırılınca da peşine takılıp ulaşıncaya kadar takip eder. Cennetin çevresinde bulunan melekler de böyledir, onlar de Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem Efendimizin zikriyle meşgul olurlar, Ona salât ü selâm getirirler. Cennet de bu zikre son derece iştiyak duyar, ona doğru yürür ve her cihette bu zikir bulunduğu için genişlemeye başlar. (İşte cennetin artması, onun böylece genişlemesi demektir). **Eğer bu konuda Allah'ın irâdesi ve engellemesi olmasaydı cennet, Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem Efendimiz hayatta iken dünyaya çıkar ve Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem nereye giderse o da onunla birlikte olurdu. Ne var ki Allah onu dünyaya çıkmaktan men'etmiştir, tâki gayz yolu üzere Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem Efendimize iman edilmiş ola.**

RASÛLÜLLAH SALLALLÂHÜ ALEYHİ VE SELLEM VE ÜMMETİ CENNETE GİRDİKLERİNDE

Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem Efendimiz ve O'nun ümmeti cennete girdiğinde cennet onlarla ferahlık duyar ve onlar için genişledikçe genişler. Öylesine bir sevinç duyar ki bunu sınırlamak mümkün değildir. Diğer peygamberler ve onların ümmetleri girdikleri zaman ise cennet bir çeşit büzülür kalır. Bunun sebebi sorulunca şu cevabı verir:

"Ne ben sizdenim, ne de siz benden..." Diğer ümmetlerin peygamberleri Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem Efendimizden istimdat etmeleri sebebiyle bir ayırım meydana gelir.

<u>"Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem Efendimize getirilen salâvat-ı şerife herkesten kesin olarak makbul tutulur."</u> diyenlerin bu iddiası hakkında şeyhimden işittim, şöyle buyurdu :

— Şüphe yok ki Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem Efendimize getirilen salâvat-ı şerife amellerin en üstünüdür. Hem salâvat, cennetin çevresindeki meleklerin zikridir. Bu salâvatın bereketiyledir ki melekler her defasında Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellemi andıklarında cennet artar da artar, genişler. Melekler de bir an olsun onu anmaktan boş kalmazlar; böylece cennet de durmadan genişler. Onlar bir nev'i cenneti çekip dururlar, cennet de onların arkasından akıp gider, durmadan genişler. Sözü edilen melekler tesbihlere geçinceye kadar bu hal sürüp gider. Ama melekler de, Cenâb-ı Hak cennet ehline cennette tecelli edince ancak salâvattan tesbihe geçiş yaparlar. Cenâb-ı Hak cennet ehline tecelli ettiğinde melekler bunu müşahede edince artık tesbihe başlarlar ve cennet de yerinde durur, artık genişlemez. Eğer o melekler yaratıldıkları zaman tesbihe başlasalardı cennet genişleyip artmazdı. İşte cennetin bu kadar genişlemesi Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem Efendimizin bereketiyledir.

Yapılan her salâvatın mutlaka kabul olunacağını kestiremeyiz. Ancak tertemiz zattan, temiz bir kalpten yapılan salâvat mutlaka makbuldür. Çünkü salâvat-ı şerife tertemiz zattan çıkınca gösteriş, kendini beğenmişlik gibi hastalıklardan uzak ve sade olarak çıkar. Bu tür manevî hastalıklar çoktur, ama tertemiz olan zatta bulunmaz, temiz bir kalpte de yeri yoktur. İşte hadîs-i şeriflerde:

" KİM LÂ İLAHE İLLALLAH DERSE CENNETE GİRER" mealindeki sözün manası budur. (Buhari)

Şöyle ki: Bunu söyleyen zat tertemiz olur, kalbi de temiz bulunursa, o takdirde bunu her türlü riyadan uzak ihlâs üzere söylemiştir. Bununla beraber yegâne hükümran olan Allah Teâlâ'nın satvet ve

kahrına, kulun kalbinin Onun iki parmağı arasında bulunduğuna ve bu kalbi dilediği gibi çevirdiğine, kötü amellerini ona süslediğine, o kadar ki bu hâlinin kendisi için en uygun hal bulunduğunu zannetmesine baktığında, anlarsın ki, Allah Teâlâ'nın düzeninden ancak dünya ve âhirette zarara uğrayanlar güven içinde kendini hissedebilir (vurdum duymaz olur). (Salih kullar ise Hakk'ın düzenini hatırlar ve kendi bulunduğu hâlin uygun olduğunu sanmaz, daha iyi olmaya çalışır). Allah Teâlâ daha iyisini bilir.

Ahmed bin Mübarek diyor ki:

Şeyhimizin salâvat-ı şerifenin kabul olunması hakkındaki sözlerinde hiçbir şüphe yoktur. Nitekim bu birinci mesele hakkında sâlih âlimlerden Seyyid Muhammed bin Yusuf Es- Sünûsî (Allah ondan razı olsun) den sorulmuş, soran şöyle söylemiş:

“Fukahâdan bazısı, Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem Efendimize getirilen salâvat herkesten makbuldür ve her hâl ü kârda reddolunmaz,” demişlerdir.

“Siz bu hususta ne buyurursunuz?” Bu soruya Es-Sünûsî Hazretleri şu cevabı vermiştir:

— **Şâtibiyye şârihi Ebû İshak da böyle bir soruyla karşılaşmıştır. Eğer salâvat getirenin mutlaka salâvatının kabul olunduğunu kestirip atarsak, o kimsenin hüsn-i hatime (ömrünün sonunun iyi hal üzere kapandığı) üzere bulunduğunu da kestirmek gerekir. Hâlbuki bir adamın ömrünün sonunun iyi veya kötü olacağı meçhuldür, bu hususta âlimlerin ittifakı vardır.**

Böylece Şeyh Muhammed bin Yusuf bu konuda iki müşkülün bulunduğuna dikkati çekmiştir ve bunları birer cevapla cevaplandırmaya çalışmıştır. Gerçekte ise bu iki müşkül bir takım ihtimallerdir, akla dayanmaktadır, şeriatta delili yoktur. O halde bilinmeyen bir kabul babında bu iki müşkül kabul olunmaz, ancak şeriat yönünden bilinirse kabul olunur.

Birinci Cevap:

Salâvatın kabul olunmasının manası, Cenâb- ı Hak salâvat getiren kimsenin hüsn-i hatimesine hükmetmişse, kader çizgisini öyle hazırlamışsa, o takdirde Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem Efendimize vermiş olduğu salâvatın sevabını makbul bir ölçüde bulur. Bunda hiç şüphe yoktur. Çünkü Allah Teâlâ'nın fazl u keremi sonsuzdur. Ama diğer iyilikler böyle değildir, çünkü onların kabul olunacağına dair bir güvence yoktur, sahibi iman üzere bile ölse. Bu cevap üzerinde durmak gerek. Çünkü böyle bir ayrım tevkifidir, ancak şeriat ile bilinebilir. O halde böyle bir ayrımın doğru olduğuna dair şeriatta bir nass bulmak ve bu hususta üstün gayret sarf etmek lâzımdır. Eğer böyle bir nass bulunursa mes'ele halledilmiş sayılır. Bulunmadığı takdirde aklî yoldan yürümekle şer'î mes'eleler çıkarmak, şeriatta olmayanı akıl ile ortaya koymak şeriata müdahale sayılır. Aklın şeriata dahli olamaz.

İkinci Cevap :

Salâvatın kesinlikle kabul olunmasının manası şudur: Salâvat eğer sahibinden Resûlüllah'a olan sevgiyle çıkarsa, o takdirde onun kabul olunduğu kesinlikle söylenebilir. Sahibi âhirette bundan yararlanır. Bu yararlanma azabın hafiflemesi şeklinde olsa bile.. Eğer Cenâb-ı Hak ebediyen azâbda kalması hususunda bir hükümde bulunsa bile yine de hafifleme söz konusu olabilir. Şeyh Sünusî bu cevabı belirttikten sonra **Ebû Leheb**'in durumuyla kıyas yapıyor. Şöyle ki: Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem Efendimizin doğruluğunu müjdeleyen cariyeyi hürriyetine kavuşturması sebebiyle ebedî azab içinde kalmasına rağmen her pazartesi bu sebeple azabı hafiflemiş oluyor. Tabii bir sevgiyle yararlanma meydana geliyorsa, mü'minin varlık âleminin efendisi Muhammedi (sallallâhü aleyhi ve sellem)i sevmesinden nasıl bir yararlanma meydana gelmez?

.....

Hafız Süyûtî Ed-Dürerü'l-Müntesire Fi'l-Ahâdîsi'l-Münteşire adlı eserinde:

“Ümmetimin amelleri bana arz olundu; onlardan makbul ve merdud olanlarını buldum, ancak bana olan salât müstesna” mealindeki hadîs üzerinde açıklama yaparken diyor ki: Bu hadîsle ilgili herhangi bir senedi tesbit edip bulamadım. Temyizü't-Tayyib Minel-Habisi Fîmâ Yeduru Alâ Elsinetin Mine'l-Hadîs kitabının sahibi ise şöyle diyor:

“Her amelde makbul ve merdud olanı vardır, ancak bana getirilen salâvat müstesna. Çünkü o makbuldür, merdud değildir.”

İbn Hacer bu hadîs için “zayıftır” demiştir. Seyyid Semhurî, El-Gammaz alâ'l-Lemmaz adlı kitabında, yukarıda belirttiğimiz hadîs üzerinde tahlilde bulunurken İbn Hacer'in bu hadîsin zayıf olduğunu kaydetmiştir. Et-Temyîz kitabının sahibi de bu hadîsin hadîs olmayıp Ebu Süleyman-ı Dârânî'nin sözü olduğunu söylemiştir. Gazali bu hadîsi İhya adlı eserinde merfu' olarak belirtmiştir. Şeyhimiz ise,

“Ben böyle bir hadîse vâkıf olamadım, Ebû Derdâ Hazretlerine aittir,” demiştir. Ebû Derdâ'dan yapılan rivayete göre şöyle demiştir:

“Allah'tan bir hacetinizin yerine getirilmesini istediğiniz zaman, Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem Efendimize salâvat ile başlayın. Çünkü Cenâb-ı Hakk kendisinden iki hacet istenildiğinde birini yerine getirmekten, diğerini de reddetmekten çok daha keremli ve merhametlidir.” Yâni her iki isteği de kabul buyurur. (Salâvatı herhalde kabul edeceğine göre onunla birlikte diğer hacetin de yerine getirilmesine imkân verip onu da kabul eder.) [225]

İşte sen bu rivayet ve delilleri anladığın takdirde, Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem Efendimize getirilen salâvatın mutlaka makbul olmadığını öğrenmiş olursun. **Evet, kabul olunması daha çok umulur ve zan babında bunun daha çok medhali vardır. (Söylenecek çok söz vardır.)** Allah Teâlâ daha iyisini bilir.

Kaynak: Abdülaziz Debbağ trc: Celal YILDIRIM Kitab'ül İbriz [Kitap]. - İstanbul: Demir Yayınları, 1979. – 2.Cilt, c.II, s.507-513

[225] Şeyhimizden maksadı, El-Makasidü'l-Hasene sahibi Ebûlhayr Şemsüddin Muhammed bin Abdurrahman bin Muhammed es-Sahavî'dir. Seyyid Semhurî'nin hadîste şeyhidir.

İNKÂRCILARIN ŞEYTÂNİ MÜCADELESİ

İnkârcıların inkârı Allah Teâlâ değil, Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve selleme olan inkâr ve düşmanlıklarıdır. Allah Teâlâ'yı inkâr etmek veya inanmak insan için elem vermez. Çünkü Allah Teâlâ çok büyük ve inanılmaz olabilmektedir. Ancak Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellemi inkâr etmek, alaya almak, inkârcıya zevk ve şehvet duygusunda en yüksek ulaşılabilecek beşerî cinsel hazzı vermekte olduğunu hallerinden anlamaktayız. Öyle ki inkârcı bu inkârı ile gizil cinsel birleşme zevklerini tadar. Zahiren kavuşulamayacak kadar olan bu zevkten aldığı tatmin olma duygusunu bir daha karşı cinsinden alamadığı için, sapık düşünceleri ve görüşleri ile yuvarlanıp gitmeye mahkûm olmaktadır.

Bilinmelidir ki, İblis Allah Teâlâ'yı inkâr etmedi ve etmez de. Onun bütün sorunu Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve selleme olan itaattir. Bugün dinsiz geçinenlerinde sorunu da aynı şekildedir. Onlarında ilah sorunu yok itaat sorunu vardır.

İnkârcıda bütün inkâr tevilleri ve düşünceleri tek bir yerde birleşir. O da Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve selleme olan aykırılık ve itirazdır. İtaat kapısı ise Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve selleme olan bağlılıktır. Eğer bir insanda inkâr kokusunu hissetmek ve aramak istiyorsanız, onların rasül bağlantılarına bakabilirsiniz. Ve göreceksiniz ki bağının çoğu kopmuştur.

Dinsizlik mektebi müdavimleri ve şeytanın talebelerinin ilk aldıkları ve mezun oldukları ders, Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellemi bir şekilde inkâr etmektir. Şeytanın gayret gösterdiği ve bitmez tükenmez davası yalnızca rasülü inkâr üzere olduğunu anlamış olduğumuza göre, kendi durumumuzu ona göre tayin edebiliriz. Biz bunun neresindeyiz.

Allah Teâlâ'ya herkes inanır olsa da bütün insanlık **"Muhammedürrasûlüllah"** ta birleşememektedir. Zikir ehlinin günümüzdeki zikri ise **"La ilâhe illâ'llâh Muhammedü'r-rasûlüllah"** olmalıdır. Bunun dışındaki zikirlerin vereceği hiçbir fayda kalmamıştır. On defa **"La ilâhe illâ'llâh Muhammedü'r-rasûlüllah"** zikrinin vereceği menfaat, binlerce **"La ilâhe illâ'llâh"** zikrinden üstündür.

Sonuç olarak, günümüz Müslümanlarının çektiği sıkıntılar ve belanın temelinde Allah Teâlâ ve rasülü arasında yaptıkları ayrımdan başka bir şey olmadığını bilip, **Muhammed sallallâhü aleyhi ve selleme** sonsuz itaat etmeninin gereğini bir daha açıklamış olalım.

İhramcızâde İsmail Hakkı

ZORLA CENNETE GÖTÜRÜLENLER

Allah Teâlâ, zayıf kullarının sadece farz ve vaciplerle yetinmelerine izin vermiş, güçlü kullarına da fazladan nafile kapısını açmıştır. Cezalandırılmaktan korktukları için sadece farzları yerine getiren ve böylelikle kendilerini helâk olmaktan ve azaba uğramaktan kurtaran kullar, Allah Teâlâ'nın Rubûbiyetine olan talepleri, O'na olan özlemleri sebebiyle bunu yapmamışlardır. **Şâyet onlar herhangi bir şekilde bu amellerden dolayı hesaba çekilmeyeceklerini bilselerdi, asla bu amelleri yerine getirmezlerdi.** Bu sebeple onlar ancak, kendi nefisleri için bu farz ve vâcibleri yerine getirmişler ve bu esnada sadece kendi menfaatlerini düşünmüşlerdir. Onlar Allah Teâlâ'ya farz ve vâcib zincirleriyle bağlandıkları için bu amelleri zorunlu olarak yerine getirmişlerdir.[226] Bundan dolayı hadiste şöyle buyrulmuştur:

"Rabbim, zincirlerle cennete götürülen kulların hâline hayret etti. " [227]

[226] İbn Ataullah el-İskenderî, trc: Abdullah Mağfur, Letâifül-Minen Fî Menâkıbı'ş-Şeyh Ebi'l-Abbas ve Şeyhihi Ebi'l-Hasan- Allah'ın İki Velî Kulu, Üsküdar Yayınevi, Nisan 2011 İstanbul, s. 59

227 Hadisi Ahmed, Buhârî ve Ebû Davud rivayet etmiştir.

YÂKUB-UL ÇERHÎ Kaddesellâhü Sırrahu'l Azîzin KUTUPLUK SIRRI

Şeyh Şerâfeddin Bingöl kaddesellâhü sırrahu'l azîz buyurdu ki;

Silsile-i Meşâyih-i Nakşibendiyye'den olan Yâkub-ul Çerhî Hazretleri, bundan sekiz yüz sene kadar evvel yaşamıştır. Ailesi tartından kırk sene mütemâdiyen eziyet ve tenkitlere hedef olmuştur. Ailesi, daima, **'papaz, kâfir adam'** diye eziyet ederdi. Mübârek zât da ona hiç mukâbelede bulunmazdı. Daimâ iyilikle mükâfâtlandırır ve bu hâl ile vakit geçirirdi.

Bir gün âilesi, **"ben bu adamla geçinemeyeceğim"**, diye kendisine zehir verdi. Hazret de zehiri bilerek içti. Yarım saat sonra, vefatına yakın Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem Efendimizin yüz yirmi dört bin enbiyâ-ı izâm hazerâtı ile birlikte teşrîf ettiklerini gördü. Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem Efendimiz:

"Yâ Yâkub! Rabbü'l-Âlemîn'den murâdın var ise dile, bizler de âmin diyeceğiz" buyurdu. Yâkub Hazretleri de:

"Yâ Râb! Kendi hakkımda bir isteğim yoktur, hâcetim yoktur. Bana eziyet ettiği ve hakârette bulunması ve hattâ ölümüme kastetmesi sebebi ile imânsız gidecek olan hâtunun affını dilerim" demesi ile kabul cevâbını alınca:

"Yâ Râb! Bu inâyetin azdır. Bana ihsân ettiğin kırk senelik kutupluk inâyetini ve rütbeyi o hâtûna da ihsân buyurmadıkça kabul etmem. Oha kutupluk pâye ve makâmını ihsân et ki, yüzbinlerce kullarını hidâyete eriştirsin" demesi ile buna da muvâfık cevap aldı.

O saatte âilesinin kalbi açılıp, kendisinin ebedî cehennemlik ve imansız surette âhirete intikâl edeceğini ve kocasının duâsı ile kurtulduğu ve bu kadar mânevî ihsânâta onun yüzünden maruz kaldığını görünce, mahcûbiyetinden,

"Ben buna ne yaptım, bu bana ne ihsân etti. Bu sırrın hikmetini kimse bilmeyip, eceliyle öldü sanacaklar" diye türlü türlü mülâhazalar sebebi ile kalbi parça parça oldu ve kocasından evvel vefât etti.

Bu sırrın ve hikmetin hakîkatını hiç kimse bilmeyip, karı ve kocayı beraber defnettiler. Bir kaç gün sonra Hazret'in hulefâları kabrini ziyâret ettiler.

"Yâ Hazret-i Üstâd! Kırk sene kutupluk makâmında vâzife gördünüz, yüzbinlerle ümmeti hidâyete şevkettiniz. Cenâb-ı Hakk bu müddet içinde ne gibi amelinizden râzı oldu? Bizlere tavsiye et de, ona göre amelde bulunalım" demeleri ile hâtıf üzere:

"Evlatlarım! Kırk sene kutupluk ve mürşidlik yaptım, bu kadar ümmeti hidâyete sevk ettim, bu amellerden dolayı Cenâb-ı Hakk (celle celâlühü) bana nazar-ı iltifâtta bulunmadı. Şayet kâtil, acûze âilemi affetmemiş olsaydım, bu kutupluk ve mürşidlikten azl olunup, cehenneme müstehak olacaktım. Aman evlatlarım en büyük tavsiyem, mazarratta gayr-ı tahammül *(kötülüklere tahammülsüzlük)***, kötülük edene iyilikten başka, Allah (celle celâlühü) ibâdeti kabul etmiyor Kötülük edene iyilik yapmayan kimse kırk sene Ravza-i Mutahhara'da, kırk sene de Beyt-i Şerîf'te dünya kelâmı söylemeden ibâdette bulunsa, melekler adedince sevâplar işlese ve binlerce hacc-ı şerîf edâ etse, Allah Teâlâ kabul etmiyor. Sebebi ise; kötülük gördüğünüz kimsenin kalbini kırmaktır. Şayet iyilik yapılmazsa, o kimse de** (kızgınlığından, câhilliğinden) **"Allah, nâ mevcuddur = yani Allah yoktur" diye, nefis ve şehvete mahkûm oluyor. Kalp kıran kimsenin günahı, Beytullah ile Ravza-i Mutahhara'yı yıkmaktan ve zinâ ve türlü türlü fenâlık yapmaktan daha ziyâde olduğu hususunda saâdât ve evliyâ-i kirâmın ittifâkı vardır. Bunun affında evliyâ âcizdir. Mahzâ, Allah'ın merhametine kalıyor."**

Bir kimse gadap ***(öfke)*** geldiğinde, beş dakika sabredip karşısındakini affederek, iyilikle mukâbelede bulunsa, Hazret-i Âdem'den şimdiye kadar ne kadar insanın ibâdeti varsa, onların, sevâba müstahak kabul edilmiş amelleri miktârınca, Cenâb-ı Hakk (celle celâlühü) ona sevâp verir. **"Sâbirînlere** (*sabredenlere*) **bi-gayr-i hesâb** (hesabsız) **ecir** (sevâb) **vereceğim"** diyor. Bu sebeple sizlere tavsiyem ve son vasiyetim, bu meseleye gâyet ehemmiyet vererek mücâhedede olmanızı Cenâb-ı Hakk'tan temenni ederim.

(BURKAY Hasan Menâkıb-ı Şerefiyye [Kitap]. - Ankara (Beş Cilt) : Çınar Yayınları, 1995-2010, c. I, s. 104-106

EBU'L HASAN ŞÂZELİ KADDESE'LLÂHÜ SIRRAHU'L AZİZİN HİZB-U DAİRESİ

Bu hizbi okuyan ve dairesini taşıyanlar maddî ve manevî sıkıntılardan, belalardan emniyette olur.

İçinde İsm-i âzam sırları vardır.

Bir kere dahi okuyan imanla bu dünyayı terk eder.

Askere giden gençlerin muhafazası için yazılması tavsiye edilmiştir.

Ebu'l Hasan Şâzeli Efendimizden Allah Teâlâ razı olsun.

حزب الدائرة لسيدي أبو الحسن الشاذلي رضي الله عنه وقدس روحه

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمنِ الرَّحِيمِ

لاَحَوْلَ وَلاَ قُوَّةَ إِلاَّ بِاللهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ بِكَ مِنْكَ إِلَيْكَ، أَسْتَغْفِرُكَ وَأَتُوبُ إِلَيْكَ فَاغْفِرْ وَتُبْ عَلَيَّ لاَ إِلَهَ إِلاَّ أَنْتَ سُبْحَانَكَ إِنِّي كُنْتُ مِنَ الظَّالِمِينَ، بِسْمِ اللهِ الرَّحْمنِ الرَّحِيمِ }قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ اللَّهُ الصَّمَدُ لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُواً أَحَدٌ ﴾ ﴿ الم . ذَلِكَ الْكِتَابُ لاَ رَيْبَ فِيهِ هُدًى لِّلْمُتَّقِينَ . الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِالْغَيْبِ وَيُقِيمُونَ الصَّلاَةَ وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنفِقُونَ . وَالَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِمَا أُنزِلَ إِلَيْكَ وَمَا أُنزِلَ مِن قَبْلِكَ وَبِالآخِرَةِ هُمْ يُوقِنُونَ . أُوْلَئِكَ عَلَى هُدًى مِّن رَّبِّهِمْ وَأُوْلَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴾ ﴿ وَإِلَهُكُمْ إِلَهٌ وَاحِدٌ لاَّ إِلَهَ إِلاَّ هُوَ الرَّحْمَنُ الرَّحِيمُ اللّهُ ﴾ ﴿ لاَ إِلَهَ إِلاَّ هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ لاَ تَأْخُذُهُ سِنَةٌ وَلاَ نَوْمٌ لَّهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الأَرْضِ مَن ذَا الَّذِي يَشْفَعُ عِنْدَهُ إِلاَّ بِإِذْنِهِ يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ وَلاَ يُحِيطُونَ بِشَيْءٍ مِّنْ عِلْمِهِ إِلاَّ بِمَا شَاء وَسِعَ كُرْسِيُّهُ السَّمَاوَاتِ وَالأَرْضَ وَلاَ يَؤُودُهُ حِفْظُهُمَا وَهُوَ الْعَلِيُّ الْعَظِيمُ ﴾ ﴿ آمَنَ الرَّسُولُ بِمَا أُنزِلَ إِلَيْهِ مِن رَّبِّهِ وَالْمُؤْمِنُونَ كُلٌّ آمَنَ بِاللّهِ وَمَلآئِكَتِهِ وَكُتُبِهِ وَرُسُلِهِ لاَ نُفَرِّقُ بَيْنَ أَحَدٍ مِّن رُّسُلِهِ وَقَالُواْ سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا غُفْرَانَكَ رَبَّنَا وَإِلَيْكَ الْمَصِيرُ ﴾ ﴿ لاَ يُكَلِّفُ اللّهُ نَفْساً إِلاَّ وُسْعَهَا لَهَا مَا كَسَبَتْ وَعَلَيْهَا مَا اكْتَسَبَتْ رَبَّنَا لاَ تُؤَاخِذْنَا إِن نَّسِينَا أَوْ أَخْطَأْنَا رَبَّنَا وَلاَ تَحْمِلْ عَلَيْنَا إِصْراً كَمَا حَمَلْتَهُ عَلَى الَّذِينَ مِن قَبْلِنَا رَبَّنَا وَلاَ تُحَمِّلْنَا مَا لاَ طَاقَةَ لَنَا بِهِ وَاعْفُ عَنَّا وَاغْفِرْ لَنَا وَارْحَمْنَا أَنتَ مَوْلاَنَا فَانصُرْنَا عَلَى الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ ﴾ ﴿ قُلِ اللَّهُمَّ مَالِكَ الْمُلْكِ تُؤْتِي الْمُلْكَ مَن تَشَاء وَتَنزِعُ الْمُلْكَ مِمَّن تَشَاء وَتُعِزُّ مَن تَشَاء وَتُذِلُّ مَن تَشَاء بِيَدِكَ الْخَيْرُ إِنَّكَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴾ ﴿ تُولِجُ اللَّيْلَ فِي الْنَّهَارِ وَتُولِجُ النَّهَارَ فِي اللَّيْلِ وَتُخْرِجُ الْحَيَّ مِنَ الْمَيِّتِ وَتُخْرِجُ المَيَّتَ مِنَ الْحَيِّ وَتَرْزُقُ مَن تَشَاء بِغَيْرِ حِسَابٍ .{بِسْمِ اللهِ الرَّحْمنِ الرَّحِيمِ . سَلَامٌ قَوْلاً مِن رَبٍّ رَّحِيمٍ . قَوْلُهُ الْحَقُّ وَلَهُ الْمُلْكُ . مَرَجَ الْبَحْرَيْنِ يَلْتَقِيَانِ بَيْنَهُمَا بَرْزَخٌ لاَ يَبْغِيَانِ .

الر كهيعص طس حم عسق ق ن .جِبْرَائِيلُ مِيكَائِيلُ إِسْرَافِيلُ عِزْرَائِيلُ عَلَيْهِمْ السلاَمْ أَبُوبَكْرٍ عُمَرٍ عُثْمَانِ عَلِيٍ أَبُوالْحَسَنِ الشَّاذِلِى رَضِيَ اللهُ عَنهُم

اَللهُ اَكْبَرُ . **7 defa**

}إِن نَّشَأْ نُنَزِّلْ عَلَيْهِم مِّن السَّمَاء آيَةً فَظَلَّتْ أَعْنَاقُهُمْ لَهَا خَاضِعِينَ{

حَكَمْتُ عَلَى أَنْفُسِ أَعْدَائِي الطَّاءُ طَهُورٌ . **7 defa**

لا إله إلاَّ الله .بَاءٌ . سَلَامٌ قَوْلاً مِن رَبٍّ رَحِيمٍ قَلِقَتْ عُقُولُهُم بِالقَافْ بِدَعَقٍ . **7defa**

سُبْحَانَ اللهِ . 7 defa

}سَبَّحَ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ لَهُ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ يُحْيِي وَيُمِيتُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ هُوَ الْأَوَّلُ وَالْآخِرُ وَالظَّاهِرُ وَالْبَاطِنُ وَهُوَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ هُوَ الَّذِي خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ ثُمَّ اسْتَوَى عَلَى الْعَرْشِ يَعْلَمُ مَا يَلِجُ فِي الْأَرْضِ وَمَا يَخْرُجُ مِنْهَا وَمَا يَنزِلُ مِنَ السَّمَاءِ وَمَا يَعْرُجُ فِيهَا وَهُوَ مَعَكُمْ أَيْنَ مَا كُنتُمْ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ{

حَاءٌ . فَتَحْتُ بِها الاِسْتِمْطارِ مِنَ الْفَتَّاحِ الْعَلِيمِ مَحَبَّه . 7 defa

يَاسَلَامُ . 7 defa

سَلَبْتُ بِالسِّينِ عَنْ نَفْسِى وَأَهْلِى وَمَالِى وَوَلْدِى جَمِيعِ الْمَضَارِ صُوَّرَاهُ . 7 defa

الْحَمْدُ لله 7 defa

عَيْنٌ مَلأتُ قَلْبِى عِزَّةً وَنُورًا مَحَبَّه . 7 defa

يا سَلَامُ 7 defa

سِيْنٌ أَسْأَلُكَ بِالسَنَاءِ الأَعْظَمِ أَنْ تعطِيْنِى مُفْتَاحَ قَلْبِي سَقْفَاطِيسٌ . 7 defa

اللهُ . 7 defa

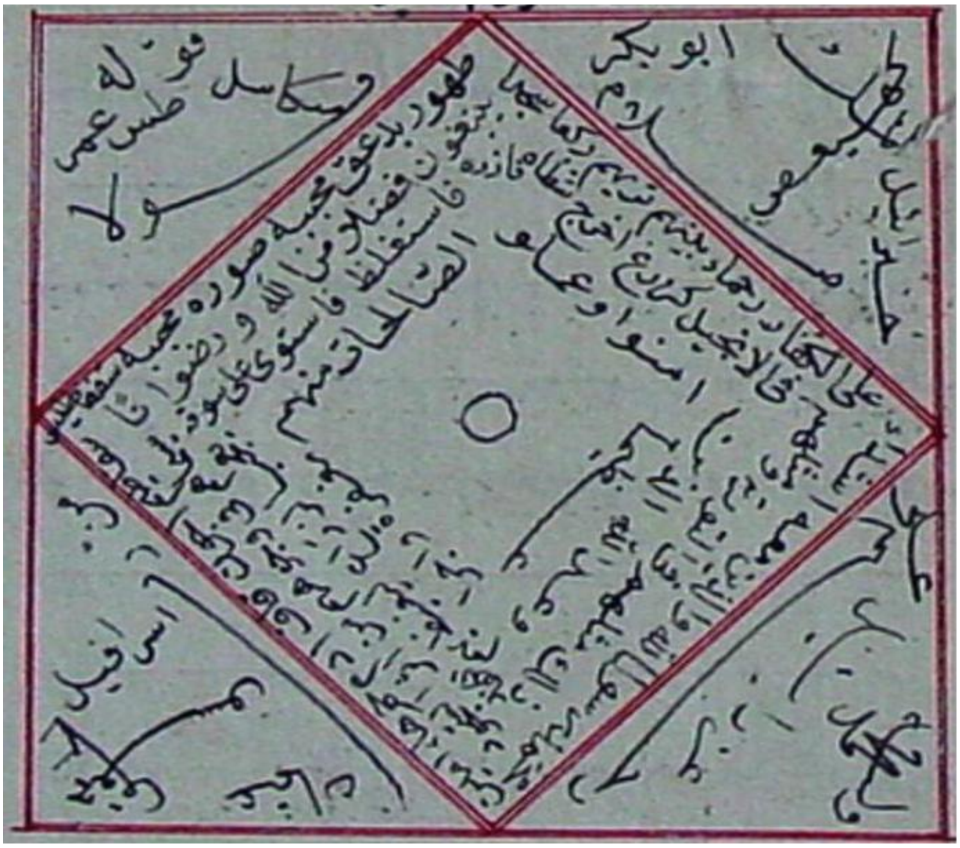
رَبِّ أَعُوذُ بِكَ مِنْ هَمَزَاتِ الشَّيَاطِينِ وَأَعُوذُ بِكَ رَبِّ أَن يَحْضُرُونِ . أَسْأَلُكَ حَوْلاً مِنْ حَوْلِكَ وَقُوَّةً مِنْ قُوَّتِكَ وَتَأيِداً مِنَ تَأيِدِكَ حَتَى لاَ أرى غَيرِكَ وَلاَ أَشهَدَ سِواكَ

سَقَاطِيمٌ . 7 defa

أَحُونٌ قَافٌ أَدَمَّ حَمَّ هَاءٌ آمِينٌ .

﴿ مُحَمَّدٌ رَّسُولُ اللَّهِ وَالَّذِينَ مَعَهُ أَشِدَّاءُ عَلَى الْكُفَّارِ رُحَمَاءُ بَيْنَهُمْ تَرَاهُمْ رُكَّعاً سُجَّداً يَبْتَغُونَ فَضْلاً مِّنَ اللَّهِ وَرِضْوَاناً سِيمَاهُمْ فِي وُجُوهِهِم مِّنْ أَثَرِ السُّجُودِ ذَلِكَ مَثَلُهُمْ فِي التَّوْرَاةِ وَمَثَلُهُمْ فِي الْإِنجِيلِ كَزَرْعٍ أَخْرَجَ شَطْأَهُ فَآزَرَهُ فَاسْتَغْلَظَ فَاسْتَوَى عَلَى سُوقِهِ يُعْجِبُ الزُّرَّاعَ لِيَغِيظَ بِهِمُ الْكُفَّارَ وَعَدَ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ مِنْهُم مَّغْفِرَةً وَأَجْراً عَظِيماً ﴾ .اللَّهُمَّ بِحَقِّ مُحَمَّدٌ وَجِبْرَائِيلُ وَمِيكَائِيلُ وَإِسْرَافِيلُ وَعِزْرَائِيلُ وَالرَّوْحُ عَلَيهِمُ الصَّلاةِ وَالسَّلَامِ بِحَقِّ أَبُو بَكْرٍ الصِّدِّيقِ وَعُمَرِ الْفَارُوقِ وَعُثْمَانِ بنَ عَفَّانِ وَعَلِيٍّ بنَ أَبِي طَالِبِ وَأَبُو الْحَسَنِ الشَّاذِلِى رَضِيَ اللهُ عَنهُم أَنْ تَقضِى حَاجَتِى وَتَكْفِينِى مُهِمَّاتِي .

اللَّهُمَّ يَا عَظِيم عَظَمَتُكَ وقَايَتِي مِنْ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ وَجَمَالِي عَلَى الْعَالَمِيْنَ فَعَضِدْنِي بِالمَلَائِكَةِ أَجْمَعِينَ وَإِسْتَجِب لى إنَكَ أَنتَ السَّمِيْعُ الْعَلِيْمُ

BÜYÜK OLAYLAR AYI MUHARREM- AŞURA-

Hemen her toplumda gerek örfî, gerekse dînî yönlerden önemli sayılan günler, geceler ve aylar vardır. Bu zaman dilimlerinde, meydana geldiği varsayılan ya da gerçekten meydana gelmiş olan bir takım olaylar sebebiyle çeşitli törenler, kutlamalar veya yas törenleri yapıla gelmiştir. Dayandıkları olayların ve sebeplerin tarihî realitelere uygunlukları tam olarak tespit edilemeyip tartışılsa da, bu tür zaman dilimlerinin toplumların hayatında önemli birer ritüel haline geldikleri gerçektir. Bunlar, orta değerlere sahip toplulukların sosyal ve kültürel hayatlarını canlı tutan unsurlardır.

Muharrem ayı İslâm'da, önemli olaylara sahne olan bir aydır. Muharrem ayının da içerisinde bulunduğu dört aya haram aylar isminin verilmesi, bu aylarda yapılacak ibadetlere daha çok sevap, günahlara ise daha çok ceza verilecek olmasına dayanır. Bu ay, İslâm’dan önce olduğu gibi İslâm'ın zuhurundan sonra da dinî, sosyal ve tarihî önemi haiz olaylara sahne olmuştur. Bu durum Muharrem ayını, İslâm kültürü açısından daha da ön plâna çıkarmıştır.[228]

Denilebilir ki Muharrem ayını asıl anlamlı kılan, bu ayın onuncu gününde olduğu söylenen önemli hâdiselerdir. Tabiî ki bu ayın gerek *Kur’an-ı Kerim’de* ve gerekse hadiste önemli kılınmış olduğu ve hatta Hz. İbrahim’den beri haram aylar içerisindeki önemi de unutulmamalıdır. Muharrem ayının onuncu günü olan Âşûrâ gününe bazı tarihî olayların hamledilmesi sebebiyle İslâm tarihi boyunca Âşûrâ günü, kutsal bir gün olarak çeşitli şekillerde kutlana gelmiştir. Bu günle ilgili olarak kaynaklarımızdaki rivâyetler, oldukça muhtelif ve bazen da çelişkilidir.[229]

Âşûrâ gününde olduğu söylenen önemli olaylar ihtilaflı olduğu gibi, Âşûrâ gününün anlamının nerden geldiği konusunda da ihtilaf vardır. Âşûrâ’yı on sayısı ile ilgili olan aşr ve âşir veya develerin güdülmesiyle ilgili ışr kökünden türemiş Arapça bir kelime kabul edenler olduğu gibi, bu dilde "fâûlâ" vezninin bulunmadığını ileri sürerek İbrânîce'den geldiğini söyleyenler de vardır. Fakat âlimlerin çoğu bu görüşe katılmamakta, kelimenin Arapça asıllı olduğunu benimsemektedirler.

İslamiyet ile tanışan Türklere göre Hz. Nuh’un gemisinin karaya iniş günü olarak da kabul edilen Nevruz günü, rivayetlere göre aynı zamanda "aşure” günüdür.

Karşımıza çıkan bu rivayetlere göre Hz. Nuh aleyhisselâmın, tufan bitip gemi karaya yaklaştığı vakit gemide bulunan malzemelerle burada bulunanların karınlarını doyurmak için bakliyat türü yiyeceklerle **"AŞURE”** adı verilen bir çorba yapmıştır. Aşure günü ile ilgili olarak Türk kültüründe daha pek çok rivayet ve inanış bulunmaktadır.

Tufandan sonra Nuh, gemisinden çıkınca tanrıya adaklar adar; adeta tufandan kurtuluşu kutlar. Tanrı’ya sunulan ve çevredekilere dağıtılan adağın, kesimlik kurban türünden olmadığı ve tahıllardan yapıldığı genel bir kanıdır. Yakın Doğu’nun eski tefsircileri ve araştırmacıları, söz konusu adağın Aşura (Aşure) olduğunu öne sürmektedirler (Aksoy, 1989: 125).

Aşurenin bir çeşit adak olarak nitelendirilmesi tartışmalı bir konu olup aşure yemeğine Anadolu’da bolluk ve bereket getirici bir gelenek olarak bakılmaktadır. Halk arasında yaşayan rivayetlere göre Hz. Nuh’un gemisi Muharrem ayının onuncu gününde bir dağın üzerinde durmuştur. Bugün tufandan kurtulanlar elinde kalan yiyecekleri birbirine karıştırarak **"Aşure”** adı verilen bir aş pişirmişlerdir. Az bir malzemeyle pişirilen bu aş o kadar bereketliymiş ki herkese fazlasıyla yetmiş. İşte o günden beri bereket, bolluk, dayanışma sembolü olarak aşure pişirilir ve herkese dağıtılır. Kültürümüzde Muharrem Ayında aşure pişirerek herkese dağıtmak önemli bir gelenek haline gelmiştir

Etimolojik olarak **"aşure” kelimesi "su”** kelimesiyle ilişkilidir. Eski ve önemli bir inanış olan Kadim Tur dininde, gök tanrının tezahürü olan güneş, tanrı olarak kabul edilir ve bu güneş tanrıya "sur” adı verilirdi. Hitit Türklerinin Kadim Tur dini inançlarına verdikleri isim de **"su”** kök kelimesinden türetilme olarak **"Aşertu”** diyerek adlandırıldı (Günaltay, 2004: 58).

Aşura, Araplardan önce Yahudilerce bilinmekteydi. Hatta bu yüzden A.J. Wensınck, **"Aşura”** kelimesinin Arami tayin ıshikasını taşıyan, İbranice **"asuk”** olduğu aşikârdır, diyerek Aşura’nın İbranilerle

---

228 Altuntaş, a.g.m., s. 452.

229 Eyüp Baş, “Aşûra Günü, Tarihsel Boyutu ve Osmanlı Dinî Hayatındaki Yeri Üzerine Düşünceler”, AÜİF. Dergisi, sayı: 1, c. XLV, yıl: 2004, s. 167-168.

bağlantısını vurgular. Aşura ve buna bağlı olarak oruç tutulması İslâm'dan önceki Cahiliye Devrinde de yaygındı. Buradan hareketle Aşura'nın Sami dillerde ortak bir sözcük olduğu sanılmaktadır (Aksoy, 1989: 125). Aşure kelimesinin kökeni hakkında da pek çok farklı görüş bulunmakta olup bu görüşlerin hiçbiri henüz kanıtlanmamıştır.

Aşura Asurlular'da da yaygınlık kazanmıştır. Bununla birlikte, bu geleneğin Sümerlilere kadar uzandığı anlaşılmaktadır. Nuh'un böylesine bir adak sunması bu geleneğin Sümerlilerce de bilindiğini ortaya koymaktadır. Tüm bunlara rağmen aşura ile ilgili en eski belgelerle henüz karşılaşılmamıştır (Aksoy, 1989: 126).

İslam araştırmacısı **Mücteba Uğur** bu konuda şunları nakletmektedir: Hicri takvimin ilk ayı olan Muharremin onuncu gününe özel bir isim verilmiştir. Bu güne aşure günü denir. Halk nazarında değerli bir gündür. O gün yemek pişirilir komşulara, fakirlere ikram edilir. Çoğu İslam dininin emirlerinin tesiriyle vücut bulmuş adetlerimiz arasında aşuranın da önemli bir yeri vardır. Aşura gününün halk nazarında önemli bir gün oluşu Hz. Nuh'un o gün gemiden karaya çıktığına bağlanır. Ancak bu konuda gerçeğe ışık tutan bir rivayet yoktur. Öte yandan İslami kaynaklar, İslam öncesi devrede Araplar arasında aşura orucu tutanların bulunduğunu kaydetmektedirler (Uğur, 1977:147).

Taberi halk arasında anlatılan bir rivayette aşure ile ilgili şu bilgilere yer verir:

Nuh aleyhisselâm Recep ayının onuncu gününde gemiye binmiştir. Muharrem ayının onuncu günü olduğunda da gemiden inmiş ve halka oruç tutmalarını söylemiştir (Taberi:118). Yeni yılın başlangıcı Muharrem ve bunun onuncu günü Aşura'ya bağlı anlatılanlar ve inançlar içinde Hz. Nuh'un tufandan kurtuluşunun yanı sıra Aşura gününde pişirilip yenen Aşure ile ilgili inanış da yer alır. Nitekim Hz. Nuh'la ilgili olarak bizde yaygı n olarak anlatılan rivayetteki yemek, Aşura gününde pişirilip yenen aşuredir. Hz. Nuh'un Muharremin onuncu gününde gemiden kalan erzakları birbiriyle karıştırıp aşure yaptığına inanılır. Anadolu'da bu yemeğe "Aşır Aşı, Aşure" denilmektedir (Turan, 2004:169).

Anadolu geleneksel mutfak kültürünün en özgün, ilginç ve eski yemeklerinden birini oluşturan aşure, Hz. Nuh efsanesini canlı bir şekilde yansıtmaktadır. Bu kutsal inanç ve gelenek doğrultusunda her yıl aksatılmadan yapılan aşure yemeği, günümüzde de tarihsel ve dinsel özgünlüğünü tıpkı ilk günkü gibi korumaktadır.[230]

MUHARREM AYINI VE ÂŞÛRÂ GÜNÜNÜ ÖNEMLİ KILAN OLAYLAR

Âşûrâ'nın menşei hakkında kaynakların belirttiği görüşleri iki noktada toplamak mümkündür:

1. Âşûrâ, Hz. Musa aleyhisselâm ve kavminin, Firavun'un zulmünden kurtulduğu ve Yahudilerin oruç tutmakla mükellef olduğu bir gündür. Daha çok müsteşriklerin benimsediği bu görüşe göre Müslümanların mübarek bir gün olarak kabul edip oruç tuttukları Âşûrâ, Yahudî geleneğine dayanmaktadır.

2. Âşûrâ, Hz. Nuh'tan itibaren bütün Sâmî dinlerde mevcut olan ve Câhiliye devri Arapları arasında da Hz. İbrahim aleyhisselâmdan beri önemli görülüp oruç tutulan bir gündür. Bu görüş, Hz. Âişe radiyallâhü anha ile Abdullah b. Ömer radiyallâhü anhin rivâyetlerine dayanır.[231] Ashap arasında ilimleriyle temayüz etmiş bu iki sahâbînin rivâyetlerinden, Âşûrâ gününün Câhiliye devri Araplarınca da önemli sayıldığı açıkça anlaşılmaktadır. Arapların, Âşûrâ günü doğduğu rivâyet edilen ve Kâbe'yi

---

[230] **Bu kısmın kitap kaynakları**

Aksoy, Bilal, Çağdaş Bilimlerin Işığında Nuh'un Gemisi ve Tufan, Ankara, İnsanlık Yolu Yayınları, Ankara, 1987

Aksoy, Mustafa, "Kültür Sosyolojisi Açısından Nevruz Kavramı", Atayurttan Anayurda Türk Dünyası Dergisi, Yıl:5, Sayı:12,1997, ss. 109-111

Günaltay, Semih Tufan, Tanrı'nın Türkleri, İstanbul, Kafkas Yayınları, 2004

Turan, Fatma Ahsen, "Türk Kültüründe Tufanla İlgili Anlatılar", Mitten Meddaha Türk Halk Anlatıları sempozyum Bildirileri, Gazi Üniversitesi THBMER Yayını, Ankara, 2004, ss.163-173

[231] **Yavuz, a.g.md., IV, 24-25. İbrahim Canan, Âşûrâ günü hakkında şunları söylemektedir: "Âşûrâ Günü için Müslim'den gelen bir rivayette bu gün: 'Yahudî ve Hristiyanların kutladıkları büyük bir gün' olarak geçmektedir. Bu günün ve orucun Hristiyanlar tarafından kutlanıyor olmasını âlimler, Hz. İsâ (a.s.)'nın da O gün oruç tutmuş olabileceği ve bunun Hz. Musa (a.s.)'nın şeriâtından neshedilmeyen hükümierden olabileceği ihtimaliyle izah ederler." Canan,** ***a.g.e.,*** **IX, 465.**

inşa eden ataları Hz. İbrahim'in hâtırasına hürmeten bu günü yaşatmış olmaları uzak bir ihtimal değildir. Hz. Musa ile İsrâiloğullarının Firavun'un elinden Âşûrâ günü kurtulduğunu ve Hz. Nuh aleyhisselâmn gemisinin Cûdî dağına aynı gün oturduğunu söyleyen Yahudîleri Hz. Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellemin tekzip etmemesi, hatta **"Biz Musa'ya sizden daha lâyıkız"** diyerek bu günde oruç tutulmasını emretmesi,[7] Âşûrâ'nın Hz. Nuh'tan itibaren semavî dinlerde önemli bir yer işgal ettiğini göstermektedir.

Geleneksel İslâm literatüründe, on kadar tarihi olayın, on nebiye ikram edilen on nimetin Âşûrâ gününde meydana geldiği kabul edilir.[232] Bu günde olduğu söylenenler, sıralamaya konduğu sırada çok daha fazla sayıya ulaşmaktadır. Ancak bütün bu olaylar, bazen sadece önemli bir hadiseden de ibaret olabilmektedir.

Bu önemli hadiselerden bazıları şunlardır:

1. **Hz. Âdem aleyhisselâmın tövbesinin kabul edilmesi,**
2. **Hz. Nuh aleyhisselâmın gemisinin tufandan kurtulması,**
3. **Hz. Yunus aleyhisselâmın balığın karnından çıkması,**
4. **Hz. İbrahim aleyhisselâmın, Nemrut'un hazırlattığı ateşte yanmaması,**
5. **Hz. İdris aleyhisselâmın diri olarak göğe çıkarılması,**
6. **Hz. Yakup aleyhisselâmın oğlu Hz. Yusuf aleyhisselâma kavuşması,**
7. **Hz. Eyüp aleyhisselâmın hastalıktan kurtulması,**
8. **Hz. Musa aleyhisselâmın nehri asasıyla yararak geçmesi,**
9. **Hz. İsa aleyhisselâmın doğum günü,**
10. **Hz. İsa aleyhisselâmın Yahudilerin elinden kurtulup göğe çıkarılması,**[233]
11. **Hz. İbrahim aleyhisselâmın doğum günü,**
12. **Hz. İbrahim aleyhisselâma Halilürrahman adının verilmesi,**
13. **Hz. Süleyman aleyhisselâmın tövbesinin kabul edilmesi,**
14. **Hz. Süleyman aleyhisselâma mülk ve saltanatının verilmesi,**
15. **Hz. Yakup aleyhisselâmın gözlerinin tekrar açılması,**
16. **Hz. Davut aleyhisselâmın tövbesinin kabul edilmesi,**[234]
17. **Hz. İsmail aleyhisselâmın doğması,**
18. **Hz. Yusuf aleyhisselâmın kuyudan çıkarılması,**[235]

---

[232] **Yüceler,** *a.g.e.,* **s. 7-8.**

[233] **"Aşûre Günü",** *Yeni Rehber Ansiklopedisi,* **İhlâs Gazetecilik Holding A.Ş. Komisyon, İstanbul trs. II, 354-355.**

[234] **Yüceler,** *a.g.e.,* **s. 9-11., Yavuz, a.g.md., IV., 25**

19. Hz. Âdem aleyhisselâmın Cennet'ten kovulması,

20. Hz. Havva aleyhisselâmın Cennet'ten kovulması,

21. Hz. Yusuf aleyhisselâmın zindandan kurtulup özgürlüğe kavuşması,

22. Hz. Yunus aleyhisselâmın dua ve öğütleri ile Ninova kentinin kurtuluşu,

23. Hz. Yahya aleyhisselâmın doğuşu,

24. Hz. Zekeriya aleyhisselâmın çocuğu olması için yaptığı duanın kabul olması,

25. Hz. Musa aleyhisselâmın Kutsal Tuva Vâdisi'nde ateş ağacını görmesi,[236]

26. Hz. Âdem aleyhisselâmın yeryüzüne inmesi[237]

27. Hz. Musa aleyhisselâmın doğması,

28. Hz. Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem Efendimizin geçmiş ve gelecek bütün günahlarının affedileceğine dair kendisine Allah tarafından teminat verilmesi,

29. Hz. Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellemin Mekke'den Medine'ye hicret etmesi,[238]

30. Hz. Hüseyin aleyhisselâmın şehid edilmesi,

Bunların yanında Hz. Âişe (radiyallâhü anha)'nın, Âşûrâ gününde Kâbe örtülerinin değiştirildiğini anlatan bir rivâyeti de vardır.[239] Yine Kâbe'nin kapısı ziyaretçilere Âşûrâ günü açılırdı.[240] Sadaka-i Fıtır da önce Âşûrâ gününde verilirdi.[241]

Ne var ki bunları hepsini ilmen doğrulama imkânı olmadığı gibi bir kısmının yanlışlığı da ortadadır.[242] Meselâ Hz. Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellemin Medine'ye hicreti 10 Muharrem'de değil 12 Rebîülevvel'de Pazartesi günü gerçekleşmiştir.[243]

Bilinmelidir ki Hz. Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem Efendimiz, Yahudiler'in Firavun'un zulmünden Âşûrâ günü kurtulduklarını, yine Hz. Nuh'un gemisinin Cûdî dağına bu günde oturduğunu iddia ettiklerinde onları yalanlamamıştır. Ancak, değişik eserlerde bu günün mana ve önemi ile ilgili olarak anılan (Hz. Musa ve Hz. İsa aleyhisselâmın doğumu gibi) rivâyetleri doğrulayan sağlam bir delil

---

235 **Furkan Galib,** *Mübarek Günler ve Geceler,* **Timaş Yayınları, İstanbul 2005, s. 13.**

236 **And,** *a.g.e.,* **s. 36-37.**

237 **Cengiz Topdemir,** *Aşk-ı Muhabbet,* **Populer Yayınları, İstanbul 2006, s. 345.**

238 **Yavuz, a.g.md., IV, 25. Köksal, bu olayın Rebiülevvel ayında olduğunu söylemektedir. Köksal,** *İslâm Tarihi,* **II, 348-349. Ayrıca bkz. Canan,** *a.g.e.,* **IX, s. 462.**

239 **Buhâri,** *Savm,* **69, Müsned, VI, 244., İbrahim Canan, bu hadis konusunda şunları söylemektedir: "İ^ime'ye bu husus sorulunca: 'Kureyş, cahiliye devrinde bir günah işledi. Bu onların çok ağrına gitti. Kureyş halkı bunun için Yahudîlere başvurdular. Yahudîler de onlara: 'Âşûrâ günü oruc tutun. Bu günahınıza kefaret olur' demiş, bunun üzerine onlar da bu günde oruç tutmaya başlamışlardır." Canan,** *a.g.e.,* **IX, 463. Aynı konu için Yusuf Şevki Yavuz ise şunları söylemektedir: "Hz. Âişe ve Hz. Abdullah b. Ömer'in Âşûrâ günü hakkındaki rivayetleri (Buhârî, Savm, 69, Müsned, VI, 29-30, Müsned II, 57, 143)'nden de anlaşılmaktadır ki Câhiliye Arapları bu günde önceden de oruç tutuyordu ve bu günde yine Kâbe'nin örtüsü değiştirilirdi (Müsned VI, 244). Bunlardan hareketle Araplar, Âşûrâ günü doğduğu rivayet edilen ve Kâbe'yi inşa eden ataları Hz. İbrahim'in hatırasına hürmeten bu günü yaşatmış olmaları uzak ihtimal değildir." Yavuz, a.g.md., IV, 25.**

240 **A.** J. **Wensınck, "Âşûrâ",** *İslâm Ansiklopedisi,* **MEB, 5. Baskı, İstanbul 1978, I, 710-711.**

241 **Galib,** *a.g.e.,* **s. 11.**

242 **Yavuz, a.g.md., IV, 25.**

243 **El-Cevziyye,** *a.g.e.,* **I-II, 433; Köksal,** *İslâm Tarihi,* **II, 348-349; İbrahim Canan,** *Kütüb-i Sitte Muhatasarı, Tercüme ve Şerhi,* **Akçağ Yay. Ankara 1992, IX, 462.**

bulunmamaktadır.[244] Belirtmemiz gerekir ki bazı rivâyetlerin, İsrâiliyat'a dayandığı kabul edilmektedir.[245]

Bu rivayetlerden bazıları şunlardır: **"Âşûrâ günü bir dirhem sadaka, yedi yüz dirheme bedeldir. Âşûrâ günü gözlerine sürme çeken, ondan sonra göz ağrısı çekmez. Âşûrâ günü yıkanan hastalanmaz."** Bütün bu rivayetler, asılsız olarak değerlendirilmekte ve mekruh sayılmaktadır.[246]

Eyüb Baş, bu ve benzer rivayetler konusunda şunları söylemektedir: **"Sayılan bu tarihi olayların bazısının, tarihte gerçekten vuku bulmuş olduklarını Kur'ân'dan öğrenmekle beraber, tarihen bu günde gerçekleşmiş olmalarını tespit etmek ve düşünmek bir hayli güçtür. Açıkça belirtmek gerekirse bu kadar önemli olayın aynı güne denk gelmiş olması, bizi her şeyden önce takdir-i ilâhiyi düşünmek yerine, kaynaklarımızı kaleme almış olan âlimlerimizin kafa yapılarını, nasıl bir tarih felsefesine sahip olduklarını düşünmeye ve irdelemeye sevk etmektedir. Söz konusu olayların Âşûrâ gününde gerçekleştiği rivâyetlerine yer veren tarih kaynaklarımızın, maalesef dayandıkları hiç bir tarihî delil ve kaynakları yoktur. Anlaşılan o ki Müslümanların, Yahudî ve Hristiyanlarla zaman zaman bir arada bulunmalarının doğurduğu bir sonuç olarak, bu günde olduğu varsayılan olaylar hakkındaki söylentiler sözlü geleneğe yerleşmiş, daha sonra da herhangi bir tenkide tabi tutulmadan yazılı kaynaklara geçmiştir."**[247]

Bütün bunlardan sonra gerçekten bu sayılanların bu günde olma ihtimali, galiba kesin olarak bilinmesi pek mümkün olmayacaktır. Zira bu olayların geçtiği tarihler hayli eskidir ve buna karşılık kaynaklar oldukça kısıtlı ve sınırlıdır.

Buraya kadar anlatmaya çalıştığımız eski tarihlere ait Âşûrâ gününde gerçekleştiği söylenenlerin yanında bir de, yine bu günde gerçekleşen ve siyasî yönü daha ağır basan Kerbelâ olayı vardır. Hz. Hüseyin'in 10 Muharrem 61 (10 Ekim 680)'de Kerbelâ'da şehid edilmesinden sonra Şîa için bu tarih önem kazanmış ve Hz. Hüseyin aleyhisselâmın intikamını alma ahdinin tazelendiği bir mâtem gününe dönüşmüştür.[248]

Hz. Hüseyin'in siyasî ihtiraslar uğruna acımasızca şehid edilmesi, Hz. Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem Efendimizi ve onun Ehl-i Beyti'ni seven bütün mü'minleri derinden yaralamış, kalplerini incitmiştir.[249] Hiç şüphe yok ki Hz. Hüseyin sevgisi, Şiî veya Alevî taraftarı olmaktan değil, tamamen

---

[244] **İbrahim Kâti Dönmez, "Âşûrâ",** *İslâm'da İnanç, İbadet ve Günlük Yaşayış Ansiklopedisi,* **Marmara İFAV Yay., İstanbul 2006, I, 178-179. Âşûrâ gününde ve Muharrem ayında olduğu söylenenler, bu riayetlerle de son bulmamaktadır. Bunların yanında çok daha başka ve çok daha önemli olayların gerçekleştiği de söylenmiştir. Arşın, levhi mahfuz'un, kalem'in, melekût'ün yağmurun, dağların, yerin, semavatın...gibi daha birçok olayın gerçekleştiğine inanılan Âşûrâ günü, önemini daha uzun süre devam ettirecektir. Âşûrâ gününde gerçekleştiği söylenen bunlar ve daha fazlası için bkz. Geylani,** *a.g.e.,* **s. 461-474; Yüceler,** *a.g.e.,* **s. 5-15.**

[245] **Yavuz, a.g.md., IV, 25. Ayrıca bkz: Wensınck, a.g.md., I, 710-711; Yunus Apaydın, "Aşûre", İlmihal, DİB. Yay., Ankara 2006, II, 487. Eyüp Baş, değerlendirmeler konusunda: "Kaynaklar, Hz. Âdem'in tövbesinin kabul edilmesi, Hz. Nuh'un tufandan kurtulması, Hz. Musa'nın Firavun'un zulmünden kurtulması konularını ağırlıklı olarak bu günün kutsallığına delil göstermektedirler. Bunlardan başka Hz. Yunus'un balığın karnından kurtulduğu, Hz. Musa ve Hz. İsa'nın doğdukları gibi yakıştırmalar da vardır ki bu iddialara temel İslâm tarihi kaynaklarında rastlayamadık" demektedir. Baş, a.g.m., s. 168.**

[246] **Daha fazla bilgi için bkz. Gazâî,** *Mükâşefetu'l Kulûb,* **s. 625. Bu ve benzeri rivayetlerin asılsız olduğu konusunda bkz: Yavuz, a.g.md., IV, 26; Wensınck, a.g.md., I, 710771; Canan,** *a.g.e.,* **IX, 492; Şahin,**

a. g.e., **s. 147.**

[247] **Baş, a.g.m., s. 169. Baş, Âşûrâ gününün Müslümanlarca kutsal bir gün kabul edilişinin tarihî kökeninde dinî bir etkenden ziyade, Hz. Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellemin hicret sonrası Medine'de takip ettiği siyasetin etkisinin olduğunu, bu saf siyasetin ise Kerbelâ olayı ile bozulduğunu, daha sonra ise Şîa'nın kazandırmaya çalıştığı siyasî boyuta muhalif olarak Emevî idaresince siyasallaştırıldığını savunmaktadır. Baş, a.g.m., s. 175.**

[248] **Yavuz, a.g.md., IV, 25. Gazâlî, Hz. Hüseyin'in şehid edilmesi konusunda şunları söylemektedir: "Şehidlik, bir müminin ulaşabileceği en yüce mertebe olduğu için bu hadise, hakikatte yas tutulacak bir musibet değil, şükredilmesi gereken bir nimettir. Fakat her şeye rağmen, bu hadise musibet olarak görülse bile buna karşı yapılması gereken şey; müminlerin musibet zamanında söylemesi gereken sözü söylemektir (Bakara 2/156)."** *"Mükâşefetu'lKulûb",* **s. 625.**

[249] **"Muharrem Ayı ve Âşûrâ",** *Haber Bülteni,* **DİB, Ankara, Şubat 2006, sayı: 182, s. 11.**

Hz. Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem Efendimize duyulan sevgiden kaynaklanmaktadır. Dolayısıyla da her ne zaman Muharrem'in onuncu günü gelse, Müslüman dünyada yürekler yeniden dağlanır.

Hz. Hüseyin aleyhisselâmın Kerbelâ'da şehid edilmesi, Muharrem'in onuncu gününe rastladığı için, Âşûrâ günü İslâm tarihinde acı bir olayı hatırlatan bir gün özelliği taşımaktadır. Bu sebeple Şiîler, Âşûrâ gününü Hz. Hüseyin'in intikamını alma sözünü tazeledikleri bir mâtem günü kabul ederler. Hatta dövünerek ve kendilerine işkence yaparak bu mâteme başlarlar. İslâm dininin ilke ve kuralları ile bağdaşmayan bu uygulamaya karşılık, Emevîlerin bu günün bir bayram sevinci ile kutlanmasını sağlanmak yönündeki gayretleri de, yine İslâmiyet'in ilkeleri ile bağdaştırılamayacak bir gerçektir.[250] **Emevîlerin bu günü bir bayram sevinci içerisinde kutlama gayretleri, temelde siyasal bakış ve görüş farklılığındandır.**[251] Yalnız bu siyasi bakış, **"hedefe ulaşmak için bütün yollar meşrudur"** mantığı ile âdetâ uyum içerisindedir. Belki de bunun bir sonucudur ki hadis bile uydurulma yoluna gidilmiştir. Bkz.[252]

---

[250] **Dönmez, a.g.md., I, 178-179; Baş,** *a.g.m.,* **s. 175.**

[251] **Apaydın, "Aşûre", II, 487.**

[252] **Bu bölümün kitap kaynakları**

Abdülaziz Bey, *Âdât ve Merasim-i Kadime, Tabirât ve Muamelât-ı Kavmiye-i Osmaniye (Osmanlı Âdet, Merasim ve Tabirleri),* **haz. Prof. Dr. Kâzim Arısan, Duygu Arısan Günay, Tarih Vakfı Yurt Yayınları, İstanbul 2002.**

Ahmed Cevdet Paşa, *Kısas-ı Enbiya, Üçdal* **Neşriyat, İstanbul 1969, II, 388-437.**

"Alevî(lik)", *Dini Kavramlar Sözlüğü,* **Fikret Karaman, İsmail Karagöz, İbrahim Paçacı, Mehmet Canbolat, Ahmet Gelişgen, İbrahim Ural, DİB. Yayınları, Ankara 2006, s. 20-21.**

Akyavaş, A. Ragıp, *Âsitâne,* **TDV. Yayınları, Ankara 2000, I, 358-359.**

----------, *Üstad-ı Hayat,* **TDV. Yayınları, Ankara 2005, I, 161.**

Altınok, Baki Yaşa, *Alevîlik Hacıbektaş Veli Bektâşîlik,* **Oba Kitabevi, Ankara 1998.**

Altuntaş, Halil, "Muharrem Ayı Ve Âşûrâ", *Kürsüden Öğütler,* **DİB. Yayınları, Ankara 2006, s. 451-460.**

And, Metin, *Ritüelden Drama Kerbelâ-Muharrem-Taziye,* **YKY, İstanbul 2007.**

Apaydın, Yunus, "Aşûre", *ilmihal,* **DİB. Yayınları, Ankara 2006, II, 487.**

"Âşûrâ", *Türk Ansiklopedisi,* **Komisyon, MEB, İstanbul trs., IV, 64.**

"Aşûre Günü", *Yeni Rehber Ansiklopedisi,* **İhlâs Gazetecilik Holding A.Ş. Komisyon, İstanbul trs., II, 354-355.**

"Aşure ve Muharrem Ayı Etkinlikleri", *Haber Bülteni,* **DİB., İstanbul, sayı: 207, Mart 2008, s. 13-15.**

Bayraktar, İbrahim, *Hadîs Usûlü,* **AÜİF, Erzurum 2000.**

Bozkurt, Fuat, *Toplumsal Boyutlarıyla Alevîlik,* **Kapı Yayınları, İstanbul 2005.**

Canan, ^rahim, *Kütüb-i Sitte Muhatasarı Tercüme ve Şerhi,* **Akçağ Yay. Ankara 1992, IX, 462.**

Çağatay, Neşet, Çubukçu, jbrahim Agâh, *İslâm Mezhepleri Tarihi,* **AİFY, Ankara 1965.**

Çağrıcı, Mustafa, "Matem", DİA, Divantaş, Ankara 2003, XXVIII, 128-129.

Çakan, İsmail Lütfi, *Dînî Hitâbet,* **Marmara İFAV. Yayınları, İstanbul 2003.**

Çelik, Ali, "Asr-ı Saadet'te Halk ıançları", *Bütün Yönleriyle Asr-ı Saadette İslâm,* **Ensar Neşriyat, İstanbul 2007, IV, 21-101.**

Çelebi, Evliya *Seyâhatnâme,* **ter: Zuhuri Danışman, Zuhuri Danişman Yayınevi, İstanbul 1970, VIII, 92-93.**

Dalkıran, Sayın, *Ahmet Feyzi Çorûmî'nin El-Feyz'ür-Rabbânî'si Işığında Osmanlı Devleti'nde Ehl-i Sünnet'in Şi'îAkîdesine Tenkidleri,* **Osav, istanbul 2000. Dedebaba, Bedri Noyan,** *Bütün Yönleriyle Bektâşîlik ve Alevîlik,* **Ardıç Yayınları, Ankara 2002, V (II, VII), 13.**

Dönmez, ibrahim Kâfi, "Âşûrâ", *İslâm'da İnanç, İbadet ve Günlük Yaşayış Ansiklopedisi,* **Marmara iFAV Yayınları, istanbul 2006, I, 178-179.**

---------, "Şîa", Hihal, DiB. Yayınları, Ankara 2006, I, 29.

Ebû Zehra, Muhammed, *İslâm'da İtikadî, Siyasî ve Fıkhî Mezhepler Tarihi,* **Çev.**

Sıbğatullah Kaya, Yeni Şafak Kültür Armağanı, Ankara ts.

---------, *İslâm'da Siyasî ve İtikâdî Mezhepler Tarihi,* **Yağmur Yayınevi, ter: Ethem**

Ruhi Fığlalı, Osman Eskicioğlu, istanbul 1970, s. 52-53.

Eğri, Osman, *Yaygın Din Eğitimi Açısından Bektâşîlik,* **Horasan Yayınları, istanbul 2003.**

el-Bağdadî, Abdülkahir *el-Fark Beyne'l-Fırak,* **çev. Ethem Ruhi Fığlalı, TDV.**

Yayınları, Ankara 2005. el-Cevziyye, ibni Kayyim, *Zâdü'l-Me'âd Fi Hedyi Hayri'l-'İbâd,* **ter. Abdi Keskinsoy, ibrahim Türklü, Rınar Yayınları, istanbul 2007, I-II, 431-439. el-Eş'arî, Ebû'l-Hasan,** *İlk Dönem İslâm Mezhepleri,* **ter. Mehmet Dalkılıç, Ömer Aydın, Kabakçı Yayınevi, istanbul 2005.**

El-Kâtib, Ahmed, *Şîada Siyasal Düşüncenin Gelişimi -Şûrâdan Velâyet-i Fakîh,* **Kitâbiyât Yayınları, Ankara 2005. el-Melîbari, Zeynüddîn b. Abdilaziz,** *İrşâdü'l-İbâd İla Sebilürreşâd,* **Kahire tsz., el-Mevsilî, ibnü'l Mübârek,** *Sekiz Hadis İmâmının Kitabından Rivayet Edilen Emir Ve Yasak Hadisler,* **Tercüme ve Açıklama. Hanifi Akın, Palen Yayınları, istanbul**
2006, s. 26.
el-Münziri, Abdulazim b. Abdulkavi', *Et-Terğib ve't-Terhib Minel Hadis-i Şerif,* **Mısır 1954, II, 114-116.**
Erdoğan, Kutluay, *Alevîlik Bektâşîlik,* **iletişim Yayınları, yrs, 1993.**
Ersoy, Mehmet Akif, *Safahat,* **Haz: M. Ertuğrul Düzdağ,** *Bilge* **Yayınları, istanbul 2007. Eröz, Mehmet,** *Türkiye'de Alevîlik-Bektâşîlik,* **Otağ Matbaacılık, istanbul 1977. et-Taberî, Ebû Câfer Muhammed b. Cerir,** *Tarih-i Taberî Tercümesi,* **ter. Mustafa Can, Can Kitabevi, Birinci Baskı, Konya 1974, III, 231-249.**
et-Tûsî, Muhammed b. el-Hasan, *Tezhibu'l-ahkâm,* **Tahran 1390, VI, 48-103.**
Eyüboğlu, İsmet Zeki, *Alevîlik-Sünnilik islâm Düşüncesi,* **Hür Yay, İstanbul 1979.**
------ , *Bütün Yönleriyle Bektâşîlik-Alevîlik-***, Yeni Çığır Kitabevi, İstanbul 1980.**
Fığlalı, Ethem Ruhi, *Çağımızda Îtikadî İslâm Mezhepleri,* **Selçuk Yayınları, İstanbul 1996.**
--------, "Hüseyin", DİA, Divantaş, İstanbul 1998, XVIII, 518-521.
--------, *imâmiye Şîası (Câferiye Mezhebi) Doğuşu, Gelişmesi ve Görüşleri,* **Selçuk Yayınları, Ankara 1984.**
Fuzûlî, *Hadîkatü's-Sü'edâ,* **ter. Servet Bayoğlu, KBY., Ankara 1996.**
Galib, Furkan, *Mübarek Günler ve Geceler,* **Timaş Yayınları, İstanbul 2005**
Gazâli, Ebu Hâmid Muhammed b. Muhammed b. Ahmed et-Tûsî İmâm, *ihyâ-i Ulûm- İd-Dîn,* **ter. Ali Arslan, Aslan Yayınları, İstanbul 1971, III, 346-349.**
---------, *Kimyâ-yı Saâdet (Mutluluğun Formülü),* **ter. Ali Arslan, Yeni Şafak Gazetesi Kültür Armağanı, İstanbul 2004, I, 193.**
---------, *Mükâşefetü'l Kulûb (Kalplerin Keşfi),* **Tezip ve Tekmil: Abdûlhalik Duran, Yeni Şafak Kültür Armağanı, İstanbul 2005.**
---------, *Ey Oğul, Hüseyin Ağa* **Matbaası, trs. yer. s. 46.**
Genç, Mehmet Nuri, *İslâm Mezhepleri Tarihinde Ehl-i Beyt Kavramı,* **Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, AÜSBE, Erzurum 2003.**
Geylanî, Abdulkadir, *Gunyetü't-Talibin,* **ter. Abdulkadir Aksel, Sağlam Yayınları, İstanbul 1991.**
Gölpınarlı, Abdülbâkıy, *Tarih Boyunca İslâm Mezhepleri ve Şîîlik,* **Der Yayınları, İstanbul 2003.**
Güngör, Şeyma, "Maktel-i Hüseyin", DİA, Divantaş, Ankara 2005, XXVII, 456-457.
Hâmidî, Hayrullah, *İslâm Tarihinde Sünnîlik-Şiîlik Mücadelesi ve Alevîlikten Doğan Zümreler,* **San Matbaası, Ankara 1976.**
Havva, Said, *El-Esas Fi's-Sünne,* **ter. M. Ahmet Varol, Orhan Aktepe, H. Ahmet Özdemir, Yusuf Şensoy, Hikmet Neşriyet, İstanbul trs.**
"Hz. Hüseyin ve Kerbelâ Faciası", *Doğuştan Günümüze Büyük İslâm Tarihi,* **Çağ Yayınları, İstanbul 1992, II, 323-329.**
İbnü'l-Esir, Ebu'l-Hasan İzzeddin Ali b. Ebi'l-Kerim Muhammed eş-Şeybânî el-Cezerî, *El-Kamil Fi't-Tarihi,* **ter. Ahmet Ağırakça, Beşir Eryarsoy, Zülfikar Tüccar, Abdulkerim Özaydın, Yunus Apaydın, Abdullah Köşe, Hikmet Neşriyat, istanbul 2008, III, 361-520.**
Karaman, Fikret, "Şîa", *Dinî Kavramlar Sözlüğü,* **DiB. Yayınları, Ankara 2006, s. 620.**
Keskin, Yahya Mustafa, *Değişim Sürecinde Kırsal Kesim Alevîliği Elazığ Sünköy Örneği,* **^âhiyât Yayınları, Ankara 2004.**
Köksal, M. Âsım, *İslâm Tarihi Medine Devri,* **Şamil Yayınları, Ankara 1979. IV, 160212.**
---------, *İslâm Tarihi,* **Köksal Yayıncılık, istanbul 2005. II, 348-349.**
Kurtuluş, Rıza, "Kerbelâ", DiA, Divantaş, Ankara 2002, XXV, 272-274.
Kutluay, Yaşar, *İslâm ve YahudîMezhepler,* **AÜiF. Yayınları, Ankara 1965.**
Lutfi, Hâce Muhammed, *Hulâsatü 'l-Hakâyık ve Mektûbât-ı Hâce Muhammed Lutfi,* **Efe Hazretleri Vakfı, istanbul 2006, s. 144-145,159-167, 180...**
"Muharrem", *AnaBiritannica* **Genel Kültür Ansiklopedisi, Komisyon, Ana Yayıncılık, istanbul 1989, XVI, 283.**
"Muharrem", *Büyük Larousse* **Sözlük ve Ansiklopedisi, Komisyon, Gelişim Yayınları, istanbul 1986, XIV, 8358.**
"Muharrem", *Türk Ansiklopedisi,* **Komisyon, MEB., Ankara 1976, XXIV, 391.**
"Muharremiyye", *Büyük Lügat Ansiklopedisi*, **Komisyon, Sabah Gazetesi Kültür Yayınları, istanbul 1987, XIV, 205.**

Nevevî, Muhyiddîn, *Riyâzü 's-Sâlihîn, Peygamberimizden Hayat Ölçüleri,* Tecüme Ve şerh: Prof. Dr. M. Yaşar Kandemir, Prof. Dr. ismail Lütfi Çakan, Prof. Dr. Raşit Küçük, Ekrem Yayınları, istanbul 1421/2001, II, 403-405.

Ocak, Ahmet Yaşar, "Alevî", DiA, Divantaş, istanbul 1989, II, 368-369.

Odyakmaz, A. Nevzad, *Bektâşîlik, Mevlevîlik, Masonluk*, Özne Yayınları, istanbul 1999.

Onat, Hasan, *Emevîler Devri Şiî Hareketleri ve Günümüz Şiîliği,* TDV. Yayınları, Ankara 1993,

Oytan, M. Tevfik, *Bektâşîliğin İçyüzü,* Demos Yayınları, istanbul 2007.

Öz, Mustafa, "Kerbelâ", DiA, Divantaş, Ankara 2002, XXV, 271-272.

Özkan, Havva, *Münâcât Duâları,* Ensar Yayınevi, istanbul 2005.

Özmen, ismail, *Alevî-Bektâşî Şiirleri Antolojisi,* KBY., Ankara 1998, III, 456-457.

Plessner, M., "Muharrem", islâm Ansiklopedisi, MEB., istanbul 1979, VIII, 506-507.

Rûmî, Mevlâna Celâleddî, *Mesnevî,* Haz. Prof. Dr. Adnan Karaismailoğlu, Yeni Şafak Kültür Hizmeti, Ankara .2004

Savaş, Saim, *XVI. Asırda Anadolu 'da Alevîlik,* Vadi Yayınları, Ankara 2002.

Sofuoğlu, Cemal; ^an, Avni, *Alevîlik Bektaşîlik Tartışmaları,* TDV. Yayınları, Ankara 2005.

Strothmann, R., "Şî'a", İslâm Ansiklopedisi, MEB Basım Evi, İstanbul 1979, XI, 502513,

Süphandağı, Abdülkadir, *Kutlu Zamanlar*, Rehber Yayınları, İzmir 2006.

Süreyya, Şeyh Baba Mehmed (Müncî Baba), *Tarîkat-ı Aliyy-i Bektâşiyye,* Sadeleştiren Yrd. Doç. Dr. Ahmet Gürtaş, TDV. Yayınları, Ankara 1995.

Şahin, Hanifi, *ilhanlılar Döneminde Şiîlik,* Yayınlanmamış Doktora Tezi, AÜSE, Erzurum 2008.

Şener, Cemal, *Sorularla Alevîlik*, Pozitif Yayınları, İstanbul 2007.

Tan, Muharrem, *Câmiu'l-Ehâdîs,* Moralite Yayıncılık, İstanbul 2005.

"Taziye", *AnaBiritannica* Genel Kültür Ansiklopedisi, Komisyon, Ana Yayıncılık, İstanbul 1989, XX, 471.

Tektaş, Nazım, *Çadırdan Saray Saraydan Sürgüne Osmanlı,* Yeni Şafak Kültür Armağanı, İstanbul trz.

Topaloğlu, Bekir, *Kelâm ilmi Giriş,* Damla Yayınevi, İstanbul ts.

Topdemir, Cengiz, *Aşk-ı Muhabbet*, Populer Yayınları, İstanbul 2006.

Tur, Seyit Derviş, *Erkânname,* Can Yayınları, İstanbul 2002.

Türk, Hüseyin, *Anadolu'nun Gizli inancı Nusayrîlik,* Kaknüs Yayınları, İstanbul 2005.

Uludağ, Süleyman, "Ağıt", DİA, Divantaş, İstanbul 1988, I, 470-472.

Uzun, Mustafa, "Muharremiyye", DİA, Divantaş, İstanbul 2006, XXXI, s. 8-9.

Ünlü, iHsan, *Alevîlik Müslümanlık mı?,* Popüler Yayıncılık, İstanbul 2005.

Üzüm, İlyas, "Hüseyin", DİA, Divantaş, İstanbul 1998, XVIII, 521-524.

------ , *Tarihsel Ve Kültürel Boyutlarıyla Alevîlik,* İsam Yayınları, İstanbul 2007.

------ , *Günümüz Alevîliği*, İsam Yayınları, İstanbul 2000.

Vaktidolu, Adil Ali Atalay, *Kerbelâ ve Mâtem,* Can Yayınları, İstanbul 2007.

Wellhausen, Julius, *islâmiyetin ilk Devrinde Dini-Siyasî Muhalefet Partileri,* çev. Prof. Dr. Fikret Işıltan, TTK. Basımevi, Ankara 1989.

Wensınck, A.J. Aşurâ", İslâm Ansiklopedisi, MEB, İstanbul 1978, VIII, 506.

Yaşaroğlu, M. Kâmil, "Muharrem", DiA, Divantaş, istanbul 2006, XXXI, 4-5.

Yavuz, Yusuf Şevki, "Âşûrâ", DiA, Divantaş, istanbul 1991, IV, 24-26.

Yeşilyurt, Süleyman, *Ünlü Alevîler,* Kültür Sanat Yayınları, Ankara 2007.

Yörükân, Yusuf Ziya, *Anadolu'da Alevîler ve Tahtacılar,* Eklerle Yayıma Hazırlayan.

Turhan Yörükân, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara 2002.

Yüceler, Feridun Yılmaz, *On Muharrem Âşûrâ Günlüğü,* Alperen Yayınları, Ankara
2007.

Zelyut, Rıza, *öz Kaynaklara Göre Alevîlik,* Anadolu Kültürü Yayınları, İstanbul 1990. MAKALELER

Apak, Adem, "Hz. Peygamber (s.a.v.)'in Torunu Kerbelâ Şehidi Hz. Hüseyin (r.a.)", *Diyanet* Aylık Dergi, sayı: 208, Nisan 2008, s. 60-61.

--------, "Hz. Peygamber (s.a.v.)'in Torunu Hz. Hasan (r.a.)", *Diyanet* Aylık Dergi, sayı:
207, Mart 2008, s. 60-61.

----- , "Âlim Sahabi Abdullah b. Ömer", *Diyanet* Aylık Dergi, sayı: 210, istanbul
Haziran 2008, s. 60-61.

Baş, Eyüp, "Aşûra Günü, Tarihsel Boyutu ve Osmanlı Dini Hayatındaki Yeri Üzerine Düşünceler", AÜiFD, sayı: 1, yıl: 2004, XLV, 167-190.

Gordlevski, V. A., "istanbul'da Muharrem Günleri", *Türk Edebiyatı,* ter. Cemal Aydın, sayı: 411, yıl: 36, Ocak 2008, s. 20-24.

DİKKAT: 5 Aralık 2011 AŞURASINDA DAHA UYANIK OLMAK İÇİN SERDAR TURGUT BEYİN BİR YAZISINI HATIRLATMAKTA UYGUN OLDU.

(24 Eylül 2011 Cumartesi,)

http://www.haberturk.com/yazarlar/serdar-turgut/672558-illuminati-neye-hazirlaniyor

İLLUMİNATİ NEYE HAZIRLANIYOR?

Karanlık günlerde yaşıyoruz ve karanlık günlerde, karanlık gizli örgütler canlanıp gündemi yönlendirmeye uğraşırlar. Karanlık örgütlerin en karanlığı sayılan İlluminati de tam bu günlerde ortaya çıktı ve çok ses getirecek bir eylem planlamaya başladı. Gizli örgütleri çalışmışlığım ve dünyanın gizli tarihi üzerine okumuşluğum vardır, ama İlluminati'nin son tehdit kokan operasyonunu ben bile ürpertici buldum. Gizli örgüt Panama'dan yayın yaptığı anlaşılan bir internet sitesinde (www.illuminati.org) durmadan süren bir geri sayım başlatmış durumda. Adresi tıkladığınızda karşınıza örgütün kendisi gibi karanlık, simsiyah bir ekran çıkıyor, ancak bilgisayarınızın faresini ekranın sol üst köşesine getirip birkaç kez tıkladığınızda, karşınızda devamlı geriye doğru sayan bir saat beliriyor. Ben bu yazıyı yazarken saat 75 gün 6 saat 30 dakika ve beş saniyeyi göstermekteydi; bu satırı bitirinceye kadar zaman daha da kısalmış olacak. Hesapladığınızda İlluminati'nin 7 Aralık veya 6 Aralık'tan 7 Aralık'a geçiş saatlerini verdiği ortaya çıkıyor. Bunu Ömer Çelakıl söyledi, sitenin kaynak kodunu çözdüğünüzde şöyle bir cümleye ulaşıyorsunuz: **"ÜZGÜNÜZ ÇOK GEÇ KALDINIZ."** "İlluminati neden geriye doğru bir sayım başlattı, verilen tarihte neler olacak, acaba örgüt büyük ve dünyayı sarsan yeni bir eyleme mi hazırlanıyor, yoksa o gün dünyayı sarsacak ve altüst edecek bir açıklama mı yapılacak, bir büyük sır o gün mü anlatılacak", o sayfayı görünce bütün bunları düşünmemek imkânsız oluyor. Peki, o gün açıklanabilecek büyük sır ne olabilir?

İlk akla şu geliyor: Site Panama'dan yayın yaptığından ve Maya takviminin verdiği son tarihe yaklaştığımızdan, acaba İlluminati o gün Maya takviminin bahsettiği sonun doğru olduğunu kanıtlarıyla mı açıklayacak diye de düşünüyor insan. Bu tür konularda çok çalışan ve uzmanlığı dünya çapında kabul edilmiş bulunan Aytunç Altındal'ı aradım. Terör üzerine bir dizi konferans vermek için hazırlandığı Cenevre'de buldum onu ve bu geri sayımın anlamının ne olabileceğini sordum. "6-7 Aralık tarihi İlluminati örgütünün 300'üncü kuruluş yıldönümü olabilir, o dünyadaki bazıları tarihin bu olduğunu kabul ederler" dedi. Geriye sayımın yapıldığı tarih bir kuruluş yıldönümü olabilir tabii ki, ama sitenin

---

Gökçe, M. Selim, "Ya Hoy Goygoy Cânım", *Türk Edebiyatı,* **sayı. 411, yıl: 36, Ocak 2008, s. 30-31.**

Kara, Mustafa, "Dergâhlar Ve Mersiyehanlar", *Türk Edebiyatı,* **sayı. 411, Yıl. 36, Ocak 2008, s. 10-15.**

işli, Emin Nedret, "istanbul Dergâhlarından Muharrem Davetiyeleri", *Türk Edebiyatı,* **sayı. 411, Yıl. 36, Ocak 2008, s. 26-27.**

Kemikli, Bilâl, "Şâh-ı Şehîd, Maktel ve Muharremiyye 'Bugün Mâh-ı Muharrem Vakt-i Mâtemdir", *Türk Edebiyatı,* **sayı. 411, Yıl. 36, Ocak 2008, s. 16-19.**

Menekşe, Ömer, "Hz. Hüseyin'in Şehâdeti", *Diyanet* **Aylık Dergis, sayı: 171, Mart 2005, s. 27.29.**

Melıkoff, Ir^ne, "ALEVÎ-Bektâşîliğin Tarihî Kökenleri, Bektâşî-Kızılbaş (Alevî) Bölünmesi ve Neticeleri", *Tarihî ve Kültürel Boyutlarıyla Türkiye'de Alevîler*, *Bektâşîler, Nusayrîler,* **Ensar Neşriyat, İstanbul 1999, s. 17-23.**

Ocak, Ahmet Yaşar, "Açış Konuşmaları", *Tarihî ve Kültürel Boyutlarıyla Türkiye'de Alevîler, Bektâşîler, Nusayrîler,* **Ensar Neşriyat, İstanbul 1999, s.15-16.**

------ , "Müzakereler", *Tarihî ve Kültürel Boyutlarıyla Türkiye'de Alevîler*, *Bektâşîler, Nusayrîler,* **Ensar Neşriyat, İstanbul 1999, s. 274.**

Ortaylı, İlber, "Müzakereler", *Tarihî ve Kültürel Boyutlarıyla Türkiye'de Alevîler*, *Bektâşîler, Nusayrîler,* **Ensar Neşriyat, İstanbul 1999, s. 51-52.**

Revnakoğlu, Cemaleddin Server, "Eski Muharremler'de Mersiye Ve Âşûrâ", *Türk Edebiyatı,* **sayı: 411, Yıl: 36, Ocak 2008, s. 28-29.**

Uludağ, Süleyman, "Müzakereler", *Tarihî ve Kültürel Boyutlarıyla Türkiye'de Alevîler, Bektâşîler, Nusayrîler,* **Ensar Neşriyat, İstanbul 1999, 151-177.**

kaynak kodlarının şifresi çözülünce neden **"ÜZGÜNÜZ ÇOK GEÇ KALDINIZ"** mesajı çıkıyor, bunu da açıklamak gerekiyor. Yoksa son yıllarda önemini başka rakip örgütlere kaptıran İlluminati yine dikkati kendine çekmek için planlamış olabilir miydi? **"Ben hâlâ güçlüyüm"** mesajını dünyaya vermek için geriye doğu saydıkları tarihte bir büyük olay planlamış olabilirler miydi? Her şey ihtimal dâhilinde tabii ama şu da bir gerçek, İlluminati eskiye göre önemini başka gizli örgütlenmelere kaptırdı. Başka örgütler dünya olaylarını İlluminati-'ye göre artık çok daha güçlü etkileyebiliyorlar. Hangi örgütün dünya ölçeğinde ön plana çıktığına ve İlluminati'nin yerine dünya olaylarını yönlendirdiğine gelince. Aytunç Altındal bana sürpriz gelen bir isim verdi ve **"Bu örgütü iyi incele, emin ol ki önümüzdeki günlerde isimlerini çok fazla duyacaksın, çünkü Türkiye'de de etkinler"** dedi.

TAVISTOCK ADLI GİZLİ ÖRGÜTLENME

Tavistock görünürde bir düşünce üretme merkezi olarak kendini gösteriyor. Ama aslında dünyanın çeşitli yerlerindeki ülkelerin yönünü belirlemek için çalışıyorlar. Bir klinikleri de var, burada özellikle Freud'un beyin yıkama yöntemleri üzerine çalışıyorlar ve bu yöntemlerin kitleler üzerine nasıl kullanılacağını araştırıyorlar. Ve sonunda dünyanın her bölgesindeki farklı kültürlere ve farklı siyasi iklimlere yönelik yöntemleri çıkarıyorlar. Bu tür gizli bilimlerle uğraşanlar son olarak Arap Baharı'nın da birdenbire çeşitli ülkelerde ortaya çıkmasını, bu örgütün çalışmalarına bağlıyorlar. Ben Tavistock adlı bu örgütü yeni duydum ve İlluminati'nin yerine bile oynayacak kadar güç savaşına girmiş olduğunu da öğrenince şaşırdım doğrusu. Anladığım kadarıyla dünyanın bu hassas, karanlık döneminde, karanlık örgütler arasında bir güç savaşı, bir rol kapma çatışması yaşanıyor. İlluminati'nin başlattığı geri sayım olayı da bu savaşın bir parçası. Ancak bu tür örgütler arasında öne çıkma ve güç gösterme savaşı kızıştığında birinin büyük ve çok çarpıcı bir gösteri yapıp, hepimizi şaşırtarak korkutmaya çalışacaklarını bekleyebiliriz.[253]

YAZI HAZIRLANIRKEN ALINTI YAPILAN KAYNAKLAR

Nuh ÇAKIR, **Şiî Ve Sünni Topluluklarda Muharrem Ayı Etkinlikleri**, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Temel İslâm Bilimleri Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi:254916, Erzurum – 2008

Sevinç KILIÇASLAN KIRPIK, **Türk Kültüründe Tufan Ve Tufan İle İlgili Anlatılar**, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili Ve Edebiyat[Ana Bilim Dalı Türk Halk Edebiyatı Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi: 274354, Ankara 2009

253

EVLİYA OLMAK İSTİYORSAN SIKINTIYADA RAZI OLACAKSIN

Şeyh Ebû'l-Hasan Şâzeli kaddesellâhü sırrahu'l azîz şöyle demiştir:

"İNSANLARIN SANA KÖTÜLÜK YAPMALARINDAN DAHA ÇOK, SANA İYİLİK YAPMALARINDAN KAÇ."

Çünkü onlar sana bir iyilik yapacak olurlarsa, kalbine musallat olurlar. Fakat sana yaptıkları kötülük yalnızca bedenine musallat olur. Senin kalbine musallat olunması ise bedenine musallat olunmasından daha hayırlıdır. **Seni Allah Teâlâ'ya ulaştıracak bir düşman, seni Allah Teâlâ'dan kopup alıkoyacak bir dosttan daha hayırlıdır.** Bu tür insanların sana güler yüz göstermelerini gece, senden yüz çevirmelerini de gündüz kabul et. Görmez misin, sana geldikleri zaman seni fitneye düşürürler.[254]

Velîlere insanların musallat edilmesi, bu yolun başlangıcında Allah Teâlâ'nın sevdiği kullar ve seçkin dostları için koyduğu bir kanundur. Bundan dolayı Şeyh Ebû'l-Hasan şöyle demiştir:

"Allah Teâlâ'm, bu topluluk hakkında, izzet bulsunlar diye zillet içinde olmalarına hükmettin. Yine vecde ersinler diye yokluk görmelerini karara bağladın. Senden alıkoyan her izzeti, rahmetinin letâifine ulaştıran zilletle değiştir. Senden alıkoyan her vecd hâlini de senin muhabbetinin nûrlarına ulaştıran yoklukla değiştir."

Bu durumun, Allah Teâlâ'nın, sevdiği kullar ve seçkin dostları hakkındaki bir kanunu olduğunu gösteren delillerden bazıları da Allah Teâlâ'nın şu âyetleridir:

"Yoksulluk ve sıkıntı onlara öylesine dokunmuş ve öyle sarsılmışlardı ki, nihayet Peygamber ve beraberindeki mü'minler: Allah Teâlâ'nın yardımı ne zaman! dediler. Bilesiniz ki, Allah Teâlâ'nın yardımı yakındır."[255]

"Nihayet peygamberler ümitlerini yitirip de kendilerinin yalana çıkarıldıklarını sandıkları sırada onlara yardımımız geldi."[256]

"Biz ise, o yerde güçsüz düşürülenlere lütufta bulunmak, onları önderler yapmak ve onları (mukaddes topraklara) vâris kılmak ve o yerde onları hâkim kılmak istiyorduk."[257] ve

"Kendileriyle savaşılanlara (mü'minlere), zulme uğramış olmaları sebebiyle, (savaş konusunda) izin verildi. Şüphe yok ki, Allah Teâlâ onlara yardıma mutlak sûrette kadirdir. Onlar, başka değil, sırf "Rabbimiz Allah Teâlâ'tır." dedikleri için haksız yere yurtlarından çıkarılmış kimselerdir."[258]

---

[254] İbn Ataullah el-İskenderî, trc: Abdullah Mağfur, Letâifül-Minen Fî Menâkıbı'ş-Şeyh Ebi'l-Abbas ve Şeyhihi Ebi'l-Hasan- Allah'ın İki Velî Kulu, Üsküdar Yayınevi, Nisan 2011 İstanbul, s. 208-209

255 Bakara, 214

256 Yûsuf, 110

257 Kasas, 5-6

[258] Hacc, 39-40

KUL

Seneler geçti,
Çok ilimler gördüm.
Biraz okudum. Biraz baktım.
Biraz da işittim.
Felsefesini de yaptım.
Buldum…buldum…..
Gördüm. Gördüm de dedim.
Çok zaman hakikatteyim desem de,
Hep taklitte gezerdim.
Öyle ya bazen tanrıyım demişim.
Zaten düpedüz yalan.
Kul oldum desem de;
Onu da beceremedim.
Ey Efendim,
Ben niye kulluğu bilemedim.
Kulluk ikilik dediler.
Hayır.
Kul olmak ikilik değildir.
Kimi kiminle kıyaslıyorsun.
Her şey O,
Her şey O'nundur.
Ah….
Yâ Rasûlüllah;
Sen olmasaydın, Sen olmasaydın……
Sen kul olduğuna hemen
İman ederken
Bunu öğrenmek için
Niçin seneler kaybettim.
İsmail,
Kul ol da,
Artık her şey bitsin.

İhramcızâde İsmail Hakkı

GÖRÜNMEYEN CEZALAR

"Allah Teâlâ, iman edenlerin velîsidir." [259]

"Allah Teâlâ, iman edenleri müdâfaa edip savunur"[260]

Allah Teâlâ, evliyasına eziyet edenlere karşılık verir; ancak bu karşılığın derhâl olması gerekmez. Çünkü dünya hayatındaki müddet, Allah Teâlâ katında çok kısadır. Allah Teâlâ, dünyanın, sevdiği kullar için mükâfatlandıracağı bir yer olmasını murat etmediği gibi düşmanlarını cezalandırmak için de bir yer olmasını murat etmemiştir. Şayet Allah Teâlâ, evliyasına eziyet edenleri derhâl cezalandıracak olsaydı, bu, kalplerin katılaşmasına, gözlerdeki perdelerin kalınlaşmasına, insanların Allah Teâlâ'ya tâat ve kulluktan uzak durmalarına, günaha dalmalarına, himmetlerinden kesilmeye ya da Allah Teâlâ'ya hizmetkâr olmanın haz ve lezzetini duymamalarına sebep olabilirdi.

Anlatıldığına göre;

İsrailoğullarında önceleri bütünüyle Allah Teâlâ'ya yönelmiş, sonra yüz çevirmiş bir adam vardı. Bu adam şöyle dedi:

"Ey Rabbim, Sana o kadar çok isyan ettim de beni cezalandırmadın?" Allah Teâlâ o zamanın nebisine vahyederek, o adama şöyle demesini bildirdi:

"Seni o kadar çok cezalandırdım ki farkına bile varmadın. Senden, zikrimin ve Bana yalvarmanın haz ve lezzetini çekip almadım mı?"

Bu kıssadan çıkarılacak hisse şudur:

Allah Teâlâ'ın evliyasından herhangi bir veliye eziyet eden insanın, canında, malında ya da çoluk çocuğunda herhangi bir sıkıntı ve belâya uğramadığı görüldüğünde, onun selâmette olduğu zannedilmemelidir. Çünkü bazen o, bundan dolayı öyle bir musibete uğrar ki, kullar farkına varamazlar. [261]

---

[259] Bakara, 257

[260] Hacc, 38

[261] İbn Ataullah el-İskenderî, trc: Abdullah Mağfur, Letâifül-Minen Fî Menâkıbı'ş-Şeyh Ebi'l-Abbas ve Şeyhihi Ebi'l-Hasan- Allah'ın İki Velî Kulu, Üsküdar Yayınevi, Nisan 2011 İstanbul, s. 53

FOOD MATTERS (2008)

'Gıda Maddeleri ve Konusu Üzerine'
80 dk- Belgesel
"Let Thy Food Be Thy Medicine, And Thy Medicine Be Thy Food." –
Yönetmen:
James Colquhoun, Carlo Ledesma
Senaryo:
James Colquhoun, Laurentine Ten Bosch
Oyuncular:
Ian Brighthope, Jerome Burne ,Phillip Day
"Let Thy Food Be Thy Medicine, And Thy Medicine Be Thy Food."
"Bırak yiyeceğin ilacın ve ilacın yiyeceğin olsun." HİPOKRAT

Bu yeni ve cesur bir belgesel film yankılandı. "Food Matters" mevcut sağlık ve gıda sektörü durumuna hızlı tempolu ve sert bir eleştiri getirdi. Milyarlarca dolar finansman ve araştırma, kronik hastalıkların gizli sebepleri ve hastalıkları yüzünden acı çekmeye devam eden insanların yeni sözde tedavileri içine rağmen, toksik tedaviler ve besin değeri düşük gıdalar ile aşırı hoşgörülü aldatmalarla insanlara kesinlikle yardımcı olmuyor, olduğunu göreceksiniz.

TÜRKÇE ALT YAZI METNİ (Altyazı Hzl. – Deepblue)
''Bırak yiyeceğin ilacın ve ilacın yiyeceğin olsun'' Hipokrat (M.Ö. 460-370)

Yunanistan dolayları M.Ö. 400 Hipokrat modern tıbbın temellerini attı. İnsan vücudunun doğuştan kendini iyileştirme kapasitesi olduğuna inandı. **''Hipokrat Yemini''** tıp doktorları tarafından hala ezbere okunur. Hipokrat'ın zamanından beri hastalıkların tedavisine yaklaşımımız her nasılsa değişti... Bugünün doktorlarının beslenme eğitimleri varsa bile, çok az. Modern tıp **'her hastalık için bir ilaç'** etrafında dönüp duruyor. Ve hastalık endüstrisinin devam etmek istediği yol bu. Bir kere soru sormaya başladın mı, bir daha duramazsın. Görüyorsun, asıl mantıklısı sağlıklı olmak, fakat sağlık para getirmiyor.

KALP VE KANSER AMERİKA'DAKİ ÖLÜM ORANI EN YÜKSEK İKİ HASTALIK.

Ek olarak her yıl...
39 BİN KİŞİ gereksiz ameliyat ve diğer hastahâne hataları yüzünden ölüyor,
80 BİN KİŞİ hastanelerdeki diğer enfeksiyonlar yüzünden ve şok edici olan,
106 BİN KİŞİ ters ilaç tepkimesi sonucu ölüyor. .
1. Kalp hastalığı = 652.486 ölü
2.Kanser = 553.888
Ölüm ve beslenmeyi yeterince dikkate almayarak, bu insanlara çok büyük zarar verdik.

''İDEAL BESLENME YARININ İLACIDIR.''

Dünyadaki her insan, her kültürden, dilden, ülkeden, dünyadaki herkes biliyor ki, ne yiyorsan o'sundur.

Yiyecek fark yaratır.

SÜPERMARKET; bugün, bu ülkede kaliteli yaşamın sembolü. Bütün bu ürünler mesafe ve mevsim gözetmeksizin tarlalardan ve çiftliklerden geliyor. Mucizevi tarımın sonucu olarak, her şekilde masanıza taze ürün kalitesini taşır.

Yiyeceğiniz ne kadar taze?

Eğer bir düşünürseniz, en iyimser şekilde yiyeceğiniz, siz onu satın alana kadar bir haftalık ve ile 2000 ile 3000 km arası seyahat etmiş oluyor. Bir sonraki soru ise: En az 5 günlük olan bir yiyecekten ne kadarlık besin elde ediyorsunuz?

Eğer şanslıysanız, ihtiyacınız olanın %40'ını alırsınız. Büyük şehirlerdeki marketlerde bulduğunuz yiyeceklerin hemen hemen hepsi işlemden geçmiş, yolda gecikmiş çoğunlukla tabağınıza gelene kadar besin değerleri azalmış ya da tamamen yok olmuştur. Sebebi fark etmeksizin her şeyi her türlü tarım ilacı, bitki ilacı, lavra ilacı, mantar ilacı ile spreylemeye ve hakkında hiç bir şey bilmediğimiz şeylerin genleriyle oynamaya karara verdik. Ve en büyük problemlerden biri tabii ki toprak ve bizim toprağa ne yaptığımız ve havaya ve de suya, gıdamızı sağlayan her şeye. Toprak defalarca ve defalarca kullanılıyor ve bütün besleyici maddeleri çekiliyor ve yeni çöller haline geliyor ve bu bütün dünyada böyle. Bizim gerçekten de tarım metodumuz, ne yediğimiz ve onu nasıl ürettiğimiz hakkında düşünmemiz lazım.

Gübre dediğimiz şey başlıca üç mineralden oluşur:

N,F,P, NİTROJEN, FOSFOR, VE POTASYUM.

Peki, güzel, ama, problem şu ki, **toprak ortalama 52 farklı minerale gereksinim duyar.** O zaman kalsiyum, magnezyum, manganez, çinko ve demir ve adını sayamadığım diğer mineraller nerede?

Onlar kayıp. Ama toprak yetersizse bitkiler de yetersiz ve zayıf kalıyor, ve savunmasız kalıyorlar, böylece böcekler, hastalıklar ve mantarlar tarafından saldırıya uğruyorlar. Böylece ağlayarak ilaç şirketlerine geliyorlar ve diyorlar ki; ekinlerimiz ölüyor ve büyümeyecekler, ve haşerelerimiz var, ve tabii ki ilaç şirketleri onlara tarım ilacı, mantar ilacı satmaktan ve bunlara ve diğer her türlü şeye artan talepten dolayı gayet mutlular. İnsanoğlu zekası sayesinde, diğer bütün hayvan türleri üzerinde üstünlüğünü kurdu. Modern kimya, biyoloji ve adanmış araştırmalarından gelen ve tarımda devrim niteliğinde verim artışı sağlayan binlerce etkili kimyasal bileşim var. **Yani sadece ticari vejateryan gıdalardan alsak bile eksik ve toksik besin alıyoruz, çünkü bütün bu tarım ilaçları, kimyasallar, spreyler ve diğer her şey yüzünden, yiyecekler sağlıklı değil.** Ve yetersiz. Sonuçta yetersiz ve toksik olmasından başka şansımız yok. Ve sonra...

SONRA ONU PİŞİRİYORUZ!

Ve araştırmalar gösterdi ki, hafif bir pişirme bile içindeki enzimlerin yok olmasına sebep oluyor. Yiyeceklerdeki en temel şey, vücudunuza onların sindiriminde ve içlerindeki besin maddelerinin kullanımında yardım eden canlı enzimler, ya da canlı işçilerdir, yani **herkesin beslenmesinde çiğ gıdalar yer almalı.**

Pişmiş gıdaya bağışıklık sistemi zehirmiş gibi tepki verir. Birçok insan bunu bilmez. Pişmiş gıda aldığında vücut, buna tepki olarak sindirim lökositozu denen ve beyaz hücre aktivasyonuna yol açan bir süreç başlatır. Muhtemelen pişirme sürecinin yiyeceğin yapısını değiştirmesinden dolayıdır. **Bir şekilde vücut bunun ayrımına varamaz ve besine zehir muamelesi yapar.** Beslenmeyi umduğunuz gıdaya vücudunuzun bunu yapması hoş bir şey değil.

PAUL KOUCHAKOFF ADINDAKİ İSVİÇRELİ BİR DOKTOR 1930 'larda ilk defa gösterdi ki; diyetinizin %51'den fazlası pişmiş gıdalardan oluşursa, vücudunuz buna yabancı bir organizma tarafından saldırıya uğruyormuş gibi tepki verir. İlk defa Dr. Kouchakoff ispatladı ki; **gıdanızın %51'i çiğ olduğu takdirde lökosit olmayacaktır.** Ya da beyaz kan hücresi reaksiyonu olmayacak, böylece vücudun bağışıklık sistemi yanlış alarm almayacak. Günümüzde çok fazla bağışıklık sistemi sorunuyla uğraştığımızdan, çiğ gıdaların her öğünümüzün en az %51'ini kapsadığından emin olmalıyız. Böylece zaten zorlanan bağışıklık sistemini daha da zorlamamış oluruz. **Zayıf malzemeler ile inşa ettiğin bir binanın yüz yıl dayanmasını nasıl beklersin?**

Aynı şey vücudun için de geçerli, eğer onu sağlam beslemezsen, uzun ve keyifli bir hayat sürmesini nasıl bekleyebilirsin?

HERKES BİLİYOR Kİ, NE YERSEK OYUZ. EĞER ÇÖP YERSEN, ÇÖP OLACAKSIN.

Bunu kronik gıdasızlık gibi düşün, çünkü olan o. İnsanlar bu yüzden yorgun gözüküyor. Öğleden sonra yorgun olmaman lazım. Canlı ve hareketli olman lazım. Bunun doğal sonucu olarak insanlar süper besinler ve çok yüksek kalitede vitamin ve mineraller içeren özel besinler, her çeşit çoklu etkileri olan enzimler ve özel kimyasallar keşfediyorlar, daha uzun yaşamamızı ya da daha yumuşak bir cilde sahip olmamızı sağlayan gibi.

SPİRULİNA MEKSİKA'DA 5 BİN YIL BOYUNCA BAŞLICA PROTEİN KAYNAĞI OLARAK KULLANILDI. SPİRULİNA PROTEİN YÖNÜNDEN DÜNYADAKİ EN ZENGİN YİYECEKTİR. [262]

---

[262] Spirulina her ne kadar 21. yüzyılın süper gıdası olarak tanıtılsa da yüzyıllar önce insanoğlu tarafından keşfedilmiş bir besindir. Spirulina'nın Texcoco gölü kıyısında yaşayan Aztekler tarafından tüketildiğine ilişkin en eski kaynak 1524 yılına dayanmaktadır. Ayrıca Çad Gölü kıyısında yaşayan Kanembu kabilesi yerlileri de bu besini çok eski çağlardan beri tanımakta ve yiyecek olarak tüketmektedirler. Ancak ticari kültürlerinin yapılması ve bilimsel anlamdaki çalışmaların başlaması; ürünün 1963 yılında Fransız Petrol Araştırma Enstitüsü tarafından ortaya çıkarılarak. %60-70 oranında protein içeren spirulina. algini laboratuarlarında üretilmesiyle olmuştur. Daha sonra NASA astronotlara besin tableti yapılması amacıyla bu alg üzerinde yapılan ilk çalışmalara öncülük etmiştir. Dünya üzerinde bir çok ülkede spirulina üretimi yıllardan beri yapılmaktadır. Geçtiğimiz yıl Birleşmiş Milletler ve Dünya Tarım Örgütleri tarafından spirulina'nın çocuklar ve yetişkinler için güvenli ve faydalı bir besin olduğu kabul edilmiş ve tüketimi önerilmektedir. Türkiye'de de 3 yıllık bir çalışmanın sonucunda başarı sağlanarak ilk yerli spirulina Ege Üniversitesi EBİLTEM ve Egert Ltd. işbirliğiyle üretilmiştir.

http://ekolojikurunler.ekoses.com/shopexd.asp?id=863

BU ÜRÜN İTHAL Mİ EDİLİYOR?

Max Planck Enstitüsü her hangi bir yiyeceğin pişirildiğinde % 50 kadar proteinin yok olduğunu bulmuştur. Bu yüzden, süper gıda bitkisel protein kaynakları geleceğin anahtar besini olacaklar. Çünkü ihtiyacımız olan tüm proteini ısıyla zarar görmemiş ve tamamen emilebilen bu kaynaklardan alabiliriz. Kolayca sıvıya dönüştürülebilirler - emilebilirlikten kastım bu. Spirulinayı sıvıya çevirmek ve tüketmek sizce ne kadar çaba gerektirir?

Spirulinayı suya ekle, işte sana sıvı hali, içtiğin gibi hücrelerinde dolaşmaya başladı bile. Fakat bir bifteği sıvıya dönüştürmek ve sindirim sistemi tarafından emilebilir hale getirmek çok fazla enerji gerektirir. Bu süper yiyecekler sağlığınıza ve mutluluğunuza olağanüstü katkılar sağlayabilir.

DÜNYADAKİ HİÇ BİR ŞEY MİNERAL YOĞUNLUĞUNDA KAKAO ÇEKİRDEĞİ İLE YARIŞAMAZ.

En yüksek doğal magnezyum kaynağı odur. En yüksek doğal kromyum kaynağıdır. Aynı zamanda en yüksek demir kaynağıdır. Ve yine en yüksek magnezyum kaynağı. Ayrıca en yüksek çinko kaynaklarından biri. Bakır oranı en yüksek bitkilerden bir kakao. Sağlıklı bir metabolizma için gerekli tüm bileşenler kakao çekirdeğinde mevcut. DÜNYADAKİ EN YÜKSEK C VİTAMİNİ ORANINA SAHİP YİYECEKLERDEN BİRİ AMA SICAKLIK C VİTAMİNİNİ ÖLDÜRDÜĞÜNDEN, İŞLEM GÖRMÜŞ ÇİKOLATADA HİÇ C VİTAMİNİ YOK. En yüksek anti-oksidan içeriğine sahiptir. Beslenmeyle ilgili öğrendiğimiz her şeyden faydalandığımız takdirde bunun anlamı, anti-oksidanlar sayesinde DNA bozulmasından, virüslerden, kanserden, cilt hastalıklarından vb. korunmamız demek. Ya bu olacak ve onu yiyeceğiz, ya da bu olacak ve onu yiyeceğiz. Ve burada tüm zamanların en korkunç kimyasal çorbası olabilir, ya da tüm zamanların en olağanüstü süper yiyeceği... ve ikisini de yemek aynı miktarda çaba gerektiriyor. Sanırım tüm değerleri tepe taklak olmuş bir kültürüz. Paramızı en iyi gıda için harcamaktansa, kiraya yatırmayı tercih ederiz.

ÇOCUKLARIMIZI ŞİMDİYE KADAR KEŞFEDİLMİŞ EN İYİ SÜPER YİYECEKLE BESLEMEKTENSE PARAMIZI ARABA YA DA EV İÇİN HARCAMAYI TERCİH EDERİZ. ÇÜNKÜ BİLMİYORUZ! KAFAMIZ KARIŞTIĞI İÇİN DEĞERLER YER DEĞİŞTİRMİŞ.

Bizi bu arabayı almaya ikna eden programlar izliyoruz ve birden bire o arabayı alıyoruz, aslında o parayı en iyi yiyeceği alarak ailemizin sağlığına yatırmamız gerekirken ki asıl önemli olan budur. Eğer her gün ucuz sandviç ekmeği yersem, kahvaltıda bir fincan çay ve bir dilim kızarmış ekmek, öğleden önce şekerli içeçek, öğle yemeğinde çörek, ve akşam için fast-food kızarmış tavuk...

Her türlü besleyici maddeden yoksun kalacağım ve bu sadece tek bir gün. Bu durumda bazı tamamlayıcılara ihtiyacım olacak. **Böylece ertesi gün durumu düzeltmek için, kulaklarımdan çıkana kadar salata yiyeceğim yine de bir gün önce verdiğim zararı hiç bir şekilde düzeltemem.** Her zaman bir yerlerde bir kalıntı, bir sorun olacak ve bunun cefasını çekmeden ondan kurtulamayacaksınız. **Şanslıyız, son yüz yıl içinde hiç vitamin takviyesi almamaktan, onları her yerde hazır bulur hale geldik.** Ve hala birçok insan vitaminlerin ne kadar önemli olduğunu bilmiyor. **Ve onları yeterli miktarlarda alırlarsa, hastalıklardan korunabilirler ve eğer yeterince fazla alırlarsa hastalıkları tedavide kullanabilirler. Peki bu nasıl mümkün olur?**

Spirulina uzun yıllardır ithal edilmekteydi. Ancak Ege Üniversitesi Bilim Teknoloji Uygulama ve Araştırma Merkezi - EBİLTEM - bünyesinde gerçekleştirilen çalışmalar sonrasında ülkemizin ilk yerli Spirulina üretimini İzmir'deki tesislerde gerçekleştirmiştir.

Doğadaki en zengin komple yüksek biyolojik değerde proteine sahiptir. Kendisine en yakın soya fasulyesinden yaklaşık 2 kat daha fazladır

Doğadaki en zengin B-12 vitaminine sahip besindir. En yakın takipçisi dana ciğerine göre 2-6 kat daha fazladır. B-12 kısaca yüksek enerji anlamına gelmektedir.

Doğadaki en zengin organik demir oranına sahiptir. Ispanaktan 58 kat. dana ciğerinden 28 kat daha fazladır.

Doğadaki en zengin antioxidant kaynağıdır. Başlıca sahip olduğu Antioksidantlar; vitaminler B-1 . B-5 ve B-6. Mineraller çinko . mangenezyum ve bakır. amino asitler methionine ve superantioxidant beta-carotene. vitamin E ve selenyum.

Doğadaki en zengin E vitamini içeren besindir. Kendisine en yakın buğday filizinden 3 kat daha fazladır. Sentetik E vitaminine göre . Biyolojik aktivitesi %49 daha fazladır.

Doğadaki en zengin Gamma Linolenic Asit (GLA) içeren besindir. En yakın Çuha Çiçeği yağından 3 kat daha yüksektir.

Doğadaki en zengin klorofile sahiptir. Alfalfa ve buğday bitkisinden 5-30 kat daha fazladır.SPİRULİNA HAKKINDA BAZI ÇARPICI GERÇEKLER:

VİTAMİNLER

Haberlerde duymadım, aslında haberlerde **''çok fazla vitamin almayın, zararlı olabilir''** deniyor. Ve yine de buna hiç bir kanıt göstermiyorlar, sadece söylüyorlar. Doktorlar diyor ki;

''Vitaminlere inanmıyorum.''

Peki..

Biz bir şamana danışmıyoruz. Burada bilim adamlarıyla hareket etmemiz lazım. İnançlardan değil, gerçeklerden bahsediyoruz.

Amerikan Zehir Kontrol Merkezi Birliği'ne göre, son 25 yılda 10 kişi, sadece 10 kişi vitamine bağlı olarak hayatını kaybetmiş. Bu 1 ve 0, 25 yılda 10 kişi.

İki yılda bir ölümden bile az ve bunlar bile kanıtlanmamış, onaylanmamış ama vitaminlere atfedilmiş ölümler. İnsanlara yardımı dokunacak şeyleri, aslında tehlikeliymiş gibi göstermekte çok başarılı bir ülkemiz var. Bazı çalışmalar, eğer her gün multi vitamin alırsan bunun sana zarar verebileceğini iddia ediyor. Bu sadece saçmalık**. Bazı araştırmalar C vitamininin böbrek taşına sebep olduğunu iddia ediyor. Tıp kaynaklarını araştırdım, ve tüm öğrencilerimden araştırmalarını istedim, meslektaşlarımdan da araştırmalarını istedim, ve C vitamininin böbrek taşına neden olduğuna dair her hangi bir bilimsel kanıt bulurlarsa bana göndermelerini istedim. Referans istedim. 30 yıl geçti ve hiç bir şey almadım.** Bu durumda ya herkes dilsiz, ya da bu sadece söylenti.

Vitaminleri ilaç gibi gören ve o şekilde değerlendirilmesi gerektiğine dair bir varsayım var. Bir varsayıma göre iyileştirici özellikleri varsa, tehlikelidirler de çünkü ilaçlar öyle. Bütün hayatımız boyunca tüketici olmayı öğrendik, çoğunlukla da modern ilaçların, eczane ilaçlarının tüketicisi. **Peki ya;**

REÇETEYLE ALDIĞINIZ İLAÇLAR?

Bugünlerde bir çok kuvvetli ve doktor tavsiyesi dışında alınması tehlikeli olan ilaçlar var ama doktorunuza ve eczacınıza bu konuda güvenebilirsiniz. Her ikisi de alanında eğitim almış uzman kişiler. Bir eczacı saygıdeğer bir üniversitede eğitim almış olmalı. Doktor tıp okuluna gider, tıp eğitimi alır, tıp tecrübesi vardır, reçeteler yazar ve ona Tıp Doktoru denir. Şimdi bunun yerine beslenmeyi koyalım ve nasıl gözüktüğüne bakalım. Doktorum diyetisyen okuluna gitmiş, diyetisyenlik eğitimi almış ve diyetisyenlik derecesi olan ve besin reçeteleri yazan bir diyetisyen. Kulağa çok garip geliyor. Doktora gittiğimizi söylediğimizde tıp doktorunu ima etmiş oluruz. Staj yıllarımda kimsenin hastaların diyetiyle ilgilenmemesi beni şaşırtmıştı; profesörlerimle konuştuğumda diyetle ilgilenmediler, hastalar diyetle ilgilenmediler ve hastaneler de ilgilenmediler, yani beslenme hiç söz konusu olmadı. **AMERİKA'DA, DİYET ÜZERİNE RESMİ EĞİTİM ALAN MEZUN DOKTORLARIN ORANI % 6'DAN AZ.** Ne zaman beslenmeden bahsetsem, basitçe duymamazlıktan geldiler. Öğrenci olarak vaktimi Boston'daki Bringham Hastanesi'nde geçirdim, Harward Tıp Okulu'nun hemen yanındaydı. Ve bu hastane, 1974'de bile kriz yeriydi. Hastadan çok doktor vardı. Gerçekten sevimsiz bir yerdi. Tıbbın başarısızlığını izlemek ve gözlemlemek için bir şansım oldu. Benim hatırladığım Lösemili kadın gibi yemesi için beyaz ekmek ve jöle verilen insanlar görürdünüz. Beyaz ekmek ve jölenin kansere sebep olduğunu söylemiyorum, ama çare olmadıkları kesin. Taburcu olan hastaların %26 sı geldikleri güne göre daha fazla gıdasız kalmış oluyorlardı. Ve hastaneye geliş nedenleri, vakaların % 80 ile 90'nında kötü beslenmeleriyle ilişkiliydi.

William J. McCormack ve Frederick Robert Klenner'ın çalışmalarını okumaya başladım;

YÜKSEK DOZDA C VİTAMİNİ KULLANIMININ ÖNCÜLERİ VE BU ADAMLAR 1940'LARDA BULAŞI HASTALIKLARI YÜKSEK DOZDA C VİTAMİNİ İLE TEDAVİ EDİYORLARDI. Ve sonra duraksadım. Şimdi bir dakika, bekle bir saniye. Bunlar tıp doktorları ve vitamin kullanıyorlar, yüksek dozda vitamin kullanıyorlar ve başarılı oluyorlar. **Bunların hiç birini okulda görmedim.** Tıp mesleği, tıp eğitimi, bu amaçla lisans eğitimi, dergiler ve televizyon yoluyla genel eğitim, hepsi oturma odasında gergedanlar yürütmeye yarıyor. Ve ben onları oturma odasında görüp diyorum ki: '

'Hey, oturma odasında bir gergedan var!'' ve tüm bilgi yığını orada, ortada duruyordu, tüm bilgi ve daha da içine daldıkça çok daha fazlasını buldum. İlk kez **LİNUS PAULİNG**, C vitamininin soğuk algınlığına karşı işe yarayabileceğini öne sürmüştü ama bu tahmin ya da seziye değil, zamanın bilimsel verilerine dayanıyordu. **PAULİNG, ALBERT EİNSTEİN VE ZAMANIN DİĞER BİRÇOK DAHİ İSMİN MESLEKTAŞIYDI. VE İKİ NOBEL ÖDÜLÜ VAR: KİMYA VE BARIŞ OLMAK ÜZERE. YANİ HAFİFE ALINMAYACAK ZEKİ BİR ADAM.**

Problem şu ki; klinik tıbbın alanına giriyordu ve bu konuda uzmanlığı yoktu, böylece eleştiriye çok müsait bir durum ortaya çıkıyordu ve C vitamininin soğuk algınlığı üzerinde etkisi olabileceği önerisi tıp dünyası tarafından fazlaca alaya alındı. Ve tıp dünyasının her zaman o kadar bilimsel ve aydın fikirli olmadığını söylemem lazım. Sorun yaratan başka bir şey daha, insanların yapı maddeleriyle olan ilişkisi ki bir yapı maddesi birçok şeye iyi geliyor.

E Vitamini kalp hastalıklarıyla mücadelede, kemiklerin güçlenmesinde ve ayrıca epilepsi hastalarının nöbetlerinin azalmasında etkili. Şimdi bu oldukça değişik.

Mesela C vitamini, anti-toksin, anti-histamin, anti-virüs, kan şekerini düzenlemeye ve depresif ruh halini yükseltmeye yardım eder, birçok şey için çok fazla iyi ve benim bunun için bir cevabım var. Bir vitaminin birçok hastalığa iyi gelmesinin sebebi, yine bir vitamin eksikliğinin bir çok hastalığa sebep olmasıdır. Söz konusu olan sadece iki düzine yapı taşı ama yine de vücudunuzda binlerce kimyasal reaksiyon var. Bir vitamin bir çok reaksiyona dâhil olduğundan, her şeyin vitaminle ilişkili olduğunu kabul edebiliriz. Mineraller için de aynı şey geçerli. **HER HASTALIĞA BİR İLAÇ GİBİ ESKİ BİR TIP İNANIŞIMIZ VAR. Her hastalığa bir ilaç; nokta atışı.** Ve bu yapı maddeleri için doğru değil. **Tek bir bölgeyi iyileştiremezsin. Eğer gerçekten iyileşirsen, her şey iyileşir.**

Mesela bir hasta sadece kanser ile değil yüksek tansiyon, ve şeker hastalığı ve hatta lif dokusu iltihabı ve diğer rahatsızlıklarla gelse bütün sorunlar ortadan kalkar. Bir hastalığı iyileştirip diğer ikisini tutamazsınız, bu imkansız. **Vücut iyiye gittiğinde, her şey iyileşir.** Siz bedeni beslersiniz ve beden kendini tamir eder. İnsanlar vitamin aldığında, vitaminler özellikle iyileşme sağlamaz onlar vücudun bunu yapmasına olanak verir, vücudun kendini iyileştirmesine. Bu, olaya tamamen farklı bir bakış açısı. Vücudun, babamın değişiyle, kendini iyileştirme mekanizması var ve biraz daha ileri giderek demişti ki,

''DOKTORLARIN GÖREVİ BU MEKANİZMAYI TEKRAR VE TEKRAR AKTİVE ETMEKTİR.'' Ve rahatsızlığın ne olduğuna bakmaksızın hastalar iyileşir. İnsan vücudundaki tek bir hücre bile ilaçtan yapılmamıştır. Cerrahi müdahale size hiç bir şey katmaz. İçinize plastik bir şeyler koyup, zararlı bir şeyleri çıkartabilirler. Ama en sonunda, vücudu kesip biçmek onu daha iyi yapmaz. Bedene ilaç yüklemek aslında daha fazla sağlık getirmez. Yani yeni bir boyutta, buna tamamen yeni bir bakış açısıyla bakmamız gerekiyor. Sağlığı arttırma henüz denenmedi, bu gerçekten de hiç yapmadığımız şeylerden biri. Yapı maddeleri tedavi amaçlı test edildiğinde çok düşük dozlarda kullanıldığından, halk ve doktorlar hep belirsiz sonuçları olan araştırmaları görüyorlar. Yayınlanmış bir çalışma vitaminlerin az bir yararı olduğunu ve diğeri vitaminlerin o kadar da faydası olmadığını söylüyor ve siz ikisinin arasında gidip geliyorsunuz. Ama asıl sorun bu çalışmaların düşük dozlarla yapılmış olması. Tavsiye edilen günlük alınabilecek vitamin miktarı, nüfusun çoğunluğu tarafından eksiliğinde oluşan rahatsızlıkları önlemek için gerekli görülen miktardır. Yani, eğer

Avusturya'da herkese günlük tavsiye edilen doz olan 60 mg C vitamini verirsek, bu ülkede diş eti hastalığına rastlamamamız lazım. Ancak bu ülkede hala diş eti hastalığına rastlıyoruz. Eğer çok stresli bir işin içindeyseniz ya da stresli bir hayat tarzınız varsa, ev geçindiriyor, çocuk bakıyor ve aynı zamanda çalışıyorsanız vücut adrenalin üretmek için <u>C vitaminini kullanacak. Kalp krizi ile stres arasındaki ilişki buradan geliyor, stresli olduğunuzda vücut adrenalin üretiyor ve bu da vücuttaki C vitamini seviyesini aşağıya çekiyor. Bu da C vitamini eksikliği yüzünden dolaşım sisteminizin savunmasız kalmasına neden oluyor.</u> Modern tıp sadece hastalığı tedavi eder, bir çok şeyin ilk sebebine dönüp bakmazlar çünkü anlayamazlar; egzersiz sonucu hangi kimyasalların oluştuğunu, meditasyonla hangi kimyasalların ortaya çıktığını, ya da yediklerimizden hangi kimyasalların çıktığını anlamazlar. Geleneksel tıbbın uzun süredir tıkanmış olduğu nokta, başa çıkılması zor, kronik problemler. Ve kronik sorunlarda tıkanmış olmalarının sebebi, hastanın en başta rahatsızlanmasına neden olan sebebi değiştirmek için hiç bir şey yapmıyor olmaları. Sadece belirtileri tedavi ediyorlar. Ve tüm yaptığınız belirtileri tedavi etmekse, hastalığı iyileştirmezsiniz. Yapmanız gereken asıl sebebi değiştirmek. Geleneksel tıbbın tahminlerine göre çoktan ölmüş olması gereken hastaların, **KLASİK KLİNİK ORTAMLARDA PEK MÜMKÜN OLMAYAN ŞEKİLDE, BİR KAÇ AYDAN FAZLA YAŞAMAYI BAŞARDIKLARINI VE BİRÇOK HASTANIN GELENEKSEL TIBBI İZLESELERDİ ÖLMÜŞ OLABİLECEKLERİNİ İDRAK ETMEM NEREDEYSE İKİ YILIMI ALDI.** Bir kaç yıl bir programa katıldıktan ve arka arkaya iyileşen, gayet canlı hastaları gördükten sonra ve ortadan kaybolan tümörler, çeşitli doku sertleşmeleri, kireçlenme ve egzamalar ve yok olan bütün bu dramatik problemlerden sonra doğru yolda çalıştığıma ve bu çalışmaların gerçekten çok değerli şeyler başardığına yüzde yüz ikna oldum. **Kalp-damar rahatsızlığı medeniyetin getirdiği bir hastalık, yaşam tarzının hastalığı, çünkü çok fazla yanlış şey yiyoruz ve yeterince doğru gıda almıyoruz.** Ve büyükannen söylemişti, onun da büyükannesi söylemişti ve herkes böyle olduğunu biliyor ama yine de... ...çok az vitamin barındıran fastfood ve et, ve yağ, ve şeker, ve nişasta, ve işlenmiş gıda ayrıca vitamin takviyesi de alma çünkü sana zarar verebilir! Tabii ki

KALP-DAMAR RAHATSIZLIĞI

- ne bekliyorsun ki! En az 25 yıldır kalp-damar hastalığının geri çevrilebileceğini söylüyorum. Geleneksel tıp uzun zamandır bunun geri çevrilemez olduğunu iddia ediyor. Tedavi yöntemine göz atmak, bize sebep hakkında ipucu verebilir. Dr. Dean Ornish ciddi kalp-damar rahatsızlığı olan kişilerle, onları vejetarten beslenmeye dayalı sıkı bir diyete sokmak yoluyla çok iyi bir çalışma yürüttü. Bu demektir ki, bitki temelli, yüksek oranda lif içeren ve vitamin ve minerallerle dolu ve en iyisi de organik bir şekilde topraktan yetişip gelmiş bir beslenme.

Ornish ayrıca onların sterslerini de azalttı ve bu insanların kalp-damar hastalıkları bir- iki yıl içinde durakladı ya da geri çevrildi. Yani kalp-damar rahatsızlığının sebebi, yeterince vitamin almamak ve yanlış beslenme. İyi haber ise; ileri derecede damar rahatsızlığı olan kişiler bile beslenmelerini değiştirip düzgün gıda almaya başladıklarında, ameliyat olmadan hastalığı durdurabilir ya da geri çevirebilirler. Beni şaşırtan ise; sınırsız bütçeli lider tıp kurumlarının koridorlarında dolaşan onca zeki, parlak ve en iyi konumlarda olan insanlarımızın bu rahatsızlıklara sebep olan gıda ve batı yaşam tarzı konusuna parmak basmaya hiç istekli olmamaları. Gerçek şu ki; ölümlerin yarısı kalp-damar hastalıkları yüzünden ve bu ölümlerin yarısında da ilk hastalık belirtisi ölüm. Yani insanlar ömür boyu hiç bir belirtiye rastlamadan devam edebilirler ve sonra öldüklerinde her şey için geç oluyor. İlaç almak için çok geç, by-pass için çok geç, ambulans için çok geç, hatta hayata döndürmek için çok geç. Eğer her, kişiden biri, tabii böyle bir canlı düşünebiliyorsanız, kalp-damar hastalıklarından can veriyorsa, bu toplum temelde bir şeyleri yanlış yapıyor demektir. Kazanmanın tek yolu oynamamak ve bu da hayatlarını değiştirmelerini gerektiriyor.

Oysa biz ne yapıyoruz?

Her yıl milyarlarca dolarlık by-pass ameliyatı yapıyoruz, aslında sadece yeme-içme ve yaşam şeklimizi değiştirerek kontrol altına alınabilirler. Daha güvenli olduğundan bahsettim mi?

Ve daha ucuz olduğundan?

Ve gayet iyi işe yarıyor. Dolayısıyla neden tüm kardiyologlar bu yolu tavsiye etmiyor?

ADİL OLMAK GEREKİRSE HEPSİNİN BU KONUDA ÇALIŞMASI YOK. VE DOĞRUYU SÖYLEMEK GEREKİRSE... İLAÇ ŞİRKETLERİNİN BU KONUDA EDECEK BİR İKİ LAFI VARDIR. BU UYGULAMADA İLACA YER OLMADIĞINI FARKETTİNİZ Mİ?

Meditasyon ve vejetaryen diyetten oluşan tamamen ilaçsız bir tedavi. Burada hiç kazanç yok!

...Prozak, ADD tablet, taş, toz, yani biliyorsun numaralar çeviriyorum, çünkü yaşayabilmek için kafayı bulurdum, TV'de gördüğüm her şeye inanırdım , yaşayabilmek için kafayı bulurdum, bana sattığın her pisliği yerdim...

İlaçlara yaklaşımdaki büyük problemlerden biri yan etkileri; **TERS İLAÇ TEPKİMESİ**

TERS İLAÇ TEPKİMESİ

başlangıç olarak, İngiltere'de her yıl ters ilaç tepkimesi sonucu oluşan ölümler için genel olarak kabul edilen rakam yaklaşık olarak onbin. Olaya başka bir açıdan bakacak olursak, **her yıl araba kazalarında ölen insanların sayısı 500**. Hepimiz araba kazaları konusunda çok endişeleniyoruz; ters ilaç tepkimeleri konusunda hiç endişeli gözükmüyoruz. Bu ülkede <u>prostat kanseri sonucu ölen insanların sayısı ki gayet endişe vericidir ve bu konuda kampanyalar ve dahası var, ortalama dokuz bin civarındadır.</u>

AMERİKAN TIP BİRLİĞİ DERGİSİ'NİN YAYINLADIĞI ÇALIŞMALARA GÖRE, REÇETELİ İLAÇLAR YÜZÜNDEN HER YIL YAKLAŞIK 106 BİN AMERİKALI HAYATA VEDA EDİYOR.

Şimdi bunlar olması gerektiği gibi reçetelendirilmiş, doktor hatası olmayan ve beklenen yan etkileri olan ilaçlar. Ve bunlar da söylendiği şekilde ilaçları kullanan insanlar. Aşırı dozlar ve yanlış kullanımlar konu dışı. Yani sadece bir yılda ve sadece **Amerika'da, ilaçların beklenen yan etkileri yüzünden ölen insanların sayısı 106 bin ise, yirmi üç yılda bu çok büyük sayıda insan demektir, milyonlarca insanın reçeteli ilaçlar yüzünden ölmesinden bahsediyoruz. VE 23 YILDA, VİTAMİNLERLE İLİŞKİLENDİRİLEN SADECE 10 ÖLÜM VAR.**

VİTAMİNLERİ REÇETELENDİRMEYİ ÇOK DAHA CİDDİYE ALMAMIZ GEREKTİĞİ AÇIK. (Şu anda vitamin almaya kalkmayın en pahalı ilaç ve reçeteye yazılmıyor. Cebinden alacaksın)

Ve panathenic asidin kaşifi, Roger Williams'ın da dediği gibi şüpheye düştüğünde önceliği vitamine ver. **Eczacılık sektörünün işi ilaç yapmak değil. Onun işi para kazanmak.** Ki bence bu gayet kabul edilebilir, büyük uluslararası şirketler olarak hissedarlarına karşı sorumlulukları var ve şirketlerin yaptığı şey budu**R, PARA KAZANMAK.**

Kapitalist bir toplumda yaşıyoruz ve ben bunun kötü olduğunu düşünmüyorum. Ve bence kapitalizmin büyük avantajları var ve son derece suistimal edilebilir de, biz her iki yönünü de gördük. Problem onu düzenleme şekillerinden kaynaklanıyor. Bazı çok iyi düzenleyicilerimiz olduğuna inanıyorum ama çok yetersiz düzenleyicilerimiz de var. İlaçları patentlendirmek ve onlara daha sonra neler olduğunu izlemekle görevli kurumların ödemeleri ilaç şirketleri tarafından yapılıyor. **Eğer restaurantların hijyenini denetleyenlerin ödemelerinin mekân sahipleri tarafından yapıldığını öğrenseydeniz, onların sundukları sonuçlar konusunda şüpheci olmanız gerekirdi.** Bizim ilaçlarla ilgili olan ve değişmesi gereken durumumuz da böyle bir şey. İlaçları denetlemesi beklenen düzenleyicilerin paralarını onlar ödüyor, ilaç araştırmaları yapan akedemisyenlerin paralarını onlar ödüyor ve yürütülen mahkemeler yine sıklıkla ilaç şirketiyle ilişkisi olan kişilerce yürütülüyor. Ayrıca tıp dergilerine reklam veriyorlar ki tıp dergilerinin çoğu ilaç şirketlerinin reklamları ile destekleniyor. Eğer son 65-70 yıl

içindeki tıp literatürüne göz atarsak, yüksek dozda vitaminin hastalıkları tedavi ettiğini gösteren binlerce çalışma var. Şimdi bu çalışmaların bazılarını okuyamıyorsunuz. Çünkü bunların yayınlandığı dergiler, Birleşmiş Milletler Ulusal Tıp Kütüphanesi tarafından indekse alınmamış. İlginç değil mi?

Yani ortada kara listeye alınmış tıp dergileri var. Bazı tıp dergilerinde yayınlananlar, benim asistan editörlüğünü yaptığım Doğru-Moleküler Tıp Dergisi gibi, dergimizde son 41 yılda yayınlanan her ne varsa, ve yüzlerce çalışma, hiç biri Amerika Ulusal Tıp Kütüphanesi tarafından indekse alınmadı, dünyadaki en büyük tıp kütüphanesi olduklarını söylüyorlar. Yani samimi gözüken bilimsel akademik çalışmalar, yayınlanan dergiler ve tüm o ihtişamıyla bilim, aslında ilaç şirketleri tarafından onların pazarlama departmanlarının birer kolu haline dönüştürülmüş. Ama bize reklamlarla ulaşan sağlık bilgileri hakkında bilmek istediklerim?

Biz buna ticari sağlık bilgisi diyoruz. Bu güçlü, büyük bir sektör. Sağlık ürünleri reklamlarına milyonlarca dolar harcandı her türlü acı ve sancı için her çeşit tablet ve diğer ilaçlar. Görüyorsunuz ki reklamlar bazen aldatıcı olabilir. Bu ülkedeki reklamların %25'ini ilaç reklamları oluşturuyor. Her şeyden önce, neden?

Çok para harcamayı sevdiklerinden değil elbette. Çünkü bir yandan TV deki dakikalara yüz milyonlarca dolar harcarken, milyarlarca doları hasta oldukları için bu ürünleri satın alan insanlardan geri alıyorlar. Kendilerini iyi hissetmiyorlar. İlaçlara ihtiyacımız var. Sorgusuz sualsiz. **ACI KONTROLÜ, ÇOK ZEKİCE.** Ve ilaçlar gerekli ama burada şöyle bir noktaya geliyoruz, eğer azı yararlıysa çoğunun daha da yararlı olduğuna inanan bir toplumda yaşıyoruz. Yani elimizde her şey için ayrı ilaç bulmaya çalışan bir ilaç sektörü var. Biliyorsun kötü bir alışkanlığın mı var- bir ilaç al. Depresif mi hissediyorsun mesala- al bir ilaç, ve halk buna güvenir hale geldi, halk ilaç almanın hastalığı iyileştirdiğini kabul eder oldu. Eğer herkes bolca taze organik gıda alsaydı, en az işlem görmüş olanlardan ne olurdu acaba?

BENCE SALGIN DERECESİNDE SAĞLIKLI OLURDUK. SANIRIM PİYASALAR SARSILIRDI. İLAÇ SEKTÖRÜ, YILLIK DEĞERİ YARIM TRİLYON DOLAR OLAN DÜNYA ÇAPINDA BİR HOLDİNG. Yaklaşık 300 milyar dolarlık kısmı sadece Kuzey Amerika'da. Bu gerçekten, gerçekten büyük bir sektör. Herkes sağlıklı olsaydı ne olurdu?

Sağlık para getirmiyor. Görüyorsunuz ki asıl mantıklı olan sağlıklı olmak, fakat sağlık para getirmiyor. Bence etik bir ilaç sektörümüz olabilir. Gerçekten öyle düşünüyorum. Bence işe düzenleyicilerle, ilaçları yapan insanların bölümlerini keskinleştirmekle başlamalıyız ki burada tam bir dağınıklık söz konusu. Genel fikire göre bütün ilaçlar kesin olarak kanıta dayanır, ve bütün ilaçsız tedaviler sadece umut ve kuruntunun bir karışımıdır, ve placebo etkisi ve şarlatanlar deneyimlere gerçekten göğüs geremezler. Mesela, bir ilacın patent alabilmesi için iki ayrı olayda placebodan daha etkili olduğunu göstermesi lazım. Bu demek değildir ki ilaç şirketleri başka bir sürü deney yapamazlar, daha etkili olduğunu ispatlamayacağından dolayı, onlar yayınlanma gereği duyulmaz. Yapılması gereken düzenleyiciye gidip ve bizim şu iki deneyimiz var demek, bu ilacın placebodan daha etkili olduğunu gösteriyor. Pazarlamak için patent alabilir miyiz lütfen?

Bunlar üreticilerin ünsilin ve antibiyotik yığınlarının arasından seçtiğimiz örnekler. Onları satılmadan önce saflık ve etkileri için test ederiz. Tabii her zaman yeni ilaçlar ortaya çıkıyor ve biz onların pazara sürülmeden önce test edildiğinden ve güvenli olduğundan emin oluruz. Doktorlar size ilaçların denendiğini ve test edildiğini söyleyecekler fakat yeni bir ilaç aldığınızda farketmeniz gereken şey aslında kontrol edilmemiş bir deneye girişiyor olduğunuzdur. İlaçlar sadece patent alma amaçlı olarak, bir kaç yüz hadi en fazla bir kaç bin kişi üzerinde test edilmiş oluyor ve sonrasında milyonlarca kişiye veriliyor. Ve bu milyonlarca kişi arasında sistemlerinin çalışma şekli ve ilaçlara verdikleri tepkilerde çok büyük farklılıklar olacak Ve böylece insanlar yan etkilerini görecek. **Ayrıca şöyle bir gerçeklik var; batıda insanların karşılaştıkları asıl problem ilaçların çok kolay başa çıkabildiği akut rahatsızlıklar değil, kronik rahatsızlıklar.**

Depresyon, diyabet, kalp, kireçlenme vb. rahatsızlıklar.

Bunlar seni öldürmeyecek şeyler, daha çok seni perişan hale sokup ve daha da kötüleşmeni sağlayan ve uzun süre devam eden şeyler. Bunlar, bütün ilaçların hedef olarak gösterildiği durumlar fakat aynı zamanda ilaçların pek tedavi edemediği durumlar. Bazıları kısa dönemde gerçekten hayat kurtarır, onlara ihtiyacınız var. **Bazıları kortisoyid steroyidler ve herkesin hayır, hayır dediği diğer başka şeyler. Kısa dönemde hayat kurtatır, güzel.** Antibiyotikler kısa dönemde hayat kurtarır, sorun değil. Uzun ilaç tedavileri olan hastalarımın olmasından nefret ediyorum ve dünyada hastalarınızın bırakmasını sağlamayacağınız ilaç yoktur. **Bir ilaç şirketinin gözünde mükemmel ilaç, insanları tedavi etmez çünkü işin kar getirmesi için insanların o ilacı uzun süreli satın alması lazım.** Ayrıca, bunlar baştan beri tedavi için en iyi yöntemler mi?

Ve cevap çok açıkça öyle olmadığı yönünde. Yani sonuçta birçok kronik durum için, akla en yatkın olanı, başlangıçta ilaçsız olarak ne yapabiliyorsan onu yapmak. Çünkü birincisi aynı çeşitlilikte yan etkilerinin olma ihtimali pek yok ve ikincisi bir takım durumlarda sadece semptomları tedavi etmektense, altında yatan problemi yakalama şansları daha fazlaymış gibi gözüküyor.

Doktor Abram Hoffer, Adsız Alkolikler'in kurucusu Bill W. ile çalıştı ve Bill W ve Abram yakın arkadaşlık kurdular. Bill W. ağır depresyon geçiriyordu. **ABRAM O'NA NİASİN ALMASI GEREKTİĞİNİ SÖYLEDİ. GÜNDE 3000 MG NİASİN ÖNERDİ. BU BİLL W İÇİN DEPRESYONUN SONU OLDU.** Sonrasında Bill W alkoliklere Niasin

(B3 vitamini) [263]almayı denemelerini, depresyon ve alkol probremlerine çözüm olup olamayacağını görmelerini önerdi. Ve Niasini deneyen insanların büyük çoğunluğu çok iyi gelişmeler gösterdi. Böylece Bill W, kurucusu olduğu Adsız Alkolikler'de Niasin ve vitaminin tedavi amaçlı kullanılmasını istedi. Fakat çoktan ilaç tedavileri tarafından, en iyi tabirle, işgal edilmiş olan Adsız Alkolikler bunu reddetti. Bugün ise AA övgüye değer birçok adıma odaklanmış durumda, alkoliklerin içmeyi bırakabilmeleri konusunda. Ama vitamin tedavisini önermiyor. Zamanında bir endişe vardı, SSRI grubu anti-depresan ilaçların intihara sebep olup olmadığı konusunda büyüyen bir endişe ve bu ilaçlarda sorun olduğunu söyleyen bir kaç, belki 2000 dolayında kampanyacı ile bunu red eden düzenleyici otoriteler ve ilaç şirketleri vardı.

Amerika'da okullardaki öğrenci terörü üzerine tam bir çalışma yürüttük. Ve çalıştığımız bir dizi olayın çoğunda, bir çoğunda... tetikçi suça karıştığı zaman, ya bu çeşit psikiyatrik tedavide ya da tedaviden geri çekiliyor oluyor. (Teröristlerde aynı durumda) Ve hala bu tür şeylerin hiç biri mahkemelerde ortaya çıkmıyor. Ve bir Amerikan araştırmacısının ortaya çıkardığı **PROZAK GERÇEĞİ**, tabii ki zamanın lider markasından söz ediyoruz, patent almak üzereyken yeni bir ilacın ortaya çıkıp çıkmadığını merak ettiler. **Ve yaptıkları araştırmalar sonucunda gerçekten de Prozak R adında, moleküler yapısı biraz düzeltilmiş bir ilaç olduğunu buldular.** Yeni bir ilaç üretmek için, ne gibi gelişmeler olacağını söylemek lazım ve Prozak R için olan patent başvurusunda mevcut olan ilaca atfedilen intihar düşünce ve duygularının bunda olmayacağı söyleniyordu. Tam olarak da ilaç şirketinin son on yıl boyunca inkâr ediyor olduğu şey. Ölümcül derecede depresyonu olan bir kadınla çalışmıştım. Ailesiyle birlikte yaşıyordu. Ellilerindeydi ve bütün günü bir köşede duvara dönük oturarak geçiriyordu. Kimseyle konuşmazdı. Kimseyle yemek yemezdi. Tamamen iletişim kurulamaz durumdaydı. Tabii ki psikiyatrist kontrolündeydi, olması gerektiği gibi, ve beklenildiği gibi psikiyatrist ona çeşitli ilaç tedavileri uyguluyordu. Ailesi vitaminleri merak ediyordu, onlara **DR. HOFFERS'IN NİASİN İLE OLAN ÇALIŞMALARINDAN BAHSETTİM,** ve onlar da bu derece hasta biri için ne kadarlık doza gerek olduğunu sordular. Ben de Dr. Hoffer'ın normalde günde mg Niasin verdiğini, ama bazılarının özellikle çok hasta olanların çok daha fazlasına ihtiyacı olduğunu ve onu iyileştirecek kadar çok vermeleri gerektiğini söyledim. Bunu deneyebileceklerini anladılar. **BÖYLECE GÜNDE 11.500 MG NİASİN** ile masada onlarla oturup muhabbet ediyordu, sanki hiç bir şey olmamış gibi. Sonra psikiyatriste gidip ona bu iyileşmiş insanı gösterdiler ve psikiyatrist onlara;

''Bu kadar çok Niasin verebileceğinizi sanmıyorum, zararlı olabilir.'' dedi. Böylece Niasin vermeyi kestiler ve ve o da köşedeki yerine geri döndü.

NİASİN GÜVENLİ Mİ?

---

[263] Niyasin: Niyasin, Nikotinik asit veya B3 vitamini suda çözünür bir vitamindir. Türevleri olan NADH, NADPH, NAD ve NAD+ hücrelerde enerji metabolizması, nükleik asit, protein, yağ ve karbonhidrat metabolizmasında gereksinim duyulan zorunlu bir vitamindir. Vitamin B3 terimine niyasinamit de dahil edilir çünkü bu bileşik vücuda alındıktan sonra niyasine dönüşür.

Vitamin B3 Niacin, aynı zamanda Nicotinik asit veya Niacinamide olarakta bilinir. Yağların, proteinlerin ve karbonhidratlerın metabolizması için gereken vitaminlerdendir. Midedeki sindirimde önemli rol oynayan hidro klorik asit salgılanmasında da niacin önemli bir yere sahiptir.

Hayvansal besinlerin yanısıra kabuklu buğday, limon, kabak, soya, domates, patates, bira mayası, hurma, incir, portakal gibi bitkisel besinlerde bol miktarda bulunur. B3 vitamini eksikliğinde deriyi, sinir sistemini ve sindirim sistemini tutan pellegra adlı hastalık ortaya çıkar.

Niacin merkezi sinir sistemi içinde çok önem taşır. Beyin fonksiyonları ve düşünmek içinde niacin gereklidir. Bazı ruh hastalıklarının tedavisinde de bir yardımcı olarak niacin kullanılır. Enerji metabolizmamızın en önemli yöneticilerinden insülin yapımı içinde niacin gereklidir. Seks hormonlarımız olan estrojen ve testesteron yapımıda niacin gerektirir.

Niacin eksikliğinde pellegra hastalığı ismi verilen bir hastalık ortaya çıkar. Bu hastalık eskiden uzun süre denize açılan denizcilerde görülürdü. Merkezi sinir sisteminin fonksiyon bozuklukları, sindirim bozuklukları, ishal, bunama,depresyon, ve deride kalınlaşma bu hastalığın bulgularıdır.

Niacin'in kan kollesterol seviyesini düşürücü etkileri konusunda ciddi çalışmalar sürmektedir. Yüksek dozlarda niacin alımı özellikle yüzde ve deride kızarma, yanma ve kaşıntı ile kendisini belli eden, zararı olmayan ve 20 dakika içinde kendinliğinden geçen bir tablo yaratabilir. Bir bardak su içmek tablonun daha kolay geçmesi için yardımcı olur. Yüksek dozlarda niacinin kullanımı bazı hastalığı olanlarda hastalığın şiddetlenmesine neden olabilir. Mide ülserleri, gut hastalığı, glokom, diabet (şeker hastalığı) ve karaciğer hastalıkları şiddetlenebilir. Bu nedenle doktorunuza danışmadan yüksek dozlarda (1.000 mg gibi) kullanılmamalıdır.

Niacin doğal olarak kırmızı ette,havuçta, yoğurtta, yumurtada, balıkta, sütte, patates ve domateste bulunur.

NİASİN YÜZÜNDEN YILLIK ORTALAMA TEK BİR ÖLÜM BİLE YOK, SON 15-20 YIL İÇİNDE ONA ATFEDİLMİŞ SADECE BİR KAÇ VAKA VAR. Ama Niasin yüzünden olan yılda tek bir ölüm bile yok. Ve intihar derecesinde depresyonda olan kaç kişi gerçekten de hayatlarına son verdi.

İKİ AVUÇ DOLUSU KAJU FISTIĞI, ÖNERİLEN PROZAC DOZUNA EŞİT BİR İYİLEŞME SAĞLIYOR. Şimdi herkes diyecek ki;

'' İki avuç dolusu kaju, şişmanlatmaz mı?

'' Ve benim sormak istediğim, umurunda mı?

DEPRESYONDAN KURTULMAK İSTİYOR MUSUN?

BASİT BİR TERAPİ ALMAKLA ZORLANIYORDUN. AMA BUNU YAPABİLİRSİN. DEPRESYONDA OLANLARIN YAPABİLECEKLERİ İLK ŞEY, DEPRESİF OLMANIN SORUN OLMADIĞINI BİLMELERİDİR. EĞER İYİ BESLENMİYORSANIZ, DEPRESİF OLURSUNUZ. Yani buna devam etme ve gidip düzgün beslen. Zihinde, beyinde olup bitenler -zihin dediğimiz her ne ise- vitaminlerden, kimyasallardan ve olanlardan etkilenebiliyor. Psikolojik tedavilerin önemiz olduğu söylenmiyor, tabii ki önemliler ama psikolojik ve psikiyatrik semptomları olan bir hastayla hiç bir yere varamazsınız, eğer beyinleri aç kalmış, açlıktan ölmüş ya da zehirlenmiş ise. **Tıptaki acı gerçek şu ki, senin kemik ölçümünü yaptığım takdirde vücudunda, bir Mısır firavununda olması gerekenden kat fazla kurşun bulurum.** Eğer senden yağ örnekleri alırsam, onlarda hala DDT, DDE ve DDD olacaktır, DDT uzun süre yasaklanmış olmasına rağmen. Tabii başka çeşitli kimyasallar da olacak. Ama kimse bunu duymak istiyor mu?

Hayır. Ve hala kayıtlı değiller ya da belki de doktorlar sadece bunu yapmak istemiyorlar. çünkü kullandıkları her şey zehirli, kullandıkları her ilaç, reçeteli ilaçlar, tezgahlardaki ilaçlar bütün ilaçların karaciğer toksik sınırı yok. **79 milyon kadar Amerikalı hergün ağızlarına CİVALI DOLGU koyuyorlar.** Resmi olarak onların toksit olduğunu söylemememiz lazım, yani hastalarıma bundan söz etmem. Ama bir belgesel için, aynı mı?

Aynen öyle. **Eğer beynini inceler ve biyopsi yaparsam, sisteminde büyük miktarda civa bulurum, ağızında amalgam (civa karışımlı dolgu) dolguları varsa. Peki ne Amalgam ve civayı dişine konduğunda, dişçinin tepsisinde durduğundan daha güvenli yapar?**

<u>Son derece zehirli ve dişçi, insanoğlu için bilinen en zehirli maddelerden biriyle başa çıkmak durumunda ama ağzınıza konduğu anda güvenli oluyor.</u> Saçmalık bu. ....eğer onu ağzına koyarsan zehirlenirsin. Hikayenin sonu.

Toksinleri sisteme tıkmayı bıraktığınızda, dışarı çıkmaya başlarlar. Ve aslında şimdi sadece diyetinizi organik beslenmeye çevirirseniz, bütün zehiri serbest bırakırsın, dolaşım sistemine ve böbreklere geçer ve böbreklere onu atması için yardım etmezsen yeni hasarlara yol açabilirsin. Bu bir hata, bu yarım tedavi, tedavinin diğer yarısı ise **DETOKS (Zehiri Giderme). Kolonik, lavman, vücudunu temizlemene yardım eden şeyler.** Bitkiler toksiklerden kurtulmana yardımcı olur. **Su detoksa yardımcı olur.** Bunlar temizlenme denklemindeki hassas faktörler, çünkü vücudumuzun başlıca temizlenme ve **detoks yöntemi** bağırsaklardan geçer. Besinlerin dokulara girmesine izin vermek için toksiklerden kurtulmak zorundayız. Eğer zehirle doluysan, onları içeri alamazsın. Tek bir alana iki şey sığdıramazsın. Temel fikir, en basit şeyi yaparak başlaman gerektiği, **bol bol su içemeye başlamak gibi.**

ZAYIFLAMAK İÇİN

Basitliği kadar ne kadar az insanın gerçekten bunu uyguladığı da şaşırtıcıdır. Hiç bir şey yemeden önce 1-2 litre su için, kahvenizden önce, ya da çayınızdan önce, sabaha her ne ile başlıyorsanız. Sadece su için ve sonra gününüze başlayın. İlk olarak farkettiğimiz şey, boom, boşaltım sistemi çalışıyor. Kuzenim 18 aylık programımızın sonunda tam 67 kilo verdi... Tüm seçenekler arasında çiğ, organik, doğal yiyeceklerden söz ediyoruz. Ve kuzenim bütün toksikleri bağırsakları yoluyla vücudundan attı. **Günde 12 bağırsak hareketi. Bir keresinde, bir gün içinde 7 kilo verdi.** Bu gayet ilginç ama topluma bundan bahsetmek çok zor, çünkü kilo kaybetmekten bahsettiğimizde, egzersiz yapıp olanı kasa çevirmeyi ve bolca terlemeyi düşünürüz, ama aslında **bu çağda ortalama yağ hüsresine sahip, ortalama bir insandaki toksikleri cildiniz yoluyla vücudunuzdan atmak istemezsiniz.** Onlardan bağırsaklarınız yoluyla ve mümkün olduğunca çabuk atmak istersiniz. Kanser araştırmalarıyla ilgili en büyük sorun, insanları tedavinin hemen köşe başında olduğuna inandırılmış olmasıdır. **GAZETELERDE ÇOĞU HAFTA ŞÖYLE BİR HABER GÖRÜRSÜN; KANSERDE YENİ TEDAVİ. Ve şöyle bir geri çekilip gerçekte ne olup bittiğine baktığında görüyorsun ki akrabaların, akrabalarım ölmeye devam ediyor, kanser buluşu yine kansere sebep olan yeni bir ilaca dönüşüyor çünkü bu kemoların birçoğu, kendileri kansorejen ve bütün olay şu ki; bunlar tümör hücrelerini tekrarlamamak üzere zehirlemek için tasarlanmış toksik hücreler. Yani bura-**

daki büyük yanlış kanser endüstrisinin tümörü kanser olarak görmeye devam etmesi ve biz tümörün kanser olmadığını biliyoruz, çünkü eğer öyle olsaydı, bu tümörü kesip vücuttun atabileceğimiz ve bir daha ortaya çıkmayacağı anlamına gelirdi ve bunun doğru olmadığını, tümörlerin yeniden büyüyebildiğini biliyoruz ve tekrar büyümelerinin sebebi altında yatan metabolik süreci düzeltmemiş olman.

KANSER

insanoğlunun karşılaştığı en ölümcül ve ele geçmez düşmanlardan biri. Kanser hücresi bir kere ortaya çıktı mı, doku parçasında büyüyüp tüm vücuda zarar verecek şekilde yaşar. Bu doku diğer hücrelerden, dokulardan ve organlardan besinleri çalar. Birçok insan geleneksel tıbbın işe yaramadığını fark etmeye başladı. **ATB (Amerikan Tıp Birliği)nin verdiğe bilgiye göre, kanser için doktora gelen hasta, kaçıncı evrede olduğundan bağımsız olarak, 1. ya da 4. evre olsun -çoğu kanser 4 evreye ayrılıyor- evresinden bağımsız olarak ilk defa doktora gelenlerin %30'undan azı, kemo, ameliyat ve radyasyon ile 5 yıl yaşıyor**. **Bu demektir ki %70'inden fazlası ölüyor. Bu kabul edilemez. Ne kadarlık şansım var doktor?**

(Marshall... Seni yanlış bilgilendirmek istemem İyileşmenin kesin olmadığını anladığına eminim, fakat... ...mümkün olduğunca çabuk ameliyat edebilirsek İyileşme şansının iyi olduğuna inanıyorum.)

DR. MAX GERSON'A AİT VE 1930 LARA DAYANAN ÖRNEK OLAYA GÖRE, VİTAMİNLER VE ÖZELLİKLE BÜYÜK MİKTARLARDA TAZE SEBZE SULARI VE ORGANİK YİYECEKLER KANSERİN GERİ ÇEVRİLMESİNİ SAĞLAYABİLİYOR VE GERSON ÖLÜMCÜL HASTALARDA % 50 BİR BAŞARI ELDE ETTİ, ki gerçekten yüksek bir oran. Kötü huylu tümürlerde, Gerson Terapisi olağanüstü. Gerson Terapi'nin kendisi her doktorun öğrenmesi için yeterli sebep sunuyor, ama öğrenmiyorlar. Tıp okulu bu tür alternatiflerden bahsetmez. Bu görüntüler, kanser kurbanlarının Gerson Plus Besin Terapisi'nden önce ve sonra çekilmiş resimleri. -şiddetli tümör- - ay sonra- - non-Hodgkin's tümörü- - 18ay sonra- Normal insan vücudunun savunma sisiteminin kuvveti kanseri imkansız kılacak noktadadır.

İNSAN VÜCUDUNUN SAVUNMASI O KADAR KUVVETLİDİR Kİ, NORMAL SAĞLIKLI BİR VÜCUT KANSER YA DA BAŞKA BİR KRONİK HASTALIK ÜRETEMEZ VE ÜRETMEYECEK DURUMDADIR. Ayrıca iyi, sağlıklı, normal, zengin, organik yiyeceklerle hastalıkları geri çevirebilirsiniz, bizim yaptığımız da bu. Eğer kanseri geri çevirmek istiyorsanız yapmanız gereken, içe dönüp kanserin gelişmek için dayandığı içsel çevreyi tahrip etmektir ve bu kliniklerin yaptığı da budur. Onların yapmadıkları ise, vücuda yığınla kemoterapi, radyasyon ve zehirler yüklemek ve zaten zayıflamış olan bağışıklık sisteminde daha fazla soruna yol açmak - kişi bu sebepten kanser oluyor zaten.

KEMOTERAPİ

VE G. EDWARD GRİFFİN'İN SÖYLEDİĞİ GİBİ, EĞER BİRİNİ KANSER ETMEK İSTİYORSANIZ, ONA KEMOTERAPİ VERİN. ÇÜNKÜ ÇOĞU ZAMAN BU KEMOTERAPİLERİN KENDİSİ KANSEROJEN. Yılda aldığım binlerce telefondan, pek de az olmayan bir kısmı hastanelerin onlara verebileceği en iyi tedavilerden geçmiş ve tümörleri sürekli geri gelen insanlardan geliyor... ve neden kanseri tekrar tekrar yaşadıklarını sorduklarında ise doktor;

''Bilmiyoruz, aslında kansere gerçekten neyin sebep olduğunu bilmiyoruz.'' diyor.

ASLINDA BUNU 60 YILDIR BİLİYORUZ! Doğrusu Edinburg Üniversitesi'nden **PROF. JOHN BEARD'ÜN 1904'TE YAZDIĞI TEZDEN BERİ BİLİYORUZ Kİ; KANSER DURDURULMAMIŞ BİR İYİLEŞME SÜRECİDİR.** Yine aynı yere geliyoruz, ilaç endüstrisi özellikle insanlara yalan söylemiyor, sadece olayları olması gerektiği gibi ele almıyorlar. Klasik bir örnek, hayatta kalma oranlarını değiştirmeleri. **''Yaşamak''** kelimesini bir reklamda duyduğunuzda demek oluyor ki;

'' TAMAM, BİZE BAĞIŞ YAP, ÇÜNKÜ ARTIK GÖĞÜS KANSERİ OLAN KADINLARIN %80'İ HAYATTA KALIYOR.'' VE YAPTIKLARI ANCAK **''HAYATTA KALMAK''** İFADESİNİ İLK TEDAVİDEN İTİBAREN **5 YIL ANLAMINDA YENİDEN TANIMLAMAK.**

Teyzemi ele alalım - teyzem kanser oldu, kanserden kurtulan olarak ölümsüzleştirildi çünkü 5 yıl yaşadı ama bundan 6 ay sonra öldü. Yani iyileştirildi ve öldü.

1972 'de Başkan Nixon, eğer kanser sorununa yeterince para akıtırsak, çözebileceğimizi belirtti. Aya insan gönderebildiğimize göre bu problemi de çözebilmemiz lazımdı. Birlikte zor yeniliriz yeryüzünde hiç bir güç yoktur ki Amerikan halkının şevk ve ruhuyla örtüşebilsin. Ve 'de büyük miktarda para kaynağı sağlamaya karar verdi**. O sene 25 bin Amerikalı kanserden öldü.** Tam 25 yıl sonra, **USA TODAY**, büyük bir gazete, sanırım Newsweek de tam olarak ne olduğunu rakamlarla yayınladı. Olan şey, Amerikan hükümetinin biz vergi mükelleflerini, 39 milyar dolarlık kanser araştırması yükü altına sokmasıydı.

25 yıl sonra, 1996'daki sonuç ise 560 bin insan kanserden öldü, iki katından fazla!

Neredeyse her kanser türü için 5 yıl ya da biraz daha iyi olan yaşam oranları son kırk yılda değişmedi. Gerçekten çok üzücü.

KANSER İNSANIN İKİ NUMARALI KATİLİ, İKİNCİSİ KALP RAHATSIZLIĞI.

Bay Marshall gibi kanser kurbanı biri depresif olur mu merak ediyorum. Savaşla ilgili bir şey görüyorsun, ve bu kanser savaşı, savaşlar ancak çatışmaya devam ettiğinde kazançlıdır. **Kabul edelim ki; kanser yarın ortadan kalksa, milyonlarca insan işsiz kalırdı.** Yani ne yapmamız gerektiği konusunda gerçek ortaya çıktığı taktirde, ortadan kaldıracağınız yıllık 200 milyar dolarlık değeri olan bir endüstri.

BİRÇOK ÜLKEDE KANSER HASTALARINI, BESİN TERAPİSİ İLE TEDAVİ ETMEK YASAK. BU ÜLKELERDEKİ TEK YASAL TEDAVİ YÖNTEMLERİ; AMELİYAT, RADYASYON TERAPİ VE KEMOTERAPİ.

Bir çok insan niye Meksika'da olduğumu soruyor. İşte bu yüzden buradayım. Amerikan vatandaşıyım, San Diego'da yaşıyorum, çocuklarım burada okula gitti, doğru olduğuna inandığım şeyi doğduğum ülkede yapmak isterdim. Hastalarımın birçoğu Amerika'dan geliyor. Hastalıklarının tedavisi için uygun olduğunu düşündükleri programı kendi ülkelerinde uygulayabilmeyi isterlerdi, bu ister Avustralya olsun, ister Yeni Zellanda, ister Kanada, ister İngiltere ya da Amerika, fark etmez. Maalesef sağlık hizmeti kanunları değişmedikçe bunu yapamayız. **Kansere karşı savaşta hep bir kol arkada dövüşüldü ve ben asla ringe çıkıp, dünya ağır siklet şampiyon ile bir kolum arkada dövüşmezdim.** Ve **HALA KANSER ARAŞTIRMASINI VE TEDAVİSİNİ TEMELDE İLAÇ, AMELİYAT, RADYASYON TEŞEBBÜSLERİ İLE SINIRLI TUTUP VE BESLENMEYİ CİDDİYETLE DİKKATE ALMAYARAK BU İNSANLARA ÇOK BÜYÜK ZARAR VERDİK.** Yani bu, insanlar yalan söylüyor, kanser endüstrisinden çalışan herkes bir şekilde şeytan ya da ahlaksız demek değil. Burada baktığımız şeyde gördüğümüz, bir çok insanın en iyisi olduğuna inandığı şeyi yaptığı. İçten olabilirsin ve içtenlikle yanılıyor olabilirsin. İyi haber ise bugün bunu değiştirdiğimiz. Kişinin az sayıda olan özgür seçimlerinden biri de, neyi yiyip yemeyeceğidir. Yani vücudu yıkmak için değil, güçlendirmek için her şeyi doğru yaptığımızdan emin olmalıyız. Bu dünyanın her yerinde kabul görür, değil mi?

Yapabileceğin her şeyi yapmak ve güverteyi yararına şeylerle doldurmalısın, yani bağışıklık sistemini beslenme ile güçlendirmek ve vitaminleri hastalığa karşı vücuda destek için kullanmalısın çünkü yetersiz beslenme kanseri yenmene yardımcı olmaz.

ERKEKLERDE EN SIK SİNDİRİM SİSTEMİ KANSERE TUTULUR. KOLON KANSERİ BAŞLANGIÇ İÇİN İYİDİR ÇÜNKÜ TEDAVİSİ PEK DE KOLAY DEĞİL.

KOLON KANSERİ

çok ciddi bir hastalık ve % 100 önlenebilir, tabii ki yüksek lif içeren bir diyet ve kanseri ağırlaştıran şeylerden kaçınarak, bazı katkı maddeleri, gıda koruyucular, çevresel kimyasallar...gibi her türlü kansere sebep olabilecek şeyler. Japonya'da yaşayan ve **standart Japon yemeklerini yiyen, standart Japon yaşam sekline sahip Japonlar, dünyadaki en düşük kanser oranına sahipler.** Ve bu düşük oranın, çok miktarda deniz ürünü, balık ve deniz sebzeleri tüketimi ile ilişkili olduğuna inanılıyor. Bu diyet ile yüksek miktarda **SELENYUM, ÇİNKO VE GERMANYUM ALIMI OLUYOR, VE DİĞER BÜTÜN ANTİ-KANSER ELMENTLERLE BİRLİKTE.** Ayrıca sadece kansere karşı değil,

ALZHEİMER VE KALP HASTALIĞINA KARŞI DA KORUYUCU ETKİSİ OLAN, YÜKSEK MİKTARDA OMEGA BALIK YAĞI ALIMI DA OLUYOR.

Ve yeşil çay içiyorlar, yeşil çayda bizi, hücrelerimizi, genlerimizi kansere karşı koruyan bir dizi kimyasallar var.

Kadınlarda meme ve rahim kanseri en yaygın olanları. Meme kanseri oranının çok düşük olduğu Japonya'dan, bir Japon kadını alıp Amerika'ya transfer et ve yaşam şeklini değiştirsin, kansere yakalanma ihtimali Amerikalı kadınlarınkine ulaşacaktır, ki bu oran % 13 civarında. Yani Amerika'daki kadınların % 13 ü meme kanseri riski taşıyor. **Japonlarda bu oran % 1 den az.** Biz doktorlar tekniklerimizi geliştiriyoruz. Hiç kimse kansere karşı savaşında yalnız değil. Araştırmacılar her gün daha fazla olgu buluyor ve açıklıyorlar. Kanseri yeneceğiz. **ASIL KEMOTERAPİK MADDE OLARAK, DAMAR İÇİNDEN YÜKSEK DOZDA C VİTAMİNİ VERİLENLERE BAKTIĞIMIZDA, DÜNYADAKİ HER KANSER HASTASI İÇİN CANLANDIRICI, HARİKA HABERLERİMİZ VAR.** Kolay ve güvenli - ucuz olduğunu söyledim mi?

- enjeksiyon yapacak bir doktor lazım. Sadece ısrarcı olmalısınız. Önümüzdeki on yıl boyunca bunun daha çok kabul göreceğine inanıyorum ama kanserli hastaların bekleyecek zamanı yok ve çoktan ölmüş olanlar ise tıp dünyası ve sözüm ona her ihtimalin özgür araştırma ve geliştirilmesini desteklediği varsayılan hükümet tarafından fena halde haksızlığa uğradılar.

KEMOTERAPİ YERİNE C VİTAMİNİ

VE ORTAYA ÇIKIP KEMOTERAPİ İLE KANSERİ TEDAVİ ETMEK YERİNE DAMARDAN GÜNLÜK 30, 60, 100 BİN MG. C VİTAMİNİNİ DOĞRUDAN KAN DOLAŞIMINA VERMEYİ ÖNEREBİLİRSİNİZ VE BU KANSER HÜCRELERİNİ ÖLDÜRECEKTİR.

BU KADAR YÜKSEK DOZDA C VİTAMİNİ ÖZELLİKLE KANSER HÜCRELERİ İÇİN ZEHİRLİDİR VE BU TAM OLARAK KEMOTERAPİNİN YAPTIĞI ŞEYDİR AMA C VİTAMİNİ SAĞLIKLI HÜCRELERE ZARAR VERMEZ VE İNSANLARIN MİDESİ BULANMAZ, SAÇLARINI KAYBETMEZLER, TEK YAPTIKLARI İYİLEŞMEKTİR.

Dozu 40.000 mg, 50.000 mg, 60.000mg'a yükselttik, 100.000 mg'a kadar çıktık, hatta 200.000 mg, bir günde nerdeyse çeyrek kiloya kadar enjekte yaptık. Ters etki yok, ters bir yan etki yok sadece hafif bir sersemleme hali. Oysa büyük miktarlarda C vitamini içeriği, 100 mg almanız halinde böbrek taşına sebep olacağı anlamına geliyordu. Şimdi bunun neden uygulanmadığını merak ediyoruz. Çünkü varsayıyoruz ki; eğer bu çok iyi bir şey olsaydı doktorum zaten biliyor olurdu, eğer gerçekten iyi olsaydı televizyonda olması gerekirdi, eğer çok iyi olsaydı tıp okulunda öğretiliyor olurdu ve bu da başka bir varsayım. Tıp okulunda neden vitaminleri öğretmek isteyeceksiniz ki?

Tıp okumuş ve bunun pratiğini yapmış tıp doktorları, ve ilaç şirketleri tarafından yüklüce yardım alırken neden gidip vitaminlerle ilgilensinler ki?

İLAÇ ŞİRKETLERİ VİTAMİNLERİN REKLAMINI YAPMAYACAKLAR, BU İŞE YARAMAZ. HÜKÜMET BUNLARIN İLAÇ ŞİRKETLERİ, DİĞER LOBİLER VE TIP LOBİLERİ TARAFINDAN SAKLANDIĞI KONUSUNDA HİÇ BİR ŞEY BİLMİYOR. İNSANLAR HABERSİZLER ÇÜNKÜ ALDIKLARI EĞİTİMDE ORTOMOLEKÜLER (VİTAMİN TEDAVİSİ) KELİMESİ HİÇ GEÇMEDİ.

Dr Hugh ortomoleküler, yani tedavi edici besinlerin, **ORTOMOLEKÜLER TIBBIN** [264]tıp fakültesinde ele alınan hiç bir konunun cevabı olmadığını söyledi. Yani burada elinde olan, sağlık sektöründeki iki farklı görüş ve karşılaştığın şey bizim şu anda tecrübe ettiğimizle aynı, imkânsız bir çatallaşma. İnsanlara kanser için yüksek dozda C vitamini kullanımından bahsettiğinizde, ve bunun sıkıca test edildiğini söylersiniz hatta Ulusal Sağlık Örgütü tarafından da onaylandı. Dr. Reardon'un ekibi bunu 25 yıl ya da daha fazla zamandır yapıyor. **Otuz yıldır, yüksek dozda vitaminlerin bir kanser hastasının hayat kalitesini fazlasıyla yükselttiğini ve ömrünü fazlasıyla uzattığını gördüm.** Ve kaynaklara bakıp bir çok yerde, yüksek dozda vitamin tedavisinin kanseri durdurduğunu ve hatta geri çevirdiğini destekleyen yazılar bulabilirsiniz.

İMKÂNSIZ BİR SORU. BU NEDEN UYGULANMIYOR?

Ve cevap tabii ki de, yeterince insan şikayet edene kadar .... uygulanmayacak. Ancak **herkes besin terapisini talep ederse durum değişecek.** Şu anda besin terapisi ister ve bunun için doktora gidersen, bu bir şekilde Fransız restaurantında noodle (erişte) ısmarlamaya benzer. Menüde yok ve nasıl yapılacağını bilmiyorlar, ve sen de onu alamayacaksın. Kendine bakmak ve yardım etmek senin hakkın. Düzenleyicileri, politikacıları doktorları ve üniversiteleri ve tıp eğitimi alan insanları, anti-kanser özellikleri olan bitkiler olduğunu, kemoterapinin sonucu olan mide bulantısına karşı kusmaya karşı bitkiler olduğunu, isiliğe yardım edebilecek bitkiler olduğunu, yorgunluk ve baş ağrısına çözüm olabilecek bitkiler olduğunu anlamaları için yeniden eğitmeliyiz. Anne dinle... Artık eminim ki, hükümet çalışanları işlerinde uzmanlar. Fakat Bay Kahumana'nın çayını aldığımdan beri harika hissediyorum. Neden, bir tedavinin bu kadar etkili olabileceğini bilmezdim. Neden her zamanki ataklarım olmuyor artık. Peki ya Bay Kahumana'nın çayından dolayı değil ise?

Ya Amerika'daki herkese bedava sağlık sigortası verseler ve kimsenin buna ihtiyacı olmasaydı?

Amerika'da herkese sağlık hizmeti sağlamak için nasıl finanse etmemiz ve değiştirmemiz konusunda bir sürü tartışma var. Çoğu medeni ülkenin, hemen hemen herkes için sağlık hizmetini garantileyen milli sağlık

---

[264] **Ortomoleküler Terapi**: İnsan organizmasında nice farklı maddeler bulunur. Bunların bir kısmı vücudun kendisi tarafından üretilir, büyük bir kısmıda yiyeceklerle alınır. Bunlar vitaminler, antioksidanlar, mineraller, esensiyel doymamış yağlar, peptidler ve enzimlerdir ve sağlığımız için çok önemlidirler. Olmaları gereken onsantrasyonda değillerse, eksiklikleri ve buna bağlı hastalıkların oluşması sözkonusudur. Aşırı efor sarf edilen zamanlar ve hastalıklar esnasında günlük yemekle alınan bu maddeler oranca açığı kapatamazlar (Hele son yıllarda öğünler bu maddeleri içermek açısından hiç de zengin olmadığı için) ! Hastayken vitaminlere, minerallere olan ihtiyacımız yaklaşık yüz katına çıkar.

Bunun üzerine, çok rahatsızlıklar esnasında bağırsakların hazımda zorlanması gerekli maddeleri ayrıştıramaması gelir. Tabii hazım sıkıntısı vücutta gerekli besin ögelerinin tutulmasını engeller. Aynı şekilde bağırsakların kendine has bakteri tabakası değişime uğradığından ya da normalde zararsız olan Candida mikrobu (Mantar hastalığı) yaptığında da zaruri ihtiyaç olan besin ögeleri alınamamakta ve tam manasıyla bağırsaklarda boşaltımda olamamaktadır. Üreme tekniklerinin kullanıldığı dönemlerde hastaların bu maddeler açısından dengede olması şarttır.

programları var. Amerika'da ise bunun olmadığı çok açık. Birleşik Devletlerde sigortasız olan belki milyon insan var. Bu durum, olması gerektiği gibi dikkat çekiyor. Ama pek de iyi çalışmayan bir sisteme giriş hakkı vermek çözüm mü?

Ya da nasıl sağlıklı olunacağını öğretmek mi iyi bir fikir olurdu?

BENCE TEDAVİYE DEĞİL, EĞİTİME İHTİYAÇLARI VAR. İnsanlara sağlıklarını geliştirmenin, büyük faydasının anlatılması lazım kanser ya da her ne hastalıkları varsa. Tıp dünyasında olup bitenlerin büyük ölçüde değiştiği bir dönemdeyiz, artık bütün bilgi sadece onların elinin altında değil, internet bu durumu değiştirdi. Ve nüfusun giderek artan bir kısmı, sağlığını kendi ellerine almaya başlıyor. Çok daha fazla değişiklikler olacak, bu şekilde devam edemez. Yani artık sistem parçalanıyor. Toplum için besini öncelikli koruma yöntemi yapmalıyız ve bu konuda en az küresel ısınmada olduğu kadar istekli olmalıyız. Yapmamız gereken şey halkı şunlara ikna edebilmek; ne yiyorsan osundur, yiyecekler modunu değiştirebilir, sen, şu ana kadar kendine yaptıklarının sonucusun, ve yaptığın seçimler hayatının sonucunu direkt olarak etkiler. Ve yaşında gayet fit ve sağlıklı iken kötü beslendiğini unutmak yeterince kolay olabilir ama40 lı, 50 li ve 60 lı yaşlara geldiğinde her şey çok farklı gözükür ve bir seri dejeneratif hastalık ile yatağa düşersin. Hala gerçekte hastalık hizmeti sektörü olan bir sağlık sistemimiz var, doktorlar, hastaneler, pataloglar ve eczacılarla donatılmış durumda. Ve bu şekildeki bir sistem kendisiyle ilgilenecektir, daha fazla iş ister ve gerçekte hastalık ve rahatsızlıkları azaltmakla ilgilenmez. Daha fazla iş, daha fazla kazanç demek ve bu da tıp endüstrisinin bir parçası ve orada bulunması gerekiyor, bu son derece önemli. Tıp endüstrisi birçok şeyi doğru yapıyor. Doğumda bebek kalımtımı - dahice. A&K (Acil&Kaza) travma tedavisi - dahice. Tanrı korusun otobanda paramparça oldunuz ve sizi tekrar bir araya getirmek zorundalar, bunu yaparken çok başarılılar.

HASTALIK

Tıp dünyası bunu yanlış anladı. Vitamin öneren tıp okulları bile, çok büyük dozda vitamin önermiyor. Alternatif tıp üzerine kurs veren fakülteler bile, buna tam anlamıyla odaklanmıyor. Bence sadece kafa sallayıp geçiyorlar. Bunu fark eden her insanın vereceği cevap, eğer bir şeyin doğru yapılmasını istiyorsan kendin yapmak zorundasın. Okumak zorundasın. Araştırmak zorundasın. Bu bilgiye ulaşmayı istemek zorundasın ve ayrıca eklemeliyim ki, gerçekten vitaminleri almaya ve gerçekten sebzelerin suyunu çıkarmaya istekli olmalısın. Bekleneni yapmak zorundasın. Ve şu anda bunu seyreden, bir seçim yapma seviyesinde olan herkes kendi hayatlarını, ailelerinin, çocuklarının ve gezegenin kendisinin hayatını da iyileştirecek bir şeyler yapmak ister. Ve bütün bitkilerin ve her şeyin hayatını da. Eğer bu bizim seçimimiz ise, gıda seçimlerimiz de bununla ilişkilendirilmeli çünkü uçak yolculuğu yaptığında ve pencereden baktığında aşağıda gördüklerin sadece tarlalardır. **Gezegenimizle etkileşimde olduğumuz öncelikli yol tarım ve eğer gıda seçimlerimizi değiştirirsek, tarımı değiştiririz ve birden bire mısır, buğday, soya diyetlerinden süper gıda diyetlerine ve organik diyetlere ve çiğ gıda diyetlerine geçeriz ve gezegenle etkileşim şeklimizi tam anlamıyla ve tamamen değiştiririz.** Bu gezegende yaptığımız bir numaralı şey bir şeyler yetiştirmek. Bütün bu kimyasal kontrollü dev tarım işine rağmen, yetiştiricilik hala ön planda. Genetiği ile oynanmış mısır yetiştirebiliriz, ya da dünyadaki en muhteşem goji börütlenlerini yetiştirebiliriz. Daha birçokları alternatiflere dönüyor, çünkü öncesinde yapılan hiçbir şey işe yaramadı, işe yaramadı işte.

YÜKSELEN KANSER ORANLARINA BAKTIĞIMDA, KALP HASTALIĞI, FELÇ, ALZHEİMER VE YAŞLILIK BUNAMASI VE BİLİŞSEL ÇÖKÜŞ...

Değişiklik zamanı gelmiş. Eski yöntemlerin işe yaramadığı çok açık ve yapmamız gereken ise, taze bir algılamaya ve esasa dönmeye ihtiyacımız var. Ve esas olan, bu problemlerin hiç birine sahip olmayan kültürlere dönüp bir bakmak. Aynı şekilde eğer bir milyoner olmak istiyorsan, git bir milyonerle konuş, barda oturup, kaçırdığı son altın fırsatın enkazından kurtulmaya çalışan adamla değil.

Git sıradan bir şekilde kanser ve kalp hastalığına yakalanmadan yüz yıl yaşayan insanları bul, ve bak bakalım bunu nasıl başardıklarını anlayabiliyor musun ve biz bu çalışmayı yaptık, bunu bilimsel olarak geçtiğimiz yüz yıl boyunca yaptık ve tamamen görmezden gelindi.

Verdiğim ilk kurs 1976 yılındaydı ve tıpta unutulmuş araştırmalar adını taşıyordu ve bugün de aynı çalışmayı yapıyorum. **BÜTÜN KALBİMLE İNANIYORUM Kİ DÜNYADAKİ EN İYİ DOKTOR, DÜNYADAKİ EN İYİ DİYETİSYEN SİZSİNİZ. ASLINDA HER ŞEY SENİN İÇİNDE VAR, BİR ŞEYLERİN SENİN İÇİN DOĞRU OLUP OLMADIĞINI HİSSETMENE YARAYACAK TÜM EKİPMANA SAHİPSİN.**

İyi haber ise insanların bir avuç aptal olmadığı. Abraham Lincoln bunu şöyle ifade etmişti,

''BAZI İNSANLARI HER ZAMAN KANDIRABİLİRSİN, VE BÜTÜN İNSANLARI BAZEN KANDIRABİLİRSİN, AMA BÜTÜN İNSANLARI HER ZAMAN KANDIRAMAZSIN.''

Ve bu yüzden nüfusun yarıdan fazlası artık vitamin alıyor, doktorların çoğunun bunun gerçekten gerekli olmadığını söylemelerine rağmen. Tıp profesörlerinden daha çabuk anlayan bir halkımız var. Bir şekilde üzücü ama bir şekilde de çok iyi. İnsanlar hasta olmayı bırakıp, kişi olmaya başlamalılar. Neden sağlıklı ve mutlu olmayasın?

NEDEN OLMASIN?

Hayatını değiştir, biraz egzersiz yap, doğru beslen, daha iyi hissediyorsun, tamam çok iyi, daha iyi gözüküyorsun, peki güzel, daha uzun yaşıyorsun, güzel, paranı kurtarıyorsun, güzel, ve bunu kendine yapmaktan dolayı gayet memnun oluyorsun. İnsanlar düşünüyor ki; '

'TIP EĞİTİMİM YOK, BEN BUNU YAPAMAM.'' Hadi ama! Doğru beslenmek, sebze suyu içmek ve egzersiz yapmak ne kadar zor olabilir?

Bu bilgi için bir seviyede olman gerekmiyor. Çok basit işliyor. Ucuz, basit, güvenli ve etkili. İnsanların bunu yapmamasındaki en büyük sebep sorumluluk almayı gerektirmesi ve bu da tek çıkış yolu. Çiğ, organik ve bitkisel temelli beslenmeyi seçtiğimizde, gücümüzü geri kazanırız ve kalitemizin olacağına karar veririz ve kimyasalların içinde olan, daha önceden adını bile duymadığımız farklı içerik yüzünden acı çekmeyiz. **Vejeteryanizm, veganizm ya da çiğ beslenme konusunda vaaz veren büyük bir savunucu değilim. Ama bir gerçeklik olarak biliyoruz ki; % 80 çiğ, organik bitki bazlı, her türlü meyveyi, sebzeyi, kuru yemişi, tohumu, deniz bitkilerini, lahanaları, otları, süper gıdaları ve yabani otları kapsayan bir diyet, sağlıklı ve son derece bereketli bir hayatın büyük değerli bir parçasıdır.**

Sihirli değnek yok; monoterapi yok kanseri ya da kalp hastalığını tedavi eden. Ama yaşam tarzı değişikliği var; ciddi kronik hastalıkları önleyen, durduran ve geri çeviren. Çözüm burada ve her zaman buradaydı. Geriye kalan tek şey eğitim, çünkü insanların bir kez çözümün en olduğunu bildikten sonra ona göre hareket edeceklerine eminim. Karar verecekler - evet, bunu yapıyorduk.

LÜZUMLU BİR EK:

Bu yazıdan çıkarılacak çok sonuç var. Öncelikle bir doktora gittiğinizde hastalığı tedavi ettirmeniz yanında (Biraz zor ama..) nedenli soruları sorabiliyorsanız, sorun.

“Ben neden hasta oldum?”

“Bu hastalığın tekrar etmemesi için bana neyi tavsiye edersiniz?”

“Bağışıklık sistemimi güçlendirecek ne tavsiye edersiniz ve ilaç yazar mısınız?”

“Kendinizi korumak için hangi ilacı veya vitamini alıyorsunuz?”

“Gerçekten verdiğin ilaçlar beni iyileştirirken başka bir tarafımda ne hasar bırakıyor?”

“Doktor olarak bir hastan iyileşip döndüğünde hiç onun önerilerini not aldınız mı?”

“Bu verdiğiniz ilaç biraz önce gelen pazarlamacının yeni sundukları ilaç mı?”

“……”

Çalışan kesim için şu tavsiyeleri hatırlatayım.

Sivas-Hafik’te yüz yaşını geçmiş bir **“TİNTON YAKUP EMMİ”** vardı. Fazla bir şey yemezdi. Cebinde incir ve kuru kayısı taşırdı, acıktıkça yerdi. Yoğurda kuru ekmek banardı.

Bunu bildiğim için işe giderken sabah eğer kahvaltı yapamayacaksam beş-altı adet incir yeriz. Bazen çekirdekleri ile zeytin yutarız.

Akşamları da yatarken iki bardak ayran içebilirsiniz, zehrinizi kırar, derler. Ayrıca kabızlık çekiyorsanız dışarı çıkmanıza faydalı olur.

Hülâsa; hocam Erzurumlu Vaiz Ahmet Efendi günde bir öğün yerdi, doksan küsur yıl yaşadı. Demek ki, yeme işinin en güzeli “az yemek” ve “perhiz” yapmaktır. Fakat çoğumuz yapamıyoruz.

“EV ALMAK İÇİN PARA BİRİKTİRECEĞİNİZE SAĞLIĞINIZ İÇİN DAHA İYİ BESLENİN. Vücudunuz karşılığı bulunmayan en güzel evdir. Allah Teâlâ’ya şükredelim, cihanda sağlıklı vücut ve nesil gibi bir nimet yoktur”

İsmail Hakkı

"YOKSUL ÜLKELERDEN TOPRAK ARAKLANIYOR"

[2001 yılından bu yana sanayileşmiş ve kalkınmanın eşiğindeki ülkeler, geri bırakılmış ülkelerde yaklaşık 227 milyon hektarlık arazi satın aldı. Buralarda üretilen gıda maddeleri sadece yatırımı yapan ülkeye ihraç ediliyor, dev arazilerdeki yerli halk yerlerinden sürülüyor, tapusuz halk, bir hak da iddia edemiyor.

BM Kalkınma Programı'nın raporuna göre, dünya nüfusunun yüzde 25'i dünyadaki toplam sepetin yüzde 80'inine sahip. Milyonlarca kişi açlık sınırının altında yaşarken zengin ve yoksul arasındaki makas giderek açılıyor. Bu olumsuz gelişme özellikle son 20 yılda giderek hızlandı.]

Gelişmekte olan ülkelerde ekilebilir nitelikteki arazileri satın alan uluslararası şirketlerin ve ülkelerin sayısı artıyor. BM de küçük çiftçileri zor duruma düşüren **"toprak araklama"**ya karşı yasal önlem almak istiyor. Dünya ekonomisinde söz sahibi olan ülkelerin gözü, büyük tarım arazilerinde. Mali açıdan güçlü, kalabalık nüfusa sahip, ancak su kaynaklan veya tarım arazileri açısından yoksul olan ülkeler, fakir ve gelişmekte olan ülkelerde hızla toprağa yatırım yapıyor. İleride çıkabilecek bir kıtlık veya gıda mahsulleri fiyatlarındaki artışlara karşı korunmak amacıyla uluslararası dev şirketler ve ülkeler tarafından fakir ve kalkınmakta olan ülkelerde yapılan toprak satın alımlarına İngilizce'de **"LAND GRABBİNG"** yani **"TOPRAK KOPARMA"** veya **"TOPRAK ARAKLAMA"** adı veriliyor.

Oxfam gibi yardım örgütleri bu uygulamanın açİlk ve yoksulluğa arttırdığına dikkat çekiyor. BM Gıda ve Tarım örgütü kapsamında ise gelişmekte olan ülkelerde halkın geçimini tehdit eden bu alımlara karşı ne gibi önlemler alınabileceği tartışılıyor.

HALK YERİNDEN SÜRÜLÜYOR

Çin, Güney Kore, Körfez ülkeleri ya da Hindistan gibi ülkelerden kamu yatırımcıları ya da özel şirketler, gelişmekte olan ülkelerde satın alma ya da kira anlaşmalarıyla dev tarım arazilerini kendine bağlıyor. Buralarda üretilen gıda maddeleri, sadece yatırımı yapan ülkeye ihraç ediliyor. Dev arazilerde yerli halk yerlerinden sürülüyor, en büyük zararı fakir ve kalkınmakta olan ülkelerdeki halk görüyor.

Yardım örgütü Oxfam'ın Almanya temsilciliğinden Marita Wiggerthale, kuşaklar boyu aynı aile tarafından ekilen, ancak tapuda kaydı olmayan bir arazinin günün birinde yabancı bir şirkete geçebildiğine dikkat çekiyor. Wiggerthale, **"Bu vakalarda Çoğunlukla toprakları kullanma hakkı çiğneniyor, ta yapan aileler yerlerinden sürülüyor ve sonuçta tüm geçim kaynaklan ellerinden gidiyor"** diyor.

Böylelikle savaş ya da kıtlık olmamasına rağmen yoksulluk ve açlık da artıyor. Oxfam, Uganda'da bu tür bir vakayı belgelemiş. İngiliz bir yatırımcının Ugandalı yetkililer ile yaptığı anlaşma yüzünden, dev bir çam ve okaliptüs plantasyonuna yer açmak için 22 bin 500 kişi, yaşadıkları yerleri terk etmek zorunda kalmış. Bu çiftçilere ne önceden sorulmuş, ne haber verilmiş, ne de tazminat ödenmiş.

Alman Federal Tarım ve Tüketiciyi Koruma Bakanı İlse Aigner, son yıllarda fakir ve gelişmekte olan ülkelerde 50 ila 80 milyon hektar toprak satıldığını belirtiyor, ancak yine de gıda üretimi alanında özel yatırımın önemine dikkat çekiyor, **"Prensipte ziraat alanındaki özel yatırımcılara tamamıyla kötü gözle bakmamak gerek"** diyen Aigner, **"Ancak bu yatırımların, bölge halkının da kârına olması gerek, işin zor tarafı da bu"** şeklinde konuşuyor.

Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım örgütü, hükümetler ve sivil toplum örgütleriyle birlikte bu sorunu çözmek için uluslararası bir düzenleme üzerinde çalışıyor. İtalya'nın başkenti Roma'da bu amaçla yapılan görüşmelere katılan Alman Bakan Aigner, En önemlisi, toprak alımının yapıldığı ülkelerdeki hükümetlerin yatırımların ülkedeki ziraatın geliştirilmesi için kullanılması yönünde bilinçlenmesi ve halkın yaşadığı, ekim yaptığı topraklan terk etmek zorunda kalmaması ya da en azından bu ticaretten kârlı çıkması" dedi. Bu arazilerin satışı çoğunlukla gizli yapıldığından boyutu ile ilgili kesin rakamlar verilemiyor. Oxfam yardım örgütünün tahminlerine göre, 2001 yılından bu yana sanayileşmiş ve kalkınmanın eşiğindeki ülkeler, kalkınmakta olan ülkelerde yaklaşık 227 milyon hektarlık arazi satın aldı. Bu neredeyse Batı Avrupa büyüklüğünde bir alana denk geliyor.

Yardım örgütleri, bu yatırımların bölge halkına çoğu zaman pek bir yarar sağlamadığını ortaya Ç1karmış. Oxfam yardım örgütünden Wiggerthale, **"VERİLEN İSTİHDAM SÖZÜ TUTULMUYOR. AYRI-**

CA YATIRIMIN HACMİ DE BAŞTA VAAT EDİLDİĞİ ORANDA OLMUYOR, İÇİ BOŞ SÖZLER BUNLAR. ARAZİLER, KARŞILIĞINDA PEK BİR ŞEY YAPILMASINA GEREK KALMADAN UCUZA SATIN ALINIYOR" diyor. Roma'da yapılan görüşmeler şimdilik bir sonuç vermedi. Geniş arazilerin satışı sırasında kullanıcıların ve bölge halkının haklarının nasıl korunacağı konusunda gelecek yılın başında BM Gıda ve Tarım Örgütü kapsamında uluslararası bir düzenleme için yeni görüşmelerin yapılacağı belirtiliyor.

AFRİKA'YI AÇ BIRAKAN 'TARIM EMPERYALİZMİ'

Nasıl oluyor da Etiyopya, çok geniş tarım arazilerine sahip olmasına karşın, kıtlık sorunu yaşıyor?

Mısır ve tahıl ekili hektarlarca genişlikteki tarım alanları yemyeşil bir manzara oluşturuyor. Bu ekili alanlar, ne Avrupa'da ne de Amerika Birleşik Devletleri'nin batısında yer alıyor. Tarlalar, çok sayıda insanın kıtlıkla karşı karşıya olduğu Etiyopya'da bulunuyor, ülkede tarım yapılabilecek yeterli arazi olmasına rağmen, insanlar açlık çekiyor. Bu tarlalar ise yabancı yatırımcılar tarafından satın alınarak veya kiralanarak, endüstriyel tarım için kullanılıyor. Bu uzmanlar tarafından **"TARIM EMPERYALİZMİ"** olarak adlandırılıyor. Etiyopya hükümeti, bu şekilde döviz gelirlerinin ve tarım ajanında teknik bilgilerin artırılmasını ümit ediyor, ülkedeki verimli tarım alanlarının büyük bölümü hâlâ kullanılmıyor.

ETİYOPYA'DAN YABANCI YATIRIMCILARA AVANTAJLAR

Etiyopya Tarım Bakanlığı'nın eski çalışanlarından, şu sıralar Bonn Üniversitesi'nce araştırma yapan Dawit Tesfaye, Etiyopya'nın yabancı yatırımcılar neden cazip bir ülke olduğunu şu sözlerle açıklıyor: **"BİR YATIRIMCI SADECE İHRACAT YAPMAK İÇİN ÜRETİM YAPIYORSA, BEŞ YIL VERGİDEN MUAF OLUYOR. AMA BİR YATIRIMCI İÇ PAZARA YÖNELİK ÜRETİM YAPIYORSA, İKİ VEYA ÜÇ YIL VERGİDEN MUAF TUTULUYOR."**

Etiyopya hükümeti geçen yıl üç milyon hektar verimli tarım alanım kiraya çıkardı. Afrika'nın birçok ülkesinde hükümetlerin, tarım arazilerini yabancı yatırımcılara sattığı veya kiraladığı gözlemleniyor. Büyük yatırımcılar, Hindistan, Pakistan, Suudi Arabistan ve Çin gibi ülkelerden geliyor. Ağırlıklı olarak biyo-yakıt elde etmek ya da kendi ülkelerindeki gıda ihtiyacım karşılamak üzere ekim yapılıyor.

Tarım ürünlerinin sadece bir bölümü Afrika'da piyasaya sürülüyor. Washington Amerikan üniversitesinden Çin-Afrika ilişkileri uzmanı Deborah Braeutigam, ürünlerin Afrika piyasasında yer almasının, halka büyük bir yaran olmadığım belirtiyor. Braeutigam, bunun nedenini **"ÇİNLİLER, ÖRNEĞİN ZAMBİA'DA YEREL TARIM PİYASASINA DA YATIRIM YAPIYOR. ANCAK BU İÇ PAZAR İÇİN SORUN YARATABİLECEK BİR DURUM. ÇÜNKÜ ÇİNLİLER, KENDİ BUĞDAY, MISIR VE BÜYÜK BAŞ HAYVANLARIYLA ZAMBİALI ÇİFTÇİLERLE REKABET EDİYOR"** sözleriyle açıklıyor.

KITLIĞIN NEDENLERİ

Tarım alanlarının yabancı yatırımcılara kiralanması veya satılması, Afrika Boynuzu'nda yaşanan kıtlığın nedenlerinden biri olarak görülüyor. Kıtlıktan, Etiyopya, Somali, Kenya ve Cibutu'de yaklaşık 12 milyon kişi etkileniyor. Almanya Başbakan Angela Merkel'in Afrika Danışmanı Günter Nooke, kıtlığın farklı nedenleri olduğuna dikkat çekiyor:

"Afrika Boynuzu'ndaki kıtlığın nedenlerini anlamak kuşkusuz biraz zor. İklim değişikliği ve aşırı hava koşullan nedeniyle kuraklık ve seller yaşanabiliyor. Elbette başlıca sorunlardan biri de Somali, devlet sistemi çalışmıyor, ülkede hükümet yok. İnsanlar da, yiyecek ve içecekleri kalmadığı zaman Kenya'nın kuzeyine veya Etiyopya'ya kaçıyor."

Somali'den binlerce kişinin komşu ülkelerdeki mülteci kamplarını doldurması, bu ülkelerde de kıtİlk tehlikesini artırıyor. Etiyopya Tarım Bakanlığı'nın eski çalışanı Dawit Tesfaye, Afrika hükümetleri tarım politikalarını değiştirmezse, gelecek yıllarda durumun daha da kökleşmesinden kaygı duruyor. **Tesfaye, tarım alanlarının yabancı yatırımcılara bir iki yıllığına değil, 80 veya 90 yıl gibi oldukça uzun bir dönem için kiralandığına dikkat çekiyor**.

TARIM STRATEJİLERİNDE DEVRİM BEKLENTİSİ

Peki giderek artan dünya nüfusu nasıl doyurulabilecek? Seri üretim ve tarımın sanayileşmesi yerine sürdürülebilirlik kavramı giderek öne çıkıyor. Dünya nüfusu 7 milyara yaklaşırken tarım stra-

tejisinin değiştirilmesi konusunda bilinç artıyor. Tarım Gelecek Vakfı'ndan Benedict Haerlin, kitleleri doyura bilmek için yeni teknolojiler yoluyla gıda üretiminin mümkün olduğunca artırılması düşüncesinin ölümcül sonuçlara yol açabileceği uyarısında bulunuyor.

Haerlin, endüstriyel tarım teknolojisinin açlık sorununu çözmekten ziyade daha da kötüleştirdiğini belirtiyor: “Sanayi ülkelerinde sahip olduğumuz beslenme modelinin aşırı şişmanlamaya yol açtığı artık açıkça görülüyor. Dünyada aşın şişmanların sayısı aşırı zayıfları geçmiş durumda. Yanlış beslenmenin önümüzdeki en büyük sağlık sorunu olduğu da aşikâr. Yani mevcut beslenme modeli, açlığın üstesinden gelebileceğimiz bir araç olamaz.”

"ARTIK SİYASETTE DE BİLİNÇ ARTTI"

Haerlin, 2008 yılında dünyada büyük ses getiren Dünya Tarım Raporu Teftiş Kurulu'nun da üyesi. Dünya Bankası'nın girişimiyle başlatılan ve Dünya Sağlık Örgütü ile Dünya Gıda örgütü'nün de katıldığı çalışmalar sonucu ortaya çıkan rapor, endüstriyel tarıma karşı açıkça cephe alıyor, organik tarım ve küçük çiftçinin desteklenmesini talep ederken, yeşil gen teknolojisi, kimyasal tarım ve tohumların patentlenmesine savaş açıyordu. Alman çevre kuruluşu Germanwatch'un dünya ticareti ve beslenme uzmanı Tobias Reichert, raporun açıklanmasının üzerinden üç yıl geçerken, rapordaki pek çok sonucun artık siyasette de kabul edildiğini belirtiyor.

"GIDA GERİNE HAYVAN YEMİ VE YAKIT ÜRETİLİYOR"

Reichert, AB'nin Avrupalı çiftçilere verdiği **"Gıda gerine hayvan yemi ve yakıt üretiliyor"**

Reichert, AB'nin Avrupalı çiftçilere verdiği yoğun sübvansiyonların sadece doğayı tahrip ettiğini, aynı zamanda dünya çapında gıda maddelerinin eşitsiz dağılımına da katkıda bulunduğunu belirtiyor ve **“Gıda yerine hayvan yemi ve üretiliyor”** diyor. Reichert, “özellikle de Avrupa örneğinde, endüstriyel tarımın dünya beslenmesi nedenden dolayı olumsuz etkisi var. Birincisi hayvan üretimi olmak üzere AB'deki sanayi Avrupalıların beslenmesinde sağlıklı olandan daha fazla hayvansal üretime yol açtı, ikincisi AB içinde tüketimin normal ölçülerin üzerine çıkmasına, aşırı tüketime neden oldu" şeklinde konuş

YOKSUL ÇİFTÇİ İTHALAT MAĞDURU

Tüketim fazlasının ihracatı ise sorunun başka boyutu. Özellikle kalkınmakta olan ve yoksu ülkelerdeki çiftçiler, AB'nin cömert teşviklerinden yararlanan Avrupalı çiftçilerle rekabet edebilecek durumda değil. Bunun sonucunda sanayi ülkelerinden ihracat yerli tarımı öldürüyor, bu da yoksul bölgelerde açlığa ve dünya çapında istihdam kaybı açıyor. Endüstriyel et ve süt üretimi için hayvan yemi üretimine odaklanılması ve bitkilerden yakıt üretimi dünya çapında çevreye de zarar veriyor hayvan yemi ya da yakıt üretiminde kullanılan bitkilere yer açmak için ormanlar tahrip ediliyor.

"SİSTEM DEĞİŞECEK"

Dünya Tarım Raporu, gıda maddelerinin, mümkün olduğunca tüketildikleri yerde üretilmesini tavsiye ediyor. 2008 yılında yayımlanan raporun başkan yardımcısı ve Milenuyum Enstitüsü Başkanı Hans Herren, üretimin mümkün olduğunca sürdürülebilir ve ekolojik olması gerektiğinin de altım çiziyor. Kalkınmakta olan ülkelerde onlarca yıl çalışan tarım uzmanı, tarımın gelecekte de Siyasîler için zorlu bir ödev olacağım belirtiyor:

“Tamamen farklı bir sistem gerekecek, o zaman her şeyi kontrol altında tutmak isteyen şimdiki büyük tohum şirketlerine de gübre şirketlerine de ihtiyaç kalmayacak. Buna karşılık çiftçiler odakta olacak, yenilenebilir kaynaklar üreten, sürdürülebilir ve yeni nesillerin ihtiyaçlarını tatmin edecek bir sistem gelecek.”

ZENGİN- YOKSUL UÇURUMU BÜYÜYOR

BM Kalkınma Programı’nın raporuna göre, dünya nüfusunun yüzde 25’i dünyadaki toplam servetin yüzde 80’inine sahip. Milyonlarca kişi açlık sınırının altında yaşarken zengin ve yoksul arasındaki makas giderek açılıyor. Kamerun’dan Almanya’ya, Hindistan’dan Brezilya’ya kadar, dünyanın her ül-

kesinde gelir dağılımındaki dengesizlik artıyor. BM Kalkınma Programı'nın hazırladığı bir rapor, bu olumsuz gelişmenin özellikle son 20 yılda giderek hızlandığını gösteriyor.

Zengin ve yoksul arasındaki uçurum, kalkınmakta olan ülkelerde daha fazla açılıyor. Ancak sanayi toplumlarında da durum bugüne kadar sanılandan daha vahim. ABD Başkam Barack Obama'nın hazırladığı istihdam paketi bile, zengin ülkelerin dengeli bir gelir dağılımından ne kadar uzak olduğunun göstergesi. İNSANLARIN GELİRLERİ GEÇİNMEYE YETMİYOR. Hem zengin hem de yoksul ülkelerde. Geçim masrafları tüm dünyada artarken, maaşlar yerinde sayıyor. Sağlık ve eğitime ayrılan para azalırken, sosyal güvenlik alanı da sürekli kısıntılara maruz kalıyor.

YOKSULLUKLA MÜCADALEDE ÖNERİLER

Sağlık, eğitim ve sosyal amaçlı yardım için daha fazla mali kaynak ayrılması yoksullukla mücadeleye destek olabilir mi? Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı'nın Cenevre temsilcisi Cecile Molinier, bu yöntemin bazı ülkelerde başarılı olduğunu söylüyor. Molinier, "Alınabilecek çeşitli önlemler var. Örneğin progresif vergi sistemi uygulanabilir. Bu sistemde yoksul insanlar, daha zenginlere kıyasla, gelirlerinin daha küçük bir yüzdesini vergi olarak veriyor. Ayrıca Brezilya ve Meksika'da hayata geçirilen ve yoksul ailelerin çocuklarını okula gönderebilmelerini, annelerin doğum öncesi ve sonrası sağlık kontrollerini yaptırabilmelerini sağlayan aile bursları var" şeklinde konuşuyor.

EĞİTİM ÇÖZÜMLERDEN BİRİ

Dünya nüfusunun neredeyse yüzde 40'ı sıhhi tesislerden yoksun, bir milyar insan açlık çekiyor. Ayrıca yoksulluk günden kalkınmakta olan ülkelerde, özellikle de kırsal kesimlerde, çok sayıda çocuk okulu bitiremeden terk etmek zorunda kalıyor.

Sanayi toplumunda da eğitim alanında fırsat eşitliği mevcut değil. Ekonomik Kalkınma ve işbirliği Teşkilatı'nın (ÖECD) raporuna göre, dünyada gelir dağılımında giderek artan dengesizliğe karşı temel ihtiyaçların giderilmesi ve eğitim aranan çözüm olabilir. Raporda, söz konusu alanlarda dağılım daha kolay ve daha adil olmadığı sürece zengin ve yoksul arasındaki uçurumun giderek daha derinleşeceği vurgulanıyor. **(Alman Devlet Radyosu, Berlin)**

TILMANN KLEİNJUNG- CHI VIET GİANG

(TURQUIE Diplomatique KASIM 2011 – Sayı:34)

NOT: Bu yazıdan birçok şey anlamadıysanız, bir daha okuyun.

KİMİ DOSTA VARIR DOSTA BEND OLUR

Kimi dosta varır dosta bend olur
Kimi nefse uyar kahrolur gider
Kimi gülistanda gonca gül olur
Kimi gonca güle hâr olur gider.
Kimi tevbe eder esfiya olur
Kimi inat eder eşkıya gider
Kimi Ahmed seni uzaktan tanır
Kimi yaklaşır da kör olur gider.

Ahmet SOYYİĞİT
kaddese'llâhü sırrahu'l azîz

BİZ O'NU ÖYLE SEVERİZ Kİ, SADECE İLAH DEMEYİZ

1-Necip Fazıl KISAKÜREK (rahmetullah aleyh) dedi ki;
"Biz Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellemi öyle sever ve meth ederiz ki, bir Allah demeyiz."

2-Niyâzî-i Mısrî kaddese'llâhü sırrah'ül azîz buyurdu ki;

Muhammed bütün yaratılmışların en hayırlısıdır,
Susuz gelenlere kanacakları kadar ikram eder,
Sapmalarından sonra insanlara doğru yolu gösterendir,
Şaşırdıklarında onların yardımcısı ve kurtarıcısıdır,
Eğer öldükten sonra övülecek bir şey bırakmak dilersen,
Vazgeç Hıristiyanların nebilerine dair söylediklerinden
Başka, hakkında dilediğin kadar medhü sena et. [265]

3- "Bir seferinde imam Ca'fer es-Sâdık aleyhisselâm ve Ebû Hanîfe beraber yemek yiyorlardı. İmam Ca'fer sofradan çekilirken Allah Teâlâ'ya harad ederek,

"Allah Teâlâ'm bu nimet Sen'den ve Senin Resûlündendir" dedi, Ebû Hanîfe,

"Allah Teâlâ'ya ortak mı koşuyorsun!?" deyince, İmam Ca'fer aleyhisselâm,

"Allah Teâlâ, Kur'ân-ı Kerîm'de **" Sırf Allah ve Resûlü kendi lütuflarından onları zenginleştirdi…."** demiyor mu?"[266] dedi.

Daha sonra Ebû Hanîfe (rahmetullah aleyh), **"Sanki ben bu ayeti hiç okumamış ancak İmam Ca'fer orada söylediği zaman işitmiş gibiydim"** derdi. [267]

4- Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem buyurdu ki;

"Muhammed (sallallâhü aleyhi ve sellem) hanedanını bilmek, cehennemden kurtulmaktır. Muhammed (sallallâhü aleyhi ve sellem) hanedanını sevmek, sırat köprüsünden geçmeye vesiledir. Muhammed (sallallâhü aleyhi ve sellem) hanedanına yardım etmek ise azaptan emin olmaktır."

Ey Allah´ım, Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellemi sevdiğimiz gibi çocuklarını ve ehli beytini de severiz. Şu sözüne iman etmişizdir. **"Gerçekten Fatıma (radiyallahü anha) kamil olarak iffetini korudu ve bu yüzden Allah Teâlâ onu ve evlatlarını, cennete dahil etti."**

"Rabb´im; ehl-i beytimden, sülâlemden birliğine iman edip ve Benim rasüllüğümü kabul edene azap etmeyeceğini, vaat etti"

Efendimiz sallallâhü aleyhi ve sellemin Ehl-i beytinden ve sülalesinden cehenneme kimse girmeyecektir. Çünkü her yönden Efendimiz sallallâhü aleyhi ve sellem korunmuştur. Leke olacak bir şeyin meydana gelmesi O´nun hakkında düşünülemez. Soyun temiz ve imanlı olması gerekli bir hakikattir.

Ahiret günü cehennemin hizmetkârları

"Âlemlere rahmet ve nur olarak gönderilen Muhammed (sallallâhü aleyhi ve sellem)´in ümmetinden, şer sahibi olarak hiç birinin ateşe girmediğini görmekteyiz" diyecekler.

---

[265] Niyâzî-i Mısrî kaddese'llâhü sırrah'ül azîzin Bûsîrî'nin el-Kevâkibu'd-Durriyye fi Mehdi Hayri'l-Beriyye adlı Kasîde-i Bürde (Bür'e) adıyla meşhur olmuş kasidesi üzerine Arapça olarak nazm ettiği tesbî (44. Tesbî)

[266] يَحْلِفُونَ بِاللهِ مَا قَالُوا وَلَقَدْ قَالُوا كَلِمَةَ الْكُفْرِ وَكَفَرُوا بَعْدَ اِسْلَامِهِمْ وَهَمُّوا بِمَالَمْ يَنَالُوا وَمَا نَقَمُوا اِلاَّ اَنْ اَغْنَيهُمُ اللهُ وَرَسُولُهُ مِنْ فَضْلِهِ فَاِنْ يَتُوبُوا يَكُ خَيْرًا لَهُمْ وَاِنْ يَتَوَلَّوْا يُعَذِّبْهُمُ اللهُ عَذَابًا اَلِيمًا فِى الدُّنْيَا وَالاَخِرَةِ وَمَالَهُمْ فِى الاَرْضِ مِنْ وَلِىٍّ وَلاَ نَصِيرٍ

"(Ey Muhammed! O sözleri) söylemediklerine dair Allah'a yemin ediyorlar. Halbuki o küfür sözünü elbette söylediler ve müslüman olduktan sonra kâfir oldular. Başaramadıkları bir şeye (Peygambere suikast yapmaya) de yeltendiler. Ve sırf Allah ve Resûlü kendi lütuflarından onları zenginleştirdiği için öç almaya kalkıştılar. Eğer tevbe ederlerse onlar için daha hayırlı olur. Yüz çevirirlerse Allah onları dünyada da, ahirette de elem verici bir azaba çarptıracaktır. Yeryüzünde onların ne dostu ne de yardımcısı vardır." (Tevbe, 74)

[267] Ahmed, 52; el-Cündî, el-İmâm Ca'fer es- Sadık, 259; **Yunus Emre GÖRDÜK,** İmâm Ca'fer Es-Sâdık ve Ona İsnâd Edilen İşârî Tefsir İnsan yayınları | 552, birinci baskı, 2011, İstanbul

Allah Teâlâ O´nun ehlini ve ümmetini dünya ve ahirette temiz kılmıştır. Ahirette O´nun ümmetinden hiç kimse cehennemde kalmayacaktır.

Ehl-i beyt adı, O´na tabi olan ve iman eden bütün ümmetine de verilmiştir.

Ayrıca Âdem aleyhisselâmdan insanlığın son ferdine kadar tüm âlem Fahri Âlem Muhammed Mustafa (sallallâhü aleyhi ve sellem)´in ümmeti olmuştur. İnsanlığın hepsi Ehl-i beytin bereketine ve şefaatine nail olmuştur.

Çünkü Efendimiz (sallallâhü aleyhi ve sellem ve ala âlihi) kendi nefsi için **"Ben ümmetimin Efendisiyim"** dememiş, **"Ben bütün insanların Efendisiyim"** buyurmuşlardır.

Efendimiz (sallallâhü aleyhi ve sellem) **"İnsan bir şeyi severse daima onu yâd eder" "Allah Teâlâ herkesi sevdiği taife ile haşreder"** buyurdular.

Nesep ve sebep bakımından, yani kan ve nikâh bakımından olan akrabalığın kıyamette faydası yoktur. Ancak Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem akrabası bundan müstesnadır. Biliyoruz ki bütün insanlık O´nun Ehl-i Beyti´dir.

Üzerimizde bulduğumuz bütün nimetleri O'nunla bulduğumuzu bilir ve iman ederiz. Ne kadar günahkâr olsak dahi O'nunla sevinir ve O'nunla üzülür ve bu iman ile haşredileceğimizi biliriz. Bu halimiz taklit içermeyen bir hakikattir.

Ey Allah Teâlâ'm, bizi onların sırlarının hakikatine eriştirmeni, marifet basamaklarında yükselerek hakikatleri anlama imkânını lütfeylemeni niyaz ediyoruz.

İsmail Hakkı

İNÖNÜ YAŞASAYDI BAZI İLAHİYATÇILARA LİYAKAT NİŞANI VERİRDİ!

Aksiyon Dergisi/AYŞE ADLI Sayı: 877 / Tarih : 26-09-2011

Türkiye toplumunun yeniden inşası, geçmişi inkâr üzerine kurulu. Geriye doğru derinleştiğimizde hastalıklarımıza teşhis koymak kolaylaşıyor. İçi boş bir Müslümanlığın yükseldiğinden şikâyet ediyorsak, tasavvufu konuşmaya hazır olmalıyız.

Sosyal hayatta görünürlükleri arttıkça Müslümanların dindarlığı, nezaketi, ahlakı tartışmalara konu oluyor. İnansın, inanmasın herkes, İslam'ın yüce değerler vaz'ettiğinde hemfikir. Mesele, dini temsil ettiği varsayılan insanın ne kadar başarılı olduğu. Oysa çok değil, bir asır önce aynı topraklarda cihana adaleti, nezaketi, estetiği ile nâm salmış bir medeniyet hüküm sürüyordu. Toprağımızı, itibarımızı kaybettiğimiz aşikâr. Peki, estetiğimizi, nezaketimizi, ahlakımızı nasıl yitirdik? Bu soruların ardına düştüğümüzde yaşadığımız zihniyet devrimi çıkıyor karşımıza. Neyi kaybettiğimizi hatırlamadan yitiğimizi bulmamız da mümkün görünmüyor. Büyüklerin 'hikmet' ya da 'irfan' diye nitelediği idrak seviyesinde kilitleniyor mesele. İrfandan soyulan din, siyaset aracı olarak kalıveriyor orta yerde. Ve biz ilmihal seviyesi kitaplarının sayfaları arasında manevi bunalımlarımıza çare arıyoruz. **Tasavvuf profesörü Mahmud Erol Kılıç Hoca**, yıllardır kendisine kulak kabartanlara çarenin yanlış adreste arandığını söylüyor. Ona göre tasavvufla, 1400 senede ulaşılan irfan seviyesi ve bu geleneği ortaya çıkaran kurumlarla barışmazsak sorunlarımıza çözüm bulmamız mümkün değil…

Neyi kaybettiğimizden bile gafil olacak kadar savrulmamıza sebep ne?

Nedir gözden kaçırdığımız?

İnsan hayatında ve tabii ki ilimde kalitenin yakalanması zaman alır. Güzel bir seviye yakalandığında da onun esaslarını korumak gerekir. Maneviyatta, dini ilimlerde de aynı şey söz konusu. Dinde, bireysel ve toplumsal anlamda dereceler bulunur. Kişi, dini ilimlerin önce zahiri ile tanışır. Şekli unsurların sadece özü koruma amaçlı olduğunu, yani gaye değil araç olduğunu idrak noktasına gelinceye kadar o seviyelerde kalır. Kur'an diyor ki: **"Rabbine ibadet et, ta ki sana yakîn gelsin!"** Demek ki ibadet, yakîni elde etmek içindir. Uzun süre devam edilen ibadet ve güzel hasletler sonucunda ortaya bir güzel insan çıkması lazım. Bu süreç, Hazreti Mevlana'nın 'Hamdım, piştim, yandım!' sözünde de olduğu gibi olgunlaşmayı icab ettiriyor. Süt bile mayalandıktan 3 / 4 saat sonra yoğurt oluyor. Şimdi eğer bu şekilde ortaya güzel bir insan çıkmıyorsa o ibadet anlayışını sorgulamak lazım gelir… **"Savm u salât ile sanma biter zahid işin…"** sözünün sahibi işte sorgulamayı yapıyor.

Toplumsal dereceden kastınız ne?

Bana göre bir İslam toplumunun hukukçuları Fususu'l-hikem ve Mesnevi okuyor ve hatta okutuyorsa burada bir durmak lazım. Lütfen dikkat edin "şeyhleri" demedim "hukukçuları" dedim. Hafife almamak lazım, bu noktaya kolayca gelinmez. Osmanlı'ya bu gözle baktığımız zaman Davud-ı Kayseri, Hamza Fenari, Asım Efendi, Musa Kâzım Efendi gibi Fususu'l-Hikem dersi yapan şeyhülislamlar görüyoruz. Dini temsil hiyerarşisinin en üstünde bu zatlar. Şimdi biz bir elde Mesnevi, bir elde Füsusu'l-Hikem'le 700 yıl devam ettirilen bu İslam anlayışını inkâr ettik, reddettik. İmparatorluğun son iki asrında başlayan bazı anti-irfani temayüller 1925'te dergâhların kapatılmasıyla muradına erdi. Tabii bu tercihin sonucunu da gördük. Dinde kalite kayboldu. Bu müesseselerin insan yetiştirmeleri imkânsız hale geldiği için kimi çağdaş araştırmacının "Kent Dindarı" adını takdığı "dergâh münevveri", "tekke görmüş" insan tipi kayboldu yerini ham softaya bıraktı. Din ve dini ilimler taşraya çekildi. Taşra yani ilmihal düzeyinde ders görenler büyük şehirlere imam hoca olarak geldi. Şehirli İslam -ki bana göre yeni yönetimin en fazla darbe vurduğu kesimdir- ile çatışmaya başladılar. **Fusûs, Mesnevi okuyan kimselere din öğretmeye kalktılar.** Bazıları müstesna böylesi kimseler, Osmanlı seviyesinden baktığımızda bırakın dersaadette bir camiye imam, fakülteye hoca olmayı belki de en fazla kendi köylerindeki caminin müezzini olabilirlerdi. Ama şu anda din adına yegâne merci olarak onlar hüküm veriyorlar. **"İslam'da çek ve senetin yeri"** konusunda araştırması olan bir kişi derin metafizik konularda, görünmeyen âlem konularında da hüküm verebiliyor. İbn-i Arabî'den, Mevlana'dan, Yunus'tan, Süleyman Çelebi'den haberi olmayan bu bî-zevk insanlar maalesef İslam'la sorunu olan bazı çevrelerce özellikle öne çıkarılıyorlar.

Bu yaklaşım, toplumla dinin arasının açılmasına sebep olmuyor mu?

DEVRİMCİLERİN EN BÜYÜK TAHRİBATI DİNDE KALİTESİZLİĞİN YOLUNU AÇMALARI OLDU. "Ayak baş, baş da ayak olduğunda korkunuz". Doğru geleneğin hâkim olduğu zamanlarda sistem içerisinde kendine muteber bir yer bulamayanlar burada hayal bile edemeyecekleri mevkilere kondular. Çünkü derinde yatan ortak bir söyleme sahipler. KOSOVA DA ARNAVUT SELEFİLER HARAM DİYE OSMANLI MEZAR TAŞLARINI TAHRİB ETTİKLERİNDE BUNA EN ÇOK SIRP NASYONALİSTLERİN SEVİNMESİNİ HATIRLATMAK İSTERİM…[268] İşte kasdettiğim ortak hedef budur... Kızım sana söylüyorum gelinim sen anla.. TÜRKİYE'DE SELEFİLER VAROLUŞLARINI KEMALİZME BORÇLUDURLAR. Diyelim ki bu geleneği reddedip vahyin indirildiği günlere geri gittik. Her şeye sıfırdan başlayacak olsak uzun tecrübelerden sonra düşünce ve müessese olarak nihayetinde Osmanlı İslamı benzeri bir anlayışa geliriz. Aslında müessese konusunda çok ısrarlı değilim ama bugün dünyada birçok ülkenin anayasal monarşi ile yönetildiğini ve çok da memnun olduklarını hatırlatmak isterim. Bu anlayış düzeyi hata ve sevabıyla adeta tabii bir tekâmülün zirve noktasıydı. O ruh kısa zamanda elde edilmiyor.

O bağ kopalı, tekke ve zevâyâ sırlanalı 86 sene oldu. Bu kırılma yaşanmamış gibi devam etmenin imkânı var mı? O mana geri çağırılabilir mi?

30 Kasım 1925'te alınan karar hala bilimsel olarak tartışılmış değil. Bir kere antidemokratik, din ve inanç özgürlüğüne aykırı. Tekke ve dergâhlarda adam mı öldürülmüş? Buralar anarşi yuvası haline mi gelmiş? Bir kişinin yaptığı ya da bir tekkede meydana gelmiş münferit bir olay olabilir. (Tabii düzmece değilse). İstanbul gibi o dönemde 600 bin nüfusa karşı 400 dergâhın olduğu bir şehirde bazı beşeri arızalar tabiidir. Herhangi bir tıp fakültesinde bir doktorun rüşvet alması tıp ilminin yasaklanıp tıp fakültelerinin kapatılması için gerekçe olabilir mi? Kadı hata yaptı diye İslam hukukunu, paşa suiistimal yaptı diye askerlik sanatını yok mu sayacağız? Oralara kesilmeyen fatura, acımasız bir şekilde genelleme yapılarak burada uygulanmıştır. Siz bir şeyi kapatmaya karar vermişseniz bazı tezgâhlar da planlayabilirsiniz. Tam ne oldu hala bilmiyoruz. Acaba İngiliz arşivleri bu konuda ışık tutucu olabilir mi? Kim bilir…

Yasağın haklı gerekçelerinden de söz ediliyor…

HER ZİRVENİN ARDINDAN BİR İNHİTAT GELİR DİYOR İBN HALDUN. **Bu yüzden zirveler çok tehlikelidir. Zirveye çıkıncaya kadar azim var, gayret var, samimiyet var. Fakat zirveye ulaşınca bir rehavet, bir miskinlik, bir samimiyet eksikliği başlıyabiliyor.** O devrin çökmekte olan imparatorluğundan söz ediyoruz. Maliyesinde, askeriyesinde, tıbbiyesinde ciddi problemler var. Bütün müesseseler sıkıntılı. Tekkelerin kendini bundan vabeste tutması düşünülemezdi. Oralarda hiç sorun yoktu, her şey güllük gülistanlıktı diyemeyiz. Problem daha çok şeyhlerin, zâkirbaşıların eski standardı yakalayamaması, bu insanların yetişeceği ortamın kalmamasıydı. Hepsi için söyleyemeyiz bunu, ama yavaş yavaş bu tür örnekler çoğalıyordu. Parlak dönemlerde şeyhler dinin muamelatını da iyi bilirdi. Âlim/şeyh denen kimseler vardı, ideal de oydu. Tekke, medresenin sonraki adımıdır. Medrese bittikten sonra tekke derslerine başlanır idi Osmanlı'da. Cami bu birliği temsil ediyordu. Orada medrese de, tekke de cem olmuştu. Ayasofya, Sultanahmet, Fatih gibi selâtin camilerde sütun altlarında tefsir, hadis, fıkıh okutan âlimlerin ders halkaları olurdu. Bunlar dini ilimlere giriş demekti. Bazı gün ve gecelerde de namazdan sonra şeyh efendi gelir, zikir yapardı. Hangi şeyh efendinin ne zaman, nerede zikri olduğu bilinirdi. **Mesela unutulmuş geleneklerimizden bir tanesi de Kadir Gecesi'nin Ayasofya Camii'nde kutlanmasıdır. Bir şeyh efendi zikir meydanı açar ve buraya Sultan da gelirdi. Hatta Hızır bile gelirdi !..** Zamanla âlimlik ve âriflik vasıfları bölündü. Medrese durağından geçmeden tekke ilimleriyle uğraşmaya başlayan şeyh efendiler ve medreseyi son durak zanneden, daha öte durakları inkâr eden zahir uleması diye iki sınıf oluştu. Zamanla bu farklılıklar makasının iyice açıldığını görüyoruz. Yani dergahların kapatılmasının dahili sebepleri de var tabii ki. O insanlar bunu bir otokritik olarak da dile getiriyorlar. Zaten aldıkları eğitim gereği suçu başkalarına atarak kendilerini rahatlatanlardan değiller. **"Ne yaptı isek biz yaptık, her şey bizim yüzümüzden oldu, Dergâhımızı kimse değil biz kapattık"** derken bunu kasdediyorlar. Olsun onlar bu olgunluğu göstersinler ama biz ilim adamı olarak olaya soğukkanlı yaklaşalım meseleye.

Sözünü ettiğiniz sorunlar devrim gerektirecek nitelikte miydi?

[268] …(Yurdumuzda aynı şey olmuyor mu sanıyorsunuz, en büyük mezar tahribatı İstanbul'dadır. İsmail Hakkı)

Bence sorulması gereken esas soru bu. O dönemde bazılarının korka korka "Efendim İngilizin Oxford'u var Fransız'ın Sorbon'u var bizim de bunlar var acaba ıslah etsek yeterli olmaz mı? sorusunu ben bugün de soruyorum. O dönemde, o şartlarda ne düşündülerse "Hayır" dediler ve her şey lağvedildi. Ama Türkiye'de tekkelerin kapatılmasını tartışacak steril bir ortam hala oluşmuş değil. Bu mevzu düzgün bir biçimde tartışılmayı bekliyor. **AYRICA EĞER DOĞRUYSA SÜNBÜL EFENDİ ŞEYHİ NURULLAH KILIÇ'A MUSTAFA KEMAL'İN SÖYLEDİĞİ "DERGÂHLARI BEN KAPATTIM AMA ZAMANI GELİNCE DE YİNE BEN AÇACAĞIM" SÖZÜNÜ DE HUKUKTA ALINAN KARARLARIN ZAMAN VE MEKÂNLA YANİ KONJOKTÜRLE SINIRLI OLUŞU BAĞLAMINDA OKUMAK LAZIM.** Allah bile bazı kanunlarında değişiklik yapan bir Tanrı'dır. Amma Arifler demişler ki "Seddolunmakla tekâyâ kaldırılmaz zikr-i Hak - Cümle mevcûdat zâkir, kâinat dergâhdır".

Eğer rûy-i zemin tekke oluyorsa seddolunmasının mahzuru ne?

Sizinle aynı mantıktan hareket ederek, **'Tekkelerimizi kapatmışlar, hiç dert etme oğlum!'** diyen şeyh efendiler de olmuş. Rûy-i zemin tekke oluyor. Özellikle Melâmî büyüklerinin böyle söylediği nakledilir. İzmir'de Kemeraltı Camii'nde zikrederken meclislerini hemen karşısındaki kahvehanelere taşımışlar. Sinemada zikredenler var. Tekkeler kapalı, iki derviş bir araya gelse takibata uğruyor. Şeyh efendi Beyoğlu'nda bir sinemaya çağırıyor. Bütün dervişlerine de 'üst kattan alın biletinizi!' diyor. Balkonda toplanıyorlar. Şeyh efendi önde oturuyor, talimat veriyor, 'gözler kapanacak, kimse perdeye bakmayacak!' Kimse film izlemiyor, zikrediyorlar… Bir şekilde devam ediyorlar can uyandırmaya. Ama hem adam yetiştirilmesi daha zorlaşıyor, hem denetimden çıkmış oluyorlar. Yeraltına inen bir şeyi kontrol edemezsiniz. Bir camiye imam, hatta müezzin olmak isteyin olamazsınız. İmtihandan geçmeniz gerekir. Ama yanınıza da iki tane adam bulup 'ben şeyhim' dediniz mi şeyhsiniz. Denetimi yok, çünkü yasak**… Yasak bir şeyi denetleyemezsiniz. Bu şekilde suistimalin önü açılır, başka da bir şeye yaramaz. Gelenek bir kere inkıtaa uğradığı için, silsilede kopmalar olduğu için bu müessese yeniden nasıl ihya edilecek? Bana göre müessese çok sonra gelir. Önce insan.**

Ruy-i zemin tekke oldu dedik, peki hiç sorun yaşanmadı mı? Yakalanan irfan seviyesi muhafaza edilebildi mi?

Marifet ilimleri, nazlı bir gelin gibidir. İltifat görmediği yerde durmaz çeker gider, sizde arkasından, 'Göçtü kervan kaldık dağlar başında' diye ağıt yakarsınız. Bu düşünce tekrar davet edilirse şüphesiz kendi ekolünü yaratacaktır. Bugün batı dünyası; Ortodoksu ve Katoliği ile spirütüeldir. (ruhsal, ruhani, manevi, tanrısal, dini, düşünsel, akli, zeki, akıllı, esprili) **Papaz sadece Hıristiyanlığın mevzuatını anlatmaz. Tabir caizse evrad, ezkar verir, halvet verir. Manevi gelişimini takip eder, danışmanlık yapar. Doğu dini geleneklerinde mentör, mastır vardır. Sadece İslam dini maneviyatından soyularak salt hukuk konularına hasredilmiştir.** En derin meseleler dahi sadece ilmihal ve dil çalışmış kişilere havale edilmiştir. Medresede Arap dili çalışmış kişilere âlim diyoruz. Böyle şey olamaz. O sadece Arapça biliyor. Eğer Arapça ile hallolsaydı Ebu Cehil de Araptı, Arapça biliyordu ama anlamadı. Demek ki anlama düzeyi başka şeyler iktiza ediyor. Bizi maneviyattan soydular. El-Kaideleşme böyle çıktı ortaya. Uluslararası İslam düşmanları da buna destek verdi. Kendi geleceklerine çomak sokacak İslam irfan ve hikmetini dışlamak suretiyle İslam'ı hukuk düzeyine indirdiler. Zira bu İslam'la oynamak, tahrik etmek, toplumsal mühendislik çalışması yaparak istedikleri yöne kanalize etmek çok kolaydı.

Ortaya çıkan yeni yorum siyasetten başka anlam ifade eder mi?

Evet haklısınız bu çevrelerce İslam, sırf siyasi bir jargona indirgenmiş durumda. Maneviyatından, derinliğinden, estetiğinden mahrum. Oysa ki; hayatı, bireyi kuşatacak alanlar manevi alanlardır. Siyaset bile onsuz olmaz. Bundan dolayı doğudan, batıdan insanlar hala İslam'la ilgisini tasavvuf üzerinden kurmaya devam ediyor. El-Kaide'ye intisap ederek Müslüman olmuş kimse duymadım. İslam yüce bir din ve çok kapsayıcı alanları var. Edebiyatıyla, sanatıyla, şiiriyle, estetiğiyle, cümbüşüyle… Bu yönlerini göstermesin diye o yönleri saldırıya uğradı.

Tekke ve zaviyelerin yeniden açılması mı teklif edilmeli çözüm olarak?

Bunları söylüyorum ama şunu da eklemek gerekir ki tekkeler açılsın dediğimizde de problemleri ve onların nasıl hallolacağını konuşmak gerekir. Bu, köleliğin kalkmasını istemeye benziyor. Tamam, kaldıralım ama uzun yıllar köle olarak çalıştırılmış insanları bir anda özgür bıraktığınızda ne yapacaklarını bilemezler. Bir rehabilitasyon sürecinden geçirmek gerekir. Tekke ve zaviyeler çok ağır bir darbe

aldı. Bir geçiş sürecine, yeniden talime ihtiyaç var. Bana göre bunun mercii Diyanet'tir. Yoksa her kafadan bir ses çıkar. Ama önce Diyanet'in tasavvufla barışması gerek. **Tıpkı Osmanlı şeyhülislamları geleneğinde olduğu gibi Diyanet İşleri Başkanı'nın da tasavvuf ehli olması gerek. Yetmez mücaz (icazetli) şeyh olması gerek.** Şimdi mesela son zamanlarda Diyanet İşleri Başkanlığı, tasavvuf ilminin bir mevzusu olan Aleviliği, daha tasavvufla barışmadan çözmeye çalışıyor. Mümkün değil, **TASAVVUFLA BARIŞMADAN ALEVİLİK MESELESİ ÇÖZÜLEMEZ.** Siyasi zorlamanın sonucu girdiler her halde o meseleye. Zihniyet olarak sadece Alevilikle değil, tasavvufla barışık değiller. Benimle barışık değiller. **Ben ilahiyat fakültesi hocasıyım. Benimle selamlaşmayan, iman tazelemeye davet eden bazı hocalarım vardı.** BENİMLE BARIŞMAYAN BİR MÜFREDATIN BENİ ATLAYARAK ALEVİLERE UZANMASI GÜLÜNÇTÜ, ORTAYA DA GÜLÜNÇ ŞEYLER ÇIKTI.

Cumhuriyetin ilk yıllarında tekkelerin toplum genelinde neye tekabül ettiği biliniyor olmalı. O damar, pozitivizme kapı açmak için kesilmiş olabilir mi?

Kimbilir? Son zamanlarda yayınlanan bazı araştırmalar; Mustafa Kemal'in yer yer ateizme, agnostisizme, deizme varan bir inanç sistemi olduğunu, semavi dinlerle çok ülfeti olmadığını ortaya koyuyor. Halil Berktay'ın, Turan Dursun'un, Doğu Perinçek'in bu yönde belge ve bilgi içeren yayınları var. **Pozitivizmi dinin yerine ikame etmeye çalışıyor.** Bu yaklaşım o dönemde moda gibi. Jöntürkler, İttihat Terakki ve diğerlerinde batıdan yeni gelen bu ilerlemeci etki hâkim. 18'inci yüzyılda ortaya çıkan ve onları derinden etkileyen Aydınlanma, salt zihni öne çıkaran, zihin üstü bilme melekelerinin yok sayan bir felsefe. Tekkelerin kapatılması da bu felsefenin yansıması. Hurafelerle, bilim dışı işlerle uğraştığını iddia ederek; binlerce kitabın yazıldığı, matematik risalelerinin hazırlandığı bu kurumları bir kalemde silip attılar. Oysa pozitif bilimler alanında çalışmış, eser vermiş çok sayıda tekke mensubu, şeyh efendi de vardı. Yabancılar Mevlevihaneleri konservatuar kabul etmiş. İlmin ve sanatın merkezi haline gelen bu mekânları kapatmayı meşrulaştırmak için bir kurgu yapmanız gerekiyordu. Ve yapıldı.

Geçmişte Mevlevihanesi olan şehirlerle olmayanlar arasında bile fark olduğunu söylüyorsunuz. Neydi bu fark?

Bazı şehirlerimizin entelektüel tarihlerine baktığımızda buralarda medrese tekke beraberliğinin çok güzel sergilendiğini görüyoruz. Tekke şeyhi medresedeki hoca efendinin oğlunun sünnet merasimine gidiyor. Medresede ders veren hoca efendi, aşure günü tekkeye geliyor. Karşılıklı çok tatlı bir ilişki var. Bektaşî şeyhi, Melâmî ve Nakşî şeyhi ile yan yana. Fakat Osmanlı'nın son dönemlerinde Anadolu'nun bazı bölgelerinde, daha çok doğuda, medrese mollaları baskın hale geliyor, tekke mensupları azalıyor. Nadiren Nakşî, Halidî birkaç kişinin olduğunu biliyoruz. Mesela önceleri Diyarbakır'da Gülşenîlerin, İşrakîlerin, Kalenderîlerin derviş gurupları var. Erzurum'da hâkezâ. Ama özellikle 19. yüzyıl sonundan itibaren bir sığlaşma oluyor. Alvarlı Efe Hazretleri Erzurum'da. Ama aynı şehirdeki âlimler onu tanımıyor. Aşk ve melâmet perdesinden dem vuran Mevlevî, Bektaşî dergâhının, Melamî ereninin bolca bulunduğu, birbiriyle kol kola dolaştığı Rumeli şehirleriyle Doğu vilayetleri arasında farklar oluşmaya başlıyor. Hakikatin bir parçası Rumeli'nde, diğeri Erzurum'da kalıyor. Onlar bir araya gelmeyince mana tamamlanmıyor, zülcenaheynlik (iki kanatlılık) ortaya çıkmıyor. Tek kanatla da uçulmuyor. İslam ümmetinin genel problemi tek kanatla uçmaya çalışmak. Tek kanatla insanlığın filozofik, psikolojik, teolojik, ekonomik, politik sorunlarına kapsayıcı çözüm üretemeyiz.

İlahiyat fakültelerinin çalışmaları kâfi değil yani…

<u>Genleriyle oynanmamış ilahiyat formasyonunda olsalardı, elbette çözümü onlardan beklerdik.</u> Bugünkü ilahiyat formasyonunda doğru ilim tasnifi olmadığı için doğru sonuçlar elde edilemiyor. Oysa Batıda bilimsel çalışmaların arkasında bile teologlar var. Edison teologdu. Filozofların çoğu teolog. Siyasetçilerin çoğu bir düşünce kilisesine bağlı. Biz ise dine sadece ve sadece fıkıh seviyesinden bakıyoruz. Hâlbuki fıkhın mevzusu görünenlerdir. Ama insanın görünmeyen yanları var ve bunların cevabını fıkıhta aramak abesle iştigaldir. Faizsiz bankacılık sistemini fıkıhtan istifade ederek işleteceğiz elbette. Ama modern insanın tek problemi parasını nerede değerlendireceği değil ki! **Manevi bunalımları var, anlam arıyor. Ben neyim, kimim, ne yapmaktayım, nereye gidiyorum, ölüm ne, ölümden sonrası ne, niçin ölüyoruz, neden doğduk?** <u>Bu soruların cevabını fıkıhta ararsanız hem bulamazsınız hem de fıkıh ilmine zulmetmiş olursunuz.</u>

Fizik ilimleri ile mânâ ilimleri arasındaki irtibatsızlık problem olarak kabul ediliyor mu Türkiye?

Franz Fanon Yeryüzünün Lanetlileri kitabında Hegel'in köle efendi diyalektiğinden hareketle der ki; uzun süre sömürülenler, ezilenler bu hayata alışır, sömüren kişiye bağlanırlar. Bir tür Stocholm Sendromu. Yüzyılın başında yaşadığımız travmalar Türkiye Müslümanları tarafından kabullenilmiş gibi gözüküyor. Bize pozitivist bir teoloji sunmak istemişlerdi. İstisnaları bir kenara bırakıp ilahiyatçılara baktığımızda bunun başarıldığını görüyoruz. İSTENİLEN PROJEYİ DEVAM ETTİRİYORLAR. İSMET İNÖNÜ YAŞASAYDI BAZILARINA ÜSTÜN LİYAKAT NİŞANI VERİRDİ MUHTEMELEN.

Manevi bunalımlarımız, irfandan mahrumiyetimiz, sadece bu müesseselerin kapatılmasından mı kaynaklanıyor?

Bir düşünce sadece bir müesseseye hapsolunamaz. Tekkesi, dergâhı yoksa irfanı da yoktur diyemeyiz. Bütün yeryüzünün tekke olduğuna inanırız biz. Ama İslam düşüncesinde ruh beden irtibatından, ikisi arasındaki karşılıklı ilişkiden bahsedilir. Mekâna, ruhun hayatiyetini sürdürmesi için ihtiyaç duyulur. Mekânın değeri kendinden değil, orada bulunan kimselerden kaynaklanır. Bazı gayretli Müslümanlar muhtelif tekkeleri ihya etmekle meşguller. Vakıflar da önemli bir bütçe ayırıyor bu konuya. Çok güzel bir teşebbüs. Klasik adreslerde bulunan tarihî, mimarî ve sanatsal özellikli tekkelerin yeniden imar edilmesi bir sanatın kurtarılması açısından önemli. Ancak unutmayalım ki tekkeler insanla kâimdir! İçinin insanla dolması gerekir. Yenikapı Mevlevîhanesi çok güzel restore edildi. Ama adam nerde? Mevlevihane'de öğretilen ilimler ile dalga geçen kimseler şimdi oralarda medeniyetleri bir araya getirmeye çalışıyor. Olmayacağını göreceksiniz..

Onun çözümü var mı? Nereden 'adam' bulunacak?

Geçmişte önce insan inşa edildi. Sonra o kâmil insanların toplanacağı yere ihtiyaç hâsıl oldu. Cami köşesinde toplandılar. Oralara sığmayınca meydanlar oluştu. O meydanlar tekke, ribat, dergâh, hankâh, âsitâne, tevhidhane, cemhane adını aldı. Kendi sanatını, estetiğini, musikisini, mimarisini oluşturdu. İnsan, ardından mekânını getirdi. Biz şu anda tersten gidiyoruz. Mekânları ihya ediyoruz ama o mekânı vücuda getirecek insanın eğitimini ihmal ediyoruz…

Nasıl yapılacak bu eğitim?

Çok basit, nasıl yapıldı ise öyle yapılacak… Tarihte bir şey bir kere yapıldı ise tekrarlanabilir diyor sosyal bilimciler. Ağlamayan çocuğa emzik verilmez. İmkânın oluşması için göğün kapılarını çalmak gerek. Bu ilme ihtiyaç yok dediğiniz sürece olmaz, açılmaz. Kur'an-ı Kerim'in metni sağlam. Dinin zahir ahkâmını anlatan mezhepler üç aşağı beş yukarı, ufak farklılıklarla beraber aynı. Dolayısıyla satıh yani tabir caizse kazı yapılacak saha belli. Metinler, esaslar belli. Eksik olan bunların derinlemesine yorumlanması suretiyle tekrar üretilmesi. Sadece niyyet lazım.

Geçmiş tecrübelerden hareketle bu topraklarda yaşayan insanların tasavvufa yatkınlığı olduğunu söyleyebilir miyiz?

Kanser şüphesiyle hastaneye müracaat ettiğinizde doktor size ailenizde, akrabalarınızda kanser vak'ası olup olmadığını sorar. 'Onlardan bana ne! Problem bende.' diyebilirsiniz. Doktor da size der ki 'Sen onların çocuğusun!' Bazı şeyler genlere işler. Fiziki özellikler gibi manevi özellikler de aktarılır. Büyüklerimizden aldığımız bir sözü nakledeyim; 'Bir insan-ı kâmilin elde ettiği derece çocukları aracılığıyla yedi nesil devam eder. Bu yedi nesil içinde potansiyel sahibi biri çıkarsa o tesiri tekrar açabilir.' 700 yıllık tasavvufî İslam hâkimiyeti olan; Mevlana'ların, Evhadüddin'lerin, Muhyiddin'lerin, Bedreddin'lerin, Mısrî'lerin, Yunus'ların neş'et ettiği, sadece şehirlerde değil, her kasabada, köyde kâmillerin olduğu bu toplumda bir şey kalmadığını kimse söyleyemez. Ama şiddetli bir şekilde erozyona uğruyor. Bir kere kibarlığımız, tekke görgüsü kayboldu. Bırakın sadece şehirli sünni bir dergâh adabını köylerdeki alevi dergâhlarına devam eden Alevi vatandaşımızın bile oturması kalkması başkadır. Dede görmüş, pîr eteği tutmuş derler. Tekke görmüş, tekke çorbası içmiş diye bir tabir vardır. Bu insanların oturması kalkması bile farklıdır. Usul, adap bilirler. Bu insanların üretildiği yerler tekkelerdi. Defalarca naklettim, bir daha tekrar edeyim; Ernest Gelner'in Şerif Mardin'e Söylediği Bir Söz Var: **"Osmanlı döneminde Türk erkeğinin iki vechesi vardı. Biri; erkeksi maço özelliği, diğeri tekke taliminden kaynaklanan romantik, derviş tarafı. Tekkeler kapatılınca estetize değerler taşıyan derviş yanınız dumûra uğradı, elinizde kaba bir maçoluk kaldı…"** Alkışlıyorum bu sözü.

'İrfan ehlinin önünü açmak Türkiye'nin hatta dünyanın önünü açmaktır' diyorsunuz. Nasıl olacak bu?

İrfan düzeyi, dini düzeyler içinde en üst mertebe. Biz bu makamdan mahrum olduğumuz için sığ sularda dolaşıyoruz. Dinimiz sığ, ticaretimiz sığ, siyasetimiz sığ… Kıskançlıklar, hasedler, arkadaş satmalar v.s siyasette diz boyu… Basit işlerle fazla meşgul oluyoruz. Basitliklerle meşgul olanların dili, tavrı kırıcı oluyor. Âli konularla ilgilenen insanlar da âlileşirler, yükselirler, yücelirler. Yüce insanın yapıp ettikleri de yüce işler olur.

Sadece ibadetlerin; namazın, orucun niteliğindeki bir değişiklikten söz etmiyoruz yani?

İbadetlerde incelik var mı?

İrfan olmadan hiçbir mesele yerli yerine oturmuyor. Namaz kılarak adam da öldürebilirsin. Allah namaz kıl da ne olursan ol kıl demiyor. Bilakis, **"Yuh olsun o namaz kılanlara ki o namaz onları kötülüklerden alıkoymuyor!"** diyor. Hem namaz kılıyor hem kötülük yapıyorlar diye namazlarını yüzlerine çalıyor. Demek ki fıkıhçıların sürekli tekrarladıkları gibi sırf namaz istemiyor. Eğer isteseydi Hazreti Peygamber'in peygamberliğinin ilk gününe namazı emrederdi. Bedir Savaşı'nda şehid düşen Sahabe-i Kiram'ın, isimlerini şifa diye okuduğumuz Ashab-ı Bedr'in çoğu sarhoştu, biliyor musunuz? ZİRA DAHA İÇKİ YASAKLANMAMIŞTI. HER ŞEY KADEME KADEME. İman kalbe bir yerleşirse gerisi gelir. Niyazi'nin de, Yunus'un da bütün büyüklerin söylediği şey aynı. Namaz da kılacağız, oruç da tutacağız, hacca da gideceğiz elbette. Ama mânâsı verilmeden olmaz. İbadetler şekilsel ve rakamsal olarak anlaşılıyor. Hocalar da bu insanları daha fazla aydınlatacak bir şey söylemiyor ne yazık ki.

26.09.2011/ AYŞE ADLI

YORUM:

Sözün özü: İnsanın yolu **İFRAT-TEFRİT-İTİDAL** arasında gider-gelir. Sonuç kimsenin dediği ve bildiği şekilde de değildir. Allah Teâlâ bozulmayı da doğrulmayı da sever. Musa'sını her zaman firavun la beraber gören Rabbimiz, işlerin gidişatına öylece bir hüküm vermiştir.

Bu koca dünya çok ihtiyardır. Sakinleşmesi hiçbir zaman olmayacak gibi. Derler ki "dert sahibi olduysan kelamın bitmez. Derdini de ancak derdine düşen anlar,"

Yeni günlerin neler getireceğini bekleyelim.

BİZİM YENGE'nin DİYALOG ÇALIŞMASI

Yapımcılığını Erol Avcı'nın, yönetmenliğini Aydın Bulut'un üstlendiği, Şebnem Bozoklu, İlker Aksum, Tülin Özen, Yetkin Dikinciler ve Ayşenil Şamlıoğlu'nun rol aldığı Kanal D'nin yeni komedi dizisi, **"BİZİM YENGE",** de neler oluyor?

Evet, ne oluyor.

İstanbul'u bu dizide daha değişik bir şekilde görebilirsiniz. Meşhur minareli siluetini görmek için kaç bölümünü izledim, yoktu. Ancak bir şeyi farkettim. O da Fener Rum Patrikhanesi bir ömür televizyonda görmediğim kadar görmüş olmaktı.

Eğer sizde benim gibi görmek istiyorsanız cumartesi günü akşamı bu ziyafete kavuşabilirsiniz. Dizide 10 dk bir Fener Rum Patrikhanesi arka planda çıkıp duruyor. Arada bir küçükcük minare görünürse de tadımlık görüntü veriyor.

Dizide ne zaman bir sorun varsa o da evin çatısına çıkılıp patrikhanenin gölgesinde sonuca kavuşturulmaya çalışılıyor.

"Gelin Filiz" Antakyalı **"Damat Bahri"** İstanbulludur.

Düşününce akla olmadık şeyler geliyor.

Mesela bu gelin Antakya'daki patrikliği, damatta Fener Rum patrikhanesini temsil ettiğini düşünürsek dizideki diyalog çalışması üzerinde çok kafa yorulmuş görünüyor.

Konuyu biraz açalım.

["Ekümeniklik, günümüzde genellikle, daha büyük bir dinî bir birliği ya da dinlerarası işbirliğini sağlama amacını güden girişimleri ifade eder.

En geniş anlamıyla, dinî birlik veya dinî işbirliğinden maksat, üç İbrahimî din olarak İslam, Hıristiyanlık ve Yahudilik dinlerinin ortak manevî değerlerine vurguda bulunan dünya kapsamında bir dini birliktir. Daha çok bilinen dar anlamıyla ekümeniklik, bu üç dinin herhangi birinin mezhepleri arasında işbirliği anlamına gelir.

Kavram, Grekçe (oikoumene) kelimesinden gelir, anlamı **"yerleşilmiş dünya"** dır ve bununla Roma İmparatorluğu kastedilirdi. Günümüzde bu kavramla, birbirinden tarihsel, doktrinel ve uygulama açısından ayrılan Hıristiyan mezhepleri ve Hıristiyan kiliseleri kastedilir. Bu anlamıyla ele alındığında ekümeniklik Hıristiyan birliğini sağlama gayesini ifade eder ve bu anlam şu idealle ifade edilir: **Sadece tek çeşit Hıristiyan Kilisesi kurumu olmalıdır.**

Ekümenik kavramının Türkiye'de ilk kez gündeme gelişi 1517 yılında Yavuz Selim'in, Mısır'ı fethettiğinde, İskenderiye ve Antakya Patrikhanelerini, İstanbul'daki Rum Patrikhanesi'ne bağlaması ve patriği de 'Ekümenik' (yani 'Cihan patriği') ilan etmesiyle ortaya çıktı. Bugün itibariyle, Fener Rum Patriği Bartholomeos'un dış ilişkilerinde **"Yeni Roma'nın ve İstanbul'un Başpiskoposu ve Evrensel Patriği" unvanını kullanması -Lozan Antlaşmasıyla hukuki ve siyasi konumu kaldırılan bu unvanı tanımayan- Türkiye Cumhuriyeti'yle sürtüşmelere yol açmaktadır.** Türkiye'de ekümenik kavramı Rum Ortodoks Patrikhanesi'nin (Fener Rum Patrikhanesi) muhtar ve eşit Ortodoks kiliseleri arasında onursal önceliğini anlatmak için kullanılır. Ortodoks Rum Patrikhanesi ekümenik unvanı ile Ortodoks kiliselerinin birliğini gerçekleştirmeye çalışmaktadır. Geçmişte Ortodoks kiliseleri birbirlerinin üzerinde değil, yan yana ve ayrı ayrı örgütlenmişlerdi. Bu yüzden aralarında bir hiyerarşi yoktur. Fener Rum Patriğinin Atina Başpiskoposu veya Moskova Ortodoks Patriği üzerinde bir yetkisi yoktur. Ancak onların kabul ettikleri kapsamda bir birleşmeyi gerçekleştirebilir. Uygulamada güçlükler çıkmaktadır. Örneğin ABD'daki Rum ve Rus Ortodoksların örgütlenmesinde İstanbul ve Moskova Patrikhaneleri aynı görüşte değildirler. Rum Ortodoks Patrikhanesi'nin ekümenikliği hususuna Atina Başpiskoposu, Türkiye Cumhuriyeti'nden daha fazla karşı çıkmaktadır. Geçmişte ekümeniklik, Bizans ve Osmanlı İmparatorluklarının coğrafî ve siyasi bütünlüğüne dayanmıştır. Bugün böyle bir temel yoktur.](http://tr.wikipedia.org/wiki/Ek%C3%BCmeniklik)

Bu açıklamalardan sonra söylenecek şudur ki, insanlara anlatın, anlamayacakları veya kabul etmeyecekleri bir hususları varsa onu da diziler veya filimler gibi gizlice beyinlerine işleyin. Sonuçta her çalışmanın bir kazancı vardır.

Çalışan kazanacaktır. Fakat **"Lakin"**leri bol olan düşüncelere karşı biraz daha duyarlı olmalı **"şüpheci ve araştırmacı tavrımızı"** elden bırakmayalım.

Yoksa yutulacak balık sayısı her gün artmaktadır. **İsmail Hakkı**

SPARTACUS'UN ÖLÜMÜ

17 EYLÜL 2011
Davut Şahin
Araştırmacı Yazar

Kimi Hollywood film karakterleri "kahramanlık" adı altında "ilah"lığa soyunur.

Bunun en bariz örneklerinden öncelikle birini vermek istiyorum: Superman!

Superman, başka gezegenden gelmiş ve sıradan insanların sahip olamayacağı güçlere sahip bir karakterdir. İnsanüstü varlık gibi gösterilir ve dünyaya nizam vermek için adeta "tanrı" vazifesi görür.

Çizgi romandan sinemaya uyarlanan Superman, gişe hâsılatı kırdı. Bu fantastik film çok izlendi. Yapımcılarını memnun ettiği gibi, oyuncularını da üne kavuşturdu.

Ama Superman filminin oyuncusu Christopher Reeve'e ne oldu biliyor musunuz? Ünlü aktör attan düşüp boynunu kırdı. Hayatı boyunca felç yaşamak zorunda kaldı. O havalara uçan, herkese meydan okuyan ve tek parmağıyla dünyayı bir teneke gibi çeviren kas yığını "kahraman" görüntüsü gitmiş, yerine tekerlekli sandalyeye mahkûm ve boynundan aşağısı tutmayan zavallı bir insan gelivermişti.

Lafı fazla eğip bükmeden söylemek istiyorum:

Allah adeta "kibir" gösterenleri veya başka ilah edinenleri böyle cezalandırıyor!

Christopher Reeve uzun bir müddet tekerlekli sandalyeye mahkum olarak ibret-i alem için yeryüzünde dolaştırıldı. Hatta o "Super" adamın yerine "engelli"lere yardım eden sıradan bir insan olarak uzun müddet yaşadı.

Geçenlerde gazete sayfalarında Spartacus'un ölümünden bahsediyorlardı.

1,5 yıldır lenf kanseri tedavisi gören "Spartacus" dizisinin 39 yaşındaki aktörü, önceki hafta kanserden öldü.

Şimdi diyorlar ki, "Dağ gibi adam, yakışıklı adam, sağlıklı, capcanlı adam kanserden öldü, gitti."

Demek, ölüm "yakışıklı" dinlemiyor.

Spartacus dizisi kaç sezondur ekranlarda gösterimde. Bu dizide bol kan, şiddet, müstehcenlik ve müptezellik alabildiğine sergileniyor...

Bir de "güç"e dayalı sahneleri var ki, insanın kanını donduran cinsten. Arena sahneleri özellikle şiddetten haz alan toplumlara birer örnek. Kan dökmekten zevk alan bir topluma özendiriyor. Kibir alabildiğine... Irkçılığın temeli olan güç, putlaştırılıyor bu dizide.

Bir de Roma döneminden kalma sapıklıkları da alenen teşhir ediyorlar ekranda. Böylesi bir dizinin yasaklanması gerekirken, devamlı reklamının yapılmasını anlamakta güçlük çekiyorum.

Baştan sona "kibir" ve "güç" gösterisi haline dönüşen bu dizinin başrol oyuncusunun "kanser" olması tesadüfi değil.

Bunun bir anlamı olmalı diye düşünüyorum.

Kibir; büyüklenmek, büyüklük taslamak, ululuk iddia etmek.... Bu karakterlerin en temel özellikleri de buydu: kendini başkalarından yüksek görerek insanları aşağılamak!

Değil mi ki, Bakara Suresi'nde, "(Hz. Adem'e) secde etmekten yalnızca İblis kaçındı. Kibirlendi ve kafirlerden oldu..." (2-34) deniyor.

Yunus Suresi'ne bakıyoruz:

"Sonra da Musa'yı ve Harun'u, firavun ve topluluğuna mucizelerimizle gönderdik. Fakat onlar kibirlendiler ve suçlu bir kavim oldular." (10-75)

Kibir inkâra giden yolun başlangıcı... Nitekim Hz. Musa'nın apaçık delilleri karşısında Firavun kibirinden dolayı inkar yoluna sapmıştı.

Sad Suresi'ne bakalım:

"Kibirlendin mi, yoksa kendini yüce mi zannettin?" (38/75)

Peygamberimiz Efendimiz döneminde de zengin ve ileri gelen insanlar kibir sonucu inkâra yeltenmişlerdi. Zenginlik, ululuk ve makam sahibi olmak kibirle çok yakın alakalıydı.

Hz. Nuh (a.s) oğluna vasiyet ederken **"İki şeyden seni menederim,"** diyordu.

"Biri, şirk... Diğeri kibirdir" buyurmuştu (Ahmet b.Hanbel, 1,170).

Yaşadığımız çağa geri dönersek, modernizmin bize dayattığı bir takım duygulara bakalım: zihnimize ilk çağrışım yapan iki kelime akla geliyor, "Hız ve Haz."

Modern insana bir yandan ihtiyaçların sınırsızlığı telkin edilirken, diğer yandan sınırlı kaynaklarını kullanmak noktasında devamlı rekabet halinde tutuluyor.

Hep, "daha fazla," "daha yeni" , "daha pahalı" derken sahip olduğumuz ömrümüz tükeniyor, heba oluyor. İşte bu hazza dayalı imkanların en başında teknolojik ürünler geliyor. Yani medya hayatımızı biçimlendirmeye, yönlendirmeye devam ediyor.

Günümüz insanı, medyanın biçtiği rol model insan şeklini almak için spor salonlarına koşturuyor, beyaz perdedeki aktörleri taklit ediyor, onun gibi "ilah"lığa soyunuyor.

Evet, gerçek hayatta bir "Superman" olamıyor, **Spartacus** olamıyor belki... Ama düşünceleriyle bilgisayar başına oturduğunda eline aldığı kumandayla, pekâlâ hayalindeki "karakter"e bürünmesi mümkün.

Düşünce dünyasını **"sahte kahramanların"** sahte gücüne dayalı argümanlarla dolduranlar, etrafını beğenmiyor, kibir ve dalalet vadilerinde at koşturuyor.

Bu yüzden milyonlarca kişiyi etkileyen karakterlerin, gerçek hayatta ölümleri bize apaçık bir ibret levhası gibi geliyor.

Bu aktörlerin ani ölümlerinde bir anlam varsa, işte budur!

YORUM:

Bu yazıya ilave olarak şu konuyu da ekleyelim.

Dünyadan göçmüş olsalar da bir zamanlar insanları titreten padişahların şehvet düşkünü, haremini de genelev gibi gösterenler için ne zuhur eder, diyorum.

Kimsenin hakkı kimsede kalmaz.

Ölmüş bir kişi hakkında dahi alay etmek veya aşağılamak insanlık denilen vasıfların içine girmemektedir. Benim bildiğim kadarıyla Allah Teâlâ kendi dinine yardım etmiş kulunu, kendini savunamaz duruma geldiğinde onun kişilik haklarını savunucudur.

Aciz ve mazlumun velisi Allah Teâlâ'dır. Acele etmese bile onların hakkını da er veya geç alacaktır.

Duamız şu olmalıdır.

"Allah Teâlâ'm kullarını rencide edenler için sana müracaat ediyorum. Onların haklarını almada olması gerekeni en güzel takdir eden ancak Sensin. Sen Mevla'mız ve ne güzel vekilsin."

İsmail Hakkı

Not: http://www.milligazete.com.tr/makale/spartacus-un-olumu-216083.htm

DEPREMİN SUÇLUSU YİNE KADER Mİ OLACAK?

Önce eski bilgileri hatırlayalım.

MARMARA DEPREMİ

17 Ağustos 1999, Gölcük Saatler gecenin üçüydü ve insanlar can havliyle kendilerini evlerinden dışarıya atarken sanki bir kıyameti yaşıyor gibiydiler. Ali Kırca'nın yönettiği Siyaset Meydanı'nda enkazdan kurtarılan bir bayan şunları söylüyordu.

'O gece ne olduğunu bilmiyorum ama bildiğim bir şey var ki bu, depremden farklı bir şeydi. Bir iddiaya göre depremden hemen önce Gölcük' ten Avcılar' a kadar geniş bir alanda görülen **"ateş topu"** ile ilgili bilimsel bir açıklama yapılamıyordu. Birtakım teoriler ortaya atılmaya başlandı. **Kimine göre Ruslar bomba patlatmıştı.** Kimine göre de Yugoslavya'ya atılan bombaların yer kabuğunun dengesini bozması sebebiyle depremin gerçekleştiğini söylüyordu. Hatta bazılarına göre işi **PKK bile yapmış olabilirdi.**

Nitekim CNN televiyonu Başbakan Bülent Ecevit ile yaptığı bir röportaj sırasında depremin arkasında PKK mı var? " sorusuna **"Sanmıyorum"** cevabını vermişti. Oysa bu sorunun doğal yanıtı

"siz ne saçmalıyorsunuz, depremle PKK nın ne alakası var." Olmalıydı. Bu soruya verilen cevap, akıllara, PKK nın deprem oluşturabilme ihtimalinin olduğunu düşündürdüğü gibi, yapay depremlerin olabileceği sonucuna da götürmektedir. Bu teoriler arasında akla en yatkın olanı **Future Times** da yayınlanan araştırma dizisinde yer alan hikâyeydi. Bu senaryoya göre, **San Andreas fay hattında meydana gelebilecek büyük bir depremin Amerikan ekonomisine çok büyük zarar vereceğini bilen ABD, yer kabuğundaki değişimleri izleyerek, daha deprem oluşmadan tektonik katmanlar arasında artan basıncı değişik noktalardan patlatıp boşaltarak, büyük depremi küçük depremler haline dönüştürmenin yolunu bulmuştu.** Yıllar önce Sırp asıllı Amerikalı bilimadamı mucit Nicola Tesla tarafından geliştirilen bu **"düşük frekanslı elektromanyetik ışınımla yüksek enerji nakli"** tekniğini, hem Ruslar hem de Amerikalılar uzun zamandır bir silah olarak kullanmanın yolunu arıyorlardı. Bu yöntemle, çok uzaktan, hatta uzaydan geniş alanlarda tahribat yapabileceklerdi. Ancak Pentagon yıllardır çok güçlü bir silah geliştirmek amacıyla üzerinde çalıştığı bu projeyi, bir yandanda barışçı **"deprem indirgeme"** sistemine uygulamak suretiyle tepkileri azaltmayı ve fonlama devamlılığını sağlamayı amaçlıyordu.

Bu nedenle proje önce Avustralya'nın çıplak ve seyrek nüfuslu kırsal bölgelerinde denendi ve geliştirildi. Daha sonra bunun deprem bölgelerinde denenmesine geldi sıra.

Değişik zamanlarda Kafkaslar' da, Okyanus tabanında ve Güney Amerika'daki Ant dağlarında tektonik uyarılar verilmek suretiyle endüktif deprem yaratma konusunda büyük adımlar atıldı. Bu araştırmalar **Amerika' da HAARP** ve diğer askeri tesislerin kumanda merkezlerinde yürütülüyordu. Bu arada, **Türkiye, Japonya ve benzeri deprem bölgelerinde de sismik ağ şebekeleri kurularak bu bölgelerin tektonik verileri saniyesi saniyesine devasa bilgisayarların kayıtlarına gönderilmeye başlandı. Ve gün geldi bu sistem Türkiye'de denenmek istendi.** Bölge zaten yılardır bu amaçla sismik espiyonaj altındaydı. Nitekim gelişmeleri dikkatle takip edenler, depremden hemen sonra, **Türk Telekom' un Türkiye'nin sismik bilgilerini Pentagona ileten NATO Üssü' nün iletişimini nasıl kestiğini ufak puntolarla gazetelere düşen haberlerden hatırlayacaklardır.**

ABD' nin asıl hedefi, Kuzey Anadolu fay hattındaki deneyden elde edeceği tecrübe ve bulguları, San Andreas fay hattına uygulamaktı. Bu iş yine çok yüksek askeri gizlilik taşıdığından yürütme işi İsrailli uzmanlara verilmişti. **Gerekli makine ve donanım gizlice denizaltılarla Gölcük üssüne getirilerek oradaki, yeraltı, denizaltı korunaklarına kuruldu.**

TÜRK MAKAMLARI DURUMDAN DETAY BAZDA HABERDAR DEĞİLDİ. DENEY BAŞARILI OLACAĞINDAN SONUNDA KİMSE NORMAL DIŞI BİR ŞEYİN OLDUĞUNU FARK ETMEYECEKTİ. Bu amaçla Gece Şahini tatbikatı'nın Gece 03:00 da başlaması planlandı. Gece saat tam 03:00 da düğmeye basılacak ve Gece Şahini devreye alınacaktı. 1-2 dakika içinde de oluşturdukları muazzam enerjiyle Marmara'nın altındaki tektonik tabakayı zayıf yerlerinden kırıp, aylardır oluşan basıncı dışarı atacaklardı. Böylece büyük bir deprem önlenmiş olacaktı. Ama o gece bir şeyler yanlış gitti **Doğa kendini yönetmek isteyenlerden bir kez daha intikam almıştı. 45 saniye süren deprem, beklenenin 10.000 kat üstünde bir güçle gelmişti.** Zayıflayan titreyen elektrikler geri geldiğinde, gece saat 03:05'i gösteriyordu. Daha bir kaç dakika öncesine kadar korunağın içinde şampanya patlatmayı bekleyenler, şimdi

korkudan buz gibi donmuş, hareketsiz ayakta duruyorlardı. Kimsenin ağzını bıçak açmıyordu. On binlerce insan, çoluk çocuk, o enkazın altında can çekişiyor veya cansız yatıyordu. Bu tarihin en büyük felaketiydi; hem de insan eliyle yaratılan...

İşte o andan sonra çantalardan çıkan Q planı çalışmaya başladı. İlk önce bölgedeki tüm haberleşme ve elektrik enerjisi felç edildi. Kimsenin birbiriyle haberleşmesi istenmiyordu. Cumhurbaşkanı dahi sabahleyin **"benim de telefonum kesikti"** şeklinde garip bir açıklama yaptı. Cumhurbaşkanı ve başbakan şaşkındı. Saatlerce "üzgünüz" bile diyemediler.

4 dakika içinde İsrail Başkanı Barak ve birleşik Devletler Başkanı Clinton ile irtibat kuruldu. O anda İsrail' de Ben Gurion' un Lod askeri havaalanından 4 adet savaş uçağı savaş uçağı eşliğinde 2 nakliye uçağı havalanıyordu. **2 dakika sonra da İsrail Deniz Kuvvetleri ve NATO Güney Deniz Saha komutanlığı'na bağlı tüm birlikler DEFCON-4 acil durumuna geçirildi. Amerikan 6' ncı filosuna bağlı gemiler de rotalarını İstanbul' a çevirmek için Pentagon'dan emir aldılar.** Bu arada devreye Avrupa ülkelerinin liderleri de giriyor ve belki de onlardan da Türkiye için sözler alınıyordu. Yunanistan bile harekete geçirilerek Türkiye' ye karşı olan hasmane tutumuna son vermesi sağlanıyordu. Tüm Batı başkentleri hareket halindeydi, panik yoktu. Her şey kontrol ve koordinasyon altındaydı; bir tek Türkiye dışında. **İSRAİLLİ ASKERLER VE ÜST DÜZEY SUBAYLAR O GECE GÖLCÜK'TE NE ARIYORLARDI.** Bu devir teslim töreni her yıl yapılan rutin bir ulusal törendi. Uluslararası bir kimliği yoktu. Bunun nedenini şimdi daha iyi anlıyoruz. Hiç kimse bu güne kadar hiç katılmadıkları bu devir teslim törenine neden katıldıklarını sormadı. Ya şaşkınlıktan, ya da telaştan, enkaz altında kaç İsrail askerinin öldüğü, kaçının yaralandığını da soran olmadı.

O felakette kaç İsrail askerinin öldüğünü ne Genelkurmay yayınladı ne de İsrail böyle bir bilgiyi açıklamak nezaketinde bulundu. Herkese verdikleri imaj ise oraya biz yardım için geldikleriydi. Hemen bir hastane kurdular. Esas amaçları enkaz altındaki askerlerini ve önemli askeri malzemeyi çıkartarak götürmekti. Biz de **"Bak şu İsrail'e helal olsun, hemen yardımımıza koştu"** diyerek sevindik. Sabah saat 03:05 ile 06:30 arasında Batı'da bu hareketlilik yaşanırken bölgede de çok hızlı ve çok gizli askeri hareketlilik hâkimdi. Ancak herkes kendi derdine düşmüş olduğundan bu olağanüstü gizli operasyondan kimsenin haberi olmuyordu. **BÖYLECE BU İŞİ PLANLAYANLAR GECENİN KARANLIĞINDAN DA YARARLANIP DENİZALTINDAN PARÇALARI YÜZEYE VURAN TESLA MAKİNESİNİN KALINTILARINI TOPLAYIP, YER ALTI VE YERÜSTÜNDEKİ TÜM İZLERİ YOK ETMEYE ÇALIŞIYORLARDI.** Ve bölgeye son hızla gelen Rus araştırma gemisi dahi sabah saat 06:30' da bölgeye vardığında, havanın aydınlanmasıyla birlikte etrafta delil olabilecek tek bir cisim bile kalmamıştı. **Deniz altında oluşan radyasyon anlaşılmasın, dibe çöken kalıntılar araştırılmasın ve patlama sonucu meydana gelen denizaltı krateri ve çukur ortaya çıkarılmasın diye bu bölge derhal askeri karantinaya alınarak dalışa yasak bölge ilan ediliyordu.** Ancak bütün bu temizlikler yapıldıktan sonra Ecevit ve daha sonra da Demirel'in bölgeye gitmesine izin veriliyordu. Amerika tüm imkânlarını seferber etti. **Clinton** Amerikan halkından Türkiye'ye yardım etmesini istedi. Kasım' da Türkiye'ye geleceğini ilan edip; Ecevit' in de bu arada Amerika' ya (belki de binlerce şehidin diyetini konuşmaya) kendini ziyarete geleceğini haber verdi.

İlk anda çok yadırgadığımız **Sağlık Bakanı Osman Durmuş**'un **"yabancılara tek bir hasta bile vermem** demesini, ABD Deniz Kuvvetlerine ait yüzer hastanede tek bir hastanın bile tedavi edilmediğini, 750 ton yardım malzemesiyle yüklü bir İsrail gemisinin üç gün süreyle gümrükte tutulmasını şimdi yadırgayabiliyor musunuz?

Enkaz altında binlerce Mehmet, Hatice, Ayşe ve Ali'ye karşı bir vicdan borcumuz var. Onlar geride gözleri yaşlı on binlerce sevenlerini, sıcaklıklarından mahrum bırakırken, sırf Kaliforniya'da Johnny' ler, Susan'lar ve Alice' ler yaşasın diye yaşamdan çalındıklarını dünya bilsin.

JAPONYA DEPREMİNE NÜKLEER DENEME Mİ SEBEP OLDU?

Eğer Deprem oluyorsa ve arkasından iki gün sonra Yanardağ faaliyete geçiyorsa ardında da Nükleer tesis patlıyorsa, Bu zinciri enteresan buluyormuşsunuz?

Ben çok enteresan buluyorum. Dünyanın bacaları yanardağlardır. **Yanardağ faaliyette olduğu zaman deprem olmaz. DÜNYAYI YANARDAĞLAR RAHATLATIR.**

Dünya bir yumurtaya benzer. Bazen yumurtanın sarısı tam ortada olmaz kenara kayık olur. Be-

yazı bir tarafta çok bir tarafta az olur. Dünyanın merkezindeki Akkor da öyle. Magmalar ise yeryüzüne en yakın kayık taraftır. Dünyadaki termal kaplıcaların olduğu bölgelerdir.

Örneğin: Afyon kaplıcaları depremi 1969, Dinar depremi 1998 Bursa termal kaplıcaları depremi 1999

Çin'de Japonya Haiti'de Bu kaplıcalardan çıkan sular Akkor'u rahatlatıyor yani kaplıca olan yerde 7,5 tan Büyük deprem olmaz! Olasılığı da imkânsızdır.

JAPONYADA OLAN NÜKLEER DENEMEDIR DERİM!

Mesela **5 yıl önce Japon borsası dünyanın 17. borsası iken 5 gün önce dünyanın 5. borsası idi.**

Ya bugün?

Japon borsasında kimin paraları var?

Arap petrol şeyhlerinin yani Petro dolarların Ne oluyor Arap yarımadasında bugün?

HALK HAREKETLERİ!

Bu hareketin karsında olanların paraları nerede?

Japon borsalarında Güme giden Petro dolarlardan kazançlı çıkan ülke hangisidir?

Benden bu kadar gerisini siz duşunun

(H.Erroll Gelardin 14.03.2011)

JAPONYA DEPREMİ DOĞAL MI? YOKSA HA(A)RP MI?

Japonya'da deprem oldu, büyüklüğü en son 9.1 olarak ölçüldü. Ölen ve yaralananlar oldu. Mal kaybı oldu. Ama depremin etkisi bununla bitmedi. Yüksekliği 10 metreye varan dalgaların oluşturduğu Tsunami ile Japonya depremden daha büyük bir felaket yaşadı. **Haberleri ve deprem ile ilgili siteleri araştırırken karşıma HAARP isimli bir Amerikan projesi çıktı. "Yapay Deprem" , "HAARP deprem" , "Gölcük Yapay Deprem" gibi anahtar kelimeler kullanırsanız Google size okumaktan üşeneceğiniz kadar site ve bilgi dökebiliyor.**

Gelelim sadede, **bu deprem ve Tsunami "doğal" mıydı?**

Yoksa suni olarak çıkarılan ekonomik kriz gibi dünyayı yeniden şekillendirmeye yönelik bir çalışma ve gözdağı mıydı?

Birileri Japonya ve Asya'ya yönelik "ince" mesajlar mı veriyordu?

Komplo teorileri üretmek mümkün.

HAARP NEDİR?

Kısa adı **HAARP (High Frequency Active Auroral Research Program)** olan ve ABD tarafından İyonosfer'in özelliklerini ve davranışlarını araştırmak üzere Alaska'da sürdürülen çalışmadır. İlk kez Sırp asıllı Amerikalı bilimadamı Nikola Tesla tarafından ortaya atılmış bir fikirdir.

Bu projenin hayata geçirilmemesi için birçok ülkede kampanyalar olmuştur. Çünkü HAARP projesi iklim kontrol ve yapay deprem silahı olarak kullanılabilme iddialarından dolayı çok tartışmalı bir konu halini almıştır.

HAARP, Pentagon'un kontrolünde ve ABD ordusunun hizmetinde olan önemli bir projedir. Alaska'daki merkezde şu anda, yüksek frekansta radyo sinyali yayımlayabilen toplam 48 adet anten bulunmaktadır. Bunların yanı sıra, çok yüksek frekanstaki sinyallerle ilgili çalışmalarda kullanılacak olan bir radarın yapılması da planlanmaktadır.

HAARP projesi kapsamında, iyonosferin ısıtılması yoluyla ELF (çok düşük frekans) dalgaları da üretilmektedir.

Elektromanyetik dalgalar üzerine birçok deneyin yapıldığı bu alan uçaklar için çok tehlikelidir. Bu yüzden HAARP tesislerinde, uçak kontrol sistemi kurulmuştur. Herhangi bir uçağın yaklaşması durumunda antenlerin faaliyetleri otomatik olarak durdurulmaktadırlar.

HAARP meydana getirdiği olayları inceleyelim.

1-İklimleri değiştirebilir.

2-Kutupları eritebilir veya yerinden oynatabilir.

3-Ozon tabakası ile oynayabilir.

4-Deprem yaratabilir.
5-Okyanus dalgalarını kontrol edebilir.
6-Dünyanın enerji kuşakları ile oynayarak insan biyolojisini ve beynini etkileyebilir.
7-Radyasyon yaymadan termonükleer patlama oluşturabilir.

HAARP ve Doğa Olayları İlişkisi:

1981 yılında nükleer mühendis ve ABD nin önde gelen Tesla araştırmacılarından Albay Thomas Bearden, Amerikan Psikotronik Derneği'nde bir konferans verdi. Konuşmasının bir bölümünde 1978 yılında Specula dergisinde de tartışılan Tesla vericileri tarafından üretilen kalıcı dalgalardan bahsetti. **"Yaptığımız şey frekansı değiştirmektir. Eğer frekansı bir yönde değiştirirseniz, enerjiyi dünyanın diğer bölümünde hedeflediğiniz yerin ilerisindeki atmosfere boşaltırsınız. Havayı iyonize etmeye başladıkça, hava akışı seyrini, jet gidişlerini vb. şeyleri değiştirebilirsiniz. Bu mükemmel bir hava makinasıdır. Eğer ani bir şekilde boşaltırsanız, bunun gibi küçük iyonizasyon elde etmezsiniz. Bu kez kıvılcımlar ve ateş topları dünyanın yüzeyine boşalacaktır. Bu aletle ileri geri oynayarak, dünya çapında dev hava değişikliklerine yol açabilirsiniz."**

28.Temmuz 1976 yılında Çin, Tanghan'da yaşanan ve 650.000'in üzerinde kişinin ölümüyle ilgili **New York Times'da bir yazı çıktı. SARSINTIDAN HEMEN ÖNCE GÖKYÜZÜ ANİDEN AYDINLANMIŞTI. BEYAZ VE KIRMIZI IŞIKLARDAN OLUŞAN BU ATEŞ TOPU** 200 mil uzaktan bile görülmüş, birçok ağacın yaprakları yanmış ve sebzeler kavrulmuştu, tıpkı **17 Ağustos 1999 depreminde** olduğu gibi. 1979 yılında 56 önemli deprem olmuş. **(HAARP Kıyamet Teknolojisi, Aydoğan Vatandaş.-Kıyamet Alametleri, Ergun Candan.)**

İNSANLARI TEPKİSİZ KIL VE ÖLDÜR PROJESİ

Sıcak savaşı bittiği günümüzde soğuk savaşlardan biride tabii felaketleri tetikleme projeleridir. Yukarıda örneklerini verdiğimiz hususlar ile Türkiye hakkında önümüzdeki günler için bir felaketi kabullenme projesi başlatılmış durumdadır. Bu sonuca nasıl ulaşıldığı sorulursa söyleyebiliriz ki;

17 Ağustos 1999 depreminden önce etrafımızda deprem senaryolarında artış yaşanmıştı. Birde inançlı kesimde depremden korunma duaları namıyla birçok dua dile düşmüştü. Bir yerler keramet saçıyorlar, felaket üzerimize gelecek dua edelim, diye topluca dua etme ve umre proğramları vb. düzenleniyordu.

Dua felaketlere engel olur.

Ancak dualarımız Allah Teâlâ tarafından kabul edilmedi ve felaket kapımıza geldi.

Niye gelmesin ki?

İnsanları köle etmek isteyen zihniyet savaşına başlamış, biz ise karanlık odalarda sadece dua ederek beklemek, bulunduğumuz yerleri terk edip, başka yerlere gitmek çözümleri üretmekle geçiştirdik.

Tabii ki deprem oldu.

Acılar içimizde kaldı.

Asıl önemli olan aynı senaryo yine bir şekilde işletilmeye başlatılması. Öyle ki insanların itibar ettiği Allah Teâlâ dostları ağzından deprem olacak diye haberler yayılıyor.

NİYE YAYILMASIN Kİ, EKONOMİLERİ BATMA NOKTASINA GELMİŞ EMPERYALİST GÜÇLER KAZANÇ KAPILARINI ARALAMAK İÇİN FELAKETE İHTİYAÇLARI VAR. **HAARP** in kerametiyle yine deprem olacak, sonra bize diyecekler ki **"bakın sizin güvendiğiniz insanlar nasıl bildiler."**

Binlerce bebek yine ölecek.

Kim tarafından?

Ölüm Allah Teâlâ'nın emridir. Ancak cinayetler teknolojinin kudretiyle işlenecek. Bunu görmekte mümkün olmayacaktır.

İnsanlar günahkar,
Allah Teâlâ azap emri verdi,
Kader suçlu
Fay vardı şu vardı,

şu oldu….

HAKİKİ CEPHENİN BU ŞEKİLDE OLMADIĞINI SİZE AÇIKLAMAK İSTİYORUZ.

Hadisi şeriflerde bu husus hakkındaki rivayetler şu şekildedir.

1-Sa'd b. Ebû Vakkas radiyallâhü anh dedi ki:

Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem bir gün yayladan geldi. Benî Muâviye'nin mescidine uğradığında içeri girerek orada iki rekât namaz kıldı Onunla birlikte biz de kıldık. Namazda Rabbine uzun uzun dua etti. Sonra bize döndü de şöyle buyurdu:

"Rabbimden üç şey istedim. Bana ikisini verdi, birini vermedi: Rabbimden ümmetimi açlıkla helak etmemesini diledim, onu da verdi. Felaketlerini kendi aralarında vermemesini diledim. Bunu, bana vermedi."

2-Hz. Mu'âz İbnu Cebel radiyallâhü anh anlatıyor:

"Bir gün, Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem, bir namaz kılmış ve namazı çok uzatmıştı. Namazdan çıkınca biz:

"Ey Allah'ın Resûlü! Bugün namazı çok uzattınız!" dedik. şu açıklamayı yaptılar:

"Ben bugün, bir ümit ve korku namazı kıldım. Ben (namazda) aziz ve celil olan Allah'tan ümmetim için üç şey talep ettim. Allah bunlardan ikisini verdi, birini vermedi.

Ben Allah'tan ümmetime, kendileri dışında bir düşman musallat etmemesini talep ettim, bu talebimi kabul etti.

Allah'tan ümmetimi (eski ümmetler gibi) toptan suda boğarak helak etmemesini talep ettim.

Allah bunu da kabul etti. Allah'tan ümmetimin kendi aralarında savaşmamalarını talep ettim, Allah bunu reddetti."

3-Sevbân radiyallâhü anh 'ın rivayetiyle şöyle buyuruyor.

Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem

"Gerçekten Allah, bana yeri topladı da onun doğusunu, batısını gördüm. Hiç şüphe yok ki, ümmetim bana toplanan yerlerin mülküne ulaşacaktır. Bana kırmızı ve beyaz iki define de verildi.

Ben Rabbimden, ümmetimi, kıtlık sebebiyle helak etmemesini diledim. Bir de onların üzerine kendilerinden başka bir düşman musallat edip de onların kökünü kibrit suyu damlatmamasını istedim.

Rabbim:

"Ya Muhammed, Ben, bir hüküm verirsem, o geri çevrilmez. Ben, ümmetini umumi kıtlıkla helak etmeyeceğime ve üzerlerine kendilerinden başka varlığına son verecek bir düşman musallat etmeyeceğime söz verdim. Velev ki üzerlerine yerin her tarafındakiler -yahut yerin memleketleri arasındakiler, demiştir- toplanmış olsunlar. Tâ ki, birbirlerini helak edip birbirlerini esir alıncaya kadar, buyurdu." [269]

RASÛLÜLLAH SALLALLÂHÜ ALEYHİ VE SELLEMİN ÜMMETİ OLARAK BAHSE KONU OLAN İNSANLAR HAKKINDA DİKKAT EDECEĞİMİZ HUSUS YERYÜZÜNDEKİ BÜTÜN İNSANLARDIR. İnsanların bir kısmının inançsız olması onları ümmet olmaktan çıkarmaz. Sadece günahkâr olan kısmı olarak bilmeliyiz. Felaketler bir kısım insan üzerine geldiği zaman onların cezalandırılmış olması ile yargıya kapılmamız gerekir. Asıl burada her zaman bahse konu ettiğimiz **YENİ DÜNYA DÜZENCİLERİ** dediğimiz güçlerin, krallıklarını kurmak için Müslüman ve günahkar fark etmeden insanları öldürmekten vaz geçmedikleridir. **Onların sadece emelleri vardır.** Kavuşmak için her şeyi caiz görürler.

[269] (bkz:Sahih-i Müslim, Kitabü'l-Fiten, B. 5, Hds.19. Sünen-i Tirmizî, Kitabü'l-Fiten, B.13, Hds. 2267. Sûnen-i Ebü Davüd, Kitabü'l-Fiten, B. l, Hds. 4252. Sünen-i İbn Mâce, Kitabü'l-Fiten, B. 9, Hds. 3952. Ahmed b. Hanbel, Müsned, C. 5, Sh. 284 (Şeddad b. Evs'den)

Onların birinci vazifesi emelleri için toplumun değer verdiği kişiler ağzıyla yalan haberleri yaymak, sahte suçlular üretmektir. Çünkü işledikleri ve işleyecekleri cinayetler için sanal konular ve suçlular olursa emniyette olurlar. Açıklayalım.

Mesela gelecek olayları, kıyamet, Mehdi, konusu onların en başarılı ve istismar ettiği konulardır.

Gelecek kavramı içine giren bütün konularda birileri zaman ve sayı veriyorsa bilin ki doğruda olsa şeytana hizmet eder gibi durum oluşturmak olur. Çünkü gelecek sadece ve sadece Allah Teâlâ'ya aittir. **Allah Teâlâ'nın geleceği bir kimseyle paylaşacağını düşünmek aptallıktır.** Belki işaretler ve belirtiler huşunda bir bilgi veriliyorsa bu durum tedbir amaçlıdır. Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellemde bu şekilde yapmıştır.

Görüyoruz ki, bazı kişiler tarih veriyor, sonra tarihleri başlarına bela oluyor. Aslında velilerin söyledikleri çok zaman tutmaması aslında insanların tevhid inançlarının korunması için Allah Teâlâ'nın lütfudur.

Bunlara **Mehdî'nin Çıkış Zamanı** ile ilgili birkaç örnekle düşülen garip durumu daha iyi anlayabiliriz.

1-Muhyiddin ibn Arabi kaddese'llâhü sırrahu'l-aziz Fatıma evladından olacak olan Mehdî'nin hicretten خجف yıl sonra, yani ebced hesabıyla (Hı=600)+(Cim=3)+(Fe=80)=683 yılında zuhur edeceğini iddia etmiştir. Bu tarih geldiğinde Mehdî görünmeyince bazıları bu tarihin Mehdî'nin doğum tarihi olduğunu, onun hicri 710 yılından sonra ortaya çıkacağını, dolayısıyla 683 yılında doğan Mehdî'nin 26 yaşında olacağını söylemişlerdir. [270]

2-İmam Şa'rani de Mehdînin h.1255 yılı Şaban ayında çıkacağını söylemiş, tarih aksini göstermiştir.[271]

3- Bistâmî, ***Cifr'ul Câmî*** adlı eserinde Mehdî'nin çıkış tarihi ile ilgili şu hesaplamayı yapar: Besmeledeki harflerin ebced hesaplamalarına (küçük ebced) göre sayısal değeri 784'tür. Mehdî'nin çıkış tarihi hicri 784 olarak düşünülse de bu doğru değildir. Çünkü bu hesaplamada sadece harflerin değeri toplanmıştır. Hesaplamada harflerin okunuşundaki sayısal değerlerin (büyük ebced) göz önüne alınması gerektiğini ileri süren yazar, bu hesaplama ile 1392 ve 1403 olmak üzere iki sonuca ulaştığını belirtmekte ve Mehdî'nin çıkış tarihinin hicri takvimine göre bu tarihlerin olabileceğini savunmaktadır. Ayrıca sonraki sayfalarda Hz. Ali kerremâ'llâhü veche ye atfedilen bir sözü aktarmaktadır:

"Besmeledeki harflerin sayısı hicri yıla göre tamamlansa İmam Mehdî'nin doğum zamanı olur. Onun çıkışı Ramazan ayının akabinde olur" Bistâmi'nin önceki hesaplamayı Hz. Ali kerremâ'llâhü vecheye atfedilen bu rivayete dayanarak yapmış olması muhtemeldir.

Hz. Ali kerreme'llâhü veche meşhur divanında Hz. Mehdî ve bazı ahirzaman hadîsatından bah-

---

[270] ***"Kim evli değilse Şam'a göçsün, çünkü başka şehirlerde öyle karanlık fitneler kopacak ki oralardaki halkın çoğunun kurtuluşu güç olacak"*** **(aynı Vasıyyetnâme'den terceme).**

Sadreddin'in İstanbulda, Ayasofya Kütüphanesinde 4849 No. lu mecmuada Mehdî hakkında bir risalesi vardır. Mecmuanın son - risalesi olan ve ciltte sahifeleri karışan bu küçük risale (168. a - 180. a), Sadreddin, İbn-ül Arabî ile Ekberiyye mensuplarının fikirlerini anlamak bakımından pek değerlidir. Şeyh-i Kebîr, bu risalede,

İMÂM HASAN ALEYHİSSELÂM SOYUNDAN OLAN MEHDÎ'NİN 613 RAMAZANININ YİRMİ YEDİNCİ CUMA GECESİ DOĞDUĞUNU (187. b),

654 HİCRÎDE KENDİSİ GÖSTERDİĞİNİ (168. b),

666 YILINDA, HALKIN, BİRÇOK ŞAŞILACAK ŞEYLERE ŞAHİD OLACAĞINI (180. a),

683 YILINA KADAR DA İSA'NIN İNECEĞİNİ BİLDİRMEDEDİR (179. b).

654 yılından bahsedilirken, "vaktimizden üç yıl önce" kaydı, risalenin 651 de yazıldığını açıklar. Sadreddin'in bu risalesiyle İbn-i Sina'nın risalelerini muhtevi ola bu mecmuada, "81. b ve 87. B" de 697 hicrîde, yazılan, diğer bir nüshayla mukabele edildiğine dair iki kaydın mevcudiyeti, mecmuanın değerini arttırmadadır. (GÖLPINARLI A. , 1985), s.235

[271] (ERDOĞMUŞ, 2003), s. 25

setmiştir. Bu divanın Müştakzade şerhinden aldığımız bir kısmı şöyledir:

Tercümesi: **Âyâ oğlum! (...) cûş ettiklerinde (kaynadığında, karıştığında...) Mehdî-i Âdil'e muntazir ol...**

...Kudemadan Şeyh Sa'deddin Muhammed Hamuli kaddese'llâhü sırrahu'l-aziz zuhur-u Mehdî hakkındaki takribeleri

Yani "Zaman huruf üzre besmele ile tamam âdedi miktarına baliğ olsa Mehdî kaim ola.

Savm-ı Ramazan akabinde hurucuna tesadüf olundukta benden ona selam isal eyle" demek olur. Hesabı **bindörtyüz** tarihini tecavüz, eder ki; muhakkikin ...

Yani taht-el lafz: **"Habibim! Senden sonra onların devam-ı ihtilat ve ülfetleri katildir."**

Pes mükerreratı hazf ile **1399** olup sinin-i kameriyenin müddet-i merkumede[272] küsurunu zam ile hicretten **1422 yıl 3 ay 24 gün** olur.

Ehl-i velayet Hz. Mehdî'nin huruç zamanını bu ayetten keşf etmişler. Fakat hadiseler vuku bulmadan evvel bu ayet ile Mehdî arasında münasebet görülemiyordu. Bu ayetin evvelinde Cenab-ı Hak Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve selleme mealen şöyle hitab ediyor:

"Kâfirler sana vahy ettiğimiz şeyden seni çevirmek istiyorlar ki eğer sen ta'viz verirsen seni dost tutacaklar. Sakın onların nevalarına uyup taviz verme, yoksa sana dünya ve ahirette kat kat azab ederiz. Ve sen ta'viz vermediğin için seni memleketinden çıkaracaklar. Ama senin ardından o memleketlerinde fazla kalamayacaklar." [273]

İşte bu ayetler işaret ediyor ki Hz. Mehdî'ye zemin hazırlayan ve onun bayraktarı olan insanlar, hiçbir kimsenin kınamasından korkmadan, bütün dünyanın hücumlarına rağmen tavizsiz bir şekilde Şeriat-ı Muhammediye'yi tatbik ettikleri için memleketlerinden çıkarılacaklar. Fakat o Süfyanîler ve bid'atçılar onların arkasından o memlekette fazla ülfet edemeyecekler.

Burada Mehdî'nin kıyamı hakkında verilen tarih olan hicretten 1422 yıl 3 ay 24 gün sonrası ise; hicrî 1423 tarihinin 3. ayı ve 25. günü etmektedir. Bu da miladî 2002 yılının 6 Temmuz tarihine tekabül etmektedir.

Fakat metinde de belirtildiği gibi bu ve 'bunun gibi" istikbalden haber veren tarihler takribîdir, tahdidî değildir. Bu sebeple birkaç ay yahut birkaç sene evvel veya ahir olması haberin doğruluğuna zarar vermez. Bununla beraber tam bu tarihden itibaren bu hâdisenin emareleri görülmeye başlamıştır. [274]

Büyük mutasavvıf Sibgatullahi Arvasi'nin yeğeni Allame Muhammed Hafid'in büyük Allame Hafız Muhiddine naklettiğine göre;

Mehdînin doğumu: 1385

Zuhuru (çıkması): 1425'dir

...Mehdînin doğumunun hicri 1385 ve zuhrunun hicri 1425 olduğu **"zuhuru'l Mehdî ve deccal"** adlı eserde Mehdî ile ilgili nakledilen bir hadiste açıkça söylenmiştir.

Ayrıca bu eserde; ***''Mehdînin sırtında üzerinde bu Allah Teâlâ'nın halifesi, beklenen Mehdîdir yazılı bir mühür olacağı anlatılmaktadır."*** Ayrıca Mehdînin müçtehit(içtihat eden) çok büyük bir İslam âlimi olacağı da o eserde geçmektedir." "Zuhrul Mehdî ve deccal" adlı kitap Allame Resul Sibki'nin yazdığı en son eserdir.

..."Muhakkak Allah'ın taraftarları galip olanların ta kendileridir." Cümlesinin cifir hesabından anlaşılıyor. Bu cümlenin cifr hesabı, hicri 1428 ediyor. Bu tarih Mehdînin çıkmasından üç sene sonradır. Çünkü Mehdî çıktıktan üç yıl sonra ilk büyük galibiyetini alıyor. Mehdînin ilk büyük galibiyeti hicri 1428 olduğuna göre Zuhüru-da "Mehdîliğinin ilan edilmesi" hicri 1425'tir...

.....

...Bu delillerde galibiyetin Mehdînin galibiyeti olduğu hangi verilerden anlaşılıyor. Önceki tarihlerde olan, İslamiyet'in galibiyetlerinden herhangi biri olmaz mı? Niçin illa da Mehdî sonucu çıkartılıyor... Ayetteki kelimeleri "Kur'an Belagati" ilmine göre incelediğimizde, ayette geçen galibiyetin

[272] **Merkum:** Cem'olmuş, toplanmış, birikmiş
[273] İsra,73-76
[274] (GÜMÜŞEL, 2003), s. 18-19

Mehdînin galibiyetinden başka bir şey olmadığını açıkça görmekteyiz.

Çünkü ayette 4 tekid (pekiştirme) vardır... En büyük tekidin cümle de zikir edilmesi cümledeki galibiyetin en büyük galibiyet olduğu açıkça bildiriliyor... Tarihte böyle bir galibiyet bugüne kadar olmamıştır. Fakat Mehdî müjdesini veren hadisler böyle bir galibiyetin ahir zamanda Mehdî sayesinde olacağını açıkça haber verir...

Yaptığım araştırmalar Mehdînin 2005'te çıkacağını gösterdiğine göre, Süfyanın da 2004 yılının sonunda çıkacağını göstermektedir. *(Serkan Tekin, Kuran'da gizlenen tarihler, s. 160-202, Nokta Yayınları, 2002)* [275]

Süleyman Bakırgani (Hâkim Ata) **kaddese'llâhü sırrahu'l-aziz** *"Ahir zaman Kitabı"* kitabında kıyamet alametleri ve Mehdî aleyhisselâmın çıkış zamanı hakkında şunları anlatmaktadır.

Zaman ahır olsa, neler olur,
Dünya çeşit çeşit bela ile dolar,
Âlimler içki içer, zina yapar,
Bundan başka garip şeyler de olur.
Namı büyük âlimler içki içer,
Helâlı bırakır, haram işe bulaşır,
Hak Teâlâ bela kapısın tamamen açar,
Bundan başka garip şeyler de olur.
Cimriler haramla taşkınlık yapar,
Birçok kadın eşlerine haram olur,
İslam'ı bilmeyen bedbahtlar sevinir,
Bundan başka garip şeyler de olur.
Zaman ahır olsa, âlimler yoldan çıkar,
Müminlerin çocukları esir düşer,
Kâfirler durmadan kibirlenir,
Bundan başka garip şeyler de olur.
Melun Deccâl çıkar, Rum'a gider,
İslam'ı bilmez bedbahtlar sevinir,
Mehdî çıkar, Bağdat tarafında savaşır,
Bundan başka garip şeyler de olur.
Müslümanlar Mehdî tarafında toplanır,
Güneş tutulur, kavga büyür, çığlıklar atılır,
Muhammed'in ümmetleri ağlamaya başlar,
Bundan başka garip şeyler de olur.
Mehdî çıkar, Mekke tarafına sefer eder,
Muhammed'in Ravzasına yüzünü sürer,
Ravzadan ses çıkar, İsâ der,
Bundan başka garip şeyler de olur.
İsâ iner, dokuz yüzün bitiminde, (900) (Miladî: 1495)[276]
Deccâl'ı öldürürler bilin bu zamanda,
Mehdîni imam yapar İsâ o zamanda,
Bundan başka garip şeyler de olur.
Dokuz yüzde on beşte Yecüc çıkar, (915) (Milâdî: 1510)
Mehdî ile İsâ varır, Tur'u aşar,
O kâfirler bu dünyayı yok ederler,
Bundan başka garip şeyler de olur.
Havadan kuşlar iner, taşlar atar,

---

[275] (GÜMÜŞEL, 2003), s. 98-99

[276] Dokuz yüzden kasd edilen aynî bir tarih mi? Belki 1900- 1915 yılıda olabilir. Bu senelerde I. Dünya harbinin olması kıyamete eş değer olması gibi mi? Belki 2900-2915 yıllarıdır. Allahu a'lem.

O taşlar Yecücleri helak eder,
O Allah heybetiyle hüküm sürer,
Bundan başka garip şeyler de olur.
Dokuz yüzde yine bir şeyler olur,
Dabbetül Arz çıkar, Kur'an yükselir,
Muhammed'in ümmetleri ağlamaya başlar,
Bundan başka garip şeyler de olur.
Dokuz yüzde yine garip bir şey olur,
İsrafil emir ile surun çalar,
Gök Yer arasında diri canlı kalmaz,
Bundan başka garip şeyler de olur..[277]

BU VERİLEN BİLGİLER İLE MEHDİ'NİN ÇIKIŞ ZAMANINI KİMSE TUTTURAMAMIŞTIR.

Gaybi meselelerin çok kullanılması ile kitlelerin kontrolü yapıldığı birçok misalle sabittir. Çünkü ümitsizliğe düşüldüğünde, kahredici, zalim idareciler, istilâlar, sürgünler, baskılar döneminde insanlar böyle bir ümide muhtaçtır. O sayede kötü şartlara sabredilir, tahammül edilir. Onun için Mehdî inancı bir nevi kullanılmıştır. Birde hidayete ermiş sıfatıyla içimize giren ajanların kazıkları ise çok çetindir. Görene aşk olsun.

Mesela; Osmanlı imparatorluğunun yıkılmaya başladığı dönemlerde halk düşüncesini anlatan bu alıntı durumu çok güzel belirtmektedir.

"Mekke'den, Medine'den gelen hacıların getirdikleri düş-nâmelerden gûyâ Hazret-i Rasûlül-lah sallallâhü aleyhi ve sellemin zaman-ı âhir gelmiş ve kıyamet pek yaklaşmış olduğundan ve sâir gûne alamât-ı kıyametten bahisle akşam, sabah Mehdî-i âl-i resulün zuhûr edeceğini ve Hazret-i İsâ'nın gökten inip Mehdî ile birleşerek din-i Muhammedî üzerinde dünya ahâlisini cem' ve icrâ-yı adalet ve gazâ ve cihadı ref'le temin-i emniyet ve selâmet eyleyeceğini destan şeklinde okumak suretiyle kadın, erkek ashab-ı hamiyet ve merhameti hasis menfaatlerine celp ve daveti iş edinmiş ve hurâfe-cû ve softa-gûların pazarı revâcına yardım ve rağbet göstermeğe çalışmış ve muvaffak olmuş bulunuyorlardı.

Hükümetin devâir-i mütenevvia-i müteşekkilesinde mevki işgal edenler ise böyle şeyleri men edip de terakkîyât-ı medeniye-i zamaniyeyi iltizam ve takibe ve cahil halkı bu yola sevk ve teşvike hasr-ı himmet ve irşad edecekleri yerde, bilakis gaflet ve **cehâlet-i halktan ekseriyetle istifâde-i zâti-ye yollarını arıyor ve düşünüyorlardı.**[278]

….halk dahi bir yeis ve ümitsizlik içinde boğuluyor ve kimseye bir şey diyemeyip yalnız öteden beri kendilerine vaizler, şeyhler taraflarından telkin edilen **"Mehdî" âl-i resûlü intizâren hükümet memurlarını daima ayrı bir meslekte ve dinsizlik tavrında görüyor ve onlara asla kalben muhabbet-i ciddiye ve muâvenet-i fiiliye göstermiyordu**.[279]

… zavallı halk bir şey demeye ve bir hak istemeye cesur, atılgan olamayınca hükümet ne isterse sormaksızın onu veriyor ve çoluk çocuğunu aç kalsa da ölmeyecek kadar bir ekmek parası bulabilmek gayretinden başka bir şey düşünemiyor ve gece-gündüz yakında geleceğini haber veren kerametçile-rin inandırdıkları **Mehdî-i Adili** bekliyor. Buna da adalet ve itaat-ı kâmile manası veriliyor. Bu namla ilân ve mensubatına arz-ı şükran-ı bî-pâyân (Sonsuz teşekkür etme) olunuyordu. [280]

---

[277] Özbekçe'si için bkz. **Hakkul, İbrahim-Rafiddin, Sayfuddin,** *Bakirgon Kitobi,* Taşkent 1991, s. 57-62. (AHMEDOVA, 2006)

Süleyman Bakırgani kaddese'llâhü sırrahu'l-aziz: Büyük Türk mutasavvıflarından biri olan Süleyman Bakır-gani XII yüzyılın ilk yarısında yaşamıştır. O, Harezm bölgesinin Bakırgan obasında doğmuştur. Doğum tarihi net olarak bilinmemekle beraber tahminen 1186 senesinde olduğunu söyleyenler vardır. Asıl adı Süleyman olup **Hâkim Ata, Kul Süleyman, Bakırgani** gibi isimlerle de anılmıştır.

[278] **Süleyman Sami BÖCÜZÂDE,** Hakayık'ül-beyân fi eşkâl-i ezmân "Yahut""Ne Derekeye İnmiştik Ne Dereceye Çıktık" "Üç Devirde Gördüklerim" [Kitap]., s. 16-17

[279] (BÖCÜZÂDE), s. 109

[280] (BÖCÜZÂDE), s. 20

O zaman da padişahın nüfuzu İstanbul'dan başka mahallere câri olamayacaktır. Bunun üzerine düşmanlar her taraftan baş göstererek Mehdî-i âl-i resul zuhûr edecek, bütün dünya halkı üzerinde adilâne hüküm yürütecek, kurt ile koyun o zaman yek-diğere saldırmaksızın beraber gezecek ve ondan sonra kıyamet kopacak derler. Git gide hâl bu raddeyi bulacak ve hafazanallah düşmanlar etrafından saracak olursa İstanbul sâkinleri o vakit dûçâr-ı ye's ve nedamet olacaktır, …[281]

İngiliz entrikası olan bu düzmece rivayetler insanları aldattı.

SONUÇ:

Gelecek Allah Teâlâ'nın elindedir. İnsanlara bazı tarihleri vererek düşüncelerini donuklaştırıp, hareketsiz hale getirmek ile ancak emperyalist güçlerin emellerine destek olmaya gerek yoktur. Eğer insanlar bu hain emellerin farkında olamıyorlarsa uyaralım. Çok defa bu aldatma ve hileler ile yerlerinden yurtlarından ve geleceklerinden mahrum kalırlar. Ayrıca **rahmeti çok olan Allah Teâlâ'yı** zalim, narsist rab olarak tanıtarak insanları ateist etmenin lüzumu yoktur.

Gölcük depremi ve yakın zamandaki Japonya'nın başına gelen felaketin faturasını Allah Teâlâ'ya çıkartmak isteyenlere hizmet etmekten kaçınmalıyız. Çünkü Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellemin yaptığı ve kabul edilen duası varken dehşet verecek büyük felaketler ümmetin üzerine geleceğini söylemek günahtır. Eğer insanların geleceği hakkında şahsa bildirilmiş bir bilgi var olduğunu kabul edelim. Bunu ifşa ederek insanların psikolojisini bozmanın ne kadar günah olduğu hakkında yorum yapmak istemiyorum.

Ey Allah Teâlâ'm Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellemi çok seversin. Bu sevgi hakkı için bizi helak edecek şeylere izin vermemeni diliyoruz.

" And olsun size kendinizden öyle bir rasül gelmiştir ki, sizin sıkıntıya uğramanız ona çok ağır gelir. O, size çok düşkün, müminlere karşı çok şefkatlidir, merhametlidir.

(Ey Muhammed!) Yüz çevirirlerse de ki: Allah bana yeter. O'ndan başka ilâh yoktur. Ben sadece O'na güvenip dayanırım. O yüce Arş'ın sahibidir. (Tevbe;128-129)

Müslüman kardeşim gelecek rivayetçilerinin rivayetinden çok kendi üzerine düşen vazifeyi yap, çalış. Allah Teâlâ vermediğinden insanı sorumlu tutmayacaktır. Siyaset ilmi bilmeyen insanlar ile düşüp kalkma. Onlar ancak ölümü ve felaketi bekler. Çünkü ölümün ve zamanın çözmediği sorun yoktur.

Ah…….

İhramcızâde İsmail Hakkı

---

[281] (BÖCÜZÂDE), s. 43

Necip Fazıl KISAKÜREK- “O ve BEN” İSİMLİ ESERİNDEN

MUHAL FARZ

1935’ten başlayarak 36, 37, derken yolum, bir teftiş heyeti içinde, Zonguldak 63 numaralı kömür madenini teftişe çıktı. Piyesimi yazdığım yer... Emrimizde İngiliz atları, otomobil, güzel bir villâ... Tam rahattayız. Ruhî sıhhatçe fevkalâde iyiyim. Hiç bir zaman olmadığım kadar... Orada, Allah'ın Sevgilisine ait eserimin başlangıcını yazmaya başladım. Ruhça çok iyiyim ama, daha evvel bahsettiğim «hatar»ların çeşitleri, vız vız, kulağımın dibinde işliyor.

Bir gün denizde, bir kayanın üstüne çıkmış, güneşleniyorum. Allah’ın Sevgilisine dair, göz yaşından harflerle yazdığım başlangıç yazısının tesiri içindeyim...

Kulağımda âni bir «hatar» vızıltısı:

— **Sen Peygamberini o kadar seviyorsun ama, Onun Yolu seni ebedî cehenneme götürecektir .**

Bu, ahmaküstü ahmak, iğrençüstü iğrenç «hatar»a onu kovmaya bile tenezzül etmeksizin sırtımı çevirdim. Hayret! Yine o, yine o, yine o!.. Böyle sesler, ruhumuzun esrarlı yapısı içinde, nereden kopup ve hangi merdivenlerden çıkıp karşımıza dikiliyor?..

Şiddetle kovdum. Yine geldi.

Nihayet ben de onu karşılayıp, cevabımı, ağzımdan kelime kelime dökülürcesine kafasına çarptım:

— **Peygamberimin Yolu ebedî cehennem olsa bile ben ondan ayrılmam! Anladın mı? Var mı başka bir diyeceğin...**

Hayret ki, hayret!.. Bu sert cevap karşısında «hatar», ışıklar yanınca karanlık ne olursa öyle oldu. Kaçtı, silindi, yok oldu. İçim, zevk ve saadet dolu, denize atlayıp çıktım.İstanbul'a gelince kendilerine (Abdulhâkim Arvasî kaddesellâhü sırrahu’l azîz) anlattığım zaman gülümsediler:

«— Çok güzel, dediler; güzel cevap vermişsin!.. Yalnız küçük bir eksiği var... Cevabının içine (muhal farz) tâbirini sıkıştırmalıydın...»

Yine, basitlik içindeki haşmete hayran oldum. Öyle ya, o yolun cehenneme çıkması muhaldir. Dâva, bu muhali başa alarak yola bağlılık göstermekte ve inadın değil, hakikatin sebatını belirtmekte... **«Muhal Farz»** öyle bir cankurtarandır ki İslâm tefekküründe, vâkıaları ille zıd cephelerinden de kurcalamak sevdasındaki aklın tutunma halkası gibi bir şey...

— **Muhal farz, Allah olmasaydı...**

Diye başlar ve daireyi emniyetle dönüp mutlak varlık noktasında karar kılabilirsiniz.

Elime, şüphe cellâdına karşı kullanılacak âlete ait, en güzel usûl ölçüsü geçmişti.

(Muhal: Olamaz, olmaz)

HAS İSİM

Varlığın Tâcına dair, Zonguldak'ta yazdığım yazı şöyle başlıyor:

— **Yâ (M.........!)**

Noktalı yerde O'nun ismi, hâs ismi... Mukaddes hâs isim... Yâni mukaddes isme, nida siygasıyla hitap ediyordum.

«— Onu çıkar oradan, buyurdular; Allah’ın Resûlüne, hâs ismiyle ve nida siygasıyla hitap olunmaz.

— **Niçin efendim?**

«— Hayâ meselesi!.. Allah bile Kur'ânında, Sevgilisine, hâs ismiyle nida ederek hitap etmedi.»

Büyük sır karşısında yandım, kül oldum. Bizzat Allah'ın haya gösterdiği sır...

— Kur'ânın hiç bir yerinde böyle bir hitap yok mu?

Kısa ve sert:

«— Hiç bir yerinde!..»

Gerçekten **«de ki»** mânasına **«gûl»** kelimesiyle başlayan birçok âyette, bu hitaptan sonra isim gelmediği, gözümün önünden geçiverdi. Buna karşılık, birçok tefsircinin **«de ki yâ M !»** diye kul-

landıkları klişelerdeki kabalık içimi burkuttu.[282]

HAM VE KABA SOFTA

Sır idrakinden uzak, her şeyi nefsaniyetlerine irca edici ve herşeyin kabuğunda kalıcı böyle tipler için, Efendimin yaftası hazırdı:

«— Ham ve kaba softa...»

Tâbir, ayniyle kendilerinindir. Bu da bende bütün bir metodun anahtarıdır.

Ham ve kaba softa, emirlere, aşk eksikliğiyle de olsa körü körüne bağlı olan değil -emirlere körü körüne bağlı olmak, ebediyen gözü ve gönlü açık olmaktır-; onları kendi havasız ruhuna indiren, içlerine giremeyince, hikmetlerine sızamayan, sırlarını tadamayan ve mukaddes ölçülerin aynasında kendi nefsini gösterendir. Yoksa gör-dükten sonra gözünü yummak ve körü körüne bağlanmak ve artık ebediyeti gören bir göz sahibi olmak, ne devlet!.. Ona aşk derler... Keşke bu mânada softa olabilsek...

Tarihimiz boyunca ne çektikse, belirttiğimiz gibi aşksız, hikmetsiz ham ve kaba softalardan çektik! (s.147-149)

****

Bazı vecd demlerindeki heybet ve temkinlerine dikkat ediyordum da, «Altun Silsile» büyüklerinden birinin, (Hallac) Mansur için **"Abdülhâlik Gucdevânî müritlerinden o zaman en değersiz biri bulunsa ve ona rastlasaydı ipe çekilmezdi"** tarzındaki sözünü hatırlıyor ve o hikmeti elimle tutar gibi oluyordum.

****

Efendim;

«— Bektaşînin küfrü ve Mevlevi'nin kibri olmasaydı !"

Buyurmuşlar.[283] (s.214)

---

[282] Not: Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellemin bir iki yerde geçen ismi ise üçüncü şahıs olarak gelmiştir.

[283] Bektaşilerin geniş meşrebe sahip olmaları, Mevlevilerin diğer tariklere göre Mesnevi gibi üstün bir esere sahip olmalarıyla ulaştıkları kibir durumudur. Bu durum günümüz cemaatlerinde de kendi üstadlarının eserleri ile övünüp diğer kitapları küçük görüp okumayan gurupları da bu statüye dâhil edebiliriz.

DUÂYI KABUL KILMA SIRLARINDAN BİRİ GÜNAHI İKRÂRDIR

Şeyhimin hocası Şeyh Ebû'l Hasan Şâzelî kaddesellâhü sırrahu'l azîz şöyle dedi:

"Her ne zaman Allah Teâlâ'dan bir ihtiyacımı talep etsem, muhakkak ondan önce günahımı öne katarım."

Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem mağarada mahsur kalan üç kişiyi anlatıldığı hadis için şöyle denilmektedir:

"Onlar bir mağaraya girmiş, ardından mağaranın ağzı bir kayayla kapanmıştı. Bu üç kişiden her biri, Allah Teâlâ için işlemiş olduğu bir ameli dile getirerek onunla Allah Teâlâ'ya duâ edecek ve böylelikle mağaranın kapısının açılmasını ümit edeceklerdi."[284]

[284] İbn Ataullah el-İskenderî, trc: Abdullah Mağfur, Letâifül-Minen Fî Menâkıbı'ş-Şeyh Ebi'l-Abbas ve Şeyhihi Ebi'l-Hasan- Allah'ın İki Velî Kulu, Üsküdar Yayınevi, Nisan 2011 İstanbul, s. 299

KADDAFİ GERÇEKTEN NE İDİ?

Libya lideri Muammer Kaddafi'nin öldürülmesi ile yeni döneme giren Libyalı'lar neye kavuşacaklar. Oh olsun denilen Libya lideri Kaddafi'nin ölümünün ardından medya bu başlıkları attı.

"Dünya bir diktatörden kurtuldu",

"Tiran'ın sonu",

"Diktatörün ölümü" ,

"Kaddafi, son",

"Ateş etmeyin diye yalvardı",

"Bir diktatörün sonu"...

Peki Kaddafi nasıl bir diktatördü?...

Gazetelerde kanlı fotoğrafları boy boy gösterilen, sunucuların ölüm haberini sevinçle verdikleri Kaddafi ülkesine 42 yıl boyunca **"zulmetti". "Diktatörün"** 42 yıllık **"zulüm"** tablosunu, NATO'nun iktidar yaptığı UGK'nın Libya'sı ile karşılaştırmak için bakalım:

Libya'da evlerde kullanılan elektrik bedava.

Su ve doğalgaz zorunlu ihtiyaç kapsamında olduğu için bedava.

Libya'da eğitim ve sağlık hizmetleri bedava.

Libya devleti, tüm hastalara ilacı hiçbir ücret talep etmeden veriyor.

Benzinin litresi 0.08 Avro, yani bir Libyalının bir litre benzine ödediği para Türk Lirası'yla yaklaşık 20 kuruş.

Libya ulusal bankaları faiz almıyor.

Libya vatandaşları hiçbir şekilde vergi ödemiyor.

Libya hem Afrika'da hem de tüm dünyada en borçsuz ülke.

Libya'da arabalar fabrika çıkış fiyatına satılıyor, nakliye bedellerini ise devlet karşılıyor.

Yurtdışında burslu okuyan öğrencilere Libya devleti iadesiz olarak aylık 1650 Avro burs veriyor.

Libya'da tüm üniversite mezunları bir iş bulana kadar maaşa bağlanıyor.

Libya'da evlenmek isteyen tüm çiftlere devlet 150 metrekarelik daire veriyor.

Libya'da istisnasız olarak her aile aylık 300 Avro, yaklaşık 760 Türk Lirası yardım alıyor.

Petrol gelirlerinin yüzde 90'ı Libya halkına gidiyor."

Ne mi oluyor, ne mi olacak?

Gelecekteki Libya'yı merak ediyor musunuz? İşte;

Araplar, Yunanlılar, İspanyollar, Portekizliler bunlar günde 4 saat öğle paydosu yapan tembel milletler.

Ya da tam tersi elindeki ile yetinen fazla derdi tasası olsun istemeyen halklar olarak da görebiliriz.

Bu yaşananlar Avrupa'daki kriz de dahil medeniyet/yaşam tarzı üzerine, Kuzey Avrupa'nın güney Avrupa'ya veya Araplara yaşam tarzını değiştirmeye zorlamasıdır.

Bize de aynısını yaptılar. Birçok güney Avrupa ülkesinde bizde olduğu gibi kredi kartı sokaklarda dağıtılmaya başladı taksitli alışveriş bizdeki gibi orada da yaygınlaştı. Adamlara deli gibi para harcayın yaşam standartlarınızı değiştirin/iyileştirin demeye başladılar. Sonra bu adamlar deli gibi borçlandı ve bizim gibi çalışmadıkları için ödeyemiyorlar. Ödemek için gereken çalışma/eforu sergilemek istemiyorlar.

Sonuçta Kuzey Avrupalılar diyor ki borcunuzu ödeyeceksiniz daha az tatil daha çok iş. Aynı şekilde Araplara da bunları yapacaklar. Onlardan petrolü alıp ellerine son model cep telefonları verecekler. Son moda LCD TVler satacaklar. Onlar da başta oohh ohh zenginleşiyoruz sanacaklar ama borç batağına batacaklar sonra Avrupa bilgisini/tekonolojisini dünya paralar satarken adamların öz kaynaklarını ucuza ele geçirecek.

Kuzey Avrupa diye yazarken akla **"Yeni Dünya Düzencileri"**ni getirsek pek zararı olmaz, zannediyorum.

İsteyen neyi, niçin ve neden istiyor, belli değil. Bilinen bir gerçek var her yemeğin arkasında bir ahçı sürekli çorbayı karıştırıyor.

Ah insanlık

YAZILAR 358

Ah insanlık
Daha çok çekeceğin şeyler var gibi.

YILMAZ ÖZTUNA HAKK'A YÜRÜDÜ (9 Şubat 2012)

Türkiye Gazetesi başyazarı da olan Öztuna, 4 gün önce solunum yollarında meydana gelen bir rahatsızlık nedeniyle kaldırıldığı Ankara Güven Hastanesinde hayatını kaybetti.

Öztuna, bugün Fatih Camisi'nde öğle vakti kılınacak cenaze namazının ardından Zincirlikuyu Mezarlığı'nda sırlanacaktır.

HAYATI

20 Eylül 1930 İstanbul doğumludur. İstanbul'da lise tahsilinin yanında İstanbul Konservatuarı'na devam etti. 1950 eylülünden 1957 temmuzuna kadar Paris'de kaldı. Paris'in büyük kütüphanelerinde çalıştı. Paris Üniversitesi Siyasi İlimler Enstitüsü'nde Sorbonne'da Fransız Medeniyeti kısmında, Alliance Française'nin yüksek kısmında okudu ve Paris Konservatuarı'na devam etti. 13 yaşında ilk makalesi ve 15 yaşında ilk kitabı basıldı. 1969'da Adalet Partisi'nden Konya Milletvekili seçilerek Ankara'ya yerleşti. Türkiye Radyo Televizyon Kurumu'nda denetleme kurulu üyesi, repertuvar kurulu üyesi, eğitim kurulu üyesi (Ocak 1966- Kasım 1981), Kültür Bakanlığı'nda bakan başmüşaviri (1974-77), İstanbul Teknik Üniversitesi Türk Musikisi Devlet Konservatuarı'nda kurucu yönetim kurulu üyesi ve Türk Musikisi Korosu'nda kurucu yönetim kurulu üyesi (1975'den beri) , Yay-kur (Yaygın Yüksek Öğretim) üniversitesinde Osmanlı siyasi ve medeniyet tarihi öğretim üyesi (1975-78), Milli Eğitim ve Kültür bakanlıklarında 1969'dan beri pek çok ihtisas kurulunda üye ve başkan oldu. 1974-1980 arasında Türkiye Cumhuriyeti'nin resmi ansiklopedisi olan ve Milli Eğitim Bakanlığı'nca yayınlanan Türk Ansiklopedisi'nin genel yayın müdürü olarak K harfinden T harfine kadar olan cildleri yayınladı. 1983 mayısında Milliyetçi Demokrasi Partisi'nin kurucuları arasında bulunarak merkez genel yönetim kuruluna seçildi, sonra istifa etti. 1985'de Faisal Finans Kurumu müşaviri oldu.

Pek çok radyo ve televizyon programı yaptı, bunlarda konuştu. Bazı konuşmaları A. B. D. , Fransa, Avusturya gibi ülkelerin televizyonlarında yayınlandı. Bazı kitap ve yazıları çeşitli dillere tercüme edildi. Dünyada ilk defa olarak Türk Musikisi Tarihi kürsüsünü kurdu. "Büyük Türkiye", "Osmanlı Cihan Devleti", "Büyük Türk Hakanlığı" gibi son yıllarda çok kullanılan tarihi ve siyasi tabirler, Yılmaz Öztuna'nındır. Ayasofya Hunkar Mahfili'nin ibadete açılması ve Topkapı Sarayı'nda Hırka-i Saadet Dairesi'nde Kur'an okunması, 1000 Temel Eser, Ankara Devlet Konser Salonu ve İstanbul Atatürk Kültür Merkezi'nin Türk Musikisi'ne açılması gibi fikirler ve realizasyonlar Yılmaz Öztuna'nındır ve siyasi iktidara onun tarafından telkin ve kabul ettirilmiştir. Türk Kara Kuvvetleri'nin ve Deniz Kuvvetleri'nin evvelce yanlış olarak kutlanan yıldönümlerini bugünkü doğru başlangıç tarihleri ile kutlanmasıın sağlayan da Yılmaz Öztuna'dır. Birçok konferans verdi. 6 kıtada pek çok ülkeyi gezdi, devlet adamları ve halkla görüşerek incelemeler yaptı. Milletlerarası birçok kuruluşa üye seçildi.

Türkiye'de Osmanlı tarihinin çatışmasız bir anlayışla algılanmasında katkısı vardır. Türk Parlamenterler Birliği, İstanbul Gazeteciler Cemiyeti, Ankara Aydınlar Ocağı, Anadolu Klübü, Yahya Kemal'i Sevenler Cemiyeti, İstanbul Şehrini Güzelleştirme Derneği, Müsteşrikler Cemiyeti, WACL, APACL, NATO Parlamenterler Birliği, Parlamentolararası Türk - Japon ve Türk - Kore, Türk - Suudi Dostluk cemiyetleri, Avrupa Konseyi cemiyeti, Yılmaz Öztuna'nın üye, kurucu olduğu veya bulunduğu milli veya milletlerarası kuruluşlar arasındadır.

Uzun yıllar Türkiye Gazetesi başyazarlığı yaptı. 9 Şubat 2012 tarihinde Ankara'da vefat etti.

<u>Güzel Yazılarından Birisi</u>

İMPARATORLARIN İSTANBUL TARİFİ: KÂİNAT'IN MERKEZİ

18. asır başlarında Çar Büyük Petro, ünlü vasiyetnamesinin 9. bendine şöyle başlar: İstanbula hükmeden, bütün cihâna hükümrân olur.

Üstâdım Yahyâ Kemâl, Türk İstanbul'un oluşmasını şöyle anlatır. (Hâtırât, N.S. Banarlı neşri, s.51): **"İstanbul sadece padişahlar ve İstanbullular tarafından bina edilmiş değildir. Vatanın dört bucağından, Konya'dan, Bursa'dan, Edirne'den, Sivas ve Tokat'tan, Erzurum'dan, Üsküb'den, Macaristan'dan, Hicaz'dan, Bağdad'dan, Tunus, Cezâyir, Trablus gibi Mağrib topraklarından; buralara gidip gelen, yahut buralardan gelip İstanbul'da kalan, burada yerleşen nice Müslüman Türkler; ka-**

dınları, çocukları, ihtiyarlarıyla; el sanatları, musikileri, halk ve divan şairleri ile; şehir, sokak, ev ve oda mimarileri ile; cami, hamam, kubbe anlayışları ile, hâsılı vatanın ve tarihin her bucağı ile, her asırdan getirdikleri hünerler ve hâtırlalarla bu şehri, hep birden bina etmişlerdir... O kadar ki, İstanbul, bütün Türk tarihinin, Türk coğrafyasının bir terkibi, hülasası, tecellisi olmuştur... Bu idrâk, beni gün geçtikçe sarmaya ve İstanbul'a bağlamaya başladı... Anladım ki, hakiki vatan ve insanı mes'ûd edecek tek yer bütün vatanın ruhunu teşkil eden bu şehirdir."

PETRO VE NAPOLYON

18. asır başlarında Çar Büyük Petro, ünlü vasiyetnamesinin 9. bendine şöyle başlar: "**İstanbul'a hükmeden, bütün cihâna hükümrân olur. Bu bir kazıyye-i müsellemedir (kanıtlanmış teorem). Onun için, mümkün olduğu kadar İstanbul'a yaklaşmak gerekir"** (Cevdet Paşa, I, 37, 356). 18. asır sonlarında İmparator Napolyon şöyle der:

"İstanbul'a sahip olan dünyaya hükmeder. Arz tek bir devlet olsa idi, taht şehrinin İstanbul olması gerekirdi." (René Pinon L'Europe et la Joune Turquie, Paris 1911, s.476-7).

Hammer tarihini Almanca'dan Fransızca'ya çeviren Joseph Heller, 19. asır başlarında şöyle yazar:

"İstanbul dünyanın gerçek başkentidir (capitale du monde). Coğrafya konumu bakımından yeryüzünde rakibi yoktur. Herkes bu hususta aynı fikirdedir." (Atlas de L'empire Ottoman, 53b, 55b).

İKİNCİ FİLİP VE LAMARTİN

Kaanûnî Sultan Süleyman döneminde İstanbul'da yıllarca kaldıktan sonra kralı İkinci Felipe'ye etraflı bir rapor sunan İspanyol gezgini Pedro (s.178, 182):

"Yeryüzünde İstanbul kadar uygun bir yere kurulmuş şehir yoktur" diye yazar.

1785'te Baron de Tott (I, 3) aynı fikirdedir:

"Dünyanın başkenti olarak tercih edilecek en müsait şehir İstanbul'dur, âdetâ kâinâtın merkezidir, çok önemli deniz ticaret limanıdır."

Geçmişin politikacıları gibi san'atkârları da aynı şeyleri söyler. Büyük şair Alphonse de Lamartine, Voyage en Orient adlı gezi kitabında şunları yazar:

"İstanbul biricik ve kıyas kabûl etmez şehirdir (la ville unique et incomperable). Manzarasının güzelliğini hiçbir fırça ve kalem lâyıkıyle tasvir edemez."

1804'te büyük Ermeni coğrafyacısı İnciciyan, eserine şu hükümlerle girer (s.3):

"Eski ve yeni bütün yazarlar, İstanbul'un dünyanın en seçkin yerinde bulunduğunu bildirmişlerdir."

Kaanûnî devrinde şehrimizi gören P. Gyllius:

"Dünyanın her şehri ortadan kalkabilir, coğrafya konumu bakımından İstanbul ise insanlar var oldukça devam edecektir" der. Ünlü İspanyol generali Miranda'nın 1786'da İstanbul'a gemiyle girerken dili tutulur (s.26, 45-6, 53, 60):

"Manzarasının olağanüstülüğü hakkında bir fikir vermem bile mümkün değil" diye yazar.

"Tabiatla iç içe girmiş çok uyumlu bir mimari, gözlerimi kamaştırdı".

MOLTKE VE LAYARD

Alman feldmareşali von Moltke 1835'te **"çevremizi saran büyüyü nasıl anlatsam"** diyerek aczini belirtir,

"göklere tırmanan minareler, sayısız kurşun kubbeler, hayran olunacak bir zevkle tabiatın içine yerleştirilmiş" diye devam eder.

Avusturya-Macaristan'ın İstanbul büyükelçisi Baron Anton von Prokesh-Osten'in hükmü kesindir:

"İstanbul yeryüzünün en güzel şehridir" (Konstantinopel ist die sehönste stadt der Welt) (Aus dem Orient, Stuttgart 1836, II, 498).

İngiltere'nin İstanbul büyükelçisi Sir Henry Layard 13 Eylül 1839'da şehri ilk gördüğü zaman duygularını şöyle belirtir:

"İnsan muhayyilesi, hayalinde ancak İstanbul kadar güzel bir şehir tahayyül edebilir" (Gordon

Waterfield, Layard of Nineveh, Londra 1963, s.29).

HANIMEFENDİLER NE DİYOR?

Fransız baronesi D. de Fontmagne 1856'da şöyle yazar (s.33-4, 50):

"Dünyada hiçbir şehir İstanbul kadar güzel olamaz. Yalılar, köşkler, konaklar, bahçeler, minareler, kubbeler, saraylar şehri ki Asya ile Avrupa'nın uyumlu estetiğini, güzelliği karşısında insanın dili tutulacak derecede ahenkle yansıtıyor."

1893'te milletvekili eşi ile İstanbul'a gelen İngiliz Mrs. Max Müller şöyle der:

"Doğu ile Batı'yı çok iyi birleştirmiş insana hayat ve yaşama sevinci, neş'e ve canlı bir güzellik duygusu veren emsalsiz bir şehir...".

26 yıl (1881-1907) İstanbul'da kalan diğer bir İngiliz hanımı, Lady Dorina Neave 1933'te Londra'da basılan hâtıralarında aynı duyguları terennüm eder:

"Daha muhteşem bir manzara yeryüzünde mevcut değildir. Haşmetlü kubbeleri, birbirinden güzel sayfiyeleri ile İstanbul, dünya şehirlerinin kraliçesidir."

Bu yazımı, Yüksek Ekselansları Fransa Cumhurbaşkanı **Mösyö Nicolas Sarkozy**'ye ithâf ediyorum.

Kaynak:
Yılmaz Öztuna, Tarihçi Gözüyle, 2010, İstanbul, s.164-166
(12 Ekim 2010) **Türkiye**

DÜNYA KAZANCI OLMAYAN TARİKATA GİREMEZ

Şeyh Ebû'l-Abbas el-Mürsî kaddesellâhü sırrahu'l azîz talebelerinin şöyle dediğini işitip duruyordum:

"Şeyhlerle oturup kalkan zâhirî ilimden hiçbir şey öğrenemez." Zâhirî ilmi öğrenemeyecek oluşum bana ağır geliyordu. Fakat bunun yanı sıra şeyhin sohbetinden mahrum kalmayı da göze alamıyordum. Şeyhe geldim. Onu sirkelenmiş et yerken buldum. Kendi kendime:

"Keşke şeyh yediği etten bir lokma kendi eliyle bana da yedirse." diye düşündüm. Düşüncem henüz aklımdan geçmişti ki, şeyh kendi eliyle ağzıma bir lokma koyuverdi. Sonra bana:

"Bir tacir bizim sohbetlerimize başladığı zaman biz ona: Ticaretini terk edip öyle gel, demeyiz. Ya da zanaat sahibi bir insan bizim meclisimize katıldığı zaman: Zanaatını bırakıp öyle gel, demeyiz. Veyâ ilim öğrencisi bir insan bizim meclislerimize devam edecek olduğunda ona:

İlim öğrenmeyi bırak da gel, demeyiz. Aksine her insanı Allah Teâlâ'nın koymuş olduğu mevkî ve konumda kabul ederiz. Allah Teâlâ bizim ellerimiz vâsıtasıyla onun hakkında her ne takdir buyurmuşsa mutlaka ona ulaşacaktır."

Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem, tabi' olan sahabe içinde de zanaatkârlar bulunuyordu.

Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem hiçbir tüccara:

"Ticâretini terk et.", hiçbir zanaatkâra da:

"Sanatını bırak." dememiştir.

Bilakis hepsini kendi konumlarıyla kabul edip, onlara bulundukları ortam ve işlerde Allah Teâlâ'dan korkup sakınmayı emretmiştir.

Şeyhin öğrencilerinden birine şöyle demiştim:

"Şeyhin bana inâyet gözüyle bakıp beni hatırına getirmesini çok isterdim." Bu öğrenci bu konuşmamı şeyhe aktardı. Şeyhin huzûruna girince o bana:

"Şeyhin hatırında olmayı istemeyin. Bilakis şeyhin sizin hatırınızda olmasını isteyin. Şeyh sizin hatırınızda ne oranda olursa siz de şeyhin hatırında o oranda olursunuz." dedi. Ardından şöyle devam etti:

"Sen hangi mevkî ve konumda bulunmak istiyorsun? Allah Teâlâ'ya yemin ederim ki, kesinlikle senin büyük bir şân ve makâmın olacaktır. Vallâhi, muhakkak senin çok yüce bir şân ve makâmın olacaktır. Allah Teâlâ'ya yeminle söylüyorum ki, senin için böyle olacaktır, Allah Teâlâ'ya yemin olsun, senin için böyle olacaktır." Ben şeyhin sözünden:

"Kesinlikle senin büyük bir şân ve makâmın olacaktır." sözünü aklımda tutmuşum. Gerçekten de o, Allah Teâlâ'nın fazlıyla bize inkâr edemeyeceğimiz lütuf ve ihsânlarda bulundu.

Şeyhin oğlu efendim Cemâleddin bana şöyle anlattı: Şeyhe:

"Onlar İbn-i Ataullah'ın fıkıhta öne çıkmasını istiyorlar." dedi. Şeyh ise:

"Onlar onun fıkıhta öne çıkmasını, ben ise tasavvufta öne çıkmasını istiyorum." dedi.[285]

[285] İbn Ataullah el-İskenderî, trc: Abdullah Mağfur, Letâifül-Minen Fî Menâkıbı'ş-Şeyh Ebi'l-Abbas ve Şeyhihi Ebi'l-Hasan- Allah'ın İki Velî Kulu, Üsküdar Yayınevi, Nisan 2011 İstanbul, s. 169-170

İSLAM'IN DEVLET VE HALİFELİK İMTİHANI

"Hz. Muhammed sallallâhü aleyhi ve sellemin ölümü, genç İslâm cemaatini idarî bir krizin içine girmişti. Peygamber, halefinin tayini hususunda bir karar vermemiş, ayrıca kritik bir geçici devrede otoriteyi sağlayacak kabile meclisi şeklinde bir meclis de kurmamıştı. Sadece Allah'ın buyruğunu izah etmekle yükümlü olan Hz. Muhammed, sağlığında nasıl bir arkadaşını bu işe tayin eder yahut bir halef gösterebilirdi. Şîî ananesi daha sonraları, Peygamber'in, amcası oğlu ve kızı Fatıma'nın kocası Ali'yi halef tayin ettiğini iddia eder ki, bu asla doğru değildir.

MEŞRU HALEF TAYİN ETME FİKRİ BU DEVİRDE ARAPLAR'A YABANCI İDİ. Eğer Hz. Muhammed'in bir oğlu dahi olsaydı olayların gelişmesi bundan farklı olmayacaktı. Hz. Musa misâli de bu hususu desteklemektedir. Şeyhin aynı aileden seçilmiş olması mecburiyetinin de pek az tesiri olmuş gibi görünmektedir. Birden fazla kadınla evlenmenin mevcut olduğu böyle bir cemiyette damat Ali'nin veya kayınpeder Ebû Bekr'in hak iddialarının da pek az ağırlığı olabilirdi. Araplar sadece kendilerine yol gösterecek yeni kabile şefinin seçimi âdetine sahiptiler. **Medineliler Hazrec kabilesinden birisini seçmek isteyerek İslâmiyeti tam manasıyla hazmedemediklerini gösterdiler.**

Buhran Ebû Bekr, Ömer ve Ebû Ubeyde'nin kararlı tutum ve hareketleriyle atlatıldı. Bu üçü bir çeşit hükümet darbesi ile Ebû Bekr'i Peygamber'in tek halefi olarak İslâm cemaatine kabul ettirdiler. Ertesi gün Mekkeliler ve Ensar bir emri vaki karşısında kaldıklarını görerek istemeye istemeye durumu olduğu gibi kabul ettiler. Ebû Bekr «halife» yahut «Peygamber'in vekili» unvanını aldı. Onun halife seçilmesi büyük tarihî müessese olan halifeliği başlattı. Seçmenler bu müessesenin daha sonraki fonksiyonu ve geçireceği değişmeler hakkında bir fikir sahibi değildi. Onun seçilmesinde yegâne şart, Peygamberin mirasını dokunulmadan korumak idi.

Başlangıçtan itibaren Ebû Bekr otoritesini birçok önemli konuda Arap kabile şeflerinden farklı olarak kullandı. Yalnız cemaatin değil, bütün bir bölgenin yürütme yetkisini ve bir orduyu elinde bulunduruyordu. Hilâfete geçtikten sonra ortaya çıkan durum siyasî ve askerî bir hareketi gerektirdiğinden Ebû Bekr zamanla halifelik müessesesinin önemli bir rüknü olan siyasî ve askerî otoriteyi benimsedi, iki yıl sonra ansızın vefatında, her hususta zaten büyük yardımcısı olan Ömer, ciddî bir muhalefetle karşılaşmaksızın onun yerine geçti. Yeni rejim her şeyden önce kabileler arasında ortaya çıkan ve Ridde adıyla bilinen hareketi önlemek zorunda kaldı. Bu tabir dinden dönmeyi ifâde ediyor ve tarihçilerin, dinî önemi sebebiyle mübalâğalı bir şekilde anlattıkları olayların başka bir şekilde ortaya çıkışını gösteriyor. **Kabilelerin Ebû Bekr'in halifeliğini kabul etmek istememeleri onların putperestliğe dönüşü değil, fakat anlaşma yapmış taraflardan birinin ölümü ile daha önce yapılmış siyasî bir anlaşmanın otomatik olarak yürürlükten kalkması idi.** Medine'ye çok yakın olan kabileler müslümanlığı kabul etmişlerdi; onların ümmet ile öyle ortak menfaatleri vardı ki, ayrı tarihleri yazılmamıştı. Hz. Muhammed'in ölümü, uzaktaki kabileleri Medine'ye bağlayan bağları kopardı; hareket hürriyetlerini tekrar elde ettiler ve katılmadıkları Ebû Bekr'in halife seçilmesiyle kendilerini bağlı hissetmeyerek Medine ile olan anlaşmayı feshederek **vergiyi ödemekten vazgeçtiler.** Medine'nin hâkimiyetini yeniden kurmak için Ebû Bekr yeni anlaşmalar yapmak zorunda kaldı. Komşu kabileler bu anlaşmaları kabul ettikleri halde uzaktakiler buna yanaşmadılar. Ebû Bekr Medine'den ayrılmış kabileleri tekrar hâkimiyeti altına almak için kuvvete başvurmak zorunda kaldı.

Ridde harpleri, yeniden İslâm'a döndürme şeklinde başladı ve Arabistan'ın sınırlarını aşan bir fetih hareketi halini aldı. Arabistan'ın itaat altına alınmasıyla Irak, Suriye ve Mısır'a komşu bölgelerdeki fetihler hemen hemen aynı zamana rastlar. Eğer kuzeydeki fetihler yarımadanın ekonomik meselelerine çekici bir hal tarzı getirmemiş olsaydı, Arap kabileleri asla itaat altına alınamazlardı. Kuzeye yapılan ilk akınlar fetihten daha çok maddî menfaatlere dayanıyordu; fetihler ancak düşmanın zayıf olduğu anlaşılınca başladı. Başlangıçta Medine'nin hâkimiyeti zayıftı ve umumî bir idarî sistemle sınırlanıyordu. Bölgeler arasındaki ulaşım ve haberleşmenin güçlüğü Medine'yi, vali ve askerî şefleri kendi bölgelerinde serbest bırakmaya mecbur ediyordu.

Bu fetihlerde birinci plânda rol oynayanlardan birisi olan Ebû Bekr'in başkumandanı Hâlid b. Velîd, Hz. Muhammed'in ölümündeki durumu yeniden kurmak için harekete geçti; bundan sonra da fetih hareketi başladı. İslâm fetihlerinin gerçek başlangıcı 633 yılında Doğu Necid'de yapılan Akraba savaşıdır. Bu savaşta müslümanların zaferi, Araplar'a Medine hükümetinin kudretli olduğunu ve onun

hâkimiyetini tanımanın yerinde olacağını isbat ediyordu. Bundan sonra bir seri askerî seferler bütün istikametlere yayıldı.

Medine ile Suriye arasında yerleşmiş ve hıristiyanlaşmış bazı Arap kabileleri çölden gelecek bir saldırıya karşı savunma hattı meydana getiriyorlardı. Heraklios'un,

Bizans imparatorluğunun bu kabilelere yaptığı yardımı kesmesi muhtemelen onların müstevlilerle birleşmelerine zemin hazırlamıştır. 633 yılında Ebû Bekr, Suriye seferi için gönüllülerin gelmesini ilân etti; Suriye ve Filistin'e birkaç müstakil birlik gönderdi. Ertesi yıl Araplar küçük bir Bizans birliğini yendiler ve güney Filistin'de bazı önemsiz akınlar yaptılar. Heraklios'un yeni bir orduyu harekete geçirdiği sırada Medine'den yardımcı kuvvetlerin gönderilmesi için çöle çekildiler. Irak'tan hareket eden Hâlid b. Velîd Fırat boyunu takip ederek Palmir'den geçerek ansızın çıkageldi. 634 Nisan'ında Dımaşk'a girdi. Şehri yağmaladıktan sonra güneyde bulunan diğer birliklerle buluşmak için geri çekildi. Bu sırada Bizanslılar Kudüs'e yaklaşıyorlardı, fakat Ecnâdîn'de toplanmış olan müslüman kuvvetleri tarafından mağlûp edildiler. Bizans'ın kesin mağlûbiyetinden ve altı aylık bir kuşatmadan sonra Araplar Dımaşk'ı zaptettiler. Hâlid kuzeye doğru ilerlerken diğer kuvvetler Filistin'e yayıldılar. Heraklios bu sırada çoğunluğunu Ermeniler ve hâkimiyeti altındaki Araplar'dan toplanmış bir süvari birliğinin teşkil ettiği kuvvetli bir orduyla harekete geçti. Bu üstün kuvvet karşısında Araplar Dımaşk'tan geri çekilerek Yermuk nehri sahilinde toplandılar. Yermuk'ta Temmuz 636 tarihinde Bizans'ı hezimete uğrattılar ve iki önemli müstahkem mevki olan Cesarea ile Kudüs dışında bütün Suriye ve Filistin'i fethettiler. Suriye fethedilir edilmez Hâlid başkumandanlıktan alınarak yerine Ebû Ubeyde getirildi. 637 yılında Halife Ömer Suriye'yi ziyaret ederek kurulmasını istediği İslâmî idarenin anahatlarını tesbit etti.

Irak'a akın yapma teklifi sınır bölgelerinde oturan Arap kabile şeflerinden gelmiştir. Güneyde müslümanlar ve kuzeyde iranlılar arasında sıkışık bir durumda kalmış olan sınırdaki Arap kabileleri bu durumdan kurtulma yolunu müslümanlığı kabul etmek ve Sasanî topraklarına karşı taarruzda bu yeni güçle birleşmekte buluyorlardı. Hâlid 633 yılında küçük ve o bölge halkından toplanmış bir kuvvet ile Hîre üzerine yürüdü. Bu kesin başarı Araplar'ı yeni teşebbüslere şevketti; 634'te Köprü savaşında kesin bir hezimete uğramalariyle durakladılar. Sasanî hükümdarı III. Yezdecird kumandası altındaki Sasanî kuvvetleri Araplar'a karşı bir taarruz için kısa zamanda teşkilatlandılar. 637 yılı yazında 20.000 Iran askeri sayıca kendilerinden az bir kuvvete Kadisîye'de yenildiler. Muzaffer müslümanlar iran'ın başşehri olan Medâ'in'i (Ctesiphon) ve arkasından bütün Irak'ı zaptettiler. Alelacele toplanan Iran ordusu Câlûla'da tekrar mağlup edildi. Arap orduları Suriye ve Irak'tan geçerek Elcezîre ile birleşmek ve Münbit Hilâl'in fethini tamamlamak için kuzeye yöneldiler.

Arap geleneğine göre Mısır seferi, halifenin muhalefetine rağmen, Suriye'deki görevinden alınan Amr b. elÂs'ın şiddetli arzusu neticesinde gerçekleşmiştir. Suriye ve Irak'ta olduğu gibi Mısır'da da durum müsaitti. Bizans idaresinden memnun olmayan Koptlar, istilâcılara yardıma hazırdılar. Yemenli süvarilerden meydana gelen 3000 kişilik bir ordunun başında Amr 12 Aralık 639 tarihinde Mısır'ın hudut şehri olan el-Arîş'e vardı ve hiç zorluk çekmeden burasını elegeçirdi. Pelusium'u (bugünkü Faramâ) zaptettikten sonra Amr, bugünkü Kahire yakınlarında bulunan **Bizans kalesi Babylon üzerine yürüdü. Medine'den 5000 kişilik yardımcı kuvvetin gelmesiyle Amr, 640 Temmuz'unda Bizanslılar'a karşı kolay bir zafer kazandı ve ertesi yıl Babylon kalesi teslim oldu; Bizans'ın elinde yalnız İskenderiye kalmıştı.** Bir yıl kadar devam eden kuşatmadan sonra Amr ve İskenderiye patriği, şehirdeki Bizans garnizonunun şehri terketmesi şartıyla anlaştılar. 645 yılında İskenderiye'yi geri almak için deniz yoluyla yapılan Bizans teşebbüsü geçici bir başarı kazandı; ancak ertesi yıl Bizanslılar geri çekilmeğe mecbur oldular.

Birçok eserde nakledilen bir hikâyeye göre Halife Ömer, İskenderiye kütüphanesini, eğer bu kütüphanede bulunan kitapların verdiği bilgi Kur'ân-ı Kerim'de varsa bunlara lüzum olmadığı, Kur'ân'&a. yoksa dine aykırı olacağı düşüncesiyle tahribini emretmiştir. Modern araştırmalar bu haberin tamamen asılsız olduğunu ortaya koymuştur. Eski tarihçiler, hıristiyanlar da dâhil bu masal hakkında bir imada bile bulunmazlar; ilk defa XIII. yüzyılda bu olaydan bahsedilmiştir. Zaten büyük Serapeum Kütüphanesi, müslümanlar Mısır'a gelmeden önce iç karışıklıklar sırasında tahrip edilmişti.

Münbit Hilâl'in kuzey ve doğusundaki Arap bulunmayan dağlık bölgelerde müslümanların ilerlemeleri yavaş ve güç oldu. İran yaylasındaki mukavemet yıllarca devam etti. Horasan'ın tamamı an-

cak Halife Muaviye zamanında (661-680) fethedilebildi. Anadolu'daki zorluklar başa çıkılır durumda değildi ve Toroslar müslümanların en kuzey sınırını teşkil ediyordu.

Büyük fetihler sırasında Araplar'ın stratejisi, çölün avantajını kullanma esasına dayanıyordu. Modern imparatorlukların denizi kullanmaları ile bu Arap stratejisi arasında bir benzerlik görülmektedir. Araplar, düşmanlarının asla nüfuz edemedikleri çölü iyi tanıyorlardı. Onlar takviye/ kuvvetleri ve mühimmat için çölü bir haberleşme vasıtası ve tehlike anında da bir sığınak olarak kullanıyorlardı. Onların fethedilen bölgelerde ordugâhlarını çöl hududunda, fakat ekilebilir arazide kurmaları bir tesadüf değildir. Fethedilen bölgelerde Araplar esas unsuru meydana getiriyorlardı. Mevcut olan şehirleri, meselâ Dımaşk gibi kullanıyorlar ve uygun buldukları takdirde yerleşiyorlardı. Aksi halde Irak'ta Küfe ve Basra, Mısır'da Fustat, Tunus'ta Kayrevân gibi yeni şehirler tesis ettiler. Araplar buralarda askerî ordugâhlar kurdular ve Emevîler devrinde bu şehirleri idarelerinin başlıca merkezleri haline getirdiler. İslâm tarihinde Emsâr (Büyük şehirler, beldeler, memleketler, kasabalar) adı altında bilinen bu ordugâh şehirleri fethedilen ülkelerde Arap tesirinin yayılmasında ve yerleşmesinde hayatî bir rol oynamıştır. Eyaletlerde azınlıkta olan Araplar Emsâr'da çoğunlukta idiler. Buralarda çoğunlukla arapça konuşuluyordu. Emsâr, civar bölgelerin ziraî mahsûllerinin aktığı bir pazar yeri rolünü oynuyordu, diğer taraftan Araplar, komşu ülkelere buralardan yayılıyorlardı. Kısa zaman sonra bu ordugâh şehirlerinin çevresinde, hâkim Arap idareci sınıfın ihtiyaçlarını karşılayan zanaatkarlar, tüccarlar, memurlar ve işçilerin kurdukları mahalleler meydana gelecektir. Köylü halkın Emsâr'a akını, müslüman olmayanlara yüklenen vergilerin artması ve tarım ürünlerinin fiatının düşmesi neticesinde hızlandı. Tarım ürünlerinin fiatlarının düşmesine, gelirin geniş ölçüde askerler arasında dağıtılması sebep olabilir.

Büyük fetihler başlangıçta İslâm'ın değil, Arabistan'da nüfusun fazlalığı sebebiyle komşu memleketlerde buna bir çözüm aramaya itilen Arap milletinin yayılması idi. Bir dizi göçler Sâmîler'i Mümbit Hilâl'e ve bunun daha ötesindeki çeşitli fethedilmiş bölgelere doğru şevketti. Araplar'ın yayılması, ilk bakışta görüldüğü gibi ansızın olmuş değildir. Araplar'ı yarımadalarında tutan ve onların kitleler halinde dışarıya gitmelerine engel olan manianın kuvvetli olduğu zamanlarda bile nüfusun fazlası komşu ülkelere muntazaman gidebiliyordu. Bu durum bilhassa VI. ve VII. yüzyıllarda Fırat havzasında, Filistin'de ve güneydoğu Suriye'de açıkça görülür. Meselâ iki Bizans şehri olan Bosra ve Gazza'da, hattâ fetihten önce bile mühim miktarda Arap nüfusu bulunuyordu. Hiç şüphesiz fâtihler kendilerine yakın memleketlerde çok sayıda yerleşmiş ırkdaşlarını buldular.

İlk tarihçilerin, fetihlerde dinin rolünün daha kuvvetli olduğunu belirtmelerine rağmen modern araştırıcılar buna daha az yer verirler. **Dinin önemi, disipline alışmamış ve heyecanlı, ikna edilmeğe hazır fakat kumanda edilmeğe asla razı olmayan bir kavimde meydana getirdiği geçici psikolojik değişmede kendini gösterir. Din onları kendine güvenebilir ve kontrol edebilir bir hale getirdi.** Fetihler boyunca başarısından dolayı din, Arap birliğinin sembolü oldu. Fetihlerin itici gücü dinî olmaktan ziyade dünyevî idi. Sayıları oldukça az olan buna karşılık büyük bir heyecanla mücadeleye atılan gerçek müminlerin, Arap imparatorluğunun meydana çıkmasında büyük rolleri olmamıştır.

Muahhar Arap tarihçileri Halife Ömer'in yeni devlette kurduğu idarî sistem hakkında geniş bilgi vermektedirler. Bununla beraber modern tenkit ve bilhassa İslâm'ın ilk devrinden bize intikal etmiş birçok idarî vesika bu bilgilerin çok geç bir devrin şartları içinde sonradan verilmiş umumî bilgiler olduğunu göstermektedir. Bununla beraber (ilk halifeler bu konuda pratik düşüncelerle hareket ettiler. Onlar ne vazife ve kavramları belirtmek ne de prensipler ortaya koymak ihtiyacını duymuyorlardı. Aldıkları tedbirlerin araştırılması, basit olaylar üzerine dayandırılmalıdır. Onların sistemi fethedilmiş ülkelerin halklarının değil, fetihler sonunda ortaya çıkmış olan Müslüman-Arap aristokrasisinin menfaatleri ekseni etrafında kurulmuştu. Bu sistem geniş ölçüde askerî şeflerin ve idarecilerin davranışları ile teşekkül etmiştir. Araplar başlangıçta Iran ve Bizans'ın idarî teşkilâtını memurları ve hattâ paraları ile devam ettirmişlerdir. Kısa süre sonra 640'ta yeni tedbirlerin alınması lüzumunu hisseden Ömer, yeni bir sistem benimsedi ki, bunun sayesinde bütün imparatorluk müslüman cemaatinin ve bizzat halifenin idaresi altına geçti. Fethedilmiş bölgelerin çok farklı kanunları ve örfleri vardı. Araplar bu bölgelerdeki sistemi kabul ettiklerinde imparatorluk dâhilinde tek bir sistem yoktu. Suriye ve Mısır'ın şartlı teslim olması Halife Ömer'i mahallî âdetlere hürmet etmeğe zorlamıştır. Kılıç kuvveti ve şartsız zaptedilmiş olan Irak'ta buna karşılık çok geniş bir hareket hürriyeti vardı.

Müslümanlar, ancak devletin arazisini ve rejimin düşmanlarının topraklarını müsadere ediyor-

lar, yeni rejimi tanıyan mülk sahiplerine muayyen vergiler karşılığında mülklerini ömür boyunca ve serbest olarak kullanma ve muhafaza etme hakkını tanıyorlardı. Müsadere edilen topraklar devlet tarafından sicile geçiriliyor ve idare ediliyordu. Araplar Arabistan'ın dışında toprak satın alabiliyorlardı. Devlet mallarının çoğu Katı'a (çoğulu Katâ'i) adı verilen bir nevi kiralama şekliyle alınmıştı. Hükümet tarafından verilen bu araziler işlenmiş yahut «ölü» denilen topraklardı ve son durumda kiralama vergiden muaftı. Bu gibi imtiyazların pek azı Ömer, çoğu ise daha sonraki halifeler tarafından verilmişti. Arabistan'dan çıkmış olan müslüman arazi sahipleri arazi vergisi ödemeğe mecbur değillerdi, fakat bazı ihtilâflardan sonra öşr adı verilen daha az vergi veriyorlardı. Müslümanlara tarhedilen küçük dinî vergi bir tarafa bırakılırsa, bütün vergiler Cizye ve Haraç dahil imparatorluğun tebası olan gayrı müslim halka yüklenmişti. Daha sonra bu tabirler müslüman olmayanlar tarafından ödenen baş ve arazi vergisi olarak ayrı alanlarda kullanıldılar. İlk halifeler devrinde Cizye bir nevi arazi vergisi anlamını ifade ederken Haraç herhangi bir vergi, bilhassa Araplar'm her bölgeden alabildikleri toptan ve kollektif vergi manasına geliyordu. Bizanslı memurlar ve diğerleri eski sisteme göre parayı toplamak için yerlerinde bırakıldılar.

Fâtihler, fethettikleri bölgelerin sâkinlerinin dinî ve içişlerine karışmıyorlardı. Bunlar, müsamaha edilen dinlerin sâlikleri manasına gelen Zımmî statüsünde idiler. İdarenin Bizans'tan Arab'a geçmesi, bölge halkları tarafından genellikle sevinçle karşılanmıştır. Fethedilmiş bölgelerin halkı yeni idareyi, vergiler ve diğer hususlar bakımından eskisinden daha insaflı buluyordu. Suriye ve Mısır'ın hıristiyan halkı bile ortodoks Bizans'a karşı İslâm hâkimiyetini arzu ediyordu. **İslâm'ın ilk devrine âit anlaşılması güç bir Yahudi vesikasında bir melek bir münzevîye şöyle seslenmekteydi: «Korkma, Ben Yohây; Yaratıcı, ona şükürler olsun, sırf seni bu kötülüklerden (yâni Bizans'tan) kurtarmak için İsmail kırallığını gönderdi. Allah, ona şükürler olsun, onların yeniden yerleşebilecekleri bir toprak fethetmek için kendi iradesine göre bir peygamber gönderecek».** Bu sözler daha sonraki devirde yaşamış Suriyeli bir hıristiyan tarihçinin sözleri ile mukayese edilebilir : **«Bunun için Allah bizi Romalılar'ın elinden Araplar vasıtasıyla kurtardı. Romalılar'ın intikam ve zulmünden kurtulmakla oldukça rahata kavuştuk».** Fethedilmiş ülkelerin halkı yeni rejimi kabul etmekle kalmadı, aynı zamanda bazı durumlarda onun yerleşmesine yardımcı bile oldu. Filistin'de Samaritenler müslümanlara o kadar çok yardım ettiler ki, Araplar onları belli bir zaman için vergiden muaf tuttular; tarihler sık sık Yahudi ve hıristiyan yardımından bahsederler.

İslâm'ın Arap milliyetçiliği ile aynîleştirilmesi bizzat Araplar'ın yeni müminlere karşı davranışlarında açıkça görülür. Arap olmayanların müslüman olmaları fikri o kadar beklenmeyen bir şeydi ki, mühtediler, Arap kabilelerinden birinin mevlâsı olmakla ancak mümin olmuş kabul ediliyorlardı. Nazariyatta Mevâli Araplar ile eşit haklara sahipti ve bazı vergilerden muaftı, fakat tatbikatta Araplar onlara karşı üstün ve küçümser bir tavır takınıyorlar ve onları uzun müddet İslâm'ın maddî menfaatlerinden uzak tutuyorlardı. Bunlardan en önemlisi, Arap savaşçıları arasında savaş ganimeti olarak dağıtılmak üzere Halife Ömer tarafından kurulan Dîvân'dan alman ücret ve bağışlardı. Bu sistemin dayandığı fikir, Arap ve müslüman arasındaki aynîlik ve halifeye otoritesini kullanma selâhiyeti veren dinî itibarını korumak idi. Bu iddiaların geçerliliği kaybolduğu zaman onun düşüşü kaçınılmaz oldu.

Halife Ömer 4 Kasım 644 tarihinde İranlı bir köle tarafından şehit edildi. İslâm'ın bir iç harp tehlikesiyle karşı karşıya bulunduğunu farkeden halife, ölürken kendisine halef olabilecek adaylardan meydana gelen Şura yahut seçim komitesi tayin etti. Şura'nın kararları ile ilgili raporlar birbirini tutmaz. Neticede Osman b. Affân halife seçildi. Seçim şaşkınlık yarattı, zîra Osman, Araplar gözünde korkunç bir kusur olan iktidarsızlığı ve korkaklığı ile tanınıyordu. Osman'ın halife olması, yeni dinin menfaatlerini süratle kabul etmiş olan Mekke'nin eski oligarşik sınıfının bir başarısı olarak görülür. Bu sınıf, Medine'de o zamana kadar hâkim olan kabilelerden nefret ediyordu. Ebû Bekr ve Ömer'in yüksek mevkileri vermek suretiyle (meselâ Ömer'in Muaviye'yi Suriye valisi tayin etmesi) Mekkeliler'i kazanma gayretlerine rağmen onlar memnun olmuyorlar ve hakkın kendilerine geçeceğini ümidederek üstünlüğü yeniden sağlamaya çalışıyorlardı. Muaviye gibi Osman da Mekke'nin ilerigelen ailelerinden Ümeyye ailesine mensuptu. Gerçekten Osman Hz. Muhammed'in ilk sahabeleri arasında bu asillerden tek kişi idi ve aday olabilecek itibara sahipti. Osman'ın seçilmesi Emevîler'in zaferi ve onlar için bir fırsat oldu; bu fırsat değerlendirildi. Osman kısa süre sonra imparatorluğun yüksek mevkilerini elde etmeğe çalışan ailesinin ileri gelenlerinin tesiri altına girdi ve birbiri arkasından devletin yüksek

memuriyetleri bu aile mensuplarına verildi.

Osman'ın idarî zaafı ve akrabalarını kayırması sınırlardaki askerler arasında bir müddetten beri devam eden huzursuzluğu ortaya çıkardı. İslâmî gelenek, halifeliği sırasında ortaya çıkan huzursuzlukları Osman'ın şahsî kusurlarına bağlar. Aslında sebepler çok çeşitli ve derindir. Osman'ın hatası bu sebepleri bilmemesi ve zamanında tedbir almaması idi. **Fetihler Hz. Ömer'in vefatından sonra durakladı. Arapların göçleri hemen hemen tamamlanmıştı; bunlar fethedilen eyaletlere yerleşmişler ve nüfus fazlalığının verdiği kuvvet bir anda tükenmiş oluyordu. Araplar bir defa daha yeni engellerle karşılaştılar: Doğuda İran'ın düşman halkı ve yüksek yaylası, kuzeyde Anadolu ve batıda deniz; bunların neticesinde güçleşen fetihler. Fetihlerin durması, kabilelere şimdiye kadar meşgul olamadıkları meselelerini derin derin düşünme imkânı vermiştir.** Bedevîliğin merkezî idareye karşı olan tutumu idarenin zayıflamasına ve umumî bir patlamaya sebebiyet verdi. Muhalif unsurlar, Ömer'in halifeliği sırasında varlığını hissettirmeğe başlamış ve muhtemelen onun ölümüne zemin hazırlamıştır. Osman'ın zayıf idaresinde muhalefet açıkça kendini gösterdi. İsyan ne dinî, ne de şahsî olup asıl sebep bedevîliğin merkezî idareye karşı çıkması idi. Bu Ömer'in devletine değil, sadece devletin otoritesine karşı gelmekti. Onların bedevîlikten gelen anlayışlarına göre itaat bir şahsa kendi arzularıyla boyun eğmekti. Osman bu duyguyu veremediğinden Bedeviler daha önce kendi istekleriyle itaat arz ettikleri halde şimdi bundan vazgeçmekte kendilerini serbest hissediyorlardı.

Her ne kadar Osman'a karşı silâhlı hücum Mısır'dan geldi ise de muhalefetin asıl merkezi Medine'de bulunuyordu. Osman'ın hayatına karşı gizliden gizliye faaliyette bulunan elebaşılar arasında iki gayrı memnun Mekkeli, Talha ve Zubeyr, Osman tarafından Mısır valiliğinden alındığı için kızgın olan Amr ve Hz. Muhammed'in dul eşi Ayşe bulunuyordu. Bunlar muhalefetin çekirdeğini teşkil ediyorlardı. Belki de Hz. Osman'ın şahadetine yol açan olaylar içinde bulunmuş olabilirler. Her ne olursa olsun Amr ve Ayşe bu olaya katılmadıklarını isbat ettiler.

Bu kritik zamanda Amr B'irü's-seb'a'ya, Ayşe ise Mekke'ye gitmişlerdi. Bu hâdisede Ali'nin bir şeye karışıp karışmadığı açık değil. Daha önce üç defa ayağı kaydırılan halife namzedi Ali'nin bu cinayetle doğrudan doğruya bir alakası olduğu düşünülemez, fakat onun Osman'ın şehadetine mâni olamayışı ve bu hâdisede ağırlığını hissettirememesi, daha sonra düşmanlarının eline tesirli bir silah vermiştir.

17 Haziran 656 tarihinde memnuniyetsizliklerini ifade etmek için Medine'ye gelmiş olan Mısır ordusunun serkeşleri, halifenin evine girdiler ve onu ağır bir şekilde yaraladılar. Bu öldürme olayı İslâm tarihinde bir dönüm noktasıdır. Âsi müslümanlar tarafından halifenin katli önce üzüntü yarattı ve İslâm'da birliğin, garantisi olan halifeliğin dinî itibarını zayıflattı. Bundan sonra hükümet ile kabileler arasındaki bağlar yalnız siyâsî ve iktisadî olup her ikisi de fazla fayda sağlamamıştır.

Ali'nin halifeliği Medine'de hemen hemen derhal kabul edildi. Fakat Osman'ın düşmanlarından bazıları, doğrudan doğruya suçlu olmamakla beraber hilâfete geçmesini, bir halifenin katline borçlu olan birisinin halifeliğini tanımak hususunda titiz davranıyorlardı. Osman'ı sevmeyen diğerleri yeni halifeyi tanımak istemiyorlardı. Suçluların cezalandırılmasını isteyen Osman taraftarı bir parti teşekkül etti. Bu çaresizlikler karşısında Ali birçok yeni düşman kazandı; bilhassa selefinin tayin ettiği adamları vazifelerinden azletmek, gelişmeleri daha da aleyhine çevirdi. Muhalefet, Mekke'ye çekilen ve orada Osman'ın katlinin intikamının alınmasını istiyen, aynı zamanda önceki olaylarda kendi tutumlarını unutan Ayşe, Talha ve Zubeyr etrafında toplanıyordu. Bunlar Ali'ye karşı birlikler topladılar ve sonunda mahallî destek bulmayı ümit ettikleri Basra'ya celaldiler.

Hz. Ali Ekim 656 tarihinde ordusunun başında Medine'den hareket etti. Bu hâdise iki bakımdan önemlidir:

Birincisi, İslâm imparatorluğunun merkezi olarak Medine'nin sonunu işaret etmesi (zira hiçbir halife artık orada oturmayacaktır), ikincisi ise ilk defa bir halifenin, müslüman bir orduyu yine müslüman bir orduya karşı sevketmesi idi.

Ali ve ordusu Küfe'ye vardı ve orada şehrin tarafsız valisi Ebû Musa ile görüşmelerden sonra halkın tezahüratı arasında şehre girdi. Buradan Basra üzerine yürüyerek Cemel savaşında Ayşe, Talha ve Zubeyr'in ordusunu bozguna uğrattı. Bu savaşa «Cemel» adının verilmesi, çarpışmaların, müminlerin annesi Ayşe'nin bindiği devenin etrafında cereyan etmesinden ileri gelmektedir. Talha ve Zubeyr savaşta öldüler, Hz. Ayşe ise Mekke'ye geri gönderildi.

Basra'nın kısa süren işgalinden sonra bu şehrin halkının sevgisini kazanmaya muvaffak olamayan Ali Kûfe'ye döndü ve orasını kendisine merkez yaptı. Suriye hariç bütün İslâm imparatorluğunun hâkimi olmasına rağmen taraftarlarının arasında devam eden serkeşlik ve kabilevî anlaşmazlıklar sebebiyle durumu hiç de iyi değildi. Dindarlar ile din adamları arasındaki anlaşmazlıklar onun kudretini tehlikeye atıyordu. Muaviye, Suriye'de çok kuvvetli bir vaziyette idi. Merkezî bir idarenin başında, itaatkâr ve birlik içinde bulunan bir eyalette hüküm sürüyordu. Bizans'a karşı yapılan gazalar esnasında askerî sanatı ve disiplini benimsemiş mükemmel bir orduya sahipti. Moral bakımından da Muaviye'nin durumu çok sağlamdı. Hak ve selahiyetleri de fazlaydı, zîra bu vazifeye Hz. Ömer tarafından tayin edilmiş ve herkesin kabul ettiği son halife Osman da onu yerinde tutmuştu. Amcası Osman'ın intikamını almayı isteyerek Kur’ân'da bile teyid edilen Arap geleneğine göre hareket etti. Ali ve rakipleri arasındaki mücadelede tarafsız bir tutum takip etmiştir. Şimdilik halifelik makamı için hak iddia etmiyor, fakat adalet istiyordu ve halifenin katli meselesinde Ali'yi itham ederek kurnazca onun hak ve selahiyetlerine şüphe düşürüyordu. Muaviye bu hususta yalnız Amr b. El-Âs'a değil aynı zamanda Suriye'nin düzenli birliklerine de güveniyordu.

Muaviye, Ali'nin kendi yerine gönderdiği valiyi kabul etmemekle açıkça ona karşı şıktı. Harekete geçmek zorunda kalan Ali bir orduyla beraber Suriye üzerine yürüdü ve Mayıs 657'de Sıffîn yakınlarında Suriye birlikleriyle karşılaştı. Her zaman olduğu gibi bir netice elde edilemeyen görüşmeleri ki, bu görüşmelerde Muaviye Osman'ın katillerinin ortaya çıkarılıp cezalandırılmasını ve muhtemelen de onun halifelikten çekilerek yeni halifeyi seçmek için bir şura teşkilini istemişti, savaş takip etti. 26 Temmuz'da Ali'nin birlikleri zafer kazandılar. Mağlup olan Suriyeliler tam zamanında Kurbân sayfalarını mızraklarının uçlarına takarak «bu hususta Allah karar versin» diye bağırarak yeni bir çareye başvurdular. Kur,ân}ın hakem olması hususunda yapılan çağrı, sadece Osman'ın katli meselesinde geçerli olabilirdi. Çünkü Kur'ân'da, halifelik meselesinden doğan bir ihtilâfa çözüm yolu bulabileceklerini ümit etmiş olamazlardı. Ali, bunda bir hile olduğunu açıkça gördü, fakat onun taraftarları arasındaki dindar şurup Ali'yi ateşkesi kabule zorladı. Her iki taraf da hakem seçme hususunda anlaştılar ve kumandanlar, varılacak kararı kabul edeceklerini ilân ettiler. Muaviye kendisini temsile kurnaz görüşmeci ve davaya sadık Amr'ı tayin etti. Ali'nin taraftarları hakemin vazifelerini farklı bir şekilde yorumladıklarından halifeyi tarafsız olan Ebû Musa'yı hakem olarak kabule mecbur ettiler. Muaviye daha başlangıçta üstünlüğü ele geçirmişti, zîra Ali böylelikle bir halife değil, hilâfet makamında iddia sahibi bir kimse durumuna düşüyordu. **Hakeme başvurma keyfiyeti Ali'nin önüne kısa zaman sonra yeni güçlükler çıkardı. Taraftarlarından büyük bir gurup bu hareketten memnun olmayarak isyan ettiler ve zor kullanılarak isyanları kanlı bir şekilde bastırıldı. Havâric (Haricîler) adı altında bilinen bu grup mensupları İslâm tarihinde sık sık isyan edeceklerdir.**

Hakemler Ocak 659 tarihinde Ezruh'ta buluştular. İslâm kaynaklarının bu hususta verdikleri bilgiler açık değildir, fakat şu husus kesindir: Onların verdikleri karar Ali'nin aleyhine idi ve onun da halifelikten çekilmesine yol açabilecek bir hüküm taşıyordu. Ali bu kararı kabul etmedi; böylelikle Haricîler meselesi ortaya çıktığı gibi diğer hususlarda Sıffîn harbinden öncekinden farklı değildi; üstelik taraftarlarının yılgınlık göstermesi onu zayıflatıyordu. Daha sonraki aylarda diğer bir başarısızlığa daha uğradı: Muaviye Mısır eyaletini ele geçirmeğe muvaffak olmuş ve Ali büyük bir zenginlik ve gelir kaynağını kaybetmişti. Meydan muharebesinden çekinen Muaviye, Irak'a karşı akınlar yapıyordu.

Ali'nin son yılındaki olaylar hakkında bilgimiz azdır. Muaviye ile ateşkes anlaşması imzalamış olabileceği gibi yeni bir sefer hazırlığına girişmiş olması da muhtemeldir. Ocak 661 tarihinde İbn Mülcem adında bir haricî tarafından şehit edildi. Oğlu Hasan mücadeleyi terk etti ve bütün haklarını, önce Suriye'de ve kısa süre sonra da bütün İslâm imparatorluğunda halifeliği tanınan Muaviye'ye devretti.

Kaynak: Bernard LEWİS, Tarihte Araplar, trc: Hakkı Dursun YILDIZ, 1979, İstanbul, İst.Edebiyat Fakültesi Yay. 2601, s.56-74

Not: Alıntılanan metine dokunulmamıştır.

Hz. Ömer, Hz. Selmân Farisi'ye (radiyallâhü anhüma) sordu :

"Ben hükümdar mı yoksa halife miyim?"

Hz. Selmân şöyle cevap verdi:

"Eğer Müslüman ülkesinde bir dirhem, yahut az veya çok vergi alırsan ve bunu kanunsuz bir şekilde kullanırsan sen halife değil, hükümdarsın. Ve Ömer ağladı." (Taberî, Tarihü'l Rusul ve'l Mülûk.)

Devlet veya yönetici adaletle topladığı vergiyi, harcarken de adil olmalıdır. Bir yönden adil olmak yeterli değildir. Milletin malını tarumar edip zayi ediyorsa zulmediyor demektir.

İBRAHİM DESUKİ (Düsûkî-Dussûki-Dessûki) HAZRETLERİ kaddese'llâhü sırrahu'l azîz

BÜYÜK KUTUP

Mısır'da yaşamış büyük İslam âlimlerinden ve mutasavvıflardandır. Ömrünü İslam'a ve imana hizmete adamıştır. Şeriata bağlılığını, yaşantısıyla birleştirmiş ve ispat etmiş bir şahsiyet olarak dikkat çekmiştir.

Kaynaklarda adı İbrahim bin Abdülaziz ed-Desukî olarak geçmektedir. Künyesi, Burhaneddin İbrahim bin Ebi'l-Mecd Abdülaziz ed-Desukî şeklindedir.

Desukî Hazretleri, 1235 yılında, Nil nehrinin batısında bulunan Desuk Köyünde doğdu. Doğum yeri olarak Markus adı da geçmektedir. Dindar bir ailenin evladı olarak dünyaya geldi. Babası Abdülaziz, Rifai tarikatına mensup olup aynı zamanda şeyhin halifesi konumunda bulunuyordu. Hazret, doğduğu köye nispetle Desukî lakabıyla anıldı. Hakkı batıldan, doğruyu yanlıştan ayıran anlamına gelen Burhanneddin ünvanı da kendisine verildi. Şeceresi, Hazreti Hüseyin aleyhisselâma kadar dayandırıldığından, ayrıca Seyyid olarak kabul gördü.

Çok sayıda talebe yetiştirmiştir. Müntesipleri ile arasındaki samimi bağ dikkat çekmiş ve insanların takdirini toplamıştır. Özellikle, Mısır ve Sudan'da çok sayıda müntesibi olmuş ve kendilerine rehber edinmişlerdir.

İbrahim Desukî Hazretleri, eğitim ve öğrenimine Desuk'ta başladı. Küçük yaşta Kur'anı Azimüşşanı ezberledi. Şafii fıkhı üzerine eğitim gördü. Babasının mensubiyeti itibariyle kendisi de Rufaî tarikatına dâhil oldu. Ayrıca, diğer tarikatlarla da yakın münasebet kurup bunlardan istifade etme yoluna gitti. **Necmüddin Mahmud İsfehanî, Ebü'l Hasanı Şazelî ve Abdüsselam bin Meşiş** (kaddese'llâhü sırrahumü'l azîzan) gibi âlimlerden ders aldı.

Aldığı eğitim, yetişme tarzı ve önemli bir şahsiyet olarak tanındıktan sonra, tasavvufa mensup kişiler tarafından dört büyük kutuptan biri olarak kabul edildi.

(Büyük Kutup olarak kabul edilen diğer şahsiyetler; Abdülkadir-i Geylani, Ahmed Rifaî ve Ahmed Bedevî hazretleridir. (kaddese'llâhü sırrahumü'l azîzan))

Desukî Hazretleri, yirmi yıl gibi uzun bir süre, köşesine çekilip mücahede ve tefekkür ile meşgul oldu. Bu hali, babasının vefatına kadar devam etti. Babasının cenaze namazının kılınması ve defin işleminden sonra, tekrar köşesine çekilip münzevi hayata devam etmek istediyse de dostlarının arzusu üzerine bundan vazgeçti. Bu hadiseden sonra, çevresinde bulunan kişilerle bildiklerini paylaşmaya ve onları irşad etmeye çalıştı. Çok sayıda talebe yetiştirdi.

Din ilimlerine vukufiyetinin yanında; Arapça, Farsça, Süryanice ve İbranice'yi çok iyi bilip konuşması, hem etki alanını genişletmesine hem de çok sayıda kişi ile rahat iletişim kurmasına vesile oldu.

YOLUNUN ESASLARI

Tasavvuf'taki yoluna Desukîyye tarikatı denilmiş olup esasları şunlardır:

1- Evrad ve zikirle meşgul olmak,

2- Nefsin arzu ve isteklerine karşı çıkıp kapılmamak,

3- Sıkıntılara, bela ve musibetlere, kaybedilen şeylere üzülmemek,

4- İslam dininin emirlerini yapıp yasaklarından kaçınmak, tasavvuf yolunun inceliklerine dikkat etmek,

5- Evliyanın güzel ahlakıyla ahlaklanmaya çalışmaktır.

Bir sohbetlerinde Desukî yolunun esası için:

"Ey talebelerim! Bizim yolumuzun esası, zarurî olan ile yetinmektir. Sonsuz saadeti arzu ediyorsanız, Allahu Teâlâ'dan başkasına muhtaç olmamayı beğeniniz" diye buyurmuştur.

Yine talebelerine;

"Hak Teâlâ neyi emir buyurmuşsa onu işlemenizi, neden nehiy (yasak) etmişse ondan kaçınmanızı istiyorum" diye nasihatte bulunmuşlardır.

İbrahim Desukî Hazretleri, talebesi olmak isteyen birine;

"Ey oğlum, tövbe etmek istersen, bu hususta lâubalî olma. Tövbeyi oyuncak sanma, yalnız dil ile Tövbe ettim ya Rabbi!' demek yetmez, hem dil ile tövbe etmeli hem de haramları ve yasak olan şeyleri yapmamalıdır. Tövbe nasıl olur bilir misin? Kulun, kalbini Allah'tan başka bir şey ile meşgul etmemesi, tövbe etmesi ile olur. Bu hâsıl olursa (ortaya çıkarsa o) tövbe makbuldür. buyurdu.

Sohbetlerinin birinde şöyle buyurdular;

Allah Teâlâ'ya muhabbet edip muhabbete vesile olursan, yerdekiler ve göktekiler de sana muhabbet eder. Allahu Teâlâ'ya itaat et ki yerdekiler ve göktekiler de sana muhabbet etsin. Allahu Teâlâ'ya itaat et ki insanlar ve cinler de sana itaat etsin. Cenabı Hakk`a muhabbet ve itâat edene, Allahu Teâlâ ikrâmlarda, ihsânlarda bulunur. Denizler onun için donup sular ona yol olur. Hava emrine amade olur

Gıybet; yalancıların meyvesi, fasıkların ziyafeti, kadınların sakızıdır

İbrahim Desukî Hazretlerine, Allahu Teâlâ'nın sevdiği kimselerden sorulduğunda;

Cenâbı Hak şu kimseleri sever: İffetli ve kalbi temiz olanı; elini fenalıktan men edeni, dilini gıybetten ve lüzumsuz sözden koruyanı, edep yerine sahip olanı, iyilik, ikrâm ve ihsâna koşanı, dâimâ Allahu Teâlâ'yı hatırlayanı, affetmeyi seveni,buyurdu.

***

Hazret, birkaç talebesini alış-veriş için şehre gönderdi. Şehirde talebeler, bir iftiraya uğrayıp zalim bir vali tarafından zindana atıldılar. Hallerini mektupla hocalarına bildirdiler. Seyyid İbrâhim Desukî Hazretleri, vâliye şu satırları yazıp gönderdi:

Gece okları ulaşır hedefe,
Atılırsa huşu yayları ile.
Menzile kavuşmak için erler kalkar,
Rükû ile beraber secdeyi uzatırlar.

Ellerini açıp Allah'a,
Gönülden ederler dua,
Ok yaydan çıkınca,
Zırh bile etmez fayda.

Mektup valiye ulaşınca, vali, arkadaşlarını topladı. Şunlara bakın hele, hocaları bana bir mektup göndermiş dedi ve ağır hakaretlerde bulunup mektuptaki şiiri okumaya başladı.

Tam Ok yaydan çıkınca mısrasına gelince, bir ok gelip vâlinin göğsüne saplandı ve oracıkta öldü. Valinin adamları, korku içinde mazlumları alelacele salıverdiler.

***

Sevdiklerine kalp temizliğinin önemini anlatırdı. Bu hususta buyururdu ki;

Allahu Teâlâ, kullarının kalbine nazar eder. O halde ey insanlar! Kalplerinizi çok temiz tutunuz! Onu cilâlandırınız! Güzel ve parlak ediniz! Orada yalnız ihlâs ve doğruluk bulunsun!

***

İbrahim Desukî Hazretleri, ömrünü hep İslâm dinîne hizmet etmekle geçirdi. Hikmetli sözleri pek çoktur. Oğlu kendisinden nasihat istediğinde;

Ey gözümün nûru evlâdım. Önce içindeki nefis denilen ejderi öldür! Yüzünü toprağa sür! Hata ve isyanını kabul ve itiraf et ve işlediğin hata dolu ibadetlerinin yüzüne çarpılmasından kork! buyurdu.

Bir başka zaman ise şu şekilde nasihat etmişlerdi:

Oğlum!

Sana gereken odur ki, evliyâ zümresinin duâsını alasın. Teberrüken onların himmetine nail olmayı arzulayasın.

Ey Kur’an-ı Kerim’i okuyup ezberleyen kimse! Onu okuyup ezberlediğin için fazla övünme. Hâline bir bak; Onun gereği ile amel ediyor musun? Yoksa etmiyor musun?

Ey oğlum!

Cedel, nakil, yaldızlı sözler gibi faydasız şeylerle meşguliyeti bırakarak sükût ehli ol. İhlâsı seç, bu yolda sâlih amel işle ve nefsine uyma. O kimse ile otur kalk ki şerîatı ve hakîkati özünde toplamış ola. Şunu unutma ki bu yolda sana en çok yardımı dokunan kişiler, bu gibi insanlar olacaktır.

Oğlum! İsterim ki, daima sünnetle amel edesin. Bu yolda lüzumlu olan edep esasına da riayet edesin. Cesur olmalısın. Gölgesinden bile ürken korkaklardan olmamalısın. Herhangi bir sıkıntı, ilk anda seni yere sermemeli.

Mevlâ’nın sevgisi ile dol; hatta O’nunla vecd hâlinde ol.

Evlatlarım!

Gıybet etmek için birini ararsanız; babanızın, ananızın gıybetini ediniz. Çünkü onlar; iyiliklerinizi almaya, diğerlerinden daha lâyıktır.

Allâh Teâlâ, bir gün ve gecede, yetmiş iki kere kullarının kalbine nazar eder. O hâlde, kalbinizi temiz tutunuz, güzel ve parlak kılınız. Çünkü orası, Rabbinizin nazargâhıdır.

Ey kardeşim! Sakın kendi başına bir şey yaptım zannetme. Bil ki; oruç tuttuğunda onu sana Allah tutturmuş, namaz kıldığında onu sana Allah kıldırmış, bir iş yaptığında onu sana Allah yaptırmıştır. Takva derecesine ulaşmışsan, Allah seni ulaştırmış; maddî-manevî bir şeye mazhar olmuşsan, Allah seni mazhar kılmıştır.

Ey oğulcuğum!

İnsanların ve cinlerin ameli kadar amelin olsa bile ‘ben’ demekten sakın! Zira Allah, ‘ben’ iddiasında bulunanları acziyet içerisinde bırakır. Benlik davasında isen maddî ve manevî derecen düşer, bunu unutma!

***

Son günlerinde talebelerine Nasîhati şu oldu;

Ey evlatlarım!

Ömrünüz her geçen gün azalmakta, eceliniz yaklaşmaktadır. Bir gün bu üzerinde yaşadığınız dünya dürülecek, kıyamet kopacaktır.

Her gün amel defterinizi hayırlı işlerle doldurmaya bakınız. Böyle yapanlara müjdeler olsun. Amel defterlerini, yasaklardan kaçmayarak günahlarla dolduranlara da yazıklar olsun.

Vakitlerinizi israf etmeyiniz. Zamanlarınızı boşa geçirmeyip değerlendiriniz. Yoksa pişman olursunuz. Duanızın kabul olmasını istiyorsanız, helâlden yiyiniz ve müslüman kardeşlerinizin hakkında yersiz söz etmekten dilinizi tutunuz.

1277 yılında, talebelerinin büyüklerinden birine;

Ezher Camiinde ders vermekle meşgul bulunan kardeşim Musa Desukî’ye git. Selâmımı söyle ve zahirinden önce batınını, kalbini temizlesin. Gurur, kibir, haset, ucup gibi bütün kötü huylardan kalbini muhafaza etsin buyurdu.

Talebe derhâl yola çıkıp hocasının emrini kardeşine ulaştırdı. Kardeşi o anda ders veriyordu. Dersini yarıda bırakıp süratle İbrâhim Desukî Hazretlerine gitti. Fakat ağabeyinin, seccade üzerinde Allah Teâlâ’nın rahmetine kavuştuğunu gördü.

Seyyid İbrahim Burhâneddîn Hazretleri, kıymetli eserler yazmıştır. Bunların en meşhuru el-Hakâik adlı kitabıdır. Allah Zülcelâl bizleri onun hayrından istifade edenlerden eylesin.(Amin)[286]

***

Cevahirname’de Feridüddin Attar, Hz. Pir İbrahim Desûki (kaddese’llâhü sırrahuma’l azîzan) şu öğüdünü teberrüken aktarıyor.

"Ey beni izlemekte olan dervişânım;!

Size sesleniyorum ve söylüyorum!

---

[286] Bu kısım DERVİŞ ENES AHMEDOĞLU tarafından yazılmıştır.

Herhangi biri size gelir de tasavvuftan sorarsa ona hemen cevap vermeyin. Hele bu sözden öte aşmayan dilinizle hiç cevap vermeyiniz. Ta ki sizlere işlerin askı tecelli edinceye kadar. İçinizden bir kimse dini emirlere tam sadakat gösterir, yaptığı amelde sadâkati belli olursa, işte o zaman dilinden faydalı şeyler dökülür ki, bu kelam sadakatinin meyvesidir.

Tasâvvuf sadece sofi elbisesi giymek değildir. Ancak bu elbise tasâvvuf nişanlarından, alametlerinden bir tanesidir.

Tasâvvufun dikkat edilecek tarafı odur ki insan sıfat ve suret bakımından ince ola. Yani ahlâken zarif ve kibar ola. Özünde her gün birbirinden üstün tecelliye ere ve terakki kaydede. Sofi bir kimse tasavvufun tam manasını bulduğu vakit letafet makamına vasıl olmuştur. Hissi olan dış yönü, Allahu Teâlâ'ya yakınlık için dönmüştür. Bu hali bulan zat artık başka bir âleme geçmiştir, ayrılık bitmiştir." [287]

İBRÂHİM-İ DESSÛKÎ (KADDASALLAHU SIRREHU)'NUN SALÂVÂTI:

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى الذَّاتِ الْمُحَمَّدِيَّةِ. اللَّطِيفَةِ الأَحَدِيَّةِ.
شَمْسِ سَمَاءِ الأَسْرَارِ. وَمَظْهَرِ الأَنْوَارِ. وَمَرْكَزِ مَدَارِ الْجَلاَلِ.
وَقُطْبِ فَلَكِ الْجَمَالِ. اللَّهُمَّ بِسِرِّهِ لَدَيْكَ. وَبِسَيْرِهِ إِلَيْكَ.
آمِنْ خَوْفِي وأَقِلْ عَثْرَتِي وأَذْهِبْ حُزْنِي وَحِرْصِي وَكُنْ لِي وَخُذْنِي إِلَيْكَ مِنِّي.
وَارْزُقْنِي الْفَنَاءَ عَنِّ. وَلاَ تَجْعَلْنِي مَفْتُوناً بِنَفْسِي. مَحْجُوباً بِحِسِّي.
وَاكْشِفْ لِي عَنْ كُلِّ سِرٍّ مَكْتُومٍ.
يَا حَيُّ يَا قَيُّومُ.

İbrâhim-İ Dessûkî kaddese'llâhü sırrahu'l azizin salavât-ı için evliyâullah, **"Bu salâvâtın faziletini Allah Teâlâ bilir."** demişlerdir.

TÜRKÇESİ:

Allahümme salli ve sellim alezzâtîl Muhammedîyyetil latîfetil ehadiyyeti
- **Şemsi semâil esrâri**
- **Ve mazharil envâri**
- **Ve merkezi medâril celâlî Ve kutbi felekil cemâlî**
- **Allahümme bisirrihi ledeyke**
- **Ve bi seyrihi ileyke âmin havfî ve âkil asreti vezheb hüznî ve hırsî**
- **Ve kün lî ve hûznî ileyke minnî**
- **Verzuknîl fenâe annî**
- **Vellâ tec'alnî meftunen bi nefsî**
- **Mahcûben bi hissî**
- **Vekşif lî an küllü sirrin mektûmin**
- **Yâ Hayyü Yâ Kayyûm!**

SALÂVÂT-I ŞERÎFENİN MÂNÂSI

"ALLAH'ım! Sırlar Semasının güneşi, nûrların mazharı,
Celâl Dâiresinin merkezi (dönüm noktası: akdes noktası),
Cemâl Feleğinin (yörüngesinin) kutbu (devrânda devreden cismin cihân çarkının aksı) olan;
Ahadiyyet (her hususta mutlak teklik) lâtifetinin (Ahadiyyetten Ahmedîyyete lütûf edilen incelik ve hakikatlerin) tecellîgâhı (ilk zuhûr yeri, çoğalma ocağı olan) Zât-ı Muhammedîyyete salât-ü-

[287] (Cevahirname: Öğütler/ FERİDÜDDİN ATTAR (K.S.)

selâm eyle!

ALLAH'ım!

O'nun Senin yanındaki sırrı (teslimiyet) ve Sana olan (istikamet) seyrinin hakkı için; korkumu gider emin kıl (emniyette eyle), (imkanla imtihan seyr-ü-sülûkümde, teslimiyet ve istikamet tevhidinde) ayak kaymalarımı (yolda sürçmelerimi, takılıp düşmelerimi yoldan geri kalmalarımı) azalt, hüznümü (üzüntümü, kederimi) ve hırsımı (dünyaya tamahkarlığımı) gider (bertaraf et), benden yana (lehime) ol; beni, benden Kendine (Sana) al (çek), beni benden fenâ ile rızıklandır (benlik hastalığımdan kurtar, benliğimin yok olmasına izin, inâyet ve hidâyet eyle, nefs perestlikten âzâd et!). Beni nefsime meftun kılma (nefsimin fitnesine düşürme, nefsimin hevâ ve hevesiyle sihirletme, nefsime tüm gönlümü verip ona vurulan, düşkün ve âşık olan kılma!). Âfâkı (dış dünyayı) tanıdığım hislerimi (enfüsümü ve özümü tanıdığım duygularımı) bana (şühûdî tevhid tekemmülüme) hicâb (perde, engel, yol kesici, çeldirici) etme! Bana her türlü, tüm gizli (saklı) sırları aç (ifrat ve tefritten koru, i'tidal üzere ve hazımlı kıl, şaşırtma-taşırtma!) YÂ HAYYU YÂ KAYYÛM (celle celâluhu)!"[288]

İBRÂHİM DÜSÛKÎ'DEN ÖĞÜTLER (ET-TABAKÂTÜ'L-KÜBRÂ'DAN) [289]

Hakîki mürşid

Mürşid müctehid değilse, onun müridi iflâh olmaz. Çünkü kendisi uyursa müridi de uyur, kendisi ibâdet ederse müridi de ibadet eder. İnsanlara ibâdeti emreder, kendi ibâdeti ise bâtıldır, onları bâtıldan sakındırır, kendisi bâtıl işlerin peşinden koşar. Böyle yapan bir kimseye gülerler, sözlerine kulak asmazlar.

İnsanlar kendisine gelip **"Bize nasîhat et, bir-iki misâl ile bizi irşat et"** dediklerinde onlara şöyle derdi:

Kendisi himmete muhtaç bidede
Nerde kaldı gayrıya himmet ede

Müridin şeyhine karşı tutumu

Mürid, şeyhinin huzurunda bulunursa onun emri ile konuşmalıdır. Onun izni olmadan aslâ konuşmamalıdır. Şayet şeyhinin huzurunda bulunmazsa, kalbiyle ondan izin istemelidir. Ancak bu şekilde vuslat makamına ve Allah'a ulaşılabilir. Şeyh, müridinin bu edeplere riâyet ettiğini görünce, onu terbiye eder, terbiye suyundan ona kana kana içirir, ilâhî ve manevî sırlarla kendisini gözetir.

Mürşidine karşı güzel edebe riâyet etmek ne büyük saâdet!

Bu edeplere riâyet etmemek ne kötü şekâvet!

Allah gizli olarak ibâdet edeni, gizli-açık her şeye muttali kılar.

Kim istikâmet yolunu tutarsa, her çeşit şüpheden ve ihtilafdan kurtulur.

Kim Rabb'inin huzurunda kalbiyle gaybet âlemine dalarsa, gayb âleminde bulunduğu bu müddet içerisinde mükellef tutulmaz. Şehâdet âlemine çıktığı zaman, kaçırdığı ibâdetlerini kazâ eder. Bu, mübtedîlerin yani daha işin başında olanların halidir. Mürşid-i kâmillere gelince, bu hüküm onlar için geçerli değildir. Onlar, ibâdetlerini edâ etmek için Allah Teâlâ tarafından serbest bırakılırlar.

Müridlere tavsiye

Her kim şeriatla amel eden, hakîkat ehli, temiz, nâmuslu ve şerefli bir müslüman olmazsa, sulbümden gelen oğlum bile olsa, evlâtlarımdan değildir. Müridlerimden her kim de şeriata, hakîkate, tarîkate, diyânete, kendini maddî-manevi günahlardan korumaya, zühde, veraya ve aza kanaate sımsıkı sarılırsa, en uzak memlekette bile olsa, evlâtlarımdandır. Bir defasında kendisine

"Ne istersin?" diye soruldu,

"Allah Teâlâ ne isterse ben de onu isterim" diye cevap verdi.

Allah'a kulluk eden herkes, gereği gibi bu kulluğun tadını alamaz. Her hizmet eden de gereği gibi âdâbıyla hizmet edemez. Bundan dolayı çoğu mürid, gayret etmesine rağmen, bu yolda mesâfe alamadı.

---

[288] Kaynak: http://www.muhammedinur.com/index.php; Gülistan Dergisi Eylül 2009-105. Sayı

[289] Öğütler kısmı (M. ERDOĞAN BAŞ, "İbrâhim Düsûkî'den Öğütler", İstanbul, Erkam Yayınları, 2002)

Ey evlatlarım! Size daima Allah'tan korkmanızı tavsiye ederim. Zira siz, kurbanlık koç gibi bu dünyayı terketmek zorundasınız.

Ey alev alev ateşin derilerini yakacağı insanlar!
Ey kendileri için bıçağın bilendiği kimseler!
Kendinizi ve ailenizi cehennem ateşinden koruyunuz.
Bütün insanlara karşı şefkat ve merhamet

Bir kimse bütün insanları sevmedikçe, onlara karşı şefkatli davranmadıkça ve onların ayıplarını örtmedikçe kâmil bir insan olamaz. Bunlara dikkat etmeyen ve kâmil olduğunu iddia eden kimse yalancıdır.

Hiçbir kimseyi hareketlerinden, elbisesinden, yemesinden ve içmesinden dolayı kınamayın. Çünkü, şeriatın açıkça nehyettiği yasakları çiğneyenin dışında, kimse kınanamaz, ayıplanamaz. Zira bu kınama yalnızlığa, yalnızlık da kulun, Rabb'inin lütfundan uzak kalmasına sebep olur.

İnsanlar kısımlara ayrılırlar:
Yola yeni girmiş olanlar (mübtedî),
Seçkin (hâss) kullar,
Seçilmişlerin seçilmişi olan (havâssulhâs) kullar
Allah'a vâsıl olanlar.
Yüce Allah bazı insanlara, bazıları sebebi ile rahmet eder.

Bu yolda kuvvetli ile zayıf yarışamaz. Allah'ın veli kulları bazen yağmur gibidir, bu onların merhametli olduklarını gösterir; bazen de kılıç gibidir, bu da onların gazap taraflarının olabileceğine işaret eder. Bundan dolayı bir Allah dostu yüzünüze güldüğü zaman ona karşı saygıyı terk edip şımarmayın, ciddiyet ve edebinizi muhafaza edin.

Şeriat-Hakîkat

Şeriat kök, hakîkat ise onun dalıdır. Şeriat meşru olan bütün ilimleri içerisinde toplar.

Hakîkat ise gizli ilimleri câmidir. Bütün makamlar şeriat ve hakikatte gizlidir. Mürid farz, vâcip ve sünneti edâ edecek kadar ilim öğrenmelidir. Bütün işi fesâhat ve belâgatla uğraşmak olmamalıdır. Zira bunlar asıl maksada ulaşmaya mani olabilirler. Buna mukabil mürid, sâlihlerin yollarını araştırmalı, onlara uymalı ve zikre devam etmelidir. Erkeklerden tam erkekler bulunduğu gibi, yarım ve dörtte bir olan erkekler de vardır. Yine onlar arasında kemâle ermiş ve Allah'a ulaşmış olanlar da vardır.

Havâssın tevbesi

Havâssın yani Allah'ın en seçkin kullarının tevbesi, mâsivâyı gönülden çıkarmaktır. Havâss olanlar, tevbe ederek terk ettikleri bir davranış ve söze dönüp bakmazlar. Çünkü onlar, tevbe etmekle içlerine benlik duygusu girmesinden korkarlar. Yine onlar **"ben, ben"** demekten son derece sakınırlar.

Hülâsa onlar bütün hareketlerini kontrol altında bulundururlar. Ey müridim! Himmetini cem et, dikkatini topla. Tarîkatı ancak bu yolla tanıyabilirsin. Hangi makamda bulunursan bulun, önüne bir perde gerilebilir, ancak sen bütün bu perdeleri yırtmalısın. Zira Allah'tan başka her şey boştur.

Sen bir kimseden yüz çevirirsen o da senden yüz çevirir. Eğer Allah'tan yüz çevirirsen, Allah da senden yüz çevirir.

Ey oğulcuğum! Beni boş şeylerle meşgul etme. Kalıbından kalbine geç. Ona göre hareket et.

Seher vakti

Kim seher vakitlerinde kalkar ve istiğfara devam ederse, Allah ona bütün nur pencerelerini açar, yakınlık (kurbiyet) âleminden kendisine manevî lezzetler tattırır, kalbinde mana âlemine ait güneşler ve aylar doğar.

Ey gönlümün yavrusu! Sana söylediklerimi yap ki, kurtulanlardan olasın.

İsm-i azam

Nice insan vardır ki, ism-i a'zamı okur da manasını anlamaz. Halbuki Allah dostlarından biri bir

ağaca dokunur da ağaç meyve verirse ancak o ismin hürmetine verir, yalçın kayalardan su akarsa ancak onun hürmetine akar, vahşî bir hayvan bir Allah dostuna teslim olursa ancak onun hürmetine olur, bir velî yağmur ister ve yağmur da yağarsa ancak onun hürmetine yağar.

Bir mürid Allah'tan başka hatırına gelen her şeyi terketmedikçe, bu yolda mesâfe katedemez. Ah aradaki perde bir kaldırılsa da a'mâ harf ve zarf olmayan harfi bir okusa, kendisine kapalı olan sırları ve düğmelenmiş düğmeleri bir çözebilse, kilidi bir açabilse!... Şevkim daha ilerisini arzu etse de, istediğim işte bu zâtlardır.

Yaptığı iş ve söylediği söz Allah'ın rızasına uygun olmayan kimseye, tevhid makamı kapalıdır. Hiçbir velî, makam arzusu dahil, mâsivâyı terketmedikçe Rabb'ine varamaz. Eğer Rabb'in ile birlikte olmak istersen, bütün insanlar için iç âlemini kötü düşünce ve kötü niyetten temizle.

Azîmet-Ruhsat

Ey oğlum!

Şeytanın ruhsatlarla ilgili verdiği fetvâlardan ve azîmetle amel ederken seni ruhsatla amel etmeye sevketmesinden sakın. Çünkü o, ruhsatın meşrû olduğunu fısıldayarak, azgınlığa ve isyana sevkeder. Özellikle şeytan seni mahzurlu şeyelere soktuktan sonra şöyle der:

"Bu iş senin için mukadderdir, sen kim oluyorsun ki, her şey Allah'ın elindedir?". Bu sözlerle Allah'ın yolundan saptırmak ister. Eğer onun dediklerini yaparsan külliyyen helâk olursun. Ey oğulcuğum!

Bil ki: Yüce Allah sana ancak Nebî sallallâhü aleyhi ve selleme tâbi olmanı emretti, dünya ve âhirette zarar verecek her şeyi yasakladı. Bütün bunlara rağmen neden hâlâ O'na muhalefet ediyorsun?

İcâzet hakkında

Ey oğulcuğum!

Eğer bir kâğıt parçasından ibâret olan olan icâzet ile iktifâ ediyorsan, şunu bil ki, senin icâzetin ancak güzel hâlin ve ihlâsındır. İcâzet almış bir kimse, insanların günahlardan en çok uzak duranı, en çok namaz kılanı, en oruç tutanı ve Allah'ı en çok zikredeni olmalıdır. Kul hizmete devam ettiği müddetçe, Rabb'i onu diğer kullarına tercih eder. İşte hakiki icâzet budur. Eğer şeyhlik iddia eder ve Rabb'ine isyan edersen, Rabb'in sana şöyle der:

"Yazıklar olsun sana, hayâ etmiyor musun, nerde kaldı senin bize yakınlık sözün, bizimle birlikte olabilmek için neden kirli elbiselerini yıkamadın (neden tevbe etmedin)? Ne kadar da mideni haramla doldurmuş, günah işlemek için adımlar atmışsın, beni sevenler saf halinde geceleri geçirirken, ne kadar da uyumuşsun, sen ancak bir iddiacı ve bir yalancısın".

Yolumuzda nefsini meşhur eden, yolumuzun hakkını yerine getirmeyen ve bizimle alay eden herkesin Allah hasmıdır.

Kim bu yolda hâinlik ederse helâk olur. Kim de sözlerimizden ibret almazsa, kervanımızda yürüyemez, bizi hakkıyle bilemez. Biz, evlâtlarımızdan ancak kâmil Hakk yolcusu ve iyi huylu olanları severiz. Böyle olan evlâdımıza sır da veririz.

Ey evlâtlarım!

Allah'ınızı severseniz yolumuzu kötülemeyin, bu hakîkatlerle oynamayın, hilekârlık yapmayın, hakk ile bâtılı karıştırmayın, ihlâslı olun ki, kurtulabilesiniz. Sizi sevdikçe ve diğer insanlardan sizi seçtikçe siz de bizi üzmeyin, yolumuza kötü söz atmayın. Terbiye ve nasîhat konusunda nasıl size hakkınızı ödüyorsak, siz de dinleyerek ve öğüt alarak bizim hakkımızı yerine getirin. Ben size ancak Rabb'inizin emrettiklerini emrediyorum. Bunlar benim değil, Allah'ın emirleridir. Eğer ahdinizi bozarsanız bilin ki, bu bozduğunuz ahd Allah'ın ahdidir. Bizden sadece icâzet belgesi alma niyetinde iseniz, bizim size ihtiyacımız yoktur. İstediğiniz yere gidebilirsiniz.

Karşılıksız irşat

Ey evlâtlarım! Mallarınıza dokunmama, mîrâsınızı almama, ellerinizde bulunan dünyalık ile elbisemi kirletmeme konusunda Allah Teâlâ'ya bey'at ettim. Dinleyiniz ve itaat ediniz. Mallarınız konu-

sunda benden ve cemaatim içerisinde ihlâslı olanlardan emin olabilirsiniz. Allah'tan, diğer evlâtlarımın da ihlâslı olmasını istiyorum. Onlar da böyle ihlâslı olurlarsa kardeşlerine şefkatte ve nasîhatte bulunurlar, mallarına da dokunmazlar.

Her kim ölümünün itaat üzere olmayacağını ümit ederse helâk olmuştur. Zira bütün taatlarımız Allah'ın ihsanı cümlesindendir. Bizim ortada hiçbir katkımız yoktur. Ey oğulcuğum! İnsanların ve cinlerin ameli kadar amelin olsa bile "ben" demekten sakın, zira Allah ben iddiasında bulunanları acz içerisinde bırakır. Benlik davasında isen maddî-manevî derecen düşer, bunu unutma.

Halvet

Bir yolunu bulsaydık, insanların gözünden kaybolmak için, halvete girerdik. Zira zamanımızda kalpler hasta, ciğerler parça parçadır. Dedi-kodunun çoğaldığı bu zamanda sığınılacak ve kaçacak yer lâzımdır. Fakat bu zamanın insanları ile bizi imtihan eden Allah işlerimizi düzenliyor, sonsuz güç ve kudretiyle yardımını eksik etmiyor.

Her kim nefsini hesaba çekmekten gâfil olursa telef olur, eğer nefsini hesaba çekmekte acele etmezse hezimete uğrar.

Allah Teâlâ bir velî kulunu belâ ile imtihan ederse, onu mânâ erleri derecesine yükseltmek ister. Eğer Allah dostu sabreder, kızmaz, yumuşak huylu, cömert ve affedici olursa Allah onu daha yüksek derecelere yükseltir. Bunlara riâyet etmezse onu bulunduğu yerde bırakır, derecesini yükseltmez.

Kerâmet

Allah Teâlâ'ya âsî olmayan bir insan kerâmet eseri olarak vahşî hayvanların sırtında gezmeye başlasa, onun bu hareketi Allah'ın rızasına uygun değildir. Bundan dolayı bu hayvanlar, o insanı sımsıkı yakalayıp eziyet etmek için, Allah'ın kendilerine kuvvet vermesini isterler. Bu insan kuşlara ve vahşî hayvanlara uğrasa bu hayvanlar onu görmekten Allah'a sığınırlar, suya uğrasa su da bu insanın kendisinden içmesini istemez, hülâsa her şey ondan kaçar, Allah'a iltica eder. Ümmet-i Muhammed'e kılıç çeker ve harbelerinizi onların kanı ile kirletirseniz, Allah'ın sizin için ekin bitirmesini ve memelerin süt vermesini nasıl talep edebilirsiniz?

Bir Allah dostu Allah'a yönelişinde sadâkat üzere devam ederse, artık ona buğz eden sevmeye, onunla ilişkide bulunmayan kendisini ziyaret etmeye ve ondan hoşlanmayan övmeye başlar. Ama mücrim ve münâfik hâlâ onu sevmemeye devam eder.

Günlük dersi terketmek

Bir mürid bir gün virdini bırakırsa Allah da o gün ona yardımını keser.

Ey evlâtlarım!

Biliniz ki: Yolumuz hakîkate erme, tasdîk, doğru sözlülük, çalışma, amel, maddî-manevî temizlik, gözleri haramdan sakınma, eli, edep yerini ve dili koruma yoludur. Her kim bunlara riâyet etmezse, istese de istemese de yolumuz onu reddeder.

Kur'an'ı ezberlemek ve hükmü ile amel etmek. Ey Kur'an'ı ezberlemiş olan Kur'an hâmili!

Onunla amel etmiyorsan sırf ezberlemekle sevinme. Zira Allah Teâlâ **"Tevrat'ı ezberleyip içindekilerle amel etmeyenlerin durumu, kitapları yüklenmiş merkeplerin durumu gibidir"** (Cuma, 5) buyurmaktadır. Sen, Kur'an'da bulunan bütün hükümlerle amel etmedikçe merkep olmaktan kurtulamazsın ve onda bulunan bütün harfler aleyhinde şâhitlik eder.

Ey evlâtlarım! Bu kadar aldanma, aldatma, oyun, eğlence, cehâlet, hevâ, iftirâ, cimrilik, sözünde durmama, yanılgı, unutma, gaflet, hata, günah, yalan, bıkkınlık nedendir? Nice nasîhatlar dinlersiniz, ibret alıp düzelmezsiniz. Sanki ölüler gibi olmuşsunuz. Eğer Hakk Teâlâ hazretleri kalplerinizdeki kilidi açsaydı, Kur'an'daki hayret uyandıran hususları, hikmetleri, manaları ve ilimleri anlar, onun dışındakilerden müstağnî olurdunuz. Çünkü mevcûdatla ilgili bütün hususlar onda yazılmıştır. Yüce Allah Teâlâ şöyle buyurur:

" Biz bu Kitap'ta hiç bir şeyi eksik bırakmadık" (En'âm, 38). Allah Teâlâ her kime bu Kitap hakında bir anlayış verirse her harfin manasını, sebebini, sıfatını da kendisine öğretir. Bu kimse bu harflerle ulvî ve süflî âlemlere ait bilgilerin yanında Arş, Kürsü, semâ, su, yıldızlar, hava ve yeryüzü ile ilgili

ilimleri de öğrenir. Şeriata ve Kitab'a tâbi olan kimse eğer emir ve yasaklara vâkıf ise anlayışı da hakîki olur. O bu hakîki anlayışı ile bütün müşkülleri çözer, bütün rumuzları halleder ve bütün kapalılıkları açar. Ama onun anlayışı sadece söz ezberlemek ve bazı zâtların makamını öğrenmekten ibaret ise, bu hakîki anlayış sayılmaz; aksine hakîki anlayışa ve hakîki ilimleri öğrenmeye perde olur. Bütün işi sadece laf üretmekten ibaret olan kimse anlayan, amel eden ve irfan lisânı ile konuşan kimse gibi değildir. Müşâhede makamına ulaşan birçok insan vardır ki, kendisinden o makamın anlatılması istendiğinde anlatamaz, o ancak yaşanır.

Bütün bunlardan kastım tüm evlâtlarımın laf üreten değil, tadan ve hakîkatı yaşayan kimseler olmaları; ilimleri sadırlardan ve satırlardan değil, rabbânî kaynaktan almalarıdır. Çünkü Allah dostları ancak tattıkları şeyleri söylerler. Onların kalpleri Allah'ın lütfu ve ihsanı ile doludur. O kalplerden âb-ı hayat damlaları akar. İşte, Allah dostlarının ilimleri bütün ilimlerin kaynağı olan ilâhî kaynaktan gelir. Laf üretene gelince o sadece başkasından hikâye eder, Allah dostlarının yaşadığı zevkten bir nokta veya bir zerre istifâde edemez. Ona şöyle nidâ idilir: **"Bu o kimsedir ki, bu aldanma dünyasında kabukla (kışırla) yetindi, hâlbuki biz öyle insanlar gördük ki, testere ile biçilseler bile ulaşamadıkları makamları aslâ anlatmazlardı"**.

Tasavvuf konusunda söz söylemek

Ey evlâtlarım! Size birisi tasavvuf, marifet ve muhabbetten sorarsa, Allah dostlarınınki gibi işleriniz düzgün olmadıkça ona dilinizle cevap vermeyiniz. Sizden biriniz dînî emirleri yerine getirip amelde de sâdık olduğu zaman, dili faydalı şeyler söylemeye başlar. İşte bu onun sadâkatinin bir semeresidir. Kim özünde ve sözünde dosdoğru ve ihlâslı olduğunu iddia edip de kendisinde edeb ve tevâzuun semeresi görülmezse yalancıdır, ameli riyâ ve gösteriştir. Onun bu kötü ameli, kendisi istese de istemese de ancak kibir, ucub, nifak ve kötü ahlâka sebep olur. Allah Teâlâ muhafaza buyursun.

Tasavvuf sadece yün giymekten ibaret değildir. Yün, belki tasavvufun alâmetlerinden biridir. Tasavvufun asıl önemli yönü, tasavvuf ehlinin, tasavvufun ince noktalarına ve güzelliklerine uymasıdır. Bu da hemen olmaz, tedrîcen olur. Sûfi, tasavvufun hakîkatına ulaştığı zaman, sert elbise giyemez. Çünkü o, letâfet makamına ulaşmış, iç âlemine dönmüştür. Onun için ayrılık da bitmiştir.

Mürid ise böyle değildir. O, nefsini terbiye etmek ve onu Mevlâ'ya boyun eğdirmek için, sert elbise giyebilir, lâtif olmayan gıdalardan yiyebilir. Böylece mürid yüksek makamlara hazırlık yapmış olur. Manevî perde inceldikce, elbise de incelmeye başlar.

Hakiki mürşidin özellikleri

Allah dostunda haset, gıybet, isyan, aldatma, kendini beğenme, gösteriş, başkalarının önünde eğilme, yalan, kibir, ucub, şımarıklık, övünme, boş söz, nefsin gayr-ı meşrû isteklerine uyma, meclislerde en önde oturma, kendinin de var olduğunu gösterme, münakaşa, başkalarını imtihan etme, onların noksanlarını söyleme, sû-i zanda bulunma gibi hususlar bulunmaz. O güzel ve gösterişli elbise giyen kimseler hakkında kötü zanda bulunmaz, bu yolda hırka giyerek kendini belli edeni ayıplamaz. Ancak bilerek şeriata muhâlefet edenler olursa onlara karşı ilgisiz de değildir.

Allah'ın velî kulu mahlûkâtın kendisine hürmet etmesine, ona saygı duymasına, onun için ayağa kalkıp oturmasına, onu kabul veya reddetmesine ve buna benzer zâhirî hallere iltifat etmez. O, yalnız Allah Teâlâ'dan gelecek iltifatı ister.

Muhabbet

Sen ve ben maddî olarak bir araya gelmekle muhabbet oluşmaz. Muhabbet ancak, ruhlarımızın cesetlerimiz ile tek mizac haline gelip kaynaşmasıyla oluşur. Allah dostlarından hiçbiri bid'at ehli değildir. Onlar edep konusunda sadece Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellemi takip ederler. O da bu edebi Kur'an-ı Kerîm'den almıştır. Bir edep kuralı olarak Kur'an'da şöyle buyrulur:

"Ey Mü'minler! Sizin eviniz olmayan evlere izin alıp ev halkına selâm vermeden girmeyin" (Nûr, 27). İşte Allah dostları bir yere gittikleri zaman üç defa izin isterler. Şayet kendilerine izin verilirse girerler, aksi halde dönüp giderler.

Toplu halde bulunmanın tehlikeleri

Bizden önce gelip geçmiş zâtlar, toplu halde bulunmanın tehlikelerinden korkarlar ve bundan dolayı uzleti tercih ederlerdi. Ancak Cuma namazı için dışarı çıkarlardı. Bir de hiçbir riyâ, yersiz münakaşa, ucub ve aldatmanın bulunmadığı ilim meclislerine katılırlardı. Zamanımızda kötü hasletlerden sakınan azdır. Sen, Allah Teâlâ'nın vâcip kıldıklarını öğrendikten sonra yalnızlığı tercih et.

Ey yavrucuğum!

İnsanların çoğunun Allah'ın şeriatına zarar verdiği ve hakîki muhabbeti bid'at saydığı bir asırda bulunuyorsun. Bu insanlar Allah'ın lütuf ve ihsanlarını, mu'cizevî fiillerini bilmiyor, lütuf ve ihsan kapısının kapandığına inanıyorlar. Kim buna inanırsa Allah'ın irâdesine karşı çıkmış olur, bundan Allah'a sığınırız. Bundan dolayı Allah dostlarının böyle kimselerden uzak durması lâzımdır. Allah dostlarının kıymetini bilememek cehâlet ve basîretsizliktir. Allah'ın sevgili kulları hakkında kötü söz söylenemez. Bir müslümanın onları reddetmesi aslâ düşünülemez.

Bir defasında Cüneyd kaddese'llâhü sırrahu'l azîze şöyle dendi:

"Bazı evliyâullah vecd hali gösteriyor ve öteye-beriye sallanarak yürüyorlar. Onlar hakkında ne dersiniz?" Bu soruya o şöyle cevap verdi:

"Onları kendi haline bırak, Allah ile rahata kuvuşsunlar. Şeriatın açıkça yasakladığı hususlar hariç onların bu hallerini kınama. Dikkat et! Bu yol onların ciğerlerini parçalamış, sa'y ve gayret kendilerini yormuş ve birçok zorluklara katlanmışlardır. İçerisinde bulundukları halleri aşmak için böyle yaparlar. Bunda da bir mahzur yoktur".

Ey Kardeşim!

Sen onların tattıklarını tatsaydın, bağırmalarını ve elbiselerini yırtmalarını mazur görürdün. Allah'tan dileğim odur ki, bütün evlâtlarımı doğru yola iletsin. Çünkü o, herşeyi işiten ve dualara karşılık verendir.

Allah dostlarının ahlâkını öğrenmemek mahrumiyete sebep olur. Onlara karşı edebe riâyet etmemek ise helâke götürür. Allah'ın rahmet kapısı açıktır ve hiç bir zaman kapanmamıştır. Allah dostları daima Allah'ın rahmet kapısında durup yalvarırlar.

Tefsir ilmi

En sağlam tefsir selef-i sâlihînden rivâyet edilen tefsirdir. Sağlam olmayan tefsir de her asırda değişen tefsirdir. Şayet mecbur kalmasaydık ancak selef-i sâlihînden rivâyet edilen tefsiri naklederdik.

Bir âyet hakkında kalbimize bir şüphe geldiği zaman, Rabb'imizin kapısına müracaat eder, ondan izin alır, bu kelâmından muradının ne olduğunu sorar ve bize bildirdiği kadarıyla konuşuruz.

Sözün özü şudur: **Bize teslimiyet gösterin, kurtulursunuz. Biz ancak Allah'tan aldığımız ilmi söyleriz. Çünkü ilim O'nundur.**

Rubûbiyet feyzi taştığı zaman kul fazla gayrete ihtiyaç duymaz. Gayret sarfeden kimse, manevî âleme ait sayfalardaki ilâhî sırları okumadıkça, eksiktir. Ancak Yüce Allah, bu eksik kuluna, ilmiyle âmil olmayana vermediği hikmetler verir. İşte Allah dostlarının arzusu da bundan başka bir şey değildir. Onlar, marifet ilmini elde ettikleri zaman, zahmet çekmeden onunla her şeyi tanırlar, aradan perde kaldırılır.

Ancak Allah isterse marifet bilgisini alır. Bundan da Allah'a sığınırız. Kim fâni dünyada fenâ makamına ererse, bâki âlemde sonsuza kadar yaşar. Fâni dünyanın Hakk'a vâsıl olmada bir perde olduğu bilinmelidir. Bâtıl yolda fâni olunmamalıdır. Bazıları fenâ haline Mûsa aleyhisselâmın Sina dağında fâni oluşunu misal verirler .[290]

Şefkat ve merhamet

Kim Allah'ın yarattıklarına şefkatli davranmazsa, Allah dostu olamaz. Rivâyete göre Mûsâ aleyhisselâm koyun güderdi. Fakat koyunlardan hiç birine bir değnek bile vurmadı, onları aç bırakmadı, eziyet de etmedi. Allah Teâlâ da onu İsrailoğullarına rasül olarak gönderdi, onunla konuştu. Mûsâ aleyhisselâm nübüvvetinden sonra da çobanlığa devam etti ve milletini bir çok kötülüklerden koru-

[290] Kur'an'da (A'râf, 143) Allah Teâlâ'nın dağa tecellisinden ve bu tecelli karşısında Mûsâ (a.s.)'ın bayılmasından bahsedilmektedir.

du. Başka söze hacet yok; kim Allah'ın yarattıklarını aziz tutar, onlara şefkatle muamele ederse, Hakk ehlinin ulaştığı derecelere ulaşır.

Mürşidin lüzumu

Eğer insanlar tamamıyla kötülüklerden vazgeçseler ve Allah'ın emri altına girselerdi, şeyhlere ihtiyaç duyulmazdı. Fakat onlar bu yola birçok illet ve hastalıkla girdiler, manevî bir hekime ihtiyaç duydular.

Bir kimse huzuruna gelip bu yola girmeye karar verince ona şöyle derdi:

Ey falan!

Senden, Allah'ın Kitab'ına, Hz. Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellemin Sünnet'ine tabi olmanı, namaz kılmanı, oruç tutmanı, haccetmeni, bütün emirlere uymanı ve güzel işlere sarılmanı, söz, fiil ve itikat olarak Allah'a itaatla meşgul olmanı istiyorum.

Ey oğulcuğum!

Dünyanın süsüne, bineklerine, giyim-kuşamına ve hazzına bakma. Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellemin ahlâkına tâbi ol. Eğer buna muktedir değilsen mürşidine tabi ol. Bunu da yapmazsan helâk olursun.

Ey yavrucuğum!

Bil ki, tevbe ne kitap sahifelerinde yazıldığı gibidir, ne de amelsiz sözden ibarettir. Tevbe, ölünceye kadar, yaptıklarını bir daha yapmamaya kesin azmetmektir. Bundan dolayı ey oğlum! Karanlık gecelerde ayaklarını sağlam yere bas, boş işlerle uğraştığın halde kendini tarîkat ehli sanma. Bu yol alay etme ve eğlenme yolu değildir. Unutma ki, alay edenle, alay edilir.

Şeyhlik pâyesi

Bir gün Desukî hazretlerine bir derviş gelir ve kendisine şeyhlik pâyesi verilmesini ister. Desukî bu zâta bakıp şöyle der:

Ey oğulcuğum!

Şeyhlik pâyesi ancak uzun müddet çalışan, bu yolda yorulan, bütün işlerinde ihlâslı olan, Allah dostlarının işaretlerindeki manaları sezen, onların hallerine ait haberleri gözeten, yine onların hareketlerinde, duruşlarında, yolculuklarında, halvet ve celvet hallerinde maksatlarını anlayan kimselere verilir. Eğer sâdık bir insan isen utanılacak işler yapma, oyun ve eğlence ile meşgul olma, çocuk gibi davranma.

Kulun kalpten değil de sadece dil ile tevbe ittim demesi tevbe değildir. Kitap yazmak ve bilgi toplamakla da tevbe olmaz. Tevbe, kulun bütün kâinattakileri tevbesinda anması, Mevlâsından başka her şeyi kalbinden çıkarmasıdır. Bu söylenenler bir Hakk yolcusunda bulunursa, Allah dostlarının ulaştığı makamlara ulaşması mümkün olur.

Allah dostlarının yoluna yeni girenler

Bu yola yeni girenin gıdası açlık, yağmuru gözyaşı, ihtiyacını arz edeceği yer Allah Teâlâ'dır. Bu mübtedî zayıflayıncaya kadar oruç tutar, böylelikle kalbine incelik girer, kalp gözü açılır, kulağındaki manevî ağırlık kalkar. Bundan sonra o, Kur'an'ı ve onun öğütlerini hem kulak, hem de kalp ile duyar. Buna mukabil kim boş sözler konuşur, ruhsatların peşinde koşar, haddinden fazla yer, içer ve uyur ve **"bunları yapanı kimse kınayamaz"** derse, ondan hayır gelmez.

Yolumuzda şiddetli deniz dalgaları, ateş, açlık ve yorgunluk gibi birçok zorluklar bulunmaktadır. Bu yol, manasız ve maksatsız değildir, Allah'a ulaşma yoludur.

Şunu söylemek gerekir ki, maalesef evlâtlarımdan bir tanesini bile hakîki manada, Allah dostlarının izlerini takip ettiğini ve kendilerine sır verilecek kadar derece katettiklerini göremedim. Bu aldatıcı zamanın şerrinden, bütün güç ve kuvvet elinde olan Allah'a sığınırım. Allah dostu heybet bakımından sultan, tevazu ve yumuşaklık bakımından da âciz bir köle gibidir. İffet, nefsinin arzularını terk, müsamaha, af, cömertlik, kimseyi minnet altında bırakmama ve buna benzer sebepler açısından sultan gibidir. Hattâ sultandan daha da heybetlidir. Çünkü Allah dostu olan kimse daima Allah Teâlâ ile birliktedir, gücünü ve heybetini O'ndan alır. Sultan ise bu makama maddî gücü ve kuvveti ile gelmiş

olabilir, hattâ onun bir bid'atçı olması da muhtemeldir. En doğrusunu ise Allah bilir. Sultanın makamı ve heybeti geçicidir. Allah dostunun makamı ise Allah'ın izniyle ebedîdir.

Mürşid, müridin hekimidir. Eğer mürid, hekimin verdiği reçete ile tedavi olmazsa şifa bulamaz.

Bütün gayretimizi Hakk yoluna sarf edeli beri, Hakk bizi kendisinden başka her şeyden müstağni kıldı. Biz mel'un İblis falan tanımayız.

Allah dostunun halveti seccadesi, celveti ise sırrıdır.

Kur'an okumak isteyen kimse evvelâ dilini kötü ve çirkin sözlerden temizlemeli, israfa ve savurganlığa kaçmamalı, helâl yemelidir. Şayet haram yerse Kur'an'a karşı edepsizlik etmiş olur. Güzel koku sürünmelidir. Nitekim Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem de böyle yapmıştır. Hatta Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem, bir şeye dokunduğu veya bir yerden geçtiği zaman, oradan uzun bir müddet hoş koku yayılırdı.

Gıybet yalancı âbidlerin meyvesi, fâsıkların ziyafeti, kralların bahçesi, kendini bilmez kadınların otlağı, müttakîlerin ise çöplüğüdür.

Ey oğulcuğum!

Sözlerimi ancak bizden olan, bizi seven, yolumuza giren ve bize boyun eğen kimseye aç. Zira ehli olmayana anlamayacağı bir söz söylenmez.

Yolumuz aşağılık ve perişanlık yolu değildir. Bilakis hakîkat, sıdk, tasdîk, nefsi öldürme, gayret, azim, huşu, hudû, hakîkat karşısında boyun eğme, firâset ve ilim yoludur.

Ey evlâtlarım! Şayet verdiğim öğütlerimi tutar ve işaret ettiklerimi bellerseniz, vereceğim icazetle bazı sırları çözer, bazı manaları anlarsınız. Bu makamlar size perdeli değildir. Ancak iş size düşmektedir.

Bir kimse bütün mahlûkâtın eziyetine katlanıp Allah'ın kulu olan herkese ikram etmedikçe, Allah dostu olamaz. O, kendisine eziyet edene eziyetle mukabele etmez, kendisini ilgilendirmeyen bir söz söylemez, bir insanın başına gelen musibete sevinmez, kimsenin gıybetini yapmaz, harama yaklaşmaz, şüpheli şeylerden kaçınır, bir belâya uğrarsa sabreder, intikama gücü yettiği halde bağışlar. Onun gözleri harama kapalıdır. Yeryüzünü maddî varlığı, gökyüzünü de manevî varlığı ile imar eder.

Bu yol öfkeyi yenme, tasadduk, din kardeşini kendine tercih etme (îsâr), af, müsamaha, aleyhinde konuşana tahammül yoludur.

Zamanın Fitneleri

Ey Allah'ım!

Bu devirde ancak senin yardımını isterim. Allah'a yemin ederim ki, ömrüm olsaydı dağların gizli yerlerinde ve yalnız vadilerde yaşardım. Çünkü artık bu cemiyette yaşamak zorlaşmıştır. Zira bu zamanda kalpler itaattan çıkmış, haller kötüleşmiş, şehevî duygular artmıştır. İnsanlar bütün işlerde doğruyu terk etmiştir. Manevî yönden zayıf bir kimse bu insanlar arasında nefsini nasıl muhafaza edebilir!?

Nasıl aşkını koruyabilir!?

Gözlerini haramdan nasıl sakınabilir!?

Onlardan gelecek olan her çeşit fitne, şehvet ve eziyete nasıl sabredebilir!?

Şunu bilin ki, bunlara ancak Allah'ın özü-sözü doğru sâlih kulları muktedir olur, başkası değil.

Nice insan vardır ki suyun içerisindedir ama susuzdur. Bununla şunu söylemek istiyorum: Bir insan sırf Allah için değil de bir ihtiyacından dolayı Mevlâ'ya kulluk ederse bu doğru bir kulluk değildir. İhlâs lâzımdır, ihlâsa sarılın ki, susuzluğunuzu giderebilesiniz.

Hakk yoluna ancak nefsi öldürmekle nail olunur.

Seher Vakti

Ey evlâtlarım!

Sizden birisi ganimetlerin dağıtıldığı, hazinelerin açıldığı, ilimlerin neşredildiği, işaretlerin çözüldüğü, Hayy ve Kayyûm olan Allah'ın tecellî ettiği seher vaktinde uyuduğu halde bu yolun müridi olduğunu nasıl iddia edebilir? Sizler bu yalan davadan utanmıyor musunuz?.

Gayretleriniz ölmüş ve enerjinizi boş şeylere harcıyorsunuz. Allah bütün evlâtlarıma felah yolunu göstersin.

Amin.

Zühd, kulun bütün işleri terk etmesi değildir. Zühd, kulun işini ve sanatını icra ederken kalbini onlardan uzak tutması, o işle kalbi arasına perde çekmesi, daima zikir ve tefekkür içerisinde olması, Allah'ın sanatındaki harikaları görmesi, cihâd etmesi ve rabıtalı bulunması demektir.

Ey gönlümün yavruları!

Allah'a yemin ederim ki, sizden kim sadâkat sahibi olur ve ihlâsa sarılırsa dokunduğu her şeyden hikmet fışkırır ve bu dünyada büyük manevi zevklere erer.

Ey evlâtlarım! Bu dünya, tedbir ve temkin ehli olan Allah dostlarının gözünde boş bir kap gibidir.

Tedbir ve temkin ehli Allah dostlarından bir kısmı kutuplara[291] gider, bir kısım kutuplar da kendilerine gelir.

Evlâtlarım arasında sevdiklerim her an bir derece yükselenlerdir. Böyle evlâtlarımızı gördüğümüzde gözlerimiz nurlanır. İşte onlardan istifâde de edilir.

Ey oğulcuğum! Duanın kabul olmasını istersen insanların aleyhinde konuşmaktan dilini koru ve şüpheli şeylerden sakın.

Oğulcuğum!

Eğer sözlerimden şüphe edersen, sana söylediklerimi yap, bunları nefsinde tecrübe et, sözümün doğru olduğunu göreceksin.

Bu yolda sebat etmek isteyene o lütfedilir, kim de itaat ederse itaat edilir. Eğer sen Allah'a itaat edersen su, ateş, hava, yer, insanlar ve cinler de sana itaat eder.

Şeyhin izni olmaksızın halvet fayda vermez. Eğer şeyh izin vermeden halvete girilirse zararı faydasından çok olur.

Şeriatı iyice öğrenip yaşamadıkça onu başkalarına anlatmaya hakkın yoktur.

İnsanın cesedi üç kısımdan müteşekkildir: Kalp, lisân ve uzuvlar. Lisân ve uzuvlar üzerine melekler vazifelendirilmiştir. Kalbin idaresi ise Allah'a aittir.

Bir defasında Desukî hazretlerine birisi geldi ve kendisine hakîkat yolunu göstermesini istedi. Desukî hazretleri ona şöyle nasihatta bulundu:

Oğulcuğum!

Evvelâ Allah'ın Kitab'ına ve Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellemin Sünnet'ine sarıl. Onun Sünnetinden herkes razıdır, o parlak ve açıktır, onun nuru karanlıkları aydınlatmış, Mekke, Medine, Şam, Mısır, Irak, Yemen, Doğu, Batı ve bütün ufukları nura garketmiştir. İşte sen bunlarla amel ettiğin zaman hakîkata ulaşır ve bazı sırlara vâkıf olursun.

Kardeşim!

Sana söylediklerimi yavaş yavaş, tedrîcen yapmaya bak. Eğer sadâkat gösterirsen Allah seni bütün serlerden korur.

Ehlüllah ilminden daha temiz, daha nurlu ve daha faydalı bir ilim yoktur. Onların amelinden bir zerre, başkalarının dağlar kadar ameline tercih edilir. Çünkü onların ameli sırf Allah rızası içindir, onlar hem kalpleri, hem de bedenleri ile amel ederler. Hâlbuki diğer insanlar sadece bedenleri ile amel ederler. Bundan dolayı da ancak ucub ve kibirleri artar.

Namazda Huşu

Ey oğlum! Eğer namazda tam bir huşu içerisinde olabilseydin aklını kaybeder, bir sûre bile okuyamazdın. Çünkü Mûsâ aleyhisselâm Allah kendisine tecellî ettiği zaman kafası koparılmış kuş gibi yerde çırpınmaya başladı. Hâlbuki bu tecellî bir iğne deliğinin doksan dokuz cüz'ünden sadece bir cüz'ü kadardı. İşte bu tecellî her namaz kılan için her vakit vâkî olur. Ancak Mûsâ aleyhisselâm gibi tam bir huşu içerisinde olmak gerekir.

Şeriat ehli kimselerden bazıları fahiş hatalardan, tarîkat ehli kimselerden bazıları da kötü ahlâk yüzünden namazlarını zayi ederler. Bir kimsenin içinde kin, haset, sû-i zan, dünyaya karşı muhabbet

291 **Kutup:** En büyük Allah dostuna kutup denir.

bulunursa namazı noksandır. Çünkü bu kötü huylar, namazda Allah'ın azametini görmeye engeldir. Kimin kalbinde Allah'ın azametini görmeye mâni bir perde bulunursa onun namazı tam bir namaz değildir. Çünkü namaz, Allah Teâlâ'ya kavuşmaktır, bir sıladır.

Ey gönlümün yavrusu! Sadece laf üreten, faydalı iş yapmayan, işi-gücü cedel olan kimselerle muaşeretten sakın, onlardan hiçbirini dost edinme. Ancak şeriat ve hakîkatı yaşayan kimse ile otur kalk. Çünkü o, seyr-i sülûkünde sana yardımcı olur.

Eğer hakîki evlâdım olmakta ve bana uymakta sâdık isen, rızkı yalnız Allah'tan iste, kalbini kendine nasihatçı kıl, çok amel et, bir kimseden bir lira bile isteme. Çünkü bu, benim yolumdur. Kim beni severse, benimle birlikte bu yola devam eder.

Gerçek Allah dostu odur ki, yemez yedirir, almaz verir, dünyanın geçici nimetlerine göz dikmez.

Bu yolda rüşvet haramdır. Sizin şeyhiniz, hiçbir kimseden bir lira almamaya Allah'a söz verdi.

Bunları size başka bir gaye için değil, sadece Allah rızası için tavsiye ediyorum. Dava, nasihat mukabili olarak ihvanın aklına gelebilecek minnet borcunu ortadan kaldırmaktır. Nasihatta karşılık yoktur.

Ey evlâtlarım!

Bilin ki: Kim benim yolumda nefsine ve hevâsına uygun düşeni alırsa şeyhinin yolundan çıkmış olur.

Evlâtlarım!

Dünya kirleri kalpleri karartır, matlûba ulaşmayı engeller, günahlara sebep olur. Bu yolda başkasından bir lira bile alınmasını istemiyorum. Kim dünyalık için Allah dostlarından kendilerine hırka giydirmesini isterse Allah ona gazabeder. Bu kimse gitse, kendisi ve aile efradı için bir meslek edinse ve böylece rızkını temin etse daha hayırlı bir iş yapmış olur. Yolumuz tahkik, tasdîk, inceliklere ve ayrıntılara dikkat yoludur. Yolumuzu dünyalığa alet ederek geçinmek isteyen, yolumuza zarar veren, dini dünya ile değiştiren, benim ve arkadaşlarımın yoluna muhalefet eden kimselerden ben uzağım. Onlar da benden uzaktırlar.

Allah'ım! Eğer arkadaşlarım benden sonra yolumuza muhalif davranırlarsa, onları bu hatalarından dolayı helak etme. Âmin.

Allah Teâlâ, iç âlemine ait sırrını satan ve onunla hayatını idâme ettiren kimseyi sevmez.

Ey oğulcuğum!

Senin daima ibâdet ve itaat ehli, huşu ve hudû sahibi, zorluk ve tehlikelere tahammül edici ve ilâhî aşkla dolu olmanı istiyorum. Bil ki, kim hakîki olarak Mevlâ'sını severse hanımına, çocuğuna, kardeşine, arkadaşına, dünyalık bir makama, kısaca Allah'tan başka hiçbir şeye haddinden fazla iltifat etmez.

Ey oğulcuğum!

Bana olan ahdini sağlam tutarsan, sana çok yakın olduğumu bil. Öyle ki, bana verdiğin sözü tutarsan, daima senin zihninde, kulağında, gözünde, bütün zahirî ve bâtınî hislerinde olurum. Buna karşılık bana olan ahdini sağlam tutmazsan benden uzak olduğunu unutma.

Allah'ın kullarından hiçbirisinin oyun ve eğlence ile vakit kaybetmesine razı olamam. Hele hele evlâtlarımdan hiçbirisinin böyle yapmasına rızam yoktur.

Ey yavrucuğum!

Sana olan vasiyetimi kabul edip mucibince amel eder, arzu ederek Hakk yolunda çalışır ve daima Allah'ın seni murâkebe ettiğini düşünürsen, şeyhin batı'da sen doğuda bile olsan onun sözünü duyabilirsin. Eğer iç âleminde bir müşkülün olursa, istiharede bulunursan, birisi sana zarar vermeye niyet ederse veya buna benzer durumlarla karşılaşırsan şeyhini karşında görürsün. İşte o zaman şeyhine teveccüh et, iç âlemini saflaştır, baş gözünü kapa, kalp gözünü aç. Bu halde şeyhini görür, bütün işlerinde ona danışır, ihtiyacını ona arzedersin. Her ne derse kabul et ve ona sımsıkı yapış.

Ey oğulcuğum!

Bütün sene oruç tutsan, bütün geceleri ihya etsen, temiz bir manevî âlemin ve hâlis işlerin olsa da bunlara güvenme ve bunları ötede-beride söyleme. Eğer bunlara güvenir ve söylersen âsi ve müflis bir insan olursun. Sakın nefsin seni aldatmasın. Nice dervişler nefsine uyup helak oldu. Eğer evlâtlarımdan olmak istersen daima ibâdetle meşgul ol, cihâd et, doğru yoldan sapma, bu yoldan yüz çevir-

me, ibâdeti terk hususunda nefsine fırsat verme. Nefis **"yorulur ve bıkarsın, sonra da hiç ibâdet edemezsin"** diye sana telkinde bulunur, sakın buna kanma. Zira Allah seni görmektedir. İşte nefsin vazifesi daima insanı şüphelere, karışıklıklara düşürmektir, aldanma.

Allah Dostlarını Anlamak

Allah dostlarının elbisesini, yürüyüşünü ve zahiri hallerini taklit etmek fayda vermez. Onların iç âlemini anlamak ve yaşamak gerekir. Onlar bu iç âlemleri yüzünden Allah dostluğu makamına ulaştılar. Onlar gibi cübbe giyen, kendisine icazet yazılıp verilen hiç kimsenin bu makama ulaştığını görmedim. Bilakis bunlar müridin seyr ü sülûkünü engeller, istikâmet ve istikrarı bozar.

Ey yavrularım!

Gıybet etmek istediğinizde anne-babanızın gıybetini edin. Çünkü onlar sizin iyiliklerinize başkalarından daha çok lâyıktırlar.

Ey evlâtlarım! Allah Teâlâ bir gün ve gecede kullarının kalplerine yetmiş iki defa nazar eder. Bundan dolayı siz, Rabb'inizin nazargâhı olan kalplerinizi temiz ve pâk tutun; güzel, parlak, nurlu, sâdık ve hâlis kılın ki, Hakk'ın yakınlığına erebilesiniz. Şunu bilin ki, bir kandil şeffaf olmazsa, onda yanan fitilin ışığı dışarı vurmaz.

Ey oğulcuğum!

MANEVÎ ÂLEMİNİ İBÂDET VE İTAATLA SÜSLE. EĞER BÖYLE YAPARSAN TEVRAT DERSİN, İNCİL ANLAYIŞIN, ZEBUR ZİKRİN, KUR'AN HAKK'I BATILDAN AYIRMA KILAVUZUN OLUR. Sen huzurunu artırmakla ve Rabb'inin murakabesiyle meşgul ol, dedikoduyu bırak, vaktini ve nefesini boşa harcayan kimseye iltifat etme. Zira onunla sohbet etmek helakine sebep olabilir.

Oğulcuğum!

Niyet ve amelini tashih eyle, hayal ve vehimleri terk et, hakîkat deryasına dal, işlerini Allah'a ısmarla, O'na uy, şeyhinin talimatlarını gözet, elindeki asayı at, ruhundan gelen sese ku-.lak ver, sâlih amel etmeye bak. Bunlara dikkat edersen gizli hakîkatler açılmaya başlar. Unutma ki, **nefsini tanıyan Rabb'ini tanır.**

Bir Allah dostu şeriatın aslına göre amel ederse onun nefsi rûhânî, nûranî ve latif bir hal alır. "Şeriatın aslına göre" sözümüzden maksadımız

"Ey iman edenler! Rükû edin, secdeye varın, kulluk yapın, hayır işleyin ki felaha eresiniz" (Hacc, **77)** mealindeki âyettir.

Müridin bütün uzuvlarını gafletten ve her çeşit günahtan temizlemesi, daima zikre devam etmesi gerekir. Zira iyi kimselerin iyilikleri, Allah'a yaklaşmış kimselerin kötülüğü gibidir **(hasenâtü'l-ebrâr, seyyiâtü'l-mukarrabîn).**

Kur'an'ı ezberleyen kimseye haram söz, haram lokma, erkek veya kadın bir mü'minin namusuna dil uzatmak yakışmaz. Çünkü Allah Teâlâ ***"O namuslu, bir şeyden habersiz mü'min kadınlara zina iftirası atanlar, dünyada ve âhirette lanetlenmişlerdir. Onlar için büyük bir azap vardır"*** *(Nur, 23)* buyurmaktadır.

Ağzını gıybet, söz taşıma, iftira gibi şeylerle kirlettiği halde Kur'an okuyan bir insanın durumu, Kur'an'ı pisliğe atmış kimsenin durumu gibidir. Böyle yapan birinin bazı âlimler küfrüne kâil olmuşlardır.

Ey yavrularım! Gizli işlediğiniz günah sizi sevindirmesin. Çünkü Allah, gizli tuttuğunuz bütün günahları açığa vuracaktır. O gün size açıktan ve sert olarak şöyle nida edilir:

Falan kimse şunları şunları işledi, işlediği bu günahları insanlardan gizliyordu, ancak Allah'tan gizleyemez; falan kimse bütün haramları, günahları ve çirkinlikleri işliyor ve bu işlediklerini insanlardan saklıyor, halini düzgün gösteriyordu, ancak Allah'tan gizleyemez; falan kimse de kadınlara bakıyor ve bu bakışının ani bir bakış olduğunu iddia ediyordu, hâlbuki tıpkı bir hırsız gibi gözünü o tarafa çevirip tekrar bakıyordu.

İşte bu şekilde günahlar ortaya dökülür. Bundan dolayı günahın hem açığından hem gizlisinden sakınmak gerekir.

Yazıklar olsun o kimselere ki, kendisini Allah dostu olarak gösterir, zahirde onları taklit eder, fakat onların yoluna uymaz.

Ey evlâtlarım!

Bu sözlerim edep sahibi olmak isteyen herkes için bir öğüt, hatırlatma, uyarı ve teşviktir.

Ey yavrularım!

Şeyhinizden başkasını kendinize dost bilmeyiniz, onun cefasına sabredin. Belki de o, sizi imtihan etmek istemiştir. Eğer sizi imtihan ederse, bunda sizin için ancak hayır murad etmiştir. Eğer şeyhin sırlarına ve manevî tecellîlerine muttali olursanız, bilin ki o, bununla sizi muhabbetullaha yükseltmek istemiştir.

Kim kalbinde şeyhine karşı muhabbet beslerse, Allah onu manevî derecelere yükseltir. Yalnız şunu unutmamak gerekir: Şayet şeyh müridlerini Allah'a yaklaştırmada merdiven vazifesi görmeseydi, içinde kendisinden başka muhabbet bulunan bütün kalplere Allah gazab ederdi. Çünkü Allah bu hususta Gayur yani çok kıskançtır, bütün muhabbetlerin ancak kendisine yönelmesini ister.

Ey gönlümün yavruları! Herkesin birbirine minnet edeceği Kıyamet gününde **"Ey mutmeinne makamına ulaşmış nefis"** hitabına mazhar olmak istiyorsanız yemeğiniz zikir, sözünüz fikir, halvetiniz ise daima Allah ile olsun. Böyle olursanız ne bir azap korkusu çeker, ne de bir sevaba muhtaç olursunuz.

Unutmayın, herkesin bir muallime ihtiyacı vardır.

Biz, daima Allah'tan gelecek feyzi bekliyoruz. Bundan başka da bir yol tanımıyoruz. Bu yolda ilim ya kitaplardan öğrenilir, ya da Allah tarafından vehbî olarak verilir.

Daima murakabe halinde olan, rızık kazanmak için yeterli zaman bile bulamaz.

Her kim muhabbet ehli olduğunu iddia eder de bu muhabbeti kendisini fena makamına yükseltmezse, muhabbeti noksan demektir.

İlhamla bir söz söylendiğinde marifet güneşleri doğar, karanlık gecede ay tecellî eder.

Allah dostları zahiren anlaşılmazlar, onların iç âlemleri pek berraktır. Onlar gecenin bir kısmını ibâdetle geçirir, seher vakti olduğunda istiğfarlar. Bu esnada bir münâdî:

"Ey bütün geceyi uyuyarak geçirenler! Siz kaybettiniz" diye nida eder.

Kim çirkin tavırlarını değiştirmez, nefsini tezkiye etmez, benliğini aşarak yalnız Hakk Teâlâ ile olmazsa Kıyamet günü Allah'ı kendine yardımcı göremez.

Size elimden geldiği kadar nasihat ettim. Tâbi olursanız, kurtulursunuz.

Dervişlik

Ey oğulcuğum!

Temiz, zarif ve mütevazi elbise giy. Dervişlik ne güzel elbise giymekte, ne köşklerde oturmakta, ne de tekkelerde yaşamaktadır. Asıl dervişlik bütün kalbinle ihlâslı olman, azminde sadâkat göstermen ve imanını kuvvetlendirmende. Bütün amelin ihlâsla olursa faydalı ve kârlı bir iş yapmış olursun. Böylece kalbin nurlanır, kötülükler yok olur, kalp Allah korkusu ve sevgisi ile dolar. **İnsan bu mertebeye çıkınca ne ince ne de kalın elbiseye ihtiyaç kalmaz. Çünkü bir insanın kalbinde ilâhî nur kuvvetlenince, sahibi ince elbiseyi bile taşıyamayacak hale gelir.**[292]

Kalbinde aşk ateşi yanan kimse eğer elbisesini yırtar, bağırır, nara atarsa kınanmamalıdır. Hattâ çilelerini (erbainlerini) tamamladıkları sırada böyle kimselerin üzerine su dökülse ancak ateşlerini artırır. Bu halde onların midesine inen yiyecek ve su sanki ateş olur, yanmaya başlar.

Evlatlarım!

Bütün Allah dostları bana göre kaptandır. Siz de onları öyle kabul edin. Sakın onların hallerini kınamayın. Hakk Teâlâ katında seçkin bir yeri olan Allah dostları kalplerini zaviye, takvalarını da elbise yapmışlardır. Kerameti önemsememiş, keramet gösterenlere rıza göstermemişlerdir. Keramet göstermekten çekinmelerinin sebebi, kerametin amelin bir semeresi olmasıdır. Amelin bir semeresi olan keramet riyâ olacağından gösterilmesi yasaktır. Bundan dolayı Allah dostları havada uçmaz, suda yürümez, vahşî hayvanların emirlerine râm olmasını istemez, ayaklarını yere vurarak su fışkırtmaz, cüzzamlı ve abraslı hastaya dokunup iyileştirmezler. Hülâsa onlar dünyayı iyi değerlendirerek ecirlerini tam olarak alırlar. Allah cümlesinden razı olsun.

Bu haller kendilerinde görülenler ise, içerisinde bulundukları hali aşmak isteyenler, yanıp tutu-

[292] İmam Şârânî kaddese'llâhü sırrahu'l azîz, böyle kimselerin meczûb olduklarını ve böyle hallerin iç âlemi farklı zâtlarda görüldüğünü bildirmektedir.

şanlar ve meczuplardır.

Ey evlâtlarım!

Her an ömrünüz azalıyor, eceliniz yaklaşıyor. Dünya dürülecek, altı üstüne gelecek. **Kurtuluş, amel defterini sâlih amel ve ahlâkla kapatan içindir. Amel defterini günah ve hatalarla kapatan ise, hüsrana uğrar.**

Evlâtlarım!

Siz kendinizi insanların yere yayıldığı, dağların parça parça olduğu ve kayaların ufalandığı Kıyamet gününde kabul ederek, sâlih amel işlemekte acele edin. Aşırı da gitmeyin.

Bu söylediklerimi yapmazsanız pişman olursunuz. Benim size vasiyetim ve hediyem budur.

Düsûkî hazretleri burada **"ebrarın iyilikleri, mukarrabinin kötülükleri gibidir"** sözünü açıklayarak şöyle der:

Mukarreb olan Allah dostu, hatırına gelenleri ve bütün anlarını kontrol altında tutar, bunları ihmal etmeyi zelle (küçük günah) kabul eder. Ayrıca o nefsin arzularına gem vurur, nefesinin çıkışını murakebe eder, günahkâr bir insanın günahından korktuğu gibi iyiliklerinin kabul edilmeyeceğinden korkar. Ebrar olanlar ise bunlara muktedir değildirler.

Mukarreb bir Allah dostu cezbe halinde ah, of demez, ellerini çarpmaz, bağırmaz, elbisesini yırtmaz, başını taşlara vurmaz, havada uçmaz, suda yürümez, şaşkın şaşkın dolaşmaz. Bu haller onlarda görülmeyince, bazı ehl-i tarik onların iyiliklerini kötülük sanmışlardır. Hâlbuki mukarreblerin kötülük zannedilen halleri sırf iyiliktir.

Sizden birisi çirkin işler yaptığı, miskin, rüşvetçi, faizci, zâlim ve onlara yardımcı olanların yemeğini yediği halde nasıl sâlihlerden olduğunu iddia edebilir?

O kimse yalan söylediği, gıybet ettiği, insanlara ve namuslarına dil uzattığı halde nasıl sâlihlerden olduğunu söyleyebilir?

Yasakları işlediği halde sâdık, velî, kendini günahlardan arıtmış, Allah'ın sevdiği ve razı olduğu bir kul olarak yazılmayı nasıl talep edebilir?

Vallahi, eğer bir kimse bu saydıklarımı işleyip de tevbe etmezse yolumuzda değildir. O, başkasının tevbe etmesine de vesile olamaz.

Kur'ân-ı Kerim'i Anlamanın Sırrı

Ey evlâdım!

Kur'an'ın sırlarını anlamak istersen nefsini öldür, onu ayaklarının altına at, boş söz etmeyi bırak, yararlı iş yap, yanağını yere koy ve topraktan geldiğini düşün, günahının çokluğundan ve Kıyamet günü yüzüne çarpılmasından kork, amelinin kabul edilip edilmeyeceğini iyi hesap et. Eğer böyle yaparsan Rabb'inin kelâmının manalarını anlayabilirsin. Böyle yapmazsan bu kapı sana kapalıdır.

Yemin ederim ki, insanlar ve cinler bir araya gelse Kur'an'ın bir harfini bile tefsir edemezler, buna güçleri yetmez. Çünkü her harfin özel manası vardır. Bütün mahlûkât sadece **"bâ"** harfinin manasını akıllarıyla anlamak için bir araya gelseler, âciz kalırlar. Hiç kimseye şu veya bu şekilde kendiliğinden bir ilim verilmemiştir. Şayet Allah Teâlâ kulunu öğretmemiş olsaydı, o her bakımdan câhil kalırdı.

Kim Allah dostlarının tattıklarını tatmadı, onların gördüklerini görmedi ise, Hakk'ı kabul etmenin, sahili olmayan denize benzeyen manevî âlemin, tohum içinde gizlenen sırrın, sadece bir **"nûn"** harfinin veya insanlardan saklı manaların hakikatine vâkıf olmaz. Ama Allah kuluna bunların ilmini ihsan ederse bilir, buna bir mani yoktur.

Allah dostlarının tattığı manevî zevki kalbinde günah, nefse ait arzular, şeytanî işler, kibir vs. bulunan kimse tadamaz.

Nice ilim vardır ki, onu anlamayan kimse dinler de kıymetini bilmez. Bundan dolayı, ulemadan, ilmi ancak akıllı ve anlayışlı kimselere anlatmaları hususunda söz alınmıştır.

Ulemanın aklın kalpte olduğuna dair görüşü doğrudur. Çünkü bu konuda **"Dikkat edin kalpte bir et parçası vardır, o sağlam olursa bütün vücut sağlam olur, o bozulursa bütün vücut bozulur, dikkat edin işte o kalptir"**[5] hadis-i şerifi vardır. Yalnız, aklın mahiyeti hakkında düşünüldüğünde şu sonuç çıkar: Baş; dünya, kalp ise âhiret işlerini tanzim eder.

Netîce olarak, mücâhede eden müşahede eder, işi gücü yatıp uyumak olan yolda kalır.

Bu yolda kimse yaşının büyüklüğü ve önce intisap etmesi yüzünden ileri gidemez. Bu yolda ilerleme, ancak gönül gözünün açılması ile mümkün olur. Şu da unutulmamalı: Sizden kimin gönül gözü açılırsa, sakın kendini beğenip böbürlenmesin.

Ey evlâdım!

İblis, Âdem aleyhisselâmdan daha hayırlı olduğunu iddia edince Allah Teâlâ ona lanet etmiş ve rahmetinden kovmuştur, unutma.

Kur'an hafızı olan kimse haram gıda yememeli, haram elbise giymemelidir. Eğer böyle yaparsa, hafızasındaki Kur'an ona lanet okur ve şöyle der:

"Kim Allah'ın kelâmına saygı göstermez ve onunla amel etmezse Allah'ın laneti onun üzerine olsun".

Kim evlâdım olmak istiyorsa nefsini şeriat kabında hapsedip üzerine hakikat mührünü vursun, mücâhede kılıcıyla onu öldürüp isteklerine mâni olsun.

Kim yaptığı ameli kendine mal eder ve onunla övünürse Rabb'inin gözünden düşer, yardımından mahrum kalır.

Arif olan iyiliklerini bile günah telakki eder. Şayet Allah onu kusurlarıyla muaheze ederse bunu da adalet sayar.

Ey evlâtlarım! İlim talep edin. Durmadan çalışın, usanmayın. Zira Allah Teâlâ Hz. Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve selleme

"De ki: Ey Rabb'im, ilmimi artır" (Tâhâ, 114).buyurmuştur. Biz ilme ondan daha çok muhtacız. Çünkü biz ilim fakiriyiz ve âhir zamanda bulunuyoruz. Ziyadesiyle ilim istemek sadece edep içindir. ***"İlmimi artır"*** mealindeki âyetin tefsiri:

"Edebinin artması için ziyadesiyle ilim talep et" şeklindedir. Şu da bir hakikattir ki, ne kadar ilim olursa olsun insanlar Allah'ı hakkıyla takdir edemezler.

Allah Teâlâ’m büyüklerimizin şefaatından bizleri mahrum bırakma.

Amin

GEÇMİŞİMİZE NİÇİN DUA ETMELİYİZ?

Duâsıyla, bedduâsıyla insan bir bütündür.

Dinlerin temelinde duâ vardır. Duânın olmadığı bir din düşünemeyiz.

Kendim söylüyorum, dün itibarıyla **"geçmişimize dua etme"** nin bir gerçek olduğunu fark ettim. Aslında geçmişi hayırla yâd etmek kültürümüzde vardır. Fakat onların da neslimiz gibi geçmişimizin de iyi olmasını istemenin gerekli bir husus olduğu bir hakikattir.

Şöyleki; Kur'ân-ı Kerim'de geçen Musâ ve Hızır (aleyhimesselâm) kıssasındaki üç meseledeki olaylar için alınan kararlardaki, **"İstedim", "İstedik", "İstedi"** iradeleri bu konuda bize ışık tutmaktadır. Benim için bu konuda parlayan ışık, adını anmak istemediğim bir yazarın yirmi yıl önce yazdığı eserde dinlere ve dolayısıyla İslâma haksız sataşması üzerine kalbimden geçirdiğim bedbaht düşüncelerimin daha önceden tecelli ettiğini görmemdir. Kızdığım bu kişi hakkında vehmettiğim hislerin tam olarak günümüz tarihiyle 20 küsür sene önce o kişiyi zor hayat şartlarına itmiş ve Allah Teâlâ tarafından dünya aleminde bile ceza görmüş olmasıdır. Benim o kişi hakkımdaki yargının yirmi yıl önce gerçekleşmesi bana şu hususu ihtar etmiştir ki, **"geçmişinize de hayırla dua ediniz."**

Konuyu biraz daha anlaşılsın diye birkaç misal vereyim.

Niyâzî-i Mısrî kaddese'llâhü sırrahu'l azîz buyurdu ki;

[Sevgi ve buğz ezeli ve gizlidir. **Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellemin evladını seven kişinin sevgisi, kendisinden sonra çocuklarına, Ehl-i Beyt'e düşmanlık edenin düşmanlığı da çocuklarına geçmiştir.** Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellemin evladını sevenlerde bu sevgi meydana çıkmıştır. Cenabı Hakk şöyle buyurmuştur:

"Onlar, ancak kendilerine meleklerin gelmesini veya Rabbinin gelmesini ya da Rablerinin bir takım alametlerinin gelmesini gözetliyorlar. Rabbinin bazı alametleri geldiği gün, önceden iman etmemiş veya imanında bir hayır kazanmamış bir kimseye o günkü imanı hiçbir yarar sağlamaz. De ki: "Gözetin! Çünkü biz de şüphesiz gözetiyoruz." [293]**]**[294]

"Sen dinlerine uymadıkça, ne Yahudiler ve ne de Hıristiyanlar asla senden razı olmazlar." (Bakara, 120)

Yine; Gavs'ül-âzam İhramcızâde Hacı İsmail Hakkı Toprak Sivasî ihvanlarından Orhan Zarifoğlu Efendiden şu vakıayı bizzat dinledim ki;

İhramcızâde İsmail Hakkı Efendi hazretleri yanımızda Hikmet Hanım'da varken şöyle buyurdu;

"Gardaşlarım kıymetinizi bilin." O an için normal bir söz gibi gelen kelamını biraz daha açıkladı dedi ki;

"Gardaşlarım!

Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem ile bugün manada görüşmek için giderken sizi de yanımda götürmüştüm. O zaman Efendimiz (sallallâhü aleyhi ve sellem) buyurdu ki;

"İsmail Efendi, bunlar kimdir?" Bende

"Ya Rasûlüllah! (sallallâhü aleyhi ve sellem) Uhud harbinde sıkıntıya düştüğünüzde etrafınızı saran ihvan gardaşlarımızdır." Efendimiz (sallallâhü aleyhi ve sellem) buyurdu ki;

"İsmail Efendi ne kadar ayıksın"

Yine; Hazret-i Ömer radiyallâhü anh şöyle anlatır:

"Bedir günü Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem müşriklere baktı, onlar bin kişiydiler. Ashâbı ise üç yüz on üç kişi idi. Hemen kıbleye yönelip, ellerini kaldırdı. Rabbine sesli olarak şöyle yakarmaya başladı:

"Ey Allâh'ım!

Bana olan vaadini ihsân eyle!

Allâh'ım! Bana zafer nasîb et.

---

[293]—En'am, 158

[294294] Niyâzi Mısri, İrfan Sofraları, Süleyman Ateş, 1971, s156, 62. sofra

Ey Allâh'ım! Eğer ehl-i İslâm'ın bu topluluğunu helâk edersen, artık yeryüzünde Sana ibâdet edecek kimse kalmayacak!"

Ellerini uzatmış vaziyette münâcâtına öyle devâm etti ki, ridâsı omuzundan düştü. Bunu gören Ebû Bekir radiyallâhü anh yanına gelerek ridâsını aldı, omuzuna koydu ve yanına yaklaşıp:

"–Ey Allâh'ın Rasûlü! Rabbine olan yakarışın yeter. Allâh Teâlâ Sana olan vaadini mutlaka yerine getirecektir." dedi.

O sırada Azîz ve Celîl olan Allah Teâlâ şu âyet-i kerîmeyi inzâl buyurdu:

"Hani siz Rabbinizden imdâd istiyordunuz, O da; "Muhakkak ki Ben size meleklerden birbiri ardınca bin(lercesi ile) imdâd edeceğim." diyerek duânızı kabul buyurmuştu." (Enfâl, 9)

Allah Teâlâ o gün mü'minlere melekleriyle yardım etti." [295]

(Yardım ayetin açıklamasında gelecek nesillerdeki Müslüman ruhlarında bu yardıma dahil oldukları bildirilmiştir.)

Misalleri artırabiliriz. Söylemek istediğimiz **"geçmişimize dua etme"** nin gerekliliği ve onların da geleceğimizdeki neslimiz gibi hayırlı, güzel, salih amel üzere yaşamalarını arzu etmektir.

Bazılarımız için bu konuyu fantastik bulabilirler. Fakat aşağıda zaman konusunda aldığım alıntılar konun hayal olmadığı, gerçek olup yalnızca **"zaman"** kavramında insanların sorun yaşadığı için anlamsızlık içine düştüğüdür. Aşağıdaki alıntılar size bir aydınlık verir zannediyorum.

["Zaman evrende hep geçmişten geleceğe doğru akar.

Niçin?

Aslında bu soru hiç de mantıksız sayılmaz. Üstelik tamamen fiziksel bulgu ve prensiplere uyan gerçekçi bir sorudur da**.. Zamanın niçin hep geçmişten geleceğe doğru aktığının cevabını, şimdiye kadar hiç bir bilimci verememiştir!**

Bilimciler zamanın kapsamlı bir tanımını yapmakta da çok zorlanıyorlar. Her şeyin, her nesnenin içine sinmiş; istesek de istemesek de hep **"akan"** bir özelliği, beynimize saplanmış ön yargılı düşüncelerin dürtüleriyle nasıl tarif edebiliriz?

Uzmanlar, zamanı sürekli akan bir dereye benzetiyorlar. Akan dere değil, sudur. Su, sabit duran çevreye göre hareket halindedir. Akarsular hep yüksek seviyelerden, alçaktaki deniz yüzeyine doğru akarlar. Zamanın da hep geçmişten geleceğe doğru aktığı gibi... İyi de böyle bir tasviri anlatımla zamanın tanımını yaptığımızı nasıl iddia edebiliriz? Kaldı ki, zaman çok yüksek hızlarda **"daha yavaş"** akmakta; kütle çekim kuvvetinin çok şiddetli olduğu bölgelerde daha da yavaşlamakta, sanki durma noktasına gelmektedir. **Zamanın "durması" ne anlama gelir?**

İnsan bu kavramı nasıl anlar?

Nasıl kavrar?

Nasıl algılar?

Zamanın bu derece karmaşık bir özellik göstermesi, onun uzayda dördüncü bir "boyut" olarak kabul edilmesinden kaynaklanıyor. **Uzay, en, boy ve yükseklikle (x, y, z) ifade edilen bir koordinat sistemine sahiptir.** Gemiler, denizde seyir halindeyken enlem (x) ve boylamlarını (y) vererek yerlerini belli ederler. Uçaklar da bulundukları mevkii, tıpkı gemiler gibi verirler ama buna bir de yerden olan yüksekliği (z) ilave ederler. Eğer uçak, bulunduğu yeri, bir de saat (t) söyleyerek belirtirse, o zaman, gerçek anlamda uzaydaki bir noktanın koordinatı belirgin hale gelmiştir deriz.. Bu sadece trafik kolaylığı bakımından pratikte kullanılan bir örneğin anlatım şeklidir. Bilimsel açıdan zamanın tanımı ise çok zor, hatta imkânsız gibidir. Bütün bu zorluklara rağmen, ünlü fizik ustası Dr. Albert Einstein zamanı bir boyut olarak denklemlere dahil edince, matematiğin önü açıldı[296]. Formüllerin nefis dengelerindeki katsayılarla, yeni terimler, yeni anlamlar, yeni yorumlar ortaya çıktı. Denklemlerin zarif ilişkilerinden doğan olağanüstü sonuçlar, bilimcileri büyülenmiş gibi kaskatı bıraktı:

Zaman da yaratılmıştı!

---

[295] (Müslim, Cihâd, 58; Buhârî, Megâzî, 4)

[296] Ustalığın bir çok tarifi vardır.. Herhalde en güzel olanı şudur: **"Usta, başkalarının henüz düşündüğü ve tasarladığı şeyi çoktan bitirmiş olan kişidir."**

1980'li yıllarda Oxford Üniversitesinden ünlü teorisyen Prof. Roger Penrose ile Cambridge Üniversitesinden seçkin bilimci Prof. Stephan Havvking, zamanın da tıpkı evren gibi 15 milyar yıl önce yaratılmış olduğu gerçeğini birlikte ispatladılar. İspatları, çok ileri matematiğin günümüzde pek az kişi tarafından bilinen mantığı ile anlaşılabildi. **Bu karmaşık denklem gruplarına göre, zaman daima geçmişten geleceğe doğru yönelmişti.**

Üç türlü zaman oku mevcuttu.

Kozmolojik zaman oku, evrenin geçmişten geleceğe doğru daima genişlemekte olduğunu; termodinamik zaman oku da, zamanla (geçmişten geleceğe doğru) kozmik fon ışımasının daima sıcaktan soğuğa doğru yöneleceğini belirtiyordu. **Bir de üçüncü tip ok vardır. Ona da psikolojik zaman oku diyorlar. Psikolojik zaman oku da, hep geçmişten geleceğe doğru yöneliyor. Beyin hücrelerimiz hep "geçmişi" hatırlıyor, "anı" yaşıyor ve "geleceği" planlıyor. Bu ok da öteki oklarla çakışıyor!**

Böylece üç tane ok, daima geçmişten geleceğe doğru gerilen bir yay boyutunun şaşmaz isabeti ile aynı hedefte buluşuyor.

Zamanın "hiçlikten ve "yokluktan t=0 anından itibaren YARATILMASI, zaman planlanması anlamını taşır. Fizik buna "zaman planlaması" demiş. Siz isterseniz KADER deyin!..] s:86

[Evrenin zamanla genişlemesi, zamanla soğuması ve bir sıfır zamanı içinde yaratılması, bize **"zaman"** dediğimiz garip bir kavramın önemini haber verir. Zamanın bir başlangıcı olması demek, zamanın da tıpkı madde gibi yaratılması anlamını taşır. Zamanın yaratılması demek, zamanın "planlaması" demektir. Bu planlamanın ses getiren bir diğer ismi de "kader"dir!

Zamanın 3 boyutlu olan en, boy ve yükseklikle ifade edilen uzaya dahil edilmesi sonucu; zamanın "uzaysız" var olamayacağı; uzayın da "zamansız" hiç bir anlam taşımayacağı kesinlikle anlaşılmış olacaktır. Nitekim tüm zamanların ünlü fizikçisi Einstein, zamanı dördüncü bir boyut olarak uzaya ekleyerek "uzay-zaman" kavramını gündeme getirmiştir. **Einstein'dan bu yana artık "uzaya" tek başına uzay demiyorlar, uzay-zaman diyorlar.** Zaman, maddenin her köşesine sinmiş; her nesnenin vazgeçilmez temel bir bileşeni haline gelmiştir. Yukarıda belirttiğimiz gibi uzmanlar, zamanın **"geçmemesini",** bir nehirde akan suya benzetiyorlar. Zaman hep akıyor, iki olay arasında mutlaka bir zaman aralığı bulunuyor. Mutlak anlamda düşündüğümüzde evrende hiç bir cismin "hareketsiz" olmadığı; güneşlerin, dünyaların, galaksilerin döndüğünü; atomların, moleküllerin titreştiğini anlıyoruz.

Nerede bir hareket varsa orada bir hız var demektir. Hız ise zaman birimiyle ölçülür. Bu zaman birimi, bize zamanın aktığını; bir "yere" doğru yöneldiğini haber verir. Teorik fiziğin önde gelen isimleri ile kozmoloji uzmanlarının ortaya koydukları bizim için sanki son derecede olağan ve normalmiş gibi gelen zamanla ilgili karakteristik sonuçlara göre, zamanın bir de yönü varmış.. Yön, belirli bir yerden, her hangi bir yere doğru olan doğrultunun **"gidiş"** istikametidir.]sh:119

[Dünya üzerinde **"uzay yolculuğuna"** çıkmış insanlar, o güzel şarkıda olduğu gibi, **"bir sonsuzdan bir sonsuza"** doğru hareket halindeler, hatta belki de hayaller ve düşünceler; uzay-zaman çizgilerine tesbit ediliyor. Sözler, davranışlar, hareketler, ibadet ve dualar hep o uzay-zaman ağının sağlam ve fakat görünmez iplerine resmediliyor, şekilleniyor**.. İnsanlar çalışıyor, didiniyor, kavga ediyorlar. Her hareketleri, her davranışları her an uzay-zaman sistemi içine görüntüleniyor.** Bir müzik parçası plağa nasıl alınırsa; iğne dönen plağın üzerinde nasıl inişli çıkışlı izler bırakırsa, insanların bir ömür boyu faaliyetleri de uzaya öylesine kaydediliyor. Dünyadan ayrılanların **"amelleri"** ise uçsuz bucaksız uzayın derinliklerinden gelen bir zaman çizgisi üzerinde inişli çıkışlı izler gibi kalıyor. Ölenler için artık uzay yolculuğu sona ermiştir. Ancak onların her çeşit hareketleri, sanki eski plaklardaki titrek bir şarkı gibi ya da bir film şeridindeki solgun resimler gibi uzayda "saklı" duruyor. Kim bilir, sırası geldiğinde o filmi bize tekrar gösterecekler!

Buna inanmak oldukça zor gibi geliyor, ama gerçek!

Aslında buna film demek bile doğru değil. Her çeşit görüntülerimiz, fiil, eylem ve davranışlarımız aynen gözleniyor. Bakınız nasıl? Evrenimizde saniyede 300.000 kilometre ile en hızlı hareket eden nesne ışıktır. Ayın ışığı dünyamıza 1 saniyede, güneşin 8 dakikada, en yakın sabit yıldız olan **Alfa Centauri**'nin ise 4.5 yılda gelir. Şimdi şöyle bir örnek alalım: Diyelim ki, BU GECE teleskopun başına geçtik ve Alfa Centauri yıldızını gözledik. Bu yıldızın ZAMANIMIZDAN 4.5 yıl önce gönderdiği ışığı, ŞİMDİ aldığımıza göre, yıldızın 4.5 yıl önceki halini göreceğiz demektir. **"Orada"" ŞİMDİ 4.5 yaşında olan bir çocuğun doğumunu biz "burada" ŞİMDİ görecektik.** Gördüğümüz şey, basit bir görüntü, hayal, video,

film veya fotoğraf değil; tastamam gerçek bir olaydır. Buna göre ışığı bize 500 senede gelen, yani dünyamızdan 500 ışık yılı uzaklıkta olan bir yıldızı gözlediğimiz zaman, onun 500 yıl önceki durumunu izliyoruz demektir. Bu yıldız eğer ŞİMDİ sönse bile, biz onu 500 sene daha görmeye devam edeceğiz demektir. Mesele bu kadar basit! Aslında pek o kadar da basit değil! Örneğimizi şimdi tersinden alalım. Diyelim ki, bize 500 ışık yılı uzaklıkta olan bir yıldızdan dünyamızı ŞİMDİ gözleyen biri olsaydı, acaba neyi ve kimi görürdü?

Eğer gözlemci güçlü teleskopunu mesela İstanbul'a doğru yöneltmiş olsaydı, kimi görecekti? Fatih Sultan Mehmed'in elinde kılıcı ile İstanbul surlarına doğru atını sürdüğünü GÖRECEKTİ. Gördüğü şey, bir film görüntüsü değil; hakikatin ta kendisidir. Fatih'in kendisini, gerçeğini tüm açıklık ve netlikle görmüş olacaktı. **Peki biz Fatih'i ÖLMÜŞ biliyorduk! Hani Fatih ölmüştü! Halbuki Fatih yaşıyor! Fatih, bu dünya zamanına ve mekânına göre, yani bize göre, ölmüştür.** Aslında bir başka zaman boyutunda hâlâ yaşıyor. Buradan şu ilgi çekici sonuçla karşı karşıya geliriz. **Gerçek, yani mutlak anlamıyla ölüm yoktur. Tıpkı doğumun da olmadığı gibi.. Çünkü herkes evrenle aynı anda doğmuştur. Canlı cansız her şey, her nesne, her cisim, evrenin yaşıyla aynı yaştadır! Bu yalın sonuç, "Birliğe", beraberliğe ve TEK'liğe verilen en güzel bir örnektir. Artık çokluk (kesret) ortadan kalkmış, çeşitli izafî (nisbî, göreceli) şekil ve görüntüler (mâsivâ) silinmiş; tek bir gerçek kalmıştır!**

Bilin bakalım bu gerçek nedir?

[Prof. Steven Weinberg, ABD'de ünlü bir çekirdek fizikçisidir. 1977 yılında yazdığı **"İlk Üç Dakika" (The First Three Minutes)** adlı kitabı bir hayli ilgi toplamış ve yabancı dillere de tercüme edilmişti. Steven Weinberg, evrenin NASIL yaratıldığını, atom altı parçacıkların üç dakikalık zaman içindeki karşılıklı reaksiyonlarını nefes kesen bir teknik ve üslûp güzelliği ile anlatarak nefis bir özet yaptı. Evrenin yaratılışı konusunu işleyen bütün kitaplar, Weinberg'in bu eserini hep referans olarak vermişlerdir. Biz de "ilk üç dakika" yerine daha kısa bir zaman aralığını seçerek BİG BANG'in İLK ÜÇ SANİYE içinde neler olup bittiğini anlatmaya çalıştı.] sh:107

İşte: Evren t=0 anında hiçlikten varlığa geçişi yaratılışın başlangıcı kabul edilir. Bu andan sonraki aşama 10^{-43} saniye aralığıdır. Evren Saatimize göre yaratılıştan bu yana 10^{-11} saniye geçti...]sh:87

[Ruh, insan, nefis, hayat, ölüm ... vb. gibi kavramlar alabildiğince genişlemiş ve bazan da eksik yorumlarla **"kavram kargaşası"** haline getirilmiştir. Hele, **"ruh çağırma" ve "ruhlarla temas kurma"** gibi aldatıcı avuntular, inanç sömürüsü ve falcılık malzemesi olarak hep gündemde tutulmak istenmiştir. İslâm verilerine göre, fincanla ya da kim olduğu bilinmeyen birtakım medyumlarla ruh çağırılamaz. Ruhlarla temas ve ilişki kurulamaz. Çünkü ruh, doğuş olarak bu âleme ve bu evrene ait bir varlık değildir. **Bu dünyaya ait olmayan bir varlığın, bu dünyaya bir "beden elbisesi" giyerek görünmesi, "insan" olmanın en karakteristik özelliğidir. Bu özellik, onun bu evrene gelmeden önce de var olduğunun en belirgin bir göstergesi sayılır.** Buraya kısa bir ziyaret için gelen bir varlığın, buradaki görevini bitirdikten sonra tekrar eski yerine, ana yurduna dönmesi, **"ölümsüzlüğün"** bir başka adıdır. Tıpkı doğumsuzluk gibi...

Bu dünyada doğmayan bir varlığın, bu dünyada ölmesi düşünülemeyeceğine göre, ruhun ölümsüzlüğü yani hep var ve mevcut oluşu gerçek ve çarpıcı bir sonuç olarak karşımıza çıkar. Bu sonuca göre, Fahreddin Irakî'nin **"Parıltılarında"**[297] da belirttiği gibi ruh, bu evrene, ruhlar ve melekler âleminden derece derece inerek gelmiştir. Yola çıktığı yer, sanal ve soyut kavramların bulunduğu; BİR'liklerle karakterize edilen gece gibi renksiz bir mânâ âlemidir. Geldiği yer ise; ÇOK'luğun egemen olduğu, gündüz gibi renkli ve aydınlık bir cismânî âlemdir. Aydınlığın olması için karanlığın olması şarttır. Çünkü karanlık, mümkünlerin imkânıdır. Çünkü her şey zıddı ile kaimdir. Çünkü her şey çift çifttir.

Hz. Mevlânâ, ünlü eseri Mesnevî'de şöyle sesleniyor:

"Varlığı EMRİYLE yaratan Allah'ın çevganları önünde mekân âleminde de koşup duruyoruz, Lâmekân (mekânsızlık) âleminde de.

Renksizlik âlemi (mânâ âlemi) renge (vücud âlemi) esir olunca, bir Musa öbür Musa (Firavun) ile savaşa düştü.

Renksizlik âlemine ulaşırsan, Musa ile Fıravun'un karıştığı âleme erişirsin." [298]]sh:169

---

[297] Parıltılar, MEB Yayınları, trc: Saffet Yetkin, İstanbul, 1992, Shf: 9

[298] Mesnevi, 1. cilt, shf: 198, MEB Yayınları, Çev.: Veled İzbudak, 3. baskı

[Son söz olarak fizik ustalarının birkaç özdeyişini buraya aktaralım: Schrodinger şöyle der:

"Eğer yaptığınızı başkasına anlatamıyorsanız, yaptığınız bir şey yok demektir."

Bohr ise şu çarpıcı gerçekle fiziği yorumlar:

"Kuantum mekaniğinden şok olmamış bir fizikçi, onu anlamamış demektir!"

Heisenberg'in belirsizlik prensibi ise, maddenin; neresinin, ne kadarlık bir doğrulukla gerçeği yansıttığı hâlâ tartışma konusu olmağa devam ediyor. Bir dostuna yazdığı mektupta şunları söylüyor-du:

"Öyle bir prensip ortaya attım ki, ne olduğunu ben bile anlamadım!"] sh:47

Bu alıntıları daha vazıh şekilde (Taşkın TUNA'nın, Sonsuz Uzaylar, Boğaziçi Yayınları İstanbul, 1995) kitabından okuyabilirsiniz.

İsmail Hakkı

İNSAN VE EMANETİ

“İnsan yeryüzünde Allah'ı temsil etmekle görevlendirilmiştir ve bu görev insanın ilahî iradeyi gerçekleştirmesi için bir vasıtadır. İnsan böylece ilerleme ve tekâmülün âmili olmak dolayısıyla yaratma eylemine de büyük ölçüde katılmış oluyor. Kur'ân'ın bildirdiğine göre, Allah'ın bütün isimlerinin bilinmesi, O'nun yeryüzündeki temsilcisi olarak insanın aldığı görevin bir gereğidir. Bu bilgi Allah'ın sırrına ermemize yol veren bir anahtardır..." (Erol GÜNGÖR)

Bu sırrın içinde bir sır daha vardır ki, o da EMANET olarak bilinir.

Emanet ne demektir?

Emanet, sözlüklerde emniyet, itimad, mecburiyet ve mahrem SIR olarak verilir. Bu tanımlamadan giderek, şöyle diyebiliriz: Emanet öyle kıymetli bir eşya, mal veya VARLIKTIR ki, HERHANGİ bir kişiye değil; sadece "EHLİNE" teslim edilir. Ehil kişi, bu emaneti güvenle muhafaza eder ve bunu bir GÖREV olarak kabul eder. Ne zamana kadar?

Geri istenilinceye kadar. Kur'an'da bu emanet üzerinde anlamlı bir üslûpla durulur.

Anlamlı ve biraz da kinayeli.. Emanet göklere, yerlere ve dağlara teklif edilmiştir. Onlar, bu kadar ağır bir yükü kaldıramamış ve bu görev insan'a tevdî ve teslim edilmiştir. İnsan bu yükü kaldıracak güçte ve yapıdadır.. Ancak, insan ne kadar da çok zalim ve nankördür. Yani insanın bu emanete "hıyanet" etmeye ne kadar da çok eğilimi vardır.

"Biz emaneti göklere, yere ve dağlara teklif ettik. Onlar emaneti yüklenmekten çekindiler; ona hıyanet etmekten endişe ettiler. İnsan bu emaneti aldı. İnsan çok zalim ve çok cahildir." (Ahzab/ 72)

Bu emanetin insana teslim edilmesi, onun (her ne kadar bazıları zalim ve cahil oluyorsa da) bu dünyadaki şerefli yerinin tartışılmaz olmasındandır. Çünkü insan, şerefli, mümtaz ve seçkin bir mevkie sahiptir.

"Biz gerçekten insanı şereflendirdik." (İsra/70)

İnsanın şereflendirilmesi, küçümsenecek bir olay değil; aksine üzerinde ısrarla durulması gereken bir gerçeğin odak noktasıdır. Zira yerler ve gökler şereflendirilmiştir denilmiyor, insan şereflendirilmiştir deniliyor.

İnsanın şerefli yeri, hiç kuşkusuz kendisine verilmiş (tahsis edilmiş) bir yüksek rütbenin ve makamın değerinden ileri gelir. Bu seçkin mertebeye ulaşmış olan insanın öz varlığındaki ve benliğindeki erişilmez yetenek ve potansiyel gücünün bilincinde olması lazımdır. Bu bilinçten habersiz; bu şerefli makamın yetki ve sorumluluğunu hiçe sayarak, hay huyla vakit geçirmek, insanın kendi değerini bilmemesi demektir. Bu değer bilmezlik, paha biçilmez derecede kıymetli bir kılıcı pastırma kesmek için kullanmağa benzer. Ya da "yarış atını sütçü beygiri olarak arabaya koşmak" demekle eş anlamlıdır.

Mevlânâ, ünlü eseri Fîhi Mâfîh'de bu örneği çok daha nefis anlatımlarla dile getirir ve insanı bu bilinçsizliğinden ötürü sanki şiddetle uyarır ([299]):

"Sen eğer, "Elimden şu kadar iş geliyor, ama o işi yapamıyorum" dersen, bunun hiç bir değeri yoktur. Bu tıpkı şuna benzer: Altından yapılmış bir tencere ile şalgam suyunu ısıtırmısın ? Ya da süslü bir bıçağı, kırık bir kabağı duvara asmak için çivi yerine kullanır mısın? Sonra da "Ben bu bıçağı işe yaramaz halde tutmuyorum, kabak asıyorum" dersen, yazık olmaz mı? Hâlbuki kabağın işi bir paralık demir çivi ile görülür. Yüz dinarlık değerli bir bıçağı böyle bir iş için kullanmak akıl kârı mıdır? Ulu Allah sana pek büyük bir değer vermiştir.

Sen değerinle ve düşüncenle iki âleme de bedelsin. Ama ne yapayım ki, kendi değerini bilmiyorsun. Kendini ucuza satma, çünkü değerin yüksektir. Eğer kendini cehennem karşılığında satarsan kendine kötülük etmiş olursun, tıpkı o adamın yüz dinarlık bıçağı duvara çakıp, ona bir kabak astığı gibi..."

EMANET'e hıyanetin çok kötü olduğunu ihtar eden Mevlânâ'dan sonra, tasavvufun yine büyük isimlerinden Fahreddin Irakî'nin "Parıltılar" isimli eserinde emanet kavramına çarpıcı bir yorum getiriliyor ([300]):

[299] Fîhi Mâfîh, 2. baskı, İstanbul Maarif Basımevi, Çev: Meliha Ülker Tarıkahya, Shf: 20.
[300] Parıltılar, MEB Yayınları, Çev: Saffet Yetkin, İstanbul, 1992, Shf: 9

"Allah'ın EMRİ olan RUH'un melekût (melekler) ve ervah (ruhlar) âleminin mertebe ve derecelerinden geçerek yukarıdan aşağı tenezzülât (tenezzül: iniş) ile nihayet babaların sulb-lerinden (meni), anaların rahminde istikrarını (kararlılığını) ve sonradan bu EMANETİN tekrar geldiği gibi geri dönmesiyle başlangıçtaki mukaddes mertebeye doğru mi'râcını göstermektedir. "

"Ruh, Allah'ın EMRİ'dir" hükmü, önemli bir hareket noktası kabul edilmiş ve üzerinde yüzyıllardır ısrarla durulmuştur. Ruh, insan, nefis, hayat, ölüm ... vb. gibi kavramlar alabildiğince genişlemiş ve bazan da eksik yorumlarla "kavram kargaşası" haline getirilmiştir. Hele, **"ruh çağırma"** ve "ruhlarla temas kurma" gibi aldatıcı avuntular, inanç sömürüsü ve falcılık malzemesi olarak hep gündemde tutulmak istenmiştir. İslâm verilerine göre, fincanla ya da kim olduğu bilinmeyen birtakım medyumlarla ruh çağırılamaz. Ruhlarla temas ve ilişki kurulamaz. Çünkü ruh, doğuş olarak bu âleme ve bu evrene ait bir varlık değildir. Bu dünyaya ait olmayan bir varlığın, bu dünyaya bir "beden elbisesi" giyerek görünmesi, "insan" olmanın en karakteristik özelliğidir. Bu özellik, onun bu evrene gelmeden önce de var olduğunun en belirgin bir göstergesi sayılır. Buraya kısa bir ziyaret için gelen bir varlığın, buradaki görevini bitirdikten sonra tekrar eski yerine, ana yurduna dönmesi, "ölümsüzlüğün" bir başka adıdır. Tıpkı doğumsuzluk gibi...

Bu dünyada doğmayan bir varlığın, bu dünyada ölmesi düşünülemeyeceğine göre, ruhun ölümsüzlüğü -yani hep var ve mevcut oluşu- gerçek ve çarpıcı bir sonuç olarak karşımıza çıkar.

Bu sonuca göre, Irakî'nin **"Parıltılarında** da belirttiği gibi ruh, bu evrene, ruhlar ve melekler âleminden derece derece inerek gelmiştir. Yola çıktığı yer, sanal ve soyut kavramların bulunduğu; BİR'liklerle karakterize edilen gece gibi renksiz bir mânâ âlemidir. Geldiği yer ise; ÇOK'luğun egemen olduğu, gündüz gibi renkli ve aydınlık bir cismânî âlemdir. Aydınlığın olması için karanlığın olması şarttır. Çünkü karanlık, mümkünlerin imkânıdır. Çünkü her şey zıddı ile kaimdir. Çünkü her şey çift çifttir.

Mevlânâ, ünlü eseri Mesnevî'de şöyle sesleniyor: (1. cilt, shf: 198, MEB Yayınları, Çev.: Veled İzbudak, 3. baskı)

"Varlığı EMRİYLE yaratan Allah'ın çevganları önünde mekân âleminde de koşup duruyoruz, Lâmekân (mekânsızlık) âleminde de.

Renksizlik âlemi (mânâ âlemi) renge (vücud âlemi) esir olunca, bir Musa öbür Musa (Firavun) ile savaşa düştü.

Renksizlik âlemine ulaşırsan, Musa ile Fıravun'un karıştığı âleme erişirsin."

Tıpkı renksiz bir güneş ışığının prizmadan geçince renklere ayrıldığı gibi, Mevlânâ bu mısraları ile vahdetten (bir'likten, tek renkten) kesrete (çoğulculuğa, çok renkliliğe) geçişten sonra Musa (mümin) ile Fi-ravun'un (münkir, inkarcı) savaşa başladıklarını belirtiyor. Mevlânâ ilave ediyor: Denksizlik âleminde hepsi birbirine karışmışlar, hepsi birden tek sesle KAALU BELÂ (EVET) demişlerdir.. Mevlânâ, Fîhi Mâfîh'de de şunları anlatıyor (Shf: 10):

"Her şey zıddı ile belli olur. Zıddı olmayan şeyi tartışmak imkânsızdır. Yüce Allah, zıddı olmadığından mutlaktır. Bu mutlak NUR'un belli olması için KARANLIK olarak bir âlem yarattı. Âlemin yaratılması İSTEĞİNİ Allah, önce RUHLARA vermiştir. Şüphesiz ÂLEM bu yüzden yaratılmıştır."

Mevlânâ aynı eserde devam ediyor (Shf: 123): **"Öbür âlem bir deniz gibidir. Bu dünya ise köpüğe benzer. Gerçekten bu âlem çer-çöple dolu bir köpüktür. Fakat bu köpük, dalgaların oynamasından, çalkalanmasından, kaynamasından bir temizlik, saflık ve güzellik bulur. Ancak bu güzellik onda iğreti bulunuyor. Güzellikler altınla sıvanmış gibidir. İnsanlar, yük yük altınlarla gümüşler gibi gösterişli şeylere hırslıdırlar.**

Mevlânâ, coşku ile anlatıyor:

"Bir insanın türlü türlü yüzlerce arzusu vardır. "Börek isterim, helva isterim, et isterim, meyva isterim" der. Bu söylediği ve saydığı şeylerin aslı bir'dir ve o da açlıktır. Açlık bir tek şeydir. İnsan birinden doyunca, "Bunların hiçbirini istemem" der. O halde anlaşılmış oluyor ki, 10 ve 100 sayıları yoktur, sadece BİR vardır.

Binaenaleyh eğer, maksada bakacak olursak, ikilik kalmaz. İkilik teferruattır, esas birdir.

İki canlı kuşu birbirine bağlarsan, aynı cinsten olmalarına rağmen kanatları dört tane olduğu halde için uçamazlar. Çünkü ikilik mevcuttur. Hâlbuki buna ölü bir kuşu bağlarsan uçar. Zira ikilik kalmamıştır. "Ölmeden önce ölünüz" **sözü bu gerçeği açıklar.**

Zira onun yanına iki BEN sığmaz. Sen "Ben" diyorsan, O da "BEN" diyor. Ya sen öl, ya O ölsün ki, bu ikilik kalksın. Fakat O'nun ölmesi imkânsızdır. Madem ki O'nun ölümü imkânsızdır, o halde bu ikiliğin yok olması için, O'nun sana tecelli etmesi için sen öl! (her nefis ölümü tadacaktır)" (Fîhi Mâfîh, Shf: 32).

Bütün bu çıplak gerçeklerden sonra, karşımıza çok anlamlı bir kudsî hadis çıkar:

"Ben insanın SIRRIYIM, insan da benim SIRRIMDIR."

Sır, ancak sınırlı sayıda kişiler tarafından bilinen ve açıklanmaması gereken bir emaneti temsil eder. Bu hükme göre, Yüce Yaratıcı, **"Ben insanın sırrıyım"** derken; **"Ben kim olduğumu insana anlatmadım"** demektedir. Aynı zamanda, **"İnsan da benim sırrımdır"** derken, **"İnsan'a da kim olduğunu söylemedim"**, **"Anlayan anlasın ama, emanete de hıyanet etmesin"** demiştir.

Eyvah... Galiba SIR'lar açıklandı!!..[301]

[301] Taşkın TUNA, Sonsuz Uzaylar [Kitap]. - İstanbul : [s.n.], 1995. Sh:168-170

ALLAH TEÂLÂ'NIN İTAAT ETTİĞİ KULLAR

Allah Teâlâ rasüllerine indirdiği bazı kitaplarında şöyle buyurmuştur:

"Kim her şeyde Bana itaat ederse, Ben de her şeyde ona itaat ederim!"

Yine şöyle buyurmuştur:

"Kim her şeyi terk etmek ve onlardan ayrılmak suretiyle Bana itâat ederse, ben de her şeyde ona tecellî ederek, böylece benim kendisine her şeyden daha yakın olduğumu ona göstererek ona itâat ederim."

Bu ilk yol olup, sâliklerin yoludur. Büyük yola gelince, bu da şöyledir:

"Her şeyde Mevlâ'sının güzel iradesine yönelmek suretiyle Bana itâat edene, Ben de Beni her şeyi Bizâtihi kendisi gibi görünceye kadar her şeyde ona tecellî etmek sûretiyle ona itâat ederim."

Bu meseleyi anlamış isen, şimdi şunu da iyi bilmelisin:

Velîler iki sınıftır:

1-Her şeyden fenâ bularak Allah Teâlâ ile beraber başka bir şey görmeyen velîler.

2- Her şeyde bekâ hâline erip her şeyde Allah Teâlâ'yı gören velîler.

Allah Teâlâ mülkünü orada kendisi müşâhede edilsin diye var etmiştir. Kâinat Allah Teâlâ'nın sıfatlarının aynasıdır. Bundan dolayı kâinattan uzak olan, onda Hakk'ı müşâhede etmekten de uzak olur. Kâinat kendisi görülmek için var edilmemiş, fakat onda onu yaratan Mevlâ'yı müşâhede edebilmek için var edilmiştir. Hakk Teâlâ'nın senden muradı, kâinatı, göremeyenlerin gözüyle görmendir. Yani kâinatı Allah Teâlâ'nın onda tecellî etmesi sûretiyle görmendir, kâinatı, yaradılışı itibariyle müşâhede etmen değildir. Bu manayı anlatmak üzere bir şiirde şöyle dedik:

Alemler ancak onları görmeyenlerin gözüyle göresin diye sana gösterilmiştir.
Mevlâ'sını görmekten başka bir hâle razı olmayanın yükselişi gibi âlemlerden yüksel.[302]

Şeyh Ebû'l-Hasan Şazelî kaddesellâhü sırrahu'l azîz şöyle demiştir:

"Günahkâr mü'minin nûru açığa çıkarılacak olsa, gökyüzüyle yeryüzü arasını doldururdu. Öyleyken senin tâatkâr mü'minin nûru hakkında zannın nedir?"

Şeyhimiz Ebû'l-Abbas El Mürsî kaddesellâhü sırrahu'l azîzin şöyle dediğini işittim:

"Şâyet velinin hakîkati ortaya çıkacak olsaydı, mutlaka ona kulluk edilirdi. Çünkü velinin sıfatları ve vasıfları Allah Teâlâ'nın sıfat ve vasıflarındandır." Bazı müritler bana şunu haber verdiler:

"Şeyhimin arkasında namaz kıldım; neredeyse aklımı alacak şeylere tanık oldum. Şeyhimin bütün bedeninin nurlarla kaplanıp dolduğuna şâhit oldum. Ardından onun bedeninden nurlar yayılmaya başladı, artık ona bakamaz oldum."[303]

Yine Şeyhimin hocası Şeyh Ebû'l-Hasan eş Şâzelî şöyle demiştir:

Allah Teâlâ sevgisi kalbe yerleşti mi, kulun kalbinden Allah Teâlâ'nın dışında her şeyi çıkarır. Bundan dolayı sen nefsin Allah Teâlâ'ya tâata meyilli ve aklın da mârifetullaha yönelmiş olduğunu görürsün. Ruh huzûrda durmakta, sır da onu müşâhedeye dalmıştır. Kul daha fazlasını ister, ona daha fazlası verilir. Yaptığı niyaz ve münâcâtın lezzetinden daha tatlı surette ona fetihler ihsan edilir. Kurbiyyet yaygıları üzerinde ona takrip elbiseleri giydirilir. Hakikatlere ve ilimlere vakıf olur. Bundan dolayı şöyle demişlerdir:

"Allah Teâlâ'nın velileri gelinler gibidir, gelinleri suçlu ve günahkârlar göremezler."[304]

---

[302] İbn Ataullah el-İskenderî ,trc: Abdullah Mağfur, Letâifül-Minen Fî Menâkıbı'ş-Şeyh Ebi'l-Abbas ve Şeyhihi Ebi'l-Hasan- Allah'ın İki Velî Kulu, Üsküdar Yayınevi, Nisan 2011 İstanbul, s. 72

[303] a.g.e., s.79

304 Ataullah İskenderî bu konuyu "Gelin Tâcı" adlı kitabında geniş çapta ele almıştır.

EVLİYANIN TASARRUFU

Mürşid-i Kâmil Şeyh Şerâfeddin Bingöl kaddesellâhü sırrahu'l azîz anlattı.

Bedîü'r-Reyhân da bilcümle ricallere vekâleten buyurdu ki:

-"Yâ İbrahim Halîlallâh, Ümmet-i Muhammed'den bir kimse 124 bin günâh-ı kebâir işlese ve tevbe ve istiğfar etmeden ölse, birimizin şehâdeti üzerine, Cenab-ı Hakk onu af buyurup, gufrân-ı İlâhiyyesine mazhar kılar, ikinci defaki şehâdetimizle, onun seyyiâtı hasenata tebdîl olur. Bizlerin münâcâtı üzerine, Ümmet-i Muhammed'in üzerinde ne kadar hukuku İlâhî ve hukuku ibâd varsa, cümlesi affa mazhar olurlar. Bu hakîkat ilmi, şerîatın zahiri ile ölçülemez. Bu, ilm-i hakîkata mahsûs sır bir ilimdir."

"Cenab-ı Hakk fıtrat-ı İslâm'ın ihtiyarını da bizlere ihsan buyurmuştur. Bu inayet, zamanın fetreti sebebi ile Cenab-ı Hakk Teâlâ'nın kullarına olan merhameti ve Muhammed aleyhisselâmın ümmetine olan şefkat ve harîsliği sebebi ile, onların âdâ-i erbaa'ya (yani dört düşmana) esir oldukları bir zamanda bize bu selâhiyet verilmiştir" dedi. Ve **âhir zamandan** bahis ile devamla buyurdu ki:

-"Bu zamanda maddî fen ve terakkî sayesinde bir sürü insanlar faydalar görüyorlar. Zamana göre maddî ve manevî ilimleri Cenab-ı Hakk kullarına ihsan etmektedir. Bizlerden sonra gelecek evliyalar da, insanlar gibi dâima terakkî edip, ne gibi fen ve icâdlarda bulunacaklardır. Evliyalar da dâima terakkî edeceklerdir. Terakkî nisbetinde merhamet-i ilâhî olup, kulları affa vesîle kılacak evliyalara da selâhiyet verilecekdir. BİZLERDEN SONRA GELECEK RİCALLERE BİZ DE MUHTAÇ KALACAĞIZ. Bu zamanlar Cenab-ı Hakk Teâlâ'nın, cemâl tecellîsini mutlak olarak ihsan buyurmasından, bu merhamet sayesinde Rasûlüllâh'ın has ümmet ricallerine bu kuvveti ihsan buyuruyor. Fıtrat-ı İslâm'ın ihtiyarını bizlere vermiştir. Bunun mânâsı şerîatla ölçülmez. Bu sır hakîkat ilminden bir sırdır. Ümmet-i davet olanlara da şumûlü vardır. Hazreti Musa'nın fer'inden kelâmına sebep, ihvanımızdan İbrahimü'l-Ahzâb olmuştur. Bu zat, İbrahim aleyhisselâm nâra (ateşe) atıldığında sabır, tefvîz, teslîm ve itlâkına sebep olmuştur. O zatların kendi peygamberlik inayeti kâfî gelmedi. BU DA ÜMMET-İ MUHAMMED'İN SON ZAMANLARINDA BULUNANLARA KISMETTİR. SAHÂBE-İ KİRAM DA, BU ZAMANDAKİ, CENAB-I HAKK TEÂLÂ'NIN CEMÂL-İ MUTLAK TECELLÎSİNE METFUN VE ÂŞIKLARDI. BU ZAMANDA BULUNMAKLIĞI ARZU ETTİLER" diye enbiyâlara Bedîü'r-Reyhân hazretleri beyanâtta bulundu.

(Kaynak: Hasan BURKAY, Menâkıb-ı Şerefiyye [Kitap]. - Ankara (Beş Cilt) : Çınar Yayınları, 1995-2010, c. V, s. 24-25)

KADER AFFETMEZ, İYİ OLMAYA MECBURUZ

Allah Teâlâ her an tecelli eder. Ancak tecellilerini de aynı şekilde ve bir daha tekrar etmez. Fakat bazı tecelliyatı kader planı üzere takdir ettiği için ayniyet gösterir gibi olsa da yine bizim farkına varamadığımız tekrarı olmayan şekildedir.

Tecelliyat, zât, sıfat ve ef'alin perdeleri arasından süzülür. Bunları zahir ve batın olarak görmek arzu etsek de nasibimiz miktarını aşmak mümkün değildir.

Konu üzerinde düşünürken hatırlayacak olursak Hristiyanlar hakkında buyrulan ayette [305] tecelliyatın parçalanması haber verilmektedir. Parçalamadan ve parçalanmadan neticeye varmak zordur.

Konuyu biraz daha açacak olursak, Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem buyurdu ki;

"Allah'ın rızası, anne ve babanın rızasındadır. Allah Teâlâ'nın gadabı anne ve babanın gadabındadır."[306]

Bir çocuk dünyaya gelirken bazı hususlar yönünden rabbâni tecelliler ana ve babasından zuhur edecek demektir. Yani ilâhı anne ve babası olacak demektir. Kader gereği anne-baba, sıfatların gereği meydana gelen bebekte Allah Teâlâ'nın sıfatlarını icra ederken, Zât'ın rahman ve rahimini üzerlerinden aşikar kılacaklardır. Ta ki bebek, çocukluktan büyüyüp nefsini ilah edene kadar. Ne zaman ki evlat, kendinde tecellileri "fark" edip ebeveynin sıfatlarını isteyince "Allah Teâlâ'dan başka ilahlar edinmeyin" sınırına varmasıdır.

Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellemin ana ve baba rızasını Allah Teâlâ ile eşleştirme hikmeti budur. O'nun **"Rabbim beni terbiye etti ve edebimi en güzel şekilde yaptı."** [307] demesi ile sınırları hiçbir zaman aşmadığını, kader bazında babasını doğmadan, annesini rüşt çağına ermeden "ismet"inin Allah Teâlâ tarafından korunduğuna da işaret etmiştir.

Büyükler arasında babasını küçük yaşta kaybedenlere **"Allah Teâlâ'nın bahtiyar kulları"** denilmesi çok meşhurdur. Annenin küçük yaşta kaybedilmesi için bu sözün kullanılmaması insanın yaratılışında **"zayıf yaratılış"** yönündendir.

Bu izahattan sonra insanın ana-baba hakları ve cemiyette nasıl davranması gerektiğini anlıyoruz.

Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem Efendimiz buyurdular ki;

"Bir babanın duası, ilahi hicaba erişir ve bu hicabı da aşar." [308]

"En iyi iyilik, babasının vefatından sonra, onun dostlarını yoklamaktır." [309]

"Babanın dostluğunu koru, dostlarıyla dost ol. Şayet babanın dostluğunu korumazsan, Allah Teâlâ da senin nurunu söndürür." [310]

"Baba dostuna iyilik, babaya iyilik demektir." [311]

"Allah Teâlâ, Musa aleyhisselama **"Âsi olanın sözünün ağırlığı, dünyadaki bütün kumların ağırlığına eşittir"** buyurunca, Musa,

"Ya Rabbi, bu âsi kimdir" dedi. Allah Teâlâ,

"Ana babasının sözünü dinlemeyendir" buyurdu." [312]

Yukarıda geçen hadis-i şeriflerde ataları dost iken birbirine haksız düşman olan çocukların durumlarının vahametini de göstermektedir. Her ne şekilde olursa olsun Habil ve Kabil meselesinde isyan eden çocuk zarar etmiştir. Çünkü Allah Teâlâ zalim, isyan eden, bağî, eşkıya, hain … kulunu sevmez ve yardım etmez. Hatırlayalım;

---

[305] "«Allah, üçün üçüncüsüdür.» Diyenler elbette kâfir oldu. Oysa, bir tek ilahtan başka ilah yoktur. Eğer bu dediklerinden vazgeçmezlerse, içlerinden kâfir olarak kalanlara kesinlikle pek acı veren bir azap dokunacaktır." (Mâide, 73)

[306] (Tirmîzî, Birr, 3.)

[307] (Kenz, 7:214 H. No: 18673; Münavi, Feyzü'l-Kadir, 1:225)

[308] (İbni Mace)

[309] (Müslim)

[310] (Buhari)

[311] (Taberani)

[312] (Ebu Nuaym)

"Vahşî, Mekke'nin fethinden sonra korkudan Tâif'e kaçıp yerleşti. Fakat daha sonra Tâifliler topluca Medine'ye gidip İslam'ı kabul ettikleri zaman yeryüzü kendisine dar geldi. Oradan Şam ve Yemen taraflarına kaçmayı düşündü. Ancak birisi kendisine,

"Ne üzülüyorsun? Vallahi o, dinine giren tek bir kimseyi öldürmemiştir." deyince, Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellemin huzuruna çıkmaya karar verdi. Medine'ye gitti ve şehadet getirip Müslüman oldu. Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem,

"Vahşî, otur ve bana Hamza'yı nasıl şehit ettiğini anlat." dedi.

Vahşî'nin sözü bitince Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem kendisine,

"Yazık, gözüme görünme!" dedi. Çünkü o şefkatli rasül, onu gördüğünde sevgili amcasını hatırlayacak, müteessir olacaktı. Vahşî de Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellemin emrine uyarak bir daha gözüne görünmedi." [313]

Dinimizde tövbe kapısı açıktır. Ancak şer olmanın sineleri deşen bir yara olarak devâmiyeti vardır. Gönülleri fethetmeden kanla elde edilen kazançlar gırtlakları ve cemiyeti parçalar. Yaptık oldu, unutulur, diye diye düşündüğümüz çok işlerimiz yarın önümüze geldiğinde mahcup olacağımız azapların en elimidir.

"Dedenin yediği elmadan torunun dişi gıcırdar" sırrına erenler için hayatı idâme etmek çok zor olmuştur.

"Bir gün Hz.Musa aleyhisselâm Allah Teâlâ'ya yalvararak İlahî adaletin tecellisini gözüyle görmek ister. Allah Teâlâ'ya dua ederek böyle bir olaya şahit olmak ister. Duasını kabul eden Cenab-ı Hakk, Hz. Musa'ya:

"Falan sahradaki çeşmenin yanına git, bir tarafa gizlen, hikmet ve adaletimi seyret" buyurur. Hz. Musa aleyhisselâm, sahraya varır, çeşmenin bulunduğu yerde bir ağacın arkasına gizlenir, beklemeye başlar. Sahranın bir ucundan genç bir atlı çeşmenin başına gelir. Atından iner, suyunu içer, koynundan bir kese altın çıkararak çeşmenin başına bırakır. Biraz dinlendikten sonra atına atlayarak yoluna devam eder fakat altın kesesini koyduğu yerden almayı unutur. Biraz sonra suyun başına bir delikanlı gelir. Suyunu içip dinlendiği sırada çeşmenin yanında bir kese altın görür. Keseyi alır, oradan ayrılarak kaybolur. Yoluna koyulur. Bir müddet sonra çeşme başına bu defa da kör bir adam gelir. Abdest alarak namaz kılar, yorgunluğunu çıkarmak için bir tarafa oturur. İşte tam bu sırada altın kesesini unutan genç gelir. Bıraktığı yerde keseyi görmeyince kör adama çıkışır.

"Altınlar nerede, ne yaptın" der ve keseyi adamın aldığını düşünerek onu sıkıştırır. Adam almadığına dair her ne kadar yemin ettiyse de inandıramaz. Sonunda delikanlı belinden kılıcını sıyırdığı gibi kör adamın başını gövdesinden ayırır. Adamın üzerini ararsa da bir şey bulamaz ve çekilir, gider. Hz. Musa, gördüğü ürkütücü manzara karşısında hayrete düşer. Olayların gerçek hikmetini öğrenmek için Allah Teâlâ'ya duada bulunur:

"Allah'ım" der. **"Azamet ve Kibriyan(büyüklüğün) hakkı için beni bu hikmet ve ibretten haberdar et."** O sırada Cenab-ı Hakk, Hz. Cebrail'i gönderir. İlahî fermanı açıklamasını emreder. Olayların gerçek sebebini ve hikmetini Hz. Cebrail teker teker anlatır:

"Ya Musa gözlerinle görüp de bir mana veremediğin olayın hikmeti şudur: Çeşme başında altınları görüp de alan gencin babası, altını bırakan gencin babasının yanında birkaç sene işçi olarak çalışmıştı. Fakat haksızlık ederek ücretini vermemişti. Adam hakkını ne kadar istediyse de alamamıştı. İşini yaptıran adam bir Müslüman'a zulmederek hakkını zimmetine geçirdi. Öldükten sonra da işçinin hakkı olan para oğluna miras kaldı. İşte, çeşme başında gencin aldığı bir kese dolusu altın, babasının hakkı olup da alamadığı altın kadardı. Bu suretle Cenab-ı Hakk seneler sonra hak sahibine hakkını vermiş oldu. O kör adam ise gözleri varken, altınları çeşme başında unutan gencin babasını öldürmüştü. O zamanlar bu genç, çocuk yaştaydı. İşte babasının katilini öldürerek kısası yerine getirmiş oldu. Allah'ın takdiri de zaten bu şekildedir."

Böylece bir nesil sonra kaderin adaleti tecelli etmiş oldu. Zalim cezasını çekti, hak sahibi de hakkına kavuşmuş oldu.

Sonuçta hallerimizde şerrin zuhur ettiği unsur olmaktan Allah Teâlâ'ya sığınmalıyız.

İsmail Hakkı

---

[313] Üsdü'l-Gàbe, 5: 84.

“BEN”İ NASIL BULACAĞIZ?

İnsan “ben”in temelinde gizlidir.
“Beni” bulmak insan için bir sorun mudur?
“Ben”i anlamakta ve bulmakta ne kadar zorlanıyoruz.
Kişinin “ben”deki gizemi ancak dışarıya aksettirmesi ile sezebilir.
Bu meyanda sözler çoğalarak hakikatin görüntüsü kararır olsa da sonuçta her söz insanı bir şekilde bağlar.
….
Önemli olan tek varlık ve fikir yalnız siz olsaydınız, kim veya ne olurdunuz?
Bu soruya karşılık kaç örneğiniz vardır?
Gerçekten mutlu olmak istiyorsam, içimdeki kişi mi başkası mı olmalıyım?
İçimde, eşsiz olan 'ben’i bulmak mı kolay yoksa birine benzemek mi?
Bulana kadar, ne yapmalıyım?
….
Bir ömür boyunca köpek bakıcılığı yaptıktan sonra, geriye dönüp, "Bir öğretim görevlisi niye olmadım" demek için yıllarımı geçirip köpekliğe razı mı olmalıyım?
Bir insan için “benden çok çok üstün, daha güzel hayat geçiriyor” diye üzülüp boy ölçüşeceğime, onları kendi seviyene indirgemem için isyan mı etmeliyim?
….
İnsanlar beni beğenmiyor ve saygı duymuyorsa, onlara benzemeli mi, yoksa ayrılıp gitmeli miyim?
Ben kendimin mi yoksa bir şeyin temsilcisiyim?
….
Sorular sorular,…..
….
Hakikatte insan karanlık duygularından sorularından bir türlü kurtulamamıştır.
İşte, insanın kendi dünyasında karanlık duyguları ve soruları vardır. Acaba korkulması gereken, karanlık duyguları inkâr etmek mi, yoksa onları yok olduğunu zannetmek midir?
İnsanlar neden yalnız kalmak hususunda ısrar ederler.
Her şeyin daha çok paradoks bir görünümde olmasını isterler.
….
Niçin mi?
….
Düzen ve uyum insanı yıpratıyor.
Hep karmaşa olursa insan mutlu olacak diye düşünülüyor.
….
Evet, isyan etmek güzeldir.
Ama neye isyan?
Diyebilirsin ki!
“Tek ve yegâne olmakta büyük bir zevk. Hiçbir zaman başkası gibi olmamalıyım 'Farklı' olarak hayatın yüküne sahip olabilirsem, her günüm bir zafer gibi olacaktır.
Toplumun içinde silik biri olmak için çaba göstermek yerine bulunduğum yerde tek olmak için gayret göstermem ve toplumun, etrafımda şekillendirmesini beklemek daha güzeldir.
Belki, kesinlikle öyle olacaktır,…”
Anlaşılıyor ki;
İnsan büyük ve kutsanmış olmanın peşindedir.
….
Kutsanmak istiyorsan, hiçbir şey söyleme veya kimsenin hiçbir şey hissetmeyeceği bir **'yoklukta'** ol.
Yalnızca nefsine bak.

Şüpheyi barındıran geleceği, ne de pişmanlığı barındıran geçmişi bırak.

Netice; “Yokluk ve varlık” arasındaki yerin “ben”in yeridir. Dışında olup da sende olmayan bir şeyi isteyip istemediğini, içinde olup da tamamlanmamış bir özelliğin olup olmadığını bulmana kadar gayret etmen gerekir.

İsmail Hakkı

ALDANMANIN HİKÂYESİ

Hz. Mevlana kaddese'llâhü sırrahu'l azîz mesnevisindeki uzun hikâyelerden biri olan "Yahudi Padişahın Hikâyesi"nde [314] aldatan ve aldananlar söz konusu edilmiştir. Bu hikâyeyi günümüz için yeniden yorumlayarak tekrar hatırlayalım.

"Yahudi padişah" hikâyesi kısaca şöyledir:

"Yahudiler içinde zâlim, İsa aleyhisselâm düşmanı ve Hıristiyanları yakıp yandırır bir padişah vardı. İsa'nın devriyle, nöbet onundu.

Musa'nın canı oydu, onun canı Musa. Şaşı padişah, Tanrı yolunda o iki Tanrı dostunu birbirinden ayırdı.

Usta, bir şaşıya ***"yürü, var, o şişeyi evden getir"*** dedi.

Şaşı, ***"O iki şişeden hangisini getireyim? Açıkça söyle"*** dedi.

Usta dedi ki: ***"O iki şişe değildir. Yürü, şaşılığı bırak fazla görücü olma!"***

Şaşı, ***"Usta, beni paylama. Şişe iki"*** dedi. Usta dedi ki:

"O iki şişenin birini kır!"

Çırak birini kırınca ikisi de gözden kayboldu. İnsan tarafgirlikten, hiddet ve şehvetten şaşı olur.

Şişe birdi onun gözüne iki göründü. Şişeyi kırınca ne o şişe kaldı, ne öbürü! Hiddet ve şehvet insanı şaşı yapar; doğruluktan ayırır.

Garez gelince hüner örtülür. Gönülden, göze, yüzlerce perde iner.

Kadı kalben rüşvet almaya karar verince zalimi, ağlayıp inleyen mazlumdan nasıl ayırt edebilir?

Padişah, Yahudice kininden dolayı öyle bir şaşı oldu ki aman Ya Rabbi, aman!

Musa dininin koruyucusuyum, arkasıyım diye yüz binlerce mazlum mümin öldürttü.

Padişahın öyle yol vurucu, öyle hilekâr bir veziri vardı ki hile ile suyu bile düğümlerdi.

Dedi ki:

"Hıristiyanlar, canlarını korurlar ve dinlerini padişahtan gizlerler. Onları az öldür, çünkü öldürmede fayda yok, Dinin kokusu çıkmaz; misk ve öd ağacı değil ki! Yüz tane kılıf içinde gizli sırdır. Dışı, sana malûmdur ama içi aksine." Padişah:

"Peki, söyle bakalım, ne yapalım; bu hususta ne hile ve tezvirde bulunalım, çaresi ne?

Ne yapalım ki dünyada ne açık dindar, ne gizli din tutar bir Hıristiyan kalmasın" dedi. Vezir dedi ki:

"Bana gazap ederek hükmet, kulağımı elimi kestir; burnumu, dudağımı yardır! Ondan sonra beni darağacına götür. O esnada bir şefaatçi suçumun affını dilesin. Bu işi dört yol ağzı bir yerde, tellâl pazarında yaptır.

Ondan sonrada beni, huzurundan uzak bir şehre sür ki ben, onların arasına yüz türlü din kayıtsızlığı sokayım."

Vezirin Hıristiyanlara hilesi bu halde diyeyim ki:

"Ben gizli Hıristiyan'ım; ey sır bilen Tanrı; sen benim gönlümü bilirsin! Padişah, benim imanımı anladı; taassuptan dolayı canıma kasdetti. Dinimi padişahtan saklamak, onun dininden görünmek istedim.

Padişah, benim sırlarımdan bir koku sezdi. Sözlerim huzurunda kusurlu göründü."

Vezir, bu hileyi, padişaha sayıp dökünce padişahın gönlünden endişeyi tamamıyla giderdi. Padişah, vezire, vezir ne dediyse yaptı. Halk, bu gizli ve hakikati meçhul hileden dolayı şaşırıp kaldı. Onu Hıristiyanların oturdukları tarafa sürdü. Vezir de ondan sonra halkı davete başladı. Yüz binlerce Hıristiyan, azar azar onun etrafına toplandı. O, onlara gizlice İncil'in, zünnarın ve namazın sırrını anlatmaktaydı. Görünüşte din hükümlerini anlatıyordu; fakat bu anlatış, hakikatte onları avlamak için ıslık ve tuzaktı. Bunun için (gizli hileyi anlamak müşkül olduğundan) bazı ashab, Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellemden, azgın ve hilekâr nefsin hilesini sorarlar; ***"Nefis, ibadetlere ve candan gelen ihlâsa gizli garezlerden ne karıştırır?"*** derlerdi.

Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellemden ibadetin faziletini ve sevabını arayıp sormazlar;

---

[314] Mesnevi, I, b. 324-739

"Apaçık ayıp hangisidir?"diye kötü huyları sorarlardı.

Hıristiyanlar tamamıyla ona gönül verdiler. Zaten avamın taklidinin kuvveti ne olabilir ki? Kalplerinin içine onun muhabbetini ektiler, onu İsa'nın halifesi sandılar. O ise hakikatte tek gözlü melûn Deccâl'dı.

Ey Tanrı, feryadımıza yetiş; sen ne güzel yardımcısın!

Ey Tanrı, yüz binlerce tuzak ve yem var, bizler de yemsiz kalmış halis kuşlar gibiyiz. Her an yeni bir tuzağa tutuluyoruz, istersek her birimiz, birer doğan ve simurg olalım. Sen bizi her zaman tuzaktan kurtarmaktasın. Ey gani ve müstağnî Tanrı, biz yine bir tuzağa doğru gitmekteyiz! Biz bu ambarda buğday biriktirmede, toplanan buğdayı yine kaybetmekteyiz. Biz, bu vahşi mahlûklar topluluğu, düşünmüyoruz ki buğdayın noksanlaşması farenin hilesindendir. Fare, ambarımızı deldikçe, hilesinden ambar harab olmuştur.

Ey can, önce farenin şerrini defet, sonra buğday biriktirmeye çalış, çabala! O büyükler büyüğünün haberlerinden birini dinle: ***"Huzuru kalb olmadıkça namaz tamam olmaz."***

Eğer bizim ambarımızda hırsız bir fare yoksa kırk yıllık ibadet buğdayı nerde?

Her günlük azar azar sadikane ibadet taneleri niçin bu ambarımızda toplanmıyor?.....

…. O kâfir vezir, din nasihatçisi olarak hile ile badem helvasına sarımsak karıştırmıştı! Hıristiyanların içinde aklı eren zevk sahibi olanlar vezirin sözünde acılık karışmış bir tat anlayıp hilesini sezdiler.

Vezir, garezle karışık lâtif sözler söylemekte, gül sulu şeker şerbetinin içine zehir dökmekteydi. Sözünün dış yüzü, yolda çevik ol, diyordu. Ardından da cana, gevşek ol demekteydi. Gümüşün dışı ak ve berraksa da el ve elbise ondan katran gibi bir hale hale gelir.

Vezirin sözleri, uyanık ve zevk sahibi olanlardan başkaları için bir boyun halkasıydı (onun sözlerini kabul etmişler, ona uymuşlardı). Vezir, padişahtan altı ay ayrı kaldı, bu müddet zarfında İsa aleyhisselâma uyanlara sığınak oldu. Halk, umumiyetle dinini de, gönlünü de ona ısmarladı. Onun emir ve hükmü önünde herkes, can feda ediyordu.

Padişahla vezirin arasında haber gidip geliyordu. Padişah, ona gizlice vaatlerde bulunuyordu. Nihayet muradının hâsıl olması, Hıristiyanların toprağını yele vermesi için.

Padişah ***"Ey devletli vezirim, vakit geldi, kalbini gamdan tez kurtar"*** diye mektup yazdı. Vezir de

"Padişahım; işte şimdicik İsâ dinine fitneler salma işindeyim" diye cevap verdi. Hıristiyanların on iki kısmı hükümetleri zamanında, İsâ aleyhisselâm kavminin on iki emîri vardır. Her fırka bir emîre tâbiydi; kendi beyine tamah yüzünden kul olmuştu. Bu on iki emîrler kavimleri, o kötü vezire bağlanmışlardı. Hepsi, onun sözüne itimat ediyordu, hepsi onun mesleğine uymuştu. O, öl, der demez her emîr hemen o anda ölürdü.

Vezir, her emîrin adına birer tomar düzdü. Her tomarın yazısı, başka bir olaydı. Her birinin hükmü başka bir çeşittir. Bu baştan aşağıya kadar ona aykırıdır. Birinde riyazat ve açlık yolunu tövbenin rüknü, Tanrı'ya dönüşün şartı yapmış.

Birinde

"Riyazat faydasızdır, bu yolda cömertlikten başka kurtuluş yoktur" demişti.

Birinde demişti ki:

"Senin açlık çekişin, mal verişin mâbuduna şirk koşmadır. Gam ve rahat zamanında Tanrı'ya dayanmak ve tamamıyla teslim olmaktan gayri hepsi hiledir, tuzaktır."

Öbüründe demişti ki:

"Vacip olan hizmettir, yoksa tevekkül düşüncesi suçtan ibarettir."

Birinde;

"Dindeki emir ve nehiyler, yapmak için değil, aczimizi bildirmek içindir. Tâ ki onlardan âciz olduğumuzu görelim de Tanrı kudretini bilelim, anlayalım" demişti.

Öbüründe,

"Kendi âczini görme, uyan, kendine gel; o aczi görüş, küfranı nimettir. Kendi kudretini gör ki bu kudret ondandır. Kudretini, onun nimeti bil ki, kudret odur" demişti.

Birinde demişti ki:

"Bu ikisinden de geç, nazarına her ne sığarsa put olur!"

Öbüründe;

"Bu mumu söndürme ki bu görüş, meclise mum mesabesindedir. Eğer nazardan ve hayalden geçersen gece yarısı visâl mumunu söndürmüş olursun" demişti.

Birinde demişti ki:

"Söndür, hiç korkma ki yüz binlerce karşılığını göresin. Çünkü nazar mumunu söndürmekle can mumu artar, kuvvet bulur. Sabrının yüzünden Leylâ'n Mecnun olur! Kim, zâhitliği yüzünden dünyayı terk ederse dünya onun önüne çok, daha çok gelir!"

Başka birinde;

"Hak sana ne verdiyse onu icat ederken tatlılaşmış. Kolaylaştırmıştır. Onu güzelce al; kendini zahmete sokma" demişti.

Birinde demişti ki:

"Kendine ait olanı terk et, çünkü tabiatının kabul ettiği, merduttur, kötüdür. Birbirine aykırı yollar, nefse kolaydır, herkese bir din, can olmuştur. Eğer Hakk'ın din işlerini kolaylaştırması, doğru bir yol olsaydı her Yahudi ve mecusi, Tanrı'yı duyar, anlardı" demişti.

Öbüründe demişti ki:

"Kolay, odur ki gönlü hayatı ve canın gıdası ola. Tabiatın hoşlandığı her şey, vakti geçince, çorak yere ekilmiş tohum gibi mahsul vermez. Onun mahsulü, pişmanlıktan başka bir şey olmaz; onun kazancı, sahibine ziyandan başka bir şey getirmez. O zevk, sonunda da önünde olduğu gibi kolay ve hoş görünmez; nihayette adı güç olur, güçlenmiş bir hale gelir. Sen güçleştirilmişle, kolaylaştırılmışı, birbirinden ayırdet; bunun yüzünü de sonuna nazaran gör, onun yüzünü de sonuna nazaran."

Bir tomarda da;

"Bir üstad ara. Âkıbeti görme hassasını nesepte (şunun bunun soyundan gelmiş olmakta ve bununla öğünende) bulamazsın.

Her çeşit din sâlikleri üstad aramaksızın, peygamberlere tâbi olmaksızın işlerin âkibetlerini gördüler, kendi akıllarınca netice hakkında istidlâllerde bulundular da bu yüzden hata ve dalâlete düştüler. Âkıbet görme; elle dokunmuş, örülmüş değildir. Böyle olsaydı dinlerde nasıl ayrılık olur-du?" demişti.

Bir tanesinde demişti ki:

"Usta da sensin; çünkü ustayı da sen tanırsın. Er ol, erlerin maskarası olma; kendi başının ça-resine bak sersemleşme."

Bir diğerinde;

"Bunların hepsi birdir. İki gören kimse şaşı adamcağızdır" demiş.

Bir tomarda da;

"Yüz, nasıl bir olur, bunu kim düşünür, meğer ki deli olsun! Bunların her biri, öbürünün zıd-dıdır. Gayrı zehirle şeker nice bir olur?

Zehirden de, şekerden de geçmedikçe vahdet bahçesinden nice koku alabilirsin? demişti.

O İsâ dinine düşman olan vezir bu tarz da, bu çeşitte on iki tomar yazdı.

İhtilaf; gidiş tarzındadır, yolun hakikatinde değil.

Vezir, İsâ aleyhisselâmın bir renkte oluşundan koku almamıştı. O, İsâ küpünün mizacından huy kapmamıştı.

Yüz renkli elbise, İsâ aleyhisselâmın sâf küpünden saba rüzgârı gibi sade ve lâtif bir hale gelir, tek bir renge boyanırdı.

Birlikteki bu tek renklilik, insana usanç ve sıkıntı veren tek renklilik değildir. Belki o tek renk de-niz gibidir, ona dalanlar da balık gibi hayat ve neşe içindedirler. Karada gerçi binlerce renk var, ama balıkların kurulukla savaşı var!

Sonra vezir kendince başka bir hile kurdu. Vaiz ve nasihati bırakıp halvete girdi. Müritleri yakıp yandırdı. Tam kırk, elli gün halvette kaldı. Halk onun iştiyakından, hal ve tavrı ile sözünden, sohbetin-den uzak düştükleri için deli oldular. Onlar yalvarıp sızlanıyorlardı, vezir ise halvette riyazattan iki bük-lüm olmuştu. Hepsi birden

"Biz sensiz kötü bir hale düştük, karışıklık içindeyiz. Değneğini yeden birisi olmadıkça körün ahvali ne olur? İnayet et. Allah için olsun, bundan ziyade bizi kendinden ayırma! Bizler çocuk gibi-yiz, sen bize dadısın; sen bizim üzerimize o gölgeyi döşe" demişlerdi. Vezir dedi ki:

"Ruhum dostlardan uzak değildir. Fakat dışarı çıkmaya izin yok."

Emîrler rica ve şefaate, müritler dil uzatmaya başladılar:

"Ey kerem sahibi! Bu ne kötü talih ki sensiz gönülden de yetim kalmışızdır, dinden de. Sen bahaneler ediyorsun, biz ise dertle yürek yangınlığından soğuk soğuk ah edip duruyoruz. Biz senin sohbetine alışmışız. Biz senin hikmet sütünle beslenmişiz. Allah aşkına bize bu cefayı yapma; lûtfet, bugünü yarına bırakma! Gönlün razı olur mu, âşıkların, âkıbet istifadesiz kalsınlar? Hepsi de karadaki balık gibi çırpınıyorlar. Suyu aç, ırmağın bendini yık! Ey zamanede eşi olmayan zat! Allah Teâlâ aşkına halkın imdadına yetiş!" Vezir dedi ki:

"Dikkat ediniz, ey dedikodu düşkünleri! Dilden çıkan ve kulakla duyulan zâhiri vaizleri arayanlar! Bu aşağılık duygu kulağına pamuk tıkayın, ten gözünden duygu başını çözün! O gizli kulağın pamuğu, baş kulağıdır, bu kulak sağır olmadıkça o can kulağı sağırdır. Hissiz, kulaksız, fikirsiz olur ki "İrciî - Tanrına geri dön" hitabını işitesiniz. Sen uyanıklık dedikodusunda oldukça uyku sohbetinden nasıl olur da bir koku alabilirsin! Bizim sözümüz işimiz, hariçte yürümektedir. Bâtınî yürümek ise gökler üzerinde olur. Cisim, kuruluğu (bu âlemi) gördü, çünkü kuruluktan (bu âlemden) doğdu; can İsâ'sı, ayağını denize attı. Kuru cismin yürümesi, kuruya düştü, ama canın yürümesine gelince: Ayağını denizin ta ortasına bastı. Ömür kuruluk yolunda; gâh dağ, gâh deniz, gâh ova aşarak geçip gittikten sonra...

Abıhayatı, nerede bulacaksın; deniz dalgalarını nerede yaracaksın? Kara dalgası, bizim kuruntularımız, anlayışımız ve fikrimizdir. Deniz dalgası ise kendinden geçiş, sarhoşluk ve yokluktur. Sen bu sarhoşlukta oldukça o sarhoşluktan uzaksın. Bundan sarhoş oldukça o kadehten nefret eder durursun.

Zâhir dedikodusu toz gibidir. Kulak gibi bir müddet dinlemeyi âdet edin!"

Müritler, halveti terk et diye tekrar ısrarla yalvardılar ve dediler ki: ***"Ey bahane arayan hakîm bu cefayı bize reva görme!*** Vezir

"Halveti terk etmem" diye cevap verdi. Hepsi birden dediler ki:

"Ey vezir, inkâr etmiyoruz, bizim sözümüz ağyarın sözü gibi değildir. Ayrılığından gözyaşlarımız akmakta, canımızın tâ içinden ahu vahlar coşmakta!"

Vezirin, halveti terk etmede müritleri ümitsiz bıraktı. Vezir içerden seslendi:

"Ey müritler, benden size şu malûm olsun ki İsâ aleyhisselâm bana "Hep yakınlarından, arkadaşlarından ayrıl, tek ol, Yüzünü duvara çevirip yalnızca otur, kendi varlığından da halveti ihtiyar et" diye vahyetti. Bundan sonra konuşmaya izin yok, bundan sonra dedikodu ile işim yok. Dostlar, elveda! Ben öldüm, yükümü dördüncü göğe ilettim. Bu suretle de ateşe mensup feleğin altında zahmet ve meşakkatler içinde yanmayalım. Bundan sonra dördüncü kat gök üstünde, İsâ'nın yanında oturacağım."

Neden sonra o emîrleri yalnız ve birer birer çağırıp her birine bir söz söyledi. Her birine

<u>"İsâ dininde Tanrı vekili ve benim halifem sensin, Öbür emîrler senin tâbilerindir. İsâ, umumunu senin taraftarın ve yardımcın etti. Hangi emîr, baş çeker, tâbi olmazsa onu tut; ya öldür yahut esir et, hapse at. Ama ben sağ iken bunu kimseye söyleme, ben ölmedikçe, reisliğe talip olma. Ben ölmedikçe bunu hiç meydana çıkarma. Saltanat ve galebe dâvasına kalkışma. İşte şu tomar ve onda Mesîh'in hükümleri... Bunu ümmete tasih bir tarzda oku!"</u> dedi. O, her emîre ayrı olarak şunu söyledi:

<u>"Tanrı dininde senden başka naib yoktur!"</u>

Her birini ayrı ayrı ağırladı. Ona ne söyledi ise buna da onu söyledi. Her birine bir tomar verdi, her tomar öbürünün zıddını ifade ediyordu. O tomarların metni **"Ya"** harfinden **"Elif"** harfine kadar olan harflerin şekilleri gibi birbirine aykırıdır. Bu tomarın hükmü, öbürünün zıddıydı, bu zıt diyeti bundan önce bildirdik.

Ondan sonra daha kırk gün kapısını kapadı. Kendisini öldürüp varlığından kurtuldu. Halk onun ölümünü haber alınca kabrinin üstü kıyamet yerine döndü. Bir hayli halk onun yası ile saçlarını yolarak, elbiselerini yırtarak mezarı üstüne yığıldı. Arap'tan, Türk'ten, Rum'dan, Kürt'ten oraya toplananların sayısını da ancak Tanrı bilir. Mezarın toprağını başlarına serptiler. Onun derdini yerinde ve dertlerine derman gördüler. Bir ay ahali, mezarı üstünde gözlerinden kanlı yaşlara yol verdiler. Onun ayrılığı derdinden padişahlar da, büyükler de, küçükler de ah u figan ediyorlardı. Bir ay sonra halk dedi ki:

"Ey ulular! Siz beylerden o vezirin makamına oturacak kimdir. Ki biz o zatı, vezirin yerine imam ve mukteda tanıyalım. Elimizi de, eteğimizi de onun eline teslim edelim….

O emîrlerin birisi öne düşüp o vefalı kavmin yanına gitti. Dedi ki:

"İşte o zatın vekili; zamanede İsa halifesi benim. İşte tomar, ondan sonra vekilliğin bana ait olduğuna dair burhanımdır."

Öbür emîrde pusudan çıkageldi. Hilâfet hususunda onun davası da bunun davası gibiydi. O da koltuğundan bir tomar çıkardı, gösterdi. Her ikisinin de Yahudi kızgınlığı başladı. Diğer emîrler de bir bir katar olup (birbirlerinin ardınca davaya kalkışıp keskin kılıçlar çektiler.) Her birinin elinde bir kılıç ve bir tomar vardı; sarhoş filler gibi birbirlerine düştüler. Yüz binlerce Hıristiyan öldü, bu suretle kesik başlardan tepe oldu. Sağdan, soldan sel gibi kanlar aktı. Havaya, dağlarcasına tozlar kalktı. O vezirin ektiği fitne tohumları, onların başlarına âfet kesilmişti."

Vezirin hilesi ile Hıristiyan topluluğu kendi kendini yok etmek için gayret içine girmişti.

Hikâyede burada bitti. Fakat günümüzde yeni versiyonları ile devam etmektedir. Yani Müslümanlar bugün bu şekilde aldatılarak sürekli aynı taarruz altında kendi elleri ile eritilmektedir.

Hikâyeyi aşağıdaki alıntılarla daha iyi anlayabiliriz.

[1501'de İspanya'nın Katolik Krallarına gönderdiği bir mektupta Kristof Kolomb, (1451'e doğru-1506) şöyle demektedir:

"Önceden de söylediğim gibi, bu Hint Adaları girişimi için bana ne akıl ne matematik hesapları ne de dünya haritaları yardımcı olmuştur; yalnızca İşaya'nın söyledikleri gerçekleşmiştir."

Kutsal Metinler tarafından esinlenmiş ve büyük yazgıların adamı olduğuna inanmış Büyük Amiral, bu özellikleriyle eski eskatolojik[315] beklentileri gerçekleştirecektir. Bartolome de Las Casas (1474-1566) sayesinde kurtarılan ve ölümünden sonra yayımlanan ***Diario de navegacion*** adlı eserinde, dinsel binyılcılık ve haçlı seferleri saplantısı alan tutkusuyla, ekonomik ve ticari hesaplarla (sözleşme yaparak Kolomb gelecekteki kârın onda birini daha baştan kendine ayırır) ve bir sömürge imparatorluğuna dayalı dünya hegemonyası kurmaya yönelik açık projesiyle çatışır. Hint Adaları'nın zenginliği, Hıristiyan evrenselciliğinin bayrağı altında insanlığı yeniden bir araya getirmek için, Kudüs ve İsa aleyhisselâmın mezarının kurtuluşu yönünde kullanılmalıdır. Böylelikle Kolomb kendisini, "***İsrail Tanrısı***"nın ismini ve şanını dünyanın öteki ucuna kadar taşımanın Tanrısal misyonuyla çevrilmiş hisseder. ***"Siyon Dağı'nın evini yeniden inşa etmek"*** gerekli diye haykırır. Altınla birlikte, ***"ruhlar cennete gönderilebilir."*** Onun keşfi eksiksiz bir dirilişin Yeni Zamanı'nı ilan eder; orada insanlık, bir bütünlük içinde tek dini kucaklayarak yanılgıyla geçen yüzyıllardan ve ilk günahtan azade, çatışmasız bir bütünlük içinde tek bir çobanın asası altında buluşacaktır. Kolomb, Platonculuk ve Kutsal Kitapların çift yanlı geleneğinden esinlenmiş, müritleri ortak bir Tanrı aslanda buluşmuş mistik bir toplum hayal eden Aziz Augustinus'un ***Civitas dei***'sine yönelir. Ayrıca Las Casas da Kıyamet tarafından ilan edilmiş mutluluk binyılına inancın etkisi altına girmekten kurtulamaz: O, Hıristiyanlığın mistik vücudunun bir parçası olan yerli halkta açılan yaralardan sorumlu olan kardeşlerinin, bu inancın gelişine engel olmalarına yanar.

Son günlerinde yerlilerin savunucusu olan Las Casas, ***"Eskisinin bir Türk kuşatmasıyla silinmiş olacağı gün, Hıristiyanlık dünyasından Yeni Dünya'ya genel bir eskatolojik aktarımın beklentisine katılacaktır."***][316]

Yine Kolomb gibi [More ve Erasmus [insanlığın kurtuluşu] için Hıristiyanlığının yerine insan kardeşliği Hıristiyanlığını koymayı dilerler. İlk Hıristiyan meclislerinin ruhuna dönmenin, Platon'un *communitas'*ının ilk çağlardan kalma bilgisi ile Tanrıda insanı sevmeyi ya da *caritas'ın* hümanist ülküsünü birleştirme onurunu ifade ettiğini düşünürler. Aziz Yuhanna ***"Tüm insanlık tek bir aile olacak,"*** kehanetinde bulunuyordu. Bu tümce Hıristiyan Mesihçiliğinin küreselleşme projesini anlatmıştır.

---

[315] **Eskatologya:** ***isim, felsefe (eskatolo'gya) Yunanca:*** İnsanın ve dünyanın sonunu, öbür dünyayı anlatmaya çalışan tanrı bilimi kolu.

[316] Armand MATTELART trc: Şule ÇİLTAŞ Gezegensel Ütopya Tarihi Kehanetsel Kentten Küresel Topluma (Histoire de I'utopie planetaire De la cite prophetüque o la societe globale) [Kitap]. - İstanbul : Ayrıntı, 2005.s.24-25

Avrupalı bilincini taşıyan ilklerden olan Erasmus için, ***insan ve Hıristiyan olmanın gereği, halkları birbirine karşıt kılan ulusçuluğu ve ulusal dilleri tanımamaktır***. Onun için yalnızca Latin dili, büyük bilginlerin kardeşliğiyle paylaşıldığı için, evrensel sıfatını hak eder. Onun mektup ağı sınır tanımaz. Hayatı boyunca,

"Dünya vatandaşı olmak istiyorum, herkesin yurttaşı ya da daha doğrusu herkese yabancı"

"Hiçbir zaman bir yere bir başkasından daha fazla bağlanmadım, benim için bütün dünya vatanımdı"

"Bir şehrin değil, dünyanın vatandaşı olmak istiyorum," diye haykırmıştır.

Özgür şehirlerin cumhuriyetçi sistemi konusunda More'la aynı inancı öğretir. *Querela Paris'le* [Örselenen Barışın Şikâyeti] iki kısım oluşturan 1551'de yayımlanmış barışın kişileştirildiği *Encomium Moriae'de* [Deliliğe Övgü] İngilizlerin, İskoçların, Fransızların, Parislilerin, İtalyanların, Romalıların, Venediklilerin, Yunanlıların, Türklerin, Yahudilerin, İspanyolların ve Almanların özelliklerinden yola çıkarak kolektif biçim altında her ulusa şırınga edilen kendini sevmeyi tiye alır."

Bu dünya vatandaşlığı arzusu, Hıristiyan hümanizminin insan uygarlığının birliğine inancının demirleme noktası olan eskatolojik vatana kavuşma umudundan ayrılamaz.

<u>Evrensel Hıristiyan kenti sınırlıdır. İnananlar arasındaki birlik, haçlı seferlerinden beri imanın amansız düşmanları sayılan imansızları, Türkler ya da Müslümanları dışlayarak oluşur.</u>

Erasmus, *Deliliğe* Övgü'sünde ***"Tüm bu gerçek barbarlar topluluğu insan türünün düşmanıdır,"*** der.

Erasmus 1517'de yayımlanan *Querela Pacis'te* **" Ancak Türklere karşı savaş ilan edildikten sonra ve "Avrupa'nın selameti adına" 1530'da Consultation au sujet de la guerre contre les Turcs [Türklere Karşı Savaş Konusunda İnceleme] adlı yapıtında savunma amaçlı bir savaş fikrini ileri sürer.** Dahası şartlarını şöyle sıralar:

<u>KÖTÜLERLE KÖTÜLER OLARAK SAVAŞMAMAK GEREKİR, TÜRKLERLE HAÇ ÇIKARARAK DEĞİL, TÜRK GİBİ SAVAŞMAK GEREKİR; SAVAŞ, İNSANLIKTAN UZAKLAŞMADAN YAPILMALI, BARIŞÇIL BİR HIRİSTİYANLAŞTIRMAYI GETİRMELİDİR.</u>][317]

[IV. Henri [318] Avrupa Federasyonu için üç kriteri yerine getirmesini öneriyordu:

Türklere karşı sürekli bir savaş için anlaşmak; kalıtsal monarşiler, seçimli monarşiler ve cumhuriyetler arasında eşit parçalar halinde paylaşılmış on beş ayrı "egemenlik"e dönüşmek; temsilcilerin ortak çıkarlar üzerinde tartıştıkları ve aralarında çıkan ayrılıkları değerlendirdikleri Yunan antikitesinin kent-devletler kuruluna benzer bir çeşit *amfiktyonik* [319] konsey yaratmak.][320]

Alıntılara bakınca aydınlarının örneklerini verdiğimiz düşmanca duygularla Türk düşmanlığını körükleyen ifadeler gerçek olan niyeti göstermektedir. Yayılmacı ve sömürgeci Hıristiyan birliği olan Avrupa tehlike olarak gördüğü Türk ve İslam dünyasına karşı Haçlı zihniyeti ile ayağa kalkmıştır. Onların Rönesansı birbirlerine olan düşmanlıklarının bitmesidir. Bu düşmanlık onlara uyanış kazandırmış ve bununla yenilenme içine girmiştirler. [321]

[Fransız toplumunu, içinde bulunduğu kaostan kurtaran Napolyon, propagandayı en etkin biçimde kullanan liderlerdendir. Napolyon kısa süre içerisinde, basının, kitleleri etkilemede çok önemli bir silah olduğunu öğrenmiştir. Onun döneminde, basın yoluyla propaganda en yaygın şekliyle kullanılmaya başlanmıştır.

Napolyon, Mısır seferine çıkmadan önce Roma'da ele geçirdiği bir Arapça matbaayı da yanında

---

[317] (Armand MATTELART, 2005), s.32-34

[318] **Bearn prensi ve Fransa kralı IV. Henri** (d. <u>13 Aralık</u> <u>1553</u>, Pau, Bearn, Navarre - <u>14 Mayıs</u> <u>1610</u>, Paris, Fransa)1589-1610 yılları arasında Fransa kralı, 1572-1610 yılları arasında Naverra Kralı. Bourbon hanedanından gelen ilk kraldır. <u>Nantes Fermanı</u>'nı yayımlayarak (1598) Fransa'da din ayrımcılığına geçici de olsa son vermiştir. 1610'da akıl hastası bir papaz tarafından bıçaklanarak öldürülmüştür.

[319] **Amfiktyon**: Eski Yunan'da, Delphoi'de barışı korumakla görevli delege,

[320] (Armand MATTELART, 2005), s.72

[321] [Gabriel Tarde, 1839'da yayımlanmış olan ulusların doğal hukukunun tarihiyle ilgili toplumbilimsel incelemesinde, "Grotius'un eserlerinde "Rönesans'ın ***Romalılıştırma, Hıristiyanlaştırma, feodalleştirme, insancıllaştırma*** gibi büyük öykünmeli dalgaların arka arkaya gelmesi sayesinde Avrupa halklarının XVII. yüzyılda eriştikleri ortak medeniyet derecesiyle açıklar.](Armand MATTELART, 2005)

götürmüştür. İskenderiye'ye ulaştığında, ahaliye Arapça olarak yayınladığı beyannamede, padişahın dostu olarak geldiğini, İslam dinini beğendiğini ve amacının sadece Fransa'nın Mısır'daki ticaretine zarar veren, halka zulüm eden Kölemenleri cezalandırmak olduğunu söylemiştir. Bu ilan besmele ile başlıyor, Arapça "Allah'tan başka tanrı yoktur" ibaresi ile noktalanıyordu.]

Sun Tzu, **"Harp Sanatı"** adlı eserinde "***harp sanatında uzman olanlar, düşman ordusuna savaşmadan boyun eğdirirler. Onlar taarruz etmeksizin şehirleri ele geçirirler ve uzun bir harekât yapmaksızın bir devleti devirirler"*** demektedir (Tzu, 1992: 24).

Son zamanlarda ***Zeitgeist: The Movie'*** belgesel filmi hakkındaki bir görüşü dile getirelim.

[Ezoterizm[322] ile komplo teorileri arasında kopmaz bir bağ bulunmaktadır. Nitekim son dönemde insanları meşgul eden ***Zeitgeist: The Movie'*** belgesel filminde bu durum son derece barizdir. Filmde ***"Perde arkasındakiler"*** den bahsedilmekte, İmparatorluk denilen sistemin ***CFR, Bilderberg, Üçlü Komisyon*** gibi örgütler tarafından yönetildiği ileri sürülmektedir. Bunların amacı herkese bir çip yerleştirmek ve ***"tek dünya devleti"***ni kurmaktır.

Aslında filmdeki ABD karşıtlığıyla çelişen ilginç vurgular bulunmakta, sistem eleştirisi bir noktadan sonra güzellemeye dönmektedir. Bunlara göre ABD'nin, yaşanan bütün bu işlerde hiç suçu yoktur. ABD'nin ne yapacağına sistemin ekonomik-politik ihtiyaçları değil, bir avuç insan karar vermektedir. Söz konusu insanlar perde arkasında saklanmaktadır ve ABD'nin yaptığı bütün kötü işlerin günahı bunların boynunadır. Örneğin 11 Eylül'ü, ***"Mağaralarda yaşayan bir Arap"***ın gerçekleştirmesi mümkün değildir. ***Saldırıyı sistem yapmıştır.*** Ona karşı koymak mümkün değildir.

Örneğin ABD Irak'ta da zafer kazanmıştır; ama öylesi işlerine geldiği için basına işgale karşı direnişin güçlü olduğuna dair haberlerin sızmasına müsaade etmektedir. Burada dikkat edilmesi gereken önemli bir nokta bulunmaktadır. ABD'de Milis Hareketi gibi aşırı sağcı grupların ABD'ye yönelik bir takım sözde eleştirileri bulunmaktadır. Ama bu eleştiriler dünyanın bu tarafında yapılanlardan çok farklıdır ve daha çok federal hükümet kurumuna yöneliktir. Bu Neonazi özentisi gruplar arasında *Zeitgeist*'ın kaynak olarak gösterdiği isimlerin etkisi büyüktür. Bu gruplar aynı zamanda ***"Yeni Dünya Düzeni"***ni de eleştirmektedir. Doğal olarak bu eleştiri de bizlerin yaptığından çok farklıdır. Örneğin Fransız ve Ekim devrimlerinin ***İlluminati, CFR ve Üçlü Komisyon*** tarafından düzenlendiğini, ***Yeni Dünya Düzeni***'nin ve ***Tek Dünya Devleti***'nin asıl amacının ABD'yi sosyalistleştirmek olduğunu iddia etmektedir.][323]

[….Kilisede 800 piskopos bir araya gelerek: "Bizim faizi kaldırmamız mümkün değil. Ama borç silmeye gidelim." Dikkat edin! Zengin Protestan ülkeler, *"Afrika'daki yoksul ülkelerin borçlarını silerse İslamiyet'e yönelişi durdururuz. Borcundan kurtulan ülkeler yeniden bize katılırlar," şeklinde karar aldılar*. Önümüzdeki dönemde Protestan kiliselerinin girişimiyle birtakım ülkeler, ***"Biz borç silelim. İsa'nın 2000. yılını kutluyoruz. Bakın biz ne kadar uygarız. Biz ne kadar insanlıktan yanayız"*** deyip Müslümanların gözünü boyamak için, "borç siliyoruz" diye bir kampanya başlatacaklar. Bugünden söylüyorum. Bunu yemeyin. Bu karar Lambert'de alındı. Borç silme diye bir şey zaten olmaz da, erteleme olur, başka kılıfa sokarlar, o şekilde devam eder. Ama adı "borç sildim" olacak.

Son hususa gelince, son husus şu: Bu on yıllık eylem planı içinde en büyük bütçeyi misyonerlik faaliyetlerine ayırdılar. Yani, bundan sonraki önümüzdeki on yıl içerisinde Protestan kiliseleri topluca en büyük parayı misyonerlik faaliyetleri için harcayacaklar. Birinci dereceden ***"kapsama alanı"*** na giren ülke Türkiye ve Türki Cumhuriyetler. Bir husus daha var.

Dediler ki: "Homoseksüel kadın ve erkekler bizim için kullanılacak." Tekrar ediyorum, Lambert Konferansı kararlarının sonuncusu şu:

Cinsel sapıklık içinde olan kadın ve erkekleri biz dışlamayalım. Tam tersine bunları içimize alalım. Anglikanlaştırma kampanyamızda kullanalım. Nasıl kullanalım? İnsan hakları, diyelim. Cinsel sapıklık da insan hakkıdır, diyelim. Bunları lanse edelim. Basında, yayında, televizyonda öne çıkartalım. Sürekli imaj olarak bu tipler bir memleketin en üst değerleri neyse onları temsil eder hale

---

[322] Esoteric: (s.) belirli bir grup tarafından anlaşılan veya onlara hitap eden, hususi, özel, anlaşılması zor; gizli, saklı, mektum.

[323] HEPKON, Haluk, "Zeitgeist Kova Çağı Muhalefeti" Teori Dergisi Mart 2009 – SAYI: 232 http: // genclikcephesi. blogspot. com

gelsin."

Dikkat ederseniz Türkiye'de, özellikle son beş-altı yıldır, bu tip insanlara tanınan müthiş bir prim vardır. Şarkıcı mı? Maalesef öyle olacak. Dergiler, gazeteler, görüyorsunuz ne halde.

Bu da Lambert Konferansı kararlarının içinde yer aldı. Yani özgürlük adı altında cinsel sapıklıklarla Anglikanizm'i yaygınlaştırmak bu kararlar içinde yer aldı. ….

……Hıristiyan âleminde iki tane önemli kilise kavramı var. Bir tanesi bildiğimiz kiliseler, ikincisi "Invisible Church" dediğimiz **"GÖZE GÖZÜKMEYEN KİLİSE"**dir. Yani somut ve mevcut bir dünya olarak görmediğiniz bir kilise var. Nedir bu? Protestanlar tarafından kurulmuş olan bu kilise der ki:

"….şahısların Müslümanlık'tan Hıristiyanlığa geçmesi gerekmez. Olduklari yerde, oldukları gibi kalsınlar. Ama bizim istediğimiz gibi düşünsünler. Yani Müslüman, Müslüman gibi düşünemesin. Hıristiyan gibi düşünsün. Müslüman gibi yaşadığına inansın."][324]

Allah Teâlâ buyurdu ki;

"Dinlerine uymadıkça Yahudiler de Hristiyanlar da asla senden razı olmayacaklardır. De ki: Doğru yol, ancak Allah'ın yoludur. Sana gelen ilimden sonra onların arzularına uyacak olursan, andolsun ki, Allah'tan sana ne bir dost ne de bir yardımcı vardır."[325]

"Müminler, müminleri bırakıp kâfirleri dost edinmesinler; kim böyle yaparsa Allah katında bir değeri yoktur, ancak, onlardan sakınmanız hali müstesnadır. Allah sizi Kendisiyle korkutur, dönüş Allah'adır."[326]

Günümüzde ilim sahipleri kendilerinde oluşan enaniyetin galeyanı ile fitneye sebep ve madur olmakta ve birbirlerine karşı cephe alırken, birileri bahsettiğimiz şekilde Müslümanları yıkım projelerini hayata geçirmektedirler.

Allah Teâlâ buyurdu ki;

"Din hususunda onlara apaçık deliller verdik. Fakat onlar, kendilerine ilim geldikten sonra aralarındaki çekememezlik ve düşmanlık yüzünden ayrılığa düşmüşlerdi. Şüphesiz Rabbin, ayrılığa düştükleri şeylerde, kıyâmet günü aralarında hükmedecektir." (Casiye; 17)

Ey güzel Allah Teâlâ'm bize istikamet ve aydınlık ver. Senin ve Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellemin gösterdiğin yolda sabit olup aldanmaktan bizi korumanı diliyoruz.

---

[324] (**MÜTERCİMLER Erol** Komplo Teorileri Aynanın Ardında Kalan Gerçekler [Kitap]. - İstanbul : Alfa, 7. Basım: Ocak 2006.), Bölüm "Lambert Konferansı" Kaynak: Komplo Teorileri Dergisi, Temmuz-Ağustos 2002/07 sayılı nüshasından Aytunç Altındal ile yapılan röportajdan geliştirilmiştir.

[325] Bakara, 120

[326] Al-i İmran, 28

CASİNO JACK

Yönetmen: George Hickenlooper
Oyuncular: Kevin Spacey, Kelly Preston, Barry Pepper, devamı...

Kanada . Tür: Gerilim , Komedi , Dram
Süre: 108 dk
Yapım yılı: 2010

Özet: Casino Jack lakabı ile ünlenmiş olan dolandırıcı Jack Abramoff'un hayatının anlatıldığı film; kumarhane dolandırıcılığından, politik skandallara pek çok yasadışı işe karışmış bir adamın hikayesi...

FİLMDEN

"Tonla kitap okudum, ders çalıştım ve dua ettim ve vardığım birkaç sonucu sizinle paylaşmak istiyorum.

İnsanlar, televizyon, gazete ve kuşe kağıtlı dergilerdeki politikacılara ve ünlülere bakıp ne düşünürler?

"Ben de onlar gibiyim." İşte böyle düşünürler.

"Özel biriyim. Farklıyım. Ben de öyle biri olabilirim."

Ne var biliyor musunuz?

Olamazsınız!

Niye peki?

Çünkü gerçek hayatta insanların çoğu sıradandır. Toplumun çoğu sıradan kişilerden oluşur. Her yerdedirler!

Okulunuz, düşleriniz ve aileniz sıradandır. Bizim gibi bunu bilenler, sıkıcılığın derdini bilenler, bu konuda bir şeyler yapar. Yaparız; çünkü zorunlu hissederiz. Oyun hep aleyhimizedir. Ya büyük bir lider olursunuz, ya da bir köle olup rahata ermek için yırtınırsınız.

Jack Abramoff fazla acele etti, işin kolayına kaçtı diyenler var. Ailemin her gün metroda gazete satmak yerine iyi bir hayat yaşaması için bunu yapmam gerekiyorsa yaparım. Ailemin köle olmasına izin veremem. Alelade bir hayat yaşamayı reddediyorum. Bana bencil diyorsanız, defolun gidin!

Çok şeyimi verdim ben!

Büyük bir egomun olduğunu düşünüyorsanız, iki kere kaybolun!"

Jack Abramoff

***

Dindar biri olarak, Tanrı'nın gizemli yollarla çalıştığına inanıyorum. Doğarken bize seçebileceğimiz iki yol verir.

Biri dünyayı olduğu gibi kabullenmek, diğeri ise olmasını istediğimiz gibi düşünmek.

Tanrı, inanç ve ülkenin haricinde nüfuzdan daha önemli hiçbir şey yoktur

Politik nüfuz.

Güçlü adamlara nüfuz ediyorsanız. Tanrısal bir gücünüz olur. Yoksa sonsuz cehennemle lanetlenip meclis kayıtlarında kaybolursunuz. Nüfuza sahip olmak nefes almaktan daha önemlidir

***

Cumhuriyetçi Parti'nin ilkeleri İbrahim'in Tanrısı'nın ilkelerine herkesinkinden daha yakındır. Soru şudur:

Tanrı, insanlarda nakit para olmasını ister mi?

Cevap, ise evettir. Evet ister. Refah bize doğru olanı yapma imkânı sunar. Sevdiklerimize yardım etmemizi ve medeniyete hizmet etmemizi sağlar.

KASTAMONULU MEHMED FEYZİ EFENDİ HAKKINDA NE DEDİLER?

ALINTI

NAMIK KEMAL ZEYBEK (Kültür Eski Bakanı / Ahmet Yesevi Üniversitesi):

"Hayatımın En Huzurlu Gecesi"

1976 yılında Keles Kaymakamı idim. Ilgaz Kaymakamı iken adını çok duyduğum ama tanıma fırsatı bulamadığım Kastamonulu Mehmed Feyzi Efendi Hazretleri'yle görüşmek istedim. Bu niyetle tek başıma Kastamonu'ya geldim. Oraya gece vardığım için otel aramaya başladım. Otellerin hiçbirinde yer yoktu. Bu yüzden Nasrullah Camii'nin şadırvanının başında sabahladım. Hayatımda o geceki gibi tatlı bir huzur duyduğumu hatırlamıyorum. Sabahleyin namazdan sonra cemaate sordum. Cemaatten birisi bana, Hoca Efendi'nin orada bir yakınının bulunduğunu, onun beni götürebileceğini söyledi. Meğer o zat Hoca Efendi'nin kayınbiraderi olan Camcı Hacı Enver Eroğlu imiş. Önce beni dükkânına götürdü. Dükkânını açtı ve bana orada kahvaltı yaptırdı. Sonra birlikte Hoca Efendi'nin evine gittik. Evde benim ilk dikkatimi çeken, adeta gözlerinden ışık çıkan bir insan oldu! Bende öyle bir etki uyandırdı. Sonra oturduk. Benim ona tasavvufla ilgili soracaklarım vardı, bir takım problemlerim vardı; onları sormak için gitmiştim. Ancak soruları sormama gerek kalmadan o soruların cevabını uzun uzun anlattı! Sonunda öğle yemeğine kalmamı istedi. Öğle yemeğinde de et yemeği ve pilav vardı.

"Az Yiyip Yaşamak da, Çok Yiyip Hazmetmek de Kerâmet"

Onda dikkatimi çeken diğer bir hususiyeti, yemekte benimle birlikte bayağı yemek yemesiydi. İçimden: *"Bir insan bu kadar yemek yiyerek böyle firâsetli olabilir mi?"* filan diye geçirdim! Çünkü kendisi hem fasih, hem beliğ ve talâkatlı konuşuyordu. Sanki ağzından sözler yağ gibi akıyordu. Herhalde düşüncemi okudu ki, şöyle bir söz söyledi: *"Az yiyip yaşamak da kerâmet, çok yiyip hazmetmek de kerâmet!"* Dışarı çıkınca içimden geçirdiğim düşüncemi söyledim. Onlar Hoca Efendi'nin aslında günde bir defa yemek yediğini, sadece öğlen yemeği yediğini; sabah ve akşam yemediğini, bu yüzden bana çok yemek yer gibi geldiğini belirttiler. Bu şekilde hatıralarını muhafaza ederek döndüm ve yıllar sonra cenazesinde de bulunmak nasip oldu.

(Şaban Kalaycı, Mehmed Feyzi Efendi'den Menkıbeler-Karanlıktan Nura, s. 168-169, Hamle Yayınları, İstanbul.)

Prof. Dr. MÜCTEBA UĞUR (Ankara Ünv. İlâhiyat Fakültesi Emekli Hadis Öğretim Üyesi):

"Sadece Bir Müdür"

Ankara'da hastahanede yatmakta iken bir telefon aldım. Eski bir dost, Muzaffer Ertaş Hocam, Mehmed Feyzi Efendi'yi anmak gibi hayırlı bir hizmetten bahsederek benim de bu toplantıda bir konuşma yapmam ricasında bulundu. Ciddi bir rahatsızlığım vardı. Tansiyonum bir türlü çıkmıyordu. Ama Mehmed Feyzi Efendi'nin ruhaniyetiyle inşallah şifa buluruz, tekrar sağlığımıza kavuşuruz ümidiyle bu teklifi sevinçle kabul ettim. Ve Allah'a şükür kısa zamanda sağlığımı tekrar kazanmış oldum.

(...) Büyük milletler, aralarından büyük insanlar çıkarabilen milletlerdir. Ama nasıl bir büyük insan? Başkası tarafından yapmacık olarak büyütülen değil; bağlı olduğu, dayandığı meşreb itibariyle kendisini yüceltmiş ve başkaları tarafından da, bilhassa yüce kimseler tarafından da yüceliği tasdik edilmiş bir insan! Yani dayandığı yüce kaynak itibariyle yücelmiş ve bilhassa ehil kimseler tarafından yüceliği onaylanmış insanlar!.. İşte biz Merhum Mehmed Feyzi Efendi Hazretleri'nde böyle bir gönül yüceliği olduğunu, onun böyle bir gönül pırıltısına

sahip yüce kimse olduğunu görüyoruz. O da Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellemden ve Kur'an-ı Kerim'den devşirmiş olduğu yüce hasletlerin tabii bir sonucu oluyordu.

(...) Ben 1966 yılı 10 Şubat günü bir müdürle Kastamonu İmam Hatip Okulu'nu açtım. Hani bir söz vardı: "Bir müdür, bir mühür" diye... Bende mühür de yoktu! Göreve başlama yazısını yazacağım kağıdı Abdurrahman Paşa Lisesi müdüründen aldım ve onların daktilosunda yazdım. Okulda hiçbir şey yoktu ama bir ümit ve heyecan vardı. Bu ümit Allah'ın izniyle meyvelerini verdi. Ve ben de işin içine maneviyat kokusu sinsin diye, esmâu'l-hüsna (Allah'ın güzel isimleri) sayısınca, yani 99 öğrenci kaydettim. Aradan bir kaç ay geçti, o yılın Mart ayı geldi. Hacıları uğurlayacağız. Kulakları çınlasın (şimdi merhum oldu) Sinan Bey Câmii imamı Boyacı Hafız (Lütfullah Kırkbeşoğlu) hacıları uğurlama duasını benim yapmamı rica etti. Benim bu duam Sinan Bey Câmii minaresi hoparlöründen de yayınlandı. Malumunuz olduğu üzere Merhum Mehmed Feyzi Efendi'nin evi de oraya yakın olduğu için duamı duymuşlar ve duayı kimin yaptığını sormuşlar. Benim olduğumu öğrenince "Allah muvaffak etsin" diye dua etmişler. Ben İmam Hatip Okulu'nu açmaya ne kadar hevesli isem, Mehmed Feyzi Efendi de aynı şekilde okulun açılışına hevesli idiler.

Aradan bir müddet zaman geçtikten sonra o sırada Tosya Müftüsü olan hemşehrim Ömer Şahin geldi ve onunla birlikte Feyzi Efendi'yi ziyarete gittik. Elini öpüp oturduk. Bu ilk karşılaşmamızda bende dirayetli, bilgili ve her şeyden önce müeddeb (edepli) bir gönül eri intibaını uyandırdı. Kendisinden istifade edilir bir ilim adamıydı. Ancak benim kendisini sık sık ziyaret etmememi istedi. Bunu asıl görevimize bir zarar gelmemesi için, beni korumak için yapıyordu. Ama manevi irtibatımız hiç kesilmedi. Benden hiçbir zaman feyizlerini kesmediler.

(...) O ilk derste konu, **"Bedee'l-İslâmu ğarîben..."** hadis-i şerifini açıklama yönünde olmuştu. Bendeniz İmam Hatip okullarında daha önceden hadis dersleri okutmuştum. Daha sonra da Cenâb-ı Hak bu uzmanlık dalını bana nasip etti. Dolayısıyla bu hadis-i şerifi biliyordum. Ama yorumunu ilk defa değişik bir şekilde Mehmed Feyzi Efendi'den o gün dinlemiştim. Onun yorumu benim çok hoşuma gitti ve kendi bildiğim yorumumu bırakarak onun tercih ettiği yorum yönünde bu hadisi öğrencilerime anlatmaya çalıştım. Çünkü onun yorumunda bir ümit ve dolayısıyla o yönde çalışmaya bir teşvik vardı. Bu ise İslâm toplumları için daha uygundu."

"Ücretsiz Halk Eğitimi Yapan Bu Kimseleri Desteklemek Lâzım!"

1987 yılında *"Türk Kültür ve Tarihinde Kastamonu"* isimli bir sempozyum vesilesiyle birkaç arkadaş Kastamonu'ya gelmiştik. Mehmed Feyzi Efendi'yi ziyaret etmek istedik. Kastamonulu değerli dostum **Prof.Dr. Abdülkerim Abdülkadiroğlu,** Gazi Üniversitesi İnkılap Tarihi Enstitüsü Başkanı **Prof.Dr. Kâzım Yaşar Bey,** İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi İslâmi İlimler Araştırma Enstitüsü Başkanı **Prof.Dr. Ahmet Suphi Fırat Bey** ve bendeniz ziyaretine karar verdik. Önce Araçlı dostumuz Hasan Yeğin Bey'den haber gönderdik.

"Hastayım ama madem Mücteba Bey gelmiş, buyursunlar" davetiyle gittik. Giderken:

"Madem Hoca Efendi hasta imiş fazla oturup rahatsız etmeyelim" diye de konuşmuştuk. Fakat ulemânın, sulehânın yanında vaktin nasıl geçtiği anlaşılmıyor. Bir baktık ki orada sohbet dinlerken bir saat geçmiş! Sohbet de hâlâ olanca tatlılığıyla sürüyordu. Fakat benim içimde kendisini rahatsız ediyoruz diye bir ukte vardı. Hani bir söz var:

"Ulemâ yanında diline, evliyâ yanında kalbine sahip ol!" diye... Mübarek Merhuma malum olmuş ki,

"Sohbet uzadı diye sıkılmayın!" buyudular!

Bir ara ben zihnimde olan bir sorumu dile getirdim. Bu ziyaretimizden birkaç gün önce memleketim olan İskilip'te Ebu's-Suûd Efendi'nin, babası adına yaptırmış olduğu camide sabah namazını kılıp kabristan ziyareti için dışarı çıktığımızda bir baktık gökyüzünde **ay** ile **yıldız**

-aynı bayrağımızdaki gibi- bir araya gelmişler! Ben bu olayın bir anlamı olup olmayacağını Hoca Efendi'ye sordum. Verdiği cevap engin bir iman ve teslimiyetin, engin bir gönül adamı olmanın izlerini taşıyordu.

"İyi olur inşallah!" cümlesiyle kısaca olayı fâl-i hayr, yani tabiattaki olayı iyiye yorumlamaktı. Teşe'üm, kötüye yorumlama değildi. Ziyaretimizi tamamlayıp dışarı çıktığımız zaman **Prof.Dr. Kâzım Yaşar Kopraman Bey** aynen şöyle söyledi:

"Halk eğitimi için milyonlarca para harcanıyor. Bakınız bu insanlar bu işi fahri olarak, bir ücret almaksızın, mansıp-şöhret istemeden, sırf Hakk'ın rızasına kavuşmak için yapıyorlar. Bunları desteklemek lâzım! Bu şahıslar, edepsizlik telkin edilen yerde; edep, ahlâk, fazilet, dürüstlük, bilgi, ilim ve irfan telkin ediyorlar. Ve bizzat bunları yaşayarak güzel örnek oluyorlar. Böyle insanları baş tâcı etmek lâzım!.."

"Onun Ahlâkı Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellemin Ahlâkı İdi"

Merhum Feyzi Efendi, son derece mahviyet sahibi birisiydi. Bu ahlâkı, tıpkı hiçbir ücret beklemeden yaptığı bir nevi kamu hizmeti olan eğitim işinde olduğu gibi, nebilere ait bir haslettir, özelliktir. Çünkü Kur'an-ı Kerim'de Cenâb-ı Hak Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem Efendimize şöyle buyurmaktadır:

"Fe-bimâ rahmetin mina'l-lâhi linte lehüm"

"Sen Allah'tan bir rahmet sebebiyle onlara yumuşak davrandın." (Âl-i İmrân Sûresi, 159) İşte Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem Efendimizin o ipek yaratılışı, ahlâkı, o güleç yüzü sırf Cenâb-ı Hakk'ın rahmeti sebebiyledir. Bu ise irşatta, eğitim ve öğretimde şart olan bir husustur. Nitekim bunun hikmeti, âyette şöyle açıklanır:

"Velev künte fazzan ğalîza'l-kalbi le'n-faddû min havlik"

"Eğer sen katı kalpli, sert huylu olsaydın etrafından dağılıp giderlerdi!" **(**Âl-i İmrân Sûresi, 159) Tebliğ ruha yapılır. Ruh ise huşunetten (sertlikten) hoşlanmaz. İşte risâletteki bu özellik, Mehmed Feyzi Efendi'de aynen tecelli etmişti. Zaten hiçbir karşılık beklemeden yaptığı kamu hizmeti de nebilere has bir özelliktir. Bunu da Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellemin nübüvvet nurundan devşirmiştir. Mesela Şuarâ suresinde beş tane Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellemin ağzından ve değişik sûre ve âyetlerde de Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellemin ağzından şöyle nakledilir:

"Ben buna (tebliğime) karşı sizden bir ücret de istemiyorum. Benim mükâfatım ancak âlemlerin Rabbine aittir. (Şuarâ Sûresi, 127) Çünkü risâlet Allah'ın kullarına lutfettiği en yüksek mertebedir. nebilerin vârisleri olan âlim ve ârifler de bu yüzden hasbîliği tercih ederek yüce mertebelere ulaşmışlardır.

"Zamanımızın Dünya Çapında Büyük Gönül Erleri Kimlerdir?"

Mehmed Feyzi Efendi, sadece yurdumuzda değil bütün İslâm âleminde tanınan bir kimsedir. Buna ait bir anektod nakletmek istiyorum: Hastanede yatarken Kastamonu'dan bu konuşmayla ilgili teklifi alınca, yanımdaki somyada hasta olarak yatan gönül ehli, devletin üst düzey bürokratlarından olan arkadaşım durumu öğrenince:

"Yahu, bu senin hakkında konuşma yapman istenen kimse Kastamonulu Mehmed Feyzi Efendi mi acaba?" dedi.

"Ben onun hakkında bir şeyler dinlemiştim." dedi. Bendeniz de hadisçi olduğum için öncelikle rivâyetin kaynağının sağlam olmasına dikkat ederim. Onun için o arkadaşın anlattığı olayı bizzat yaşayandan dinleyip not ettim.

Çorum Kubbeli Câmii İmam-Hatibi Hacı Hâfız Rıfat Hoca şöyle anlatmıştır:

"1965 yılında kara yoluyla hacca giderken Tebük'te Pakistanlı, Tebliğ cemaati üyesi Gulâm Efendi ile tanıştık. Gulâm Efendi sohbet sırasında 'dünya halkının sevgisinin odağı olmuş büyük gönül erlerini; ilim, ahlâk, mertebe itibariyle yücelmiş kişileri tanıyor musunuz?'

*diye sorar. Onlar hayır diye cevap verince: 'Yahu siz Türk değil misiniz?' der. Evet dediklerinde kendisi şöyle devam eder: 'Dünyada hal-i hazırda halkın sevgisine mazhar olmuş **7 tane gönül eri insan** var. Bunlar diğerlerinden seçilmiş, adeta **kutup** haline gelmiş, hatta aralarında **kutbu'l-aktâb** derecesine ulaşmış kişiler bulunan ulu kimselerdir. Bunların **altısı Türkiye'de,** birisi başka memlekettedir. O altı kimse şunlardır:*

1. *Sivaslı İhramzâde İsmail Hakkı Toprak Efendi*
2. *Onun talebelerinden Hacı Hasan Akyol Efendi (Sivas Tekke Önü Mezarlığı'nda Abdülvehhâb Gazi Hazretlerinin yanındadır.)*
3. *Seyyid Osman Hulusi Ateş Dârendevî Efendi*
4. *Merzifonlu Hacı Garip Hâfız Efendi*
5. ***Kastamonulu Kalaycı Hacı Hâfız Mehmed Feyzi Efendi***
6. *Medine-i Münevvere'de meskun Ramazanoğlu Mahmud Sami Efendi*
7. *Türkiye dışında............ (Kaddesa'llahu esrârahüm)*

Allah cümlesine rahmet etsin, şefaat ve himmetlerine nail etsin, âmin. (Bu bilgiler İbn-i Sina Hastanesi'nde tedavi gören Sayın Yusuf Bey'in defterinden aynen yazıldı. Ona da Rıfat Hoca'nın ağzından yazılmıştır.) *Bu sıralamada bendeniz, **Mehmed Feyzi Efendi** ismini duyunca ürperdiğimi hissettim! Ta Pakistan'a kadar İslâm âleminin her tarafına Mehmed Feyzi ismi yayılıyor, ama biz senede bir kere onun için toplanıp bir Fâtiha okumaktan başka bir şey yapamıyoruz! Aslında yapabileceğimiz en iyi şey onu sevmek, bağlılığımızı devam ettirmek ve en önemlisi onun gösterdiği yoldan gitmektir.*

"Adam Dediğin Milletini Sever" (Hadis-i Şerif)

*İmam Buhârî Hazretleri Kûfe'ye geldiği zaman hadis meraklıları, bize hadis yazdır, diyorlar. O da hayhay, yazdırayım, diyor. 'Dinleyin! Ben size bir hadis yazdıracağım, ama onu kimse bilmez. Çünkü bunun râvilerinin hepsi filan yerdedir. Onun için bu hadis yaygın değildir. O da Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem Efendimizin dilinden çıkan şu dört kelimedir: **İnne'r-racüle yuhibbü kavmeh:** Adam dediğin milletini sever!'* [Bu rivâyetin kaynağı için bakınız: Hâkim, *Müstedrek,* III, 141; Heysemî, *Mecmau'z-zevâid,* IX, 126.]

*Bir Müslüman öncelikle komşularını, sonra hemşehrilerini, sonra bütün vatandaşlarını, sonra da dindaşlarını sevmiyorsa, ona Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellemin kastettiği manada 'adam' nazarıyla bakmak mümkün değildir! İslâmiyet sevgi dinidir. Çünkü din kardeşlerini sevmek, tamamen imana bağlı bir olgudur. Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem bu konuda yine şöyle buyurmuştur: **'Birbirinizi sevmedikçe (kâmil manada) iman etmiş olmazsınız. İman etmedikçe de cennete giremezsiniz!***

(Bu hatıralar, Şaban Kalaycı'nın Hamle Yayınları tarafından basılan *Mehmed Feyzi Efendi'den Menkıbeler-Karanlıktan Nura* adlı eserinin 91-95. sayfalarından aynen alınmıştır.)

Kaynak:
http://www.feyizlersofrasi.com/MFE-Ne%20dediler-2.htm

"BU MEZARLIĞIN İHATA DUVARININ İKMALİNDEN SONRA, HERHALDE İLK GELEN BEN OLACAĞIM"

Başlıktaki cümleler, Darende'nin Yenice Kasabası Yukarıöteçe, (Yukarıötegeçe) Mh.den, "Güççük Hoca" namı ile anılan Mehmet Ali Kalkan'a ait.

Darende'nin yetiştirdiği değerli şahsiyetlerden,

"Camcı Hacasanefendi" namı ile anılan Hacı Hasan AKYOL'un;

"Yenice'de 17 evliya yatıyor" buyurduğu bilinmektedir. 17 evliyadan birisinin de Güççü Hoca olduğunu Hacı Hasan Efendi ifade etmiştir. Şuğul köyünden Fazlı Sevindir'den ben biz-

zat duymuştum. (Şimdi merhum). Ayrıca, Şeyh Hamid'i Veli Camiînin İmam ve Hatibi Hulûsî Efendi'nin;

"Küçcük Hoca gibi hal ehli Darende ve havalisinde yok dersek yanılmış olmayız" buyurduğunu, Şuğul köyünden Mehmet Perçin (Kadı) ile Abidin Hacı namı ile anılan Hacı Kurt bizzat duyduklarını ifade etmişlerdir.

Sadede gelelim, Güççük Hoca ve de mahallenin belli şahsiyetleri, Yukarıötegeçe mezarlığına taştan ihate duvarı yapılmasına karar verirler. Bu karardan sonra Hoca, bu hayırlı teşebbüsün tüm Yenice halkına duyurulmasını sağlar. Derhal köy harekete geçer. Traktör römorku, eşek ve atı olanlar mahra ile mümkün olan yerlerden taş çekme seferberliği başlatırlar. Güççük Hoca ayrıca iyi bir yapı ustası olup ancak kum temini çimento temininden zor. Tabiî ki mühim olan zoru başarmaktır. Evvel ALLAH'a, sonra hayırseverlerin yardımına sığınarak işe başlarlar. Mevsim sonbahara yaklaşmak üzere olmasına rağmen hava oldukça sıcak. Bağ-bahçe işleri ve de kış hazırlıkları işi yoğun olması dolayısı ile amele bulamayıp, harcı kendisi karıştırıp, yapıyı da bizzat kendisi yaptığı günler çok olur. Genişliği, takriben otuz dönüm kadar olan mezarlığın ihate duvarı yapımı zor da olsa nihayet tamamlanır. Demircinin yaptığı demir kapı takılırken, birkaç komşunun da bulunduğu anda Güççük Hoca araya girerek şöyle der;

"Komşular; bu kutsal mekân hepimizin geleceği son duraktır. Hayırlı olsun. Sizlere sürpriz bir şey diyeceğim; bu ihate duvarının tamamlanmasından sonra mezarlığa ilk gelen ben olacağım gibi geliyor bana. İçimden gelen his, bana böyle dedirtiyor. Yalnız sizlerden bir isteğim var; bu mezarlığı yeşille örtüştürmenizdir. Herdem yeşil (Çam türü) ağaç tercihiniz olsun. Ben bunu tüm Yenicelilere vasiyet ediyorum. Çünkü, burada, halen Maraş'ta medfun Hacımamed Efendinin kardeşi Abdurrahman Efendi, kırk yıl Medine-i Münevvere'ye aralıksız hizmet eden ve de hiç evlenmeyen Hacı Hasan Efendi (YÜCEL) ve daha nice değerli zatların burada yattığı bilinmektedir. Bu mezarlığın tepelenmesine çok üzülüyordum. Bu itibarla, böyle bir yerin korunmaya alınması yegâne arzumdu. Şimdiyse ALLAH'a şükür bu arzumuz gerçekleşti." Dedikten sonra,

"Yardımda bulunan, imece usulü bizzat çalışanlara çok teşekkür ediyorum. Allah birine bin versin bu hayır sahiplerine" diye dua eder. Gerçekten dediği gibi olmuş, cennet mekân Mehmet Ali Kalkan Hoca bu konuşmasından 30 gün kadar sonra Hakk'ın rahmetine kavuşmuştur.

Not: Nevar ki, 30 yıla yaklaşan zamana rağmen bu mezarlığın halen yeşile hasret görüntüsü gerçekten üzücü. Odası ve sofrası açıklığı yanında, 120 atlı ile Maraş Kurtuluş Savaşı'na katılması ile de ününe ün katan Yeniceli Memmet Ağa'nın torunu Mehmet Yücel de bu gün Yenice kasabasının belediye başkanıdır. O'nun ve tüm Yeniceli'lerin kulakları çınlasın…

Kaynak: Torunu; Tacettin Kalkan
http://www.unsandigi.com/un3/40.asp

NAKŞİ HAKİ TARİKATİ İLM-İ LEDÜN SIRLARI KİTABINDAN

Hacı Hasan Akyol Efendi, Kastamonulu Fevzi Efendi ve İhramcızâde İsmail Hakkı Efendi Hazretleri hakkında şunları anlattı;

"Yıl 1949 idi. Efendi Hazretleri 40 kişi Sivas'tan, 32 kişi Malatya ve Kastamonu tarafından olmak üzere 72 kişi ile hacca gitmişlerdi. Medine'de şeyhim 40 gün başını yastığa koyup yatmadı. Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellemin Ravzasında huzurlu günlerimiz oldu. Cidde'de uçak beklerken Şeyhim;

“Anadan doğmuşa döndünüz, kul hakkı hariç” dedi. Uçağa bindik. Şeyhim uçağın arka tarafına döndü, namaz kılıyoruz. 72 kişiye imam oldu. Nurcu cemaatinin başı Kastamonulu Fevzi Efendi de vardı, dedi ki;

“Efendi ne mutlu. Hiç kimseye nasip olmayan size nasip oldu” Şeyhim dedi ki;

“Sözünüzden taviz vermeyin, imanınızda sadık olun. Mahşerde 72 fırka, 73 cü olan Nâci fırkasının öncüsü tayin olunduk” sözünü şeyhimizin, dilinden duydum.

Kaynak:

İsmail Hakkı ALTUNTAŞ, Gavs-ül Âzam İhramcızâde İsmail Hakkı Toprak Sivasî Nakşi Haki Tarikati İlm-i Ledün Sırları [Kitap]. - İstanbul : Gözde Matbaa, 2007, s.763

SOMALİ'YE YARDIM ABD'NİN OYUNU MU?

ALINTI-
19Ağustos 2011-ANKARA

Somali'ye birden yardım çağrısı yapılıyor. Kampanya sürdürülüyor. Peki ama neden?

Somali'de 1991'den bu yana hükümet kurulamıyor. Batıca tanınan Federal Geçiş Hükümeti, ülkenin küçük bir parçasını yönetiyor

ABD işte sınırlı bölgeye hakim bu hükümete destek için Türkiye'yi açlık görüntüsü altında devreye soktu. Aynen Libyalı-Suriyeli muhalifleri İstanbul'da toplayıp destek verdirmesi gibi.

Somali'ye açlık nedeniyle yardım, ABD'nin işgal planının parçasıdır.

Uzun kıyı şeridi olan Somali'de deniz ton balığı kaynıyor ama açlıktan çocuklar ölüyor. Bazı mezheplerde balık yemek günahl Midye, karides gibi deniz ürünlerine ellerini sürmüyorlar.

1839'larda sömürgeleşmeye başlayan Somali, 19601ı yıllarda İngiliz, Fransız, İtalyan işgalinden kurtulduğunu sanırken asıl çırpınışa o yıllarda başlar.

Ocak 1991 de; Somali'de, iç savaş çıkar.

İç savaş ve aynı döneme denk gelen kuraklık: ülkede büyük bir açlık facia doğurur. Kasım 1991 de; ABD, Somali'ye 30 bin asker gönderme kararı alır. 4 Aralık 1992 de; BM Güvenlik Konseyince UNOSOM I adlı görev kuvveti oluşturulur. Operasyona Umut Operasyonu ismi verilir.

8 Aralık 1992 de; Türkiye, BM kararı gereği, Somali'ye 320 kişilik birlik gönderir.

Operasyonun amacının: ABD'nin askeri Us kurmak ve petrol olduğu ortaya çıkar.

24 Ocak 1993 de, ABD askerleri, Somali'de, silah toplamaya başlarlar. Direnenler, Amerikan saldırıları sonucu öldürülür. Ancak, yerli güçler, birleşir, ABD'ye karşı savaşırlar.

Somali BM. Barış Gücü Komutanlığı görevine, 19 Şubat 1993 de, Korg. Çevik Bir atanır.

3 Ekim 1993 de ise, 2 Black Havvk helikopteri düşürülür. Sonraki yıllarda Kara Şahin Düştü ismiyle Helikopterlerin düşürülmesinin, filmi yapılır.

ABD, 31 Mayıs 1995 de Somali'den geri çekilir. ABD Delta Focus adlı özel harekat timi, 1 yıl da 10.000 den fazla Somaliliyi katleder.

Askeri güçler ülkeden çıktıktan sonra, iç savaş yeniden başlar.

ABD ve BM, İMB'ni El Kaide destekli olmakla suçlar, Etiyopya'yı Somali'ye saldırtır. 2006 daki Etiyopya işgaliyle İslam Mahkemeleri Birliği devrilir.

ABD; donanma Somali açıklarına konuşlandırır. Türkiye; 2010'da gemi gönderir.

ABD; Somali'deki Müslümanların üzerine bomba yağdırırken, Türkiye'den ses çıkarmaz.

Somali'de modern parçalama yöntemleri uygulanmaktadır. Yani; işgal için çok yönlü, küresel çete planlamalarını yapmıştır.

Somali; bir petrol denizi olmanın yanında stratejik bölgedir yeraltı kaynaklarına sahiptir.

Somali ve Yemen, Kızıldeniz'in Hint Okyanusu'na açılan kapısı konumundaki ülkelerdir.

Somali; Arap yarımadasını, Afrika kıtasına bağlayan bu bölgeler, petrol yüklü tankerler ve savaş gemilerinin geçiş güzergâhları olması ve Rusya'yı engellemesi açısından önemlidir.

BM; Somali'nin kıtlık bölgesi olarak iki bölge Bakool ve Aşağı Shabele'yi ilan eder.

Türkiye'nin daha önce girişimi yokken, birden bire bu fikir neden ortaya çıktı?

BOP eşbaşkanı görevi gereği bölgeye gidiyor. Yardımları yerinde göreceğini açıklıyor.

İslam dünyası, sefaletini unutup bilim ve teknolojideki geriliğini sömürülüşünü unutup gaflet içinde iken, kıtlık bahanesiyle Somali'ye giden yardımlardan yüzde kaçı derneklerin, yereldekilerin, ABD'nin kontrolünde olacak? Anlayan, yorumlayan, açıklayan var mı?

Bütün Ilımlı, uyumlu İslam dünyası, eş başkanlara teslim olana kadar, tüm Müslümanlar dinlerarası diyalog şemsiyesi altında İbrahim-i dinin üç ana unsurundan biri oluncaya kadar yani Yahudileşip-Hıristiyanlaşana kadar, yola devam edilecek.

Günün Sözü:

Okumayan, düşünmeyen anlayamaz. Anlamayan insanın istismarı kolaydır.

NURULLAH AYDIN
Gazi Üniversitesi Öğretim Görevlisi Stratejist

YAZILAR 418

http://www.boyabathaber.com/?subaction=showfull&id=1313887585&archive=&start_from=&ucat=13&

HZ. RASÛLÜLLAH SALLALLÂHÜ ALEYHİ VE SELLEMDEN SONRA İNSANLARIN EN ÂLİMİ, HZ. EBÛ BEKİR SIDDÎKDIR

Şeyh Ebû'l-Hasan Şâzelî kaddesellâhü sırrahu'l azîz şöyle dedi:

"Allah Teâlâ'm, ümmet-i Muhammed'e mağfiret et. Allah Teâlâ'm, ümmet-i Muhammed'e merhamet et. Allah Teâlâ'm, ümmet-i Muhammed'in kusur ve ayıplarını ört. Allah Teâlâ'm, ümmet-i Muhammed'in hata ve kusurlarını telafi et." Bu, Hızır'ın duâsıdır. Her gün bu duâyı kim okursa, o kimse abdallardan yazılır."

Yine şöyle dedi:

"Her gün Bahr kapısından çıkıp Menar tarafına doğru yürüyordum. Yine bir gün Menar tarafına doğru yola çıktım. Menar'da doğu yönünde uzanıp uyudum. Bu esnada gönlüme şu düşünce doğdu:

"Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem ile uzun bir süre beraber olduğu hâlde Hz. Ebû Bekir'i az hadis rivâyet etmeye sevk eden sebep ne idi?" Derken birinin bana şöyle seslendiğini işittim:

"Hz. Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellemden sonra insanların en âlimi, Hz. Ebû Bekir Sıddîkdır (Radiyallâhü anh). O'nun Hz. Rasûlüllah'dan az rivayette bulunması, onun hakikatine erdiği içindir." [327]

"Hz. Ebû Bekir ve Hz. Ömer risâletin hâlifeleri, Hz. Osman ve Hz. Ali de nübüvvetin halîfeleridir." (Hepsinden Allah Teâlâ râzı olsun) [328]

---

[327] İbn Ataullah el-İskenderî, trc: Abdullah Mağfur, Letâifül-Minen Fî Menâkıbı'ş-Şeyh Ebi'l-Abbas ve Şeyhihi Ebi'l-Hasan- Allah'ın İki Velî Kulu, Üsküdar Yayınevi, Nisan 2011 İstanbul, s. 163

[328] a.g.e., 336

ZEKÂ, BİLİNÇALTI, GENETİK PROGRAM BOZULUYOR

16 Mayıs 2011-ANKARA
ALINTI-

İnsan beyninin ürettiği dalgaları tespit etmek suretiyle düşünceler okunabileceğine ve kaydedilebileceğine ilişkin çalışmalar sürüyor.

Böyle bir icat gerçekleştirilmiş olsa ve bu aletten yeteri kadar Üretilse, o zaman insanlar arası ilişkiler nasıl olacaktır? İletişim nasıl kurulacak, Devlet işleyişi nasıl olacaktır?

Bir düşünelim, hükümetlerde, istihbarat servislerinde, poliste, özel yetkili savcıların elinin altında böyle aletler olsa ne yaparlardı?

Herhalde o zaman kitapları henüz yayınlamadan tutuklamak ve bilgisayarlardan silmek yerine, daha insan beynindeyken suç saydıkları düşünceleri tutuklar veya insan beyninden silerlerdi.

Öyle ya insan düşüncesini okuyabilmek mümkün olursa, insan hafızasını silmek ve yerine birkaç dakika içinde yeni bir hafıza yerleştirmek de ardından gelirdi.

Böylece, bu bilimsel kapasiteyi eline geçiren güç, bütün insanları robot gibi kullanabilirdi.

Aslında insanları robot olarak kullanabilmek için düşüncelerini okumaya veya bilgisayardaki gibi hafızalarını silip yerine başka bilgiler doldurma yeteneğine sahip makinelere gerek de yok. Çünkü günümüzde de tarih bilincini, kimlik bilincini, beynindeki inanç haritasını değiştirdikleri insanları robot olarak kullanabiliyorlar.

Meselâ, bir dinler arası diyalog sloganıyla, Müslüman gençlerin Hıristiyanlığa hizmet etmesini sağlayabiliyorlar!

Hasan Sabah, bu yöntemi herkesten önce keşfetmiş, uyuşturucu verdiği gençleri sahte cennetine sokup, robotlastırmıştı. Yeniden o cennete girmek isteyen gençler, öl deyince ölüyor, kendisini uçurumdan aşağı atıyor, öldür deyince de öldürüyordu. Çünkü ölümsüz olduklarına inandırılmalardı.

Büyük Selçuklu İmparatorluğu, işte bu operasyonla sarsıldı. Nizamülmülk öldürüldü, Alparslan'a suikast yapıldı ve o da bir süre sonra öldü. Hülagu Han, gelip de kökünü kazı mas aydı, Haşhaşinler insanları robotlaştırmaya devam edecekti I

İşte bugün ise operasyonunu, insanların algılamasını değiştirmekle görevli, bilim adamları, yazarlar, gazeteciler ve televizyoncular yapıyor. Kısacası, devletlere, milletlere hâkim olmak isteyenler, bunu insanları ikna etmek suretiyle ve medya vasıtasıyla başarıyor!

Esasen, insanları medya manyağı, müzik manyağı, spor manyağı haline getirmek, CIA, KGB gibi servislerin kullandığı yöntemlerdir.

İnsan; bilinçaltı, gürültü, ritim ve saldırgan sesleri, renk bakımından zenginleştirilmiş hipno-renk etkilerini, herhangi bir sanatla karşılaştırma yapılamayacak kadar büyük ve inanılmaz bir hızla benimser. Bu tahriklerle manevi zekA körelir, bilinçaltı ve tanımayı sağlayan genetik program bozulur.

Arif Nihat Asya'nın Sansür adlı rubaisi

Sessizce düşünsek, duyacaklar bir gün;
Olmazları olmuş sayacaklar, bir gün...
Onlar, bu vehimle, ellerinden gelse,
Rüyalara sansür koyacaklar, bir gün.
Sahi rüyalarımızı da sansürleyebilirler mi?

Hafızamızı değiştirebildiklerine göre rüyalarımız zaten sansürlüdür. Çünkü rüyalarımız, hafızamızla sınırlıdır.

Toplumu bu KABUSTAN uyandırmak mı? Kim, nasıl uyandıracak?

Önce hafızaları tazelemek gerekiyor. Yoksa, ilkokul hafızasını bile kaybetmiş insan, insan olmak erdemliliğini anlayabilir mi ki?

Toplumu bu KABUSTAN uyandırmak mı? Kim, nasıl uyandıracak?

Önce hafızaları tazelemek gerekiyor. Yoksa, ilkokul hafızasını bile kaybetmiş insan, insan olmak erdemliliğini anlayabilir mi ki?

Günün Sözü:
Gerçekleri göremeyen göz, algılamayan beyin, hissetmeyen kalp, insanı insan olmaktan çıkarır.

NURULLAH AYDIN
Gazi Üniversitesi Öğretim Görevlisi Stratejist

http://www.boyabathaber.com/?subaction=showfull&id=1305678082&archive=&start_from=&ucat=13&

TÜRKİYE NİN ETNİK YAPISI

Türkiye; tarih boyunca birçok ırkın yaşadığı, farklı ırkların gelip geçtiği ülkedir. Yerli ırklar yanında, Moğol ve Timur işgallerinde Asyalıların, haçlı savaşlarıyla Avrupalıların, Osmanlı İmparatorluğu döneminde Arapların ve Afrikalıların gelip yerleştikleri yerdir. Yüzyıllar boyunca ve şimdi de Türkiye'de; hoşgörü ve sevgi ortamında her dinden her ırktan her mezhepten insan bir arada yaşıyor.

8 yıl önce üç ayrı üniversiteye yaptırılan ve sonuçları hiç açıklanmayan **'Türkiye'deki Etnik Grupların Dağılım Raporu'**, Malatya'daki kitabevi cinayeti davası dosyasına konuldu.

Raporda Kürtler'den Gürcüler'e, Pomaklar'dan Lazlar'a, Boşnaklar'dan Arnavutlar'a kadar bir sınıflandırma yapıldı. Sonuçları kamuoyuna açıklanmayan rapor, 2000 yılında Erciyes, Elazığ Fırat ve Malatya İnönü Üniversitesi'ndeki öğretim görevlilerine MGK tarafından hazırlattırıldı. Prof. Şaban Kuzgun başkanlığında yürütülen proje kapsamında Türkiye'deki 68 il, ilçe, köy, mahalle ve sokaklar tek tek dolaşıldı. Yapılan çalışmada insanların hangi kökenden, mezhepten ya da tarikattan olduklarının profili çıkarıldı.

Proje yarım kaldı.

Projenin başkanlığını yürüten **Prof. Dr. Şaban Kuzgun,** 14 Mayıs 2000'de trafik kazasında hayatını kaybetti. Araştırmada görev alan diğer öğretim görevlileri de Kuzgun'un şüpheli ölümü üzerine aniden projeden ayrılma kararı aldılar. İnanç haritası diye adlandırılan bu çalışma **"Fişleme yapılıyor"** gerekçesiyle bir hayli de tartışılmıştı.

İşte o rapora göre Türkiye'deki etnik grupların nüfuslarının dağılımı:

Türkler: 55 milyon.
Kürtler: 3 milyon civarında olan bu gruba Zazalar da dâhil edildiğinde 9.5 milyon.
Gürcüler: Ağırlıklı olarak Ordu, Artvin, Samsun ve Marmara bölgesinde 1 milyon.
Boşnaklar: Adapazarı, İzmir ve Manisa'da yaşayan Boşnaklar'ın nüfusu da 2 milyon.
Çerkezler: Değişik şehirlerde yaşayan Çerkezler de 2.5 milyon.
Araplar: Güney illeri ve İstanbul'da yaşıyorlar. 870 bin olarak gösteriliyor.
Arnavutlar: Türkiye'deki nüfusları 1 milyon 300 bini aşmış durumda.
Lazlar: Rize ve Artvin'in birkaç köyünde ve birkaç Marmara şehrinde yaşıyorlar. 80 bin.
Hemşinliler: Lazlar gibi Rize ve Artvin'in bazı ilçelerinde yaşıyorlar ve sayıları 13 bin.
Pomaklar: Bazılarına göre Türk, bazılarına göre Slav ırkından olan Pomaklar da 600 bin.
Çingeneler; 700 bin
Ermeniler; 60 bin
Yahudiler; 20 bin
Rumlar; 15 bin
Süryaniler; çok az sayıda.

TC. Nüfus sayımları 1927-1965 Arasında ana dil sorulmuştu.

Nüfusun ana dil'e göre dağılımını gösteren DİE'nin 1965 nüfus sayımına göre, halkın

% 90.11'i ana dilini Türkçe
% 7,07'si anadilini Kürtçe,
% 1.16'sı Arapça,
% 0.48'i Zazaca,
% 0.18'i Çerkezce,
% 0.09'u Gürcüce,
% 0.08'i Lazca,
% 0.07'si Pomakça,
% 0.06'sı Boşnakça,
% 0.04'ü Arnavutça
% 0.66'sı diğer diller.

ABD'de bulunan Ethnologue data from: Languages of World kuruluşunun P.A. Andrews – 2001 yılına göre; Türkiye'deki etnik kökenler:

Türk % 86.21
Kürt % 8.36
Çerkez % 2.14
Arap % 1.63
Zaza % 0.53
Laz % 0.02
Diğer % 1

Konda'nın 2007 araştırması

% 84.5 Türk
% 9.02 Kürt-Zaza
% 4.45 T.C vatandaşı
% 0.75 Arap
% 0.28 Laz
% 0.27 Çerkez

Günün Sözü: İnsanı; Irk, dil, din değil, insan olma bilinci, insan yapar.

Prof. Dr. Nurullah AYDIN

Son 30 yıldır ülkemizin gündeminde daima birinci sırayı meşgul eden; gerek iç ve gerekse dış güçlerce sürekli eşelenen Tükiye'nin etnik yapısı ile ilgili olarak gazetemize bir e-posta geldi. Yazıyı kaleme alan kişi ise 80'li yıllarda Boyabat'ta Tapulama Hakimliği yapan ve görev yaptığı yerlerde **"Jet Hakim"** olarak anılan Prof. Dr. Nurullah Aydın.

Prof. Dr. Nurullah Aydın halen Ankara Gazi Üniversitesi İletişim Fakültesi'nde "İletişim Hukuku" dersleri veriyor. Aydın'ın çeşitli konularda yazdığı çok sayıda kitap var:

Gazi Mustafa Kemal Atatürk Diyor ki,
Küresel Güç Doktrini, Küresel Terör ve Terörizm,
Türkiye'nin Milli Güvenlik Stratejisi, Türkiye'nin Yol Haritası,
İşte İstihbarat,
Osmanlı İmparatorluğunda İstihbarat,
Türklerin Küresel Güç Doktrini,
Kırmızı Kitap (Milli Güvenlik Politikası),
Türk Suç ve Ceza Hukuku gibi eserler bunlardan bazıları.

Kaynak.

http://www.boyabathaber.com/?subaction=showfull&id=1305064354&archive=&start_from=&ucat=13&

BEDDUÂNIN SIRRI

Bir kadının bir tavuğu vardı, ondan başka hiçbir varlığı da yoktu. Bu tavuk, kadın için yumurtluyordu. Derken bir gün bir hırsız gelip tavuğu çaldı. Kadın tavuğun çalındığını öğrenince hırsıza bedduâ etmedi, bilakis bu işi Allah Teâlâ'ya havale etti. Hırsız tavuğu aldı, boğazladı ve tüylerini yoldu. Birden bire hırsızın yüzü tavuğun tüyleriyle kaplanıverdi. Ne yaptıysa bu tüylerden kurtulamadı. Kime sorduysa hiç kimse onun tüylerden nasıl kurtulacağına dâir bir çözüm sunamadı. Derken İsrailoğullarından bir bilgine rastladı. Durumu ona da anlattı. Bilgin şöyle dedi:

"Bunun ancak bir şifâsı vardır. Tavuğunu çaldığın kadının sana bedduâ etmesidir. Şâyet bedduâ edecek olursa, bu hastalığından da kurtulursun." Bunun üzerine adam kadına bazı kimseleri gönderdi. Bu kimseler:

"O senin tavuğun nerede?" diye sordular. Kadın:

"Çalındı." dedi. Onlar:

"Desene çalanlar sana çok eziyet etmişler." dediler. Kadın:

"Evet öyle oldu." dedi. Onlar:

"**Canını çok yakmış olmalılar, baksana yumurtasından da mahrum kaldın."** dediler. Kadın:

"Evet öyle oldu." dedi. Onlar bu şekilde sorularla kadının öfkesini iyice kabarttılar. Derken kadın, hırsıza bedduâ ediverdi. Bunun üzerine hırsızın yüzünden tüyler dökülüp kayboldu. Bu durum İsrailoğullarından olan bilgine haber verildi. Bilgine:

"Bunun bu şekilde iyileşeceğini nereden bildin?" diye sordular. O:

"O kimse, kadının tavuğunu çaldığı zaman kadın ona bedduâ etmedi ve işini Allah Teâlâ'ya havale etmişti. Allah Teâlâ da kadının yerine ondan intikam almıştı. Fakat kadın bedduâ edince, kendi nefsi için intikam almış oldu. Bunun üzerine de hırsızın yüzünden tavuğun tüyleri düşüp yok oldu." buyurdu.[329]

[329] İbn Ataullah el-İskenderî, trc: Abdullah Mağfur, Letâifül-Minen Fî Menâkıbı'ş-Şeyh Ebi'l-Abbas ve Şeyhihi Ebi'l-Hasan- Allah'ın İki Velî Kulu, Üsküdar Yayınevi, Nisan 2011 İstanbul, s. 202

LESLEY HAZLETON: KURAN'I OKUMAK ÜZERİNE

Lesley Hazleton

Journalist and "accidental theologist" Lesley Hazleton is the author of "After the Prophet: The Epic Story of the Shia-Sunni Split." Full bio and more links

Lesley Hazleton bir gün Kuran'ı okumaya koyuldu. Bir gayrimüslim -- kendi tanımlamasıyla İslam'ın kutsal kitabında bir "turist" -- olarak buldukları, bulmayı tahmin ettikleri değildi. Bilimin ciddiyeti ve mizahın sıcaklığı ile, Hazleton, karşılaştığı nezaket, esneklik ve gizemi, Kuran hakkındaki efsaneleri yıkan bu TEDxRainier sunumunda bizimle paylaşıyor.

KONUŞMA METNİ

Kuran'ın cennet tarifinde geçtiği söylenen 72 huri bahsini duymuşsunuzdur. Bu konuya geri döneceğime dair söz vererek geçiyorum. Ama aslında biz, burada kuzeybatıda, Kuran'da 36 defa "içinden ırmaklar akan bahçeler" diye tarif edilen cennete oldukça benzeyen bir hayatı yaşıyoruz. Union Gölü'ne akan bir ırmağın kenarındaki tekne evimde yaşadığımdan bu bana tamamıyla mantıklı geliyor. Fakat asıl mesele şu: **nasıl oluyor da bu pek çok insana yeni geliyor?**

İYİ NİYETLE KURAN'I OKUMAYA BAŞLADIKTAN SONRA ONA HAS FARKLILIKLARDAN ÖTÜRÜ VAZGEÇMİŞ BİRÇOK GAYRİMÜSLİM TANIYORUM. Tarihçi Thomas Carlyle, Muhammed'in dünyanın en büyük kahramanlarından biri olduğunu düşünmekle beraber, Kuran'ı;

"Şimdiye kadar karşılaştığım okuması en zahmetli, yıpratıcı ve karmaşık kitap." olarak tanımlıyor.

Sanırım sorun biraz da şu: **BİZ KURAN'I, DİĞER KİTAPLARI OKURKEN YAPTIĞIMIZ GİBİ, YAĞMURLU BİR ÖĞLEDEN SONRA BİR KASE PATLAMIŞ MISIR EŞLİĞİNDE BİR KENARA KIVRILARAK OKUYABİLECEĞİMİZ BİR KİTAPMIŞ GİBİ ZANNEDİYORUZ. Sanki Allah herhangi bir yazar, Kuran ise Allah'ın Muhammed'le konuşmalarının derlendiği ve çok satanlar listesindeki herhangi bir kitapmış gibi düşünüyoruz. Oysa ki çok az insanın Kuran'ı gerçekten okuyor olmasının sebebi, ondan alıntı yapmanın -- veya aslında yanlış aktarmanın -- çok kolay olması.** Kuran'ın genel anlam bütünlüğünden koparılarak, çeşitli ifade ve bölümlerin toplanmasından oluşmuş, daha özet bir uyarlamasını hem köktenci müslümanlar hem de gayrimüslim islamofobikler daha çok tercih ediyor.

Böylece bu yaz bir hevesle Muhammed'in biyografisini yazmaya hazırlanırken Kuran'ı hakkıyla okumaya ihtiyacım olduğunu fark ettim. Yapabildiğim kadarıyla hakkını vermeliydim. Şu anda Arapçam sözlük kullanmaktan ibaret. Ben de dört adet iyi bilinen tercümeyi alıp, Kuran'ın orijinal yedinci yüzyıl Arapçası ile beraber kelime çevirisini cüz cüz ayet ayet okumaya karar verdim. Tabi benim bir avantajım vardı. Son kitabım Şii-Sünni ihtilafının hikâyesi üzerineydi ve bu nedenle İslam tarihi üzerine yakından çalışmalar yapmıştım. Bu nedenle Kuran'da sıklıkla atıfta bulunulan olaylar ve dolayısıyla Kuran'ın referans çerçevesi hakkında bilgi sahibiydim. Ama şunun farkındaydım ki, her ne kadar Kuran'da gezinen bilgi sahibi ve hatta deneyim sahibi bir turist olsam da ben hala başka birinin kutsal kitabını okuyan agnostik (bilinemezci) bir Yahudi idim.

Bu nedenle gayet yavaş okudum.

Başlarken bu proje için üç haftamı ayırdım. Ki kibir bu değilse nedir... Çünkü ancak üç ay sonunda bitirebildim. Geri atlayıp baş taraftaki daha kısa ve açıkça daha mistik bölümleri okuma arzuma karşı koydum.

Fakat ne zaman Kuran'ı kavramaya başladığımı düşünsem

-- "Tamam şimdi oldu" desem -- bir gece sonunda kayıp gidiyordu. Ve ertesi sabah yabancı bir yerde kaybolmuş olma ihtimalimi düşünüyordum. Ama yine de mekân bana tanıdık geliyordu. Kuran, Tevrat ve İncil'in mesajını yenilemek tazelemek için indirildiğini ifade ediyor. Zaten üçte biri, İncilde de geçen İbrahim, Musa Yusuf, Meryem ve İsa gibi şahısların kıssalarını tekrarlıyor. Allah kendisinin daha önceki tezahürü olan Yehova'dan alışkın olduğumuz gibi, ısrarla kendisinden başka ilah olmadığını vurguluyordu. Develer, Dağlar, Çöldeki kuyular ve nehirler, beni Sina Çölünde dolaşarak geçirdiğim yıla götürdü. Ve bir de o dil vardı elbette. Ondaki ritmik ahenk... Bana, bedevi ihtiyarların, saatlerce ezberden anlattıkları hikâyeleri dinleyerek geçirdiğim akşamları hatırlatıyordu. **VE BEN NEDEN**

ŞÖYLE DENDİĞİNİ ANLAMAYA BAŞLADIM: KURAN ANCAK ARAPÇA OLARAK KURAN'DIR.

Fatiha'yı ele alalım. 7 ayetli açılış suresi, öyle ki "Pederimiz Babamız" (Hristiyanlıktaki en bilinen dua) ve "Şema İsrail"in (Tevratın açılışı) birleşimi denebilir. Arapça haliyle sadece 29 kelime iken, tercümeleri 65 ile 72 kelimeye kadar çıkıyor. Ve sanki kelimeler eklendikçe anlam daha fazla kayboluyor. **Arapçanın büyülü ve neredeyse hipnoz edici bir kalitesi, okunmaktan çok dinlenmeyi, analiz edilmesinden çok hissedilmeyi bekleyen bir özelliği var.** Adeta bir şarkı gibi söylenmek istiyor ki müziği kulakta ve dilde duyulabilsin. Bu yüzden Kuran'ın İngilizce tercümesi kendisinin bir gölgesi gibi ya da Arthur Arberry'nin kendi uyarlamasındaki tabiriyle: **"bir anlam çıkarma/yorumlama".** Tabi anlamın tamamı tercüme ile kaybolmuyor.

Tıpkı Kuran'ın vaadettiği gibi, sabredenler ödüllendirilecektir. Kuran'da İncil'den farklı olarak pek çok sürprizler bulunuyor: bir çevre bilinci, ya da insanın Allah'ın yarattıklarının vekili olması gibi pek çok sürpriz. Ve özellikle erkeklere yazılmış İncil'de ikinci ya da üçüncü şahıs olarak tamamen erkeğe hitap edilirken; Kuran kadını da dahil ediyor, ve mesela şöyle diyor: **"inanan erkekler ve kadınlar"** veya **"onurlu erkekler ve kadınlar."** Ya da şu kötü şöhretli ayeti ele alın; kâfirlerin öldürülmesi hakkında olanı. Evet öyle söyleniyor, ama çok özel bir durum için: savaşın ekseriyetle yasak (haram) olduğu kutsal şehir Mekke'nin beklenen fethi için. Ve öldürme izni çeşitli niteliklerle sınırlandırılmış bir şekilde geliyor. "Mekke'deki kafirleri öldürmelisiniz" şeklinde değil, ancak sadece onlara verilen mühlet dolduğu zaman ve eğer sadece aranızda başka antlaşma yapılmamışsa ve eğer sadece onlar Kabe'ye girmenizi engellemeye karkarsa ve eğer sadece ilk saldıran onlar olursa onları öldürebilirsiniz. Ve o zaman bile -- Allah merhametlidir, ve bağışlayacıdır -- ve bu yüzden de en güzeli hiç kimseyi öldürmemenizdir.

Bu belki de -- en azından sabit fikirli olmayanlar için Kuran'ın ne kadar esnek olduğunu gösteren en büyük sürprizdi.

Kuran der ki: **"Bu ayetlerin bazılarının anlamı çok kesindir." "Ama bazıları ise oldukça muğlaktır." "Kalpleri sapıklıktan katılaşmış olanlar bu muğlak noktaları fazlaca kurcalayarak bir uyumsuzluk bulmaya çalışırlar. Herşeyin doğrusunu sadece Allah bilir." "Allah Latif'tir (lütuf sahibi)" ifadesi tekrar tekrar belirir.** VE ASLINDA, KURAN'IN TAMAMI, BİZE İNANDIRILANDAN ÇOK DAHA FAZLA ZARİFTİR. Mesela bahsettiğim şu huriler ve cennet meselesinde olduğu gibi. Eski moda oryantalizm burada devreye giriyor. Oryantalizm, Kuran'da dört yerde geçen Huriler kelimesini şöyle tasvir ediyor: kara gözlü, göğüsleri henüz tomurcuklanmış yaşıt eşler veya açıkça dik göğüslü bakireler. Bununla beraber, orijinal Arapçadaki ifadesiyle tek kelime: Huriler. Kabarık ya da dik göğüs ifadesine yer vermeden. Şimdi aslında burada kastedilen -- melekler gibi -- saf varlıklar veya antik Yunan'da geçen Kouros veya Kórē gibi ebedi gençliğe sahip varlıklar olabilir.

Ama gerçek şu ki hiç kimse doğrusunu bilmiyor ve asıl mesele de bu. Çünkü Kuran'da gayet açık bir şekilde şöyle deniyor: **"hepiniz cennette yeniden yaratılacaksınız" ve "hiçbirinizin bilmediği bir şekilde yeniden yaratılacaksınız."** Kİ BU BANA BİR BAKİRE VAADİNDEN ÇOK DAHA ÇEKİCİ GELİYOR. Ve şu 72 sayısı hiçbir yerde geçmiyor. Kuran'ın hiçbir ayetinde 72 bakireden bahsedilmiyor. O düşünce Kuran' nazilinden 300 yıl sonra ortaya çıktı. Ve çoğu İslam âlimi, bulutların üstünde oturup arp çalan kanatlı insanlar fikrini onunla eşdeğer görüyor. **Cennet ise bunun oldukça zıttıdır. O bekâret değil, doğurganlıktır, bolluktur, içinden ırmaklar akan bahçelerdir.**

Teşekkürler.

Kaynak
http://www.ted.com/
http://www.ted.com/talks/lesley_hazelton_on_reading_the_koran.html

DAN PİNK İLE ŞAŞIRTICI MOTİVASYON BİLİMİ ÜZERİNE

Kariyer analisti Dan Pink, sosyal bilimcilerin bildiği ama yöneticilerin bilmediği bir gerçekten yola çıkarak motivasyon bilmecesini inceliyor: Geleneksel ödüller düşündüğümüz kadar etkili değildir. Aydınlatıcı hikayeleri -- ve belki de sizi ileri götürecek yolu dinleyin.

KONUŞMA METNİ

Size bir şey itiraf etmeliyim. Yaklaşık 20 sene önce pişman olduğum bir şey yaptım, pek de gurur duymadığım bir şey, bazı bakımlardan kimsenin öğrenmesini istemediğim bir şey, ama şimdi burada bunu açıklamaya kendimi mecbur hissediyorum. 1980 lerin sonunda, aklım bir karış havada iken hukuk fakültesine gittim.

Şimdi, ABD'de hukuk profesyonel bir derecedir. Önce üniversite derecenizi alır sonra da hukuk fakültesine gidersiniz. Ve ben hukuk fakültesine gittiğimde, pek de başarılı değildim. Nazikçe söylemek gerekirse, pek başarılı olmadım. Daha açık konuşmak gerekirse, mezun olduğum not aralığı benim üzerimdeki %90'lık aralığı mümkün kılmıştı. Teşekkürler. **Hayatım boyunca pratik olarak hukuk mesleğini hiç icra etmedim. Buna izin verilmemişti zaten.**

Ancak bugün, her şeye rağmen, karımın tavsiyesine rağmen, sahip olduğum hukuk yeteneğimin biraz tozunu almak istiyorum, o yeteneklerden geriye her ne kaldıysa. Size bir hikâye anlatmak istemiyorum. Size bir vaka sunmak istiyorum. Size gerçekçi, delillere dayanan ve hatta avukatça bir vaka sunmak istiyorum, işimizi nasıl yönettiğimizi yeniden düşünmek için.

O halde, sayın jüri, baylar ve bayanlar, şuna bir bakın. Buna **mum problemi** denir. Bazılarınız bunu daha önce görmüş olabilir. 1945 yılında yaratıldı. **Karl Duncker** isimli bir psikolog tarafından. Karl Duncker davranış bilimlerinde pek çok farklı şekilde kullanılan bu deneyi yarattı. Gelelim nasıl bir şey olduğuna. Diyelim ki ben deneyi yapan kişiyim. Sizi bir odaya sokuyorum. Size bir mum, birkaç raptiye ve birkaç kibrit veriyorum. Ve size diyorum ki, **"göreviniz mumu duvara masaya damlatmayacak şekilde tutturmak."** Bu durumda ne yapardınız?

Pek çok insan mumu duvara raptiye ile tutturmaya çalışır. Bu işe yaramaz. Kimisi, bazı insanlar ve ben öyle birini gördüm, şuna benzer bir hareket yapar. Bazı insanların parlak bir fikri vardır, kibriti çakar, mumun bir tarafına tutup eritir ve o şekilde duvara yapıştırmaya çalışırlar. Harika bir fikir. İşe yaramaz. Ve nihayet, beş ya da 10 dakika sonra, pek çok insan çözümü bulur, sizin burada görebileceğiniz gibi. Çözümün anahtarı işlevsel sabitlik denen şeyin üstesinden gelmektir. Kutuya baktığınızda sadece raptiyeleri tutacak bir araç görürsünüz. Ancak kutunun başka bir işlevi de olabilir, mumu tutacak bir platform. **Mum problemi.**

Şimdi size mum problemini kullanan bir problemden bahsetmek istiyorum. Sam Glucksberg isimli bir bilimadamı tarafından yapıldı ve kendisi şu anda ABD'deki Princeton Üniversitesinde çalışmaktadır. Bu deney, teşviklerin gücünü gösteriyor. Ne yaptığına bakalım. Denekleri aldı. Ve onlara dedi ki, **"Sürenizi ölçeceğim. Bu problemi ne kadar hızlı çözebilirsiniz?"** Bir denek grubuna dedi ki, Normları belirlemek için sürenizi ölçeceğim ve ortalama olarak birinin böyle bir problemi ne kadar sürede çözdüğünü hesaplayacağım.

İkinci gruba ise ödüller sundu. Dedi ki, **"Eğer süre olarak ilk %25 içinde olursanız beş dolar alırsınız. Eğer bugün buradaki herkesten daha hızlı olursanız 20 dolar alırsınız."** Bu deney yıllar önce idi, enflasyonu hesaba kattık. Birkaç dakikalık bir iş için epey iyi para. Harika bir motive edici.

Soru: Bu grup problemi ne kadar daha hızlı çözdü? Cevap: Yaklaşık olarak, ortalama, üç buçuk dakika daha yavaş. Üç buçuk dakika daha yavaş. İyi ama bu pek anlamlı gelmiyor, değil mi? Yani, ben bir Amerikalıyım. Serbest piyasaya inanırım. Böyle olmaması gerekiyordu. Değil mi? **Eğer insanların daha iyi çalışmasını isterseniz, onları ödüllendirirsiniz.** Değil mi? Primler, komisyonlar, kendi reality şovları. Teşvik edersiniz. İşler böyle yürür. Ama burada olan şey bu değil. Bir teşviğiniz var düşünmeyi keskinleştirmek ve yaratıcılığı hızlandırmak için. Ve yapması gereken şeyin tam tersini yapıyor. Düşünceyi köreltiyor ve yaratıcılığı engelliyor.

Ve bu deneyin ilginç yanı bunun anormal bir durum olmaması. Bu deney defalarca tekrarlandı yaklaşık 40 sene boyunca. Bu keyfi motive ediciler, eğer bunu yapar isen şunu alırsın tarzı şeyler, bazı durumlarda işe yarıyor. Ama pek çok görevde işe yaramıyor veya zararlı oluyor. Bu sonuç sosyal bilimlerdeki en sağlam bulgulardan biri. Aynı zamanda en çok göz ardı edileni.

Son birkaç yılımı insan motivasyonu bilimini incelemeye ayırdım. Özellikle de dışsal ve içsel motive edicileri incelemeye. Ve size şunu diyorum, birbirleri ile alakaları yok. Eğer bilime bakarsanız, bilim dünyasının bildiği ile iş dünyasının yaptığı arasında uyumsuzluk var. Ve burada vahim olan şu ki iş işletim sistemimiz -- iş yaparken kullandığımız varsayımları ve protokolleri düşünün, insanları nasıl motive ettiğimizi, insan kaynaklarını nasıl uyguladığımızı -- tamamen dışsal motive ediciler üzerine kurulu, havuçlar ve sopalar üstüne. 20. yüzyıl görevleri için iyi olabilir. Ama 21. yüzyıl görevleri için, bu mekanik, ödül-ve-ceza yaklaşımı işe yaramıyor, genellikle işe yaramıyor ve genellikle zarar veriyor. Ne demek istediğimi göstereyim.

Glucksberg az önce anlattığıma benzer başka bir deney yaptı ve bu deneyde problemi biraz farklı şekilde sundu, burada görüldüğü gibi. Tamam mı? Mumu duvara masaya damlatmayacak şekilde yerleştir. Aynı şey. Siz: ortalamayı ölçüyoruz. Siz: ödül veriyoruz. Bu sefer ne oldu? Bu sefer, ödüllendirilen grup diğer grubun canına okudu. Neden? Çünkü raptiyeler kutunun dışında iken çözümü görmek çok kolay, değil mi?

Eğer-ise ödülleri çok işe yarar bu tür görevler için, yani basit kurallar ve gidilecek açık seçik bir hedef olduğunda. Ödüller, tam da doğaları gereği, dikkatimizi odaklamamızı ve zihnimizi yoğunlaştırmamızı sağlar. Bu yüzden pek çok durumda işe yararlar. Ve dolayısı ile, bu tür görevler için, tam orada olan hedefi gördüğünüz, doğrudan ona yöneldiğiniz dar bir odak, gerçekten işe yarar. Fakat gerçek mum probleminde böyle bakmak istemezsiniz. **Çözüm tam orada değildir. Çözüm biraz daha kenardadır.** Etrafa bakıyor olmak istersiniz. Bu ödül odağımızı daraltır ve olasılıklarımızı kısıtlar.

Bunun neden bu kadar önemli olduğunu söyleyeyim. Batı Avrupa'da, Asya'nın pek çok yerinde, Kuzey Amerika'da ve Avustralya'da, beyaz yakalı işçiler daha az bu tür iş ve daha çok bu tür iş yapıyorlar. Bu rutin, kural tabanlı ve sol beyne yönelik iş, yani bazı muhasebe türleri, bazı finansal analiz türleri, bazı bilgisayar programlama türleri, dış kaynak kullanımı açısından çok kolaylaştı, kolayca otomatikleştirilebiliyor. Yazılım o tür işleri daha hızlı yapabiliyor. Dünyanın değişik yerlerindeki ucuz taşeronlar daha ucuza yapabiliyor. Bu yüzden artık önemli olan yetenekler sağ beyine yönelik olan, yaratıcı, kavramsal türde yetenekler.

Kendi işinizi düşünün. Kendi işinizi düşünün. Karşılaştığınız problemler, veya burada bahsettiğimiz problemler, bu tür problemler mi -- açık seçik kuralları ve tek bir çözümleri mi var?

Hayır.

Kurallar gizemli. Ve çözüm, eğer bir çözüm varsa gerçekten, şaşırtıcı ve hiç de aşikar değil. Bu odadaki herkes kendi alanlarına özgü mum problemleri ile uğraşıyor. Ve her türlü mum problemi için, her alandaki bu tür problemler için, bu türden eğer-ise ödülleri, pek çok işimizi dayandırdığımız şeyler, işe yaramıyor.

Bu beni çıldırtıyor. Ve bu şu demek değil. Bu bir duygu değil. Tamam mı? Ben bir avukatım. Duygulara inanmam. Bu bir felsefe değil. Ben bir Amerikalıyım. Felsefeye inanmam. Bu bir gerçek. Veya, yaşadığım yer olan Washington D.C.'de dediğimiz gibi, hakiki bir gerçek. Ne demek istediğime dair bir örnek vereyim. Delilleri göstereyim. Çünkü size bir hikâye anlatmıyorum. Bir vaka sunuyorum.

Baylar ve bayanlar, sayın jüri, işte bazı deliller: **Zamanımızın büyük ekonomistlerinden Dan Ariely ve üç arkadaşı MIT öğrencileri ile bir çalışma gerçekleştirdi. MIT öğrencilerine birkaç oyun verdiler. Yaratıcılık, motor beceriler ve odaklanma gerektiren oyunlar. Ve onlara gösterecekleri performans için üç seviyede ödüller teklif ettiler.**

Küçük ödül, orta ödül ve büyük ödül.

Tamam mı? Eğer gerçekten iyi isen büyük ödülü alırsın ve daha kötü isen daha küçük ödül. Ne oldu? Söz konusu görev sadece mekanik becerileri içerdiği sürece ödüller beklenen etkiyi yarattı: **Daha çok paraya daha iyi performans.** Tamam mı? Ama görevlerden biri biraz bile daha çok bilişsel yetenek gerektirdiğinde daha çok ödül daha kötü performansa yol açtı.

Onlar da şöyle dediler, **"Pekala, bakalım burada kültüre yönelik bir fark var mı. Madurai'ye, Hindistan'a gidelim ve aynı deneyi tekrarlayalım."** Orada yaşam standardı çok daha düşük. Kuzey Amerika standartlarına göre vasat bir ödül Madurai'de çok daha anlamlıdır. Aynı düzenek. Bir avuç oyun ve üç farklı ödül. Ne olur? Orta seviyede ödül teklif edilen kişiler kendilerine daha küçük ödül teklif edilen kişilerden daha iyi yapamadı. Ancak bu sefer, en yüksek ödül teklif edilen kişiler en kötü

performansı sergiledi. Üç deneydeki dokuz görevin sekizinde, daha yüksek teşvikler daha kötü performansa yol açtı.

Bu bir tür dokunaklı sosyalist komplosu filan mı? Hayır. Bunlar MIT'den, Carnegie Mellon'dan ve Chicago Üniversitesi'nden ekonomistler. Peki bu çalışmanın sponsoru kimdi biliyor musunuz? Amerika Birleşik Devletleri Merkez Bankası. Bu Amerikan deneyimi.

Gidip bir de London School of Economics'e bakalım. LSE, London School of Economics. Ekonomi dalında Nobel kazanmış 11 ekonomistin çıktığı okul. Büyük ekonomi düşünürlerini yetiştiren yer: George Soros, Friedrich Hayek ve Mick Jagger gibi. Geçen ay, tam da geçen ay, LSE'deki ekonomistler, şirketlerdeki performans üzerinden ödeme yapılan tesislerle ilgili 51 araştırmaya baktılar. Oradaki ekonomistler şöyle dedi, **"GÖRÜYORUZ Kİ FİNANSAL TEŞVİKLER GENEL PERFORMANS ÜZERİNDE OLUMSUZ ETKİYE YOL AÇABİLİYOR."**

Bilimin bildiği ile iş dünyasının yaptığı arasında bir uyumsuzluk var. Ve beni üzen şey, bir ekonomik çöküşün enkazı üzerinde dururken, pek çok kurum kararlarını verirken, yetenekler ve insanlar hakkında politika belirlerken, modası geçmiş, test edilmemiş ve bilimden çok geleneklere ait varsayımlara dayanarak hareket ediyor. Ve eğer bu ekonomik karmaşadan kurtulmayı gerçekten istiyorsak, ve eğer 21. yüzyıldaki bu belirleyici işlerde gerçekten yüksek performans istiyorsak, çözüm yanlış şeyleri daha fazla yapmak değildir. İnsanları daha tatlı havuçlarla baştan çıkarmak veya daha keskin bir çubukla tehdit etmek değildir. Yepyeni bir yaklaşıma ihtiyacımız var.

Ve tüm bunlarla ilgili iyi haberler var, bunun üzerine çalışan bilimciler motivasyonla ilgili yeni bir yaklaşım sunuyorlar. Bu yaklaşım içsel motivasyona dayanıyor daha çok. Bir şeyleri önemli olduğu için yapmaya, sevdiğimiz için, ilginç olduğu için yapmaya, önemli bir şeyin parçası olduğu için yapmaya. Ve bana göre, yeni iş işletim sistemimiz üç öğe etrafında dönüyor: özerklik, ustalık ve amaç. Özerklik, kendi hayatımızı yönetme isteği. Ustalık, gerçekten anlamlı olan bir şeyde gittikçe daha iyi seviyeye gelmek. Amaç, bizden daha büyük olan bir şeyin hizmetinde bir şeyler gerçekleştirme ihtiyacı. Bunlar işimiz için yepyeni bir işletim sisteminin yapı taşları.

Bugün sadece özerklikten bahsetmek istiyorum. 20. yüzyılda yönetim denen bir fikir getirdi. Yönetim denen şey doğadan çıkmadı. Yönetim bir tür ağaç değil. O bir televizyon seti. Tamam mı? Biri bunu icat etti. Ve bu sonsuza kadar çalışacağı anlamına gelmiyor. Yönetim fikri çok iyi. Geleneksel yönetim kavramları harika eğer uyum istiyorsanız. Ama eğer kendini adama istiyorsanız kendi kendini yönetme daha iyi.

Kendini yönetme ile ilgili bazı radikal kavramlara dair örnekler vereyim. Bunun anlamı -- bunu pek görmüyoruz ama etrafta gerçekten ilginç şeyler olmaya başladı. Çünkü bunun anlamı insanlara uygun şekilde, adilane ve mutlak şekilde ödeme yapmak. **Para meselesini masadan kaldırmak. Ve onlara epey özerklik vermek.** Birkaç örnek vereyim.

Atlassian isimli şirketi kaçınız duydu? Yarınızdan azı gibi görünüyor. Atlassian Avustralya'daki bir yazılım şirketi. Ve çok heyecan verici bir şey yapıyorlar. Yılda birkaç kez mühendislerine diyorlar ki, **"Git ve önümüzdeki 24 saat boyunca canın ne istiyorsa onun üzerinde çalış, yeter ki işinle alakalı bir şey olmasın. Ne istiyorsan onun üzerinde çalış."** Ve böylece mühendisler harika bir kod yaması, çok şık bir çözüm ile çıkıp geliyorlar. Sonra da yaptıkları şeyi takım arkadaşlarına ve şirkete sunuyorlar, gün sonuna dek süren bu çılgın etkinlik boyunca. Ve sonra, Avustralyalı oldukları için tabii ki herkesin birası var.

Buna FedEx Günleri diyorlar. Neden mi? Çünkü bir gün içinde bir şey teslim etmek gerekiyor. Çok güzel. Fena değil. Korkunç bir tescilli marka ihlali. Ama çok zekice. **Bu bir günlük özerklik çok güzel yazılım düzeltmeleri üretti hiç ortaya çıkmayabilecek türden.**

Ve Atlassian için bu o kadar çok işe yaradı ki bir adım öteye geçtiler ve %20 boş zaman sunmaya başladılar. **Google'da meşhur şekilde yapıldığı gibi. Oradaki mühendisler zamanlarının %20'sini istedikleri şey üzerinde harcayabilir.** Kendi zamanları, kendi görevleri, kendi takımları ve kendi teknikleri üzerinde özerkliğe sahiptirler. Tamam mı? Radikal miktarda özerklik Ve Google'da, bildiğiniz gibi, her sene çıkan ürünlerin nerede ise yarısı işte bu %20'lik boş zamanda doğmaktadır. **Gmail, Orkut, Google News** gibi şeyler.

Daha da radikal bir örnek vereyim. Sonuç Odaklı İş Ortamı denen bir şey. SOİO. İki Amerikalı danışman tarafından geliştirildi ve Kuzey Amerika'daki bir düzeni şirkette uygulanıyor. **SOİO'DA İN-**

SANLARIN BELLİ BİR VARDİYASI YOKTUR. NE ZAMAN İSTERLERSE O ZAMAN GELİRLER. BELLİ BİR SAATTE OFİSTE OLMALARI GEREKMEZ, YA DA HİÇ GELMEYEBİLİRLER. TEK YAPMALARI GEREKEN İŞİ HALLETMEKTİR. NASIL YAPTIKLARI, NE ZAMAN YAPTIKLARI, NEREDE YAPTIKLARI ONLARA KALMIŞ BİR ŞEYDİR. BU ORTAMLARDA TOPLANTILAR OPSİYONELDİR.

Peki ne olur? Hemen her yerde üretkenlik artar, çalışanın kendini adaması artar, çalışan tatmini artar ve iş değiştirenlerin sayısı azalır. **Özerklik, ustalık ve amaç.** Bunlar yeni iş yapma şeklinin yapı taşları. Şimdi bazılarınız buna bakıp diyebilir ki, **"Bu kulağa hoş geliyor. Ama bir ütopya."** Ve ben de diyorum ki, **"Hayır. İspatım var."**

1990 larda Microsoft, Encarta diye bir ansiklopedi projesine başladı. Tüm doğru teşvikleri devreye sokmuşlardı. Tüm doğru teşvikleri. Profesyonellere binlerce makale yazıp düzeltmeleri için para ödemişlerdi. İyi olanaklarla çalışan yöneticiler işleri düzenliyordu proje zamanında ve belirlenen bütçe dâhilinde bitsin diye. Birkaç sene sonra bir başka ansiklopedi projesi başladı. Başka bir model, değil mi? Zevk için yap. Kimse tek kuruş para almayacak, ya da Euro veya Yen. Sevdiğin için yap.

10 sene önce dünyanın herhangi bir yerindeki ekonomiste gidip deseydiniz ki, **"Hey, bir ansiklopedi oluşturmak bu iki modelim var. Kıyasıya rekabet etseler, kim kazanırdı?"** 10 sene önce hiçbir yerde Dünya gezegeninin hiçbir yerinde Wikipedia modelini tahmin edebilecek aklı başında bir ekonomist bulamazdınız.

Bu iki yaklaşım arasındaki devasa mücadeledir. Bu motivasyon dünyasının Muhammed Ali - Joe Frazier karşılaşmasıdır. Değil mi? Bu Thrilla' in Manila'dır. Tamam mı? **İÇSEL MOTİVE EDİCİLERE KARŞI DIŞSAL MOTİVE EDİCİLER. ÖZERKLİK, USTALIK VE AMAÇ, HAVUÇ VE SOPAYA KARŞI.** Peki kim kazanır? **İçsel motivasyon, özerklik, ustalık ve amaç rakibini nakavt etti.** Özetleyeyim.

Bilim dünyasının bildiği ile iş dünyasının yaptığı arasında bir uyumsuzluk var. Ve işte bilim dünyasının bildiği.

Bir: Şu 20. yüzyıl ödülleri, iş dünyasının doğal bir parçası olduğunu düşündüğümüz motive ediciler, işe yarıyor ama şaşırtıcı derecede az alanda.

İki: Şu eğer-ise ödülleri genellikle yaratıcılığı yok ediyor.

Üç: Yüksek performansın sırrı ödüllerde veya cezalarda değil, görünmeyen içsel güdülerde. Bazı şeyleri yapmış olmak için yapma güdüsünde. Bazı şeyleri önemli oldukları için yapma güdüsünde.

Ve şimdi de en güzel bölüm. En güzel bölüm geliyor. Bunu zaten biliyoruz. Bilim zaten içten içe bildiğimiz şeyi doğruluyor. Yani, **eğer iş dünyasının yaptığı ile bilim dünyasının bildiği arasındaki bu uyumsuzluğu düzeltirsek, Eğer motivasyonumuzu, motivasyonla ilgili kavramlarımızı 21. yüzyıla taşırsak, bu tembel, tehlikeli havuç ve sopa ideolojisinden uzaklaşırsak, işlerimizi güçlendirebilir, pek çok mum problemini çözebilir ve belki, belki, belki de dünyayı değiştirebiliriz.**

Kaynak:
http://www.ted.com/talks/dan_pink_on_motivation.html

FREUDÇULUK NEDİR, İLMÎ GEÇERLİLİĞİ VAR MIDIR?

Doç. Dr. Sefa SAYGILI

Freud, 1856 yılında Avusturya'da doğdu. Tüccar olan babası, 2 çocuğunun olduğu ilk evliliğinden sonra, 40 yaşındayken 20 yaşındaki bîr kızla ikinci evliliğini yapmıştı. Freud, Yahudi idi. Siyonizme inanıyordu. Çocukluğu ve gençliği, yahudilere karşı o zamanki aşağılayıcı muamelelerle geçti. Babası da kendisine yapılan küçültücü hareketleri oğluna anlatıyor ve onu kinlendiriyordu. Freud bu telkinlerle, yahudi olmayanlara karşı intikam hırsı ile büyüdü.

Nörotik (bir çeşit ruh hastası) bir annenin baskısı altında yaşayan bir genç kızla nişanlandı. Nişanlı geçirdiği 5 yıl gibi uzun bir süre boyunca, ailevî ve dinî baskı neticesi, cinsî eziklik ve durgunluk acıları çekti.

Evliliği sırasında ise mutsuzdu, cinsî yönden tatminsizdi. Kendisini yalnız hissediyordu. Evliliğini bitirmek istiyor, fakat durumu, yahudi oluşu ve başka sebepler, buna mâni oluyordu.

Freud, önce ruhî hastalıkların çocuklukta tecavüze uğramakla ortaya çıktığını iddia etti. Sonradan bu şahısların hastalıklarından dolayı hayal gördüklerini farkedince, bu ilk teorisinden vazgeçti.

Doktorluğu sırasında, Anna adındaki nörotik bir kızı teferruatlı bir şekilde tetkik etti. Bu kızın eziklik duyduğu bir takım cinsî meseleleri vardı.

Freud'un yüksek zekâsı ve yahudi tabiatı, aşağılanma içinde şekillenen ruhî yapısı; insanlardan intikam alma arzusu ve tatminsizliği ile birleşince, kızın cinsî kaynaklı hasta olduğunu iddia etti ve bu görüşünü bütün nörozlara (bir çeşit ruhî hastalık) uyguladı.

Daha sonra bu mekanizmanın pisikozlarda ve normal insanlarda da geçerli olduğunu ileri sürdü. Kurduğu teoriye psikanaliz adını verdi. Bu teoriye göre; insanların bütün davranışları, hattâ çocuğun annesine bağlılığı ve sevgisi, hep cinsî hazza yönelikti. Nöroz, psikoz gibi ruhî hastalıklar, cinsî isteklerin doyurulmamasına ve bastırılmasına bağlanıyordu.

Freud, tesbitlerini küçük bir hasta grubuna dayandırıyordu ve çalışmalarında ilmîlikten uzak, kontrollü olmayan gözlem metodlarını kullanmıştı. En basit bir işi gereksiz ayrıntılarıyla karmaşık bir şekilde ele alıyor, mevcut olmayan problem ve sırları keşfediyordu. Kendi teorisini desteklemek için en ince ve en garip ayrıntılar üzerinde duruyordu.

Sosyal ilimler, spekülasyonlara (uydurma fikirler) açıktır. Tabiî ilimlerdeki gibi katı kaideler yoktur. Sosyal bir hâdise, birkaç türlü izah edilebilir. Belki hepsi yanlıştır, belki hepsinin doğru olan bir yanı vardır. Doğru olanı ispatlamak da, yanlış olanı çürütmek de çoğu zaman mümkün olmaz. Bu yüzden tarih boyunca her felsefeci, kendi şahsiyet, hayat tarzı, kompleks ve saplantılarına göre bir görüş ortaya atabilmiştir.

Neslin devamı için zarurî olan cinsîliğin, muhakkak ki önemi vardır ve bozukluğu da, bazı rahatsızlıklara sebep olabilir. Fakat Freud, cinsîliği kendi ruhî yapısı, tatminsizliği ve yahudi tabiatıyla bütün ruhî hastalıklara ve giderek normal insanlara tatbik etmiştir.

Freud'un teorisine göre çocuk, tam bir cinsî sapıktır.

Dünyada bilinen bütün sapıklıkları; devre devre çocuğa mâletmiştir. Bu teoride çocuk ilk yaşında meme emerken cinsî haz duyar (oral safha). Sonra cinsî hazzı (1-3 yaş) dışkı yapmaya kayar (anal faz). Daha sonraki dönemde ise cinsiyetinin farkına varır. Erkekse annesine aşık olur. Babasını rakip sayarak düşman olur. Babasının ona zarar verebileceğinden (iğdiş) korkarak bu sefer babasına saygı ve hayranlık duymağa başlar. Buna Oedipus kompleksi adını verir. Bütün insanların şahsiyetlerinin teşekkülünde bu kompleksi tesirli görür. Ruh hastalıklarının, ahlâkın ve dinin, bu kompleksin saplantısından ortaya çıktığını iddia eder. Fakat bu takılmanın niçin ve nasıl olduğunu ve bazı kimselerde neden meydana geldiğini izah edemez.

Freud, bu garip ve mantık dışı iddialarını bir Yunan efsanesine dayandırır. Bu efsanede bilmeden babasını öldüren Oedipus, yine bilmeden annesi ile evlenir ve kral olur. Annesi olduğunu öğrenince de üzüntüsünden gözlerini oyar ve o diyarı terkeder.

İşin dikkat çekici yanı, bu sapık efsanenin kahramanı Oedipus'un gerçeği öğrendiğinde kendisini cezalandırmasına rağmen, Freud'un bunu kendi görüşleri doğrultusunda saptırıp yorumlaması ve bu sapıklığı bütün insanlığa mâlederek âdeta insanlardan intikam almasıdır.

Freud, sadece iptidai insanları ruh sağlığı yerinde olarak görüyordu. Çünkü bu insanlar içgüdü

dürtülerini bastırma, engelleme ve yüceltme gereği duymadan duyurabilmekteydi. Çağdaş antropologlar bunun böyle olmadığım göstermişler ve Freud'un bu iddiasında da isabet etmediğini ispatlamışlardır.

Freud'un ölümünden sonra bir çok kişi başıboş ve hayvanca yaşamak için bu hurafelere sarıldılar. O zamanki bozulmuş Hristiyanhğı hakir gören fikir de, bunu kolaylaştırdı. Böylelikle suçluluk hissi ve vicdan azaplarından kendilerini kurtarıyorlardı. Üstelik bütün bunları medenî olmak için yaptıklarını söyleyerek kendi kendilerini de aldatıyorlardı. Bu kişilerin psikanaliz teorisinin yayılmasında büyük rolleri oldu ve giderek Freud'un fikirleri ve cinsî serbestlik cereyanları kitlelere mâloldu.

Freud, bu sapık mekanizmanın kızlarda nasıl olduğunu açıklayamaz.

Freud'dan sonra, bu kompleksin meydana gelme yaşından çok önce küçük çocuğun güçlü bir şekilde annesine bağlı olduğu ve bu temel bağın kız ve erkek çocuklarında ortak görüldüğü, ilim adamlarınca anlaşılmıştır. Erkek çocuk daha doğmadan önce bir ceninken, anne onun dünyasıdır. Onu sarar korur ve besler, doğumdan sonra bile durum aynıdır. Annenin yardımı olmadan hayatta kalması imkânsızdır. Onun şefkat dolu alâkası eksilse, ruh sağlığı bozuk olur. Çocuğu hayata bağlayan ve ona canlılık veren yine annedir. Freud, çocuğun annesine duyduğu bu haklı bağlılığı, cinsî hazla izah etmeye kalktı. Üstelik kız çocuklarının da anneye bağlı oluşuna gözlerini kapadı.

Freud, Oedipus kompleksi teorisini Hans isimli bir çocukta ispat (!) ettiğini ileri sürer. Fakat sonradan yapılan tarafsız incelemeler, Hans'ın anne ve babasının Freud'un müridi olduğunu ve çocuğa bazı şeylerin zorla telkin ettirildiği ve yorumu Freud'un kendi görüşleri doğrultusunda saptırdığı anlaşılmıştır. Çocuk Freud'un iddiasının aksine babasından değil annesinden korkmaktadır. Freud, birçok çocuğun başına gelebilecek ve tedavi gerektirmeyecek hafif bir ürkmeyi, teorisi doğrultusunda saptırmıştır.

Freud, hayatının diğer bölümünde insanın her davranışını cinsî haz prensibiyle izaha (!) devam etti. Tâ ki, Birinci Dünya Harbi başlayıncaya kadar. Bu sıralar, her yanı savaş heyecanı kaplamıştı. İnsanlar acımasızca birbirini öldürüyor, gözler kandan başka şey görmüyordu. Freud, bu durumu cinsî hazla bir türlü açıklayamadı ve bu sefer cinsî hazzın yanına, "saldırganlık dürtüsünü" ekledi. Yâni insan davranışlarının kaynağı (!) olan şuuraltında, cinsî haz ve saldırganlık (yıkıcılık) dürtüsü bir aradaydı.

Freud'a göre yıkıcılık, insanlarda değişmez bir oranda vardı, ya içe (intihara kadar varabilir) veya dışa (cinayete gidecek şekilde) dönerdi. Fakat daha sonra yapılan istatistikler incelendiğinde, bazı toplumlarda intihar ve cinayetlerin yüksek, bazılarında düşük oluşu göze çarpmış ve Freud'un bu hipotezini de çürütmüştür. Çünkü bu dürtü her insanda olsaydı, bütün toplumlarda bu iki fiilin sayıca birbirine yakın olması gerekecekti.

Freud, insanı yıkıcı içgüdüleri denetim altında tutulması gereken bir varlık olarak tanıtıyordu. İnsan bencildi, her hareketinin altında cinsîlik yatıyordu.

Bütün nevrotik eğilimler çocukluk döneminden kaynaklanıyordu. Freud insanı, cinsî enerjinin (libido) harekete geçirdiği ve çalıştırdığı bir makine, bir robot olarak görüyordu. Hiç şuurlu hareketi yoktu. Şuurlu biri görünen davranışları, şuur altının bir ürünüydü. İrade, aldatmacaydı. İşin enteresan yanı, insanın tasarruflarında hür olmadığına, yegâne hâkimin Allah olduğuna inanmayan, mistik diyerek karşı çıkanların, bu saçma düşünceyi sahiplenmeleridir.

Freud'un bu fikirlerinde, uzun yıllar kokain alışkanlığının da tesirli olduğu ileri sürülmüştür. Freud kokain adlı uyuşturucu maddeyi uzun yıllar kullanmıştır. Bu konuda inceleme yapan İngiliz tıp tarihçisi E.M. Thornton 1983'de İngiltere'de, bir yıl sonra da ABD'de yayınlanan "Freudçu Safsata" adlı kitabında, kokainin insana canlı hayaller gördürdüğünü, bu yüzden de Freud'un rüyalara önem verdiğini belirtir. Bu araştırmacı, Freud'un meslek hayatı boyunca gösterdiği kıskançlıkları, hırçınlıkları, başkalarını kendine düşman görmesini, ani bayılmalarını, kalp atışı düzensizliklerini, hafıza yanılmalarını, âni ve aşırı his değişmelerini hep kokain iptilâsmın sonucu olarak görür.

Freud hayatının son dönemlerinde, bir fikr-i sabit gibi ölüm düşüncesi ile ilgilenme illetine tutuldu. 40 yaşına girdikten sonra, her gün ölümü düşünür oldu. Ölümden korkusu o kadar büyüktü ki, başkasından ayrılırken (yeniden görüşmek üzere) dedikten sonra (belki de bir daha görmeyeceksiniz) diye ekler olmuştu. Sanki dilinin bir cezası olarak çene kanserine yakalanınca, bu ölüm korkusu daha da arttı. Bu sefer ölüm içgüdüsünden bahsetmeye başladı. Artık ona göre hayatın gizli gayesi ölümdü ve bu sebeple insanın ölmek zorunda olma düşüncesi de, ölüm korkusunu hafifletmeye çalışan bir

teselli şekliydi. Derken 1939 yılında Londra'da hesap âlemine göçtü.

Kaynaklar

1. Reich Freud Anlaüyor, W. Reich, Payel Yayınları, 1982, İst.
2. Psikalaniz ve Psikoterapi, Prof Dr. Orhan Öztürk, 1985, Ankara
3. Freud Düşüncesinin Büyüklüğü ve Sınırları, Erich Fromm, 1983, İst.
4. Psikalanizin Bunalımı, Erich Fromm, Dost Yay., 1982, İst.
5. Psikanalizin Babası Freud Kokainmandı, Bilim Dergisi, Nisan, 1985

PSİKANALİZ İFLAS MI ETTİ?

Freud'un teorisi, çeşitli ruh hastalıklarında tedavi gayesiyle de kullanılmıştır. Bu tedaviye psikanaliz, yapana ise psikanalist adı verilir. Zaten Freud'un ilk gayesi tedaviydi.

Teorinin ortaya atıldığı yıllarda ruhî hastalıklar için geliştirilmiş tedavi teknikleri yoktu. Bu boşlukta psikanaliz hızla yaygınlaştı. Tıbbın dışında sosyal ilimler tarafından da benimsendi; akademik ve entellektüel hayatta güçlendi, batıda halk arasında da yayıldı ve popüler oldu. O kadar ki, psikanalistler kendilerinden yardım isteyen hastalarına yetişemediler, arz ile talep arasındaki dengesizlik, meslekî gelir ve itibar yönünden, psikanalizi en muteber meslekler arasına soktu.

Zamanla ruhî bozuklukların sebepleri aydınlatılmaya ve tedavi neticeleri ortaya çıkmaya başlayınca, yeni tedavi metodları ortaya atıldı ve psikanaliz hemen hemen terkedildi.

Psikanaliz Kimlere Yapılabilir?

Pek çok hastalıkta mahzurlu olan Psikanaliz, ruh hastaları veya ruhî problemi olanların çok az bir kısmına tatbik edilebilir. Bu tip hastalarda da şu özelliklerin bulunması, ayrıca gereklidir.

Hastanın tedaviye arzulu olması ve kendi isteğiyle gelmesi şarttır.

Hasta en azından normal zekâya ve problemlerini anlatabilecek kabiliyete sahip olmalıdır.

Hastanın kendisini tanımaya, incelemeye ve değiştirmeye samimî isteği bulunmalıdır.

Büyük emek ve zaman isteyen tedavi türü olduğu için, hastanın ekonomik gücü ve zamanı olmalıdır.

Hastanın hayat şartları da mühimdir. Ailesi ona destek olmalı, fakat çok müdahele etmemelidir. Ayrıca büyük şehirde oturmalıdır.

Tedavi süresince alkol ve uyuşturucu ilâç almamalıdır.

Kısaca, psikanaliz, üst sosyo kültür seviyede, zeki, kendini tanımaya (!) yatkın, his ve fikirlerini açıklayabilen, parası ve zamanı olan ve büyük şehirlerde yaşayan, istekli bir mutlu azınlığın faydalanabileceği bir tedavi metodudur.

Kimler Psikanalist Olabilir?

Psikanalist olabilmek için ruh hekimliğinden sonra en az 3-4 sene, haftada 2-3 kere birer saatlik psikanalizden geçmek şarttı. Bir yanda kendisi geçerken, bir yandan da seçilmiş hastalara uzun süre kontrollü olarak psikanaliz yapmalı; bu süre içinde ayrıca öğretici seminer ve derslere devam etmeliydi. Böylece klâsik psikanaliz eğitimi, ortalama 5-6 yıl sürüyordu.

Psikanalizin Tatbiki

Psikanaliz için çok sakin, loş bir oda seçilir. Hasta konforlu ve rahat koltukta uzanırken, psikanalist onun arkasında ve göremiyeceği bir yerde oturarak sessizce onu dinler, zaman zaman da söze karışarak, telkinde bulunmadan hastanın anlattıklarına kısa yorumlar getirir.

Psikanaliz tedavisi uzun zaman alır. Hasta, birer saat süren, tedavi seanslarına, haftada ortalama 2-3 defa olmak üzere en az 3-4 sene aksatmadan devam etmek zorundadır.

Klasik psikanaliz sırasında ferdin aklına gelen her düşünceyi hiçbir baskı, kontrol ve gizlemeye uğratmadan açığa vurması beklenir. Buna "Serbest çağrışım" adı verilir. Zaman içinde, çağrışımlar o anla ilgili şartlardan bağımsızlaşmaya başlar, yeni yeni hatıralar doğar. Yeni bir çağrışım ferdin zihnine gelince, bunu söylemeye karşı hemen bir "mukavemet" belirir. Kişi bu, mukavemeti kırmak ve aklına geleni söylemek zorundadır.

Bu tedavide halledilmesi gereken çok önemli bir mukavemet reaksiyonu, hastanın psikanaliste karşı beslediği hislere "transfer" durumudur. Analist, bu hisleri yerinde kullanarak hastanın tedavisin-

de faydalanır.

Tedavinin herhangi bir safhasında başarısızlık, tedaviyi kesmek için yeterli sebebdir.

Tedavinin Esası

Freud, her davranışı ve ruhî hastalığı, çocukluktaki cinsî sapmaya bağlamaktaydı. Şahsın rahatsızlıklarından, davranışlarından, küçüklüğünü ve özellikle ailesini mes'ûl tutuyordu. Şahıs, çevresi ve o sırada olan hâdiseler tesirli değildi.

İşte Freud, bu sapmaların şuur dışına itildiğini ve bunların ancak psikanalizle şuur seviyesine çıkarılıp boşaltılabileceğini iddia ediyordu. Tedavi de bu teoriye dayanmaktaydı.

Psikanaliz Niçin Yaygınlaştı?

Psikanalizin birdenbire parlamasının sebebi açıktı. **"Bunalım Çağı"** olarak adlandırılan bu yüzyıl, insanları giderek daha da büyüyen bir yalnızlığa itmişti. Sosyal hayatta değerini kaybetmiş hıristiyanlık, boş olduğu anlaşılan politik akımlar ve felsefe, insana bir emniyet hissi vermekten uzak bulunuyordu.

Psikanaliz, bu ihtiyaçları tatmin edeceğini iddia ediyordu. Belirti düzelmese de tenkid etmeden sabırla ve az çok yakınlıkla dinleyen birisi ile konuşabilmek de, zaten hastaya büyük rahatlık veriyordu. Ayrıca psikanalize devam etmek, moda hâlini almıştı.

Psikanaliz bir bakıma hıristiyanlık, politika ve felsefeden boşalan yeri doldurabilecek bir alternatifti. Freud'un, hayatın bütün sırlarını ilmî olarak ortaya çıkardığı ileri sürülüyordu. Hayatın mânâsı artık anlaşılmıştı. (!) Psikanalize devam edenler, çocukluk saplantılarını (!) hatırlayıncaya kadar hekimle konuşmakla herşeyin halledileceğine, ondan sonra mutluluğun kendiliğinden geleceğine inanmışlardı. Öyle ki, herkes veya hiç olmazsa bütün liderler psikanalizden geçirilse, dünyada halledilmesi gereken hiçbir ciddi mesele kalmayacağı, her yerin güllük gülistanlık olacağı inancı yaygınlaşmıştı.

Bu yayılmaya karşılık psikanaliz, tedavide hiç başarılı olamadı ve iddialarının da hiçbiri gerçekleşmedi.

Psikanalize tâbi tutulan nevrotik hasta grubu ile, psikanalize uygun görülüp de çeşitle sebeplerle tatbik edilemeyen hasta grubu karşılaştırıldığında, her iki grupta da iyileşme oranının eşit olduğu, büyük bir hayretle tespit edildi. Bu kıyaslama, nevrotik çöküntüden muzdarip olan askerlerde, hissî düzensizlikten rahatsız olan çocuklarda ve suçlularda tekrarlandığında, netice her zaman aynı çıkıyordu. Arada, istatistik önemi olan bir farklılık görülmüyordu.

Ayrıca, psikanalizde, "hastanın iyileşmesi"nden de ne anlaşıldığı bilinmiyordu. Freud'a göre, hastanın iyileştiğini söylemesi ve psikanalistin de buna inanması yetiyordu. Birçok hasta, bıktırıcı psikanaliz seanslarından kurtulmak veya psikanaliste hoş görünmek için durumlarında değişiklik olmadığı hâlde düzeldiklerini söylüyorlardı.

Çok istekli ve yatkın gibi görünen bazı hastalar, psikoterapiye alışkanlık geliştiriyor ve bir çeşit psikanaliz tiryakisi olabiliyorlardı. Nitekim, gelişmiş ülkelerde psikanaliz, çok kişi için hayatın bir parçası olmuştu. Bu bakımdan bu tür gelişmenin kendisi, o cemiyet için bir problem teşkil etmekteydi.

Bazı hastalar psikanalistin yorumunu sindiremiyor ve tedaviyi reddediyorlardı. Bu da bir bakıma hastalıklarının artması ve alevlenmesi mânâsını taşıyordu.

Sonra psikanaliz sayesinde "içini dökmek" moda ve teşvik edilen bir tutum olmuştu. Hiçbir sansür, hiçbir utanma duygusu, hiçbir kontrol olmadan konuşmak, bu engellerin faydasını gideriyor, problemleri büyütüyordu.

Kısa bir zaman öncesine kadar, ABD ve Avrupa ülkelerinde herkesin özel psikanalistinin bulunması, neredeyse normal bir hale gelmişken, psikanaliz artık yerini, geliştirilen yeni tedavi metodlarına terk etmiştir. Psikanalist olmaya istekli talebeler ve psikanaliz yaptırmak isteyen hastalar, yok denecek kadar azalmıştır.

Freud'un en büyük iddiası olan "ruhi bozuklukların psikanalizle tedavi edilebileceği" görüşü de iflâs etmiştir.

Kaynaklar

1. Psikanalizin Bunalımı, Erich Fromm, Dost Kitabevi, 1982

2. The Effects of Psychotherapy, R.S. Rachman Pergamon Press, 1971

3. Müslüman Psikologların Çıkmazı. Malik Babikir Bedrî, İnsan Yayınları, 1984

4. Psikanaliz ve Sonrası. Prof. Dr. Engin Geçtan. Hür Yayınları. 1981

5. Medikal Psikoloji, Prof. Dr. Rasim Adasal, Minnetoğlu Yayınları, 1977.
6. Ruhî Bunalımlar ve İslâm Ruhiyatı. Dr. Mehmed Tevfik, 1985.
7. Psikanaliz ve Psikoterapi. Prof. Dr. Orhan Öztürk. 1985
8. Freud Düşüncesinin Büyüklüğü ve Sınırları. Erich Fromm. Arıtan Yayınevi. 1983[308]

FREUD'A KARŞI ÇIKAN BİLİM ADAMLARI KİMLER?

Öğrencileri Freud'un Görüşlerine Karşı Çıktılar

Görüşlerini yaydığı yıllarda Freud'un pekçok talebesi oldu. Fakat bunlardan bir kısmı, onun ateist (din tanımaz) görüşleri ve cinsiyeti ön plâna alması sebebiyle şiddetle saldırarak ondan ayrılmış, diğer bir kısmı ise, "cinsi haz" prensibini reddederek yeni teoriler kurmuşlardır. Freud'un görüşlerini devam ettirenler azınlıktadır.

Psikolojide ekol meydana getirmiş talebelerinin teorileri incelendiğinde, çoğunun Freud'u reddettiği görülür.

Alfred Adler (1870-1937), psikanaliz teorisinin hepsini ve şuurdışı ile ilgili görüşleri geçersiz saydı. "Aşağılık duygusu"nu esas alarak "ferdi psikoloji"yi kurdu ve hastayı, çevresinin bir parçası olarak gördü.

Adler'in teorisinde şahsiyet, cinsiyetle değil; ferdin kendisine, diğer insanlara ve topluma karşı geliştirdiği davranışların mahsulü olarak gelişir.

Freud'un insanı yıkıcı bir varlık olarak tarif eden, içgüdülerin esiri olarak sayan görüşlerine ve karamsarlığına karşılık, Adler, insanı çeşitli durumlara uyabilme kabiliyeti olan, olağanüstü işleri başarabilen, insanların yücelmesi için yapıcı gayretler gösteren, iyi veya kötü olmayı kendi iradesiyle seçen ve çevreye istediği şekli verebilen bir varlık olarak tarif etmiştir.

Freud gelişme teorisini, çocukları müşahede etmeden, yetişkinlerin serbest konuşmalarından edindiği bilgilerle ortaya atmıştır. Oysaki Adler; çocukları ailede, okulda ve diğer eğitim merkezlerinde doğrudan incelemiştir.

Carl Gustav Jung (1871-1961) hayat enerjisini cinsi hazza inhisar ettirmeye karşı çıktı ve psikolojiye "ortak alt şuur" kavramını getirerek, "Analitik psikoloji" adlı teorisini kurdu. Jung'un "kişilik teorisi", Freud'çu psikanalizden daha az kötümser ve daha fazla mistik ve dinî temayüllüdür. İnsanın cinsiyet ve saldırganlık rollerine çok daha az önem verir.

Otto Rank (1884-1939), "İnsanın doğarken dölyatağından ayrılması" nı ruhî çatışmaların çekirdeği olarak kabul etti. Ona göre insan, anne karnında pek mutludur ve hayatı boyunca da bu anlara hasretlik duyar.

Harry Stack Sullivan (1892-1949) göre nörozlar, güvensizlik hisleri ve şahıslararası münasebetlerde saygı kazanamamaktan ileri gelir. Erginlik öncesi çağda cinsiyetin önemli bir rolü yoktur.

Karen Horney (1885-1952) ise; şahsiyetin, davranışların ve davranış bozukluklarının teşekkülünde çevreye ve kültüre öncelik verdi. Çocuğun doğduğu andan itibaren yabancı, düşman bir dünya karşısında yalnız, yardımcısız, çaresiz olduğunu, bu durumdan ruhî çatışma duyduğunu ileri sürdü. "Temel anksiete" adını verdiği bu çatışmayı, nörotik belirtilerin kaynağı olarak gördü. Libido teorisini şiddetle reddetti.

Freud, yetişkinlere ait davranışları, "çocukluk döneminde geliştirilen tepkilerin tekrarlanarak yaşanması ve onların değişik şekildeki ifadeleri" olarak açıklıyordu. Horney ise, yaşanan zaman içinde davranışların ortaya çıkış şeklinin mânâ ve önem taşıdığı görüşünü savundu.

Erich Fromm (1900-1980) kişilik gelişmesinde davranışa ve davranış bozukluklarında kültüre büyük önem verdi. Fromm'a göre; sevgi ve kin, güçlü olma tutkusu ve boyun eğme isteği gibi insanlardaki karakter farklılıklarına sebep olan faktörlerin hepsi, sosyal münasebetlerin neticeleriydi. Freud ise, bunları, çocukluktaki cinsî saplantılarla açıklıyordu.

Gordon Allport, Abraham Maslow, Cari Rogers gibi psikologların kurduğu "hümanistik (insanî) psikoloji", beden ve ruh olarak ele aldığı insanı, dinî görüşe yakın mânâda değerlendiriyordu. Hümanistik model, müsbet bir insan tabiatı kavramına sahipti. İnsan tabiatı esasta iyiliğe yönelikti. İnsan, "Freud'un iddia ettiği gibi içgüdülerinin yönettiği bir robot olmayıp, alınyazısını çizmekte, tercih hürriyetine sahip aktif bir iştirakçi ve kendi kendisinin arkadaşıdır."

Martin Heidegger, Jean Paul Sartre, Edmund Husserl gibi öncüler ise, "eksistansiyel (varoluş-

çu) psikoloji" yi savundular. Bu psikoloji, insanın kendisini, yaşamakta olduğu zaman içinde var edebileceği ve değiştirebileceği prensibinden kaynaklandı. Bu ekole göre; insan hayatı, geçmişi ve içgüdüleri ile sınırlanamaz.

Wilhelm Reich (1897-1957) Freud'un hayatta iken reddettiği ve çatıştığı talebelerindendi. Marksistir. Freud'un cinsî haz prensibini, diğerlerin aksine aşırıya kaçan görüşlerle savunmuştur. Öyle ki, Freud'u, teoriyi sulandırmak ve bozmakla itham etmiştir.

Reich'e göre, bütün ruh hastalıklarının sebebi cinsî bozukluklardır ve düzelmeleri, bu bozuklukların iyileşmesine bağlıdır. Bu yüzden, cinsiyet üzerindeki bütün kısıtlamalar kalkmalı ve cinsî münasebetler, serbest bırakılarak açıkta dahi yapılabilmelidir.

Reich, hekimliği sırasında, birtakım ahlâk ve tıpdışı uygulamaları sebebiyle şarlatanlık ve sahtekârlıktan tutuklundı. Mahkemede "libido" adlı hayat enerjisini bulduğunu iddia etti. Mikroskopta gösterebileceğini söyledi. Kimse birşey göremeyince ruh hekimlerinden teşekkül eden bilirkişi heyetine muayene ettirildi. Akıl hastası olduğu anlaşıldı. Bunun üzerine yatırıldığı akıl hastanesinde ölünceye kadar kaldı.

Kısacası, talebeleri arasında Reich dışında cinsî hazza Freud'un yüklediği fonksiyonu veren yoktur. Herbiri kendine göre bir teori geliştirmiş, sayıları kadar görüş ortaya çıkmıştır. Hepsi de birbirlerini reddetmişlerdir.

Cenab Şehabettin'in bir sözünü hatırlayarak yazımızı bitiriyoruz. "Körler elele de tutuşsalar, sonu ya bir uçurum, ya da bir çukurdur."

DÜNYÂYI ALDATAN İLÎM ADAMLARI KİMLER?

Beş Sahtekâr

Bu yazımızda yaşadıkları 19. asırda fikirleri büyük revaç görmüş ve hakikati buldukları zannedilerek din gibi benimsenmiş; fakat aradan geçen kısa süreler bile onları yalanlamaya yettiği için terk edilmiş bazı şahısları ele alacağız.

Dünyayı aldatanlar listesinde yer almaya layık gördüğümüz bu isimlerin birçok ortak özellikleri mevcut:

Çoğu sıkı Hıristiyanlık eğitimi görmüş, fakat bu bozulmuş din onları tatmin etmediği için ateizmi seçmişler. İslâmiyeti bilmemekteydiler ve Hıristiyanlığa karşı çıkmalarına karşılık, İslâmiyet aleyhine tek bir ciddî tenkid dahi getirmemişler. Ancak ya tımarhaneye kapatılacak kadar ruhî dengeleri bozuk veya en azından garip bir şahsiyet yapısına sahipler.

Bu şahıslar; demografinin kurucusu Malthus, septisizmi başlatan Schopenhauer, diyalektizmi kuran Hegel, fenomenizmin babası Mill, evolüsyonizmin fikir sahibi Spencer ve ileride ele alacağımız pozivitizmin sahte peygamberi Comte ile nihilizm cereyanının sahte ermişi Nietzche'dir.

1. T.R.Malhthus (1766-1834)

İngiliz Ekonomicisi... Anglikan papazıydı. 18. asır sonlarının çok gözde bir eğlencesi, mükemmel toplumlar hayal etmekti. Amerika'da ve Fransa'daki ihtilâl hareketleriyle doğan idealizm, bazı hayalci düşünürlere, insanın mükemmelliğe erişmesinin pek yakın olduğu ve dünyada bir cennet kurmanın kısa zamanda mümkün olacağı fikrini ilham etmişti.

Bu hayalci düşünürlerin içinde iki tanesi, İngiltere'de Godwîn ve Fransa'da Condorcet, en fazla kalabalık toplayanlardı. Bunlara göre, insanlar yakında uykuya ve cinsiyete ihtiyaç duymayacak; ölüme çare bulunacak; savaş, suç, hastalık, bıkkınlık, kıtlık vs... dünyadan kalkacaktı.

Malthus'ün babası da bu fikirleri savunuyordu ve çocuğu île sık sık tartışıyordu. Malthus, bu tartışmaları renklendirmek için çeşitli fikirler ileri sürüyordu. Daha sonra bunları, babasının teşviki ile yayınlayacak ve ünlü "nüfus teorisi" ortaya çıkacaktı.

Malthus, o zamanın hayalci görüşlerini çürütmek için birtakım aşırı fikirler ileri sürüyordu. Bu teori, o zamanki İngiliz zenginlerinin menfaatlerine pek uygun düştüğünden büyük yankı uyandırdı ve bu buluşundan dolayı 1805 yılında Halleyburg Üniversitesinin profesörlüğüne getirildi.

Bu teoriye göre, insanların aç ve fakir oluşlarının sebebi, nüfusun çokluğuydu. Büyük çoğunluk

ölürse, açlık ve fakirlik ortadan kalkacaktı. Malthus'ün "nüfus kanunu" adını verdiği bu insanlık ve ilim dışı iddiaya göre, insanlar geometrik bir oranla (1.2.4.8.16 gibi) üremekte, buna karşılık ziraî üretim aritmetik bir oranda (1.2.3.4.5 olarak) artmaktaydı. Açlık ve fakirliğin sebebi buydu. Meselenin halli mi? Bunun için, insanlar eşit olmamalı, fakirlere yardım edilmemeli, ölümü önleyici tedbirler alınmamalıydı. Sonra fakirler niçin evleniyordu. Cinsî perhiz onlar için en uygun yoldu.

Görüldüğü gibi Papaz Malthus, geometrik ve aritmetik oran gibi tamamen hayâl mahsûlü sözlere dayanarak kâinatta olup bitenlerin hepsini açıklayabilecek bir anahtar (!) keşfetmiş, fakirliğin ilmî sebeplerini izah edecek, sözde mantıkî cevap bulmuştu. Halbuki bugün, gıda üretiminin nüfusa oranla çok daha büyük bir hızla arttığını herkes bilmektedir. Ekonomik buhranlar, üretim azlığından değil, tam aksine çokluğundan doğmaktadır.

Malthus, nüfus artışına örnek olarak Amerika'yı göstermiştir. Fakat bu artışın, doğumdan ziyade göçlerden meydana geldiğini görmek istememiştir.

Tarihin tetkiki de Malthus'ü yalanlamıştır. Sözgelimi (M.S.) 2. yüzyılda Roma İmparatorluğu'nun bazı eyâletlerinde nüfus azalmıştı. Rostoutzeffe göre: "Nüfus azalınca, imparatorluğun umumî mahsûlü gittikçe düzenini kaybetti. Böylece kıtlık baş gösterdi, endüstri yıkılmaya başladı. Giderek hızlanan bu yıkılmayı artık hiçbir şey durduramadı."

Bugünkü Fransa'yı da örnek olarak gösterebiliriz. Biliyoruz ki 19. asırdan beri Fransa'nın nüfusu, diğer milletlere göre pek az artmıştır. Fransız uzmanlara göre nüfusun bu derece az çoğalması şu neticeleri doğurmuştur. "Millî zenginliğin artışı, nüfusu hızla çoğalan ülkelere göre daha az bir nisbette olmuştur. Ücretler de daha az bir artma göstermiştir, kısacası Fransa'da nüfusun artmaması, ekonomik gelişmeye engel olmuştur."

1800 yıllarında, yani Malthus'ün bu konuları yazdığı sırada, dünya nüfusu 2 milyar olarak tahmin ediliyor. Aradan geçen 190 senede bu sayı 5 milyara yükselmiştir. Buna karşılık sanayi inkılabı sayesinde mamul madde üretiminde muazzam bir artış olmuş, bu maddeler sanayileşmiş ülkelerden gelen gıda maddeleri ve hammadde ile mübadele edilmiştir. Hareketliliği artırmak üzere her çeşit taşıma araçları geliştirilmiştir. Fazla nüfus, göç yoluyla yeni gelişen ülkelere aktarılmıştır. Şu halde Malthus'ün dehşet verici tahminleri ya gecikmiş veya belirsiz bir zamana kalmıştır.

Gıda üretimi ise, Malthus'ün devrinden bu yana, teorisinin aksine muazzam miktarda artmıştır. Bu sahada otorite olanların bildirdiklerine göre; daha verimli metodlarla, boş arazinin sulanması ve işlenmesiyle, hayvanî gıdalar yerine nebatî gıdaların geçmesiyle, haşaratla daha iyi mücadele etmekle ve tekniğin ziraatte kullanılmasıyla, bu miktarın önemli ölçülerde arttırılması da mümkündür. ABD ve Kanada'daki ihtiyaç fazlası olan tahıl üretimi bile, Malthus'ün teorisini iflâs ettirmeye kâfidir.

Yaşadığı yıllarda teorisi büyük kabul gören ve profesörlüğe getirilen Malthus'un kehanetlerinin hiçbiri gerçekleşmedi. Böylelikle her bakımdan temelsiz ve saçma olan ünlü nüfus teorisi de, tarih müzesinde yerini aldı.

2. A. Schopenhauer (1788-1860)

Alman filozofu... Schopenhauer'in büyük babası, Danzig'in zenginlerindendi; fakat iflâs etmişti. Büyükannesi ise delirmişti. Onların dört oğlundan birincisi aptaldı, ikincisi de aklını kaçırmıştı. Heinrich adındaki dördüncü oğul ise, Schopenhauer'ün babasıydı ve oldukça başarılı bir işadamıydı. Fakat bir gün kendisini mağazasının arkasındaki kanalda ölü buldular; bu suretle onun da intihar etmiş olduğu anlaşıldı.

Schopenhauer'ün annesine gelince, Johanna Trosiener adını taşıyan bu dul kadın, Almanya'da romanlarıyla kendini tanıtmış, dünya nimetlerine düşkün bir yazardı; bencil, oynak, analık şefkatinden mahrum bir yaratıktı. Goethe, bu kadına oğlunun ilerde ünlü bir adam olacağını söylemişti; fakat o, "Bir aileden iki dâhi çıkmaz!" diyerek hem buna inanmadı, hem de kendinin de bir dâhi olduğunu anlatmak istedi. Hattâ bir gün oğlunu merdivenlerden aşağı itti ve sakatlanmasına sebep oldu. Schopenhauer, kendini rakip gören annesinin yanından ayrıldı ve 24 yıl boyunca onu görmedi.

1818'de "İrade ve Tasavvur Olarak Dünya" adındaki büyük eserini yayınladı ve bu eseri bitirdikten sonra, İtalya'ya seyahat etti. Venedik'te kaldı; burada modern hayata daldı. Metresiyle gezerken, kendisi gibi kötümser olan İngiliz şairi Byron'la tanıştı ve onunla sefaheî âlemlerine daldı. Fakat bir süre sonra Berlin'e geldi ve buradaki üniversitede doçent oldu. Hegel'le mücadeleye girişti. Verdiği dersleri, Hegel'le aynı saatlere koydurdu. Amacı, Hegel'in talebelerini kendi dershanesine çekmekti.

Fakat umduğu olmadı; âdeta boş sıralar karşısında kaldı. Öfkelendi ve kötümserliği daha da arttı.

1820-1839 yılları arasında meyus, serseri ve kısır bir hayat geçirdi; sıhhatinden ve insanlardan şüphelenmeye başladı. Berlin'e yayılmış olan koleradan çok korkuyordu. Her yerde gözüne hırsızlar, dolandırıcılar görünüyor, gece yarıları parasını saklayacak yerler arıyordu. Hattâ silahları ile yatıyor, hiçbir şeye güven duymuyor; günlük masraflarını kimse anlamasın diye Yunanca ve Latince kaydediyor; cimrice ve âdeta tımarhanelik bir akıl hastası gibi yaşıyordu. Pipolarını dolapta kitliyor ve berberin usturasından korkarak kendi kendini traş etmek zorunda kalıyordu.

1831 yılında kolera yüzünden Hegel gibi Berlin'den kaçtı, Frankfurt'a yerleşti. Burada bekâr olarak çekici ve iddiacı bir dille ünlü filozofların, kadınların, dinin, aşkın, âdetlerin aleyhinde şiddetli hücumlarla dolu yazılar yazdı. Daha sonra bir ailenin yanında iki odalı bir pansiyona yerleşti. Burada tam 30 yıl köpeği ile beraber, insanlardan uzak yaşadı. Büyüye ve spiritizme de inanıyor ve hayat tarzında Kant'ı taklid ediyordu.

En büyük rakibi olarak gördüğü Hegel'e ömrü boyunca sövüp saydı. Onu, şarlatan ve sefil bir yaratık diye nitelendiriyor; teorisinin demagogların işine yarayan skolastik ve ukalaca bir şiirden başka bir şey olmadığını iddia ediyordu.

1851'de "Meze ve Artıklar" adlı eseri ve daha sonrakiler ile şöhrete kavuştu. Hep bu anı beklemişti. Yaşı yetmişi bulmuştu; fakat yıllarca beklediği ve nihayet kazandığı şöhret, onu bir çocuk gibi sevindirdi. Yemeklerden sonra flütünü çalmaya; dostlarına, kendi hakkındaki en küçük haberleri bile göndermelerini rica etmeye başladı.

Schopenhauer, aşktan, aile ve hattâ vatan sevgisinden mahrum bir insandı. Kibirli olduğu kadar da öfkeli ve hesabını pek iyi bilen bir hasisti. "İhtiyaç içinde olan bir arkadaşı hakiki dost saymam; o bir borç isteyendir sadece" diye düşünen ve "İnsanın bilgisi arttıkça ıstırabının da artacağına" inanan bu kötümser insan, aynı zamanda herşeyden şüphelenen bir paranoiddi. Bu durumdan ölünceye kadar kurtulamamıştı. Aklına geleni çekinmeden söyler, özenle giyinir, birtakım aşağılık cinsî münasebetlerden zevk alırdı. Son derece hırslı ve kavgacı bir şahsiyete sahipti.

Ona göre, kâinatı idare eden şey, kör ve akıldışı bir iradeydi. Tabiatta ve cemiyette hiçbir kanunilik yoktu, ilmi bilme de imkânsızdı. Tarihte ilerleme yoktu, halk tiksinilecek bir yığındı. Diyordu ki: Hayat demek, iş demektir. İş de mücadele etmektir. Mücadele ise boştur. O halde hayat sefalettir... Aynı, kendi hayatı gibi.

3. Frıedrıch Hegel (1770 1831)

Alman filozofu... Onun düşüncesinde, idealizmle materyalizm birbirini yalanlayarak çelişip dururlar. Hegel'in şahsiyetinin teşekkülünde birçok ikilikler vardır ve bunlar düşüncesine yansımıştır. Stuttgart'ta bir mal memuru olan babası, onu Protestan papazı yapmak istemişti. Hegel 18 yaşındayken ilahiyat fakültesine girmiş ve 5 yıl okumuştur. Bu eğitimin şekillendirdiği mistik yapı, bir süre sonra zıttına dönüşmüş, başta Hristiyanlık olmak üzere her türlü inancı inkâr eden bir tanrıtanımazlığa varmıştır. Hegel daha sonra, maddeciliğin de yetersiz olduğunu görerek, yeniden (ama daha yüksek seviyede) idealizme ulaşırken, gerçekte akıldışı olan herşeyi çürütmek ve dünyadaki akıl denilen insanî melekeyi hâkim kılmak istemiştir.

Hegel'e göre fikirde üç hareket vardır: Tez, antitez, sentez... Dünya fikir hayatında kurduğu diyalektiği, komünistler aynen benimsemişlerdir. Ama onun maddeden ruha geçiş yolunu tıkayarak ve böylece fikir namusuna kıyarak... Hegel materyalisttir, her şeyi maddede bulur, ama maddeyi tahkik ede ede, bundan bir üst inanışa yol bırakır. Arar, bulur ve tasdik eder. Bulamadığı zaman ise yolu oraya kıvırır ve orada bırakır.

Hegel felsefesini Alman devleti himaye etmiş ve bu felsefeyi aykırı düşünmeye engel olacak kadar resmî bir görüş saydırmıştır. Zaten Hegel, daima kuvvet ve düzenin dostu olmuş, gerçekçi ve dış hayattan çekingen, oldukça soğuk ve sert biri olarak, içten kuvvetli bir hayal gücüyle düşünmüştür.

Zamanında ve ölümünden bir süre sonra Almanya'nın resmî ideolojisi halindeydi. Öyle ki, üniversite hocalarının çoğu onun görüşlerini savunuyordu. Fakat daha sonra dünyayı aldatan diğer kişilerin akıbetine uğradı ve "Hegel felsefesi" yıkıldı. Bunda, kendi felsefesinde bıraktığı açık noktalar yanında; müşahede ve tecrübeye dayalı ilimlerin Hegel ekolüne karşı koyuşunu ve tabiat ilimlerinin gelişmesini, bir de tarih araştırmalarının neticelerini gösterebiliriz.

4. John Stuart Mıll (1806-1873)

İngiliz filozofudur. Tarihçi, iktisatçı ve psikolog olan James Mill'in oğludur. Babası, kendisine fikir arkadaşı yapmak ve doktrinlerini onun şahsında sürdürmek amacıyla daha pek küçük yaşta düşünmeye ve öğrenmeye alıştırmıştı. Çocuğun hislerini körletip sadece zihnini geliştirme gayesi güden bu eğitim tarzı, onu düşünen bir robot haline getirmişti. Mill, daha 3 yaşındayken birçok Yunanca kelime ve matematik öğrenmiş ve 7 yaşına kadar hemen hemen bütün eski Roma ve Yunan sanat eserlerini okumuştu.

Mill'in sıhhat durumu pek bozuktu. A. Comte'a yazdığı mektuplarda, daima yorgunluğundan söz ederdi. Bir ara ağır bir buhran geçirdi.

Mill, hiçbir okul ve üniversiteye gitmeden yalnız babasının öncülüğü sayesinde yetişmişti. Çocukluğunda hiçbir dini eğitim almadığını söylüyordu. Aşırı çalışmakla geçen kuru ve hisden uzak hayatı yüzünden, 20 yaşında bir zihin yorgunluğuna tutuldu.

Mill'e göre, insan, ancak vak'aları idrak edebilir, onun ötesine geçemez ve kendiliğinden bir şeyi bilemezdi. İdrakin dışında hiçbir objektif hakikatin olmadığını iddia ederdi.

Yani maddî dünyanın şuurumuzun bir faraziyesi olduğunu, objektif hakikatin biz onu idrak ettiğimiz için mevcut bulunduğunu söylerdi.

Mili, hürriyetin sadece yetenekleri gelişmiş insanlar için olduğunu, halk yığınlarının buna layık olmadığını belirtiyordu. Ona göre en üstün iyi, faydadır. İyiyi kötüden ayıracak ölçü, fayda ölçüsüdür.

Mili, yaşadığı yıllarda birçok düşünürü peşine taktı ise de, bugün taraftarı kalmamıştır.[322]

5. Herbert Spencer (1820-1903)

İngiliz filozofudur. Babası, imansız ve dinsiz denilecek kadar inançsız bir insandı. Oğluna da dinsizliği aşılamaya gayret etti.

Spencer, Darwinciliğin tesirinde kaldı. Sosyal Darwinizme geçişi temsil eder. O, toplumların sunî kurulmuş, birlikler olmayıp, kendiliklerinden var olduklarını savunur.

Spencer'in felsefe tarihinde evrimcilik (evolüsyonizm) adını alan bütün bu görüşleri, son çağda pek çok hücuma uğramış ve birçok tartışmalara yol açmıştır. Eserleri, Avrupa dillerinin hemen hepsine çevrilmiş ve birçok defa da basılmış olan Spencer, ihtiyarlık yıllarında şöhret peşinde koşmaktansa, hayatın kolay elde edilir nimetlerinden faydalanmaya çalışmadığı için üzüntü duymuş ve emeklerinin boşa gittiğini düşünmüştü.

Necip Fazıl'a göre; Spencer'in evrimciliği; ilk ve son illiyet noktasından mahrum, başın ve sonun hesabını vermekten müstağni, uçları görünmez tek çizgi üzerinde bir tecrübecilik usulüne dayanır ve artık hiçbir şeyi halledemez durumda çırpınan metafizik arayış cehdinin toprağa inmesi ve tatbikî bir dehaya kavuşması şeklinde tecelli eder.

Kaynaklar

1. Filozoflar Ansiklopedisi. Cemil Sena (4 cilt)
2. Felsefe Ansiklopedisi. Düşünürler Bölümü. Orhan Hançerlioğlu (2 cilt)
3. Çağdaş Felsefe. Prof. Bedia Akarsu.
4. Sosyoloji Tarihi. Prof. N.Ş. Kösemihal.
5. Düşünce Tarihi. Orhan Hançerlioğlu.
6. Dünyayı Değiştiren Kitaplar. Robert B. Downs.
7. Batı Tefekkürü ve İslâm Tasavvufu. Necip Fazıl Kısakürek.
8. Filozofların Özellikleri. Prof. Dr. Nihat Keklik.

PATTİE MAES ÇIĞIR AÇAN GİYİLEBİLİR TEKNOLOJİ "ALTINCI HİS"İ TANITIYOR

Pattie Maes'in MIT'deki laboratuarında Pranav Mistry önderliğinde geliştirilen bu teknoloji TED'in en heyecan verici olayıydı. Üzerinize giyilebilen ve çevrenizle çok derin bir etkileşim kurmanın yolunu açacak projektörlü bir cihaz bu. "Azınlık Raporu" filmini düşünün, sonra biraz daha ilerisini hayal edin.

KONUŞMA METNİ

Uzun zamandır merakımı uyandıran bir soru var:

Acaba bir altıncı his geliştirebilir miyiz?

Meta-verilere ya da bir yerlerde varolan ve neyle karşılaşırsak karşılaşalım doğru kararlar almamıza yardımcı olabilecek bilgilere kesintisiz ve kolay bir şekilde erişmemizi sağlayacak bir his. Bazılarınız diyebilir ki **"E zaten cep telefonları bu işlevi görmüyor mu?"** Ama ben buna hayır derim. TED'de birisi ile tanıştığınızda -ki bu konferans yılın en büyük networking olayı tabi- tanıştığınız kişinin elini sıktıktan sonra **"Bir dakika bekler misiniz telefonumu çıkartıp... ...sizi bir Google'layayım"** demiyorsunuz herhalde. Veya süpermarkete gittiğiniz zaman o upuzun reyonun başında çeşit çeşit tuvalet kağıtlarının önünde dikilip dururken telefonunuzu çıkarıp bir browser açarak bir web sitesine gidip hangi tuvalet kağıdı ekolojik açıdan en duyarlı tercih diye karar vermek için bakmazsınız.

Yani aslında bir sonraki adımımızın ne olacağı veya hangi faaliyetlerde bulunacağımız konusunda en uygun kararları vermemize yardımcı olabilecek bütün bu ilgili bilgilere kolay bir şekilde erişemiyoruz. İşte bu yüzden **Medya Laboratuvarı'ndaki** araştırma ekibim bu tip bilgilere kullanıcıların davranışlarını değiştirmelerini gerektirmeden kolay bir şekilde erişmemizi sağlayabilecek bir dizi buluş geliştirmek için çalışmakta. Ve bugün burada en son çalışmamızı ki hala tamamlanmamış olsa da bugüne kadarki en başarılı çalışmamız bu sizlere tanıtmak üzere bulunuyorum. Aslında cihaz şu anda benim üzerimde ve bunu tamamen piyasada bulabileceğiniz parçaları bir araya getirerek yaptık ve bu arada bu cihaz sadece 350 dolara mal oluyor şu anda.

Üzerimde bir kamera var, basit bir webcam sadece ve portatif, pille çalışan ve ufak bir de aynası olan bir projeksiyon sistemi. Bu parçalar cebimde bulunan ve haberleşme ve hesaplama cihazı işlevi gören cep telefonu ile iletişim halinde. Burada izlediğiniz videoda bütün bu sistemin uygulanması ve dizayn edilmesinin arkasındaki deha olan öğrencim **Pranav Mistry**'i görüyoruz. Ve bu sistem sayesinde nasıl herhangi bir yüzeyi kullanarak hemen önünde projeksiyonla yansıtılan bilgilerle etkileşebildiğini görüyoruz. Sistem dört mühim parmağı takip ediyor. Şu anda bazılarınıza belki tanıdık gelen basit işaret kapakları kullanıyor. Ama siz daha şık bir versiyon isterseniz tırnaklarınızı farklı renklere de boyayabilirsiniz.

Ve kamera bu dört parmağı takip edip Pranav'ın yaptığı tüm hareketleri tanıyabiliyor. Bu sayede bir Long Beach haritasina gidip zoom in veya zoom out yapabiliyor mesela. Sistem aynı zamanda ikonik hareketleri tanıyabiliyor mesela fotoğraf çekme işaretini ve bu sayede önünüzde ne varsa fotoğrafını çekebiliyorsunuz. Ve Pranav Medya Laboratuarı'na geri döndüğü zaman herhangi bir duvara gidip çektiği fotoğrafları projeksiyonla yansıtarak onlara bakıp organize edebiliyor boylarını değiştirebiliyor, vesaire yine tamamen doğal hareketler kullanarak. Büyük ihtimalle bazılarınız iki yıl önce de burada bulunmuş ve Jeff Han'ın yaptığı tanıtımı görmüşsünüzdür. Veya bazılarınız **"Bu Microsoft Yüzey Masası'na benzemiyor mu?"** diye düşünebilir. Ve evet, bu sistemde de doğal hareketler ve iki el kullanarak etkileşim kuruyorsunuz, vesaire. Ama buradaki fark herhangi bir yüzeyi önünüze gelen her tip yüzeyi hatta başka bir şey bulamıyorsanız elinizi kullanarak yansıtılan bilgi ile etkileşim kurabiliyorsunuz. Cihaz tamamen portatif ve de...

Yani çok önemli bir fark bu sistemin tamamen taşınabilir olması. Daha da önemli bir fark da şu ki seri imalata geçildiği zaman bu cihazın maliyeti günümüz cep telefonlarından daha yüksek olmayacak. Aslında cep telefonundan daha büyük bir cihaz da olmayacak -- ve ayrıca şu anda üzerimdeki versiyondan daha şık da olabilir. Ama tabi bazılarınızın **"Azınlık Raporu"** filmindeki Tom Cruise kadar **"cool"** görünme fantezisini gerçekleştirmenin haricinde bu cihazın bizi çok heyecanlandırmasının sebebi gerçekten de önünüzdeki herşeyle alakalı bilgilere ulaşmanızı sağlayan altıncı bir his gibi çalışan bir cihaz olması. Şimdi Pranav'ı kâğıt havlu satın almak için süpermarketteyken izliyoruz. Ve ürünü eline aldığı zaman sistem görüntü algılama ya da işaretleme teknolojisini kullanarak elindeki ürünü

tanıyor ve bu ürün için yeşil ışık veya turuncu ışık veriyor. Daha detaylı bilgi isteyebilir. Burada yaptığı tercih mesela onun belirlediği kişisel kriterlere göre iyi bir tercih. Tabi belki bazılarınız ekolojik olarak en zararsız tuvalet kağıdı yerine en çok ağartıcı içereni tercih ediyorsunuzdur.

Kitapçıda eline bir kitap aldığı zaman kitabın Amazon'da aldığı puanı görebiliyor. Doğrudan kitabın kapağına yansıtılmış olarak. Bu bir önceki konuşmacımız Juan'ın kitabı Amazon'da aldığı puan da çok iyi bu arada. Ve işte Pranav kitabın kapağını açıyor ve kitap hakkında daha fazla bilgiye ulaşabiliyor okuyucu yorumları veya en sevdiği eleştirmenin verdiği bilgiler mesela Belirli bir sayfayı açtığı zaman mesela belki uzman bir dostumuzun o sayfada her ne varsa o konu hakkında biraz daha ek bilgi sunan bir notunu görebiliyor. Gazete okumak... demode olacak diye bir şey yok.

Okuduğunuz olay hakkında video kesitler izleyebiliyorsunuz. Maç skorlarını canlı takip edebiliyorsunuz mesela. Bu biraz daha tartışmalı bir uygulama.

TED'de birisi ile konuşurken belki o kişinin blogundan veya kişisel web sitesinden alınan ve o kişi ile ilişkilendirilen kelimelerden veya etiketlerden oluşan bir kelime bulutu görebiliyorsunuz. Bu örnekte bu öğrenci fotoğraf makineleriyle ilgileniyor, vesaire. Havaalanına giderken biniş kartınızı elinize aldığınız zaman size uçağınızın rötar yaptığını veya biniş kapınızın değiştiğini haber verebiliyor. Ve saatin kaç olduğunu öğrenmek çok kolay: sadece kolunuza elinizi kullanarak bir saat çizmek yeterli.

İşte hayatta karşılaşabileceğimiz şeylerle ilgili bütün bu alakalı bilgilere kesintisiz şekilde erişmemizi sağlayabilecek bu altıncı hissi geliştirmek konusunda şu ana kadar geldiğimiz nokta bu. Öğrencim Pranav; dediğim gibi bütün bunların arkasındaki deha gerçekten o.

Çok büyük bir alkışı hak ediyor gerçekten çünkü son üç aydır pek uyuduğunu sanmıyorum. Ve kız arkadaşının da ondan pek memnun olduğunu sanmıyorum. **Tabi bu cihaz henüz kusursuz değil, hala üzerinde çalışılan bir proje Kim belir belki bir 10 yıl daha sonra son haline gelmiş bir altıncı his beyin implantı ile karşınıza çıkarız.** Teşekkürler.

http://www.ted.com/talks/pattie_maes_demos_the_sixth_sense.html

Necip Fazıl KISAKÜREK-“İDEOLOCYA” İSİMLİ ESERİNDEN

İSLÂMI YENİLEMEK

•İslâm yenilenmez. Anlayışı yenilemek gerekir.

• Anlayış mı? Nurun aynadaki aksi... Aynayı yenilemek...

• Güneş yenilenemez. Göz yenilenir.

• İslâm, başı ve sonu olmayan ebedi yeninin ismi... Ona her an biraz daha nüfuz etmektir ki, yenilik...

•«Bir günü bir gününe eş geçen aldanmış- tır» hadisindeki sonsuz hikmettir ki, yeninin ve yeniliğin sırrım getirmiştir.

• Dava işte bu manada İslâm'ın yeni neslini yoğurmakta...

•İslâm'ın en yeni, değiştirilmez ve örnek nesli, Resul eliyle yoğurulan sahabiler...

• Sahabilerin ardından “Tabii”ler bu nesil çizgisini uzatmışsa da onlardan sonra dava İçtimaî planda zaafa uğramış ve büyük ferdî zuhurların çevrelediği mahzun zümrelerden öteye geçilememiştir. Bu tecellide, muhafazası en zor iş olan aşkı kaybetmenin ve kaba akılla yapayalnız dış planda kalmanın neticesi olarak İlahî hikmet aşikâr...

• Emevî ve Abbasi devrelerini takip ederek Türk'ün eline geçen İslâmi devlet livası, 600 küsur yıllık gerçek devlet hayatının ancak 250 senesinde böyle bir nesle yataklık etmiş, ondan sonra 300 yıl korkunç bir aşk ve üstün anlayıştan yoksunluk çığırına girmiş, 100 küsur senedir de, aynı ham yobaz ve kaba softa idrakinin tersine dönük şekliyle bütün cehdini İslam’a karşı çıkmakta bulmuştur.

•O gün bugündür ki, nesillere kahraman diye tanıtılanlar İslam’dan tiksinmenin fikrî ve fiilî icracıları olmuştur.

• İslâm’ı, zatından zerre feda etmeden olanca saffet ve asliyetiyle kucaklayabilecek ve nefslerinde yenileyecek nesillerin böylece köküne kibrit suyu dökülmeye başlanınca, din ihtiyacından büsbütün kurtulamayan muvazaacı mizaçlar her tarafta işi reformculuğa dökmüş ve olduğu gibi bir İslam yerine, oldurulmak istenildiği tarzda bir İslam’a kapı açmaya bakılmıştır.

• Reformcu, İslam’ı şu veya bu görüş ve mezheb lokomotifine bağlamak, onu zatına ve aslına göre değil, şahsi nefsine ve idrakine iliştirmeye kalkmak, böylece çürük gördüğü bir binayı kendince payandalamaya yeltenmek bakımından, İslâm’a cepheden zıt olanlardan daha tehlikelidir ve İslam’ı kalb ve göz yenilenmesi yoluyla koruyacak olan nesil, cemiyet dairesi içinde kendisine üç düşman tanıyacaktır. Aşksız ham yobaz, duygusuz kâfir, nasipsiz reformcu... Yani ruhu kör nefsinde kabuklaştıran, büsbütün inkâr eden ve bu ikisi arasında arabuluculuğuna kalkışan...

• İslam, 500 yıl kılıcını elinde tutan Türkiye’de bozuldu ve her yerde altüst oldu. Bu, ancak Türkiye’de düzelirse her yerde sağlığa kavuşabileceğine ait ilahi bir ihtar...

•İslâm’ı yenileyecek olan nesil, bu ruh ve madde felaketleri Türkiye’sinde son ve som, hepçi ve bütüncü tepki halinde zuhur etmekle mükellef...

• Bunca zevalin ardından ancak kemal çığırı açılabilir...

Dört büyük halifenin sırayla şiarları olan merhamet, celadet, edep ve akılda tam ikmalli ve teçhizatlı olarak, 15. İslâm Asrının eşiğinde, İslâmî yenilemek davasını çözümleyecek nesilden, ana rahmini tekmeleyici sesler duyuluyor. Aya gitmek hüner değil, bu sesleri güneşten duyulacak derecede fikirde ve aksiyonda yükseltmek marifet... (s.565)

MİCHAEL SHERMER: KENDİNİ ALDATMANIN ALTINDAKİ PATERNLER

Michael Shermer --uzaylıar tarafından kaçırılmaktan, su arayan çubuklara kadar- tüm tuhaf olaylara olan inanışların, beynin en temel ve basit hayatta kalma yetenekleri nedeniyle ortaya çıktığını anlatıyor. Bu dürtülerden bahsediyor ve onların bizim başımıza ne belalar getirdiğini gösteriyor.

KONUŞMA METNİ

En son buraya geldiğim '06 senesinden beri küresel iklim değişiminin epey ciddi bir konu olduğunu fark ettik. Bu nedenle, bu konuya Skeptic dergisinde oldukça geniş yer ayırdık. Biz, her türlü bilimsel ve sözde -bilime ait tartışmalı konuları inceliyoruz. **Ama görünen o ki, buna çok da fazla kafa yormamıza gerek yok ne de olsa 2012'de dünyanın sonu geliyor.**

Size bir gelişme daha: Anımsayacaksınız, sizlere **Quadra Algılayıcı** diye bir cihaz göstermiştim. **Bir nevi su bulma cihazı.** Dışına sağa sola dönen bir anten tutturulmuş içi boş bir kutudan ibaret. Siz yürüdükçe anten etraftaki nesnelere yöneliyor. Mesela öğrenci dolaplarında esrar arıyorsanız mutlaka birine yönlenecektir.

Benim elimdeki bana hediye gelen bu cihaz ise golf toplarını bulmaya yarıyor, özellikle de bir golf kursundaysnız ve yeterince çalının dibine bakarsanız işe yarıyor. **"Bu kadar saçmasapan ama bir o kadar da zararsız bu cihazların ne zararı var?"** diye soranlara şu cihazı gösteriyorum: **ADE 651**, Irak hükümetine satılmıştı, tanesi 40.000 dolara. Aynı buna benziyor, tamamen değersiz, işe yaramaz bir alet. Güya **"elektrostatik manyetik iyon çekim gücü"** ile çalışıyor, aslında kısaca **"sözde-bilim destekli palavra"** olarak tercüme edebiliriz -ki daha uygun bir isim bence- Bir grup kulağa iyi gelen kelimeyi birleştirmişler ama aslında hiç bir işe yaramayan bir cihaz. Ama bu örnekte, güvenlik noktalarında bazı insanların bu kontrollerden geçmelerine izin veriyor, çünkü bu ufak cihaz bu kişilerin zararsız olduğunu söylüyor, böylece bir sürü hayata mal oluyor. Öyleyse, sözde-bilim ya da bu tip şeylere inanmak pekâlâ tehlikeli de olabilir.

Bu nedenle, bugün burada bahsetmek istediğim konu inanç. Ben inanmak istiyorum, sizler de öyle. Aslında, sanırım beni inanç kavramının doğal bir durum olduğunu savunuyorum. Bu standart varsayılan seçenek. İnanıyoruz, o kadar. Bir sürü inandığımız şey var. **İnanmak doğal bir şey. İnanmamak, şüphecilik, bilim ise doğal değil. Çok daha zor. Bir şeylere inanmıyor olmak çok rahatsız edici.** Aynı "X-Files" dizisindeki Fox Mulder gibi. UFO'lara inanmayı kimler istiyor? Evet, hepimiz istiyoruz. Bunun nedeni ise beyinlerimize gömülü bir inanç makinası olması. Esasen, hepimiz patern arayan primatlarız. Noktaları birleştiriyoruz: A noktasını B, B noktasını C'ye. Bazen A noktası gerçekten de B noktasına bağlı oluyor. Bu duruma ilişkilendirme ile öğrenme (association learning) deniyor.

Bazı paternler[330] buluyor, bazı bağlantılar oluşturuyoruz. İster zil sesini yemekle özdeşleştiren Pavlov'un köpeği olsun ve zilin sesini duyduğu zaman ağzı sulansın, ister söz konusu olan davranışı ile buna karşılık aldığı ödülü özdeşleştiren ve bu nedenle davranışını tekrarlayan Skinner'in faresi olsun. Skinner ilginç bir şey keşfetti buna benzer bir kutuya bir güvercin koyarsanız ve güvercinin önüne basması için iki düğme yerleştirip yandaki kutudan onu ödüllendirirseniz güvercin düğmelere basış sırasını çözmeye çalışacaktır. Eğer ödülleri herhangi bir model olmadan tamamen rastgele olarak verseniz bile, gene de bir tür model bulacaklardır. Ödülü almadan hemen önce ne yapıyorlardı ise o hareket modelini tekrar edeceklerdir. Buna bazen kendi etraflarında saat yönünde iki dönmek ve hemen ardından düğmeyi iki kere gagalamak da dâhil. Ve bu davranışa batıl inanç diyoruz. Ve korkarım bu davranış her zaman bizim bir parçamız olacak.

[330] **Patern,** Latince baba anlamındaki pater sözcüğünden gelir. (İngilizce yazılışı: Pattern).Terzilerin kullandıkları anlamda patron sözcüğü de öyle. Psikolojiden mimarlığa; sosyolojiden yazılım mühendisliğine kadar birbiri ile ilgisi yok gibi görünen alanlarda patern sözcüğü çok önemli ve başka sözcüklerle karşılanamayan bir anlam yüklenir. Örneğin, patern, gelişigüzel olmadığı bilinen belli durumlarda sürekli olarak yinelenen somut bir biçimdir (Dirk Riehle ve Heinz Zullighoven). Bu somut biçimin saptanması, tanımı daha güç olan gelişigüzel olmayan durumun belirlenmesine yardımcı olur. Paternin saptanması; sınırların belli, seçeneklerin sınırlı olduğu bir sorun için, geçerli olduğu daha önce sınanmış bir çözümü gündeme getirir. Biçimlerin aksine, paternler mikroskobik büyültmelerden pek etkilenmezler; bir patern, dünya haritasında da, bir elektron mikroskop görüntüsünde de aynı biçimde bulunabilir. Bu nedenle, deneyimli patologların işlerini yaparken -farkında olmadan da olsa- en çok kullandıkları yöntem patern tanımadır.

Ben bu sürece **"model bulma"** diyorum, yani anlamlı ve anlamsız verilerin arasından anlamlı bir model bulma eğilimi. Bunu yaptığımızda iki tür hata yaparız. Birinci grup hata, ya da yalancı pozitif olanı gerçek olmayan bir modele inanmak. İkinci grup hata ise yalancı negatif. Gerçek bir patern olmasına rağmen buna inanmamak. Şimdi bir zihin jimnastiği yapalım. Diyelim ki, bundan 3 milyon yıl önce Afrika ovalarında yürüyen bir ilkel insansınız. Adınız da Lucy olsun, tamam mı? Otların arasında bir hışırtı duyuyorsunuz. Sesi tehlikeli bir yırtıcı hayvan mı çıkarıyor, yoksa sadece rüzgar mı? Bir an sonra vereceğiniz karar hayatınızda aldığınız en önemli karar olabilir. Eğer otlar sizin sandığınız gibi yırtıcı hayvan nedeniyle değil de rüzgâr nedeniyle hışırdıyorsa, algılama konusunda bir hata yaptınız, bu birinci grup hata, yalancı pozitif. Ama bir zararı yok. Sadece orada uzaklaşmanıza neden oldu. Daha bir dikkatlisiniz, daha tetiktesiniz. Öte yandan, eğer otların hışırdamasının nedeninin rüzgâr olduğunu düşünürseniz, ama aslında orada yırtıcı bir hayvan varsa, öğle yemeği oldunuz. Tebrikler, Darwin ödülüne hak kazandınız. Gen havuzundan ayıklandınız.

Şimdi, buradaki sorun şu ki paternlendirme davranışı, birinci grup hata yapma maliyetinin, ikinci grup hata yapma maliyetinden çok daha az olduğu durumlarda ortaya çıkar. Bu arada, gördüğünüz bu konuşmadaki tek formül. Hepimizde bir patern algılama sorunu var, birinci ve ikinci grup hataları değerlendirip aralarındaki farkı bulmak epey problemli, özellikle de ölüm kalım meselesi olan kısa anlar söz konusu ise. Bu nedenle varsayılan ayarımız **"tüm paternlerin gerçek olduğuna inanmak." "Çalıların arasında gelen tüm hışırtılar yırtıcı hayvanlara aittir, rüzgar değil."** Bu nedenle, sanırım buna göre evrimleştik. Zihnimizdeki inanç mekanizmasının eğilimleri doğal seleksiyona neden oldu. Model(Pattern) arayan beyinlerimiz, her zaman anlamlı modeller bulmak ve bu modeli bizi avlamak isteyen, canımıza kasteden dış etmenlerle bağdaştırmak konusunda çalışıyor. Buna tekrar geleceğim.

Örneğin, burada ne görüyorsunuz? Bir at kafası, doğru. Bir ata benziyor, o zaman at olmalı. Bu bir patern. Peki gerçekten bir at mı? Yoksa bir kurbağaya mı benziyor? Bakın, bizdeki patern tanıma cihazı ki beynimizdeki cingulate cortex'in hemen önünde yer alıyor-- işte bu ufak cihazımız-- kolaylıkla kandırılabilir, bütün sorun burada. Örneğin, burada ne görüyorsunuz? Evet, elbette. Bu bir inek. Bir defa beyni şartladıktan sonra -- ki buna algısal şartlama deniyor-- beyni bir defa şartladıktan sonra arkasındaki alandan ayrı bir şekilde göz önüne çıkıyor. Burada ne görüyorsunuz? Bazı insanlar bir dalmaçyalı köpek görüyorlar. Evet, işte burada. Sınırları da bunlar. Sınırları kaldırsam bile beyninizde artık model oluştuğundan bunu hala görebilirsiniz. Burada ne görüyorsunuz? Satürn gezegeni. Evet, doğru. Peki ya burada? İlk fark eden oturduğu yerden söylesin. Bu gerçekten de çok iyi bir seyirci grubu. Çünkü burada hiç bir şey yok. Aslında özellikle hiç bir şey yok.

Bu Texas Universitesi'nden Jennifer Whitson'un kurumsal ortamlarda yaşanan belirsizlik ve kontrolü elinden kaçırma hislerinin insanların yanılsamalı paternler görmesine neden olup olmadığını araştırmak için yaptığı bir deney. Öyle ki, hemen herkes Satürn gezegenini görüyor. Ama insanlar kontrolün kendilerinde olmadığı bir ortama konulduklarında aslında patern içermeyen bu resimde de bazı paternler görmeye başlayabiliyorlar. Bir başka deyişle, bu tip paternler görme eğilimi kontrol eksikliği olan durumlarda artıyor. Örneğin, beyzbol oyuncuları sopa sallarken batıl inançlara inanılmaz derecede bel bağlarlar, ama yakalarken aynı derecede batıl inançları yoktur. Çünkü yakalayıcılar %90-95 oranında başarılıdırlar. Oysa en iyi vurucular bile 10 vuruşun yedisini kaçırırlar. Bu nedenle batıl inançları, patern bulmaları kontrollerinin eksik olduğu bu gibi durumlarla ilgili.

Peki, bu şekilde ne görüyorsunuz? Burada bir cisim görebilen var mı? Aslında burada bir cisim var, fark edilmez hale getirilmiş. Siz bunu düşünedurun, bu aslında İngiltere'de yaşayan bir psikolog olan Susan Blackmore tarafından yapılmış bir deney. Deneklere bu bozulmuş resmi göstermiş ve bu kişilerin ESP skorları ile, yani doğaüstü olaylara, meleklere filan ne kadar inandıkları ile bir ilişki kurmaya çalışmış. ESP skoru yüksek olan deneklerin bu bozulmuş resimde daha fazla patern gördüklerini, ve hatta bu gördükleri paternlerin çoğunun da yanlış olduğunu saptamış. Deneklere gösterilen resimler bunlar. Bir balık resmi, %20, %50 ve size gösterdiğim resimdeki gibi %70 oranında bozulmuş, noktalarla gizlenmiş. Yüzde yetmiş.

İsveçli bir psikolog olan Peter Brugger, benzer başka deney yapmış, sol görme alanı ile görülen ve sağ beyin tarafından işlenen görüntülerde, sol beyne kıyasla daha fazla sayıda anlamlı patern bulunduğunu saptamış. Yani eğer deneklere beynin sol yarıküresi ile değil sağ yarımküresi ile görebilecekleri nesneler gösterirseniz patern görme ihtimalleri çok daha fazla olacaktır. Beynimizin sağ yarım-

küresi bu patern bulmanın çoğunun oluştuğu yer. Bunun nerede olduğunu anlamak için beyni derinlemesine incelemeye çalışıyoruz.

Brugger ve meslekdaşı Christine Mohr, deneklere L-DOPA verdiler. L-DOPA bir ilaç, bildiğiniz gibi dopamin eksikliğine bağlı oluşan Parkinson Hastalığı'nın tedavisinde kullanılıyor. L-DOPA, Dopamin miktarını artırıyor. Ve dopamini artırılmış deneyler, Dopamini normal seviyede olan deneklere göre çok daha fazla sayıda patern görüyorlar. Yani Dopamin, patern bulma ile bağlantılı bir ilaç gibi görünüyor. Aslında, nöroleptik ilaçlar psikotik davranışların engellenmesinde kullanılıyor, paranoya, sanrılar ve halüsinasyonlar bunların tamamı patern bulma bozuklukları. Bunlar yanlış paternler. Hatalı pozitifler. Birinci grup hatalar. Ve bu insanlara ilaç verdiğinizde dopamin antagonisti verdiğinizde, paternler kayboluyor. Yani dopamin miktarını ne kadar azaltırsanız onların patern görme ihtimallerini de o kadar azaltmış oluyorsunuz. Diğer yandan, bir amfetamin olan kokain bir dopamin antagonisti (karşıtı). Dopamin miktarını artırıyorlar. Bu nedenle, bu ilaçları aldığınızda daha öforik ve yaratıcı oluyor, daha fazla sayıda patern buluyorsunuz.

Yakın zamanda Robin Williams'ın bir konuşmasını dinledim. <u>Kokain aldığı dönemlerde kendisinin şimdi olduğundan çok daha komik olduğuna inandığını anlatıyordu. Belki de dopamin artışı yaratıcılıktaki artışla bağlantılıdır. Sanırım dopamin, bizdeki parazit-sinyal oranını değiştiriyor. Yani patern bulma konusunda ne kadar kesin ve hatasız olduğumuzu. Eğer çok düşükse, o zaman da ikinci grup hata yapma ihtimaliniz artıyor. Gerçekte olan paternleri fark edememeye başlıyorsunuz. Çok da şüpheci olmak istemezsiniz. Eğer çok şüpheci olursanız bazı ilginiç ve iyi fikirleri kaçırabilirsiniz. Tam dengede olması gerekir, yaratıcı olacak kadar, ama palavralara kanmayacak kadar. Çok yüksek olursa belki her yerde paternler görmeye başlayabilirsiniz. Size insanlar her baktığında sizi izlediklerini zannedersiniz. İnsanların sizin hakkınızda konuştuğunu sanırsınız. Bunu yeterince ileri götürecek olursanız da deli diye etiketlenmeniz an meselesidir.</u> **Belki de iki Nobel ödüllü bilim adamı arasındaki fark budur, Richard Feynman ve John Nash. Biri belki Nobel Ödülü kazanmasına yetecek kadar sayıda patern görüyor. Diğer ise belki de çok fazla sayıda paterne sahip. Böyle olunca da bu duruma şizofreni diyoruz.**

Yani parazit-sinyal oranı bize kendini patern algılama problemi olarak gösteriyor. Elbette hepiniz bunun ne olduğunu biliyorsunuz, değil mi? Hangi paterni görüyorsunuz? Burada, birbiriyle çelişen patern algılamalarına nedn olan beyninizin ön cingulate korteksini tekrar test ediyorum Elbette biliyorsunuz, bunlar Via Uno mara ayakkabılarç Sandaletler. İtiraf etmeliyim ki, epey çekici bir ayak. Biraz Photoshoplanmış gibi sanki. Elbette, bunlar şift anlamlı figürler, bir an biri bir an diğeri öne çıkıyor. Sonuçta, neyi daha fazla düşünüyorsanız o, sizin benzer şekilleri görme meyillinizi artırıyor. Burada bir lamba gördüğünüzü biliyorum, bakın ışıklar açık hatta. Çevrecilerin girişimleri sayesinde hepimiz denizde yaşayan memelilerin sorunlarına çok hassasız. Bu nedenle buradaki karmaşık şekilde aslında bir sürü yunus görüyorsunuz, değil mi? İşte burada bir yunus var. Bir başkası da burada. Bakın, bir yunus daha. Bu gördüğünüz ise bir yunusun kuyruğu arkadaşlar.

Eğer size tekrar birbiriyle çelişen veriler gösterirsem, beyninizdeki ACC (ant. cingular cortex) aşırı çalışacak ve zorlanacaktır. Burada, aşağıya bakarsanız herşey normal. Ama yukarıya bakarsanız çelişen veri ile karşılaşacaksınız. Bu nedenle resmi çevirmemiz gerekecek ki, bu görüntünün aslında bir düzmece olduğunu fark edin. İmkansız sandık illüzyonu. beyni iki boyutta kandırmak daha kolaydır. Bu nedenle "**Hadi ama Shermer, Psikoloji ders kitabı okumuş olan herkes buna benzer bir ülüzyon bulabilir."** dediğinizi duyar gibiyim. İşte karşınızda müthiş Jerry Andrus, ve yarattığı 3 boyutlu **"imkansız sandık"** illüzyonu. Gördüğünüz gibi Jerry, imkansız sandığın içinde ayakta duruyor. Ve bize bunu nasıl yaptığını gösteren bu resmi gönderecek kadar da kibar bir beyefendi. Elbette, bütün olay kamera açısında. Fotoğrafı çeken şurada duruyor. Böylece bu tahta buradakinin, diğeri de şunun üstünde gibi duruyor. Ama bu resmi kaldırsam bile, beyinlerimizin bu tip paternleri bulma konusundaki şartlanması nedeniyle illüzyon hala güçlü bir şekilde görülebiliyor.

Bu daha yeni bir tanesi. Açılardan birini öbürü ile karşılaştırıken oluşan birbiriyle çelişen paternler nedeniyle bizi şaşırtıyor. Aslında yanyana duran bu iki resim birbirinin aynısı. Yaptığınız şey ise bu açıyı, şu açı yerine buradaki ile karşılaştırmak. Ve böylece beyninizi kandırıldı. Bir defa daha patern tanıma cihazlarınız yanıldı.

Yüzleri tanımak daha kolaydır, çünkü hepimizin beyninin temporal (yan) loblarında yüzleri tanımak için evrimleşmiş özel bir program mevcut. Bakın kayanın yan tarafında bazı yüzler var. Bunun gerçek olduğundan emin değilim aslında -- Photoshopla yapılmış olabilir. Ama her neyse, sonuçta demek istediğimi anladınız. Bunlardan hangisi size tuhaf geliyor?

Çok çabuk söyleyin, hangisi acaip görünüyor?

Soldaki değil mi?

Tamam, bakın çeviriyorum. Şimdi sağ tarafa geçti. Ve kesinlikle haklısınız. Bu oldukça meşhur bir illüzyon -- ilk defa Margaret Thatcher'in resmine yapıldı. Bu aralar sürekli resimdeki politikacıları değiştiriyorlar. Pek, bu neden oluyor?

Aslında nerede olduğunu tam olarak biliyoruz, kulağınızın hemen üzerinde, beyninizin temporal lobunda fusiform gyrus denen ufak bir yapı var. Bunu yapabilen iki grup hücre mevcut, yüz hatlarını bir bütün olarak kaydeden hücreler, veya parça parça kaydeden, hızlı çalışan diğer hücreler. Bu nedenle yüze ilk baktığınızda Obama'yı hemen tanıyabiliyorsunuz. Ama hemen sonra bir gözlerle ve ağızla ilgili bir tuhaflık dikkatinizi çekiyor. Özellikle de resim ters dururken. Burada işin içine genel yüz tanıma programı giriyor.

Daha önce başladığımız ufak zihin egzersizine dönelim, Afrika ovalarında yürüyen bir ilkel insansınız. Duyduğunuz rüzgarın sesi mi, yoksa yırtıcı bir hayvan mı? Bu ikisi arasındaki fark nedir? Rüzgar cansız bir varlık; yırtıcı hayvan ise irade sahibi bir etken. Ben bu sürece **ETKENLEŞTİRME** diyorum. Bu, anlamı ve amacı olan etkenlere ait paternleri birleştirerek bunlardan anlam çıkarma dürtüsü, ki genelde görünmez varlıklara uygulanıyor. Burada konuşan bir başka TED konuşmacısından öğrendiğimiz bir fikir bu, kasıtlı bir tutum alma ile ilgili konuşmuştu.

Bence, bu farklı pek çok şeyi açıklamak için kullanılagelmeye başlamış bir yöntem, ruhlar, hayaletler, tanrılar, şeytanlar, kötü ruhlar, melekler, uzaylılar, akıllı yaratıcılar, hükümet komplocuları, ve gözle görülmeyen ama güç ve amaç sahibi olan her etkenin dünyayı ele geçirdiği ve yaşantımızı kontrol ettiğini sanıyoruz. Bence bu şamanizmin kökeninde yatan olay, çoktanrılılık ve tektanrılılık'ın kökenlerinde de var. Uzaylıların bizden her nasılsa her zaman daha ileri uygarlığa sahip olduğu, bizden daha etik oldukları ve bizi kurtarmak için buralara kadar geldikleri yolundaki hikâyelerin kökeninde de bu inanç var. Akıllı yaratıcılar, hayatı tasarlayan bu aşırı zeki ve etik, herşeye kadir varlıklar olarak tanımlanıyor. Hükümetin bizi kurtaracak olduğu fikri de öyle. Bu artık geleceğe ait bir akım değil. Ama bence bu da bir nevi etkenleştirme, bizden üstün birilerinin, birşeylerin bir gün gelip bizi kurtaracağı düşüncesi.

BENCE KOMPLO TEORİLERİNİN KÖKENİNDE DE BU YATIYOR. ORALARDA GİZLİ BİRİSİ BAZI İPLERİ ÇEKİYOR, İSTER İLLUMİNATİ DEYİN İSTER BİLDERBERGERS. ASLINDA BUNLARIN HER BİRİ BİRERE PATERN ALGILAMA SORUNU, DEĞİL Mİ? Bazı paternler gerçek, bazıları ise değil. JFK'nin vurulması bir komplo muydu, yoksa delinin biri kendi başına mı onu vurdu? Eğer vurulduğu yere gidecek olursanız --orada günün her saati bir sürü adam var-- ben gittim, bakın burada bana farklı tetikçilerin durdukları yerleri gösteriyorlar. benim favori noktam ise lağım kapağının altı idi. Güya bir anda kapağı aşıp dışarı fırlamış ve ateş etmiş. Ama elbette, Lincoln'un vurulması bir komplo teorisi idi. Demek ki tüm paternleri bu şekilde göz ardı edemeyiz. Çünkü, **kabul etmek lazım ki bazı paternler gerçek olabilir. Bazı komplo teorileri gerçekten de doğru olabilir. Bu pek çok şeyi açıklıyor, değil mi?**

9/11 de bir komplo teorisi. Bir komplo. Tamamen bu konuya ayırdığımız bir sayımız var. El-Kaide'nin 19 üyesinin, uçakları kaçırarak binalara çarpmayı planlaması komplonun ta kendisi. Ama **"9/11 inkarcıları"** böyle düşünmüyor. Onlar, bunun Bush yönetiminin hazırladığı bir komplo olduğunu sanıyorlar. Bu, bambaşka bir konuşmanın konusu. Peki, 9/11 felaketinin Bush yönetiminin işi olmadığı nereden belli biliyor musunuz? Çünkü çuvallamadı.

Bizler, doğuştan gelen düalistleriz. Etkenlendirme sürecimiz buna benzer filmleri izlemekten keyif almamızdan kaynaklanıyor. Çünkü, aslında bizler devamlılığı hayal edebiliyoruz. Bugün şunu biliyoruz ki, eğer temporal lobu uyarırsanız vücut dışına seyahat, ya da ölümden dönme benzeri deneyimler yaratabilirsiniz. tek yapmanız gereken şuradaki temporal loba bir elektrod ile dokunmak. Ya da aynı şeyi bir santrifüj cihazında hızla dönerek de sağlayabilirsiniz. Hipoksi ya da düşük oksijen seviyesi. Böylece beyniniz bir nevi vücut dışına seyahat deneyimi yaşayabilir. Ya da gidip Michael Persin-

ger'in icadı olan **"Tanrı Kaskı"**nı takıp, temporal loblarınızı elektromanyetik dalgalarla bombardıman ettirebilirsiniz --ben yaptım--. Böylece bir nevi vücut dışına seyahat deneyimi yaşayabilirsiniz.

Burada bitirmeden önce size kısa bir video klip göstermek istiyorum tüm anlattıklarımı toparlıyor aslında. Sadece birbuçuk dakika. Beklentinin gücü ile inançtan kaynaklanan gücü birleştiriyor. Bakın bakalım.

Sunucu: Burası, sözde bir dudak kremi reklamı çekimi için seçilen bir alan.

Kadın: Buradaki çekimlerden bir kısmını bütün ülkede yayınlanacak reklamlarımızda kullanmayı planlıyoruz. Bu test, orada gördüğün dudak kremleri için. Bunlar da bize yardımcı olacak modeller, Roger ve Matt. Biri bizim ürettiğimiz dudak kremini diğeri de en çok satan markayı sürdü. Kremleri denemek için modellerimizi öpmende bir sorun var mı?

Genç kız: Yoo.

Kadın: Yok mu? (Genç kız: Yok.) Kadın: Sence sorun değil yani.

Genç kız: Yo, sorun değil. (Kadın: Tamam.)

Bu testi gözü kapalı yapacağız. Senden ricam, bu göz bağını sıkıca takman. Kay, birşey görebiliyor musun?

(Genç kız: Hayır) Biraz daha aşağıya çek ki alt tarafı da kapatsın.

Kadın: Tamam, kapalı şimdi değil mi?

Genç kız: Evet. (Kadın: Tamam.)

Şimdi, bu testte görmek istediklerimiz şunlar, krem dudakları ne kadar koruyor, dokusu nasıl, değil mi, bir de eğer kremin tadını alıyorsan, tadı nasıl, neye benziyor. Tamam?

Genç kız: Tamam. (Kadın: Daha önce hiç öpüşme testi yapmış mıydın?)

Genç kız: Yoo.

Kadın: Öne doğru bir adım at. Tamam şimdi dudaklarını ileri doğru uzat ve biraz öne doğru eğil, tamam mı?

(Erkek mankenlerin yerine maymunlar getirilip öptürülüyor, kız onları gözü kapalı iken anlayamıyor.)

Tamam. Eee, Jennifer, ne hissettin?

Jennifer: Gayet iyi.

Genç kız: Aman Tanrım!

Michael Shermer: Çok teşekkür ederim. Teşekkür ederim.

Sağolun.

Kaynak:
http://www.ted.com/talks/michael_shermer_the_pattern_behind_self_deception.html

Not: Videosunu muhakkak seyredin.

JİLL BOLTE TAYLOR'A İNEN MÜTHİŞ İÇGÖRÜ DARBESİ

Jill Bolte Taylor'un eline pek az beyin araştırmacısına nasip olacak bir araştırma fırsatı geçti: Büyük bir inme geçirdi ve beyninin hareket, konuşma, farkındalık gibi beyin işlevlerinin birer birer iptal oluşunu izledi. Şaşırtıcı bir öykü.

Beyin araştırmacısı olmak üzere yetiştim çünkü erkek kardeşime bir beyin rahatsızlığı teşhisi konmuştu:

Şizofreni.

Ve kardeşi olarak ve sonra da bir bilim insanı olarak anlamak istiyordum: Neden ben hayallerimi kendi gerçekliğimle ilişkilendirip onları gerçekleştirebilirken, kardeşimin beyninde ve şizofrenisinde ne vardı ki, o kendi hayallerini, ortak ve paylaşılan bir gerçeklikle ilişkilendiremiyor ve hayalleri deliliğe dönüşüyordu?

Böylece kariyerimi ağır akıl hastalıkları üzerinde araştırmalara adadım. Ve doğum yerim olan İndiana'dan Boston'a taşınıp, Harvard'ın psikiyatri bölümünde, Dr. Francine Benes'in laboratuvarında çalışmaya başladım. Laboratuvarda şu soruyu soruyorduk:

"Normal oldukları saptanan bireylerin beyinleriyle, şizofreni, şizoafektif hastalık ve bipolar bozukluk teşhisi konmuş bireylerin beyinleri arasındaki biyolojik farklılıklar nelerdir?"

Yani yaptığımız temel olarak beynin mikro devrelerinin haritasını çıkartmaktı: Hangi hücreler hangi kimyasalları hangi ölçülerde kullanarak hangi hücrelerle konuşurlar? Yaşantım son derece anlamlıydı, çünkü gün boyu bu türden araştırmalarla uğraşıyor, ama akşamları ve hafta sonları ise NAMI, Akıl Hastalıkları için Ulusal Güç Birliği destekçisi olarak geziyordum. Ne var ki 10 Aralık 1996 sabahı uyandığımda benim de kendime ait bir beyin hastalığım olduğunu keşfettim. Beynimin sol yarısındaki bir kan damarı patlamıştı. Ve takip eden dört saat içinde beynimin bilgi işleme yeteneğinin bütünüyle tükenmesini izledim. Kanama sabahı yürüyemiyor, konuşamıyor, okuyamıyor, yazamıyor, hayatıma dair hiçbir şey hatırlayamıyordum. Bir kadın bedeninde tam bir bebek olmuştum.

Eğer bir insan beyni gördüyseniz, iki yarıkürenin birbirinden bütünüyle ayrı olduğu aşikârdır. Ve sizin için gerçek bir insan beyni getirdim. Evet, bu gerçek bir insan beyni.

Burası beynin ön kısmı, burası da aşağı sarkan omurilikle beraber beynin arka tarafı. Ve beynin kafamın içerindeki yerleşimi de bu şekilde. Ve beyine baktığınız zaman, her iki beyin korteksinin birbirlerinden tamamen ayrı olduğu açıkça görülür. Bilgisayarlardan anlayanlarınız için:

sağ yarıküremiz tıpkı bir paralel işlemci gibi çalışırken sol yarıkürenin çalışması ise bir seri işlemciye benzer. Ve iki yarıkürenin birbirleriyle haberleşmesi "corpus collosum" dediğimiz 300 milyon kadar akson lifinden oluşan bir ara bağlantı üzerinden olur. Ama onun dışında iki yarıküre birbirinden bütünüyle ayrıdır. Bilgiyi farklı işledikleri için iki yarıküre farklı biçimlerde düşünür farklı şeyleri önemserler ve hatta diyebilirim ki çok farklı kişilik yapılarına sahiplerdir.

Sağ yarıküremiz bütünüyle şimdiki an ile ilgilidir, tamamen **"tam burada ve tam şimdi"** olanlarla ilgili. Sağ yarıküremiz resimlerle düşünür ve bedenimizin hareketlerinden kinestetik olarak öğrenir. Enerji formundaki bilgi, duyu sistemlerimizden içeriye sürekli olarak akar ve sonra, şimdiki anın nasıl göründüğünü nasıl koktuğunu, tadının nasıl olduğunu nasıl hisler uyandırdığını ve nasıl ses verdiğini anlatan bu devasa kolajı ortaya çıkarır. Ben etrafımdaki enerjilerle bağlantılı bir enerji-varlığım. Bu bağlantıyı sağ yarıküremin bilinci aracılığıyla kuruyorum. Bizler, birbiriyle bağlantılı enerji-varlıklarız. **Bir insanlık ailesi olarak bizi birbirimize bağlayan, sağ yarıküre bilincimizdir.** Ve tam burada, şu anda, bu gezegende hepimiz kardeşiz. Bizler bu dünyayı daha iyi bir yer yapmak için buradayız. Ve şu anda, bizler mükemmeliz, bizler bütünüz ve bizler güzeliz.

Beynimin sol yarıküresi, sol yarıkürelerimiz ise çok farklı bir yer. Sol yarıküremiz, doğrusal ve yöntemsel şekilde düşünür. Sol yarıküremiz tamamen geçmişle ve gelecekle ilgilidir. Sol yarıküremiz şimdiki ana ait o dev kolajı alıp içindeki ayrıntıları yakalamak, ve o ayrıntıları daha da ayrıntılandırmak üzere tasarlanmıştır. Sonra bütün bu bilgiyi sınıflar ve düzenler, geçmişte öğrendiğimiz her şeyle ilişkilendirip, tüm olasılıklarımızı geleceğe yansıtır. ve sol yarıküremiz konuşarak düşünür. Beynimin içinde hiç susmayan, beni ve iç dünyamı dış dünyama bağlayan, işte bu sürekli gevezeliktir. O bana şunları söyleyen minik sestir: **"Hey, eve giderken muz almayı sakın unutma. Sabaha lazım olacak."**

O, ne zaman çamaşır yıkamam gerektiğini bana hatırlatan hesaplayıcı akıldır. Ama belki de en önemlisi, o bana asıl şunu söyleyen minik sestir: "Ben. Ben." Ve sol yarıküreм bana "Ben" der demez, Ben ayrı bir varlık olurum. Tek, ayrı bir cismani birey olurum; çevremdeki enerji akışından ayrı ve sizlerden ayrı bir birey. İşte, inme geçirdiğim sabah kaybettiğim, beynimin bu bölümüydü.

İnme sabahı, sol gözümün arkasında zonklayan bir sancıyla uyandım. Bu delici bir sancıydı. Hani dondurmayı ısırdığınızda saplanan o sancı gibi. Ve bu sancı beni sımsıkı kavradı ve sonra bıraktı. Sonra tekrar sımsıkı kavradı -- ve sonra yine bıraktı. Bir yerimin ağrıması benim için çok sıradışı bir durumdu, o yüzden Olsun, ben normal işlerime başlayayım diye düşündüm.

Böylece kalktım ve kardiyo makinama, tüm bedeni çalıştıran egzersiz aletime oturdum. Ve ben onun üzerinde yürürken baktım ki barı tutan ellerim gözüme ilkel pençeler gibi görünüyorlar. **"Çok acayip,"** dedim kendi kendime. Sonra aşağıya, bedenime baktım ve **"Haydaa, amma garip görünüşlü bir şeyim ben böyle,"** diye düşündüm. Sanki bilincim, egzersiz aletinin ve üstündeki benim bulunduğumuz normal gerçeklikten ayrılmış, kendimi egzersiz yaparken izlediğim bir başka gizemli âleme geçmiş gibi hissediyordum.

Bütün bunlar çok garipti ve başımın ağrısı da giderek kötüleşiyordu. O yüzden makinadan kalktım, ve oturma odamda yürürken bedenimin içindeki her şeyin, çok ama çok yavaşladığını fark ettim. Ve her adımım kaskatı, iyice ağır, ve tutuktu. Yürüyüşümde hiç bir akıcılık yoktu, ve algı alanımdaki o daralıp sıkışma yüzünden, sadece iç sistemlerime odaklanmış durumdaydım. Ve banyomda duşa girmek üzere dikilirken bedenimin içinde süren diyaloğu net bir şekilde duyabiliyordum. Küçük bir ses şöyle diyordu: **"Tamam. Siz kaslar, sizin kasılmanız lazım. Ve siz kaslar, siz gevşeyin."**

Ve birden dengemi yitirdim ve duvara dayanmam gerekti. Ve koluma bakınca anladım ki bedenimin sınırlarını artık tanımlayamıyordum. Nerede başlayıp nerede bittiğimi bilemiyordum, çünkü kolumun molekül ve atomları duvarın molekül ve atomlarıyla iç içe geçmişti. Ve ayırdında olabildiğim tek şey o enerjiydi -- enerji.

Ve kendime sordum, **"Neyim var benim? Neler oluyor böyle?"** Ve o anda, beynimdeki konuşma -- o sol yarıküremin gevezeliği -- birden bütünüyle susuverdi. Sanki biri uzaktan kumandayı eline almış ve 'sessiz' tuşuna basmış gibiydi. Mutlak sessizlik. İlk önce, böylesine sessiz bir zihinle başbaşa kalmaktan dehşete düştüm. Ama hemen sonra çevremi kuşatan enerjinin muhteşemliğiyle büyülendim. Bedenimin sınırlarını artık tanımlayamadığımdan, kendimi genişleyip, devleşmiş gibi hissediyordum. Bütün o enerjiyle bir ve bütün olduğumu hissediyordum ve bu harikaydı.

Sonra birden sol yarıkürem devreye girdi: **"Hey, bir sorunumuz var! Bir sorunumuz Var! Yardım çağırmalıyız!"** diyordu bana. Ve ben tekrarlıyordum: **"Ah, bir sorunum var. Bir sorunum var. Tamam, tamam. Bir sorunum var."**

Ama hemen ardından yeniden o farklı bilinç durumuna geri kayıyordum, ki şimdi ben orayı sevgiyle **"düşler ülkesi"** diye isimlendiriyorum. Ama orası çok güzel bir yerdi. Bir düşünsenize, sizi dış dünyaya bağlayan, beyninizdeki o biteviye dırdırdan bütünüyle kopmak nasıl bir şey olurdu?

Ve ben işte o alemdeydim, ve işim -- işimle ilgili tüm gerginliklerim -- hepsi gitmişti. Ve bedenimin içinde kendimi hafiflemiş hissediyordum. Ve düşünün: dış dünyadaki tüm ilişkilerinizi, ve onlarla ilişkili bütün stresi. Düşünün ki hepsi gitmiş. Ve işte derin bir huzur duyuyordum. Ve düşünün, 37 yılın duygusal yükünden kurtulmak nasıl bir şeydir! (Kahkahalar) Mutluluktan uçuyordum! Mutluluktan uçuyordum. Çok güzeldi.

Ve sonra, yine sol yarıkürem devreye giriyor ve **"Hey! Dikkatini ver"** diyordu bana, **"Yardım çağırmalıyız."** Ve ben düşünüyordum: **"Yardım çağırmalıyım. Kendimi toplamalıyım."** Sonra duştan çıkıp mekanik bir şekilde giyindim. Dairemin içinde aşağı yukarı yürüyor ve düşünüyordum: "İşe gitmeliyim. İşe gitmeliyim. Araba sürebilir miyim? Araba sürebilir miyim?"

Ve tam o anda sağ kolum yan tarafımda tamamen felç oldu. O zaman fark ettim: **"Aman yarabbi! İnme geçiriyorum! İnme geçiriyorum!"**

Ve hemen ardından beynim şöyle diyordu: "Vaaay! Bu harika bir şey!"

"Bu harika bir şey! Kaç tane beyin araştırmacısının kendi beyinlerini böyle içten dışa inceleme fırsatı olmuştur ki?"

Ve sonra birden aklıma geliyordu: "Ama ben çok meşgul bir kadınım!"

"İnmeye zamanım yok benim!"

Sonra kendi kedime **"Tamam!"** diyordum, **"İnme inişini durduramam, o halde bir iki hafta bununla uğraşırım ve sonra eski düzenime geri dönerim. Tamam. Öyleyse yardım çağırmalıyım. İşi aramalıyım."** İş telefonum bir türlü aklıma gelmiyordu, o zaman hatırladım ki çalışma odamda, üzerinde numaramın bulunduğu bir kartvizitim olacaktı. Çalışma odama gittim, yedi-sekiz santim kalınlığında bir kartvizit destesini önüme çektim. En üstteki karta bakıyor ve zihnimde kartvizitimin neye benzediğini açık seçik canlandırabilsem de, baktığım kartın o olup olmadığını bilemiyordum, çünkü tek görebildiğim piksellerdi. Ve harflerin pikselleri arkadaki fonu oluşturan piksellerle ve diğer sembollerin pikselleriyle karışıyor, ve ben kartvizitimi bir türlü tanıyamıyordum. O zaman durup **"berraklık dalgası"** diye tanımlayabileceğim o anı bekliyordum. Ve o an geldiğinde, normal gerçeklikle yeniden bağlantı kurabiliyor ve bir karar verebiliyordum: bu kart değil ... bu kart değil ... bu kart değil. O kart destesinin üçte birini bu şekilde gözden geçirmem kırk beş dakikamı aldı. Bu kırk beş dakika boyunca, beynimin sol yarıküresindeki kanama gitgide büyümeye devam etmekteydi. Sayılardan anlamıyordum; telefondan anlamıyordum, ama tek planım da buydu. O yüzden telefonu karşıma koydum, kartvizitimi de onun yanına. Ve kartın üzerindeki kargacık burgacık şekilleri telefon tuşlarının üzerindeki kargacık burgacık şekillerle eşleştirmeye başladım. Ama arada yeniden o düşler alemine sürükleniyor ve geri geldiğimde o rakamları çevirdim mi çevirmedim mi hatırlayamıyordum. O yüzden tutulmuş kolumu bir kütük parçası gibi kullanıp, çevirdiğim rakamların üstünü kapatarak ilerlemek zorundaydım ki, tekrar normal gerçekliğe geri geldiğimde, "evet, ben bu rakamı zaten çevirmiştim" diyebileyim.

Sonunda bütün numarayı çevirdim ve telefondan gelen sesi dinlemeye başladım; iş arkadaşım telefonu açtı ve bana şöyle dedi: "Voo voo voo voo" Şöyle düşündüm kendi kendime: "Allah Allah, aynen bir Golden Retriever köpek gibi çıkıyor sesi!"

Ben de ona - zihnimde gayet açık bir biçimde, "Ben Jill!" dedim, "Yardıma ihtiyacım var!" Ama ağzımdan çıkan ses şöyleydi: "Voo voo voo voo vooo." "Allah Allah" dedim, "Aynen bir Golden Retriever gibi çıkıyor sesim." Yani, konuşamadığımı ve konuşulanı anlayamadığımı bu denemeyi yapana dek farketmemiştim. Böylece arkadaşım yardıma ihtiyacım olduğunu anladı ve bana yardım sağladı.

<u>Kısa bir süre sonra, bir ambulansın içinde Boston'daki bir hastaneden Massachusetts Genel Hastanesine doğru gidiyordum. Ve ana rahmindeki minicik bir cenin gibi tortop oldum. Ve tıpkı içindeki kalan son havayı da salan, bir balon gibi, enerjimin boşaldığını -- ve ruhumun teslim olduğunu hissettim.</u>

<u>Ve o anda, anladım ki artık hayatımın koreografı ben değildim. Ya doktorlar bedenimi kurtaracak ve bana ikinci bir yaşam şansı vereceklerdi, ya da belki de bu benim için diğer tarafa geçiş anıydı.</u>

<u>O öğleden sonra geç vakit kendime geldiğimde, hâlâ hayatta olduğumu keşfetmek beni şoke etti. Oysa, ruhumun teslim olduğunu hissettiğimde, hayatıma veda etmiştim ben. Şimdi zihnim, birbirinden çok farklı iki gerçeklik durumu arasında asılı kalmıştı. Duyu sistemim aracılığıyla gelen uyarıları, saf acı olarak hissediyordum. Işık beynimi vahşi alevler gibi yakıyordu ve sesler öylesine karmaşık ve o kadar yüksektiler ki, arkadaki gürültünün içinden tek bir sesi bile ayırt edemiyordum ve sadece kaçmak istiyordum. Bedenimin mekânda kapladığı yeri tanımlayamadığımdan, kendimi devleşmiş, genişleyip yayılmış hissediyordum. Tıpkı şişesinden çıkmış bir cin gibi. Ve ruhum, sessiz bir mutluluk denizinde kayarak giden büyük bir balina gibi, özgürce süzülüyordu. Nirvana. Nirvana'yı bulmuştum. Ve şöyle düşündüğümü hatırlıyorum; Bu devleşmiş halimi şu minicik bedenimin içine tekrar sığdırmam asla mümkün olmayacak!</u>

Sonra fark ettim: **"Ama, hâlâ hayattayım! Hâlâ yaşıyorum, ve Nirvana'yı buldum. Ve eğer ben Nirvana'yı bulduysam ve hâlâ hayattaysam, o zaman yaşayan herkes de Nirvana'yı bulabilir."** Ve bir dünya canlandırdım gözümde Buraya istedikleri her zaman gelebileceklerini bilen, barışçıl, şefkatli, sevgi dolu güzel insanların olduğu bir dünya. Ve onlar sol yarıkürelerinden sağ tarafa geçmeyi bilerek seçiyor ve bu huzuru buluyorlar. Ve sonra bu yaşadıklarımın aslında ne kadar muhteşem bir armağan olabileceğini, hayatlarımızı nasıl yaşadığımıza dair nasıl çarpıcı bir içgörü olabileceğini fark ettim. Ve bu iyileşmem için beni motive etti.

Kanamadan iki buçuk hafta sonra, cerrahlar müdahale edip beynimdeki konuşma merkezlerine baskı yapan golf topu büyüklüğünde bir pıhtı çıkardılar. Bu resimde, hayatımın gerçek meleği olan annem ile birlikteyim. <u>Tam olarak iyileşmek sekiz yılımı aldı.</u>

Peki biz kimiz?

Biz evrenin kudreti, yaşam gücüyüz. El becerilerimiz ve iki bilişsel zekâmız var. Ve anbean, bu dünyada kim olmak, nasıl bir insan olmak istediğimizi seçebilme gücümüz var. Tam burada, hemen şimdi, sağ yarıküremin bilincine geçebilirim; bizim olduğumuz yere. Ben evrenin yaşam gücü, kudretiyim. Ben, diğer herşey ile bir ve tek olan ve cismimi oluşturan 50 trilyon güzel moleküler dehanın yaşam gücü ve kudretiyim. Ya da; sol yarıküremin bilincine geçmeyi seçebilirim: Tek başına bir birey olduğum, bir cisim olduğum duruma. Akıştan ayrı, sizlerden ayrı. Ben Dr. Jill Bolte Taylor: entellektüel, nöroanatomist. Bunlar benim içimdeki "biz"ler. Siz hangisini seçerdiniz? Hangisini seçiyorsunuz? Ve ne zaman? İnanıyorum ki, sağ yarıküremizin o içsel huzur devrelerini çalıştırmayı ne kadar çok seçersek, dış dünyaya da o kadar çok huzur ve barış yansıtacağız ve gezegenimiz çok daha huzurlu bir yer olacak.

Ve düşündüm ki, işte bu yaymaya değer bir fikirdi.

http://www.ted.com/talks/lang/tur/jill_bolte_taylor_s_powerful_stroke_of_insight.html

DAN ARİELY: DEFOLU AHLAKİ KILAVUZUMUZ

Davranışsal ekonomist Dan Ariely ahlaki kılavuzumuzdaki hataları inceliyor: (Bazen) hile yapmanın ya da hırsızlığın caiz olduğunu düşünmemizin gizli nedenleri. Akıllıca hazırlanmış deneyler öngörülebilir mantıksızlığımızı ortaya seriyor, beklenmedik şekillerde tesir altına alınabileceğimizi gösteriyor.

KONUŞMA METNİ

Bugün sizlere biraz öngörülebilir mantıksızlıktan bahsetmek istiyorum. Benim öngörülebilir mantıksızlığa ilgim uzun yıllar önce hastanede başladı. Kötü bir şekilde yanmıştım. Ve hastanede uzun süre geçirince çeşit çeşit mantıksızlık görüyorsunuz. Yanık bölümünde canımı en çok sıkan şey hemşirelerin sargı bezlerimi çıkarma süreciydi. Eminim hepiniz en az bir kere yara bandı sökmüşsünüzdür ve bunu nasıl yapmanın daha iyi olacağını düşünmüşsünüzdür. Birden mi çekmek lazım --kısa süreli ama keskin bir acıyla-- yoksa yavaşça mı çekmeli? Daha uzun bir sürede, fakat her saniye daha az acıyla. Bunlardan hangisi doğru yaklaşım?

Benim bölümümdeki hemşirelere göre doğru yol hızlıca çekmekti, bu yüzden sıkıca tutar, çeker; tekrar tutar, çeker tutar ve çekerlerdi. Ve vücudumun yüzde 70'i yanık olduğundan, bu bir saat kadar sürüyordu. Tahmin edeceğiniz üzere, bu yüksek yoğunluktaki çekme anından nefret ediyordum. Onlarla bunu tartışmaya çalışıp derdim ki,

"Neden farklı bir şey denemiyoruz? Neden biraz daha uzun süre harcayıp -- belki bir yerine iki saat harcayıp -- daha az yoğunlukta yapmıyoruz?

Ve hemşireler bana iki şey söylediler. Bana hastayı doğru şekilde anladıklarını -- hastanın hissettiği acıyı olduğunca azaltmanın yolunu bildiklerini -- bir de "hasta" kelimesinin anlamının fikir vermek ya da müdahale etmek olmadığını söylediler... Ayrıca bu sadece İbranicede değil. Her dilde aynı deneyimle karşılaştım.

Ve, bilmelisiniz ki, yapabileceğim fazla bir şey yoktu, ve aynı şekilde yapmaya devam ettiler. Üç sene kadar sonra, hastaneden ayrıldığımda, üniversitede çalışmaya başladım. Öğrendiğim en önemli derslerden biri şuydu: bir deney yöntemi var; eğer bir sorunuz varsa ve bu sorunun daha soyut bir benzerini yaratabilirseniz ve bu soyut soruyu inceleyebilirseniz, belki dünya hakkında bir şeyler öğrenebilirsiniz.

Ben de bunu yaptım. Hala merak ediyordum, sargı bezini yanık hastalarından nasıl çıkarmalı? İlk başlarda fazla araştırma param yoktu, o yüzden hırdavat dükkanına gittim ve bir tane marangoz mengenesi aldım. Ve insanları laboratuvara getirip, parmaklarını mengeneye koyardım, sonra biraz daha sıkıştırırdım.

Uzun süreler ve kısa süreler boyunca parmaklarını sıkıştırır, acıyı arttırırdım ya da azaltırdım, ara vererek ya da ara vermeden -- türlü çeşitte acı. İnsanların canını biraz acıttıktan sonra, onlara sorardım, Bu ne kadar acıdı? Peki ya bu ne kadar acıdı? Ya da, eğer bu son ikisi arasından seçecek olsaydın, hangisini seçerdin?

Bunu bir süre yapmaya devam ettim.

Ve, her iyi akademik proje gibi, daha fazla mali destek aldım. Seslere, elektrik şoklarına geçtim -- hatta insanlara çok daha fazla acı hissettiren bir acı kıyafetim bile vardı.

Ama bu sürecin sonunda hemşirelerin haksız olduğu ortaya çıktı. Bunlar iyi niyetli harika insanlar ve de oldukça tecrübeliler, fakat yine de öngörülebilir ve tahmin edilebilir bir şekilde sürekli hata yapıyorlardı. Anlaşıldı ki, aslında zamanı, keskinlikle aynı şekilde algılamadığımız için, süreç daha uzun ve acı daha az keskin olsa ben daha az acı çekebilirdim. Anlaşıldı ki, suratımla başlamak daha iyi olurdu, çünkü yüz daha hassas bir bölgedir, ve bacaklarıma doğru devam etmek, böylece zaman içerisinde daha iyi hissederdim -- bu da acıyı azaltırdı. Ayrıca acıya iyi gelebilecek başka bir şey de bazen ara vermek olurdu, böylece acıdan biraz sıyrılabilirdim. Bunların hepsi yapılabilecek harika şeyler, ama hemşirelerimin hiçbirinden haberi yoktu.

O noktadan itibaren düşünmeye başladım, acaba hemşireler dünyada bu tarz hataları yapan tek insanlar mı, yoksa bu daha genel bir durum mu? Ortaya çıktı ki bu oldukça genel bir durum -- yap-

tığımız bir sürü hata var. **Size mantıksızlık ile ilgili bir örnek vermek istiyorum, size hileden bahsedeceğim.**

Hile konusunu seçtim, çünkü bu konu ilgi çekici, diğer yandan da sanıyorum bize içinde olduğumuz borsa durumu hakkında birşeyler anlatacak. Benim hileye olan ilgim Enron'un ortaya çıkışı ve aniden patlaması sırasında başladı ve bu süreçte yaşananları değerlendirmeye başladım. Acaba ortada sadece bunları yapabilecek birkaç çürük elma mı var, yoksa daha bulaşıcı bir durumdan mı bahsediyoruz, öyle ki aslında şekilde davranabilecek bir sürü insan var?

Genelde yaptığımız gibi, basit bir deney yapmaya karar verdim. Deneyin gidişatı şöyle:

Denek olduğunuzu düşünelim, size bir parça kağıt veriyorum üzerinde 20 tane basit, herkesin çözebileceği matematik sorusu var, ama size yeterince zaman vermiyorum. Beş dakika sonunda da: **"Kağıtları bana uzatın, size her soru için bir dolar vereceğim."** İnsanlar soruları çözerdi. 4'er dolar verirdim -- insanlar ortalamada 4 soru çözüyorlardı. Bazılarını ise hile yapmaya ayartırdım. Onlara kağıtlari dağıtırdım. Beş dakika bittiğinde, derdim ki, **"Lütfen kağıdı yırtıp, parçalayın. Parçaları cebinize ya da çantanıza koyun, ve bana kaç tane soruyu çözebildiğinizi söyleyin."** Bu sefer insanlar ortalama yedi soru çözmeye başladılar. Yani, aralarında sadece birkaç çürük elma varmış değildi -- birkaç insan çok hile yapıyor gibi değildi-- Aksine, gördüğümüz birçok insanın birazcık hile yaptığıydı.

EKONOMİK TEORİDE, HİLEKARLIK ÇOK KOLAY BİR MALİYET-KAZANÇ KARŞILAŞTIRMASIDIR. <u>Dersiniz ki, yakalanma ihtimalim nedir? Hile yaparak ne kadar kazanacağım? Ve eğer yakalanırsam, cezam ne kadar ağır olacak?</u> Ve bu seçenekleri tartarsınız -- kolay bir maliyet-kazanç hesabı yaparsınız, ve bu suçu işlemenin değip değmeyeceğine karar verirsiniz. Biz de bunu sınamaya çalışıyoruz. Bazı insanlar için ne kadar para kazanabileceklerini değiştirdik -- ne kadar para çalabileceklerini. Bir soru için 10 sent (kuruş) ödedik, 50 sent ödedik, bir dolar, beş dolar, on dolar.

<u>Masadaki para arttıkça, insanların daha çok hile yapmasını beklersiniz, ama bu aslında doğru değil. Birçok insan küçük hilelerle, küçük miktarlarda çaldılar. Peki yakalanma ihtimali? Bazı insanlar kağıdın sadece yarısını parçaladı, böylece bir miktar delil vardı. Bazı insanlar bütün kağıdı parçaladı. Bazı insanlar bütün kağıdı parçalayıp, sınıftan çıkıp, kendi ücretlerinin içinde 100 dolardan fazla para olan kaseden ödediler. Beklentiniz, yakalanma ihtimali azaldıkça, insanların daha çok hile yapmasıysa, bu gene yanlış. Yine, birçok insan az bir miktarda hile yaptı ve bu ekonomik teşviklere karşı duyarsızlardı.</u>

Biz de dedik ki **"Eğer insanlar ekonomik teori açıklamalarına, bu etkilere duyarsız değillerse, acaba burada ne oluyor?"** belki de buradaki olayı iki etki oluşturdu diye düşündük. Bir yanda, hepimiz aynaya bakıp kendimiz hakkında iyi hissedebilmek istiyoruz, dolayısıyla hile yapmak istemiyoruz. Öbür tarafta, azıcık hile de yapabiliriz ve yine de kendimiz hakkında iyi hissedebiliriz. Yani, belki burada olan aşamayacağımız bir hile sınırı var, ama gene de az oranda hile yapmaktan faydalanabiliriz, kendimiz hakkındaki düşüncelerimizi etkilemediği sürece. Buna kişisel belirsizlik katsayısı diyoruz.

Peki, kişisel belirsizlik katsayısını nasıl ölçersiniz? İlk önce dedik ki, bu katsayıyı nasıl azaltabiliriz? İnsanları laboratuvara getirdik ve dedik ki, **"Sizin için iki görevimiz var bugün." <u>Önce insanların yarısına lisede okudukları 10 kitabı hatırlamalarını söyledik, ya da On Emiri hatırlamalarını söyledik ve sonra onları hile yapmaya teşvik ettik.</u>** <u>Gördük ki On Emiri hatırlamaya çalışan insanlar -- ve kimse On Emirin hepsini hatırlayamadı -- ama o On Emiri hatırlamaya çalışan insanlar kopya çekme imkanı verildiğinde, kesinlikle kopya çekmediler. Daha dindar insanlar -- On Emirin daha çoğunu hatırlayanlar -- daha az hile yapmış değillerdi ve daha az dindar insanlar -- On Emirin neredeyse hiçbirini hatırlayamayanlar -- daha çok hile yapmış değildi. On Emiri hatırlamaya çalışmayı düşündükleri anda, insanlar hile yapmayı bıraktı.</u> Hatta, kendilerini ateist ilan edenlere bile İncil'in üzerine yemin ettirdiğimizde ve kopya çekme imkanı verdiğimizde, hiç kopya çekmediler. Öyle ki, On Emiri eğitim düzenine koymak çok zor bir şey, o yüzden dedik ki, **"Neden insanlara bir onur yasası imzalatmıyoruz?"** Bizde insanlara şunu imzalattık; **"MIT onur yasasının bu kısa araştırmada geçerli olduğunun farkındayım."** Sonra bu kağıdı parçaladılar. Kesinlikle kopya çeken olmadı. Ve bu özellikle ilginç bir durum, çünkü MIT'nin bir onur yasası yok.

Yani. bütün bunlar bu belirsizlik katsayısını azaltmak içindi. Peki ya belirsizlik katsayısını arttırmak? İlk deney -- MIT'yi gezdim ve buzdolaplarına 6'lık kola kutuları koydum -- bunlar üniversite öğrencileri için ortak buzdolaplarıydı. Ve, bizim teknik olarak kolanın yarı ömrü dediğimiz olguyu -- buz-

dolabında ne kadar durabiliyor? -- ölçmek adına geri geldim. Bekleneceği gibi, çok uzun süre durmuyor. İnsanlar kolaları alıyorlar. Bunun tersine, içinde altı tane bir dolar olan tabağı alıp, aynı buzdolaplarına koydum. Hiçbiri kaybolmadı.

Tabi ki, bu iyi bir toplumsal bilim deneyi değil, o yüzden bunu daha iyi yapabilmek için aynı deneyi sizlere daha önceden anlattığım gibi yaptım. İnsanların 3'te 1'ine kağıtları verdik ve bunlar bize geri verildi. 3'te 1'ine kağıtları verdik ve onlar bu kağıtları parçaladılar, bize gelip dediler ki, **"Deneyci Bey, ben X tane soru çözdüm. Bana X dolar verin."** 3'te 1'i kâğıdı parçaladıktan sonra bize gelip dediler ki, **"Deneyci Bey, ben X tane soru çözdüm. Bana X tane jeton verin."** Onları dolarla ödemedik. Başka birşeyle ödedik. Ve bu başka birşeyi alıp, yana doğru 4 metre yürüyüp, dolara bozdurdular.

Şimdi şu mantık hakkında bir düşünün. Bir kalemi iş yerinden alıp, eve götürmek hakkında ne kadar kötü hissedersiniz, peki eğer bunu önemsiz bir para kutusundan 10 kuruş almakla karşılaştırırsanız? Bu iki şey çok farklı geliyor insana. Bir kaç saniye de olsa para fikrinden uzaklaşıp ödemenin jetonla yapılması bir farklılık yaratır mıydı? Deneklerimiz iki kat daha fazla hile yaptılar. Size bu konu ve borsa hakkında ne düşündüğümü bir dakika sonra açıklayacağım. Ama bu Enron'la olan büyük problemimi çözmedi, çünkü Enron'da sosyal öğeler de söz konusu. Herkes diğerlerinin nasıl davrandığını görüyor. Aslında her gün haberlerde dolandırıcılara dair örnekler görüyoruz. Bu bizde neye sebep oluyor?

Böylece başka bir deney daha yaptık. Büyük bir öğrenci grubunu deneye aldık, ödemelerini de önceden yaptık. Herkes deney öncesinde parasını bir zarf içinde aldı ve onlardan deney sırasında kazanamadıkları parayı iade etmelerini istedik. Tamam mı? Aynı şey yaşandı. İnsanlara hile yapmaları için fırsat verdiğimizde, hile yaptılar. Küçük küçük de olsa her zaman hile yaptılar. Ama bu deneyde bir de rol yapan bir öğrenciyi işe aldık. Bu aktör öğrenci, 30 saniye sonra ayağa kalkıp **"Ben herşeyi çözdüm! Şimdi ne yapacağım?"** diye sordu. Ve deneyci, "Herşeyi bitirdiysen, gidebilirsin" dedi. Bu kadar. Görevin tamamlandı. Şimdi, bir öğrencimiz var, --rol yapan bir öğrenci-- grubun bir parçası. Onun bir oyuncu olduğunu kimse bilmiyordu. Ve açıkça çok çok ciddi bir şekilde yine hile yaptılar. Grupta kalan diğer öğrencilere ne oldu? Daha mı az yoksa daha mı çok hile yaptılar?

Olan şuydu; **Hile miktarları giydikleri sweatshirt'lerine bağlı değişkenlik gösterdi. Şöyle ki, bu deneyi Carnegie Mellon ve Pittsburgh'da yaptık. Ve Pittsburgh'da iki büyük üniversite var. Carnegie Mellon ve Pittsburgh üniversiteleri. Deneydeki deneklerin hepsi Carnegie Mellon öğrencileriydiler. Aktör öğrenci ayağa kalktığında ki o da Carnegie Mellon öğrencisiydi, gerçekten de öyleydi-- onların grubundan birisi olduğu için hile arttı. Ama üstünde Pittsburgh üniversitesinin sweatshirt'ü olduğunda hile azaldı.**

Şimdi, bu önemli, anımsayın, öğrenci ayağa kalktığı an, öğrenciler hile yapsalar da yakalanmayacaklarını açıkça anladılar. Çünkü deneyi yöneten **"Herşeyi bitirdin. Evine git"** dedi, ve parayı alıp gitti. Yani bu defa yakalanma ihtimaline dair pek birşey yoktu. **Bu hile yapmanın normları ile ilgiliydi.** Bizim içimizden birisi hile yapıyorsa, bizde onu görüyorsak, grup olarak bu şekilde davranmanın daha uygun olduğunu hissediyoruz. Ama başka gruptan birisiyse, bu kötü insanlar-- Demek istediğim, <u>bu konuda kötü değil-- ama kendimizi bağdaştırmak istemediğimiz başka bir grup veya başka bir üniversiteden birisi hile yapmışsa, aniden kişilerdeki dürüstlük farkındalığı -bir parça da On Emir'de olduğu gibi--hemen yükseliyor. ve hatta daha da az hile yapıyorlar.</u>

Yani bu konudan hile yapmakla ilgili ne öğrenmiş olduk?

Pek çok insanın hile yapabileceğini öğrendik. Küçük küçük hileler yapıyorlar. Kişilere ahlaki değerler anımsatıldığında, daha az hile yapıyorlar. Hile yapma fikrinden uzaklaşınca, örneğin para objesinden uzaklaşınca, insanlar daha çok hile yapıyor. Ve çevremizde hile yapanları gördüğümüzde, özellikle bizim grubumuzun bir parçasıysalar, hilekârlık artıyor.

Peki şimdi konuya borsa açısından bakalım, ne yaşandığını düşünün. Kişilere büyük paralar ödeyip, gerçeği olduğundan birazcık farklı görmelerini sağlayacak bir durum yarattığınızda ne olur? Bu şekilde farklı görmeyi başaramazlar mı? Elbette başarırlar. Peki ya daha farklı şeyler yaparsanız, yani parayı konudan uzaklaştırırsanız? Onlara hisse, hisse opsiyonları, yan ürünler, veya mortgagelanmış güvence adını verirseniz? Daha uzak şeyler için olay bu olabilir mi, bu bir saniyelik jeton bile değil, çok uzun sürelerdir, paradan pek çok basamakla uzaklaştırılmış bu olaylarda--kişiler daha da çok hile yapmaya yöneliyor olabilir mi? Ve sosyal çevremizde böyle davranan insanları başka insanlar gördü-

ğünde ne oluyor? Ben stok markette tüm bu güçlerin olabilecek en kötü haliyle görev aldığını düşünüyorum.

Davranış ekonomisi hakkında size daha da genel bir şey söylemek istiyorum. Hayatımızda pek çok sezgimiz var ve asıl olay bu sezgisel tahminlerimizin çoğunun hatalı olmasıdır. Soru şu, bu tahmin ve sezgilerimizi test edecek miyiz? Bu sezgilerimizi özel hayatımızda, iş hayatımızda özellikle olay prensiplere dayandığında, Hiçbir Çocuk Geride Kalmadı gibi şeyleri düşündüğümüzde, yeni bir stok market yarattığınızda, ve yeni bir prensip oluşturduğunuzda-- vergilerde, sağlık sisteminde ve nasıl test edeceğinizi düşünebilirsiniz. Sezgilerimizi test etmekteki zorluk öğrendiğim en büyük dersti; hemşirelere geri döndüm,yani onlarla konuşmak için geri gittim. Ve onlara bandajları çıkarma konusunda bulduklarımı anlattım Ve çok ilginç iki şey öğrendim; Birisi Ettie, en sevdiğim hemşiremdi. bana kendisinin çektiği acıyı göz ardı ettiğimi söyledi. **"Elbette, senin için çok acı vericiydi",** dedi. **"Ama beni bir hemşire olarak düşün, Sevdiğim, hoşlandığım birinden bandajları çıkarıyorum. ve uzun bir süre boyunca da bunu yapmak zorunda kalıyorum. Bu kadar çok işkence yaratmak benim için de iyi birşey değildi."** Ve belki bir parça zorlandığı için böyle davranmıştı, öyle söyledi. Ama aslında olay bundan da ilginçti, **"Senin sezginin doğru olduğunu düşünmüyordum",** dedi. **"Benim sezgimin doğru olduğunu düşünüyordum".** Yani bütün sezgilerinizi düşününce kendi sezginizin yanlış olduğuna inanmak oldukça zor. **"Gerçekten de ben kendi sezgimin doğru olduğunu düşünüyordum,"** dedi. Kendi sezgisinin doğru olduğunu düşünüyordu ve hatalı olup olmadığını anlamak için dahi zor bir deneye katılmayı kabul etmek onun için yine zordu.

Gerçekte, hepimizin her an içinde olduğu durum budur. <u>Her tür şey hakkında çok güçlü sezgilerimiz var, kendi yeteneklerimize, ekonominin nasıl işlediğine, okul öğretmenlerine nasıl maaş verileceğine dair. Ama bu sezgilerimizi test etmeye başlamazsak daha iyi olmamızın imkânı yok. Sadece şunu düşünün, hemşireler sezgilerini kontrol etmeye niyetli olsalardı, hayatım çok daha iyi olabilirdi, ve eğer kendi sezgilerimiz üzerinde daha fazla sistematik deneyler yapmaya başlasak her şey nasıl daha iyi olabilir.</u>

Kaynak:
http://www.ted.com/talks/lang/tur/dan_ariely_on_our_buggy_moral_code.html

BİR ÖMER SEYFETTİN HİKÂYESİ

Daha önceden bilmeyenler veya bilenlerin bir defa daha okuması gereken bir hikâye.

Günümüz ahvaline uyan hikâyeden çıkaracağımız çok dersler var.

PİRELER

AŞK filan değil... Hani şu "rastlantı" dediğimiz, tarihi yapan, mutlulukları yaratan, yuvaları kuran belirsiz el yok mu? İşte o, beni Rose Mayer'le birleştirmişti. Yirmi yaşında ya vardım, ya yoktum. Küçücük köpeğim Koton'la İzmir'in ikinci sınıf otellerinden birinde oturuyordum. Bir gün karşımdaki odaya, iri mavi gözlü, sarı saçlı bir Fransız kızı geldi. Kederli olduğu yüzünden belli idi. Otelciye kim olduğunu sordum.

- Paris'ten bir Ermeni doktorunun peşine takılmış, doktorun ailesi kabul etmemiş, kovmuşlar. Zavallı şimdi memleketine dönmek için vapur bekliyor- dedi.

İnsanın yirmi yaşındayken kalbi ne faaldir! Ben, bu basit serüveni hayalimde büyüttüm. Ağlamaktan kızarmış iri mavi gözlü kızcağızın acılarını, üzüntülerini yaşamaya başladım. Galiba vapurdan daha çok, para bekliyordu. Çünkü gizlice takip ettiğim için görüyordum ki, her gün Fransız postanesine gidiyor, mektup soruyor. Merdivenlerde, koridorlarda karşı karşıya geldikçe birbirimize dikkatli bakmaya... Sonra "bonjur, bonsuvar" demeye başladık. Nihayet bir haftaiçinde dost olduk. Bana başına gelenleri ağlayarak anlattı. Teselli verdim. Hayatın felsefesini yaptım. Hiç de toy bir kız değildi. Her şeyi biliyordu. Realistti. Fakat namusuna pek büyük kıymet veriyor, sakin bir ev kadını olmasını her hayali mutluluğa tercih ediyordu. Güya ben de onun gibi sessizliği seviyordum. Bir ay geçmeden anlaştık. Paris'teki ailesinden para geldiği halde gitmedi. Benimle birleşti. İkinci Kordon'un arkasında küçük bir apartman kiraladık. Ah bu serbest evlilikler! O kadar mutlu olmuştum ki... İçimde kapalı kalmış çılgın bir sevinç kumrusunun dem çekerek çırpındığını duyuyordum. Rose, gerçekten hiç sokağı, gezmeyi sevmiyordu. Sabahtan akşama kadar evin işleriyle uğraşıyor, durmak, dinlenmek bilmez bir hırsla her tarafı, her şeyi yıkıyordu. Temizlik merakını adeta delilik derecesine getirmişti. O, ben, köpeğim, üçümüz de günde üç defa banyo ediyorduk. Geceleri Paris Kahvesi'ne veya sinemaya giderdik. Dönüşte, Rose, yorgun argın ayakkabılarımızın altını çamaşır sulu suyla siler, Koton'un ayaklarını yıkamakla kalmaz, bazı geceler zavallı hayvancağızı tepeden tırnağa kadar gıcır gıcır sabunlardı.

Fakat mutluluklar rüyadan başka bir şey midir? Bizim mutluluğumuz da çok sürmedi. Acı bir kederle uyandık. Koton fena halde hastalandı. Yemiyor, içmiyor, oynamıyor, daima yatıyor, zayıflıyor, eriyordu. Rose da benim kadar ümitsizdi.

- Zavallı verem oldu!- diyordu.

Ne kadar veteriner varsa hepsine gösterdik. Kınakına verdiler. İçiremedik. Müshiller, şunlar bunlar hiçbir fayda vermedi. O vakitler Rahmi isminde bir arkadaşım vardı. Rose'u yalnız onunla tanıştırmıştım. Pazar günleri evimize gelirdi. Felaketimizi, Koton için ne kadar üzüldüğünü gördü.

- Hiç veterinere gösterdiniz mi?- dedi.

- Gösterdik.

- Hangi veterinere?

İzmir'in bütün veterinerlerini saydım. Hele bir tanesinin iktidarını, ilmini de övmeye kalktım. Bu veteriner İslam olduğu halde santur mu, keman mı, mandolin mi ne idi, şimdi unuttuğumuz bir çalgı ismi taşıyordu. Rahmi.

- Azizim, köpeğini kaybetmek istemezsen, Avrupalı bir veteriner bul, göster- dedi.

- Veterinerin Avrupalısı ile Asyalısı arasında ne fark olur'? dedim.

- Çok...- diye güldü.

- Ne gibi?

- Köpeğini gösterince görürsün.

Bu öneriyi bir paradoks olarak düşündüm. Ama denize düşen köpüğe sarılır! Felaket zamanında, ümitsizlikte en boş, en çürük temeller üzerine ümit bina etmek ne hoş bir tesellidir. Rose da:

- Boykot yapmıyoruz ya... Bir Avrupalı veterinere gösterelim, belki Rahmi Bey'in hakkı var- demeye başladı.

Sordum, soruşturdum. Punto'da ihtiyar bir İtalyan veteriner varmış. Sığır vebası uzmanıymış. Halsizlikten gözlerini açamayan zavallı Koton'un cesedini kucağıma aldım. Evine gittim. Kapıyı kendisi açtı. Beyaz, çatal sakallı bir adamcağızdı. Galiba sokağa çıkıyordu. Şapkası başında, bastonu elindeydi.

- Ne istiyor?- dedi.

- Köpek hasta- dedim.

Kalın bastonunu kapının kenarına dayadı. Titrek zayıf elleriyle Koton'u kucağımdan aldı. Gözlerine, ağzına baktı. Sonra tüyleri kokladı. Elleriyle bu beyaz tüyleri araladı. Dikkatli dikkatli baktı.

- Bunun üzerine bir avuç pire koy, iyi olacak!- dedi.

- Ne demek?

- Pire oğlum, bir avuç pire!..

Koton'u uzattı. Aldım. Birdenbire fena halde canım sıkıldı. Terbiyesiz, bunak, işte benimle eğleniyordu.

- Bir ilaç vermeyecek misiniz?- dedim.

İhtiyar gülerek yine münasebetsiz tavsiyesini tekrarladı:

- Bir avuç pire! Yıkamayacaksın. Üzerinde kalsın. Bu ilaçtır! Hiddetlendim.

- Benimle eğleniyor musunuz?

- Ne eğlenmek? Doğru söylerim. Başka ilaç istemez bu...

- Bunak herif!

- Ben, ben bunak ha...

- Sen ya...

Canımın sıkıntısından az daha ihtiyarı dövecektim.

- Ben bunak ha?

- Hem bunak, hem terbiyesiz! Ben sana insan gibi hasta hayvanı getiriyorum, sen gevezelik ediyorsun.

Hani Avrupalıların dehşetli cehaletler karşısında acır gibi donuk bir gülüşleri vardır. İhtiyar İtalyan veteriner bu özel gülüşle beni baştan aşağı bir süzdü. Sonra:

- Haydi bre, kafasız adam, sen anlamaz bir şeyden. Git, benim dediğimi yap. İyi olursa viziteyi getireceksin. İyi olmazsa yine geleceksin. Benim yüzüme "tuh" yapacaksın.

Cevabı beklemedi, kapıyı hızla çekti, önümden uzaklaştı. Acaba bu ilacı yapmalı mıydım?

Bir taraftan ihtiyarın "Türk" diye bana önem vermeyip alay edişine kızıyor, bir taraftan hâlâ bu alayı sahi zanneder gibi oluşuma hiddetleniyordum. Eve geldim. Rose'a, ihtiyarın terbiyesizliğini söyledim.

- Belki sahidir, bir kere deneyelim- dedi.

- Budala mısın?- diye güldüm.

- Ümit bu.

- Pekalâ.

Fakat pireyi nerede bulmalı? Her gün iki defa yıkanan evde pirenin kendi değil, ruhu bile yoktu. Ertesi gün yine Koton'un hareketsiz cesedini kucağıma aldım. İncir tüccarlarından bir arkadaşımın mağazasına gittim. Pireye ihtiyacım olduğunu anlattım.

- Bizim çuval deposunda bir avuç değil, ordularla bulunur, dedi .

Koton'u bir ekmekle bu depoya bıraktık! Üzerinden kapıyı kapadık. Bir gün sonra mağazaya Koton'u görmeye gittim. Deponun kapısını açtık. Koton canlanmış, ayağa kalkmıştı. Beni görünce eski, mesut zamanlarında olduğu gibi sıçramaya başladı. O kadar sevindim ki... Kucakladığım gibi doğru eve koştum. Rose, sevgili köpeğimizin tekrar hayata geldiğini görünce benden ziyade sevindi.

- Aman pireleri üzerinden uçmasın- dedim.

- Nasıl uçurmayalım?

- Yıkama.

- Yıkamam.

Rose bir hafta sabretti. Hakikaten yıkamadı. Koton o kadar canlandı, o kadar iştahı açıldı ki... Hacimine eşit yemekle artık doymuyordu. doktorun , bu nasıl etki ettiğini hâlâ anlayamadığımız tavsiyesini alay zannettiğime pişman oluyordum. Zavallıya hakaret de etmiştim. Fakat itiraf edilen kusurlar hep affedilirler. Mutluluğumuzu tekrar bize veren bu ihtiyara hem af dilemek, hem bakma

ücretini vermek ihtiyacı beni rahatsız etmeye başladı. Bir sabah kalktım, evine gittim. Bu sefer kapıyı genç bir hizmetçi kız açtı. Beni ihtiyarın tül perdeli küçük odasına soktu. Maroken bir koltuğa uzanmış, beyaz porselenden bir pipoyu içiyordu. Yerinden kalkmadı.

- Nasıl köpek, iyi oldu?

- Oldu- dedim.

- Gördün, nasıl sende kafa boş! Ben söyler, sen şaka sanır!

Yanındaki masanın üzerine bir lira bıraktım. Çıkarken kendimi tutamadım, döndüm.

- Fakat mösyö -dedim- bizim veterinerler o kadar ilaçlar verdiler, etki etmedi. Pireler nasıl etki etti de köpek canlandı?

- Buna senin aklın ermez.

- Niçin mösyö, ben insan değil miyim?

- İnsan ama, başka insan! Cahil adam!

- Fakat ben okudum.

- Sizin veterinerler kadar okudun? Verirler köpeğe içmek için ilaç! Sacristi!

Fransızca söylemeye başladım. Pirenin nasıl etki ettiğini anlamaya iyice kararlıydım. İhtiyar Avrupalı gülmeye başladı. Beni karşısına oturttu. Medli İtalyan Fransızcasıyla:

- Aç o boş kafanın kocaman kulaklarını!- dedi.

Bu emir, beni öyle sarstı ki, adeta kulaklarımın uzayarak sallandıklarını hisseder gibi oldum. Sağ eliyle çatal sakalının birini bırakıp birini tutuyordu. Ders verir gibi söylenmeye başladı:

- Siz isterseniz muska... Siz istersiniz üfürük... Siz istersiniz ilaç! Halbuki hastalıkların evvela nedenlerini bulmak lazım. Bu neden bulununca şifa bulundu demektir. Senin köpek hasta. Niçin? Bunu sizin veterinerler düşündü mü? Hayır... Ama yalnız hasta! İlaç lazım...Hayır, nedeni bulmak lazım. Allah dünyada hiçbir hayvanı, hiçbir organı görevsiz yaratmadı. En fena hayvanların, en muzır mikropların bile görevleri vardır. Dört ayaklı hayvanlar çok tembeldirler, Allah bunların üzerine pireleri koydu. Niçin? Uyandıkları zaman rahatsız olup tekrar uyumamaları için... Bu pirelerin ısırmalarından kaşınarak hareket, yani jimnastik yapmak için... Siz ne yaptınız? Bu köpeği yıkadınız. Üzerine kolonya sürdünüz. Vücudunda hiç pire kalmadı. Rahat uyumaya başladı. Uyandı, tekrar uyudu. Uyandıktan sonra onu uyutturmayacak hayvanlar üzerinde yoktu. Uyuya uyuya iştahı kapandı. Midesi bozuldu. Yemedi, içmedi, hareket etmedi. Vücudu toksin doldu. Hastalandı. Bir ay daha üzerine pire koymayaydınız açlıktan, halsizlikten ölecekti!..İhtiyar veteriner, pirelerin hayattaki bütün görevini sırasıyla anlattı. Sonra sineklere, farelere, vızvızlara, kedilere geçti. Küçük buzağıları koşturmak için tabiat, burunlarının dokunamayacağı bir yere, mesela kuyruklarının dibine birtakım yapışkan sokucu sinekler musallat ediyordu. Darwin'in gerçeklerini dinliyordum. Veteriner, sonra organların görevine geçti. Saçın, bıyığın, kirpiklerin, kaşların görevini söyledi. Sakalın ikinci derecede bir hazım aleti olduğunu anlatırken şaşaladım.

- Ah siz Türkler, vücut için, hayat için ne kadar lüzumlu olan organlarını keser, görevlerini bozarsınız!- dedi.

- Ne gibi?

- Mesela koltuğunuzun altındaki kılları kesersiniz.

- Onların görevi ne?

- Burnunun içindeki, kulağın içindeki kıllar gibi onun da görevi var. Koltuğun altında adale yoktur. Yalnız ince bir deri. Halbuki ciğerlerin uçları burada. Soğuktan, sıcaktan ciğerleri korumak için tabiat, oraya doğal bir kürk koydu...

Yarım saat içinde bütün vücudumuzun kopardığımız doğal küreklerini, düşünmeden kestiğimiz diğer organlarımızın da hayret verici önemli görevlerini ayrıntısı ile öğrendim. Gerçekten hayatın pozitif esrarı bir Asyalının iman dolu olumsuz kafasına sığacak iş değildi. Rahmi'ye hak verdim! Rose, artık Koton'u yıkamaktan vazgeçti. Sevgili köpeğimizin pireleri az zamanda bütün apartmana yayıldı. O kadar ki... Bizi bile eskisi gibi öğleye kadar yatağımızda uyutmuyor, daha güneş doğmadan erkence kalkıp kahvaltımızı yemeye mecbur ediyordu.

Kutbu'l-Ârifîn, Gavsu'l-Vâsilîn

AHMED AMÎŞ EFENDİ
kaddese'llâhü sırrahu'l azîz

(1807-20 Şaban 1338-9 Mayıs 1920 Fatih-İstanbul)

Ahmed Amîş[331] Efendi; Tırnovalıdır. Hangi tarihte doğmuş olduğu, belli değildir. Üstâd (Abdülâziz Mecdi Efendi)'nin beyanlarına göre Ahmed Amîş Efendi:

"Tevellüdüm (1223) tedir, derlermiş." [332]

Ahmed Amîş Efendiye, mürşidi Ömer'ül Halvetî:

"Ahmed senin tevellüdün, belli değildir."

dermiş. Bu söz mecazî ve tasavvufîdir. Böyle demekle hakikati, ruhiye itibariyle ne zaman doğduğun, yani mevcut olduğun belli değildir, demek istediğini Abdülâziz Mecdi Efendi izah ederlerdi.

Memleketinde medrese tahsili görmüştür. Fakat Ahmed Amîş Efendinin asıl söylemeğe ve yazmağa değer cephesi sûfiyâne hayâtıdır.

Ahmed Amîş Efendi, henüz 14 yaşında bir genç iken hak ve hakikat sevdası gönlüne düşerek bir mürşide ulaşmak ister. O sırada Rumelinin Servi kasabasında Sadık Efendi adında bir müftü, aynı zamanda uyanık bir mutasavvıf varmış. Ahmed Amîş Efendi, bulunduğu Tırnova kasabasından Servi kasabasına gidip, bu zata intisap etmek niyetiyle oaraya gider.

Müftü Efendi, o günlerde ziyaretçilerin çokluğundan kendisini görmek istiyenlere karşı itizar (özür) edilmesini adamlarına tembih etmiş bulunur. İşte müftü efendi bu kararı verdikten sonra 14 yaşında bir genç çıkagelince, adamları, verilen emre rağmen, 9 saatlik bir yoldan yürüyerek gelmiş olan ateşli bir gencin görüşmeden dönüp gitmesini muvafık görmeyerek keyfiyeti Sadık Efendiye haber verirler. Gelmesine ve görüşmesine müsaade eder. Çocuk huzuruna girince:

"Oğlum daha gençsin, vaktin gelince ırkı temiz birisi gelip seni bulunduğun yerde irşat eder."

diye tebşir etmiş, bunun üzerine Ahmed Amîş Efendi Tırnovaya dönerek o vaktin gelmesine ve ırkı temiz bir adamın kendisini irşat etmesine intizar etmiştir. Yaşı yirmiye geldiği zaman Ömer Halveti kaddese'llâhü sırrahu'l azîz adında bir zat seyahat tarikiyle Tırnovaya uğrar, bu gençle görüşür ve onu irşat eder.

Vak'ayı kendi ağzından naklen söyleyen Abdülâziz Mecdi Efendi derdi ki:

"Ahmed Amîş Efendi bunu anlatırken عرقي تميز (ırkı temiz) cümlesindeki (ع) (Ayın) maruf tabiriyle çatlatarak söylerlerdi."

İsmail Fennî Bey, Ömer Halvetiye yetişmiştir. Halk arasında Şeyh Ömer Efendi diye anılırmış. Tırnovanın Bulgar mahallesinde, şehrin fatihlerinden **Kavak Baba** adına vaktiyle yapılmış, fakat zamanla mahvü münderis olmuş olan tekkeyi ihya ve inşa ettirerek Halveti tarikatini orada neşre başlamıştır. Tekkenin evkafı oldukça zengindi.

Şeyh Ömer Efendi; Tırnova'da az zamanda feyizli bir muhit vücuda, getirerek birçok irşada ve tenvire kabiliyetli ve hakikate müştak kimseleri başına topladığı gibi Hıristiyanlarla Musevilerden bir hayli kimsenin İslâm dinine girmelerine de sebep olmuştur. İsmail Fennî Bey bunların birçoğunun adını saymakta, hattâ kendi arabacılarının da o mühtedilerden biri olduğunu söylemektedir. Yine bunlar arasında **Marko** denilen biri varmış. Memleket hekimi olan bu adam; Bulgarların o komitecilik ve azgınlık devrinde bile müslümanlara iyi muamele, hattâ iyi hizmet edermiş. Halk; bu türlü kimselere, gizli din taşır, der. Mar- konun bu hizmeti Şeyh Ömer Efendinin de gözünden kaçmamış olacak ki bir gün Müridi Ahmed Amîş Efendiye:

---

[331] Amîş kelimesinin Arapçadaki **amiş** veya **a'meş**'le ilgisi yoktur. Bu kelime Rumeli'de amca mânâsında **"amm"**ın tasğir (küçültme) sigası olup **"amcacık"** demektir. Rumeli'de çok sevilen çocuklar bu tâbirle çağrılırları olup, **"Türbedâr" veya "Türbedâr Ahmed Efendi"** isimleriyle de tanınır.

(H. Hasan KÜÇÜK; Halvetiye-i Şabaniyye Silsile ve Evrâd-ı [Kitap]. - İstanbul: Seçil Ofset) kitabında "Amîş" olarak yazmış olması ve dile uygun gelmesi açısından bu kullanım tercih edildi. Fakat mezar baştaşında عمش (A-m-ş) yazmaktadır. (Hazırlayan)

[332] Hicrî 1338 senesi Şaban'ına, yirmisinde (9 Mayıs 1336 - 4 Haziran 1920) irtihal buyurdukları zaman 116 yaşında olduğu da rivayet edildiğine göre, bu tarihlerde meselâ- 1222 (1807) de doğmuş olmaları lâzım gelir.

“Ahmed, der, Marko hastalanmış. Git, benim adıma onu ziyaret et, halini, hatırını sor ve şu pusulayı kendisine ver.”

der. Ahmed Amîş Efendi; bu emir üzerine gidip Marko’yu ziyaret eder ve şeyhin selâmını ve afiyet temennisini söyledikten sonra pusulayı da verir. Marko derhal pusulayı açar ve içinde kelime-i şahadet yazılı olduğunu görünce:

“Biz ona çoktan inandık ve iman getirdik!”

der, bir hafta sonra da ölür.

Ölümünü haber alan Şeyh Ömer Efendi, yine müridi Ahmed Amîş Efendiyi çağırarak:

“Marko ölmüş, git, benim tarafımdan cenazesinde bulun!”

buyururlar. Bu emir üzerine Ahmed Amîş Efendi de gidip cenaze merasimine iştirak eder. Fakat Tırnova gibi bir İslâm muhitinde başı sarıklı bir mektep hocasının, bilhassa papazlarla birlikte bir hiristiyan cenazesinde bulunuşunun müslümanlar tarafından iyi karşılanmıyacağı da bildiğinden cenazeyi bir müddet uzaktan takip eder, aynı zamanda şeyhinin emirlerini harfiyen yerine getirmek arzusu da kendisini bilfiil merasime iştirake ve Marko’nun tabutunu bir kaç adım olsun taşımağa zorladığından kiliseye yaklaşıldığı bir sırada yanındaki bir papaza

“İlmi çok iyi bir adamdı, ben de son İnsanî hizmetimi yapmak isterim!” der.

Papaz, bunun için öndeki büyük papaza müracaat etmesini söyler, öyle yapar ve o da müsaade edince Amîş Efendi, Markonun tabutu altına girerek bir müddet taşır, bu suretle de şeyhinin emrini yerine getirmiş olur.

İsmail Fenni Bey, Tirnovan’ın en şöhretli âlimlerinden Kelemençeli Hacı Mustafa Efendi ile Şeyh Ömer Efendi arasında geçen bir muhavereyi ve bir hâdiseyi de şu suretle anlatmıştır.

Hacı Mustafa Efendi; camii kebirde tefsir dersi okuturdu. Komşumuz olduğu ve ulemadan bulunduğu için kendisine hürmet eder, her zaman elini öper, hattâ derse giderken kocaman tefsir kitabını elinden alıp camiye götürerek rahlesinin üstüne kor ve yaşınım küçüklüğüne, tefsir dersinden bir şey anlamamaklığıma rağmen, dersi de dinlerdim.

Hacı Mustafa Efendi, ihtiyar, şişmanca, aynı zamanda kelli, felli bir zattı. Evi de **Cami-i Kebir**’e yakındı. Bir gün yine evinden çıkıp derse giderken Şeyh Ömer Efendi ile yolda karşılaştılar ve selâmlaştılar. Aralarında şöyle bir konuşma oldu: Şeyh Ömer Efendi:

“Hocam, seni artık derviş yapalım.” Mustafa Efendi:

“Biz enbiyanın mucizelerine, evliyanın kerametlerine inananlardanız. Sizden de böyle bir şey görmeyince teslim olmayız!”

“Bir şey istemediniz ki!”

“Pek âlâ. Ben Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem Efendimizi şimdiye kadar rüyada görmedim. Delâlet ve şefaat buyurunuz da bu şerefe nail olayım.”

“İşte ben de onu niyaz etmeğe gidiyorum.”

Konuşma buraya gelince Şeyh Ömer Efendi-selâm vererek ayrıldı ve her zaman elinde taşıdığı âsasına dayanarak hızlı hızlı, epeyce uzakta olan dergâhına doğru gitti.

Hacı Mustafa Efendi; o gece rüyada ne görmüş ve nasıl görmüşse görmüş, her halde arzusuna çok uygun olacak ki, sabaha kadar sabır ve tahammül edemeyerek, o ihtiyar haliyle, o mülâhham (şişman) vücuduyla ve o azametli ulema kıyafetiyle gece yarısı evinden çıkıp hayli uzakta olan dergâha gitmiş, bizzat kapıyı açan şeyhin hemen ayaklarına kapanarak arzı teslimiyet ve inabet etmiştir.

Yine İsmail Fenni Bey; Şeyh Ömer Efendinin dergâhına kendisinin de arasıra gittiğini, orada yapılan zikirleri gördüğünü ve dervişler arasında en çok heyecan gösteren ve bu heyecanla kademe kademe yürüyerek gözüne girercesine şeyhe en çok yaklaşanın Ahmed Amîş Efendi olduğunu gördüğünü söyler.

Ahmed Amîş Efendinin hal tercümesini, tahsilini hattâ sülûkünü, biraz sonra Evrenoszade Sami Beyin yazısından okuyacaksınız.

Ahmed Amîş Efendinin İstanbula gelmeden önce Tırnavada sıbyan mektebi muallimliği yaptığını, bir aralık İstanbula gelerek **Hamamî Tevfik Efendi** ile görüşüp döndükten sonra Tırnovâda bir hamam kiralayıp onun gibi hamam işlettiğini ve daha önce tabur imamlığı yaparak 1269 (1853) Kırım muharebesine bu sıfatla, iştirak etmiş olduğunu da, İsmail Fenni Bey haber vermektedir.

Ahmed Amîş Efendi, Tırnovada iken sert bir hoca olarak tanınmıştır. İdare ettiği müessese

Amîşin Mektebi diye şöhret bulmuştur. Çocuklarına ciddî bir tahsil vermek istiyenler bunun mektebini tercih ederlermiş.[333]

1294 (1877) de Tuna vilâyetinin elden çıkması üzerine Ahmed Amîş Efendi Tırnovadan çıkmışlardır. Fakat bu tarihten sonra nerelerde ve ne gibi hizmetlerde bulunduklarını kat'î olarak tesbit edemiyoruz. Bilinen şey; uzun zamandan beri Fatih türbedârlığında bulunuşudur.

Bu türbede her zaman iki zat müstahdem bulunurdu. Kendileri buraya geldikleri zaman, **Bekir Efendi** adında biri türbedâr bulunuyorlarmış. Bekir Efendi irtihal buyurduktan sonra Ahmed Amîş Efendi bu vazifeye tayin olunmuşlardır.

Bekir Efendi hakkında yazma bir risaleden şu satırları alıyorum:

"Bekir Efendi Hazretleri âlem-i cemâle yürümeden birkaç gün evvel, pek sevgili müridi mükerrem ve halef-i muhteremleri Ahmed Amîş Efendi Hazretlerine:

"Artık ben gideceğim. Benim yerime birinci türbedâr ol ve evkafa git, muamelesini yaptır."

Buyurmuşlar. Ahmed Amîş Efendi emr-i cenab-ı mürşid-i âzama tebaiyetle evkafa gitmiş, fakat o gün muamele bitmemiş. Akşam olup gelince, vaziyeti şeyhine anlatmış.

"Peki, yarın muhakkak yaptır."

Buyurmuş. O gün de gitmiş. Bununla beraber yine muamelesi bitmemiş. Bekir Efendi daha ertesi gün:

---

[333] Ahmed Amîş Efendiden okuyan birçok kimseler, sonraları mühim memuriyetler işgal etmişler, aynı zamanda tahsillerini ilerletmişler, ilimde, bilhassa din ve tasavvuf sahasında da eserler bırakmışlardır. Bunlardan tanıdığım ve bildiğim üç zatın kısaca hal tercümeleriyle eserlerini şuraya kaydediyorum.

a — **İsmail Fenni Bey:** Daha Tırnovada iken maliye hizmetine girmiş, 83 harbinden sonra İstanbula gelerek divanı muhasebatta çalışmıştır. En son memuriyeti Dâhiliye Nezareti muhasebeciliğidir. Arap, Fars, İngiliz ve Fransız dillerini çok iyi öğrenmiştir.

İsmail Fenni Bey sağdır. Bu eseri yazarken kendisiyle bir kaç defa görüştüm. Hocası Ahmed Amîş Efendi hakkındaki izahatlarından istifade ettim. Basılan eserlerini de okudum. Hattâ bir kaç bahsini bu kitaba aldım.

Mufassal hal tercümesiyle 13 ciltten ibaret olan eserleri **Son Asır Türk Şairleri**nde gösterilmiştir.. Bu eserlerin ancak beşi basılmıştır. Resmî mesleği olan maliyecilikten başka edebiyatta, diyanette ve bilhassa felsefe ile tasavvufta, hattâ musikide ihtisas peyda ettiği yazmış olduğu eserlerden anlaşılmaktadır.

b — Mustafa Enver Bey: Medrese tahsili görmüş, lisan mektebine girerek fransızca öğrenmiş, posta ve telgraf memuriyetine intisap ederek muhaberat müdürlüğüne kadar çıkmış ve 1325 (1909) de ölmüştür. Profesör Doktor Süheyl Ünver, bu zatın oğludur. Eserleri şunlardır:

1-Hikem-i Ataiyye tercümesi. (Atâullah İskenderaninin 310 hikemi ve felsefi sözünün tercümesidir.)

2- Mizan-ı Hakikat (İbni Kemal'in bu addaki eserinin tercümesidir)

3-Tedbirat-ı İlâhiye: Muhyiddin Arabî'nin bu addaki eserinin yalnız sekizinci babının tercümesidir. Kitabın bu kısmı şer'i ve hikemi ferasetten bahseder. Şair Hakanî, Hilliyesinde bu bahisten istifade ederek o güzel beyitleri söylemiştir. Mütercim; eserinde. Hakaninin beyitlerini Muhyiddin Arabinin sözleriyle karşılaştırmıştır.

4- Hacc-ı sûri ve manevi;

5-Mücmerat-i nabigatüzzübyanî tercümesi: (Manzumdur ve 61 beyitten ibarettir.)

6-Kalb ve ruh (İhya-ül-ulüm'dan tercümedir.)

7-Levayih tercümesi (Eser Molla Caminindir);

8-Hidaye tercümesi (Esirüddin Epherinin Hidaye adlı kitabının sonunun tercümesiyle birlikte şerhidir.);

9-Fena Fil-müşahede tercümesi (Eser Muhyiddin Arabînindir);

10-Hilyetül-ebdal tercümesi (Eser Muhyiddin Arabînindir.) Mütercimin yalnız bu eseri 1326 (1910) da basılmıştır. Bütün eserleri oğlunun hususi kütüphanesindedir. Değerli ve faziletli oğlu, babasının birçok dinî eserleri ihtiva eden kütüphanesini Bayazıtteki inkılâp kütüphanesine vakfetmiştir.

c-**Hasan Rıza Efendi:** İstanbulludur. Babası Tırnovada posta ve telgraf memuru bulunduğu sırada Ahmed Amîş Efendiden okumuştur. Sonra İstanbula gelerek medrese tahsili görmüş, yazı meşketmiştir. Son devrin en meşhur hattatlarındandır. Aynı zamanda müzehhiptir. Muzikai hümayunda vazife almıştır. Orada imamlık ve yazı muallimliği yapmıştır. Medresetül- hattatin'de de sülüs ve nesih gösterirdi. Musikiye de âşinâ olduğunda şüpde edilemez. كل خطاط جاحل sözüne istisna teşkil edenlerdendir. Çünkü İmam Gazalî'nin **Kitabü'l keşf vet'tebyin fî gurûri'l halk-i Ecmeîn** adındaki eserini tercüme etmiştir. Eserin aslı ile metninin güzel yazısiyle biricik nüshasını, Profesör Doktor Süheyl ünver'in hususî kütüphanesindedir. Edebiyata da inti- sabi vardır. Sûfiyane manzumeleri ihtiva eden divanı, oğlu lise edebiyat muallimlerinden Süreya beydedir. 2 Mart 1335 (1919) da Hakka yürümüştür.

“Git, üç saate kadar yaptır, gel!”

demiş. Üç saate kadar da bitmedikten başka, daha da üç saat geri kalmış ve nihayet Ahmed Amîş Efendi resmen birinci türbedâr olarak türbeye gelmiş; odada oturan Bekir Efendi Hazretlerinin huzurlarına varmış:

“Ahmed nerede idin? Üç saattir seni bekliyordum!”

diyerek vefatlarının bu suretle üç saat sonraya bırakılmış olduğunu ihsas etmişlerdir.

“Ahmed, demiş, artık ben gidiyorum. Senin yanında ölürsem; belki dayanamazsın. Birkaç dakika çık da, dışarda şöyle bir dolaş, gel!”

demiş. Ahmed Amîş Efendi:

“Peki!”

diyerek çıkmış ve Fatih türbesini şöyle bir dolaşıp geldiği zaman Bekir Efendinin oturduğu yerde ruhunun âlemi bâlâya pervaz ettiğini anlamış. Fakat hâlâ oturur vazıyette görmüştür.

Ahmed Amîş Efendi bu fıkrayı anlatırken ağlar ve

“O, Ölmedi; ben öldüm. O, kaldı.”

buyururlar ve bu suretle ondan lemean eden yüksek hakikatin kendisine intikalini ifade ederlermiş.

Abdülâziz Mecdi Efendi, mürşidinden naklen derdi ki:

“Türbedâr Bekir Efendi, ömrünü kuru ekmek ile geçirmiştir. Fakat kutbıyeti ve manevî derecesi itibariyle ne dese, ne istese derhal olurmuş. Meselâ bir söziyle fakiri zengin, yoksulu bay edermiş. Bu kudret ve bu vazivet karşısında kendi fakri halini ve maişet darlığını hatırlıyarak:

“Yarabbi! Ben senin üvey kulun muyum?”

derlermiş.

Yine o risalede Bekir Efendi hakkında şöyle bir fıkra daha okuyoruz:

“Hükümet Rusyadan Türkiyeye akın eden Çerkesleri Tuna vilâyetinde olduğu gibi; Giritte de yerleştirerek orada bulunan 200.000 raddesindeki Rum ekseriyetine karşı ancak 100.000 kişiden ibaret olan müslüman ekalliyetini çoğaltmak istemiş; fakat Girit beyleri, yani ileri gelen müslümanları bu karara son derecede muhalefet etmişler ve olanca kuvvet ve kudretleriyle Hükümeti, bu yolda icraatta bulunmaktan men’e çalışmışlardır.

Giritlilerin Hükümete karşı takanmış oldukları bu hal ve vaziyetleri Bekir Efendi Hazretlerinin huzurlarında bahis mevzuu olurken; sabrı tükenen müşarünileyh elini Giride doğru uzadıp:

“Allah belâlarını versin!”

demiş, çok geçmeden bu fena dua yerini bulmuş ve zavallı Girit müslümanları beyinsiz başlarının cezasını çekmişlerdir.”

Bu fıkrayı Abdülâziz Mecdi Efendi de naklederler ve sonunda:

“Bekir Efendi Hazretlerini bu yolda fena dua yapmaya mecbur eden, meclisinde söz söyleyenlerdir. Evliyaullahın meclislerinde çok dikkatle idare-i kelâm etmelidir. Onları gücendirmeğe gelmez. Zira evliyanın gayreti galiptir.”

Ahmed Amîş Efendi, Bekir Efendinin yerine birinci türbedâr olduktan sonra, kendi yerlerine de Mehmet Efendi adında başka bir zat getirilmiştir. Mehmet Efendi de maneviyatla meşgul ve kendilerine yakın bulunacak, mahremi esrar olacak kabiliyette uyanık bir kimse imiş.

Ahmed Amîş Efendi bu zata dermiş ki:

“Mehmet, seni öyle bir yetiştireceğim ki kıyamette seni görenleri şaşırtacak ve bu adamı kim yetiştirmiştir?” dedirteceğim.

Bununla beraber Ahmed Amîş Efendi; irtihallerinden birkaç gün evvel, Mehmet Efendiye:

“Mehmet, seni önüme katardım, amma şuûnu bozmak lâzım gelirdi. Ben önüme başka birini kattım.”

buyurarak kendisinden sonra gelecek zatın yüksek makamını anlatmışlardır.

Yine bu mevzu etrafında bir gün haremi âlileri (hanımı) ile görüşürlerken:

“Artık ben gidiyorum.”

Buyurmuşlar. Haremi âlileri de:

“Bu işleri yapmadan nereye gidiyorsun?” demişler. Cevap olarak: .

“YERİME ZORLU BİRİNİ BIRAKTIM. ONU ÖYLE BİR SEÇTİM Kİ BU İŞLERİN HEPSİNİ TEMİZLER VE

DÜZELTİR."

buyurmuşlardır.

BU ZORLU ADAM KİMDİR? Bunu; Allah Teâlâ'dan ve bu sözü söyleyen Ahmed Amîş Efendi ile yerine geçen zattan başkası bilemez.

Ahmed Amîş Efendinin irtihallerinden sonra bu mesele, mensupları ve hürmetkârları arasında çok bahis mevzuu olmuş, Mehmet Efendi intikal buyurduktan sonra da yine tazelenmiş ve bir takım muhipleri tarafından birçok kimselere bu manevî makam bir hüsnü zan ile tevcih, olunmuş ise de; doğrusunu bilmek ve bulmak mümkün olamamıştır.

Hacı Bayram Veli kaddese'llâhü sırrahu'l azîzden sonra da, muhibbanı aynı vaziyet ve zanda bulunmuşlar; emaneti kutbiyetin kime geçtiğinde reyler teşettüte [334] uğramıştır..

Türbedâr Ahmed Amîş Efendi; damadı müderrisi Ahmed Naim Beyin Şehzadebaşı'nda Fevzive Çarşısı başındaki evinde irtihal buyurmuşlardır.. Cesedi şeriflerini **Fatih İmamı Bekir Efendi** gasletmişlerdir. Bu gasil keyfiyeti dolayısıyla şöyle bir fıkra da nakledilmektedir:

İkamet buyurdukları ev Şehzadebaşında olmasına ve gaslin de tabiatiyle Şehzade Camii imamı tarafından yapılması icap etmesine rağmen, o gün bu camiin imamı mahallede bulunamadığı için Fatih Camii İmamı Bekir Efendi getirtilmiştir. Bekir Efendi, gasil işini büyük bir tazim ve itina ile yaptıktan ve kefenini giydirdikten sonra, hazretin elini ve yüzünü öperek ayrılmış ve hâdiseyi gören Ahmed Naim ve Evrenoszade Sami Beylerle diğer yakınları, Bekir Efendinin gösterdiği hürmet ve tazimi ve aynı zamanda takbil keyfiyetini hayretle karşılamaları, üzerine, bu zat, onların hayretini ve kendisinin neden böyle yapışının, sebebini şu tarzda anlatmıştır.

"Bundan on sene önce bir sabah **Sarıgüzel Hamamı'**na gitmiştim.. Bir kurnanın başında çok yaşlı, aynı zamanda zaif ve nahif bir zâtın güçlükle yıkanmağa çalıştığını gördüm. Yanına gittim. Türbedâr Ahmed Amîş Efendi olduğunu anlayınca, yaşına ve takatsizliğine hürmeten, kendisini yıkamak istediğimi söyledim ve müsaadelerini rica ettim.. Kendi kendine yavaş yavaş yıkanacağını ve bu tekliften memnun olduklarını bildirdikten sonra:

"Sen beni sonra bir iyice yıkarsın!"

Buyurdular.

"Ben o zaman bunun mânasını anlayamamıştım. Şimdi bu vazife ve bu hizmet bana düşünce anladım ve kerametlerinin şu suretle zuhur ettiğini görerek hayatta iken bu büyük zata intisap etmediğime cidden acındım. Şefaatine mazhar olmak için elini öperek gördüğünüz gibi, hürmet ve tazim ile huzurlarından ayrıldım."

Ahmed Amîş Efendinin namazlarını da üstâd Abdülâziz Mecdi Efendi kıldırmışlardır. Üstâd bunu anlatırken:

"Pîri tarikat Hazreti Nasuhi'yi mâna âleminde gördüm."

"Ahmed Amîş Efendinin namazını kıldırmak hususunda sana teklif vaki olacaktır. Bunu kabul ve ifa et!"

buyurdular.

"Ben de, o esnada vâki olan imamet teklifini bu emir ve işaret üzerine kabul ve ifa ettim." derlerdi,.

Tabutları musalla taşında dururken:

FATİH TÜRBEDÂRI AHMED AMÎŞ EFENDİ HAZRETLERİNİ;

HÂMİL-İ EMANÂT-I SÜBHÂNİYE, CÂMİ-İ KEMALÂT-I İNSANİYE, KUTB-ÜL-ÂRİFİN, GAVS-ÜL-VÂSILÎN OLMAK ÜZERE TANIRIZ.

EY CEMAAT-İ MÜSLİMİN, SİZ DE BÖYLE TANIR VE ŞAHADET EDER İNİSİNİZ?

diye, orada bulunan cemaate sormuşlar, onlar da hep bir ağızdan:

"Biz de böyle tanırız ve şahadet ederiz."

demişler, bu suretle aralarında bulunan bir kısım ulemaya da en son dakikada ve maalesef, irtihallerinden sonra Amîş Efendinin yüksek şahsiyetlerini ve ulu mertebelerini tasdik ettirmişlerdir.

Üstâd Abdülâziz Mecdi Efendi bu büyük zatı, yani türbedâr Ahmed Amîş Efendiyi bir yazılarında:

---

[334] Teşettüt: Dağınık olma. Dallara ayrılma. Çatallaşma. Dağılma. Perişan olma.

“İlm-i mektûmu İlâhî’nin alâme-i bî-nazîr;
Zamanında keşf-i hakikate nâil olan eâzîmin Seyyid-i Kebîri;
İlm-i hakîki çeşmesinin âb-ı hayatı;
Sırrı kâinâta müteallik hakîki idrâkin cam-i kemâlatı;
Derecât-ı akliyenin mâfevkindeki makâm-ı bâla terk-i ihtişâm ile kürsî nişini;
Hulasâ; Zamânın hakâik-bîni idi” [335]

diye tarif ve izah etmişlerdir.

Fatih camii hazîresinde metfundurlar. Mezar taşındaki yazı şudur ve müridlerinden Evranoszâde Sami Beyindir:

“Rûh-i pâk-i mürşid-i yekta cenâb-i Ahmede.
Sâye-i arş-i ilâhîdir mualla âşiyân
Matla'-i feyz-i velayettir o kutbu'l-vâsılîn
Sırr-i ferdiyyet olurdu vech-i pâkinden iyân
Râh-i Şâbân-i Velide ekmel-i devrân olup
Ehl-i hilme kıble-i irfan idi birçok zaman
Ah kim yükseldi lâhûta, muhit-i vahdete
Oldu envâr-i tecellî-i bekada bî nişan.
Neşvebâr oldukça envar-i cemali kalbime
Parlıyor pişimde eşvak-ı sayfa-yı cavidan
Cezbe-i vahdetle Sami söyledim tarih-i tam

كيتدي كلزار جماله پير افرد جهان

20 Şa'bân 1338/(9 Mayıs 1920)

Mezar taşındaki yazı şöyledir:

Hâmili emânâtı Sübhâniyye,
Câmi'i makâmâtı insâniyye,
Mürebbî-i sâlikânı Rahmâniyye
El Hâc Ahmed Amîş el-Halvetî eş-Şa'bânî
kuddise sırrûhû hazretlerinin rûhi şerifleri için

EL-FÂTİHA

[335] Hakâik-bînî: Hakkı hakikatleri görme, tanıma.

EVRANOSZÂDE ANLATIMIYLA AHMED AMÎŞ EFENDİ

Ahmed Amîş Efendinin hayatına ve sûfiyane mesleğine dair, Gazi Evranos torunlarından Sami Bey bir risale yazmış ve bu risaleyi, hayatta iken kendilerine de arzederek münderecatını tasvip buyurmuşlardır. Bu defa vukubulan ricam üzerine, Sami Bey yine müşarünileyhin hayatlarını, kısaca yazıp lütfetmişler, birçok ehlullahın menkıbelerine de temas eylemişlerdir. Bu yola sülük edenlerin feyz ve nur aldıkları büyüklerini ne suretle tazim ve onlara nasıl hürmet gösterdiklerini belirtmek için, Sami Beyin yazmış olduğu gibi aşağıya koyuyorum:

"Câmi-i makamât-ı kemâl, aziz-i kuds-i hisâl Eş şeyh Ahmed Amîş-ül Halvetiyyü'ş şabanî kaddesallahü sırrehül-âlî Hazretleri Bulgaristanda Tırnova kasabasında mehdârây-ı âlem-i vücud oldular. Tahsil-i iptidaîyi bil'ikmal, Gelenbevî İsmail Efendinin tilmiz-i benamı olup Filibede neşr-i ulûm eden Uzun Ali Efendinin yetiştirdiği Efadıldan bir zatın ve Vidinli hoca Mustafa Efendi telâmizinden Klemençeli Mustafa Efendinin ve sair eshab-ı kemalin derslerine müdavemetle tekmil-i nüsah eylediler ve uzun zaman mektep hocalığı ile meşgul oldular.

Esasen fıtratlarında meknuz olan cezbe-i ışk-ı İlâhî saikasıyla bir rmürebbî-i manevî de arıyorlardı. Urefa-yı tarikat-i Bektaşiyeden Servili Sadık Efendiye müracaat ettilerse de:

"Sizin nasibiniz bizden değil, ırkı pâklerdendir. Yerinize gidip ona intizar ediniz." cevabını aldılar ve bir kaç sene hal-i intizarda kaldılar.

O sıralarda âlem-ül-irşâd ve kutb-ül-efrad Kuşadalı Eşşeyh, Es-seyyid İbrahim Efendi, mensûbininden mertebe-i kemale vasıl olan bazı zevatı, kendilerine niyabeteh birer tarafa gönderdikleri gibi, Kadızâde Ömer'ül Halvetî Hazretlerini de Tırnovaya gönderdiler. Bu suretle memuriyeti maneviyeye irtika edenlerin her biri âlem-i velayeti almış ise de rabıta telkinine salâhiyettar değillerdi. Bu meslek-i âlide rabıta telkin etmek her asırda sahib-i vakitte tecelli eden bir lûtf-i kübradır. **Kuşadalı Hazretleri, hâl-i hayâtta iken kendileriyle şeref-i mülakata nail-olmayanlanın rabıta etmelerini men buyururlardı. Bu gibiler biat ettikleri vekilin delâletiyle âlem-i sülûke dâhil ve istidadı olanlar mertebe-i velâyete vasıl olurlar. Ancak kemâl -bâd-el-kemâl bulmak naib-i ekmel-i Muhammedîye mülâkat ile olur.**

Ömer'ül Halvetî Hazretleri Tırnovaya teşrif edince başta Ahmed Amîş Efendi olduğu halde ulemâdan Emrullah Efendi, eşraf-ı beldeden Hacı Abdullah oğlu Hacı Mehmet Ağa ve takriben 35 sene mukaddem İstanbul'da vefat eyleyen Tırnovalı Süleyman Efendi ve Büyükada malmüdürlüğü maiyetinde müstahdem iken irtihal eden Hacı Nesip Efendi ve diğer birçok taliban-ı ışk-ı Muhammedi; Ömer'ül Halvetî Hazretlerinin, meclis-i pürnur-ı ezkârmda sermest-i cezebat-ı hakikat oldular;

1259 senesinde, Kuşadalı İbrahim Efendi, hacca niyetle İstanbul'dan çıktılar. Bâdel-hac İstanbul'a avdet etmeyip Şam'da kaldılar.. İstanbul'da ve Anadolu ile Rumelinin birçok yerlerinde, bulunan diğer naipleri ile Ömer'ül Halvetî bil-muhabere (mektupla) emirlerini alırlardı. 1262 sene-i hicriyesinde, ikinci defa olarak Şam kafilesiyle Hicaza hareket ettiler. Refakatlerinde Şam âyan-ı ulemasından muhaddis Şeyh Küzberî ve Attarzâde olduğu gibi, pîr-i ekremle beraber haccetmek üzere İstanbul'dan gelen "Hammamî" denilmekle meşhur Bosnevî Mehmet Tevfik Efendi, üdeba-yi ulemadan Menlikli Hacı Abdi Bey ve daha bir hayli- eshab-ı vecd ve hal- var idi. Medine-i Münevvere ye muvasalatla huzur-ı lâmi-in-nur-i Seyyid-ül-kevneynde eşvak-i tecelliyat-ı sübhahiyeye- daldılar ve oradan Mekke-i Mükerreme'ye müteveccihen yola çıktılar. Yolda hazret-i pîr-i âzamda kolera asarı görülerek gittikçe istidat [336] edip hüccâcın ehram giydikleri, Rabiğ mevkiinde masivallahtan tecerrüd ettiler. Rabiğ'deki merkad-i münevverleri el' ân mevcuttur.

Envar-ı bakabillah; içinde sırr olan hazret-i sultan Kuşâdalı, makam-ı niyabet-i Muhammediye de, kalb-i âlem olmak üzere Bosnevî Mehmet' Tevfik Efendi Hâzretlerini bıraktılar. Hazretin gaybüb'et-i suriyesinden sonra, kemakân Ömer'ül Halvetî Hazretleri Tırnova'da irşad ile neşr-ı feyzi ederek 1268 senesinde evvelâ Ahmed Amîş Efendiye, biraz sonra da Emrullah Efendiye hilâfet vererek, her ikisini de irşada mezun kıldılar.

[336] İştidad: (Şiddet. den) Şiddetlenme. * Sertleşme, katılaşma. * Büyüme. Artma, çoğalma, ziyâdeleşme.

Bir gece Ahmed Amîş Efendi, İstanbuldan Tırnovaya gelen ihvandan iki üç kişi ile sohbet ederlerken Mehmet Tevfik Efendi Hazretlerinin ke- malât-ı kutsiyelerine dair söz geçmiş ve aynı gece de müşarünileyh hazretleri zuhur ederek Ahmed Amîş Efendiyi İstanbula' davet etmişlerdir.

Ahmed Amîş Efendi, bu hâdiseyi, mürşidi Ömer'ül Halveti Hazretlerine arz ederek aldığı emre imtisalen İstanbula gitmiş ve vahid-i zaman Mehmet Tevfik Efendi Hazretlerinden emr-i celil-i rabıtayı telâkkun ile Tırnovaya dönmüşlerdir.

1281 tarihinde Mehmet Tevfik Efendi Hazretleri davet-i, İlâhiyeye lebbeyk zen-i icabet olduklarında yine İstanbula geldiler. Hazretin feyz-i rabıtalariyle ekâbir-i evliya sırasına geçen Üsküdarlı Hoca Ali; Efendi, evâmir müdürü Rifat Efendi, Üsküdarda Nalçacı dergâhı şeyhi Mustafa Enver Bey, Kâşgar hükümeti sefiri sıfatiyle İstanbul'a gelerek hazret-i Bosnevîden istifaza eyleyen eâzım-ı ulema-yı islâmdan ve Füsus'ül Hikem şârihlerinden Yakup Han-ı Kâşgarî ve Fatih türbedarı Bekir-Efendi **kaddesallahü esrarehüm** hazaratının her biri ile görüşerek Tırnova'ya döndüler.

1294 senesine kadar orada ikamet ettiler. O sene Osmanlı Hükümeti ile Rusya arasında vukubulan harp dolayısıyla ailesiyle beraber İstanbula hicret ettiler. Bu son gelişlerinde seramedan-i ihvandan yalnız Rifat Efendi ile Bekir Efendiyi buldular ve-iki üç sene bu iki zat-ı mükerrem ile sohbet ettiler. Bazan da Kuşadalı Hazretlerinin telkin-i ezkâra mezun buyurdukları müstesna rical-i maneviyeden Keçeci Hafız Ali ve İzzet Efendiler hazaratının metfun bulundukları Lokmacı tekkesine giderek halka-i ezkârda bulunurlardı. Zaten İstanbula geldiklerinde envar-i kemal cebin-i mübareklerinde lem'an etmeğe başlamış ve maruz zikir ârif-i billâh Süleyman Efendi kendilerine bir hemdem-i kudsî olmuş idi. Süleyman Efendi Tırnovada senelerce Ömer'ül Halvetî Hazretlerinin huzurunda bulunmuş ve Mehmet Tevfik Efendi Hazretlerinin rihletlerinden evvel İstanbul'a gelmiş, birkaç sene meclisi sahib-i zamanda bulunmuş ve hazret-i Bosnevîden sonra lisan'ül gayb-ı tevhidin en büyük tercümanlarından ma'dut olan evamir müdürü Rifat Efendi Hazretlerinin hem-râzı olmuş idi.

İşte bu sıralarda türbedâr Bekir Efendi Hazretleri de, uhdelerinde bulunan türbedârlık cihetini Ahmed Amîş Efendi Hazretlerine kasr-ı yed etmeleriyle Ahmed Amîş Efendi Hazretlerinin nam-ı âlileri **Fatih türbedârı** unvaniyle ziver-i efvah oldu.

Ahmed Amîş Efendi Hazretlerinin tecelligâh-ı Sırr-ı ekmeliyet olduklarını feraset-i mâneviye ile en evvel keşfeden Süleyman Efendi Hazretleridir. Sarıgüzel'de İskender paşa camiinin tabutluğunda nakabil-i tahammül mücahedatla imrâr-ı hayat eyleyen ve pek çok tasarrüfat-ı maneviyesi görülen bu merd-i İlâhîyi, aziz-i ekrem Ahmed Amîş Efendi Hazretleri çok severlerdi. Onunla hemdem oldukları meclis-i hass'ül-hassa. Ahmed Amîş Efendi Hazretlerinin hem damad-ı âlileri, hem de mir'at-ı kemalleri olan Fatih ders-i âmlarından ve fetvahane müsevvidlerinden Rusçukla Hasan Sabri Efendi Hazretlerinden başka bir ferd dâhil olamazdı.

Elhâc Ahmed Amîş Efendi Hazretleri, zamanlarında felek-i irfanın şems-i tabanı idiler. Vücud-i mukaddesleri kibrit-i ahmer ve nur i nazarları iksir-i hayat-küster idi. Şemsin bu âlem-i hasutta vücut bulan her şey üzerinde birer veçhile tesiri olduğu gibi, hazretin e'şiaa-i enzar-ı mübarekeleri de kâffe-i turuk-ı aliyye mensubininden tecelliyat-ı İlâhi- yeye kabiliyeti ezeliyesi olan her talibin kalbine vecdefruz-ı ışk-ı hakikî olur idi.

Tırnova'da bulundukları âvanda, bir müracaat vuku bulmaksızın, eazım-ı meşayih-i Nakşibendiye-i Halidiyeden **Gümüşhaneli Eş-şeyh Ahmed Ziyaeddin Efendi** Hazretleri tarafından bir icazetname verildiği gibi İstanbul'a hicretlerinden sonra dahi o zamanlar ferik bulunan mensubininden esbak Yemen vali ve kumandanı Çerkeş Abdullah Paşanın istirhamı neticesinde müşarünileyh ile beraber Selâniğe gittiklerinde Rumeli ve Arnavutlukta münteşir tarikat-i Melâmiyenin müceddidi **Hoca Esseyyid Muhammed Nur'ül-Arab-ül-melâmî-ül-mahallavî** Hazretleri de teberrüken bir icazetname vermişlerdir. Bununla beraber asıl iltizam ettikleri meslek-i irşad, Kuşadalı İbrahim Efendi Hazretleri ile varis-i ekmelleri Bosnevî Mehmet Tevfik Efendi Hazretlerinin sâlik oldukları **Tarikat-ı aliyye-i Halvetiye-i Şâbaniyye'**dir.

Bir gün tarikatı Melâmiyeye dair kendilerinden istizahlarda bulunan bir zata, Kuşadalı İbrahim-Efendi Hazretlerinin mürşid-i mükerremleri Beypazarlı El-hâc Ali Efendi Hazretlerini alâ vech-il-ekmeliyye hilâfetle İstanbul'a gönderen kutb-ı aktab-ı cihan, vâkıf-ı esrar-ı süphan Çerkeşî Mustafa Efendi kaddesallahü sirreh-ül-âlî' hazretlerinin sülûke ait yazdıkları küçük risalenin mütalâasını tavsiye buyurdular. Pîr-i müşarünileyh hazretleri bu risalelerinde Melâmiyeden bahsile beraber Pîrân-ı Silsile-

i Halvetiyeden Avarif-ül-maarif sahibi hazret-i Şeyh Süherverdi’nin muhakemesini iltizam buyurarak sûfiye-i kiramı Melâmiyyun hazâratına takdim etmişlerdir.

بقابلله مقام الدى عزيز مصر ارشاده ve

كيتدي كلزار جماله پيرافرد جهان

Tam tarihlerinin gösterdiği 1338 sene-i Hicriyesinde 122 yaşını mütecaviz oldukları halde ruh-ı pâkleri illiyyine uruç etti. Kaddese’llâhü sırrahu’l azîz

HATIRALAR

Şimdi Beyoğlu müftüsü olan Recep Arusan, üstadın bu zevattan feyz almasına sebep olan hâdiselerden birini naklederdi. Şu satırları yazarken **Recep Arusan**'ı ziyaret ederek, mevzuu alakadar eden hâdiseyi bir kere daha iyice dinleyip şuraya kaydediyorum:

Fatih hocaları, Ahmed Amîş Efendiye iyi bir gözle bakmazlar, onunla görüşmezler, hele ziyaret etmeği asla hatırlarına getirmezlermiş. Bir gün Abdülâziz Mecdi, Ahmed Amîş Efendinin manevî yüksekliğinden, hürmete ve ziyarete değer bir zat olduğundan Recep Arusan'a bahsetmiş. Bunun üzerine onda, türbedâra karşı hafif bir meyil ve incizap belirmiş ise de, karar verirken; yine eski bildikleri ve işittikleri şeyler galebe çalarak, gidip görüşmeğe cesaret edememiş; fakat Darülfünun felsefe müderrisi Ahmed Naim Bey, türbedârın damadı ve müftünün de, sözüne son derecede itiinat ettiği samimî ve dindar bir arkadaşı olduğu için türbedârı bir kere de ondan tezkiye etmek istemiş. Ahmed Naim Bey, herkesin zındık diye görüşmek istemediği hazreti fevkalâde meth-ü sena ile mahza bu zatın teveccühünü kazanmak için damadı olmak şerefini almış, olduğunu da sözlerine ilâve edince, bu beyanat, Recep Arusan'ın, Ahmed. Amîş Efendi hakkındaki fikrini biraz daha değiştirmiştir.

Zihni ve fikri bu muhtelif rivayetleri birbiriyle telife çakşırken; günün birinde komşusu ve arkadaşı bulunan Abdülâziz Mecdi Efendi ile Fatih'e çıkan yolda, bir ikindi vakti karşılaşırlar. Recep Arusan, bu vakitte bu tarafa böyle nereye gittiğini sorar. Abdülâziz Mecdi Efendi Türbedâr Ahmed Amîş Efendiyi ziyarete gitmek istediğini söyleyince, Recep Arusan'da zihnen meşgul olduğu ziyaret meselesine kat'î kararını verir ve birlikte giderler.

Abdülâziz Mecdi Efendi, Recep Arusan'ı türbedârın huzuruna götürüp, Fatih hocalarından Recep Efendi olduğunu söyler, kendisi de geride ayakta durur.

Ahmed Amîş Efendi, kendisini ziyaret edenin zahir ilimleri tedris: eden, ilâl ve idğamla, sarf ve nahivle uğraşan bir kimse olduğunu bu suretle anlayınca, onun seviyesine inip, ilk söz olarak

"Allahü ekber de, Müfaddalün aleyh nedir?" (الله اكبر lafızında Müfaddalün aleyh nedir?) Diye sorar. Böyle bir suale maruz kalacağını aklına getirmeyen Recep Arusan:

"Allah; fî haddi zatihi Ekberdir" bu ef'âlü, tef'il (babında) ve müfâddalün aleyh aranmaz, siz arar-mısınız? (Yani, biz hocalar aramayız, siz mutasavvıflar arar mısınız?)

diye o da türbedâra sorar. Hazret:

"Ben de zaten bu suale böyle cevap vermeni beklerdim."

diyerek müftüyü takdir eder, hattâ arkasını okşar ve alnından öper. Anlaşılan Fatih hocalarından birisinin, şeytanın ayağını kırarak, kendisini ziyarete gelmesi, hazretin de hoşuna gitmiş ve sonra da elinde tuttuğu enfiye kutusunu açarak bir tutam enfiye vermiştir.

O sırada geride ayakta duran ve bu muhavereyi dikkatle dinleyen; Abdülâziz Mecdi Efendiye de bir tutam enfiye vererek çekmek üzere iken o, fartı muhabbetle birdenbire bir sayha çıkartarak türbedârın üzerine atılır, kucaklar, kemiklerini kıracak derecede sıkar ve sonra ayrılacak bî-huş bir halde yere serilir.

Bu sırada Recep Arusan, türbedârdan gördüğü takdir ve iltifata güvenerek ve Abdülâziz Mecdi Efendinin geçirmiş olduğu hali de bir türlü kavrayamıyarak:

"Böyle delibozuk adamları mürit edineceğinize adam akıllı kimseleri edinseniz daha iyi olmaz mı?"

Der, türbedâr hazretleri de bu suale gülmekle mukabele eder.

Abdülâziz Mecdi Efendi bî-huş bir halde yatadursun, ikisi arasında şöyle bir konuşma başlar. Recep Arusan sorar:

"Hangi tarikattensiniz?"

"Halveti tarikatindenim, seyir ve sülûkü Ömer'ül Halvetiden gördüm. Daha ilersini ararsan Şabaniye tarikatine ve Şaban-ı Velîye müntesibim."

"Sizin için Arap Hoca ile görüşmüştür ve Melâmidir" diyorlar

"Melâmet adında bir tarikat yoktur. Bununla beraber umumiyetle tarikatte Melâmet büyük bir makamdır. Tarifatı Seyyid'e bak; Arap hoca dediğiniz Seyyid Muhammed Nur'ül Arabî ise çok

büyük bir zattı. Ben onunla görüştüm. O benim sohbet şeyhimdir.” [337]

Söz buraya gelince Abdülâziz Mecdi Efendi de kendine gelerek birilikte çıkıp giderler.

Meğer Abdülâziz Mecdi Efendinin bir sayha kopararak Ahmed Amîş Efendinin üzerine atılmasının ve onu kucaklamasının sebebi; o, sırada Ahmed Amîş Efendinin:

“Enfiye öyle çekilmez, böyle çekilir.”

demesinden ileri gelmiş. Bu davet dille değil gönülle olmuş olacak ki, Recep Arusan işitmemiş. Fakat Abdülâziz Mecdi Efendi böyle olduğunu söylerdi.

Abdülâziz Mecdi Efendi ile Recep Arusanı ne zaman bir arada görüsem, bu hâdiseyi tekrar ederler, bu hâtırayı tazelerlerdi ve bu sırada orada üstâd bir enfiye çeker ve:

“Enfiye, sebebi saadetimdir.”

buyururlardı.

---

[337] Melâmiler hakkında başlı başına büyükçe bir eser yazarak tâ başlangıçtan zamanımıza kadar Melâmî tanınmış olan bütün mutasavvıfları kitabının çerçevesi içine almış olan Abdülbaki Gölpınarlı; Ahmed Amîş Efendiyi de, bu kitapta oldukça tafsilâtiyle yazmak istemiş. Üç defa yazmağa teşebbüs etmiş, bir defasında, elektrik cereyanı kesilmiş, bir defasında başka bir ârıza olmuş ve bir üçüncüsünde de daha başka bir mânia çıkınca:

“Sağ iken yasak ettiğini söylediği bir mesleğin mensupları arasında bulunmak istemiyor!

Diyerek yazmaktan vaz geçmiştir. Bu kitapta Ahmed Amîş Efendi hâşiye olarak 3, 5 satırı işgal eder ve onlar da, şu şekilde bu kitaba naklolunmuştu.

“Ahmed Amîş Efendi 1304 te Rumeli’ye gidip Seyyid Mehmet Nura mülâki olmuş ve bir hafta mumaileyhin nezdinde kalıp, hilâfet alarak, İstanbul’a dönmüştür. Melamilerin ekseriyeti, Seyyidden sonra veraseti Muhammediyenin Hacı Ahmed Efendiye intikal ettiğine kail iken; gulât-ı Melâmiyenin halâtından müteezzi olan türbedar, melâmeti izhar etmezdi. Hattâ def’atla müridanına:

“Biz o adı Melâmiliği yasak ettik, bir daha söylemeyin!” Demiştir.

Melâmî hulefâsı içinde müstesna olarak saliklerini yalnız sohbet ve nazarla teslik eder ve meratip telkin etmezdi”

Abdülâziz Mecdi Efendi de derdi ki:

“Melâmilik adında bir tarikat yoktur. Bu Seyyid Muhammed Nur’ül Arabî'nin mahlâsından kalmadır. Benim mahlâsım nasıl Mecdi işe, onun mahlâsı da Melâmi’dir.”

“Ahmed Amîş Efendi büyük bir adamdır. İhtiyarlığından dolayı camie gidip cemaatle namaz kılaamadığı için, kendisine fena gözle bakmışlardır. Kendileri tasarrufat itibariyle Kadirilikten nasibedar, fakat seyir ve sülük cihetinden de Halyetilikten feyizdardır ve bir milyar Fatih hocasına muadildir.”

Ahmed Amîş Efendi Rumeliye gidip, Seyyid Muhammed Nur’ül Arabî ile görüştükten sonra şayi olan bu şöhretinden dolayı olacak ki bir gün kendisine biri müracaat ederek:

“Rumeli’ye giderek, Seyyid Muhammed Nur’ül Arabî’ye mülâki olmak ve Melâmî tarikatına girmek istiyorum. Bu tarikat hakkında biraz irşat ve tenvir buyurulmaklığımı rica ederim.”

der. Ahmed Amîş Efendi o sırada huzurlarında bulunan Evrenos zade Sami Beye:

“Şu raftaki kitabı indir. Bir suretini çıkart, bu adama ver.”

Buyururlar. Bahsettiği risale, Çerkeşî Mustafâ Efendinin 3 sayfalık risalesidir.

Dediği gibi yapılır, yani risale istinsah edilip verilir ve başka bir izahat vermez. Bu risalenin Melâmiliğe ait kısmı da bahsi geçen sayfada hâşiye olarak gösterilmiştir;

Ahmed Amîş Efendi Seyyid Muhammed Nur’ül Arabî ile görüşüp döndükten sonra; aleyhindeki atıp tutmalar o kadar çoğalır ki, talebesi olmakla beraber, tarikat itibariyle kendisine intisabı olmayan İsmail Fennî Bey bile, hocası hakkında söylenen sözlere tahammül edemeyerek, buna bir nihayet verdirmek maksadıyla, kendisine müracaat eder, ağızlarda dolaşan dedikoduları anlatır ve bunun sebep ve mahiyetini öğrenmek ister.

Ahmed Amîş Efendi cevap olarak:

“Davet üzerine gidip Seyyid Muhammed Nur’ul Arabî’ye mülâki olduğunu ve onun verdiği icazetnameyi teberrüken ve bir hediyedir diye almış bulunduğunu; nitekim kendisi Tırnova’da iken ve görmemiş, görüşmemiş, hattâ istememiş olduğu halde; daha önce Gümüşhaneli Şeyh Ahmed Ziyaeddin Efendi tarafından da İstanbul’dan kendisine böyle bir icazetname göndermiş olduğunu ve hediyenin ise, ne şekilde ve ne maksatla olursa olsun, reddi muvafık olamayacağını söylemiş ve Nur’ül Arabî’nin kendisine:

“İstanbul’da bana nispet iddia edenler ve ileri geri söz söyleyenler var; sen onları ıslah et!”

buyurduğunu talebesine bildirmiştir.

Fakat ne kadar tavzih ve tashih edilmiş olursa olsun, irtihallerine kadar, Melâmî tâbiri, muarızları tarafından aleyhinde bir silâh olarak kullanılmış ve kendisinden sonra gelenlere de bu melâmet unvanı bol keseden tevcih oluna gelmiştir.

Yine kendileri de ara sıra bu hadiseyi başkalarına naklederler ve **“meczub olmak istemem, cazib olmak isterim”** derlerdi ve böyle demek ile Türbedâr'daki başkasını cezbede bilmek kuvvet ve kudretini haiz olmayı arzu ederim, demek isterlerdi. Abdülâziz Mecdi Efendi bu cezb hadisesini şu cümleler ile izah ederlerdi.

"Bazen mürşid bütün kuvvet ve kudretini bir an için müridine verir, mürid o kuvvet ile öyle bir aşka düşer ki kendisini hemen mürşidinin üzerine atar onu öper, ısırır ve kemiklerini karacak derecede sıkar, işte cezb budur" ve bunu mürşid yapar, yani kuvvet ve keramet müridde değil mürşiddedir.

Ahmed Amîş Efendi de bu hal üç defa vaki olmuştur.

Biri Balıkesirli Halil Efendi, Amîş Efendiyi o kadar sıkmış ve ısırmış ki bazı dişleri dökülmüştür.

Bir defasında Nevres Bey sarmış ve sıkmıştır. O derecede ki Amîş Efendinin üzerinde bulunan bir madeni kalem kırılmış ve pantolon askısının demiri kemiklerine batarak zedelemiştir,

Üçüncüsü de Mecdi Efendi İle vaki olmuştur.

Abdülaziz Mecdi Efendi de iki zatı böylece cezb ettiği, hatta Rüştü adında birisinin sıkışından sırtında ki kemiklerin hayli zedelendiği ve irtihallerinden dört beş ay önce sanatkâr bir genç muallimin birdenbire Mecdi Efendinin üzerine atılarak dişlerini kanattığı görülmüştür. Şu halde Mecdi Efendi de "cazib” olmak hususundaki arzularına nail olmuşlardır demek olur.

Türbedâr Ahmed Amîş Efendinin, kapalı ve herkesin zahirî meslek ve kıyafetine göre söz söylediğini, biraz önce haber vermiştim. Bunu bir derece daha açayım. Meselâ:

Tırnovada kendisinden ilk defa Elifba, okumuş olan İsmail Fenniye İstanbulda ilk telkini:

Elif : Zât’a işarettir.

Ba : Zât maa’s sıfattır. (Zât ile beraber sıfat)

tarzındadır. ...

Abdülâziz Mecdi Efendi de, Türbedâr Amîş Efendiye ilk intisabında Bina yahut Emsile okuyup okumadığını sormuş; o da:

“Okudum” demiş; bunun üzerine buyurmuşlar ki:

“Orada bir nasara var. Bu nassârun’da var, mensurunda da var, yensuruda var, lemyesuruda da var lemma yensuruda da var. İşte o bir maddedirki hepsinde var, hepsi ondan oluyor.” [338]

Bu kadar söylemiş. Alt tarafını getirmemiş. Abdülâziz Mecdi Efendi derdi ki;

“Ben hoca mesleğinde ve kıyafetinde olduğum için, bana' böyle' hitap etti. Maksadı: Allah böyledir, her şeyde vardır, her şey andandır ve odur, demekti.”

Yine ilk defa kendisine intisap etmek istiyen diğer bir hocaya da kendi hayatım, daha doğrusu seyir ve sülûkünü şu tarzda anlatmıştır:

“Hocam bana <u>nasara yansuru</u> yu verdi. Sonra <u>celese yeclisü</u> yü verdi.

Daha sonra <u>feteha yeftahu</u> verdi. Onları söktüm. Maksudun (Kitabı) mu'tellât (illetli harfler) bahsi beni çok yordu. Kale (قال) aslı Kavele (قول) imiş bu kîlü kalleri ve bu tür şeyleri anlayamadım. İzhar (kitab)ı müzaheret [339] ile geçtim.. Fakat avamil (kitab)i bugün hala anlayamadım. Niçin bazı kelimelerin sonu <u>mazmum</u> veya <u>meftuh</u>dur. Bir türlü anlayamadım, buyurmuşlar.[340]

Üstâd, bu anlatışı, bahsi geçen hocadan dinleyince, bunu zahirine değil, seyir ve sülükteki merhalelere işaretle: .

" **<u>nasara yansuru,</u> <u>celese yeclisü</u>,** hele **<u>feteha yeftahu</u>** fütuhat olduğuna, **avamil** (kitab)ı anlayamadığına da alemdeki hadiselerin niçin türlü türlü olduğunu kavrayamadığına işarettir, buyurdular. Başka ehlullahın da bu yolda sözler söylediği, (Mevlana) Küçük Hüseyin Efendi ile Fatih müderrislerinden Şehrî Ahmed Efendi arasında geçen şu konuşmadan anlaşılıyor:

Müritlerinden birisi, Şehrî Ahmed Efendiyi Küçük Hüseyin Efendiye götürür. Hazret; Şehrî Ahmed Efendi gibi kelli, felli bir hocanın kendisini ziyarete gelmek tenezzülünde bulunduğunu görünce;

---

[338] Arapçadaki sarf bilgilerinden bir kelimeden türetilen yüzlerce kelime bilgisi.

[339] Muzaheret: isim, eskimiş (muza:heret) Arapça: Destekleme, yardım etme, arka çıkma

[340] Harf, kelime ve cümle sırlarından bahseden sarf ile asıllar ilmi olan yaratılış hikmetlerine işaret edilmektedir. Bu sözleri zahirine hükmetmemelidir.

odasında en iyi yeri, oturmak, üzere ona gösterir; kendisi de karşısına çömelip, yerde oturur. Küçük Hüseyin Efendi; ufak tefek bir; tipte olduğu gibi; usulü dairesinde medrese tahsili görmemiş, uzun boylu tedris hayatında da bulunmamış, yalnız sıbyan mekteplerinde kalfalık, yani hoca yamaklığı yapmıştır.

Şehrî Ahmed Efendi, ilk söz olarak, yani lâf olsun diye, cami derslerindeki sırayı kast ile;

"Nereye kadar okudunuz?"

diye sormuş. O da:

"Maksud'a kadar."

Demiştir. Buna karşı Şehrî Ahmed Efendi de:

"Ha, şu Bina (kitabın)'dan sonra gelen kitap mı? Pek az okumuşsunuz!"

Demiştir.

Hâlbuki Küçük Hüseyin Efendinin, **"Maksud"** dan kasdettiği mâna, medreselerde okunan ders kitabı değil maksud-ı hakikî olan sır-ı ülûhiyet'ti.

İşte şu konuşma bile müteşerrilerle mutasavvıflar arasındaki inceliği ve düşünce farkını gösterir.

Abdülâziz Mecdi Efendi, Giritte talebesi ve Mecliste arkadaşı ve sonra'da Osmanlı Hariciye Nazırı olan Giritli Ahmed Nesimi Beyi, Ahmed Amîş Efendiye götürmek, onu da halkâ-i tevhide sokmak ister, ve görüşmeğe, istifade etmeğe teşvik edermiş. Bir gün zihni bununla meşgul olarak, keyfiyeti açıp izin almak maksadiyle huzurlarına girerler.

O sırada Ahmed Amîş Efendinin elinde bir mıhladız yahut mıhladızlı bir demir bulunuyormuş. Mıhladızı çiviye doğru uzatınca mıhladız onu çekmiş ve işte o zaman:

"Bakın, demiş, mıhladız demiri nasıl çekti. Ben istersem, istediğimi böyle çekerim. Siz "ötekini, berikini getireceğiz!" diye, neye uğraşır, durursunuz?"

Yine bir gün Abdülâziz Mecdi Efendiye hitaben bu mevzuda:

"Mecdi! Bana bu adamları getirip durma. Herkes buraya giremez, biz istemeliyiz, biz isterken de, istediklerimizi getirmeğe muktediriz." Buyurmuştur.

İşte gerek mürşidinin bu sözlerinden, gerekse kendi kanaat ve tecrübelerinden mülhem olarak, üstâd da buyururlardı ki:

"Bu yola istiyen giremez. Bu yola adam seçerler. Bu, havas yoludur, avam yolu değildir. Biz ancak havas-sül-havassa açılırız!"

Türbedâr Ahmed Amîş Efendinin manzum, mensur bir satır yazısı görülmemiştir. Yalnız ağızdan tenvir ve irşatta bulunmuş; yani Hacı Bayram Velînin tavsiye ettiği şekilde, sineler hâkketmiş, canlı kitaplar yazmışlardır.

Üstadın, fazl ve kemâllerinden umulduğu ve beklendiği kadar kadar eser yazmamış olduğu aşikârdır. Hiç şüphe yok ki kendilerinden, beklenen eserler; Hâkikat'ül-hakayik ve Şir'rül-esrara dair sûfiâyne eserlerdir.

Bu türlü eserlerin yazılmayışının sebeplerini bir dereceye kadar yine büyük mutasavvıfların tuttukları yolda aramak lâzım gelir. Bu büyük zatların dediklerine, göre: **SÛFİYÂNE HAKİKATLER ULU ORTA YAZILAMAZ, HERKESE SÖYLENEMEZ.** Bu türlü hakikatler daha ziyade ağızdan ağıza nakledilirler ve bu suretle bu yüksek hakikatler hem ehil ve erbabı arasında döner, dolaşır; hem de bu fikri taşıyanlar ve yayanlar zihni dar veya garazkâr insanlarca iz'âç edilmiş, cezaya çarptırılmış olmazlar.

Denildiğine göre; Hacı Bayram Velî'nin müridlerinden Yazıcızâde Mehmet Efendi Muhammediye adındaki büyük manzum eserini yazıp, mürşidine takdim ettiği zaman,

"Böyle kocaman bir eser yazacağına bir sîne hakketseydin; Mehmet"

Demiş ve bununla, bir adam yetiştirseydin, bu suretle canlı, nâtık bir kitap yazmış ve daha iyi etmiş olurdun, demek istemiştir.

Nitekim bu fikri taşıyan Hacı Bayram Velînin iki, nihayet üç küçük manzumesinden başka kâğıt üstüne konulmuş eseri yoktur; fakat yetiştirdiği adamların, yani canlı kitapların sayısı çoktur ve bu canlı kitaplar asırlarca okunmuştur; el'an da okunmaktadır ve ilâ maşaallah da, okunacaktır.

Türbedâr Ahmed Amîş Efendi; tenevvürü ve yüksek hakikatlere erişmeyi kastederek:

"Bu iş kitapla olmaz; fakat kitapsız da olmaz," buyururlarmış.

Yine Ahmed Amîş Efendi, daha ileri giderek, Muhyiddin Arabî'ye atfen:

"Allahü taâlâ benden ne istersin dese: Yarabbi, beni tekrar dünyaya gönder, yazdığım kitap-

ları toplayıp yakayım,” demiştir.

Tasavvuf kitabı okumayı reddeden yalnız Türk mutasavvıfları değildir. Farsça eserler yazanlar da şunları söylemiştir:

Bununla beraber yine Ahmed Amîş Efendi buyururlarmış ki:

“TASAVVUF KİTABI OKUMAYIN. ONLAR SİZİ IDLÂL EDER”. YALNIZ NİYAZİ DİVANINI OKUYUN. ZİRA O SÜLÛKÜ BİTİRDİKTEN SONRA SÖYLEMİŞ VE YAZMIŞTIR.”

Ahmed Amîş Efendi esasen az, fakat o nisbette de kısa söz söylermiş, hattâ sözlerinin mânası birdenbire anlaşılmazmış bile. Hayatının son zamanlarında ziyaretlerinde bulunan (Füsus) ve (Mesnevi) şârihi Ahmed Avni Bey merhum, bazı sözlerini kayt ve zaptetmiştir.[341] Bundan başka uzun müddet konuşmak ve görüşmek şerefine mazhar olanların da toplamış oldukları bazı fıkralar ve cümlelere rastgelinmektedir.

Kendilerini büyük bir hüsnü zan ile ziyarete koşanlar, daima vahdete dair, tasavvufî zevk ve hali arttırıcı sohbetleri ile izahları ile tenevvür ederlerdi; hattâ zâirlerinden (ziyaretçiler) bazıları da, her halde bu yoldaki istidat ve kabiliyetlerinin dahli de olsa gerek, huzurlarında havarik kabilinden bir takım ruhî hâletlere ve niyetlere de mazhar olurlardı; zaten maruf olan **mazanna-i kiram** [342] tabiri de halkın ekseriyeti tarafından haklarında hüsnü zan beslenen kimseler demek değil midir? Ahmed Amîş Efendi merhum da manevî neş’e ve zevkinin ilâhîliği, yüksekliği, inceliği ile mazanna-i kiram'dan bir zat telâkki ve kabul olunmakta idi. Aklın, mantığın çok fevkinde olan kalbî halât, sırrî fütuhat ile temayüz etmiş bulunması, muhiplerinin adedini günden güne attırıyordu.

---

[341] Bkz: BARKÇİN Savaş Ş. Ahmed Avni KONUK [Kitap]. - İstanbul: Klasik Yay. , 2011.

[342] Mazanne (Mazınne) Zannolunduğu yer. Zan götüren. * Ermiş sanılan.

AHMED AMÎŞ EFENDİNİN KELÂM-I ŞERİFLERİNDEN BİR DEMET

"Mütecelli vahid, mecali müteaddittir."[343]
"Ezelde hilkât[344] yoktur; zuhur vardır."
"Zahiren kadiriyündan, batman cebriyundan ol."
"İnsan surette muhtar, hakikatte mecburdur."

" الله لطيف بعباده : Allah kullarında lâtiftir, Allah kullarına lâtif (lûtfedici) değil; çünkü bu isneyniyeti icap eder."

"Cemii mevcudat hakkın zuhurudur; şuunatı İlâhiye iradei zatiyedir.
"Allah haddi zatında ekberdir."[345]
"Dünyada eşini bulamazsan, işini bilemezsen, rahat edemezsin."
"En lezzetli üç şey vardır:
Tilavet-i Kur'an, musahabeti-l ihvan, mülâkatı'r-rahman." [346]
"Bu yolun sermayesi kuru muhabbettir. Muhabbetin yaşı da olur mu? Olur ya! Tarikat şeyhlerini görmüyor musun?"
"Kalb safası, beden hafifliği iste."
"Dağı dağ, taşı taş gördükçe; şeyhe muhtaçsın."
" <u>'Bu böyle olsun; şu şöyle olsun,'</u> dan kurtuluncaya kadar şeyhe muhtaçsın."
"Ben, namazdan ziyade namaz kılanı severim." [347]
"Ehlullah yanında kerametlerin ecelli ve âzami taatlerle telezzüz etmektir; halvette ve kesrette ve her nefeste hazır olup, Allahı zikreylemek kerametlerdendir."
"Varidat gelip inşirah hâsıl oldukça; vakar ve sekineti ziyade olup, edep ve hayâ üzerine olmak keramattandır."
"Cemii ahvalde Allahü taâlâdan razı olmak keramattandır."
"Yoksa mücerret hark-ı âdet zuhur eylemek keramet değildir; zira tasavvuf ehli mahcuptur."
"Marifet ehli; eşya ne üzerine ise, hakikatiyle bilmiş ve görmüştür."
"En âlâ rızık, rızk-ı manevidir."
"Tuz iki madenden mürekkeptir. Her birisi ayrı ayrı alınırsa öldürücü birer zehir oldukları halde; ikisinin birden alınması öyle değildir, bilâkis faydayı muciptir." diyen bir doktora karşı:
"Allah (Celle celâlühû) ile Muhammed (sallallâhü aleyhi ve sellem) de öyledir," buyurmuşlardır.
"Bizi sevenleri sevenler imanlarını kurtarırlar."
"Bizim lâfımız olduğu zaman, sıkılıp kaçanlardan korkarız."
"Birisi senin yanında benim aleyhimde bulunursa, beni müdafaa etme." [348]

"Ahmed'in <u>mim'</u>i kalkarsa "Ehad" olur. O vakit bir olur. **احمد** (Ahmed) = **احد** (Ehad)

---

[343] Tecelli eden bir, görüntüleri çoktur.
[344] Yaratılış
[345] Allah Teâlâ başka bir şeyle kıyaslanmadan büyüktür. Yani Allah Teâlâ için "en büyüktür" denilmez.
[346] İnsan, Kur'ân-ı Kerim'i okumaya, arkadaşıyla sohbet etmeye ve Allah Teâlâ ile konuşmaya doyamaz.
[347] Bu söz Ebû Tâlib radiyallâhü anh'e aittir. Çünkü imanını açıklayınca sorun çıkacağından bu şekil ifadelerde bulunurdu.
[348] Bursa Lisesi Fransızca muallimi Nevres Bey'den rivayet:
Benim şeyhim derdi ki,
"Ahmed birisi senin yanında benim aleyhimde bulunursa beni müdafaa etme buyurdu." Nevres Bey içinden
"ben bu naneyi yiyemem" diye geçirince Ahmed Amîş Efendi Efendi Hazretleri derhal
"Ben de şeyhime Efendim ben bu naneyi yiyemem dedim. Şeyhim bana sen bu naneyi yiyemezsen sen de benim dediğim gibi adam olamazsın." buyurdu.

Mim kalkar mı?

Kalkar a. O vakit sen kalmazsın, Fakat bununla vücudunün kalkması lâzım gelmez; vücudunla beraber sen kalmazsın. O vakit sen'de mahfi olanın kim olduğunu bilirsin. "

"Göçmüşe rabıta olmaz."

der ye sonra eliyle diline işaret ederek ve parmaklarını diline değdierek, hal diliyle:

"Bundan ötesi söylenmez ki!" dermiş.

Üstâd Abdülâziz Mecdi Efendi bunu naklederken, buyururlardı ki:

"Peygambelere vahiy, velîlere ilham vaki olacağı zaman, onlara bir sallanma, bir titreme ârız olur. Bu hâdise; Allah denilen o küllî kudretin o anda bir nebi veya velide hususî ve fazlı bir mahiyette tecellisinden, galebe-i zuhurundan ileri gelir. Tecellî vaki olmadan, titreme ve sallanmaya **tevacüt** denilir ki bu, biraz da sun'îdir. Tam tecelli haline vecd, tecelliden sonraki hale vücud, yani varlık denilir. İşte tarif edilemeyen hal de budur. Tarif edilemez demek, o hal kendisinde tahakkuk edemeyenlere anlatılamaz, demektir."

Ahmed Amîş Efendinin müritlerinden birisi, keşfinin açılması, bazı hakikatlere erdirilmesi hususlarında kendisine yalvarır, hattâ iz'aç edermiş. Bir gün yine böyle yapınca:

"Karıştırmakta olduğu helvaya ne zaman şeker konulacağını helvacı bilir."

Demiş; bu suretle bu işin zamanla, fakat zorlamakla değil, ancak Allah Teâlâ'nın takdiri ve iradesiyle olacağını anlatmak istemiştir.

Yine bir gün huzurlarında sabık mabeyn kâtiplerinden biri, bir de sabık mebus bulunuyordu. Mabeyn kâtibi olan zat, halkın halinden ve sefaletinden şikâyet edince; hazret:

"Vaktiyle sen Sultan Hamidin sarayında her gün tatlılar yer ve nimetler içinde yüzerken; halkın bu türlü şikâyetlerini duymuyordun; Hâlbuki şikâyetle bahsettiğin bu sefaletler, bu sıkıntılar o zamanlarda da vardı Vaktaki halk içine karıştın, sen de feryada başladın. Onun için duyurmak istediklerini de şimdi duymazlar. Ve isteseler de bir şey yapamazlar."

buyurdular ve ilâve ettiler:

"Ortalık çok bozulduysa çok düzelecek; çabuk bozulduysa çabuk düzelecektir."

Çok kere bu türlü nasihatleri verdikten sonra, mürşidinin şu sözlerini de tekrarlardı: Ahmed Amîş Efendi de, bu gibi şikâyetlerde bulunan müridi Halil Efendiye:

"Halil, baksana bana, ben bir çalgıyı bozar, tekrar yapar ve çalarım. Senin bu işlere aklın ermez!"

Der ve bu zata da huzurlarında ileri geri söz söyletmezlermiş.

RUMUZLU KELÂMLARI

Ahmed Amîş Efendinin, anlaşılamayan ve aleyhinde atıp tutmayı, dedikoduyu mucip olan sözlerinden de bir kaç tanesini yazalım:

“Allah olmak kolaydır, fakat Muhammed olmak güçtür.”

Abdülâziz Mecdi Efendi bu sözü şöyle tefsir ederlerdi:

Allah Teâlâ’da cemal ve celâl tecellileri vardır. Küfrü de, imanı da halkeden odur. Bununla beraber küfre razı değildir. Muhammediyet mertebesi ise yalnız cemal tecellisidir. Muhammed ancak küfür olmayan şeyleri yapmakla mükelleftir; bu ise zordur.

Buna benzer bir sözü **Ayaşlı Şakir Efendi**nin söylediğini yine Abdülâziz Mecdi Efendi nakl ve tefsir ederlerdi. Şakir Efendi dermiş ki:

“Siyaset velâyetten yüksektir.”

Bunun, mânası: Velâyet; Allahın cemal tecellisi olduğu için; hep iyi şeyler düşünür, iyi şeyler yapar. Siyaset ise; Allahın hem cemal, hem celâl tecellisi olduğundan; bir siyasî, Allah Teâlâ’nın zuhur ve taayyün itibarıyla bu birbirine zıt sıfatlarına ne derece yaklaşırsa; o kadar muvaffak olur. Hazreti Ömer radiyallâhü anh demiştir ki,

والله مايزع الله بالسلطان اكثر ممايزع الله بالقرآن

“Yemin ederim ki, Allah Teâlâ’nın hükümet kuvvetiyle men’ettiği şey, Kuran’ın âyetiyle men’ettiğinden ziyâdedir.”

İşte görülüyor ki, aynı mevzuu, üç mütefekkir ayrı ayrı ifadelerle, fakat hepsi aşağı yukarı bir mânada olarak söylüyorlar. Binaenaleyh, büyük adamların, bu türlü sözlerini birdenbire başka mânaya atfederek, inkâr cihetine gitmemek lâzımdır. Hazreti Ömer radiyallâhü anhin,

“Kur’ana aykırı olarak neler yaptığını, Türkiye Maarif Tarihi adlı eserimin üçüncü cildinin 919-923 üncü sahifelerinde, bir münâsebetle izah etmiştim. Merak eden okuyucular lütfen o sahifelere bakabilirler.”

Bu mevzua, zamanımızdan da misal istenilirse, Atatürkün icraatı gösterilir. Atatürk, siyasî bir adamdı. Onun 15 sene içinde siyaset kuvvetiyle yapmış olduğunu, her hangi bir velinin velâyet kuvvetiyle yapmasına imkân var mıdır? Şüphesiz yoktur. Çünkü ezelî ve ilâhî kânun böyledir. Velâvet kuvvetiyle hareket eden bir kimseden, mekteplerden din derslerini kaldırmak, mukaddes sanılan. Ârap harfini terk ederek, yerine Lâtin esasından başka bir harf kabul etmek, İslâm serpuşu sanılan fes [349] ve sarığı, bırakarak halka şapka giydirmek beklenebilir mi? Fakat Atatürk, böyle yapmakta idareten ve siyaseten fayda görmüş ve bir an tereddüt etmeksizin bunları yapmıştır.

Bu mevzua bir misâl daha vereyim de sözü keseyim:

II. Abdulhamid zamanında, huzur dersinde bir mukarrire [350] vekâleten derse çıkan Tokatlı Ahmed Efendi, takrir esnasında:

“Padişahın iradesi; peygamberin sünnetinden üstündür.”

“Sünnet terkedilir ama irade-i seniye hilâfına bir şey yapılamaz!”

demiş. O zamana kadar dersi sükûnetle dinlemekte olan hükümdar birdenbire başını kaldırarak:

Ne gibi meselâ, izah ediniz!

" demesi üzerine, Ahmed Efendi de:

“Meselâ sakal salıvermek sünneti seniyedir. Sakal saliverilse de olur, salıverilmese de. Fakat geceleri şu saatte sokakta gezmek irade-i seniye ile yasak edilmiş olsa, buna herkes itaate mecburdur.”

Tarzında izah etmesi hükümdarın hoşuna gitmiş ve dersten şonra, öteki hocalar, hep bir arada, kendilerine, gösterilen yerde iftar ettikleri halde; Ahmed Efendi, II. Abdulhamid ile birlikte yemek

[349] Yunan fesi

[350] Mukarrir: (Karar. dan) Yerleştiren. Takrir eden. Sabit kılan. Dersi tekrar ederek anlatan müderris.

yemiş, fazlaca ihsan almış ve münhal olan mukarrirliğe de asaleten tayin' edilmiştir.

Ahmed Amîş Efendi, mutasavvıflar arasında tasarrufa kadir, velilerden bilinir.

“Ağzımdan çıkan sözleri zamanla unuturum. Fakat ne söylersem lıâdisatı âlem öylece zuhur eder.” Buyururlarmış.

Kendisini görenler, konuşanlar ve istifade edenler, bu mevzu etrafında birçok şeyler söylerler, vakit vakit dediklerinden sonradan çıkan bir hayli vak’alardan bahsederler. Bunların hepsini tevsik ile kayda, imkân olamadığından yalnız bir kaç tanesini haber vermekle iktifa edeceğim:

Ali Kemalî Efendi Sivaslıdır. Konyada yerleşmiş, oradaki lisede din bilgileri ile Arap ve Fars dillerini okutmakta bulunmuş, 1323 (1907) de Konyada bir Hukuk Mektebi açılınca orada da Osmanlı Medenî Kanunu olan Mecellei Ahkâmı Adliye müderrisliği- yapmıştır.

Bu zat, **Meczub Şakir Efendi**ye hizmet etmekle de kendisinden bahse hak kazanmıştır. Şakir efendiyi cezbe halinde ailesi bile terk etmiş; olduğu halde Ali Kemali Efendi ile Mevlevi Sıtkı Dede onu bırakmamışlar ve hizmetinde kusur etmemişlerdir.

Şakir Efendi bir gün bu hizmetlerine mukabil Ali Kemalî Efendiye;

“Elimden gelse seni döğe döğe öldürürdüm” demiştir.

Ali Kemalî Efendi bir aralık mebus olmuş, İstanbula da gelmiştir. Abdülâziz Mecdi Efendi arkadaşını alıp mürşidi Ahmed Amîş Efendiye götürmüş. Ali Kemali Efendi elini öpüp diz çökerek karşısına oturduğu zaman hazret:

"Rahmetmetullahi, aleyhi rahmeten vasıaten" [351] den başka bir söz söylememiş, oradan ikisi birlikte ayrılıp çıkmışlardır. ..

Bu iki fıkrayi nakleden Abdülâziz Mecdi Efendi derdi ki:

“Şakir Efendinin Ali Kemali Efendiye; seni parça parça ederim, demesi: kendisine yaptığı hizmetten dolayı şehit olarak hayata veda etmesini ve o şerefe nailiyetini temenniden ve Ahmed Amîş Efendinin **" Rahmetmetullahi, aleyhi rahmeten vasıaten"** demesi de bu mertebeye ereceğini keşf en tebşirden ibarettir.

Bu zat Millî Mücadele zamanında Delibaş’ın Konyada çıkardığı isyanda:

“İttihatçıdır, eski mebustur,” diye şehit edilmiştir.

Türbedârın huzurundan çıktıktan sonra yine üstâd, Ali Kemali Efendiye intihalarını ve mürşidi hakkındaki mütalâasını sormuş, o da kısaca:

“Bu kadar uzun ömür sürdüğüne göre manevî bir memuriyeti olsa gerek,” demiştir.

Ali Kemalî Efendinin mezar taşında şu yazılıdır:

“Burada cehlin tasallutu ve taassubun kini meknuz isyanda darben şehid edilen Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti Konya heyeti merkeziyesi reisi ulemadan Sivaslı Ali Kemal Efendi metfundur. Düşmanlarını affeden,[352] bu ruhun affı İlâhiye mazhariyetini dua et.”

Yevm-ül-isneyn 4 Teşrinievvel 1336

Üstâd bu zat için buyururdu ki:

Konya Mevlânadan sonra bir tek büyük adam yetiştirmişti. Konyalılar Mevlânanın kıymetini takdir edemedikleri gibi bununkini de edemediler, şehid ettiler.

Konyalıların tabiî cahil ve mutaassıp kısmının Mevlâna düşmanlığını ve taassuplarının derecesini muhterem fâzıl Erzurumlu **Salih Yeşil** de şöyle bir fıkra ile anlatır:

Salih Yeşil, Millî Mücadele zamanmda Büyük Millet Meclisinde âza ve vazifeten Konyada memur bulundukları sırada Konya ulemasından birisile konuşurken:

“Elimden gelse Hazreti Mevlâna’nın cesedi şeriflerini buradan kaldırır, Medine-i Tahireye götürür, sonra da bu Konya şehrini ateşe veririm.” Der. Bu söz üzerine muhatabı da:

“İşte şimdi kâfir oldun!”

diye mukabele eder. Salih Efendi:

---

[351] Allah Teâlâ’nın büyük rAhmedi üzerine olsun.

[352] Son nefesinde yanında bulunan dostu postahane memurlarından Isa Ruhi'ye **" Müsebbib cehalettir. Aileme söyleyiniz davacı olmasınlar."** diye vasiyette bulunur.

“İki tahta parçasını yakmakla insan neden kâfir olsun?”

“İslâmiyet o kadar dar bir din midir ki?”

Demiş. . Hoca buna da cevap olarak:

“Hayır... Onu kasdetmiyorum. Mevlâna dediğinizi Medine-i Tahireye götürmek ve orada civarı Hazreti Muhammede defnetmekle kâfir oldun,” demek istedim.

İşte Ali Kemali Efendi böyle bir ortamda pek kapalı bir hayat geçirmiş, tasavvufla iştigalini, manevî meşgalesini Konyalılara hissettirmemiş, bütün yaşadığı müddetçe kendisini zahir ilimlere mensup bir hoca olarak tanıtmıştır. Bundan dolayı kimseyi irşadda bulunmamış ve telli başlı bir eser de yazmamıştır. Ancak **Hayalât** adında tasavvuftan bâhis küçük bir risalesi bulunduğunu Abdülâziz Mecdi Efendi söylerdi. Bu risaleyi okuyan bir arkadaşımız yüksek bir eser olmadığını söylerdi. Ben görmedim. Bir şey diyemem. Şu kadar ki Abdülâziz Mecdi Efendi; Ali Kemali Efendinin, yaradılış itibarile şakrak, samimî bir zat, sûfiyâne muhitte açık ve serbest konuşur bir velî olduğunu söylerdi.

Sivaslı Ali Kemali Efendi; tasavvufa sülûkünden dolayı geniş düşünceli ve serbest fikirli bir adam olduğu için dar düşünceli kimselerle, dolu olan Konya muhitinde **Kızılbaş Hoca** diye anılırmış.

Yine bu zat uzun müddet muallimlik, müderrislik hattâ mebusluk yaptıktan sonra millî mücadele sıralarında Konya’ya çekilerek bütün maişet kapıları kendisine kapanmış bulunduğu bir sırada orada sarraflık eden birisinin dükkânına devam ile onun işine yardım eder ve aldığı üç beş kuruşla hayatını idameye çalışırmış. Sarrafların faizcilik yapması dolayısıyla onun bu işte çalışmasını hoş görmeyenler tezyif ve tahkir maksadile ona **Sarraf Hoca** da demeğe başlamışlardır.

Abdülâziz Mecdi Efendinin damadı İş Bankası memurlarından **Abdullah Emîr** Konyalıdır ve Ali Kemali Efendinin komşusudur. Küçük yaşındanberi hocaya hürmet ve hizmet eder, ufak tefek aile ve ev işlerini görür ve bu suretle teveccühünü kazanmak ve duasını almak istermiş. Mısır’dan geldikten sonra Konyaya gittikleri zaman yine hocayı aramış ve onu ihtiyar haliyle, o ulema kisvesiyle sarrafın kirli altınlarını yıkayıp temizlemekle meşgul görünce bu vaziyetten müteessir olmuş, fakat cahiller ve mutaassıplar, gibi sarrafın yanında çalıştığından dolayı değil, bu kadar fazıl ve kemâl sahibi bir adamın maişet yüzünden zamanla bu hale düşmüş olmasında aramıştır. Aynı zamanda aralarında şöyle bir muhavere (konuşma) cereyan etmiştir:

“Bademin kabuğunu yalaya yalaya dilimiz aşındı. Lübb’ünden ne zaman tattıracaksınız?”

“Ben İstanbula geldiğimde o iş de olur. Seninkinin bir baltalık işi kaldı. Onu da indirince tamamdır.”

Sivaslı Ali Efendinin burada **“seninkinin”** sözü ile kasdettiği zat; Abdullah Emîrin kayın babası Üstâd Abdülâziz Mecdi Efendidir.

Bu söze göre **Abdülâziz Mecdi Efendinin bu sıradaki manevî derecesi Ali Kemalî Efendimden dûn bir mertebede imiş.**

Ali Kemalî Efendi bu rumuzlu ve kapalı sözü söyledikten sonra çok yaşamamış, şehid olmuş ve tabiî İstanbula da gelememiştir.

Tasavvufla uğraşanlar bu cümleyi şöyle tabir ve tefsir ederler:

Sivaslı Ali Kemali Efendi maddî vücudile değil, manevî varlığile İstanbula gelmiş ve bu aralık arkadaşı Abdülâziz Mecdi Efendiye intikal etmiştir. Abdullah Emîr, yemek istediği bademin özünü yani manevî feyzi de Sivaslı Ali Efendiden değil, kayın babası Abdülâziz Mecdi Efendiden alacaktır.

Konya Halkevinin meczub Şakir Efendi hakkında neşretmiş olduğu eserde bu zat için şu satırları okuyoruz:

“O vakit Konyada Sivaslı Ali Kemalî Efendi namında memleket münevverlerinin çok derinden sevdiği bir zat vardı. Hoca Efendi Konyaya eskidenberi yerleşmiş, uzun seneler medresede ulûmu arabiye okutmuş ve çok talebe yetiştirmiştir.

Fakat istikbali gören merhum yalnız medreseciliğe saplanıp kalmamış, vaktin münevverlerile de tanışmış, idadi mektebine arapça muallimi olmuştur. Uzun seneler mektepte ders okutan Ali Kemalî Efendi orada zamanın genç ve hür hocalar ile tanışmış, diğer ilimler, zaten müstaid olan merhumun fikrî hayatı üzerinde müsbet tesirler yaparak onu hakikaten müteceddit ve müsaadekâr bir şahsiyet haline getirmiştir. Merhum rind meşreb ve yüksek kalbli, filozof bir zattı.

Softalığın ve softa kafalılığın kendisinde zerresi kalmamıştı. Öyle ki yeniliği kabul etmekte herkesten ön safta idi. Uzun seneler mebusluk yapmış ve son inkılâbın, iptidalarında Konya müdafaai

Hukuk reisliğinde bulunmuştur. Fakat maalesef böyle teceddüt perver zevatın ölümü çok hazin oluyor. Merhum da taassubun şerrinden kurtulamadı. Konya isyanında âsiler tarafından feci bir surette öldürüldü

Öteki vak'a da şudur:

Diyanet İşleri Reisi olan **Şerefeddin Yaltkaya**, Darü'lmualliminde okumuş, medrese tahsilini de usulü dairesinde bitirip icazet almış değerli bir âlimimiz, kendi sahasında eşsiz bir mütefekkirimizdir.

Darülmuallimin mezunu olmak itibariyle önce muallimliğe sülük ederek, Maârif Nezaretince rüştiye muallimliğine tayin edilmiş olduğu gibi; aynı zamanda camilerde lisanı ve dinî bilgiler okutmak üzere müderris de olmuştur.

Yine bu zat, son zamanın meşhur mutasavvıflarından Cerrahpaşa hatibi Arif Efendi merhumun oğlu olmak itibarı ile aile ve muhit icabı olarak tasavvufa ve manevî ilimlere de yabancı olmadığından, tekkelere devam eder, mutasavvıflarla görüşür, dervişlerle düşer kalkar, hâsılı eski kültürümüzün üç büyük sahasında maharetle at oynatır bir ilim ve irfan âşıkıdır.

Bu üçüncü mesleği dolayısıyla mutasavvıfları ziyaret ettiği sırada, devrinin bu yolda en büyük adamı bulunan Ahmed Amîş Efendinin hu-zurlarına da, Sami Evranos'un delâletiyle gidip, Ahmed Amîş Efendiden manen istifade etmek ister.

Sami Evranos; **Şerefeddin Yaltkaya**'yı:

"Çalışkan; okumağa, yazmağa meraklı ve yetişecek bir ilim âşıkı, Bandırma rüştiyesi muallimi evveli."

diye, hazrete takdim eder ve huzurlarında biraz bulunduktan sonra elini öpüp arkadaşile birlikte çıkarlar.

Ahmed Amîş Efendi, kedisiyle görüşenlere yahut huzuruna bu suretle getirilenlere çok kerre ya maddiyat yahut maneviyatına dair bazı, tebşirlerde bulunurmuş ve bunları bazan görüştüğü kimseye vecahen bazan da gıyaben söylermiş.

Ahmed Amîş Efendi, Şerâfeddin Yaltkaya'ya, vechen böyle bir tebşirde bulunmayınca, ertesi gün, Sami Evrenos, yalnızca, hazreti ziyaretle, onun hakkındaki tebşirlerini öğrenmek ister ve:

"O, bulunduğu mesleğin en son mertebesine çıkar."

Müjdesini, alır ve hâdise de hakikaten buyurdukları gibi çıkar. Şöyle ki:

Şerefeddin Yaltkaya, ilk intisap ettiği rüştiye müallimliğinden sonra idadiye ve lise hocalığına, daha sonra da bu mesleğin en son mertebesi olan üniversite profesörlüğüne çıkınca, bu hâdiseyi bilenler ve bu neticeyi göreliler, Ahmed Amîş Efendinin uzağı görmekteki kudret ve kuvvetini yâd ve tasdik etmişlerdir. ,

Yine bu zat aynı zamanda medreselerde ders okutmak hak ve salâhiyetini de haiz bir müderristir demiştim. O, bu sıfat ve salâhiyetle, bugüne kadar evkaf hâzinesinden maaş almaktadır. Hattâ Tevhidi Tedrisat Kanunu çıktıktan ve medreseler kapatıldıktan sonra bile; Fatih camiinde, bilhassa ramazan ayında, halka vâz ve nasihatlerde bulunurdu. Son günlerde Üniversite profesörlüğünden Diyanet İşleri Reisliğine de geçince, ilmiye mesleğinin son mertebesi ve eski şeyhülislâmlığın karşılığı olan bu makama çıkmış olması da, pek yerinde olarak yine Ahmed Amîş Efendinin uzağı görmekteki kudretine affolunmuş ve hâdise, hakikaten müşarünileyhin, buyurdukları gibi, 30 sene sonra da olsa yine zuhur etmiştir.

Yine bu zatın, Mustafa Kemal'in, son dinî tazim olan cenaze namazını da, Dolmabahçe sarayında kıldırmak şerefine mazhar olduğunu biliyoruz. Meslek veya diyanet icabı, arasıra yapmakta oldukları imametin son mertebesi de, şüphesiz bir milletin en büyüğünün namazını kıldırmaktır.

Ahmed Amîş Efendinin, yalnız müteşerrilerin (şeriât sahipleri) değil, bir takım mutasavvıfların bile kolay kolay anlayıp hazmedemiyecekleri birçok sözleri ağızlarda dolaşmaktadır. Ehli ve erbabı bu sözlerin her biri için birer vecih bulmakta iseler de, havsalası dar bulunanlar türlü türlü tefsirlere kalkışırlar, aleyhinde atıp tutarlar.

Bu türlü sözlerden de birkaç tanesini şuraya kaydediyorum:

Bir gün yanında damadı Darülfünun müderrislerinden Ahmed Naim Bey bulunduğu sırada huzuruna bir genç gelir, elini öper, karşısında durur. Ahmed Efendi, bu gence hitaben:

"Haydi, git, yine eskisi gibi kârhanelerde, meyhanelerde, gez, dur."

der. Genç, tekrar elini öper, kalkıp gider.

Müderris Ahmed Naim Bey, bu vaziyetler, bü sözler karşısında hayretler, içinde kalır. Bunu anlıyan Amîş Efendi, onun hayretini gidermek için der ki:

“Bunun âyan-ı sabite’sinde kârhanelerde, meyhanelerde gezmek vardır. Nasıl olsa bunu yapacak. Ben böyle söylemekle, hiç olmazsa günahtan kurtulmuş olur. Çünkü bu takdirce yaptıklarını emirle yapmış oluyor.”

Bunu böylece nakleden üstâd Abdülâziz Mecdi Efendi, bu şahsın halâ bu yolda gezmekte olduğunu söylerdi.

Yine bir gün, bir kadın müracaat ederek, herhangi manevî bir arzusunun husulü için Medine-i Münevvereye gönderilip orada Ravza-i Mutahhareye konulmak üzere bir arzuhal yazılmasını rica eder, türbedâr Amîş Efendi de iki satırlık bir pusula yazıp eline sıkıştırır. Âyetli, hadisli ve tumturaklı ifadeli bir şey bekleyen kadın, bu kadar sade ve iki satırlık bir pusula ile savuşturulduğunu görünce, dileğinin yerine gelemiyeceğini düşünerek:

“Bu kadarı makbule geçer mi?”

diye sorar. Ahmed Amîş Efendi de:

“Kadın; ben onu zatımdan, Muhammedime yazdım. Senin o kadarına aklın ermez, haydi git, elbette müessir olur.”

Buyururlar.

Aklı ermiyen yalnız kadınlar mı ya! Okumuş, yazmış olanlar da böyle. Liselerde Türk, Arap ve Fars dilleri ile din dersleri okutan Konyalı Arif Efendi adında çok fazıl bir zat vardır. Başından geçen şöyle bir vak’ayı anlatırdı:

Medrese tahsili görmüş, ayni zamanda diğer medrese mensupları gibi yalnız Arap dilini değil, Türkçeyi de çok iyi öğrenmiş olan bu zat, bu meziyetleri dolayısıyla, gençliğinde bazı büyüklerin çocuklarına hususî muallimlik edermiş. II. Abdulhamid’in kâtiplerinden Bürhan-ül-müeyyed mütercimi Kudüslü Kadri Beyin oğlunu okuttuğu sırada çocuğun ahvalinde görülen gayritabiî bir halin izalesine dua etmesini rica etmek üzere, Kadri Beyin müntesip olduğu Ahmed Amîş Efendi nezdine gönderilir.

Arif Efendi kalkar, türbeye gider, Amîş Efendinin huzuruna girip Kadri Beyin selâmını ve arzusunu arzeder. Fakat öyle bir cevap karşısında kalır ki, o zamana kadar okuduklarına, edindiği dinî kanaatlere göre, o türlü sözleri ancak Allah söyliyebilir, insan değil. Meselâ:.

"Verdim, olsun!" gibi bir söz.

O zaman, mutaassıp ve havsalası dar olan Arif Efendi, hiç ummadığı ve beklemediği bu cevap üzerine, hemen oradaki iskemleyi kaparak türbedârın üzerine hücum ile

“Vay! Tevekkeli senin için ….….demiyorlar? ”

Diyerek onu öldürmek ister. Bu vaziyet karşısında, yaşı yüze yaklaşmış, beli bükülmüş olan bu zaif ve nahif ihtiyar, hiç bir telâş ve korku eseri göstermiyerek, sadece;

“Vaktin gelince sen de anlarsın!”

demekle iktifa eder. Bu söz, Arif Efendiye o kadar tesir eder ki gayri ihtiyarî olarak iskemle elinden düşer, bir şey yapmadan, bir tek söz söylemeden oradan çıkar, gider.

Arif Efendi, sonraları bu vak’ayı hatırladıkça veya bir sırası gelip de söyledikçe pişmanlık alâmetleri gösterir ve o zamanki zihniyeti ile sonrakini mukayese ederek tasavvufun, teşerru’un [353] çok ilerisinde olduğunu itiraf ederdi.

İşte bu Arif Efendi, zamanla tasavvufa da sülük ederek, Ahmed Amîş Efendinin irtihallerinden sonra yerine türbedâr olan Mehmet Efendiye intisap etmiş ve diğer mutasavvıflarla düşüp kalkmağa başlamıştır. Bunlardan başka, önce, Mühiddin Arabî’nin vahdet-i vücut yolundan gittiği için Ahmed Amîş Efendiyi öldürmek istiyen bu zat, sonraları Şeyh Ekberin **“Tuhfe-i Sefere”** sini ve yine bu muharririn vâhdet-i vücud’ün ta kendisini gösteren سبحان من اوجد الاشياءفهو عينها vecizesini şerh ve vahdet-i vücut nazariyesini izah etmek üzere, Salâhaddin Uşşakî tarafından arapça yazılmış olan **“Miftâhu’l Vücud ilâ nihâyeti’l Maksûd”** adındaki risalesi Türkçeye çevirmiş, Abdülkerim Ceylî’nin **“İnsan-ı Kâmil”** inden ruh bahsini tercüme etmiştir. Benim ricam üzerine, yine Muhyiddin Arabinin en meşhur eserlerinden olan da Türkçeye çevimeğe başlamış ve 18 sahifesini bitirmişti, İstanbulu ter-

[353] Teşerru: şeriata uygun davranma.

ketmesi üzerine tercümeye devam edemedi. Kendi el yazısı ile olan bu tercümeler hususî kütüphanemdedir.

Arif Efendinin tasavvufa sülük ettikten sonra düşünüşündeki değişikliği belirtmek için **"Miftâhu'l Vücud ilâ nihâyeti'l Maksûd"** tercümesinin başına geçirmiş olduğu şu birkaç satırı alıyorum:

"Bu kitab-ı güzin şeyh-i hakikatbîn Abdullah salâhi Hazretlerinin bir eser-i hakikat-rehberidir ki şeyh-i ekber ve esrar-ı hakayika mazhar Muhyiddin Arabî Efendimizin bazı cühelâ-yı ulema arasında bir hayli itirazata sebep olan ve maazalik mahz-ı hakikat bulunan bir nutk-ı âlisini şerh ve izah için yazılmıştır.

İşbu eser, mürşid-i âli-himmet Behçet Efendi Hazretleri tarafından tercüme için âcizlerine emir ve tevdi buyurmuşlardır. Ben de nefsimden havi ve kuvveti tecrit ederek Şeyh Ekberin füyüzatı ruhaniye ve Cenâb-ı Salâhinin imdad-ı ruhanisinden istiane ile mütevekkilen alellah-il- kerim tercümesine başladım."

Şu ifade ve bu tercümeler, vakti gelince, Arif Efendinin de bu hakikatleri anladığını ve Ahmed Amîş Efendinin geleceğe âit ihbar ve tebşirlerinin tahakkuk ettiğini göstermez mi?

Bir gün, Ahmed Amîş Efendi, yemek yenilmek üzere tam sofraya oturduğu sırada, evde ekmek olmadığını refikası (hanımı) haber verir. Ekmek almak için bakkala gönderilecek o sırada evde başka kimse de bulunmadığı için, gidip kendisinin almasını hazret, refikasına söyler. O da cevaben: "hemen dışarı çıkmak için çarşaflı olmadığını, şimdi falanın geleceğini ve ona aldıracağını" söylerse de, Ahmed Amîş Efendi beklemek istemeyerek:

"BÖYLE ÇIK AL, BEİS YOK!"

der ve refikası da başına şöyle bir örtü atarak, fakat üstüne bir şey giymeyerek, evdeki kıyafetiyle gidip bakkaldan ekmeği alır, gelir.

Ertesi gün, türbede, ziyaretine giden üstâd Abdülâziz Mecdi Efendiye, Ahmed Amîş Efendi, bu hâdiseyi olduğu gibi naklederek:

"Bir kerre ağzımdan çıkmış bulundu. Söylememeli idim. Fakat herhalde söylediğini gibi olacak, çarşaf; kalkacaktır."

demiştir. Cumhuriyet devrinde sözünün nasıl ve ne suretle çıkmış olduğunu bilmem ki izaha hacet var mı?

Türbedâr Ahmed Amîş Efendi; bir gün türbede, yanında bulunan Abdülâziz Mecdi Efendiye, Fatihin sandukasını ve etrafındaki gümüş parmaklıkları işaret ederek:

"Bunlar zait ve faydasız şeylerdir, satmalıdır, böyle durdurulmamalıdır"

demiştir. Zamanla sözleri kısmen yerine geldi. Türbeler kapatıldı. Oralardaki eşya ve tezyinat büsbütün faydasız bir hale geldi. Şimdi sahipsiz ve bakımsız kalan bu türlü eşya, kısmen hırsızlara yemlik, kısmende çürüyüp mahvolmaktan başka bir şeye yaramıyor. Ergeç buna da bir şekil verileceğini ve bu zatın bu yoldaki sözünün de yerini bulacağını söylemek kehanet olmaz sanırım.

Burada adı geçen ve türbedâra da feyiz ve nur veren Muhammed Nur'ül Arabî de Türk tasavvuf tarihinde üzerinde durulacak büyük bir şahsiyettir. Aslen Arap olan, fakat 20 yaşından beri Türkiyeye gelerek, bilhassa Rumelide yerleşen ve orada ölen bu zat hakkında Abdülbaki Gölpınarlı Melâmiler ve Melâmîlik adlı eserinde lüzumu kadar malûmat vermiş olduğu için, burada ayrıca izahata lüzum kalmamıştır. Bununla beraber, o eserde görülmeyen başlıca üç fıkrayı türbedâr Ahmed Amîş Efendi ile ilgili olduğu için nakl ile iktifa ediyorum.

Seyyid Muhammed Nur'ül Arabî, ölümünden altı ay önce İstanbula geldiği zaman, türbedâr Ahmed Amîş Efendi, kendisini onun ziyaret edeceğini ummuş, hattâ kalben istemiş, fakat Nur'ül Arabî, ziyaret etmeden gitmiştir.

Ahmed Amîş Efendi, bu vak'adan, Nur'ül Arabî'nin, manevî mertebe itibarıyla kendisinden yüksek olduğunu, binaenaleyh kendisinin gidip onu ziyaret etmesi lâzım geleceğini anlıyarak, günün birinde kalkıp O'nun bulunduğu Ustrumca kasabasına gitmek istemiştir.

Türbedeki arkadaşına, bir hafta, on gün kadar hava tebdiline gideceğini söylemiş, o gün Sirkeciye inmiş, orada rastgeldiği müritlerinden birisi nereye gideceğini sormuş, Selâniğe gideceğini haber alınca hemen bir bilet alıp takdim etmiş ve bunun üzerine türbedâr efendi de yola revan olmuştur.

Rivayete göre, daha vapurda bulunurken, Nur'ül Arabî, keşfen türbedârın geleceğini bildiğin-

den, her zaman bindiği hayvanını, müritlerinden birisiyle Selâniğe göndermiş ve:

"Falan gün, falan saatte, şu şekilde, şu şemailde vapurdan bir adam çıkacak. Onu al, bu hayvana bindir, sen de rikâbında olduğun halde buraya getir."

Demiştir. Bu suretle türbedâr, Ustrumca kasabasına gidip Seyyid Muhammed Nur'ül Arabî'ye mülâki ve bir hafta kadar misafiri olmuştur. Aralarında samimî muhabbetler ve konuşmalar olmuş ve bu arada Nur'ül Arabî:

"Altı ay sonra ben de sana misafir geleceğim."

buyurmuştur. Bu sözün mânasını yanındakiler anlıyamamış, nasıl, niçin? diye birçok suâller sormuşlardır. Fakat türbedâr derhal anlamış ve memnunen dönmüştür.

Seyyid Muhammed Nur'ül Arabî'nin bu sözden kasdettiği mâna:

Altı ay sonra vefatlarını ihbar ve ondan sonra da bu muazzam sırr-ı ruhînin, ıdrak-i maâlîde kutbiyetin kendisine intikal edeceğini tebşirden ibarettir.

Buna benzer bir hâdise de Seyyid'le Ingilterenin Üsküp konsoloshanesi kavası (elçilik görevlsis) Veli arasında olmuştur. Şöyle ki:

Hak ve hakikat aramaya çıkan bir İngiliz, Seyyidin şöhretini işitip kendisiyle görüşmek üzere Üskübe gelir, konsoloshaneye misafir olur ve ertesi gün konsoloshane kavasının rehberliğiyle Seyyidin oturduğu yere gidip görüşür. Sorgularına, Seyyidin verdiği izahat, İngilizi o kadar mest ve memnun eder ki düşer bayılır; daha doğrusu cezbeye uğrar. Arnavut kavas Veli de, kılıcına dayanmış, bu hali seyrediyormuş. İngilizin bî-hoşluğu geçtikten ve umduğunu aldıktan sonra memnuniyetle konsoloshaneye dönmüştür.

Bunun üzerine kavas Veli, Seyyidin nezdine gider, tabancayı çekip karşısına dikilerek:

"O gâvura verdiğini bana da vermezsen şimdi seni öldürürüm."

diye tehditte bulunur, bu tehdit karşısında Seyyid gülerek: ,

"Her şeyin bir zamanı vardır. Ben altı ay sonra İstanbula gideceğim. Orada sana veririm."

der ve Arnavut kavasın ancak bu suretle elinden kurtulur.

Altı ay sonra vefatı vuku bulunca, kavas kendisinin aldatıldığına zâhip olur ve o sırada kavaslığı bırakarak, ticaret kasdiyle İstanbula gelir. Bir gün Sarıgüzelden Fatih camiine çıkan, yoldan giderken, uzaktan. Seyyid Muhammed Nur'ül Arabî'ninde yukarıdan aşağıya doğru gelmekte olduğunu görünce derhal karşılayıp:

"Vay efendim, ben seni aylardanberi arıyordum."

Diyerek ellerini öper. İşte o zaman türbedâr, vazı ve tavrını bozmayarak:

"Biz adamı İstanbul'da da buluruz."

Der. Bu fıkrayı nakledenler bununla da Seyyid Muhammed Nur'ül Arabî'deki marifet sırrının türbedâra intikal ettiğini ve Arnavut Velinin de, Seyyidin manevî varlığım türbedârda görmüş olduğunu söylerler.

Arnavut Veli baba, 1926 senesine kadar yaşıyordu ve son zamanlarda odun yarıcılığı yapmakla geçindiği için **Oduncu Veli Baba** adiyle anılırdı. Cibalide oturuyordu.

Seyyid Muhammed Nur'ül Arabî gibi kuvvetli şahsiyetlerden hükümetlerin her zaman ne kadar çekindiklerine ve onları ne suretle nezaret altında bulundurduklarına tarih şahit olduğu gibi; bu kabîl kimseler muhitlerindeki müteşerrilerin de vakit vakit ta'rizlerine, taarruzlarına ve iftiralarına maruz kalırlardı.

Müteşerrilerle mutasavvıflar arasında iradenin küllî mi, cüzî mi olduğuna dair ezelî bir ihtilâf olduğu bilinen şeylerdendir ve bunun hakkında küçük büyük, Türkçe, Arapça ve Farsça belki yüzlerce kitap ve risale yazılmıştır.

Seyyid Muhammed Nur'ül-Arabî'nin şöhretini görenler ve etrafında toplananların taşıdıkları mabadüttabiî, yüksek fikirleri kendi kanaatlerine uygun bulmayân müteşerrilerle hükümet memurları, Seyyidi, padişaha curnal ederler. Padişah Abdülmecit, Seyyidin incitilmeden ve korkutulmadan, eski tabiriyle mutayyeben ve muazzezen İstanbula getirilmesini irade eder, öyle yapılır ve getirilip şeyhülislâmın konağına misafir edilerek, orada izaz ve ikram edilir.

Tasavvufî fikirleri ve bilhassa irade hakkındaki görüş ve inanışı anlaşılmak için, hissettirmeden kendisinin imtihana çekilmesi istenilir. Bunun için bir ziyafet tertip ebilir ve İstanbulun büyük âlimleri bu ziyafete ve sonundaki sohbete davet edilirler. Padişah da gelerek, konuşmayı kafes arkasından

dinler. Söz Allah Teâlâ'nın sıfatlarından açılarak, birçok vadilerde dolaştırıldıktan ve kudret ve hayat ve ilim gibi sıfatlar geçildikten sonra nihayet bahis irade sıfatına getirilir, bunun üzerinde de hayli konuşmalar olur. Sonunda Seyyid der ki:

"Allahın bütün kemal sıfatları insanda; zaif, cüz'î, mahdut olsa da gene vardır. Böyle olunca Zaif, cüz'î bir iradenin elbette insanda bulunması lâzım gelir. Fakat huzurda bulunanlarda irade olmaz."

dinliyenler, Seyyidin iradeyi inkâr etmediğini anlamakla beraber, bu sözlerine de bir mânâ veremezler, tavzihini (açıklamasını) rica ederler, o da der ki

"Bakınız biz huzur-ı şahanedeyiz. Tabiî irademize malik değiliz, irade padişahımızındır. Gelin buyururlar, geliriz. Çıkın, gidin buyururlar, çıkar, gideriz. Binaenaleyh şurada ve şu dakikada biz irademize malik değiliz, Ne vakit ki huzur-ı şahaneden çıkarız, o vakit irademize malik oluruz. Ehlullah ise her an huzurda, huzur-ı İlâhîdedirler. Bundan dolayı onlar iradelerine hiç bir an malik değildirler. Daima Allahın iradesiyle hareket ederler. Huzurdan fâriğ olmazlar ki iradelerine sahip olsunlar."

Bu söz müteşerrileri ikna etmiş midir, etmemiş midir, bilmem. Fakat padişah çok memnun olmuş olacak ki Seyyidi taltif ederek yine geldiği gibi yerine göndermiştir.

İrade meselesinin İslâm dininde ne derece ehemmiyeti hâiz olduğu, siyasî bir suç isnadiyle cezalandırılmak istenilen bir mutasavvıfın, bilhassa bu mevzudan imtihan edilmesiyle de sabittir. Filhakika bu mevzu, 1300 küsur senedenberi İslâm âleminde münakaşa olunmuş, kelâm, akaid ve tasavvuf kitaplarında buna bahisler, fasıllar ve sütunlar tahsis- edilmiş olduğu gibi; ayrıca büyük küçük ve sayısı yüzleri geçen kitap ve risale de yazılmıştır.

Yine bu mevzuun münakaşasmdan Cebriyye ve Kaderiyye adlariyle anılan mezhepler ortaya çıkmış, taraftarlarının bir kısmı ifrata, bir kısmı tefrite düşmüşlerdir.

Kelâmcılar arasında, bu mevzu etrafında: Kul fiilinin halikı mıdır, değil midir? Münakaşası ise malûmdur.

Büyük mutasavvıflardan Muhyiddin Arabî cüz'î irade'yi de reddeder.

Abdülkerim Ceylî, vücut meselesinde olduğu gibi; bunda da Muhyiddinden biraz ayrılır ve zaif bir irade kabul eyler.

Müteşerriler ise kulun cüz'î iradesine sahip ve malik olduğuna inanırlar ve buna aykırı düşünenlerin tekfirine, hattâ idamına bile fetva, verirler.

Üstâd Abdülâziz Mecdi Efendi de cüz'î iradeyi kabul etmiyenlerdendir. Buyururlardı ki:

"Ulema, beden'le ruh'un hâlikı Allah olduğunu; fakat irade hal kabilinden olduğundan, onun hâlikı kul bulunduğunu söylerler. Bu, doğru değildir; beden'siz, ruh'suz hal olamıyacağından yahut hal bedenle ruhtan ayrılamıyacağından, iradenin yaratıcısıda Allah Teâlâ olmuş olur,

İrade, birdir, tecezzi (bölünme) kabul etmez. İradei cüz'iye, iradei külliye'nin; iradei külliye de iradei cüz'iyenin aynıdır.

Risalei Tevhid'de bu cihet biraz daha tafsil ediliyor ve deniliyor ki;

"Hak Teâlâ hazretleri muhit-i âlemdir. Ümmehâtı yedi sıfattır ki vücud-ı İlâhîye delâlet ettiklerinden sıfat-ı sübutiye tâbir ederler: Hayat, ilim, irade, kudret, semi, basar, kelâm.

Bu sıfatlar nefsülemirde birdir, taaddüdü nisbîdir. Bu sıfatlar ve kâffe-i evsaf Hakkın olup, halkta bulunmasını hakikat kabul etmediği gibi; akıl dahi tecviz etmez.

Zira hayat sıfatı mahlûkta olsa, helâk olmamak ve fena bulmamak, ilim sıfatı olsa herşeyi bilmek ve hiç bir şeyde cahil olmamak; iradet ve kudret sıfatları halkta bulunsa; muradettiği şey'e **"OL"** demesiyle o şey husule gelmek ve her şeye gücü yetip bir şeyden âciz kalmamak iktiza eder. Semi ve basarı olsa ırak yerden ve perde ardından işidip görmek, kelâmı olsa her kelâm ile tekellüm etmek icap eder. Mahlûkun ise bu meşruhatın hilâfında bulunduğu delilden âzadedir. Binaenaleyh abdin bu sıfatlardan nasibi ve dahli olmadığı gibi, her fiilin zuhura gelmesi bu sıfatların küllisine ve bazıları bu sıfatların ekserisine taallûku bulunduğu ve sıfatsız hiç bir şey vuku bulmayacağı tariften müstağnidir. Bunun için abdin ef'alde dahi medhali yoktur. Fail ve mevsuf Hak Teâlâ hazretleridir. Abid, mazharı ef'al ve sıfâttır. Sıfâtı- İlâhiye semavî olsun, arzî olsun cüz'iyatta zuhur ettiğinden sıfatı cüz'iye ve iradei cüz'iye tabir olunur. Yoksa cüz'iyatta zuhur eden irade, irade-i ilâhiyeden başka bir irade olmak yahut noksanı ve tecezziyi kabul etmiyen iradei ilâhiyeden bir cüz'ü verilmiş olmak değildir."

Hâsılı, cüz'î iradeye malikiyet iddia etmek: saniyede kilometrelerce hızla giden arzı istediğim zaman durduracağım, demeğe benzer. Arzın bu kadar hızla hareket halinde bulunduğunu bize bugün ancak fen isbat etmiştir. Bu, Allah Teâlâ'nın değişmiyen ezelî kanunlarındandır. Bütün beşeriyet bir araya gelse, bu ezelî kanunu değiştiremez ve arzın hareketini bir saniye geri bırakamaz. Yalnız arzın mı ya? Tramvaya binen bir kimsede, saniyede değil, saatte ancak kilometrelerce giden bir tramvayı bile bir an için durdurmak kudreti var mıdır? Tramvayı istediği zaman durduran, istediği zaman hareket ettiren, yalnız vatmandır. (Kaptan) Binaenaleyh içinde oturanlar, vatmanın hareketine ve iradesine tâbidirler. Kendilerinin hareket ve tevakkuf hususunda zerre kadar sun'u taksirleri, yani irade ve kudretleri yoktur. Bir tramvayı arzusuna râm edemiyen insan arzı nasıl durdurabilir?

İşte bunun gibi, insanın istediği gibi hareket etmek hususunda iradesi yoktur. Bunda ancak Allah Teâlâ'nın iradesi vardır. Bununla beraber, zahir şeriatı korumak ve avamı siyaseten ve idareten elde tutabilmek için bir kısım mutasavvıflar, ister istemez, insanlarda da cüz'î bir irade kabulü cihetine gitmişlerdir. Bundan dolayıdır ki büyük mutasavvıf Erzurumlu İbrahim Hakkı'nın mürşidi İsmail Fakirullah kaddese'llâhü sırrahu'l azîz:

"Cebir meselesi; kâmile nisbetle mahz-ı kemal ve ihtiyar meselesi; kâmile noksanlıktır. Keza-lik ihtiyar meselesi; nakısa nisbetle ayni kemal ve cebir meselesi nakısa mahz-ı hatadır."

demiştir. Üstâd Abdülâziz Mecdi Efendi de:

"İradeyi inkâr avam için, ikrâr da havas için küfürdür."

buyururlardı.. .

Üstadın yetiştiği ve feyzaldığı muhit ile o muhittekilerin hâl ve vaziyetlerini, bilhassa manevî ve tasâvvufî mesleklerini şöylece gözden geçirdikten sonra; şimdi kendilerinin vücuda getirmiş ve daha doğrusu devam ettirmiş oldukları muhiti izaha girişebiliriz.

Yine bir hadiseden bahsedelim.

Ahmed Amîş Efendi, 100 yaşını geçkin bir ihtiyar olduğu için söz arasında ısınmaktan bahseder ve **"iyi bir kürk olsa ısınırım",** buyururlar.

Bu kadarcık ima ve işaret üzerine üstâd derhal çarşıya giderek muhtelif neviden ve cinsten üç kürk getirip önüne kor. Üstâd, bunun üzerine aralarında şöyle bir konuşma olduğunu söylerdi:

İşte efendim üç kürk. Bu 50 lira, bu 30 lira, bu da 25 liralıktır. Dedim. Bunun üzerine Ahmed Amîş Efendi:

"İstemem, götür."

Dedi. İlk arzu ile bu red karşısında hayrette kaldım. Fakat sebebini de sormadım, soramadım ve bunda elbette bir hikmet vardır diyerek emirleri üzerine kürkleri götürüp sahibine geri verdim.

Aradan bir kaç gün geçti, yanına gittim. Bana:

"MECDİ; CEHENNEMİN MÜDDETİ KAÇ SENEDİR BİLİR MİSİN?"

"65,000 SENEDİR."

Dediler. Başka bir gün de durup dururken yine bu suali irad buyurdular, fakat bu sefer müddeti **6,500** seneye indirdiler. Esasen birçok mutasavvıflar hep bu yolda giderler, sözü hep böyle etrafta dolaştırırlar.

Bu sırada mebusluk, memurluk ve ticaret gibi bir meşgalem de olmadığından İstanbul'u terk ile memleketim olan Balıkesire çekildim. Orada yerleşir yerleşmez bu sefer Balıkesiri de terk ile Mısır'a gitmek arzusu bende belirdi. Bunun tedarikleriyle ve tedbirleriyle zihnen meşgul iken bir gün Balıkesirin meşhur meczubu **İsmail**, evin kapısını çalarak:

"Uzun yola, uzun yola. Haydi... Hayırlı ola!"

diye seslendi, geçti. Hâlbuki ben kararımı henüz aileme bile açmamıştım. **Meczup İsmail**'in de bu ihbar ve ihtarım duyunca artık kat'î kararımı vererek, âdeta Hükümet kuvvetiyle cebren memleketten çıkarılıyormuşum gibi alelacele ailemi, çocuklarımı alarak hep birlikte Mısıra gittik.[354]

---

[354] Şeyh Bürhaneddin dermiş:

"Meczuba elinizden gelen her yardımı yapınız. Faydasını görürsünüz. Fakat kendi ile konuşmaktan bir fayda göremezsiniz. Çünkü maneviyatınız denk değildir."

Abdülâziz Mecdi Efendi de, derlerdi ki:

"Bu türlü meczuplar kendiliklerinden hiç bir şey yapamayıp kuvvetli bir velî bunların iradesini selbederek

Üstâd; Mısıra gider gitmez 1914 Cihan Harbi de patlak yermiş, yollar kapanmış, orada maişetini ticaretle ve bilhassa uzun senelerdenberi yapmış ve alışmış olduğu zahire ve un ticaretiyle temine mecbur kalmıştır.

Yabancı bir muhitte kendisini tanıtıncaya ve memleketin ticarette gidişini kavrayıncaya kadar hayli sıkıntı çekmiş, fakat çalışmış, muvaffak olmuş ve **6,5 sene** bu vaziyette Mısırda kalarak; nihayet Türkiyede mütareke olunca İstanbul'a gelmiş ve tabiî ilk evvel ziyaret ettiği zat yine mürşidi Ahmed Amîş Efendi olmuştur. Elini öpüp de halini ve başından geçenleri anlattıktan sonra aldığı izahattan:

Cehennemin müddetinin 65;000 sene oluşudan bahsedişi, kedisinin 6,5 sene mürşidinden uzak yaşadığına ve bu suretle bir cehennem hayatı geçireceğine işaret olduğunu, yani mürşidinin kendisine kırılarak **"SEYAHAT CEZASI"** verdiğini ve buna sebep de kürkleri önüne serdiği zaman onların fiyatını söylemiş olmasından ileri geldiğini anlamıştır.

Dûçar olduğu bu cezadan, dolayı mürşidine karşı zerre kadar kırgınlık duymak şöyle dursun bilâkis daha ziyade feyiz vermek için böyle yapmış olduğunu üstâd söylerdi ve Mısırdan dönüşünde bu feyzi umduğundan çok fazla aldığını da sözlerine ilâve ederdi.

Üstâd, vakit vakit bu hâdiseyi tekrarlar ve izah ederken derlerdi ki:

"Ben bu kadar gizli kapaklı söz söylemem. Çok kere muhatabımın idrakine ve kabiliyetine göre açık da söylerim, Fakat bu yol, yani mürşidle müridin teması keyfiyeti barutla pamuğun bir arada bulunmasına benzer. Bazan hiç bilinmeyen bir sebepten dolayı barut birdenbire ateş alıverir."

Bu ateş alış müridin lehine olduğu kadar aleyhime de çıkabilir. Yani mürşidin nelerden hoşlanmadığı, ne gibi şeyleri beğendiği bilinemez. Ani bir hareketi kalbiyye her şeyi altüst edebilir ve neticesinde mürid ya manen olur yahut manen ölür. Binaenaleyh her zamanda, her temasta ve her hitapta, mürşidin karşısında son derecede dikkatli, uyanık ve tetik davranmak lâzım gelir.

Üstâd, 6,5 sene Mısırda bulunduğu halde asla siyasetle uğraşmamış, oraya muhtelif tarihlerde her biri bir suretle sığınmış olan muhalif fikirli Türklerle de temas ve ihtilât etmemiş ve kendi başına sessizce ticaretle uğraşmıştır.

Mısırda bulunan Türklerden en ziyade görüşüp konuştuğu başlıca iki kişidir. Birisi; Abdülhamid'in uzun müddet Şeyülhislâmlığını yapmış ve o sırada Mısıra çekilmiş olan **Cemaleddin Efendi**, ötekisi de Mısır Hidivinin saray hocası ve imamı **Gümüşhaneli dergâhı şeyhi Dağıstanlı Ömer Ziyaeddin Efendi**dir.

İşte bu yola gidişlerinden dolayıdır ki Umumî Harpte Türkler İngilizlerle harp halinde bulunduğu ve bu yüzden Mısırdaki Türk tebaası esir sayılıp kamplara sevkedildiği halde üstada ne İngiliz, ne de Mısır hükümeti bu bapta bir müşkülât göstermemiştir.

Fakat dindar oluşu, ulema kisvesini taşıyışı, hele Arab dilini bütün fesahat ve belâğatiyle konuşuşu yüzünden Arap âlimleriyle vakit vakit camilerde ve hususî toplantılarda buluşur ve dinî mübahaseler ederlermiş.

Üstâd, Arab âlimlerinin biz Türklerden çok mutaassıp ve daha inhisarcı olduklarını söylerdi. Meselâ ne zaman Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellemden bahsetseler

"nebiyyüna el'arabî" (Peygamberimiz Araptır) derlermiş.

Bu sözü Arab âlimlerinden sık sık işiden ve tabiî içerleyen üstâd; günün birinde son olarak bir daha işidince kızarak ve sabredemiyerek hemen ilâve etmiş;

" Allah'ımız da Türktür."

Bu haklı mukabele' üzerine görüşüp konuştuğu Mısırlılar **"nebiyyüna el'arabî"** sözünü bir daha ağızlarına almamışlardır.

Evet; din bakımından Arabtan ziyade müslüman olan üstâd, milliyet bahis mevzuu olunca bu derece milliyetperverdir.

Mayıs 1336 (1920) da mürşitleri Ahmed Amîş: Efendinin irtihal buyurmaları üzerine, başsız ve tesellisiz kalmış olan bir kısım mensupları, üstadın etrafında dolaşıyorlar; kendilerini bir araya topla-

---

bu hale gelmişlerdir; bunların söyledikleri sözler ve gösterdikleri fevkalâde haller kendiliğinden değil o velîden akseder, binaenaleyh bunlardan bir şey beklemek, bir şey ummak doğru değildir. Şu kadar ki kendilerin sataşmamak, eziyet ve hakaret etmemek lâzım gelir. Şayet edilirse meczubun değil, onu idare eden velînin sillesine çarpılmak korkusu vardır."

malarını istiyorlar; fakat üstâd buna taraftar olmuyor. Esasen: arkadaşlarından büyük bir kısmı da türbedâr Mehmet Efendi nezdinde kendilerine bir muhit yapıyorlar, pek azı bu tarafa geliyorlar.

Fakat bu hal, bu başsızlık bir sene kadar böylece sürüyor; sonra yavaş yavaş bir muhit husule geliyor. Kendisini sevenler, ilmini, irfanını takdir edenler etrafında toplanıyorlar.

İlkin kayıtsız, şartsız kendisiyle görüşenlerin yüksek tahsil görmüş gençler, olması bilhassa; dikkati üzerine çekecek kadar mühimdir. Bunu da yine elde bulunan mektuplarının muhataplarından ve onların adreslerinden öğreniyoruz.

Yüksek mekteplerde müsbet ilimleri okuyarak, ancak lâboratuvârlarda tahlil neticesinde, anlaşılan veya mikroskoplar altında görülen şeylere inanmış olan; fakat aynı zamanda din derslerinde, düşünmeksizin ve muhakeme etmeksizin- inanmayı telkin eden birbirini nâkız bilgilerle mücehhez bulunan tabip, kimyager, eczacı, hukukçu, edebiyatçı; felsefeci birçok genç, tesadüfün ve talihin karşılarına çıkarmış olduğu bu yeni ve parlâk yıldızı görünce; tabiatiyle; cazibesine kapılıyorlar ve etrafında toplanıp istifadeye başlıyorlar.

Bu mesele her ne zaman bahis mevzuu olsa:

“ Ben, mürşidim diye iddia etmedim; fakat etrafımdakiler beni/çok tevkir ettiler.” Buyururlardı. Ahmed Amîş Efendi de:

“Şeriati tut, hakikati yut!”

Buyururlarmış.

Sunullah Gaybî’nin şu beytinide hakikati açık söylemekteki tehlikeyi anlatıyor.

“Başımız meydana koyduk, keşf-i esrar eyledik;.”
“Enbiya-vü evliyanın ketmettiği mâna budur!”

Abdülâziz Mecdi'Efendi derdi ki:

Bir gün mürşidim Ahmed Amîş Efendi:

“Mecdi, sakın sırrı fâş etme!”

Dedi.

“Acaba bir şey mi yaptım?” diye korktum. Benim korkumu gidermek ve bir hakikat bildirmiş olmak için buyurdular.

"Edemezsin ki, edilemez ki, ruhunu ortaya at, faş et anlat bakalım. Edemezsin, O’da öyledir".

Bu tenvir ve irşaddan mülhem olarak, Mecdi Efendi derlerdi ki,

"Cenabı Hak sırrı vahdetin gizlenmesini ister ve bu işi mahdut kulları ile idare eder, irşad ve idlal kendisindendir.”

Abdülâziz Mecdi Efendi irtihalleri beklenmedik bir zamanda olmuştur. Sıhhati yerinde, çalışıyor, yazıyor, yazdırıyordu, 1941 senesi hazıranının ilk haftasında Kitabülmarife tercümesi dolayısıyla nezdlerinde bulunduğum sırada:

“Doktorlar kuvvetli gıda almaktan menediyorlar; hâlbuki onlarda olmayınca, bu işler görülemiyor; bakalım ne yapacağız?”

Buyurdular ve yine tercümeyi takrire başladılar. Fakat hareketlerinde, tavırlarında, takrirlerinde ve seslerinde bir gevşeklik, bir yorgunluk hissedilmiyor değildi.

Ertesi hafta bir mazeretim dolayısıyla, ziyaret edememiştim. Üçüncü haftadaki ziyaretimde kendilerini yatakta gördüm. Şu halde felâket haziran ayı içinde baş gösterdi demektir. Evet; üstâd artık ilmî hayatına son vermiş ve iki eserini de yarıda bırakmıştı.

Hastalıkları esnasında hiç bir vasiyette, hiç bir arzu ve emirde bulunmadılar. Ancak bu sırada söylediği bazı sözleri birer manevî işaret gibi telâkki edenler az çok arzularını sezmeğe çalışmışlardı. Ancak **“son günlerinde aile efradını toplayarak kendisinden sonra öpecekleri elin AHMED TÂHİR MARÂŞÎ EFENDİ olacağını tebşir ettiği rivayetini beyan ederiz.” [355]**

Aile hekimi Profesör Doktor Süheyl Ünver le arkadaşları Salim Ahmed ve Nuri; büyük hasta ile çok yakından alâkadar oluyorlardı. Mütehassıs doktorlar da davetle konsültasyonlar yapıldı. Tedavi şekli tesbit olundu. Bu gençler, tedavi usullerini tatbika başladılar. Fakat hastalık günden güne arttı,

[355] Daha sonradan alınan bilgiler ışığında bu bilgi buraya derç edilmiştir. (Hazırlayan)

eksilmedi. Nihayet dört gün koma içinde kaldıktan sonra, **1941 senesi Ağustosunun 27 nci çarşamba** sabahı saat ikiye çeyrek kala (Şaban 1360) irtihal -buyurdular.

İrtihal'in lügat mânası bu büyük hâdiseyi hakkiyle ve tamamiyle anlatamıyor. En doğrusunu, Mahmud'ül kemal bir edibimizin şu sözleri ifade eder:

"O, 75 seneden beri mütehassir olduğu hir âlem-i feyzafeyze yükseldi. Kudsiyan ile tertib-i bezm etti. Âlî idi, itilâ etti. Safî idi, safa buldu. Rahîm idi, rahmet gördü. Cemil idi, cemâle kavuştu. Münevverülkalb idi, şimdi bir âlemdi nurda tenezzüh ediyor. Bir bülbül-i ilâhî-neva idi, şimdi, bahar içinde bahar görüyor. Binaberin pâmal-i mevt olmadı, müstağrak-ı hayat oldu."

Nâş-i mağfiret-nakışları Ağustosun 27 nci çarşamba günü saat 16 da Bayezid'de Soğanağa mahallesinde Nur sokağındaki saadethânelerinden kaldırılarak hürmetkârlarının elleri ve omuzları üstünde Fatih Camiine götürüldü. Orada ikindiden sonra cenaze namazları kılınarak yine eller ve omuzlar üstünde Edirnekapıdaki şehitliğe götürülüp rahmanın rahmetine vedia kılındı.

Ve´s-selamü ala men ittebeal Huda

اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلٰى اٰلِهِ وَصَحْبِهِ أَجْمَعِينَ

وَالْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ

****
***
**
*

DUÂ'NIN GİZLİ SIRLARI VARDIR

Bir gün Şeyh Ebû'l-Abbas el-Mürsî kaddesellâhü sırrahu'l azîzin huzûruna bir adam girdi. Şeyhin acı çektiğini gördü. Ona:

"Efendim Allah Teâlâ size afiyet versin." dedi. Şeyh adama herhangi bir cevap vermeksizin sustu. Sonra adam bir süre herhangi bir şey konuşmadan oturdu. Daha sonra tekrar:

"Efendim Allah Teâlâ size afiyet versin." dedi. Bunun üzerine şeyh:

"Evet ben Allah Teâlâ'dan afiyet istedim. Elbette Allah Teâlâ'dan âfiyet istedim. Şu an benim içinde bulunduğum hâl, âfiyetin ta kendisidir."

Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellemde Allah Teâlâ'dan âfiyet istemiştir. O bir hadisinde şöyle buyurmuştur:

"Hayber'de yediğim etin etkisini hâla vücûdumda hissediyorum. Şimdi o artık benim atar damarımı kesmiş bulunmaktadır."

Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem, Allah Teâlâ'dan âfiyet dilemiş olmasının yanı sıra böyle buyuruyordu.

Hz. Ömer radiyallâhü anh deAllah Teâlâ'tan âfiyet istemişti. O daha sonra hançerlenerek katledildi.

Hz. Osman radiyallâhü anh da Allah Teâlâ'dan âfiyet istemişti. O da boğazlanarak şehit edildi. Aynı şekilde Hz. Ali kerremallâhü vechede Allah Teâlâ'dan âfiyet istemişti. O da katledildi.

SEN ALLAH TEÂLÂ'DAN ÂFİYET İSTEYECEĞİN ZAMAN, ALLAH TEÂLÂ'NIN BİLDİĞİ SÛRETTE ALLAH TEÂLÂ'NIN ÂFİYET VERMESİNİ İSTE. (Ne istediğini bil.)

Şeyh şöyle diyordu:

"Sabır kelimesi Arapça asbar kelimesinden türetilmiştir. Asbar ise, oklarla nişan alman hedef demektir. Sabırlı insan da kendisini Allah Teâlâ'nın İlâhî takdir okuna hedef yapan kimsedir." [356]

[356] İbn Ataullah el-İskenderî, trc: Abdullah Mağfur, Letâifül-Minen Fî Menâkıbı'ş-Şeyh Ebi'l-Abbas ve Şeyhihi Ebi'l-Hasan- Allah'ın İki Velî Kulu, Üsküdar Yayınevi, Nisan 2011 İstanbul, s. 212-213

GERÇEK MÜRŞİDLER KİMLERDİR?

Şeyh Şerâfeddin Bingöl kaddese'llâhü sırrahu'l azîz buyurdu ki;

Mürşidler dört kısımdır:
Mürşid-i teberrük, mürşid-i tezkîye, mürşid-i tasfiye ve mürşid-i terbiye.
Makâm ve mertebeleri, ulvîyyet ve kudsiyyeleri, zikrolunduğu tertipdedir. En iptidâ (başlangıç) makâmda olan, mürşid-i teberrük'dür.

MÜRŞİD-İ TEBERRÜK olan zâtta bulunması lâzım gelen evsâf ve şerâitdendir ki; evvelâ o zât kendi mürebbî ve mürşidi tarafından **beş bin lafza-i celâl'i ve beş bin de salavât-ı şerîfeyi telkîn** ve tavsîfe me'zûn (***ders vermeğe yetkili***) bulunmalıdır. Bilcümle mahlûkâtın tesbihâtına vâkıf olması lâzımdır. Ehl-i kubûrun hakîkatına - hayal ve evhâm olmayıp, doğrudan doğruya - hallerine vâkıf olması gerekir. Onların üzerinde bulunan saâdet veya azabın, hangi amellerden mütevellit (***doğmuş***) olduğunu bilmesi lâzımdır. Azabın hangi cürüm ve günahın neticesi olduğunu bilmelidir. Bütün kâinatta her türlü vak'alardan ve renklerden, vahdâniyyet-i ilâhiyyeye ***(Allah'ın birliğine)*** burhân ve delâili anlaması gerekir. Cümle mahlûkâtın esâmilerini ***(isimlerini)*** bilmesi dahi lâzımdır. Etbâ ve müridânın üzerine, meşâyıh-i kirâm hazerâtının cezbe ve nazarlarını, celbe (***çekmeğe)*** iktidar ve selâhiyetli ***(yetkili)*** olması lâzımdır. Cihet-i istikâmeti mükemmel olmalıdır. Müridân ve etbâlarını, makâm-ı tezkiye ve tasfiyeye irsâle ***(çıkarmağa)*** muktedir olmalıdır. Yirmi dört saat içinde, yirmi dört bin lafza-i celâl ve beş bin salavât-ı şerîfe'yi ifâya ve bunlara müdâvim olması lâzımdır.

MÜRŞİD-İ TEZKİYE olan zâtta bulunması lâzım gelen evsâf ve şerâit, mezâhib-i erbea'nın (***dört mezhebin) azimet*** kısmına muhâlif olan efâl ***(işler)*** ve a'mâl ***(ameller)*** ve harekâtından mahfuz ***(korunmuş)*** olması gerekir. Kendi etbâ ve müridânına **yirmi dört bin lafza-i celâl ve beş bin salavât-ı şerîfe**'yi telkîne me'zûn olması gerekir. Bilcümle Saâdât-ı Nakşibendiyye'yi ***(Nakşibendî silsilesindeki büyükleri)*** istediği zaman davete selâhiyeti olması lâzımdır. Asrında mevcut yirmi dört bin evliyây-ı kirâm hazerâtını bilmesi dahi gerekir. Mürşidin hangi resûl ve nebî'nin makâmında olduğunu bilmesi gerekir. Kendi müridânının üzerine olan ahvâle vâkıf ve ârif olması ***(bilmesi)*** lâzımdır. Kendi etbâ ve müridânını a'dâ-i erbea'nın (***dört düşmanın***) mekrinden ***(hilelerinden)*** muhâfazaya dahi muktedir olması lâzımdır. Müridân ve etbânın kalblerinden evhâm ve hayâlât ve fütûru ***(zayıflık, ümitsizlik)*** dahi ref ü defe ***(yok etmeğe)*** selâhiyetli olması lâzımdır. Yirmi dört binden başlayıp yetmiş bine kadar zikre mezun olması dahi lâzımdır. Sâhib-i tevfîk ve erbâbı için bu zikir, bir saatlik vazifeden başka bir şey değildir; o kadar kolay ikmâl edilir.

MÜRŞİD-İ TASFİYE olan zâtta dahi, evvelki iki mürşidde bulunması gereken evsâfdan başka, evvelen âhirete ait umûrundan ***(hususlardan)*** zühd olması ***(kendini soyutlaması)*** gerekir. Hatıra mâsivâullah (***Allah'tan başka şeyler)*** gelmemesi için, mürşid tarafından mükellef ve muvazzaf olması lâzımdır. Bilcümle kâinât ve melekût kendisine fevt olmuş ***(kaybolmuş)*** olsa bile, bir zerre kadar ona nazar ve iltifatı olmaması lâzımdır. Levh-ü Mahfuzda yazılı bilcümle mukadderâta ittilâ etmesi ***(haberdar olması)*** lâzımdır. Etbâ ve müridânın üzerine, Cezbe-i Hayy'ı celbe dahi selâhiyet sahibi olması gerekir. Sohbet ve içtimâi, daima ekâbir evliyâullah ile olması lâzımdır. Müridânın her iki nefesi arasındaki otuz dört bin sırr-ı hikmete de vâkıf olması lâzımdır. Kur'ân-ı Kerîm'de mezkûr ***(geçen)*** beş yüz mâmûreyi ***(yapılması emredilen şeyleri),*** tamamen ifâ ***(yerine getirmesi)*** ve sekiz yüz cihet-i menhiyyeden ***(yapılmaması gereken şeylerden)*** uzak ve salim olması lâzımdır. Gerek güneş ve gerekse ay ve yıldızlardan vahdâniyyet-i ilâhiyyeye otuz üç kadar delil ve burhân çıkarması lâzımdır. Zamanın kutbunun ismini, nesebini bilmesi lâzımdır. **Bir saat zarfında yedi yüz bin adet zikr-i ilâhiyyeye muvaffak olması lâzımdır ki, buna tayy-ı lisân derler.**

MÜRŞİD-İ TERBİYE, mürşidin en yüksek mertebesidir. Bu zât, müctehid-i mutlak mertebesine ermiş olacaktır. İlme'l-yakîn, ayne'l-yakîn, hakka'l-yakîn ve bu mesâbiîn- den ulûm ve hakâikı anlaması ve idrak etmesi lâzımdır.

Beş adet irşâdın vücûhu kendisinde bulunması lâzımdır. Vecd-i irşâd ile müridi irşâda ale-l-ıtlak ***(mutlaka)*** me'zûn olması lâzımdır. Vücûh-u irşâd; inâyetullah, inâyet-i Resûl, inâyet-i meşâyıh ve mürşid ve inâyet-i melekü'l - mukînûn, âlât-ı irşâd; basîret, ferâset, teveccüh ve keşf-i hakikî, mevkûfu'l -a'lâ ve "elestü bi-rabbiküm" âleminin hakâyıkına vâkıf olması gerektir. Kendi etbâ ve müri-

dânının “elestü bi-rabbiküm" gününün hakâyık ve cera- yânına vâkıf olması lâzımdır. Kendi etbâı olmayanların dahi, derçce-i iman ve ahd-ü misâkına ittilâsı (***bilgisi)*** olması lâzımdır. Kur’ân-ı Azîmüşşân’ın Levh-ül Mahfûz’da bulunan hurûfun ***(harflerinin)*** ve âyâtın ***(âyetlerinin)*** ulûm ve esrârına da vâkıf olması lâzımdır. Kaza ve mukadderât-ı ilâhiyyenin mübrem ***(kaçınılmaz)*** ve muallak ***(şartlı)*** olanını da ayırması ve buna vâkıf olması lâzımdır. Kutbü’z -Zaman Hazretlerinin bilcümle vezâifini de bilmesi lâzımdır. Bir müridin hâlet-i nez'isinde ***(can çekişme anında)*** yanına gidip imdadına yetişmesi lâzımdır. Ve onu muâvenet-i hakikî ile ve imân-ı kâmil üzere Hakk’a teslim etmesi lâzımdır. Hatta bir saat zarfında, yirmi dört bin etbâ ve müridânı dünyadan intikâl edecek olsa bile, kâffesinin imdadına yetişme kuvvet ve kudsiyyetine mâlik olması lâzımdır. Bilcümle Esma-i Hüsnâ’nın, ulûm ve esrârına ve hakâyıkına vâkıf olması gerekir.

Bu zikredilenler haricinde mürşidlerde olması lâzım gelen daha nice evsâf ve şerâit vardır. Fakat bu kadarını kâfi gördük. Cenâb-ı Hakk bilcümle mürşidin ve mürebbînin nazar ve kuvvey-i zâtından cümlemizi, müstefîd ***(faydalanmak)*** ve müstefîz ***(feyizlenmek nasip)*** buyursun. Âmin.

(BURKAY Hasan Menâkıb-ı Şerefiyye [Kitap]. - Ankara (Beş Cilt) : Çınar Yayınları, 1995-2010, c. I, s. 40-43)

"ŞEYHİM" DİYENLERİ TANIMAK İSTİYOR MUSUNUZ?

Şeyh Şerâfeddin Bingöl kaddese'llâhü sırrahu'l azîz buyurdu ki;

1- BİR KİMSE LEVHÜ'L MAHFÛZ'UN HAKİKATİNE VÂKIFIM VE LEVH'DE YAZILI OLAN MUKADDERATI (Kaderi) BİLİYORUM DERSE.

O kimse 124 bin Enbiyâ ve Mürselîn hazerâtının esâmilerini (İsimleri) bilmesi lâzımdır.

2-BİR KİMSE HIZIR ALEYHİSSELÂM İLE GÖRÜŞTÜM DERSE.

Kur'ân-ı azîmüşşân'ın âyetlerini, nâzil olan yerini ve ne sebep üzerine nâzil olduğunu ve her bir âyetin üç türlü manasını bilmesi lâzımdır. Avâm-ı nâsa âit, havasa âit ve hassü'l -havâsa âit olan manalarını bilmesi lâzımdır. Bu şerâit bulunmadığı takdirde hayal ve evhâmdır, hakîkat değildir.

3-. BİR KİMSE BEN MÜRŞİDİMLE VE ONLARIN ERVÂHI İLE İÇTİMÂ VE MÜLÂKÂT EDİYORUM DİYE İDDİADA BULUNUYORSA.

O kimse şimdi bulunan yedi tarikatın ıslahatı ile meşâyih-ı silsile-i şeriflerini bilmesi lâzımdır. Ve her tarikatın nihâyetinde olacak derece-i saâdet ve hidâyeti bilmesi lâzımdır.

(BURKAY Hasan Menâkıb-ı Şerefiyye [Kitap]. - Ankara (Beş Cilt) : Çınar Yayınları, 1995-2010, c. I, s. 11-12)

NE SURETLE SALÂVÂT-I ŞERÎFE GETİRİLMELİDİR?

Şeyh Şerâfeddin kaddese'llâhü sırrahu'l azîz buyurdu ki;

Birçok Eshâb-ı Kirâm ve Sıddîk-ı Ekber Hazretleri, Fahr-i Âlem Efendimize ne şekilde salavât getirilmesini sordular. Cenâb-ı Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem:

"ALLAHÜMME SALLİ ALÂ MUHAMMEDİN VE ALÂ ÂL-İ MUHAMMEDİN VE SELLİM," diye salât ve selâm ediniz" buyurmuşlardır.

Vird'de "SEYYİDİNÂ" ibâresi ilâve edilirse, ubûdiyyet (aşırı derecede kulluk) **neş'esi kalmaz. Fahr-i Âlem Efendimiz ise, ubûdiyyeti ihtiyar buyurmuşlardır** (seçmişlerdir). **Neş'e-i ubûdiyyeti her neş'eden çok severlerdi. Bu salavât-ı şerî- feyi tâlim buyurdukları mecliste hâzirûna hitâben:**

"Cenâb-ı Hakk beni abdiyyet (kulluk)**, saltanat ve nübüvvetle** (peygamberlikle) **tahyîr buyurdu (seçmemi istedi). Ben; 'Yâ Rabbi, hakîkatte saltanat sana yakışır, bana abdiyyet ve nübüvvet ihsân buyur" dedim.**

"Sana, kendi saltanatımdan vereyim" buyurdular. Ben yine

"Yâ Rabbi, saltanat (kullar için) **ârızdır ve** (gerçekte ise) **sana mahsustur. Bana abdiyyet ve nübüvvet kâfidir" dediğimde; 'Tahkîk, sana Süleyman Aleyhisselâm'â vermediğim saltanatı ve öncekilerin gıbta ettiği ve hasret kaldığı Makâm-ı Mahmüd'u verdim." buyurmuşlardır."**

(BURKAY Hasan Menâkıb-ı Şerefiyye [Kitap]. - Ankara (Beş Cilt) : Çınar Yayınları, 1995-2010, c. I, s. 166-177)

YAZILAR 492

İNSANIN BEŞ ELBİSESİ VARDIR

Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem şöyle buyurdu.

"Ey Ali, elbiseni kirlerden temizle ki, bu şekilde her bir nefesinde Allah Teâlâ'nın medet ve yardımına nâil olabilesin." Dedim ki:

"Ya Rasûlüllah, elbisem nedir?" Bana şöyle dedi:

"Allah Teâlâ sana beş kaftan giydirmiştir: Sevgi kaftanı, marifet kaftanı, tevhid kaftanı, iman kaftanı ve İslâm kaftanı.

Allah Teâlâ'yı seven kimseye her şey basit ve kolay gelir.

Allah Teâlâ'yı bilen mârifet sahibine de her şey küçük görünür. Allah Teâlâ'yı tevhîd edip birleyen hiç kimse Allah Teâlâ'ya hiçbir şeyi ortak koşmaz.

Allah Teâlâ'ya iman eden kimse, her şeyden emin ve güvende olmuştur. Allah Teâlâ'ya teslim olup İslâm dairesine giren herkesin Allah Teâlâ'ya isyân ve günahı azdır. Şayet O'na karşı bir kusur ve isyanda bulunacak olursa, derhâl özür ve tevbede bulunur. Bunu yapacak olursa, onun özrü ve tevbesi kabul edilir."

İşte o zaman, **"Ve elbiseni temizle**"[357] âyetinin manasını anladım.[358]

---

[357] Müddessir, 4

[358] İbn Ataullah el-İskenderî, trc: Abdullah Mağfur, Letâifül-Minen Fî Menâkıbı'ş-Şeyh Ebi'l-Abbas ve Şeyhihi Ebi'l-Hasan- Allah'ın İki Velî Kulu, Üsküdar Yayınevi, Nisan 2011 İstanbul, s. 123-124

VÂRİS-İ MUHAMMEDÎ EVLİYÂ-İ KİRÂM'A MAHSUS OLAN DOKUZ KERÂMET

Şeyh Şerâfeddin Bingöl kaddese'llâhü sırrahu'l azîz buyurdu ki;

BİRİNCİ KERÂMET :

Cenâb-ı Hakk, kendisine müridân ve itbâını (***tâbi olanları***) gösterip ve Resûl-ü Ekrem Aleyhis-selâm dahi kendisine icap eden vezâifini ***(görevlerini)*** gösterdiği lâhzadan itibaren, en sonundaki vazifeye kadar bütün avâlimde ***(dünyalarda)*** kendisinden ahd ve inâbe almış olan itbâların ve müridânın hakkında bir lâhza gafil olmayarak ve hiç bir kimseye ait emanetten velevki cüz'î bir miktar olsun, noksan bırakmayıp ikmâle muvaffak olmaktır. Âlem-i Ceberût'tan ***(Allah'a varmanın üçüncü basamağından)*** itibaren mürid kaç âleme intikâl etti ise, o âlemde onun hakkında ne gibi irşâd ve hidâyet vazifesini ikmâl edilmesi lâzım ise, bir lâhzanın hak ve hukukunu zâyi etmeden ikmâle ***(kaybetmeden tamamlamağa)*** muvaffak, olmaktır. Husûsiyle âlem-i dünyaya gelirken, vucûdüne ruhu nefh olunmazdan evvel, yine vucûde yapılması lâzım olan hizmet vardır. Velhâsıl, bu suretle bütün âlemde, bir âlemden diğer âleme intikal ederken ifâsı lâzım gelen hizmet ve muâvenet ve irşâd vazifesinden, bir zerre miktarı olsun eksik olmadan ikmâline muvaffak olmaktır. İtbâ ve müridânın hukukunu muhafaza ettiği gibi, Ceriâb-ı Hakk Teâlâ Hazretleri'nin kendisine ait olan ve yani, o mürşidin şahsına ait olan bilcümle vezâif-i ubûdiyyet ***(kulluk görevini)*** dahi tamamen ifâ ve ikmâle muvaffak olmaktır.

İKİNCİ KERÂMET :

Cenâb-ı Hakk (***tarafından),*** evliyâ ve mürşidîn-i kirâm hazerâtma ihsân buyrulan yedi kuvvet vardır. Kuvvet, meleke ve gücü yetmek demektir. Bu yedi kuvveti Cenâb-ı Hakk, evliyâların kalplerine türlü türlü makâmatta tevdî buyurmuştur. Bu kuvveti yerleşmiş olan bir makâmın içine, eğer Arşurrahmân-ül- A'zam konulursa, Arşurrahmân o makâmın içinde, dünyanın içinde bir hardal tanesi gibi olur. Evliyâ-i kirâm hazerâtından vâris-i Resûlullah olan zevât-ı kirâmın o yedi kuvveti, daima Cenâb-ı Hakk Teâlâ Hazretlerinin tecelli-ü zâtü'l- bahtı altında olması lâzımdır. Bir lâhza olsun o makâmâta mâşivâuilah (***Allah'tan gayri şeyler)*** girmez. Eğer bir hâtır olursa ve o hâtırda mâsivâullah olursa, huzûr-u ilâhiyye'ye durmak onlara haram olur. Ve o hâtırdan dolayı gusul abdesti alıp, yeniden tövbe etmedikleri takdirde, Huzürullaha durmayı kendilerine haram kılarlar. Derhal gusul abdesti alıp tövbe-i istiğfara koşar ve bu muâmeleyi kendilerine karşı farz hükmüne getirirler

ÜÇÜNCÜ KERÂMET :

Cenâb-ı Hakk Teâlâ Hazretleri'nin yarattığı her mahlûkun bir kemâli (olgunluk hali) ve o kemâle vâsıl oluncaya kadar üzerine gelecek ârızalar vardır. Meselâ, bir meyve çiçek açtığı zamandan itibaren türlü türlü ârızalar olur. Bazısı çiçek halinde iken mahvolur, diğeri meyve olduktan sonra ***(mahvolur),*** bazısı da kurtlanıp mahvolur. Velhâsıl meyve kemâle gelinceye kadar bin türlü belâ başından geçer. İnsan da aynen meyva gibidir. Bir kere ana rahminde nutfe haline geldiği zamandan itibaren, her türlü ârıza ve hâle mâruz kalır. Hatta ana rahmine düşmeden dahi mahv-u helâk olanlar olur.

Meselâ, **bir kişi baliğ olmadan bir kazaya kurban olup intikal ederse tabii ol kimseden meydana gelecek olan nesil ve zürriyet de mahvolur. Bazısı ana rahminden dünyaya gelme esnasında da ölür gider.** Velhâsıl insan kemâle erinceye kadar bir ârıza dolayısıyla mahvolabilir. Bu suretle yok olan benî beşer hemen kemâle erenlerden adetçe pek noksan kalmaz. Bu suretle kâmil oluncaya kadar aslâb-ı ebâ'da ve batûn-u ümmühât'ta **(babasının ve annesinin sulbünde)** mahva mahkûm ve ademe (***yokluğa***) karışmış olan müridânın ve itbâın kâffesini, Yevmû'l- ahd ve'l-misâk'da Cenâb-ı Hakk kendilerine ne gibi fazilet ve kemâlât bahşetmiş ise, hiç eksiksiz olarak hayât-ı dünyeviyyenin zevk ve fazilet ve a'mâl-i sâlihâ'nın dahi faziletine eriştirmek için tam manasıyla selâhiyettâr olmaktır. Dünyaya gelip ve akıl baliğ olup hayrı şerri seçer bir hale gelmiş, lâkin bir mâzeret dolayısıyla mürşid-i kâmiline kavuşmak nasip olmamış, veya mürşid-i kâmile kavuşmuş, intisap etmiş, lâkin bir sebepten dolayı cihâd-ı ekber'e muvaffak olamamış kimseleri de Yevm-ül ahd vel misâk'da Cenâb-ı- Hakk'ın kendilerine ihsân etmiş olduğu kemâle eriştirmek, mürşid-i kâmilin vezâif-i mukaddeselerindendir. **Demek ki mürşid-i kâmil ne suretle olursa olsun, bir kere kendisinin yed-i emânetine düşmüş olan kimselerden bir fert olsun zâyi etmez.** Eğer kendilerine teslim olunan itbâ ve müridânından bir fert ziyâ'a uğrarsa ve yani Yevm-ül ahd vel misâk'daki fazilet ve kemâlâtından mahrum kalırsa, indallah ve indi Resûlullah mes'uliyet-i azîme'ye duçar olurlar ***(Allah'ın ve Resulullahın huzurunda büyük sorumluluk***

yüklenirler). Ana rahmine düşmeden, başka âlemde mahvolan müridânının esas fazilet ve kemâlâtına Babaların sulbünde eriştirmek selâhiyeti, bu asrımızda bulunan ekâbir ricâlullah'a ve mürşidîn-i kirâm'a mahsustur.

DÖRDÜNCÜ KERÂMET :

Gerek risâlet ve bi'setinden mukaddem ***(peygamberliğinden önce)*** ve gerekse sonra, kendi zât-ı risâlet penâhı için olsun ve yahut ümmet-i merhume hakkında olsun, ne kadar duâ ve münâcaât, Resûl-ü Ekrem Aleyhisselâm Hazretleri'nin fem-i saâdetlerinden ***(dudaklarından)*** südûr etmiş ***(çıkmış)*** ise kâffesini bir hâfız-ı kelâmullah, nasıl ki İhlâs-ı Şerifi ezberler bilir, öyle ezberlemek ve bilmektir. Ve bütün hadîs-i şeriflerden bilcümle efrâd-ı ümmetin her şahsa ait hisselerini tefrik ve tahdit etmeğe (***ayırmağa)*** muktedir ve selâhiyettar olmaktır.

BEŞİNCİ KERÂMET :

Kendi şahsına ait hak ve hukuk dolayısıyla, ümmet-i Muhammed'ten bir ferdi dârü'l-gazap ve'l-intikâm'a göndermemek ***(öfkelenip intikam almamak)*** ve yani bir şahsın mesüliyet ve intikâm-ı ilâhiyyeye mazhar olmasını kabul etmemektir. Vezâif-i ilâhiyye ***(ilâhî görev)*** ve hukuk-u ibâd ***(kulun hukuku***) için mes'ûl olmak Cenâb-ı Hakk'ın adaletine ve icraatına mahsus bir meseledir.

ALTINCI KERÂMET : (Lâ ilâhe İllallah) Bu kelime-i tevhide **Muhammedün Resûlüllah** kelimesi ne zaman ilhâk ve ta'lik edilmiş ***(eklenmiş)*** ise, o zamandan itibaren tevhid-i İlahî (***Allah'ın birliğine)*** ve tasdik-i nebeviye ***(peygamberi tasdike)*** muvaffak olmaktır. Âlem-i ezel, Âlemü'l-Ceberût, Âlemü'l-Lâhût, Âlem-i Melekût ve benzeri ne kadar âlem var ise, bütün âlemlerde bu kelime-i tevhid ile kelime-i tasdik birlikte idi. Bütün âlemde olan zuhûriyetten tevhid ve **"tasdikun an ricâlullah"** vardır. Ve bu velâyet-i kübrâ ve velâyet-i ulyâ makamı sahiplerine mahsustur.

YEDİNCİ KERÂMET :

Yevm-ül ahd vel misâk'da kendisine emânet edilen ve kendisi ile muâhede eden bilcümle müridân ve itbâının, amel cihetinden ve itikat cihetinden en zayıf olanını bile, dârü'l- kerâmete sevk ve ithâle muvaffak olmak, kendisine emânet edilen ümmet-i Muhammed'den bir fert olsun dârü'l-kerâmetten mahrum bırakmamaktır.

SEKİZİNCİ KERÂMET : Halk ve insanların kendisine karşı olan inkârına sabretmektir. Bu hususta insanlara olsun, Cenâb-ı Hakk'a olsun asla şikâyet etmemektir. Bütün yeryüzünde bulunan insanların kendisi hakkında, **"evliyâlardandır ve ekâbir ricâlullahtandır"** demesiyle, **"fâsıktır ve zındıktır"** demesi müsâvi olmaktır.

DOKUZUNCU KERÂMET :

Dört yüz bin milyara baliğ olan bu ümmet-i Muhammed'in isimlerini kendi efrâd-ı âilesinin isimlerini nasıl bilirse öyle bilmektir. Ve kâffesini zikredip duâ ve münâcaata muvaffak olmaktır. Bu muvaffakiyet, Resûl-ü Ekrem Aleyhisselâm'a karşı hakikî kurbiyet (***yakınlık***) olan ve Resûl-ü Ekrem Aleyhisselâm'a vâris olmak şerefine hâiz olanlara mahsustur. Cenâb-ı Hakk Teâlâ Hazretlerine şükrediniz ki ey ihvanlarım, bu dokuz kerâmete mazhâr olan zevât-ı kirâm bizim asrımızda mevcuttur. Ve bu ekâbir ricâlullah, sizi evlatlığa kabul buyurdular ve kendilerinin cemâat ve müridânı zümresine ithal ettiler. Yevm-ül Mahşerde Cenâb-ı Hakk bilcümle insanları davet ederken estaûzübillah;

"Yevme ned'û külle ünâsin bi-imâmihim ilh..[359] sadakallâhü'l -azîm" âyet-i kerîmesinin muktezâsı ile ***(gereği icabı)*** herkesi, dâr-ı dünyada kime itbâ ettiyse ***(uyduysa),*** kimi imam tuttuysa onun ismi ile yâd ve hitap ederek davet eder. Bir gün Cenâb-ı Rabbü'l -Âlemin, sizi bu zikredilen dokuz kerâmete nâil olan mürşidîn-i kirâm hazerâtının nâm ve adları ile davet edecektir. Bu ricâlullah'a karşı olan merbûtiyyeti ve muhabbeti, Cenâb-ı Hakk, günden güne ziyâde buyursun, âmin bi-hörmeti Seyyidi'l- Mürselîn.

(BURKAY Hasan Menâkıb-ı Şerefiyye [Kitap]. - Ankara (Beş Cilt) : Çınar Yayınları, 1995-2010, c. I, s. 44-49)

---

[359] **İsrâ ,71, " O gün bütün insanları önderleriyle birlikte çağırırız."**

ALLAH TEÂLÂ VERDİĞİNİ GERİ ALMAZ

Şeyh Muhyiddin İbn'ül Arabî kaddesellâhü sırrahu'l azîz şöyle demiştir:

"Sûfîlerden biri, Mısır'ın Kandiller sokağındaki evine bizleri davet etti. Şeyhlerden bir grup orada toplandık. Derken sofra kuruldu. Fakat yemek için tabaklar yetmemişti. Camdan bir kap vardı. Fakat bu kap bevl için ayrılmış olup henüz kullanmamıştı. Ev sahibi yemeğin ilk kısmını o kabın içine koydu. Cemâat de yemeye başladılar. Derken kap dile gelerek:

"Allah Teâlâ bana bu sâdâtın benden yemelerini nasîb ettikten sonra, artık bu andan itibaren ben evliyâ ve eziyetin mahalli olmaya asla râzı olmam." dedi. Ardından ikiye bölündü. Şeyh Muhyiddin şöyle dedi:

Ben topluluğa: **"Kabın söylediğini işittiniz mi?"** diye sordum. Oradakiler:

"Evet." diye cevap verdiler. Ben:

"Ne duydunuz?" dedim. Onlar da geçen sözü bana söylediler. Ben:

"Kap bundan başka bir şey daha söyledi." dedim. Onlar:

"Ne söyledi?" diye sordular. Ben:

"Sizin kalpleriniz de böyle. Allah Teâlâ kalplerinize iman nasîb etti, artık bu imandan sonra, kalplerinizin günah, isyân ve dünya sevgisiyle kirlenmesine, çöplük hâline gelmesine râzı olmayın." dedi, diye cevap verdim." [360]

Allah Teâlâ bizleri ve sizleri, minnet ve keremiyle Allah Teâlâ'dan alıp öğrenen kimselerden eylesin.[361]

---

[360] Zamanımızda kalp hastalığının çokluğu nedenlerinden biride budur. Hallerimize kalplerimiz razı olmuyor.

[361] İbn Ataullah el-İskenderî, trc: Abdullah Mağfur, Letâifül-Minen Fî Menâkıbı'ş-Şeyh Ebi'l-Abbas ve Şeyhihi Ebi'l-Hasan- Allah'ın İki Velî Kulu, Üsküdar Yayınevi, Nisan 2011 İstanbul, s. 248-249

İÇİNDEKİLER TABLOSU